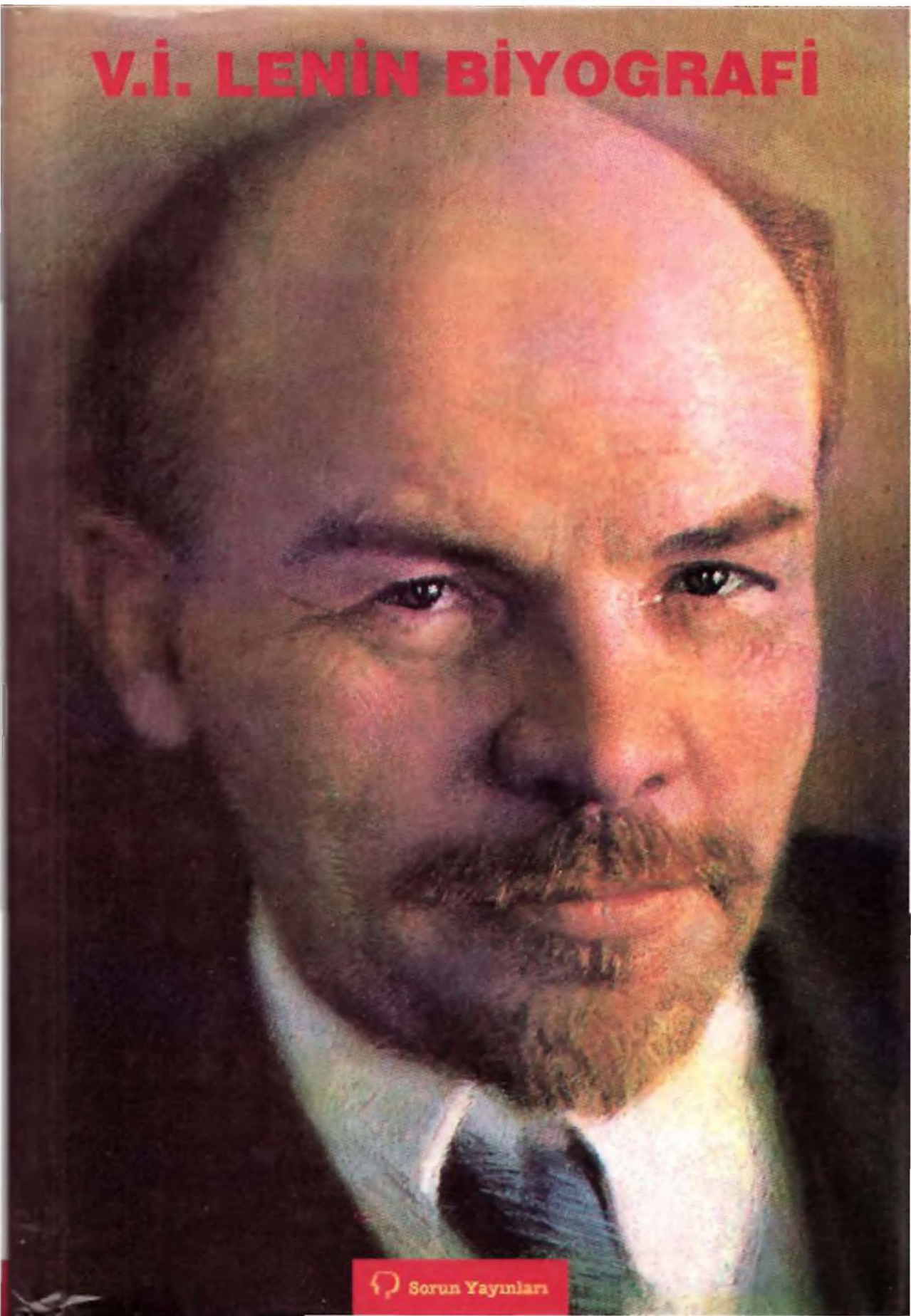
V.İ. LENİN BİYOGRAFİ

Sorun Yayınları

Sorun Yayınları
□
Bilimsel İnceleme-Araştırma Dizisi: 3
Birinci Baskı: Şubat 2000

Hazırlayanlar: SBKP Merkez Komitesi Marksizm-Leninizm Enstitüsü Bilimler Akademisi Kolektifi: P. N. Pospelov (Yönetici), V. Y. Yegrafov, V. Y. Sevin, L. F. İlyiçov, F. V. Konstantinov, A. P. Kossulnikov, S. A. Lyovina, G. D. Obiçkin, P. N. Fedosseyev
Rusça: Progres Yayınevi, Moskova 1967
Almanca: Dietz Verlag (Yayınevi), Berlin, 1969 (3. Baskı)
Rusçadan Almancaya çeviren: Prof. Else Zaisser

© Yayın Hakkı : Sorun Yayınları
Baskı : Doyuran Matbaası
Cilt : Yedigün Cilt
ISBN 975-431-094-7

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

V.İLYİÇ LENİN BİYOGRAFİ

Türkçeye Çeviren: Gönül Özen Sezer

Sorun Yayınları

Alemdar Cad. Güzel Sanatlar Sokak No: 5 K/2 Cağaloğlu-İstanbul 34410
Telefon : (0212) 511 08 29
Fax : (0212) 519 05 60
E.Mail: sorunyay@hotmail.com

İÇİNDEKİLER

V. İ. LENİN Biyografisi Üzerine 11

ÖNSÖZ 15

BİRİNCİ BÖLÜM 23
Çocukluk ve Gençlik Dönemi 23
Devrimci Faaliyetin Başlangıcı 23
Ailede ve Okulda 24
Devrimci Görüşlerin Oluşması 26
İlk Devrimci Fikirlerle Tanışma 29
Marksist Çevrede 31
Samara Dönemi 33

İKİNCİ BÖLÜM 39
Rusya Devrimci Proletaryasının Lideri 39
Petersburg Proletaryası İçinde 39
Popülizmin İdeolojik Yenilgisi 44
Legal Marksizmin Burjuva Niteliğinin Maskesinin Düşürülmesi 48
Yurtdışına Seyahat Plehanov ile Buluşma 50
İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği 52
Parmaklıklar Arkasında 54

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 57
Sibirya Sürgününde 57
Sürgüne Gidiş Şuşenkoye Köyünde 57
N. K. Krupskaya'nın Şuşenkoye'ye Gelişi 61
Sürgündeki Yoldaşlarla Biraraya Gelişler 62
Rusya Sosyaldemokratlarının Görevleri 63
Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi 66
Marksizme Yönelik Revizyonist Eleştirilere Karşı 69
Marksist Bir Parti Oluşturma Planı 72

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 77
Yeni Tipte Bir Marksist Parti İçin 77
Genel Bir Rusya Gazetesi Hazırlıkları 77
Kıvılcım Neredeyse Sönecekti 79
Kıvılcım Alevleniyor 81
Redaksiyon Kurulunda Fikir Ayrılıkları 85
Ne Yapmalı? 87
Rusya'daki Iskra'cı Örgütler 91
Londra, Paris ve Cenevre'de 92
RSDİP'in II. Parti Kongresinde 95
Kongre Sonrasında Partide Mücadele 100
Bir Adım İleri İki Adım Geri 101
III. Parti Kongresini Toplama Çağrısı 104

BEŞİNCİ BÖLÜM 109
Çarlık Rejimine Karşı İlk Saldırı 109
Kanlı Pazar 109
Lenin'in İlk (1905) Rusya Devrimi Hakkındaki Düşünceleri 110
III. Parti Kongresinde 112
Demokratik-Devrimde Sosyaldemokratların İki Taktiği 116
Rusya'da Devrimin Yaklaşması 119
Devrimci Rusya'da 122
Moskova'daki Silahlı Ayaklanma 125
Kadetlere Karşı 127
RSDİP'in IV. (Birleşme) Kongresinin Hazırlığı Parti Kongresinde 128
İşçi Toplantılarında İllegal Göçmenlik 131
RSDİP V. Parti Kongresindeki Zafer 136
3 Haziran Duma'nın Dağıtılması 138

ALTINCI BÖLÜM 143
Bize Boşuna Sert Kaya Gibi Demediler 143
Devrimin Yenilgisinin Ardından 143
Devrimin Bilançosu 145
Toprak Sorunu'nun Son Şekli 146
Felsefî Revizyonizme ve Gerici Felsefeye Karşı 148
Capri Adasında 151
Materyalizm ve Ampiriokritisizm 153
Marksist Bilgi Kuramının Sorunları 154
Bilimsel Kazanımlarının Felsefede Genelleştirilmesi 156
Partinin En Ciddî Teorik Silahlarından Biri 158
Paris'te 160
İllegal İşçi Sınıfı Partisini Yaşatma ve Güçlendirme Mücadelesi 162
II. Enternasyonal'in Oportünizmine Karşı 168

YEDİNCİ BÖLÜM 173
Devrimde Yeniden Canlanma Yılları 173
Çarlığa Saldırı 173
Svesda (Yıldız) Gazetesi Longjumeau'daki Parti Okulu 174
Prag Parti Konferansı 177
Lenin ve Pravda 181
Lenin'in Dergisi Prosveşçeniye (Aydınlanma) 189
Duma Grubuna Talimat 192
Merkez Komitenin Krakov ve Poronin Toplantısında 194
Nasyonalizme Karşı Proletarya Enternasyonalizmi 198
Parti'nin ve İşçi Sınıfının Bütünleşmesi İçin 202
Brüksel Toplantısı 204

SEKİZİNCİ BÖLÜM 207
Proletarya Enternasyonalizmine Bağlılık 207
V. İ. Lenin'in Tutuklanması 207
Lenin'in Savaş Hakkındaki Manifestosu 208
Bolşevik Güçlerin Biraraya Gelmesi 211
Lenin Enternasyonalist Güçleri Biraraya Getiriyor 217
V. İ. Lenin Felsefe Defterleri 220
Sosyalşovenizme Karşı 221
Emperyalizm Dönemindeki Savaşlar Hakkında 223
Kapitalizmin En Yüksekk Aşaması Olarak Emperyalizm 226
Lenin'in Sosyalist Devrim Teorisi 229
Zimmerwald ve Kiental Konferansında 231
Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı Tartışması 236
Şubat Devrimi Lenin'in Rusya'ya Dönüşü 242

DOKUZUNCU BÖLÜM 247
Ekim Devriminin Yaratıcısı ve Lideri 247
Petrograd'a Varış 247
Nisan Tezleri 249
Parti Lenin'in Siyasî Hedefini Kabul Ediyor 257
Halk Kitleleri İçinde Çalışma 259
I. Genel Rusya Sovyet Kongresinde 262
Haziran Gösterisi 264
Temmuz Günleri 266
Lenin Rasliv'de VI. Parti Kongresi 270
Helsingfors'a Gidiş 274
Devlet ve Devrim 278
Yaklaşan Felâketten Çıkışın Yolu Sosyalizmde 280
Lenin Ayaklanmaya Çağırıyor 286
Merkez Komitenin 10 ve 16 Ekim Tarihlerindeki Tarihsel Oturumları 290
Hücumdan Önce 292
Silahlı Ayaklanmanın Önderliğinde 295
Lenin'in İlk Deklârasyonları 297
Ekim Devriminin Enternasyonal Önemi Hakkında 300

ONUNCU BÖLÜM 303
Sovyet Devletinin Büyük Kurucusu 303
Yeni Bir Devlet Adamı Tipi 303
Kerenski Darbesinin Tasfiyesi 305
Teslimiyetçilerin ve Sabotajcıların Yenilgiye Uğratılması 306
Yeni Bir Devlet Aygıtının Oluşturulması 308
Ekonmide Sosyalist Dönüşümün Başlaması 311
Sömürenlerin Muhalefetinin Bastırılması 314
Kurucu Meclisin Feshi III. Sovyet Kongresi 316
Savaşı Bırakma Mücadelesi 318
Lenin'in Dış Politika İlkeleri 325
V. İ.'nin Kremlin'deki Çalışma Odası ve Evi 327
Lenin'in Yaşayan Dili 330
Sovyet İktidarının Sıradaki Görevleri 332
İktisadî Yapılanmanın İlk Adımları 337
Ekmek Kavgası Sosyalizmin Kavgasıdır 339
Kültürel Kazanımlar 341
Sovyet İktidarının Güçlendirilmesi Kızılordu'nun Oluşturulması 342
Sovyet Anayasasının Yaratıcısı 344

ON BİRİNCİ BÖLÜM 347
Sosyalist Vatanı Savunmanın Önünde 347
Sovyet İktidarının İç ve Dış Düşmanları 347
Emperyalistlere ve Beyaz Muhafızlara Karşı Mücadelede 349
Canice Bir Suikast 351
Proletarya Devrimi ve Dönek Kautski 352
Kızılordu'nun Güçlendirilmesi 355
Her Şey Cephe İçin Her Şey Zafer İçin 359
Sovyet Cumhuriyeti ve Enternasyonal Proletarya 362
Komünist Enternasyonalin Oluşması 363
RKP(B)'nin VIII. Parti Kongresinde 368
Kızılordu'nun Elde Ettiği Önemli Zaferler 373
Geçiş Dönemine İlişkin Teorik Sorunlar 377
Büyük Girişim 380
Rusyanın Elektrifikasyonu Lenin'in Büyük Projesi 382
İşçi Sınıfına ve Halk Kitlelerine Güven Kişiye Tapınmaya Karşı 385
Sol Radikalizm Komünizmde Çocukluk Hastalığı 389
Komünist Enternasyonal'in II. Kongresi 393
Müdahalecilerin ve İçteki Karşıdevrimin Bozguna Uğratılması 399

ON İKİNCİ BÖLÜM 403
Yeni İnsancıl Bir Toplumun Mimarı 403
Savaştan Barışçıl Yapılanmaya Doğru 403
Lenin'in GOELRO Plânı 404
YEP'e Geçiş Hazırlığı Muhalefete Karşı Mücadele 408
RKP(B)'nin Tarihi Kongresi 412

Yeni Ekonomi Politikası (YEP) 415
Lenin'in Yönetiminde Kolektivizm İlkesi 418
Yönetim Organlarının Dönüştürülmesi Esas Olan Ekonomi 420
Komünizmi Öğrenin! 426
Bilim ve Teknolojinin Gelişimine Yönelik Kaygı 430
Sovyet Edebiyatı ve Sanatı Üzerine 434
Devlet Yapılanmasında Sorunlar 436
Barışın Büyük Savunucusu 444
Komünist Enternasyonal'in III. Kongresinde 452
Ekonomik Geri Adıma Son Vermenin Zamanı 456
İlk Hastalık Nöbeti İyileşme ve Çalışmalara Geri Dönüş 458
Dış Ticaret Tekelinin Savunulması 460
Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin Kurucusu 462
Kapitalist Ülkeleri Yakalamak ve Geçmek 469

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 473
Yaşamının ve Faaliyetlerinin Son Yılı 473
Hastalığa Rağmen 473
Son Yazıları ve Mektupları Politik Vasiyeti 475
SSCB'de Sosyalizm Zafere Ulaşacaktır 477
Sosyalist Yapılanmanın Temel Görevleri 480
İşçi Sınıfının Köylülerle İttifakı Halkların Kardeşliği 482
Parti ve Devlet Kontrolü Sisteminin Yaratılması 486
Parti Bütünlüğünün Korunması 488
Dünya Devriminin Gelişim Yolları Üzerine 492
Gorki'de 495
V. İ. Lenin'in Ölümü 499

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 505
Leninizm'in Büyük Fikirlerinin Zaferi 505
Tarih Lenin'in Öngörüleri Doğrultusunda Gelişiyor 505
Sosyalizm Gerçek Oldu 508
Tüm Halkların Barışa İhtiyacı Var 513
Leninizm, Halkların Mücadelesinin Yüce Bayrağı 516
Lenin'in Davası Mağlup Edilemez 521

V. İ. LENİN BİYOGRAFİSİ ÜZERİNE

Sorun Yayınları Kolektifi, Karl Marx, Friedrich Engels Biyografi'lerinden sonra V. İ. Lenin Biyografi'sini üreterek okurlarına sunuyor.

Bu üç temel kitap boşuna üretilmedi.

Ulusal ve Evrensel ölçekte 'marksizmin yorumu ve teorik yeniden üretimi' sorunu gündemdeki yerini koruyor.

Devrimci Marksizmi öğrenme, özümseme ve tarihsel hatırlatma konusunda bu üç temel kitabın işlevsel olacağına inanıyoruz.

Bu sebeple de şu sloganımızı bir kere daha tekrar ediyoruz: 'Bilimsel Bilgi ve Bilinçlenme Sürecinde Suyu Kaynağından İçin!..'

Marksizmi öğrenme, bilimsel yöntemi kavrama denildiğinde, bize göre, ilkin K. Marx-F. Engels-V. İ. Lenin üçlüsü akla geliyor.

Marx-Engels-Lenin adlarının birleşik ve bütünlüklü biçimde telaffûz edilmesi de boşuna değildir.

Kapitalizmin-Emperyalizmin "ideolog"ları ile onların kiralık sözcülerinin, günümüzde ve "hâlâ" Marx-Engels-Lenin'e sövgü ve sataşmaları dahi Devrimci Marksizmin önemini ortaya koyuyor.

"Uluslarötesi" özellikler kazanmış olan günümüzün hegemonları, kapitalizmin sosyal ömrünü tamamlamış olduğunun bilincindedir. Sınıfsız, sömürüsüz bir dünya yaratma ülküsünün, her şeye rağmen, mutlaka gerçekleşeceğini ve Marksizmin zafer kazanacağını bilen hegemonların telaşı ve ideolojik saldırıları da boşuna değildir.

Kapitalizmin bu kadar uzun süre ayakta kalışı ve 'vitrinini düzeltme' becerisini gösterebilmesi, onun ideolojik ve örgütsel haklı oluşundan ileri gelmiyor; bu "olgu" yalnızca 'Marksizmin yorumu ve teorik yeniden üretimi' konusunda ideolojik-teorik-örgütsel olarak görevlerini yeterinci yerine getiremeyen Devrimci ve Marksist Sol'un "vukuatı" yüzündendir.

Kapitalist dünya, SSCB, Çin, Halk Demokrasileri ve 'Üçüncü Dünya'nın Ulusal Kurtuluş mücadelelerinde ortaya çıkan çözülmelerin ardından, Marksizme ve "sosyalist uygulamalara" hâlâ can havliyle saldırıyorsa, Marksizmin teorik öngörülerinin, Marksist yöntemin haklılığını kabul etmesindendir..

Evet, üzerine basa basa söylemeliyiz:

İnsanın ve insanlığın kurtuluşu yolunda, 'Marksizmin yorumu ve teorik yeniden üretimi', güvenilir, sınanmış, henüz aşılamamış biricik bilimsel yol ve yöntemdir.

Paris Komünü deneyimi, Ekim Devrimi deneyimi, sonuçları ne olursa olsun, işçi sınıfı ve emekçi halkları baskı, sömürü ve zulüm altında inleten hakim gerici sınıfların iktidarlarının yıkılabileceğini, devrimin yasal ve meşruluğunun tartışılamaz olduğunu (ayrıca, sosyal devrimlerin yasalarının bulunduğunu), devrimci değişim ve dönüşümlerle insanın-insanlığın rahat bir nefes alabileceğini, barışın, demokrasinin, özgürlüğün, eşitliğin, adaletin gerçekleşmesinin ham bir ütopya olmadığını kanıtlamıştır.

Marx-Engels-Lenin'in teorik/pratik mirası, tarihsel ve sosyal açıdan haklıların, eninde sonunda zafer kazanacağının bilincini, öne çıkarıyor.

Sosyalizmin 150 yıllık tarihine sahiplenmek, Marksizmi daha da geliştirip güçlü kılmak, bu süreçten geleceği kazanmaya yönelik, çok yönlü ders ve sonuçlar çıkarmak, Marx-Engels-Lenin sürecini doğru biçimde özümsemekten geçiyor.

V. İ. Lenin adı, yalnızca Marx-Engels'in bir ömür boyu hayatlarını adadıkları teorik/pratik zenginliği, doğru olarak özümseyip kavramasından ötürü öne çıkmıyor. O, çok geri kalmış bir sosyoekonomik formasyonda, gerici çarlık otokrasisinin devrimci yoldan yıkılmasının gereğini Rusya'da, 'Marksizmin yorumu ve teorik yeniden üretimi' yöntemiyle hayata uygulamasıyla da önem kazanıyor.

V. İ. Lenin adı, Ulusal-Sınıfsal-Evrensel diyalektiğinin şahane formülasyonundaki başarısında, işçi sınıfı ve yoksul köylülüğün ittifakı, ezilen ve sömürülen emekçi halkların ulusal-sosyal kurtuluş mücadelesinin PARTİ'nin önderliğinde gerçekleşeceğinin kanıtı olarak da değer kazanıyor.

V. İ. Lenin, sosyalist devrimin strateji ve taktiklerini oluştururken, bilimsel bilgisine, bilincine, ideolojik-teorik donanımına, devrimci esnekliğe, uzak görüşlülüğüne, işçi sınıfı ve emekçi halkları çok iyi ve yakından tanımış olmasına, devrimci teorinin sınıfın militan gücüyle nasıl buluşması gerektiğine, sosyalist aydınlanmanın, eğitim ve öğretimin önemine, Bolşevik Partisi'nin çok katı disiplin ve örgütlü gücüne... PARTİ'ye, PARTİ'li mücadeleye güveniyor ve inanıyordu. Kitlelerin yaratıcı gücüne dayanmanın, sosyal muhalefetin tamamını yönetip-yönlendirmenin önemini biliyordu...

V. İ. Lenin, Marksizmin hazır kalıplarla ya da dogmalarla açıklanamayacağını, yol gösterici bir yöntem ve eylem klavuzu olduğunu çok iyi biliyordu; O, Marksizmin yaratıcı ve devrimci özünü kavrayıp yorumlayarak, devrimci teoriyi sosyal pratikte uygulamayı başarmış, böylece Marksizme katkı getirmiştir.

V. İ. Lenin'in özel-kişisel yaşamı yoktu. O, her anını Devrime adamıştı. Karakter ve kişilik yapısı son derece disiplinli, düzgün ve kusursuzdu. Hayatını işçi sınıfı ve emekçi halkların evrensel kurtuluşuna adamıştı. Kapitalizmin-hegemonların konumu hakkında son derece bilimsel, doğruluğu tartışılmayan tahliller yapıyordu. Sosyal devrimlerin yasallığı konusunda ikircimsiz görüşler taşıyordu. O, *'hakikat kadar basit ve sade'* ydi.

V. İ. Lenin, yalnızca Ekim Devrimi'nin gerçekleştiği coğrafyada değil, bütün dünyanın ezilen, sömürülen işçi ve emekçi halkları tarafından da seviliyordu.

***

V. İ. Lenin Biyografi'yi yayınlarken, özelde sözü ülkemize, ilerici-devrimci cenahımıza getirmek de gerekiyor.

Türkiye gibi, 100 yıllık sınıflar mücadelesi tarih ve geleneklerine sahip bir ülkede, Marx-Engels-Lenin sürecinden yeterince yararlanamamış olmanın acısını ve sıkıntısını yaşamaktayız (Ayrıca, *V. İ. Lenin Biyografi*'si için söz söylemenin öyle kolay olmadığını da biliyoruz).

Halbuki, işçi sınıfı ve emekçi halk hareketleri açısından çok zengin bir birikimin üzerinde oturuyoruz. Ülkeyi, Bölgemizi ve özellikle Doğu'yu tanımak için Marx-Engels-Lenin süreci gibi ufkumuzu açacak teorik/pratik bir hazineye sahibiz. Bu zengin birikim ve hazineyi doğru değerlendirmek, geliştirip daha da güçlü kılmak gerekiyor.

Genelde 150 yıllık sosyalizm tarihini, özelde 100 yıllık sınıflar mücadelesi tarih ve devrimci geleneklerimizi doğru tahlil edemeyen, tutulacak ana halkayı kavrayamayanların "sosyal devrim"den sözetmesi asla mümkün değildir. Laf-zen, tesbih çekercesine "marksizm-leninizm" terennüm edip özsüz-köksüz örgütlenmelerle kapitalist anarşiye karşı koyacaklarını zannedenler daima aldanmışlardır. "Komünist Parti" iddialı örgütlenmelerin yer yer ve zaman zaman işçi sınıfı ve emekçi halkların ulusal-sosyal ve evrensel kurtuluşlarına darbeler vurduğunu da biliyoruz; bunları unutmuyoruz.

'Marksizmin yorumu ve teorik yeniden üretimi' denildiğinde, bilim ve akıl dışı spekülasyonları anlamıyoruz. Kolektif aklı, bilinci ve eylemi örgütlemeyi anlıyoruz. Bunun için de ideolojik-teorik çabaların önemini kavrıyor ve bilimsel ideolojiyi, bunun asıl sahibi olan işçi sınıfı ve emekçi halkların en militan gücüyle buluşturmanın önemini vurguluyoruz.

Marx-Engels-Lenin süreci *Devrimci Harekette* bize tutulacak ana halkayı somut olarak öğretiyor. Hayat ve mücadele, Devrimci ve Marksist Sol Kadrolara, pratik örgütçü hamlelerle "Ne Yapılmalı?", "Nasıl Yapılmalı?" gibi soruların ilk, açık ve net cevaplarını vermiştir.

Emperyalizmin en tehlikeli ideolojik silahlarından "YDD" ve neoliberalizmin pompalandığı, "postmodern marksist" akımların pekçok yanılsamalı görüşlerle beslenip büyütüldüğü günümüzde, hiç tartışmasız sıra, kolektif aklı, bilinci ve eylemi örgütleyerek, *davranmaya* gelmiştir.

Yaşadığımız dönem Evrensel ölçekte Devrimci ve Marksist Sol Kadroların birliği sorununu acil olarak dayatıyor.

V. İ. Lenin Biyografi, Devrimci ve Marksist Sol Kadroların birliği ve bütünleşmesi yolundaki çabalar hakkında yeterince önemli işaretler de veriyor.

***

V. İ. Lenin Biyografi, bu alanda yayınlanan eserlerin en güvenilir ve en kapsamlısıdır. Bugünkü bilgilerimizin ışığında ve SSCB deneyiminin çözülerek BDT'ye dönüşmesi sürecindeki gelişmeleri yakından izleyebilmek açısından, günümüzde aşılmış olan bazı tez, literatür ve kavramları *Biyografi*'den çıkarmadık. İlerici-devrimci okur böylece, SSCB deneyimini doğru biçimde değerlendirecek, bu sürecin eleştirel katkılarla aşılmasına yardımcı olacaktır.

Ayrıca, *Biyografi,* Kapitalizmin gündeminin kavranılması, Hegemonların konumu, Devlet, Devrim, Strateji-Taktik, İttifak, Birlik, Cephe politikaları,

Uluslararası durum, Diplomasi, PARTİ, Kadrolar arası diyalog, İlke, Kural, Yöntem, Parti Normlarının oluşturulması, Tartışma, Disiplin, Konspirasyon, Komünist Ahlâk ve Moral değerler, Legal ve İllegal çalışma, Ulusal-Sınıfsal-Evrensel diyalektiği, Sosyalist yapılanmanın sorunları gibi henüz ilerici-devrimci cenahımızda yeterince özümsenerek kavranamayan, ya da sığ ve yüzeysel anlayışlarla çarpıtılarak 'ucuza' kapatılan onlarca hayatî sorunu içermektedir. Bu sorunların tarihselden güncele, güncelden tarihsele köprüler kurarak tartışılması, Devrimci ve Marksist Sol Kadroların birliği ve bütünleşmesi sorununa açıklık getirerek yeni nitelikler kazanmasına yardımcı olacaktır; ve ayrıca, 'marksizmin yorumu ve teorik yeniden üretimi' mücadelesine (Tarihsel-sosyal süreklilik, kopuş, sıçramalar ve yenilgi süreçlerinde...) taze bir kan getirecektir.

***

Biyografi'nin Türkçeye kazandırılmasındaki (ve her çeviride ortaya çıkan 'aşınma'lardan, bir de Türkçenin zayıf ve geliştirilmemiş olmasından ötürü...) bazı güçlükleri de okurlarla paylaşmanın gereğine inanıyoruz:

Bu türden eserler ve ayrıca Marksist Klasiklerin PARTİ'nin disipliniyle oluşturulmuş *'Bilim Kurulu'* ya da *'Enstitü'*lerce yayınlanması gerekir. Devrimci ve Marksist Sol cenahımız, ne yazık, henüz bu türden ciddî kurumlardan (PARTİ'sinden) disiplin ve güvencelerden yoksundur...

Burada bir kez daha tekrarlıyoruz: Bu çok ciddî ve hayatî sorunu yalnızca *Sorun Yayınları Kolektifi* ısrarla vurgulamakta ve gündemden düşürmemektedir.

Elimizdeki çeviri, Rusça-Almanca-Türkçe süzgeçlerinden geçerek hazırlanmıştır. *Kolektifimiz*, bu düşüncelerin uzantısında ve bilincinde olarak, *V.İ. Lenin Biyografi*'yi, sınırlı bilgilerimizin ışığında, en az kusurla üretmenin çabası içinde olmuştur.

1 Ocak 2000

Sorun Yayınları Kolektifi

ÖNSÖZ

Hangi çocuktur
en sevilen çocuğu
tarih ananın?
Lenin deriz,
Partiyi
Kastederiz,
Parti deriz,
Kastettiğimiz
Lenin
V.Mayakovski

Vladimir İlyiç Lenin... Bu ismin milyonlarca, ama milyonlarca insan için değeri tartışılmaz. Törensel bir sessizlik içerisinde, Lenin mozolesine doğru Kızıl Meydan'a akan ve nerede sona erdiğini göremediğimiz on binlerce emekçinin oluşturduğu insan seline bakın. Onlar, çağımızın en sade, en insancıl, en bilge ve en uzak görüşlü insanının hatırasını yadetmeye gidiyorlar. Sovyetler Birliği'nin her cumhuriyetinden, her bölgesinden ve dünyada her ülkeden, her ırktan ve ulustan insan yazın sıcağı, kışın soğuğu demeden Kızıl Meydan'a akıyor.

Dünyanın en ücra köşelerinde bile bu büyük ismi tanımayan kimse yok. Lenin adı, tüm dünya emekçileri arasında en sevilen isim; bir meşale ve bir örnek oldu. Yaşıyor; her zaman da insanlığın yüreğinde ve beyninde yaşayacak; Lenin adı, bizi bitip tükenmeyen bir barış ve sosyalizm, daha iyi bir gelecek, özgür ve mutlu bir yaşam, insanların kardeşliği ve komünizm mücadelesine çağırıyor.

Lenin ilk gençlik yıllarından itibaren tamamen devrim davasına, işçi sınıfı davasına yönelmiştir. Tek bir büyük amaca, emekçilerin mutluluğu için mücadeleye hizmet ederek geçirdiği hayatı, her zaman, daimi bir efsanedir.

Şairin sözleriyle:

"(o)...yalnızca tek bir düşüncenin,- tek- ama yanıp tutuşan bir tutkunun gücünü tanıyordu"

Lenin'in tutkusu, halkın çıkarları adına kendini ortaya koymasıydı.

Lenin'in, yeni çağda, dünya tarihinde yerini alan, "tüm insanlık için yaşam koşullarının radikal biçimde değiştirilmesi" mücadelesinin zirvesindeki devrimin en büyük lideri olması rastlantı değildi. Lenin, 19.yüzyıldan 20.yüzyıla geçişin eşiğinde, dünyadaki işçi sınıfının önünde duran en devrimci görevi; o zamanlar Avrupa ve Asya'nın tepkilerinin kuşattığı çarlığın saldığı dehşetin paramparça edilmesi görevini, tarihin, Rusya'nın genç proletaryasına verdiğini ve bu siyasî görevin yerine getirilmesinin Rusya proletaryasını enternasyonal devrimci proletaryanın öncüsü yapacağını önceden gördü. V.İ., çarın iktidarını kökünden budayan ve yerinden oynatan ilk Rusya devriminin yarattığı sonuçlarına bakarak, -haklı bir ulusal onur duygusuyla- 1914'de, Rusya halkının aynı zamanda bir devrimci sınıf yarattığını ve "insanlığa özgürlük ve sosyalizm mücadelesinin önemli modeli olabileceğini kanıtladığını" yazdı.

Bir insan ve devrimci olarak Lenin'in kişiliğinin şekillenmesinde, demokratik, yaşadığı döneme göre ilerici olan ailesinin yarattığı ortam etkili olmuştur.

V.İ.'nin babası, halktan biri; yorulmak nedir bilmeden halkı aydınlatma uğraşı veren mükemmel bir pedagogdu; 60'lı yılların aydınlanma ruhunu taşıyan ileri ci görüşlere sahip bir adamdı. Lenin, çok sevip saygı duyduğu ağabeyi Aleksandr'dan devrimci-demokratik gelenekleri devralıyor; onun aracılığıyla Marksist literatürle tanışıyordu. A.İ.'de Narodnizm'den Marksist görüşlere yönelmek üzereydi; tarihin akışında sömürü düzeninin kaçınılmaz olarak çökeceği ve sosyalizmin zafer elde edeceği öngörüsüne çok yaklaşmıştı. Lenin'in annesi Maria Aleksandrovna devrimci mücadelenin en zor anlarında çocuklarının yanında olmak için herşeyi yapıyor; çocuklarının devrimci olmasıyla gurur duyuyordu.

Lenin, bilinçlenmeye başladığı andan itibaren, dünyanın değiştirilmesine, işçi sınıfının büyük tarihsel misyonuna ilişkin Devrimci Marksist öğretinin inanmış bir taraftarı oldu. V.İ.'nin Rusya'nın devrimci proletaryasının liderliğine yükselmesinde, Petersburg'daki faaliyeti, özellikle de "İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliğindeki" çalışması önemli bir rol oynamıştır. Lenin, Marksizm ile Rusya'daki kitlesel işçi hareketinin birleşmesi sürecinde ortaya çıkan en aktif liderlerden biriydi. Petersburg'da ilerici işçilerle tanışıyor ve dostluklar kuruyordu. Lenin'in halk kahramanı diye adlandırdığı İ.V.Babuşkin, ayrıca V.A.Şelgunov, vd. işçiler sosyalist fikirleri benimsemişlerdi ve kitlelere taşıyorlardı.

Rusya'da uyanmakta olan kitlesel işçi hareketi içinde hangi muazzam güçlerin saklı olduğunu Lenin görmüştü. Lenin, Rusya proletaryasının siyasî rolünün, sayısal gücünden, ülkenin toplam nüfusuna oranından çok daha büyük olduğu düşüncesindeydi. Lenin, Rusya'daki işçi sınıfının büyük işletmelerde ve sanayi bölgelerinde yoğunlaşmasını çok önemli görüyordu. Marx'ın 1856'da dile getirdiği proletarya devriminin "köylü savaşıyla" birleştirilebilmesi tezini geliştirerek, çok önemli bir teorik ve siyasî keşif yapmıştı: Lenin, devrimci proletaryanın emekçi köylülerle ittifakının, demokratik ve sosyalist devrimin elde edeceği zaferin temel koşulu olduğunu gösteriyordu. Bu ittifak sayesinde proletaryanın siyasî rolü çok büyük oranda artıyordu, çünkü işçi sınıfı köylülerle birlikte ülke çoğunluğunu oluşturuyordu. Daha devrimci faaliyetinin başlarında, işçi sınıfının ve köylülerin ittifakı fikrini ilk yapıtlarında önplâna çıkarıyordu. Bu muhteşem fikir, Komünist Partisinin, Lenin'in sosyalist devrim kuramının strateji ve taktiklerinin önemli ilkelerinden biri oldu. Daha ilk yapıtlarında, demokratik dönüşümde proletaryanın öncü rolü, proletarya hegemonyası fikrini, bu hegemonya olmadan halkın kendi egemenliğine ulaşmasının ve demokratik devrimden sosyalist devrime hızla olgunlaşmanın mümkün olmayacağını kanıtlarıyla ortaya koydu. Lenin, sosyalist devrimin zafer elde etmesinden sonra, işçi sınıfı ve köylü ittifakının korunmasını ve olabilecek en üst seviyede güçlendirilmesinin *proletarya diktatörlüğünün en temel ilkesi* olduğu düşüncesindeydi.

Komünist Partisinin kurulmasıyla birlikte, Lenin'in hayatı partinin yaşam ve mücadelesinden ayrılmaz olmuştur. Lenin, Rusya proletaryasının Devrimci Marksist partisinin örgütçüsü ve lideriydi. Devrimin zaferle sonuçlanabilmesi için, işçi hareketinin önünde iyi örgütlenmiş öncü, devrimci bir Marksist partinin olması halinde, Rusya'nın önüne çıkabilecek fırsatları gördü. V.İ.'nin coşkulu çağrısı kulaklarda çınlıyordu: "Bize devrimci bir örgüt verin; Rusya'yı yerinden oynatalım!" İşçi sınıfının örgütü, işçi sınıfının Devrimci, Marksist öncüsü Bolşevik Partisi, Lenin'in liderliğinde oluşturuldu. Başında Lenin'in bulunduğu,

"çağın aklı, onuru ve vicdanı" Bolşevik Partisi Rusya işçi sınıfının Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'ni zaferle sonuçlandırdı ve dünyanın ilk sosyalist ülkesi konumuna taşıdı. Lenin ve Rusya işçi sınıfından oluşan Lenin'in partisi, insanlığa yalnızca teorik olarak değil, pratikte de sosyalizm ve komünizm yolunu açtı.

Lenin Marksist öğretinin taraftarı olmakla kalmadı; aynı zamanda bu öğretiyi geliştirdi. Marksist devrimci teoriyi, yeni tarihsel çağın -emperyalizmin ve proletarya devrimlerinin, insanlığın kapitalizmden sosyalizme geçişinin ve komünist toplumun oluşumunun çağı- koşullarına uygun olarak yaratıcı biçimde geliştirdi. Marksizm; Marksizmi ileri götüren Leninizm'den ayrı görülmez, düşünülemez. Marksizmin tüm yapıtaşları -felsefe, siyasal ekonomi, bilimsel komünizm- Lenin'in ölümsüz yapıtlarında geliştirildi, kapsamı genişletilmiş ve somutlaştırılmıştır. Lenin, yeni çağın işçi sınıfına yönelttiği tüm temel soruları yanıtlamış ve muazzam güce sahip bir projektör gibi, Marksist teorinin yaydığı ışık aracılığıyla insanlığın komünizme doğru yönelmesinin yolunu aydınlattı.

Bugün dile yerleşen Marksizm-Leninizm terimleri, Lenin'in Marksist bilime yaptığı paha biçilmez teorik katkıyı somutlaştırmaktadır. Marksizm-Komünizm; dünya tarihinde doğruluğu giderek daha fazla kanıtlanan enternasyonal bir büyük öğretidir.

Lenin, Marksizmin devrimci özünden, proletaryanın sınıfsal konumlarından sapmalara karşı verdiği uzlaşmaz mücadelesinde, revizyonizm ve reformizme karşı sürdürdüğü mücadelesinde, Marksizmi kuru, donuk, yaşamdan ve pratikten kopuk bir formül koleksiyonuna dönüştürme çabalarına da karşı çıkmıştır. Marksizmin dogma değil, bir eylem kılavuzu olduğunu tekrarlamaktan vazgeçmemiştir; tüm teorik ve örgütsel uğraşısı, bu düşüncenin canlı kanıtıdır. Lenin, tüm yapıtlarında, Marksizme yaratıcı bir bakışla yaklaşmış, sonsuz dinamik, gelişmeye açık ve sürekli somut tarihsel durumu dikkate almayı öngören bir öğreti olarak işlemiş, ilkelere sadık kalmayı amaçlamış; ama şablonları ve dogmaları reddetmiştir.

"Marksizm bizden, sınıfların, karşılıklı ilişkilerinin ve her tarihsel anın somut özelliklerinin nesnel olarak denetlenebilecek en kesin analizini yapmamızı ister" demiştir Lenin. "Biz Bolşevikler, politikayı bilimsel temeller üzerine oturturken bu zorunlu istemin hakkını vermeye çalıştık hep."

Komünist Partisinin XX., XXI., XXII ve XXIII. Parti kongrelerine ilişkin belge ve kararlar; öte yandan, enternasyonal komünist ve işçi hareketi tarafından son derece takdir edilen ve onaylanan SBKP'nin yeni programı, Marksist-Leninist öğretinin gelişimini sürdürmesine güzel bir örnek oluşturmaktadır.

1957 ve 1960 yıllarında gerçekleşen komünist ve işçi partilerinin temsilcileri toplantısının bildirisinde ve açıklamasında, Marksizm-Leninizmin önemi, yaratıcı karakteri vurgulanmıştır. Bildiride, "Marksizm-Leninizm", "bütünsel büyük devrimci öğretidir; barış, özgürlük ve daha iyi yaşam için, en adil toplum olan "komünizmi" kurmak için dünya işçi sınıfı ve emekçilerin büyük mücadelenin tüm aşamalarında kendilerine örnek aldığı modeldir." Sosyalist ülkelerin, enternasyonal komünist, işçi ve kurtuluş hareketinin işbirliğinin tarihsel zaferleri, Marksizm-Leninizm temelinde kazanılmıştır; komünist ve işçi partilerinin önünde duran ve yerine getirilmesi gereken tüm görevler ancak bu temelde başarıyla çözülebilir.

Marksizm-Leninizm teorisinin geliştirilmesine önemli bir katkı, proleterya enternasyonalizmi ilkelerine sadık kalan kardeş komünist ve işçi partilerinden gelmektedir; onlar, kapitalist dünyada sosyalist düzenin pratiğini ve işçi hareketinin deneyimlerini genelleştirmektedirler.

Marksizm-Leninizm öğretisi, dünyanın değiştirilmesinde büyük bir ideolojik silaha; milyonların aklına ve iradesine seslenerek güçlü maddi bir güce dönüşmüştür. Marksist-Leninist öğretinin enerjisi ve aşılmaz gücü, tüm tarihsel gelişme sürecinde, özellikle de Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nden sonra somut biçimde kanıtlanmıştır. Bolşevik Partisi tarafından cesurca ilan edilen muazzam hedefler -büyük toprak sahipleri ve kapitalistlerin yüzyıllarca süren boyunduruğundan kurtulmak, emekçilerin maddi ve kültürel konumunu temelinden değiştiren ve emperyalist savaşa bir son veren yeni, adil sosyalist ve komünist bir toplum düzeni kurmak-, Rusya işçi ve köylülerinde muazzam bir devrimci enerjinin dışa vurumuna yol açmıştır.

Lenin, teoride dünya emperyalizm zincirini zayıf bir halkasından koparmak fırsatını keşfetmiş ve sosyalizmin önce *bir* ülkede ya da bazı ülkelerde zafere ulaşması fırsatını yarattı. Lenin ve Lenin'in partisi liderliğinde Rusya işçi sınıfı 1917 Ekiminde bu fırsatı gerçeğe dönüştürdü. Lenin, Menşeviklerin oportünist dogmalarını; ülkenin geri kalmışlığı, üretim güçlerinin yeterince gelişmediği ve proletaryanın sayı olarak azlığından dolayı Rusya'da 1917'de sosyalist bir devrimin olanaksız olduğundan yüksek sesle sızlanan bu kapitalizm yamaklarını bir tarafa bıraktı. Bu nedenle Menşevikler, Plehanov da dahil, devrimi "açlıktan kemikleri fırlamış ellerle" boğmakla tehdit etmiş olan kapitalistlerle, Rusya kapitalizminin asıl aktörleriyle -Ryabuşinski ve Guçkov- sınıfsal barışa ve işbirliğine çağrıda bulunuyorlardı

Devrimci deha Lenin, zamanı delerek tarihin gelecekte gideceği yolları gördü. Devrimin lideri; emperyalistlerin iktidarını, kapitalistlerin ve büyük toprak sahiplerinin egemenliğini yıktıktan ve emekçilerin iktidarını kurduktan sonra ülkede geri kalmışlığın ortadan kaldırabileceğini ve ilerlemiş devletlerin, onlara salt yetişmekle kalmayıp geçilebileceğini tahmin etmişti. Tahminleri gerçek oldu.

Sosyalist toplum sistemi; ülkenin o zamanki geri kalmışlığı, I.Dünya Savaşını izleyen sarsılma, yabancı askerî yaptırımlar ve Alman faşizminin istilası nedeniyle ortaya çıkan çok büyük güçlükleri aşarak, mağlup edilemeyen yaşama gücünü ve kapitalist sisteme karşı muazzam üstünlüklerini kanıtladı.

Bugün kim ülkemizin "geri kalmışlığından" söz edebilir? Kötü niyetli komünizm karşıtları bile şimdi Sovyetler Birliği'nin ekonomi, teknik, bilim ve kültür alanındaki muazzam ve hızlı başarılarından ve bu başarıların dünyanın tüm ülkelerindeki yüz milyonlarca insanın üzerindeki kaçınılmaz etkilerini kabul etmeye mecbur olmuşlardır. Burjuva siyasetçileri ve ekonomistleri bugün, gelişme temposu ve bazı bilim ve teknik alanlarında elde edilen muazzam başarılar açısından Sovyetler Birliği'nin ABD'yi kat kat aştığını ve S.B.'nin ve tüm sosyalist kampın, insanlığın tarihsel alınyazısına yaptığı ve *sürekli büyüyen etkinin kaynağının; modelin gücüne, S.B. halklarının ve sosyalist kamptaki tüm ülkelerin tarihsel olarak kısa sürede ulaştıkları başarıların somut sonuçlarına dayandığını* itiraf etmektedirler.

Lenin, sosyalist sistemin üstünlüğüne yürekten inanmıştı. Sosyalizmin içinde muazzam bir güç gizlediğine; insanlığın, hiç yaşanmamış fevkalade fırsatlar sunan yeni bir gelişim aşamasına geldiğine inanmıştı.

Ülkemizin emperyalist savaş ve iç savaş nedeniyle ortaya çıkan ekonomik çöküş uçurumundan kurtulmaya ancak başladığı yıllarda, V.İ., Ekim Devrimi ve Sovyet devlet ve toplum düzeni aracılığıyla halkımızın önüne hangi muazzam yaratıcı güçlerin ve fırsatların konduğunu net olarak görmüştü. Yine o yıllarda, Lenin, azamî bir iyimserlikle ülkemizde, sosyalist toplum düzeni için gerekli ve zorunlu olan herşeyin mevcut olduğunu ilan ediyordu. Ülkenin sosyalist zeminde sanayileşmesi, ağır sanayinin ve köylülerin kooperatifler kurarak biraraya gelmesinin öncelikli ve hızlı biçimde gelişmesi, tarımın makineleşmesi, kültür devrimi; bunlar Lenin'in gösterdiği, SSCB'de sosyalizmi nihaî olarak zafere götüren sosyalist toplumun yapılanmasına ilişkin temel seçeneklerdi.

Ama partinin lideri geleceğe bakmayı sürdürdü. Ekim Devrimi'nin hemen öncesinde, sosyalizmin yavaş yavaş komünizme dönüşmesi gerektiğini ve dönüşeceğini ve bayrağının üzerinde "herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre" yazacağını belirtiyordu.

Lenin, komünizm programına ilişkin dahiyane formülü şöyle dile getirmiştir: *"Komünizm: Bu, Sovyet iktidarıdır ve tüm ülkenin elektrifikasyonudur."*

Partinin tamamı, halkın tamamı tarafından onaylanan komünist toplumu yapılandırma programını coşkuyla karşılayan, ülkede komünizmin yapılanmasını başlatan Sovyet halkı şimdi, büyük Lenin'in en cesur, en gözüpek düşleri ve mükemmel plânları başarıyla gerçekleşmektedir. Bunlar, bilimsel komünizm teorisine muazzam bir katkı yapan yeni parti programında yer almıştır. Lenin'in başında bulunduğu parti merkez komitesinin liderliğinde, SBKP'nin yeni programında yer alan ve bir bütün oluşturan üç önemli görev yerine getirilmektedir: Komünizmin maddi-teknik temelinin oluşturulması, yeni komünist toplumsal ilişkilerin oluşturulması ve yeni insanın (komünizm aşamasının insanı) eğitimi.

Sovyetler Birliği'nde komünizmin yapılanması, uluslararası önem taşımaktadır. Lenin, sosyalizmin gelişim perspektiflerini uluslararası boyutta net olarak görmüştü. Lenin, tutkulu bir enternasyonalistti, halkların eşitliği ve kardeşliği ideolojisinin ve pratiğinin yaratıcısıydı. Lenin, ulusal sınırlanmışlığa, hangi şekilde olursa olsun, milliyetçiliğe karşı amansız bir savaşçıydı. Yüreği yeryüzündeki tüm emekçilere ve ezilenlere karşı duyduğu sıcak sevgiyle doluydu. Rus, Çinli ve Hintli işçi ve köylüler, aynı ölçüde Fransız metal işçisi, Finli demiryolu işçisi, Polonyalı köylü ve İtalyan balıkçı kadar ona yakındı. Sosyalist devrimin lideri, yüzyıllar boyu sömürgeciler ve emperyalist güçler tarafından ezilen, S.B. ve diğer sosyalist ülke halklarıyla birlikte yeryüzü nüfusunun çoğunluğunu oluşturan Doğu halklarının aktif siyasî bir yaşam için, tarihi değiştirmeye uyanışını gördü ve değerlendirdi.

Lenin, kapitalizmin en üst ve en son gelişim düzeyi olan emperyalizmin Marksist açıdan ayrıntılı bir analizini yaptı ve kapitalist sistemin insanlığa daha çok sefalet yaşatabilecek olsa dahi, tarihin nesnel gelişim yasaları nedeniyle çöküşe yaklaştığını bilimsel olarak gösterdi. V.İ., yaşamının sonuna geldiğinde büyük bir coşku ve kehanet gücüyle, *sosyalizmin kapitalizm karşısında nihaî zaferinin dünya ölçeğinde eksiksiz ve mutlak sağlandığını* belirtiyordu.

İlk önce Ekim Devrimi deklârasyonu olan barış deklârasyonu ile başlayarak, Lenin genç Sovyet Cumhuriyetinin barış ve halkların kardeşliği için verdiği mücadelenin önünde yerini aldı. Sosyalizm, barış demektir. Sosyalist ülkelerde savaşta ve silahlanarak gelişen sömürücü sınıfları yoktur. Sosyalist sistem, derin bir hümanizmayı temsil etmektedir. Dolayısıyla, Sovyet devleti tüm dünyada barış için bitip tükenmez bir mücadele verir. Lenin, her iki sistem arasında 'barış içinde birlikte yaşama ve rekabet' ilkesini savunmuş ve bilimsel temele oturtmuştur; Lenin'in ilkeleri, Komünist Parti ve Sovyet hükümeti tarafından gerçekleştirilmekte ve geliştirilmektedir.

Marksizm-Leninizm fikirleri, Sovyetler Birliği ve tüm sosyalist dünya sistemindeki sosyalist yapılanmanın sağladığı benzersiz başarıların büyük, somut örneği, tüm insanlık tarihini giderek büyüyerek etkilemektedir. Zaman ilerledikçe, bu etki daha da artmakta, özellikle de şimdi ülkemizde komünizmin yapılandırılması döneminde güçlenmektedir. İnsanlığın en güzel ve en asil beyinlerinin düşlerini kurduğu ve emekçilerin esas olarak hedef aldığı yaşamın tüm maddi olanaklarını ve sevincini garanti eden en adil sosyalist düzenin yaratılması, tüm yeryüzünde giderek daha fazla sayıda insanı komünizm için kazanacaktır.

SBKP'nin yeni programında, Lenin'in bilimsel öngörüsüne dayanarak şöyle denilmiştir:

"Sovyet halkı komünizm başarılarını yaşadığında, dünyada milyonlarca insan 'Biz komünizmden yanayız!' diyecektir. Komünizm fikirleri, diğer ülkelerle savaşarak değil, tersine mükemmel bir toplum örgütlenmesi modeli, üretim güçlerinin gelişmesi, insanın mutlu ve refah içinde yaşamak için ihtiyaç duyduğu her şeyin sağlanması ile, halk kitlelerinin aklını ve yüreğini kazanırlar.

Toplumsal ilerlemenin güçleri, önüne geçilemeksizin tüm ülkelerde çoğalacaktır ve bu, Sovyetler Birliği'nde komünizmi inşa edenlere büyük bir yardım olacaktır."

Toplum sistemi olarak kapitalizm, giderek varolma hakkını kaybedecektir, çöküşü kaçınılmazdır ve onu savunanların hiçbir çabası tarihin ileriye doğru akışını geriye döndüremeyecektir. Gelecek, komünizmindir. Lenin'in fikirleri ve onun ebedî önderliği, insanlığın aydınlık bir gelecek ve komünizm mücadelesinde tüm emekçileri coşturmaktadır.

V.İ., insan olarak sonsuz bir etkileme gücüne sahiptir. V.İ.'yi yakından tanıma şansını elde etmiş olan çağdaşları, onun belirgin kişilik özelliklerinin gelecekteki, komünist toplum insanın prototipini çizdiğine haklı olarak işaret etmektedirler. Kişiliğinde, büyük bir ileri görüşlülük ve bilgelik ile şaşırtıcı bir sadelik ve mütevazilik; sınıfsal düşmanlarına karşı katı ve uzlaşmaz bir tutum ile yoldaşlarını kollayıcılık, insan sevgisi, çocuklara karşı sevgisi, halkı adına duyduğu sürekli kaygı, parti davasına, işçi sınıfının davasına tutkuyla sadakati ve bu davanın doğruluğuna ve adil olduğuna derin inancı birbiriyle kaynaşmıştır.

"Aynı hakikat gibi" diyordu işçiler onun için.

O, yeni bir insanlık için hakikî bir liderdi.

***

Elinizdeki bu kitapta, V.İ.Lenin'in yaşamı ve yorulmak bilmeyen, inanılmaz bir emek verdiği faaliyetleri, ölümsüz, yaratıcı fikirleri ve ülkemiz ve tüm dünya halkları adına sürdürdüğü kahramanca yaşamı anlatılacaktır.

SBKP Merkez Komitesinin kararı üzerine, SBKP MK-Marksizm-Leninizm Enstitüsü ve bir dizi yazarın katkıda bulunduğu bir kolektif, asıl biyografik verilerin yanı sıra V.İ.Lenin'in yol gösterici en önemli fikirlerini de açıklama görevini üstlenerek, eksikleri giderilmeye çalışılmış ve bu biyografiyi yayına hazırlamıştır. Lenin'in değeri ölçülemeyen fikirsel mirası, ebediyete kadar yaşayacak ve gelişecek olan Marksizm-Lenizm öğretisi; partimizi, kardeş Komünist Partileri ve işçi partilerini sosyalizmin ve komünizmin önemli başarılarından dolayı heyecanlandırmıştı, bugün de heyecanlandırıyor.

V.İ.Lenin'in biyografisinin yeni baskısında, önceki biyografilere göre Lenin'e ilişkin anılarla ilgili kaynakça daha geniş kapsamlı tutulmuştur. Lenin'in çağdaşlarının ve mücadele arkadaşlarının anıları, onu lider, yoldaş ve insan olarak karakterize eden birçok önemli gerçeği aktarmaktadır.

Kitapta, arşiv malzemeleri, monografiler ve daha önce yayınlanmış olan V.İ.Lenin'in biyografileri kullanılmıştır.

V.İ.Lenin'in biyografisinin 3.baskısında, çok sayıda okurun değerli düşünceleri ve V.İ.Lenin'in yaşamı ve yaptıkları hakkında parti dokümanlarının ve malzemelerinin daha derinden incelenmesiyle elde edilen yeni gerçekler dikkate alınmıştır.

Yazarlar kolektifi, V.İ.Lenin'in biyografisinin yayınlanması vesilesiyle kendi düşüncelerini ve isteklerini ileten tüm Sovyet okurlarına ve yabancı okurlarına teşekkürü borç bilir.

BİRİNCİ BÖLÜM
ÇOCUKLUK VE GENÇLİK DÖNEMİ DEVRİMCİ FAALİYETİN BAŞLANGICI

Tamamıyla Marksist kuram zemininde duruyoruz: Bu kuram, önce sosyalizmi ütopyadan bilime dönüştürdü, bu bilimi değişmez temeller üzerine oturttu ve bu bilimi geliştirmek ve tüm ayrıntıları ele almak için gidilmesi gereken yolu gösterdi.

V.İ.Lenin

Vladimir İlyiç Ulyanov (Lenin), 10 (22) Nisan 1870'de büyük Volga nehrinin kıyısında bulunan Simbirski'te (bugünkü Ulyanovski) doğdu. Ailesi, Rasnoşinzen intelijensiyasındandı.[1] Lenin'in babası, İlya Nikolayeviç Ulyanov, Astrakan kentinde yaşayan yoksul bir küçükburjuva aileden geliyordu. Daha ilk gençlik yıllarında, Çarlık koşullarında halkın eğitim almasının zorluklarını yaşadı. Yoksulluğa rağmen, çalışkanlığı ve olağanüstü yetenekleri sayesinde Kazan Üniversitesini bitirmeyi başardı; daha sonra, Pensa ve Nişni-Novgorod kentlerindeki yüksek okullarda matematik ve fizik öğretti. Yıllar süren kusursuz hizmetleri karşılığında soylu ünvanını elde etti.

İlya Nikolayeviç Ulyanov, yaşadığı döneme göre ilerici bir adamdı; 19. yüzyılın 60'lı yıllarının Rus aydınlanmacılarının düşüncelerine yakın duruyordu. Yüksek ideallere sahip olan bu adam, halka hizmet etmenin ve onu eğitmenin düşlerini kuruyordu. 1869'da öğretmenliği bıraktı, Simbirski Vilayetinin halk okullarında müfettiş ve daha sonrada müdür oldu. Halk eğitimine coşkuyla yaklaşan, tutkuyla işine sarılan ve tüm gücünü ve bilgisini halka adayan işinin ehli bir pedagogdu.

Halk eğitimi alanındaki işi, İlya Nikolayeviç'in Vilayet sınırları içinde sürekli seyahat etmesini gerektiriyordu. Haftalarca ve aylarca, evinden uzak kalıyor, arazi ve köyleri geziyordu. Yılın her döneminde; soğuk, buzlu kış günlerinde, çamurlu yolların neredeyse aşılamadığı ilkbahar ve yağışlı sonbahar mevsimlerinde en uzak yerlere gidiyor, okullar açıyor, köylü çocuklarının derslere girebilmelerinin koşullarını yaratmak için öğretmenlere yardım ediyordu. Bu kolay bir görev değildi; İ.N.Ulyanov'a pahalıya mal oldu; gücünü ve sağlığını kaybetti. Ellerindeki tüm olanakları kullanarak okulların açılmasını engellemeye çalışan memurların, büyük toprak sahiplerinin ve Kulakların direnişine karşı mücadele etmek durumundaydı; geri kalmış köylülerin cahilliği ve önyargıları aşmaları; eğitimin gerekliliğini ve önemini kavramaları da çok kolay değildi.

İ.N.Ulyanov, o dönemdeki dalkavuk, yükselme hırsı yüksek, halkı küçümseyen memur zihniyetine uzak gerçek bir demokrattı. Köylülerle ilişki kuruyor, onlarla dost oluyordu; herhangi bir köylünün evinin önünde toprak duvarda otururak ya da köy meclisinde konuşmalar yaparak köylüyle yakınlık kuruyordu.

İ.N.Ulyanov, Volga bölgesine yerleşmiş Rus olmayan halkların aydınlanmasına büyük önem veriyor; o zamanlar geri kalmış, Çarlık tarafından baskı al-

1 Rasnoşinzen-İntelijensiya zümresinden; din adamları, memurlar, küçükburjuva ve köylülerden oluşuyor. *Redaksiyon*

tına alınmış olan bu halkların aydınlanması için büyük güç harcıyordu. Onlara saygı duyuyor, anlayışla yaklaşıyor ve onlar için halk okullarının açılmasına uğraşıyordu.

İ.N.Ulyanov'un yoğun çabaları meyvelerini verdi: Yaklaşık 20 yıllık faaliyetinde, Simbirski Vilayetine ait okulların sayısı önemli oranda arttı. Ulyanov "Ulyanovcu" adı verilen çok sayıda ilerici halk öğretmeni yetiştirdi.

Vladimir İlyiç'in annesi, Maria Aleksandrovna, bir doktor kızıydı. Köyde yetişmişti ve bu nedenle yalnız ev işlerine yönelik bir eğitim almıştı. Sıkıntı çektikleri için (babası, büyük bir aileye sahipti), eğitime devam edememişti; bu nedenle de okuyamamanın sürekli üzüntüsünü yaşıyordu. Ama, büyük yetenekleri vardı; birçok dil biliyordu (onları ileride çocuklarına da öğretti), müziği seviyor ve iyi piyano çalıyordu. Çok bilgili bir kadındı. Daha sonra, çalışıp hazırlanarak dışardan öğretmenlik sınavlarını verdi. İlya Nikolayeviç gibi, o da halk eğitimiyle ilgileniyordu. Ancak okulda çalışamıyordu; ailesinin büyük olması, çocuklarının eğitimi ve ev işleri zamanını tümüyle alıyordu.

Ailede ve Okulda

Ulyanov'un ailesinde, barış ve sevgi hakimdi. İlya Nikolayeviç, karısına ve çocuklarına çok bağlı, örnek bir aile babasıydı. Ailenin 6 çocuğu vardı: Anna, Aleksandr, Vladimir, Olga, Dmitri ve Maria. Anne ve baba, onlara çok yönlü bir eğitim vermeye çabalıyor, dürüst ve çalışmayı seven, halkın ihtiyaçlarına duyarlı insanlar olarak yetiştiriyorlardı. Bu ailenin çocuklarının hepsinin daha sonra devrimci olmaları tesadüf değildi.

Anne ve babanın kişilikleriyle örnek olmaları, çocuklar üzerinde büyük etki yapıyordu. Çocuklar, babalarının enerjisini nasıl halk eğitimi adına kullandığını, kendinden ve sorumluklarından nasıl taviz vermediğini ve açılan her yeni köy okulunun onu nasıl mutlu ettiğini görüyorlardı. Babalarının tüm yaşamı, enerjisi, kendini tamamen sevdiği şeye verme yeteneği, sıradan insanlara karşı dikkatli tutumu ve herşeyde mütevazi oluşu, çocuklarının yetişmesi açısından büyük önem taşıyordu. Babanın otoritesi büyüktü ve çocukları onu çok seviyordu.

İlya Nikolayeviç, çocuk eğitiminde, devrimci-demokrat N.A.Dobrolyubov'un pedagojik görüşlerini esas alıyordu.- İ.N., çocukların güçlü bir iradeye sahip olmasına gayret ediyor, bilgilenme, öğrenme çabalarını geliştiriyor, hayatı anlamayı ve kendinden ve kendi davranışlarından nasıl taviz verilmeyeceğini, çocuklara dürüst olmayı ve doğru olanı sevmeyi öğretiyordu.

İ.N., gençlik dönemdeki yüksek ideallerini yaşamı boyu korudu. Çoğu zaman çocuklarına çok sevdiği şair N.A. Nekrasov'un yapıtlarından okurdu; Petraşevzen'in[2] üyesi ve şair A.N.Pleşçev'in yasaklanmış olan bir şiirini ezgiyle söyler; özellikle de sözcükleri vurgulardı:

2 Petraşevzen-Petraşevski çevresinin taraftarı. Bu çevre, 19. yüzyılın 40'lı yıllarının ortalarında Petersburg'da ortaya çıktı. İçinde, ilerici Rus entelektüelleri yer alıyordu. Liderleri M. V. Butaşeviç-Petraşevski, Fransız ütopist sosyalist Charles Fourier'e inanmıştı. Petraşevski taraftarlarının siyasî görüşleri, aynı değildi; ama çoğunluk çarın egemenliğine ve köleliğe karşı çıkıyordu. *Redaksiyon.*

"Düşüncede kardeşiz,
İkimiz de düşmana bedel ödetmek gerektiğine inanıyoruz,
Mezara kadar,
Yurdumuzu düşmandan koruyacağız."

Çocuklar, babalarının ruhunun bu şarkıda dile getirildiğini ve şiirin sözlerinin onun için kutsal olduğunu hissediyorlardı.

İ.N., çocuklarının okulda daima başarılı olmalarından mutluluk duyuyor ve daha büyük başarılara teşvik ediyordu. Niteliksiz olmaktan nefret ediyordu ve çocuklarını da aynı şekilde yetiştiriyordu. İ.N., tüm zamanını ailesine ayırıyordu. Varlığı, çocukların özgür davranmalarına engel değildi, onların hiçbir sorusunu yanıtsız bırakmıyordu, onlara anlamadıkları konuları ciddî olarak açıklıyordu. İ.N., anlatımıyla sürükleyici ve neşeliydi.

Maria Aleksandrovna, olağanüstü bir eğitim becerisine sahipti. Yaklaşımı arkadaşça ve sakindi, hiçbir zaman çocuklarının özgürlüğünü gereksiz yere kısıtlamaya çalışmıyordu, ama aynı zamanda disiplini elden bırakmamayı da biliyordu. Özellikle nasıl kendisini ilgilendiren herşeyde sürekli dakik, disiplinli, tutumlu ve mütevazi ise, tüm bu özelliklerini çocuklarına aktarmayı başarabiliyordu. Dış görünümü itibarıyla zayıf olan Aleksandrovna, çok cesurdu, özverili, sabırlı bir insandı; bu özelliklerini, çoğunlukla ve büyük bir özveriyle, daha sonraları ailenin maruz kaldığı en güç sınavlarda da yansıtıyordu.

Aile içi ilişkileri ve eğitimin koşulları, çocukların zihinsel ve karakter gelişimi açısından olumluydu. Anne ve baba, çocuklarını baskı altına almıyor; aksine teşvik ediyorlardı. Ailesiyle birlikte yazı Kokuşkino köyünde geçiren küçük Volodya[3], okula kestirmeden gitmek için pencereden dışarı çıkmak istediğinde, onu engellememişlerdi. Aksine, küçüğün dışarı çıkmasını kolaylaştırmak ve kendine zarar vermesini önlemek için, babası pencerenin altına, hem içerden, hem de dışardan girip çıkabilmesi için küçük tahtadan tabureler koymuştu. Bir defasında, yaşça büyük olan çocukları bir aile dergisi çıkarmayı plânlamışlardı. Hepsi birden tüm güçleriyle bu işle uğraşıyorlardı. Ne kadar büyük mutluluk ve zevk veriyordu bu elle yazdıkları ve ailenin yaşamındaki eğlenceli olayların malzeme olarak kullanıldığı karikatürlerle resimledikleri kendi yapımları dergi. Anne ve babaları da, bu dergiyi büyük bir heyecanla okuyor ve dergiyle ilgili yapılan tartışmalara heyecanla katılıyorlardı. Çocukların kitap seçimlerini yönlendiriyor, onları dergilere abone yapıyorlardı; çoğu zaman bütün aile ilginç bir kitap okumak için biraraya geliyordu.

İ.N.Ulyanov ve Maria Aleksandrovna, çocuklarını çalışmaya teşvik ediyorlardı. Gençliklerinin ilk yıllarından itibaren, çocukların kendi işlerini kendilerinin görmesi ve yaşlılara yardım etmeleri gerekiyordu; kızlar, kendilerinin ve oğlanların giysilerinin hep temiz ve düzenli olmasına dikkat ediyorlardı. Ulyanovların evinin, M.A.'nın sevgiyle baktığı büyük bir bahçesi vardı; çocukların hepsi de kendisine yardım ediyordu. Yazın iki büyük tekneyi suyla doldurmaları gerekiyordu. Çocuklardan biri su çekiyor, diğerleri ise, kova, güğüm ve testi ile suyu taşıyorlardı. Neşe ve ahenk içinde çalışıyorlardı. Bütün ailenin evin dışında, çardakta çay içmesi çocuklara büyük zevk veriyordu. Saşa semaveri getiriyor, diğerleri sandalyeleri ve bardakları. Çaydan sonra kızlar annelerine bula-

3 Volodya: Vladimir adının kısaltılmışı.. *Redaksiyon*

şık yıkamada yardım ediyor, oğlanlar ise, sandalyeleri yerlerine taşıyorlardı. İş, zor değildi, hepsi de severek yapıyordu.

Volodya Ulyanov mutlu bir çocukluk geçirmişti. Hareketli, sağlıklı ve yaşam dolu bir çocuktu. Dış görünüşü itibarıyla babasına çok benziyordu; onun neşeli ve hoşsohbet karakterini de almıştı. Çocuklar arasında oyunları ve muzipliklerı başlatan, bundan hiç bıkmayan hep oydu. Akrabalarının anlattıklarından bilindiği üzere, oyunlarda çok adildi ve kavgadan nefret ediyordu. Oyun değil bu, bayağılık; oynamayacağım, diyordu, oyun kavgaya dönüştüğünde. Öğrenmeye meraklıydı, beş yaşında okumayı öğrenmişti ve zamanının çoğunu kitapların arasında geçiriyordu.

Volodya Ulyanov, dokuz yaşından on yedi yaşına kadar Simbirski hümanist lisesine devam etti. Daha o yıllarda, ailede öğrendiği özdisiplin ve düzenlilik davranışlarında kendini gösteriyordu. Her sabah saat tam 7 de kalkıyor (ayrıca onu kimse uyandırmazdı), hemen yıkanıyor ve yatağını topluyordu. Kahvaltıdan önce, okul ödevlerini yapmaya zamanı hep vardı ve 8.30'da okuldaydı; okul yolunda bloklar halinde birçok ev vardı. Her gün aynı şeyleri yapıyordu; 8 yıl boyunca bu belirli düzen bozulmadı.

Lisede, Volodya'nın yetenekleri ve çalışkanlığı hemen ortaya çıkmıştı. Enerjik, öğrenmeye meraklı oluşu ve derslere karşı ciddî tavrı, onun en iyi öğrenci olmasını sağlamıştı; yıl sonunda en iyi notları o alıyordu. Ciddiyeti, başladığını sonuçlandırması, hoşsohbet yanı, arkadaşları arasındaki dürüstlüğü, sadeliği ve onlara zor olan ödevlerinde yardım etmeye hazır oluşu ile göze çarpıyordu. Gençler arasında, iyi bir yüzücü, patenci ve satranç oyuncusu olarak tanınıyordu.

Devrimci Görüşlerin Oluşması

Vladimir Ulyanov'un çocukluk ve gençlik yılları, o zamanlar Rusya'da hakim olan baskıcı koşullarda geçiyordu. Özgür, atak düşüncenin her dile getirilişi takip altındaydı. Vladimir İlyiç ilerde bu dönemi, "keyfî, inanılmaz anlamsız ve baskıcı bir dönem"[4] olarak tanımlıyordu. Bu koşullarda, özgür düşünen insanlar okullardan da uzaklaştırıldı. Dolayısıyla, lise, sosyal ideallerin oluşması anlamında onun üzerinde hiçbir şekilde olumlu etki yapmıyordu.

İlk gençlik döneminde, Lenin'in dünya görüşü ailenin eğitiminin, model aldığı anne ve babasının, devrimci-demokratik kitapların etkisiyle ve halkın yaşamıyla temasının etkisinde biçimleniyordu. Vladimir üzerinde çok büyük etki yapan ağabeyi Aleksandr, ilk gençlik yıllarından itibaren onun için mutlak bir otoriteydi. Vladimir, her yönüyle ağabeyine benzemeye çalışıyor; şu ya da bu durumda nasıl davranması gerektiği sorulduğunda, hep şu sözlerle yanıt veriyordu: "Saşa gibi.[5]" Yılların akışında ağabeyine benzeme çabasından vazgeçmiyor, aksine bu isteği daha da artıyor ve bilinçli bir benzeme çabasına dönüşüyordu. Volodya, Aleksandr aracılığıyla Marksist literatürle tanışmış; Karl Marx'ın "*Kapital*" adlı eserini ilk kez onda görmüştü.

4 V. İ. Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 1, s. 288.
5 Saşa Aleksandr'ın kısaltılmış adı. *Redaksiyon.*

Aleksandr Ulyanov, sıradışı, yetenekli bir gençti. Çocukluğundan itibaren güçlü bir iradeye ve yüksek ahlakî özelliklere sahip bir karakter taşıyordu. "Saşa, olağanüstü ciddî, düşünceli ve sorumluluğunun bilincinde bir gençti" diye yazıyordu Anna İlyiniçna anılarında. "Sağlam karakteri, en belirgin özelliğiydi, ama adildi, ince ruhlu ve şefkatliydi ve kendinden küçük kardeşleri tarafından çok sevilirdi. Volodya ağabeyini taklit ederdi..."[6]

Aleksandr Ulyanov'un derin ahlakî karakteri ve topluma hizmet etme idealleri, lisede yazdığı kompozisyonlardan biri olan "Topluma ve devlete faydalı olmak için ne yapmak gerekir?" başlıklı yazısında somut bir şekilde ortaya çıkmaktadır:

"Topluma yararlı olmak için, insanın dürüstlüğü ve çalışkanlığı öğrenmiş olması gerekir; ama çalışmasıyla olabildiğince büyük sonuçları hedeflemesi için, insanın mantığa ve bilgiye ihtiyacı vardır... İnsanlara karşı dürüst olmak ve görevlerini kavramak düşüncesinin her insana gençliğin ilk yıllarında verilmesi gerekir, çünkü hangi alanda çalışacağını seçmesi ve bu seçiminde toplumsal faydaya mı yoksa kendi çıkarına yönelik bencil duygunun peşinden mi gideceği bu kanaatlere bağlıdır...

Çalışma tutkusu, kolay ve anlamsız şeylere değil, aksine, ilk bakışta aşılmaz görünen şeylere yönelik olmalıdır. Gerçekten topluma faydalı bir üye olmak için, hem dış koşulların hazırladığı, hem de kendi eksiklikleri ve zayıflıklarından kaynaklanan zorluklardan ve engellerden kaçınmayan insanın yöntemli çalışmayı öğrenmesi gerekir: Bunun için, insan, iradesine hakim olmayı öğrenmeli, sağlam ve boyun eğmez bir karakter oluşturmaya çalışmalıdır."[7]

Vladimir İlyiç daha ilk gençlik yıllarında çevresindeki yaşamı dikkatle gözlemlemeye başlamıştı. Samimi, dürüst olduğu ve yalandan ve iki yüzlülükten nefret ettiği için dinle bağını kopardı. Buna, onu çok derinden etkileyen bir olay yol açmıştı. Bir gün, İlya Nikolayeviç eve ziyarete gelen bir konuk ile konuşurken çocuklarının kiliseye gitmek istemediğini söylemiş; konuk Vladimir'e bakarak "Sopalamalı, sopalamalı onu!" demişti. Genç delikanlı kızgınlıkla koşarak evden çıkmış ve protestosunu göstermek için göğsünde taşıdığı çarmıhı koparıp atmıştı.

Yaşamı dikkatle gözlemleyen Vladimir Ulyanov, halkın nasıl yoksulluk içinde yaşadığını, işçi ve köylülerin nasıl ezildiğini ve sömürüldüğünü görüyordu. Babası köyde hakim olan geriliği ve cahilliği, kurumların keyfî tutumlarını ve köylülerin sefaletini anlatırken, onu dikkatle dinliyordu. Emekçi insanlarla ilişkisinde, Rus kökenli olmayan halkları, Çuvaşların, Mordvinlerin, Tatarların, Udmurtların ve diğerlerinin ne kadar hukuktan yoksun ve aşağılanan bir durumda olduklarını da görüyordu. Lenin'in yüreği, halkı ezenlere karşı büyüyen bir nefretle doluydu.

Genç Lenin'in çarlığın baskısını yaşayan halkların yanında olduğunu şu olay kanıtlamaktadır: Lisenin son sınıflarında, bir Çuvaş okulu öğretmeni olan N.M.Oçotnikov'a ders veriyor ve onu bitirme sınavına hazırlıyordu. Yüksek matematik alanında büyük yetenekleri olan Çuvaşlı Oçotnikov tutkuyla yüksekokul

6 *Kardeşimiz Volodya,* Berlin 1956, s. 15.

7 *Aleksandr İlyiç Ulyanov ve 1 Mart 1887 Olayı;* Toplu cilt, Moskova-Leningrad 1927, sayfa 126/127, Rusça

mezunu olmayı düşlüyordu. Ama üniversiteye girmek için diploma gerekli idi ve diploması yoktu. Diploma almak için birçok alanda, eski diller de dahil, bir sınava girmesi gerekiyordu. Bu dilleri kendi çabasıyla öğrenmesi çok zordu ve öğretmen tutmak için parası yoktu. Oçotnikov'un çaresiz durumundan haberdar olan Vladimir İlyiç karşılıksız olarak onu sınava hazırlamayı üstleniyor ve bir buçuk yıl boyunca haftada üç defa ders veriyordu. Daha sonra, Oçotnikov sınavı kazanmış ve üniversiteye başlamıştır.

Vladimir İlyiç kendisini harekete geçiren sorulara yanıt ararken çok okuyordu. A.S.Puşkin'in, M.Y.Lermontov, N.V.Gogol, İ.S.Turgenyev, N.A. Nekrassov, M.Y.Saltikov-Şçedrin ve L.N.Tolstoy'un yapıtları, onun en sevdiği kitaplardı. V.G.Belinski, A.İ.Herzen, N.G.Çernişevski, N.A.Dobrolyubov ve D.İ.Pissarev'in yapıtlarındaki devrimci ruhu kapıyordu. Devrimci-demokratların yapıtları, onda Çarlık Rusya'sının sosyal ve siyasal düzenine karşı nefret uyandırıyor ve devrimci kanaatlerinin oluşmasına katkıda bulunuyordu. Genç Lenin, zorba baskıya ve aristokrat ve burjuva liberalizmine karşı, devrimci-demokrat eğilimli en önemli basın organlarından biri olan toplumsal hiciv dergisi *'Iskra'* (Kıvılcım) şairlerinin dizeleriyle coşuyordu.

Genç adamın devrimci mantalitesi, okul için hazırladığı çalışmalarında da görülüyordu. Ulyanov'un yazılarını sürekli örnek olarak gösteren lisenin müdürü F.M.Kerenski (sosyaldevrimcilerden A.F.Kerenski'nin babası) günün birinde onu şu sözlerle uyarıyordu: "Hangi baskı altındaki sınıflardan söz ediyorsunuz; nedir bu?"

Vladimir İlyiç, gençlik yıllarında zor sınavlardan geçmek zorundaydı. Ocak 1886'da İlya Nikolayeviç 54 yaşında aniden öldü. Aile, bu şoku atlatmadan yeni bir talihsizlik yaşadı: 1 Mart 1887'de Petersburg'da, Aleksandr Ulyanov, Çar II.Aleksandr'a hazırlanan bir suikast hazırlığına katıldığı için tutuklandı. Hemen ardından Petersburg'da yüksek öğrenimine devam eden Anna Ulyanova da tutuklandı.

Aleksandr İlyiç'in devrimci faaliyetlerinden ailesinin haberi yoktu. Petersburg Üniversitesinde çok parlak bir öğrenciydi. Zooloji ve kimya alanındaki araştırmaları, önemli bilim adamlarının dikkatlerini kendisine yöneltmesini sağlamıştı. Üniversitedeki üçüncü yılında yazdığı zoolojiyle ilgili bir çalışması ile altın bir madalya ile ödüllendirildi. Aleksandr Ulyanov öğretim üyesi olarak tayin edilmişti. Evde, ailesinin yanında geçirdiği son yaz tatilinde, tüm zamanını doktora çalışmasına ayırdı, tam olarak bilime yönelecek gibiydi. Aleksandr İlyiç'in Petersburg'da devrimci gençlik çevresinde yer aldığını ve işçiler arasında siyasî propaganda yaptığını evde hiç kimse bilmiyordu. İdeolojik olarak Narodnizm'den Marksizme doğru yol alıyordu.

Ulyanovların bir akrabası, Aleksandr ve Anna'nın Simbirski'de tutuklandığını yazmıştı; haberi, Maria Aleksandrovna'yı endişelendirmemek için Ulyanovların yakın bir arkadaşı olan bayan V.V.Kaşkadamova'ya göndermişti. Bu kadın, Vladimir'in liseden hemen kendisine gelmesini istemişti. Mektubu kendisine okuduğunda, "İlyiç kaşlarını çattı, uzun süre sustu" diye yazıyor V.V.Kaşkadamova anılarında. "Ama, bu ciddî bir durum" diyordu, "bunun, Saşa için kötü sonuçları olabilir"[8] Vladimir'e, annesine bu üzücü haberi vermek ve bu zor

8 *Aleksandr İlyiç Ulyanov ve 1 Mart 1887 Olayı*, s. 274, Rusça.

anda moral açısından destek olmak gibi ağır bir görev düşüyordu.

Tutuklama haberi kentte hemen duyulmuştu. Daha önce yakın görüştükleri herkes, tüm liberal Simbirski 'topluluğu' Ulyanov ailesinden uzaklaşmaya başlıyordu. Lenin ilk defa o zaman liberal entelektüellerin korkak yüzüyle tanışıyordu.

Maria Aleksandrovna, Aleksandr ve arkadaşları mahkemeye çıkarıldığında yanlarındaydı ve oğlunun çarlık egemenliğini alenen suçlayan ve yeni toplum düzeninin, sosyalizmin tarihsel olarak kaçınılmaz zaferine duyduğu derinden bir inançla bezenmiş cesur konuşmasını dinliyordu.

"Saşa'nın konuşması beni hayrete düşürdü: Öylesine ikna edici, öylesine başarılı bir konuşmaydı ki" diye anlatıyordu Maria Aleksandrovna kızı Anna'ya. "Öyle konuşabileceğine inanmazdım. Ama onu dinlemek, konuşmasının sonuna kadar salonda oturmak bana çok zor geldi, salondan çıkıp gitmek zorunda kaldım."

8 Mayıs 1887'de 21 yaşındaki Aleksandr Ulyanov çarın cellatları tarafından idam edildi. Kardeşinin idamı, Lenin'i sarsıyor, ama aynı zamanda devrimci görüşlerini kuvvetlendiyordu. Anna İlyiniçna Ulyanova-Yelisarova kardeşi hakkında şu dokunaklı sözleri yazıyordu: "Aleksandr İlyiç bir kahraman olarak öldü; vücudundan akan kan, ona hayran olan Vladimir için devrim ateşi gibi parlıyordu."[9]

Vladimir İlyiç, kardeşinin bıraktığı aydınlık hatıra önünde, kendini feda eden ve cesur ağabeyinin huzurunda onurla eğiliyor, ama Aleksandr'ın seçtiği bireysel terörist mücadele yolunda yürümeyi reddediyordu. "Hayır, böyle bir yoldan gitmeyeceğiz" diye karar veriyor, "böyle bir yoldan gidemeyiz" diyordu.

Ulyanov ailesi için bu trajik günlerde, genç adam kendine hakim olmaya, sabretmeye çalışıyordu. Derin acısına rağmen inatla okula devam etti ve diploma sınavını başardı. Sınıfta en genç öğrenci olmasına rağmen, sınavı verenlerin içinde tek altın madalyayı o almıştı. Lisenin müdiresi, idam edilen "devlet suçlusunun kardeşine" madalyayı verip vermemekte kararsızlık gösteriyordu. Vladimir İlyiç'in mükemmel yetenekleri ve derin bilgisi ama öylesine elle tutulur, öylesine somuttu ki, ona madalyayı vermemek mümkün değildi. Lisenin müdürü kişiliği hakkında şunları yazıyordu: "Çok yetenekli, her zaman çalışkan ve dakik. Ulyanov okulun en iyi öğrencisiydi ve okul biterken gösterdiği başarı, gösterdiği gelişim nedeniyle en takdire değer öğrenci olarak altın madalyaya layık görüldü."[10]

İlk Devrimci Fikirlerle Tanışma

Haziran 1887'nin sonunda Ulyanov ailesi Simbirsk'i terketti. Ağustos ayına kadar (Kazan'dan 40 Verst* uzaktaki) Kokuşino köyünde (bugün adı Lenino) Maria Aleksandrovna'nın babasından kalan ve ölümünden sonra kızlarına bıraktığı bir evde yaşadılar; daha sonra, Vladimir İlyiç'in hukuk fakültesine kaydolduğu Kazan'a taşındılar. Devrimci mücadeleye yönelmek için kesin kararlı bir

9 *Kardeşimiz Volodya*, s. 21.
10 Molodya Gvardiya (Genç Muhafız Kıtası), 1924, no. 1, s. 89.
* 1 Verst=1.067 km.

tavırla, toplum bilimleri okumayı amaçlamıştı. "Şimdi, böyle bir zaman" diyordu, "hukuk bilimi ve siyasal ekonomi okumanın zamanı."[11]

Vladimir İlyiç üniversiteye hemen kabul edilmedi. Üniversite yönetimi, kaydını yapmaktan dolayı sorumluluk üstlenmekten korkuyordu. Dilekçesinin altına şu not düşüldü: "Bir derece alana değin ertelenecek." Ancak Simbirski Lisesinden parlak bir derece aldıktan sonra, üniversiteye kabul edildi.

Kazan Üniversitesinde, Vladimir İlyiç illegal Samara-Simbirski yerel topluluğunun aktif bir üyesiydi. Tüm öğrenci örgütlerini yasaklamış olan çarlık kurumları, yerel toplulukları da takibe almışlardı, 1884 üniversite yönetmeliğine göre bu topluluklara üye olmak, üniversiteden atılmakla cezalandırılıyordu. Rusya'nın yüksek okullarında jurnalciliğin ve ispiyonculuğun hakim olduğu bir dönemdi. İlerici öğrencilerle ilişki kuran Lenin, polisin "aşırı derecede zararlı" diye nitelediği devrimci çevre içinde aktif olarak yer alıyordu.

Öğrenciler, üniversitelerdeki polis rejimine karşı kararlı bir biçimde tavır alıyorlardı. 4 Aralık 1887'de Kazan Üniversitesinin toplantı salonunda, baskıcı üniversite yönetmeliğinin kaldırılmasını, öğrenci birliklerinin kurulmasını, okuldan atılan öğrencilerin geri dönmesini ve öğrencilerin okuldan atılmalarından sorumlu olan kişilerin yargılanmasını talep eden bir öğrenci toplantısı yapıldı. Vladimir İlyiç, öğrenci eylemine aktif katılanlardan biriydi. Kazan Eğitim Bölgesi İdarî Mercîî daha sonra halk eğitim teşkilâtına, Ulyanov'un "toplantı salonuna giren ilk grupta" olduğunu rapor ediyordu; üniversite müfettişi onu "ön sıralarda gördüğü en aktif katılımcılardan biri, çok heyecanlı biri olarak" tanımlıyor, "yumruklarını sıkmak üzereydi" diyordu. Toplantıyı terk ederken öğrenci kimliğini ilk verenlerden biriydi.

Öğrencilerin devrimci tavırları, Kazan makamlarını ciddî biçimde rahatsız etmişti. Üniversitenin yanındaki binanın girişinde askerlerden oluşan bir tabur hazır olarak bekliyordu.

Lenin, protesto olarak, üniversiteyi bırakmaya karar verdi. 5 Aralıkta rektöre şu dilekçeyi vermişti: "Üniversitede şu anki koşullarda öğrenimimi sürdürmeyi olanaklı görmediğim için, sizlerden Kazan Devlet Üniversitesi öğrenciliğimin iptal edilmesi için talimat vermenizi rica ediyorum."[12]

Kazan Valisinin talimatı üzerine Lenin tutuklandı ve cezaevine konuldu. Cezaevine giderken Lenin ve ona eşlik eden polis komiseri arasında şu ilginç konuşma geçti: "Neden ayaklanıyorsunuz, genç adam? Önünüzde bir duvar var! Görmüyor musunuz?" diyordu komiser akıl vererek. "Bir duvar, ama *yıkılmak üzere* bir duvar, çarpıyorsun ve yıkılıyor!"[13] diye yanıtlıyordu genç adam korkusuzca.

Cezaevi hücresinde tutuklu öğrenciler görüşlerini ve geleceğe ait plânlarını birbirlerine anlatıyorlardı. Arkadaşlarının cezaevinden çıktıktan sonra ne yapmayı düşündüğü sorusuna V.İ., kendisi için tek bir yol bulunduğu, onun da devrimci mücadele yolu olduğu yanıtını veriyordu. Kazan'da yaşaması yasaklanmıştı ve 7 Aralıkta Kokuşkino köyüne sürüldü ve gizli olarak polis tarafından takibe alındı. Üstü kapalı bir arabada kentin sınırlarına kadar bir polis eşliğinde götürüldü.

11 N. Veretennikov: *Volodya Ulyanov*, Moskova 1960, s. 60, Rusça.
12 V. İ. Lenin: *Bütün Eserleri*, Rusça 5. baskısı, c. 1, s. 551.
13 *V. İ. Lenin İle İlgili Anılar*, 1. Bölüm, Moskova 1956, s. 267 (büyük formatlı), Rusça.

Böylece, 17 yaşındaki Lenin devrimci mücadeleye ilk adımı atıyordu.

Genç adamı köye kadar jandarmaların götürmesine rağmen, polis teşkilâtının müdürü Kazan Vilayetinin Jandarma yönetimine şu talimatı vermişti: "Kokuşkino, Laişevo bölgesine sürülen V.İ. için mutlaka gizli göz hapsinde tutma emrini verin."

V.İ. sürgünde canla başla toplumsal-politik, ekonomik ve istatistik kitapları okuyordu. Akrabaları ona Kazan'dan, kütüphanelerden seçtikleri kitap ve dergileri gönderiyorlardı. Bununla ilgili bir anısını daha sonra şöyle dile getiriyordu: "Kazan'dan köye sürgün edildiğim yıl, daha sonraları, Petersburg ve Sibirya cezaevlerinde bile okumadığım kadar çok kitap okudum. Sabahın erken saatlerinden akşamın geç saatlerine kadar okudum."[14]

Lenin çok disiplinli çalışıyordu. Üniversite ile ilgili malzemeleri, *Sovremennik* (Yoldaş), *Oteçestvenniye Sapisi* (Anayurt Dergisi), *Vestnik Yevropi* (Avrupa Postası), *Russkoye Bogatsvo* (Rus Krallığı) dergilerini, *Ruskiye Vedemosti* (Rusya'dan Haberler) gazetesini ve edebiyat, özellikle de Nekrassov'un yapıtlarını okuyordu. Lenin çok sevdiği yazarları (Çernişevski ve Dubrolyubov) defalarca okuyor, özetler yapıyordu. Yoğun olarak büyük Rus devrimci-demokrat Çernişevski'nin sınıf mücadelesi ruhunu taşıyan; köylü devrimi fikrini, çarlık rejimini yıkma ve köleliğin ortadan kaldırılması için mücadele fikrini geliştiren ve materyalist felsefî görüşleri ve sosyalist fikirleri yansıtan yazılarını inceliyordu. Bu süreçte, sansüre tâbi yazılar aracılığıyla da gerçek devrimcileri yetiştirmenin gerekli olduğunu düşünen Çernişevski'nin yapıtlarının taşıdığı önemin tekrar tekrar altını çiziyordu.

Lenin, idam edilen ağabeyinin en sevdiği kitaplardan biri olan Çernişevski'nin "*Ne Yapmalı*?" romanından çok etkileniyordu. Çernişevski bu romanında, kuramsal yazılarında yer alan sosyalist fikirlerini edebî bir üslup kullanarak Rus edebiyatında devrimci, halkın özgürlüğü ve mutluluğuna kendini adamış mücadeleci figürünü yaratan ilk kişi oluyordu. V.İ. "*Ne Yapmalı*?" adlı kitabın öyle etkisindeydi ki, her okuyuşunda kitapta yeni düşünceler bulduğu için 1888 yazında birkaç hafta içinde kitabı beş defa okuyordu (bu romanı ilk kez 14-15 yaşlarında okumuştu). Daha sonraları, Çernişevski'nin kendisinde "bir şeyler yeşerttiğini" anlatıyor; o zamanlar Çernişevski'ye bir mektup yazdığını söylüyordu.

Marksist Çevrede

Lenin yaklaşık bir yıl sürgün yaşadı. 1888 sonbaharında Kazan'a yerleşmesine izin verildi; ama üniversiteye gidemeyecekti. Kazan Eğitim Bölgesi İdarî Mercii, Lenin'in üniversiteye geri dönmesine itiraz ediyor ve halk eğitim teşkilâtına şöyle yazıyordu: "...Mükemmel derecedeki yeteneklerine ve bilgisine rağmen, şimdilik hem ahlakî, hem de siyasî açıdan güvenilir bir insan olarak görülemez." Teşkilâtta yazının altına şu karar ekleniyordu: "Ulyanov denilen adamın kardeşi değil mi? Üstelik Simbirsk Lisesinden! Hiçbir şekilde kaydı yapılamaz." Öğrenimine Rusya'da devam etmesi olanaksız olduğundan Vladimir İlyiç yurtdışına gidip öğrenimine devam etmek için başvuruda bulundu. Buna da izin ve-

14 Voprossy Literatury *(Kaynakça Sorunları)*, 1957, No. 8, s. 155.

rilmedi. Kazan Valisi polis teşkilâtından şu emri aldı: Vladimir Ulyanov'a "pasaport verilmeyecek!"

Lenin, kısa bir süre sonra N.Y.Fedosseyev tarafından kurulan Marksist çevreye girdi. Kazan'da o zamanlar çok sayıda illegal devrimci çevre vardı; Bu çevrelerde, Karl Marx ve Friedrich Engels'in illegal olarak yayınlanan ve elle yazılmış çeviri yapıtları inceleniyor ve tartışılıyor; G.V.Plehanov'un popülizm karşıtı yazıları üzerinde sıcak tartışmalar yapılıyordu.

O zamanlar devrimci zihniyetteki entelektüeller popülistlerin ideolojik etkisi altındaydı. Kapitalizmin Rusya'da, yabancı, salt tesadüfi bir olay olduğunu, yalnızca köy cemaati aracılığıyla sosyalizme ulaşabileceğini öne süren popülistlerin idealist ve tarih dışı iddiaları, politik mücadelenin aracı olarak bireysel terör taktiği hakkındaki görüşleri, entelektüeller içinde çok popülerdi. Daha sonraları Lenin şöyle bir saptama yaptı: "Hemen herkes ilk gençlik yıllarında bireysel terörsel kahramanlığa heyecanla saygı gösteriyordu. Bu kahramanlık geleneğinin büyüleyici etkisinden kurtuluş, mücadele demekti; her ne olursa olsun '*Narodnaya Volya*'ya sadık kalmak isteyen ve genç sosyaldemokratlar tarafından büyük saygınlık gören insanlardan kopuşa neden oluyordu. Mücadele, her yöndeki illegal yapıtları incelemeye, okumaya zorluyordu..."[15]

Popülistlerin görüşleri, gerçekle apaçık bir çelişki içindeydi. 1861 yılında köleliğin ortadan kaldırılmasından sonra, Rusya'da kapitalizm hızla gelişmeye başlıyordu. Petersburg'da, ülkenin merkezinde ve güneyinde, Ural bölgesinde işyerleri ve fabrikalar açılıyordu. Demiryolları, merkezden kenar bölgelere kadar uzanıyordu. Rusya'da proletarya nitelikleri taşıyan büyük bir devrimci güç ortaya çıkıyordu. Henüz kendi gücünün bilincinde olmayan işçi sınıfı, büyük toprak sahiplerinin ve burjuvanın düzenine karşı mücadeleyi başlatmıştı. Kendiliğinden grevler yapılıyor, ilk proleter örgütler kuruluyordu.

1883 yılında, yurtdışında G.V.Plehanov liderliğinde ilk Rus Marksist örgüt "Emeğin Kurtuluşu" kuruldu. Grup, Rusya'da bilimsel sosyalizm fikirlerinin, ülkede ve popülizme karşı mücadelede, ekonomik durumun Marksist yoldan aydınlatılması fikirlerinin yayılmasında muazzam bir rol oynuyordu. O zamanlar Marksist çevrelerde heyecanla okunan ve heyecanla tartışılan Plehanov'un "*Sosyalizm ve Politik Mücadele*" ve "*Fikir Ayrılıklarımız*" gibi yapıtları çok önemliydi. Yurtdışında sansürsüz basılan yapıtlarda, ilk kez Marksizmin fikirleri Rusya'ya uygulanarak sistematik biçimde anlatılıyordu. Ama "Emeğin Kurtuluşu" grubu, Lenin'in dile getirdiği gibi, Rusya'da sosyaldemokrasiyi yalnızca teorik olarak kurdu ve işçi hareketine ilk adımdı.

Rusya'da Marksizme bağlılığını ilan eden ilk devrimcilerden biri, N.Y. Fedosseyev'di. Konspirasyon dolayısıyla, Kazan'da oluşturduğu çevrenin üyeleri birbirleriyle ilişkili değildiler, özel bir zorunluluk olmadığında ad kullanmıyor, her biri yalnızca kendi çevresinin üyelerini tanıyordu. Bu nedenle çevrelerden birinin üyesi olan V.İ., Fedosseyev ile tek bir defa bile bir araya gelmedi. O zamanlar fırıncı çırağı olan ve aynı şekilde konspiratif çevrenin verdiği derslere katılan Maksim Gorki ile de biraraya gelmiyordu.

Lenin, Kazan'da yaşadığı aylarda, Marksizm teorisini öğrenmek için ısrarcı bir çaba gösteriyordu; genç Kazan Marksistleriyle bağlantısı vardı. Dahi ya-

15 V. İ. Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 5, s. 538/539.

zar Karl Marx'ın kapitalizmin ekonomik gelişim yasasını ortaya koyan ve bilimsel olarak kuran, kapitalizmin çelişkilerini derin bir analize tâbi tutan ve onun çöküşünü ve sosyalizmin zaferinin kaçınılmaz olduğunu gösteren "*Kapital*" adlı yapıtını titizlikle inceliyordu. Karl Marx, kapitalizmi gömen ve yeni, sosyalist bir topluma özgü proletaryanın dünya tarihinde nasıl bir rol üstlendiğini gösteriyordu. V.İ., Marx'ın büyük fikirlerinden, karşı konulmaz nıantığından ve bilimsel tahlillerinin derinliğinden büsbütün heyecan duyuyordu. "*Kapital*"i sıradan okumakla kalmıyor; Rusya'daki sosyoekonomik koşullar ve işçi hareketinin sorumlulukları açısından yapıtın içeriği üzerinde düşünüyordu. "...Marksist teorinin temellerini çok büyük bir coşku ve heyecanla bana anlatıyordu" diye yazıyor Anna İlyiniçna daha sonra anılarında "ve onun getirdiği yeni bakıştan... Yürekten inandığı belliydi, bunu konuştuğu kişilere de aktarıyordu. O zamanlar da sözleri ile ikna etmeyi ve dinleyenleri büyülemeyi biliyordu. Ve yine o zamanlar, yeni bir şey incelediğinde, yeni yollar bulduğunda diğerlerine bunu aktarmak zorundaydı, taraftar kazanmak zorundaydı. Bu taraftarları; genç insanları, kısa bir süre sonra Kazan'da buluyordu."[16]

Lenin, ilk Marksistlerden biriydi, bilimsel sosyalizmin büyük fikirlerinin heyecanlı, inanmış bir taraftarı ve tutkulu bir propagandacıydı.

Lenin, Marksizmin teorisine hakim olduğu için, genç işçi hareketine sosyalist bilincin girmesi halinde, Rusya işçi sınıfını nasıl büyük bir gücün heyecanlandıracağını somut olarak görüyordu. Daha o zamanlarda, ne çarlık rejiminin, ne de kapitalizmin iktidarının bu gücün önünde durabileceğine yürekten inanıyordu.

N.K.Krupskaya, tüm emekçilere, tüm ezilenlere karşı beslediği sevgiyi, Lenin'in "Rusya devrimci hareketinden miras olarak aldığını söylüyordu. Bu duygu onun tutkuyla ve alev alev yanan yüreğiyle şu soruya yanıt aramasına yol açıyordu: Emekçilerin kurtuluşu hangi yoldan gerçekleştirilebilir? Sorusuna yanıtı, Marx'ta buluyordu. Yalnız kitaptan bilgi edinen biri olarak değil, zorlayıcı, acil sorulara yanıtlar arayan bir insan gibi Marx'a yaklaşıyordu ve yanıtları onda buluyordu."[17]

Samara Dönemi

Mayıs 1889'un başında Ulyanov ailesi, Samara Valilik bölgesine, Alayevka köyü yakınlarına taşındı; ama sonbaharda Samara'ya göçtü (bugünkü Kuibişev kenti). Bu dönemde jandarmalar Kazan'daki devrimci çevreleri takibe almayı başarmışlardı. Haziran'da N.F.Fedosseyev tutuklandı ve cezaevine konuldu; Lenin'in dahil olduğu çevrenin bazı üyeleri de tutuklandı. Lenin, yalnızca mutlu bir rastlantı sonucu; Kazan'a gittiği için tutuklanmadı.

V.İ.'nin para kazanması gerekiyordu. Mayıs ve Haziran ayında "*Samarskaya Gaseta*" gazetesine ilan veriyordu: "Eski bir öğrenciden özel ders. Ders, kent dışında da verilir. Yazılı başvurularınızı, Vosnessenskaya caddesi, Bayan Sauşkina'nın evine V.U.'ya aktarmak üzere'ye Yelisarov'a iletin." Polis takibindeki

16 *Kardeşimiz Volodya*, s. 29.
17 N. K. Krupskaya: *İşte Lenin*, Berlin 1966, s. 19.

kişiler listesinde, Ulyanov 'un Samara'da saat ücretiyle ders vererek geçindiği notu bulunuyordu.

V.İ., ne Rusya'da ne de yurtdışında öğrenimini sürdüremediği için üniversite sınavlarına dışardan öğrenci olarak katılma izni almaya çalışıyordu. Bu da reddedildi. Ancak 1890 yılında izin alabildi. Tüm enerjisiyle sınava hazırlanmaya başladı. Üniversiteyi eski Kazanlı arkadaşları ile aynı zamanda bitirmeye karar verdi. Bunun için, diğerleri üniversitede dört yıllık bir öğrenim görürken bir buçuk yıl boyunca kendi başına ders çalışmak zorunda kaldı. V.İ., kalan süreyi tam olarak hesap ediyor, çalışmaları için bir plân hazırlıyor ve plânını, ısrarla ve hedefe ulaşmak bilinciyle uyguluyordu. Yaz aylarında, Alayevka'da tenha bir bahçede kendisine bir "çalışma odası" hazırladı. Sabah çayından sonra kitaplarını ve defterlerini alarak oraya gidiyor ve karanlık çökene kadar çalışıyordu.

Stresli çalışmanın ardından iyice dinleniyordu. Akşamları Alayevka'daki ev müzik ve şarkılarla çınlıyordu. V.İ., çoğu zaman kendisine piyanoda eşlik eden kızkardeşi Olga ile şarkı söylüyordu. Özellikle de sözleri ozan Yasikov'a ait olan *"Yüzücü"* adlı parçayı söylemekten zevk alıyordu:

"Ama büyük dalgalar oraya taşınıyor
Sadece cesur bir yürek!
İleriye, kardeşler! Yelkenimiz
Dik ve fırtınada sağlam."

Akrabaları, V.İ.'nin şarkısında hiçbir zaman hüznün değil, cesaret ve meydan okumanın tınılarının yer aldığını söylemektedirler. Olga'nın *"Marsilyalı Kadınlar"* parçasını çaldığı bir sabah V.İ. odaya giriyor ve *Enternasyonal*'i çalmasını öneriyordu. O yıllarda bu marş Rusya'da henüz hiç bilinmiyordu. Kardeşler, melodiyi birlikte yakalamaya çalışıyor ve ardından marşın tamamını Fransızca olarak söylüyorlardı. V.İ., çocukluğunda müzik dersi almıştı, ama daha sonraları bırakmıştı; bundan da tekrar tekrar pişmanlık duyduğunu belirtiyordu. Müziği çok seviyordu; müziğe karşı duyarlıydı.

Lenin, 1891 yılının bahar ve sonbahar sömestrelerinde, dışardan öğrenci olarak Petersburg Üniversitesi Hukuk Fakültesinin devlet sınavını verdi. Sınava katılanlar içinde, tüm bölümlerde en iyi notu alan tek kişiydi. Diplomasını, en iyi dereceyle aldı. Petersburg'a sınav amacıyla yaptığı gezileri, Marksistlerin başkentiyle ilişki kurmak ve Marksist literatüre ulaşabilmek için kullanıyordu.

Lenin, 1892 Ocak ayının sonunda avukat asistanı olarak görevlendirildi ve Mart ayının sonunda Samara bölge adliyesinde görevine başladı. 1892 ve 1893 yıllarında Samara adliyesinde 15 kez mahkemeye çıktı.

Ama zamanının tümünü avukatlık yapmaya ayırmıyordu. Bütün enerjisini Marksizmi incelemeye, aktif devrimci faaliyete hazırlığa ayırıyordu. O zamanlar Samara'da devrimci ruha sahip, esas olarak üniversite öğrencisi gençlerden oluşan birçok illegal çevre etkiliydi. Bu çevrelerin çoğu, popülist fikirleri savunmuyorlardı. Aralarındaki en aktif olanı, illegal yazılar basan ve dağıtımını yapan, öğrenci gençlik içerisinde propaganda yapan ve işçilerle birebir ilişki kuran A.P. Sklyarenko'nun yer aldığı çevreydi. Lenin, ablasının kocası M.T. Yelisarov

aracılığıyla Sklyarenko ile tanışıyor, kısa sürede onunla arkadaş oluyor ve onun yer aldığı çevrenin ve diğer çevrelerin üyeleriyle ilişkiye giriyordu.

70'li yıllarda Samara'da devrimci popülist bakışın çok sayıda temsilcisi yaşıyordu; o zamanlar hemen hemen hepsi aktif politikadan çekilmişlerdi. Ama öğrenmeye ve her yerde en değerli olanı ve en yararlı olanı almaya çalışan Lenin, uzun uzun eski asker "Narodnoya Volya" ile sohbet ediyordu, eski devrimci hareketin deneyimlerini öğreniyor ve eleştirel yaklaşarak üzerinde düşünüyordu. Devrimci çalışma, konspirasyon koşulları, sorgulama ve mahkeme davalarına ilişkin anlatılarla çok yakından ilgileniyordu. Narodnizm'in dünya görüşüne katılmadan bu cesur, kendisini teslim etmiş devrimcilere karşı büyük bir saygı duyuyordu.

Bilgi sahibi Marksistlerin varlığı Samara devrimci çevrelerinde büyük bir etki yapıyordu. Lenin de, insanları ikna etmek ve sempatizan kazanmak tutkusuyla ustaca Marksizmin propagandasını yapmaya başlıyordu. Özellikle de Sklyarenko çevresinde aktif faaliyet gösteriyordu. Lenin'in yaptığı propagandanın etkisiyle bu çevrenin çok sayıdaki üyesi, bizzat Sklyarenko dahil, popülist dünya görüşlerinden uzaklaşıyorlardı.

Lenin'in popülist ideolojiye karşı tutarlı mücadelesi Samara'da başlıyordu; bilimsel olmayan özünü, uzun süreli olamayacağını ve gerçeklikle çelişkili olduğunu göstererek popülist dünya görüşünün maskesini çıkarıyor ve bu konularda tekrar konuşmalar yapıyordu. Samara demiryolları ambar işçilerinin içinde yer aldığı bir çevrede, Lenin "Köy cemaati, yazgısı ve devrim yolları" üzerine bir konuşma yapıyordu. 1892 yaz ve kışında yazılarını yazıyor ve sonra illegal çevrelerde, liberal popülist yönelimin öncü ideologlarına -N.K.Mikailovski, V.P.Voronzov ve S.N.Yuşakov- karşı hazırlanmış konuşmalar yapıyordu. Ayrıca, Karl Marx'ın ve Friedrich Engels'in yazıları üzerine de konuşmalar hazırlıyordu. Karl Marx'ın "*Felsefenin Sefaleti*" adlı kitabı üzerine yaptığı konuşma devrimci çevrelerde büyük ilgi uyandırıyordu. Lenin'in ortaya çıkışı, ideolojik açıdan sert mücadele koşullarında gerçekleşiyordu. Lenin, Marksist öğretiyi savunuyor ve karşıtlarının saldırılarını kesin olarak ve ustaca geri püskürtüyordu.

Sklyarenko çevresinin üyeleri, faaliyetlerinde katı konspirasyondan yanaydılar. Konuşmalar yapmak ve teorik ve pratik sorunları açıklamak için zaman zaman "Dünya gezisi" dedikleri seyahatler yapıyorlardı; bir botla Volga'dan aşağıya Samara'nın en ucuna kadar gidiyorlar ve kuzeye akan ve Volga ile birleşen akarsu üzerinde devam ediyorlardı. Yolculuk günlerce sürüyordu. Bu yolculuklarda, aniden polisin ortaya çıkması söz konusu olmadığından, tedirginlik yaşamadan ve korkmadan, çevrenin katılımcılarını ilgilendiren tüm sorular aydınlatılabiliyordu. Ayrıca bot yolculuğu mükemmel bir dinlenmeydi. Uzun yıllar sonra, V.İ., yurtdışında yaşarken Samara'da yoldaşlarıyla "Dünya yolculuğu" yaptığını ve nasıl büyük bir zevkle yeni yerleri tanıdığını, sıcaklığını hissederek anımsıyordu.

V.İ., Samara'da Karl Marx'ın ve Friedrich Engels'in "*Komünist Parti Manifestosu*"nu Almanca'dan Rusça'ya çeviriyordu. Elle yazdığı bu çeviri elden ele dolaşıyor, Samara çevrelerinde, hattâ Samara dışında da okunuyordu. Ne yazık ki bu çevirinin müsveddesi kaybolmuştur.

Lenin, 1892 yılında Samara'da A.P.Sklyarenko, İ. Ç. Lalayanz (1893'ten itibaren), M.İ.Semyonov, yedek lokomotif sürücüsü İ.A.Kusnezov, hastabakıcı

okulu öğrencisi M.İ.Lebedava ve A.A.Belkayov'un içinde yer aldığı ilk Marksist çevreyi kuruyordu. Çevrede, Karl Marx'ın "*Kapital*" ve F.Engels'in "*Anti-Dühring*" ve *İngiltere'de İşçi Sınıfının Durumu*" yapıtları, G.V.Plehanov'un ve diğerlerinin yapıtları hakkında ayrıntılı olarak konuşuluyordu. O zamanlar Samara'da Marksist literatürde ele alınan herşey inceleniyor ve tartışılıyordu. Çevre üyeleri hararetle Marksizmin propagandasını yapıyorlardı.

V.İ., bu çevrede tekrar tekrar Marksist kurama ilişkin sorular üzerine konuşmalar yapıyor ve yazılarını okuyordu. Samara'da kaldığı sürede çok sayıda yazı yazmıştır. Bunların içinde çevre katılımcılarının ifadelerine göre V.P.Voronzov'un kitabı "*Rusya'da Kapitalizmin Kaderi*" (liberal popülistlerin ana yapıtlarından biri) üzerine yazısı ve o zamanlar tanınmış liberal popülist S.N.Krivenko'nun yazısı yer alıyordu.

Aynı ruhu paylaştığı arkadaşları yanında, Lenin sıradışı bir otoriteye sahipti. "*Yirmi Üç Yılda*" içindeki anılarında İ.Ç.Lalayanz "bir yandan yalınlık, duyarlık, yaşam sevinci ve mücadele hazzı; öte yandan ifadelerinde titizlik, derin bilgi, inatçı bir mantıksal tutarlılık, netlik ve kesinlik şaşırtıcı bir biçimde birleşiyorlardı."[18]

Lenin'in incelenecek sorulara karşı yaratıcı tavrı daha o zamanlarda tipik özellikler taşıyordu; Marksist kurama skolastik temelde yaklaşmıyor; *hiçbir şeyi dogma olarak ele almıyordu. Rusya'nın iktisadî ve siyasî durumunu anlamanın anahtarını, teoride görüyordu ve okuduğu her kitaptan çıkardığı sonucu pratikte sınamaya ve yaşama dönüştürmeye çalışıyordu.*

Marksist bilimsel yöntemle donatılmış olarak Lenin, Rusya'nın ekonomisini yoğun olarak ve her yönüyle inceliyordu. Köy ekonomisi üzerine zengin malzeme topluyor ve analiz ediyordu, özellikle de Semtsvo istatistikleri. Analizleri ve çıkardığı sonuçları rapor haline getirerek önce çevrede; daha sonra, bahar 1895'de yazdığı "Köylünün yaşamında yeni ekonomik süreçler" başlıklı yazısında ortaya koyuyordu. Bu, Lenin'in eldeki mevcut ilk bilimsel çalışmasıdır. Bu çalışma, genç Lenin'in daha o yıllarda Marksist kurama çok iyi hakim olduğunun, bu kuramı, Rusya köylü kitlelerinin yaşamını incelerken yoğun ve doğru biçimde uyguladığının kanıtıdır. V.Y.Postnikov'un kitabı "*Güney Rusya Köylüleri*" içindeki istatistiksel verileri Lenin, Rusya köyünün analizi için zengin bir malzeme olarak değerlendiriyordu. Lenin bu verileri kullanıyordu, ama aynı zamanda kitabın yazarını tutarsızlığı ve yöntemsel hataları yüzünden eleştiriyordu; köye ilişkin tipik bir Marksist analiz yapıyor ve köy ekonomisinin özel, sözde değişmez biçimine ilişkin popülist mitolojisini yıkıyordu. Kapitalizmin Rusya'da gelişmesini görmezlikten gelen popülistlerin iddialarına karşı, Lenin, kapitalizmin karşı konulmaz bir güçle büyüdüğünü ve yoksul köylüler, orta halli köylüler ve Kulaklar biçiminde derinden bir ekonomik farklılaştırmaya yol açtığını çürütülmesi imkânsız bir şekilde kanıtlıyordu. Lenin'in ortaya koyduğu veriler, popülistler tarafından idealize edilen "köy cemaati" saflarında uzlaşmaz sınıfların mevcudiyetini açıkça gösteriyordu.

Lenin, yazısını, "*Ruskaya Misyl*" (Rus Düşüncesi) adlı liberal dergide yayınlamayı hedefliyor, ancak redaksiyon "derginin çizgisine uygun olmadığı" için reddediyordu. Yazısında değindiği sorunun büyük bir anlam taşıdığını

18 *V. İ. Lenin İle İlgili Anılar*, 1. Bölüm, s. 102, Rusça.

düşünen Lenin, onu broşür olarak yayınlamak istemesine rağmen, bu hedefini gerçekleştirmedi. Bu yazıya temel oluşturan materyali Lenin, "*Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi*" adlı kitabının ikinci bölümünde kullanmıştır. "Köy Yaşamında Yeni Ekonomik Süreçler" yazısının orjinali, ilk kez 1923'de yayınlanmıştır.

Lenin Rusya köyünün yaşamını dikkatle inceliyor, köylülerle ve köyü tanıyan insanlarla sık sık sohbet ediyordu. Yaz ayında bir çiftlikte yaşayan V.İ., Alayevka'dan birkaç Verst uzakta bulunan popülist tarımsal koloninin kurucusu A.A.Preobraşenki'yi sık sık ziyaret ediyordu. Preobraşenki'nin yanındayken, çoğu zaman köylülerle biraraya geliyor ve onlarla sohbet ediyordu, özellikle de G.Uspenski'inin "*Üç Köy*" başlıklı taslağında tasvir ettiği Gvardeizi köyünden D.Y.Kislikov ile. Kislikov da, 30 yaşında okuma ve yazmayı öğrenmeye başlamış, şiirler yazan ve cesurca görüşlerini açıklayan bu vahşi köylüyle ilgilenen V.İ.'yi ziyaret ediyordu. V.İ., onu uzun yıllar boyu anıyordu. 1905'de Preobraşenki'ye şöyle yazıyordu: "Beni tanıştırmış olduğunuz o radikal köylü hâlâ yaşıyor mu? Haberiniz var mı?" Kislikov, 1905-1907 devrimi döneminde özünde sosyaldemokrat olan köylüler arasında propaganda yapıyordu.

1893'de, Lenin, Preobraşenski'ye, köylerden birini araştırmayı öneriyordu.; ikisi birlikte bir soru listesi ile bir köy haritası oluşturuyorlardı. Lenin araştırmanın sonuçlarını daha sonra Petersburg'a göndermiştir. Sulh hukuk sekreteri olan ve bu nedenle sık sık köyde bulunan ve köylülerle bağlantısı olan Sklyarenko aracılığıyla Lenin köylünün durumu üzerine değerli materyale sahip oluyordu.

Köyü araştırırken ulaştığı bilgi, daha sonraki teorik çalışmaları için büyük önem taşıyordu. Bu bilgi, ona doğru bilimsel genellemeler ve sonuç çıkarımları açısından, popülist görüşleri çürüten bir eleştiri yapması için zengin materyal sunan geniş kapsamlı, kesin kanıtlı olgusal veriler içeriyordu.

Lenin'in faaliyeti Samara ile sınırlı kalmıyordu, Volga bölgesindeki birçok kentle ilişkisi vardı. M.T.Yelisarov aracılığıyla istatistikçi V.A.Yonov ve A.İ.Yeramassov ile sağlam ilişkiler kuruyordu. Her ikisi de Sysran'da yaşıyor ve sık sık Samara'ya geliyorlardı; Lenin'in etkisiyle Marksist oluyorlardı. Saratov, Kazan ve diğer Volga kentlerinden birçok kişi yeni Marksist öğretiyle tanışmak için Samara'ya geliyordu. Dolayısıyla, Volga bölgesi o zamanlar Rusya'da Marksist fikirlerin yayılması için ana çıkış noktalarından biri oluyordu.

V.İ., N.Y.Fedosseyev ile mektupla bağlantı kuruyordu. Birbirlerine gönderdikleri mektuplarda Marksist teorinin ve Rusya'nın iktisadî ve siyasî gelişimi hakkındaki sorulara yönelik olarak düşünce alışverişinde bulunuyorlardı. 1893'te Lenin, Fedosseyev'den (o zaman cezaevinde idi) Rusya'da köleliğin ortadan kaldırılmasının nedenlerine ilişkin bir çalışma aldı. Lenin'in üzerine notlar düştüğü bu çalışma, Marksist çevrenin üyeleri tarafından okundu ve tartışıldı. Lenin'in Fedosseyev ile mektuplaşması uzun yıllar sürdü. V.İ., düşünce yoldaşına karşı derin bir sempati besliyordu. Uzun yıllar sonra şöyle yazıyordu: "..Fedosseyev, o zamanlar Volga bölgesinde ve merkez Rusya'nın bazı bölgelerinde olağanüstü büyük bir rol oynadı ve birçok kişi o zamanlar Marksizme yönelişlerinde bu olağanüstü zeki ve yaptığı işe olağanüstü biçimde kendini veren devrimciden çok, çok fazla etkilenmişlerdi."[19]

19 V. İ. Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 55, s. 439.

Kazan ve Samara'da yaşadığı yıllar Lenin'in sonraki faaliyetleri açısından çok önemliydi. Özellikle de bu yıllarda Marksist inanışlar son şekliyle oluşmuş ve biçimlenmişti. Samara dönemi, devrimci mücadelenin bir sonraki aşamasına geçmek için güçlerini topladığı bir dönemdi. Lenin, yaygın devrimci mücadele için geniş proletarya kitlelerinin yoğunlaştığı büyük bir endüstri merkezine taşındı. 1893 yılında Petersburg'a gitti.

İKİNCİ BÖLÜM
RUSYA DEVRİMCİ PROLETARYASININ LİDERİ

Bize, bir devrimci örgüt verin,
Rusya'yı yakalandığı oltadan kurtaralım!

V.İ.Lenin

Lenin, Nişni-Novgorod ve Moskova'daki Marksistlerle bağlantı kurmak üzere Samara'dan Petersburg'a gitti. Nişni-Novgorodlular ile yaptığı uzun konuşmada, özellikle sosyaldemokrat örgütler ve farklı kentlerdeki Marksistler arasında bağlantı kurmanın gerekliliğinin altını çiziyordu. Lenin'le tanışmaları ve onunla yaptıkları uzun sohbet, Nişni-Novgorodluları derinden etkiliyordu. Sohbete katılanlardan biri olan S.İ.Mizkeviç "*Genç Lenin*"deki anılarında "görüşlerinin ardında zengin bir bilginin var olduğu ve düşüncelerinde belli bir yalınlık ve derinlik seziliyordu. Daha o zamanlar partimizin gelecekteki örgütçüsü olacağı onun düşüncelerinden dışarı yansıyordu: Mevcut tüm Devrimci Marksist güçlerin birleşmesine ve farklı kentlere dağılmış Marksistler arasında bağlantı kurmaya büyük önem veriyordu."[1]

Lenin, Ulyanov ailesinden Dmitri İlyiç üniversiteye başladığı için Nişni-Novgorod'dan ailesinin taşındığı Moskova'ya gidiyordu. Orada yaşayan Marksistlerle biraraya geliyor ve Rumyanzev Müzesinin okuma salonunda (bugünkü SSCB Lenin kütüphanesi) çalışıyordu.

Petersburg Proletaryası İçinde

31 Ağustos'da Petersburg'a vardı (bu durumu, Okrana hemen polise bildirmişti) . İki gün sonra Lenin bir Petersburglu avukatın yanında asistan olarak işe başladı. Ama hukukçu olarak çalışması, devrimci faaliyetini örten legal bir kılıftı yalnızca. Avukatlık ile fazla ilgilenmiyor, tüm zamanını ve tüm gücünü devrimci çalışmaya ayırıyordu.

Nişni-Novgorodlu Marksistler Lenin'e Petersburg'da bir gizli adres verdiler. Orada üniversiteye devam eden M.A. Silvin adlı bir hemşerisine bir mektup ulaştıracaktı. Lenin onun desteğiyle başkentteki Marksistlerle bağlantı kurdu. V.İ., kısa bir süre sonra esas olarak Teknoloji Enstitüsünün öğrencilerinden oluşan Marksist bir çevreye katıldı. Bu çevre içinde S.İ.Radçenko, G.M.Krişişanovski, V.Vstarkov, G.B.Krassin, A.A.Vaneyev, P.K.Saporoşez, M.A.Silvin, A.L.Malçenko ve diğerleri yer alıyordu. Bu, ilerici işçilerden oluşan dar bir çevrede Marksist teorinin propagandasını yapan küçük bir gruptu.

Ama Lenin gelmeden önce gruptakilerin hiçbiri Marksizmi Rus ekonomi-

1 *V.İ.Lenin İle iLgili Anılar*, 1.Bölüm, s.151, Rusça

sinin sorunlarına uyarlama konumunda değildi. "İçimizden hiçbiri" diye yazıyor G.M.Krişişanovski anılarında "bu iktisadın; bizim Semstvo istatistiklerinin o çok zengin malzemesinin ilk kaynaklarını bu derece bilmiyordu. İçimizden hiçbiri onu kullanarak etkin güçlerin sınıfsal analizinin kapsamını ve derinliğini ölçemiyordu."

Lenin ortaya çıktığı andan itibaren çevre için yeni bir dönem başlıyordu. V.İ.'nin ortaya çıkması "bir fırtına sonrası yaşananlar" ile karşılaştırıldı. Halk kitlelerini harekete geçiren *işçi sınıfının zafer elde edeceğine olan sarsılmaz inancı, zengin bilgisi, Marksizmi derinden kavrayışı ve onu yaşamsal önemi olan sorunların çözümüne uygulama becerisi,* Petersburglu Marksistlerin sevgi ve saygısını kazanmasını sağlıyor ve onu, kabul gören bir lidere dönüştürüyordu.

Lenin daha o zamanlar, sosyaldemokrat çevrenin bölünmesini ve amatörlüğünü olabildiğince çabuk aşmak ve devrimci bir proletarya partisinin kurulmasına yönelmek gibi bütünüyle çok önemli olan görevle karşı karşıya geldi. Bu döneme ilişkin anısında daha sonraları şöyle yazıyordu: "Çok geniş, tüm görevleri üstlenmiş bir çevrede çalışıyorum ve biz hepimiz; bu çevrenin üyeleri, o bilinen deyişi değiştirerek: 'Bize bir devrimci örgüt verin, Rusya'yı oltadan kurtaralım!' diyebileceğimiz tarihsel bir anda kendimizi amatörler olarak ortaya koymayı üzücü, yaralayıcı bir duygu olarak yaşamak durumundaydık."[2] Lenin tüm dikkatini devrimcilerden oluşan bir örgütün kurulması fikrine yoğunlaştırıyordu.

Lenin'in Petersburg'daki faaliyeti, 19.yüzyılın 90'lı yıllarında işçilerin özellikle güçlenerek gelişen kitle hareketinin canlanması ile aynı zamana denk düşüyordu. Rusya'da kapitalizmin gelişmesiyle işçi sınıfı hızla büyüyordu: Büyük fabrikalarda ve işyerlerinde, ülkenin demiryollarında, madenlerde o zamanlar yaklaşık 3 milyon işçi vardı. Yaşam koşulları ağırdı ve gelecek umutları yoktu. İşgünü 12-13 saat, hatta bazı sanayi sektörlerinde 15-16 saatti. İşyerleri, işçilerin tüm enerjisini sonuna kadar kullanıyor ve çoğu zaman fazla mesai yapmaya zorluyorlardı. İşçi ürettiği yorucu iş karşılığında düşük bir ücret alıyordu; durum, emekleri sanayide daha fazla sömürülen kadınlar ve çocuklar için çok daha vahimdi. Kapitalistler işçileri her şekilde sömürüyorlardı: Herhangi bir nedenle para cezaları ödüyorlardı, fabrika sahibinin dükkânında normalinin üç katı fazlasına besin değeri düşük gıda satın almaya zorlanıyorlardı.

Dayanılması çok zor olan ağır iş, açlık ve oturdukları eve ve yaşamlarına ilişkin korkunç koşullar, proleter kitlelerde protestolara yol açıyor ve kapitalistlere karşı mücadeleye yöneltiyordu. Sömürü, baskı ve sefalete karşı dağınık ve kendiliğinden gelişen ayaklanmalar, genelde işçilerin yenilgisiyle sonuçlanıyordu. Mevcut koşullardan duyduğu hoşnutsuzluğu dile getirmeyi göze alanlar, korkunç bir şekilde izleniyor, hapse atılıyordu, sürgüne ya da ıslah evine gönderiliyordu.

Kapitalistlere karşı başarılı bir mücadele yürütmek için, bu mücadeleye örgütlü bir nitelik kazandırmak; bilimsel sosyalizmin devrimci fikirlerini ona taşımak gerekiyordu. İşçileri politik olarak bilinçlendirmek ve örgütlemek, sosyalist bilinçlerini geliştirmek, onlara politik mücadelenin genel hedeflerini ve yollarını açıklamak; bu, Lenin'in somut olarak gerekli gördüğü ve Petersburg Marksistlerinin yerine getirmesini beklediği görevdi.

2 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 5, s.485

Lenin'in Petersburg proletaryası ile çalışmaları 1895 yılının sonbaharında başladı. V.A.Şelgunov, İ.V.Babuşkin, V.A.Knyasev, N.Y.Merkulov, ve F.İ. ve A.İ.Bodrov, ayrıca İ.F.Kostin, İ.İ.Yakovlev, B.İ.Zinovyev, P.D.Dmitriyev ve diğer birçok ilerici işçi ile bağlantı kurdu. Lenin'in, Putilov işletmelerinin (bugünkü Kirov işletmeleri), Semyannikov işletmeleri (bugünkü Nevski makine fabrikası "V.İ.Lenin"), Thornton fabrikası (bugünkü Ernest-Thaelmann ince iplik ve sanayi ipliği kombinaları), Lafermesch fabrikası (bugünkü "Urizki" fabrikası) ve diğer işyerlerinin proleterleriyle bağlantısı vardı.

Lenin Petersburg'a geldiğinde, kendini çok sayıda işçi çevresi içinde buldu. V.İ., onları ziyaret etmeye başladı. İşçilerin oturduğu bölgelerdeki toplantılara da katılıyor, çevrelerin kurucularıyla sık sık biraraya geliyor ve devrimci ruh taşıyan, ilerici proleterlerin toplantılarına aktif olarak katılıyordu. İşçilerin durumunu ve ruh halini titizlikle inceliyordu, fabrika ve işyerlerindeki koşullar üzerine, ağır yaşam koşulları üzerine, çoğunun doğrudan ilişkisi olduğu köydeki büyük toprak sahiplerinin baskısı üzerine yaptıkları konuşmaları dinliyordu.

V.İ., işçilerin politik aydınlanması için büyük güç harcıyordu. Neskaya Sastava'nın arkasındaki Petersburg ve Viborg tarafındaki işçi çevresini yönetiyordu. Toplantılar işçilerin evlerinde yapılıyordu. Lenin, çevrenin yönetimi dışında, tek tek işçilerin eğitimiyle de ilgileniyordu.

Lenin, büyük Marksist öğretiyi, ülkenin güncel yaşamsal sorunlarıyla ve proleter kitlelerin ihtiyaçlarıyla ilişkilendirerek işçi kitlelerine aktarıyor, Marx'ın öğretisini tanıtmaya ve anlaşılır kılmaya çalışıyordu. "*Kapital*"in ilk cildi üzerinde çalışırken Marx'ın iktisat öğretisini dinleyenlerin yaşamlarından örnekler üzerinde duruyordu. Lenin, teorinin en karmaşık sorunlarını basit ve kolay anlaşılabilir biçimde açıklamaya özen gösteriyordu. İşçiler, büyük bir ilgiyle ustaca soruları açıklamaya yönelen öğretmenlerini dinliyorlardı. Çevrenin katılımcılarından biri olan İ.V.Babuşkin Lenin'in siyasal ekonomi dersini nasıl yaptığını şöyle anımsıyordu:

"Öğretmenimiz, bize bu bilimi kitapsız, deftersiz olarak serbest bir şekilde anlatıyordu; çoğu zaman bizlerin itiraz etmesine ya da bizlerde bir tartışma isteği doğmasına çalışıyordu ve her birimizi, arkadaşlarımızın karşısında, sorulan soruya yönelik olarak kendi duruşumuzun doğruluğunu kanıtlamaya teşvik ediyordu. Dolayısıyla derslerimiz çok canlı ve ilginç geçiyor ve dersler bize retoriği öğretiyordu; bu öğretim yöntemi, dinleyicilere söz konusu soruları açıklamanın en iyi yoluydu. Hepimiz bu derslerden çok hoşnuttuk ve öğretmenimizin zekâsına her zaman hayrandık."[3]

V.İ.'nin bir diğer öğrencisi olan işçi V.A.Knyasev çevrenin dinleyicilerinin öğretmenlerinin en önemli düşüncelerini nasıl benimsedikleri hakkında şöyle yazıyordu: İşçiler "birleşmenin, biraraya gelmenin önemini kavradılar; daha iyi bir geleceğe ulaşmanın tüm engellerini yok edebilecek bir güce eriştiler. Edindikleri bilgiyle bulundukları konumlarını kendiliklerinden iyileştirebilecekler, kölelik durumlarından kendiliklerinden kurtulabileceklerdir."[4]

Her geçen ders saatinden sonra, işçilerin bilgisi artıyor, yüz ifadeleri değişiyor, sınıf bilinçleri sağlamlaşıyor ve politize oluyorlardı. İşçiler Marksist öğreti-

3 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 1.Bölüm, s.113/114, Rusça
4 Aynı kitap, s.119, Rusça

nin çekiciliğine karşı koyamıyorlardı. Onları yıpratan işlerine rağmen, kitap okumak ve çevrenin derslerine katılmak için zamanlarından, uykularından ve dinlenme saatlerinden fedakârlık ediyorlardı. "Bu dönem, zihinsel gelişimimiz açısından çok yoğun bir dönemdi" diye yazıyor İ.V.Babuşkin: "Bizim için her dakika çok kıymetliydi, iş saati dışında kalan her dakika önceden belirleniyordu, haftanın her günü kesin olarak plânlanmıştı. Şimdi o dönemi düşündüğümde, böyle bir yoğun yaşam için bu kadar çok enerjiyi nereden bulduğumuza hayret ediyorum."[5]

Lenin, işçi çevresinin örgütçü ve liderlerinin eğitim ve bilgilerini artırmalarına özel bir ilgi gösteriyordu. Lenin'in "kendinizi ve diğerlerini geliştirmek için çok daha fazla okumanız gerekir, tüm gücünüzle çalışmanız gerekir. Politik olarak da kendinizi geliştirmeniz gerekir, bunu yaparsanız, verdiğiniz emekten de zevk alırsınız."[6] diye söylediğini yazıyordu V.A.Knyasev anılarında.

V.A.Şelgunov'un anlattığı gibi, V.İ., işçileri bıkmadan usanmadan bir konunun siyasî yanını hiçbir zaman unutmamayı, devrimci yolda yürümeyi, İngiliz sendikacılığının yolundan gitmemeyi, zira sendikacılığın burjuva aracılığıyla işçileri ideolojik olarak köleleştirmek anlamına geldiğini söyleyerek uyarıyordu. İşçilere, tutuklanma durumunda, ifade alınırken ve mahkemede nasıl davranılacağını, tutuklu ve sürgün edilen yoldaşlara nasıl yardım edileceğini ve bunun için gerekli olan araçların nasıl tedarik edileceğini anlatıyordu. İşçileri aydınlatmak için kitaplıklar oluşturmayı ve bir okuma programı hazırlamayı öneriyordu.

Lenin, çevrenin üyelerini bağımsız olarak politik çalışma yapmaya alıştırıyordu ve onlara işçileri ezenlere karşı sınıfsal mücadeleye çağırarak en güncel konuları ele alan bildirileri oluşturmak üzere toplu materyal veriyordu. Çoğu zaman dinleyicilere işyerleri ve fabrikalardaki yaşamı inceleyerek yanıtlanması gereken yazılı sorular yöneltiyordu. Lenin, tanıdıklarından biri aracılığıyla Putilov işletmelerini ziyaret izni almayı başardığında, heyecan ve dikkatle bu büyük işletmeyi geziyor ve sanayi proletaryasının çalışma koşullarını yakından görüyordu. Tüm bunlar onun işçi sınıfının durumu hakkındaki somut bilgilerini artırıyor ve gelişen proleter hareketi yönetmesine yardımcı oluyordu.

İşçi çevresinin lideri olarak Lenin'in yalnızca öğretmekle sınırlı kalmayan, *sürekli işçilerden de öğrenme, onların yaşamını ve çalışma koşullarını inceleme* yeteneği, tipik bir kişilik özelliğiydi.

İşçi sınıfı hakkındaki somut bilgisi, toplumun önder gücü olarak proletarya, onun büyük devrimci rolü hakkında hazırladığı teorik çalışmalarında vardığı sonuçlar ve yaptığı genellemeler için paha biçilmez bir malzemeydi. "Petersburglu işçilerle çalışma, onlarla konuşma ve onların konuşmalarını dikkatle dinleme, V.İ.'nin büyük Marksist düşünceyi, yani işçi sınıfının tüm emekçilerin önderi olduğu ve emekçi kitlelerin ve tüm ezilenlerin onu izlediği ve onda zaferin gücünün ve getirisinin bulunduğu düşüncesini yerli yerine oturtmasını sağlıyordu. Tüm emekçilerin lideri olan işçi sınıfı zafer kazanabilirdi yalnızca. Bunu, Petersburglu işçilerle birlikte çalıştığında görüyordu."[7]

İşçiler, öğretmenleri ve arkadaşları olan V.İ.'ye büyük bir sevgi ve saygı duyuyorlardı. Lenin'in dersi her zaman çok büyük bir katılımcı kitlesine sahip-

5 İvan Vassilyeviç, *Babuşkin'in Anıları* , Moskova 1951, s.58, Rusça
6 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 1.Bölüm, s.121, Rusça
7 N.K.Krupskaya: *İşte Lenin*, s.20

ti. Başlangıçta içinde yalnızca Babuşkin, Şelgunov ve iki işçinin daha yer aldığı çevre 19 kişiye çıkmıştı, aralarında işçi kadınlar da bulunuyordu. Lenin, ilerici proleter devrimcilerden, proleter kitlelerin örgütçülerini yetiştiriyor; onlardan esas olarak, Rusya'da Marksist bir işçi partisi oluşturduğu zaman yararlanıyordu. Lenin'in öğrencileri, öğretmenlerine layık davranıyorlardı. İçlerinden ilerici işçi çevresinin kurucusu, proleterler içinde enerjik bir örgüt ve propaganda çalışması yürüten bir devrimci olan Vassili Andreyeviç Şelgunov'un adını vurgulamak gerekir. Lenin, Şelgunov'un Rus işçi hareketi içindeki rolünü çok önemli görüyordu. Lenin'in efsanevi yaşamının sonuna kadar öğrencisi ve en yakın yardımcısı, proletarya partisinin çok başarılı bir militanı olan İvan Vassilyeviç Babuşkin'di. Babuşkin, yoksul bir köylü ailenin çocuğuydu ve çocukluğundan itibaren yokluk ve sömürüyle tanışıktı. Daha sonra eğitimli bir tornacı oldu, olağanüstü tutarlı devrimci bir ruha sahipti ve davasına tutkulu bir sadakatle bağlıydı. Babuşkin, coşkulu ve yorulmak bilmeden okuyan, öğrenen, olağanüstü yetenekleri olan bir insandı. Lenin daha sonra şöyle söylüyordu: "İ.V.Babuşkin, devrimden *10 yıl* önce sosyaldemokrat bir *işçi partisi* oluşturmaya başlayan ilerici işçilerden biriydi. Bu türden öncülerin proleter kitlelerle yorulmak bilmeden, kahramanca sabırla çalışması olmasa, RSDİP 10 yıl değil 10 ay bile varolamazdı. Ancak *bu türden* öncülerin faaliyeti sayesinde, ancak onların desteğiyle RSDİP 1905 yılına kadar, Büyük Ekim ve Aralık günlerinde proletarya ile, ondan *kopmaksızın* bütünleşen, bu ilişkiyi, *işçi vekilleri* görünümünde, yalnızca II. değil III. *Duma'da da* ayakta tutan bir partiye dönüşüyordu."[8]

V.İ., 1894 Şubat ayında tanıştığı Nadejda Konstantinovna Krupskaya ile 1894/1895 kışında sık sık biraraya geliyordu. N.K.Krupskaya o zamanlar, işçiler için açılmış bir hafta sonu okulunda dört yıllık öğretmendi; bu okula, Nevskaya Sastava'nın arkasındaki Maxvell ve Pahl fabrikaları, Aleksandroviç makine fabrikası, Semyannikov işletmesi ve diğer işletmelerin işçileri geliyordu. İşçi okulunun Babuşkin, Borovkov, Gribakin, Borodrov kardeşler, Şukov ve diğerleri gibi çok sayıda öğrencisi, Lenin'in 1894/1895 yıllarında liderliğini yaptığı çevrenin üyeleriydiler. Ortak dava, V.İ.Lenin ve N.K.Krupskaya'yı birbirine daha çok yakınlaştırıyor ve aralarındaki büyük dostluğun temelini oluşturuyordu.

Nadejda Konstantinovna, devrimci bir ortamda doğmuş ve yetişmişti. Babası Konstantin İgnatyeviç Krupski, 19.yüzyılın 60'lı yıllarının devrimci entelektüllerinin tipik bir temsilcisiydi. N.K.Krupskaya gençliğinden itibaren devrimci faaliyet içindeydi. 90'lı yıllarda Marksist bir çevreye girdi. İşçi sınıfının davasına kendini adamış heyecanlı bir devrimciydi.

V.İ., her zaman dersten eve dönerken annesiyle birlikte oturan N.K.'yı ziyaret ederdi. N.K. daha sonra anılarında, "sadece okuldan, öğrencilerden ve kentin bu bölgesindeki işletmelerden, Semyannikov, Thornton, Maxvell ve diğerlerinden konuşabileceğim için... yemekten bile vazgeçebilirdim" diye yazıyor. "V.İ., işçilerin yaşam biçimini ve yaşam koşullarını görebilmeyi sağlayan her küçük ayrıntıyla ilgileniyordu. Tek tek ayrıntıların yardımıyla işçinin yaşamı hakkında genel bir tablo oluşturmaya ve devrimci propaganda ile işçilere daha çok yakınlaşmak için yapılması gerekeni keşfetmeye çalışıyordu."[9]

8 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 16, s.369
9 Nadejda Krupskaya: *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, Berlin 1960, s.20

Lenin, Rusya'nın sosyaldemokratlarına, *küçük ilerici işçi çevrelerindeki Marksizm propagandasından geniş proleter kitlelerde doğrudan politik ajitasyona geçme* görevini yüklüyordu. Bu, Rusya Marksistlerinin faaliyetinde önemli bir gelişmeydi. Petersburglu sosyaldemokratlar, 1894 yılının sonunda, Semyannikov işletmesinde işçi ücretlerinin ödemesinde sistematik gecikmeler yüzünden ortaya çıkan huzursuzluklar sırasında, siyasî ajitasyona başlıyorlardı. Huzursuzluklar nedeniyle Lenin, Semyannikov işletmesinin işçilerine yönelik bir bildiri yazıyordu. Bu bildirinin hazırlanmasında, Lenin'in sözleriyle İ.V.Babuşkin yalnızca *ilk ajitasyon bildirisinin* oluşturulmasında değil, bizzat dağıtımını da yaparak özel bir rol oynuyordu.

Novi Port işçilerinin grevi başladığında, Petersburglu sosyaldemokratlar şu bildiriyi hazırlamıştı: "Liman işçileri neyi kabul ettirmeli?" Bildiri limanda ve diğer Petersburg işletmelerinde dağıtıldı. Bu bildiri liman işçilerinin başarılı bir çıkış yapmasına önemli katkı sağlıyordu.

Popülizmin İdeolojik Yenilgisi

Lenin örgüt ve propaganda faaliyetleriyle meşgul olurken, bir yandan da dev bir teorik çalışma yapıyordu. Bu çalışmada, yaratıcı bir Marksizm yorumu net olarak ortaya çıkıyordu.

90'lı yıllarda Rus Marksistleri bütün zorluklarına rağmen, popülizmi ideolojik açıdan nihaî olarak yok etme görevine soyunuyordu. İlerleme, bu Marksizme düşman politik akımın prestijinin yok edilmesi halinde mümkündü ancak.

Lenin, Petersburg'daki devrimci faaliyetinin ilk anlarından itibaren, popülizm ideolojisine karşı sabırlı bir mücadele yürütüyordu. 1895 yılının sonbaharında, Marksist çevrenin bir toplantısında, G.B.Krassin'in "Piyasalar sorunu" üzerine bir konuşması vesilesiyle liberal popülistlerin Rusya'da kapitalizmin kaderi hakkındaki görüşlerini sert bir dille eleştiriyordu. Görüşlerini daha sonra "Şu piyasalar sorunu üzerine" başlığını koyduğu ve 1895 yılının Kasım ayının ilk yarısında çevrenin bir toplantısında yaptığı ve yazılı metin olarak kaleme aldığı konuşmasında geliştiriyordu. Bu, genç Lenin'in bize ulaşan ikinci büyük çalışmasıdır. Bu çalışmada, ülkede ortaya çıkan ekonomik ilişkiler hakkındaki görüşlerini ortaya koyuyor ve Rusya'da 19.yüzyılın sonunda mevcut iktisadî koşulların Marksist açıdan mükemmel bir analizini yapıyordu.

Piyasalar sorununun işçi sınıfının devrimci hareketiyle ne gibi bir ilgisi olduğu düşünülebilirdi! Ama özellikle de bu piyasalar sorunu o zamanlar büyük bir tartışmayı başlatıyordu. Bu sorunun doğru sorulması, popülizm akımına karşı başarılı bir mücadele açısından çok önem taşıyordu. Popülistler, kapitalizmin gelişiminin Rusya'da imkânsız olduğu iddialarını, kapitalizm için gerekli olan geniş bir içpiyasanın ülkede mevcut olmadığına dayandırıyorlardı. Rusya'da böyle bir piyasa olmayacaktı da, çünkü halk kitlelerinde sürekli artan yoksullaşma buna engeldi.

Lenin, bu argümanların tümden yanlış olduğunu gösteriyordu. Ülkenin farklı valiliklerine ilişkin sayısız istatistiksel verileri kullanarak kapitalizmin gelişmesi ile köylülerin burjuva ve proletarya olarak farklılaşmalarına yol açacağı-

nı, küçük üreticilerin yok edilmesinin yanısıra, büyük kapitalist ekonomilerin oluşma sürecinin yaşanacağını gösteriyordu. Lenin, kapitalizmin "Rusya'nın ekonomik yaşamının temel düzeneği"[10] olduğunu kanıtlıyordu.

Lenin'in konuşması Marksistlerin teorik açıdan gelişiminde büyük bir rol oynuyor ve popülizm akımına karşı mücadelede ideolojik konumlarını sağlamlaştırıyordu. Konuşma metni, Petersburg'un ve diğer kentlerin sosyaldemokrat çevrelerinde dağıtıldı. Uzun süre Lenin'in yazısının kaybolduğu sanıldı. Ancak 1937'de bulundu ve ilk defa o zaman yayınlandı.

1894 yılının ocak ayı başında Lenin Moskova'ya gitti. Tatil zamanıydı. Gençler akşamları sohbet etmek üzere biraraya geliyorlardı. Bu tür akşamlardan yararlanılarak insanlar illegal olarak buluşuyorlardı. Lenin bu fırsatlardan birinde popülizm akımının liderlerinden biri olan V.P.Voronzov ile karşıkarşıya geldi. Kendisi de buluşmaya katılmak için fırsat yaratan bir polis ajanı, amirine Lenin'in o buluşmaya katıldığını rapor ediyordu. Okrana'nın raporunda, "akşam toplantısında Lenin'den önce bir Marksistin konuştuğu, ama popülist Voronzov'un argümanlar getirerek bu Marksisti susturmaya çalıştığı; bundan dolayı onun görüşünün savunmasını Ulyanovlardan birinin (muhtemelen idam edilenin kardeşi) üstlendiği ve ardında da bu savunmayı tam bir donanımlı bilgiyle yürüttüğü görülmektedir."[11] diye yazıyordu

Lenin'in konuşması Moskovalı Marksistler için çok önemliydi. "Genç Marksistler için çoğu şey netleşiyordu, onlara dayanacakları sağlam bir destek sunuyor ve onları daha ileri götürüyordu" diyordu A.İ.Ulyanova-Yelisarova. Lenin daha sonra, Nişni-Novgorod Marksistleri önünde, Voronzov'un *"Rusya'da Kapitalizmin Kaderi"* başlıklı kitabı üzerine bir konuşma yapıyordu.

Popülistler 90'lı yıllarda devrimci saflardan ayrılıp çarlık rejimine yaltaklanan ılımlı liberallare dönüştüler. 1893'ün sonunda, *"Russkoye Bogatsvo"* adlı legal olarak yayınlanan dergilerinde Rus Marksistlerinin görüşlerini insafsızca tersyüz ederek Marksizme karşı düzenli bir saldırı başlattılar. Popülistlerin Marksizme karşı kızgın saldırılarını ezip geçmek giderek acil hale geliyordu. Bu, belli bir gençlik kesiminin onların görüşlerine halen sempatiyle bakmasından dolayı da önemliydi ve ayrıca işçileri de etkilemeye çalışıyorlardı. *"Russkoye Bogatsvo"* (Rus Krallığı) dergisinin yazarlarından oluşan grubun elebaşısı, geçmişte köleliğe karşı çıkışıyla tanınmış olan ve bundan dolayı büyük bir otoriteye sahip N.K.Miçilovski'ydi. O zamanlar ona "Düşüncenin hakimi" adı verilmişti. Kendini bir sosyalist olarak tanımlayan Miçilovski'nin o zamanlar burjuva-liberal görüşlerin propagandasını yapan biri olduğunun herkes farkında değildi. Popülistlerin itibarını yok etmek, 70'li yılların popülistlerinin devrimci geleneklerden çark edişlerini, liberalizme kaymalarını göstermek ve dünya görüşlerinin teorik ve politik olarak çürütülebilir olduğunu ortaya koymak gerekiyordu. Bu görevi, V.İ., başarıyla yerine getirdi.

1894 yılının ilkbahar ve yaz aylarında *"Halkın Dostları Kimlerdir? Sosyaldemokratlara Karşı Nasıl Mücadele Ederler?* ('Russkoye Bogatstvo'nun Marksistlere karşı hazırlanmış olan yazısına yanıt) başlıklı muhteşem yapıtını yazdı. Bu yapıtın ana malzemesini, V.P.Voronzov, N.K.Miçilovski, S.N.Yuşakov ve

10 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 1, s.101
11 Krasni Arşiv (Kızıl Arşiv),1934, no.1(62), s.76

S.N.Krivenko adlı liberal popülistleri eleştirdiği Samara konuşmaları ve sonraki Petersburg ve Moskova konuşmaları oluşturuyordu. Marksizmin yaratıcı olarak yorumlanmasından ve muhteşem biçimde uygulanmasından Rusya'nın ekonomik ve politik durumunun analizine uzanan bu yazısında Lenin 90'lı yılların popülizm hareketinin teorik görüşlerini, siyasî program ve taktiğini derin bir eleştiriye tâbi tutuyordu. Devrimci popülist hareketin liberal bir harekete dönüşerek yozlaştığını kanıtlarıyla gösteriyordu. Lenin 70'li yılların popülistlerini cesaretleri, kahramanlıkları ve devrimci açıdan tutarlı oluşlarını çok takdir edip devrimci deneyimlerini dikkatle ele alırken, liberal popülistlerin maskesini indiriyor ve onların ideolojisinin sınıfsal kaynaklarını ve sınıfsal karakterini keşfediyordu. Liberal popülistlerin sosyaldemokrasinin politik karşıtları, darkafalı ve küçükburjuva ideologları, büyük ağaların çıkarlarının temsilcileri olduklarını, ama kendilerinin isimlendirdikleri gibi "halkın dostu" olmadıklarını belgeliyordu.

Liberal popülistlerin küçükburjuva teorilerinin gerici ruhuna yönelik eleştirisinde Lenin, onların Rusya'daki sosyoekonomik koşulların çelişkilerini yansıtmaktan kaçındıklarını, ülkenin tüm emekçi halkının kurtuluşu için Rusya işçi sınıfının tarihsel rolünü reddettiklerini ve köylünün yoksulluğunu, köydeki sınıf mücadelesini ve Kulaklar tarafından köyde yoksulluğun sömürüldüğünü gizlediklerini gösteriyordu.

Lenin, toplumun gelişim tarihine dayanarak, popülistlerin idealist görüşlerini çürütüyordu. Popülistler toplumsal gelişmenin yasalarını kavramadıkları için "eleştirel düşünen", "ahlakî açıdan olgunlaşmış" kişiliklerin arzularına göre keyfî olarak tarihin akışını denetleyebileceklerini varsayıyorlardı. Popülistlere göre, tarihi yaratanlar münferit "kahramanlardı", ama halk, onların sözleriyle, "yığın", "kahramanların" yolundan gidebilirdi ancak. Lenin, bilimsel olmayan görüşleri çürütüyordu. Tarihin gerçek yaratıcısının emekçi halk olduğunu gösteriyordu. Ama mükemmel kişilikler ancak ilerlemiş sınıfsal duruşlarını savundukları, onun çıkarlarını dile getirdikleri ve toplumun gelişmesini sağlayacak gereklilikleri doğru kavradıkları, faaliyetlerinde halk desteğine dayandıkları sürece büyük bir rol oynayabilirlerdi.

Lenin, "*Halkın Dostları Kimlerdir...*" çalışmasında sözde sosyalist teorilere yönelik örnek bir ilkesel eleştiri yapmış; işçi sınıfının çıkarlarına kendini adamış mücadele örneğini vermiştir. Lenin, Marksist öğretinin esasını gösteriyor ve onun siyasal ve sosyal kurtuluş mücadelesinde ideolojik bir silah olarak taşıdığı büyük işlevinin altını çiziyordu. Marksist bilimin görevi, Lenin'e göre, kapitalizm içindeki mevcut tüm toplumsal çelişki biçimlerini ortaya çıkarmak ve proletaryaya kapitalist ücret köleliğinden çıkış yolunu göstermekti.

Lenin bu çalışmasında, Marksizmin fikirlerini geniş işçi kitlelerine yaymadan, nasıl işçi sınıfında proleter sınıf mücadelesi sistematik bir örgüt çalışması yapmadan yürütülemezse aynı şekilde proletaryanın lideri olunamayacağını da gösteriyordu. Lenin, Rusya Marksistlerinin görevini kısaca incelemek, propaganda yapmak, örgütlemek olarak belirliyordu. Teorik ve pratik faaliyetin birbirinden ayrılmaksınız birbiriyle bağlantılı olması, yaşamın yönelttiği talepleri karşılaması ve pratik deneyimin gerçekleri ile sınanması gerekiyordu.

Lenin'in "*Halkın Dostları Kimlerdir...*" adlı kitabında geliştirdiği en önemli fikirlerden biri, Marksist bir parti kurma fikriydi. Bu temel görevi Rusya Marksistlerinin yerine getirmesi gerekiyordu; yıllar boyu bıkıp usanmadan bu

görevin yerine getirilmesi için mücadele ediyor; bu mücadeleye tüm politik ve örgütçü zekasını ve ışıldayan yüreğini, bir devrimci ve komünistin yüreğini adıyordu.

"*Halkın Dostları Kimlerdir...*" adlı yapıtında *Lenin, tüm emekçilerin ve sömürülen halkın kurtuluşu için, galip gelen sosyalist bir devrim için toplumun hegemon, lideri, ilerici devrimci gücü olarak, çarlığa ve kapitalizme karşı tutarlı bir savaşçı olarak Rusya işçi sınıfının tarihsel rolüne ilişkin teorik bir temellendirme yapan ilk Rus Marksistti.* "Sosyaldemokratların faaliyeti" diyor "Rusya'daki işçi hareketinin gelişmesi ve örgütlenmesine yönelik olarak çalışmak ve onu bugünkü parçalanmış, yönlendirici bir fikir gerektirmeyen protesto denemelerinden biri olan 'direniş' ve grevlerden, tüm Rusya işçi sınıfının sömürenlerin mülkünün kamulaştırılması ve emekçileri ezmeye dayanan toplumsal düzenin ortadan kaldırılması için burjuva rejimine karşı örgütlü mücadelesine geçmektir."[12]

Lenin'e göre Rusya işçi sınıfının bir sonraki görevi, kapitalist düzenin ortadan kaldırılması yolunda çarlık rejiminin yıkılmasıydı. Mutlak hakimiyete ve polisin boyunduruğuna karşı mücadelede, işçi sınıfı ülkenin tüm demokratik ögelerini; ilk sırada köleliliğin kalıntılarının mutlaka ortadan kaldırılmasını isteyen ve bundan dolayı devrimci harekette işçi sınıfının güvenilir bir müttefiki olacak olan köylüleri kendi çevresinde toplayacaktır. "*Halkın Dostları Kimlerdir...*" yapıtında *Lenin, çarlığın büyük toprak ağalığının ve burjuvazinin yıkılması ve komünist toplumun oluşması için önemli bir güç ve ilk koşul olarak işçi ve köylülerin devrimci ittifakı fikrini ilk kez savunuyordu.* V.İ., Leninizmin temel, sağlam tezlerinden biri olan bu fikri, yaşamı boyunca savundu ve geliştirdi.

"*Halkın Dostları Kimlerdir...*" yapıtının sonunu Rusya işçi sınıfının büyük tarihsel misyonuna ilişkin şöyle bir tahminle noktalamaktadır: "Bundan dolayı da sosyaldemokratlar tüm dikkatlerini, tüm faaliyetlerini özellikle de işçi sınıfına yöneltmektedirler. İşçi sınıfının ilerici temsilcileri bilimsel sosyalizmin fikirlerini benimsediklerinde, Rusya işçilerinin tarihsel rolü hakkında bilinçlendiklerinde, bu fikirler geniş kitlelere yayılmayı gerektirdiğinde, işçiler sağlam örgütler kurduklarında ve bu örgütler bugün işçilerin bölünmüş olan ekonomik mücadelesini bilinçle yönlendirilen sınıf mücadelesine dönüştürdüklerinde, Rusya işçisi ayağa kalkacak, tüm demokratik ögelerin en tepesinde olacak, rejimi yıkacak ve RUSYA PROLETARYASINI (TÜM ÜLKELERİN proleterleri ile omuz omuza) *doğrudan* GALİP KOMÜNİST DEVRİMİN *açık politik mücadelesi* yoluna götürecektir."[13]

Lenin'in "*Halkın Dostları Kimlerdir ve Sosyaldemokratlara Karşı Nasıl Mücadele Ederler?*" çalışması şu üç sonucu içerir.[14] İlk ve üçüncü sonuç Petersburg'da illegal olarak basılmıştır. Ayrıca birinci ve ikinci sonuç, Ganşin'e ait "Gorki" (Vladimir Vilayeti) topraklarında ve kısmen Moskova'da basılmıştır. Yerel örgütler Lenin'in yapıtını çoğaltıyorlar, elle ya da daktilo ile yazıyor ve hektograflarla kopyalıyorlardı; çalışma illegal olarak Petersburg, Moskova, Vilna, Çernigov, Poltova, Vladimir, Pendsa, Rostov (Don), Kiev, Tomsk ve diğer kentlerde dağıtıldı ve sosyaldemokrat saflarda büyük başarı elde etti.

12 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 1, s.302
13 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 1, s.304
14 İkinci sonuç şimdiye kadar bulunamadı.

Lenin'in "*Halkın Dostları Kimlerdir...*" başlıklı kitabı Rusya Marksistlerinin tüm faaliyetlerini olumlu etkiledi. M.İ.Kalinin bu çalışma hakkında şöyle yazıyordu: "İllegal olarak muazzam bir başarı elde etti ve gençlik içinde, özellikle de öğrenci gençlik içinde geniş yankı buldu. Bu çalışma, mücadele döneminde uzun süre illegal bir propaganda silahıydı."[15] Moskova'daki Marksist çevrenin katılımcılarından S.İ.Mizkeviç, "V.İ.'nin bu kitabı Marksistler arasında daha da popüler ve kabul edilen bir otoriteye dönüştü" diyordu. Genç Rus Marksist yönelimi, onun kişiliğinde büyük bir politik ve teorik güç buldu.[16]

"*Legal Marksizmin Burjuva Niteliğinin Maskesinin Düşürülmesi*"

Proletarya partisinin oluşturulması için hazırlık yapılan yıllarda, Lenin, yalnızca popülistlere karşı değil, "Legal Marksistlere" karşı da zorlu bir mücadele yürütmek zorundaydı. Marksizmin Rusya'da büyük kitlelere yayılışıyla bağlantılı olarak, burjuva entelektüel saflarından geçici olarak ona katılanlar oldu. Bu öğretinin taraftarları olduklarını açıklıyor, legal yayın organlarında yazıyor ve bu nedenle de "Legal Marksistler" olarak adlandırılıyorlardı. "Legal Marksistler", kendi bakış açılarından hareketle popülistlerin görüşlerini eleştiriyorlardı. Kapitalizmin, yaşamaya devam eden feodalizm karşısındaki progresif (sosyal-ilerleyiş) karakterini kabul ediyor ve Rusya'da burjuva ekonomisinin koşullarının geliştiğini gösteriyorlardı. Ama Marksist öğretinin yalnızca bir yüzünü görüyorlardı (Legal Marksistlerin, önceki toplum biçimlerine göre, kapitalizmin progresif karakteri tezi). Ama Marksizmin temelini oluşturan sınıf mücadelesi, sosyalist devrim ve proletarya diktatörlüğü öğretisini reddediyor ve kapitalist düzeni övüyorlardı. Yani "Legal Marksistler" Marksizmi burjuva-liberal zihniyetle deforme ediyorlardı. Marksist öğretiden keyfî olarak çekip aldıkları; tek yanlı olarak ve yanlış yorumladıkları görüşlerini münferit teorik temel ilkelerle kamufle ederek işçi hareketini burjuvazinin ideolojisine ve çıkarlarına tâbi kılmak istiyorlardı. Zaman içinde birçoğu Kadetlere (liberal-monarşik burjuvazi partisi) gidiyorlardı, ama Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nden sonra, en acımasız Beyaz Muhafızlara dönüşüyorlardı.

Lenin, "Legal Marksistlerin" daha ilk açıklamalarında liberal-burjuva karakterini, burjuvanın sınıf çıkarlarını savunduğunu ve ideologlarıyla kamufle edilen Marksizm düşmanları, kapitalizmin savunucuları olduklarını görüyordu.

Lenin, 1894 yılının sonbaharında Petersburg Marksistleri çevresinin bir toplantısında Struve'nin "*Rusya'nın Ekonomik Gelişmesine İlişkin Eleştirel Notlar*" kitabının yayınlaması vesilesiyle "Marksizmin burjuva literatüründe yansıtılması" konusunda bir konuşma yapıyordu. Konuşmasında, Marksizmin devrimci içeriğini boşaltan ve burjuva liberalizmi ruhuyla yozlaştıran "Legal Marksistlerin" düşüncelerini çok sert bir dille eleştiriyordu.

Lenin, ancak politik ve teorik görüşlerini tümden eleştirme özgürlüğüne sahip olma koşuluyla, "Legal Marksistler" popülistlere karşı tavır aldıkları için onlarla geçici olarak popülizme karşı ortak bir mücadeleyi kabul edilir sayıyordu.

15 M.İ.Kalinin: *Lenin'in "Halkın Dostları Kimlerdir ve Sosyaldemokratlara Karşı Nasıl Mücadele Ederler?" Çalışması Üzerine*, Berlin 1950, s.18
16 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 1.Bölüm, s.136, Rusça

Lenin'in uyguladığı taktikteki esneklik, proletaryanın sınıfsal mücadelesinin çıkarı adına geçici olarak bu güvenilmez kişileri kullanma becerisi daha o yıllarda kendini gösteriyordu. Böylece 1895 yılının ilkbaharında V.İ.Lenin, V.V.Starkov ve S.İ.Radşenko'nun yanısıra, "Legal Marksizmin" savunucularından P.B.Struve ve R.E.Klasson'un da redaksiyon çalışması ile "*Ekonomik Gelişmemizin Özelliklerine İlişkin Notlar*" başlıklı bir toplu yapıt yayınlandı. Toplu yapıt, Lenin'in (K.Tulin adı ile yayınlanan) "*Popülizmin Ekonomik İçeriği ve Bay Struve'nin Kitabında İlgili Bölümün Eleştirisi*" başlıklı bir yazısını içeriyordu.

Lenin daha sonra bu ortaklık üzerine "Legal Marksistlerle" konuştuğunda, geçici politik ittifaklara ilişkin Marksistlerin tavrı sorununun ilkesel önemini vurguluyordu. "Kendisine güveni olmayanlar ancak geçici ittifaklardan, kaldı ki (bunlar) güvenilir olmayan kişilerden oluşuyorsa korkabilir ve hiçbir siyasî partinin böyle ittifaklara girmeden varlığını sürdürmesi mümkün değildir. Legal Marksistlerle birlikte hareket etmek, mevcut biçimiyle Rus sosyaldemokrasisinin ilk gerçek politik ittifakıydı. Bu ittifak sayesinde popülizm şaşırtıcı bir hızla yenilmiş ve Marksist fikirlerin olağanüstü bir biçimde geniş kitlelere yayılması...mümkün olmuştur."[17]

Toplu yapıtın en mücadeleci ve politik açıdan en sert yazısı, Lenin'in çalışmasıydı; popülist akımı ve "Legal Marksistleri" her açıdan eleştiriyordu ve onların karşısına devrimci, sınıfsal temelli Marksizmi yerleştiriyordu. Lenin, "Legal Marksistlerin" görüşlerinin temelini, kapitalizme övgünün, kapitalizmi ebedileştirme; Marksizmi ve işçi sınıfını burjuvazinin çıkarlarına uygun hale getirme çabasının oluşturduğunu gösteriyordu. Struve'nin "kültürsüzlüğü(müzü) kabul etmeye ve kapitalizmde öğretiye yönelmeye" çağırması tesadüf değildi.

Lenin, Struve'nin sosyal çelişkileri, sınıf mücadelesini örtbas etmek üzere burjuva objektivizmine dayalı karşıdevrimci argümantasyonlarının özünü ortaya koyuyordu. "Yazarın incelemelerinin temel karakteri" diyordu Lenin, "sürecin kaçınılmazlığını ve zorunlu olduğunu kanıtlamakla kendini sınırlayan; bu sürecin her somut aşamasında (bu aşamaların) kendi sınıfsal antagonizmini ortaya koymayı amaçlamayan dar objektivizme dayanmaktadır; (ama) bunların karşılıklı mücadelesinden ortaya çıkan süreçte antagonist sınıfları tek tek değil, süreci genel olarak karakterize eden bir objektivizm."[18]

Lenin, burjuva objektivizmi yerine, toplum bilimi ve felsefede taraf olma ve sınıfsal eğilim ilkesini geliştiriyordu. "İnsanlığın yolları ve becerilerine" ilişkin tarafsız incelemelerle kendini sınırlayan objektivistlerden farklı olarak, materyalist kişi, Lenin'in yazdığı gibi, toplumsal gelişme sürecinin tipik özelliklerini tam olarak aktarmak ve bu gelişmeyi hangi sınıfların ileri götürdüğü ve bunun kimin çıkarına olduğunu göstermek zorundadır.

Lenin, materyalizmin taraf olmayı olgu ve olaylara ilişkin her değerlendirmede doğrudan ve açık olarak belli bir sınıfsal duruşa sahip olma yükümlülüğü getirdiğini belirtiyordu. Lenin, "Legal Marksistlere" karşı mücadelede yalnızca Marksizmin devrimci karakterini; sosyalist devrim ve proletarya diktatörlüğü öğretisini savunmakla kalmıyor, aynı zamanda bu öğretiyi geliştiriyordu.

Lenin, Marksizmden tüm sapmalara karşı, bilimsel sosyalizm teorisini ko-

17 V.İ.Lenin. *Bütün Eserleri*, c. 5, s.371/372
18 V.İ.Lenin. *Bütün Eserleri*, c. 1, s.520

rumayı, yaratıcı bir biçimde geliştirmeyi ve oportünistler ve reformistler tarafından yozlaştırılmasına ve sığlaştırılmasına karşı savunmayı öngörüyordu.

"*Ekonomik Gelişmemizin Özelliklerine İlişkin Notlar*" başlıklı toplu yapıtta, sansürcüler "zararlı, mevcut düzeni sarsmaya eğilim" bulunduğuna inanıyordu. Bu toplu yapıta ilişkin sansür raporunda esas olarak K.Tulin'in yazısı söz konusuydu. Sansürcü, bu yazının "Marksistlerin en cesur ve en eksiksiz programı" olduğunun altını çiziyordu. Çarlık kurumları toplu yapıtın yayınlanmasını yasaklıyordu, yapıta el konuldu ve yakıldı. Toplu yapıtın iki bin kopyasından gizli olarak dağıtılan yaklaşık yüz tanesi, Petersburglu ve diğer kentlerindeki sosyaldemokratlar aracılığıyla kurtarılabildi ancak.

"Legal Marksistler", Rusya'daki ilk revizyonistlerdi. V.İ.'nin, Marksizmin burjuva literatüründe yansıması olarak nitelendirdiği "Legal Marksizm", Struvizm, yalnızca Rusya'ya özgü değildi; uluslararası bir durumdu. Lenin'in Rusya'da legal Marksizme karşı mücadelesi aynı zamanda enternasyonel revizyonizme karşı bir mücadeleydi.

Yurtdışına Seyahat
Plehanov İle Buluşma

Lenin, 1895 yılı Şubat ayı ortasında Petersburg, Moskova, Kiev ve Vilnalı sosyaldemokrat grupların üyelerinin Petersburg'da yapılan toplantısına katıldı. Toplantıda, Marksizmin küçük çevrelerde propagandasından kitlede politik ajitasyona geçiş sorusu, işçiler için popüler literatür yayınlanması ve "Emeğin Kurtuluşu" grubuyla yakın ilişkiler sorusu görüşüldü. Yurtdışına bir temsilci göndermeye karar verildi, ama ilkesel ayrılıklar nedeniyle tüm gruplar için ortak bir temsilci gönderilmesi konusunda uzlaşılamadı. Bu nedenle yurtdışına iki temsilci gönderildi: Petersburg'dan V.İ.Lenin ve Moskovalı sosyaldemokratlardan Y.İ.Sponti.

Kitle ajitasyonuna geçiş sorunu da aynı şekilde Petersburglu sosyaldemokratlar toplantısında işçilerle birlikte görüşüldü. Vilnalı sosyaldemokratlar tarafından yayınlanan ve teksir haline getirilmiş "*Ajitasyon Üzerine*" başlıklı broşür okundu ve tartışıldı. Toplantının bazı üyeleri, yeni bir siyasî faaliyet tarzına geçişi erken buluyordu. V.İ. ise, geçişin gerekliliğini gösteriyordu. Lenin, toplantıya katılan işçiler tarafından desteklendi ve önerisi oy çokluğu ile kabul edildi. Petersburglu sosyaldemokratların ajitasyon faaliyeti, işçi kitle hareketinin gelişmesine katkı sağlıyordu.

Yakalandığı akciğer iltihaplanması nedeniyle yurtdışı seyahati ancak Nisan ayı sonunda gerçekleşebilecekti. Bu seyahatin resmî olarak bildirilen amacı, hastalık sonrası dinlenme ve kür tedavisi idi. Lenin, yurtdışına gitmeden önce Moskova'ya gitti. Polis, tüm sınır kapılarına Lenin'in yurtdışına gideceğini yazıyla bildirmişti ve istihbarat örgütü yurtdışında "V.İ.'nin faaliyetini ve yurtdışı bağlantılarını tümüyle izlemeyi organize etmekle" yükümlüydü.

V.İ., İsviçre, Cenevre'de ilk kez G.V.Plehanov ile biraraya geldi. Yaptıkları görüşmeden sonra, Plehanov, devrimci gençlikten böylesine muhteşem bir temsilciyle karşılaşmaya o zamana kadar fırsat bulamadığını belirtiyordu. Mek-

tuplarından birinde, uzun yıllar boyu kaldığı yurtdışında Rusya'dan birçok insanın kendisini ziyaret ettiğini, ama genç Ulyanov'dan başka hiç kimsenin kendisine umut vermediğini yazıyordu. "Hatırladığım kadarıyla", diye yazıyor Plehanov'un mektubundan haberdar olan Krişişanovski anılarında, "bu mektupta özellikle V.İ.'nin derin bilgisini, devrimci dünya görüşündeki kararlılığını ve bedeni dışına taşan enerjisini vurguluyordu."[19]

Lenin ise, Plehanov'a, bu olağanüstü ilk Rus Marksiste karşı büyük saygı ve sempati duyuyordu.

Ama daha o zamanlar Lenin ve Plehanov arasında ilkesel düşünce ayrılıkları gündeme geliyordu. Lenin, proletarya hegemonyası ve köylülerle ittifak fikrini geliştiriyor ve savunuyordu. Bu ittifakın, sömürü düzeninin yıkılması ve komünizmin kurulmasını sağlayacak temel güç olduğunu görüyordu. Plehanov ise, işçi sınıfının gücüne, köylü kitlelerini kendine çekme yeteneğine inanmadığını söylüyordu. Köylünün devrimci olduğunu onaylamıyordu; Rusya liberal burjuvazisini devrimci buluyordu; ona, Rusya'da gelecekte burjuva demokratik-devrimin hegemonu ve itici gücü rolünü yüklüyordu. Lenin'in beraberinde getirdiği "*Ekonomik Gelişmemizin Özelliklerine İlişkin Notlar* " başlıklı toplu yapıttaki V.İ.'nin liberal popülistlere ve "Legal Marksistlere" karşı yazdığı yazıyı okuduktan sonra, şöyle diyordu: "Siz,...liberallere arkanızı dönüyorsunuz, biz ise, yüzümüzü."[20]

Ama Lenin'in yurtdışına seyahati yalnızca Rusya'daki sosyaldemokratların faaliyeti açısından değil, zaman içinde Rusya'da etkili olan sosyaldemokratlarla sıkı ilişkiler oluşturmuş olan "Emeğin Kurtuluşu" grubu açısından da büyük önem taşıyordu. O dönemde, Lenin'in işçiler için popüler toplu kitapçık basılması önerisi kabul edildi ve yurtdışında "*Rabotnik*" (İşçi) başlığı ile bir toplu yapıt basılması kararlaştırıldı.

İsviçre'de yaklaşık üç hafta kaldıktan sonra Lenin Paris'e gitti. Orada Paul Lafargue -Fransız ve enternasyonal işçi hareketinin olağanüstü lideri, Karl Marx'ın damadı- ile buluştu. Paul Lafargue, Marx ve Engels'in yakın arkadaşı; Fransız İşçi Partisinin kurucularından biriydi.

Lenin, Paris'te yaklaşık bir buçuk ay kaldıktan sonra tekrar İsviçre'ye döndü; orada bir sanatoryumda kaldı ve sonra, Almanya'ya gidip Berlin'in dış mahallelerinden birinde bir eve yerleşti. Zamanının büyük bir kısmını Berlin halk kütüphanesinde geçiriyordu, yabancı Marksist kaynakları inceliyordu ve özetler yapıyor ve kaynakça hazırlıyordu. O dönemde Karl Marx ve Friedrich Engels'in "*Kutsal Aile ya da Eleştirel Eleştirinin Eleştirisi. Bruno Bauer ve Suç Ortaklarına Karşı*" başlıklı kitabın kaynakçasını oluşturdu. Lenin, Alman halkının yaşamı ve gelenekleri hakkında bilgi ediniyordu; Paris'te olduğu gibi burada da işçi toplantılarına katılıyordu. Berlin'de Alman sosyaldemokrasisinin liderlerinden biri olan Vilhelm Liebknecht ile biraraya geliyordu. V.İ., o zaman Londra'da yaşayan Friedrich Engels'i ziyaret etmeyi çok istiyordu, ama Engels ağır hasta olduğundan bu buluşma gerçekleşemedi.

Lenin, 1895 yılının Eylül ayında Rusya'ya geri döndü. Jandarmaları yanıltmayı başarabilmiş; illegal yayınları iki gözlü bir bavulda sınırdan geçirebilmiş-

19 *Bizim Gözümüzle Lenin*, Berlin 1956, s.18
20 *G.V.Plehanov ve P.B.Akselrod Arasındaki Mektuplaşma*, c. I, Moskova 1925, s.271, Rusça

ti. Sınır jandarmaları Lenin'in yükünü inceden inceye araştırmak için polis teşkilâtından özel bir talimat almışlardı. Teşkilâta bildirdikleri gibi, "yükü titizlikle arandıktan sonra dikkate değer hiçbir şey bulunamadı." Lenin Petersburg'a dönmeden önce Vilna, Moskova ve Oreçovo-Suyevo'ya gitti. Gittiği her yerde, o bölgenin sosyaldemokrat gruplarının üyeleri ile biraraya geliyor ve "*Rabotnik*" başlıklı toplu yapıtın yurtdışında yayınlanması için destek istiyordu. Sonra Petersburg'a döndü. Yurtdışından getirdiği literatür, Petersburg'un ve diğer kentlerin sosyaldemokratlarına ulaştırıldı.

Lenin, Petersburg'da, gizli polis gözetimindeydi; ama konspirasyonu çok iyi bildiğinden, polisin gözetiminden kaçabiliyordu. Bazı işçi çevrelerinde Nikolay Petroviç; Narvskaya Sastava'da Fyodor Petroviç olarak tanınıyordu. Petersburg evleri arasından gizlice geçeceği yolları biliyor ve polisten saklanabiliyordu. Petersburg'da kaldığı sürece, konspiratif nedenlerden dolayı birçok defa evini değiştirdi.

Parası az olduğundan ucuz bir oda kiralamak zorundaydı. Akrabalarına yazdığı bir mektupta "...komşu oda ile aramda yalnızca ince bir duvar var, bu yüzden herşey duyuluyor ve komşum Balalayka'yla zaman geçirdiğinde kaçmak zorundayım"[21] diye şikayet ediyordu. Evde çalışmak olanaksızdı. Bu yüzden kütüphaneye gidiyordu; orada da sık sık sosyaldemokratlarla buluşuyordu. V.İ., düzenli olarak Petersburg'un halk kütüphanesine ve diğer kütüphanelere ve okuma salonlarına gidiyordu. Dikkatli bir şekilde Rus ve yabancı basını, kitap ve dergilerdeki yenilikleri takip ediyordu.

V.İ., özel yaşamında çok mütevaziydi. Özellikle de parasal konuda: Petersburg'a geldikten sonra, bütçesini kontrol etmek için ay içinde dikkatle kaydettiği gelir ve giderlerini bir deftere işliyordu. Giderlerinin bilançosunu çıkardığında, bunların çok yüksek olduğunu görüp üzülüyordu. "Görüldüğü üzere" diye yazıyordu annesine, "yeterince tutumlu olamadım; sadece atlı tramvay için örneğin bir ayda 1 Ruble 36 Kopek harcadım."[22]

Yurtdışından döndükten sonra, özel bir takibe maruz kaldı. Çarlık ajanları utanmazca övünüyorlardı: "Sonunda bu ağır devlet suçlusunun izini bulduk, ağabeyi idam edildi, kendisi yurtdışından döndü, şimdi bizden kaçamaz." V.İ., kendisini tehdit eden bu tehlikenin farkındaydı. Çok büyük bir dikkat harcıyor, ama Petersburglu proletarya içindeki devrimci faaliyetini daha da büyüterek yürütüyordu.

"*İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği*"

1895 yılının sonbaharında Rusya sosyaldemokrasisinin yaşamında tarihsel bir olay gerçekleşti: Lenin'in liderliğinde Petersburg'un tüm Marksist çevreleri Rusya'nın ilk proletarya partisinin çekirdeğini oluşturan tek bir örgüt şeklinde biraraya geldi. Aralık ayında bu örgüt "İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği" adını alıyordu.

21 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 37, s.18
22 Aynı kitap, s.2

"Mücadele Birliği" Lenin'in lideri olduğu merkezî bir grup tarafından yönetildi. "Mücadele Birliği" içinde şu isimler yer alıyordu: A.A.Vaneyev, P.K.Saporoşez, G.M.Krişişanovski, N.K.Krupskaya, L.Martov (Y.O.Zederbaum), A.N.Potressov, S.İ.Redçenko, V.V.Strakov ve diğerleri. "Mücadele Birliğinin" temelini, bölge çevrelerine ayrılmış olan işletme ve fabrikalardaki işçi çevreleri oluşturuyordu. "Mücadele Birliğinde" merkeziyetçilik ilkesi uygulanıyordu; katı disiplin hakimdi ve işçi kitleleriyle yakın ilişkinin korunmasına özen gösteriliyordu. "Mücadele Birliği", Marksist çevrelerin faaliyetini ve grevleri yönetiyordu ve bildiriler basıyordu. "Mücadele Birliğinin" tüm yayınlarının redaktörü Lenin'di.

Kasım ayının ilk günlerinde Thornton fabrikasında "Mücadele Birliği" tarafından örgütlenen 500 kişilik dokuma işçisinin grevi başladı. "Mücadele Birliği", "Dokuma işçileri ne talep ediyor?" başlıklı bir bildiri basıyor ve dağıtıyordu. Thornton fabrikasındaki huzursuzluklar, farklı bölgelerdeki durumun açıklanması ve bir eylem plânının üzerinde çalışılması nedeniyle sosyaldemokrat grupların ve ilerici Petersburglu işçilerin temsilcileri tarafından ortak bir toplantı yapılması kararlaştırıldı; bu toplantıda Lenin'de vardı.

Kısa bir süre sonra "Mücadele Birliği" Lenin tarafından yazılmış olan "Thornton fabrikasının (erkek ve kadın) işçilerine" başlıklı bir bildiri dağıttı. Bildiri fabrikanın tüm erkek ve kadın işçilerini grevdeki dokuma işçilerini desteklemeye çağırıyordu: "Arkadaşlar, sabırla ve tuttuğumuz yoldan vazgeçmeden davamızı sonuna kadar götürelim, ancak birlikte ve ortak hareket edersek, içinde bulunduğumuz durumu iyileştirebiliriz." Lenin'in bildirisi işçiler üzerinde büyük bir etki yapıyordu, aralarındaki dayanışmayı ve mücadelede sabırlı olmayı güçlendiriyordu. Dokuma işçilerinin çabaları, başarıyla taçlanıyordu. Bu örnek, Petersburg'daki çok sayıda işletmenin işçisini mücadeleye motive ediyordu.

"Mücadele Birliğinin" faaliyeti, Lenin'in sözleriyle, sosyaldemokrasi önderliğindeki proletaryanın, hükümetin kaçınılmaz olarak hesaplaşmaya gireceği önemli bir politik güç olduğunu kanıtlıyordu.

Lenin'in en büyük arzusu işçi sınıfı için yazmaktı. Daha sonra şöyle yazıyordu: "İşçiler için yazmaktan başka hiçbir şeyi hiç bu kadar istemedim ve özlem duymadım."[23] Lenin, 1895'te "işçilerin fabrikalarda, işyerlerinde para cezaları hakkındaki yasanın açıklanması" broşürünü yazdı. Para cezası sorunu, o zamanlar tüm işçileri rahatsız etmekteydi. Lenin'in broşüründe, patronların işçileri nasıl sömürdükleri ve proletaryanın kendilerini ezenlere karşı hangi araçlarla mücadele etmeleri gerektiği basit ve net biçimde anlatılıyordu.

Lenin, işçinin yaşamından somut örneklerle, patronların tarafında olan hükümetin, hep onlara uyan yasalar çıkardığını gösteriyordu. Hükümetin ve kapitalistlerin kendilerini ezmesine karşı işçilerin kendilerini koruyacakları tek bir aracı vardı: Kapitalistlere ve yasayla belirlenmiş adil olmayan durumlara karşı mücadele için biraraya gelmek. Broşür, "Narodnikler grubu"nun illegal olan matbaasında 3000 nüsha basıldı ve işçiler arasında geniş kabul gördü.

Lenin'in "Mücadele Birliği" önerisi, işçilerin yaşamsal önem taşıyan ekonomik taleplerinin mücadelesini, çarlığa ve kapitalist sömürüye karşı siyasal mücadeleyle birleştiriyordu; Lenin'in tarihsel başarısı, *onun ilk kez Rusya'da bi-*

23 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 34, s.6

limsel sosyalizm fikirlerinin işçi hareketiyle birleştirmeye başlamasıydı. O andan itibaren işçi hareketi Rusya'da Marksizmin bayrağı altında gelişiyordu.

Petersburglu "İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği" örneğinden sonra, Rusya'nın diğer kent ve bölgelerinde de işçi çevreleri birliklere dönüşüyorlardı. Aralarında sağlam ilişkilerin oluşturulması gerekiyordu. Bu amaçla, Petersburglu "Mücadele Birliği", "*Raboçeye Delo*" (İşçinin Davası) adlı illegal bir gazete çıkarmaya karar verdi. Lenin, gazete için malzemeyi işçilerden topluyor ve "Mücadele Birliğinin" diğer üyelerini de aynı işle görevlendiriyordu. Aynı zamanda, "Emeğin Kurtuluşu" grubunun redaksiyon çalışması aracılığıyla yurtdışında basıma hazırlanan ve düzenli aralıklarla yayınlanmayan toplu yapıt *"Rabotnik"* için Rusya'daki işçi hareketine ilişkin yazışmaların redaksiyonunu yapıyordu.

Lenin, Friedrich Engels'in ölümü vesilesiyle bu toplu yapıt için "Friedrich Engels" hakkında yazıyor ve enternasyonal proletaryayla ilgili büyük başarılarını ayrıntılı olarak anlatıyordu. Lenin, Engels'ın, tüm uygar dünyada Karl Marx'tan sonra proletaryanın en önemli bilim adamı ve öğretmeni olduğunu yazıyordu. Yazı, Friedrich Engels'in tüm karakteristik özelliklerini içermekte, yapıtlarının önemini vurgulamakta ve bilimsel sosyalizmin iki kurucusu arasında varolan ve insanlık tarihinde başka örneği bulunmayan dostluğu anlatmaktadır.

Lenin, "*Raboçeye Delo*" gazetesinin ilk sayısındaki tüm önemli yazıları yazmıştı: "Rus İşçilerine" (başmakale), "Bakanlarımız ne düşünüyor?" , "1895 Yaroslavlılar Grevi", ve diğerleri. Gazetenin başmakalesi, Rusya işçi sınıfının tarihsel görevlerini açıklıyor ve bu görevlerden ilkinin politik özgürlüğün elde edilmesi olduğunu belirtiyordu. Gazetenin ilk sayısının redaksiyonu bütünüyle V.İ. tarafından yapılmıştır.

8 Aralık 1895 tarihinde N.K.Krupskaya'nın evinde yapılan öncü "Mücadele Birliği" grubunun bir toplantısında baskıya hazırlanan "*Raboçeye Delo*"nun ilk sayısı üzerinde konuşuldu. Bu, Lenin'in sözleriyle, 90'lı yılların Rus sosyaldemokratlarının ilk illegal bir sosyaldemokrat işçi gazetesi çıkarma deneyimiydi. Sayı, iki nüsha olarak hazırlandı; birini, A.A.Vaneyev baskıdan önce nihaî olarak gözden geçirmek için alıyordu, diğeri N.K.Krupskaya'da kalıyordu.

Ama "*Raboçeye Delo*" gazetesi yayınlanamadı. 8 Aralığı 9'una bağlayan gece, Petersburg "Mücadele Birliğinde" Lenin ve birlikte mücadele eden arkadaşlarından oluşan büyük bir grup tutuklandı. A.A.Vaneyev'in evinde ilk sayının baskıya hazır malzemesine polis tarafından el kondu. Lenin, gözaltına alındı ve tek kişilik bir hücreye kondu. Lenin'in ve mücadele yoldaşlarının tutuklanmasına yanıt olarak işçiler, içeriği bütünüyle politik olan bir bildiri yazdılar; bu, bir çoğaltma makinesiyle çoğaltıldı ve Petersburg'un işletme ve fabrikalarında dağıtıldı.

Parmaklıklar Arkasında

Lenin, cezaevinde devrimci faaliyetine ara vermedi. Dışardaki yoldaşlarıyla çok çabuk ilişkiye girip ve "Mücadele Birliği" aracılığıyla yönetmeyi sürdürdü. Yine dışarıya gönderdiği illegal broşürler ve bildiriler yazıyordu.

Lenin, cezaevinde parti programı taslağı üzerinde çalışıyor ve programa ilişkin açıklamalar yapıyordu. Rusya'daki kapitalizmin karakterini derinden inceliyor ve proleter sınıf mücadelesinin temel görevlerinin taslağını hazırlıyordu. Çarlığın devrilmesinin, ardından da kapitalistlerin egemenliğinin yıkılmasını ve iktidarın işçi sınıfına geçmesi gerektiğini net ve somut olarak dile getiriyordu; ayrıca, üretim araçlarını elinde tutan özel mülkiyetin ortadan kaldırılması ve sosyalizmin kurulması gerektiğini belirtiyordu.

Lenin, illegal yazılarını ekmeği ıslatıp hamur yaparak oluşturduğu küçük "mürekkep kaplarına" doldurduğu limon suyu ya da süt ile yazıyordu. Gardiyanın bir şey farketmemesi için, kapıdaki pencere deliğinin açıldığını duyduğu anda mürekkep kaplarını yiyordu. Şakaya vurarak "Bugün 6 mürekkep kabı yedim" diye yazıyordu mektuplarından birinde. Dışardaki arkadaşları, gizli notlar içeren kağıt parçalarını ateş üzerinde ısıtıyor ya da sıcak suya sokuyor ve sütle yazılmış satırları okunur hale getiriyorlardı.

V.İ., cezaevinde ülkenin iktisadî gelişimine yönelik araştırmalarını sürdürüyordu ve "*Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi*" adlı kitabı üzerinde çalışmaya başlıyordu. Bir mektubunda şöyle yazıyordu: "Beni, tutuklandığımdan bu yana çok meşgul eden bir plânım var, üzerinde düşündükçe beni daha da çok meşgul ediyor. Uzun süreden beri iktisadî bir sorunla ilgileniyorum (yurtiçindeki imalat sanayinin ürettiği malların satışı), bazı kitaplar topladım ve bu sorunu işlemek için bir plân yaptım, hattâ birşeyler de yazdım; çalışmamı, bir gazete makalesi kapsamını aşarsa kitap olarak yayınlamayı düşünüyorum."[24] Lenin yoldaşlarını, hazırladığı listeye göre gerekli olan kitapları kendisine tedarik etmek üzere görevlendiriyor ve yapıtını nasıl düzenleyeceğinin bilgisini veriyordu. Akrabalarının ve yoldaşlarının yardımıyla çeşitli Petersburg kütüphanelerinden (Bilimler Akademisi, üniversite, Hür Ekonomi Topluluğu, ve diğerleri) gerekli olan literatüre ulaşıyordu. Lenin "*19. Yüzyılın Başlangıç Dönemlerine İlişkin Siyasal Ekonomi İncelemeleri*" çalışmasını cezaevinde yazmış olabilir (bu güne kadar bulunamadı).

Lenin, son olarak, cezaevindeki yoldaşları hakkında duyduğu kaygıları dile getiriyordu. Dışarıya giden her mektubunda bir takım siparişler veriyordu: Bir defasında hiç kimsenin ziyaretine gelmediği bekar bir yoldaşını ziyaret edebilecek bir "nişanlı" bulunmasını, bir başka defasında, akrabaları aracılığıyla, herhangi birine cezaevi kitaplığında belli bir kitapta belli bir sayfada bir mektup olduğunu bildirmelerini rica ediyor ya da herhangi biri için sıcak tutacak şeyler getirmelerini rica ediyordu. Lenin, tutuklu yoldaşlarıyla mektuplaşıyordu. Mektuplar, sözcüklerin biraraya getirilmesi için gerekli olan harflerin noktalarla işaretlendiği hapishane kütüphanesindeki kitaplar aracılığıyla gönderiliyordu. G.M.Krişişanovski buna ilişkin anılarında, Lenin'den bir mektup almanın ve okumanın "kuvvetlendirici ve yaşama can katan bir içki gibi etki" yaptığını yazıyordu; "böylece, insan cesaretini yeniden topluyor ve silkinip kendine geliyor. Bu insan, olumlu yaklaşarak ve doğru yerde, diğerlerinin ruh halini, cesarete ihtiyaç duyan insanları etkileyecek o türden bir iç zenginliğine, öylesine bir yeteneğe sahipti ki yalnızca bu özellikleri bile onu her durumda, özellikle de cezaevinde, yeri doldurulmaz bir arkadaş kılıyordu."[25]

24 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 37, s.19
25 *Bizim Gözümüzle Lenin*, s.22

Lenin hapishanede geçirdiği zamanını plânlıyordu; bu, onun tutukluluğun zorluklarına katlanabilmesine yardımcı oluyordu. Bütün gün çalışıyordu ve uyumadan önce mutlaka jimnastik yapıyordu. "Vücut böylece hareket etmiş oluyor" diye yazıyordu daha sonra V.İ., "hattâ hücrenin buz kestiği dondurucu soğukta bile, insan ısınıyor ve daha rahat uyuyor."[26]

1896 yılının Ocak ayında "Mücadele Birliğinin" birkaç başka üyesi daha tutuklandı; içlerinde İ.V.Babuşkin de vardı ve Ağustos ayında N.K.Krupskaya da tutuklandı. Yoldaşlarının tutuklandığını duyduğunda, onlarla hemen ilişki kurdu. Dışardakilere, daha önce de olduğu gibi çalışma için önerilerini ve talimatlarını göndermeyi sürdürüyordu.

Verilen ağır kayba rağmen, ayağını önceden sağlam bastığı için "Mücadele Birliği" varlık gösterebiliyordu; Lenin'in "Mücadele Birliğinde" yetişen ilerici işçiler yeni ilişkiler kuruyorlardı, yeni çevreler oluşturuyorlar ve kitlelerde ajitasyon-propaganda ve örgüt çalışmasını daha ileri düzeye çıkarıyorlardı.

1896 yazı, Petersburg'daki, daha sonra Moskova'yı da saran muhteşem grevlerle geçiyordu. Petersburglu "Mücadele Birliği", geniş kapsamlı bir ajitasyon çalışması yapıyordu. Sadece bir ay içinde 13 bildiri yayınlamıştı. Lenin, 1896 grevleri üzerine daha sonra şöyle yazıyordu: "O zamandan itibaren önüne geçilmeksizin büyüyen işçi hareketi dönemini -devrimin bütününe ilişkin bu en güçlü faktörü- başlatıyorlardı."[27] "1895/1896 yılından başlayarak, meşhur Petersburg grevlerinden bu yana, sosyaldemokrasinin katılımı ile proleter kitle hareketi gerçekleşiyor"[28] diye belirtiyordu Lenin. Petersburg proletaryası 19.yüzyılın sonu ve 20.yüzyılın başında Rusya işçi hareketinde zirveye tırmanıyordu.

Petersburg dönemi, Lenin'in yaşamında ve faaliyetlerinde çok önemli bir öneme sahipti. Petersburg'da işçi sınıfıyla yakın ilişkiye giriyor ve onların en iyi, en ilerici temsilcileriyle dostluklar kuruyordu. Lenin, sürekli ilişkide olduğu ve ihtiyaçlarını ve çabalarını tam olarak öğrendiği başkentin eski proleterleri ile birlikte, işçi sınıfının lideri ve örgütçüsü oluyordu. Bu dönemde Rusya sosyaldemokratları, Lenin'in yönetiminde çevre propagandasından politik kitle ajitasyonuna geçiyordu.

Lenin, Petersburg'da işçilerin kitle hareketine dayanan Devrimci Marksist partinin ilk önemli çekirdeği "İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliğini"; oluşturuyordu.

Lenin'in politik ve teorik faaliyeti, oportünizme ve Marksist teoriyi yozlaştırma denemelerine karşı uzlaşmaz mücadelesi, proletaryanın devrimci ruhla eğitilmesi, Marksizmin Rusya koşullarına uyarlanması, ülkedeki işçi hareketinin deneyimlerinin bilimsel olarak genelleştirilmesi, Marksizmin gelişiminde ve Rusya Marksistlerinin faaliyetinde, Rusya işçi hareketinde yeni dönemin, Lenin döneminin zeminini oluşturuyorlardı.

26 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 37, s.87
27 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 13, s.86
28 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 20, s.245

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SİBİRYA SÜRGÜNÜNDE

Devrimci teori olmadan,
devrimci hareket de olmaz.

V.İ.Lenin

Lenin, cezaevinde 14 aydan fazla bir zaman kaldı. 13 Şubat 1897 tarihinde, polis gözetiminde Doğu Sibirya'ya üç yıl sürgüne gönderileceği kararı bildirildi. Ertesi gün serbest bırakıldı.

Lenin ve serbest bırakılan diğer yoldaşlarına yola çıkıncaya kadar Petersburg'da ailelerinin yanında üç gün kalma izni verildi. Lenin bu süreyi devrimci çalışmaya, sosyaldemokratların toplantılarına ayırıyordu. Bu toplantılarda eski "Mücadele Birliği" üyeleri (Lenin, Krişişanovski, Starkov, Vaneyev ve diğerleri) ve bazı "genç" üyeler arasında "örgütlenme ve taktik sorunlarının açıklanmasında keskin görüş ayrılıkları gündeme geliyordu ve koyu bir polemik sürdürülüyordu."

Görüş ayrılıkları, Rusya'daki sosyaldemokrasinin görevlerine yönelik ana sorun çevresinde dönüyordu. "Eski" üyeler işçi sınıfının politik öncü örgütü olarak sosyaldemokrasinin devrimci karakterini savunuyorlardı; "gençler" ise, sendika hareketini dile getiriyor ve sosyaldemokrasinin politik görevlerini reddediyorlardı. "Gençler" esas olarak politik özgürlük ve sosyalizm mücadelesi yerine ekonomik mücadeleyi koyuyor ve siyasî faaliyeti liberal burjuvaziye bırakıyorlardı. Böylece, Rusya proletaryasının görev kapsamını aşırı biçimde daraltıyorlar ve sendikacılık yoluna zorluyorlardı. "Gençlerin" görüşleri, "Ekonomizmin"; belli bir süre sonra oldukça geniş yankı bulan ve işçilerin devrimci ruhla eğitilmesine ket vuran Rusya işçi sınıfının oportünist bir yöneliminin nüveleriydi.

"Ekonomizmin" bu görünüş biçimlerinin tersine, başını Lenin'in çektiği devrimci sosyaldemokratlar, herşeyden önce "Mücadele Birliğinin" güçlendirilmesinin, ilerici işçilerle ilişkilerinin geliştirilmesinin, işçi çevreleri, işçi sınıfları ve öğrenci gençlik içinde propaganda çevresini örgütlemenin, vd. gerekli olduğunu vurguluyorlardı. "Eski" üyeler ve "gençler" arasındaki görüş farklılıkları, Rusya sosyaldemokrasisinde iki yönelimin, aralarında daha sonra ilkesel düzeyde şiddetli bir mücadelenin geliştiği bir devrimci ve bir oportünist çizginin ortaya çıktığını gösteriyordu.

Sürgüne Gidiş
Şuşenkoye Köyünde

Lenin, 17 Şubat 1897'de Petersburg'dan ayrılıyor ve Sibirya'ya gidiyordu. Maria Aleksandrovna, oğlu için jandarma eşliğinde değil, kendi başına Sibir-

ya'ya gidebilme iznini almayı başarıyordu. Bu, V.İ. için büyük bir kolaylık sağlıyordu ve yolda cezaevinden cezaevine sürüklenmekten kurtuluyordu. Sürgüne giderken Moskova'da birkaç gün annesinin yanında kalıyordu. Orada kaldığı günleri, Rusya'da kapitalizmin gelişmesi hakkında bilgi topladığı Rumyanzev Müzesinin okuma salonunda çalışarak geçiriyordu.

22 Şubat gecesi Moskova'dan ayrılıyor Mart ayının ilk günlerinde Krasnoyarsk'a varıyordu. V.İ. orada sürgün yerinin belirlenmesini ve zorunlu olarak yaşayacağı yerleşim yerine gitmek için gemiyi beklerken, kentte gözden ırak olmak için politik sürgünler tarafından tercih edilen K.G.Popova'nın evinde kalıyordu. Bu evde her zaman çok insan bulunurdu; burada Lenin o yörenin insanları ve sürgündeki sosyaldemokratlar, Polonyalı devrimciler ve Narodnikler ile biraraya geliyor ve onlarla sohbet ediyordu. Burada, sürgündeki V.A.Bukşnis, P.A.Krassikov ve diğerleriyle tanışıyordu.

Orada yaşayan doktor V.M.Krutovski'nin tavsiyesi üzerine Lenin, yüz binden fazla kitabı bulunan büyük ve o zamanlar sık rastlanmayan bir kütüphanenin sahibi Krasnoyarsklı tüccar G.V.Yudin ile de tanışıyordu. V.İ., her gün sabah erkenden kentten iki Verst uzaklıktaki Yudin'in kütüphanesine gidiyor ve akşama kadar orada çalışıyordu. Sürgüne giderken bıkıp usanmadan çalışmalarını sürdürüyor ve bunun için elindeki tüm olanakları kullanıyordu.

Lenin, 24 Nisan'da Yenisseyki Valiliği Minussinki bölgesi Şuşenkoye köyüne götürüleceğinin haberini aldı. 19.yüzyılın 30'lu ve 50'li yılları arasında bu köyde Dekabristler, 60'lı yıllarda Rusya kurtuluş hareketinin büyük temsilcisi M.V.Butaşeviç-Petraşevski sürgün yaşıyordu.

Lenin, 30 Eylül'de gemiyle Krasnoyarsk'dan hareket etti; yanında, kendisi gibi Sibirya'da üç yıl sürgün yaşamaya mahkûm edilmiş olan ve Tessinskoye köyüne gitmekte olan G.M.Krişişanovski ve V.V.Starkov vardı. Bir hafta sonra Minussinski'ye vardılar; buradan Lenin iki jandarma eşliğinde bir araçla Şuşenkoye köyüne götürüldü. 8 Mayıs akşamı köye varıyordu. Köylü Syryanov'un evinde kalacaktı. Lenin'in yaşayacağı küçük odada tahta bir yatak, bir masa ve dört sandalye vardı. V.İ.'ye, sürgün olarak aylık 8 Ruble para veriliyordu; orada esas olarak da bu parayla yaşadı. Lenin, yaşamı boyunca mütevazi ve iddiasızdı; koşullar onu ne kadar zorlarsa zorlasın azla yetinebiliyordu.

O zamanlar Şuşenkoye, haritada görünmeyen küçücük bir yerdi.[1] Demiryolundan 600 Verst uzaklıktaydı. Her 13-14 günde bir merkez Rusya'dan posta geliyordu. Köyde hiç kimse gazetelere abone değildi; o nedenle V.İ., bir aydan uzun bir süre hiç gazete okuyamadı; ancak Haziran ortasında eline "*Russkiye Vedomosti*" geçti. "Uzun zamandır gazete eksikliğine karşı oluşan tepkimden dolayı iştahla okuyorum."[2] diye yazıyordu akrabalarına. Kızkardeşine yazdığı bir mektupta köyü şöyle anlatıyordu: "Kirli ve tozlu birçok sokağı olan büyük bir köy, olması gereken her şey var. Bozkır bir yer, bahçe ve bitki yok."[3]

1 Bugün Şuşenkoye Krasnoyarsk bölgesinde büyük bir merkez; demiryoluna 78 km.uzaklıkta; düzenli bir otobüs bağlantısı mevcut. Şuşenkoye'de süt ürünleri üreten bir konserve fabrikası, iki kütüphane, bir ortaokul, bir ziraat yüksek okulu, bir kültür merkezi ve bir askeri birlik bulunmaktadır. 1957'de bir Lenin müzesi açılmıştır.

2 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 37, s.55/56

3 Aynı kitap, s.58.

Lenin için sürgün yaşamak kolay değildi, özellikle de proleter kitlelerle doğrudan bağlantısının koparıldığı duygusunu yaşıyordu. İlk zamanlar Avrupa Rusya'sının ve Avrupa'nın haritasını eline dahi almıyordu. "Bu haritayı açtığımda ve onun üzerindeki siyah noktalara bakmaya başladığımda... bir acı duyuyordum, bu beni korkutuyordu... Şimdi, o kadar büyük önem taşımıyor benim için; alıştım ve haritalara bakarken daha sakinim"[4] diye yazıyordu kızkardeşine.

Sürgünün ağır olmasına, bazen dayanılmaz olmasına rağmen içi dinmez bir umutla doluydu. Yılgınlık ve umutsuzluk onun karakterinde yoktu. Sürgün, onun yoğun çalışma isteğini de etkilemiyordu. Kuzeye ve Sibirya'nın çeşitli bölgelerine dağılmış sürgündeki sosyaldemokratlarla mektup alışverişi yapıyordu. Verkholensk'teki N.Y.Fedosseyev, Turukhansk'daki Y.O.Martov, Vyatka Vilayetindeki A.N.Potressov, Archangelsk Vilayetindeki A.L.Malçenko ve M.G.Grigoryev, Astrakhan'daki L.M.Knipoviç ve Minussinski bölgesindeki birçok başka sürgün ile yazışıyordu. V.İ., yoğun olarak felsefe tarihini inceliyordu ve felsefî sorunlar üzerine, kendisi gibi sürgündeki F.V.Lengnik'e uzun mektuplar yazıyordu. Lengnik'in ifadelerine göre, Lenin net bir tavırla idealizme karşı çıkıyor ve onun karşısına Marx ve Engels'in materyalist felsefesini çıkarıyordu. Kendi felsefe bilgisi hakkında mütevazi bir şekilde şunları söylüyordu: "...felsefedeki eksiklerimin pekala bilincindeyim ve birçok şeyi öğrenmeden bu tür konular üzerine yazmayı düşünmüyorum. Şu sıra felsefeyle ilgileniyorum, Holbach ve Helvetius ile başladım; Kant'la devam etmek istiyorum. Felsefenin en önemli klasik düşünürlerinin yapıtları elimde."[5] Lenin'in girişimi üzerine sürgünler arasında kitap alışverişi organize edildi.

Lenin, Rusya'daki işçi hareketinin merkezleri Petersburg ve Moskova ve Nişni-Novgorod ve Voroneş'deki yoldaşları ile ve A.İ.Ulyanova-Yelisarova aracılığıyla "Emeğin Kurtuluşu" grubuyla ilişki kuruyordu.

Lenin, ailesi, özellikle de annesi ile düzenli olarak ve sık sık mektuplaşıyordu. Onlara yazdığı mektuplar zarif bir sevginin yanısıra endişeyle yüklüydü. Tüm gücüyle onları sakinleştirmeye ve cesaretlendirmeye çabalıyordu. V.İ. "Sevgili annem" diye hitap ediyordu sürekli. Onun sağlığını merak ediyor ve kendisinden dolayı endişe etmemesini rica ediyor ve yaşamı hakkında ona ayrıntılı olarak yazıyor, düşüncelerini ve plânlarını anlatıyordu. Lenin'in annesi, çocuklarının içdünyasına yakın duran, güven duydukları bir arkadaşlarıydı; çocuklarının devrimci çabalarını anlıyor ve cezaevi ve sürgünde içinde bulundukları konumu kolaylaştırmaya çalışıyordu. Çocuklarını görebilmek için, sırası gelene kadar polis şefinin ön taraftaki odasında sabırla bekliyor, pencerelerden birinde yüzlerini görmek ümidiyle bir aşağı bir yukarı gidip geliyordu. Sayısız ziyaretlerinden birinde müdür alaycı bir tavırla yüzüne şöyle söylemişti:

"Çocuklarınızla gurur duyabilirsiniz; bir oğlunuzu astılar ve diğerini de ip bekliyor."

Büyük bir gururla Lenin'in annesi şöyle yanıtlıyordu:

"Evet, çocuklarımla gurur duyuyorum!"

Ulyanov ailesinin tüm üyeleri V.İ.'ye çalışmalarında yardımcı oluyorlardı. Aile üyelerinin ve dışardaki yoldaşlarının yardımıyla gerek duyduğu kitaplara

4 Aynı kitap, s.135
5 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 34, s.24

ulaşıyordu. Ona istatistikler, kataloglar, siyasal ekonomi ve felsefe üzerine kitaplar gönderiyorlardı. Sürgünde, Marx ve Engels'in yapıtlarını incelemeyi sürdürüyordu. Bir mektupta ablasından, Fransızca olarak yayınlanan şu kitapları göndermesini rica ediyordu: Karl Marx'ın "*Felsefenin Sefaleti*" ve "*Hegel'in Hukuk Felsefesinin Eleştirisi*" ve F.Engels'in "*Yeni Alman Krallığının Oluşumunda Şiddet ve Ekonomi*". V.İ., Marksizmle ilgili olarak yayınlanan tüm yabancı kaynakları, Rus ve yabancı basını dikkatle izliyordu. Bir Alman gazetesinde, Alman sosyaldemokrasisinin Stuttgart parti kongresinin raporunu ilgiyle okuyordu ve ailesinden kendisine meclislerdeki tartışmaların stenografik raporlarını ve Batı Avrupa ülkelerindeki tarım ekonomisi ve endüstri formlarının tarihi üzerine kitapları göndermelerini rica ediyordu.

Lenin çok sayıda gazete ve dergi alıyordu. İçlerinde şunlar vardı: "*Russkoye Bogatsvo*", "*Vestnik Finansov*" (Mali Elçi), "*Novoye Slovo*" (Yeni Söz), "*Nauçnoye Obosreniye*" (Bilimsel Magazin), "*Niva*" (Koridor) vd. ve Alman dergileri "*Die Neue Zeit*" ve "*Frankfurter Zeitung*". Tüm bunlar, Lenin'e güncel olayları, Rusya ve Batı Avrupa'daki işçi hareketini ve ekonomik gelişmeyi izleme olanağı veriyordu.

Lenin, sürgünde daha önce Volga bölgesinde yaptığı Rusya'nın tarım koşullarını araştırmayı sürdürüyordu. Şimdi Sibirya köyünü ayrıntılı olarak ve tüm yönleriyle inceliyordu. Aynı zamanda, Şuşenkoye köylüleriyle de yakın ilişki kuruyordu. Köylüler V.İ.'ye büyük saygı gösteriyor ve yardımını istiyorlardı. Siyasî bir sürgün olarak, mesleğini icra etme hakkı yoktu, ama gayrı resmî olarak köylülere hukuki danışmanlık yapıyor ve yerel makamların ve çarlığın keyfî uygulamalarına karşı direnmelerinde yardımcı oluyordu. Bir gün, ödeme yapılmadan işinden atılmış altın madeni işçilerinden biri kendisinden yardım istemişti. Lenin, onun madenin sahibine karşı mahkemeyi kazanmasına yardım etti. Olaydan sonra, köylüler arasında Lenin'in popülaritesi arttı. O andan itibaren yalnızca Şuşenkoye köylüleri değil, çevre köylerden de insanlar onun yardımını istiyorlardı.

25 yıl sonra şöyle anlatıyordu anılarında:

"Sibirya'da sürgündeyken, hukuk danışmanı olarak ortaya çıkmamam gerekiyordu. İllegal bir avukattım, devlet tarafından oraya gönderildiğim için, böyle bir şey yasaktı; ama başkaları olmadığı için insanlar bana geliyor ve bazı olaylar anlatıyorlardı."[6]

Şuşenkoye'de Lenin dışında iki sürgün daha yaşıyordu: İ.L.Prominski, Polonyalı bir işçi; 1895 yılında Polonya sosyaldemokrat Lodzer örgütüne katıldığı için sürgüne gönderilmişti; ve bir Finli işçi; Putilov işletmelerinde 1897 sonbaharında greve katıldığı için gönderilen O.A.Engberg. Prominski, kalabalık ailesiyle birlikte sürgündeydi; 6 çocuğu vardı. Lenin, sürgündeki yoldaşlarıyla yakın dostluk kuruyordu. Her fırsatta Prominski'nin küçük çocuklarını sevindirmeye çalışıyordu ve ailesinin, hâlâ evlerinde duran resimli kitapları göndermelerini istiyordu. V.İ., Marksizmin temel ilkelerinin incelerken Engberg'e yardım ediyordu. Lenin, sürgün bittiğinde yoldaşlarından ayrılırken her birine imzalı bir fotoğrafını hediye ediyordu.

N.K.Krupskaya'nın Şuşenkoye'ye Gelişi

"Mücadele Birliğine" karşı açılan davada, N.K.Krupskaya 3 yıl sürgün ile cezalandırılmıştı ve Ufa Vilayeti bölgesine gönderilmişti. Ama Nadejda Konstantinovna, V.İ.Ulyanov'un nişanlısı olarak Şuşenkoye köyüne gitmeye çalışıyordu. V.İ. de, polis teşkilâtı müdürüne nişanlısının Şuşenkoye'ye getirilmesine izin verilmesi için başvuruyordu. İzin verildi. V.İ., Nadejda Konstantinovna'nın gelmesini sabırsızlıkla bekliyordu. V.İ. daha Petersburg'da N.K. hapisteyken kendisine "kimyasal" mektuplarından birinde sevgisini dile getiriyordu. Daha sonra Şuşenkoye'ye geldikten sonra, ona, yanına gelmesini ve onunla evlenmek istediğini yazmıştı. N.K., Lenin'i büyük bir sevgiyle seviyordu ve onun mektubuna yarı alaycı bir şekilde şöyle yazmıştı: "Karın olarak da mümkün." Daha sonra V.İ. bu yanıtı sık sık anımsayıp anlatıyordu.

Nadejda Konstantinovna 1898 yılının Mayıs ayında annesi Yelisaveta Vassilyevna ile Şuşenkoye'ye geliyordu. Syrayanovların evinde çok sayıda insan toplanmıştı, yeni gelenleri görmek istiyorlardı. Şuşenkoye'nin kızları V.İ.'nin zarif ve ince nişanlısına, onun uzun, ipek saç örgüsüne hayran oluyorlardı; zira böyle bir saç köyde hiçbir kızda yoktu.

Polis; N.K.'ya, Lenin'in sözleriyle, trajikomik bir koşul öne sürüyordu: Hemen evlenmezse, Ufa'ya gönderilecekti. Lenin ve N.K.'nın düğünü, ancak 10 Temmuz'da yapılabildi. Önce Syrayanov'un evinde kalıyorlardı, daha sonra P.A.Petrova isimli bir köylü kadının evine taşınıyorlardı. Zamanla, küçük bir bahçede sebze, avluda ise çiçek ve yaban şerbetçiotu yetiştiriyorlardı. N.K.'nın annesi evin işlerini üstlenmişti. Genç çift uyumlu ve mutlu bir yaşam sürüyordu. N.K. üç yıl sonra o zamanı şöyle anlatıyordu: "O ilk zamanların heyecanı ve sevinci gözlerimin önünde ne kadar da canlı! Her şey sanki ilk günkü gibiydi; doğa, kuzukulakları, mantarlar, av, buz pateni ve yoldaşların birbirlerine sımsıkı bağlılığı... Tatil günlerinde Minussinski'ye de gidebiliyorduk. Küçük bir arkadaş grubuyduk; birlikte gezintiye çıkıyor, şarkılarımızı birlikte söylüyor ve birbirimize zararsız şakalar yapıyorduk; evde anne ve ev işleri, bir doğal ekonomi gibiydi sanki. Yaşamı paylaşıyorduk, aynı deneyimleri yaşıyor ve aynı şekilde tepki gösteriyorduk. Örneğin Bernstein'ı okuduğumuzda, birlikte heyecanlanmıştık, hiddetlenmiş, öfkelenmiştik, ..."[7]

Lenin, N.K.Krupskaya'dan Minsk'te 1898 Mart ayında yapılan RSDİP'in I. Parti kongresinin haberini almıştı. Rusya Sosyaldemokrat İşçi Partisinin kuruluşunu müjdeleyen parti kongresi haberi, V.İ.'yi sevindiriyordu ve parti kongresi tarafından yayınlanan "Manifestonun" temel tezlerinden yana olduğunu açıklıyordu. RSDİP'in I. Parti kongresi, tarihsel açıdan büyük bir önem taşıyordu. Rus sosyaldemokrasisinin "çocukluk ve gençlik dönemini" sona erdiriyordu.

I. Parti kongresinden hemen sonra, partinin merkez komitesi tutuklandı; Çarlık hükümetinin baskıcı önlemleri, çok sayıda yerel parti örgütünü de etkiliyordu. Marksist örgütler arasındaki ilişki tekrar kopmuştu; ideolojik dalgalanmalar görülüyordu. Parti, bütünsel merkezî bir örgüt olarak fiilen yoktu. Lenin'in politik ve örgütsel ilkeleri temelinde gerçek bir parti yaratılması sorunu, ilk kez II. Parti kongresinde çözüldü.

6 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 33, s.282
7 *Devrimin Kadınları*, Berlin 1960, s.30

Lenin ve N.K.'nın yaşamı yoğun çalışmayla geçiyordu. Birlikte Rusça'ya çeviri yapıyorlar, V.İ.'nin çalışmalarını birlikte gözden geçiriyorlardı. N.K., "*Kadın ve İşçi Kadın*" adlı ilk broşürünü orada yazıyordu. Çalışma dışında kalan zamanlarını, ormanda, su kenarında ve tarlada geçiriyorlardı. V.İ., Sibirya'nın muhteşem doğasını, suyu bol Yenissey'i seviyordu. G.M.Krişişanovski şöyle anlatıyordu: "V.İ. özellikle soğukta dışarda olmayı, soğuk, temiz kış havasını, hızlı yürümeyi, buz patenini, satranç oynamayı ve avı severdi."[8] Lenin çok spor yapardı. Bedenin eğitimine büyük önem verirdi. Yaşamı mücadeleye adanmış ve mahrumiyet ve talihsizliklerle dolu olan bir devrimcinin, bedeninin güçlü olması, dayanıklı ve dirençli olması gerekirdi.

N.K. ve V.İ. akşamları sık sık Puşkin'in, Lermontov'un ve Nekrassov'un yapıtlarını büyük bir zevkle okurlardı. V.İ.'nin sürgüne beraberinde getirdiği bir albümde, Marx ve Engels'ın fotoğrafları dışında Çernişevski, Pissarev, Herzen ve -Lenin'in yalnızca bir yazar olarak değil, kamusal yaşamın ileri bir temsilcisi olarak gördüğü- Zola'nın fotoğrafları da yer alıyordu.

Sürgündeki Yoldaşlarla Biraraya Gelişler

Sürekli çalışmayla geçen bir yaşamda, yoldaşların seyrek olarak yaptıkları ziyaretler ya da çiftin onları ziyaretleri mutlu anlardı. Lenin 1897 Eylül ayında, sürgünlerle tanışmak için iki günlüğüne Minussinski'ye gitti; içlerinde, tanınmış Narodnik A.V.Tirkov, Polonya'daki ayaklanmaya katılmış Varşovalı işçi M.V.Blaşeyevski, devrimci işçi hareketinin önemli temsilcisi F.Y.Kon, vd. yer alıyordu. Lenin, Minussinski'den G.M.Krişişanovski ve V.V. Starkov'un yaşadığı Tessinskoye köyüne gitti. Orada beş gün kalabilmek için izin aldı. Bir ay sonra bir kez daha Minussinski'deydi, ama bu defa izin almadan. Yaptığı ziyaretlerden birinde -bugün aynı isimle anılan- Coğrafya Müzesinin kurucusu N.M.Martyanov ile tanıştı. Sürgünlerin yaşamında Martyanov'un müzesi büyük bir rol oynuyordu; her birinin mutlaka ziyaret ettiği bir yerdi. Martyanov da çok yönlü bilgiye sahip bir adamdı ve ilerici görüşlere sahipti, devrimci sürgünlerin gerçek bir dostuydu. F.Y.Kon, Martyanov'un adını saygıyla anmayan hiç kimseyi tanımadığını yazıyordu.

V.İ.'yi bazen Petersburglu yoldaşları ziyaret ediyordu: G.M.Krişişanovski, V.V. Starkov, A.A.Vaneyev, V.K.Kurnatovski, P.N.Lepeşinski, M.A.Silvin ve yakında oturan diğer sosyaldemokratlar. Sürgüne geldikten yaklaşık bir buçuk yıl sonra Lenin birkaç günlüğüne Krasnoyarsk'a gitmeyi başarıyordu. Orada yaşayan politik sürgünlerle bir araya geliyor ve onların toplantılarına katılıyordu. Lenin bu seyahatten sevinçle bahsediyordu: "Krasnoyarsk'da bu kadar az insan olmasına rağmen, onlarla biraraya gelmek, av ve Şuşenkoye'nin "yenilikleri" üzerinde bir kez olsun konuşmak gene de hoş."[9] Günün birinde Şuşenkoye'den çıkabilmek için G.M.Krişişanovski'nin birden aklına gelen bir fikirden yararlanıyorlardı; Krişişanovski, Tessinskoye'de jeolojik açıdan ilginç bir bahçe olduğunu ve Lenin'e burayı görmek için bölge polisine yazmasını öneriyordu. Lenin, ciddiye almadan yazıyor ve çalışmasında yardımına ihtiyacı olduğunu belirterek

8 *Bizim Gözümüzle Lenin*, s.28
9 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 37, s.128

karısının da birlikte Tessinskoye'ye gitmesini rica ediyordu. Polis şefi yalnızca izin vermekle kalmıyor, hatta bu izni acele posta ile gönderiyordu. Bir defasında 20 Verst uzakta oturan ve bir şeker fabrikasında çalışan V.K.Kurnatovski'ye de gitmeyi başarıyordu. Büyük bir ilgiyle Lenin onun çalıştığı fabrikayı geziyordu. İşçilerin çalışma koşulları bu fabrikada öylesine kötü ve ağırdı ki, hatta sorumlu şef konuşma sırasında Lenin'e hak vermek zorunda kalıyordu.

Sürgünden ciddî olarak kötü biçimde etkilenen çok sayıda devrimci vardı. Çoğu sürgünde hastalandı ve sağlıklarını tamamen kaybedenlerin sayısı hiç de az değildi.1898 yazında N.Y.Fedosseyev Verçolensk'de intihar etti. Polisin sürekli izlemesi, bir sürgün tarafından gammazlanması ve gücünü tümüyle tüketen korkunç yoksulluğa dayanamazlık sınırına gelen Fedosseyev dayanamamıştı. Lenin, onun ölüm haberini duyunca yürekten üzülmüştü. Daha 1895 sonbaharında Fedosseyev ile biraraya gelmeye çalışmış, onunla karşılaşmak amacıyla Vladimir'e gitmişti; o zaman Fedosseyev hapisteydi ve biraraya gelememişlerdi. Lenin sürgünde yaşarken Fedosseyev ile Marksist dünya görüşünün temel soruları üzerine yazışıyordu. Fedosseyev tüm yazdıklarını yakın arkadaşı G.M.Krişişanovski'ye bırakmış ve "hayal kırıklığından değil, değişmez, sınırsız bir şekilde yaşama inanarak"[10] öldüğünü Lenin'e bildirmesini rica etmişti. Fedosseyev'in ölümü Rus sosyaldemokrasisi için büyük bir kayıptı.

Yaklaşık bir yıl sonra sürgündeki sosyaldemokratlar N.Y.Fedosseyev için bir mezar taşı yaptırmak üzere para topladılar. Günün birinde, jandarmalar sürgün Lyaçovski'nin Lenin'e yazdığı bir mektubu ele geçirmeyi başardılar. Mektupta mezar taşı için toplanan paradan söz ediliyordu. Jandarmalar fırsatı değerlendiriyor ve Lenin'in evini arıyorlardı. Tarih, 2 Mayıs 1899'du. Çok şükür Lenin ve Nadejda Krupskaya için her şey yolunda gidiyordu. İllegal mektupların saklı olduğu kitaplıkta hiçbir şey bulamadılar. Lenin jandarmalara aramaya üst gözlerden başlamaları için önceden bir sandalye getirmişti. Çok fazla bir şey anlamadıkları kalın istatistik ciltlerini aramaktan yorgun düşen jandarmalar, çarın gizli polisini ilgilendirecek mektupların bulunduğu alt gözleri aramaktan vazgeçiyorlardı. Jandarmalar bu mektupları bulsalardı, Lenin ve N.K. için sürgün dönemi bir yıl daha uzayacaktı. Lenin'in zekâsı onları bu durumdan kurtarıyordu.

1899 Eylül ayında Rus sosyaldemokrasisi yeni bir kayba uğruyordu; Yermakovskoye köyünde devrimci A.A.Vaneyev tüberkülozdan öldü; cezaevi ve sürgün onu mahvetmişti. Lenin, ölen arkadaşı toprağa verilirken yanındaydı ve mezarının başında bir konuşma yaptı.

Sürgünün tüm acılarına göğüs germek ve devrimci mücadeledeki yerine geri dönmek için büyük cesaret, büyük bir iç metanet ve bedensel güç gerekiyordu.

"Rusya Sosyaldemokratlarının Görevleri"

Lenin, Sibirya'da sürgünün zor koşullarında büyük bir teorik faaliyet yürütüyordu. Bu dönemde Rusya Marksistleri, kapitalizmin hızlı büyümesi ve işçi hareketinin gelişimi ile bağlantılı olarak ciddî bir biçimde Marksist teorinin Rusya koşullarına uygulanması sorunu ile karşı karşıyaydı. Rusya'da devrimci ha-

10 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 37, s.117

reketin gideceği yollar için teorik temelleri oluşturan ve Marksist partinin ideolojik ve teorik temelleri üzerinde çalışan Lenin'di.

V.İ.'nin çalışmalarının geceleri geç saatlerine kadar sürmesi ender görülen bir durum değildi. Uykuya dalmış köyün karanlığında parlayan oda penceresinin ışığı uzun süre yanıyordu. "Şuşenkoye'deki küçük ev" adlı Şçipaçov'un şiirini okuyalım:

Mum yanıyor, yavaşça titreterek gölgesini;
İlerliyor pencereye doğru,
Köyü beyaz bir uykuya yatıran tipi.
Ama Lenin çalışıyor, düşünceler üretiyor
ve o an buradan, Şuşenkoye'den geçiyor
dünyanın merkezi.
Pencere bembeyaz oldu kardan
ve çoktan saatler alındı yarından.
Ama o hâlâ yazıyor, satırlar satırları izliyor.

Yirminci yüzyıl dinler, ondokuzuncu yüzyılın çığlığını.
Ey Rusya! O biliyor ve görüyor:
Uyuyan devin nasıl uyandırılacağını,
senin muzaffer sabahını.
O gece, yani şafaktan önce:
Ölümsüzlük verildi sözcüklere
ve kurumadı henüz onun mürekkebide.

Sürgünde yazdığı çalışmaları içinde "Rus sosyaldemokratlarının görevleri" (1897) başlıklı broşürünün özel bir yeri vardır. Bu broşürün 2. ve 3.basımının önsözünde, Lenin, "önce parti faaliyetinin 'ilk deneyimlerine ilişkin bir' sonuç çıkardığını, broşürün "yalnızca sosyaldemokrasinin genel bir taslağını çizdiğini", bunların daha sonra tutarlı biçimde geliştirildiğinin altını çiziyordu. Lenin, Marksist partinin sosyalist ve demokratik görevleri arasında ayrılmaz bir ilişki bulunduğu tezini ortaya atıyordu; bunların karşı karşıya konulmaması gerekiyordu. Aralarındaki ilişkinin ve karşılıklı etkileşimlerinin doğru kavranması, hem çarlığa hem de kapitalizme karşı mücadele etmek için Rusya koşullarında, özellikle önem taşıyordu. Buradan, sosyaldemokratlar için proletaryanın sınıf mücadelesini örgütleme ve bu her iki ortaya çıkış biçiminde, onu yönetme görevi ortaya çıkıyordu: Demokratik (çarlık rejimine ve büyük toprak sahiplerine karşı mücadele, demokratik cumhuriyetin kurulması) ve sosyalist (kapitalistlere karşı mücadele ve sosyalist toplumun örgütlenmesi) mücadele.

"Rusya sosyaldemokratların görevleri" broşüründe, Rusya'da yapılacak devrimde proletaryanın devrimci hareketteki ilerici rolü ve işçi sınıfının hegemonyası ve öncü rolü ayrıntılı olarak gerekçelendirilmişti. Lenin, çarlığa karşı düşmanca tavır alan köylü kitlelerini kendi içine alan işçi sınıfının son nefesine kadar tutarlı-devrimci bir güç olduğunun ve çarlığın yıkılmasının sosyalizm mücadelesine giden yolun ilk adımı olduğunun altını çiziyordu. "Yalnızca proletarya, politik özgürlüğün ve demokratik kuruluşların *öncüsü* olabilir; zira önce proletarya üzerindeki politik boyunduruk en güçlüsü....İkincisi, yalnızca proletarya

politik ve toplumsal düzenin demokratikleştirilmesini *sonuca* ulaştırabilir, çünkü böyle bir demokratikleştirme aracılığıyla bu düzen işçilerin eline geçebilir."[11] Lenin, sosyaldemokratların parti boyutunda ilkelerine bağlılıklarına, duruşlarındaki bağımsız tavırlarına özel bir ilgi gösteriyordu. Sosyaldemokratların tüm politik muhalif unsurları desteklediğini söylüyordu; ancak bu destek, Marksizme uzak programlara ve teorilerine yönelik ilkesel tavizleri öngörmüyordu.

Bu çalışmada Lenin, proletaryanın kurtuluş mücadelesinde devrimci teorinin büyük öneminin altını çiziyordu. Burada tüm Marksistlerin temel aldığı şu bilinen tezi ortaya attı: "Devrimci teori olmadan devrimci hareket de olamaz."[12] Sonraki çalışmalarında, bu tezi geliştiriyor ve proletarya partisi teorisi açısından taşıdığı olağanüstü önemi vurguluyordu. Marksistlerin devrimci teoriden kuramsal olarak ve siyasî faaliyetlerinin temelini oluşturmak üzere yararlanmaları gerektiğini anlatıyordu.

Lenin, Rusya'nın her tarafında yayılmış olan işçi çevrelerini ve sosyaldemokrat grupları, "bütünsel bir *sosyaldemokrat işçi partisi*" kurmaya çağırıyordu!

"Rusya Sosyaldemokratlarının Görevleri" broşürü, ilk defa 1899'da "Emeğin Kurtuluşu" grubu tarafından Cenevre'de yayınlandı. Yalnızca sosyaldemokratlar arasında değil, Rusya'nın ilerici işçileri arasında da geniş yankı buldu. Bu broşür, Petersburg, Moskova, Smolensk, Kazan, Oryol, Kiev, Vilna, Feodossiya, Irkursk, Arkangelsk, Sormovo, Kovno ve diğer kentlerdeki ev aramalarında ve tutuklamalarda bulundu. Lenin'in broşürü, işçi sınıfının siyasal ve ekonomik mücadelesinde, Marksizm fikirlerinin yaygınlaştırılmasında ve proletarya partisinin yaratılmasında büyük bir rol oynuyordu.

Lenin, taviz vermeden devrimci teorinin yalınlığını savunuyor ve ısrarla Marksist teorinin yaratıcı biçimde geliştirilmesi gerektiğine işaret ediyordu.

"Biz Marx'ın teorisini, tamamlanmış ve dokunulmaz bir şey olarak görmüyoruz; aksine, onun yalnızca bilimin temelini ortaya koyduğunu, onu sosyalistlerin, yaşamın gerisinde kalmak istemiyorlarsa eğer, her yönde geliştirmeleri *gerektiğine* inanıyoruz. Biz, Rusya sosyaldemokratları için Marx'ın teorisinin, özellikle *bağımsız* olarak geliştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz, zira bu teori yalnızca genel *temel hedefleri* aktarmaktadır; bunlar, *ayrıntılarda* İngiltere'de, Fransa'da farklı uygulanır, Fransa'da Almanya'dakinden farklı, Almanya'da Rusya'dakinden farklıdır."[13]

Lenin'in yazılarında Marksist teori bağımsız olarak geliştirilmiştir. Yapıtları, üç devrimde Rusya proletaryası ve partisi için bir eylem talimatı olmuştur. Bunlar, Marksizmin teorik olarak geliştirilmesine, enternasyonal proletaryanın sınıf mücadelesinin genelleştirilmiş deneyimleri ve Rusya'nın ve diğer ülkelerin ekonomik ve politik yaşamının yeni verileri temelinde geliştirilmesine mükemmel bir örnek oluşturur. Leninizm, enternasyonal bir öneme sahiptir.

11 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 2, s.338
12 Aynı kitap, s.346
13 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 4, s.205/206

"Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi"

Lenin *"Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi"* başlıklı klasik çalışmasını sürgünde tamamlıyordu. İdeolojik açıdan yalnızca popülizmi çökertmekle kalmıyor, "Legal Marksizmi"de çökertiyordu. Kitabın taslağını (ilk verdiği isim "Büyük Sanayi İçin İç Piyasanın Oluşum Süreci"), daha 1898'in Ağustos ayı başında tamamlamıştı; ardından "nihaî çalışmaya" başlıyordu. 1898 Ekim ayında N.K.Krupskaya M.A.Ulyanova'ya V.İ.'nin son zamanda "kulaklarına kadar piyasalarla meşgul olduğunu ve sabahtan akşama değin yazdığını" yazıyordu.[14] Kasım ayında kitabın ilk iki bölümü tamamlanmıştı. Nadejda Konstantinovna onları ayrı ayrı defterlere yazıyor ve yayınevine iletmeleri için akrabalarına gönderiyordu. "Bugün annemin adresine iki 'piyasa' defteri gönderiyorum" diye yazıyor Lenin ablasına. "İçinde iki bölüm var; bunlar tüm çalışmanın yaklaşık1/4'ü ya da 1/6'sını oluşturuyor. Tamamı, 8 bölümden oluşacak; şu anda 3.bölümün hazırlığını yapıyorum; tüm ihtimaller dahilinde Ocak ayında bitmiş olacak, çünkü Nadya oldukça çabuk, aynı benim yazdığım hızda yazıyor."[15]

Lenin, 1899 Ocak ayının sonunda çalışmanın son iki bölümünü ve ek kısmını tamamlıyordu. Lenin, Rusya'da kapitalizmin gelişmesi hakkındaki kitabının yalnızca bilim adamları ve uzmanlar tarafından değil, öncelikle geniş devrimci entelektüel çevreler, ilerici işçiler tarafından anlaşılmasını istiyordu. Sürgünde dost olduğu tüm yoldaşlarına çalışmasının her bölümünü ayrı ayrı tanıtıyordu. Onların düşüncesine büyük önem veriyordu. N.K.Krupskaya kitabın tamamını daha el yazısı halindeyken okumuştu. "Kavramları zor anlayan bir okur gibi davranıyorum" diye yazıyordu "ve anlaşılır şekilde yazılıp yazılmadığını da kontrol etmem gerekiyor, olabildiğince zor anlayan biri olmaya çalışıyorum, ama özellikle karşı çıkılması gereken hiçbir şey bulamıyorum." [16]

Sürgünde kitap yayınlamak, kolay bir iş değildi. Akrabaları ve yoldaşları yardım ediyordu. Lenin, el yazmasının redaksiyonunu yapacak olan ve Pudolsk'ta yaşayan kardeşi A.İ.Ulyanova-Yelisarova'ya gönderiyordu. İstatistik tablolarının düzeltmesini, V.İ.'nin daha Samara'dan tanıdığı V.A.Yonov yapıyordu. Kitap, Petersburg'da yayınlandı; Anna İlyiniçna kendi eliyle götürmüştü.

Kitabın başlığı sorunu hemen çözülmedi. Olağanüstü mütevazi ve kendine karşı sert olan V.İ., çoktandır "Rusya'da kapitalizmin gelişmesi" başlığını kullanmak istemediğini belirtiyordu; zira çalışmasına daha mütevazi bir ad verilmesi gerektiğini, "Rusya'da kapitalizmin gelişmesi" başlığının üzerinde çok düşünülüp taşınılmış, çok kapsamlı ve çok iddialı olduğunu" düşünüyordu. "Bence, 'Rusya'da kapitalizmin gelişimi sorunu' olması daha iyi."[17] "Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi" adının, kitabın satılmasını sağlayacağı önerisi de Lenin'in hoşuna gitmiyordu. "...Buradan, her küçük soruyu ayrıntılı biçimde yanıtlamak çok zor ve hatta olanaksız; soruların yerinde açıklanması gerekir. Bu nedenle, yeni başlık hoşuma gitmese de kitabın adının değiştirilmesi için aşırı derecede titiz olacak değilim; daha kapsamlı bir adla 'daha çok satılacağı' düşüncesi de hoşuma gitmiyor. Bilerek, başlığın olabildiğince iddiasız olmasına gayret edildi. Ay-

14 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.. 37, s.501
15 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 37, s.152
16 Aynı kitap, s.501
17 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 37, s.175

rıca alt başlık olarak da kalacağından, o kadar önemli değil"[18] diye yazıyordu annesine. "Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi. Büyük Sanayi İçin İç Piyasanın Oluşum Süreci" adlı kitap, 1899 Mart ayında V.İlyin" adıyla piyasaya çıktı. 2400 adet olarak basılan kitap hemen tükendi.

"Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi" adlı kitap üzerinde Lenin üç yıldan uzun bir zaman çalışmıştı. Bu muhteşem kitapta, Marx'ın "*Kapital*" adlı yapıtı doğrudan geliştirilmişti. Kitapta Lenin, yaşam hakkındaki derin bilgisine dayanarak ve yüzlerce kitap ve geniş kapsamlı istatistiksel veriyi kullanarak, Rusya'da kapitalizmin gelişmesi sırasında gözle görülür biçimde ortaya çıkan kapitalist üretim biçiminin genel yasalarını araştırıyordu. Lenin iç piyasanın oluşum sorununu işleyerek Marx'ın iktisat öğretisini önemli derecede geliştirdi. Lenin, popülistlerin Rusya'da iç piyasa ve kapitalizmin gelişmesi sorunundaki teorik hatalarını analiz ediyordu ve kapitalist üretimde iç piyasa oluşumunun, küçük tarım üreticilerini tarım işletmelerinden ve ücretlilerden ayıran bir süreç olduğu için, iç piyasa sorununun kapitalizmin gelişmesi sorunundan ayrılamayacağını gösteriyordu. "Kapitalizmin 'iç piyasası', toplumsal iş bölümünü derinleştiren ve dolaysız üreticileri kapitalistler ve işçiler olarak ayıran ve gelişmekte olan kapitalizm aracılığıyla bizzat ortaya çıkıyor."[19]

Lenin, tüm yanlarıyla araştırılmış, titiz biçimde gözden geçirilmiş ve üzerinde bizzat çalışılmış istatistiksel veriler aracılığıyla, Rusya'nın iktisadî gelişimine ilişkin gerçek bir tablo ortaya koyuyor ve köylülüğün tasfiyesi sürecinin Marksist bilimsel analizini yapıyordu. Köylünün, piyasanın emrinde olduğunu ve hem kişisel tüketiminde, hem de ekonomisinde ona bağımlı olduğunu gösteriyordu. Lenin, Rusya köyünün sosyoekonomik ilişkilerinde, her meta ekonomisinin ve her kapitalizmin özünü oluşturan tüm çelişkilerin mevcut olduğunu, yani rekabeti, üretimin bir azınlığın elinde yoğunlaşması eğilimi, küçük üretici, köylü kitlesinin, proletarya ya da yarı proletarya saflarına geçişini; kapitalistler ve Kulaklar aracılığıyla sömürüldüklerini ortaya çıkarıyordu. Köylülüğün kesintisiz ve hızlı tasfiyesi ("köylülükten çıkarma"), iki yeni tip, karşıt kutuplarda duran kırsal bölge halk tipleri yaratıyordu; burjuvazi ya da varlıklı köylüler bir yanda, tarım proletaryası, topraktan pay alan ücretli işçi sınıfı öte yanda. Köylülüğün tasfiyesi, kapitalizmin iç piyasasını da yaratıyordu.

Lenin, köy ve büyük toprak sahipliği ekonomisinin iç yapısını araştırıyor ve tarım üretiminde önceden ortaya çıkmış olan değişiklikleri gösteriyordu ve büyük toprak sahiplerinin angarya ekonomiden, yaygın olarak uygulanan kapitalist, makine ve ücretli emeğe dayalı ekonomiye doğru yavaş yavaş geçtiğini gösteriyordu.

"Rusya'da kapitalizmin gelişmesi" adlı kitapta Lenin, Rusya'nın ekonomide farklı taraflarının -endüstri üretimi de dahil- hangi biçimde ve hangi yönde geliştiğine, ikisi arasında oluşan ilişki ve karşılıklı bağımlılığa ve emekçilerin insanlık dışı sömürülmesine yönelik somut bir tablo çiziyordu. Reform dönemi sonrası, diye yazıyor Lenin, Rus tarihinin eski dönemlerinden kesin biçimde farklılaşmaktadır. Karasaban ve döven, su değirmeni ve el dokuma tezgahı Rusya'sının, biçerdöver, suyla çalışan dokuma tezgahı Rusya'sına dönüştü.

18 Aynı kitap, s.158/159
19 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 3, s.57

Lenin, aynı zamanda, Rusya'nın diğer kapitalist ülkelerden farklı olarak ekonomik gelişiminde çok daha geride olduğunu saptıyordu. Modern teknik ve kültür düzeyinde olası gelişme hızı ile karşılaştırma yapılması durumunda, onun yavaş olduğunun görülmesi gerekiyordu. "Yavaş olmasının tek nedeni, tek bir kapitalist ülkede bile kapitalizmle uyumlu olmayan, gelişmesini engelleyen ve yalnızca 'kapitalist üretimin gelişmesini değil, kendi gelişmesindeki eksiklik' nedeniyle 'acıyla kıvranan' üreticilerin konumunu alabildiğine kötüleştiren bu türden eski bir dizi kurumun yaşamaya devam etmesidir."[20]

Lenin, Rusya'da tarımda kapitalizmin gelişmesinin iki yolu olduğu sonucuna varıyordu. Birinci yol, binlerce iple kölelikle bağı olan eski büyük toprak mülkiyeti ekonomisinin yavaş yavaş dönüşmesiydi. İkinci yol, köleliğin tüm kalıntılarının ve öncelikle de büyük toprak mülkiyetinin devrimle yok edilmesiydi. İkinci yol, kapitalist temel üzerinde daha hızlı ve daha serbest bir gelişme fırsatı yaratıyordu ve işçi sınıfı için, ilerde başardığı temel görevini yerine getirmek, kapitalizmi yıkmak ve ülke ekonomisini sosyalist biçimde düzenlemek için uygun koşulları oluşturuyordu.

Kapitalizmin yazgısı sorusunun doğru ortaya konması, devrimci mücadele ve pratik için çok önemliydi. Toplumu, temelden, devrimciler tarafından yönünün belirlenmesi gereken sosyal güce dönüştürebilecek sınıfa çağrıda bulunulması ve yaklaşmakta olan devrimin zaferine ilişkin perspektifler ve önkoşullar söz konusuydu.

Lenin, bu soruları araştırmasınının ana sorunu olarak ortaya koyuyor ve Rusya'da büyük bir halk devriminin olgunlaştığını ve zirvesinde proletaryanın bulunduğunu kanıtlarıyla gösteriyordu.

"Rusya'da kapitalizmin gelişmesi" adlı kitapta, *işçi sınıfı ve köylülerin ittifakı fikrinin her yönden ve derinden ekonomik temelinin ortaya konması, yapılacak olan devrimde proletarya hegemonyası fikri* yer almaktadır. Lenin, hem kentte, hem de köyde proletarya saflarının hızla ve sürekli büyüdüğünü gösteriyordu; Rusya işçi sınıfı muazzam bir siyasî güce dönüşüyordu. Lenin, kitabın ikinci baskısının önsözünde, daha ilk Rusya devriminin kazandırdığı deneyimler temelinde, özellikle de proletaryanın öncü rolünün altını çiziyor ve "tarihsel hareketteki gücünün genel nüfusa oranından çok daha büyük olduğuna"[21] işaret ediyordu. Lenin, proletaryanın yalnızca sayısal açıdan büyümediğini, onun büyük işletmelerde ve önemli sanayi merkezlerinde yoğunlaşmasının; kendisiyle birlikte nüfusun çoğunluğunu oluşturduğu köylülerle ittifakının söz konusu olduğunu gösteriyordu. Leninizmin bu çok önemli tezinin doğruluğu, ülkenin tüm nüfusu içinde görece küçük bir orana sahip olmasına rağmen dünya tarihinde yerini almış bir zafer elde eden Rusya proletaryasının daha sonraki devrimci mücadelesiyle teyit edildi. Lenin'in Rusya'nın sosyoekonomik ve sınıfsal yapısının bilimsel analizi temelinde, Bolşeviklerin strateji ve taktikleri ilk Rusya devriminde son şeklini aldı.

Rusya'nın iktisadî gelişiminin analizi ile, Lenin önce popülizmi ve "Legal Marksistleri" nihaî olarak ideolojik açıdan saf dışı edebilme ve her iki görüşün tümüyle çürütülebilir olduğunu gösterebilme; ikincisi, işçi sınıfının tarihsel ro-

20 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 3, s.621
21 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 3, s.17

lünü toplumun öncü politik gücü olarak iktisadî temelde gerekçelendirebilme; üçüncüsü, köylülerin rolünü proletaryanın müttefiki olarak gerekçelendirebilme fırsatı yaratıyordu. Lenin'in "Rusya'da kapitalizmin gelişmesi" adlı mükemmel bir bilimsel yapıt olan kitabı, içindeki vardığı her sonuç, gerçekliğe ilişkin zengin bir malzeme ile doğrulanıyordu; bu yapıt, devrimci pratiğin silahı olarak teorinin uygulamasının bir örneğidir. Kitabın tüm içeriği, kapitalizmin egemenliğindeki halk kitlelerinin sürekli sömürü ve yoksulluğa mahkûm olduğunu, büyük toprak sahiplerinin ve burjuvazinin boyunduruğundan kurtuluşun tek yolunun, devrim yolu, sosyalizm yolu olduğunu reddedilmesi imkânsız bir biçimde kanıtlamaktadır.

Proletaryanın devrimin öncü gücü olmasının politik ve ekonomik açıdan Lenin tarafından temellendirilmesi; proletaryanın, ülkede nüfusun çoğunluğunu oluşturmadığı sürece iktidar ve sosyalizm için mücadele edemeyeceğini ve buna yetkisi olmadığını iddia eden enternasyonal oportünistler için ağır bir yenilgiydi; Lenin, oportünistlerin bu aslı olmayan buluşlarını nihaî olarak çürütüyordu.

Lenin, üç yıllık sürgün yaşamında 30'dan fazla çalışma hazırladı; bu çalışmalarda, işçi sınıfının devrimci mücadeledeki yollarının taslağını çiziyordu; partinin programı ve taktiklerine son şeklini veriyordu ve "Ekonomistlere" karşı mücadeleyi geliştiriyordu. Devrimci Marksizm propagandası için çarlık sansürüne karşı zekice davranıp o dönemin legal dergilerini kullanıyordu.

Lenin, 1898 yılının başından itibaren yazılarını özel kitap olarak yayınlama plânıyla meşguldü. Bunu başarıyordu da; 1898 Ekiminde Petersburg'da yazılarının "*Ekonomik İncelemeler ve Düşünceler*" başlıklı ilk toplu cildi "Vladimir İlyin adıyla yayınlanıyordu. Toplu cilt, sürgünde yazılan yazıları içermektedir: "Ekonomi Romantizminin Özellikleri Hakkında", "Perm Vilayetinde 1894/95 yıllarının Kustar Sayımı ve 'Kustar' Sanayiinin Genel Sorunları", "Popülist Projecilerin İncileri", "Hangi Mirastan Vazgeçiyoruz?" ve diğerleri.

Marksizme Yönelik Revizyonist Eleştirilere Karşı

Lenin, dünyadan uzakta, Sibirya'da da dikkatini Avrupa ve Rusya sosyaldemokrasi hareketinin can alıcı sorularına yöneltiyordu. Batıda oportünizmin yükselişini, oportünistlerin Marksizmin devrimci karakterini yozlaştırma çabalarını büyük bir öfkeyle izliyordu. Oportünistler, Marksizmi yozlaştırıyor ve vulger görüşleri ile partinin işçi hareketindeki rolünü küçültüyorlardı; sendikacılığı yücelterek siyasî mücadeleyi önemsizleştiriyorlar ve teorinin rolünü de küçümsüyorlardı. 1896-1898 yılları arasında Alman sosyaldemokrat E.Bernstein ana başlığı "Sosyalizmin Sorunları" olan bir makale dizisi yayınlıyordu; bu dizi, 1899'da "Sosyalizmin Koşulları ve Sosyaldemokrasinin Görevleri" adlı kitapta biraraya getirildi. Kitapta, Bernstein Marksizmin ana tezlerini açıkça revize ediyor (yani tahrif ediyor), Marksizm yerine liberal-reformist bir öğretiyi koymaya çalışıyordu. Bernstein'ın oportünist sloganı şuydu: "Nihaî amaç, hiçbirşey; hareket, herşey." Bu yolla, işçi sınıfının politik mücadelesinden, proletarya diktatörlüğünden vazgeçilmesini öğütlüyordu. O sıralarda Fransız "sosyalist" Millerand da, Marksizmden revizyonist ve reformist sapmaların nelere yol açacağını pratikte kanıtlıyordu. Paris Komünü'nün kanlı katili General Gallifet ile birlikte

gerici burjuva hükümetine girerek kana ve günaha bulaşıyordu. Bernstein, Millerand'ın tavrına sahip çıkıyordu.

Lenin, Bernstein'ın kitabının yayınlanmasına ve onun yandaşlarının basındaki yayınlarına çok öfkeleniyordu. Daha o zamanlar revizyonistlere karşı "ciddî bir mücadelenin gerekli olduğunun" altını çiziyordu. G.V.Plehanov'un "*Materyalizmin Tarihine İlişkin Yazılar*" kitabını ve onun sosyaldemokrat "*Neuen Zeit*" dergisinde Bernstein'a karşı yayınlanan makalesini büyük bir sevinçle okuyordu. Lenin, Kant felsefesinin en gerici, en idealist tezlerini tekrar yaşama geçiren Yeni-Kantçılığın kararlı bir karşıtıydı. Yeni-Kantçılar sözde sosyalist lafların arkasına sığınarak Marksizme karşı, proleter devrim öğretisine, proletarya diktatörlüğüne ve komünizmin zaferine karşı bir mücadele yürütüyorlardı. Revizyonist Bernstein da Yeni-Kantçılık görüşlerini savunarak ortaya çıkıyor, aynı burjuva profesörlerinin sloganıyla kendini ortaya koyuyordu: "Kant'a dönüş"

Lenin ve N.Krupskaya, Kautski'nin Bernstein'a karşı yazdığı "*Bernstein ve Sosyaldemokrasi Programı Bir Karşı Eleştiri*" adlı kitabı ellerine geçtiğinde, iki haftalık bir sürede onu Rusça'ya çeviriyorlardı. Bu el yazısı çeviri, sonra elden ele geziyordu, yalnızca Minussinski çevresindeki sürgün sosyaldemokratlar değil, diğer yerlerde de okunuyordu.

1899 Ağustos ayının sonunda M.İ.Ulyanova kardeşine Bersntein'ın kitabını gönderiyordu. Hemen alır almaz okumaya başlıyor ve ertesi gün annesine yazıyordu. N.Konstantinovna ve o, kitabın yarısından fazlasını okumuşlardı. "İçeriği giderek bizi daha fazla hayrete düşürüyor. Teorik olarak inanılmaz derecede zayıf; yabancı düşüncelerin bir tekrarı. Eleştiri üzerine laflar ve bir kez bile ciddî ve bağımsız bir eleştiri çabası yok. Kısacası oportünizm (daha doğrusu Fabianizm: Bernstein'a ait sayısız iddianın ve fikrin orijinal hali, Webb'in son kitaplarında yer almaktadır), sınırsız oportünizm ve possibilizm, ama düşmanca bir oportünizm, zira program doğrudan Bernstein'ı ilgilendirmeyecek. Şüphesiz bir fiyasko yaşayacak. Berstein'ın çok sayıda Rus'un kendisiyle dayanışma içinde olduğuna ilişkin lafları.. bizi müthiş derecede kızdırdı."[22]

Lenin, aynı Bernstein gibi bilimsel sosyalizm teorisinin devrimci içeriğine karşı çıkarak Marksizmi deforme eden Rusları da sert biçimde eleştiriyordu. Lenin, devrimci sosyaldemokratların Marksizmin revizyonuna karşı uzlaşmaz bir mücadele sürdüreceklerine ve devrimci teorinin yalınlığını yanılgıya düşmeden savunmaları gerektiğini düşünüyordu.

Lenin'i o dönemde çok önemli siyasî bir sorun olan; genç Rusya işçi hareketinin hangi yolu izleyeceği sorusu meşgûl ediyordu. Ya sosyalist ideolojiden esinlenecek, çarlığa ve kapitalizme karşı, proletarya diktatörlüğü için cesur, tutarlı devrimci mücadele yoluna gidecek ya da reformizme, burjuva ideolojisine tâbi olup çarlık ve kapitalizmle uyum yoluna gidecek ve yok olacaktı. Lenin tüm gücünü, işçi hareketine sosyalist bilinç taşımaya ve onun gelişimini tek doğru, devrimci yola yöneltmeye yoğunlaştırıyordu.

Daha "Ekonomizmin" ilk başlarında, Lenin, Rus Bernsteincıların işçi sınıfını burjuva ile uzlaşmacılık yoluna götürmeye çaba gösterdiklerini düşünüyordu. Ancak Lenin'in dünyaya bakışı, "Ekonomizmin" burjuva-reformist karakte-

22 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 37, s.222/225

rinin yeni oluşmaya başladığı bir dönemde böylesine yanılgıya düşmeden saptayabilirdi.

Lenin'in öngörüsüyle ne kadar haklı olduğu, yaşamda, sosyalizmin mücadele tarihinde ortaya çıkıyordu. Önceki yüzyılın 90'lı yıllarında Marksizmin ve Rusya devrimci hareketinin ideolojik düşmanları giderek daha fazla oportünizm batağına saplanıyor, daha sonra Sovyet iktidarının en hiddetli düşmanları cephesinde yer alıyorlardı. Örneğin "Ekonomistlerin" (kadın) liderlerinden Kuskova, işçi sınıfının ve SSCB'nin öfkeli bir düşmanı ve eski "Legal Marksistlerden" Bulgakov ise, 1918'de beyaz bir göçmen ve dinadamı oluyordu.

Lenin Şuşenkoye'de sürgünde iken, Petersburg'dan A.İ.Ulyanova-Yelisarova kendisine Kuskova tarafından hazırlanan "*Credo*" (Siyasî Akide) adlı "Ekonomistlerin" bir dokümanını göndermişti. V.İ., Rusya Bernsteincılığının bu programına yönelik geniş bir eleştiri ile gecikmeden ortaya çıkıyordu. Lenin, gerçek yüzü ortaya çıkan bir protestoyu, "*Credo*"ya karşı hazırlanmış olan "Rusya sosyaldemokratlarının protestosunu" kaleme döküyor ve Rusya sosyaldemokratlarından Marksizmin temel tezlerini revize etmek üzere ortaya çıkan ve Rusya'da Marksist bir devrimci proletarya partisi kurma gerekliliğini reddeden "Ekonomistlerin" oportünist fikirlerinin tümüne karşı kararlı bir mücadeleye girişmeyi talep ediyordu.

"Protestonun" tartışılması için Lenin, 1899 yazında Lepeşinski'nin kızının doğum günü partisi bahane edilerek Yermanovskoye köyünde sürgündeki sosyaldemokratları biraraya getiren bir toplantı düzenliyordu. Bu toplantıda, tüm Minussinski'nin çevresindeki sürgünler bir araya geliyordu: Yermanovskoye'de yaşayan A.A.Vaneyev, D.V.Vaneyava, M.A.Silvin, V.K.Kurnatovski, P.N.Lepeşinski ve O.B.Lepeşinkaya; Şuşenkoye'den V.İ.Lenin, N.K.Krupskaya ve O.A.Engberg; Minussinski'den V.V.Starkov, A.M.Starkova, G.M.Krişişanovski ve S.P.Krişişanovskaya; Tessinskoye'den A.S.Şapovalov, N.Panin, F.V.Lengnik ve Y.V.Baramsin.

V.İ., toplantıda başkan seçildi. Toplantıya katılanlar "Ekonomizmi" reddeden bir tavırla ortak görüşünü bildirdi. 17 sürgün sosyaldemokrat Lenin'in "Rusya sosyaldemokratlarının protestosunu" görüştükten sonra onu oybirliğiyle kabul ediyor ve imzalıyorlardı. Görüşülen ve kabul edilen "Protestoyu" Lenin, bir kolektif dokümanı olarak görüyordu. Bu, "17 sürgün sosyaldemokratın protestosu" olarak adlandırıldı. Burada, "Ekonomistlerin" programının, "Marksistlerin 'katılımıyla' 'liberal muhalif unsurlar' 'hukuki formlar' için mücadele ederken, Rusya işçi sınıfının ekonomik mücadele ile sınırlı kalması gerektiği yönünde olduğu saptandı. Lenin, öfkelenerek, "bu türden bir programın gerçekleştirilmesinin Rus sosyaldemokrasisi için politik intiharla aynı anlama geleceğini"[23] yazıyordu.

"Protesto", kategorik olarak "ekonomistlerin" görüşlerine karşıydı; tüm Marksistleri, Rusya sosyaldemokrasisinin önceden belirlenen yoldan dönmesi -proletaryanın sınıf mücadelesinden ayrı görülemeyecek olan ve siyasî özgürlüğün elde edilmesini bir sonraki görevi olarak belirleyen bağımsız bir siyasî işçi partisinin oluşturulması- tehlikesine karşı uyarıyordu.

İşçilerinin bayrağının yalnızca Devrimci Marksist teori olabileceğine işaret

23 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 4, s.171

ederek "protesto"da Rusya sosyaldemokrasisinin görevleri belirtiliyordu; emekçilerin kurtuluşu mücadelesinde proletarya partisinin taşıdığı büyük öneminin altını çiziyordu. "Yalnızca bağımsız bir işçi partisi, çarlık rejimine karşı mücadelede zemin olabilir ve yalnızca böyle bir partiyle ittifak içinde, yalnızca onun desteğiyle siyasî özgürlüğün diğer tüm mücadelecileri aktif olarak olarak ortaya çıkabilir."[24]

Lenin, bu sözlerle Rusya'da ortaya çıkmaya başlayan Bernsteincılıkla savaşıyor ve Almanya'da, Fransa'da ve diğer ülkelerdeki sosyaldemokrat partileri yok etmeye başlayan Batı Avrupa oportünizmine bir darbe indiriyordu.

Toplantıda, politik sürgün kolonilerine "protestoyu" göndermeye ve ayrıca olabildiğince çok sayıda imza toplamaya ve yayınlanması için yurtdışına G.V.Plehanov'a gönderilmesine karar veriliyordu. Bu işlerin örgütlenmesini Lenin üstleniyordu. Hemen kısa bir süre sonra sürgünlerin kolonisi Vyatka Valiliği (V.V.Vorovski, N.E.Baumann ve diğerleri) Turuchansk ve Orlov'da protestoya katılmaya karar veriyorlardı. Lenin tarafından "Emeğin Kurtuluşuna" gönderilen "protesto" "ekonomizme" karşı hazırlanan, G.V.Plehanov tarafından yayına hazırlanan toplu cilt "'*Raboçeye Delo*' redaksiyonu için 'Vademecum'"[25] içinde yayınlandı. "Rusya sosyaldemokratlarının protestosu", "ekonomistlere" karşı mücadelenin gelişmesi için büyük önem taşıyordu. Marksist düşüncenin gelişmesine ve Rusya'da devrimci işçi partisinin hazırlığına katkıda bulunuyordu.

Marksist Bir Parti Oluşturma Plânı

O dönemde Lenin'in yapıtlarının merkezinde, Rusya'da tek bir Marksist parti oluşturma fikri yer alıyordu. Lenin, Petersburg cezaevinde başlamış olduğu parti programı taslağı üzerinde tekrar çalışmaya başlıyordu. Lenin'in parti programı taslağında, Rusya'da kapitalizmin gelişiminin analizi yapılmış ve proletaryanın sınıf mücadelesinin temel amaçları ve temel görevleri anahatlarıyla belirlenmiştir. Lenin, proletaryanın nihaî amacını formüle etmiştir -siyasî iktidarın ele geçirilmesi, üretim araçlarında özel mülkiyetin ortadan kaldırılması ve sosyalist toplumun kurulması-. "Program taslağı", sosyaldemokrasinin pratik taleplerini de içermektedir: Devletin bütününe yönelik talepler, işçi sınıfının talepleri ve köylülerin talepleri. Burada, Rusya Marksistlerinin tarım programının ilkeleri belirlenmiş ve proleter sınıf mücadelesinin sonraki görevi, Çarlık rejiminin yıkılması formüle edilmiştir.

Lenin, 1897'de "Hangi Mirastan Vazgeçiyoruz?" başlıklı makalesini yazıyordu. Burada, proletarya partisinin ülkesinin devrimci gelenekleriyle ilişkisini gösteriyordu. Liberal-popülist basın tarafından yayılan Marksistlerin "-mirastan- vazgeçtikleri, onların Rus toplumunun en iyi kısmının en iyi geleneklerini kırdıkları" vd. gibi buluşlarını kanıtlarıyla reddediyordu. Lenin, 60'lı yılların Rus aydınlanmacılarının, popülistlerin ve sosyaldemokratların görüşlerini karşılaştırıyor ve özellikle Marksistlerin "*mirasın, popülistlerden çok daha tutarlı, çok daha sadık koruyucusu olduklarını*" kanıtlıyordu. İdeolojik olarak tarihsel

24 Aynı kitap, s.174
25 "Yol gösteren"

karamsarlığa ve perspektiften yoksunluğa götüren popülistlerin tersine, devrimci-demokrat aydınlanmacılarda tarihsel iyimserlik ve ülkenin aydınlık geleceğine inanç ayırdedici bir özellikti. Devrimci-demokrat aydınlanmacılar için belirleyici olan, Rusya'nın sosyal yaşamında köleliğin tüm ortaya çıkış biçimlerine karşı mutlak düşmanlık, ülkenin sosyal ilerleyiş ve gelişimini tutkulu biçimde savunmak ve emekçi halkın çıkarları için kendini feda eden mücadelelerdi. Tüm bu söyledikleri, Rusya Marksistleri tarafından tamamen ve bütünüyle üstlenildi.

Lenin, Rusya halklarının tüm sosyal ilerleyiş kazanımlarının ve devrimci-demokrat geleneklerinin meşru mirasını Marksist partide görüyordu. Ama, Rusya Marksistleri, mirası, arşivlerde eski kağıtların korunduğu gibi koruyorlar, diye belirtiyordu. Mirası korumak, kesinlikle devralınan mirasla sınırlı kalmak anlamına gelmez; devam etmek ve Marksizm temelinde, emekçi sınıfların kurtuluşu için devrimci mücadelesinin araçlarının ve yollarının bağımsız olarak belirlenmesi gerekir.

Sürgünde, "*Raboçaya Gaseta*" (İşçi Gazetesi) için belirlediği "Programımız", "Sonraki görevimiz" ve "Acil bir soru" adlı makalelerde ele aldığı Marksist bir parti kurmanın örgütsel plânı ortaya çıkıyordu. 1899 sonbaharında Lenin'e, "*Raboçaya Gaseta*" için redaksiyon yapma ve bir süre sonra bu gazetede çalışma önerisi geliyordu. RSDİP'in I.Parti kongresinde gazete, resmî parti organı olarak kabul edildi, ancak kısa bir süre sonra polis tarafından yasaklandı. 1899'da yeniden yayınlamaya girişildi. Bu deneme, başarısızlıkla sonuçlandı ve bu nedenle Lenin'in makalesi basılmadı; ancak ilk defa 1925'de yayınlanabildi.

"Programımız" adlı makalede Lenin, proletaryanın en kötü niyetli düşmanlarına, burjuva hükümetlerine ve partilerine karşı uysallık teorisi vaazları veren Bernstein ve taraftarlarının maskesini düşürüyor ve yalnızca Marx'ın teorisinin doğru yolu gösterdiğine ve nihaî amacı proletarya aracılığıyla siyasî iktidarı ele geçirmek ve sosyalist toplumu oluşturmak olan devrimci sosyalist partinin görevini -proletaryanın sınıf mücadelesinin örgütlenmesi ve bu mücadelenin önderliği- belirlediğine işaret ediyordu.

Lenin, kuruluşunda yeni, bağımsız yollara gidilmesini gerektiren Devrimci Marksist partinin örgütleyicisi oluyordu. *Yeni tipte* bir parti olarak Marksistler arasında ilk defa işçi sınıfı partisi sorusunu yeni biçimde yöneltiyordu. Eski tipteki -Batı Avrupa sosyalist partileri- partiler, meşru zemin üzerinde ve parlamenter mücadele koşullarında oluşmuş ve gelişmişti. Zaman zaman devrimci karakterini kaybetmişlerdi; işçi sınıfını, burjuva egemenliğinin yıkılması ve proletarya diktatörlüğünün kurulması için devrimci mücadeleye hazırlamıyorlardı, oportünizme kaymış, burjuvazinin uzlaşmacılık yoluna düşmüşlerdi. 70'li yılların Rusya devrimci popülistlerinin örgüt tipi de, Lenin'in proleter bir partinin oluşum ilkelerine uygun değildi. Bunlar, kitlelerden kopuktu, hatalı bir teoriyi esas alıyor ve bireysal terörist-konspiratif mücadele yöntemlerine yöneliyorlardı. Bu nedenle, devrimci mücadeleye büyük zarar verilmişti. Bu iki örgüt tipi, Rusya'da oluşturulacak işçi sınıfının devrimci partisine örnek olamazlardı.

Lenin, "Sonraki görevimiz" adlı makalede şöyle yazıyordu: "Batı Avrupa'da sosyalizmin ve demokrasinin tarihi, Rusya devrimci hareketinin tarihi, işçi hareketimizin deneyimleri, bunlar, partimiz için amaca uygun bir örgüt ve tak-

tik geliştirebilmek için benimsemek zorunda olduğumuz *malzeme*dir. Ama bu malzemeyi bağımsız olarak 'işlemeliyiz', zira hazır modelleri hiçbir yerde bulamayız..."[26]

Lenin, acil bir soru olarak Rusya sosyaldemokrasi hareketinin "yara almasını", yetersiz örgütlenmede görüyordu. "Acil bir sorun" adlı makalesinde Lenin, devrimci örgüt ve disiplini iyileştirme ve konspiratif tekniği mükemmelleştirmenin bir zorunluluk olduğunu vurguluyordu: "Demokrasiyi ve sosyalizmi" diyordu "tüm sağlıklı ve gelişen toplum katmanları garanti ediyor; ama, hükümete karşı sistematik bir mücadele yürütebilmek için devrimci örgütü, disiplini ve konspirasyon tekniğini mükemmellik düzeyine çekmeliyiz."[27] Tüm ülkeye dağılmış sayısız Marksist çevre ve örgütün bir araya gelmesi, amatörlüğün aşılması ve işçi sınıfının politik lideri ve önderi olan Marksist bir parti kurulması gerekiyordu.

Ama bunu gerçekleştirebilmek için "...ilk başta, *düzenli olarak ortaya çıkan ve tüm yerel gruplarla sıkı bağları olan bir parti organı yaratmayı hedeflemeliyiz.*"[28] Bu türden bir yayın organı olmadan yeni bir işçi hareketi örgütlenmesi olanaksızdı, zira yalnızca politik mücadelenin ilkelerini tutarlı olarak uygulayan ve demokratizmin bayrağını yücelten ortak bir parti organı, tüm mücadeleci demokratik unsurlarını bir tarafa çekecek ve Rusya'nın tüm sosyal ilerleme güçlerini politik özgürlük mücadelesinde kullanacaktı. Lenin, özellikle Rusya genelinde yayınlanacak illegal politik bir gazetenin söz konusu koşullarda sosyaldemokratların ideolojik ve örgütsel temelde biraraya gelmesinde olağanüstü önemli bir araç olabileceğini düşünüyordu. Lenin, Rusya'da böyle bir gazete yayınlamak, polis takibi nedeniyle olanaksız olduğundan, gazetenin yurtdışında yayınlanmasına karar veriyordu.

Lenin tüm dikkatini, devrimci proleter bir parti kurmak için tüm yönleriyle düşünüp hazırladığı plânın nasıl gerçekleştirilebileceğine yöneltmişti. "V.İ. ile Yenisey kıyısında yaptığımız son gezintilerden birini tam olarak anımsıyorum" diye yazıyordu G.M.Krişişanovski. "Soğuk ve ayın ışıdığı bir geceydi ve önümüzde karla örtülü Sibirya sonsuza doğru pırıl pırıl uzanıyordu. V.İ.'nin Rusya'ya dönüşü sonrasıyla ilgili düşüncelerini ve plânlarını anlatıyordu."[29]

V.İ., sürgünün sona ermesini sabırsızlıkla bekliyordu, Çarlık makamlarının, o zamanlar sık rastlandığı gibi, süreyi uzatabileceğinden korkuyordu. Sinirleniyor, kötü uyuyordu. Aktif çalışmayı özlüyordu. "Uykusuz geçen gecelerde" diye yazıyordu N.K.Krupskaya anılarında "plânını tüm ayrıntılarıyla düşünüyor, plânı hakkında Krişişanovski ile, benim ile konuşuyordu, Martov ve Potressov'la yazışıyordu ve onlarla yurtdışına gitme konusunda anlaşıyordu. Zaman yaklaştıkça, V.İ.'nin sabırsızlığı artıyor, bu sabırsızlık onu daha çok çalışmaya itiyordu."[30]

Neyseki Lenin'in korkusu yersizdi, sürgün uzatılmadı. 1900 yılı Ocak ayı başında polis teşkilâtı Lenin'e İçişleri Bakanlığının kendisine sürgünden sonra büyük kentlerde, üniversite kentlerinde ve büyük işçi merkezlerinde yaşamasını

26 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 4, s.211
27 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 4, s.216
28 Aynı kitap s,212
29 *Bizim Gözümüzle Lenin*, s.29
30 Nadejda Krupskaya: *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, s.50

yasakladığını bildiriyordu. Petersburg'a yakın olmak için Lenin, Poskov'da yaşamaya karar veriyordu.

Uzun zamandır beklenen gün gelmişti. 29 Ocak 1900 sabahı V.İ., ailesiyle birlikte Şuşenkoye köyünden ayrıldı. Uzun yolculuklar için donatılmış kızağın yanına arkadaşları -köylüler ve diğer sürgünler- toplanmıştı. Çoğunun gözü yaşlıydı. O.A.Engberg, öğretmeni Nadejda Konstantinovna'ya, üstünde "Karl Marx" yazan kitap formunda kendi hazırladığı bir broşu hediye ediyordu. Letonyalı sürgünün oğlu, V.İ.'nin sevgilisi, küçük Minka yetişkinlerin arasında heyecanla oradan oraya koşuyordu. Meşgul görünüyor, kendisine bırakılan ve kitaplar, renkli boya kalemleri, kağıtlar, resimlerden oluşan "hazineyi" eve götürüyordu.

Şuşenkoye'den ayrılış hüzünlü ve dokunaklıydı. Lenin, köyde yaşadığı yıllarda, köylülerin sevgisini kazanmıştı. Öğüt yollu sözler ve iyi dileklerle, teşekkürle onu uğurluyorlardı.

Lenin ve ailesi akşam geç saatte Minussinski'ye varmıştı. Geceyi orada geçirdikten sonra, tekrar yola koyuluyorlardı. Minussinski'de V.V.Starkov ve O.A.Silvina, Ulyanovlara katılıyorlardı. 300 Vertslik yol katediyor ve buza rağmen gece ve gündüz yola devam ediyorlardı. Trene bindikleri Açinski istasyonuna kadar yolculuklarını sürdürüyorlardı.

V.İ.Lenin'in Sibirya sürgünü sona ermişti. Yaşamında yeni bir dönem başlıyordu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
YENİ TİPTE BİR MARKSİST PARTİ İÇİN

Bir politik düşünce akımı ve bir siyasî parti olarak
Bolşevizm, 1903 yılından beri yaşıyor.

V.İ.Lenin

Nihayet özgürlük tekrar kazanılmıştı. Lenin'in sevinci büyüktü. Şimdi, kendini adadığı fikrini gerçekleştirmeye yönelebilirdi. Kendini tamamen devrimci faaliyete adayabilme özgürlüğü, fırsatı ve sevinci, Nadejda Konstantinovna'dan ayrılacağı için sönüyordu, çünkü onun bir yıl daha Ufa bölgesinde sürgün olarak kalması gerekiyordu. Karısının nerede ve hangi koşullarda o yılı geçireceğini bilmediğinden duyduğu kaygı nedeniyle Sibirya'dan gelirken Ufa'da durdu ve N.K.'ya ve annesine yeni yere yerleşmelerinde yardım etti.

Yurtdışına çıkmadan önce Lenin'i Rusya da büyük bir görev bekliyordu; sosyaldemokratlarla ilişkiler kurmak; onlarla, gazetenin her yönüyle desteklenmesi için anlaşmalara varmak ve gazetenin basılması için gerekli finansman sorununu çözmek gerekiyordu. Sahip olduğu enerji ve ısrarcı tavrı ile Lenin üzerinde titizlikle durduğu plânını hemen gerçekleştirmeye koyuldu.

Genel Bir Rusya Gazetesi Hazırlıkları

V.İ., Ufa'ya geldiği daha ilk gün, oraya sürgün edilen sosyaldemokrat A.D. Zyurupa, V.N.Kroçmal ve A.İ.Sviderski ile biraraya geldi. Lenin, onlara devrimci bir yayın organı oluşturma plânını anlatıyordu. Bu plân, Rusya Marksistlerinin faaliyetine geniş ufuklar açıyordu. Ufalı sosyaldemokratlar, Lenin'in plânından heyecan duyarak, onun, boğucu bir odada pencereyi sonuna kadar açmış, içeriye aydınlık saçan güneş ışınlarının taze ve serin havası gibi etki yaptığını söylüyorlardı.

Lenin, yoluna devam etmesi gerektiğinden Ufa'da ancak iki, üç gün kalabiliyordu. "Zorunlu çalışmanın tam başlaması gerektiği anda ayrılmak çok zordu." diye yazıyordu N.K. anılarında. "Ama Ufa'da kalıp Petersburg'a yakın yaşamasının sağlayacağı fırsat hiç kimsenin aklına gelmiyordu."[1]

Her zaman olduğu gibi, hiçbir şekilde kişisel istekleri ya da rahatlıkları değil, yaşamları boyu uğraş verdikleri devrimci çalışma önplândaydı.

Lenin, polis yasağına rağmen akrabalarının oturduğu Moskova'ya gidiyordu. Burada, o bölgede yaşayan siyasî yoldaşlarıyla birlikte ve İ.Ç.Lalayanz Yekateinoslav komitesinin temsilcisiyle bir araya geliyordu. Moskova'da kısa bir süre kaldıktan sonra, illegal olarak Petersburg'a gidiyordu. Orada, yurtdışından

1 Nadejda Krupkskaya: *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, s.53

gelmiş olan V.İ.Zassuliç ile karşılaşıyordu. "Emeğin Kurtuluşu" grubunun yurtdışında yayınlanması gereken genel Marksist gazete "*Iskra*"nın (Kıvılcım) ve bilimsel-politik dergi "*Sarya*'nın" (Güneşin Doğuşu) yayınlanmasına katılması hakkında görüşmeler yapıyordu.

Lenin, 1900 Şubat ayı sonunda Poskov'a gitti. Orada hemen polis gözetimine alındı. Para kazanmak ve devrimci faaliyetini legal zeminde yürütebilmek için, valiliğin istatistik dairesinde çalışıyordu; orada çalışan istatistikçilerle tanışıyor ve sık sık onlarla biraya geliyordu, şehir kütüphanesine gidiyor ve sosyaldemokratlarla buluşuyordu. Poskov'da geniş kapsamlı bir faaliyet yürütüyordu: Ülkenin çeşitli kentlerindeki sosyaldemokratlar ve sosyaldemokrat gruplarla ilişkiler kuruyordu ve onlarla gelecekte çıkacak gazete üzerine görüşmeler yapıyordu. Lenin'in gazetenin ve derginin programı ve görevleri hakkında "*Iskra*" ve *Sarya*"nın redaksiyonunun oluşturulmasına ilişkin taslağında, sosyaldemokratlar için "sosyalizmin açık propagandası yolunun, açık siyasî mücadele yolunun zamanının geldiğinin ve genel bir Rusya sosyaldemokrat organın oluşturulmasının *bu yolda ilk adım* olduğunun" altı çiziliyordu.

Lenin Nisan ayı başında Letonyalı sosyaldemokratlarla biraraya gelmek için Riga'ya gidiyordu. Rigalılarla biraraya gelmesini, o zaman orada oturan ve Letonyalı sosyaldemokratların Lenin'den ve plânından etkilendiklerini söylediği M.A.Silvin sağlıyordu. Poskov'a geri döndüğünde Lenin, oradaki devrimci ve muhalif entelektüellerin toplantılarına aktif olarak katılıyordu. Bir dizi sosyaldemokratla -A.M.Stopani, İ.İ.Redçenko, N.N.Loçov ve diğerleri- Poskov'daki "*Iskra*" yardımcı grubunun oluşturulmasını sağlıyordu.

Lenin, yurtdışına seyahat izni alabilmek için resmî makamlara başvurmuştu. Başvurusu kabul edildi ve Mayıs ayı başında bir pasaport aldı. Okrana'nın Petersburg teşkilâtı Poskov kenti polis şefine "Ulyanov'un daha sıkı izlenmesi" emrini veriyordu.

V.İ., yurtdışına seyahatinden önce Rusya'da halletmesi gereken bazı işleri olduğu için pasaportunu hemen kullanamıyor, yurtdışına gidemiyordu. Sosyaldemokratlarla buluşmak ve yurtdışına gittikten sonra da sürdürülecek bağlantıların şeklini belirlemek için, Mayısta bir kez daha Petersburg'a gidiyordu. Ama bu defa polis Lenin'in izini buluyor ve ana kente giriş yasağına rağmen geldiği için sokakta polis tarafından tutuklanıyor ve hapse atılıyordu. Daha sonra V.İ. şöyle anlatıyordu: "Çantadan bir şeyler atmamam için hemen beni kollarından kavradılar. Droşke'de de iki kişi yol boyunca beni kollarından tuttu."[2] Yanında bulunan yurtdışı bağlantılarına ilişkin kimyasal mürekkep ile yazılmış listeyi ne yok edebiliyor ne de atabiliyordu. Listeye bakınca, bir fatura gibi görünüyordu. Hapiste kaldığı sürece, listenin başına geleceklerden çok kaygı duymuştu, zira hem yurtdışına yolculuk, hem de genel bir Rusya gazetesi kurma plânının gerçekleşmesi tehlikeye giriyordu. Üç yıllık sürgün biter bitmez çalışmaya başlamış ve şimdi bu çalışmanın henüz başındayken yeniden hapse düşmüştü!

Ancak liste jandarmaların ilgisini çekmiyordu ve özel kanıtların olmaması nedeniyle Lenin on gün sonra serbest bırakıldı. Okrana teşkilâtından bir memur eşliğinde, o zamanlar M.A.Ulyanova'nın oturduğu Moskova valiliğindeki Podolsk'a gönderildi. Daha tutuklanmadan önce onunla tekrar görüşme izni almış-

2 *Kardeşimiz Volodya*, s.93

tı. Memur Lenin'i, bir pasaportu olduğunu öğrenen ve bunu elinden alan Podolsk bölge polisine götürüyordu. Lenin, despot polis şefini yasal olmayan bir prosedür izlediği için polis teşkilâtına şikayet etmekle tehdit ediyordu. Tehdit etkili oluyordu (buna daha sonra uzun süre gülmüştü): Polis şefi korkuya kapılıyor ve pasaportunu sahibine geri veriyordu.

Podolsk'ta Lenin yoldaşlarıyla biraraya gelip bir hafta kalıyordu. Aralarında P.N.Lepeşinski, S.P.Şesternina, S.P.Şesternin vd. bulunduğu sosyaldemokratlar onu ziyarete geliyorlardı; V.İ., tüm bağlantılarını, şifreler, yazışmalar ve gazete aracılığıyla yapıyordu.

Annesi ve ablasıyla birlikte Haziran ayında Nadejda Konstantinovna'yı ziyaret ediyordu. Ufa'ya giderken kısa bir süre Nişni-Novgorod'da kalıyor ve sosyaldemokratlarla bir görüşme yapıyor ve gazetenin yayınlanmasına katılmaları üzerine anlaşmaya varıyordu. Nişni-Novgorod'dan, Volga, Kama ve Belaya üzerinden gemiyle yolculuklarına devam ediyorlardı. V.İ., gün boyunca güvertede kalıyordu. Çok neşeliydi ve çevredeki ormanların temiz havasını soluyordu.

Ufa'da kaldığı sürece oradaki sosyaldemokratlarla gazetede çalışmaları üzerine görüşüyordu. Orada iki hafta kalıyordu. Geri dönüşte Samara'ya uğruyor ve genel Rusya gazetesinin oradaki sosyaldemokratlarla desteklenmesini güvence altına alıyordu. Yine ynı amaçla ardından Sisran'a gidiyordu.

Genel bir Rusya gazetesini kurma plânını, ayrıntılı olarak Babuşkin'le konuştu ve Smolenski'de İ.V. Babuşkin ile biraraya geldi. Lenin daha sonraları, sosyaldemokrat partisinin birleşmesi ve güçlenmesini sağlayacak yurtdışında politik bir gazete kurma fikrinin İ.V.Babuşkin tarafından gönülden onaylandığını söylüyordu.

Lenin, sosyaldemokratların destek sözünü ve gelecekteki gazete için kesin güvenceler aldıktan sonra 1900 Haziranında yurtdışına gidiyordu.

"Kıvılcım Neredeyse Sönecekti"

Lenin, "Emeğin Kurtuluşu" grubunun yaşadığı İsviçre'ye gidiyordu. Zürih'te P.B. Akselrod'u ziyaret ediyordu, ardından bir gazete ve bir derginin yayınlanması üzerine G.V.Plehanov ile görüşmek üzere Cenevre'ye gidiyordu. Grubun diğer üyeleri gibi Plehanov da Marksist bir yayın organı kurma fikrini onaylıyordu. Ama redaksiyonda özel, ayrıcalıklı bir konumda bulunmak istiyor, normal bir kolektif çalışmada daha baştan uygun görülmeyecek bir kendini üstün görme tavrı sergiliyordu. Çalışmada kolektivizmi yaratmaya çalışan Lenin, onunla aynı fikirde değildi. Gazete ve derginin programı, yayınlanması ve ortak redaksiyonu sorunu, Bellerive ve Corsier'deki (Cenevre) görüşmelerin konusuydu. G.V.Plehanov, V.İ.Zassuliç, P.B.Akselrod ve A.N.Potressov'un katıldığı Corsier'deki görüşmede V.İ.Lenin'in Plehanov'la düşünce farklılıkları somut olarak gündeme geliyordu; soruların aydınlatılması, çok fazla fırtınalı biçimde geçiyordu ve görüşmenin havası çok gergindi.

Bu koşullarda ortak bir çalışmanın mümkün olmadığı somut olarak görülüyordu. Genel bir Rusya gazetesinin yayınlanması, başarısızlıkla sonuçlanabilirdi. Lenin, gazetenin yayınlanamayacağını düşünerek çok üzülüyordu ve "ger-

çek bir dram" diye yazıyordu. "Yaşamımı verdiğim, uzun yıllar boyu sevgiyle büyütülen bir çocuk gibi üstüne titrediğim ve baktığım şeyden tümüyle bir kopuş."[3] "*Iskra*"nın yayınlanması hakkında Plehanov'la biraraya gelişleri ve görüşmeleri üzerine ayrıntılı olarak N.K.'ya verdiği bilgilerde "Kıvılcım nerdeyse sönecekmiş gibi" diyordu Lenin. Yürekten sevip ve saygı duyduğu kendini beğenmiş ve kaprisli Plehanov'un davranışının Lenin'e ne kadar acı verdiğini çok açık olarak gösteren bu dramatik olan belge okuyanı derinden etkilemektedir.

"Emeğin Kurtuluşu" grubuyla görüşmelerde, biçimsel ilişkilere ilişkin taslağın son haline gelinceye kadar Lenin, Plehanov, Zassuliç, Akselrod, Amrtov ve Poterssov'un redaktörler olacağı konusunda uzlaşıldı; Plehanov'un iki oyu olacaktı. Gazetenin Almanya'da yayınlanmasına karar verildi; ancak Plehanov ve Akselrod gazetenin doğrudan kendi yönetimlerinde yayınlanmasını ve İsviçre üzerinden Rusya ile tüm bağlantıların kendileri aracılığıyla gerçekleşmesini istiyorlardı. Ama Lenin, gazetenin siyasî göçmenlerin merkezinin dışında ve kesinlikle gizli kalmasını gerekli görüyordu. Bu, Rusya ile trafik açısından çok önemliydi.

Lenin, görüşmelerin sona ermesinden sonra redaksiyonun çekirdeğinin oluştuğu Münih'e gidiyordu. Gizlilik nedeniyle, orada önce pasaportsuz olarak yaşıyor ve Meyer adını kullanıyordu, ama sonra pasaportunda Bulgar bir sosyaldemokratın tedarik ettiği Yordanev adını kullanmaya başladı. Aynı nedenlerden dolayı Prag'da yaşayan Çek sosyaldemokrat F.Modracek aracılığıyla Rusya ile yazışmalar yürütüyordu.

V.İ.'nin yaşamı ilk zamanlar pek düzenli değildi. Kötü bir odada yaşıyor, kötü besleniyor ve hatta sabah ve akşamları metal bir kupadan içtiği çayla yetiniyordu. N.K.Krupskaya Nisan 1901'de yanına gelene kadar aynı yaşama devam ediyordu. Geliş işlemlerini düzenlemek için karısına pasaport verilmesine ilişkin dilekçeyi imzalayıp tasdik edecek bir Rus konsolosluğu aramak üzere Prag'a, ardından da Viyana'ya gitmesi gerekiyordu. Prag'da Çek sosyaldemokratlarıyla biraraya geliyor ve onlarla sohbet ediyordu. Annesine şöyle yazıyordu: "Çek dilini öğrenmediğime üzülüyorum. Lehçeye çok benzemesi ve çok sayıda eski Rusça sözcükler içermesi ilginç."[4] Ayrıca, "Viyana, muazzam büyük, canlı, güzel bir kent" diye beğenisini dile getiriyordu; orada Güzel Sanatlar Müzesini geziyordu.

N.Konstantinovna Münih'e geldikten sonra V.İ.'nin yaşamı yavaş yavaş düzene giriyordu. Gazeteye ilân vererek bir işçi ailesinin yanında bir oda kiralıyorlardı. N.K., ortak kullandıkları mutfakta öğle yemeklerini pişiriyordu; ama önhazırlıklarını odada yapmak zorundaydı. V.İ.'yi çalışması sırasında rahatsız etmemek için sessiz olmaya çalışıyordu. Bu şekilde bir ay yaşıyorlardı, sonra küçük bir ev kiraladıkları merkezin dışındaki Schwabing semtine taşındılar. Daha sonra, Münih'ten ayrılırken tekrar 12 Mark'a (o zamanki Rusya parasıyla yaklaşık 6 Ruble) sattıkları kullanılmış mobilya satın aldılar.

Lenin ve N.Krupskaya Münih'te yaşarken gizlilik gerektiren kurallara kesin olarak uyuyorladı; redaksiyon çevresi dışında hemen hiç kimseyle ilişkileri yoktu. Yalnızca bir kez V.İ., Münih'e gelen Rosa Luxemburg'u ziyaret ediyordu.

3 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 4, s.339
4 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 37, s.265

Lenin tüm dikkatini, örgütlemesi çok zor bir görev olan gazeteye veriyordu. Basım için bir oda bulunması gerekiyordu, legal yollardan sağlanması mümkün olmayan Rus harflerine ihtiyaç vardı. Alman ve enternasyonal işçi hareketinin muhteşem lideri ve Komünist Partinin kurucu üyelerinden Clara Zetkin, (Lenin'in Münih'e giderken Nürnberg'de mola verip ziyaret ettiği ve *Iskra*'nın organizasyonuna-teknik düzeyde-yardım için görüşmeler yaptığı) Alman sosyaldemokrat Adolf Braun, o zamanlar Münih'te yaşayan Polonyalı devrimci Julian Marchlevski ve gazete için gerek duyulan harfleri sağlayan matbaa işçilerinden büyük destek görüyordu.

Ekim 1900'de Lenin'in yazdığı "*Iskra* redaksiyonunun ilânı" özel basım olarak yayınlandı. Burada, doğrudan işçi hareketiyle bağlantılı bir devrimci parti kurulmasının acilen gerekli olduğunu dile getirmişti. Ancak bu sorunun çözümü, amatörlüğe, oportünizmin ideolojik dalgalanmalarına ve tüm ortaya çıkış biçimlerine karşı uzlaşmaz bir mücadele yürütmeden olanaksızdı. Lenin, birleşmeden önce ve birleşmek için aradaki sınırların kesin olarak çizilmesi gerektiğinin altını çiziyordu. Ayrıca, Rusya işçi sınıfının ve partisinin taşıdığı önemli rolü dile getirdi: Yalnızca devrimci bir partide örgütlenen proletarya, belli en acil tarihsel görevi yerine getirebilecek konumdadır: Ülkenin tüm sosyaldemokrat unsurlarını bayrağı altında biraraya getirmek ve çarlık rejimini yıkmak.

Lenin, Kasım ayının sonunda, "*Sarya*" dergisinin ilk sayısının hazırlığı ve yayınlanmasıyla meşguldü, ama Aralık ayının ikinci yarısında gazetenin ilk sayısının yayınlanmasından önce nihaî redaksiyonu için Leipzig'e gitti (bu sayı Leipzig'de, diğerleri ise Münih'te basıldı). Gazetenin Aralık 1900 tarihli ilk sayısının 11(24) Aralıkta mizampajı hazırdı, ama basımı biraz gecikiyor, ancak Ocak 1901'de yayınlanıyordu. Gazetenin sloganı, Puşkin'den alınan şu sözlerden oluşuyordu: "Kıvılcım alevlenecek."

Lenin, "*Iskra*'nın örgütleyicisi ve doğrudan ideolojik önderiydi. Gazetenin içeriği ve yayınlanmasıyla ilgili her sorunla ilgileniyor, her sayının plânını hazırlıyor ve yazıların redaksiyonunu yürütüyor, yazarları buluyor, gazeteye gelen mektupları yanıtlıyor, gazetenin Rusya'ya nasıl gönderileceğiyle ve mali yönüyle ilgileniyor ve "*Iskra*'nın düzenli olarak çıkmasını sağlıyordu. V.İ.'ye, redaksiyon sekreteri olarak çalışan N.K.'nın yardımı çok büyüktü.

1900-1903 yılları arasında dünya ekonomisi krize giriyordu. "*Iskra*" her sayısında kriz hakkında ve krizin halk üzerindeki ağır etkileri hakkında yazıyordu. Daha 1897'de, sürgündeyken, yazılarında, üretimde büyümenin ardından krizin kaçınılmaz olarak ortaya çıkacağını önceden görmüştü. Krizlerin, her kapitalist toplumun yaşadığı korkunç bir kronik hastalık olduğunu saptamıştı. "Kapitalist üretim" diye yazıyordu "*Iskra*'da, "iki adım ileri ve bir adım (bazen de iki adım) geri sıçramalarla gelişebilir."[5] Bu, işçi sınıfı sermayeyi çökertene ve üretim araçları mülkiyetini ortadan kaldırana değin kaçınılmaz biçimde devam edecektir.

Rusya'daki ekonomik kriz, sanayide durgunluğa ve kentlerde kitlesel işsizliğe yol açıyordu. Yoksulluğu, köyde tarımdan ürün alamamaktan kaynaklanan

5 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.5, s.83

büyük bir açlık izliyordu. İşsizlik, açlık ve sürekli güçlenen polis baskısı, halk kitlelerinin çarlık rejimine karşı nefretini azamî düzeyde körüklüyor ve onları siyasî mücadeleye yöneltiyordu.

"*Iskra*", devrimci hareketin ortaya çıkmaya başladığı, Petersburg, Moskova, Karkov, Kiev ve diğer Rusya kentlerinde "Kahrolsun Çarlık Rejimi!" sloganıyla büyük gösterilerin yapıldığı bir zamanda yayınlanmaya başlıyordu.

Ülkenin her yanında devrimci bir fırtınanın kopmak üzere olduğu hissediliyordu. Bu koşullarda, özel bir aciliyet ve titizlik ile bir parti kurmak, gelecekteki devrime önder olacak işçi sınıfının politik önderini ortaya çıkarmak görevi gündeme geliyordu. Böyle bir partinin oluşturulması mücadelesini, işçiler arasında kabul gören ve popüler olan *Iskra* yürütüyordu. Rusya'da Devrimci, Marksist parti, kapitalizmin en yüksek ve en son emperyalist gelişme aşamasına geldiği bir zamanda ortaya çıkıyor ve proleter devrimin doğrudan bir pratik sorununa dönüştüğü zamanda kuruluyordu.

Lenin, devrimin yaklaştığını belirtiyordu. İki yüzyıl arasında proleter bir parti, emekçi kitlelerin devrimci yükselişinin zirvesine çıkabilen, işçi sınıfını devrimci yoldan uzlaşma ve reformizm yoluna götürecek tüm çabalara karşı mücadelede dayanıklı ve yılmaz yeni tipte bir parti oluşturuyordu. Lenin, işçi sınıfını çarlığın yıkılmasına, kapitalizmin yenilmesine ve proletarya diktatörlüğüne götürebilecek bir parti oluşturdu.

"*Iskra*'nın" ilk sayısındaki "Hareketimizde en acil görevler" adlı başmakalede, Lenin, temel görev olarak, işçi hareketi ile doğrudan bağlantılı olan güçlü, örgütlü bir Marksist partinin kurulmasını önplâna çıkarıyordu Böyle bir parti olmadan işçi sınıfı "yükümlü olduğu büyük tarihsel bir -kendini ve tüm Rusya halkını politik ve ekonomik kölelikten kurtarma- görevi asla yerine getiremeyecektir:"[6]

"*Iskra*'nın 4.sayısında (Mayıs 1901) yer alan "Neyle Başlamalı?" başlıklı başmakalede Lenin, Rusya'daki sosyalist hareketin o zaman için önemli olan sorularına yanıt veriyordu: Siyasal ajitasyon ve örgütlenme açısından görevlerin karakteri ve ana içeriği. Yazıda Marksist bir partinin yaratılması için somut bir plân tasarlanmıştı ve bu plânın tam olarak gerçekleştirilmesi için Rusya siyasî gazetesinin işlevini açıklıyordu. "Gazete" diyordu Lenin, "yalnızca kolektif bir propaganda ve kolektif ajitasyon aracı değil, aynı zamanda bir de kolektif örgütleyici güçtür."[7] Lenin'in bu tezi, "*Iskra*"nın ve ilerdeki Devrimci, Marksist basının ana ilkesi oldu.

Lenin'in makalesi, Rusya'da geniş yankı bulmuştu; "ayrıca, yerel sosyaldemokrat örgütler tarafından münferit broşürler olarak yayınlandı. Sibiryalı sosyaldemokrat birliği, 5000 adet broşür bastı. Aynı zamanda Rşev'de de basıldı; Saratov'da, Tambov, Nişni,Novgorod, Ufa ve diğer kentlerde dağıtıldı. Başarıyı, özellikle işçiler arasında yakaladı.

"Birçok arkadaşıma '*Iskra*'yı gösterdim, okuna okuna eskidi ve öylesine değerli ki" diye yazıyordu bir dokuma işçisi gazetede. "Burada yazılan şeyler, bizim davamız, tüm Rusya'nın davası , Kopekle hesaplanamaz ve saatle ölçülemez; insan onu okuduğunda, polis ve jandarmanın biz işçilerden ve bizim önü-

6 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.4, s.369
7 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*: c.5, s.11

müzde yürüyen entelektüellerden neden korktuğu ortaya çıkmaktadır. Onlar, gerçekten de Çar, patron ve diğerleri için korkunç değil ve yalnızca patronu para çuvalı açısından ürkütmüyor. Elbette ben basit bir işçiyim, hele eğitimli hiç değilim, ama gerçeğin nerede olduğunu çok iyi hissediyorum ve işçilerin neye ihtiyacı olduğunu biliyorum. İşçi, halk şimdi kolayca alevleniyor, her şey tabanda için için yanıyor, yalnızca küçük bir kıvılcım; ardından da yangın başlıyor. Kıvılcımın alev aldığı ne kadar da doğru söylenmiş!...Eskiden her grev bir olaydı, ama şimdi herkes grevin tek başına hiçbir şey olmadığını, şimdi özgürlük için mücadele edilmesi gerektiğini, mücadelenin başarılması gerektiğini görüyor. Herkes, yaşlı ve genç severek okuyacaktır, ama kitabımızın olmaması bizi üzmektedir. Geçen pazar günü on bir kişiyi biraraya getirdim ve 'Neyle Başlamalı'yı okudum ve ancak gece yarısı evlerimize dönebildik. Herşey ne kadar da doğru söylenmiş, ne kadar da ayrıntılı gösterilmiş..."[8]

İ.V.Babuşkin Oreçovo-Suyevo'dan şöyle yazmıştır: '*Iskra*' bizde ekmek gibi kapış kapış gidiyor, basılanların tamamı yolda. İşçilerde büyük bir hareketliliğe yol açtığı için ona teşekkür borçluyuz. Özellikle ve esas olarak 3. sayıdaki köylü sorunu üzerine yazılmış makale tartışıldı."[9]

Lenin'in '*Iskra*'sı, Rusya'nın ilk illegal Marksist gazetesiydi; mücadeleci, işçi sınıfının Marksist partisinin kuruluşunda önemli bir rol oynayan devrimci bir yayın organı. Lenin '*Iskra*'nın tüm sosyaldemokrat komitelerini ideolojik ve örgütsel açıdan birleştirecek bilimsel sosyalizm için ve revizyonizmin tüm ortaya çıkış biçimlerine karşı tavizsiz bir mücadele için temel araç olarak işlevinin altını özellikle çiziyordu.

"*Iskra*", ilerici, sınıf bilincine sahip Rusya işçilerine, düşmanlarla nasıl mücadele edeceklerini gösteriyordu. Hemen her sayıda Lenin'in yazıları yer alıyordu; genel olarak 40'tan fazlası yayınlandı. Lenin'in makaleleri, Devrimci-Marksist yayınların en güzel örnekleriydi. Lenin makalelerinde parti oluşumunun ve proletaryanın sınıf mücadelesinin tüm önemli sorunlarını ele alıyor ve uluslararası düzeydeki en önemli olayları işliyordu. Taraf olan bir mücadele ruhuyla çarlığın gerici politikasının maskesini düşürüyordu, tüm acımasızlığıyla burjuva liberallerine ve Subatoviade'ye karşı tavır alıyor, ittifakçı milliyetçilerin ve sosyaldevrimcilerin gerçek yüzünü ortaya çıkarıyor ve "Ekonomistlerin" oportünizmini sert bir dille eleştiriyordu. Lenin'in makaleleri, Rusya işçi sınıfının kendi gücüne, önce çarlığın, ardından da kapitalizmin mutlaka yıkılacağına olan inancını artırıyordu.

Partinin yapılanmasında Lenin ve yoldaşları, yerel sosyaldemokrat örgütlerdeki durgunluğun ve amatörlüğün, sosyaldemokratların bir bölümündeki fikir anlaşmazlığının ve dalgalanmaların ve onlardan bazılarının katı ve mükemmel örgütlü bir partiye karşı aşağılayıcı tavırlarının üstesinden gelmek ve "Ekonomistlerin" oportünizmine karşı bir mücadele yürütmek zorundaydılar.

Lenin, sayısız düşmana karşı mücadele ve devasa sorunların üstesinde gelme koşullarında işçi sınıfının partisini kuruyordu. Rusya devrimcileri, partiyi kanlı takiplerin ateşi altında oluşturmak durumundaydılar, sürekli cezaevi, ağır hapis cezası ve sürgün tehditi ile karşı karşıyaydılar. Birçoğu devrimci faaliye-

8 Alıntı: Lenin: *Bütün Eserleri*, c.5, s.578/579, dipnot 118
9 V.İ.Lenin'in "*İşçi Partisi ve Köylüler*" başlıklı makalesi (1901)-bkz. *Bütün Eserleri*, c.4, s.422-430

ti yaşamıyla ödemek zorundaydı. "Sıkı bir beraberlik ruhu içinde bir kalabalık olarak gidiyoruz" diye yazıyor Lenin, "elleri birbirine kenetlenmiş, dik ve yorucu bir yola doğru. Her tarafımız düşmanla kuşatılmış ve hemen her zaman onların ateşi altında yürümek zorundayız."[10]

Çarlık, V.İ.'yi fiziksel olarak ortadan kaldırmak için her yolu deniyordu. Moskova Okrana şefi Sobatov teşkilâtının müdürüne Aralık 1900'de yazdığı gizli bir yazıda "şimdi devrimde, Ulyanov'dan daha büyüğü yok" diyor ve mutlaka öldürülmesi için plânların yapılmasını istiyordu.

V.İ., 1901'in sonundan itibaren bazı çalışmalarında Lenin takma adını kullanmaya başlıyordu. Neden onun böyle bir takma ad seçtiği, zaman zaman yöneltilen bir soruydu. Bu soruya V.İ.'nin akrabaları, onun bu adı muhtemelen tesadüfen seçtiğini, ama "Lenin" takma adının şu durumlarla da ilgili olabileceğini söylüyorlardı: V.İ., Sibirya'da sürgünde, "*Iskra*'da takma adı Volgin (büyük Rus Volga nehrine paralel) Plehanov ile birlikte çalışırken, o da devasa Sibirya nehri Lena'nın adını kullanmaya başlıyordu. Aralık 1901'de "*Sarya* dergisinde "Tarım sorunu ve 'Marx'ı eleştirenler'" (bölüm 1-4) adlı makalesi bu ad ile yayınlandı. Bu makalede Lenin Marksizmi tarım sorununda revize etmeye çalışan Alman ve Rus burjuva ve küçükburjuva ideologlarını çok sert bir dille eleştiriyordu.

Lenin'in "*Iskra*"sı parti için güçlü bir örgüt iskeleti oluşturuyordu. V.İ.'nin girişimi ve önderliğinde 1901'de *Iskra* yardımcı grupları ortaya çıkıyor ve gazetenin güvenilir insanları olarak faaliyetlerini Rusya'da yayıyorlardı. Bu kişiler yurtdışında hazırlanan *Iskra*'yı yaygınlaştırıyor ve *Iskra* literatürünün ülkede illegal olarak yeniden basılmasını sağlıyor, gazeteye okur, malzeme ve finansman kaynağı yaratıyorlardı ve ülkede tüm parti hayatını ve devrimci hareketi canlı tutuyorlardı. Öncü parti kadroları -işçi sınıfının davasına kendini adamış- profesyonel devrimciler *Iskra* çevresinde biraraya geliyor ve ittifak oluşturuyorlardı. *Iskra* aracılığıyla eğitimlerine ve desteklenmelerine Lenin büyük önem veriyordu. G.M.Krişişanovski *Iskra*'nın bu görevin yerine getirilmesinde büyük rol oynadığını saptıyor ve şöyle yazıyordu: "Lenin'in taktiklerinin en zorun üstesinden gelecek gücünü, Lenin'in 'Marksizmi eylemde' ortaya koyma gücünü daha sonra paylaşan birçok güç, onun bayrağı altında, tarihte o zamana kadar yaşanmamış bir yoğunlukta biraraya geliyordu."[11]

Iskra'nın güvenilir kişileri korkmadan ve sabırla bütün ülkede çalışıyorlardı. Ne sürekli polis takibinden ne de cezaevi ve sürgünden korkuyorlardı. "*Iskra*'nın güvenilir kişileri arasında şu isimler yer alıyordu: V.P.Arzibuşev, Y.V.Baramsin, N.E.Baumann, Z.S.Bobrovskaya, İ.F.Dubrovinski, M.İ.Kalinin, V.S.Kezçoveli, İ.M.Knipoviç, P.A.Krassikov, L.B.Krassin, S.P.Krişişanovskaya, G.M.Krişişanovski, F.V.Lengnik, P.N.Lepeşinski, M.M.Litvinov, V.P.Mnogin, G.İ.Okuloa, A.İ.Piskunov, İ.İ.Radçenko, R.S.Semlyaça, M.A.Silvin, N.A.Skrpinik, P.G.Smidoviç, Y.D.Stassova, A.M.Stopani, D.İ.Ulyanov, M.İ.Ulyanova, O.A.Varenzova, A.D.Zyurupa, vd.

Lenin'e göre "*Iskra*'nın en aktif güvenilir kişilerinden biri, İ.V.Babuşkin'di. "İvan Vassilyeviç serbest olduğundan bu yana, '*Iskra*'da gerçek emekçi muhabirler açısından eksiklik hissedilmiyor. '*Iskra*'nın ilk 20 sayısına göz attı-

10 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.5, s.364
11 *Bizim Gözümüzle Lenin*, s.30/31

ğınızda, tüm yazışmalar Şuya, İvanovo-Vosnessensk, Oreçovo-Suyevo ve merkez Rusya'nın diğer yerlerinden: Hemen hemen hepsi, *'Iskra*'ve işçiler arasında en kuvvetli ilişkiyi kurmaya çalışan İvan Vassilyeviç'in elinden geçmiş. İ.V., *Iskra*'nın en gayretli muhabiri ve tutkulu bir taraftarıydı."[12] Lenin, Rusya'daki *Iskra*'nın güvenilir kişileriyle ve örgütlerle düzenli olarak mektuplaşıyordu; Kendi hazırladığı bir taslağa göre bir Rusya *Iskra* örgütü oluşturuldu; örgütün çatısını, gazetenin Rusya kökenli güvenilir kişileri oluşturuyordu.

Lenin, "*Iskra*"nın Rusya örgütünün çalışmalarının lideriydi; tikel eğilimleri aşmaya ve Devrimci Marksizmin ilkeleri temelinde gerçek parti örgütleri birliğinin oluşturulmasında büyük başarılar kazanmasına yardımcı oluyordu. Örgüt, II. Parti kongresine kadar varlığını koruyordu, parti kongresinin hazırlanması ve kongre sırasında önemli bir rol oynuyordu.

Lenin'in önderliğinde Kişinyov'da İ.İ.Goldman tarafından *Iskra* için bir gizli matbaa kuruldu. Matbaa, gazetenin makalelerini ve sayılarını, yurtdışından gelen matrislere göre basıyordu. Münferit sayıların yeniden basılması, Yekaterinoslav ve Bakü'de de örgütlendi. Bakü'deki illegal matbaa için gizli yazışmalarda "Nina" adı kullanılıyordu.

"*Iskra*" çeşitli yollardan Rusya'ya gönderildi: Londra, Stockholm, Cenevre ve Batum'a giden gemilerdeki denizciler aracılığıyla gazeteyi gönderen P.G.Smidoviç'in yaşadığı Marsilya üzerinden. Batum'da N.K.Krupskaya'nın anılarında yazdığı gibi, İ.B.Krassin ve Yenukidze kardeşler teslim alıyorlardı. "... branda bezine sarılıp belli bir yerde denize atılıyor, yoldaşlarımız tarafından sudan çıkarılıyordu. Petersburg'da bir işletmede çalışan ve örgütten olan Mikail İvanoviç Kalinin, Guşça (Y.D.Stassova.Yazar) aracılığıyla Toulon'daki bir denizcinin adresini veriyordu. İskenderiye (Mısır) üzerinden ulaştırıyorlardı. İran üzerinden de taşımayı deniyorlardı. Daha sonra Kamenez-Podolsk-Lvov üzerinden taşındı. Bu nakliye para ve güç gerektiriyor, büyük risk taşıyordu."[13]

M.M.Litvinov 1902'de *Iskra*'nın Zürih sevkiyatını yönetiyordu. Gazete, ciltler halinde ve başka şekillerde gizli bölmesi bulunan bavullarda taşındı. Taşınması kolay olsun diye ince sağlam kağıda basıldı.

Redaksiyon Kurulunda Fikir Ayrılıkları

Iskra'nın redaksiyon kurulu içindeki durum, çok gergindi. Lenin, sürekli olarak oportünist dalgalanmalarla mücadele etmek durumundaydı, birçok ilkesel soruda derin fikir ayrılıkları ortaya çıkıyordu. Bunlar, özellikle de içinde Rusya liberallerinin sahte devrimci ruhunun, "abartılı boş laf geveziliği ve yüzkarası başarısızlık" politikası, Lenin'in "Semstvoların takipçileri ve Liberalizmin aniballeri" adlı makalesinin tartışmasında ortaya çıkıyordu. Makale üzerindeki tartışma neredeyse bir buçuk ay sürüyordu. G.V.Plehanov, P.B.Akselrod ve V.İ.Zassuliç Lenin'in liberallere yönelik olarak yaptığı sert siyasî eleştirisine karşı çıkıyorlardı. V.İ., makalesinin genel vurgusunu ve liberallere karşı genel tavrını değiştirmeyi ısrarla reddediyordu. Böylece, Lenin'in ve Plehanov'un görüşleri, liberal burjuvazi ve ideologları arasındaki ilişki sorunu bir kez daha temelde ayrılıyordu.

12 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.16, s.568
13 Nadejda Krupskaya: *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, s.87/88

Iskra redaksiyon kurulunda fikir ayrılıkları, parti programı üzerinde çalışılırken çok somut olarak ortaya çıkıyordu. Lenin'in önerisi üzerine, redaksiyon Plehanov'u programın teorik kısmının ilk tasarısını oluşturmakla görevlendirdi; tarımla ilgili bölümü ve müsveddenin sonunu Lenin yazmıştı. Lenin, Ocak 1920'de Plehanov tarafından yazılan program tasarısına yönelik eleştirel notlar yazdı. Lenin, Plehanov'un ikinci program tasarısına da ciddî bir eleştiri getiriyordu. Lenin, tasarıdaki ifadelerin fazlasıyla soyut olmasını, özellikle de Rusya kapitalizmine ilişkin ifadeleri eleştiriyordu. İkinci projede, Lenin'in vurguladığı gibi, "*proletarya diktatörlüğüne* dikkat çekilmemiş...eksik bırakılmıştı", işçi sınıfının -tek gerçek devrimci sınıf- öncü rolü, proletaryanın sınıf mücadelesi yerine, tüm emekçilerin ve sömürülenlerin ortak mücadelesinden söz edilmişti, partinin proleter karakteri yeterince vurgulanmamıştı. Lenin, kendi tasarısını yazıyordu.

V.İ.'nin redaksiyon kurulunda çalıştığı ve duruşunu savunmak durumunda olduğu koşulları, N.K. anılarında aktarmıştır. Bir redaksiyon toplantısını şöyle anlatıyor: "Plehanov, Lenin'in yazdığı program tasarısının bazı bölümlerine müdahale ediyordu. Vera İvanovna, her konuda Lenin ile aynı fikirde değildi, ama Plehanov'u da tümüyle onaylamıyordu. Akselrod, bazı noktalarda Lenin'e destek veriyordu. Kasvetli bir hava esiyordu. Vera İvanovna, Plehanov'a karşı çıkıyordu, ama o, burnundan kıl aldırmaz bir yüz ifadesiyle ve kollarını çapraz kavuşturarak Vera V.İ.'nin aklını fikrini karıştıracak şekilde bakıyordu. Sıra oylamaya geliyordu. Oylamadan önce, söz konusu sorun hakkında Lenin'le aynı düşüncede olan Akselrod, başının ağrıdığını ve dolaşmaya çıkması gerektiğini söylüyordu.

V.İ., korkunç bir şekilde öfkeleniyor, bu koşullarda çalışılamayacağını; bunun konuyla ilgisi var mı? diye soruyordu."[14]

Lenin ve Plehanov'un tasarıları temelinde, üzerinde uzlaşılmış tek bir RSDİP program taslağı üzerinde çalışmak için *Iskra* redaksiyonu bir "koordinasyon" komisyonu oluşturdu. Bu komisyon, Lenin'in yer almadığı *Iskra* üyelerinin Zürih'teki bir toplantısında onaylanan tasarının son sözünü söylüyordu. V.İ., komisyonun program tasarısına ilişkin kendi notlarını ve ilâvelerini yapıyordu. Şimdi yayınlanan materyal, Lenin'in program hazırlanırken yaptığı muazzam çalışmayı göstermektedir.

Lenin'in program taslağı, Lenin'in Plehanov'un ilk ve ikinci tasarısı ile komisyonun tasarısına ve bir dizi başka dokümana ilişkin notlar dışında, RSDİP programına ilişkin hazırlık materyali korunmuştur. Bu materyal, *Iskra* redaksiyon kurulu aracılığıyla RSDİP program taslağının oluşum tarihine ilişkin en önemli noktaları yansıtmaktadır.

Programın kaleme alınması, gergin bir ortamda gerçekleşiyordu. İlkesel Marksist duruşların savunusunda Lenin'in zorlu bir mücadele vermesi gerekiyordu; bunu da şöyle dile getiriyordu: "Sinirlerim altüst oldu, kendimi hasta hissediyorum."[15]

Lenin, partinin tarım programının son haline büyük önem veriyordu. Yeni tarihsel koşullarda köylüler karşısında proletaryanın izleyeceği siyaseti bilimsel

14 Nadejda Krupskaya: *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, s.74
15 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.34, s.91

olarak temellendiren ilk Marksistti. Daha proletarya partisinin tarım programı taslağını anlatan "İşçi partisi ve köylüler" başlıklı makalesinde, *Iskra*'nın bu soruna ilişkin duruşunu anlatıyordu. 1902'nin Şubat ayında ve Martın ilk yarısında "Rusya sosyaldemokrasisinin tarım politikası" başlıklı makalesini -RSDİP program taslağının tarım bölümüne ilişkin yorumu- yazıyordu. Lenin, bu makalelerde sosyaldemokrat işçi partisinin tarım sorununa ilişkin temel taleplerini gösteriyor ve bu taleplerin tarihsel zorunluluğuna ve sınıfsal içeriğine yönelik ayrıntılı bir analiz yapıyordu. Lenin'in dile getirişi doğrultusunda, "toprakların" geri verilmesi talebi tarım programının ana noktasını oluşturuyordu. Ama, "belli bir devrimci anda" bu talep yerine, arazi ve toprakların kamulaştırılması talebinin yöneltilebileceğine işaret ediyordu. Lenin, şöyle diyordu: "Ülkede sınıf mücadelesinin, proletarya aracılığıyla siyasî iktidarın ele geçirilmesinin ve sosyalist toplumun temellerini oluşturmaya yönelik proletaryanın sınıf mücadelesinin serbestçe gelişmesinin yolunu açmak bir sonraki ana hedefimizdir."[16]

Lenin'in "Rusya sosyaldemokrasisinin tarım programı" başlıklı makalesinin görüşülmesi sırasında, *Iskra* redaksiyonunda yeni tartışmalar alevleniyordu. Plehanov, bazı redaksiyon üyelerinin desteğinde, makalenin en önemli tezlerine karşı çıkıyor ve Marksizmin düşmanlarına karşı polemiğin ılımlı hale getirilmesini talep ediyordu. Uzun tartışmalardan sonra, arazi ve toprağın kamulaştırılmasının söz konusu olduğu tüm bölümler redaksiyon tarafından makaleden çıkarıldı.

Çok sayıda görüşmeden sonra, RSDİP program taslağı üzerinde çalışma tamamlandı ve Haziran 1902'de *Iskra*'nın 21. sayısında yayınlandı. Lenin'in ısrarlı mücadelesi ile işçi sınıfının devrimdeki öncü rolünü gösteren tezler tasarıya dahil edildi ve proletarya diktatörlüğüne ilişkin çok önemli bir nokta eklendi. Burada, herşeyden önce, Rusya işçi sınıfının tutarlı devrimci parti programı ile II. Enternasyonal'in parti programları arasındaki temel fark da yer alıyordu. Bu program VIII.Parti kongresine kadar değişmiyordu.

"Ne Yapmalı?"

Komünist Partinin oluşum tarihinde, Lenin'in "*Ne Yapmalı? Hareketimizin Acil Sorunları*" adlı yapıtı çok önemli bir yer tutmaktadır. V.İ., Mayıs 1901'de bu kitaba yönelik çalışmasına başlıyordu. N.K.Krupskaya, Lenin'in yapıtlarının ortaya çıkışlarını çok ilginç bir biçimde anlatmıştır: "..yazarken, genelde odada hızlı adımlarla bir aşağı bir yukarı gider gelirdi ve yazmak istediğinde, yavaşça kendi kendine konuşurdu." Lenin, Şubat 1902'de kitabı tamamladı; kitap Mart ayında Stuttgart'ta yayınlandı.

"Ne Yapmalı?" adlı çalışmasının başında ".. olabildiğince popüler, çok sayıda ve somut örnekle açıklanmış, bütün ekonomistlerle, fikirlerimizdeki tüm ilkesel ayrılıkları ortaya koyacak sistematik bir tartışma çabası"[17] olduğunu yazıyordu.

Lenin, bu yapıtta enternasyonal sosyaldemokrasinin durumuna yönelik derin bir analiz yapıyordu; sosyaldemokraside aralarında uzlaşmaz bir mücadelenin alevlendiği iki yönelimin ortaya çıktığını; birinin, Marksizmin fikirlerini sa-

16 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.6, s.138
17 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.5, s.358

vunan tutarlı devrimci yönelim ve bir diğerinin, Marksist teorinin temel tezlerini yozlaştıran "yeni", oportünist yönelim olduğunu gösteriyordu. Ama sözde "eski, dogmatik" Marksizme karşı "eleştirel" tavır ilân eden "yeni" yönelimin karakteri gerçekte Marksist öğretinin devrimci içeriğine karşı yöneliyor, Bernstein'ın oportünist, revizyonist görüşlerinde tüm netliğiyle ortaya çıkıyordu. Bernsteincılık, Marksizmi sığ hale getirerek, sosyal karşıtlıkları azaltma teorisi vaazları verip, sosyal devrim ve proletarya diktatörlüğü fikrini reddederek, işçi hareketini ve sınıf mücadelesini sınırlı bir sendikacılık ve burjuva-liberal reformizmle sınırlayıp işçi sınıfı bilincine zarar veriyordu. Bersteincılık savunucuları demagojik "eleştiri özgürlüğü" lafının arkasına sığınarak, gerçeklikte burjuva fikirlerini işçi hareketine aktarma özgürlüğünün, sosyaldemokrasiyi devrimci bir partiden reformist bir partiye dönüştürme özgürlüğünün propagandasını yapıyorlardı. "Bilerek gözlerini kapatmayan" diye yazıyordu Lenin, "sosyalizmde yeni 'eleştirel' yönelimin, *oportünizmin* yeni bir oyunundan başka bir şey olmadığını görmek zorundadır."[18]

Böylelikle daha 20.yüzyılın başında Lenin sosyaldemokrasideki oportünist yönelimin gerçek yüzünü gösteriyor ve enternasyonal işçi hareketine zarar verdiğini ortaya koyuyordu. Bu, Lenin'in büyük başarılarından biridir.

Oportünizmin enternasyonal karakterini ortaya çıkararak, onun, farklı ülkelerde farklı biçimler almasına rağmen, doğası gereği aynı ve tek şey olduğunu gösteriyordu. Fransa'da Millerandizm'de, İngiltere'de sendikacılıkta, Almanya'da Bernsteincılıkta, Rusya sosyaldemokrasisinde "ekonomizm" olarak kendini ortaya koyuyordu. Kendilerini Bersnteincılar gibi "eleştiri özgürlüğü" bayrağıyla gizleyen "Ekonomistler", devrimci teorinin rolünü, partinin program ve taktiğini önemsizleştiriyor ve işçi hareketini burjuva liberalizminin kuyruğuna dönüştürmek istiyorlardı ve işçi hareketinde partinin öncü rolünü reddediyorlardı.

Tüm bu ilkesel sorunlarda Lenin ekonomistlere karşı kararlı bir savaş açıyordu; ekonomistlere karşı mücadele, aynı zamanda enternasyonal oportünizme karşı bir mücadeleydi. Öte yandan Lenin *"Ne Yapmalı?"* başlıklı kitabında Rusya sosyaldemokrasisinin bu dönemdeki faaliyetini harekete geçiren en önemli ideolojik ve örgütsel problemlere yönelik geniş kapsamlı bir araştırma yapıyordu. Oportünizmin ideolojik kaynaklarını keşfediyor, devrimci teori ve sosyalist bilincin taşıdığı büyük önemi, işçi hareketinin devrimci ve öncü gücü olarak partinin rolünü gösteriyordu ve proleterya partisinin görevinin işçi hareketinin sosyalizmle bütünleşmesini gerçekleştirmek olduğu temel Marksist tezini temellendiriyordu.

Lenin'e göre, "Ekonomistler" "eleştirinin özgürlüğü" lafının yalnızca kendilerinin teoriye ilişkin endişeleri olmadıklarını ve ilkesizlik içinde kaldıklarını gösteriyordu. *"Öncü mücadele güçlerinin rolünü, yalnızca ilerici bir teori kılavuzluğunda giden bir partinin yerine getirebileceğinin"* altını çiziyordu.[19] Düşüncelerine kanıt olarak, büyük sosyaldemokrasi mücadelesinde üç -politik, ekonomik ve teorik- biçimi kabul eden Engels'i gösteriyordu.

Devrimci sosyaldemokratlar ve "Ekonomistler" arasındaki fikir ayrılıklarındaki önemli bir nokta, işçi hareketindeki kendiliğindenlik ve bilinçli eylemli-

18 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.5, s.364
19 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.5, s.380

lik ilişkisi sorunuydu. Bu sorunun doğru olarak çözümlenmesi, çok büyük önem taşıdığından Lenin tarafından tüm ayrıntılarıyla ele alındı.

"Ekonomistler" işçi hareketinin kendiliğindenliğini kutsuyor ve sosyalist bilincin rolünü küçümsüyorlardı. Hatta kendiliğindenliği kutsamayı teorik olarak temellendirmeye çalışıyor; sosyalist ideolojinin kendiliğinden doğacağını, unsurlarının işçi hareketinde, kendiliğinden gelişim sürecinde yavaş yavaş bizzat bir araya geleceğini iddia ediyorlardı. Ama Lenin, gerçeklikte sosyalist bilincin bir işçi hareketinden kendiliğinden doğmayacağını, Devrimci, Marksist parti aracılığıyla işçi hareketine taşınacağını gösteriyordu.

Lenin, sınıfsal karşıtlıklara ayrılmış burjuva toplumunda sınıflar dışında ya da sınıflar üstünde bir ideolojinin asla var olamayacağını açıklıyordu. Soru, ya burjuva ya da sosyalist ideoloji karşıtlığında sorulabilirdi. Arada başka bir şey olamazdı. İşçi sınıfı sosyalizme ulaşmaya çaba göstercekti; bu çaba, içinde bulunduğu sosyal durumdan, kendi yaşam koşullarından kaynaklanacaktı. Herşeyden önce kendi yaşam biçimi ile, sosyalist ideolojiyi kavramaya hazır hale gelecekti. Lenin, "İşçi sınıfının kendiliğinden sosyalizme yakın olduğunu hissettiğini" yazmıştır. "Bu, işçi sınıfının yoksulluğunun nedenlerini ele alan sosyalist teorinin, ötekilerin her birinden çok daha derinden ve doğru göstermesi anlamında tümüyle doğrudur; bu nedenle işçiler tarafından da böylesine kolay kavranır..."[20] Egemen sınıf olarak burjuvazi, kitlelerin zihinsel açıdan köleleştirilmesi için muazzam bir aygıta sahiptir ve emrindeki tüm mevcut araçlarla kendi ideolojisini yaymaya ve proletaryayı etkilemeye çalışır. Bu nedenle, "işçi hareketinin kendiliğindenliğini kutsama, 'bilinçli unsurun', aynı zamanda sosyaldemokrasinin rolünü azaltma *-bu rolü azaltmayı isteyen ya da istemeyenden tümüyle bağımsız olarak- burjuva ideolojisinin işçiler üzerindeki etkinin artması anlamına gelir."*[21] İşçi sınıfını burjuva fikirlerinin etkisinden korumak ve bilinçlerine sosyalist fikirleri yerleştirmek için, burjuva ideolojisine karşı enerjik bir mücadele gerekmektedir.

Kendiliğindenliği kutsamak, ekonomistlerin yalnızca devrimci teorinin değil, parti ve işçi sınıfının siyasî görevleri için de önemsiz görmesine yol açıyordu. "Ekonomistler" işçi hareketinin görevini, burjuva toplumu çerçevesinde çalışma koşullarının iyileştirilmesi için patrona ve hükümete karşı verilecek sendikal ekonomik mücadeleyle sınırlıyorlardı. Lenin, böyle bir reformist politikanın kapitalist ücret köleliliğinin uzun vadede kalıcı olmasına yol açacağını gösteriyordu. Belli bir meslekteki işçilerin mücadelesinde tüm davayı, emeğin satışı için daha iyi koşullarla sınırlamak, esasında devrimci değil, yalnızca sendikalist bir politika olacaktır. Bu politikadan farklı olarak, proletarya partisinin sosyaldemokrat faaliyeti, emeğin satışı için daha iyi koşulları hedeflemek değil, işgücünü zenginlere satmak zorunda bırakan toplum düzenini de ortadan kaldırmaya yönelik olacaktır.

Buradan Lenin, sosyaldemokratların aktif olarak işçi sınıfının siyasî eğitimine yönelmeleri gerektiği, "işçileri *sosyaldemokrat* politik bilinç düzeyine *çekmek* için ekonomik mücadelede işçilerde ortaya çıkan politik bilincin kıvılcımlarını *kullanmak* gerektiği" sonucuna varmıştır.[22] İşçi sınıfı ve çarlık rejimi

20 Aynı kitap, s.397
21 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.5, s.394
22 Aynı kitap, s.429

arasındaki düşmanlık fikrinin, işçilerin çıkarları ile patronların çıkarları arasındaki karşıtlık fikrinin propagandasını yapmak yetmez, yaşamın ve faaliyetin farklı alanlarında, hem meslekî hem de genel devlet burjuvazisi faaliyetinde, özel yaşamda, aile yaşamında, dinsel yaşamda, bilimsel faaliyette, vd. ortaya çıkan çarlık rejiminin ve polisin tüm ezme biçimlerini göstermek gerekir.

"...Sosyaldemokratların ideali, bir sendikalizm sekreterliği değil, nerede ortaya çıkarsa çıksın, keyfiyetin ve baskının tüm ortaya çıkış biçimlerine tepki vermeyi bilen, herşeyden önce sosyaldemokrasiye inançlarını ve demokratik taleplerini göstermek ve herkese proletaryanın özgürlük mücadelesinin dünya tarihi açısından önemini göstermek için, polisin keyfiyetini ve kapitalist sömürünün genel tablosunun tüm bu görünümlerini gösterrneyi bilen, hangi katmana ya da sınıfa yönelik olursa olsun, her ayrıntıdan yararlanmasını bilen bir *halk tribünü* olmalıdır."[23]

"Ne Yapmalı?" adlı kitabın önemli bir bölümünü Lenin örgüt sorunlarına ayırmış ve bu sorunlarda da "Ekonomistlere" savaş açmıştır. Proletaryanın siyasî görevlerinin kapsamını daraltarak Ekonomistler, partinin işçi hareketindeki öncü rolünü azaltıyor ve örgütsel görevlerinin önemini küçültüyorlardı. Amatörlüğü, küçük çaplı uygulamaları ve yerel örgütlerin yalıtılmışlığını haklı gösteriyorlardı. Lenin bir kez daha bütünüyle merkezi, sağlam devrimci örgütler yaratma görevini gerekçeleriyle gösteriyordu. Bunun için, parti militanı kadrolarında, politik görevleri ve örgüt çalışmasının kapsamını önemsizleştirme çabasını onaylamama ve aşağılama ile karşılaşılması gerekiyordu. "...görevimiz, devrimcinin aşağılanması için amatöre gitmek değil, amatörü devrimci düzeye *çekmektir."*[24] diyordu.

Lenin, "Ekonomistlerin" örgüt sorunlarına oportünist yaklaşımını gösteriyor ve aynı zamanda partinin örgütsel düzeni için plân yapıyordu. Bu plâna göre parti iki bölümden oluşacaktı: İçinde asıl olarak profesyonel devrimcilerin yer aldığı öncü kadrolardan oluşan küçük bir grup ve emekçi kitlelerin sempatisini kazanan ve onlar tarafından desteklenen geniş bir yerel parti örgütleri ağı.

Lenin, *"Ne Yapmalı"* başlıklı kitabında Marx ve Engels'in proletarya partisi hakkındaki fikirlerini geliştirmiş ve yeni tipte parti öğretisinin temelleri üzerinde çalışmıştır. Bu fikirler, Rusya'da sosyaldemokrat örgütler tarafından heyecanla benimsenmiştir. RSDİP Petersburg komitesi *"Iskra"*nın "teorik yaklaşımlar, taktik anlayışlar ve örgütsel fikirleri ile dayanışma üzerine" bir bildiri yayınlamıştır. "Komite, *'Ne Yapmalı?'* başlıklı broşürün yazarının sözleri ile, amatörlük döneminin, yerel ayrışma döneminin, örgütsel karmaşa ve programa ilişkin fikir ayrılıkları döneminin sona ermesi gerektiği kanaatine vardı."[25] RSDİP'in Moskova komitesi *Iskra* redaksiyonuna başvuruyor ve V.İ.Lenin'e *"Ne Yapmalı?"* kitabı için teşekkür ediyordu. Tula komitesi Lenin'in kitabının bıraktığı etki hakkında "komite ve sınıf bilinci en yüksek işçiler, *Iskra*'nın gerçek duruşunu ve amacını kavradı" şeklinde bir değerlendirme yapıyordu. Sibirya ittifakı, "Lenin'in kitabı *'Ne Yapmalı?'* aktif sosyaldemokratlar üzerinde güçlü bir etki yaptığını ve örgütsel ve taktik sorunlar açısından *Iskra*'nın görüşlerinin başarısını en üst düzeye çıkarıyor" diye vurguluyordu.

23 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.5, s.437
24 Aynı kitap, s.483/484
25 *Iskra*, 15 Ekim 1902, sayı 26

Lenin özellikle işçilerin kitabını nasıl gördüklerine karşı ilgi duyuyordu. Bu nedenle, Temmuz 1902'de Petersburg'a, İ.İ.Radçenko'ya şöyle yazıyordu: "İşçilerle konuştuğunuzu bildirmeniz beni fazlasıyla sevindirdi. Gerçekten motivasyonu artıran mektuplar bize çok az geliyor. Bunu mutlaka işçilerinize bildirin ve onların da bize yazmalarını ve bunu da yalnızca basın için değil, aramızdaki bağlantıların kopmaması ve birbirimizle anlaşmamızın zorlaşmaması için salt fikir alışverişinde bulunmak üzere bunu yapmalarını rica ettiğimizi belirtin. Beni burada kişisel olarak özellikle işçilerin *'Ne Yapmalı?'* başlıklı kitabı nasıl gördükleri ilgilendiriyor, zira işçilerin düşüncelerini henüz bilmiyorum."[26]

Lenin'in kitabı, Rusya'da sosyaldemokrat komitenin *Iskra* çevresinde biraraya gelmesinde ve RSDİP'in II.Parti kongresi hazırlıklarında büyük bir rol oynuyordu.

Rusya'daki Iskra'cı Örgütler

Lenin'in yurtdışı faaliyeti, Rusya'da parti çalışmasına, işçi ve köylü hareketinin gelişmesine hizmet etmiştir. Lenin, Rusya'daki parti örgütleriyle sıkı bağlantı içindeydi. Elimize geçen mektuplar, onun Petersburg, Moskova, Kiev, Odessa'daki ve diğer örgütlerin pratik faaliyeti hakkında ne kadar derinden ve ayrıntılı bir görüş edindiğini göstermektedir. Lenin, onlara yol gösteriyor ve önerilerde bulunuyordu, çalışmadaki eksiklerini ve hatalarını düzeltmelerine yardım ediyordu. Eylül 1902'de Petersburglu bir sosyaldemokratın mektubuna cevap olarak Lenin içinde "Neyle Başlamalı?" başlıklı makalede ve *"Ne Yapmalı?"* başlıklı kitapta geliştirdiği yeni tipteki partinin yapısının *Iskra* temelindeki ilkelerini ayrıntılı olarak ele aldığı "örgütsel görevlerimiz hakkında bir yoldaşa mektup" yazıyordu. "Yoldaşa mektup" Devrimci Marksistlerin "Ekonomistler" tarafından gündeme getirilen amatörlüğe karşı mücadelesinde ve *Iskra* örgüt ilkelerinin sağlamlaştırılmasında büyük bir rol oynuyordu. Lenin, işçi sayısının yoğun olduğu büyük işletmelere büyük önem veriyordu. İşletmelerdeki örgütlerin rolünün, sosyaldemokrat hareketin ana gücü olduğunu vurguluyor ve şöyle yazıyordu: "Her işletme bizim kalemiz olmalı" Teksir edilmiş "Bir yoldaşa mektubun" kopyaları elden ele ulaştırıyor, yalnızca Petersburg'da değil, Moskova, Riga, Rostov, Nahçıvan, Nikolayev, Krasnoyarsk, Irkutsk ve diğer kentlere gönderiliyordu. Ocak 1904'de RSDİP merkez komitesinin mektubu Rusya'da Lenin'in yazdığı bir önsöz ve sonsöz ile birlikte broşür olarak yayınlandı. İşçilerle, Rusya'dan gelen *Iskra*'nın güvenilir kişileriyle biraraya gelmek Lenin'e büyük mutluluk veriyordu. Lenin'den öneriler istiyorlardı; onda tüm can alıcı sorulara nihaî yanıtları buluyorlar; acilen yerine getirilecek görevleri öğreniyorlardı. *Iskra*'nın güvenilir kişileri, Lenin'le yaptıkları konuşmaların gerçek bir Marksist okul işlevi taşıdığını görüyorlardı.

Lenin'in parti yapısı hakkındaki yorucu ve bitip tükenmez faaliyeti meyvelerini veriyordu. Lenin'in *Iskra*'sı, güçlerin birleşmesinin, Marksist program, devrimci taktik, ortak irade ve katı disiplin ile sosyaldemokrat örgütlerin ortak bir merkezî proletaryanın mücadele partisi için eğitim ve biraraya gelişinin merkeziydi. *Iskra* örgütleri, işçi sınıfının çarlık rejimine karşı mücadelesini yöneti-

26 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.36, s.92

yorlardı. *Iskra*'nın fikirlerinin etkisiyle, devrimci hareket kitlesel bir karaktere bürünüyordu; bunun somut bir kanıtı, Rusya'nın birçok kentindeki grevler ve gösterilerdi. Lenin, daha sonra bu döneme ilişkin olarak gururla şöyle yazıyordu: "Sınıf bilincine sahip proletaryanın öncü kısmı, *Iskra* tarafında yer alıyordu."[27]

Londra Paris ve Cenevre'de

1902 yılının ilk aylarında *Iskra*'nın yayınlanması polis takibi nedeniyle Londra'ya kaydırıldı. 30 Mart (12 Nisan) tarihinde Lenin ve N.K. Münih'ten ayrıldılar; Londra'ya giderken önce Köln'de, sonra Lüttich'de, kısa bir süre de Brüksel'de kaldılar.

Londra'da İngiliz sosyaldemokratların desteğiyle *Iskra*'nın basım işi örgütlendi. İngilizler misafirperver davranarak kendi matbaalarının kullanılmasına izin verdiler. Daha sonraları V.İ., ileri İngiliz yayın organı "*Justice*"in (Adalet) redaktörü Harry Quelch hakkında şu sözleri yazıyordu: "...biraz şıkışmak durumundaydı. Kendisi için matbaadaki redaktör odasındaki yerinin bir köşesi ince bir perdeyle bölünmüştü. Bu köşede çok küçük bir yazı masası, üzerinde bir kitap rafı ve bir sandalye bulunmaktaydı. Bu satırları yazan Quelch'i 'redaktör kabininde' ziyaret ettiğinde, ikinci bir sandalye için başka yer kalmıyordu...."[28]

Lenin ve Krupskaya Londra'da Richter adını kullanıyorlardı ve mobilya döşeli bir evde oturuyorlardı, daha sonra Britisch Müzesinin yakınlarında küçük bir evde iki odalı bir daire kiralıyorlardı. Günün ilk yarısında V.İ., Karl Marx'ın da bir zamanlar çalışmış olduğu müzenin kütüphanesinde çalışıyordu, ikinci yarısında ise, evde çalışıyordu. Boş saatlerinde Londra'yı geziyordu. Bu kentin gözü alan zenginliğini ve göze batan yoksulluğunu gördüğünde, dudakları arasından şöyle mırıldanıyordu: "İki millet." İngiliz işçi hareketini de inceliyordu, sık sık işçilerin yaşadığı yerlere gidiyor, toplantılara ve gösterilere katılıyordu.

Londra'da İngilizcesini ilerletiyordu. Bir gazete ilanıyla kendisine ve N.K.'ya Rusça dil dersine karşılık İngilizce dersi verecek bir İngiliz buluyordu.

Haziran 1902'de V.İ., annesi ve ablasıyla buluşmak ve redaksiyondaki gergin durumdan biraz kurtulup dinlenmek için Fransa'ya gidiyordu. Ailesiyle birlikte birkaç hafta Fransa'nın kuzey kıyısındaki Loguivy'de dinlenmeye çekildi. Annesini tekrar görmesi ona büyük mutluluk vermişti. Annesinin kendisiyle birlikte yaşamasını çok arzu ediyordu, ama o, her zaman, yardıma en çok ihtiyacı olan çocuklarının yanında kalıyordu. Böyle bir durumu da sık sık yaşaması gerekiyordu: Ulyanov ailesinden biri ya da diğeri hapiste ya da sürgündeydi, hatta bazen hepsi birlikte aynı zamanda.

Bu dönemde Lenin basılmış çalışmalarında hem de konuşmalarında dikkatini, Marksist tarım programına ve sosyaldevrimcilerin küçükburjuva parti taktiklerine, veriyordu. Sosyaldevrimciler, liberal popülistlerin gerici görüşlerinin propagandasını yapıyorlardı. Kendilerini sosyalist olarak tanımlamalarına rağmen, Lenin'in gösterdiği gibi, "sözde sosyalizmlerini tamamen küçükburjuva re-

27 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.21, s.354
28 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.19, s.362

formculuğu düzeyine indirgiyor"[29] ve kendi tarım programları ile köylüleri yanıltıyorlardı.

Lenin, sosyaldevrimcilerin Rusya devrimci hareketine ne kadar zarar verdiklerini ortaya koyuyordu. Paris'te Rusya'dan gelmiş siyasî göçmenlerle yapılan bir toplantıda, sosyaldevrimcilere karşı bir konuşma yapıyordu. Daha sonra, 1902 sonbaharında İsviçre'nin birçok kentinde (Lozan, Cenevre, Bern, Zürih) ve Londra ve Lüttich'te konuşmalarını sürdürüyordu.

Şubat 1902'de Paris'te Toplum Bilimleri Rus Yüksek Okulunda "Avrupa ve Rusya'da tarım sorununa Marksist yaklaşımlar" konusu üzerine seminerler veriyordu. Yüksek okul, yurtdışında yaşayan Rus öğrenciler için açılmıştı ve yasaldı. Yüksek okulun yöneticileri, Devrimci Marksistlere karşı açık bir düşmanlık yürütüyor, popülistlere ve sosyaldevrimcilere açık olarak sempati gösteriyorladı. V.İ.'nin tarım sorunu üzerinde çalışan bir teorisyen olarak uzmanlık bilgisi öyle derindi ki, profesörler meclisi, Parisli *Iskra* grubu ile birlikte çalışan sosyaldemokrat öğrencilerin baskısıyla "meşhur Marksist V.İ.'yi, İlyin'i, 'Rusya'da Kapitalizmin Gelişimi' ve 'Ekonomik İncelemeler' adlı kitapların yazarını..." tarım sorununa ilişkin bir seminerler dizisine davet etmeye karar verdi. Ancak, İlyin ve Lenin'in aynı kişi olduğu ortaya çıktığında şaşkınlıkları ve telaşları çok büyüktü. Okulun yönetimi, Lenin'in seminerlerine son vermeye çalışıyorlardı, ama boşuna bir çabaydı bu. Öğrenciler, Lenin'in seminerlerine çok büyük ilgi gösteriyorlar ve bu seminerlerin kendileri için gerçek bir bayram olduğunu açıklıyorlardı.

Lenin Londra'ya geri döndükten sonra, 5 (18) Mart'ta Londra'da işçilerin yaşadığı Whitechapel'de işçi gösterisinde Paris Komünü'nün yıl dönümü şerefine çok etkili bir konuşma yapıyordu. Gösteride Komünde yer almış olanlar da vardı, içlerinde ateşli bir Komün üyesi Lousie Michel'de bulunuyordu ve bir konuşma yapıyordu.

Mart 1903'de Lenin "Kır Yoksulları Hakkında. Sosyaldemokratların Hedefleri, Köylüler İçin Yazılmış" başlıklı broşürünü yazdı. 1902 yılının köylü eylemleri, Lenin'i, köylüler için bir broşür yazmanın önemli olduğu düşüncesine götürmüştü. Lenin, büyük bir titizlikle bu broşürü hazırlıyor ve köylüler için olabildiğince anlaşılabilir olmaya çalışıyordu. G.V.Plehanov'a, köylülere, ellerine köylü halk içindeki dört zümre (büyük toprak sahipleri, köy burjuvazisi, orta halli köylüler ve yarı proleterler) hakkında somut bilgiler vererek ülkede sınıf mücadelesinin Marksist öğretisini açıklamak istediğini yazıyordu. Broşürde Lenin köylülere basit kelimelerle işçi partisinin hedefinin ne olduğunu ve köydeki yoksulluğun neden işçilerle birlikte düşünülmesi gerektiğini açıklıyordu. Lenin'in broşürü, popüler Marksist literatürde önemli bir örnektir.

Lenin, köydeki yoksulluğa ilişkin olarak şöyle yazıyordu: "Yeni ve daha iyi bir toplumsal yapı hedefliyoruz: Bu yeni ve daha iyi olan toplumda ne zenginlik ne de yoksulluk olacaktır; herkes çalışmaya katılacaktır. Küçük bir zenginler topluluğu değil, tüm emekçiler, ortak çalışmanın ürünlerinden yararlanacaktır. Makineler ve diğer mükemmel aletler işi kolaylaştıracaktır, milyonların, ama milyonlarca halkın sırtından bazıları zenginleşmeyecektir. Bu yeni ve daha iyi toplumun adı, sosyalist toplumdur. Bu toplumu anlatan öğretinin adı *sosyalizm-*

29 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.6, s.166

dir."[30] Ayrıca, "Bu büyük bir davadır; bu dava, yaşamı ona adayacak kadar değerlidir."[31]

Lenin, tekrar tekrar işçi ve köylü ittifakının güçlendirilesinin altını çizmiştir. Bu büyük fikrini geliştirirken, işçi sınıfı ve köylülerin ittifakında köydeki yoksulluğun taşıdığı önemi ortaya koyuyordu.

Lenin'in broşürü, Mayıs 1905'de Cenevre'de yayınlanmıştır. V.İ.'nin önsözü ile birlikte RSDİP program tasarısı ek olarak verilmiştir Yurtdışında yayınlanmış, illegal yoldan Rusya'ya gönderilmiş ve orada geniş bir yankı bulmuştur; illegal sosyaldemokrat ve işçi çevrelerinde incelenip, köye, orduya ve donanmaya sızdırılmıştır. Kesin olmayan verilere göre Lenin'in broşürü yalnızca Mayıs 1905'ten Aralık 1905'e kadar 75 ayrı yere ulaşmıştır. 1904'de 10 000 adet basılarak yurtdışında yeniden yayınlanır, Rusya'da da birçok defa basılır, 1905'de ise legal olarak yayınlanır. Yoksul köylü ailelerinden gelen bir işçi, daha sonra V.İ.'ye, "Kır Yoksulları Hakkında"yı okuduktan sonra Bolşevik olduğunu söylemiştir.

1905'in ilk aylarında *Iskra*, "Emeğin Kurtuluşu" grubunun baskısıyla Cenevre'ye taşınıyordu. Mayıs ayı başında Lenin ve N.K. Londra'dan ayrıldılar.

V.İ., Cenevre'nin kenar semtlerinden biri olan işçi yerleşim bölgesi Secheron'da, 1904 sonbaharına kadar ailesiyle birlikte oturduğu küçük bir ev kiraladı. Evin üç odası ve tabanı taş döşeli bir mutfağı vardı. Odalara gitmek için tahta merdiveni kullanmak gerekiyordu. Her odada bir masa, üzerinde bir battaniye serili basit bir metal yatak, çok sayıda sandalye ve kabaca yerleştirilmiş kitap rafları bulunuyordu. Mutfakta, gerekli mobilya yerine kitaplar ve kap kacak paketleri konmuştu. Giriş katındaki mutfak, hem yemek hem de misafir odası olarak kullanılıyordu. Bu odada Lenin bir fincan çay eşliğinde dostu olan ve misafir gelen yoldaşlarıyla uzun konuşmalar yapıyordu. *Iskra* taraftarlarından biri olan Z.S.Selikson-Bobrovskaya anılarında Lenin'le biraraya gelişlerini, onun sadeliği ve dostane tavrı, mütevaziliği ve yaşam sevincini yazıyor: "V.İ.'nin pantolonunun üzerinde koyu renkli bir gömleği vardı; kısa boylu görünümüne 'Rus görüntüsü veren' özel bir yakalık takardı."[32]

V.İ., her yoldaşıyla, özellikle de birçoğu sürgünden ya da hapisten kaçıp yurtdışına giden ve çoğu zaman kullanılabilir dahi olamayan ayakkabı ve giysiler içinde gelen yeni göçmenlerle ilgilenirdi. Yeni gelenlerin, barınma, giysi ve gıda ihtiyaçlarını karşılamaları için uğraşırdı ve o kişilerin en acil ihtiyaçlarının sağlandığından emin olana değin rahatlamazdı. V.İ., duyarlı bir yoldaş, sevgi dolu ve büyüleyici bir insandı. İnsanlarla ilişkilerinde çok kibar ve nazikti, gerek duyulduğunda yardıma hazırdı, insanların kalbini kazanıyordu.

Lenin, karşı konulması zor bir güç ve enerjiye sahipti. Güzel esprileri, güzel şarkıları , müziği ve halk festivallerini severdi. Durup dinlenmeden çalışan bu insan, dostları arasında neşeli saatler geçirmek için zaman da buluyordu. N.K., ve yoldaşları kent merkezi dışına bisiklet gezileri yapıyorlardı. Bazen V.İ., karısı ve annesiyle birlikte bütün gün süren pazar gezintileri yapıyordu. Böyle bir pazar günü hakkında şöyle yazmıştır: "Gezinti, harikaydı, hava bizi mutlu-

30 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.6, s.362
31 Aynı kitap, s.411
32 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 1.Bölüm, s.240, Rusça

luktan kabına sığmayan çocuklara dönüştürdü, ve Sibirya'da yaşadığım bir av sonrasında olduğu gibi dinlenmek zorunda kaldım. Gezintiler üzerine fazla deneyimliyiz. Burada yoldaşların arasında, kentin her yanını tanımış olan yalnızca biziz. Kendimize farklı 'keçi yolları' arıyoruz, bize yakın yerleri biliyoruz ve ilerde daha da ilerilere gitmek istiyoruz. Kendimi bu son zamanda iyi hissediyorum, düzenli çalışıyorum ve sürekli bir oraya bir buraya sürüklenmeyeceğim."[33]

Akşamları bazen yoldaşları Lenin'in evinde biraraya geliyorlardı. Birlikte devrimci şarkılar ve halk şarkıları söylüyorlardı: "*Enternasyonal*", "*Marseillaise*", "*Varşavyanka*", "*Volga'nın Kıyısında Bir Kaya Vardı*", "*Muhteşem Baykal*", "*Fırtına Gürlüyor*", "*Bozulmamış Şarkı*", "*Zindanda Azap*", vd. V.İ. de coşkuyla eşlik ediyordu.

V.İ., gezintiler sırasında, akşam çayında, dost sohbetlerinde edebiyat ve sevdiği yazarlar hakkında konuşmaktan çok hoşlanıyordu. Çernişevski, Saltikov-Şçedrin ve Nekrassov. Edebiyat bilgisi dostlarını hayrete düşürüyordu; Lenin, Nekrassov'un şiirlerini ezbere biliyordu, içeriğin derinliğini ve dizelerin güzelliğini hissederek okuyordu; Puşkin'in, Lermontov'un ve Tolstoy'un yapıtları hakkında geniş bilgiye sahipti.

Rusya'dan uzakta yaşadığından, ülkesine büyük bir özlem duyuyordu. Bu özlemi, annesine yazdığı mektuplarda sık sık gündeme geliyordu. Buz gibi soğuk bir Münih akşamında, gerçek bir Rusya kışını, buzda kaymayı ve buzlu havayı düşündüğünü; Londra'da düşler gördüğünü anlatıyordu: "Yazın Volga'ya gitmek ne güzel olurdu!" İsviçre dağları ona "Rusya'daki güzel bir kış gününün güneşini, karını ve patenlerini anımsatıyordu. Geniş Rusya düzlüklerini, ülkesinin Volga çevresini ve Sibirya'nın muhteşem doğasını düşünüyordu. Gazeteden, sanat tiyatrosunda Çehov'un "*Üç Kızkardeş*" oyununun oynadığını öğrendiğinde, büyük bir ilgi gösteriyor ve aile bireylerine parça hakkındaki düşüncelerini soruyordu. "Sanat tiyatrosunda mükkemmel bir oyun sergiliyorlar" diye yazıyordu. "Geçen yılki ziyaretimi hâlâ özlemle anımsıyorum"[34] Bir başka mektubunda, "Nachtasly'i" görmek için sanat tiyatrosuna gitmeyi arzuladığını yazıyordu. Annesine, Çaykovski'nin son senfonisini bir konserde dinleyebilmenin kendisini çok mutlu edeceğini söylüyordu. Yurtdışında bulunduğu her yerde, her zaman Rusya'yı düşünüyordu.

RSDİP'in II.Parti Kongresinde

Iskra üç yıllık bir sürede, RSDİP Rus komitesini çok fazla etkilemişti. "Ekonomizm", ideolojik olarak parçalanmıştı. Sistemsizlik ve dalgalanma dönemi sona eriyordu. Lenin'in plânının başarısı, enternasyonal devrimci işçi hareketine model olan sağlam bir proleter mücadele partisine dayanıyordu.

Lenin, Rusya'nın parti örgütlerini *Iskra* çevresine topladıktan sonra, II. Parti kongresini toplamaya girişti ve muazzam bir hazırlık çalışması yürüttü. Parti kongresi hazırlığına ve bizzat parti kongresine yönelik olarak, şiddetli bir ideolojik mücadele durumunda kendiliğinden bir gelişmenin olacağını önceden

33 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.37, s.297
34 Aynı kitap, s.261

gördüğü için, Rusya Marksistlerine yapılacak parti kongresinin ne kadar önemli olduğunu ve *Iskra*'nın programının ve *Iskra*'nın örgüt ilkelerinin parti kongresi tarafından kabul edilmesinin ne kadar gerekli olduğunu açıklıyordu. Lenin, *Iskra* karşıtlarına ve her tür oportünist unsura karşı titiz biçimde hazırlanıyordu.

Lenin, 15 Ağustos 1902'de Londra'da RSDİP'in Petersburg komitesi, Rusya *Iskra* örgütü ve RSDİP Kuzey İttifakı temsilcileri ile bir görüşme yapıyordu; burada, II. Parti kongresinin toplanması için örgüt komitesinin *Iskra* çekirdeği oluşturuldu. Lenin'in girişimi üzerine, Kasım ayında sosyaldemokrat partinin temsilcileriyle Poskov'da yapılan bir görüşmede üyelerinin ağırlıklı çoğunluğunun Iskracılar olduğu örgüt komitesi oluşturuldu. Lenin'in talimatıyla, örgüt komitesi, parti kongresi için büyük bir hazırlık çalışması yaptı ve parti kongresi başlamadan önce Cenevre'ye gelen *Iskra* redaksiyonu üyelerine ve parti delegasyonuna parti durumunu aktardığı bir taslak hazırlıyordu ve aynı tip görüşler oluşması için delege toplantılarına katılıyordu. *Iskra* örgütünün faaliyeti üzerine parti kongresi için bir rapor planı hazırlıyor ve çözüm tasarıları oluşturuyordu: Gösteriler, RSDİP'deki "ittifakın" konumu, üniversite gençliğiyle ilişki, parti literatürü, ekonomik mücadele, 1 Mayıs, enternasyonal kongre, devrimci şiddet, propaganda ve kuvvetlerin dağıtımı. Parti kongresinden hemen önce, parti programının tarımla ilgili kısmını ele aldığı "Program taslağımızın eleştirisine yanıt" başlıklı makalesini yazıyordu. Makale, "Lenin'in n.program taslağımızın eleştirisine x.yanıta ilişkin tarım programı hakkında" başlıklı broşürde yayınlandı; bu, tarım sorununa ilişkin bir rapor yerine delegelere dağıtıldı.

Hazırlık aşamasında en önemli çalışmaları Lenin ve kurucusu olduğu *Iskra*'nın yaptığı RSDİP'in II.Parti Kongresi, 17 (30)Temmuz-10 (23)Ağustos 1903 tarihleri arasında gerçekleşti. Lenin tarihsel önem taşıyan bir olay olarak gerçekleşmesini arzu ettiği parti kongresinin açılışını büyük bir heyecan ve sabırsızlık içinde bekliyordu. Parti kongresi önce Brüksel'de toplandı, ama Belçika polisinin takibi nedeniyle çalışmalarına ara vermek ve Londra'da devam etmek zorunda kaldı. Konspirasyondan dolayı parti kongresi Brüksel'de bir un deposunda yapıldı. Deponun büyük penceresine kırmızı bir bez asılmıştı. Plehanov, hazırlanan sahneye geldi ve törenle parti kongresini açtı.

I. Parti kongresine 9 delege katılmışken, II. Kongrede karar yetkisine sahip 51 üye ile 43 delege ve görüş bildiren 14 delege vardı. Delegeler, 26 parti örgütünü temsil ediyordu. Parti kongresinin günlük çalışma planında 20 konu yer alıyordu; bunlardan en önemlileri şunlardı: Parti programı, parti örgütü (RSDİP'in tüzüğünün onayı), merkez komitenin seçimi ve merkez organın redaksiyonu.

Parti kongresinin çalışmalarının yönetimi için G.V.Plehanov'un başkan, V.İ.Lenin'in ve P.A.Krassikov'un iki yedek temsilci olarak yer aldığı bir başkanlık divanı seçildi. Parti kongresi, Lenin'i, program, tüzük ve denetleme komisyonu üyeliğine seçti. V.İ., tüm parti kongresi boyunca kongreye ilişkin ayrıntılı bir günlük tuttu.

Parti kongresi, Lenin'in çevresinde biraraya gelen tutarlı Iskracıların "Ekonomistlere", ittifakçılara, merkezcilere ve tutarlı olmayanlara, "değişken" Iskracılara -Martov taraftarlarına- karşı zorlu bir mücadele içinde geçiyordu.

Lenin'in önderliğinde mücadele eden tutarlı Iskracılar, *Iskra* tarafından savunulan ve üzerinde çalışılmış ilkesel ve örgütsel ilkelere dayanan kongrede par-

ti kuruluşu için mücadele ediyorlardı. Tutarlı bir şekilde tek vücut olarak, işçilerin kitlesel hareketi ile sıkı bağlantılı bir mücadele partisi; II.Enternasyonalin reformist partilerinden temelden ayrılan yeni tipte bir parti için mücadele ediyorlardı. Lenin ve Iskracılar, parti kongresinde, işçi sınıfının bilinçli, örgütsel öncü gücü olacak, devrimci teoriyi bilen, toplumun ve sınıf mücadelesinin gelişim yasalarını ve devrimci hareketin deneyimlerini kavramış bir partinin kurulmasını savunuyorlardı. Plehanov, belli dalgalanmalar göstermesine rağmen, parti kongresinde Lenin'in tarafındaydı; parti kongresi boyunca birbirlerine oldukça yakınlaşıyorlardı. Parti kongresinden önce Plehanov "'Ekonomistlere' karşı mücadele etmişti; Lenin'in yazdığı "*Ne Yapmalı?*" adlı kitabında savunduğu ilkeleri kararlı bir biçimde savunuyordu. "Ekonomist" Akimov'a karşı bir konuşmasında Plehanov şöyle diyordu: "O, beni her koşulda Lenin'den ayıracaktır. Ama...Lenin'den ayrılmayacağım ve onun da benden ayrılmayı düşünmediğini ümit ederim."[35]

II. Parti kongresi, parti programını kabul ediyordu. Program üzerine tartışma, şiddetli bir mücadele içinde geçiyordu. Oportünistler, sert bir şekilde Marksist programın temel ilkelerine karşı çıkıyorlardı. İttifakçı Liberal ve "Ekonomist" Akimov ve Martinov, proletarya diktatörlüğü tezinin programa alınmasına karşı çıkıyorlardı. Tutarlı Iskracılar Lenin önderliğinde, devrimci programı, proletarya diktatörlüğü fikrini, işçi sınıfının ve köylülerin ittifakını, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını ve proletarya enternasyonalizmini savunuyorlardı. Lenin'in uzlaşmaz mücadelesi başarılı olmuştu: Parti kongresi, *Iskra*'nın programını onaylıyordu. Marx ve Engels'in ölümünden sonra enternasyonal işçi hareketinin tarihinde ilk kez, Lenin'in ısrarla savunduğu proletarya diktatörlüğü mücadelesine yönelik talebinin işçi sınıfı partisinin temel görevi olarak görüldüğü devrimci bir program kabul edildi.

Programda şu düşünceler dile getiriliyordu:

"Üretim ve dolanım araçlarının özel mülkiyetinin yerine toplumsal mülkiyeti koyan ve toplumsal üretim sürecini toplumun tüm üyelerinin refahı ve her yönden gelişimi adına plânlı bir şekilde örgütleyen proletaryanın sosyal devrimi, toplumun sınıflara ayrılmışlığını ortadan kaldıracaktır ve böylece, tüm ezilen insanlığı kurtaracaktır, zira toplumun bir bölümünün bir diğeri tarafından her türden sömürüsüne bir son verecektir.

Bu sosyal devrimin zorunlu önkoşulu, proletarya diktatörlüğüdür, bir diğer deyişle, sömürenlerin her tür direncini ezmeyi başaracak olan siyasî iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesidir."[36]

Lenin, parti kongresinde partinin tüzüğü hakkında konuşuyordu. Partiyi, hem gündelik yaşamını sürdürmeye, hem de elinde silah ile mücadele etmeye hazır her üyenin, kendini davaya adamış bir savaşçı olacağı bir mücadele örgütü olarak görüyordu. Her parti üyesinin, bir bütün olarak partiye karşı sorumluluğunun bilincinde olması ve partiyi, her birinin kendine düşen sorumluluğu yerine getirmesi gerekmekteydi. Parti tüzüğü konusu, şiddetli tartışmalara yol açıyordu. Ciddî fikir ayrılıkları, özelikle partiye kimin üye olacağını içeren ilk paragrafının tartışılması sırasında ortaya çıkıyordu. Nasıl bir parti -oportünist mi yoksa bir mücadele partisi mi? Tatlı su balığı bir liberal parti mi yoksa tutarlı bir proletarya partisi mi?- olacağı tartışılıyordu.

35 Nadejda Krupskaya: *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, s.104
36 Bkz.V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c, 24, s.469

Tüzüğe ilişkin ilk paragraf hakkında Lenin şöyle düşünüyordu: Programı kabul eden, verilen görevleri yerine getiren, partiyi hem maddi açıdan hem de kişisel faaliyetleri ile parti örgütlerinde çalışan ve destekleyen herkes parti üyesi olabilir. Lenin'in redaksiyonundaki tüzüğün ilk paragrafı, proleter olmayan değişken unsurların partiye girişini zorlaştırıyordu ve böylelikle, sağlam, örgütlü ve disiplinli bir partinin oluşturulmasının önünü açıyordu.

Parti tüzüğünün ilk paragrafının formüle ediliş biçiminin savunmasında Lenin şöyle söylüyordu: "10 işçinin kendini parti üyesi olarak (gerçek işçiler ünvanların peşinde koşmaz!) tanımlaması, ağzı laf yapan birinin parti üyesi olma hakkı ve fırsatına sahip olmasından daha iyidir."[37] "Görevimiz," diyordu "partimizin sağlamlığını, dayanıklılığını, saflığını korumaktır. Bir parti üyesinin adını ve itibarını daha yükseğe, her zaman yükseğe çıkarmaya çalışmalıyız..."[38]

Lenin, işçi sınıfını proletarya diktatörlüğünün kurulmasına götürecek bir partinin oluşması için mücadele ediyordu. Parti tüzüğünün ilk paragrafının formüle ediliş biçimini, doğrudan proletarya diktatörlüğü mücadelesiyle birleştiriyordu.

Parti üyeliğine ilişkin Lenin'in ilkelerine, tüm oportünist ve değişken unsurlar tarafından desteklenen Martov karşı çıkıyordu. Martov'a göre, bir parti üyesinin parti örgütüne dahil olmasına gerek yoktu, parti örgütü yönetimi tarafından düzenli şekilde kişisel olarak harekete geçirilmesi yeterliydi. Üyeliğe ilişkin böyle bir yaklaşım, partiyi homojen olmayan bir yapıya dönüştürecek ve oportünist unsurların partiye girmesine yol açacaktı. Böyle bir parti ile, işçilerin zafere ulaşması -iktidarı ele geçirmeleri- hiçbir zaman mümkün olamazdı Martov'un yaklaşımı, parti üyesinin itibarını düşürecek ve devrimci değil, reformist bir partinin oluşmasına yol açacaktı.

Martov'un yaklaşımı ve birlikte hareket ettiği yoldaşlarının konuşması, onların parti programının ana sorununa -proletarya diktatörlüğüne- ilişkin tavrını yansıtıyordu. Proletarya diktatörlüğünün zaferini, uzak geleceğin bir davası olarak görüyorlardı. Aslında Batılı oportünistlerin savunduğu, ülkede halk çoğunluğunu oluşturmadığı sürece proletaryanın iktidar için mücadele edemeyeceği iddialarının gevezeliğini yapıyorlardı. Troçki, parti kongresinde, zaferin ancak işçi sınıfı "ulusun çoğunluğu"nu oluşturduğunda mümkün olabileceğini söylüyordu. Bu nedenle, işçi sınıfının hegemonyasının ve proletarya diktatörlüğünün zaferi için bir devrimci mücadele partisi olması da mutlak gerekmiyordu. Küçük bir oy çoğunluğuyla, Martov'un yaklaşımı parti kongresinde kabul edildi.

Plehanov, parti tüzüğünün ilk paragrafına ilişkin olarak Lenin'in redaksiyonunu savunuyordu. Martov'un yaklaşımının, oportünistlere kapıyı açacağını söylüyordu. "Haklılık, Lenin'in tarafında" diyordu Plehanov.

Parti yapısının örgütlenme ilkeleri sorunu büyük önem taşıyordu. Lenin, RSDİP'i ulusal özelliğe göre ayıran "ittifakın" çabalarını kategorik olarak reddediyordu. Yeni tipte bir partinin, proletarya enternasyonalizmi ilkelerine göre kurulması gerektiği düşüncesindeydi. İttifakçıların düşünceleri parti kongresinde kesin bir biçimde reddedildi.

Zorlu mücadele, parti kongresinde öncü parti merkezlerinin -merkez komi-

37 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.6, s.502
38 Aynı kitap, s.503

te ve merkez organın redaksiyonu- seçimi sırasında alevleniyordu. Bu sorun birincil önceliğe sahipti. Lenin, merkez komiteye ve redaksiyona sağlam ve tutarlı devrimcilerin seçilmesi gerektiği görüşündeydi. Ama oportünistler, birlikte hareket ettikleri yoldaşlarının yer almasını istiyorlardı. Merkez organın redaksiyonunun seçiminde, Martov önderliğindeki azınlık, redaksiyonun önceki bileşiminin (altılı ekip) korunmasında ısrar ediyorlardı. Lenin ise, üç kişiden oluşan bir redaksiyon seçilmesini öneriyordu. Eski altılı ekip, hiçbir şekilde çalışamaz haldeydi, üç yıl boyunca bir defa bile biraraya gelememişti. Akselrod, hep devamsızlık yapıyordu; 45 sayılı gazete için 3 ya da 4 makale hazırlamıştı. Zassuliç ve Potressov, hiçbir zaman redaksiyon işi yapmamışlardı. *Iskra*'nın 46-51 arasındaki sayılarını , yalnızca Lenin ve Plehanov redakte etmişti. Redaksiyonun bu bileşimle devam edemeyeceği ortaya çıkmıştı. Lenin, eski redaksiyonun onayı sorununun, parti kongresinden önce ortaya atılmasının, bir skandalın açık provokasyonu olduğunu gösteriyordu.

Lenin, parti kongresinde en önemli komitelerin temsilcileri tarafından desteklendi: Petersburglu, Moskovalı, Bakülü komiteler, Don komitesi, Kievli, Odessalı ve Tulalı komite ve "Kuzey ittifak." İçinde ittifakçıların da yer aldığı oportünistlerin bir kısmı, önerilerinin reddedilmesi nedeniyle parti kongresini terkettiklerinden, o andan itibaren çoğunluğu oluşturan tutarlı İskracılar lehine güç oranları değişiyordu.

Zaferi, Lenin'in taraftarları kazanıyordu. Onun önerisi üzerine, parti merkez organının redaksiyonu ve merkez komitesi için iki üçlü ekip seçildi. Redaksiyona Lenin, Plehanov ve Martov, merkez komiteye Krişişanovski, Lengnik ve Noskov getirildi.

En yüksek parti organı, II. Parti kongresi tarafından kabul edilen parti meclisi idi; görevi, merkez komitenin ve merkez organın redaksiyon faaliyetini koordine etmek ve birleştirmek, onlardan birinin tümüyle görevden çekilmesi halinde, bu organları yenilemekti. Parti meclisi, 5 üyeden oluşuyordu; ikisi, merkez organın redaksiyonundan, ikisi merkez komiteden. Beşinci üye, Plehanov, parti kongresinde seçilmişti; aynı zamanda meclisin başkanıydı. Lenin, *Iskra* redaksiyon kurulunun temsilcisi olan meclis üyesiydi.

Merkez parti organlarının seçiminde oyların çoğunluğunu (Rusça: Bolşinstvo. *Redaksiyon)* alan Lenin taraftarları, o andan itibaren Bolşevikler olarak adlandırıldı, ama azınlıkta kalan (Rusça: Menşinstvo. *Redaksiyon*) oportünistler, Menşevikler olarak adlandırıldı. Iskracıların bölünmesi, II. Parti kongresinin önemli siyasî sonuçlarından biriydi. Iskracıların çoğunluğu, *Iskra*'nın ilke ve taktiklerini savunuyor, ama azınlık oportünizme kayıyordu.

Parti kongresindeki mücadele, kararlı ve açık bir mücadeleydi. Lenin, daha sonra, parti kongresinde delegelerden biriyle yaptığı bir konuşmada merkeziyetçi bir tavır ortaya koydu: "Parti kongresinde öyle bir boğucu hava esmekte ki!" diye bana yakındı. 'Bu zorlu mücadele, bu ajitasyon, bu sert polemik, bu dostça olmayan ilişki!...''Ama muhteşem bir şey bu parti kongresi' diye ona cevap verdim. 'Özgür, açık bir mücadele. Gölgeleme niyetleri, iyice ortaya çıktı. Gruplar, belirlendi. Eller yukarı kalktı. Karar verildi. Bir aşama sağlandı. İlerliyoruz! Bununla övünüyorum. Hayat bu. Bu, soruna karar verildiği için değil, konuşmaktan yorgun düştükleri için vazgeçen sonsuz, cansıkıcı entelektüel laf ebeliğinden başka bir şey...'

'Merkezden gelen' yoldaş, şaşkın gözlerle bana bakıyor ve omuzlarını silkiyordu. Konuştuğumuz diller farklıydı."[39]

RSDİP'in II. Parti kongresi, enternasyonal işçi hareketinde bir dönüm noktasıydı. *Lenin'in Rusya'da devrimci bir* proletarya partisi, *II. Enternasyonal'in reformist partilerinden temelde ayrılan yeni tipte bir parti oluşturulması için verdiği büyük mücadele, parti kongresinden başarıyla çıkmıştı.*

II. Parti kongresinde fiilen yeni tipte bir parti, Lenin'in Bolşevik Partisi ortaya çıktı. Tarihsel açıdan önemi de, budur.

"Politik düşünce hareketi ve siyasî parti olarak, Bolşevizm 1903'ten bu yana var"[40] diye yazıyordu Lenin daha sonra.

Lenin'in ve mücadele arkadaşlarının sayesinde, RSDİP'in II. Parti kongresinde, Rusya'daki işçi hareketinin süreç içinde öne çıkardığı en önemli politik sorunlardan biri, Devrimci Marksizmin idelojisinin mi zafer kazanacağı yoksa daha çok, burjuva ideolojisine tâbi olma yolunun mu seçileceği sorunu, Devrimci Marksizm lehine karara bağlandı. Devrimci Marksist bir partinin, bir sosyal devrim ve proletarya diktatörlüğü partisinin kurulmasına ilişkin dahiyane plânın zaferi; Rusya ve enternasyonal proletaryanın, Lenin'in kişiliğinde, muhteşem bir kuramcı, Marx ve Engels'in yapıtlarını ve öğretisini geliştiren, işçi hareketinin gelişimindeki perspektifleri uzaktan görebilen bir devrimci stratejist gördüğünü gösteriyordu.

Lenin, II.Parti kongresi sona erdikten sonra, Bolşevik delegelerle K.Marx'ın Hightgate'deki mezarlığını ziyaret etti. Lenin, kısa bir süre sonra, Londra'dan Cenevre'ye geri döndü.

Kongre Sonrasında Partide Mücadele

Partideki mücadele, II.Parti kongresinden sonra daha da alevleniyordu. Menşevikler parti kongresinde yenilgiye uğramalarından sonra, parti kararlarını sabote etmek, parti çalışmasının düzenini bozmak ve parti liderliğini kendileri elde etmek için herşeyi yapıyorlardı. Lenin, eski, yenilmiş olan oportünistlerin yerini, "Ekonomistlerin" yerini Plehanov'un da dahil olduğu yeni oportünistlerin, Menşeviklerin aldıklarını görüyordu. Parti kongresi bağlayıcı olmasına rağmen, Plehanov, eski *Iskra* redaksiyonu ile işbirliği kararı alıyordu. Böylece Menşeviklerin tarafına geçiyordu. Lenin için, grup olma hatırına parti kongresinin revizyonu geçerli olamazdı; parti kongresi kararlarına saygı duyulmasını talep ediyordu. Parti merkez komitesinde sabit bir pozisyonda olmak ve buradan oportünistlere karşı mücadele yürütmek için *Iskra* redaksiyonundan ayrılmaya karar verdi. Artık redaksiyonda yer alınadığını açıklıyor ve bu açıklamanın *Iskra*'da yayınlanmasını rica ediyordu. 52.sayıdan itibaren *Iskra* Menşeviklerin eline geçiyordu. Yeni, oportünist *Iskra*, sütunlarında Lenin'e, Bolşeviklere karşı saldırılara yer veriyordu.

Kasım ayının ikinci yarısında Lenin merkez komiteye alındı: Lenin merkez komitede, Plehanov'un *Iskra* redaksiyonunda eski Menşevik redaktörlerle işbir-

39 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.7, s.349
40 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.5, s.9

liğine gitmesine yönelik protesto açıklamasının taslağını sunuyordu. Aralık ayının ilk yarısında Lenin, Menşevik *Iskra* redaksiyonuna "Neden *Iskra* redaksiyonundan ayrıldım?" başlıklı açık bir mektup yazıyordu. Redaksiyon tarafından yayınlanması hemen reddedildi. Lenin için, mektubu özel baskı olarak yayınlamak ve Rusya'ya göndermekten başka çare kalmıyordu.

1904 yılının Ocak ayının ikinci yarısında Lenin Menşevik *Iskra*'nın oportünist görüşlerini eleştirdiği "Parti üyelerine" çağrı taslağını hazırlıyordu. Artık merkez komite temsilcisi olarak yer aldığı parti meclisinde de Menşeviklere karşı çetin bir mücadele vermek zorundaydı. Bu mücadele, Lenin'in bir zaman için meclisten ayrılmasını gerektirecek dereceye geliyordu. Menşeviklerin merkez komiteyi de ellerine geçirmeye çalışmaları da olağandı. Lenin, Rusya'daki Bolşevikleri bilgilendiriyordu ve yerel komitelerde III. Parti Kongresini toplanmasına yönelik hazırlık yapılmasını talep ediyordu.

Parti ve gazeteyle bağlantının en önemli araçlarından biri elinden alındığı için, parti örgütleriyle mektuplaşma yoluyla bağlantı kurmaya devam ediyordu. O zamanlar bir ayda yaklaşık 300 mektup yazıyordu. Menşeviklerin örgütlülüğü bozan bölücü faaliyetine karşı mücadelesinde, kitlesel parti işçilerinden sürekli destek alıyordu.

"Bir Adım İleri İki Adım Geri"

Bolşeviklerin, Menşeviklerin partiye düşman eylemlerini ve RSDİP'in II. Parti kongresindeki mücadelesinde ve parti kongresini izleyen dönemde parti içi mücadele gerçeklerinin onlar tarafından deformasyona uğratılmış olduğunu göstermesi gerekiyordu. Bu görevi Lenin, 1904 yılında Şubat-Mayıs ayları arasında yazdığı ve aynı yılın mayıs ayında Cenevre'de yayınlanan *"Bir Adım İleri İki Adım Geri Partimizdeki Kriz"* başlıklı kitabında yerine getiriyordu. Lenin, bu kitabın hazırlığında, toplantı protokollerini ve II.Parti kongresi kararlarını, parti kongresinde oluşan siyasî gruplaşmaları, merkez komitenin ve parti meclisinin dokümanlarını dikkatle inceliyordu.

"Bir Adım İleri İki Adım Geri" başlıklı kitabında RSDİP'in II.Parti kongresindeki ve daha sonraki tüm mücadele sürecinin ayrıntılı bir analizini yapıyordu Lenin, parti üyelerinin dikkatini iki ana noktaya çekiyordu: Partinin "çoğunluk" ve "azınlık" şeklinde bölünmesinin siyasî açıdan taşıdığı önem ve yeni *Iskra*'nın örgütsel sorunlara ilişkin olarak bulunduğu yerin ilkesel açıdan taşıdığı önem. Bu iki sorunun araştırmasında, kanıtlar sunarak "çoğunluğun" devrimcileri, "azınlığın" ise RSDİP'in oportünist kanadını oluşturduğunu gösteriyordu. "Azınlığın" oportünizmi, daha parti tüzüğünün ilk paragrafı üzerine yapılan tartışmalarda kendini göstermişti. Lenin şöyle diyordu: Parti kongresinin temel görevi, "*Iskra* tarafından önerilen ve üzerinde çalışılan ilkesel ve örgütsel temeller üzerinde *gerçek* bir partinin yaratılması...*Iskra*'nın programı ve yönü, partinin programı ve yönü olmalıdır, *Iskra*'nın örgüt plânları, partinin örgüt tüzüğünde yer almalıdır."[41]

Böyle bir sonuca, mücadele etmeden ulaşılamazdı. Lenin, *İskra* karşıtları-

41 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.7, s.205

nın ve Parti kongresinin tutarsız "batağa düşmüş" unsurlarının oportünist dalgalanmalarının ve politik karaktersizliğinin adım adım maskesini düşürüyordu. Bu unsurların oportünizminin çok somut olarak ortaya çıktığı tüzük tartışmalarını özelikle inceliyordu. Lenin, parti tüzüğünün ilk paragrafının dile getiriliş biçimini, bu nedenle II.Parti kongresinde ortaya çıkan tartışmaları analiz ediyordu ve bu tartışmalarda ortaya çıkmış olan görüşlerdeki gölgelemelerin gerçek niyeti üzerine tam olarak hesap verilmesi gerektiği saptamasını yapıyordu. Ama bu gölgelemelerin gerçek karakteri, proletarya partisinin bizzat kendisine ve işçi hareketindeki rolüne ilişkin ve ilkesel olarak farklı olan görüşte yer alıyordu.

Lenin, II.Parti kongresinde parti tüzüğü hakkında yapılan tartışmalarda burjuva-entelektüel bireycilik taraftarlarının proleter örgüt ve disiplin taraftarlarıyla karşı karşıya geldiğine işaret ediyordu. Söz konusu ilk grubun görüşleri, Martov aracılığıyla parti kongresinin oportünist kanadı tarafından zirveye tırmandırıldı.

Lenin, Martov'un "*Her grev yapanın, kendini parti üyesi olarak tanımlama hakkı vardır*" tezine gülüyordu ve onun bu tezle hata yaptığını gösteriyordu. Sosyaldemokrasinin doğrudan ve koşulsuz görevi, proletaryanın sınıf mücadelesine, grev de dahil, tüm ortaya çıkış biçimlerinde önderlik etmesiydi. Ama bu, her grev yapanın bir parti üyesi olacağı anlamına gelmiyordu. "Özellikle de '*grevciler*' örneğinde, her greve sosyaldemokrasi temelinde önderlik etmeye yönelik *devrimci çaba* ve her grevciyi parti üyesi olarak açıklayan ve *oportünist laf gevezeliği* arasındaki fark özellikle somut olarak görülmektedir."[42]

Lenin, partinin faaliyetinin örgütlülüğünü bozma, çalışmalarını sabote etme gibi en seviyesiz mücadele yöntemlerine başvuran Menşeviklerin yüzkarası davranışlarını ortaya çıkarıyordu. Lenin, yeni, örgütsel sorunlarda Menşevik *Iskra*'nın pozisyonunu oportünizm olarak tanımlıyordu ve bu pozisyonun, merkeziyetçiliğe ve katı proleter disipline düşmanca karşı olduğuna işaret ediyordu: Anarşizmi ve örgütlü disiplinsizliği korumaya alıyor ve küçükburjuva, oportünist unsurlara partinin kapısını sonuna kadar açıyordu.

Eski *Iskra*'nın ve II.Parti kongresinin faaliyeti ile sosyaldemokrat hareket önemli gelişmeler kaydetmişti: Parti programında ve parti kararlarında formüle edilmiş olan ideolojik birlik sağlanmıştı, çevre ile sınırlanmışlık ve içine dönüklük geleneklerinden kurtulmak, çok farklı grupların düzinelercesini biraraya getirmek ve partiyi oluşturmak görevleri başarılmıştı. Lenin, şimdi, bizi geriye örseleyip partiyi yıkacak ve parti çalışmasının organizasyonunu bozacaklar, diye yazıyordu. Eski *Iskra*, devrimci mücadeleyi öğretiyordu, tartışmalı Marksizm organıydı. Yeni *İskra*, oportünistlerle uzlaşmayı öngörüyordu. Eski *Iskra* onurunu koruyarak hem Rusya hem de Batı Avrupa oportünistlerinin düşmanlığını kazanıyordu. Yeni *Iskra*, örgütlülüğü kaybolacak çizginin oluşması için, aşırı oportünistlerden övgü alıyordu.

Lenin, RSDİP'in "çoğunluk" ve "azınlığa" bölünmesinin, başka ülkelerde uzun zamandır varolan sosyaldemokrasinin devrimci ve oportünist kanatlara bölünmesinin kaçınılmaz bir devamı olduğunu gösteriyordu. Oportünizmin karakteristik özelliği, belirsizlik, iyi ayırt edilememek, soyut kalmaktı. "Doğası gereği oportünist, sürekli kesin, çelişkisiz sorunlardan kaçar; bir bileşke arar, birbi-

42 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.7, s.259

rini dışlayan duruşlar arasında gezinir, herşeyle 'mutabık olmaya' çalışır, sahip olduğu düşünce ayrılıklarını küçük değişiklik önerileriyle, şüpheyle, uysal ve günahsız isteklerle, vd. sınırlar."[43]

Lenin, proletarya partisine yönelik Marx ve Engels'ın fikirlerini esas alarak, "*Bir Adım İleri İki Adım Geri*" başlıklı kitabında bu fikirleri, emperyalizm döneminde proletaryanın yeni mücadele koşullarına uygun olarak bütünsel ve içine kapalı bir öğreti biçiminde geliştirir. Bu öğretiye göre, parti işçi sınıfının bir parçasıdır, onun bilinçli ve örgütlü öncü grubudur, örgütlülüğün en üst biçimidir, onun siyasî önderidir, onun yönlendirici faaliyetleri olmadan proletarya diktatörlüğü mücadelesini kazanmak ve sosyalist toplumu kurmak olanaksızdır. Burada Lenin, altını çizerek şunu vurgular: "...*gerçek* sosyaldemokratların içinde yer aldığı parti örgütlerimiz güçlendikçe, parti *içinde* kaypaklık ve istikrarsızlık azaldıkça, partinin çevresindeki, kendi önderliğindeki işçi *kitlelerinin* unsurları üzerindeki etkisi daha da genişleyecek, çok yönlü olacak, zenginleşecek ve verimli olacaktır. Ama partiyi gerçekten işçi sınıfının öncü grubu olarak sınıfın tamamıyla karıştırmamak gerekir."[44]

"*Bir Adım İleri İki Adım Geri*" başlıklı kitabında Lenin, partinin ilerdeki tüm faaliyetlerinin yasası olan parti yaşamının değişmez normlarını ele alıyordu. Bu normların en önemlileri şunlardır: İstisnasız tüm parti üyelerinin parti tüzüğünün gerekliliklerine ve tek tip parti disiplinine kesinlikle uymak, demokratik merkeziyetçiliğin ve parti içi demokrasinin ilkelerini tutarlı bir şekilde uygulamak; geniş parti kitlelerinin eylem ve girişimlerinde olabilecek en üst seviyede gelişmesi ve eleştiri ve özeleştirinin geliştirilmesi. Lenin, parti örgütlerinin ve bütün olarak partinin normal faaliyetini; verilecek kararlarda partiyi rastlantı ve tek taraflılık unsurlarından koruyan kolektif yönetim ilkesine kesinlikle uyulması halinde ancak olanaklı görüyordu.

Açık tartışmada proletarya partisinin çalışmasındaki eksiklikleri ve yetersizlikleri ortaya çıkardığını oh çekerek izleyen parti düşmanlarına Lenin haketikleri bir yanıt veriyordu. "Rusya sosyaldemokratları, bu iğneli yakıştırmalarla yolundan şaşmamak için, bunları dikkate almadan, işçi hareketinin büyümesiyle mutlak ve kaçınılmaz olarak aşılacak olan kendi eksiklerini özeleştiriye ve cesurca ortaya koymaya devam etmek için savaş meydanlarının kurşun yağmurunu yeterince yedi" [45] diye yazıyordu.

"*Bir Adım İleri İki Adım Geri*" adlı kitap Lenin'in, işçi sınıfının örgütlülüğüne verdiği muazzam önemi ve devrimci proletarya partisinde büyük öncü gücünü gördüğünü somut olarak gösteren şu sözlerle bitiriyordu.

"Proletaryanın iktidar mücadelesinin örgütten başka silahı yok. Burjuvazi dünyada anarşik rekabet hakim olduğu için bölündü, sermayeye sunduğu özgür olmayan emeği ile ezildi, sürekli sefalet, vahşet ve bayağılaşma 'batağına' itildi; proletarya, mutlak olarak ancak Marksizm ilkeleri temelinde ideolojik açıdan birleşerek milyonlarca emekçiyi işçi sınıfı ordusuna katan örgütün maddi bütünlüğü ile sağlamlaştırılırsa yenilmez bir güç olabilir ve olacaktır. Bu ordu karşısında, ne Rusya çarlık rejiminin çürüyen iktidarı ne de enternasyonal sermayenin giderek çürümekte olan iktidarı dayanabilecektir."[46]

43 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.7, s.408
44 Aynı kitap, s.257
45 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.7, s.202
46 Aynı kitap, s.419/420

"*Bir Adım İleri İki Adım Geri*" başlıklı kitabın yayınlanması, Menşevikleri kızdırıyordu. Plehanov, merkez komitenin, Lenin'in kitabıyla arasına sınır koymasını talep ediyordu. Merkez komitedeki uzlaşmacılar kitabın basılmasını ve dağıtımını güçleştirmeye çalışıyorlardı, ama tüm bu çabalar boşunaydı. Rusya parti örgütleri tarafından Lenin'in kitabı coşkuyla kabul edildi. İleri işçiler arasında geniş kesimlere ulaşıyordu. Moskova, Petersburg, Kiev, Bakü, Riga, Saratov, Tula, Oryol, Ufa, Perm, Kostrama, Şçigr, Şavli (Kovno Vilayeti) ve ülkenin başka yerlerindeki tutuklamalarda ve ev aramalarında bulundu. Lenin'in fikirleriyle donatılmış olan Bolşevikler saflarını sağlamlaştırıyor ve örgütlenme biçimlerini mükemmelleştiriyorlardı.

III. Parti Kongresini Toplama Çağrısı

Menşeviklere karşı amansız mücadelesinin bedeli ağırdı. Lenin, II.Parti kongresinin başından bu yana, sinirleri çok gergindi. Artık hiç uyumuyordu, sinirliydi ve Menşeviklerin entrikacı mücadele yöntemlerine çok canı sıkılıyordu. Aşırı yorgunluk, onu bir süre tüm çalışmalardan uzaklaşmaya zorluyordu. N.Konstantinovna ile birlikte bir hafta Lozan'da dinlenmeye çekildi; sırt çantalarını yüklendiler ve dağlara çıktılar, vahşi dağ yollarında ve sık ağaçlıklı ormanlarda yürüdüler.

"Yeni izlenimler" diye yazıyordu N.K.Krupskaya daha sonra "Dağ havası, ıssızlık, doğal yorgunluk ve sağlıklı uyku V.İ.'ye iyi geliyordu. Gücünü, yaşama sevincini tekrar kazanıyor, neşeli haline tekrar dönüyordu."[47]

Dağlara yaptıkları geziden sonra Lenin ve N.Krupskaya Ağustos ayını Lac de Bret (Lozan) yakınlarındaki küçük bir köyde geçiriyorlardı. V.İ., büyük bir zevkle sebze bahçesinde çalışıyor ve bir İsviçreli köylü olan evin sahibine yardım ediyordu; açık havada bedensel çalışma onun için en iyi dinlenmeydi. Bu köyde A.A.Bogdanov ve M.S.Olminski de yaşıyordu. Lenin yoldaşlarıyla çalışmalarını sürdürme plânı hakkında konuştuktan sonra, yurtdışında Bolşevik bir yayın organı çıkarmak ve Rusya'da III. Parti kongresi için geniş bir ajitasyon çalışması yapmak kararını veriyordu. V.İ., sonbaharın başında Cenevre'ye geri dönüyor ve merkeze taşınıyordu. Mükemmel çalışma koşullarına sahip "Societe de Lecture" kütüphanesine gidiyordu. Bu cemiyetin üyeleri, kütüphaneye seyrek geliyorlardı. Böylelikle Lenin mekânın tamamını kendisi için kullanabiliyor ve makaleleri üzerine düşünürken alışkanlıkları doğrultusunda odada aşağı yukarı gidip geliyor ve kitapları raflardan alabiliyordu. Dikkatini dağıtacak ve rahatsız edecek hiçbir şey yoktu odada.

Bu dönemde, Rusya'da devrimci kriz giderek büyüyordu. Aylar boyu çarlık rejiminin tüm çıbanlarını, bütün iç çürümüşlüğünü ortaya çıkaran Rus-Japon savaşı devam ediyordu. Utanç verici savaşın utanç verici sonunun artık uzak olmadığını, devrime doğru giderek olgunlaşdığını ve proletaryanın partiden çok kararlı, açık önlemler talep ettiğini önceden görüyordu. Lenin, partiyi yaklaşan devrime hazırlıyordu.

Partinin önünde duran görevler, RSDİP'in III.Parti kongresinin en yakın

47 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.57, s.616

zamanda toplanması giderek acil hale geliyordu. Menşevikler, örgütlülüğü bozma çalışmalarına devam ediyorlardı. Uzlaşmacı bir tavır alan merkez komite üyelerinden V.A.Noskov, L.Y.Galperin ve İ.B.Krassin'in savrulmalarını, merkez komitede yer edinmek için kullanıyorlardı. Tüm parti merkezlerinde güçlendikten sonra, faaliyetlerine daha rahat devam ediyorlardı. Tutumları, yeni tipte bir Marksist partinin Rusya'da kurulmasına karşı düşmanca bir tavır alan II. Enternasyonal önderlerinden aktif destek görüyordu.

Menşeviklerin entrikacı fesatlıklarının ve II. Enternasyonalin önderleri ile desteklenmelerinin ne düzeye geldiğini, Potressov'un Mayıs 1904'de Akselrod'a yazdığı bir mektup somutlaştırmaktadır. Bolşeviklere karşı hazırladığı makalesini *Iskra*'da yayınlamak için Potressov Kautski'den onay aldıktan sonra Akselrod'a şöyle yazıyordu: "Şimdi, ilk bomba düştü ve -Tanrıya şükür- Lenin havaya uçacak. Eğer, ama nihaî olarak, ortadan kaldırılacaksa Lenin'e karşı bir kampanya için ortak bir plân oluşturulmasına özel bir önem vereceğim...Ancak asıl sorun Lenin'in nasıl alt edileceği. Öncelikle, onu otoritelerle karşı karşıya getirmek gerekir; Kautski (o, tamam), Rosa Luxemburg ve Parvus...Ama onu bundan sonra -hepimiz- nasıl alt edebiliriz? *Iskra*'yı mı zorlayalım? Ne düzeyde? Ona karşı ortak bir yergi yazısı yayınlansa... Lenin'i meclisteki görevinden uzaklaştırmayı merkez komiteden talep etme öneriniz, bana olanaksız görünüyor ve her durumda ona karşı önce kamuoyu oluşturulması gerekir; ondan sonra ancak böyle bir şey düşünülebilir."[48]

Lenin, Rus ve Batı Avrupalı Marksist döneklerin gerçek, oportünist karakterinin maskesini düşürüyordu ve enternasyonal revizyonizmi muhteşem bir yenilgiye uğratıyordu; bu da tüm dünyadaki devrimci işçi hareketinin gelişimi açısından çok önemliydi.

Bolşevikler biçimsel olarak Menşeviklerle birlikte RSDİP'de yer almalarına rağmen, proletaryanın, köylülerin ve tüm Rusya halklarının asıl çıkarlarına uygun olan bağımsız, tutarlı devrimci bir çizgi izliyorlardı. Ağustos 1904'de, Lenin'in önderliğinde 22 Bolşevik ile parti krizi ve gidilecek yollar sorununun tartışıldığı bir toplantı yapılıyordu. Toplantı, Cenevre çevresinde yapılıyordu. Toplantıda Lenin'in "Partiye" çağrısı ele alınıyor ve parti örgütleri, krizden tek kurtuluş yolu olarak III. Parti kongresinin geciktirilmeden toplanması için mücadele etmeye çağrılıyordu. Çağrı, partinin bütünlüğü için mücadelede Bolşeviklerin parti programına dönüşüyordu

Lenin, parti içi mücadelenin en gergin döneminde, parti kongresi için aktif mücadele yürüten Rusya'daki çoğu parti komitesi tarafından desteklendi. Eylül ve aralık arası Bolşevik komitelerle üç bölge toplantısı (güney, Kafkasya ve kuzey) yapıldı. Toplantılarda Lenin'in öncülüğünde III.Parti kongresinin hazırlıklarını organize eden çoğunluk komiteleri bürosu seçildi. "Çoğunluk komiteleri bürosunun oluşturulması hakkında bilgilendirme" tasarısında Lenin şöyle yazıyordu: "Sloganımız: Çevre karakterine karşı parti ilkesi mücadelesi, zikzaklara, keşmekeşe ve '*Raboçeye Delo*' yönüne geri dönüşe karşı tutarlı devrimci mücadele, proletarya örgütü adına mücadele ve örgütlülüğü bozanlara karşı disiplin."[49]

Lenin, sonraki görevler olarak, Bolşeviklerin Rusya'da ve yurtdışında ide-

48 *Rusya'da Sosyaldemokrat Hareket*, c.1 Moskova-Leningrad 1928, s.124, Rusça
49 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.7, s.500/501

olojik ve örgütsel birlikteliğini, partinin kitleye yönelik literatürü için yurtdışında örgütlü yayınevinin her yönüyle desteklenmesi, merkezi temsilcilikleri kendilerine çekmiş olan Menşeviklerin oportünizmine karşı mücadele, III. Parti kongresine hazırlık ve çalışmalarında yerel komitelerin desteklenmesini sıralıyordu.

Menşeviklere karşı mücadele giderek yoğunlaşıyordu. Menşevik *Iskra* ve merkez komite, partiye düşman bölücü faaliyetlerinde en çirkin yöntemlere başvuruyorlardı. Lenin Bolşevikleri Menşeviklerden nihaî kopuşa ve III.Parti kongresini gecikmeden toplanmaya çağırıyordu. "Merkez temsilcilikler, *kendilerini parti dışında oluşturdu*. Orta yol yok. Ya merkez temsilciliklerinin ya da partinin yanında olmak gerekir. Sınırları çizmenin zamanı geldi."[50]

Lenin, parti ve parti ilkesi mücadelesinde, tüm dikkatini oluşumuna yönelttiği Bolşevik bir gazeteye sıradışı bir işlev yüklüyordu. Rusya'daki Bolşeviklere yazıyordu: "Bu yayın organı şimdi en önemlisi..." V.İ., 1904 yılının aralık ayının ilk günlerinde Paris'te ve İsviçre'nin bazı kentlerinde parti içi durum hakkında bir konuşma yapıyordu. Bu konuşmalarda toplanan para, gazetenin kuruluşu için kullanılıyordu. Zürihli sosyaldevrimci grubun, Lenin konuşma yapmak üzere Zürih'e gelmeden kısa bir süre önce liderleri Çernov'dan acilen yardım istemesinden özellikle söz etmek gerekir. "Acilen bize gelmenizi ve söylenildiği üzere bu günlerde buraya gelecek olan Lenin'e karşı muhalif bir konuşma yapmanızı rica ediyoruz. Buraya ulaştığı zaman telgraf çekeceğiz. Buradaki varlığımız, sizin ağzınızdan çıkacak bir söze bağlı."[51]

29 Kasım (12 Aralık) tarihinde Lenin'in önderliğinde Cenevre'de Bolşevikler bir toplantı yapıyordu; burada, dönem dönem çıkacak olan Bolşevik parti organının nihaî olarak kurulması karalaştırıldı. Toplantıda, gazete için Lenin tarafından önerilen "*Vperyod*" (İleriye) ismi ve yayınlanmasına ilişkin haberin metni onaylandı. Gazetenin adı ile Lenin Bolşeviklerin amacını dile getirmeyi düşünmüştü. Bolşevikler için, partinin ve işçi hareketi örgütünün sağlamlaştırılması için ileriye adım atışı; Menşevikler ise onun gerisinde kalan çevre olma ve ayrışma dönemi aşamasını dile getiriyordu. Gazetenin redaksiyonunda şu isimler vardı: V.İ.Lenin, V.V.Vorovski, M.S.Olminski ve A.V.Lunaçarski. Gazetenin ilk sayısı için makaleler okunduktan sonra, katılımcılar tarafından tartışılıyordu. Toplantıya katılmış olan V.A.Karpinski anılarında, bu özgür ifadelerin, açıkça yapılan eleştirilerin ve isteklerin sıradan parti üyelerine, parti içi demokrasinin somut bir göstergesi olarak çok güçlü bir etki yaptığını yazmıştır

Lenin, "Yoldaşlara bir mektup (parti çoğunluğunun organının yayınlanması için)" yazıyor ve "*Vperyod*" gazetesinin Rusya işçi hareketinin bir organı olması gerektiğini vurguluyordu. Parti emekçileri ve gazete redaksiyonu arasında partinin kolektif yaratıcılığının ürünü olması gereken sürekli bir mektup alışverişi öneriyordu. Lenin, özellikle işçilerin gazeteye yazarak işbirliğine girmelerini savunuyordu. İşçilerin Bolşevik gazetenin yayınlanacağı haberinin ve birlikte çalışma çağrısının nasıl değerlendirildiğinin kendisine duyurulmasını rica ediyordu. Lenin, düzinelerce, hatta yüzlerce işçinin doğrudan ve dolaysız olarak gazete için yazmalarını, kendilerine *Vperyod* gönderilebilmesi için adreslerini yazmalarının çok önemli olduğunu düşünüyordu. İşçilerin gazeteye abone olmaları için örgütleme çalışması yapmaları gerektiğini belirtiyordu.

50 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.8, s.51
51 Krasnaya Letopis (Rote Annalen), 1927, sy.1 (22), s.35

M.S.Olminski anılarında; Lenin'in Rusya'ya gidenlere, fabrikalarda ve işyerlerindeki durum hakkında işçilerin redaksiyona mektuplar göndermeleri için özel olarak çaba göstermeleri talimatını verdiğini yazıyordu. Rusya'dan gelen her parti emekçisine komitelerinde işçilerin olup olmadığını; eğer yoksa, neden olmadığı sorusunu yöneltiyordu.

Günün birinde Odessa'dan gelen iki genç komite üyesi bu soruyu şöyle yanıtlıyorlardı:

'İşçileri komiteye almaya çalıştık, ama nafile.'

'Neden?'

'Çünkü her bir işletmenin ücretlerine ve farklı, daha küçük taleplerine ilişkin bildiriler yayınlanmasını talep ettiler.'

V.İ.'nin bu komite üyelerine tavrını, onların davranışlarını nasıl övgüye değer bulduğunu ve Odessalı işçilerin bu talebinin, işçileri komite üyeleri olarak önermenin ne kadar yararlı ve gerekli olduğuna kanıt olduğunu açıklamasını görmek gerekirdi.[52]

Vperyod gazetesinin ilk sayısı 22 Aralık 1904'de (4 Ocak 1905) Cenevre'de yayınlandı. Bu sayıda Lenin'in "Çarlık Rejimi ve Proletarya" (başmakale), "Proleteryanın Olumlu Gösterileri ve Bazı Entelektüellerin Kötü İzlenimleri Üzerine", "Son Vermenin Zamanı" ve diğer makaleleri yayınlandı. Lenin şunun altını çiziyordu: "Gazetenin, *Vperyod*'un yönü, *eski Iskra'nın yönü. Vperyod* eski *Iskra* adına, kararlı bir biçimde yeni *Iskra*'ya karşı çalışacaktır." [53] Lenin yönetimindeki *Vperyod* gazetesi, partinin sağlamlaştırılması mücadelesinde ve III. Parti kongresinin hazırlanmasında önemli bir rol oynuyordu.

Lenin, devrimci faaliyet yıllarında Rusya sosyaldemokratları arasında büyük bir otorite kurdu. Parti yaratma plânından heyecan duyarak, işçi sınıfının en iyi temsilcileri; Bolşevikler Lenin çevresinde toplanmıştı. Yeni mücadelelere ve 1905 yılına hazırdılar.

52 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 3.Bölüm, Moskova 1960, s.10/11, Rusça
53 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.8, s.118

BEŞİNCİ BÖLÜM
ÇARLIK REJİMİNE KARŞI İLK SALDIRI

1905 yılının 'genel provası' olmasaydı,
1917 Ekim Devrimi'nin başarılı olması imkânsızdı.
V.İ.Lenin

1905 yılı tarihi olaylarla başlıyordu. 3 Ocak'ta Petersburg'da Putilov işletmelerinde 12 000 işçinin katıldığı bir grev başlıyordu. Putilov işçileri, kentin diğer işletmelerindeki işçiler tarafından destekleniyor ve grev, 7 Ocak'ta genel greve dönüşüyordu.

Çarlık hükümeti, elindeki tüm imkânları kullanarak işçi hareketini durdurmaya çalışıyordu. Daha başlarken hareketi çökertmek, işçilerin zihinlerini bulandırmak umuduyla başkentin proletaryasıyla kanlı bir hesaplaşmaya girişiyordu. Bu amaçla, Petersburg'a 40 000'in üzerinde asker ve polis yığıldı. Yalnızca misilleme yapmakla kalınmadı, polis tarafından finanse edilen sahte işçi örgütlerinin bir faaliyete girişmesi önlemleri de alındı. Subatov örgütleri (adını polis ajanı Subatov'dan alan) işçileri, siyasî, devrimci mücadeleden vazgeçirmeye ve işçi hareketini reformist bir yöne çekmeye uğraşıyordu. Papaz Gapon yönetimindeki, yaklaşık 9000 kişinin içinde yer aldığı "Sent Petersburg İşçilerinin Rusya Birliği" özel bir faaliyet yürütüyordu. Okrana'nın gizli polisi olan Gapon, işçilere, kendi ihtiyaçlarını bildiren bir dilekçe vermeleri için Çar'a gitmeyi öneriyordu. Çarın halkın katlanılması çok ağır olan koşulları hakkında bilgisi olduğundan kendilerini kabul edeceğine yürekten inanan işçiler bu öneriyi kabul ediyordu. Bolşevikler, verilecek bir dilekçenin sonuçsuz kalacağını söyleyerek uyardılar, ama yürüyüşü engelleyemeyeceklerini gördüklerinde işçilerle birlikte, onların yanında olmaya karar verdiler.

Kanlı Pazar

Pazar günü, 9 (22) Ocak'ta, Petersburg işçileri sabah erkenden ellerinde kilise bayrakları, kutsal resimler ve çarın resimleri, törensel bir yürüyüşle çarın kışlık sarayına gittiler. Çoğu ailesiyle birlikte gelmişti. Hepsi bayram sevinci içindeydi. Yürüyüşe 140 000 insan katılmıştı. Önceden hazırladığı plâna göre hareket eden çarlık hükümeti, silahsız insanların üzerine ateş açılmasını emretti. Bu, "savunmasız ve barışçıl halk kitlesine yönelik çok alçakça, soğukkanlıca işlenen bir katliamdı."[1] 1000'den fazla insan öldü ve yaklaşık 5000 kişi yaralandı.

Çarlık hükümeti, yaşanan kan gölü ile işçilerin mücadele isteğini yok etmeyi ve onlara itaati ve boyun eğmeyi öğreteceğini umut ediyordu. Silahsız barışçıl insanların vurulması, halkın çarın "insaniyetine" ve "merhametine" dair saf

1 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.8, s.97

inancını yıkıyordu. Bu durum, en bilinçsiz işçilerin bile katlanılması ağır olan yaşam koşullarının rica ve dilekçe ile katlanılır hale getirilmeye çalışılamayacağını, özgürlüğün yalnızca elde silahla yapılması gerektiğini somut olarak görmelerini sağlıyordu. İşçi hareketini devrimci yoldan çevirmeye yönelik "Subatovca" çaba, tam olarak başarısızlığa uğruyordu. Daha 9 (22) Ocak'ta Petersburg'un işçi çevrelerinde barikatlar oluşturuldu. Halk çarlığa karşı mücadeleye başladı.

Lenin, 9 (22) Ocak olayları hakkındaki gelişmeleri ertesi sabah öğrenmiş, haberden çok etkilenmişti. N.K. anılarında: "Biz, siyasî göçmenler için öğle yemeği hazırlamış olan Lepeşinski'lere gittik. Petersburg olaylarını öğrenmiş olan tüm Bolşevikler sezgisel bir duyarlılıkla hemen oraya geldiler. Genel olarak birlikte olmaya ihtiyaç duyuluyordu. Kimse tek bir söz bile etmiyordu. Herkes kendisiyle mücadele ediyordu. Kendiliğinden *'Ölümsüz Kurban'* marşını söylüyorlardı. Yüzlerde tek ifade hakimdi. Herkes şunu düşünüyordu: Devrim başladı, çara inancın ağları koptu, 'iradenin ortadan kalktığı zaman neredeyse geldi ve halk ayaklanıyor, güçlü, enerjik, özgür'..."[2]

Aynı gün Lenin, "Rusya'da Devrim" makalesini yazıyordu. Bu, devrimin sıcak nefesinin tüttüğü makalede, Petersburglu proletaryanın 9 (22) Ocak'ta gösterdiği kahramanca mücadelenin etkileyici tablosunu çizdi. "Şiddete karşı şiddet. Sokak mücadelesi ayyuka çıktı, barikatlar oluşturuldu. Yaylım ateşi ve top sesleri. Kan akıyordu, özgürlük için iç savaş başlıyordu. Moskova ve güney, Kafkasya ve Polonya, Petersburg proletaryasına katılmaya hazır. Ölüm ya da özgürlük! İşçilerin sloganı oldu."[3] Yaşasın devrim! Yaşasın ihtilalci proletarya! diyordu Lenin.

9 (22) Ocak 1905'te Lenin, işçi sınıfının iç savaşta büyük bir sayfa açtığını, proletaryanın aldığı devrimci eğitimde, karanlık, baskıcı yaşamında geçen aylar ve yıllarda yapamadığı büyük ilerlemeyi o günde yaptığını açıklıyordu. Lenin, işçilerin çarlığın kan gölüne karşı hiddet dolu protestosunda Rusya'da devrimin başladığını görüyordu.

Lenin'in İlk (1905) Rusya Devrimi Hakkındaki Düşünceleri

Lenin, sık sık acıyla söz ettiği gibi, göçmenken, "arzu etmediği uzaklıkta" hasret çekmeye mahkûm olarak, dikkatle Rusya'daki olayları izliyordu ve hemen tepki gösteriyor, bu olaylara ilişkin derin analizler yapıyor ve olayları değerlendiriyordu. Devrim başlamadan çok önce, onun kaçınılmaz olduğunu biliyor, onun genel bir halk karakteri niteliğine bürüneceğini önceden tahmin ediyor ve partiyi, ısrarla işçi sınıfına öncülük etmeye çağırarak yaklaşmakta olan sosyal mücadelelere hazırlıyordu.

Lenin, devrim başladığında, enternasyonal işçi hareketinin geleceği için Rusya proletaryasının mücadelesinin taşıdığı büyük önemin altını çiziyordu. "Şimdi bütün dünyanın proletaryası ateşi yükselmiş gerilim atmosferinde Rusya proletaryasına bakıyor. İşçi sınıfımızın kahramanca başlattığı çarlığın yıkılması süreci, tüm ülkelerin tarihinde bir dönüm noktası olacaktır, tüm ulusların, tüm kentlerin, yeryüzünün her yerindeki bütün işçilerin davasını kolaylaştıracaktır."[4]

2 Nadejda Konstantinovna: *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, s.125/126
3 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 8, s.58
4 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.8, s.88

Lenin'in Bolşevik basındaki yol gösterici makalesi, parti örgütlerine sonsuz sayıdaki mektupları, Rusya'dan gelenlerle konuşmalar, partinin faaliyetlerini devrime yöneltiyordu. "Biz Rusya'da çalışıyorduk, komiteden komiteye gidiyor ve İlyiç'in talimatlarını pratiğe dönüştürüyorduk" diye yazıyordu M.N.Lyadov anılarında. "Sık sık illegal olarak yurtdışına gitmek zorundaydım. İnsanlar bir haftalığına geliyor İlyiç'e tüm yeni olayları anlatıyor, 'çoğunluk komitesi bürosunda'ki yoldaşlara aktarmak için talimatları, direktiflerini ve önerileri alıyor ve tekrar geri dönüyordu. İlyiç'in durumu nasıl doğru tahmin ettiğine, Cenevre'de olmasına rağmen, Japon savaşının ardından 9 Ocak'tan sonra Rusya'da ortaya çıkan karmaşık ilişkiler tablosunu nasıl böylesine net çizdiğine hep şaşırıyorduk."[5]

Lenin, ilk Rusya devriminin karakterini ve tarihsel özelliklerini belirliyordu. Karakteri ve misyonu açısından bu devrimin bir burjuva demokratik-devrim olduğunu gösteriyordu. Amacı, çarlık rejiminin yıkılması, toprak üzerindeki büyük toprak sahiplerinin egemenliğinin ve diğer kölelik kalıntılarının ortadan kaldırılması ve demokratik bir cumhuriyetin kurulmasıydı. Ama, bu devrim bir burjuva demokratik- devrim olmasına rağmen, onun lideri ve temel itici gücü proletaryaydı. Daha sonra Lenin devrimin, bu devrimde işçi sınıfının üstlendiği öncü rolü ve en başta grev ve silahlı ayaklanma olmak üzere özel proleter mücadele araçları açısından aynı zamanda proleter bir mücadele olduğuna işaret ediyordu. Tutarlı ve aktif bir devrimci ruh, çarlığa karşı tavizsiz bir uzlaşmaz tavır içindeki proletarya ancak devrimi nihaî başarıya götürebilirdi ve bu başarıya ancak köylüleri kendi tarafına çekmesi ve onunla sıkı ittifak içinde olması koşuluyla erişebilirdi.

Batıda daha önce yaşanan burjuva devrimlerinden farklı olarak Rusya devriminin özelliğini, burjuvazinin karşıdevrimci güç, proletaryanın ise çarlığa karşı devrimci mücadelenin önünde yerini alabilecek bağımsız siyasî bir güç olduğu yeni tarihsel koşullarda ortaya çıkan ilk halk devrimi olmasında görüyordu.

Başlayan devrim vesilesiyle, işçi sınıfının lideri ve örgütçüsü olarak Lenin partinin görevlerini belirliyordu. Devrimin, partinin faaliyetleri için yeni koşullar ve kitlelerin eğitimi için yeni araçlar yarattığını belirtiyordu. Parti örgütleri, her yönüyle örgüt çalışmasını geliştirmek, devrimci faaliyet gücünü ve girişimini geliştirmek ve yeni, genç güçleri teşvik etmek zorundaydılar. Parti proletaryaya öncülük etmeyi, çalışmasına ve kitlelerin önderliğine ilişkin yöntemleri devrimci durumun yeni koşullarına uygun olarak dönüştürerek yerine getirebilirdi ancak. "Halk hareketi yayıldıkça, farklı sınıfların gerçek doğası da kendini ortaya koyuyor, *partinin* sınıfı yönetmek, örgütçüsü olmak görevi de aciliyet kazanıyor..."[6] İşçi partisinin ödevi ve ana görevi, bıkmadan usanmadan, günbegün proleter güçleri seferber etmek, kaynaştırmak ve proletaryayı çarlık rejiminin yıkılması için açık kitle mücadelesine, genel silahlı halk ayaklanmasına hazırlamaktı.

Kitlelerin silahlı mücadelesi, ayaklanmanın doğru örgütlenişi sorularına, Lenin o zamanlar çok büyük önem veriyordu. Nadejda Konstantinovna şöyle söylüyor: "İlyiç, Marx ve Engels'in devrim ve ayaklanma hakkında yazdıkları her şeyi okumakla ve en ince ayrıntısına kadar üzerinde düşünmekle kalmadı;

5 *Lenin Üzerine Anılar*, II.kitap. N.L.Meşçeryakov'un redaksiyonu ve önsözü ile. 2.Baskı, Moskova 1925, s.93/94, Rusça
6 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.8, s.206

savaş sanatı üzerine de okudu ve silahlı ayaklanmanın tekniği ve örgütlenişini tüm yönleriyle tartıp biçti. Bu davayla bilindiğinden çok daha fazla uğraşmıştı..."[7]

Lenin, Paris Komününe karşı özel bir ilgi duyuyordu; Rusya sosyaldemokrat ve ilerici işçilerinin bu deneyimleri incelemelerini istiyordu. Paris Komüncülerinin barikat mücadelesi deneyimlerinin genelleştirildiği "Sokak mücadelesi üzerine" başlıklı Komün Generali Cluseret'in anılarının Rusça çevirisinin redaksiyonunu yapıyordu. Anılar, *Vperyod* gazetesinde, Lenin'in önsözü ile ve yine Lenin tarafından kaleme alınmış olan meşhur Komün mücadelecisinin kısa biyografisi şeklinde yayınlandı 5 (18 Mart) 1905 tarihinde V.İ., Cenevre'deki Rusya siyasî göçmenlerinin toplantısında Paris Komünü hakkında uzun bir konuşma yaptı. "Bugünkü harekette, hepimiz Komünün sırtında duruyoruz" diye uyarıyordu.

III. Parti Kongresinde

Devrim sırasında Bolşevikler ve Menşevikler arasındaki görüş ayrılıkları keskinleşiyordu. Menşeviklerin oportünizmi, şimdi özellikle devrimin itici güçlerinin değerlendirmesinde ve taktiklerde somutlaşıyordu. Menşevikler, burjuvaziyi Rusya burjuva demokratik-devriminin temel itici gücü olarak görüyorlardı. Bu türden bir tahlilde, Marksizm yozlaştırılıyor ve emperyalizm evresinde proletarya ve burjuvazi arasındaki sınıf mücadelesinin yeni koşullarının anlaşılmadığını ve ortaya çıkan yeni tarihsel koşullarda işçi sınıfının öncü rolünün reddedildiğini gösteriyordu.

Menşevikler, sosyaldemokrasinin ve işçi sınıfının temel görevini, kendi "aşırı" devrimci ruhu ile burjuvaziyi yıldırmamak olduğunu düşünüyorlardı. Menşevikler öncü rolü burjuva devrimine biçerek, yalnızca proletaryanın rolünü değil, kitlelerin önderi ve örgütçüsü olarak proletarya partisinin rolünü de küçümsüyorlardı.

Lenin, Menşeviklerin oportünist çizgisine karşı tavizsiz bir mücadele yürütüyor, politik düşüncelerindeki dogmatizmi, şematizmi ve şablonculuğu; korkak olduklarını, devrimden korktuklarını ve proletarya ve köylülerin çıkarlarına ihanet ettiklerini gösteriyordu. Şöyle yazıyordu: Menşevikler "...demokratik dönüşümde önder rol üstlenmekten *ürküyor;* sonunda 'ayaklanmayı yürütmek' zorunda kalmaktan korkuyorlar. *-Iskra* sütunlarında açıkça dile getirmeye dahi cesaretleri yok- sosyaldemokrat örgütün 'ayaklanmaması' gerektiği, demokratik cumhuriyete devrimci yoldan geçişi üstlenmemek gerektiği düşüncesiyle meşguller."[8]

Lenin ve Bolşevikler uzun süre proletaryayı devrime, aktif, devrimci önder olarak katılıma hazırlarken; Menşevikler, işçi sınıfını ideolojik ve örgütsel olarak korumasız bırakıyorlardı; reformizm ve liberal burjuvazinin çizgisinde ve onların taktikleriyle uzlaşmadan yanaydılar. Menşevikler, karşıdevrimci, oportünist çizgiyi, tüm devrim süreci boyunca sürdürüyorlardı. Lenin, Menşeviklerin taktiklerini acımasız bir eleştiriye tâbi tutuyordu.

7 Nadejda Krupskaya: *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar,* s.130
8 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri,* c.8, s.162

Lenin, devrimle ilgili olan sorunların çözümünde yaratıcı davranıyor ve proletarya partisinin taşıdığı büyük önemi vurguluyordu. Menşeviklerle yaptığı sert ideolojik tartışmalarda, çarlığın yıkılması ve demokratik cumhuriyetin kurulmasının, ancak işçi sınıfının partisi tarafından devrimci kitlelerin mücadelesinin üstlenilmesi halinde mümkün olabileceğini gösteriyordu. Devrimde proletaryanın hegemonyası fikri ve partinin onun öncüsü olma rolü, Lenin'in tüm yapıtlarında ve tüm faaliyetlerinde yer alan ve Menşeviklere karşı bıkıp usanmaz mücadelesinde savunduğu temel düşünceydi.

RSDİP içindeki kriz giderek büyüyordu. RSDİP'in yerel komitelerinde Bolşevikler ve Menşevikler arasında mücadele başlatılmamış olan taktik ya da örgüt sorunu hemen hemen yok gibiydi. Partinin Menşeviklerin yanında yer alan merkezi birimleri, çoğunlukla parti işçisi üzerinde otorite kuramıyorlardı. Durum, yaklaşan devrimin proletarya partisi tarafından koordine edilen faaliyetleri, eylemlerde bütünlüğü ve doğru bir taktik gerektirdiğinden daha da dayanılmaz oluyordu. Menşeviklerin örgütsel ve taktik sorunlarındaki oportünizmine son vermek ve proletaryanın devrimde bütünsel bir taktik belirlemesi için gecikmeden bir parti kongresi toplamak gerekiyordu. Menşevikler tüm güçleriyle bunun karşısında yer alıyorlardı.

Lenin tarafından yönetilen çoğunluk komitesi bürosu, ilke, kural ve normlara uygun bir III. Parti kongresinin hazırlık çalışmalarına başlıyordu. *"Vperyod"* gazetesi, Lenin'in kaleme aldığı "III. Parti kongresinin toplanması üzerine" başlıklı makalesini yayınlıyordu; bu yazıda, redaksiyon adına, parti kongresinin geçici gündemi önerilmişti. Parti kongresinde, ülkede devrimci hareketin muazzam yükselişiyle gündeme gelen örgüt ve taktik sorunları merkezde yer almalıydı. Lenin, parti kongresi taslağını hazırlıyor ve tartışmaya açmayı düşündüğü taktiklere ilişkin en önemli tezleri ve parti kongresinin tüm ana başlıklarına ilişkin karar önerileri üzerinde çalışıyordu. Parti örgütlerinin deneyimlerinin genelleştirilmesi amacıyla, tüzük değişikliği ve kararların üzerinde çalışılması için açıklanması gereken soruları içeren bir anket taslağı hazırlıyordu. Lenin, tüm parti üyelerinin kolektif deneyimlerini, devrimci hareket sürecinde ortaya atılmış örgüt ve taktik sorunlarının doğru çözülmesi için çok önemli görüyordu. Tüm parti komitelerini, hem Bolşevikleri, hem de Menşevikleri parti kongresine davet etmeyi öneriyordu. Ama Menşevikler III. Parti kongresine katılmayı reddediyorlardı, partinin kendi içine kapalı bir bölümü gibi davranıyor ve Cenevre'de, katılan sayısı az olduğundan militan konferansı olarak tanımladıkları kendi parti kongrelerini topluyorlardı. İki parti kongresi, iki parti, diyordu Lenin bu yüzden.

III. Parti kongresi Londra'da yapılıyordu; parti kongresine giderken, Lenin delegelerin bir kısmını Cenevre'de ziyaret ediyordu. V.İ., onlarla konuşurken parti örgütlerinin hangi durumda olduklarını, çevrede hangi sanayi işletmelerinin bulunduğunu, kaç işçi çalıştığını, kaç işçinin parti üyesi olduğunu, köylü ve askerlerin tavrının nasıl olduğunu saptıyordu. Aynı zamanda, delegelerin önünde plânını ve görüşlerini geliştiriyordu.

12 (25) Nisan 1905'te parti kongresi başladı. 21 Bolşevik komite kongreye katıldı. Lenin, parti kongresinde Odessa komitesini temsil ediyordu. Lenin, parti kongresinin başkanı seçildi ve tüm çalışmasını yönetti. Gündemin ana baş-

lıklarını şöyle sıralamıştı: Silahlı ayaklanma, sosyaldemokrasinin geçici devrimci hükümete katılımı ve köylü hareketinin konumu. Parti kongresinin tutanaklarında Lenin'e ait yaklaşık 140 bildiri ve öneri yer alıyordu. Parti komisyonlarında kararlar üzerinde birlikte çalışıyor, karar taslaklarını ve raporları oluşturuyor ve redakte ediyor, oturumlara ilişkin ayrıntılı bir günlük tutuyordu.

Bolşevik Parti Kongresi, partinin stratejik plânını ve burjuva demokratik-devrimde devrimci parti taktiğini saptıyordu. Bu plânın en önemli yanı, proletaryanın tüm köylülerle birlikte ittifak halinde, liberal burjuvazinin nötürleştirilmesiyle burjuva demokratik- devrimini tam başarıya götürmenin ve böylelikle, sosyalist devrim için yolun açılması gerektiğiydi.

Parti kongresi, silahlı ayaklanma sorununu ayrıntılı olarak ve tüm yönleriyle ele alıyordu. Bu soruna ilişkin Lenin tarafından sunulan ve parti kongresi tarafından kabul edilen, proletaryayı silahlı ayaklanma yoluyla rejime karşı doğrudan mücadele için örgütlemek kararı, partinin en önemli, en acil görevlerinden biri olarak saptanıyordu. Parti kongresi, tüm parti örgütlerine proletaryaya yaklaşmakta olan silahlı ayaklanmanın hem siyasî önemini hem de pratik-örgütsel yanını ve ayaklanma sırasında politik kitle grevlerinin rolünü açıklamakla yükümlü kılıyordu. Parti kongresinin kararında yer aldığı gibi; parti örgütleri, proletaryanın silahlanmasına, silahlı ayaklanma plânının üzerinde çalışılmasına ve bunun doğrudan öncülüğüne ilişkin aktif önlemler almak zorundaydılar.

Lenin, Menşevik ideologlar Plehanov, Martov ve Martinov'un oportünist görüş ve eylemlerini parti kongresinde sert dille eleştiriyordu. Lenin, sosyaldemokrasinin geçici devrimci hükümete katılımı üzerine yaptığı konuşmada, sosyaldemokratların bu hükümete katılmasına karşı çıkan Menşeviklerin tüm dogmatik düşüncelerini çürütüyor ve inandırıcı bir dille, çarlığın yıkılmasının ardından, siyasî organının geçici bir devrimci hükümet olacağı proletarya ve köylülerin devrimci-demokratik diktatörlüğünün kurulması gerektiğini gösteriyordu. Koşulların uygun olması halinde, sosyaldemokrasinin temsilcilerinin geçici hükümette yer alması gerekiyordu; görevi, tüm karşıdevrimci saldırılara karşı bıkıp usanmadan mücadele etmek ve devrimi sonuçlandırmak için işçi sınıfının çıkarlarını korumaktı.

III.Parti kongresinde Lenin'in yaptığı bu konuşmaya ilişkin anısında M.Zçakaya şöyle söylüyor: "Konuşmasına çok basit bir dille başlıyordu. Menşevik *'Iskra'*daki makalelerde yer alan oportünist tezlerden hiddetle söz ediyor ve Menşeviklerin doğru olmayan fikirlerinin karşısına Devrimci-Marksist tavırla çıkıyordu. Düşüncelerini, enternasyonal işçi hareketinin tarihinde yer alan ve özellikle de 1905 devrim yılının ilk aylarında Rusya işçilerinin verdiği mücadeledeki gerçeklerle zenginleştiriyor, görselleştiriyordu. Konuşmanın sonuna doğru bu kuramcının, halk liderinin ve devrimin örgütçüsünün güçlü mantığından büyülenmiş olan tüm parti kongresi, onu ayakta ve nefes almadan dinliyordu.

İlyiç, konuşmasını bitirdikten sonra, alkış ve tezahürat dinmek bilmiyordu. Önümüzde büyük bir devrimci, bir kuramcı ve halk lideri duruyordu."[9]

Lenin'in "sosyaldemokrat örgütlerde işçiler ve entelektüeller arasındaki ilişki hakkındaki karar taslağında", "Partinin tüm güçleriyle birlikte işçi sınıfı

9 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 1. Bölüm, s.303, Rusça

kitlesi ile bağlantısını sağlamlaştırmanın, proletarya ve yarı proletar katmanlarını giderek daha yaygın olarak tam sosyaldemokrat bilinç düzeyine çekmenin gerekliliğine işaret edildi." Lenin, sosyaldemokrat işçilerin yerel parti komitelerine ve merkezî yönetime alınmaları konusunda ısrar ediyordu. İşçilerin iyi gelişmiş bir sınıf içgüdüsüne sahip olduklarını ve bazı politik alıştırmalar yapılması halinde oldukça hızlı bir şekilde yolundan döndürülemeyecek Marksistler olacaklarını belirtiyordu. Lenin, Petersburg komitesinde tek bir işçinin bulunduğunu öğrendiğinde, hiddetle: "Bu, görülmemiş bir şey!" diyordu. Parti kongresindeki konuşmalarından birinde şöyle bir açıklama yapıyordu: "Komite üyesi olmaya uygun hiçbir işçi olmadığı söylendiğinde yerimde rahat oturamadım."[10]

Rusya'da yükselmekte olan köylü hareketiyle bağlantılı olarak partinin tarıma yönelik taleplerinin dile getirilmesine ilişkin soru büyük önem kazanıyordu. Köylü hareketi gündemde olduğu için, Lenin, proletarya partisinin bu hareketi resmen her şekilde desteklediğini açıklaması gerektiğini belirtiyordu. Partinin temel görevinin, köylü kitlesine siyasî bilinç taşımak ve tarım ilişkilerinin şekillendirilmesi amacıyla devrimci köylü komiteleri oluşturmak olmalıydı.

Parti kongresi, Lenin'in redaksiyonundaki parti tüzüğünün ilk paragrafını onaylıyordu. Tek merkezden yönetilen, lideri Lenin olan bir parti merkezi; merkez komitesi oluşturuldu. Merkez komitesi, Lenin'i, parti kongresinde *Iskra* yerine çıkan gazete "*Proletari*"nin (Proletarya), parti merkez organının sorumlu redaktörü ve yurtdışı temsilcisi olarak seçti.

Lenin, parti kongresinin ardından, II.Parti kongresi sonrasında da olduğu gibi, delegelerle birlikte Karl Marx'ın mezarını ziyaret etti. Londra'dan ayrılana değin zamanını, çoğu ilk defa yurtdışına çıkmış olan delegelere İngiltere başkentinin görülecek yerlerini göstermekle geçiriyordu. Birkaç gün sonra, bir grup delegeyle birlikte Cenevre'ye gitti. Yolculuk sırasında, Paris'te, yoldaşları, Fransız halkının devrimci mücadelesinin anıtlarıyla da tanıştırıyordu; delegeler Paris Komüncülerinin vurulduğu yer olan Pere-Lachaise mezarlığını ziyaret ediyorlardı.

Lenin, III. Parti kongresinde kabul edilen taktik çizgiyi ve Menşeviklerin oportünist taktiğinin eleştirisini çok önemli görüyordu.

Bolşeviklerin taktiğinin açıklamasında, eski *Iskra* ve *Vperyod* çizgisini sürdüren *"Proletari"* büyük bir rol oynuyordu. Gazete, 6 ay boyunca Cenevre'de yayınlandı. Lenin'in yaklaşık 90 makale ve notu yayınlandı. İlk sayıda, parti kongresine yönelik üç makalesi yayınlandı: "Rusya Sosyaldemokrat İşçi Partisi III. Parti Kongresi Hakkında Rapor" (başmakale) "Üçüncü parti kongresi", "Parti kongresinin oluşturulması üzerine" (karara ilişkin bir not) ve çoğunu Lenin'in yazdığı RSDİP'in III. Parti kongresinin en önemli kararları.

Lenin, enternasyonal sosyalist büroya; II. Enternasyonal'in yürütme ve bilgilendirme organına, III. Parti kongresinin yapıldığı ve *Proletari* gazetesinin RSDİP'in merkez organı olarak görüleceği kararına varıldığı bilgisini veriyordu. Lenin'in hazırladığı önemli parti dokümanlarının Almanca ve Fransızca olarak yayınlanması, ilerici Batı Avrupalı işçilerin Bolşevik taktiği doğru anlamasına katkıda bulunuyordu. Karl Kautski, basın yoluyla III. Parti kongresinin kararlarının özünü tahrif ettiğinde, Lenin, *"Leipziger Volkzeitung"* redaksiyonuna açık

10 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.8, s.408

bir protesto mektubu yazıyordu. Alman sosyaldemokratlarına şöyle sesleniyordu: RSDİP'i gerçekten kardeş partiniz olarak görüyorsanız, tarafsız denilen Almanın bizdeki bölünme üzerine anlattıklarının hiçbir kelimesine inanmayın. Sadece doküman, otantik dokümanlar talep edin. Şunu da unutmayın: Önyargı, gerçeğe, bilgisizlikten daha uzaktır."[11]

III. Parti kongresinin kararları, Rusya'daki çoğu parti örgütü tarafından demokratik-devrimi başarıya götürecek mücadelede programı olarak algılandı ve partinin tüm pratik faaliyetine temel oldu.

"Demokratik-Devrimde Sosyaldemokratların İki Taktiği"

Lenin, Bolşeviklerin III. Parti kongresinin taktik sonuçlarının titiz biçimde incelenmesini ve propagandasını, proletaryanın demokratik-devrime ilişkin somut görevlerinin açıklanmasını, o zaman proletaryanın en acil davası olarak görüyordu. Tüm sosyaldemokrasi ve geniş işçi kitlelerinin önünde Menşeviklerin oportünist çizgisini de ortaya çıkarmak gerekiyordu. Bu görevi yerine getirmek üzere Lenin *"Demokratik-Devrimde Sosyaldemokratların İki Taktiği"* başlıklı kitabını yazıyordu. Kitap, Haziran/Temmuz 1905'te yazıldı; Temmuz sonu Cenevre'de basıldı.

"İki Taktik" adlı yazısında Lenin, Bolşeviklerin III. Parti kongresinin, stratejik plânı ve taktik çizgisinin kararlarını teorik temele oturtuyordu. Lenin, Rusya'daki burjuva demokratik-devriminin, onu harekete geçiren güç ve perspektiflerin özellikleri sorusu üzerinde çalışarak önemli bir görevi yerine getiriyordu. Yazılarında ve parti kongresinde yaptığı konuşmalarda kısaca dile getirdiklerini, *"İki Taktik"* adlı kitabında olağanüstü bir derinlik ve titizlikle ele alıyordu. Lenin, partinin strateji ve taktiğini oluşturan; burjuva demokratik-devrimde proletaryanın hegemonyası fikrini tüm yönleriyle temellendiriyordu. Aynı zamanda, Cenevre konferansı kararlarında kabul edilen Menşeviklerin taktik çizgisini yıkıcı bir eleştiriye tâbi tutuyordu. Devrimde, Bolşeviklerin ve Menşeviklerin taktikleri arasındaki temel farkı gösteriyordu.

Menşevikler, daha önceki burjuva devrimlerinin deneyimlerine işaret ederek oportünist taktiklerini haklı gösterme çabası içinde, 20.yüzyılın başında Rusya'daki ve 18. ve 19. yüzyıl Batı Avrupasındaki burjuva devrimleri arasında biçimsel, tarih dışı benzerlikler öne sürüyorlardı ve Rusya'da, aynı Batı Avrupa'da olduğu gibi, burjuvazinin devrimin hegemonu olarak ortaya çıktığını öne sürüyorlardı. Menşevikler, proletaryanın ve partinin görevinin liberal burjuvaziyi desteklemek, onu aşağıdan yukarıya doğru teşvik etmek olması gerektiği, proletaryanın burjuva devriminde bundan fazlasını isteyemeyeceğini, buna hakları olmadığı sonucuna varıyorlardı. Lenin, Rusya devriminin karakterine ve itici güçlerine yönelik bu Marksizme karşı tutumu reddediyor ve Menşeviklerin dogmatik ve şabloncu düşüncelerini, Rusya'da devrimin gerçekleştiği yeni koşulları anlama beceriksizlik ve isteksizliklerini ortaya çıkarıyordu.

Rusya'nın sosyoekonomik ve siyasal gelişmesini ve enternasyonal devrimci hareketin deneyimlerini her yönüyle bilimsel analize tâbi tutarak, Lenin, başka bir tarihsel durumun (emperyalizm evresinde ve proletarya ile burjuvazi ara-

11 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.8, s.535

sındaki büyük ölçüde daha gelişmiş sınıf mücadelesinin koşullarının) sonucu olduğunu söylediği Rusya burjuva devriminin, 18. ve 19. yüzyıldaki Batı Avrupalı öncüleriyle aynı görülemeyeceği sonucuna varıyordu. Rusya burjuva devriminin daha önceki tüm devrimlerden temel farkı, devrimin önder gücünün burjuvazi değil, proletarya olmasıydı.

Menşevikler, burjuva devrimi kavramının anlamını ve önemini yanlış anlıyorlardı. Onlara göre, bir burjuva devrimi, yalnızca burjuvazinin yararına olabilirdi. Lenin'e göre, böyle bir yaklaşımdan daha anlamsız bir düşünce öne sürülemezdi. İşçi sınıfı için, kapitalizmin özgürce ve hızlı gelişmesine engel olan feodalizm ve kölelik dönemine ait tüm kalıntıların tümüyle yok edilmesi, mutlak faydalıydı. Bu kalıntılar, yalnızca burjuva devriminin galibiyeti sonucu ortadan kaldırılabilirdi. "Burjuva devriminin daha eksiksiz ve kararlı, daha tutarlı olması, proletaryanın burjuvaziye karşı sosyalizm mücadelesini daha çok kolaylaştıracaktır."[12]

Lenin, burjuva devriminin belli bir anlamda, devrimin yükselişini zayıflatmaya çalışan ve onu kurucu- monarşik yasallık çerçevesine zorlamaya çalışan burjuvaziden daha çok proletarya için faydalı olduğunu açıklıyordu. Burjuva devriminin hedefi, monarşinin ve kölelik dönemine ait -mahkeme, polis, ordu- tüm eski devlet aygıtının kesin bir biçimde yok edilmesi değil, olanaklar ölçüsünde korunması yönündeydi; zira, onlara, işçilere karşı mücadelede ve burjuva özel mülkiyetinin korunmasında ihtiyaçları vardı. Burjuva devrimi için, burjuva-demokratik dönüşümlerin devrim yoluyla değil, dikkatli reformlar yoluyla, olabildiğince yavaş yapılması yararınaydı. İşçi sınıfı için ise, gerekli burjuva-demokratik dönüşümlerin reformlar yoluyla değil, eski çarlık rejimi sistemine ait hiçbir şey bırakmadan monarşiyi ve ilgili kurumlarını hızla ve doğrudan halkın bağrından uzaklaştırarak devrimci yoldan gerçekleştirilmesi yararınaydı. Ama buna ulaşmak için, işçi sınıfının en aktif devrimci güç olması gerekiyordu. Lenin "Marksizmin, proletaryaya burjuva devriminden uzak kalmayı, ona katılmaktan vazgeçmeyi, yönetimi burjuvaziye bırakmayı değil, tam tersine, tutarlı bir proletarya demokratizmi için, devrimi sonuna kadar götürmek için en enerjik katılımı, en kararlı mücadeleyi öngördüğünü" yazıyordu.[13]

Lenin şu soruyu yöneltiyordu: Devrimin yükselişi hangi toplumsal güçlere bağlı? Bu soruya yönelik araştırmasında, burjuvazinin devrimi kendi çıkarına kullanacağını ve devrime karşı düşmanca tavır içinde olduğunu, burjuvazinin devrimin gelişme sürecinde her zaman çarlıkla bir ittifak oluşturacağını ve karşıdevrim tarafına kayacağını gösteriyordu. Devrimde sadece proletarya sonuna kadar kararlılıkla devam edebilir ve demokratik dönüşümü tam bir galibiyete götürebilirdi; ama bunun için, yalnız başına değil; rejimin tümüyle yok edilmesini, cumhuriyetin kurulmasını ve Rusya topraklarının kölelik düzeninden radikal olarak temizlenmesini isteyen köylülerle sıkı bir ittifak içinde olmak gerekiyordu. Yarı kölelik batağından, susturulmuşluk ve esaret karanlığından kurtulmak ve yaşam koşullarını iyileştirmek fırsatı verecek olan devrimin başarısı köylülere toprak ve diğer sorular için bir çözüm getirebilirdi ancak.

Lenin'in kitabındaki Rusya devrim sürecinin karakterinin ve itici güçlerinin Marksist açıdan değerlendirilmesi, Rusya'daki burjuva demokratik-devrimin

12 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.9, s.57
13 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.9, s.39

galibiyeti için tek yolu gösteriyordu. Burjuva devriminin itici güçlerinin Menşeviklerce değerlendirilmesinde ise, proletarya tümüyle yalıtılmışlığa, pasifliğe ve yenilgiye mahkûm ediliyor ve burjuvazinin elinde oyuncağa dönüşüyordu.

Lenin, Menşeviklerin kararlarıyla III. Parti kongresinin kararlarını karşılaştırarak şöyle yazıyordu: "Biri, aktif mücadele zihniyetini yansıtıyor, diğeri pasif kalarak seyretmeyi yeğliyor; biri, yaşamsal bir faaliyete çağrıyla, diğeri, cansız bir memnuniyetsizlikle yoğrulmuş."[14]

Lenin, önderinin ve ana itici gücünün proletarya olduğu burjuva demokratik-devrimin galibiyetine erişildiğinde, burjuva diktatörlüğünün değil, proletarya ve köylülerin devrimci-demokratik diktatörlüğünün kurulması gerektiği düşüncesindeydi. Ancak bu her iki devrimci sınıfın diktatörlüğü, çarlığı ortadan kaldırma ve büyük toprak sahiplerine ve büyükburjuvaziye karşı direnişi başlatabilirdi. Kendini askerî şiddete, silahlı kitlelere, ayaklanmaya dayayabilirdi; ama "legal", "barışçıl yol"la yaratılmış kurumlara değil.

Proletarya ve köylülerin devrimci-demokratik diktatörlüğünün politik organı, silahlanmış halka dayanan geçici bir devrimci hükümet olacaktı. Sosyaldemokratların geçici bir devrimci hükümete girmelerine karşı bir tavır takınan ve katılımı neredeyse işçi sınıfına ihanet olarak gören Menşeviklerin tersine, bunu, Lenin, yalnızca olanaklı görmekle kalmıyor, uygun koşullarda gerekli olduğunu da düşünüyordu. Bu katılım, hükümete gerekli enerjiyi ve kararlılığı verecek, işçi ve köylü kitlelerin tüm taleplerini gerçekleştirecek ve devrimi sonuca ulaştıracaktı.

Lenin'in burjuva demokratik-devrimin sosyalist devrime doğru olgunlaşmasının kuramı üzerinde çalışması büyük bir kazanımdır. Lenin, kesintisiz ve proleter devrimin köylü savaşıyla bağlantısına ilişkin Marksist tezden hareket etmiştir. Yeni tarihsel koşullarda, Lenin, bu Marksist tezi kendi düşüncelerini katarak zenginleştiriyor ve devrimin birinci ve ikinci aşamasına uygun formüle edilmiş stratejik parolalar geliştiriyordu.

"Proletaryanın, çarlık rejiminin direncini şiddet kullanarak kırmak ve burjuvazinin değişken tavrını felce uğratmak için köylü kitlesini yanına çekerek demokratik dönüşümü sonuca ulaştırması gerekir. Proletaryanın, burjuvazinin direncini şiddet kullanarak kırmak ve köylülerin ve küçükburjuvazinin dalgalanan tavrını felce uğratmak için nüfusun yarı proleter unsurlarını oluşturan kitlesini yanına çekerek sosyalist dönüşümü gerçekleştirmesi gerekir."[15]

Lenin'in üzerinde çalıştığı sosyalist devrim teorisi, önce tek bir kapitalist ülkede sosyalizmin galibiyeti tahliline ilişkin -devrimde proletaryanın hegemonyası üzerine, işçi sınıfının köylülerle ittifakı üzerine, yeni tipteki partinin yönlendirici rolü üzerine ve burjuva demokratik-devrimin sosyalist devrim için olgunlaşması ve bu olgunlaşmanın yolları üzerine- bir dizi çok önemli tez içermektedir. Lenin, bu sosyalizmin önce tek bir kapitalist ülkede galibiyeti tahlilini, daha sonra, 1915 yılında, kendi ortaya koyduğu emperyalizm aşamasında kapitalizmin eşit olmayan iktisadî ve siyasî gelişimi yasasına dayanarak geliştiriyordu. Lenin, Marksizmi yeni bir sosyalist devrim kuramına, dünya tarihi açısından önem taşıyan bir kurama dönüştürüyordu.

14 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.9, s.26
15 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.9, s.90

Lenin'in *"İki Taktik"* başlıklı kitabında geliştirdiği fikirleri, demokrasinin ve sosyalizmin zaferi mücadelesinde tüm dünya halkları için siyasî ve teorik açıdan güncel bir önem taşımaktadır.

Devrimin yakınlaştığı koşullarda ortaya çıkan Lenin'in *"İki Taktik"* isimli kitabı, Rusya parti örgütleri tarafından heyecanla okundu. Kazan örgütünün üyelerinden V.V.Adoratski, anılarında şöyle anlatmaktadır: "Hepimiz, devrimin gelişmesine yönelik çıkarları V.İ.'den başka kimsenin daha iyi, daha tutarlı ve daha yetenekli savunamayacağını hissediyorduk."[16] Lenin'in kitabı eline geçen ve o zaman RSDİP'in Odessa komitesinin sekreteri olan S.İ.Gussev Lenin'e şöyle yazıyordu: "Bence, broşürünüz, yeni bir çığır açmasa da, her durumda müthiş bir rol oynayacaktır. Özellikle de taşıdığı devrimci ruh ve övülesi somutluğu ve kolay anlaşılabilirliği beni şaşırtıyor."[17] Kitap, tüm ülkeye dağıtılmış; 1905'de Rusya'da iki defa yeniden yayınlanmıştır.

Rusya'da Devrimin Yaklaşması

Devrimci mücadele giderek şiddetleniyor ve devrim ateşi tüm ülkeyi sarıyordu. Halk kitlelerine yönelik Bolşevikler tarafından yönetilen eylemler giderek aktif ve siyasî bir karakter almaya başlıyorlardı.

Devrimci olayların akışı, Lenin'in üzerinde çalıştığı Bolşevik Partisinin strateji ve taktiğinin doğruluğunu kanıtlıyordu. Devrim, işçi sınıfı ve köylüler arasındaki ittifak fikrinin, burjuva-demokratik dönüşümde proletarya hegemonyası öğretisinin yaşama şansı için ilk tarihsel sınavdı.

Lenin, partiyi ve işçi sınıfını çarlık rejimine karşı silahlı ayaklanmaya yöneltiyordu. Bildiri olarak yayınlanmış bir 1 Mayıs çağrısında şöyle yazıyordu: "Çarlık rejimini yıkmak ve tüm halkın özgürlüğe kavuşması için elimizde silahla ayaklanma başlatacağız. İşçiler ve köylüler, haydi silah başına!"[18]

Çarlığa karşı, devrimci hareketin gelişiminde yeni önemli bir gelişme, ülkede, orduda ayaklanmalar dönemini başlatan "Prens Potemkin Tavriçeski" zırhlı kruvazöründeki denizcilerin ayaklanmasıydı. Lenin, bu ayaklanmanın, ordunun bir bölümünün açıkça devrim tarafına geçişi anlamına geldiğini ve devrimci ordunun çekirdeğini oluşturmanın ilk adımı olarak muazzam bir önem taşıdığını belirtiyordu.

Lenin, ayaklanan gemiye yardım sağlamak için girişimlerde bulunuyordu. Özel bir emirle, M.İ.Vassilyev-Yuşin'i Odessa'ya gönderiyordu. Şöyle diyordu: 'Ne pahasına olursa olsun, zırhlıya ulaşmaya çalışın. Denizcilerin hızlı ve kararlı davranmalarını sağlayın. Hemen karaya yanaşılsın. Olağanüstü bir durumda, hükümet dairelerinin bombalanmasını engellemeyin. Kenti ele geçirmemiz gerekir. Ardından hemen işçileri silahlandırın ve özellikle köylüler içinde ajitasyon yapın. Bu iş için, Odessa örgütünün kullanılabilecek güçlerinden olabildiğince çoğunu harekete geçirin. Bildiriler aracılığıyla ve ağızdan ağıza köylülerden büyük toprak sahiplerinin topraklarını ele geçirmelerini ve ortak mücadele için işçilerle bir-

16 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 1.Bölüm, s.268, Rusça
17 *Proletarskaya Revvoluziya* (Proleter Devrim), 1925, sayı 12 (47), s.41
18 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.8, s.345

leşmelerini talep edin. İşçi ve köylü ittifakını, başlamış olan bu mücadelede muazzam, olağanüstü önemli görüyordum...Diğer filoyu ele geçirmek için başka ne yapılması gerekiyorsa yapın. Gemilerin çoğunun Potemkin'e katılacağına eminim. Hemen beni alacak bir torpidobot gönderin... Romanya'ya gideceğim!'

'Bütün bunların yapılabileceğine gerçekten inanıyor musunuz?' diye soruyordu Vassilyev-Yuşin.

'Elbette' diye yanıtlıyordu Lenin. 'Sadece kararlı olmak ve hızlı davranmak gerekir. Ama elbette durumu da dikkate alacağız' diye tekrarlıyordu kesin bir yanıtla ve inançla."[19] Ne yazık ki Vassilyev-Yuşin, zırhlı kruvazör Potemkin, limanı terkettikten sonra Odessa'ya varıyordu. Zırhlı kruvazörde ayaklanma yenilgiyle sona erdikten sonra, muhteşem liderlerinden biri olan denizci Matyuşenko Cenevre'ye geliyordu. Orada, Lenin'i buluyor ve devrimci geminin işgalinin mücadelesini ayrıntılarıyla anlatıyordu.

İşçi sınıfının silahlı ayaklanmaya hazırlandığı sırada, Lenin parti örgütlerine, ordu hakkında büyük bir titizlikle inceleme yapmalarını ve yüzlerce, hatta binlerce mücadele bölüğünün örgütlenmesi görevini veriyordu. Özellikle büyük kentlerde ve oralarda işçilerin yaşadığı yerleşim bölgelerinde silahlı bölüklerin oluşturulmasını önemli görüyordu. Mücadele gruplarının oluşturulmasının, onların çeşitli silahlarla donatılmasının, askerî olarak eğitim ve yetiştirme çalışmasının gerekli olduğunun altını çiziyordu. "Sent.Petersburg Komitesi Mücadele Komisyonuna" Ekim 1905'te yazdığı bir mektupta, silahlı ayaklanma hazırlıklarına ilişkin somut ipuçları veriyordu. Önerisi üzerine, yerel parti örgütlerinde silahların tedariki ve üretilmesi ile ilgilenen mücadele grupları oluşturuldu. Bolşevikler, askerler ve denizciler arasında büyük bir propaganda ve ajitasyon çalışması da yapıyorlardı. En tanınmışı *"Kasarma"* (Kışla) olan 20'den fazla askerî dergi yayınlıyorlardı. *Kasarma,* direktifi Lenin'den alıyordu ve yaklaşık 20 000 adet basılmıştı.

Lenin, geleceğe bakarak büyümekte olan devrime karşı mücadelede çarlık rejiminin girişebileceği manevraları düşünüyordu. Çar, büyümekte olan devrimci yükselişi engellemek üzere bir danışma Duma'sı toplama sözü verdiğinde ve bu tasarı üzerinde çalışması için Bakan Bulgin'e emir verdiğinde, Lenin Duma'yı boykot kararı veriyordu. Çarın hilesini farketmişti. Lenin Bulgin'in Duma'sını, halkın ilgisini devrimden uzaklaştıracak bir yem olarak niteliyordu. Bulgin'in Duma komedisi, Rusya proletaryası tarafından sona erdirildi.

1905 yılının sonbaharında devrimci hareket ülkede eşi görülmemiş bir boyut kazanıyordu. Ekim ayında siyasî grev tüm Rusya'ya yayılıyordu, grev yapanların sayısı 2 milyonu aşıyordu, bunlardan yaklaşık 1 milyonu sanayi işçisiydi. Grev, "Çarlık rejimine son! Yaşasın demokratik cumhuriyet!" sloganıyla yayılıyordu.

Lenin, 1905 yılının son aylarını devrimci kasırga dönemi olarak adlandırıyordu. Olayların en üst noktaya tırmandığı sırada yazdığı "Rusya'da genel siyasî devrim" başlıklı makalesinde şöyle yazıyordu: "En büyük iç savaşlardan birinin, insanlığın yaşadığı en büyük özgürlük mücadelelerinden birinin nefes kesen sahnelerini görüyoruz..."[20] Rusya'daki genel grev silahlı ayaklanmaya yöneliyordu. O zamanlar Lenin coşkuyla şöyle yazıyordu: "Halkın grevi en üst noktasına

19 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar,* 1.Bölüm, s.291/292, Rusça
20 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri,* c.9, s.392

ulaştı. Rusya'nın her yanında kahramanca bir dayanışma hızla gelişirken yükselen proletaryanın güçlü eli tüm sanayi, ticari ve devlet yaşamını durduruyordu. Ülke fırtınanın önünde sessiz kalıyordu."[21]

Siyasî genel grev, yeni ve başka ülkelerde o zamana değin görülmemiş olan bir proletarya mücadele biçimiydi. Ülkedeki çevrelerin üçte birinden daha fazla sayıda olan köylü hareketi de, alışılmamış bir boyut kazanıyordu. Rusya halkının yaşattığı devrim modeli, Rusya'daki tüm milliyetlerin emekçilerini coşturuyordu. Çarlık Rusya'sının Ukrayna, Beyaz Rusya, Polonya, Baltık bölgesi, Kafkasya, Orta Asya ve diğer uç bölgeleri, çarlık rejimine ve büyük toprak sahiplerine karşı kahramanca bir mücadele yürütüyorlardı. Bolşeviklerin önderliğindeki Rusya proletaryası, Rusya Krallığı'ndaki halkların ulusal kurtuluş hareketini coşkuyla destekliyordu.

Devrimci güçlerin büyümesinden korkan çar 17 Ekim'de "Burjuva özgürlükleri" ve "yasa koyucu" bir Duma sözü vererek bir manifesto yayınlıyordu. Lenin bu manevrayı da önceden tahmin etmişti; devrimi boğmak çabasındaki çarın budanmış bir anayasa teklifi önerebileceği uyarısını yapıyordu. Lenin, devrimci proletaryanın ilk galibiyetine dikkati çekiyor ve artık devrimin tabanının genişletilmesi ve derinleştirilmesi, işçi sınıfının köylüleri yanına çekmesi, düşmana karşı yeni ve daha güçlü bir saldırı düzenlenmesi ve "eli kanlı çarın tacını yeryüzünden silmek" gerektiğine işaret ediyordu.

Genel grev sırasında Rusya proletaryası dünya tarihinde ilk defa proleter siyasal kitlesel örgütler; işçi delegelerden oluşan Sovyetleri yaratıyordu. Grev mücadelesinin öncü organları olarak ortaya çıkan Sovyetlerden çoğu, genel devrimci hareketin organlarına dönüştü. Lenin, Sovyetlerin siyasî bir grevle canlandırılmış, özgürlük mücadelecilerinin kanıyla beslenmiş bir zemin üzerinde oluştuğunu belirtiyordu. 1905'in Ekim ve Kasım aylarında ülkenin bir dizi kentinde ve işçi yerleşim bölgesinde Sovyetler ortaya çıktı. Olayların gelişmesi ve grevden ayaklanmaya geçiş ile birlikte, Sovyetler kitlelerin silahlı mücadelesinin organlarına, yeni bir devrimci iktidarın çekirdek örgütlerine dönüştüler. Daha sonra, Lenin, proletarya diktatörlüğünün devlet biçimi sorunu üzerinde çalıştığında, 1905-1907 yılları arasındaki devrim deneyimlerini ve ilk Sovyetlerin faaliyetini esas alıyordu.

Ayaklanmanın organı ve yeni bir devrimci iktidarın çekirdek biçimi olarak Sovyetleri ilk kez Lenin, 1905 yılının Kasım ayının ilk günlerinde, Rusya'ya giderken kısa bir süre kaldığı Stockholm'de yazdığı "Görevlerimiz ve işçi delegasyonlarının Sovyeti (redaksiyona mektup)" başlıklı programatik makalesinde değerlendiriyordu. Lenin, Petersburg Sovyetini, halkta kökleri derin olan ve kitlelerin güvenini ve desteğini kazanan genel Rusya politik merkezin çekirdek biçimi olarak görüyordu. Lenin, işçi delegelerinden oluşan Sovyetin, tüm işçilerin, memurların, hizmetlilerin, gündelikli çalışanların, vd. delegelerin kendi içinde yer alması için çaba göstermesi gerektiğini yazıyordu; Sovyetin, emekçilerin yaşamının iyileştirilmesi için mücadele etmek isteyen ve buna aday herkesi kapsaması gerekiyordu.

Lenin, işçi delegeleri Sovyetinin geçici bir devrimci hükümete dönüşmesi gerektiğine işaret ediyordu; programında, "politik özgürlüğün tamamen, fiilen gerçekleştirilmesi...tüm halk tarafından seçilenlerin oluşturacağı meclisin görev-

21 Aynı kitap, s.430/451

lendirilmesini" öngörmek durumundaydı; "özgür ve silahlı halka dayanıyordu ve Rusya'daki yeni koşulları oluşturmak için tüm iktidar ve güce sahipti."

"Görevlerimiz ve işçi delegasyonlarının Sovyeti" başlıklı makaleyi Lenin, Petersburg'da yayınlanan legal gazete *"Novaya Şin"* (Yeni Yaşam) için yazmıştı, ancak o zaman basılmadı; müsveddesi, ilk kez 1940 yılında bulundu.

Devrimci Rusya'da

Lenin, ülkesine döndü. "Göçmen olarak nefret ettiği 'yurtdışında', "Cenevre'de o istenmeyen uzaklıkta" yaşadığı dönemdeki gibi değil, "Moskova ve Petersburg sokaklarında binlerce kişiden oluşan işçi toplantılarında, Rusya köylülerinin özgürce yaptıkları toplantılarda"[22] konuşmaya büyük bir özlem duyuyordu. Genel grev olgusu zirveye ulaştığında büyük bir coşkuyla şöyle yazıyordu: "Kim bilir ne kadar muhteşem! Yakında geri dönmeyi umut ediyoruz . Olaylar, şaşırtıcı bir hızla bu yönde gelişiyor."[23]

8 Kasım 1905'te Lenin Petersburg'a varıyor ve hemen aktif olarak devrimci faaliyete yöneliyordu. Bolşeviklerin merkez komitesinin ve Petersburg komitesinin çalışmasını yönetiyordu, toplantılarda, konferanslarda konuşuyor, partinin görevli militanlarıyla biraraya geliyordu ve Bolşevik basın için yazılar yazıyordu. Lenin'in yönetiminde Bolşevikler bıkıp usanmaksızın silahlı ayaklanmaya hazırlanıyorlardı.

Petersbug'a vardığı gün bir parti toplantısında, merkez komite üyesi L.B.Krassin ve diğer parti militanları ile biraraya geldi. Aynı gün V.İ., Preobraşensk Mezarlığında "Kanlı Pazar" kurbanlarının mezarlarını ziyaret etti. Derin bir üzüntüyle Petersburg proletaryasının mezarları önünde başını eğdi. İlyiç'in sıcacık yüreği, emekçi halkın alevlenmekte olan sevgisiyle atıyordu. Halkın üzüntü ve acısı, onun da üzüntü ve acısıydı, halkın özgürlük ve mutluluk mücadelesi, onun da mücadelesiydi.

Akşam, Lenin, Bolşeviklerin Petersburg komitesinin genişletilmiş bir oturumuna katıldı; orada Sovyetler açısından partinin görevlerini anlattı. Parti üyelerinin hepsi bu sorunu daha önce doğru anlamamıştı. Lenin, konulara tam bir açıklık getiriyordu. Parti, Sovyetleri yönetecekti, faaliyetlerini yönlendirecekti, ancak onun yerini almayacak ve onun içinde kaybolmayacaktı. M.M.Essen anılarında, Lenin "işçi delegelerin Sovyetlerinin tepesinde Menşevikler olduğu için bize çok kızmıştı. Lenin'in gelişiyle, Sovyetlerin mücadelesi büyük bir faaliyete dönüştü."[24] diyordu.

Bir sonraki gün, 9 Kasım'da Lenin legal gazete *"Novaya Şin"* in redaksiyonun Bolşeviklerden oluşan bölümünün bir oturumunu partide etkin olanlarla birlikte yönetiyordu. Gazetenin yönetimini eline alıyordu; *"Novaya Şin"* RSDİP'in fiilen merkez organı oluyordu. Lenin, gazeteye partinin en usta edebî güçlerini topluyordu; içlerinde, M.S.Olminski, V.V.Vorovski, A.V.Lunaçarski, V.D.Bonç-Bruyeviç ve diğerleri gibi önemli partili gazeteciler yer alıyordu. A.M.Gorki de aktif olarak gazeteye katılıyordu ve büyük bir maddi destek veriyordu. Gazetenin baskısı 80 000'e ulaşıyordu.

22 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.8, s.280
23 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.34, s.348
24 *Yoldaş Lenin Çağdaşlarının Anıları*, Berlin 1967, s.42

Nevski-Prospekt'de bulunan gazetenin redaksiyon binasında, parti buluşmaları, toplantılar, buluşmalar ve yinelenen merkez komitesi ve Petersburg komitesi oturumları gerçekleştirildi. Lenin ve Gorki'nin ilk buluşmaları da burada oldu. Gorki'nin karısı M.F.Andreyeva anılarında bu buluşmayı şöyle anlatır: "Lenin, arka odaların birinden bize doğru geliyordu ve hızla Aleksey Maksimoviç'e yöneliyordu. Uzun süre tokalaştılar. Lenin sevinçle gülümsüyordu, ama mahçup Gorki, böyle bir durumda her zaman olduğu gibi özellikle temkinli konuşmaya gayret ediyordu, bas sesiyle tekrar tekrar şunu söylüyordu:

'Demek, Lenin sizsiniz... İyi, iyi! Çok memnun oldum!'"[25] Aynı günün akşamı, merkez komitenin oturumunda tekrar karşılaşıyorlardı.

Lenin, gazetenin yayınlanmasıyla bağlantılı olan tüm işlere girişiyordu ve sık sık matbaadaydı. Büyük makalelerden küçücük notlara kadar tüm gazete malzemesini dikkatle gözden geçiriyordu. Genelde, gazeteye gelen ana malzeme, Lenin'in sistematik olarak yürüttüğü redaksiyon toplantılarında okunuyordu. Bu toplantılarda, Lenin kendi makalelerini de okuyor ve yoldaşların notlarını ve önerilerini almaya özen gösteriyordu. "Lenin, aslında, kelimenin tam anlamıyla, gerçekten kolektif çalışmayı seviyordu, bir diğer deyişle, herhangi bir fikir temelinde formülleştirmeler üzerinde çok sayıdaki kişinin doğrudan çalışması demekti."[26] diye yazıyor A.V.Lunaçarski *"Novaya Şin"* deki ortak çalışmayı anımsayarak. Eski *"Iskra"*, *"Vperyod ve Proletari"* gazetelerinde olduğu gibi, Lenin, *"Novoya-Şin'*in de beyni ve yüreğiydi.

Lenin yönetimindeki gazete, tüm yaşama ve işçi partisinin çalışmasına çok büyük bir etki yapıyordu. *"Novoya Şin"* gazetesinde sistematik olarak Lenin'in makaleleri yayınlanıyordu. 10 Kasım'da döndükten sonra yazdığı ilk yazı olan "Partinin yeniden örgütlenmesi üzerine" makalesinin başlangıç kısmı basıldı. Dogmatizm ve şablondan nefret eden Lenin, yeni devrimci koşullarda partinin eski şekilde çalışamayacağını anlatıyordu. Parti çalışmasında, Ekim 1905'te siyasal genel grev sırasında mücadelesi verilen legal olanaklardan geniş kapsamlı yararlanılacak şekilde dönüştürme görevini veriyordu. Lenin, yeni üyeleri, özellikle de ortadaki işçileri parti saflarına katmayı, parti organlarının seçilerek göreve gelmesini ve illegal parti aygıtını muhafaza ederek legal ve yarı legal parti organlarını ve bu kapalı örgütlerden bir ağ oluşturmayı talep ediyordu.

İllegal ve legal basın arasındaki fark ortadan kaybolmaya başladığı için, parti çalışmasının yeni koşullarıyla bağlantılı olarak parti literatürü sorunu tüm can alıcılığıyla gündeme geliyordu. Lenin, 13 Kasım'da *"Novoya Şin"* de yayınlanan "Parti örgütü ve parti literatürü" başlıklı meşhur makalesini yazıyordu. Bu programatik makalenin önemi, çok büyüktür. Lenin, bu makalede, tüm ilerici literatürün temel ilkesine dönüşmüş olan taraflılık ilkesini ortaya koyuyor ve temellendiriyordu. Şöyle yazıyordu: "Literatür, parti literatürü olmak zorundadır. Literatürde burjuva törelerinin tersine, burjuva işletmeci ve bezirgân basının tersine, burjuva kariyerizmi ve bireyselliğinin tersine, 'soylu anarşizm' ve kâr avcılığı yerine, sosyalist proletarya *parti literatürü* ilkesini koymak, bu ilkeyi geliştirmek ve olabildiğince tam ve bütünsel olarak gerçekleştirmek zorundadır."[27]

25 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar:* 1.Bölüm, s.324, Rusça
26 Aynı kitap, s.309, Rusça
27 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.10, s.30

Sosyalist proletarya için literatür, tek tek grupların ya da kişilerin gelişmesinin aracı olamaz, işçi sınıfının genel davasından bağımsız hiçbir bireysel gerekçe olamazdı. Literatürün; örgütlü, plânlı parti çalışmasından ayrı görülemeyecek genel proletarya davasının temel bir ögesi olması gerekirdi. Elbette edebî yaratım mekanik bir aynılığı, sıradanlığı en az düzeye indirecek olan şeydi; öte yandan, kişisel girişimler ve bireysel eğilimler için geniş bir hareket alanı, düşünceler ve fantezi, biçim ve içerik için hareket alanı sağlamak mutlaka gerekliydi. Ama bu hiçbir şekilde, edebî faaliyetin mutlaka ve her durumda parti çalışmasından ayrılmadan bağlantılı olması gerektiği talebiyle çelişmezdi.

Lenin, burjuva toplumunda iki yüzlü biçimde "basın özgürlüğü"nü kutsayan sermaye işbirlikçilerinin maskesini düşürüyordu. Bu çok kutsanan özgürlüğün boş bir burjuva ya da anarşist laftan başka bir şey olmadığını kanıtlıyordu. Yazarın, sanatçının bu şekilde tanımlanan özgürlüğü, kapitalist toplum koşullarında sadece maskelenmiş bir para çuvalı, rüşvet alma bağımlılığıydı. Bu özgür, ama gerçekte burjuvazi ile bağlantılı literatür karşısına, sosyalistler, gerçekten özgür, açık olarak proletarya ile bağlantılı bir literatür koyacaklardı. "Bu, özgür bir literatür olacaktır; çünkü kazanç hırsı ve kariyer değil, sosyalizm fikri ve emekçilere karşı sempati ile kendi taraflarına yeni ve daima yeni güçler kazanacaklardır. Bu özgür bir literatür olacaktır, çünkü doymuş bir kahramana, canı sıkılan ve semizlikten yakınan 'üstteki on binlere' değil, aksine ülkenin açmakta olan çiçeklerine, onun gücü, geleceği olan milyonlara, ama milyonlarca emekçiye hizmet edecektir."[28]

"Novaya Şin" gazetesinde Lenin'in 13 makalesi yayınlandı. Gazete bir aydan fazla bir zaman yayın hayatını sürdürdü; 2 Aralık'ta, çarlık hükümeti tarafından yasaklandı. 5 Aralık'ta 28. ve son sayısı illegal olarak yayınlandı. Ama parti, basın organı olmadan yapamazdı. *"Novoya Şin"* yerine Bolşevikler 1906 yılının ilk aylarından itibaren fiili redaktörünün Lenin olduğu yeni bir legal gazete yayınlamayı örgütlüyorlardı. Bu gazete çeşitli adlarla yayınlanıyordu: *"Volna"* (Dalga), *"Vperyod"* ve *"Echo"* (Yankı). Temmuz ayında hükümet tarafından yasaklandı.

Kasım ortasında Lenin, Özgür Ekonomi Cemiyeti'nde Petersburglu parti işçilerinin bir toplantısında "Sosyaldevrimci partinin tarım politikasının eleştirisi" konusunda konuşuyordu. Rusya'da ilk defa böylesine bir kitle önünde konuşabiliyordu. Salon, ağzına kadar doluydu; kürsüye çıktığında eller patlayıncaya kadar alkışlandı. Ama konuşması polisin gelmesiyle yarıda kesildi ve birkaç gün sonra özel bir lisenin mekânlarında sona erdi.

Lenin, işçi delegelerinin Petersburg Sovyetinde Bolşevik grubun faaliyetini de yönetiyordu. Yurtdışından gelişinden kısa bir süre sonra, kapitalistler tarafından Petersburg'un fabrika ve işyerlerinde devrimci yoldan gündeme getirilen sekiz saat çalışmaya yanıt olarak ilan edilen lokavta karşı Sovyet'in mücadele önlemlerine ilişkin bir toplantıda konuşuyordu. Konuşması, fırtınalı bir tezahürata yol açıyordu. Onun önerisi, toplantıya katılanlar tarafından coşkulu alkışlarla kabul edildi. Oturumun sonunda işçiler V.İ. hakkında şöyle söylüyorlardı: Ne yapılması gerektiğini, işçi sınıfına nasıl önderlik edilmesi gerektiğini biliyor.

Bolşevik örgütlerin faaliyeti açısından 1905 yılının Aralık ayının ortasında Tammerfors'da (Finlandiya) yapılan ilk konferansı büyük önem taşıyordu.

28 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.10, s.34

Lenin, konferansın başkanı seçildi. Güncel durum ve tarım sorunu hakkında konuşmalar yaptı. Konferansta, partinin yeniden örgütlenmesi ve tarım sorununa ilişkin öneriler karar olarak geçti. Devrimin gelişmesiyle bağlantılı olarak, partinin tarım programında bazı değişiklikler yapıldı ve partinin birleşmesi kararı çıktı. Merkez komite, RSDİP'in Birleşme Kongresini yapmakla görevlendirildi.

Moskova'daki Silahlı Ayaklanma

Daha Kasım ayı ortalarında Moskova komitesinin çağrısıyla, Moskova komitesinin sekreteri ve Moskova örgütü merkez komitesinin daimi temsilcisi V.İ.Şanzer ve Moskova Sovyet'inin üyesi M.N.Lyadov, merkez komite adına ve kişisel olarak Lenin ile bağlantı kurmak üzere Petersburg'a gittiler. Moskovalı Bolşevik temsilcilerinin Lenin'i ziyareti Moskova parti komitesinin ve Bolşevikler tarafından yönetilen Moskova Sovyeti'nin tüm diğer faaliyetleri açısından büyük önem taşıyordu. Lenin, kendisine gelen yoldaşlarına kesin direktifler veriyordu. Öncelikle, Menşeviklerin yaklaşımlarının ötesinde, işçilerin bütünleşmesine gerek olduğu düşüncesindeydi. M.N.Lyadov daha sonra Lenin'in şu sözlerini anımsıyordu: "Moskova Sovyet'i sizin yanınızda, Moskova'da, Moskova komitesi tarafından karar verilen herşeyi yapacaktır ve siz, Sovyet aracılığıyla komitenin parti üyesi olmayan işçi kitlelerini etkilemesini sağlayacaksınız; bizde, Petersburg'da ise, Sovyet, parti üyesi olmayan kitlelerin arkasından koşuyor; silahlı ayaklanmayı başarısızlığa götürmek için herşeyi yapıyor. İşçileri kazanmak ve tüm işçilerin otorite olarak gördüğü gerçek Bolşevik mücadele örgütünü yaratmak sizin için daha kolay olacaktır."

5 Aralık'ta Moskova Bolşeviklerinin kent konferansı, genel grev çağrısı yapmaya ve silahlı mücadeleyi başlatmaya karar verdi. Genel grev çağrısı yapıldıktan iki gün sonra, 7 Aralık'ta kent caddelerinde Moskovalı işçilerin çarlık hükümetinin ordularına karşı barikatlı mücadeleleri başlıyordu. Ayaklanmanın başladığı ilk yerler, Presnya, Samoskvorçe ve Rogoşsko-Simonovski semtleriydi; caddelerde binlerce barikat kuruldu. Olağanüstü direnç gösteren semt Presnya idi. Moskovalı işçiler dokuz gün boyunca kahramanca bir silahlı mücadele yürüttü.

Moskovalı işçilere yardım sorunu, Lenin'in de katıldığı Petersburglu Bolşeviklerin görüşmelerinde ele alındı. Bu toplantılardan birinde, ordunun Petersburg'dan Moskova'ya naklini engellemek için tüm önlemleri alma kararı verildi: Rayları havaya uçurmak, trenleri durdurmak, bir demiryolu taburunun devrimci askerleri ve öncü güçlerin yardımıyla Oçta'da bir silah deposunu ele geçirmek ve işçileri silahlandırmak. Ancak, ordunun Moskova'ya naklini engelleyecek tüm çabalar başarısızlıkla sonuçlanıyordu. Hükümet, ayaklanmayı bastırmak için Semyovovski kuvvetini ve diğer kuvvetleri Moskova'ya göndermeyi başarıyordu.

17 Aralık akşamı, Petersburg'da bir merkez komitesi oturumu yapılıyordu; Moskova'dan gelen M.N.Lyadov Moskova'daki durum hakkında ayrıntılı bir rapor veriyordu. Lenin'in talebi üzerine Moskova komitesinin merkez komitesi diğer silahlı mücadeleyi örgütlü biçimde hazırlama talimatını veriyordu. Merkez

komitesi, Moskovalılara yardım etme konumunda olmayan merkez komitedeki mücadele örgütünün faaliyetlerini yetersiz buluyordu.

Ocak 1906'da Lenin Moskova'ya geliyordu. Moskova'daki silahlı Aralık ayaklanmasının sonuçlarının tartışıldığı RSDİP Moskova Komitesinin okuma grubunun bir oturumuna katılıyordu. Lenin, Moskovalı işçilerin heyecanını ve cesaretini çok takdir ediyordu. Verdikleri mücadelenin tüm yansımalarıyla doğrudan ilgileniyordu. İ.İ.Skvorzov-Stepanov, daha sonra, V.İ.'nin Moskova'dayken nasıl olduğunu şöyle anlatıyordu: "Moskova ayaklanmasıyla ilgili olan herşeye karşı çok büyük bir dikkat gösteriyordu. Moskova'da hiç kimsede, öncelikle de işçilerde yenilmişlik duygusunun hakim olmadığını, aksine tersi durumun söz konusu olduğunu ona anlattığımda, gözlerinin nasıl parladığını, yüzünün nasıl sevinçli bir gülümsemeyle aydınlandığı hâlâ gözümün önünde...V.İ. beni konuşturuyor, kendisi çok az konuşuyordu; sadece yeni ve her zaman yeni haberler istiyordu."[29]

Moskovalı işçilerin ayaklanması, bir yenilgi yaşamıştı. Ama anlamı çok büyüktü. Lenin, daha sonra şöyle yazıyordu: Aralık 1905'teki silahlı ayaklanma öncesinde, Rusya halkı sömürenlere karşı silahlı bir kitle mücadelesini yürütecek güçte değildi. Aralık'tan sonra, halk artık eski halk değildi. Yeniden doğmuş gibiydi. İlk defa ateş altına girmişti. Ayaklanmada çeliğe su verilmişti. 1917'de galibiyeti yaşayacak mücadeleye hazırlanıyordu..."[30] Lenin, Moskovalı işçilerin gösterdiği kahramanlığın, Rusya'nın tüm emekçi kitleleri için tipik bir mücadele örneği olduğunu belirtiyordu; bu kahramanlık sonuçsuz değildi. Çarlık monarşisinde, yavaş yavaş ama sürekli gelişen ve eski, ortaçağ rejimini yıpratan ilk gedik açılmıştı. Silahlı ayaklanma kitle greviyle bağlantılı olarak ortaya çıktığında, tarihte ilk defa böyle bir gelişme noktasına ve devrimci mücadele gücüne ulaşıldı.

Hemen Moskova ayaklanmasından sonra, Aralık 1905'te ve Ocak 1906'da başka yerlerde de ayaklanmalar yaşanıyordu: Nişni-Novgorod'da, Don kıyısında Rostov'da ve Novorossisk'de, Donez Havzası, Yekaterinoslav, Motoviliça, Ufa, Krasnoyarsk ve Çita'da. Büyük silahlı ayaklanmalar Yukarı Kafkasya, Polonya, Baltık ve Finlandiya'da da ortaya çıktı. Ama, tüm bu birbirinden kopuk eylemler, çarlık tarafından kanla bastırıldı.

Silahlı Aralık ayaklanmasının başarısızlığından sonra, Menşevikler, zamansız olarak greve başlamanın anlamsız olduğunu, önceden tahmin ettikleri gibi proletaryanın güçlerinin galibiyete yetmediğini söylüyorlardı. Proletarya "silah kullanmamalıydı" diyordu Plehanov. Menşeviklerin bu dönekliğine, Lenin hiddetleniyor ve daha kararlı, daha enerjik ve daha saldırgan olarak silahlara sarılmak gerektiğini söylüyordu. "Moskova ayaklanmasının öğrettikleri" başlıklı yazısında, yenilginin nedenlerini ortaya koyuyor ve silahlı ayaklanmanın hazırlanması ve yürütülmesinde parti ve proletaryanın temel alacağı taktik ilkelerin çerçevesini çiziyordu. Birincisi, daha kararlı biçimde silahlara sarılmak; kitlelere, salt barışçıl bir grevin olanaksızlığını ve silahlı mücadelenin zorunluluğunu açıklamak gerekliydi; ikincisi, ordu içinde aktif bir mücadele yürütülmesi ve ordunun değişken gruplarını kendi tarafına çekmek gerekirdi; üçüncüsü, saldırgan bir taktik gerekliydi. Marx ve Engels'in ayaklanmaya, aynı sanata bakıldığı gibi

29 *Leningradskaya Pravda,* 21 Ocak, 1926, sayı 17
30 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri,* c.28, s.380/381

bakılması gerektiği düşüncesini içeren o bilinen tezine dayanarak, Lenin, yeni tarihsel durumla, proletaryanın yeni mücadele koşullarıyla bağlantılı olarak bu sorunu ilk defa tüm yönleriyle birlikte açıklıyordu. Lenin, dördüncü taktik hakkında konuşurken, köylünün ortak mücadeleye katılmasının sağlanması gerektiğine işaret ediyordu.

Kadetlere Karşı*

Lenin'in öderliğindeki Bolşevikler, devrim süresince Kadetlere, çarlıkla ittifaka giren bu partiye karşı mücadele ediyorlardı. Lenin, halkı "sakinleştirmek" için küçük reformlar talep eden Kadetlerin maskesini düşürüyor ve sahte bir demokratizmin ardına sığınan bu karşıdevrimcilerin iki yüzlülüğünü ve yüreksizliğini gösteriyordu.

"Proletarya mücadele ediyor; burjuvazi ise iktidarı kurnazlıkla elde etmek istiyor. Proletarya çarlık rejimini mücadelede yenilmeye zorluyor; burjuvazi ise, giderek zayıflayan çarlık rejiminin verdiği sadakayı yeterli buluyor. Proletarya tüm halkın önünde mücadele bayrağını açıyor; burjuvazi ise, ittifakın ve kötü bir alışverişin küçük tavizlerinin bayrağını açıyor"[31] diye nitelendiriyordu Lenin, proletaryanın devrimci çizgisini ve liberal burjuvazinin kendine yararlı davranışını.

"Kadetlerin zaferi ve işçi partisinin görevleri" (Mart 1906) başlıklı meşhur broşüründe Lenin, Kadetleri "devrimin ölü solucanları" olarak isimlendiriyordu. Kadetlerin, silahlı ayaklamaya karşı olduklarını, Duma'yı halkın dikkatini devrimden uzaklaştıran bir yakı olarak gördüklerini, taktiklerinin kaçınılmaz olarak çarlık rejimi ve devrimci halk arasında idare-i maslahat etmek olacağını gösteriyordu. Kadetler, halkın mücadelesini kendi çıkarları için kullanmak istiyorlar ve aynı zamanda, onun devrimci eyleminden korkuyorlardı. Esas olarak da devrimde proletaryanın hegemonyasından korkuyorlardı. Devrimi her biçimde karalarken, Lenin'in çok doğru tespit ettiği gibi, köleliğin kalıntıların mevcut olduğu sakin, "kağnı hızında gelişen" toplumsal ilerlemeyi övüyor ve kutsuyorlardı. "İnsanlık tarihi ileriye doğru lokomotif hızıyla hareket ettiğinde, bu, tüm 'ilkelerin ve fikirlerin' bir 'kasırgaya', 'sele' kapılması, 'kayıplara karışması'dır. Ama tarih bir kağnı hızıyla hareket ederse, bu, ete kemiğe bürünmüş akıldır ve plânlı davranmaktır;"[32] bu Kadetlerin felsefesiydi.

Rusya devriminin o dönemdeki nesnel koşulları, demokratik özgürlükler için kararlı bir sınıf mücadelesi; Duma'nın çalışmasının Duma dışındaki çalışmayla bağlantısını gerektiriyordu. Politika hakkında bilgisi olmadan konuşan burjuvayı, halkın sırtından oynanan parlamenter oyun coşturuyordu. Ama işçi partisi, parlamento çalışmasını proletaryanın devrimci mücadelesiyle bağlantılı olarak yürütüyordu. Böyle bir anda Lenin, Kadetlerin basın yoluyla halkın beynine sokmaya çalıştığı oportünist ve burjuva zehrinden başka bir şey olmayan bu kurucu ilüzyonlardan daha zararlısının ve daha tehlikelisinin olamayacağını söyleyerek uyarıyordu. Proletarya partisinin görevi, bu ilüzyonlarla mücadele etmek

* Kadet: Anayasacı Demokrat Parti

31 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.11, s.14

32 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.10, s.251

ve işçilere ve köylülere sistematik olarak toplumsal hareketin temel biçiminin, aynı önceki gibi, geniş halk kitlelerinin doğrudan devrimci mücadelesi olduğu görüşünü kazandırmaktı. Lenin, liberal-monarşist burjuvaziye omuz vererek hareket eden Menşeviklerin tavrının gerçek yüzünü de ortaya çıkarıyordu.

Lenin, broşürde Rusya proletaryasının Ekim ve Kasım 1905'teki mücadele deneyimlerini genelleştiriyordu. Rusya proletaryasının 1905 yılının son üç ayındaki eylemlerini, dünya tarihinde işçi sınıfının mücadelesinde önemli bir adım olarak görüyordu. Bu eylemler, Marksist teoride sonuna kadar devrimci ve bu nedenle her devrimde ileri adımlar atan tek modern toplumsal sınıfın proletarya olduğu ana tezini destekliyordu. Ekim ve Aralık mücadelelerinde işçi sınıfı, III. Parti kongresinin kararı doğrultusunda ve dikkati somut olarak siyasal kitlesel grevi ayaklanmayla birleştirmenin ne kadar önemli olduğu düşüncesine yönelten taktik yöntemi kullanıyordu. Lenin, halkın siyasî özgürlüğün meydan okuyarak ele geçirilmesinde, yasa ile öngörülmeyen ve çarlık yasalarını deviren devrimci iktidarın yeni keyfî organlarının yaratılmasında ve kendisine şiddet uygulayanlara karşı şiddet uygulamasında ortaya çıkan devrimdeki yaratıcı rolünü takdir ediyordu.

Lenin, Menşeviklerin oportünist yaklaşımla değerlendirdiği Sovyetlerin "özyönetim organları" olduğu düşüncesini çürütüyor ve Sovyetlerin rolünü devrimci halk diktatörlüğünün, azınlık üzerinde ezici çoğunluğun çekirdek biçimi olarak yeniden altını çiziyordu. Proletarya hegemonyası fikrini geliştirmeyi sürdürüyor ve genelleştirilmiş devrimci deneyimler temelinde yeni tezler geliştiriyordu.

RSDİP'in IV.(Birleşme) Kongresinin Hazırlığı Parti Kongresinde

Devrimin gelişmesiyle, parti kongresinin toplanması sorunu zorunlu olarak yeniden gündeme geliyordu. Sosyaldemokrat işçiler, partinin birleşmesini talep ediyorlardı. Lenin ve Bolşevikler, bu talebi destekliyorlardı; Menşeviklerle birleşmenin yalnızca Devrimci Marksizmin ideolojik ve örgüt temeli üzerine kurulabileceği düşüncesindeydiler. Lenin, Ağustos-Ekim 1905 arası merkez komiteye yazdığı mektuplarda, Bolşeviklerin Menşeviklerle birleşmeye hazırlanırken tüzüğe uygun ve taktik normlara ilişkin somut taslaklar sunmaları gerektiğine ve sağlam bir politika izlemeleri gerektiğine işaret ediyordu. Bir birleşme durumunda, devrime ilişkin sorunlarda ilkesel farklılıkların üstünün kapatılmamasında ısrar ediyordu.

Partinin birliği mücadelesinde, Bolşevikler, Menşeviklere bir Birleşme Kongresi önerdiklerinde bu talimatlardan hareket ediyorlardı.

Birleşme Kongresi için Lenin, Bolşeviklerin taktik platformuna ilişkin olarak üzerinde çalıştığı karar taslakları hazırlıyordu. Ön görüşmelerden sonra, V.İ.'nin 1906 yılının Mart ayının ilk yarısında gittiği ve onun liderliğinde Moskovalı Bolşeviklerle çok sayıda görüşmenin yapıldığı Moskova platformu ile buluşuldu. Lenin, Moskova komitesinin genişletilmiş bir oturumunda yaptığı bir konuşmada, parti kongresinin karar vermesini gerektiren sorunları ele alıyordu.

Moskova'ya geri döndükten sonra, Lenin Petersburglu Bolşeviklerin bir grubuyla biraraya geldi; burada da, IV. Parti kongresine ilişkin platform konusu ele alındı. Lenin, nihaî belge redaksiyonu komisyonuna seçildi ve bundan kısa bir süre sonra, *"Partinyye İzvestiya"* da (Parti Haberleri) "RSDİP'in Birleşme Kongresi için taktik platform" yayınlandı. Platformun tüm kararları, tek bir istisna ile geçirildi.

IV. Parti kongresine hazırlık döneminde Lenin, tarım sorunuyla çok ilgilendi. RSDİP birleşik merkez komitesinin IV. Parti kongresine yönelik tarım programının hazırlığı için oluşturduğu komisyonun çalışmalarına katılıyordu. Martın ikinci yarısında V.İ., "İşçi partisinin tarım programının revizyonu" başlıklı broşürü yazıyordu; burada, Lenin'in daha sonra IV. Parti kongresinde tarım sorununa ilişkin konuşmasında ele aldığı temel düşünceler yer alıyordu ve Rusya sosyaldemokrasisinin tarım sorununa ilişkin tarihsel gelişiminin ana hatları çiziliyordu.

Mart ayı ve Nisan ayı başında Bolşevik ve Menşeviklerin taktik platformları üzerine partide geniş bir tartışma ortaya çıktı. Petersburg'da çok sayıda toplantı yapılıyordu; çoğunda Lenin konuşuyordu. V.İ., Nisan başında RSDİP'in IV. (birleşme) Parti kongresine katılmak için Stockholm'e gidiyordu. Parti kongresi, 10-25 Nisan (23 Nisan-8 Mayıs) 1906 yılında, İsveçli sosyaldemokratlar tarafından kullanıma sunulan halkevi binasında yapılıyordu. Lenin, parti kongresinin başkanlığına seçildi; oturumların önemli bir bölümü onun başkanlığında yapıldı. Parti kongresinin temel sorunları, tarım programı, gündemdeki durumun tahlili ve proletaryanın sınıfsal görevleri ile Çarlık Duma'sına karşı geliştirilecek tavır idi.

Parti kongresi, Bolşeviklerle Menşevikler arasında çok zorlu bir mücadele içinde geçiyordu. Sıcak tartışma, tarım sorununa ilişkindi. Ne yazık ki Lenin'in IV. Parti kongresindeki tarım sorununa ilişkin raporu, şimdiye kadar bulunamadı; elde kalan yalnızca bu konuya ilişkin Lenin'in sonsözüdür. Lenin ve Bolşevikler parti kongresinde toprak ve arazinin kamulaştırılması programını savunuyorlardı. Bolşevik tarım programı, çarlık rejiminin ortadan kaldırılmasından bağımsız değildi, köylüleri çara ve toprak sahiplerine karşı devrime çağırıyordu. Lenin, toprak ve arazinin kamulaştırılması programının mücadelesinde, köylü komitelerinin taşıdığı önemi dile getiriyordu; komitelerin kurulmasını, köleliğin kalıntıları ve polis rejimi ile baskı altına alınan halka, bunları gecikmeden ve en kararlı biçimde ortadan kaldırmak ve memurlarla ve büyük toprak sahipleriyle hesaplaşmak için çağrı olarak görüyordu.

Lenin, tarım devriminin siyasî devrimden ayrılamazlığının altını çiziyordu. Parti kongresinde şöyle söylüyordu: "Köylülere somut ve açık olarak şunu söylemeliyiz: Tarım devrimini sonuçlandırmak istiyorsan, siyasî devrimi de sonuçlandırmak zorundasın; siyasî devrim sona ulaştırılmadığında, tarım devrimi hiç olmayacaktır ya da belli oranda bir süreklilik içermeyecektir."[33]

Lenin, sonsözde toprak ve arazinin kamulaştırılmasına karşı Plehanov, Maslov ve diğer Menşeviklerin itirazlarını sert biçimde eleştiriyordu; onlar, parti kongresinde toprak ve arazinin yerel yönetimlere; başka bir deyişle, arazilerin, yerel özyönetim birimlerinin ya da Semstvos'ların (Yerel Yönetimler) yönetimine bırakılmasını talep ediyorlardı. Menşeviklerin yerelleştirme programı, devrimi belirsizliğe, çarlık rejimi ve büyük toprak ağalığı düzeninde barışçıl, yavaş

33 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.10, s.282

yavaş reforma gidilmesini öngörüyor ve büyük toprak sahipleriyle ittifak kurma anlamına geliyordu. Lenin Menşeviklere karşı çıkıyor ve iki argüman getiriyordu: Birincisi, yerelleştirmeyi köylüler hiçbir zaman istemeyeceklerdi; ikincisi, demokratik bir cumhuriyet kurulmadan, tam olarak güvence altına alınmamış bir halk egemenliği kurulmadan ve memurların seçilebilirliği sağlanmadan yerelleştirme zararlı olacaktı.

Lenin, parti kongresinde S.S.Suvorov (Borissov), J.V.Stalin, V.A Basarov-Rudnev ve diğerleri tarafından savunulan "Dağıtıcı" pozisyonunun eksikliğini ve hatalı olduğunu ortaya çıkarıyordu. Bu pozisyonun savunucuları, el koyulan büyük arazilerin köylülere kişisel mülkiyet hakkıyla dağıtılmasını talep ediyorlardı. Arazi ve toprağın dağıtımının savunucuları bu talebi ortaya getirirken, burjuva demokratik-devriminin sosyalist devrime doğru gelişmesi perspektifini dikkate almadan, burjuva demokratik ve sosyalist devrim arasında uzun bir mola dönemi olacağı doğrultusundaki yanlış düşünceden hareket ediyorlardı. Lenin daha sonra "Dağıtıcıların" programına yönelik olarak yaptığı bir eleştiride bunun hatalı olduğunu, çünkü programın köylü hareketini tek yanlı olarak yalnızca geçmiş ve günümüz açısından dikkate aldığını ve geleceği unuttuğunu söylüyordu. Dağıtım savunucuları, "köylüler kamulaştırma sözcüğünü *doğru* anlıyor, onu *doğru yorumluyor,* ama işin can alıcı noktası da burada; bu doğru yorumu *dünyanın değişmesi için bir kaldıraca,* sürüp gidecek bir ilerleme aracına dönüştüreceğini görmüyorlar. Köylülere dağıtım yerine kamulaştırmayı dayatmak söz konusu değil...Söz konusu olan, bir sosyalistin, köylülerin 'yeryüzünün tanrısı' hakkındaki küçükburjuva ilüzyonlarının maskesini müsamahasızca düşürürken, köylüye geleceğe giden yolu göstermeyi bilmesi de gerekir."[34]

Lenin, Parti kongresinde "Proletaryanın günümüzdeki durumu ve sınıfsal görevleri üzerine" başlıklı bir konuşma ile Çarlık Duma'sının tavrı hakkında ikinci bir konuşma yapıyordu, silahlı ayaklanma ve örgüt sorunları üzerine konuşuyor ve RSDİP'in tüzük taslağı üzerinde çalışacak komisyona katılıyordu. Parti üyeliğine ilişkin tüzüğün 1.paragrafı, Lenin'in düzelttiği şekilde, parti kongresinde kabul edildi. Lenin'in yaklaşımının doğruluğu öylesine açıktı ki, Menşevikler şimdi karşısında bir şey söylemeye cesaret edemiyorlardı.

Lenin, tartışmalarda, Menşeviklerin oportünist taktiğini, proletaryanın hegemonyasına ve silahlı ayaklanmaya karşı olumsuz tavırlarını, "ülkenin devrimci güçlerinin merkezi" olarak Çarlık Duma'sı hakkındaki görüşlerini eleştiriyordu; Kadetlerin göstermelik demokratizmini ve kaypaklığını hiçbir taviz vermeden ortaya çıkarıyordu.

Parti kongresinde sayısal çoğunlukta olan Menşevikler, parti kongresinin kararlarını önceden konuşmuş ve önceden karara bağlamıştı. Bu nedenle, parti kongresi en önemli sorunlara ilişkin kararları Menşeviklerin isteği doğrultusunda, yerelleştirme programı da dahil kabul ediyordu. Silahlı ayaklanma hakkındaki kararlarda, parti kongresi 1905 Ekim ve Aralık mücadelelerinin deneyimlerine ilişkin net değerlendirme yapmadı.

Bolşeviklerin çizgisinin parti kongresinde kabul edilmemesine ve Menşeviklerin temsilcilerinin çoğunu merkez komiteye seçtirmelerine rağmen, Lenin, Menşeviklerin yenildiğine, Devrimci Marksizmin, devrimci strateji ve taktiğin önüne geçilmez zaferine kesinlikle inanıyordu.

34 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.10, s.346

Lenin, Birleşme Kongresinde verilen mücadele hakkında geniş işçi kitlelerini bilgilendirmeyi gerekli görüyordu. Bolşevik Partisinin delegeleriyle yapılan bir görüşmede tartışılan ve kabul edilen "eski 'Bolşevik' grupta yer alan Birleşme Kongresi delegelerinin partisine çağrı" yazıyordu. "Çağrı"da, IV. Parti kongresinin, Menşevik kararlarına yönelik ilkesel bir eleştiri yapılıyordu ve Menşeviklerin oportünist çizgisi ile devrimden vazgeçen tavırları ortaya konuyordu. Lenin, Birleşme Kongresinin çalışmasına ilişkin ayrıntılı bir analizi, Mayıs 1906'da yazdığı ve Haziran'da yayınlanan "RSDİP'in Birleşme Kongresi hakkında rapor (Petersburglu işçilere mektup)" adlı broşürde yapıyordu. Stockholm'den döndükten kısa bir süre sonra, ana kentin parti emekçilerinin önünde ve çok sayıdaki semtte gerçekleşen sosyaldemokrat örgütlerin toplantılarında parti kongresi hakkında bilgi veriyordu.

1906 yılının yazında devrimci hareket ülkede yeniden canlanıyordu: siyasî grevler dalgası yükselmişti; köylülerin toprak sahiplerine karşı mücadelesi alevlenmişti ve ordu birliklerinde huzursuzluk başlamıştı.

Lenin, Sveaborg Kalesindeki (Helsingfors yakınları) ciddî durum ve silahlı ayaklanma fırsatı hakkındaki haberleri aldıktan sonra, 16 Temmuz'da RSDİP'in Petersburg komitesinin yürütme komisyonunun Sveaborg'a gecikmeden bir delegasyon gönderilmesine ilişkin bir karar taslağı hazırlıyordu. 17 Temmuz'da Sveaborg'da bir denizci ve asker ayaklanması başlıyordu. 19 Temmuz'da Kronstadt'da da bir ayaklanma başlıyordu. Ayaklananlar, "Konstantin" kalesini ele geçiriyor ve kale garnizonunu ve gemi işgallerini ayaklandırmaya dönüştürmeye çalışıyorlardı. Lenin, 20 Temmuz'da Petersburg komitesinin Bolşevik üyelerine Sveaborg ve Kronstadt ayaklanmalarının desteklenmesi için bir grev yapılmasının işaretlerini veriyordu.

Ama her iki ayaklanma da vahşi bir barbarlıkla bastırıldı.

İşçi Toplantılarında İllegal Göçmenlik

Lenin'in ilk devrim yıllarındaki pratik faaliyeti hakkında bugüne kadar fazla şey bilinmemektedir. Enerjisi ve çalışma yeteneği, hayranlık uyandırıyordu. Her şey için zaman buluyordu; proletaryanın devrimci hareket içindeki görevleri ve partinin tarım politikası hakkında konuşmalar yapıyor, partinin Vassilyeviç-Ostrov-bölge komitesinin bir oturumuna katılıyordu, Putilov işçilerinin illegal çevrelerini ziyaret ediyor ve onlarla taktik sorunu hakkında tartışıyordu. Onu, parti ve işçi toplantılarında, entelektüellerin ve öğrencilerin toplantılarında, saymanlar ya da muhasebeciler derneğinde, çıraklar derneğinde, vd. görmek mümkündü. Konuşmalarının önemli bir bölümü, Bolşeviklerin Duma taktiğinin bir temele oturtulmasına ve savunulmasına, Menşeviklerin taktiğinin ve tarım sorununun eleştirisine yönelikti.

Lenin, geniş proleter kitlelerle bağlantıda ısrarlıydı, işçilerle biraraya gelmek ve onlarla sohbet etmek için her fırsatı değerlendiriyordu. 9 Mayıs 1906'da Panina Halkevinde yaklaşık 3000 kişinin katıldığı toplantıda konuşuyordu. Toplantıya katılanların önemli bir kısmı işçiydi. Lenin'den önce, Kadetlerden tanınmış simalar olan Vodovosov ve Ogorodnikov ve diğer partilerin temsilcileri konuşmuştu. Kadetler, kendilerine karşı yöneltilen çarlık rejimiyle gizli bir anlaş-

ma yapmış olma suçlaması hakkında konuşuyor ve bir anlaşma yapılmadığını, yalnızca özel ve bilgi amaçlı görüşmeler yaptıklarını iddia ediyorlardı. Son olarak, adı Karpov olan tanınmamış biri kürsüye çıkıyordu. O, Lenin'di. "İlyiç, korkunç derecede heyecanlıydı" diye yazıyor N.K.Krupskaya. "Yaklaşık bir dakika susarak ve sanki vücudundaki tüm kan kalbine hücum etmiş gibi korkunç derecede solgun bir yüzle duruyordu. Konuşmacının heyecanının salona yayıldığı hemen hissediliyordu. Birden salonda şimşek çakar gibi alkış koptu; parti üyeleri İlyiç'i tanımıştı."[35]

Lenin'in Çarlık Duma'sına karşı RSDİP'in taktiği üzerine konuşması, toplantıdakilerde çok büyük etki yapıyordu. Halkın sırtından çarlık rejimi ile ittifak yapan Kadetlerin maskesini düşürüyordu. "Ogorodnikov'un sözlerine göre anlaşma yoktu, yalnızca görüşmeler vardı. Ama görüşmenin anlamı nedir? Bir anlaşmanın başlangıcı. Bir anlaşma nedir? Görüşmelerin sonucu" diyordu Lenin.

"Kavganın karakterinin bu basit ve ama böylesine net ve kesin bir dille formüle edilmesi üzerine herkesin, tam anlamıyla tüm dinleyicilerin ne kadar şaşırdığını iyi hatırlıyorum" diye yazıyordu toplantıya katılan A.Şliçter anılarında.

"İlyiç'in kürsüdeki canlılığı; en önemli olanı, bir sorunun özünü şaşırtıcı bir biçimde basit, dahice basit bir şekilde ortaya koyma yeteneği, mimikleri, ışıldayan gözleri ve nihayet sesinin alışılmamış zenginlik ve çeşitliliği; bütün bunlar, ondan gözünü ayırmayan dinleyicileri hayran bırakıyordu."[36]

Lenin'in önerisi olan proletaryanın önceden olduğu gibi, halkın tüm devrimci unsurlarının zirvesinde duracağı kararı toplantıdakiler tarafından oybirliğiyle kabul edildi. Tüm dinleyenleri etkileyen İlyiç'in konuşmasının ardından alışılmadık bir hava yaşanıyor; kızıl bayrak ve devrimci şarkılardan coşan katılımcılar, sokağa çıkıyordu. V.İ., bu durumdan çok mutlu oluyordu ve çok uzun yıllar sonra bu büyük sıcak duyguları anımsıyordu.

Mayıs-Haziran 1906 arasındaki zamanda Lenin, San- Galli semtlerinin işçileri, Viborg semtlerinin parti örgütlerinin temsilcileri, Halk Okulu öğretmenleri Genel Rusya kongresinin bir grup delegesi önünde, Narva semtinin sosyaldemokrat işçilerinin toplantısında, RSDİP Petersburg örgütünün parti militanlarının önünde, vd. konuşma yapıyordu.

Lenin, özellikle işçilerin önünde konuşmayı seviyordu. Bir toplantıya söz verip de gelmediği ya da geç kaldığı hiç görülmemişti.1906 Haziran ayının başında Şapşal Tütün Fabrikasının kadın işçilerinin bir toplantısına katılıyor ve ekonomik taleplerinin reddine greve çağrıyla yanıt verme girişimini aktif olarak destekliyordu. Nevski bölgesinin semti olan Semyannikov'da işçilerin önünde "Batı ve bizde seçim" konusu hakkında bir konuşma yapıyordu. Petersburglu proletaryaya devrimci mücadelenin tüm sorunlarına yönelik talimatlar veriyor ve açıklamalar yapıyordu. İşçilerle doğrudan birlikte olduğundan, proletaryanın devrimin lider gücü olduğu ve işçi sınıfının yaratıcı olanaklarının bitip tükenmez olduğu inancı kesinleşiyor ve güçleniyordu.

İşçi sınıfının partisi ve devrimci mücadelesinin yönetimine ilişkin verdiği büyük uğraşı, olmadık zor koşullarda gerçekleştiriyordu. Polisten gizlenmesi gerektiği için, sürekli yerini değiştirerek yaşamak zorundaydı. İlk zamanlar Petersburg'da ikametgâh bildirmeden yaşadı. N.Konstantinovna yurtdışından geldiğin-

35 Nadejda Krupskaya: *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, s.167
36 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 1.Bölüm, s.338/339, Rusça

de, birkaç gün ayrı kaldılar; ardından, sahte bir isimle mobilyalı bir eve taşındılar. Sakin yaşamları yalnızca bir hafta sürdü. N.Konstantinovna'nın pasaportu kuşku yarattığından polise gitmesi gerekti. Adresi hemen değiştirmeleri gerekiyordu. M.İ.Ulyanova'nın bir tanıdığının evinde legal olarak yaşamaya karar verdiler. Ama daha o gün, polise ikametgâh bildirdikten hemen sonra, bu evi de terketmek durumunda kaldılar, çünkü ev çok sayıda polis tarafından göz altına alınmıştı.

V.İ., farklı pasaportlarla yaşıyordu. Ancak 1905 yılının ikinci yarısında, illegal da olsa güvenli bir pasaporta kavuşuyordu. Buna rağmen, tekrar izini buluyorlardı ve tekrar değişik yerlerde gecelemeye başlıyorlardı. 1906'da Moskova'ya geldikten sonra Lenin ve N.Konstantinovna illegal olarak yaşamlarını sürdürüyorlardı. Lenin, merkez komitesinin ve Petersburg komitesinin üyeleriyle ve Rusya'nın her tarafından gelen parti militanlarıyla farklı kentlerde; bir doktorun odasında, bir kitap deposunda ya da tanıdıkların evlerinde biraraya geliyordu.

Çarlık Okrana'sı Lenin'i ele geçirmek için her yolu deniyordu. Polis teşkilâtı yakalanması için bir yöntem uygulamaya koyulmuştu. Bunun nedeni, adı "Molodaya Rossiya" (Genç Rusya) olan legal sosyaldemokrat öğrenci gazetesinde yayınlanan "İşçi partisi ve günümüz koşullarında görevleri" başlıklı makalesiydi. Lenin, Şubat sonunda parti militanlarıyla yaptığı bir toplantıda köydeki çalışma üzerine konuştu. Toplantı, Petersburglu bir avukatın evinde yapıldı. V.İ., toplantının bitmesinin ardından sokağa çıktığında, izlendiğini farketti. Eve gitmemeye karar verdi. N.K., bütün gece, sabaha kadar pencerede oturmuş ve onu beklemişti. Lenin oradan büyük zorluklar altında kaçtı ve Finlandiya'ya gitti.

1906 yazının sonunda, Kuokkala'da (Finlandiya) Bolşevik G.D.Leiteisen'in ailesiyle birlikte yaşadığı bir çiftliğe yerleşiyordu. Ormanın kenarında, çevresinde başka bir ev olmayan bu köy evi, gizlilik açısıdan çok uygundu. Burada, Lenin (kesintilerle birlikte) 1907 yılının Aralık ayına kadar yaşadı. Merkez Komitesini ve Petersburg komitesini doğrudan yönetebilmek için illegal olarak Petersburg'a gidiyordu.

"Vasa" köy evi, parti çalışmasının gerçek bir merkezi oldu. Parti faaliyetlerini oradan yürütüyordu; onun liderliğinde parti toplantıları, görüşmeleri, redaksiyon oturumları yapılıyor ve parti emekçileriyle bir araya geliniyordu. Evin kapısı asla kapanmıyor, çok sayıda insan gelip gidiyordu. S.S.Ter-Petrosyan (efsanevi Kamo), L.B.Krassin, V.V.Vorovski, Y.D.Stassova, V.D.Bonç-Bruyeviç, Nişni-Novgorod'dan temsilciler, Putilov ve Sestrorezk işletmelerinden işçiler geliyordu. Özel olarak görevlendirilmiş olan bir kurye her gün Lenin'e gazete ve posta getiriyor; yazılarını ve diğer materyali Petersburg'a gönderiyordu.

RSDİP'in ilk Bolşevik askerî ve mücadele örgütleri konferansının hazırlıkları vesilesiyle Kasım 1906'da konferansın öncülerinden Y.M.Yaroslavski Lenin'i ziyaret etmek üzere Kuokkala'ya geliyordu. V.İ., "tahrip mermilerinin kullanımı, mermilerin üretimi, makineli tüfeklerin ve diğer silah türlerinin kullanımı ve mayınlama işleri için mücadele grubu üyelerimizin eğitimine yönelik askerî yol göstericiler okulunun kuruluşuna ilişkin deneyimlerimizle fiilen ilgileniyordu... amaç, sokak mücadelesi taktiğiyle; tek bir sözcükle, gelecekteki devrim için mücadele gruplarının öncü kadrolarını yetiştirmekti. Herhangi bir eylemimiz olup olmadığını açık olarak soruyor ve her adımı, Bolşevik merkezin bilgisi dahilinde atmak uyarısını yapıyordu." diye yazıyor Yaroslavski anılarında."[37]

37 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 1.Bölüm, s.342, Rusça

1906 yılının Ağustos ayından itibaren Bolşevikler, adını yeniden *"Proletari"* koydukları illegal bir gazete çıkarıyordu. Güvenlik sorunları nedeniyle, gazete Viborg'da (Finlandiya) yayınlandı. V.İ.ve N.K. Ağustos ayının ilk yarısında oraya gittiler ve yaklaşık iki hafta orada kaldılar. Gazetenin matrisleri, baskının yapılacağı Petersburg'a taşındı. *"Proletari"*, fiilen Bolşevik merkez organıydı. Üç yıl boyunca yayınlandı ve bu üç yıl içinde Lenin'in yüzden fazla yazısı ve notu yayınlandı. Bunların hemen hemen yarısı devrim döneminde, Haziran 1907'ye kadar yazılmıştır.

Lenin, "Vasa"daki köy evinde, çok sayıda makale, broşür ve karar taslağı yazdı. Çok iş vardı ve her zaman olduğu gibi V.İ. çok hızlı biçimde işlerini tamamlıyordu. İşin fazlalığına rağmen, Leiteisen'in çocuklarına ayıracak, onlarla oynayacak, onların neşesini paylaşacak birkaç dakika buluyordu. Yatmaya gitmeden önce, her zaman N.K. ya da herhangi yoldaşı ile birlikte kısa bir gezintiye çıkardı.

1906 yılının yazında felsefe sorunları ile ilgilenmek için zaman ayırmaya başlıyordu (daha sonra, devrimin heyecanı içersinde felsefeyle çok fazla ilgilenemediğini belirtiyordu). V.İ., A.Bogdanov'dan onun *"Empiriomonizms"* adlı yapıtını (III kitap) aldıktan ve dikkatle inceledikten sonra, yazarın düşüncelerinin yanlış olduğu sonucuna varıyor ve bu yapıtın Marksist olmayan bir yola sürüklediği saptamasında bulunuyordu. "O zaman ona bir 'aşk ilanı' yazdım" diye yazıyordu daha sonra Lenin; "üç kitaptan oluşan felsefe üzerine bir kitapçık". İçinde, felsefede, elbette yalnızca sıradan bir Marksist olduğumu, ama kendisinin somut, popüler, amacına ulaşan çalışmalarının beni, davanın özünde haksız olduğuna ve Plehanov'un haklı olduğuna ikna ettiğini yazdım. Aynı kitapları bazı arkadaşlara (içlerinde Lunaçarski'de var) gösterdim ve onları 'sıradan bir Marksistin felsefe hakkındaki izlenimleri' adıyla yayınlamayı düşündüm, ama şimdiye kadar zaman bulamadım. Şimdi, onları o zaman niçin hemen bastırmadığıma üzülüyorum."[38] Ne yazık ki Lenin'in bu çalışması şimdiye değin bulunamamıştır.

Lenin, zorunlu gizliliği dikkate alarak, bu dönemde sık sık Petersburg'a gidiyor ve Bolşeviklerin *"Vperyod"* yayınevinin kitap deposunu ve redaksiyonunu ziyaret ediyordu. Redaksiyon komisyonunun başkanıydı ve yayınevinin tüm işini yönetiyordu; düzeltilecek sayfaları, müsveddeleri ve plânları inceliyor ve düzeltmeler yapıyordu, işçilerle konuşuyor ve gece boyu çalışıyordu. Depo ve redaksiyon binasında sık sık Lenin'in katıldığı Petersburg komitesi toplantıları yapılıyordu.

Yaklaşan II. Duma seçimleriyle bağlantılı olarak, Bolşevikler için seçim taktiği sorunu gündeme geliyordu. Yeni durum, devrimci propaganda ve çarlık rejiminin ve burjuvanın politikasının açığa çıkarılması için Duma'dan büyük oranda yararlanılmasını gerektiriyordu. Bu arada, Lenin ve Bolşevikler, devrimin hızının azaldığı bir zamanda uygulanan ve bundan dolayı da yanlış olan I. Duma'nın boykotu sırasındaki kötü deneyimleri dikkate alıyorlardı.

Lenin, II. Duma'ya ve seçim anlaşmalarına ilişkin partinin taktiği sorununa büyük bir önem atfediyordu. Kasım 1906'dan Şubat 1907'ye kadar yapılan parti konferanslarında Lenin tutkulu bir şekilde Bolşevik taktiği savunuyordu. II. Çarlık Duma'sı seçimleri, Şubat 1907'de yapıldı. Bolşevikler, seçim kampanya-

38 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.13, s.457/458

sında işçi sınıfının partisinin tam özerkliği için mücadele ediyorlar ve sol blok taktiğini uyguluyorlardı; başka bir deyişle, kent ve kırsaldaki demokrat küçükburjuvayı savunan ve çarlığa ve liberal burjuvaziye karşı olan partilerle bir seçim anlaşması yapmaya çalışıyorlardı. Lenin, devrimci sosyaldemokrasinin temel görevini, küçükburjuva katmanların, öncelikle de köylülerin üzerinden Kadetlerin baskısını kaldırmak olarak görüyordu. Lenin, ısrarla, Kadetlerle birlikte Menşevik blok taktiğine ve bunun Duma'da desteklenmesine karşı mücadele ediyordu. Kadetlerle anlaşmayı, ilkesel açıdan imkânsız, siyasî açıdan ise zararlı görüyordu.

Menşevikler, Kadetlerin yamaklığını giderek daha çok üstleniyorlardı. Lenin, yazılarında, Menşeviklerin işçi kitlelerini arkadan vurarak hareket ettiklerini, Kadetlerle ittifaka girdiklerini, Duma'daki yerleri için pazarlık yaptıklarını ve ikiyüzlü davranarak taraftar olduklarını gizlemeye çalıştıklarını gösteriyordu. "..Plehanov, en iyisini istiyordu: Yüzlerce tehlikeye karşı Kadetlerle birlikte barışçıl ve faydalı olmak; ortaya çıkan ise, sosyaldemokrasi için yalnızca kızgınlık ve utanç"[39] diye yazıyordu. Lenin tarafından maskeleri düşürülen Menşevikler, Bolşeviklere karşı kızgın bir mücadele yürütüyorlardı. Menşevik merkez komitesi, işi, Lenin'i "Petersburg seçimleri ve 31 Menşevik'in ikiyüzlülüğü" başlıklı broşürü nedeniyle "parti mahkemesinde" yargılamaya kadar vardırıyorlardı. Üç Menşevik, Lenin'den üç temsilci ve Letonya sosyaldemokrasisi, Polonya sosyaldemokrasisi ve "ittifak" merkez komiteleri tarafından belirlenen üç başkanlık divanı üyesiyle bir mahkeme kuruldu; mahkeme, Mart 1907'de yapıldı. Onlarca kişinin tanıklığına başvurularak iki oturumda dava görüldü. Menşeviklerin hazırladığı mahkemenin ilk oturumunda Lenin RSDİP'in Petersburg örgütündeki Menşeviklerin bölücü faaliyetinin maskesini düşüren bir konuşma ("Savunma konuşması" ya da merkez komitesinin Menşevik grubuna karşı suçlama konuşması) yaptı.

Duma kampanyası, Menşevik merkez komitesinin karşıdevrimci, uzlaşmacı politikasını çok ciddî olarak ortaya çıkarıyordu.. Çoğu parti örgütü bu politikaya karşı çıkıyordu. Ülkedeki ve RSDİP'deki durum, hemen bir parti kongresinin toplanmasını gerektiriyordu. Lenin, Parti kongresinin hazırlanması için aktif bir faaliyet yürütüyordu. Şubat 1907'de RSDİP'in V. Parti kongresi için karar taslakları yazıyordu. Lenin, ülkedeki delege seçimlerinin ötesine taşan ve Mart'ta yapılan Bolşevik öncüler toplantısında, güncel durum ve partinin görevlerine ilişkin bir konuşma yapıyordu. Nisan ayında "Petersrburg bölünmesi ve bununla ilişkili parti mahkemesinin kurulması üzerine RSDİP V. Parti kongresi raporu" başlıklı broşürü yayınlanıyordu. O zamanlar, Lenin de V. Parti kongresinin delegesi olarak seçilmişti ve Verçne-Kamskaya (Ural) bölgesindeki RSDİP'in örgüt delegesi idi.

V. Parti kongresinden önce, Menşevikler, sosyaldemokratlar dışında sosyaldevrimcilerin ve anarşistlerin de içinde yer alacağı "geniş bir işçi partisi" oluşturmak için çeşitli işçi örgütlerinin temsilcilerinden oluşan bir "işçi kongresi" toplamayı öneriyorlardı. Lenin, gerçekte, gerçek proleterya partisinin tasfiyesi, onun devrimci programından ve devrimci taktiğinden vazgeçmek demek olan bu Menşevik niyete kararlı biçimde karşı çıkıyordu.

39 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.11, s.408

RSDİP V. Parti Kongresindeki Zafer

Lenin, Nisan sonunda RSDİP'in V. Parti kongresinin yapılacağı Kopenhag'a gitti. Kopenhag'da, Bolşevik delegelerle mücadele grupları hakkında konuşmak üzere bir görüşme yaptı. Ancak birden Danimarka polisi içeri girmiş ve 12 saat içinde delegelerin ülkeyi terk etmesini talep etmişti. Böylelikle, hepsi, V. Parti kongresinin yapılacağı Londra'ya gitmek zorunda kaldı. Lenin, parti kongresine giderken, Berlin'de indi ve Maksim Gorki ile birlikte kentin görülmeye değer yerlerini gezdi, Karl Kautski ve Rosa Luxemburg ile biraraya geldi. Bolşevik delegelerin kesintiye uğrayan toplantısına Londra'da devam edildi; toplantıda, Lenin başkanlığında Bolşevik grup bürosu seçimi yapıldı.

RSDİP'in V. Parti kongresine, Maksim Gorki görüş bildirmek üzere davet edildi. Lenin, kendisine özel bir ilgi gösteriyor ve otele kadar eşlik ediyordu ve Aleksey Maksimoviç'in tüberküloz hastası olduğunu bildiği için, kaldığı odanın yeterince kuru olmasına özen gösteriyordu. "Lenin ayrıldıktan sonra, Gorki uzun süre odada bir aşağı bir yukarı gidip geliyordu...Alışkanlık nedeniyle bıyıklarının uç kısımlarını buruyor ve ısırıyordu, sonra yavaşça ve düşünceli bir tavırla şöyle söylüyordu: 'Mükemmel bir insan'"[40] diye yazıyordu M.F.Andreyeva.

30 Nisan'da (13 Mayıs), Londra'nın bir kenar semtindeki bir reformist kilisede V.(Londra) RSDİP parti kongresi başladı. Parti kongresine, 147 000 parti üyesini temsil eden 336 delege katıldı. Bolşevikler, parti kongresinde çoğunluktaydılar; ilkelere ilişkin tüm konularda, Polonya sosyaldemokratları ve Letonya delegasyonunun çoğunluğu tarafından desteklendiler. Lenin, parti kongresinin çalışmalarına aktif olarak katıldı; başkanlık divanına seçildi, yedi oturumda başkanlık yaptı ve tekrar tekrar konuşmalar yaptı.

V. Parti kongresinin çalışmaları içinde, Lenin'in burjuva partilerine karşı tavır hakkında yaptığı konuşması önemli bir yere sahipti. Bu sorun, o zamanlar RSDİP'i ikiye bölen ilkesel fikir ayrılıklarının; Rusya'daki burjuva devriminin değerlendirilmesi ile bağlantılı olan fikir ayrılıklarının merkezinde yer alıyordu. Lenin, burjuva partilerine karşı tavır sorununda, herşeyden önce partilerin sınıfsal karakterinin belirlenmesi gerektiğini söylüyordu. Ardından, devriminin sürdürülmesi ya da geliştirilmesi için farklı sınıfların çıkarlarının nasıl bir ilişki içinde olduğunun, farklı partilerin buradaki rolünün ne olduğunun açıklanması gerekiyordu; ayrıca, işçi partisinin politikası için pratik olarak yol göstermek gerekiyordu.

Maksim Gorki anılarında, V.İ.'nin Parti kongresinde kürsüye çıkışını şöyle anlatıyordu. Lenin, "güzel laflar etmeye çalışmıyordu, her sözcüğü yerli yerine oturtuyor ve şaşırtıcı bir biçimde hemen anlamını belirtiyordu. Bıraktığı o alışılmadık izlenimi anlatmak çok zor.

Öne doğru uzatıp hafifçe yukarı kaldırdığı kolu, her sözcüğü tartan eli, karşıtlarının laflarını bir kenara itiyor ve ciddî karşı tezler getiriyordu. Liberal burjuvazinin arkasından, hatta yanında bile değil, kendi yoluna gitmesinin işçi sınıfının hakkı ve görevi olduğuna ilişkin kanıtlar... tüm bunlar sıradışı şeylerdi ve Lenin bunun kendinden olmadığını, tarihin gerçekte kendisi aracılığıyla konuştuğunu söylüyordu."[41] Parti kongresi, Lenin'in önerdiği; yüzlerce partiye, büyük

40 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 1.Bölüm, s.325, Rusça
41 *Lenin ve Gorki Doküманlardaki Dostluk*, Berlin 1964, s.35

toprak sahiplerinin ve büyükburjuvazinin partilerine karşı amansız mücadeleyi ve Kadetlerin ikiyüzlü-demokratik laflarının maskesini düşürmeyi talep eden kararlardan birini kabul ediyordu.

Parti kongresi, çarlığa ve Kadetlere karşı mücadelede Trudoviki ile münferit ittifak yapmayı geçerli görüyordu, çünkü bu, geniş köylü ve kentli küçükburjuva kitlelerinin çıkarlarını ve tavrını dile getirecekti. Parti kongresi, popülist ya da Trudoviki partilerinin sözde sosyalist karakterinin maskesinin ortaya çıkarılmasının ve onu aynı zamanda bütün güçleri kullanarak burjuva liberallerinin etkisinden ve yönetiminden uzak tutmanın gereğine işaret ediyordu.

Menşeviklerin proletaryanın özerkliğini reddetme ve liberal burjuvaziyle uzlaşma üzerine kurulu çizgisi, parti kongresinde tam bir fiyasko yaşıyordu. Lenin, daha sonra şöyle söylüyordu: "Londra parti kongresi aracılığıyla proleter olmayan partiler hakkında Bolşevik kararın kabul edilmesi, işçi partisinin sınıf mücadelesinden ayrılan tüm sapmaları kararlı biçimde reddettiği; proleter olmayan partilere yönelik sosyalist eleştirinin ve gelecekteki devrimde proletaryanın bağımsız devrimci görevinin kolayca kabul edildiği anlamına gelmektedir.

Menşeviklerin kararın değiştirilmesine yönelik önergelerinin reddedilmesi, çok daha fazlasını vurguladı."[42]

Lenin ve Bolşevikler, Parti kongresinde, Menşeviklerin, ittifakçıların ve Troçkistlerin oportünizmine karşı Bolşevizm platformunda devrimci sosyaldemokrasinin biraraya gelmesi için mücadele etti. V.(Londra) Parti kongresi, devrimde Bolşevik çizginin doğru olduğunu, bu çizginin sınıf bilincine sahip Rusya işçi çoğunluğu tarafından desteklendiğini teyit etti.

V.İ., Parti oturumları arasındaki zamanı, işçi delegeleri arasında geçiriyordu. Onların yaşam koşulları hakkında ayrıntılı bilgi alıyor ve kadınların yaşamı ve konumuyla ilgileniyordu: "Pekala, kadınlar için durum nedir? Ekonomi onları yutuyor mu? Gene de okuyor, öğreniyorlar mı?" İnsanlarla nasıl konuşması gerektiğini biliyordu, işçilere karşı, ağzından çıkan kelimelerde dürüst bir sevgi ve dikkat vardı. Onlar kendisine kalplerini açıyorlardı. Maksim Gorki şöyle anlatıyordu: "Hyde Park'ta Lenin'i ilk defa görmüş olan işçiler parti kongresindeki tavrı hakkında kendi aralarında konuşuyorlardı. Biri şöyle ilginç bir şey söylüyordu: 'Belki buradaki, Avrupa'daki ya da başka bir yerdeki işçiler aynı derecede akıllı insanlar - Bebel ya da bir başkası. Ama, onun gibi hemen sevebileceğim bir başkası olamaz - Buna inanamam.!'

Bir başka işçi, gülerek şunu ekliyordu: 'O, bizdenbiri!'

Diğeri itiraz ediyordu: 'Plehanov da bizdenbiri!'

Tam isabetli yanıt şöyleydi: 'Plehanov, bizim öğretmenimiz, merhamet dolu tanrımız, ama Lenin, o, bizim liderimiz, yoldaşımız.'

Genç bir delikanlı alaycı bir tavırla ekliyordu: 'Plehanov, giysimizi daraltıyor.'" [43]

V. Parti kongresi, Lenin'i, İ.F.Dubrovinski, L.B.Krassin, G.D.Leiteisen ve diğer bolşeviklerin de içinde yer aldığı RSDİP'in merkez komitesine seçiyordu; merkez komiteye, sık sık değişken davranan Menşevikler ve ulusal sosyaldemokrat örgütlerin temsilcileri de seçildi. Parti kongresinin kararları doğrultusun-

42 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.12, s.504
43 *Lenin ve Gorki*, s.36/37

da tutarlı bir devrimci çizginin izlenmesini sağlamak için, Bolşevikler parti kongresinin sonuna doğru, başında Lenin'in yer aldığı kendi Bolşevik merkezlerini kurdukları bir toplantı yaptılar. Lenin, RSDİP'in V. Parti kongresinin tamamlanmasının ardından, Londra'da yapılan Letonya bölgesi II. Sosyaldemokrat parti kongresine katılıyor ve burjuva devriminin mevcut durumda proletaryanın görevlerine ilişkin ve bu soruna yönelik bir karar taslağı üzerine bir konuşma yapıyordu.

3 Haziran Duma'nın Dağıtılması

3 Haziran 1907'de, çarlık hükümeti II. Çarlık Duma'sını dağıtıyordu. Çarlık, devrime hiddetle saldırıyordu: Sosyaldemokrat Duma grubu tutuklandı ve Sibirya'ya sürgüne gönderildi, hadlerini bildirerek cezalandırma seferi binlerce işçi ve köylüyü vurdu; cezaevleri, sürgün yerleri ve ıslah evleri devrimcilerle doluydu. Karanlık Stolipin yılları başlıyordu (özgürlük ve devrimi boğan, çarın kölesi ve bakanı Stolipin). Çarlık özellikle Bolşeviklere hainçe saldırıyordu. 18 Haziran 1907'de Petersburg valiliği jandarma yönetimi özel bölümü, V.İ.Lenin hakkında mevcut tüm bilgileri iletmek ve "Finlandiya'dan gönderilmesi sorununu" ele almak için Petersburglu Okrana şefini görevlendiriyordu.

Lenin, hem gizlilik, hem de sağlığı nedeniyle gerekli olduğundan Finlandiya'nın içlerine, Stryrs Ude'ye doğru yola devam ediyordu.

Dinlenmesi uzun sürmüyordu. Lenin, Temmuz'da Terijoki'de yapılan RSDİP'in Petersburg örgütünün konferansında III. Krallık Duma'sına ilişkin olarak sosyaldemokrat işçi partisinin tavrı ve II. Krallık Duma'sının çözülmesi ve III. Duma'nın taktik sorunları çözmek için Kotka'daki RSDİP konferansında toplanan yoldaşlarıyla konuşuyordu.

Lenin, Ağustos ayında, aktif olarak II. Enternasyonal'in Stuttgart Kongresine katılıyordu; oraya, merkez komitesinin kararı üzerine bir RSDİP delegasyonu ile birlikte gönderilmişti. Lenin'in doğrudan katıldığı ilk enternasyonal kongreydi. Enternasyonal sosyalist büronun üyesi olarak (Ekim 1905'ten itibaren Enternasyonal Sosyalist Büronun RSDİP temsilcisiydi), kongrenin ve militarizm ve enternasyonal çelişkiler sorununa yönelik karar için hazırlanan komisyonun başkanlık divanında yer alıyordu.

Kongre, enternasyonal sosyaldemokrasinin devrimci ve oportünist yönelimleri arasındaki ciddî çatışmalarla geçiyordu. Bolşevik delegasyonun önderi Lenin, oportünist unsurlara karşı mücadelenin başını çekiyordu. Stuttgart Kongresinde bir başka temel sorun da sömürge sorunuydu. Bu soruna ilişkin konuşmayı, sömürge halklarının emperyalistler aracılığıyla köleleştirilmesini haklı gösteren Hollandalı "Sosyalist" H.Van Kol yapıyordu. Van Kol, kapitalizmin sömürgelerdeki "uygarlık misyonunu" savunuyor ve sosyalist partilerin sömürge politikasına katılması gerektiğini kanıtlamaya çalışıyordu. Sömürge sorununa ilişkin komisyon, başını Van Kol'un çektiği oportünist unsurların çoğunlukta oldukları kişilerden oluşuyordu. Sorun, kongrede ele alındı. Ciddî tartışmalar çıktı. Başında Bernstein ve David'in yer aldığı Almanya delegasyonunun yarısı oportünist karara oy veriyordu. Lenin tüm gücüyle revizyonistlere karşı çıkıyordu. Van Kol'un tavrını, "proletaryayı burjuva ideolojisine, burjuva emperyaliz-

mine.. tâbi kılmak için...kararlı bir adımdı."[44] diye tanımlıyordu. Lenin'in mücadelesi zaferle sonuçlandı; oy çoğunluğuyla sömürge sorununa yönelik oportünist karar kongre tarafından reddedildi.

Lenin'in kaleme aldığı ve onunla birlikte Rosa Luxemburg'un, August Bebel'in "Militarizm ve enternasyonal çelişkiler" başlıklı karar taslağına ilişkin değişiklik önerileri, ilkesel anlamda çok büyük önem taşıyordu. Lenin'e ait çok önemli değişiklik önerilerinden birinde, işçi sınıfının ve onun parlamentodaki temsilcilerinin, bir savaş çıkması halinde, savaşla ortaya çıkan krizi sosyalist devrim adına tüm araçlarla kullanmanın altı çizildi. Lenin ve yoldaşları, Devrimci Marksizmi esas alarak Bebel'in kararında değişiklik yapıyorlardı. Tutarlı ve değişmez oluşundan dolayı, enternasyonal sosyaldemokrasinin tarihinde ilk kez böyle bir karar alınmıştı.

Lenin, kongre sırasında, enternasyonal sosyaldemokrasinin sol güçlerini bir araya getirebilmek için büyük emek harcıyor ve oportünistlere ve revizyonistlere karşı kararlılıkla mücadele ediyordu. August Bebel, Paul Singer, Rosa Luxemburg, Jean Jaures ve diğerleriyle birlikte, polis tarafından uydurulan bir suçtan dolayı tutuklanan Amerikan işçi hareketinin çok önemli militanlarından biri olan William Haywood'a kongrenin selam yazısını imzalıyordu.

Lenin, kongreden Kuokkla'ya geri dönüyordu. Burada, Ağustos ve Eylül aylarında Stuttgart Kongresi hakkında iki makale yazıyordu; biri, "Herkes için 1908 yılının Bolşevik takvimi"ni belirleyen popüler bir yazıydı. Lenin, Eylül ayı başında Teriyoki'de RSDİP'in Petersburg örgütünün bir konferansında Stuttgart Kongresi hakkında konuşma yaptı.

Lenin, devrimin yenilgisine ilişkin koşullardaki Bolşevik taktik üzerinde çalışılması ve yürütülmesine büyük önem veriyordu. Ekim sonunda Teriyoki ve Kasımda Helsingfors'ta yapılan parti konferansında III. Krallık Duma'sı ve Duma'daki sosyaldemokrat grubun taktiği hakkında konuşma yapıyordu. Bu konferanslar zorlu bir mücadeleyle geçiyordu. Menşevikler ve ittifakçılar, 3 Haziran rejimi hakkında Lenin'in düşüncelerini ve partinin görevlerini kabul etmediklerini açıklıyorlardı ve Ekimci hükümet partisinin desteğini talep ediyorlardı. Ama her iki konferansta da, Bolşeviklerin kararları oy çoğunluğuyla kabul edildi.

V.İ., Ağustos'tan Aralık 1907 tarihine kadar *"12 Yıl"* başlıklı yapıtını üç cilt olarak yayına hazırlıyordu; Eylül ayında ilk cildin önsözünü yazdı. Yayına üç cilt olarak hazırlanan yapıtın ancak ilk cildi ve ikinci cildin ilk bölümü yayınlandı. İlk cilt 1907 yılının Kasım ayı ortasında (kitabın üzerinde 1908 yazılmıştı) V.İ.İlyin adıyla yayınlandı. İkinci cildin ilk bölümü 1908 yılının başında çıktı.

1895'ten 1905'e kadar olan dönemi kapsayan ilk cilt, Lenin'in şu çalışmalarını içermektedir: *"Popülist Yönelimin Ekonomik İçeriği ve Bay Sturve'nin Kitabında Onların Eleştirisi"*, *"Rus Sosyaldemokratlarının Görevleri"*, *Semstvo'nun Takipçileri ve Liberalizmin Çığırtkanları"*, *"Ne Yapmalı?"*, *"Bir Adım İleri İki Adım Geri"*, *"Semstvo Kampanyası ve 'Iskra'nın Plânı"* ve *"Demokratik-Devrimde Sosyaldemokrasinin İki Taktiği"*. Lenin, Rus sosyaldemokrasisinin programı, taktiği ve örgüt sorunlarının, ilk ciltte ele alınan konuları oluşturduğunu belirtiyordu.

Polis, Lenin'i tüm Finlandiya'da arıyordu. Kasım ayında, Lenin'in *"12 Yıl"* adlı kitabına Petersburg oda mahkemesi tarafından el konuldu; kitabın ya-

44 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.13, s.67

zarına dava açıldı. 22 Aralık'ta oda mahkemesi tarafından *"Demokratik-Devrimde Rusya Sosyaldemokrasisinin İki Taktiği"* adlı kitabını yok etme kararı verildi. Polisten gizlenmek için, Lenin, Kuokkala'dan Agelbi'ye gitti. Bolşevik merkezin bir toplantısında, *"Proletari"*nin yayınını yurtdışına kaydırma kararı çıktı. Ardından, V.İ., Aralık ayında Agelbi'ye gitti. Yurtdışına hareket etmeden kısa bir süre önce, Helsingfors'da yoldaşlarıyla bir görüşme yaptı; onlar, sırf bu nedenle Petersburg'dan gelmişlerdi; ardından Abo'ya geçti Lenin, trende izlendiğini farketti. Abo'dan on iki Verst önce, farkettirmeden vagonu terketti. Dışarda don vardı. Elinde küçük bir bavulla yürüyerek kente gitti. Saat ikide Finli sosyaldemokrat Borgo'nun evine vardı; elinde onun adresini vardı; Stockholm'a yolculuğunu o organize edecekti.

Kaptan ile Abo'da gemiye bir yolcu alınması kararlaştırılmıştı. Lenin, geciktiği için, geminin ilk duracağı limana gitmesi gerekti. Lenin, iki Finli ile birlikte gitti. Yolun bir kısmı, buzlu idi. Buz, Aralık ayı olmasına rağmen, her yerde donmuş değildi. V.İ., daha sonra, bir yerde buzun ayaklarının altında yumuşadığını anlatıyordu. "Ah, hayatı çok aptalca şekillerde yitirebiliriz" diye düşünmüştü. Onu ölümden yalnızca tesadüf kurtarıyordu.

Stockholm'de, çeşitli işleri tamamlamak için Peterbursg'da kalmış olan N.Konstantinovna'yı bekliyordu. O geldikten sonra, Rosa Luxemburg'u ziyaret edip Berlin'de birkaç gün kaldıktan sonra, Cenevre'ye gittiler. İkinci göç başlamıştı.

İlk Rusya devrimi yenilgiyle sona erdi. Ama Lenin önderliğindeki Bolşevikler, çarlığa karşı tüm halkın bu güç hücumunda onurlarıyla görevlerini yerine getirdiler. Daha 1906'da Lenin şöyle yazıyordu: Devrimci proletaryanın taraftarı ve ideoloğu olarak görevimizi sonuna kadar yerine getireceğiz ve liberallerin tüm ihaneti ve hainliğine, tüm dalgalanmalara, tüm korkaklıklara ve küçükburjuvazinin tüm kuşkusuna rağmen devrimci sloganımızı savunacağız, devrimci fırsatların *tümünü* sonuna kadar kullanacağız, *ilk* olarak ayaklanma yoluna adım atmaktan ve bu yolu, gerçekten geliştirmenin imkânsız olması halinde ancak *sonuncu* olarak terketmekten gurur duyacağız."[45]

Lenin, proletaryanın ilk Rusya devriminde yürüttüğü kahramanca mücadelesini çok takdir etmişti. Halkın özgürlüğü ve mutluluğu mücadelesinde yitirdiği en güzel oğullarının aydınlık düşüncelerine, ateş saçan satırları armağan ediyordu. Ekim 1905'te vahşice öldürülen N.E.Baumann için bir anma yazısı yazıyordu. Lenin, 1905 devrimine katılan ve Sibirya'da çarlık hükümetinin hadlerini bildirerek cezalandırma seferinde vurulan işçi ve *"Iskra"* taraftarı İ.V.Babuşkin'in yaşamı hakkında aydınlık bir tablo taslağı hazırlıyordu. Babuşkin'i, bir halk kahramanı, Bolşevik Partisinin gururu olarak değerlendiriyordu. "Çarlık rejiminin gözden çıkardığı herşey, *yalnızca* Babuşkin gibi insanlar tarafından yönetilen kitlelerin mücadelesi nedeniyle gözden çıkarıldı."[46] diye yazıyordu Lenin.

Tüm devrim süresince, Lenin olayların derin incelemesini yapıyor, çarlığın taktiğini ortaya koyuyor, partinin görevlerini belirliyor ve mücadele araçlarını saptıyordu. Kararlı bir biçimde, tutarlı devrimci çizgiye liderlik yapıyor, işçi sınıfını devrimin öncüsü olarak eğitiyor ve Menşeviklerin oportünist taktiğinin

45 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.11, s.358/359
46 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.16, s.370

gerçek yüzünü ortaya çıkarıyordu. Devrimde, proletaryanın öncü gücü, iktidarı, kararlılığı, örgütlülüğü ve alışılmadık bir güç içeren yüksek siyasî bilinci ortaya çıkıyordu. Rusya proletaryası, Batıdaki burjuva devrimlerinin hemen hiçbirinde mevcut olmayan bir güç gösteriyordu; çarlığa karşı mücadelede, halk kitlelerinin, özellikle de köylülerin yönetiminde, liberallerin ve Kadetlerin etkisini siliyordu.

İlk Rusya devrimi, emperyalizm çağında devrimci mücadele dönemini açıyordu, tüm dünyadaki, ulusal kurtuluş hareketlerinin gelişmesine muhteşem bir etki yapıyordu.

1905 ve 1907 yılları arasındaki devrim, enternasyonal devrimci hareketin merkezinin Rusya'ya kaydığını ve Rusya proletaryasının enternasyonal devrimci proletaryanın öncüsü olduğunu gösteriyordu. Rusya proletaryasının mücadelesi, Bolşevik Partisi tarafından yönetildi ve en önünde V.İ. duruyordu.

Devrim sürecinde, Lenin'in proletarya hegemonyası, proletaryanın köylüler ile ittifakı ve partinin işçi hareketindeki önder güç olarak rolü gibi büyük fikirlerinin doğruluğu; Lenin'in hazırladığı Bolşevik Partisinin sloganlarının doğruluğu pratik yaşamda kanıtlandı. V.İ.Lenin, yalnızca kuramcı olarak değil, çarlık rejimini alaşağı edecek kitlelerin örgütçüsü ve lideriydi.

ALTINCI BÖLÜM
"BİZE BOŞUNA SERT KAYA GİBİ DEMEDİLER"

Partimiz zor günler geçiriyor, ama proletaryanın yenilmesi nasıl mümkün değilse, onun da yenilmesi imkânsız...

V.İ.Lenin

1908 yılının soğuk ve rüzgarlı bir ocak günü, V.İ.Lenin ve N.K.Krupskaya Cenevre'de buluşuyorlardı. İçten içe kaynayan Rusya'ya göre, Cenevre'deki sakin yaşama dönmek kolay değildi. İlk zamanlar çok zor geçiyordu. "Sanki buraya kendimizi gömmeye gelmiş gibiyim" diyordu V·İ. büyük bir acıyla.

"Devrimden sonra göçmen olmaya çok zor alışabildik" diye yazıyordu N.K. anılarında. "Lenin, bütün gününü kütüphanede geçiriyordu; akşamları ise, nereye gideceğimizi bilmiyorduk. Soğuk odamızda oturmak değil, insanlarla birlikte olmak istiyorduk. Bir zaman sonra sinemaya, tiyatroya gitmeye başladık; ama sonuna kadar izleyemiyor; genelde ilk yarıdan sonra çıkıyor ve çevrede geziyorduk, çoğu zaman deniz kıyısına gidiyorduk."[1]

Cenevre'ye gelişlerinden kısa bir süre sonra, Lenin göçmenlerin toplantılarında konuşuyordu. Etkili bir konuşmayı, Polonyalı sosyaldemokratların bir toplantısında (onların göçmen kulübünde) yapmıştı. Lenin, tüm Rusya halklarını baskı altına alan çarlık rejimiyle uyumlu olan ulusal burjuvazinin karşıdevrimci rolünün maskesini düşürüyordu ve proletaryanın enternasyonalist pozisyonunu onun karşısına koyuyordu. Konuşmasını şu sözlerle bitiriyordu: "Yaşasın işçilerin ve köylülerin proleter Polonyası!"

Lenin'in tüm düşünceleri, Rusya devrimiyle ilişkiliydi. Lenin, proletaryanın yalnızca bir dönem için yenilgiyi yaşadığına, galibiyetle taçlanacak kahramanca bir mücadelenin üstesinden geleceğine yürekten inanıyordu. İşçi sınıfına ve sosyalizmin zaferine inançla, gelecekte galibiyetin kaçınılmaz olduğunu düşünüyordu. Lenin, bu galibiyete inanmıştı, Rusya'nın büyük geleceğini, tüm insanlığın aydınlık geleceğini düşlüyordu.

Devrimin Yenilgisinin Ardından

Lenin'in dile getirdiği gibi çok zor yıllar yaşanıyordu. Rusya'da tepki hüküm sürüyordu. Çarlığın siyasî misillemesinin tüm şiddeti, proletaryanın üstündeydi. Sosyaldemokrat parti, ağır bir örgütsel ve ideolojik-siyasî kriz yaşıyordu. Parti üyelerinin sayısı, köklü biçimde düşmüştü; devrim sırasında partiye katılmış olan entelektüeller ve küçükburjuva saflarda yer alanlar, izlenme korkusundan partiden ayrılmışlardı. Sosyaldemokratların belli bir kısmındaki bölünmüş-

1 Nadejda Krupskaya: *V. İ. Lenin İle İlgili Anılar*, s.185

lük ve dalgalanma, oldukça geniş proleter katmanlarda yitirilmiş cesaret ve duyarsızlık; işçi hareketi ve Rusya sosyaldemokrat örgütleri böyle bir durum içindeydi.

Ama Lenin ve Bolşevikler cesaretlerini kaybetmiyorlardı. Devrim yıllarında, çok sayıda devrimci kadro yetişmiş ve eğitilmişti. Milyonlarca işçi ve köylü ezenlere karşı mücadelede mükemmel bir siyasî eğitimden geçmişlerdi. Tepkinin çok şiddetli olmasına karşın, devrim sırasında doğmuş, ortaya çıkmış, olgunluk seviyesine ulaşmış tüm ilericileri yok etme gücüne sahip değildi. "Rusya halkı, artık 1905'teki gibi değil" diye yazıyordu Lenin. "Proletarya, halka mücadele etmeyi öğretti. Proletarya, halkı zafere ulaştıracak."[2]

Lenin'e göre partinin temel görevleri bu koşullarda, illegal örgütü korumak ve saflarını güçlendirmekti; devrimden sonuç çıkarmak ve deneyimlerini genelleştirmek; Marksizmin teorik temellerini savunmak; devrimci geleneklere sahip çıkmak ve işçi sınıfını devrimci ruhla eğitmek; kitlelerle ilişkiyi güçlendirmek ve yeni bir devrim için güç toplamaktı.

Cenevre'ye gelişinden sonra, içinde bulunulan durum açısından öncelikli olduğunu düşünerek tüm dikkatini, partinin yayın organına veriyordu. Maksim Gorki'ye şöyle yazıyordu: "*Partinin* şimdi düzenli yayınlanan; yozlaşma ve yenilgiye karşı mücadele yürüten tutarlı ve enerjik bir siyasî organa; bir *parti* organına, siyasî bir gazeteye ihtiyacı olduğuna inanıyorum.... Rusya'daki çok sayıda yoldaş, bir yurtdışı yayın organının etkili olacağına inanmıyor. Ama bu bir hata, ekibimiz '*Proletari*'yi buraya taşımaya boşuna karar vermedi. Gazeteyi hayata geçirmek, onu ayakları üzerine dikmek, yeni bir yaşam için canlandırmak zor. Bu tartışmasız doğru. Ama yapılması *gerekir* ve yapılacak."[3]

Gazetenin örgütlenmesi, büyük enerji ve güç gerektiriyordu. Herşeyin yeniden oluşturulması gerekiyordu. V.A.Karpinski tarafından yönetilen Bolşevik kütüphanede, 1905'ten bu yana matbaa harflerinin ve gazete kağıdı saklanmış olması bir şanstı. Fransız bir matbaada bir tertip makinesi kiralandı. Gazete İ.M.Vladimirov tarafından kuruldu; yayıncı, İ.F.Dubrovinski'ydi; bir süre sonra, N.A.Semaşko da çalışmaya dahil edildi. Bir zaman sonra, matbaa kurulabildi.

Lenin aracılığıyla, Maksim Gorki, A.V.Lunaçarski ve diğer tanınmış yayıncılar gazetede birlikte çalışmaya başlıyorlardı.

V.İ., yalnızca gazetenin yayınlanmasıyla ilgilenmiyor, Rusya'ya nakledilmesi içinde uğraşıyordu. Güvenli nakliye olanakları ve nakliyenin örgütlenmesi için büyük uğraş veriyordu. Cenevre'ye gelişinden daha bir hafta sonra, M.F.Andreyeva'ya Gemi Çalışanları ve İşçileri Birliği sekreterini bulma görevini veriyordu; uygun bir ödeme karşılığında haftalık olarak gazetenin Odessa üzerinden nakliyesini onun yardımıyla örgütleyebiliyordu. Lenin, gazetenin yayınlandıktan hemen sonra Rusya'ya gönderilmesi için önceden her şeyin hazırlanmış olmasını gerekli gördüğünden, bu işin halledilmesine önem veriyordu. Lenin'in Cenevre'ye dönüşü üzerinden daha iki ay geçmemişti ki, "*Proletari*"nin en son 21. sayısı yayınlanıyordu. Gericiliğin, dalgalanmaların ve çöküşün karanlığı arasından, partinin ve devrimci Rusya işçi sınıfının liderinin güven veren sesi yankılanıyordu:

2 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.16, s.308
3 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.54, s.369

"Çalışmanın gerekli olduğunu devrimden yıllarca önce anlamıştık. Boşuna bize sert kaya gibi demediler. Sosyaldemokratlar, ilk askerî saldırının başarısızlığından dolayı cesaretini, aklını kaybetmeyecek, maceraların çekiciliğine kapılmayacak bir proletarya partisi kurdu. Bu parti, kendini ve yapabileceklerini, burjuva devrimlerinin bir ya da başka döneminin sonucuna bağlamadan sosyalizmi kuracaktır; dolayısıyla, burjuva devrimlerinin zayıflığı onda yok. Bu proletarya partisi, zaferi yakalayacaktır."[4]

Devrimin Bilançosu

Lenin'e göre, 1905-1907 devriminin doğru değerlendirilmesi sorusu, çok büyük ve pratik açıdan güncel bir önem taşıyordu; Lenin, işçi sınıfının devrimin öğrettiklerini beynine kazımasını olağanüstü önemli görüyordu. Şöyle yazıyordu: "Büyük devrimin deneyimlerini eleştirel olarak araştırmak, kontrol etmek, yarasını temizlemek ve kitlelere yapılacak olan mücadeleye kılavuz olması için...kitlesel eylem sürecindeki geçici sükûnet dönemlerinden yararlanmak zorundayız."[5] Bu, devrimci mücadele yöntemlerini 1905-1907 devriminde olduğundan daha başarılı bir şekilde uygulamak, daha geniş proleter kitlelerini eğitmek, birbirine kaynaştırmak ve örgütlemek için gerekliydi.

Lenin, zaferlerin önkoşullarını ve devrimdeki yenilginin nedenlerinin analizini yapıyor ve sonuçların, halk açısından muazzam tarihsel dersler verdiğine işaret ediyordu. İlk ve temel olan, sadece devrimci bir kitlesel mücadelenin, işçilerin yaşamında ve devlet idaresinde belli ölçüde ciddî iyileştirmeler yapabileceği öğretisiydi. İkincisi, çarı iktidarından etmenin ve sınırlamanın yeterli olmadığı, onun yok edilmesinin gerektiğiydi. Devrimden çıkarılacak üçüncü ve en önemli ders ise şuydu: "Rusya halkının farklı sınıflarının *nasıl* davrandığını görmüştük."[6] Toplumdaki tüm sınıflar açıkça ortaya çıkıyor ve pratikte karakterlerini ve gerçek çabalarının ne olduğunu ortaya koyuyorlardı.

Lenin, işçi sınıfının Rusya devriminin lideri olarak, halkın öncü gücü olarak ortaya çıktığını halka göstermenin özellikle önemli olduğunu düşünüyordu. Özellikle proletaryanın üstlendiği öncü rol ve liberal burjuvazinin püskürtülmesiyle devrimin boyutları genişliyor ve demokratik özgürlüklere yönelik kararlı bir mücadelenin önkoşullarını oluşturuyorlardı. Lenin'in altını çizdiği gibi, "Rusya proletaryası, üç yıl (1905-1907) süren kahramanca mücadelede kendisi ve Rusya halkı için, başka halkların on yıllar boyunca uğrunda mücadele verdiği bir şeyi başarmıştı. Proletarya, işçi kitlelerinin ikiyüzlü ve horgörmeye layık, güçsüz *liberalizmin etkisinden kurtuluş* mücadelesini vermişti. Proletarya, özgürlük, demokrasi mücadelesinde, sosyalizm mücadelesinin önkoşulu olarak hegemonya rolünü mücadele ederek elde etmeye çalışmıştı. Verdiği mücadele aracılığıyla, Rusya'da tüm ezilen ve sömürülen sınıflar devrimci kitlesel bir mücadele yürütmeyi *öğreniyorlardı* ki onsuz dünyanın hiçbir yerinde insanlık açısından ciddî bir ilerleme hedeflenemeyecekti."[7]

4 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.13, s.452
5 Aynı kitap, s.435
6 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.16, s.304
7 Aynı kitap, s.394

Lenin, proletaryanın, gelecekteki mücadelenin zaferinin teminatı olan köylülerle ittifakının taşıdığı büyük önemin tekrar tekrar altını çiziyordu; "Partimiz, proletaryanın rolünün burjuva demokratik-devriminin *liderliği* olduğunda, onun tamamlanması için mutlaka proletarya ve köylülerin *ortak eylemlerinin* gerekli olduğunda, devrimci sınıflar aracılığıyla *siyasî iktidarı ele geçirmeden* zafere ulaşılamayacağı noktasında ısrarla durmaktadır."[8] diyordu.

Rusya devriminin karakteri ve çıkarılacak ders sorununu, Lenin çok sayıda yazı ve konuşmasında ele alıyordu. 1908 yılının ilk aylarından itibaren, Cenevre, Paris, Antverp ve Londra'daki toplantılarda ve uluslararası gösterilerde tekrar tekrar konuşmalar yapıyor; Menşevikler ve sosyaldevrimcilerle ciddî polemiklere giriyordu. Kesin bir dille ve yürekten inanarak, ideolojik karşıtlarının histerik haykırışına yanıt veriyor ve tüm demagojik argümanları ve iddiaları ortadan kaldırıyordu.

Lenin, sürekli Rusya devriminin enternasyonal açıdan taşıdığı öneme işaret ediyordu: Avrupa'da devrimci hareketin yeniden canlanmasını başlatmış, Asya halklarının ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişmesini muazzam etkilemişti. "Rusya devrimi, bütün Asya'yı harekete geçirdi. Türkiye'deki, İran'daki, Çin'deki devrimler, 1905'teki büyük yükselişin derin izler bıraktığının ve yüzlerce, milyonlarca insanı etkilediğinin kanıtıdır"[9] diye yazıyordu daha sonra.

Lenin'in ilk Rusya devriminin genelleştirdiği tarihsel deneyimleri, enternasyonal proletaryanın ortak malı oldu.

Toprak Sorunu'nun Son Şekli

O yıllarda, V.İ., toprak sorunuyla çok ilgileniyordu. Özellikle de bu sorun, Rusya gibi bir tarım ülkesinde devrimin tarihteki kendine özgü yeri ve ulusal özellikleri açısından önemliydi. Büyük toprak sahiplerine karşı toprak ve arazi mücadelesi, büyük köylü kitlelerini demokratik-devrime aktif olarak katılmaya yöneltiyordu. Büyük toprak ağalığı sadece devrimci yoldan ortadan kaldırılabilir ve demokratik özgürlükler sağlanabilirdi.

Soylu efendiler, toprak sorununu kendilerince, yukardan çözmeye ve ülkedeki kapitalizmin gelişim koşullarına uyarlamaya çalışıyorlardı. Köylü ayaklanmalarının yeniden ortaya çıkışını önlemek için önlemler almaları gerektiğini anlamışlardı. Kasım 1906'da Stolipin tarafından köylülerin köy cemaatinden ayrılmaları ve ayrı arazi ve münferit çiftlikler (Chutor) oluşturulmasına yönelik düzenlemeler yapıldı. Stolipin'in tarım politikası, çarlık rejimine sınıfsal destek sağlamak üzere köyde sayısal açıdan yoğun bir Kulaklar zümresi yaratmayı hedefliyordu. Lenin, Stolipin'in toprak yasasının, feodal rejimin burjuva monarşisine dönüştüğü 1861 reformundan sonraki ikinci adım olduğunu, tarımda kapitalist evrimi, mülkiyeti ve ayrıcalıkları korunan soylu efendilerin iktidarını, özellikle "Prusya" tarzında hızlandırdığını açıklıyordu. Stolipin'in toprak politikası, köylüler ve toprak sahipleri arasındaki temel çelişkiyi ortadan kaldırmamış, köylü kitlesinin giderek yok olmasına, Kulaklar ve yoksul köy halkı arasındaki sınıfsal çelişkilerin güçlenmesine yol açıyordu.

8 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.15, s.379
9 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.23, s.260

Köylülerin devrimci taleplerinin tam olarak belirlenerek ortaya çıktığı 1905-1907 arasındaki köylü hareketinin muazzam tarihsel deneyimleri, RSDİP'in IV.(Birleşme) Parti kongresinde kabul edilen tarım programının acilen gözden geçirilmesini gerektiriyordu. Menşeviklerin toprak ve arazilerin yerel yönetime verilmesi programının uzun süreli olmamasının ve zararlarının üstünde bir kez daha düşünülmesi ve Bolşeviklerin toprak programının ayrıntılı olarak kuramsal temele oturtulması gerekiyordu. Bu görevi, Lenin yerine getirdi.

O dönemde Lenin'in yaptığı çalışmalar içinde, "1905-1907 arası ilk Rusya devriminde sosyaldemokrasinin toprak programı" başlıklı kitabının özel bir yeri vardır. Bu kitap, Marksist teorinin ve taktiğinin gelişmesinde büyük bir rol oynamaktadır. Devrimin deneyimlerine dayanarak, Lenin, toprak ve arazinin kamulaştırılmasına yönelik teorik bir çalışma yaptı ve onun iktisadî ve siyasî önemini gösterdi. Bolşeviklerin toprak ve arazinin kamulaştırılması programını, Marx'ın teorisinin Rusya koşullarına uyarlanışı olarak görüyordu.

Toprak programının gözden geçirilmesine yönelik malzemeyi, Rusya'daki toprak ağalığına ilişkin en yeni verileri analizine tâbi tutarak elde ediyordu. Tarım ilişkilerinin ekonomik koşullarını ve devrimle yok edilmesinin gerekliliğini araştırıyor ve ülkedeki tüm toprakların dağıtımına yönelik bir tablo çıkarıyor, bu arada, Rusya devriminde köylülerin mücadelesinin ne yönde olduğunu somut olarak gösteriyordu. Lenin şu hesabı yapıyordu:

"On milyon çiftliğin 73 milyon hektar toprağı var. 28 000 asil ve alt seviyedeki Lord, 62 milyon hektar toprağa sahip. Bu, sürmekte olan toprak mücadelesinin genel arka plânıdır."[10]

Lenin'e göre, Rusya burjuva demokratik-devriminde, mücadele, Rusya'da kapitalist gelişiminin nasıl bir seyir izleyeceğine yöneliktir: Toprak sahiplerinin toprağına dokunmadan "Prusya" tarzı ya da çiftlik ekonomileri anlamına gelen "Amerikan" tarzında bir gelişme. Devrimin iktisadî temeli buradadır; net olarak ortaya konmadan toprak programı sorunu hiçbir şekilde anlaşılamaz. Lenin, hem Stolipin'in hem de Kadetlerin programının, soyluların mallarının korunması, köleliliğin kalıntıların korunmasını talep ettiğini gösteriyordu. Tüm bu programların karşısında, Bolşeviklerin gerçek devrimci toprak programı yerini alıyordu.

İlk Rusya devrimine dayanarak RSDİP'in toprak programlarını ve onların gözden geçirilmesini, Lenin, çalışmalarının merkezine koyuyordu. Rusya sosyaldemokratlarının tarıma yönelik eski taleplerinin eksiklerinin nerede olduğunu gösteriyor ve RSDİP'in IV.Parti kongresinde Menşevik çoğunluk tarafından kabul edilen programı eleştiriyor ve toprak ve araziyi yerel yönetime bırakmayı savunanların argümanlarını çürütüyordu.

Menşeviklerin toprakları yerel yönetime bırakmaya yönelik temel argümanları, köylülerin sahip oldukları toprakların kamulaştırılmasına karşı sözde düşmanca tavır almaları ve bu nedenle ayaklanmada köylü hareketinin sonuç olarak sosyaldemokrat partiyi dikkate almayacağı ya da hatta ona karşı olacağı, yani partiyi başarısızlığa götüreceği yönündeydi. Lenin, Menşeviklerin Rusya'da hem büyük toprak mülkiyeti hem de köylünün kısmî toprak mülkiyetinin ortaçağda kaldığını "görmediğini" açıklıyordu. Kamulaştırma programı ve yerelleştirme programı arasındaki temel fark, birinciye göre, köy cemaatinin ve or-

10 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.13, s.221

taçağa ait kısmî mülkiyetin yok olduğu, bu arada, köylülerin çıkarlarının büyük oranda korunduğu; ikinciye göre ise, iktisadî açıdan gerekli ve kaçınılmaz sürecin ortaçağa ait kısmî toprak mülkiyetini engelleyeceğidir. Lenin, Menşeviklerin ortaçağa ait mülk yasasına karşı mücadele etmek, "kapitalizme tümüyle serbestlik yaratmak için değil, *acınacak bir darkafalılık* çabası adına, eskiyi yeniyle, toprak dağıtımından ortaya çıkan mülkiyetin devrimle el konulan soylu büyük toprak sahipliğini 'uyumlu' bir şekilde birleştirmek için"[11] tarım programlarını yazdığını belirtiyordu.

1905-1907 arasındaki devrim, Menşeviklerin tüm argümanlarını bir yana atıyor ve onların, köylülerin Bolşeviklerin toprak ve arazinin kamulaştırılması programına karşı düşmanca tavrına ilişkin gerici iddialarını çürütüyordu. Üç devrim yılı içinde kazanılan pratik deneyimler sayesinde, köylü kitlesi, çardan beklentilerinin umutsuz olduğunu görüyor ve ortaçağa ait tüm kısmî toprak mülkiyetinin ortadan kaldırılmasının gerektiğine inanıyorlardı. Toprağın kamulaştırılması, ortaçağa ait toprak ve arazi mülkiyetinin tümüyle ortadan kaldırılması anlamına geliyordu.

İşçi sınıfının partisi olarak Bolşevikler emekçi köylülerin çıkarlarını savunuyorlardı. Lenin, toprak programına ilişkin Bolşeviklerin tasarısını anlatıyor ve sosyaldemokrat işçi partisinin köylülerin büyük toprak sahiplerinin topraklarına el koymaya kadar uzanan devrimci mücadelesini desteklediğine işaret ediyordu. Aynı zamanda, onun kapitalist toplumdaki tarım ilişkilerinin en iyi biçiminin ve kölelik ilişkilerinin ortadan kaldırılmasının en güvenli aracının toprak ve arazinin kamulaştırılması olduğundan hareket ediyordu.

Lenin, toprak ve arazinin kamulaştırılması ve siyasî dönüşüm arasındaki sıkı bağlantıyı araştırıyordu. Toprak ve arazinin kamulaştırılması, ancak devrim zafer kazandığında, ancak çarlık yıkıldıktan sonra gerçekleştirilebilirdi. Bu, sosyalist devrime geçişi kolaylaştıracaktı. Toprak ve arazinin kamulaştırma talebi, Lenin'in burjuva demokratik-devriminin sosyalist devrime dönüşeceği teorisinin temel bir ögesiydi.

"*1905-1907 Arası İlk Rusya Devriminde Sosyaldemokrasinin Toprak Programı*" çalışmasının, 1908'de Petersburg'da basımı yapıldı, ama dağıtılamadı. El konuldu ve çarlık tarafından yok edildi. Yalnızca bir nüsha kurtarıldı, ancak onun da son kısmı eksikti. V.İ., bu son kısmı on yıl sonra, 1917 yılının Eylül ayında yazdı ve yapıt yayınlandı. 1908 yazında Polonya sosyaldemokratlarının ricası üzerine "*Przeglad Socjaldemokratyczny*" (Sosyaldemokrat Sirküler) için, kitabını kısaca özetlediği bir tanıtım yazısı yazdı.

Felsefî Revizyonizme ve Gerici Felsefeye Karşı

Burjuva ve büyük toprak mülkiyeti ideologları, devrimin yenilgisini, herşeyden önce Marx ve Engels'in kuramını yozlaştırmak, çarpıtmak ve bayağılaştırmak için kullanıyorlardı. Dinci propaganda ile kitleleri, bu dünyada daha iyi bir yaşam mücadelesinden uzaklaştırmak; çarlık ve burjuva büyük toprak mülkiyeti düzenini korumak umuduyla dini ideolojiyi kullanmaya çalışıyordu. Bur-

11 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.15, s.159

juva saflarında ve özellikle de entelektüel çevrelerde, "tanrıyı arama" geniş yankı buluyordu.

Devrime, işçi sınıfının ve halkın gücüne, bilimsel doğruluğa ve Marksist teorinin yaratıcı karakterine ve gücüne inançtaki eksiklik, o yıllarda, parti entelektüellerinin bir kısmında da görülüyordu. Bir dizi Menşevik (P.Yuşkeviç, N.Valentinov ve diğerleri), ama Bolşevik saflarındaki bir dizi yazar da (A.Bogdanov, V.Basarov, A.Lunaçarski ve diğerleri) Marksizmi, özelikle de felsefesini "eleştiriyorlardı." İçlerinden "Tanrının sözcüleri" denilen bazıları, sosyalizmin dini yoldan geniş halk kitlelerince daha anlaşılır olacağı varsayımıyla sosyalizmin bir tür yeni bir dine dönüşmesi gerektiğinin propagandasını yapmaya başlıyorlardı. Böylelikle, "Tanrının sözcüleri" işçi kitlelerinin bilincini din afyonuyla bulandırıyorlardı.

Rusya'da şiddetlenen gericilik, "salt Rusya'ya özgü" bir durum değildi. Tüm ülkelerde, emperyalizm evresindeki burjuvazi demokrasiden "tüm çizgisinde -ekonomide, politika ve ideolojide- gerici" bir dönüşüm gerçekleştiriyordu.

19.yüzyılın sonu 20.yüzyılın başında, Avrupa ülkelerinde "eleştirel deneyim" felsefesi, ampiriokritizm geniş yankı buluyordu. Bu, Avusturyalı fizikçi ve filozof Ernst Mach ve Alman filozof Richard Avenariu'un düşüncesiydi. Machçılık, maddi dünyanın nesnel varlığını reddediyor, doğa ve toplumun gelişim yasalarının nesnel karakterini reddediyorlardı. Maddenin değil, duygunun esas olduğunu, tüm şeylerin ve cisimlerin "duygu kompleksleri" olduğunu açıklıyorlardı.

Machçılık, o dönemde işçi sınıfı için en tehlikeli burjuva idealist felsefesiydi. İdealizme karşı çıkıyor ve "bilimsellik" görüntüsü verdiği modern doğa bilimine öncelik tanıyordu. Emperyalist gerici güçlerden destek bulan bu akıma, II. Enternasyonal partilerinin oportünistleri (Max Adler, Otto Bauer vd.) katılıyorlardı. Baş redaktörü Karl Kautski olan sosyaldemokrasinin teorik organı "*Neue Zeit*" ve Alman sosyaldemokrasisinin önemli bir dergisi, enternasyonal oportünizmin bir yayını olan "*Sosyalistische Monatshefte*", yıllar boyu Machçıların ve diğer revizyonistlerin makalelerini yayınladılar. "Bizim Likidatörler" başlıklı makalesinde Lenin, Kautski'nin Machçılığın idealizm olmadığı iddiasının doğru olmadığına işaret ediyordu.

Batı Avrupalı ve Rus revizyonistler, üstü örtülü bir klerikalizm (ümmetçilik) olan Machçı felsefenin bilimin son sözü olduğunu söylüyorlardı. Özellikle de diyalektik materyalizmin bilgi kuramına karşı çıkıyorlardı. Marksizmin özgün bir felsefesi olmadığını ve Machçılığın Marksizmin bilgi kuramı olabileceğini kanıtlamaya çalışıyorlardı. Revizyonistler, kendilerini Marksist olarak tanımlamayı sürdürüyor ve çabalarının Marksizmin "iyileştirilmesine " yönelik olduğunu açıklıyorlardı. Gerçekte, genelde materyalizmin, özelde diyalektik materyalizmin tüm temel tezlerini revize ediyorlardı.

Lenin'i, 1908 başında yayınlanan "*Marksizmin Felsefesine İlişkin Yazılar*" başlıklı ve içinde Basarov, Bermen, Bogdanov, Gelfond, Lunaçarski, Suvorov ve Yuşkeviç'in makalelerinin yer aldığı kitap çok hiddetlendiriyordu. Lenin, bu kitabı "*Marksizmin Felsefesine Karşı Yazılar*" şeklinde adlandırıyordu, zira Marksist dünya görüşü sözde bilimsellik giysisi içinde idealizm ve mistisizm karşısına konmuştu.

İdeolojik alanda Marksizmin düşmanlarının maskesini düşürmek ve yok etmek, Rus ve Batı Avrupalı oportünistlerin Marksist dünya görüşüne saldırılarını geri püskürtmek ve Machçı felsefenin gerici rolünü ortaya koymak gerekiyordu. Marksist partinin felsefî görüşlerinin savunması, partinin sonraya ertelenmesi imkânsız bir görevdi artık. Lenin, o zamanlar, Marksizm felsefesinin kaleme alınmasına dikkati çekmenin neden gerekli olduğunu açıklıyordu. Rusya işçi sınıfının, 1905-1907 devriminin deneyimlerini kuramsal boyutunda derinden anlamak için gerçekten bilimsel, Marksist bir felsefeye ihtiyacı vardı. Bu konuda Lenin şöyle yazıyordu: "Rusya'da 'günümüzdeki durum', Marksist teorik çalışmanın, derinleştirilmesinin ve geliştirilmesinin...ülkede olup bitenin toplam nesnel durum tarafından dikte edilmiş türündendir. Kitlelerin, doğrudan devrimci mücadelenin yeni, fazlasıyla zengin deneyimlerini hissederek duyduğu zamanda, teorik mücadele, devrimci dünya görüşü için, başka bir deyişle, Devrimci Marksizm için günün sloganı olacaktır."[12]

Lenin, Rusya'da yeni bir devrim olacağına yürekten inandığı için, toplumsal gelişmenin nesnel yasalarına dayanarak, devrimin kaçınılmazlığını teorik olarak kanıtlamayı ve işçi sınıfının parti politikasını bilimsel olarak bir temele oturtmanın siyasî açıdan çok fazla önem taşıdığını düşünüyordu.

Lenin, "felsefî analizin", doğa bilimleri alanındaki en son gelişmelerle bağlantılı olarak da gerekli olduğu saptamasını yapıyordu. Fizikteki devrim ve diğer doğa bilimlerindeki gelişme, burjuva felsefesinin bilimsel yanıtlar veremediği ve Lenin'in ifade ettiği gibi, diyalektik materyalizmin "başa çıkmak" durumunda olduğu bir dizi yeni felsefî soruna yol açıyordu. Marx ve Engels döneminden sonra doğa bilimlerinde ortaya çıkmış olan en önemli şeyin felsefî temelde genelleştirilmesi gerekiyordu. Lenin'in felsefe üzerine çalışmaları yalnızca Rusya için değil, enternasyonal açıdan da önemliydi.

Lenin, 1908 Şubat'ında Marksist felsefenin tüm karşıtlarına savaş açacağını düşündüğü bir kitap üzerinde çalışmaya başladı. Bu çalışma zirvesine ulaştığında, Lenin ve o zamanlar "Tanrının sözcüleri" ve Machçılığın etkisinde olan Gorki arasında mektup alışverişi başlıyordu.

Gorki, Lenin'e, açık olarak Bogdanov, Basarov ve Lunaçarski'ye karşı çıkmamayı öğütlüyordu. Ama Lenin aynı düşünceyi paylaşmıyordu. "Bir parti üyesinin, belli bir öğretinin tümüyle yanlış ve *zararlı* olduğu fikrine bir kez inanmışsa, bu öğretiye karşı çıkma sorumluluğu taşıyacağını anlamanız gerekir ve doğal olarak anlayacaksınız...Kitabınızın *tümüyle*, başından sonuna, ayrıntılarından temeline, Mach ve Avenarius'a kadar anlamsız, zararlı, kısır ve klerikal olduğuna (ve Basarov, Bogdanov vd.'nin bilgeliklerini ortaya koydukları kaynakları bildiğim oranda, bu inancım günden günde artıyor) tamamen inanmamış olsaydım gürültü çıkarmazdım"[13] diye yazıyordu Aleksey Maksimoviç'e. Lenin, böyle bir sorunda "nötr" olamadığının ve olamayacağının altını çiziyordu.

1908 Nisan ayı ortasında Lenin, "Revizyonizme karşı formel bir savaş ilanı" diye not düştüğü "Marksizm ve revizyonizm" başlıklı makalesini basına gönderiyordu. Makale, Karl Marx'ın 25. ölüm yıldönümü vesilesiyle yazılmıştı ve 1908'de Petersburg'da *"Karl Marx"* başlıklı toplu yapıtta yayınlandı. Lenin

12 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.15, s.287
13 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.34, s.377

burada, önceki yüzyılın 90'lı yıllarının başlangıcından itibaren, diğer işçi hareketi ideolojilerinin tümünün üstünde Marksist öğretinin ana davada nihayet bulduğunu, Marksizme karşı mücadelenin yeni biçimler aldığını gösteriyordu. Marksizm içinde Marksizme düşman bir akım ortaya çıkıyordu: "Marx üzerinde düzeltmeler" ve "Marx'ın gözden geçirilmesi" örtüsü altında o yüce devrimci proletarya öğretisini içinden çökertmeye çalışan revizyonizm.

Lenin'in saptadığı gibi, revizyonistler, burjuvazının masa başı biliminin dümen suyunda yelken açıyor, Marksist materyalizmi ve diyalektiği ve Marksist siyasal ekonominin temel tezlerini kabul etmiyor, sınıf mücadelesi ve proletarya diktatörlüğü fikrini reddediyorlardı ve işçi hareketinin nihaî amacı sosyalizmi reddediyor, politikada tümüyle reformizm pozisyonuna düşüyorlardı. Lenin, derindeki sınıfsal kökleri kapitalist toplumda bulunan revizyonizmin enternasyonal bir olgu olduğu saptamasını yapıyordu. Kapitalizm var olduğu sürece, revizyonizm de var olacaktı. Bu nedenle, işçi hareketinde ona karşı sürekli, sistematik ve güçlü bir mücadele gerekecekti.

Lenin tutkuyla ve hiddetle, Marksizmi yozlaştıranlara karşı çıkıyordu. Uzağı görerek, Devrimci Marksizmin revizyonizme karşı ideolojik mücadelesinin, davasında zafere doğru ileriye yönelen ve işçi hareketi içindeki zayıflıkları ve dalgalanmaların üstesinden gelen büyük devrimci proleter savaşların başlangıç işareti olduğuna işaret ediyordu.

Capri Adasında

Lenin, 1908 yılı Nisan ayının ikinci yarısında, Maksim Gorki'nin sık sık yinelediği ricası üzerine kendisiyle buluşmak üzere Capri Adasına (İtalya) gidiyordu. Adaya geldikten sonra V.İ., Gorki'yi kendisini, aynı adada bulunan Bogdanov, Lunaçarski ve Basarov ile barıştırmaya çalışmanın boşuna olacağına ikna ediyordu. Onlarla felsefe ve din hakkında konuşmayacağını, "*Proletari*" gazetesinde Gorki'nin aktif olarak çalışması hakkında konuşmak için adaya geldiğini açıklıyordu.

Lenin, Gorki ile uzun süre sohbet ediyordu. Lenin, büyük bir ilgiyle onun Nişni-Novgorod hakkında, büyük Rusya Volga hareketi, çocukluk ve gençlik yılları ve dünyada yaptığı geziler hakkında anlattıklarını dinliyordu. Lenin, büyük sanatçıya, tüm bu anlattıklarını yazmasını öğütlüyordu; bunların, çok öğretici olacağını düşünüyordu. Daha sonra, Gorki bu isteğe kulak veriyor ve "*Çocukluğum*", "*Ekmeğimi Kazanırken*" ve "*Benim Üniversitelerim*" adlı kitaplarını yazıyordu.

Capri'de kaldığı süre içersinde, Lenin Gorki ile birlikte, Napoliten Müzesini ziyaret ediyor, Napoli ve Pompeyi çevresini geziyor ve Vezüv yanardağına gidiyordu. Capri balıkçılarıyla birlikte denize balık tutmaya gidiyordu. Balıkçıların yaşamı, kazançları, çocuklarının nerede ve nasıl okuduğu hakkında ayrıntılı bilgi alıyordu. Maksim Gorki'nin anılarında yazdığı gibi, Lenin'de çalışan insanların kalbini çelen "bir tür manyetizma" vardı. Capri balıkçıları, Şalyapin'i ve birçok başka önemli Rus görmüşlerdi, ama belli bir önseziyle Lenin'e ayrıcalık veriyor ve ona sempati duyuyorlardı. Lenin'in yürekten gelen gülüşü üzeri-

ne, yaşlı bir balıkçı olan Giovanni Spadaro, yalnızca dürüst bir insanın böyle gülebileceğini söylüyordu. Lenin oradan ayrıldıktan sonra, İtalyan balıkçılar daha uzun bir süre Gorki'den "Sinyor Lenin" hakkında bilgi alıyor ve çarın eline düşebileceği kaygısına kapılıyorlardı.

Capri'de biraraya gelişleri sırasında, Lenin ve Gorki arasında daha sağlam bir dostluk kuruldu. Aleksey Maksimoviç, V.İ.'nin çok yönlü doğasına tekrar tekrar hayran kalıyordu. "...satranç oynayabiliyor, 'kostüm tarihini' izleyebiliyor, saatlerce bir yoldaşıyla tartışabiliyor, balık avlayabiliyor, güneyin güneşinden yararlanabiliyor, taşlı Capri yollarında gezinebiliyor, altın renkli katırtırnaklarından ve üstü başı kirli balıkçı çocuklarından mutlu olabiliyordu." Lenin'in, Gorki'ye ülkesi ve halkıyla sıkı bağlantılar kurması gerektiğine ilişkin tavsiyeleri ve düşünceleri, onun üzerinde büyük etki yapıyordu.

Lenin'in önerisi üzerine, hergün günün bir kısmını Rusya hakkında konuşarak ve anılarını anlatarak geçiriyorlardı. Günün birinde, Lenin bir köpek balığı tarafından parçalanan ve birbirine düğümlenen ağları birbirinden ayırmaya çalıştıklarını gördüğünde, şöyle diyordu: "Bizim çalışmalarımız daha keyifli." Ama Gorki'nin bundan kuşku duyduğunu farkederek şöyle diyordu:

"Hım...Bu yumurta ülkesinde yaşarken, Rusya'yı da unutmuyor musunuz?"

Gorki Lenin hakkında şöyle yazıyordu: "O, uzun süre Rusya dışında yaşamış ve dikkatli bir şekilde ülkesini izlemiş bir Rus'tu; uzaktan bakıldığında daha net ve daha aydınlık renklerle yansıyordu. Lenin, ülkesinin potansiyel gücünü; ağır ve monoton tarih tarafından uykusundan uyandırılmamış, ancak zayıf bir biçimde dile gelmiş olan halkın muhteşem yeteneklere sahip olduğunu doğru tahmin etti; ama yeteneklilik her yerdeydi, muhteşem Rus yaşamının karanlık arka plânında aynı altın yıldızlar gibi parıldıyordu."[14]

Lenin'in Gorki ile Capri'de ve daha sonra 1911 ve 1912'de Paris'te biraraya gelişleri ve mektuplaşmaları, işçi sınıfı liderinin proleter yazarın muhteşem sanatsal yeteneğinin gelişmesi için nasıl bir uğraş verdiğinin somut bir kanıtıdır; parti aracılığıyla çok önemli ve verimli çalışmalar sunan edebî literatür kılavuzluğuna muhteşem bir örnektir. Lenin, hatalı görüşlerden kurtulması için büyük yazara yardım ediyordu. Gorki, "onun benimle ilişkisi, katı bir öğretmen ve iyi bir 'ihtimam gösteren dost' ilişkisiydi" diye yazıyordu.

Lenin, felsefî sorunların gündeme gelmemesi için ne kadar uğraşsa da, bu kaçınılmazdı. Bogdanov, Basarov ve Lunaçarski, Lenin'in çok sayıdaki acımasız ve eleştirel görüşünü duymak durumundaydılar. Lenin, felsefeyle ilgili sorunlarda onlardan tamamen ayrı düştüğünü bir kez daha açıkladıktan sonra, şu öneride bulunuyordu: "Menşevik-likidatör devrim tarihi anlayışına karşı[15] bir karşı denge oluşturmak üzere, Bolşevik devrim tarihi üzerinde çalışmak için birlikte araçları ve güçlerimizi birleştirelim. Ama Caprililer, tüm Bolşevikleri ilgilendiren bir dava üzerinde durmayı düşünmediklerinden benim önerimi reddettiler, aksine, kendi özel felsefî görüşlerinin propagandasına yöneldiler."[16]

14 *Lenin ve Gorki*, s.55,75

15 Lenin, yayına hazırlanmış olan "*Rusya'da Sosyal Hareket 20.Yüzyılın Başı*" başlıklı kitabını düşünüyordu. Kitap, L.Martov, P.Maslov ve A.Potressov'un redaksiyonundan geçmiştir.

16 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.15, s.477

Materyalizm ve Ampiriokritisizm

Lenin, Cenevre'ye geri döndükten sonra, yine felsefî yapıtı üzerinde çalışmaya devam ediyordu. Yazmaya geçmeden önce, muazzam bir bilimsel çalışma yapıyordu; felsefe ve doğa bilimi üzerine, özellikle de fizik üzerine, Almanca, Fransızca, İngilizce ve Rusça yüzlerce kaynağı inceliyordu; Marx ve Engels'in felsefî yapıtlarını ve Plehanov, Mehring, Feuerbach, Dietzgen ve diğer filozofların çalışmalarını bir kez daha okuyordu. Mayıs 1908'de Lenin, Londra Britanya Müzesinin kütüphanesinde çalışıyordu.

Kitap üzerindeki çalışmaları hızla ilerliyordu; çalışmasını Ekim 1908'de tamamladı. Ama, polisin takibi söz konusu olduğundan, legal olarak yayınlanmasında büyük zorluklar ortaya çıkıyordu. İ.İ.Skvorzov-Stepanov'un aktif desteğiyle, Moskova'daki özel L.Krumbügel yayınevi "Sveno" ile V.İ.'nin çalışmasının basılmasına yönelik bağlantılar kurulabildi.

Lenin, birçok mektubunda Anna İlyiniçna'dan yapıtın basılması ve yayınlanmasının hızlandırılmasını rica ediyordu. "Önemli olan, kitabın en kısa sürede yayınlanmasıdır... Yayınlanması, benim açımdan, yalnızca edebî değil, ciddî siyasî sorumluluklar açısından da önem taşımaktadır."[17] Haziran 1909'da, Bogdanov ve taraftarlarının yer aldığı Otzovistler grubuna karşı kararlı bir mücadelenin plânlanacağı "*Proletari*'nin (gerçek Bolşevik merkezin) genişletilmiş redaksiyonunun toplantısının yapılması gerekiyordu.

Mayıs 1909'da Lenin'in "*Materyalizm ve Ampiriokritisizm. Gerici Bir Felsefe Hakkında Eleştirel Düşünceler*" adlı kitabı yayınlandı.

Bu dahiyane yapıt, Marksist felsefenin düşmanlarına karşı tutarlı ve amansız bir mücadeleyi temsil eden, tartışılan Bolşevik taraflılığın, Marksizmin savunmasının başlıca örneğidir. Lenin, bu yapıtta, burjuva idealist felsefesinin ve felsefî revizyonizmin esaslı gerekçeler sunarak eleştirel analizini yapmış, kapitalizmi savunmanın en yeni yöntemlerinin maskesini düşürmüş, Marksist felsefenin temel sorunlarının çerçevesini çizmiş ve geliştirmiştir: Maddesellik ile doğa ve toplum yasalarının nesnel karakteri, gerçeklik bilgisinin diyalektik süreci.

"*Materyalizm ve Ampiriokritisizm*" başlıklı kitabında, Lenin, Mach ve diğer burjuva filozoflarının felsefelerini en yeni felsefe olarak ilan ettiklerini, gerçekte en eski idealist fikirleri yeni bir etiketle ortaya sürdüklerini gösteriyordu. Kılı kırk yararak icat ettikleri "Ampiriokritisizm" adını kullanarak, Obskurantizmin dişli bir savunucusu olan 18.yüzyılda yaşamış İngiliz Piskopos Berkeley'in felsefesini cilalayıp yeniliyorlardı. Lenin, Berkeley felsefesinin ve Ampiriokritisizmin çıkış noktasının tek ve aynı şey olduğunu, yani subjektif idealizm olduğunu gösteriyordu.

Dünyayı duyumsamalarımızın bütünü olarak gören Machçılık yaklaşımının çürütülmesi için, Lenin, Rus ve Batı Avrupalı Machçıların karşısına doğrudan onların gerçek yüzünü ortaya koyan şu soruyla çıkıyordu: "İnsandan önce doğa var mıydı?" Lenin, Machçıların duygu kompleksi olarak şeyler hakkındaki öğretisinin, bizzat kendilerinin isteyip istememesinden bağımsız olarak, dünya, doğa ve insanların yalnızca insanın duygularında, bizzat filozofun duygularında mevcut olduğu türünden saçma bir görüşe götüreceğinin kaçınılmaz olduğunu

17 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.37, s.365

kanıtlıyordu. Lenin, Machçılara bir başka soru daha yöneltiyordu: İnsan beyniyle mi düşünüyor?" Ampiriokritikçiler, beynin düşünme organı olmadığını, ardından da düşünmenin, beyin olmadan mümkün olmadığını iddia ediyorlardı. Lenin haklı bir hiddetle, bu türden bir "felsefeyi" beyinsiz olarak tanımlıyor ve felsefî materyalizmin asıl olanın madde ve ikincil olanın bilinç ve düşünce olduğuna ilişkin öğretisinin doğruluğunu bilim ve gündelik hayat kanıtlıyordu.

Marksist Bilgi Kuramının Sorunları

Diyalektik materyalizmin çizgisini tutarlı biçimde savunarak Lenin, bilimsel felsefede her zaman için yerini koruyan maddenin klasik bir tanımını yapmıştır: "Madde, insanın algılamalarının temeli olan, algılarımızdan kopyalanan, resmi çekilen ve onlardan bağımsız olarak varolan nesnel gerçeğin tanımı için felsefî bir kategoridir." Ya da daha kısa: Madde, "insan bilincinden bağımsız olarak var olan ve onun tarafından yansıtılan nesnel gerçekliktir."[18] Lenin, maddeyi, hareketiyle ayrılmaz bir bütünlük görüyordu; nesnel gerçeklik, işte hareket halindeki maddedir. Maddenin, bilinçten bağımsız olarak varlığı tezi, felsefî materyalizmin temel öğretisidir.

Lenin, diyalektik materyalizmin bilgi kuramının; yansıtma kuramının temel sorunlarının incelenmesine özel olarak yoğunlaşıyordu.. Algılar ve kavramlar, *nesnel dünyanın* yansımalarıdır; nesnel bir içeriği kapsarlar. İşte bu algılarımızdaki, ne insana ne de insanlığa bağımlı olan bilincimizdeki nesnel içeriği, Lenin *nesnel gerçeklik* olarak adlandırır. Marksist öğretinin bilimsel gücü de, nesnel gerçekliği desteklemesinden gelir. "...tarihsel materyalizm ve Marx'ın genel iktisat öğretisi, nesnel gerçekliğin kabul edilmesini sağlamıştır."[19]

Lenin, derinliği ve kapsamı açısından aşılmaz büyük teorik ve pratik öneme sahip bilgi sürecinin, mutlak ve göreli gerçekliğin diyalektiğinin analizini yapar. Lenin, insan bilincinin kesintisiz bir gelişme sürecine tâbi olduğunu gösterir. Bilgisizlikten bilgiye, eksik ve net olmayan bilgiden daha eksiksiz ve daha somut, göreli gerçeklikten mutlak gerçekliğe doğru yükselen bir çizgide hareket eder ve gelişir. Mutlak ve göreli gerçeklik arasında, aşılmaz bir uçurum yoktur. "İnsan düşüncesi,...doğası gereği, göreli gerçekliklerin toplamından oluşan mutlak gerçekliği aktarma yeteneğine sahiptir ve bunu yapmaktadır da."[20]

Mutlak ve göreli gerçekliğe yönelik diyalektik-materyalist öğreti, teorinin yaratıcı biçimde işlenmesi için ayrıntılı ve bilimsel bir temele oluşturma ve revizyonizme ve dogmatizme karşı keskin bir mücadele silahıdır. Marksizm, dünya tarihi aracılığıyla teyit edilen nesnel, gerçek öğretidir. Marksist-Leninist bilimin temel ilkelerinin ve temel tezlerinin, daha sonra da, bilimin yeni görevlerine ve yeni pratiğe göre yaratıcı biçimde geliştirilmeye devam edilmesi, somutlaştırılması ve geliştirilmesi gerekir; ancak Marksizm öğretisinin özünden, devrimci ruhundan taviz verilmemesi gerekir.

18 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.14, s.124 ve 261
19 Aynı kitap, s.322
20 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.14, s.129

Bilgi kuramında revizyonizm, genel olarak, bizzat nesnel gerçeklik olanağının ve göreli gerçekliğin mutlak olana doğru değişimini reddeden bir öznel-idealist gerçeklik yorumuna dayanır.

Modern revizyonistler, Marksist-Leninist dünya görüşünden vazgeçmeyi, toplum yaşamındaki en son değişiklikleri ve bilimdeki gelişmeleri dikkate alma gerekliliğine yönelik düşüncelerin ardına gizlenirler. Toplum yaşamındaki değişikliklerin ve bilimdeki yeni bilgilerin dikkate alınmasının gerektiği elbette doğrudur. Ama revizyonistler, tüm bu değişikliklerin ancak tüm bilgilerimizin mutlak gerçekliğini kabul eden ve onların nesnel ve mutlak gerçeklikle bağlantısını reddeden bir bilgi kuramı ile ele alınabileceğini iddia etmektedirler. Onlar, "mutlak gerçeklik", "karşıtların mücadelesi", "antagonist çelişki", sosyal olayların "sınıfsal analizi " gibi Marksist-Leninist felsefenin kavramlarına saldırmakta ve materyalist diyalektik yerine, idealist olanı, tarihsel materyalizmi diyalektik materyalizmden ayırmaya, çalışmaktadırlar, vb.

Böyle bir "felsefî" bayrak altında, revizyonistler, Marksizmin ilkelerini göreli ve öznel bulduklarını, Marksizm-Leninizmin çok önemli temel ilkelerinin; sosyalist devrimin ve proletarya diktatörlüğünün, Marksist-Leninist partinin öncü rolünün tarihsel gerekliliği ilkelerinin "miyadını doldurduğunu" açıklamaktadırlar. Revizyonistler, Marksist teorinin modern gerçekliğe uygulanamazlığından söz etmektedirler. Sosyalist ve burjuva ideolojisinin "barış içinde yanyana varolmasına" çağrıda bulunurlar; gerçekte, burjuva-reformist felsefe fikirlerini ve milliyetçilik ideolojisini işçi hareketi saflarında yaymaktadırlar.

Bilgi kuramındaki dogmatizme ilişkin olarak; dogmatizm, bilgimizin göreli karakterini kesinlikle reddeder ve onu mutlak olarak gösterir; somut tarihsel koşulları ve yeni olguları dikkate almadan uyguladığı kesin çıkarsamalar ve formüllerle ele alır. Dogmatistler, Marksizmin yaratıcı özünü anlamaz, onun bilimdeki ve pratikteki yeni veriler temelinde geliştirilmesinin sürdürülmesi gerektiğini görmek istemez. Pratik faaliyette, dogmatizm taraftarlarını kaçınılmaz olarak sekterliğe, komünistlerin geniş kitlelerden kopmasına ve izolasyonuna sürükler.

Lenin, "*Materyalizm ve Ampiriokritisizm*" başlıklı kitabında, *bilgi sürecinde pratiğin rolünü* tüm ayrıntılarında incelemiştir. Önce, bilginin, bilimin pratiğin ihtiyaçları sayesinde ortaya çıktığını, pratiğin bilginin en derin temeli, onun temel itici gücü olduğunu ve pratik faaliyetin en büyük teorik öneme sahip olduğunu göstermiştir. "yaşamın, pratiğin bakış açısı, bilgi kuramının ilk ve temel bakış açısı olmalıdır."[21]

İkincisi, Lenin, pratiğin rolünü gerçekliğin ölçütü olarak tüm yönleriyle ortaya koymuştur. Bu ölçütün, idealizm ve Agnostisizmin, her tür hayallerin ve yanlış görüşlerin tüm çeşitlerinin en iyi şekilde çürütülmesi olduğunu gösteriyordu. Pratik aracılığıyla kanıtlanan teorik bir tezi, nesnel gerçekliktir. Kendini sürekli geliştiren ve yenileyen pratik, insanın bilgilerinin "mutlak olana", katı bir dogmaya dönüşmelerini engeller; bilgilerimizin sürekli gelişmesini ve derinleşmesini talep eder. *Marksizm, bilimsel teorinin ve devrimci sürecin ayrılmaz şekilde birleşmesidir.*

Lenin'in bilimsel bilgi kuramının üzerinde çalışması, diyalektik materyalizmin yaratıcı biçimde geliştirilmesine mükemmel bir örnektir ve Marksizm felsefesine muazzam bir katkıdır.

21 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, ç.14, s.137

Lenin, Machçıların toplum hakkındaki görüşleri; idealizmi toplum tarafından bilime gizlice sokma ve proleter devrimin kaçınılmazlığına ilişkin bilimsel temeli sarsma çabalarını sert bir eleştiriye tâbi tutuyordu. Lenin, Machçı "sosyolojinin" hiçbir şekilde burjuva sosyolojisinden farklı olmadığını gösteriyordu. Ama burjuvazinin gerici ideologları, uzun süreden beri tarihin yasalarını açıklayan bilimsel bilgiye karşı çıkıyorlar, gerçek bilimden korkuyorlardı. Nesnel tarihsel yasalılıkları ortaya koyan Marksizmle öfkeyle mücadele ediyorlardı.

Lenin, daha sonra, Rusya burjuvazisinin ideoloğu P.Struve'ye karşı yönelttiği "Bir yok ediş daha" başlıklı makalesinde şöyle yazıyordu: "Şimdiki zamanı bilimsel olarak analiz etme fırsatına karşı duyulan kuşku, bilimden vazgeçme, tüm genelleştirmeleri hiçe sayma çabası, tarihsel gelişmenin tüm 'yasaları'ndan kendini gizlemek, arkadaki ağaçların önünde varolan ormanı görmek istememek; bu, moda olan skeptizmdeki, Bay Struve'de bulduğumuz bu ölü ve öldüren skolastikteki sınıfsal temelli anlayıştır."[22]

Kapitalizmin çelişkilerinin analizi, tarihin yasalarına karşı burjuvazinin korku ve şüpheye kapılmasına yol açacaktır, zira olayların gidişatı, kapitalist toplumun kaçınılmaz olarak çöküşüne ve yerine komünist toplumun geçmesine yol açacaktır.

V.İ.Lenin, Marksizmin felsefede taraflılık ilkesini geliştiriyor ve özellikle de Marksist dünya görüşünün kapalılığının ve bütünlüğünün altını çizerek geliştiriyor ve revizyonistlerin Marksist iktisat ve siyaset kuramını felsefî materyalizmden ayırma çabalarını yok ediyordu. Şöyle yazıyordu: "nesnel gerçeklikten uzaklaşmadan, burjuva-gerici yalanı kapanla tutmadan; bu, döküm kalıbı ile biçimlenmiş Marksizm felsefesinden, tek bir temel tez, tek bir önemli bölüm bile çıkarılamaz."[23]

Bilimsel Kazanımların Felsefede Genelleştirilmesi

Rusya ve Batı Avrupa revizyonistleri, Machçılığı, "en yeni doğa felsefesi" şeklinde tanımlıyordu. Machçılığın doğa bilimi hakkındaki bu spekülasyonunu yok etmek ve bilimdeki en yeni keşiflerin felsefî olarak genelleştirilmesi gerekiyordu. Bunu, Lenin, "*Materyalizm ve Ampiriokritisizm*" adlı kitabında mükemmel bir şekilde yapmıştır.

Lenin, doğa biliminin o zamanlar yaşadığı derin krizin nedenlerini ve karakterini ortaya koyuyordu. 19.yüzyılın sonu ve 20.yüzyılın başında bilimde büyük keşifler yapılmıştı. Röntgen ışınlarının (1895) hemen ardından, doğal radyoaktivite olayı (1896), elektron (1897) ve radyum (1898) keşfedildi, maddenin elektron teorisi ortaya kondu. Doğa biliminde gerçek bir devrim başlıyordu. Bilim, kimyasal elementlerin değişme ve bir başkasına dönüşme yetenekleri olduğunu keşfediyordu. Elektronun özelliklerinin araştırılması sırasında, kütlesinin hıza bağlı olarak değişebilirliği keşfedildi. Tüm bu temel bilimsel keşifler, o zamana kadar kesin olarak yerleşmiş fiziksel kavramların ve tasarımların birden bire, radikal biçimde altüst olmasına neden oluyor ve fizikte krize yol açıyordu.

22 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.20, s.194/195
23 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.14, s.329

Lenin, "modern fiziğin yaşadığı krizin *özü,* tüm eski yasa ve temel ilkelerin yok olması, bilinç dışında var olan nesnel gerçeklikten vazgeçmedir; diğer bir deyişle, materyalizm yerine idealizmin ve Agnostisizm'in geçmesidir."[24]

Fiziğin eski, kendiliğinden, bilinçsiz ve çoğu metafizik materyalizm pozisyonlarından diyalektik materyalizmin yeni pozisyonlarına geçme zorunluluğu ortaya çıkmıştı.

Bilimde hedeflenen gelişme ve bilgi kuramındaki zorluklar, yeni gelişmelerin yorumunu idealist bilgi kuramı ruhuyla fiziğe sokma ve bilim adamlarını materyalizmden, uzun süreden beri çürütülmüş olan idealizmin eski yoluna, bilim ve din arasındaki uzlaşma yoluna yöneltme amacını güden felsefî gericilik tarafından hemen kullanıldı

Elektronun kütlesinin değişmezliği gerçeğinin yeni fizikte kabul edilmesi, idealist filozoflar ve onların yolundan giden fizikçiler tarafından, hareket ve enerjiyi madde olmadan düşüncenin olabilirliği, "maddenin yok olacağı" ve kavramın ise eskidiği iddialarında kullanıldı. "Fiziksel idealizm" akımı doğuyordu.

Lenin, yeni fiziksel keşiflerdeki idealist yorumun savunulamazlığını tümüyle ortaya koyuyordu. İdealizme kayan Machçı fizikçilere hemen şu esaslı soruyu yöneltiyordu: Elektron, nesnel bir gerçeklik mi? İnsan bilincinin dışında ve ondan bağımsız olarak var olabiliyor mu? Lenin şöyle diyordu: "Bu sorunun, doğa araştırmacıları tarafından da hemen evet ile yanıtlanması gerekir; bunu da, kemküm etmeden, insandan ve organik maddeden önce doğanın varlığını kabul ettikleri gibi, sürekli olarak yapıyorlar. Bu nedenle, soru, materyalizm lehine yanıtlanacaktır."[25]

Lenin, elektronun nihaî, "şeylerin değişmez özü", dünya denilen binanın son "taşı" olmadığını somut olarak açıklıyordu. "Elektron, aynı atom gibi *bitip tükenmez*, doğa sonsuz..."[26] Lenin, bilimdeki yeni keşiflerin, yalnızca diyalektik materyalizmin doğruluğuna ilişkin yeni mükemmel doğrulamalar olduğunu inandırıcı bir şekilde gösteriyordu, zira "atomun parçalanabilirliği, bitip tükenmezliği, maddenin tüm biçimlerinin ve hareketinin değişebilirliği, her zaman diyalektik materyalizmin dayanağını oluştururlar."[27]

Lenin, doğa araştırmacılarını, bu tek doğru yöntemin ve tek doğru felsefenin zorunluluğuna ve kaçınılmazlığına inandırıyordu. Yalnızca diyalektik materyalizm gerçekten doğa bilimiyle içten bağlantılıdır, tüm bilimlerin içine işler, onların başarılarını genelleştirir ve bilimdeki söz konusu krizlerden kurtulmak için doğru yolu gösterir. Ama, bilimsel dünya görüşü olarak materyalizmin geliştirilmesi ve bilim alanındaki yeni keşiflerle kapsamının genişletilmesi gerekmektedir. Lenin, yerinde ve zamanında yapıldığında gerçekten diyalektik materyalizmle mücadele edilemeyeceğini açıklıyordu. Marksistleri, modern doğa bilimlerini ve içlerinde yürütülen materyalizme karşı mücadeleyi incelemeye çağırıyordu. Madde ve onun yapısı öğretisinin, idealizme ve agnostisizme karşı bilim mücadelesinde en güçlü silah olduğunu söylüyordu.

24 Aynı kitap, s.257
25 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.14, s.261
26 Aynı kitap., s.262
27 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.14, s.282

Engels şunu söylemişti: "Doğa bilim alanında çığır açan her keşif ile (materyalizmin) biçimini değiştirmesi gerekir." Lenin'in başarısı, bu görevi yerine getirmiş olmasıdır. Kapitalizmin emperyalizm aşamasına geldiği, doğa biliminin devrimi yaşadığı değişmiş tarihsel koşullarda, Lenin materyalizme yeni bir biçim kazandırdı. "*Materyalizm ve Ampiriokritisizm*" başlıklı kitabında, diyalektik materyalizmin tüm temel sorularını somutlaştırdı ve yeni çağın bilimsel başarılarının temeline indi ve geliştirdi: Madde ve hareket, zaman ve mekân, nedensellik, özgürlük ve gereklilik, nesnel dünyanın insan bilincine yansıması, bilginin diyalektik karakteri, toplumsal bilinç ve toplumsal varlık arasındaki karşılıklı ilişki, vb.

"Materyalizm ve Ampiriokritisizm" adlı kitap Marksist felsefenin gelişiminde yeni bir aşamayı, Lenin aşamasını gösterir.

O, insan aklının iktidarının gerçek bir şarkısıdır. O, sınırsız doğanın görünümlerinin özüne ulaşabilmek için bilime sınırsız perspektifler açmıştır. V.İ.Lenin şöyle yazar: "İnsan ruhu, doğada çok harika şey keşfetti, daha da keşfedecek ve böylece doğa üzerindeki iktidarını artıracak..."[28] Modern bilim, insan bilgisinin iktidarını gösteriyor, atomun ve atom çekirdeğinin içindeki "harika" süreçlerin yasalarını gösteriyor ve galip geliyor. İnsanın, soyuna layık görevi, modern bilimin tüm keşiflerini ve onunla ortaya çıkarılan devasa enerji kaynaklarını, halkın, insanlığın, dünyanın yararına sunmaktır.

Partinin En Ciddî Teorik Silahlarından Biri

Lenin'in "*Materyalizm ve Ampiriokritisizm*" kitabının yayınlanması, partimizin faaliyeti açısından çok büyük önem taşıyordu. Bu yapıtta, Lenin, revizyonistlerin ve dogmacıların saldırılarına karşı Marksizmin çok önemli olan teorik içeriğini savunuyor, Marksist felsefeye büyük bir katkı yapıyor ve onu, yeni, daha yüksek bir düzeye çıkarıyordu.

Lenin'in kitabının yayınlanması, Avrupa'nın birçok kentinde Rusya sosyaldemokrat göçmenleri arasında sıcak felsefî tartışmalara neden oluyordu. Bu tartışmalar özellikle de sık sık ve birçok defa Paris'te yapılıyordu; burada, Bolşevik "*Proletari*" gazete kulübü faaliyetlerini sürdürüyor, Paris'in işçi çevrelerinde yaşayan yüzlerce sosyalist Rus işçiye önderlik ediyordu. Yurtdışındaki felsefî tartışmalar sırasında Lenin'in tutumu, 1908 yazında, Cenevre'de Lenin'in "Konuşmacılara on soru" temelinde Bogdanov'a karşı mükemmel bir konuşma yapan Bolşevik merkezin üyesi ve *Proletari* gazetesinin redaksiyon üyesi olan F.İ.Dubrovinski tarafından aktif olarak desteklendi.

Rusya'da, parti örgütlerinde ve çarlık hapishanelerinin siyasî tutukluları arasında ve sürgün yerlerinde felsefî mücadele veriliyordu. Lenin'in Machçılara ve Otzovistlere karşı mücadelesi, Rusya'da V.V.Vorovski, İ.A.Teodoroviç, Y.E.Rudsutak, N.A.Skrpnik ve birçok Bolşevik işçi tarafından aktif olarak desteklendi.

Haziran 1909'da V.V.Vorovski, "*Odesskoye Obosreniye*" (Odesa Sirküleri) gazetesinde, V.İ.Lenin'in kitabı üzerine bir eleştiri yayınlayabildi. Vorovski,

28 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.14, s.285

okurlara şöyle anlatıyordu: Machçılığa karşı "ayrıntılı *bir 'Materyalizm ve Ampiriokritisizm. Gerici Bir Felsefe Hakkında Eleştirel Notlar'* isimli kitabın yazarı Lenin, Rusya Marksizminin yakın zamandaki en önemli kuramcılarından biridir. Burada, yalnızca Marx ve Engels'in bilimsel felsefesini ve bilgi kuramını değil, hatta Avenarius'a ait 'kendinde şey' ve diğerlerinin tümüyle reddedildiği ve yerine bir 'alımlama kompleksinin' geçirildiği Kant açısından da gerici olan bir öğretiyi yok edercesine eleştirmiştir."

Vorovski şöyle devam ediyor: Lenin'in Machçılık eleştirisi, tarihsel materyalizmden kopan bir dizi Bogdanovların, Basarovların, Yuşkeviçlerin, Bermanların ve diğerlerinin okurun beyninde Marksizmi 'inanılmaz derecede yanıltıcı, kafa karıştırıcı ve gerici olduğunu iddia ederek ve sözde Plehanov'a, ama gerçekte Marx ve Engels'e karşı çıkarak' karmaşa yaratan Rusya için özel bir anlam taşır."[29]

Bolşevik örgütlerinin bazı militanları bile, o zamanlar Lenin'in Machçılığa karşı mücadelesinin diyalektik ve tarihsel materyalizmin savunması açısından taşıdığı önemi göremiyorlardı.

Gericilik yıllarında J.V.Stalin Otzovizme karşı yakınlaşmalar gösteriyordu; ve Machçıların Marksizmin felsefesine saldırılarına karşı uzlaşır bir tutum içindeydi. O zamanlar İsviçre'de bulunan ve bir dönem Otzovistlerin ve "Tanrının sözcüsü" grubuna katılmış olan Miça Zçakaya'ya yazdığı bir mektupta (Temmuz 1908)[30], Stalin, Lenin ve partinin felsefî sorunlarda Bogdanov, Basarov ve Lunaçarski grubuna karşı yürüttüğü mücadeleyi azımsadığını ve mücadeleyi, "bir bardak suda fırtına" olarak nitelendirdiğini gösteriyordu. Stalin'in Ampiriokritisizmin (Machçılık) bir proletarya partisinin bütünü için kabul edilemez olduğunu göstermesine rağmen, aynı zamanda Machçılıkda "iyi yanlar" buluyor ve Holbach ve Hegel gibi Mach ve Avenarius'u felsefe sorularında "bilim adamları" olarak görüyordu. Stalin mektubunda, Marx ve Engels'ın diyalektik materyalizmini "Y.Dietzgen ruhuyla" geliştirmeyi, somutlaştırmayı ve "aynı zamanda 'Machçılığın' iyi yanlarını benimsemeyi" öneriyordu. Stalin'in, Lenin'in "*Materyalizm ve Ampiriokritisizm*" başlıklı kitabının yayınlanmasından bir süre sonra M.Toroşelidze'ye, Cenevre'ye gönderdiği bir başka mektubunda[31], Lenin'in kitabını olumlu değerlendiriyor ve onu, "kendi türünde materyalizm felsefesinin (bilgi kuramının) temel ilkelerinin tek özeti" olduğunu yazıyordu. Aynı zamanda, Bogdanov'un "*Materyalizm ve Ampiriokritisizm*" kitabında "İlyiç'in *bazı tek tük* hatalarını" "yerinde ve doğru olarak" saptadığı düşüncesini savunuyordu.

Lenin'in kitabının yayınlanması, parti örgütleri için muhteşem bir olaydı.

Lenin, kendisine gelen ve kitabının Rusya'da, özellikle de Machçılığın büyük etkiye sahip olduğu Petersburg'da nasıl görüldüğünü anlatan yoldaşlarını büyük bir ilgiyle dinliyordu. Kitabının yayınlanması, Marksizmin felsefî fikirlerinin

29 V.V.Vorovski, sansür belirlemelerini dikkate alarak eleştirisini, Max Verworn'un "*Doğa Bilimi ve Dünya Görüşü Yaşama Sorunu*" kitabına yöneltmiştir. Bu eleştiride, gerçekte V.İ.Lenin'in kitabı söz konusuydu. Bkz. "*Odesskoye Obosreniye*", 5 Haziran 1909, sayı 439, s.3, Rusça yeniden basım: "*Voprossy Filossofii*" (Felsefenin Sorunları), 1957, sayı 3, s.125, Rusça

30 Moskova SBKP Merkez Komitesi, Marksizm-Leninizm Enstitüsü Merkez Parti Arşivi, Fonlar 558, Envanter listesi 1, sayı 5262, Rusça

31 Moskova SBKP Merkez Komitesi, Marksizm-Leninizm Enstitüsü Merkez Parti Arşivi, Fonlar 558, Envanter listesi 1, sayı 5225, Rusça

geniş ölçüde parti kitlelerini etkilemesini sağlıyor ve partide aktif olan ilerici işçilerin diyalektik ve tarihsel materyalizmi benimsemelerine yardım ediyordu.

Machçılığın yok edilmesiyle Lenin ve Bolşevikler, Menşevizmin ideolojik pozisyonlarına en güçlü darbeyi vuruyordu, çünkü Machçılık Rusya'da, çoğunlukla küçükburjuva entelektüel unsurlardan oluşan Menşevik örgütlerde geniş yayılma olanağı bulmuştu. Machçılık, gerçekte likidatörlüğün ve Menşeviklerin devrime ihanetini teorik bir temele oturtuyordu. Lenin ve Bolşeviklerin Menşeviklere karşı mücadelesi, esas olarak Menşevizmin bir oyunu, "altüst edilmiş likidatörlüğü" olan sol sekterlikle, Otzovizmin parçalanmasıyla doğrudan bağlantılıydı.

Lenin'in "*Materyalizm ve Ampiriokritisizm*" kitabı, partinin oportünizmin tüm biçimlerine ve oyunlarına karşı, Rusya işçi hareketinde Marksizmi istisnasız yalanlayan herkese karşı mücadelenin güçlü bir silahıydı. Bolşeviklerin ideolojik donanımında, yeni tipte Marksist partinin ilkelerinin temelinin oluşmasında, birleşmeleri ve güçlenmelerinde muhteşem bir rol oynuyordu.

Yarım yüzyıl boyunca bu dahiyane yapıt, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne halkın bilimsel dünya görüşünün biçimlenmesinde, gerici ideolojiye karşı mücadelede güvenilir bir kılavuz oluyordu. Lenin'in ve Bolşeviklerin, Marksist felsefe alanında revizyonistlere karşı mücadelesi, enternasyonal açıdan büyük bir önem taşıyordu. Bu mücadele sırasında II. Enternasyonal'in oportünist liderlerinin felsefenin politikayla ilişkili olmadığı, her bir parti üyesinin felsefî görüşünün kendisini ilgilendirdiği ve felsefede diyalektik materyalizm olmadan Marksist olabileceği iddiaları tartışıldı.

Lenin'in yapıtı, çok sayıda ilerici bilim insanına kendi bilim dallarında doğru yolu bulmasına, idealist felsefeden kopmasına ve bilimsel, materyalist bir dünya görüşüne geçmesine yardımcı oluyordu. İlerici entelektüellerin en iyi savunucularından bazıları, Marksizm-Leninizm teorisiyle tanışma ve emekçilerin kurtuluş mücadelesi deneyimleri için, işçi sınıfı pozisyonlarına, komünizm pozisyonlarına geçilmesini kararlı biçimde başlatıyordu.

Böylelikle, muhteşem Fransız bilgin ve barış savaşçısı Paul Langevin ve Joliot-Curie Komünist Parti üyesi oluyorlardı. V.İ.Lenin'in dahiyane yapıtı "*Materyalizm ve Ampiriokritisizm*" eskiden olduğu gibi günümüzde de modern burjuva felsefesine, felsefî revizyonizme ve dogmatizme karşı mücadeye hizmet etmekte, dünyanın kavranmasına ve devrimci dönüşümüne hizmet etmektedir.

Paris'te

1908 yılının sonunda, "*Proletari*"nin yayınlanması, o zamanki Rusya göçünün merkezine kaydırıldı. Bu nedenle, Lenin ve Krupskaya Fransa'nın başkentine taşındılar. Ayrıca, Cenevre'de yaşam koşulları değişmişti. İsviçre makamları, Rus devrimcileri her biçimde rahatsız etmeye başlamışlardı ve ev sahipleri oda kiralamayı reddediyorlardı. Bütün bunlar, V.İ. ve N.Konstantinovna'nın seyahatini hızlandırıyordu.

Paris'e geldikleri ilk günlerde hemen ev bulamadılar. Pahalı dört odalı bir ev kiraladılar. Cenevre'den çok az eşya getirmişlerdi; bunlar da, şömine üzerin-

de aynası olan bir eve uymuyorlardı. Emlâkçı, yeni kiracıların eve taşıdıkları mütevazi eşyalarını şaşkın gözlerle izliyordu. Hatta ev sahibi, N.Konstantinovna'ya şehir kütüphanesinden kitap ödünç almak için kefil olmayı bile reddediyordu. Taşındıktan ve çevreyi tanıdıktan sonra, Marie-Rose sokağında iki odalı uygun bir ev buldular (şimdi orada bir Lenin müzesi bulunmaktadır).

O yıllarda birçok göçmen büyük yoksulluk içinde yaşıyordu. Sabit geliri olmayan birçok insan açlık çekiyordu. Kendisi de mütevazi biçimde yaşayan V.İ., (N.K.'nın doğruladığı gibi, yurtdışında yol parası, yemek, vb. için her Kopek'in hesabını yapmak zorundaydılar), her durumda göçmen fonunu destekliyordu. Yaptığı konuşmalardan kazandığını, yoldaşların destekleme fonuna aktarıyordu. V.İ., birinin çok kötü durumda olduğunu gördüğünde, o kişi için uygun bir iş bulmak için herşeyi yapıyordu.

Cenevre'de olduğu gibi, yoldaşları, Lenin'i sürekli ziyaret ediyordu; ona gelen herkes kendini evinde hissediyordu. "İlyiçlerde" her zaman alışılmadık adetler hakimdi; ölçülülük, duyarlılık ve karşılıklı sevgi dolu dostluğa ilişkin olarak sürekli doğal kanıtların varlığı hissediliyordu. Yoldaşlar, V.İ.'nin her zaman yalnızca N.K.'ya değil, onun annesine karşı da titiz davrandığını, onun tüm ricalarını nasıl yerine getirdiğini ve onun için ihtiyacı olan şeyleri belirtiyorlardı

V.İ.'yi yakından tanıyan herkes, onun bu zor yıllarda da yaşama sevincini, iyimserliğini ve ilgilerinde çok yönlülüğünü koruduğunu görüyorlardı. Çok fazla meşgûl olmasına karşın, Shakespeare üzerine bir konuşmayı dinlemeye, Antverp'teki müzeyi ve limanı görmeye gitmeye, arkadaşlarıyla satranç oynamaya (annesi kendisine Paris'e satranç figürleri göndermişti; İlya Nikolayeviç de onları kendisi tornada biçimlemişti), yeni bir tiyatro oyunu izlemeye ve Victor Hugo'nun 1848 devrimi şiirleriyle ilgilenmeye zaman buluyordu. Uykusuz geçen gecelerde Emile Verhaeren'i okumaya dalıyordu. Esas olarak Parisli işçilerin izlediği ve kentin merkezinde yasaklanmış olan devrimci konuların sahnelendiği tiyatroya gidiyordu. Şarkılarının devrimci motiflerle bezendiği Paris Komünü'nden birinin oğlu ve Faubourgların sevgilisi (işçi yerleşim bölgeleri) olan Montegus'u beğeniyordu. Montegus'la tanışıyor ve uzun süre onunla sohbet ediyordu. V.İ., havacılıkla da çok ilgileniyordu; Hava alanı bulunan Paris yakınlarındaki Juvisy'ye özel olarak gidip ilk uçakların uçuşlarını gözlemlemeyi seviyordu.

Paris'te Fransız işçi hareketini inceliyordu. Günün birinde N.Konstantinovna ile birlikte Paris'e yaklaşık 20 kilometre uzaklıktaki Draveil'de oturan Paul Lafargue ve Karl Marx'ın kızlarından biri olan karısı Laura'yı ziyaret etti. Lafargue onu büyük misafirpervikle karşıladı. Lafargue'yü 1895'den bu yana tanıyan V.İ., onunla heyecanlı bir şekilde felsefî sorunlar üzerine ve kendi kitabı "*Materyalizm ve Ampiriokritisizm*" üzerine sohbet ediyordu. Laura, N.Konstantinovna'yı parka gezintiye davet ediyordu; gezinti sırasında kadınların devrimci harekete katılımı ve Rusya üzerine sohbet ediyorlardı. Lafarguelere yaptıkları ziyaret, V.İ. ve N.K. üzerinde unutulmaz bir etki bırakıyordu.

Önceden de olduğu gibi Lenin, aktif biçimde tüm siyasî olaylara tepki gösteriyordu. 1909 yılı Ocak- Mart ayları arasında, grevdeki Vilnaer deri işçilerine maddi yardım gelmesi için enerjik bir şekilde çalışıyordu. Enternasyonal Sosyalist Büronun sekreteri C.Huysmans'a bir mektup gönderiyor ve grevdeki işçile-

re yardım etmesini rica ediyordu. Grevdekiler için para toplamakla yetkili kılınmış olan Letonya'dan gelen sosyaldemokrat P.V.Eidukevicius'la yaptığı bir görüşmeden sonra, C.Huysmans'a (Almanca) bir mektup yazıyordu; o da Marzelis'in yetkilerini onaylıyordu. Bir zaman sonra Huymans'a grevdeki işçilere yardım etmesi için yeniden rica ediyordu.

İllegal İşçi Sınıfı Partisini Yaşatma ve Güçlendirme Mücadelesi

Aşırı zor geçen gericilik yıllarında Lenin Bolşeviklerin ana görevinin işçi sınıfının illegal partisinin yaşatılması ve güçlendirilmesi olduğunu; proletaryanın devrim için yeni bir canlanmaya hazırlanması gerektiğini görüyordu. "Devrimci sloganlarımızı önce çevrelere, ardından işçi kitlelerine, sonra sokağa, sonra da barikatlara taşımak için devrimden önce yıllarca, on yıllarca çalışmak gerektiğini gördük. Koordineli siyasal eylem üzerine bütün konuşulanların yalnızca lafta kalmaması için, yani devrimci sloganlar için her yerde ve her zaman kitlelerde *siyasî ajitasyon* yapan sağlam bir proleter örgüt olması için bugünün görevinin ne olduğunu, şimdiden görmek, herşeyden önce harekete geçirmek zorundayız."[32]

Lenin, yeni bir devrimci saldırıya hazırlık için güçlerin varlığını korumasına ve toplanmasına yönelik parti politikası ve taktiğini geliştiriyordu. Bolşeviklere, açıkça ortaya çıkmak için en küçük olasılığı bile dikkate almayı, hep proletarya içinde yeni katmanları harekete katmayı ve devrimci mücadele ruhuyla davasına yönelmek gerektiğini anlatıyordu.

İllegal işçi partisini yaşatma ve güçlendirme görevi, ancak sayısız düşmana, Menşeviklere, Troçkistlere ve onların taraftarlarına karşı yürütülecek uzlaşmaz bir mücadele ile başarılabilirdi. Devrim programından, partinin taktik ve görevlerinden uzaklaşan Menşevikler, devrimin yükselişine inanmıyor, paniklercesine geri çekiliyorlardı. İşçilerin burjuvazi ile ittifak yapmasını talep ediyor, illegal parti örgütlerini dağıtmak ve illegal devrimci çalışmayı durdurmak istiyorlardı. Tüm güçlere, reformist, legal bir parti örgütlemeyi emrediyorlardı. Menşevikler, işçi hareketine çok büyük zarar veren Marksist parti likidatörleriydiler. Menşevik likidatörler çarlığa karşı yeni bir demokratik-devrimin kaçınılmaz olduğunu reddettiklerinden ve devrimi bitmiş gördüklerinden, illegal devrimci proletarya partisinin tasfiyesini savunuyor ve çarlıkla barışmaya ve reformlar için mücadeleye çağırıyorlardı.

Lenin, likidatörlüğün ortaya çıkmasının tesadüfi olmadığını, onun derinlere uzanan sosyal bir olgu olduğunu; bu olgunun, liberal burjuvazinin karşıdevrimci tavrı ve devrimin küçükburjuva piyonlar içinde çözülmesi ile ayrılmaz biçimde bağlantılı olduğunu açıklıyordu. Menşeviklerin likidatörlüğünün kaynağı hakkında şöyle yazıyordu: "Esas olarak sosyalist proletaryanın devrimci sınıf mücadelesinin reddine dayalı ideolojisinde ve özel olarak da burjuva demokratik-devrimde proletarya hegemonyasının reddi."[33] Örgüt açısından, likidatörlük, illegal sosyaldemokrat bir partinin reddedilmesi, RSDİP'den vazgeçmesilmesi,

32 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c. 15, s.214/215
33 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.15, s.457

partiden ayrılma ve partiye karşı legal basının sütunlarında ve legal işçi örgütlerinde mücadeledir. Lenin, likidatörlüğe karşı acımasız bir mücadele yürütmeden, onu yok etmeden partinin ileri gidemeyeceğini vurgulamaktadır.

İdeolojik yozlaşma ve çözülme, yalnızca doğrudan likidatörlüğü değil, Otzovizm denilen "altüst eden likidatörlüğü" de ortaya çıkarmıştır. 1908 yılının ilk aylarında Bolşevikler içinde oportünist bir grup ortaya çıkıyordu; içinde, A.A.Bogdanov, G.Aleksinski, A.V.Lunaçarski ve diğerleri yer alıyordu. Bu grup, partinin gericilik koşullarında yalnızca illegal olarak çalışabileceği görüşündeydi ve bu nedenle, Duma'dan sosyaldemokrat grubun görevden uzaklaştırılmasını öneriyordu. Otzovistler, partinin Duma kürsüsünü kullanmasını ve yarı legal ve legal işçi sınıfı örgütlerinde dayanak noktaları yaratılmasını engelliyorlardı. Böylece, partinin kitlelerle bağlantısını koparıyor ve kitlelerin yönetiminden vazgeçiyor ve partiyi yeni bir devrimci yükseliş mücadelesi için güçleri toplamada beceriksiz olan sekter bir örgüte dönüştürmeye çalışıyorlardı. Gerektiğinde mücadelenin biçim ve yöntemlerini değiştirmeyi ve ana amacı hiçbir zaman unutmadan, durumu dikkate almayı öngören Devrimci Marksizmin özünü ve taktiğini yozlaştırıyorlardı. Otzovistler, partiyi zayıflatıyor ve ona çok büyük zarar veriyorlardı, zira sekterlik sürekli biçimde kaçınılmaz olarak partinin geniş emekçi kitlelerinden izolasyonuna neden olacaktı.

Lenin, Otzovizmin Devrimci Marksizmin yolundan saptığını ve bu nedenle ilkesel olarak Bolşevizmden ayrıldığını saptıyordu. Otzovistlerin tavrı, nesnel olarak, partinin tarafsız kitlelerden izolasyonuna yol açıyor ve böylelikle, işçi sınıfının devrimci partisinde çözülmeye yol açıyordu. Lenin, Otzovizmi Bolşevizmin karikatürü olarak tanımlıyordu.

Parti, meclis üyelerini kürsülerde devrimci taleplerin ve sloganların ajitasyonu ve propagandası için Duma'ya gönderiyordu. Hemen hemen hiçbir parlamento dışı propaganda, ajitasyon ve örgüt aracının bulunmadığı bu koşullarda, Duma kürsüsünden yararlanılması siyasî açıdan muazzam bir önem taşıyordu ve kitleleri devrim için harekete geçirecek güçlü bir araçtı. Otzovistler, partinin bu aracı kullanma fırsatını ortadan kaldırıyorlardı. Bu nedenle, Lenin, Otzovizmle uzlaşmaz bir mücadeleyi başlatıyordu. Partiyi savunmak için sağ ve sol likidatörlere karşı mücadele ediyordu.

Lenin, ikiyüzlü davranan ve "gruplar dışında" kaldığını açıklayan, devrimcilerin ve oportünistlerin ortak bir parti çerçevesinde birleşmesini savunan ve merkeziyetçiliği teşvik eden Troçki'ye karşı da mücadele etmek zorundaydı. Troçki, Viyana'da yayınladığı derginin sütunlarında, Bolşevizmi deforme ediyor, ilk Rusya devriminin tarihini çarpıtıyor ve likidatörleri destekliyordu. Troçki, ikiyüzlülük yapıyordu, merkez komiteye tâbi olmak istemiyor ve aynı zamanda kendi grubunun gazetesini partinin parasıyla finanse edip yayınlamak için herşeyi yapıyordu. Lenin, Troçki'nin ilkesiz davranışının gerçek yüzünü ortaya çıkarıyor ve kararlı bir biçimde gazetesinin desteklenmesine karşı çıkıyordu. Merkez organın redaksiyonuna yazdığı bir mektupta şöyle diyordu: "...Troçki, kariyeri düşünen bir hain ve grupçu biri gibi davrandı...", ya kendisi merkez komiteye tâbi olacaktı "ya da bu hilekârla ilişki koparılacak ve merkez organda gerçek yüzü ortaya çıkarılacak. Partinin sırlarını ele verdi ve tüm diğer grupçulardan daha kötü davranıyor"[34] diye yazıyordu kızgınlıkla.

34 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.34, s.392/393

O yıllarda partide yaşanan dönüm noktası, Lenin'in söylediği gibi, RDSİP'in 21 ve 27 Aralık 1908 (3-9 Ocak 1909) tarihlerinde Paris'te topladığı V.Genel Rusya Konferansıydı. Lenin'in merkez komite temsilcisi olarak katıldığı konferans, Menşevik likidatörlere ve partideki "sol" oportünizme -Otzovizm ve Ultimatizm- karşı mücadele çerçevesinde geçiyordu. Konferansın çalışmalarının merkezi Lenin'in "Şu anki durum ve partinin görevleri" başlıklı raporuydu; buna ilişkin kendi önerdiği bir karar kabul edildi. Likidatörlük, konferansta eleştirildi.

Konferans kararları, devrimci çizgiyi ve tüm gericilik dönemine ilişkin örgüt politikasını belirliyordu. Lenin, bu kararları çok önemli görüyordu. Bu kararların, partideki krizin nedenleri ve krizin önemi sorusuna yönelik yanıt içerdiğine ve krizden kurtuluşun araçlarına işaret ediyordu. Konferans kararlarında, sınıfların çarlığın yeni politikasıyla ilişkisi analiz edildi, proletaryanın bir sonraki mücadele hedefi gösterildi, partinin taktiği sorunuyla bağlantılı olarak devrimden alınan dersler değerlendirildi, illegal örgütün legal örgüt ile ilişkisi sorunu çözüldü ve Duma kürsüsünden yararlanmanın ve yapılan hatalara yönelik eleştirilerle bağlantılı olarak grup için kesin bir çerçeve çizilmesinin gerekliliği ortaya kondu.

Konferans kararları, RSDİP'in merkez komitesinin tüm üyeleri tarafından onaylandı ve merkez komitenin özel bir "bülteninde" basıldı. Konferans kararları nedeniyle Lenin ve yoldaşları, partinin düşmanlarına karşı tutarlı bir mücadeleye girişiyorlardı. G.V.Plehanov da likidatörlere karşı çıkıyordu; bunu Lenin 'Bolşevizmin zaferi' olarak değerlendiriyordu.

Parti için mücadele giderek çetin bir hale geliyordu. Otzovistler, işi, 1909'da Capri'de bir "parti" okulu açmaya ve bu okul kılıfı altında bir merkez kurmaya kadar vardırıyorlardı. Bunu, partinin okulu diyerek duyurdukları için, bazı işçileri de kendi saflarına çekebiliyorlardı. Bogdanov, Lunaçarski, Aleksinski ve diğerlerinin kendilerine neler öğrettiklerini öğrenciler görebiliyor ve okulun sözde parti karakterinin farkına varıyorlardı. O zamanlar işçiler, Lenin'e Capri'ye gelmesini ve kendilerine konferanslar vermesini rica ediyorlardı. Lenin mektupla yanıt vererek okulun parti düşmanı karakterini ortaya koyuyor ve onun hakkında konferans vermeyi reddediyordu. Onları Paris'e davet ediyordu.

Lenin'in Bogdanov'a ve onun yoldaşlarına karşı kızgınlığı ve hiddeti sınır tanımıyordu. Makalelerinde onları, bazı işçileri kandırarak kendi okullarını cazip hale getiren maceracılar olarak nitelendiriyordu. Grup yaratanları teşhir ediyor ve şöyle söylüyordu: "Şu anda, duygu sarhoşluğundan başka hiçbir şey daha tehlikeli olamaz. *Tam bir kopuş* ve savaş; *Menşeviklere karşı mücadeleden daha zorlu.*"[35]

Kısa bir süre sonra, Capri'deki okulda Bolşevik Lenin taraftarları ve Bogdanov taraftarları arasında mücadele başlıyordu. İçlerinde, örgütleyicilerinden biri olan işçi Vilonov'un (Mikail) yer aldığı okulun altı öğrencisi, Lenin taraftarı olarak okuldan atıldılar. Atılanlar Lenin'in yanına gittiler. V.İ., gelmelerine çok sevindi. Capri'deki dersler sona erdikten bir süre sonra, diğer öğrenciler de Paris'e geldiler. Her iki gruba Lenin "Şu anki durum ve görevlerimiz" ve "Stolipin'in toprak politikası" konuları üzerine konferans verdi. Uzun süre işçilerle

35 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.34, s.395

sohbet etti; onların beynini ve kalplerini kazandı ve Otzovizmin parti düşmanı karakterini anlamalarına yardımcı oldu.

Lenin, RSDİP'in yaşatılması ve sağlamlaştırılması mücadelesinde, Rusya parti örgütlerine, çalışmalarının yönlendirilmesine ve parti kadrolarının hazırlanmasına, öncelikle de işçi saflarına yoğun ilgi gösterdi. Sanayi merkezlerinde oluşan ve parti çalışmasının giderek tüm yönetiminin ellerine geçeceği işçi gruplarına daha fazla ilgi gösterilmesi gerektiği düşüncesindeydi. Bu gruplardan gerçek parti kadrolarının oluşması için tüm önlemlerin alınması gerektiğini açıklıyordu. Yalnızca bu temel üzerinde RDSİP'in varlığının korunması ve güçlendirilmesi mümkün olabilirdi. Israrla ve titizlikle, işçi saflarından parti kadrosu yetiştiriyor. İşçilerle biraraya gelişi, ona gerçek bir mutluluk veriyordu; neşeleniyor ve gözleri özel bir ışık saçıyordu.

Otzovistlere karşı mücadelede Bolşevikleri biraraya getirmek için, Paris'te "*Proletari*"nin genişletilmiş redaksiyonu toplantıya çağrıldı. Oturumun yapıldığı gün, Lenin, onun üyeleri ve yerel sosyaldemokrat örgütlerin temsilcileriyle bir görüşme yapıyor ve partideki son durumlar ve Bolşevik grup hakkında bilgi veriyordu. "*Proletari*"nin genişletilmiş redaksiyonunun toplantısı 8 (21) Haziran 1909'da başladı ve Lenin yönetiminde yapıldı. V.İ., toplantıda, Otzovizm ve Ultimatizm sorunu hakkında konuşuyordu. Toplantıda "Otzovizm ve Ultimatizm hakkında" başlığı altında kabul edilen karar, Otzovist ve Ultimatist ajitasyonun işçi hareketine ve sosyaldemokrat çalışmaya büyük zarar verdiğini ve partinin bütünlüğü için bir tehlike oluşturabileceğini içeriyordu. "*Proletari*"nin" genişletilmiş redaksiyonu kararında, Bolşevizmin Otzovizm ve Ultimatizmle hiçbir ortak yanı olmadığını ve Bolşeviklerin Devrimci Marksizmden sapmalara karşı en kararlı mücadeleyi yürütmesi gerektiğini açıklıyordu.

Duma kürsüsünün propaganda ve ajitasyon için kullanılmasına büyük önem veren Lenin, Duma faaliyeti açısından Bolşeviklerin görevleri hakkında da konuşuyordu. Sosyalist devrimin görevlerinin savunulmasına ve bilimsel sosyalizmin temel düşünce ve hedeflerinin propagandasına Duma kürsülerinden aşağıya doğru bakılarak büyük dikkat gösterilmesinin gerektiğini açıklıyordu. Duma grubunun devrimin bayrağını, proleter bayrağı yüceltmesi gerektiğini söylüyordu. Grup ve parti, enerjik bir biçimde işçi yasasının hazırlanmasına ilişkin sorunlar hakkında tüm tartışmalara katılmakla, sosyal reformizmin ikiyüzlülüğünü ve yalancılığını kitleler önünde ortaya çıkarmakla ve hem liberalizmin karşıdevrimci karakterini hem de küçükburjuva demokrasisinin dalgalanmalarını göstererek burjuva siyasî partilerinin sınıfsal karakterini açıklamakla yükümlüydüler.

Toplantıda, parti aracılığıyla legal olanakların kullanılması, büyük önem taşıyan bir konu olarak kabul ediliyordu. Aynı zamanda bu, tek başına bir amaç olarak görülmedi, illegal partinin devrimci faaliyetinin görevleri ve yöntemleriyle sıkı bir ilişki içine sokuldu.

"*Proletari*"nin genişletilmiş redaksiyonu, Bolşeviklerin parti ve parti ilkesi mücadelesindeki görevlerinin, merkez komitenin ve parti merkez organının her yönden aktif olarak desteklenmesi, likidatörlüğe ve tüm revizyonizm türlerine karşı mücadele ve parti çizgisini savunan diğer grupların temsilcilerine yaklaşma olacaktı.

Toplantıda, Capri'deki parti okulu, Bolşeviklerden kopmuş olan ve kendi ideolojik-siyasî hedeflerini izleyen bir grubun yeni bir merkezi olarak tanımlanıyordu; bu okulu kuranların ve örgütleyenlerin Otzovizmin ve Ultimatizmin ve "putlaştıranların" temsilcileri olduğu gerçeği de belgeleriyle ortaya konuyordu. Bunu dikkate alan genişletilmiş "*Proletari*" redaksiyonu, "Bolşevik grubun bu okulun sorumluluğunu taşıyamayacağını" açıklıyordu. Bogdanov, parti düşmanı okulun örgütçüsü olarak Bolşevik Parti saflarından uzaklaştırıldı. Lenin'in Likidatörlere, Otzovistlere, Machistlere ve "putlaştıranlara" karşı mücadelesi, Rusya parti örgütlerinde aktif destek buluyordu.

Lenin, yalnızca likidatörler gibi açık oportünistlere karşı değil, oportünizmi devrimci lafların ardına gizleyen sekterlere ve "solculara" karşı da mücadele ediyordu. Bu mücadele sırasında, Bolşevik Parti kendi saflarını güçlendiriyor ve kendi devrimci politika ve taktiğinin doğruluğunu savunuyordu. Lenin, daha sonra şöyle yazıyordu: İlk Rusya devriminin yenilgisinden sonra, "Bolşevikler, kendi 'orduları' için en büyük çoğunlukla, en az kayıpla, en az bölünmeyle (derinliği ve iflah olmazlığı açısından) çekirdek yapısını azamî koruyarak, en az moral bozukluğu ile çalışmayı olabildiğince kapsamlı, doğru ve enerjik bir şekilde tekrar başlatmak için büyük bir beceriklilikle geri çekildiler. Bolşevikler, yalnızca bunu yapabiliyordu, çünkü boş laf eden devrimcilerin maskesini düşürmüşler; geri çekilmeyi ve geri çekilmeyi başarmayı bilmek gerektiğini ve bizzat en gerici parlamentolarda, en gerici sendika ve birliklerde, sigorta şirketlerinde ve benzeri örgütlerde legal çalışmayı mutlaka öğrenmek gerektiğini kavramak istemeyenlerin başarısızlığını yüzlerine vurmuşlardı."[36]

Toplantıdan sonra Lenin ailesiyle birlikte dinlenmeye çekildi. Gazete ilanıyla Bombon köyünde ucuz bir pansiyon (Seine-et-Marne) buldu ve orada kaldı. N.Konstantinovna ile çevrede gezintiler yapıyor, bisikletle sık sık yaklaşık 15 kilometre uzaklıktaki Clarmart ormanına gidiyordu. Eylül sonunda Paris'e geri döndü. N.K.Krupskaya, Lenin'in sıkı bir disiplinle yaşadığını anlatıyordu. Sabahları 8'de kalkıyor, kahvaltıdan sonra milli kütüphaneye gidiyor, öğlenleri kapandığı için saat 2'de geri dönüyordu. Cenevre'ye nazaran iş koşulları burada daha kötüydü. Kütüphane evden oldukça uzaktı. Oraya bisikletiyle giden V.İ. için bu, çok yorucuydu. Öğlen yemeğinden sonra evde çalışıyor ve gece geç saatlere kadar uyumuyordu.

Lenin Paris'te yaşarken, Rusya'daki durum, Paris Komünü ve başka sorunlar hakkında konuşmalar yapıyordu. Ekim ayının sonunda Lüttich'de sosyaldemokrat grupların üyeleri için "partinin durumu üzerine" bir konuşma ve "karşıdevrimci burjuva ideolojisi" konusu üzerine bir konuşma yapmıştı. Okrana, adı geçen son toplantıya katılan birinin yazdığı bir mektubu buluyordu. Lüttich'den Kiev'e gönderilen bu mektupta şöyle deniyordu: "Herkese açık konuşma içerik açısından çok zengindi ve anlatım açısından muhteşemdi. İlk konuşmasından sonra, neden Lenin adının geniş parti üye çevresini böyle etkilediğini ve hatta büyülediğini anladık. O, hem salonda, hem de işçi toplantısında söyleyecek önemli şeyleri olan ve bir parti lideri için önemli olan herşeyi kendinde barındıran, geniş kitlelerce tam olarak anlaşılan muhteşem bir propagandacı ve ajitatör, mükemmel bir diplomat ve politikacı, harika bir teorisyen ve pratisyen."[37]

36 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.12/15
37 *İzvestiya*, 11 Ekim 1935, sayı 238

Lenin, o dönemde karşıdevrimci liberalizmi büyük ilgiyle izliyordu. Bu gerekliydi, özellikle de, Kadetlerin ideolojik liderleri Berdyaev, Bulgakov, Struve vd.tarafından çıkarılan *"Vechi"* (Dönüm Noktaları) adlı makaleler dizisinin yayınlanması ile bağlantılı olarak önemliydi. Kadetlerin ideologları çarlık rejimine hoşgörünüp bu diziye kızarak açık açık şöyle söylüyorlardı: "Süngüleri ve cezaevleriyle, bizi hâlâ halkın öfkesinden koruyan bu iktidarı (yani çarlığı. y.n.) kutsamamız gerekir."

Karşıdevrimci liberalizm ideolojisini, Lenin, Paris'te 1909 Kasım'ında Rue Danton'daki Bilimadamları Birliği salonunda yaptığı konuşmasında gerçek yüzüyle ortaya koyuyordu. Salon ağzına kadar doluydu. Lenin konuşurken, önce Menşeviklerin ve sosyaldevrimcilerin kızgın sesleri duyuluyordu. Ama kısa bir süre sonra susmaları gerektiğini görüyorlardı. Orada bulunan dinleyiciler, İlyiç'in demir mantığının, net argümanlarının ve hedefi bulan ifadelerinin karşıtlarını geri adım atmaya ittiğini görüyorlardı.

" 'Vechi' üzerine" başlıklı meşhur makalesinde, Kadetlerin makaleler dizisini liberal dönekliğin ansiklopedisi olarak niteliyordu. 'Vechi'nin yayınlanışının, Rusya liberalizminin Rusya kurtuluş hareketinden tümüyle koptuğunun kanıtı olduğunu söylüyordu. Demokrasinin en önemli fikirlerinden uzaklaşarak, "liberal burjuvazi, halkın haklarını savunmaktan halka karşı kuruluşların savunmasına doğru önemli bir değişim yaşadı."[38] Lenin, Kadetlerin makaleler dizisini "demokrasinin üzerine boşaltılan tek gerici bulaşık suyu"[39] olarak tanımlıyordu.

Ocak 1910'da, Paris'te toplanmak üzere çağrılan merkez komite üyeleri toplantısında, Lenin ve Bolşeviklerin likidatörlere karşı mücadelesi yeni bir güçle hız kazanıyordu. Salona boğucu bir atmosfer hakimdi. V.İ., daha sonra Maksim Gorki'ye bir mektubunda "uzun süren üyeler toplantısından" söz ediyordu: "...eziyet üç hafta sürüyordu, bütün sinirler altüst oldu, düşman başına!" Lenin, toplantıda sosyaldemokrasinin Likidatörlükten ve Otzovizmden zorunlu olarak temizlenmesi, partinin ve tüm sosyaldemokrat çalışmanın içinde bulunduğu çok ağır, ciddî durum ve koşullar; uzlaştırmacı bir havanın, yürüttüğü tutarlı ideolojik mücadele nedeniyle Bolşevik merkeze düşmanlığın, Menşeviklerin entrikaları ve bir skandal yaratma isteklerinin eklendiğini belirtiyordu. Tehlikeli bir uzlaşmacı pozisyonu, Zinovyev, Kamenev ve Rikov paylaşıyor; aynı şekilde, Dubrovinski ve Nogin, uzlaşmacı dalgalanmalar gösteriyorlar ve likidatörlerle ortak çalışmayı mümkün görüyorlardı. Lenin, pratikte, uzlaşmacıların likidatörlerin ellerinde sürekli bir oyuncak olduklarını belirtiyordu. Davranışları, esasında illegal devrimci partinin likidasyonuna yol açıyordu. Toplantıda, uzlaşmacılar Troçki ile ittifak yapıyor ve Lenin'e karşı kararları oyluyorlardı. Lenin, partiye sadık Menşevikleri almakta ısrarlıyken, Troçki ve taraftarları, Menşevik likidatörlerin partinin merkez organlarına alınmasını sağlıyorlardı. *"Proletari"*nin tavrı üzerine bir kararı geçirmeyi ve redaksiyonuna merkez komite temsilcisi olarak Kamenev'i getirerek Troçkist gazeteye maddi destek sağlamayı başarıyorlardı.

Lenin, uzlaşmacılara ve ittifak yaptıkları yoldaşlarına karşı ısrarla mücadele ediyordu. Lenin, "partideki konum" üzerine Likidatörlüğü ve Otzovizmi mahkûm ettiği bir karar taslağı hazırlıyordu. Sadece Lenin'in katı tavrı sayesinde toplantıda Likidatörlük ve Otzovizm burjuvazinin proletarya üzerine etkisi-

38 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*,c.16, s.120
39 Aynı kitap, s.125

nin dışavurumu olarak açıklanıyordu. Toplantıda kabul edilen kararda, Marksizmden sapan bu iki tarafın tehlikesine işaret edildi. Ama burada da uzlaşmacılar ve Troçkistler, Likidatörlerin ve Otzovistlerin doğru adla adlandırılmadıklarını, yalnızca genel bir "sapma" olduğunda ısrar ettiler.

Toplantıdan sonra, mücadele daha da sertleşti, partideki durum çok gerginleşti. Menşevik likidatörler, olabilecek tüm çirkinliklere başvuruyor, Otzovistler ise, dedikodu ve karalamaya yöneliyorlardı. "Şimdi bu çekişmenin tam ortasındayız" diye yazıyordu Lenin. "Göçmen olmak bugün devrim öncesi dönemden çok daha sancılı. Göçmen olmak ve çekişme, birbirine ayrılmaz şekilde bağlı.

Ama, çekişme yok olacak; çekişme 9/10 oranında yurtdışında kalacak; bu, ikincil dereceden bir olay. Ancak partinin gelişmesi, sosyaldemokrat hareketin gelişmesi durmayacak ve şimdiki durumun tüm zorluklarını aşacak."[40] diye açıklıyordu Lenin umutla.

Lenin'in toplantıdan çıkan ve partiye büyük zarar veren uzlaşmacı kararları etkisiz hale getirmek için büyük bir çalışma yapması gerekiyordu. 1910 Mart ayının sonunda, tatmin olmuş bir havayla N.Y.Vilonov'a uzlaşmacı ittifak bulutlarının dağılmaya başladığını yazıyordu.

Toplantı, Lenin'i Rusya'dan yurtdışına kaydırılan partinin merkez organı "*Sosyaldemokrat*"ın redaksiyonuna seçti. "*Sosyaldemokrat*"ın sütunlarında Lenin Likidatörlüğe, Otzovizme ve Troçkizme karşı kararlı bir mücadele geliştiriyordu. Makaleleri gazetede baş köşeyi alıyordu. Her sayıda güncel sorunlar üzerine yazıyordu, her sayıda dört makaleye kadar onun yazıları yayınlanıyordu. Gazetede Lenin'in toplam 80 makalesi ve notu yayınlandı. "*Sosyaldemokrat*" Bolşeviklerin Likidatörlere, Troçkistlere ve Otzovistlere karşı illegal Marksist partinin yaşatılması, bütünlüğünün ve kitlelerle bağlantısının sağlamlaştırılması mücadelesinde büyük rol oynuyordu.

Lenin için gazetedeki çalışma zordu. Ayrıca, redaksiyon üyeleri Martov ve Dan'a karşı da mücadele etmek zorundaydı. Redaksiyon içindeki uzlaşmacı tavırlara karşı, Bolşevik çizginin savunulmasında kararlı davranıyordu. Merkez komitenin Ocak ayındaki toplantısından sonra havanın özellikle gerginleştiği redaksiyonda mücadele öylesine kızışıyordu ki, Lenin neredeyse ayrılacaktı. Martov, cüretkâr bir şekilde "savaş müzakerelerinin" başlayacağını açıklıyordu; Dan ile birlikte, Bolşeviklere ve partiye sadık Menşeviklere karşı parti düşmanı, entrikacı bir mücadele yürütüyordu.

Lenin, Plehanov'a ve taraftarlarına, Likidatörlere karşı mücadele eden partiye sadık Menşeviklere yakınlaşmayı öngörüyordu. Aynı zamanda, partiye sadık Menşeviklerle olan fikir ayrılıklarının ortadan kaldırılmasının değil, Likidatörlüğe karşı mücadeleye ilişkin bir anlaşmanın söz konusu olduğunun altını çiziyordu.

II. Enternasyonal'in Oportünizmine Karşı

Bütün bu yıllar boyunca Lenin, önceden de olduğu gibi liderlerinin yine Menşevikleri desteklediği II. Enternasyonal'in oportünizmine karşı mücadele

40 V.İ.Lenin; c.34, s.414, 415/416

diyordu. Alman sosyaldemokrasisi, Menşeviklere ve onların Bolşeviklere karşı iftiracı buluşlarına basın organları "*Die Neue Zeit*" ve "*Vorvärts*"in sütunlarını açıyordu. Menşevikler, Bolşevikleri Batı Avrupalı sosyalist partilerin gözlerinin önünde çeşitli araçlarla kötülemek için hiçbir yalandan kaçınmıyorlardı.

Ekim 1908'de Lenin Enternasyonal Sosyalist Büronun bir oturumuna katılmak için Brüksel'e gidiyor ve orada oportünistlere karşı tutarlı bir mücadele yürütüyordu. Enternasyonal Sosyalist Büronun çalışmasının başlamasından önce, barışın korunmasına yönelik tüm dünya proletaryasının mücadelesine adanmış bir enternasyonal gösteride hazır bulunuyordu. Bir başka gün, büronun oturumunda Kautski'nin İngiliz "İşçi Partisi"nin Enternasyonale katılması sorununa ilişkin kararını eleştiriyordu. "İşçi Partisi"nin Enternasyonale katılmasını onaylıyordu, ama aynı zamanda o partinin Kautski'nin iddialarına karşın gerçekten burjuvaziden bağımsız bir parti olmadığını ve bağımsız bir sınıf politikası yürütmediğini iddia ediyordu. Lenin, Rusya'daki Siyonist sosyalistlerin sorununa yönelik olarak, onların Enternasyonal'in Rusya bölümüne alınmalarını kategorik olarak protesto ediyordu.

1909 Kasımı'nda Lenin, Enternasyonal Sosyalist Büronun 11.oturumunda ele alınan iki önemli sorun olan, 1910'da Kopenhag'daki Enternasyonal Sosyalist Kongre ve Hollanda Sosyaldemokrat İşçi Partisinin bölünmesi sorunlarından ikincisinin üzerinde duruyordu. Uzun süreden beri Hollanda Sosyaldemokrat İşçi Partisinde oportünistler ve Marksistler arasında bir mücadele sürüyordu. Oportünistler, liberallare yakınlaşma politikası güdüyor ve partinin eski, Marksist programına sırtlarını çeviriyorlardı. Oportünistlere karşı Marksistlerin mücadelesi bölünmeye yol açıyordu. Lenin, Hollanda Marksistlerinin Enternasyonale alınmasını savunuyordu.

Lenin, dünya savaşının ortaya çıkmakta olduğunu görüyor ve buna karşı aktif bir mücadele yürütüyordu. Barışın kalıcılığına ilişkin diplomatik boş lafların ardına sığınarak bir dünya katliamı hazırlamakta olan emperyalist devletlerin egemen olan çevrelerinin ikiyüzlülüğünü ortaya koyuyordu. Barışın büyük savunucusu olarak işçi sınıfı partilerini, militarizme karşı olmaya ve emperyalist savaşların engellenmesi için mücadele etmeye çağırıyordu ve devrimci sosyaldemokrasinin militarizme karşı faaliyetinin ve enternasyonal dayanışma fikrinin emekçi kitleler arasında yayılmasının büyük önem taşıdığını belirtiyordu. "Tartışmalı militarizm ve sosyaldemokrasinin militarizme karşı taktiği" başlıklı yazısında, militarizmin ve savaşların kapitalizmin kaçınılmaz refakatçisi olduğunu, dolayısıyla ona karşı mücadelenin ve militarizme karşı özel bir faaliyetin yürütülmesinin anlamsız olduğunu açıklamış olan sağcı Alman sosyaldemokratları Vollmar, Noske, ve diğerlerini sert bir şekilde eleştiriyordu. Lenin, Vollmar, Noske ve taraftarlarının "savunma" savaşına katılmanın gerekli olduğu düşüncelerinin milliyetçilik yoluna, kendi anavatanının savunması yoluna iteceğini gösteriyordu.

Bilindiği üzere, sağcı sosyaldemokratların oportünist taktiği bu düşünceyi, I. Dünya Savaşı yıllarında sosyalşovenizm pozisyonuna sürüklüyordu.

"Dünya politikasının ateşleyicisi", "Balkanlarda ve İran'daki olaylar" gibi yazılarında Lenin, Asya'daki Avrupalı sömürgecilerin emperyalist politikasını hiddetle teşhir ediyordu. İran'daki, Hindistan'daki ve diğer ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketlerinin bastırılması örneğinde, "kitlelerin sermayeye karşı, ka-

pitalist sömürgeci sisteme karşı, yani köleleştirme, yağmacı ve baskıcı egemenlik sistemine karşı mücadelesi gündeme geldiğinde, en 'uygar', en yüksek okulda eğitilmiş Avrupalı 'politikacıların' nasıl canavarlara dönüşebileceklerini"[41] gösteriyordu. Lenin, sömürgeci baskıya ve sömürge politikasına karşı savaş ilan ediyordu: "Kahrolsun her tür sömürge politikası, kahrolsun yabancı ülke, yabancı halk, yeni ayrıcalıklar, yeni pazarlar, boğazlar, vb. için müdahaleci ve kapitalist savaş politikası!"[42]

1910 yılının yazında V.İ., ailesiyle birlikte dinlenmek amacıyla Biscay Körfezinde küçük bir yer olan Pornic'e gidiyordu; orada bir gümrük görevlisinin evinde kalıyordu. Ev sahipleriyle, özellikle de kendisine, zeki oğullarını dini okula göndermek için her yolu deneyen din adamları ile aralarındaki mücadeleyi anlatan gümrükçünün karısı ile çok iyi dost oluyordu. Lenin daha sonra, yazın sonunda II. Enternasyonal'in VIII. kongresine katılmak üzere Kopenhag'a gitti. Bu, kendisinin katıldığı II. Enternasyonal kongreydi. Kopenhag'a geldiği gün, kongre başlamadan önce büronun bir toplantısına katıldı. Stuttgart kongresinde olduğu gibi, enternasyonal alanda Devrimci Marksistleri biraraya getirmek amacıyla, II. Enternasyonal kongresine katılmış sol sosyaldemokratlarla bir görüşme yapıyordu.

Kopenhag kongresinin ana sorunlarından biri, devrimci hareketin savunucuları ve revizyonistler arasındaki mücadelede ortaya çıkan kooperatifler sorunuydu. Kooperatif ve siyasî partiler arasındaki ilişkiydi söz konusu olan. Burada, somut olarak iki çizgi ortaya çıkıyordu: Proleter sınıf mücadelesi çizgisi ve küçükburjuva, reformist çizgi. Devrimci çizginin savunucuları, kooperatifleri sınıf mücadelesinin bir silahı, onun bir aracı olarak görüyorlar ve kooperatiflerin gerçekten bir rol oynadığı ve salt ticari işletmeler olarak kalmayacakları koşulları gösteriyordu. Küçükburjuva çizginin savunucuları, proletaryanın sınıf mücadelesinde kooperatiflerin rolü sorununun üstünü örtüyorlardı.

Kongrenin birlik komisyonunda çalışan Lenin, kooperatiflerin sınıf mücadelesindeki rolünü ve görevlerini açık olarak tanımladığı bir karar taslağı yazıyordu. Lenin'in çalışması, RSDİP delegasyonunun kongrede sunduğu tasarının temelini oluşturuyordu.

Lenin, kongrenin Rusya bölümündeki oportünist hakimiyete karşı sert bir mücadelede ısrarlıydı. Bolşeviklere ve liderlerine karşı artan bir öfkeyle Menşevikler, bölümdeki tartışmalar sırasında hiçbir utanma duygusuna kapılmadan Lenin'in "partiyi çökerttiğini" iddia etmeye kadar işi vardırıyorlardı. Bir Bolşeviğin, tek bir insanın partiyi nasıl çökertebildiği sorusuna, Menşevik Dan hiddetle şöyle yanıt veriyordu: "Çünkü günde 24 saat devrimle meşgul olan, kafasında devrimden başka bir düşüncesi olmayan ve hatta rüyasında yalnızca devrimi gören bu türden ikinci bir insan yok. Böyle biriyle başa çıkmayı dene bir bakalım!"[43]

Bu kızgın Lenin ve Bolşevik düşmanı, farkında olmadan gerçeği anlatıyordu, zira Lenin'in tüm düşünceleri, tüm yaşamı gerçekten mücadeleye, devrimin başarısına, proletarya diktatörlüğünün, sosyalizmin kurulmasına, emekçilerin mutluluğuna adanmıştı.

41 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.15, s.178/177
42 Aynı kitap, s.226
43 *Lenin Üzerine Anılar*. II. Kitap. N.L.Meşçeryakov'un redaksiyonu ve önsözü ile;. s.49. Rusça

Kongre sırasında V.İ., yeniden Plehanov'la dostluk kuruyordu. Likidatörlere, Troçkistlere ve revizyonistlere karşı illegal Marksist partinin yaşatılmasına yönelik ortak mücadele, ikisini biraraya getiriyordu. Lenin ve Plehanov, Troçki tarafından Alman basınında yayınlanmış olan RSDİP'deki duruma yönelik iftiralara karşı ittifaka giriyordu. Troçki, partinin parçalanmasından, bölünmesinden söz etmişti. Bu çirkin yalanlar, Lenin ve Plehanov'un hiddetli protestosuna yol açıyordu. Alman Sosyaldemokrat partisinin yönetimine bir mektup yazıyor ve "*Vorwärts*"de yayınlanan Troçki'nin makalesini protesto ediyorlardı. Lenin kongreden sonra Troçki'nin iftiracı buluşlarını ortaya döktüğü "Rusya'da parti içi mücadelenin tarihsel önemi" başlıklı uzun bir makale yayınlıyordu.

Troçki, likidatörlerin gerçek olmayan iddialarını tekrarlayarak ve grubun dışında kaldığını söyleyerek, Bolşevikler ve Menşevikler arasındaki mücadelenin, "proletaryanın siyasî açıdan olgunlaşmadığı" için yürütüldüğü şeklinde olduğu görüntüsünü vermeye çalışıyordu. Troçki, Bolşevizmi ve Rusya devriminin tarihini yozlaştırıyordu. Bu, onun tipik özelliğiydi. "Troçki, bugün birinin zihniyetinde, yarın başka bir grubun!. Bu nedenle, her iki grubun da *dışındaymış* gibi kendini gösteriyor."[44] Lenin, Troçki ve Martov'un Rusya proletaryasının geri kalmışlığı ve olgunlaşmamışlığı hakkındaki gerçek olmayan buluşlarını, Lenin kesin argümanlarla çürütüyordu. Şöyle söylüyordu: Proletarya, "sosyalizm mücadelesinin önkoşulu olan özgürlük, demokrasi mücadelesinde ***hegemon*** olmak için mücadele ediyordu. Mücadelesiyle, Rusya'nın tüm ezilen ve sömürülen sınıflarını anlamayı, devrimci kitlesel mücadeleyi yürütmeyi başarıyordu; onsuz, dünyada hiçbir yerde insanlığın ciddî bir adım atması beklenemezdi."[45]

Lenin, Kopenhag'da bulunduğu süre içinde yoğun bir çalışma yapıyordu. Kongrenin başlamasından önce ve tamamlanmasının ardından her gün kütüphanede çalışıyordu. Dikkatini esas olarak Danimarka'nın tarımsal üretimine, onunla ilgili istatistiksel malzemeleri incelemeye yöneltiyordu. Bu çalışmaların sonuçlarını daha sonra birçok çalışmasında değerlendiriyordu. Kongrenin çalışmalarını tamamladığı gün, bir grup Marksist delegeyle birlikte Bulgar işçi hareketi militanlarından Tina Kirkov'a bir selam yazısı yazıyordu.

Lenin, Eylül ortalarına kadar Kopenhag'da kalıyordu; ardından annesiyle buluşmak için Stockholme'e gidiyordu. Devrim yıllarında annesini oldukça sık görmüştü: Petersburg'da, Kuokkala'da ve annesinin eskiden yaşadığı Sablino'da. O zamandan bu yana yaklaşık üç yıl geçmişti. Maria Aleksandrovna oğlunu tekrar görmeye karar vermişti; Rusya'dan yurtdışına seyahat artık kolay bir iş değildi. O zamanlar 75 yaşındaydı. V.İ., heyecanla yolunu gözlüyordu. O gelmeden önce, Stockholm'e gitti ve bir oda tuttu. Annesini sevgiyle kucakladı. Günün ilk yarısını, her zamanki gibi kütüphanede geçirdi. Geri kalan kısmını ise, tümüyle annesine ayırdı; sık sık kent ve çevresinde gezintiler yaptılar.

V.İ., Stockholm'de sosyaldemokratlarla birçok toplantıda konuştu ve "Kopenhag'daki Enternasyonal Sosyalist Kongre Üzerine" ve "Partideki Durum Üzerine" konuşmalar yaptı. Bir defasında, Maria Aleksandrovna Lenin'in konuşma yaptığı Bolşevik grubun bir toplantısına katıldı. Oğlunu ilk kez böyle bir toplantıda dinliyordu. Annesiyle birlikte gelen Maria İlyiniçna annesi hakkında

44 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.16, s.398
45 Aynı kitap, s.394

şöyle söylüyordu: Sanırım, Aleksandr İlyiç'in mahkemede yaptığı konuşmayı anımsadı. Bu, değişen yüz ifadesinden okunuyordu."[46]

V.İ.'nin annesiyle birlikte geçirdiği zaman çok uzun sürmedi. Kısa bir süre sonra vedalaşmak zamanı geldi. Limanda demirlemiş gemiye binen annesinin ardından hüzünlü gözlerle bakıyordu. Bir Rus şirketine ait olan gemiye çıkması, yakalanması ihtimali nedeniyle mümkün değildi. Sadece üzgün gözlerle annesine eşlik edebildi, onu belki bir daha göremeyeceğini düşünüyordu. Gerçekten de Stockholm'deki bu görüşme sonuncuydu. Maria Aleksandrovna 1916'da öldü. Oğlunu yeniden görmeden kısa bir süre önce, mücadelesini verdiği büyük eserinin başarısından kısa bir süre önce, yaşamdan ayrıldı.

Lenin, Stockholm'den ayrılıp kısa bir süre için tekrar Kopenhag'a gitti; orada II. Enternasyonal'in VIII. Enternasyonal Sosyalist Kongresi hakkında konuşma yaptı. 1910 yılının Eylül ayı sonunda Paris'e geri döndü.

Rusya devriminin yenilgisinin ardından geçen zor yıllarda Lenin, mücadele arkadaşlarıyla birlikte, Likidatörlerin yok etmeye çalıştıkları partiyi savunuyor, "boş laf gevezeliği yapan devrimcileri" reddediyor, Marksist felsefeyi savunuyor, geliştiriyordu, yeni mücadeleler için parti kadrolarını güçlendiriyordu. Partiye, mücadelenin devamına ilişkin net bir perspektif sunuyor, parti için gelişmenin yeni koşullarına uygun görev ve taktikler belirliyordu. Zafere inanarak, proletaryayı, devrimci mücadele geleneğini korumaya, bu geleneği geliştirmeye ve güçlendirmeye, geniş halk kitlelerinin bilincine aşılamaya, bir sonraki devrimci yükselişe kadar korumaya çağrıyordu. Lenin, Rusya proletaryasının, "'belirsiz' bir umutla değil, bilimsel olarak temellendirilen...devrimin tekrarlanacağı inancıyla" yönlendirileceğini belirtiyordu.[47] Lenin, işçi sınıfını ve partisini yeni bir saldırıya hazırlıyordu.

46 Voprossy Istorii KPSS (*SBKP Tarihine İlişkin Sorular*), 1964, sayı 4, s.51
47 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.17, s.229

YEDİNCİ BÖLÜM
DEVRİMDE YENİDEN CANLANMA YILLARI

Davamız başarıya gidiyor ve - tüm karşı koymalara rağmen- işçi partisi, liberal dönekliğe, likidatörlere karşı devrimci bir sosyaldemokrat parti olarak biçimleniyor. Beklediğimiz gün gelecek.

V.İ.Lenin

Lenin'in tahmin ettiği gibi, Stolipin tepkisinin zaferi uzun sürmedi. Daha 1910 yazında işçi hareketi canlanıyordu. Sonbaharda Petersburg, Moskova, Varşova ve ülkenin diğer sanayi merkezlerindeki fabrika ve işletmelerde grevler artıyordu.

Çarlığa Saldırı

Proletarya ilk olarak çarlığa karşı saldırıya geçiyordu. İlk Rusya devriminin yılları, işçilere çok şey öğretmişti ve sınıfsal bilinç düzeyleri yükselmişti. Sanayinin büyümesiyle bağlantılı olarak işçi sınıfının sayısal gücü artmaya başlıyordu ve ülkenin büyük işletmelerinde yoğunlaşması önemli bir gelişmeydi. Bütün işçilerin yarıdan fazlası, 500 ya da daha fazla sayıda kişinin istihdam edildiği işletmelerde çalışıyordu; ABD'de ise, o zamanlar bu türden işletmelerde yalnızca işçilerin üçte biri istihdam edilmişti. Sanayi işçilerinin yoğunluğu açısından Rusya diğer ülkelerin en önündeydi. İktisadî ve siyasî yaşam; mücadele koşulları ve Rusya işçi sınıfının devrimci eğitimi ve örgütlenmesine yönelik Bolşeviklerin tüm faaliyeti, işçi sınıfını, görece düşük sayısal yoğunluğuna rağmen çarlığa ve kapitalizme karşı kurtuluş hareketinin kararlı gücüne dönüştürüyordu.

Rusya'da, burjuva demokratik-devrimin yapacakları çözümsüz kalmıştı. Bundan dolayı, Lenin'in saptadığı gibi, yeni devrimci bir krizin yeni bir devrime yol açacağı kaçınılmazdı. Rusya proletaryasının, tüm halkın tam demokratik dönüşüm mücadelesinde, *tüm* emekçilerin ve sömürülenlerin ezen ve sömürenlere karşı mücadelesinde, yeniden önder ve hegemon olarak ortaya çıkması gerekiyordu.

İşçi sınıfı, kendini adadığı mücadelesinde, köylüleri ve diğer demokratik güçleri, kendilerini örnek göstererek mücadelede izlemeye ve özgürlük savaşçılarının saflarında yer almaya çağırıyordu. Stolipin'in toprak reformuna yanıt olarak köylüler, giderek daha fazla sayıda çiftlikleri ve münferit Kulak çiftliklerini yakmaya girişiyorlardı.

Proleteryanın grevleri, köylülerin toprak sahiplerine ve Kulaklara karşı mücadelesi, işçi ve öğrencilerin Leo Tolstoy'un ölümü vesilesiyle gösterileri; tüm bunlar, devrimci ve demokratik güçlerin canlanmasının ve halk kitlelerinde

havanın değişmesinin göstergesiydi. 1911'de yüzbinden fazla işçi, bir önceki yıla göre iki kat fazlasıyla grevlere katılıyordu. Petersburg'un işçi semtlerinde, 1907'de ağır hapis cezasına çarptırılan II.Çarlık Duma'sının sosyaldemokrat milletvekillerinin serbest bırakılmasını isteyenlerin oluşturduğu coşkulu gösteriler yapılıyordu. Lenin, tüm dünya sosyalistlerine bu talepleri desteklemeleri için çağrıda bulunuyordu. Almanya, Fransa, Belçika, İsveç, İsviçre, Finlandiya, Avusturya, ABD ve diğer ülkelerde, sosyaldemokrat grubun milletvekillerine karşı yürütülen provakatör çarlık mahkemesi vesilesiyle protesto gösterileri yapılıyordu.

Çarlığa karşı, işçi sınıfı başta olmak üzere ülkenin tüm güçlerinin birleşmesi, yeni bir devrim hazırlığı; Lenin böyle ifade diyordu ana görevi. Bu tarihsel görevin gerçekleştirilmesinde; kitleler içinde ideolojik ve örgütsel çalışma yapmak, illegal faaliyetini, yeteneğini, devrimin bayrağını ve proletaryanın mücadele parolaları aracılığıyla halk kitlelerinin biraraya gelmesi için legal fırsatları asgarî düzeyde kullanmak yolunda, işçi sınıfının en önemli rolü oynaması gerekiyordu.

Bu sırada, partinin durumu da ciddiliğini korumayı sürdürüyordu. Bir yanda Bolşevikler, öte yanda Likidatörler, Troçkistler ve yandaşları arasında, zorlu bir mücadele yürütülüyordu. Rusya'daki üç merkez komite üyesi -Menşevik likidatörler-, sadece merkez komitenin bürosuna ayak basmayı değil, merkez komitenin varlığını da bizzat "zararlı" buluyorlardı. Merkez komite Rusya bürosunun Bolşevik üyelerinin tutuklanmasından kısa bir süre sonra, büro varlığını koruyamıyordu. Partinin, merkez komitesi yoktu. Söz konusu olan partiyi yaşatmaktı. Partinin güçlendirilmesi mücadelesi, en önemli görevdi; bunun için Lenin tüm güçleri seferber etti.

Lenin yeni bir enerjiyle, siyasî mücadeleden vazgeçme; proletaryanın devrimde önder rol üstlenmesinden, hegemonyasından, proletaryanın sınıf konumlarından, proletaryanın esas çıkarlarından vazgeçme yolunu tartışan Likidatörlere karşı ideolojik mücadeleyi büyüttü.

Likidatörlere karşı mücadele için, Bolşevikler, başını Plehanov'un çektiği partiye sadık Menşeviklerle bloğu sağlamlaştırıyor ve Paris'te illegal, popüler "*Raboçaya Gaseta*" (İşçi Gazetesi) kuruyorlardı; ilk sayısı 30 Ekim (12 Kasım) 1910'da yayınlandı. Lenin, Rusya'daki ve yurtdışındaki Bolşevik grupları, bu gazete çevresinde toplanmaya ve partinin yeniden oluşturulması ve güçlendirilmesi için toplantı ve konferansları hazırlamaya çağırıyordu.

"Svesda" (Yıldız) Gazetesi Longjumeau'daki Parti Okulu

Rusya'da devrimci hareketin canlanmasıyla bağlantılı olarak, Lenin Bolşeviklerin en önemli görevinin legal Marksist basını yeniden oluşturmak olduğunu belirtiyordu. Muazzam zorlukların üstesinden gelerek Bolşevikler haftalık "*Svesda*" gazetesinin Petersburg'da yayınlanmasını örgütlüyorlardı. İlk sayısı 16 Aralık 1910'da yayınlandı. Gazetenin yayınlanmasında aktif olarak rol alanlar şu isimlerdi: III. Krallık Duması'nın milletvekili N.G.Poletayev, V.D.Bonç-

Bruyeviç, M.S.Olmisnki, N.N.Baturin, Demyan Bedni, K.S.Yeremeyev ve Lenin'in Petersburg "İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliğindeki" mücadele arkadaşı V.A.Şelgunov.

Lenin, Maksim Gorki'yi "*Svesda*"nın çalışmalarına aldı. Gazete, Gorki'nin "İtalya masalları", serisinden " yedi masalını" yayınladı. V.İ., M.Gorki'ye şöyle yazıyordu: "*Svesda*'ya yardım ettiğiniz için ben, çok, ama çok mutluyum. Gazeteyle ilgili zorluklarımız var; hem içte, hem de dışta maddi zorluklar akıl almaz boyutlarda, ama gene de geçici olarak dayanmaya çalışıyoruz."[1]

O zamanlar, Aralık 1910'da Lenin'in talimatı üzerine, likidatör legal dergilere karşı mücadeleyi güçlendirmek ve ilerici işçileri ve entelektüelleri Marksizm ruhuyla eğitmek amacıyla Moskova'da "*Miysl*" (Düşünce) adlı legal Bolşevik derginin kurulması sağlanıyordu. Dergiye aktif katkı sağlayanlar şu isimlerden oluşuyordu: V.V.Vorovski, M.S.Olmisnki ve İ.İ.Skvorzov-Stepanov. "*Svesda*"ve "*Misyl*"n ideolojik yanı, Lenin'in ellerindeydi. Redaksiyon üyeleriyle yazışmalar yapıyor, onların çalışmalarını yönetiyor, hataları (özellikle de "*Svesda*"nın yayınlanmaya başladığı ilk zamanlarda) düzeltiyor ve tutarlı bir Marksizm mücadelesi veriyordu. Lenin'in "*Svesda*" ve "*Misyl*"de 50'den fazla makalesi ve notu yayınlanıyordu. Lenin'in yönetimindeki "*Svesda*" illegal proletarya partisinin programını ve taktiğini savunan Marksist bir mücadele gazetesi oluyordu. "*Svesda*" gazetesi biçiminde, Rusya'da doğrudan legal bir Bolşevik merkez yaratıldı.

"*Svesda*" Lenin'in "Marksizmin tarihsel gelişiminin bazı özellikleri üzerine" ve "Avrupa işçi hareketindeki farklılıklar" başlıklı meşhur makalelerini; "*Misyl*" ise, "Bizim likidatörlerimiz" başlıklı uzun makalesini yayınlıyor; bu makalelerde, olağanüstü bir titizlikle ve kesin ifadelerle Devrimci Marksizmin yaratıcı karakterini ortaya koyuyordu. Marksizm, bir dogma değil, bir eylem kılavuzuydu. Lenin, Engels'e ait bu klasik cümlenin, Marksizmin çok temel bir özelliğini, engel tanımayan, ileriyi hedefleyen, yaratıcı-devrimci ruhunu dile getirdiğini belirtiyordu. Marksizmin bu yanını dikkate almayanların olduğunu , ama bu dikkate alınmadığı için, "Marksizmi tek yanlı, yanlış anlaşılmış, ölü bir öğreti haline getiriyoruz, onun yaşayan ruhunu çalıyoruz, teorik temeli olan diyalektiği, tüm yönleriyle ve çelişki dolu tarihsel gelişimin öğretisini öldürüyoruz, tarihte yaşanan her dönüşümü değiştirebilecek olan çağın bilinen pratik görevleriyle bağlantısını da öldürüyoruz."[2] diyordu.

V.İ.Lenin'in bu döneme ait tüm yazıları gibi, eserleri de sürekli gelişen; dogmatizme ve durağanlığa yabancı bir öğreti olan yaratıcı Marksizmin örnekleridir.

"Avrupa İşçi hareketindeki farklılıklar" başlıklı çok önemli makalesinde, büyük bir bilimsel titizlikle, enternasyonal işçi hareketinde teorik ve taktik farkların temel nedenlerini ortaya koyuyordu. On yıllar boyunca sürdürülen mücadele, Marksizmden iki yönde sapmaya karşı yürütülüyordu; bir yandan revizyonizme, oportünizme ve reformizme karşı, öte yandan anarşizme, anarkosendikalizme ve anarkososyalizme karşı. Lenin, bu sapmaların nedenlerinin bizzat kapitalist toplum düzeninde bulunduğunu gösteriyordu.

1 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.1
2 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.17, s.23

Sosyalist hareket, özellikle işçi hareketindeki hızlı büyüme yaşandığı sırada, aldıkları eğitimde kaçınılmaz olarak "teori ve taktikteki dalgalanmalardan, eski hataların tekrarlanmasından, eskimiş görüşlere ve eskimiş yöntemlere zaman zaman geri dönüşlerden, vb." [3] etkilenen yeni emekçi katmanları saflarına çekiyordu.

Hâlâ geri kalmış ekonomik ilişkilerin sürdüğü, kapitalizmin gelişimini ve proletaryanın sınıf mücadelesini geciktiren ülkelerde, işçi hareketinin belli bir bölümü "Marksizmin yalnızca bazı yanlarını, yeni dünya görüşünün yalnızca belli bölümlerini ya da münferit parolalarını ve taleplerini benimsiyorlar."

Lenin, farklılıklara ilişkin olarak, çelişkilerde ve çelişkilerle ortaya çıkan toplumsal gelişimin diyalektik karakterinin hep varolan bir neden oluşturduğunu belirtiyordu. Şöyle diyordu: "Diyalektik materyalizmin teorisi Marksizm, canlı yaşamın, canlı kapitalizm tarihinin ve işçi hareketinin bu çelişkilerini açıklayabilir", [4] ama bu teoriye hakim olmayı ve uygulamayı bilmek gerekir. Bu teoriye hakim olmayan kişiler ya da gruplar, "kapitalist gelişmenin bir zaman bir çizgisini, başka zaman bir başkasını; bu gelişmenin bir zaman bir 'öğretisini', başka zaman bir başkasını abartıyorlar ve tek yanlı bir teoriye, tek yanlı bir taktik sistemine çevirmeye bakıyorlar", örneğin ya yalnızca "yavaş gelişen bir evrim" ya da yalnızca "devrimci sıçramaları" kabul ediyorlar.

İşçi hareketine katılanlar arasındaki farklılıklar da, gene, genelde hakim sınıfların ve özelde burjuvazinin taktik değiştirmeleri aracılığıyla ortaya çıkmaktaydı. Çoğu ülkede, burjuvazi iki yönetim sistemi oluşturur; hakimiyetinin sürmesini sağlamak için iki yöntem uygular; doğrudan, açık şiddet, kırbaç yöntemi ve "liberalizm", "tatlı ekmek" ve münferit itiraflar yöntemi. Bu iki yöntemin bir süre sonra birbirinin şartı olması, az rastlanır bir durum değildir; kısa bir süre sonra değişik birleşimlerle içiçe geçerler.

İşçi hareketinde anarşizmin güçlenmesi, sosyalist hareketin belli gruplarının, burjuvazi tarafından halk kitlelerine uygulanan dolaysız şiddet yöntemine karşı tek yanlı tepkisinin sonucudur. Tüm çeşitlemeleriyle anarşistler, kitlelerdeki "küçük emeğin", sistematik, yorucu emeğin gerekliliğini, özellikle de parlamento kürsüsünün kullanılmasının gerekliliğini reddederler. Gerçekte anarşistlerin taktiği, "güçleri birleştirmenin büyük olayları meydana getireceğini anlamadan" devrimin büyük olaylarını beklemeye yöneliktir.

Daha gelişmiş olan bazı ülkelerde, burjuvazi, "devrime karşı reformlar" lafını ortaya atar. Liberalizm ve "burjuva reformizmi" yöntemine tek yanlı yankı, işçi hareketinde oportünizmin büyümesidir. Oportünistler, kapitalist düzenle uyumlu reformları, "sosyalizmin kısmen gerçekleştirilmesi" olarak görmekte, burjuvanın "yasalarına" boyun eğmekte ve kapitalizmden sosyalizme geçiş için bir devrimin gerekli olduğunu reddetmektedirler.

Lenin, analizinde şöyle özetliyordu: Hem sağ oportünistler, hem de anarşistler "en önemli, en acil işe ket vuruyorlar: İşçilerin birliğinin tüm koşullarda iyi işleyen, sınıf mücadelesi ruhuna sahip, hedefleri net olarak bilen ve gerçek Marksist dünya görüşüyle eğitilen büyük, güçlü, örgütlere dönüşmesi."[5]

3 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.16, s.354
4 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.16, s.354/355
5 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.16, s.355

Lenin'in "Avrupa işçi hareketindeki farklılıklar" başlıklı makalesinden, içinde bulunulan evrenin komünist ve işçi partileri önemli dersler çıkarmaktadırlar. Bunlar, Marksist-Leninist dünya görüşü ve işçi hareketinin tüm mücadele ve örgüt biçimlerini benimsemenin, onları zamanında değiştirebilmenin ve çeşitli biçimlerde birleştirerek uygulamanın, ortaya çıkan tüm görünümleriyle oportünizme karşı uzlaşmaz bir mücadele yürütmenin ve yalnızca onun sınıfsal köklerini değil, Marksizmden sapmalara yol açan düşünce hatalarını da ortaya çıkarmanın öneminin dışına taşmaktadır.

Lenin yurtdışındayken parti kadrolarının eğitimiyle de ilgileniyordu. 1911 yılının ilk aylarında, Paris yakınlarında küçük bir yer olan Longyumenau'da Rusya'nın büyük proleter merkezlerinin parti örgütlerinin militanları için bir parti okulu açıyordu. Bu okula, Petersburg, Moskova, Sormovo, Hekaterinoslav, Nikolayev, Dombrova (Polonya), Bakü, Tiflis ve diğer kentlerden gelmiş olan 18 işçi devam ediyordu. Dinleyiciler arasında yalnızca Bolşevikler değil (çoğunluğu onlar oluşturuyordu), partiye sadık Menşevikler ve bir *Vperyod* taraftarı da bulunuyordu.

Okulun açılmasının bir gün öncesinde, Lenin, dinleyicilerle birlikte K.Marx ve F.Engels'ın *"Komünist Parti Manifestosu"* üzerine seminerler veriyordu. Lenin, okulda siyasal ekonomi üzerine 29, toprak sorunu üzerine 12 ve Rusya'da sosyalizmin teori ve pratiği üzerine 12 seminer veriyordu. Dinleyicilerin ricası üzerine, materyalist tarih yaklaşımı üzerine 3 seminer veriyor ve politik durum ve partideki durum üzerine bir konuşma yapıyordu. Lenin'in seminerleri, tüm dinleyenlerin katılımıyla canlı tartışmaya dönüşüyordu çoğu kez. Dinleyiciler, Lenin'e sorular yöneltiyorlar; o da yanıt veriyordu. Lenin de sorular yöneltiyordu onlara. Tümü yanıt vermeye çalışıyor, birbirini tamamlıyor ve düzeltiyordu; Lenin ise, farkettirmeden, ama hata yapanları, çoğu zaman tek bir sözcükle düzeltiyordu. Dinleyicilerine, bağımsız düşünmeyi, sistematik çalışmayı ve bilgilerini sürekli geliştirmeyi öğretiyordu.

Lenin'in kurduğu ve yönettiği Bolşevik Parti okulundaki dersler, dört ay devam ediyordu. Dersler bitmeden hemen önce, üç dinleyici, G.K.Ordjonikidze, İ.İ.Şvarz ve B.A.Breslav ve daha sonra, dersler bittikten sonra, diğer öğrenciler de illegal çalışmalar için Rusya'ya gönderildiler. "Lenin'in adamları" olarak anıldılar. Bu adı gururla taşıyorlardı. Longyumenau'daki Lenin'in okulu, gelecekteki Bolşevik Parti okulunun ve komünist üniversitelerin öncüsüydü.

Prag Parti Konferansı

Lenin, Mayıs 1911'de öncü parti merkezinin yeniden oluşturulması için girişimde bulunuyordu. Rusya'da çalışmış olan tüm Bolşevik merkez komite üyeleri tutuklandıkları için, Lenin, yurtdışında yaşayan merkez komite üyeleriyle bir toplantı yapmaya karar veriyordu. Toplantı, 28 Mayıs-4 Haziran 1911 (10-17 Haziran) arasında Paris'te yapıldı; bu toplantı, genel bir parti konferansı için önemli bir adımdı. Toplantıda genel bir Rusya konferansı toplanması için bir yurtdışı örgüt komisyonu oluşturuldu. Örgüt komisyonu, Lenin'in öğrencisi ve mücadele arkadaşı G.K.Ordjonikidze'yi komisyonun en yetkilisi olarak ve deneyimli parti emekçisi İ.İ.Şvarz ve B.A.Breslav'ı merkez, güney ve Ural parti ko-

mitesiyle bağlantı kurması ve onlarla birlikte konferansın toplanma hazırlıklarını yürütmekle ve bir Rusya örgüt komisyonu (RÖK) oluşturmakla görevlendiriyordu. Bakü'de Eylül ayının sonunda yerel parti örgütlerinin toplantısında RÖK oluştu; bu, dinamik bir faaliyet yürütüyordu. Lenin, "Parti krizinin çözümü" başlıklı makalesinde RÖK'ü onaylıyor; büyük bir gururla bu komisyonun çalışmalarını dile getiriyor ve onu Rusya parti merkezi olarak tanımlıyordu.

Eylül 1911'de Lenin Enternasyonal Büronun bir oturumu için Zürih'e gidiyor; Alman sosyaldemokrasisinde oportünistlerin tavrını, yaklaşmakta olan meclis seçimleriyle bağlantılı olarak ortaya koyan Rosa Luxemburg'u destekliyordu. İsviçre'de kaldığı süre içinde birçok kentte "Stolipin ve devrim" üzerine konuşma yapıyordu. Ekim ve Kasım aylarında bu konuşmayı Paris, Brüksel, Antverp, Lüttich ve Londra'da tekrarlıyordu.

14-17 (27-30) Aralık tarihleri arasında, yurtdışındaki Bolşeviklerle bir toplantı yapıyor ve partideki durum hakkında rapor veriyordu. Toplantıda RÖK'ün parti konferansı hazırlık faaliyeti onaylanıyordu.

Parti konferansının Prag'da yapılmasına karar verildi. Çek sosyaldemokratlar organizasyon çalışmasına katılıyorlar, yalnızca konferans için mekânı hazırlamakla kalmıyor, delegelere kalacakları işçi evleri buluyorlardı; proleter bir dayanışma gösteriyor ve konferans katılımcılarına kardeşçe, yürekten ilgi gösteriyorlardı.

Konferans delegelerinin çoğunluğu işçilerden oluşuyordu. Obuçov işletmesinde işçi olarak çalışan ve Petersburg komite üyesi olan Yevgeni Petroviç Onufriyev (Stepan), Lenin'le birlikte Çek bir işçinin evinde kaldı. Y.P.Onufriyev anılarında V.İ.'nin ev ortamında çok ince, kibar ve sevgi dolu olduğunu dile getiriyordu. Lenin, eve çoğu zaman Onufriyev'den daha geç geliyordu. Böyle zamanlarda ayaklarının ucuna basarak odasına geçiyor, yine yavaşça soyunup yatağına yatıyordu. Erken geldiğinde ise, bir fincan çay içiyor ve 10-15 dakika dinleniyordu. Bu türden anlarda, çoğunlukla olduğu gibi odasında bir aşağı bir yukarı gidip geliyor ve başparmaklarını yeleğinin ceplerine sokuyordu. Lenin için her dakika önemli olduğundan, yoldaşına şunu söylüyordu: "Şimdi Stepan, siz biraz okuyacaksınız; bense biraz çalışacağım."

Konferans başlamadan önce, Lenin, çok sayıda delege ile biraraya geliyordu. Ailelerine, kazançlarına, işçilerin içinde bulundukları ruh hallerine ve konferanstan beklentilerine yönelik sorular yöneltiyordu. Lenin, delegelere konferansta ele alacağı tezlerini de söylüyordu. Daha sonra Petersburglu Yevgeni Onufriyev şöyle anlatıyordu: "Biz dinliyorduk; Lenin'in bütün Rusya'yı gezmiş, işletmelerde ve çiftliklerde bulunmuş olduğunu düşünüyorduk, öylesine ayrıntılı anlatıyordu ki halkın en gizli ihtiyaçlarını ve ümitlerini."[6]

RSDİP'in VI.Genel Rusya Konferansı, 5 (18) Ocak 1912'de başladı ve 25 oturum boyunca Hybernkastrasse 7 numarada sosyaldemokrat Halk Evinin mütevazi bir odasında çok gizli koşullarda yapıldı (bu ev şimdi bir Lenin Müzesine dönüşmüştür). Konferansın tüm çalışması, Lenin'in doğrudan yönetiminde sürüyordu. Lenin, başkan seçildi, en önemli sorunlar üzerine konuşmalar yapıyor ve raporlar sunuyordu; daha sonra konferans kararlarına dönüşen karar tasarıları hazırlıyordu. Lenin yalnızca örgütleyici ve genel özellikleriyle tanınan bir

6 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 1.Bölüm, s.435.Rusça

lider değil, bu tarihsel konferansın ruhuydu da. Delegeleri selâmladığı ve konferansın temel görevlerinin çerçevesini çizdiği açılış konuşmasını yaptı. Konferansın oluşmasına yönelik sözlerinde, Rusya'da faal olan tüm örgütlerin istisnasız konferansa davet edildiklerinin ve gelmeyenlerin sadece partiye yardımcı olmak istemeyenler olduklarının altını çiziyordu. Önerisi üzerine, konferans, en yetkili merkezi oluşturmakla ve partiyi yeniden kurmakla görevlendirilen partinin en üst organı olarak ilan edildi. Rusya'daki tüm ulusların sosyaldemokrat işçilerinin birleşmesini güvence altına almanın gerekliliğinin bilinciyle, konferans, RSDİP'in merkez komitesine, RSDİP'e ait ulusal örgütlerle birleşmeye çalışma görevini veriyordu.

Konferansta Lenin'in güncel durum ve partinin görevleri hakkındaki raporu kabul ediliyor ve bu soruna ilişkin olarak hazırladığı taslak karar olarak alınıyordu. Lenin'in raporunda ve konferans kararlarında,ülkedeki politik durum ayrıntılarıyla analiz ediliyor ve devrimci hareketin çarlığa karşı güçlenmesi olgusu gösteriliyordu. Konferans, temel görevin, önünde köylülere önderlik eden proletaryanın yer aldığı demokratik dönüşüm olduğu saptamasını da yaptı.

Konferansın çalışmalarında, Lenin'in büyük önem atfettiği münferit yerlerden gelen raporlar önemli yer tutuyordu. Bu raporların üzerinde durulduğu 5 oturumun hepsinde, Lenin notlar alıyor; yerel örgütlerin ne kadar güçlü olduğu, bileşimleri, ne süredir varoldukları, ayrıca "*Sosyaldemokrat*" ve "*Svesda*" gazetelerini ve "*Misyl*" dergisini nasıl kitlelere ulaştırdıkları, işçiler arasında kitle ajitasyonunun nasıl örgütlendiği ve Bolşevikler ile partiye sadık Menşeviklerin nasıl birlikte çalıştıkları onu özel olarak ilgilendiriyordu. Devrimci işçiler arasında her yerde yerel illegal parti örgütlerinin ve gruplarının güçlendirilmesi için enerjik bir çalışma yürütmeleri ve politik faaliyetin illegal ve legal biçimlerinin birarada uygulanmasının her yerde önem kazanması, Lenin'i mutlu ediyordu. Örgüt sorununa ilişkin bir konuşmada, Lenin, Duma kürsülerinin, sendika ve çeşitli işçi birliklerinin faaliyetini zekice kullanmanın önemine işaret ediyordu. Bu tür birliklerin her birinde, parti çizgisini sağlam tutmak için küçük bir sosyaldemokrat hücre kurma görevi veriyordu.

Konferans, Lenin'in ele aldığı "Likidatörlük üzerine ve likidatörler grubu üzerine" başlıklı kararı kabul ediyordu. Likidatör akımın tüm parti tarafından uzun süredir "burjuvazinin proletaryaya etkisinin" yansıması olarak görüldüğünü ve likidatörlerin 4 yıl boyunca yalnızca RSDİP'in programı ve taktiğinin revizyonuna yönelmediklerini, aynı zamanda "illegal partinin önemini" de reddettiklerini, "legal dergilerdeki sütunlarda illegal partiye yalanlar ve hakaretler" yağdırdıklarını ve proletarya partisine karşı bir dizi başka eyleme girdiklerini dikkate alarak, konferans kararında, likidatör grubun "tavırları nedeniyle nihaî olarak partiden ihraç edildikleri açıklanıyordu. Böylelikle, konferans, likidatörleri partiden uzaklaştırıyordu. Bu tarihsel karar ile, Bolşevikler Menşeviklerle biçimsel birleşmeye nihaî olarak son veriyorlardı. Lenin'in 1905'te kurduğu Bolşevik Partisinin bağımsız varlığı nihayet teyit ediliyordu.

Konferans, aynı şekilde, yurtdışında Menşevik "Golos"cuların, Troçkistlerin, Vperyod'cuların, vs. entelektüel grupçukları olarak faaliyet gösteren ve Rusya'daki devrimci işçi hareketiyle hiçbir şekilde bağlantısı olmayan çeşitli gizli likidatörleri de eleştiriyordu. Konferans kararında, "sosyaldemokrat çalışma için Rusya merkezine, başka bir deyişle merkez komiteye bağlı kalmayan ve Rusya

ile özel bağlantılar yoluyla merkez komite çevresinde organizasyonu bozan yurtdışı gruplarının RSDİP'in adını taşımaya hakları olmadığı" açıklanıyordu.

Oturumlardan birinde, konferans, Lenin'in Enternasyonal Sosyalist Büro hakkındaki bir raporunu kabul ediyordu. Raporun büyük bölümü, Alman sosyaldemokrasisi içindeki mücadeleyi ele alıyordu. Lenin, içinde merkez, oportünist ve revizyonist bir kanadın ortaya çıkmaya başladığı Alman sosyaldemokrat partinin kaçınılmaz olarak bölüneceğinden söz ediyordu. Enternasyonal Sosyalist Büronun Alman delegasyonunun bazı üyelerinin oportünist davranışlarını eleştiriyordu.

Prag konferansı, enternasyonal sorunlara ilişkin bir dizi önemli kararı kabul ediyordu. Devrimci Çin Cumhuriyetini tanıyor ve Çin halkının devrimci mücadelesinin dünya çapındaki önemine işaret ediyordu. Konferans, İran halkının kurtuluş mücadelesine sempatisini dile getiriyor, Fin ve Rusya işçilerinin Rus Çarlığına ve karşıdevrimci burjuvaziye karşı görev birliğinin altını çiziyordu.

Konferansın aldığı tüm bu kararlarda, proletarya enternasyonalizminin yüce ilkeleri somut bir ifadeye dönüşüyordu.

Prag konferansının önemli konularından biri, parti merkez komitesi seçimleriydi. Merkez komite üyesi olarak seçilenler şu kişilerdi: V.İ.Lenin, F.Y.Goloçokin, G.K.Ordjonikidze, S.S.Spandaryan vd. Konferans, merkez komiteye sonradan seçimle yeni üyelerin kabülü görevini veriyordu. Konferans sırasında yapılan daha ilk merkez komite oturumunda, J.V.Stalin ve İ.S.Belostki merkez komite üyeleri olarak sonradan seçimle iş başına getirildiler. Aynı oturumda, merkez komite üyelerinin tutuklanması durumunda, merkez komiteye sonradan ek üye seçimi için şu üyeler kabul edildi: A.S.Bubnov, M.İ.Kalinin, Y.D.Stassova ve S.G.Şaumian. Ayrıca, merkez komitenin Rusya bürosu oluşturuldu. Daha sonra, G.İ.Pertovski ve Y.M.Sverdlov merkez komiteye kabul edildi.

Lenin Maksim Gorki'ye büyük bir mutlulukla Prag konferansının sonuçları hakkında bilgi veriyordu: "Size konferans kararlarını en kısa sürede göndereceğiz. Likidatör ayaktakımına rağmen parti ve parti merkez komitesi nihayet yeniden oluşturulabildi. Sizin de bizim gibi sevineceğinizi umut ederim."[7]

Konferansın kararlarında, Bolşevizmin örgüt ilkeleri geliştirildi ve devrimci yükseliş koşullarında politik çizgisi ve parti taktiği belirlendi.

Prag konferansı, enternasyonal açıdan büyük önem taşıyordu. II. Enternasyonal'in partilerindeki devrimci unsurlarına, sosyalist işçi hareketinde burjuvazinin temsilcilerine karşı kararlı bir mücadele örneği gösteriyordu.

Lenin, II. Enternasyonal'in sol sosyalistlerinin oportünistlere karşı çıkışlarına seviniyordu. RSDİP'in Prag konferansından 6 ay sonra yapılan İtalya sosyalistlerinin XIII.Parti kongresi, bir grup oportünisti (sağ reformistler) eski parti lideri Bissolati ile birlikte partiden ihraç ettiklerinde, Lenin bu kararı onaylıyordu. "*Pravda*"da bu parti kongresi üzerine özel bir makale yazıyor ve içinde şundan söz ediyordu: "Bölünme, zor, acılı bir durum. Ama bir dereceye kadar zorunlu ve böyle durumlarda, her tür zayıflık, her tür 'duygusallık' bir suçtur. İşçilerin liderleri melek, kutsanmış, kahraman değildirler, herkes gibi insandırlar. Hata yaparlar. Parti onların hatalarını düzeltir... Ama, hatada ısrarlı olunduğun-

7 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.1

da, hatanın savunulması için partinin tüm kararlarını, proleter ordunun tüm disiplinini ayaklarıyla iten bir grup oluşturulduğunda, bölünme zorunludur. İtalya sosyalist proletaryası, sendikalistleri ve sağcı reformistleri ortalıktan uzaklaştırmakla doğru adım attı."[8]

Lenin, oportünistlerin İtalya sosyalist partisinden ihraç edilmesiyle, sonları gelene kadar, örgütten koparana kadar oportünistlere karşı tutarlı ve enerjik bir mücadeleyi yürütmeye kararlı RSDİP'in Prag konferansının çizgisinin onaylandığını görüyordu.

Rusya'daki likidatörler ve yurtdışındaki arkadaşları -Troçkistler, İttifakçılar, "Vperyod"cular, Polonyalı oportünistler, Letonyalı sosyaldemokrat parti- , Prag konferansı kararlarına düşmanca tavır alıyorlardı. Konferansı gözden düşürmeye ve parti saflarından uzaklaştırılan likidatör grubu koruma altına almaya çalışıyorlardı. İkiyüzlü bir biçimde, Bolşeviklerin "bölünme"ye yol açtıkları, bir "iktidarı hukuksuz ele geçirdiklerini", bir "darbe" yaptıklarını söylüyorlardı. En çok ve en yüksek sesle bağıran, Alman sosyaldemokrat liderlerinin Bolşeviklere karşı gerçek dışı ve nefret dolu saldırıları için kendi merkez organlarının sütunlarını açtığı Troçki idi.

Menşevik Goloscular, Troçkistler, Vperyodcular vd. Prag parti konferansının kararlarına uymadıkları için, devrimci proletarya partisinin dışında kalıyorlardı. Bolşevik Parti kendini oportünistlerden kurtardıktan sonra, kendi saflarını somut olarak güçlendiriyor, gerçek bir birlik ve kararlılık hedefliyor, mücadele gücünü artırıyor ve güven yaratarak halk kitlelerinde yeni bir güçlü canlanmanın başına geçiyordu.

Lenin ve Bolşevikler, Rusya'da ve yurtdışında Prag konferansının kararlarının uygulanması mücadelesini veriyorlardı. Bolşevik merkez komitenin üyeleri, çeşitli yerlere gidiyor ve konferans hakkında bilgi veriyordu. Bu kararlar, kısa bir süre sonra, Petersburg, Moskova, Kiev, Nikolayev, Krakov, Poltova, Tiflis, Bakü vd. kentlerin parti örgütleri tarafından onaylanıyordu. Kafkasya ve birçok başka yerde, "RSDİP'in Genel Rusya Konferansının yüksek sesle dile getirilmesi" ve Lenin'in yazdığı IV. Krallık Duma'sının seçimleri için "RDSİP'in seçim platformu" basıldı. Bu dokümanlar Rusya'da dağıtılıyor ve parti çalışmasının canlandırılmasında ve parti örgütlerinin Lenin'in merkez komitesi çevresinde biraraya gelmesinde ve Bolşeviklerin IV. Duma'ya karşı seçim kampanyasının yürütülmesinde önemli bir rol oynuyorlardı.

Lenin ve "Pravda"

4 Nisan 1912'de çarlık kanlı bir cinayet işledi. Sibirya'da Lena kıyısındaki tarlalarda, barışçıl bir grev yapan silahsız işçiler çarlık askerleri tarafından vuruldular. Lena'daki bu olay, kitlelerin hızla devrimci yükselişe geçmesini başlatıyordu. Bolşevik gazete "*Svesda*" Lena'daki olaylara ilişkin haberi tüm ülkeye yayıyor ve sütunlarında fabrika ve işletmelerdeki sayısız işçinin sesini, Rusya işçi sınıfının güçlü ve hiddetli bir protestosuna dönüştürüyordu. Lenin, RSDİP'in yurtdışı örgütü Paris bölümünün bir oturumunda Lena'daki olaylar, Rusya'daki grevler ve kitlelerdeki devrimci yükselişe lider olmak için Bolşevik Partinin al-

8 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c18,s.161

ması gereken önlemler hakkında konuşma yapıyordu. Daha sonra Paris ve Leipzig'de Rusya'daki devrimci yükselişe ilişkin konuşmalar yapıyordu.

Lena'daki olaylardan sonra, Mart 1912'den itibaren haftada üç kez yayınlanan "*Svesda*"ya talep, hızla artıyordu. Ama, canlanmakta olan işçi hareketi, parti basınına yeni talepler yöneltiyordu. Daha 1912'nin başında, Prag konferansı sırasında Sosyaldemokrat Duma grubunun temsilcileriyle merkez komitenin ortak bir oturumunda, geniş işçi kitleleri için günlük bir gazete çıkarmanın gerekli olduğu tartışılmıştı. "*Svesda*", böyle bir gazete kurmayı öneren ve gönüllü bağış yaparak finanse etmeye hazır olan Petersburg işçilerinin sayısız mektup ve makalelerini yayınlıyordu. Başkentin ilerici işçilerinin girişimi, tüm Rusya işçileri arasında gönülden destekleniyordu.

10 Nisan'da, Duma milletvekili ve Bolşevik N.G. Poletayev basın merkezinde yeni gazetenin yayınlanması iznini veriyordu. Gazeteye, "*Pravda*" (Gerçek) adı verilmesi kararlaştırıldı; kısa bir süre sonra da yayınlandığı duyuruldu. 21 Nisanı 22'sine bağlayan gece, matbaanın ve *Pravda*'nın basıldığı bölümün girişi, ilk Marksist günlük gazetelerini almak üzere Petersburg parti örgütleri tarafından gönderilen işçilerle doldu. Lenin, işçiler için günlük bir gazete çıkarılmasını, "Petersburglu işçilerin gerçekleştirdiği büyük bir iş"[9] olarak tanımlıyordu. "*Pravda*" işçilerin ödediği paralarla yayınlandı ve işçiler tarafından çok beğenildi. 1912'de işçiler, Bolşevik basın için 620 grup toplantısı düzenlediler ve toplantı sayısını 1913'te 2181'e ve Ocak ve Mayıs 1914 tarihleri arasında ise 2873'e çıktılar. Lenin, işçiler tarafından ödenen paraları partiye katkı olarak görüyordu. İşçi sınıfının yardımı olmasaydı, polis takibindeki "*Pravda*" bu kadar uzun süre varolamazdı. Gazeteye yüksek para cezaları verildi. Daha kuruluşunun ilk yılında redaktörlerine karşı, esas olarak da para cezalarını ödemedikleri için 36 dava açıldı. Redaktörler toplam 47 buçuk ay hapiste yattılar. Aynı zaman içinde, gazetenin 41 sayısına el kondu. Ama önemsiz bir bölümü polisin eline geçmişti, zira en büyük bölümü polis baskınlarından önce matbaadan alınıp başka yerlere götürülmüştü. Gerici gazetelerin içlerine konup paketlenen ve el konulan sayılar hem Rusya'da dağıtıldı, hem de yurtdışında Lenin'e ve diğerlerine gönderildi. Gazete 8 defa çarlık rejimi tarafından yasaklanıyor, ama yeni bir adla tekrar tekrar yayınlanıyordu: *"Raboçaya Pravda"* (İşçi Gerçeği), *"Severnaya Pravda"* (Kuzey Gerçeği), "*Pravda Truda*" (Emeğin Gerçeği), *"Sa Pravdu"* (Gerçek İçin), *"Proleterskaya Pravda"* (Proleter Gerçek), *"Put Pravdi"* (Gerçeğin Yolu), *"Raboçi"* (İşçi) ve *"Trudovaya Pravda"* (Emekçilerin Gerçeği). Bu olağanüstü zor koşullarda, Bolşevikler, iki yıldan fazla bir süre 636 sayı yayınlamayı başarıyorlardı. Lenin, "*Pravda*"nın yayınlanmasını, Rusya işçilerinin bilincinin, enerjisinin ve kararlılığının muhteşem bir kanıtı"[10] olarak görüyordu.

Daha sonra, "*Pravda*"nın ilk kez yayınlandığı gün olan 22 Nisan (5 Mayıs), işçi basının bayramı olarak ilan edildi.

10 (23) Haziran'da Lenin ve Krupskaya Paris'ten ayrılıp Polonya'daki Krakov kentine gitti; bu kentin içinde bulunduğu Galiçya bölgesi o zamanlar Avustura-Macaristan'a aitti. Lenin de, Avusturya-Macaristan vizesi almak için, tüm yabancılar gibi, poliste sorguya çekilmek ve özgeçmişini anlatmak zorundaydı. İşi ve kazancının kaynağı hakkındaki soruya, V.İ. şöyle yanıt veriyordu:

9 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.18, s.221
10 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.18, s.177

"Petersburg'da yayınlanan ve Paris'te '*Sosyaldemokrat*' adıyla çıkan Rusya demokrat gazetesi '*Pravda*'nın muhabiriyim; gelirim de buradan."

Neden Galiçya'da Krakov kentinde bulunduğu hakkındaki soruyu şöyle yanıtlıyordu: "Galiçya'ya geldim, çünkü burada yapılan tarımın koşulları hakkında bilgi edinmek istiyorum, ayrıca ağırlıklı olarak bu konuyla ilgileniyorum. Ayrıca dili de öğrenmek de istiyorum."[11]

Lenin'in verdiği ifadelerin geçtiği protokolde, Krakov'a Polis bölgesi polis komiseri şöyle yazmıştı: "Ulyanov'u gizli polis takibine almayı emrettim, sonuç hakkında, zamanı geldiğinde rapor vereceğim."

Lenin'in Krakov'a göçmesinin gerçek nedeni, Rusya ile daha yakından bağlantı kurabilmek, parti örgütlerinin ve *Pravda*'nın çalışmasını yönlendirebilmek ve IV. Krallık Duması seçimleri ve Sosyaldemokrat Duma grubu için seçim kampanyası sırasında Bolşeviklerin faaliyetini yönetebilmekti. Lenin Maksim Gorki'ye şöyle yazıyordu: "Neden Avusturya'da olduğumu soruyorsunuz. Merkez komite bürosunu oraya taşıdı (aramızda kalsın); sınır yakın, onu kullanıyoruz; Petersburg'a daha yakın, iki gün içinde gazeteler elimizde, oradaki gazeteler için yazmak, öncesine göre çok kolaylaştı, işbirliği daha kolay. Çekişme burada daha az; bu da artı bir nokta. Ama iyi bir kütüphane yok; bu da eksi tarafı. Kitapsız olmuyor."[12]

Lenin, başlangıçta Krakov'un doğu yakasındaki Zvierzyniecka sokağında, ağırlıklı olarak işçilerin oturduğu iki odalı küçük bir ev tuttu. Ama orada uzun süre oturmadı. Ev konforsuzdu, mektupları göndermek için her gün yaya gitmek zorunda kaldığı istasyona da çok uzaktı. "*Pravda*" için yazdığı makalelerin gecikmemesi için, hep hızlı gece postasıyla gönderiyordu. 22 Ağustos (4 Eylül) 1912'de Lenin ve Krupskaya yeni, istasyona çok uzak olmayan Lubomirski sokağına (bugün Andrey-Modzevski sokağı) taşındılar. Bu ev de iki odalıydı. İç düzenlemesi, üç ucuz yataktan, iki basit masadan, kitap raflarından ve çok sayıda sandalye ve tabureden oluşuyordu.

V.İ., Krakov ve Poronin'de yaşarken, Polonya işçi hareketi ve Polonya sosyaldemokratları ile daha yakın ilişkilere giriyor ve onlara somut yardımda bulunuyordu. Dili, Polonya sosyalist basınını kendi başına takip edebilecek kadar iyi öğrenmişti. Krakov'da iki kez konuşma yaptı. 18 Nisan 1913'de Halk Üniversitesinde farklı taraflarda yer alan Polonya sosyalistlerine "Rusya'da işçi hareketi ve sosyaldemokrasi" başlıklı konuşmayı yaptı. Bu konuşmada Lenin, Rusya devrimci işçi sınıfının enternasyonal açıdan taşıdığı büyük önemi anlatıyordu. 21 Mart 1914'te, "Spoynia" öğrenci birliğinde "Rusya'da sosyaldemokrasi ve ulusal sorun" başlıklı konuşmasını yaptı. Sonundaki tartışma ile birlikte konuşma üç gün sürdü ve Polonyalı öğrenciler ve işçiler arasında canlı yankı buldu.

Nisan 1914'te Lenin, Polonyalı gazeteci Alfred Maikossen ile yaklaşmakta olan emperyalist savaş hakkında önemli bir konuşma yaptı.

"Bir çelişki yaşanmasını istiyor musunuz?" diye soruyordu Maikossen Lenin'e.

"Hayır, istemiyorum" diye karşılık veriyordu Lenin. "Neden istemem gerekiyormuş? İnsanları harekete geçirmek ve savaşı önlemek için her şeyi, tüm gü-

11 Lenin: *Toplu Cilt* II, s.471, Rusça
12 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.33

cümle sonuna kadar her şeyi yapacağım. Milyonlarca proletaryanın birbirini yok etmesini ve kapitalistlerin saçmalığının günahını çekmelerini istemiyorum. Bu konuda yanlış anlama olamaz.

Savaşı, nesnel olarak önceden görmek ve eğer bu beladan kurtulmak mümkünse, olabildiğince yararlanabilmeye çalışmak; bu bir. Savaşı istemek ve savaş için çalışmak; bu ise bambaşka bir şey."[13]

Krakov'a geldikten hemen sonra, Lenin, Rusya, "*Pravda*", Sosyaldemokrat Duma grubu ve yerel örgütlerle çok sıkı bağlantılar kurdu. Rusya ile yazışmaları sıklaşıyor ve aylık olarak yüzlerce mektup gidip geliyordu. İllegal olarak sınır ötesine geçişler de organize edildi. Bu işle, sınırın Rusya tarafında, Rus edebiyat ve tarih öğretmeni olarak Lublin'de yaşayan N.V.Krilenko ilgileniyordu. Rus yoldaşlar, Lenin'e Krakov'a geliyorlar, ona mektuplar ve rapor veriyorlardı; onunla konuşuyorlar ve talimatlarını ve önerilerini alıyorlardı.

Lenin "*Pravda*"yı yönetirken, fiilen şef redaktörlüğün yerine getirmesi gereken tüm işleleri yürütüyordu. Redaksiyon üyeleri ve "*Pravda*"nın farklı dönemlerinde faal olarak çalışanlar şunlardı: N.N.Baturin, Demyan Bedni, K.S.Yremeyev, L.R. ve V.R.Menşinski, V.İ.Nevski, M.S.Olminski, N.İ.Podvoiski, K.N.Samoilova, M.A.Savelyev, J.V.Stalin, P.İ.Stuçka, Y.M.Sverdlov, A.İ.Ulyanova-Yelisarova vd.

Lenin, hemen her gün *Pravda*'ya yazı yazıyordu. Onun makalesinin yer almadığı bir sayı hemen hiç yoktu. Yazılarında şu takma adları kullanıyordu: V.İlyin, V.Frey, K.T., V.İ., Bir Pravdacı, Bir istatistikçi, Bir okur, M.N. vd. *Pravda*'da Lenin'in 280'den fazla makalesi ve notu yayınlandı. En karmaşık konular hakkında Ezopvari, ama işçiler için net anlaşılır bir dilde ustaca yazıyordu.

İlk zamanlarda *Pravda* redaksiyonu istemeden likidatörlerle bir polemiğe girdi. Lenin, 1912 Ağustos başında eskiden *Pravda*'nın sekreteri olan V.M.Molotov'a atfen yazılan mektupta, likidatörlere karşı ikiyüzlü tutumu nedeniyle redaksiyonu sert dille eleştiriyordu. "Siz, redaksiyonun sekreteri olarak ve açıkça onun adına, redaksiyonun benim makalemi 'ilkesel olarak, *likidatörlere karşı tavır da dahil* tümüyle kabul edilebilir gördüğünü' yazıyorsunuz. Madem öyle, o halde neden '*Pravda*' benim ve diğer arkadaşların makalelerinden, ısrarla ve sistematik olarak likidatörler hakkında yazılan her lafı silip atıyor?"[14] *Pravda* redaksiyon komitesinin önemli bir üyesi olan M.S.Olminski'nin öne sürdüğü Lenin'in makalelerinde likidatörlere karşı kullandığı "hiddetli dilin" "zararlı" olduğu düşüncesine karşı Lenin şöyle yazıyordu "Bir günlük gazete için ne zamandan beri bir şeye karşı hiddetli bir dil kullanılması kötü, yok edici ve yanlıştır? Aksine, arkadaşım, tam aksine Tanrı kadar gerçek. 'Hiddet' olmadan herhangi bir şey hakkında yok edici bir şey yazmak, cansıkıcı bir yazma demektir."[15] Lenin'in enerjik saldırısıyla *Pravda*, likidatör gazete "*Luç*"a (Işık) karşı polemiği büyütüyordu.

Sonbahar 1912'de IV.Krallık Duma'sının seçimleri için seçim kampanyası sırasında Menşevik likidatörler, seçim toplantılarında her iki grubun politik platformları üzerine tartışmaya fırsat vermiyorlardı. Herşeyden önce, bu çizgide yakalanacaklarını bildiklerinden RSDİP'in devrimci programı sorusunun sorulaca-

13 Yosef Sieradzki: *Polskie lata Lenina*, Varşova 1960, s.46
14 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.25
15 Aynı kitap s.26

ğından korkuyorlardı. Lenin Pravdacılara polemiği siyasal platforma taşıma, Kadetlere ve likidatörlere karşı mücadeleyi güçlendirme ve gazetenin mücadele gücünü yükseltme görevi veriyordu. Şöyle yazıyordu: "Ama, bu sıcak dönemde nasıl olur da ilerici demokrasinin bir organı, mücadele organı *olamaz*? En uygun durumu varsayalım: *Pravda*'nın likidatör karşıtlarının başarısına inandığını varsayalım. *Gene de, ülkenin,* ne olup bittiğini, *kimin* seçimleri suya düşürdüğünü, *hangi fikirler* için mücadele edildiğini bilmesi için, mücadele edilmesi gerekir. *'Luç'*, tam bir kızgınlık ve histeri içersinde, savaşıyor. *'Pravda'* -ona rağmen- 'ciddî', nazlanıyor ve hiç mücadele etmiyor!! Marksizm bu mu? Marx, en tutkulu, en fedakâr ve en müsamahasız bir mücadeleyi en son aşamasına kadar ilkesel tavırla birleştirmeyi bilemedi mi?

Seçimler sırasında mücadele etmemek, davayı çökertmektir."[16]

Lenin, seçimler sırasında, Menşeviklerin Kadetlerle bloklaşma taktiğine karşı, Bolşevik Partinin faaliyetlerinde "sol blok" taktiğinin Trudoviki, sosyaldevrimci ve "halkçı sosyalistler" ile zaman zaman uzlaşma taktiğinin doğru uygulanmasına, büyük önem veriyordu.

Lenin, Bolşeviklerin seçim kampanyasının sonuçlarından ötürü mutluydu. Tüm altı sanayi idarî bölgesinde, Bolşevik işçiler Duma'ya seçildi; içlerinde şu isimler de yer alıyordu: A.Y.Badayev, M.K.Muranov, G.İ.Petrovski, F.N.Samoilov, N.R.Şagov ve R.V.Malinovski. Sanayi açısından az gelişmiş idarî bölgelerde, altı Menşevik Duma'ya seçildi.

Lenin, bir milyondan fazla işçinin Bolşeviklere, 250 000'den azının ise Menşevik likidatörlere oy vermesinden memnundu. Petersburg'a gönderdiği mektuplarda, *Pravda*'nın tüm çalışanlarını, redaktörlerini ve arkadaşlarını seçim başarısından dolayı kutluyordu.

Pravda'nın çalışmalarını iyileştirmek için, merkez komite üyelerine ve Bolşevik milletvekillerine gazetenin yeniden düzenlenmesini öneriyordu. *Pravda*'nın, biraraya gelmede ve devrimci hareketin gelişmesinde en önemli örgütlenme aracı olduğunu açıklıyordu. Ancak onun yardımıyla, Bolşevik Partinin illegal faaliyetlerinde toptan yükseliş için şimdi bir insan ve araç akışı olabilirdi. *Pravda*'nın daha geniş kitlelere yayılması ve işçiler arasında gazete için daha fazla para toplanmasının sağlanması gerekiyordu.

Pravda redaksiyonunun çok sayıda eski Vperyod çalışanlarını birlikte çalışmaya yöneltmesiyle bağlantılı olarak, Lenin, Gorki'ye bir mektubunda, makalelerine Marksizme yabancı görüşleri sızdırmamaları için dikkat etmek gerektiğine işaret ediyordu. Lenin, Marksizmin ciddî bir dava olduğunu yazıyordu. Onu kavramış olmalarının iyi olacağını yazıyordu. "Ama kavramadıkları zaman, ondan ders çıkarmadıkları zaman, beni kötü görmemelisiniz; orada dostluk kalmaz, sonuna kadar mücadele edilir. Marksizmin adını kötüye çıkarma ya da işçi partisi siyasetini yanıltma çabalarına karşı, ölümüne mücadele edeceğiz."[17]

Lenin, *Pravda* redaksiyonunun güçlenmesi, dolayısıyla, tutarlı Bolşevik bir çizgide kalabilmesi, çizgi dışına kayan likidatörlere hak ettikleri yanıtı verebilmesi, işçi sınıfının aşağıdan yukarıya doğru birleşmesi için gerçek bir mücadele verilmesi ve illegal partinin örgütlenmesi için yerel parti örgütlerinin desteklenme-

16 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, s.36, s.172
17 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.49

sinde tüm olanaklarını kullanması konusunda ısrarlıydı. 1913 yılının ilk aylarında, *Pravda* redaksiyonu yeniden düzenlendi ve gazetenin yönetimi parti merkez komitesi aracılığıyla güçlendirildi. Uzlaşmacılar, redaksiyon çalışmasından uzaklaştırıldı. Daha önce, Ocak 1913'te, K.N.Samoilova *Pravda* redaksiyon sekreteri olarak kabul edilmişti. *Pravda*'nın işçi sınıfının çıkarlarının sözcüsü olarak otorite kazanmasına neden olan tüm bu önlemlerini Lenin sevinçle karşılıyordu.

Mart 1913'te *Pravda*'nın baskı sayısı 30 000 - 32 000 arasındaydı, hatta tatil günlerinde 40 000 - 42 000'e yükseliyordu. Ama bu yalnızca başlangıçta böyleydi. Lenin, *Pravda*'ya abonelik için daha güçlü bir kampanya yürütülmesi istiyor ve her işletmede zorla verilen "*Luç*"a karşı ve işletmeler arasında *Pravda* aboneliğine ilişkin bir rekabet yürütülmesini talep ediyordu. "Parti ilkesinin zaferi, *Pravda*'nın zaferidir, ..."[18] diyordu. V.İ., Bolşeviklere, *Pravda*'nın baskı sayısını 50 000 - 60 000'e, hatta sonraları 100 000'e çıkartmaları görevini veriyordu.

Böylece, Lenin ısrarla ve titizlikle *Pravda*'yı Bolşevik Partinin bir çocuğu gibi ortaya çıkardı, büyüttü ve yetiştirdi.

Onun isteği üzerine, *Pravda* ülkenin çok sayıda işletmesindeki işçilerin yaşamını ve yaşam koşullarını ayrıntılarıyla ortaya koydu. 10 000'i işçi sınıfının grev mücadelesi hakkında olmak üzere 17 000'den fazla işçi mektubu yayınladı. *Pravda* mektup yazan sayısız işçi grubunu -kitlelerdeki Lenin'in fikirlerinin cesur aracıları- yetiştiriyor ve onları birleştiriyordu.

Lenin, *Pravda*'nın sütunlarında, yaklaşmakta olan yeni devrimde proletaryanın hegemonyası, işçi sınıfı ve köylülerin ittifakı için mücadele ediyordu. "Rusya'da büyük ve küçük toprak mülkiyeti", "Açlık", "Köylüler ve işçi sınıfı" vd. makalelerinde, bir yandan 30 000 büyük toprak sahibinin çıkarlarının, öte yandan milyonlarca köylünün, kadere dönüşen açlığın, ümitsiz sefaletin birbiriyle çeliştiğini yazıyordu. Yüzyıllar boyunca köyde artarak çoğalmış olan çelişkileri, barışçıl yoldan, feodal büyük toprak sahiplerinin ve dizginlenmemiş çarlık rejiminin sınır tanımayan iktidarını ayakta tutarak çözmeye inanmak mantıksız olacaktı. "Rusya'da kişi başına tüketim nasıl artırılır?" başlıklı yazısında, kişi başına tüketim miktarına göre, çarlık Rusya'sının en geri kalmış ülkelerden biri olduğunu gösteren gerçeklere yer veriyordu: "Ülke, öylesine kötü bir biçimde modern üretim araçlarıyla donatılmıştı ki, İngiltere'nin 1/4'üne, Almanya'nın 1/5'ine, Amerika'nın 1/10'una dahi sahip değildi."[19] Lenin halkın dikkatini, gerici toplum düzeni ile Rusya'da geri kalmışlık durumunun kaçınılmaz bir biçimde Batının emperyalist devletlerinin ekonomi ve politikasına bağımlılığın güçlenmesine yol açtığına dikkati çekiyordu.

Ülkenin geri kalmışlığına son vermek ve halkın hayat standardını yükseltmek için, büyük toprak sahipleri sınıfının egemenliğini ortadan kaldırmak, ellerindeki toprakları tasfiye etmek, toprak ve arazileri köylülere bırakmak ve Rusya'da halk iktidarını kurmak gerekliydi. V.İ.'nin *Pravda*'daki makalesi, kent ve kırsalda çalışanların ülkenin geleceği hakkında endişelenmelerine yol açıyordu, halk biraraya geliyor ve çarlığa, burjuvaziye, halkın yaşadığı sefaletin gerçek suçlularına karşı yeni bir devrime hazırlanıyorlardı. "Bir halk devrimi olmadan, Rusya için kurtuluş söz konusu olamazdı", diyordu Lenin.

18 Aynı kitap s.75
19 V.I.Lenin: *Bütün Eserleri*,, c.19, s.282

"Uygar barbarlık" başlıklı makalesinde, toplumsal ilerlemeyi, bilimi, teknoloji ve kültürün gelişmesini engelleyen düzen olarak kapitalizmi teşhir eden gerçekleri gösteriyordu. Lenin, yaşamın, insanoğluna *hemen* yerine getirebileceği görevler yüklediğini, ama kapitalizmin onu engellediğini söylüyordu. Kapitalizmin, fazla yemiş, yaşarken bedeni çürümeye başlamış ve genç olanı yaşatmayan bir zengini anımsatıyor diyordu. Ama tarihin yasaları geri döndürülemez, genç olan büyüyor ve herşeye rağmen kendini kanıtlıyor, diye yazıyordu.

"Geri Kalmış Avrupa ve İlerlemiş Asya" ve "İşçi Sınıfı ve Yeni Maltusçuluk" başlıklı yazılarında, V.İ., batmakta olan kapitalist köleliği işçi ve köylülere karşı mücadelede savunmak için tüm zulüm, vahşet ve cinayetlere hazır olan emperyalist burjuvazinin bütün politikasının "devrimci" karakterinin maskesini düşürüyordu. Toplumsal gelişmenin yasalarına dayanarak, yürekten bir inançla işçi sınıfının büyük devrimci hedeflerini ve sloganlarını gerçekleştireceğini dile getiriyordu: "Babalarımıza göre daha iyi mücadele ediyoruz. Çocuklarımız daha da iyi mücadele edecek ve *zafer kazanacaklar*. Yeni bir binanın temelini atıyoruz, bizler ve çocuklarımız o binayı tamamlayacak."[20]

"*Svesda*" ve "*Pravda*"da yayınlanan "Çin'de demokrasi ve popülizm ideolojisi", "Çin Cumhuriyetinin önemli bir kazanımı", "Asya'nın uyanışı" vd. başlıklı makalelerinde, enternasyonal işçi sınıfına, 1905-1907 yılları arasındaki Rusya devrimi aracılığıyla uyanışa geçen Asya halkalarının ulusal kurtuluş hareketini desteklemeye çağırıyordu. "Asya'da her yerde, güçlü bir demokratik hareket yayılıyor ve güçleniyor. Yüz milyonlarca insan, yaşam, aydınlık ve özgürlüğe uyanıyor. Kolektivizme giden yolun demokrasiden geçtiğini bilen ve sınıf bilinci taşıyan tüm bu işçilerin yüreğindeki bu dünya hareketini başlatan nasıl bir heyecan! Tüm dürüst demokrasilerin yerine getirdiği nasıl bir sempati bu genç Asya için!"[21]

Asya'da demokratik hareketin ilk sıralarında, Çin halkı yer almaktaydı. Lenin, Çin'deki ulusal kurtuluş hareketinin önderinin, devrimci-demokrat Sun Yat-Sen'in bazı görüşlerinin hatalı olduğunu belirtiyordu. Aynı zamanda, onun dürüst, tartışılabilir cumhuriyetçi-demokrat ruhunu, emekçiler ve sömürülenlerin, onların haklarının ve gücünün yanında olmasını çok takdir ediyordu. Lenin, yetenekleri ne olursa olsun, Çin Cumhuriyetinin farklı "uygar" sırtlanlara dayanamadıkları, Asya ve Yarı-Asya ülkelerinde halk kitlelerinin demokratizmini önemsemeyecek dünyada hiçbir güç olamayacağını söyleyerek güvenini dile getiriyordu.

Lenin ve Bolşevikler, sömürgeciliğe karşı en kararlı ve en tutarlı biçimde mücadele ediyorlardı. İtalya'nın 1911 ve 1912 yıllarında Afrika'daki savaş müzakereleri ve Tripoli'in İtalyanlar tarafından işgalini, Lenin, 20.yüzyılın "uygar" ülkelerinin yürüttüğü tipik bir sömürge savaşı olduğunu belirtiyordu. Kendi sözleriyle "yeni çağın" silahlarıyla Araplara yönelik mükemmel, uygar bir katliam."[22] diyordu. Kıyıda yaşayan Tripoli halkının gösterdiği direnişe yanıt olarak İtalya orduları tarafından "ceza" olarak yaklaşık 3000 Arap ve ailesi öldürüldü, kadınlar ve çocuklar katledildi... neredeyse 1000 Arap asıldı.

20 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.19., s.226/227
21 Aynı kitap s.82/83
22 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.18, s.329

Lenin, Tripoli'in Türklerin ellerinden İtalyan sömürgecilerin eline geçmesinin ardından yapılan barış anlaşmasına rağmen, savaşın gerçekte devam edeceğini, zira kıyıdan çok uzakta yaşayan, Afrika kıtasının içlerindeki Arap kabilelerinin ilhak anlamındaki barışı kabul etmeyeceklerini net olarak görüyordu. Aynı zamanda, özgürlüğe götürecek yolun ne kadar ağır ve engebeli olduğunu biliyordu. Emperyalist eşkiyalar, "onları 'uygarlaştırmaya' uzun süre devam edecekler; süngü ile, mermi ile, tuzak ile, ateş ile, kadınlarına tecavüz ile" ve geri kalmış ve silahsız halka uyguladıkları vahşet ile zafer elde edeceklerdi. Ama, sömürgecilerin bu zaferinin bir sonu olacağına da kesin olarak inanıyordu. Lenin, Arapların ve diğer ezilen Afrika halklarının gerçek bir dostuydu.

Sömürge halklarının özgürlük ve bağımsızlık mücadelesini, dünya proletaryasının emperyalizme karşı mücadelesinin bir parçası olarak görüyordu.

Rusya'daki legal parti merkezi, "*Pravda*" büyük bir illegal örgüt çalışması yürütüyordu. "*Pravda*" aracılığıyla, Lenin'in ve merkez komitenin direktifleri yerel parti örgütlerine ve yerel parti örgütlerinin bilgi malzemeleri merkez komiteye ve Lenin'e ulaşıyordu. Redaksiyonda, yerel parti görevlisi militanlarla bir araya geliniyor ve illegal koşullarda gelişen partiyi yapılandırma çalışmalarının deneyimleri genelleştiriliyor, işletmelerde ve birliklerde, sendikalarda, sigorta şirketlerinde vd. yeni parti örgütlerinin kurulması için ilerici işçilere yardım ediliyordu. "*Pravda*", parti ilkesi gereği mücadelenin merkezinde yer alıyordu.

"*Pravda*", partinin ilkelerinin bayrağını taşıyor ve Likidatörlere, Troçkistlere, Otzovistlere ve diğer tüm oportünistlere karşı mücadeleyi genişletiyordu. Yerel parti örgütlerini, partinin illegal sürüsüne katıyor, ısrarla ve sabırla işçi sınıfının siyasal birliği için mücadele ediyordu ve bu yolla Rusya işçi hareketini yeni bir devrime yöneltiyordu.

Lenin'in *Pravda*'sının kazanımlarını çok takdir eden işçiler, Bolşevikleri "Pravdacılar" olarak adlandırıyorlardı. Bu kazanımlar büyüktü. "Partinin devrimci emirlerine sadık kalıyorlar, işçi hareketinin yükselişe geçişini (özellikle 1912 başlarından itibaren) destekliyor ve yerel örgütü, basını ve ajitasyonu illegal çalışmalarla birleştiriyorlardı...sınıf bilincine sahip işçilerin ezici çoğunluğunu etraflarına topluyorlardı."[23] Lenin, *Pravda*'nın ardında, "Kuruş kuruş topladıkları paralarla hem çarlık terörünü hem de sosyalizme ihanet eden küçükburjuva Menşeviklerin rekabetini yenen on binlerce, yüz binlerce işçi var."[24] diyordu.

"*Pravda*"yı işçiler için yeni tipte bir kitle gazetesi olarak gören V.İ.Lenin, ısrarla partinin en iyi edebî güçlerinin *Pravda*'da yazmasına çalışıyor ve bunu başarıyordu. Yalnızca redaksiyonla değil, *Pravda*'nın sürekli çalışanlarından oluşan çoğunluk grubu ile mektuplaşıyordu, çoğunu kişisel olarak tanıyordu, her birinin tercihlerini, eksiklerini ve yeteneklerini biliyordu.

Pravda'nın faaliyet ile, emperyalist savaş döneminde çarlığın provakasyonları ve takipleri ile yok edilemeyecek olan Bolşevik kitle partisinin kesin temeli atılıyordu. *Pravda*, devrimci işçilerden yeni bir nesil, daha sonra, büyük sosyalist devrimin gerçekleştiği sırada ve içsavaş yıllarında önemli bir rol oynayan yüz binlerce proleter yetiştiriyordu. Ekim Devrimi'nden önce yayınlanan

23 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.21, s.336
24 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.337

Pravda'nın aktif çalışanları ve Lenin'in fikirlerinin savunucuları, Bolşevik Partiye 1913 ve 1914'te katılan İ.M.Vareikis, İ.D.Kabakov, G.N.Kaminski, M.M.Çatayeviç ve M.İ. Artyuçin, ve birçoklarıydı. Marksizm ve Leninizmin bayrağının taşıyıcısı ve partinin ideolojik silahı *Pravda*, Lenin'in *Iskra*, *Vperyod* ve *Proletari* dönemlerinde oluşturduğu Bolşevik yayınların geleneğini devam ettiriyordu. Bu çaba, Ekim Devrimi'nden sonra, Parti ve Sovyet basınında daha da artıyordu.

Lenin ve mücadele arkadaşları aracılığıyla *Pravda*'nın kurulması ve yapılanması, ağır koşullarda devrimci çizginin sürdürülmesi ve kitlelerin siyasî eğitimi için gazetenin kullanılması , tüm enternasyonal işçi hareketinin tarihinde yer alan mükemmel bir örnektir. Yabancı komünist militanların teyit ettiği gibi, *Pravda*'nın zengin gelenekleri, tüm ilerici, komünist ve devrimci dünya basınına örnek olarak hizmet etmektedir.

Lenin'in Dergisi "Prosveşçeniye" (Aydınlanma)

Bolşeviklerin legal yayıncılık faaliyeti, yalnızca *Pravda* ile sınırlı değildi. V.İ.'nin talimatı üzerine, 1911'de Bolşevik aylık dergi "*Prosveşçeniye*" kurulmuştu; ilk sayısı, aynı yıl Aralık ayında Petersburg'da çıktı. Dergi Haziran 1914 yılına kadar varlığını korudu ve Rusya ilerici işçilerinin Marksizmi esas alan enternasyonal düzeyde eğitimlerinde muazzam bir rol oynuyordu..

Lenin, Gorki'yi derginin edebiyat bölümünün yönetimine çağırıyordu. Derginin yapılanmasında katkıda bulunmak üzere Gorki'nin bu öneriyi kabul etmesine çok sevinmişti. "Bu, gerçekten harika olacak, zaman zaman edebiyatçıları yanımıza çekmek ve *Prosveşçeniye*'yi ileriye götürmek! Harika bir şey! Yeni, proleter bir okur. Dergiyi ucuz satıyoruz. Siz yalnızca edebiyatı getirin, umutsuzluğa kapılmadan, vazgeçmeden. İşçileri biraraya getireceğiz. Onlar muhteşem kişiler. İşçi olan bizim altı Duma meclis üyemiz mükemmel bir *parlamento dışı* çalışma yaptı. Hakiki bir işçi partisi oluşturmanın yeri, burası."[25]

Lenin *Prosveşçeniye*'yi önce Paris'ten ve daha sonra Krakov'dan yönetiyor, yazıları redakte ediyor ve M.A.Savelyev, M.S.Olminski, A.İ.Ulyanova-Yelisarova vd. redaksiyon ekibi üyeleriyle sürekli yazışıyordu. Bu dergide, çalışmalarından 26'sını yayınlıyordu. Bunlardan bazıları: "Marksizmin üç kaynağı ve üç temel ögesi", "Ulusal soruna ilişkin eleştirel notlar", "Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı" vd.

Karl Marx'ın 30.ölüm yıldönümü anısına yazdığı "Marksizmin üç kaynağı ve üç temel ögesi" başlıklı makalesinde, Lenin, burjuva biliminin Marksizmin bir tür "tarikat" olduğu iddiasını çürütüyordu: "Marksizm, içine kapalı, dünya uygarlığının gelişiminin askerî yolunun *dışında* ortaya çıkan öğreti gibi fosilleşmiş bir öğreti anlamında tarikatçılıkla ilgili değildir. Tersine, Marx'ın dahiyane yanı özellikle de ilerici düşüncenin önceden sormuş olduğu soruya yanıt vermiş olmasıdır. Öğretisi,... insanlığın Alman felsefesi, İngiliz siyasal ekonomisi ve Fransız sosyalizmi görünümünde 19. yüzyılda yarattığı en iyi şeyi haketmiş olan mirasçısıdır."[26]

25 V.İ.Lenin:*Bütün Eserleri*, c.35, s.65/66
26 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.19, s.3,4

Lenin'e göre, Marx ve Engels, kendilerinden önceki 18. yüzyıl Fransız düşünürlerinin ve Feuerbach'ın materyalizminde, Alman klasik felsefesinin en önemli başarısı olan Hegel'in idealist diyalektiğinde saplanıp kalmadılar. Felsefeyi geliştiriyor ve her tür batıl inanca, her tür gericiliğe ve her tür burjuva düzeni savunusuna karşı, onlarla uzlaşmadan, uyumlu ve kendi içinde bütünlüklü bir dünya görüşü oluşturan diyalektik ve tarihsel materyalizmi yaratıyorlardı. Lenin, felsefî Marksizmin yalnızca işçi sınıfına değil, tüm insanlığa da bilginin güçlü araçlarını verdiğinin altını çiziyordu.

Kapitalizmin iktisadî yapısını araştıran İngiliz siyasal ekonomisinin klasik düşünürleri Adam Smith ve David Ricardo, değer kuramının temel taşlarını ortaya koyuyorlardı. Bu araştırmalara dayanarak ve onlara eleştirel yaklaşıp analiz ederek Marx emeğin değeri kuramını oluşturuyor ve tutarlı biçimde geliştiriyor ve yeni bir siyasal ekonomi kuramı yaratıyordu. Artı-değer kuramı, kapitalizmin kaçınılmaz olan çöküşünü derin bir bilimsel temele oturtan Marksizmin genel iktisat öğretisinin temel direğiydi.

Marx ve Engels, kapitalist toplumu mahkûm eden ve lanetleyen ve geleceğin toplumu üzerine bir dizi dikkate değer tahminler yürüten Saint-Simon, Charles Fourier ve Robert Oven gibi büyük ütopist sosyalistlerin kazanımlarını sürekli takdir etmişlerdi.

Ancak, öngördükleri sosyalizm, sınıf mücadelesine yer olmayan, proletaryanın tarihsel rolünü anlamayan bir sosyalizmdi ve bu nedenle, gerçekleştirilemezdi. Lenin'e göre "ütopik sosyalizm, gerçek bir çıkış yolu gösterecek durumda değildi. Ne kapitalizmin ücret köleliğinin özünü açıklayabilirdi, ne kapitalizmin gelişim yasalarını ortaya çıkarabilirdi, ne de yeni bir *toplumun yaratıcısı* olabilecek toplumsal bir güç bulabilirdi.[27] Bunu Marksizmin temelini oluşturan Marx ve Engels'in bilimsel sosyalizmi yapıyordu ancak.

Marx'ın öğretisi, gerçek olduğu için güçlü, diye vurguluyordu Lenin. Bunun ve yalnızca bu işçi sınıfı öğretisinin, eski, kapitalist toplumu ortadan kaldırmak ve yeni bir sosyalist düzen kurmak için burjuva toplumunun önyargılarından kurtulmayı, aydınlanmayı ve örgütlenmeyi sağlayabileceğine kesinlikle inanıyordu.

"Karl Marx'ın öğretisinin tarihsel yazgıları" başlıklı makalesinde Lenin, Marksizmin programatik dokümanının -*"Komünist Parti Manifestosu"*- yayınlanmasından beri, dünya tarihinde üç dönemin yaşandığını saptıyordu: 1848 Devriminden Paris Komünü'ne (1871) kadar geçen süre; Paris Komünü'nden ilk Rusya devrimine (1905) uzanan süre; üçüncüsü ise Rusya devrimi ile başlayan dönem. "Marksizmin yükselişine göre dünya tarihinin üç büyük döneminin her biri, Marksizm için yeni kanıtlar ve yeni zaferler getiriyor. Ama, proletaryanın öğretisi olarak Marksizm, daha büyük bir zafere gelecekteki tarihsel dönemde ulaşacaktır."[28] Bu bilimsel öngörüye dayalı sözleri, doğrulandı. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi, insanlık tarihinde yeni bir evreyi başlatıyordu: Emperyalizmin çöküş evresi ve komünizmin kurulması, Marksizmin muhteşem zaferinin evresi.

1913'te Stuttgart'ta August Bebel ve Eduard Bernstein tarafından yayına hazırlanan *"F.Engels ve K.Marx Arasındaki Mektuplaşmalar 1844 –1883"*, dört cilt olarak yayınlandı. Kitap, Marx ve Engels'in birbirine yazdıkları 1386 mek-

27 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.19, s.7
28 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.18, s.579

tubu içermektedir.1913 yılının Ekim ve Aralık ayları arasında Lenin yoğun olarak bilimsel komünizmin kurucularının mektuplarını inceliyor, üzerinde çalışıyordu. Bu çalışma, daha sonra Lenin'in o dönemi anlatan ve ilk kez 1959'da SSCB'de yayınlanan "K.Marx ve F.Engels arasındaki mektup alışverişinin dizini 1844 - 1885" başlıklı çalışmasında yer almaktadır.

Lenin, "*Prosveşçeniye*" dergisi için, daha önce Aralık 1913'te "*Proletarskaya Pravda*"da hakkında bilgi verdiği Marx ve Engels'in mektupları üzerine uzun bir yazı hazırladı. Ama, yazı tamamlanamadı, ancak 1920'de Engels'in 100.yıl dönümünde *Pravda*'da basıldı.

V.İ., çok sayıdaki çalışmasını hazırlarken Marx ve Engels arasındaki mektup alışverişi dizinini değerlendiriyordu, öncelikle de genel olarak tanınan yazısı *"Karl Marx"* adlı çalışmasında. Bu yazısını, I. Dünya Savaşının başlamasından kısa bir süre önce Poronin'de kaleme alıyor ve 1914 Kasım'ında İsviçre'de tamamlıyordu. Bu çalışma 1915'te Granat Kardeşler Ansiklopedisinde kısaltılmış biçimde yayınlandı. Yazıda, bilimsel komünizmin büyük kurucusunun öğretisi özetlenmiş, aynı zamanda olağanüstü ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Lenin, bu öğretinin içeriğini anlatıyor ve "bütününde modern materyalizmi ve modern bilimsel sosyalizmi dünyanın tüm uygar ülkelerinde işçi hareketinin teori ve programı olan"[29] Marx'ın görüşlerinin şaşırtıcı mantıksallığının ve kararlılığının altını çiziyordu.

Temmuz ve Ağustos 1912'de *Pravda*'da yayınlanan "Altı aylık çalışmanın sonuçları" başlıklı makalesinde, Bolşeviklere, Moskova'da "*kendi* günlük gazetelerini çıkarma" görevi veriyordu. Merkez komitenin çağrısı üzerine, Ocak 1913'te Moskova işçileri arasında gazete için para toplanmaya başlandı. 25 Ağustos 1913'te Moskova'da, Moskovalı proletarya tarafından çok sevilmiş olan Bolşevik gazete "*Naş Put*" (Yolumuz) yayınlandı. Ama ömrü kısa sürdü. Yalnızca 26 sayı yayınlanabildi. 12 Eylül'de polis tarafından yasaklandı. *Naş Put* gazetesinde Lenin'in 10 makalesi yayınlandı.

Lenin, 25 Şubat-26 Haziran 1914 tarihleri arasında Petersburg'da yayınlanan legal *"Rabotniza"* (Kadın İşçi) dergisinde kadın işçiler arasında parti aydınlanması alanında geniş kapsamlı bir faaliyet yürüttü. N.K.Krupskaya, İnes Armand, L.N.Stal, A.İ.Ulyanovna vd. bu dergide aktif olarak çalıştı. Lenin, Ekim 1913'ten itibaren kesintilerle Petersburg'da yayınlanan Bolşevik "*Voprossi Straçovaniya*" (Sigortacılığın Sorunları) başlıklı legal haftalık dergiye büyük önem veriyordu. Bu dergi, sigorta kuruluşlarının merkezileştirilmesi, sigorta şirketlerinde işçilerin özyönetimi, vd. mücadelesini Bolşeviklerin "kısaltılmamış sloganlar" mücadelesi ile başarılı bir şekilde birleştiriyordu.

Polonya'da kaldığı süre içinde, legal ve illegal basın için yaklaşık 400 makale yazıyordu; sayısız mektubu ise, bunun dışındadır.

Basın ajitasyonu ve propagandasının legal ve illegal biçimlerinin bağlantısı, sistematik olarak on binlerce, yüz binlerce bilinçli mücadeleciye yönelik olarak Bolşeviklerin demokrasi ve sosyalizm eğitimi yapmasına olanak veriyordu. Daha sonra, Lenin, Bolşeviklerin işçiler için yeni tipte dönemsel yayınlar hazırlama deneyimlerine sıkça başvuruyordu, çünkü bu deneyimlerin enternasyonal açıdan muazzam bir önem taşıdığını ve acilen diğer ülkelerin komünist ve işçi partilerinden yararlanmak gerektiği düşüncesindeydi.

29 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.21, s.38

Duma Grubuna Talimat

Lenin, IV.Duma'nın seçimlerinden sonra, merkez komitenin yurtdışı bürosu ve Bolşevik milletvekilleri arasında yakın ilişki oluşturmaya çalışıyordu. Duma'da işçi bir milletvekilinin görevini, sorumlulukla yüklü bir mücadele görevi olarak görüyordu. İşçi milletvekilinin yükümlülüğü, milyonlar adına ortaya çıkmak ve davranmak, Duma kürsüsünden devrimci fikirlerin propagandasını yapmak ve Bolşevik Partisinin yüce bayrağını geliştirmekti. Lenin, Bolşeviklerin Duma'daki çalışmasını dikkatle izliyordu; hızlı adımlar attıklarında onları uyarıyor ve kendi hataları ve başarılarına dayanarak onları eğitiyordu.

Lenin, Duma önündeki ilk konuşmalarında Bolşevik milletvekillerinin kendilerinin kesin, ciddî ve saygılı bir şekilde, Rusya sosyaldemokrasisinin sosyalist proletaryanın büyük enternasyonal ordusunun parçalarından biri olduğunu, kapitalizmin sonunun gelmekte olduğunu ve biraraya gelen milyonlarca proletaryanın, içinde kitlesel yoksulluğun olmadığı, insanın insan tarafından sömürülmediği sosyalist bir toplumu kuracağını dile getirmelerini öneriyordu. Lenin, gruba, sesini, açıkça savaşa karşı işçi sınıfının kararlı protestosunu dile getirmiş olan Basel Enternasyonal sosyalist kongresinin sesiyle birleştirmesi gerektiğini söylüyordu. Grup şunu açıklamak durumundaydı: İşçiler, barış istiyor, başka güçlerin Balkan savaşına karışmalarına karşı çıkıyor, Balkanlardaki tüm halkların özgür ve eşit haklara sahip olmasını savunuyor! Bolşevik milletvekilleri kendi deklârasyonlarında Rusya'daki katlanılamaz ağır durumu açıkça sergilemek, işçi sınıfının sefaletini ve köyün yoksullaşmasını, halkın hukuktan yoksunluğunu ve ülkede polisin keyfî davranışını ortaya koymak ve insanın nefes almak için nasıl havaya ihtiyacı varsa siyasî özgürlüğe de ihtiyacı olduğunu açıklamak zorundaydılar. Deklârasyonda, proletaryanın kurtuluş hareketindeki öncü rolünün özellikle altının çizilmesi gerekiyordu, zira özellikle de proletarya özgürlük mücadelesinde genel demokrasiyi öngörüyordu, proletarya modeldi, cesaret veriyor ve halkta ve ülkede yeni bir ses yaratıyordu.

Grubun Menşevik ve Bolşevik taraflarının görüşlerinin keskin bir şekilde birbirinden ayrıldığı deklârasyon taslağı hakkındaki uzun görüşmelerinden sonra, Bolşevik milletvekilleri savundukları tüm pozisyonları koruyabiliyorlardı. Lenin'in talimatları doğrultusunda, partinin mini programının hemen hemen tüm önemli noktaları deklârasyona dahil edildi. Sosyaldemokrat grubun deklârasyonu, 7 Aralık tarihinde neredeyse tümüyle Duma'da okunmuştu. Bir sonraki gün *Pravda*'da yayınlandıktan sonra, işçi kitlelerinde geniş destek buldu. Deklârasyon, işçi sınıfının çarlığa karşı mücadelesinin güçlenmesinde önemli bir rol oynuyordu.

Başlangıçta IV.Duma'nın sosyaldemokrat grubu bir bütündü ve 7 Menşevik ve 6 Bolşevikten oluşuyordu. Menşevikler, bir oyla çoğunlukta olmalarını kullanıyor ve Rusya işçilerinin ezici çoğunluğunu temsil eden Bolşevik milletvekillerinin temel haklarını çiğniyorlar, işçilerin yaşamındaki en önemli sorunlar üzerine onları Duma kürsüsünde konuşturmuyorlar ve Duma komisyonlarında çalışmalarını imkânsız hale getiriyorlardı. Lenin'in girişimi üzerine, merkez komitenin Krakov'daki parti emekçileriyle toplantısında Menşeviklerden grubun her iki tarafı için eşit sayıda temsil edilmeyi istemeye oybirliğiyle karar verildi. Ama, kararın pratikte gerçekleştirilmesinde, Lenin ve merkez komite, bu

soruna ilişkin kararın görüşülmesinde oy vermiş olan Bolşevik milletvekillerinin bir bölümünün ve Stalin'in gösterdiği belli bir direncin üstesinden gelmek zorundaydılar. Stalin, Bolşevik Duma milletvekillerinin Menşevik gazete '*Luç*'tan ayrılmasının doğru olduğunu kabul ediyor ve Menşeviklerin *Luç*'un *Pravda* ile birleşmesi önerisini reddediyordu. Ama aynı zamanda, toplantıda alınan bu karara rağmen, Menşeviklere 6'ya karşı 7 dağılımının eşitlenmesi talebini yöneltmeyi, bu türden sağlam bir politika için 6 kişinin henüz olgun olmadığı, henüz hazır olmadığı gibi bir temelsiz düşünce öne sürerek reddediyordu.

Menşeviklerin, Bolşeviklerin sosyaldemokrat grup içinde eşitlik talebini reddetmelerinden sonra, Bolşevik milletvekilleri Lenin'in ve merkez komitenin talimatı üzerine Duma'da bağımsız "Rusya sosyaldemokrat işçi grubunu" oluşturuyorlardı. Bağımsız grubun oluşması, Rusya işçilerinin Bolşevik Partisinin bayrağı altında biraraya gelmesinde büyük bir rol oynuyordu.

Lenin'in Bolşevik milletvekillerine nasıl ısrarla ve titiz bir biçimde Duma kürsüsünü devrim için de kullanmanın gerekli olduğunu anlatması bilinen bir durumdur. Milletvekilleri tekrar tekrar Lenin'e gidiyor ve hem onunla yaptıkları bireysel görüşmelerde, hem de merkez komitenin oturum ve görüşmelerinde kendisinden Duma çalışmasına ilişkin tüm sorunlara yönelik direktifler ve öneriler alıyorlardı. A.Y.Badayev anılarında, Lenin'in bıkıp usanmadan Bolşevik milletvekillerine şunları anlattığını yazmıştır: "Bir işçi delegesinin görevi, Duma kürsüsünden günbegün işçi sınıfının güçlü ve kudretli olduğunu, tüm bakanlarını ve hükümetini alaşağı edecek olan devrimin tekrar yükselişe geçeceği günün fazla uzak olmadığını anımsatmaktı. Elbette değişiklikler ve hatta herhangi bir yasa önerilebilirdi, ama tüm bunların bir şeyi halletmesi gerekiyordu: İşçi sınıfının hakkı olmadığından ve fütursuzca kuvvetle sömürülmesinden söz eden hükümetin ürkütücü keyfiliğini yansıtan çarlık düzenini karalamaktı. İşte bu, işçinin delegesinden duyması gereken şey olmalıydı."[30]

Bolşeviklerin en önemli Duma konuşmaları, Lenin tarafından ya da onun yardımıyla hazırlanmıştır. Nisan 1913'te V.İ., ulusal sorun hakkında hazırladığı bir tasarıyı milletvekili G.İ.Pertovski'ye gönderiyordu. Mayıs ayında A.Y.Badayev için "Halk Eğitimi Bakanlığı politikası için" başlıklı konuşmanın taslağını hazırlıyor ve bir Bolşevik milletvekilinin 1913 yılı bütçesi hakkındaki Duma'da sunacağı konuşmanın taslağını Petersburg'a gönderiyordu. Haziran'da N.R.Şagov için "Bugünkü hükümetin (genel) toprak politikası sorunu hakkında" başlıklı konuşmanın taslağını yazıyordu.

Lenin, 1914'te Duma'ya sunmak üzere ulusal eşitlik üzerine iki yasa taslağı hazırlıyordu (bunlardan biri, Mart 1914'te "*Put Pravdi*" gazetesinde yayınlandı) ve Bolşevik Duma grubu için "Ulusal politika sorunu hakkında" ve "Tarım Bakanlığı bütçesi sorunu hakkında" başlıklı konuşma taslaklarını yazıyordu. Bolşevik milletvekillerinin Duma'daki konuşmaları burjuva ve büyük toprak sahibi gericilerin maskesini düşürüyor ve emekçiler arasında geniş destek buluyordu.

Lenin, Duma dışındaki parti grubunun illegal çalışmalarında parti kararlarının uygulanmasını dikkatle izliyordu. Bolşevik milletvekilleri, kitlelerde büyük bir ajitasyon-propaganda ve örgütlenme çalışması yürütüyor, fabrikalarda ve işyerlerinde ve işçi çevrelerindeki faaliyetleri hakkında bilgi veriyor, grevdekilerin

30 Aleksey Badayev: *Krallık Duması'ndaki Bolşevikler Anılar*, Berlin, 1957, s.211

desteklenmesini örgütlüyor ve *Pravda* için yazıyorlardı. İllegal parti örgütlerinin toplantılarında da sık sık konuşuyorlardı, çalışmalarında onlara yardım ediyor, yeni parti hücreleri kuruyorlardı, *Pravda*'nın el konulan sayılarının büyük bölümünü gizli adreslere gönderiyorlar ve merkez komitenin emirlerini uyguluyorlardı.

Bolşevik grubun Duma'daki faaliyetine ilişkin olarak daha sonra Lenin, Bolşevik milletvekillerinin "burjuva ve entelektüellerin güzel konuşmasıyla, evlerindeki 'salon efendisi becerikliliği' ile değil, işçi kitlelerine bağlanmaları, kendilerini kitlelere feda ederek çalışmaları ile, mütevazi görünmeyen, ağır, karşılığı olmayan ve özellikle de illegal propaganda ve örgütlenmeye yönelik tehlikeli işlevleri uygulaması ile ışık saçıyordu."[31] diyordu.

Böylelikle, Lenin yönetiminde proletarya partisinin yeni tipte parlamenterleri oluştu. Bolşevik milletvekilleri, partilerinin bilinçli karar mercileri idi. Verdikleri kararlar, Bolşevik Duma temsilcileri için bağlayıcıydı. Parlamento grubu içindeki bütünlük, parti içinde yer almaları ile gerçekleşti.

Hiddet ve kızgınlık, Bolşevik saflarında Malinovski'nin vekillik görevini kendiliğinden bırakmasına yol açıyordu. Bolşevik Parti, o zamanlar onun ajan olduğunu farketmemişti. Ama farkettiği zaman, Lenin bundan önemli sonuçlar çıkarıyordu. *'Sol Radikalizm' Komünizmde Çocukluk Hastalığı"* başlıklı meşhur yazısında, legal ve illegal çalışmalar arasında hızlı değişikliğin yaşanmasının, özellikle üst yönetimi, özellikle liderleri gizli tutma zorunluluğuyla bağlantılı olarak Rusya'da bir zamanlar çok tehlikeli olaylara yol açtığı saptamasını yapıyordu. "İçlerinde en kötüsü, 1912'de Malinovski'nin Bolşeviklerin merkez komitesindeki ajanlık yapması idi. Onlarca, ama onlarca çok iyi ve sadık yoldaşın tutuklanmasına, hapishaneye götürülmesine neden oluyor ve çoğunun ölümüne yol açıyordu. Henüz çok büyük bir iyileşmez yaraya dönüşmemiş olması, legal ve illegal çalışmalarımız arasındaki doğru bir ilişkinin var olmasından kaynaklanıyordu."[32]

Lenin, Bolşeviklerin genel enternasyonal komünist hareketi için "parlamenterlik" deneyimlerinin taşıdığı büyük önemi tekrar tekrar dile getiriyordu. Bu deneyimlerden hareketle, komünist partilerin kendi parlamento gruplarına karşı aşırı katı bir tavır göstermelerini talep ediyor ve bu soruna ilişkin aşağıdaki ilkeleri dile getiriyordu: Parlamento gruplarının tümüyle merkez komitenin direktiflerine uyması; parlamento gruplarına ağırlıklı olarak devrimci işçilerin alınması; parlamenterlerin komünist tutarlılık açısından parti yayın organlarında ve parti toplantılarındaki konuşmalarının titiz biçimde incelenmesi; milletvekillerinin kitlelere ajitasyon çalışmasına gönderilmesi; oportünist eğilimleri olanların gruplardan uzaklaştırılması. Bu ilkeler, enternasyonal komünist hareket içinde tam destek buldu.

Merkez Komitenin Krakov ve Poronin Toplantısında

1912 yılı Aralık ayının sonunda, Krakov'da V.İ.'nin evinde merkez komite parti militanlarıyla bir toplantı yapıldı. Gizlilik nedeniyle, bu "Şubat toplantısı" olarak adlandırıldı. Toplantıya merkez komite üyeleri, Bolşevik Duma parla-

31 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.21, s.163
32 V.İ.Lenin: Bütün Eserleri, c.31, s.30

menterleri ve Petersburg, Moskova bölgesinin, Güneyin, Ural ve Krakov bölgesinin illegal parti örgütlerinin çalışanları katıldı.

Parti temsilcilerinin Rusya'dan gelmeleri Lenin için büyük bir bayramdı. Çok heyecanlıydı ve neşeliydi, oturum dışı zamanlarda gelenlerin her biriyle uzun sohbetler yapıyor ve tanışıyordu.

Toplantı, Bolşevik Partinin Prag parti konferansından sonra yaşamış olduğu deneyimlerden bir sonuç çıkarıyordu. Lenin, 1912 grev mücadelesini derinden inceleyerek bu soruna ilişkin bir rapor verdi. Depresyonun bir canlanma ile çözülmesinin tek başına olmadığını, işçi sınıfının da kapitalistlere ve çarlık monarşisine karşı kitlesel saldırıya geçtiğini söylüyordu. Karşılıklı olarak birbirlerini tamamlayan, güçlenen ve politik gösterilerle bağlantılı olan ekonomik ve siyasî grevler dalgası, Rusya'yı, bu açıdan tüm dünyada, en gelişmiş ülkelerin zirvesine çıkaracak kadar yükselmişti. Siyasî grevlere katılanların sayısı milyona ulaşmıştı. Rusya, yeni bir devrimin olgunlaşma dönemine girmişti. Lenin, yaklaşmakta olan yeni devrim öncesinde büyümekte olan devrimci canlanmanın 1905 devrimine göre, çok daha yüksek olduğuna işaret ediyordu.

Lenin, işçilerin 1912 yazındaki devrimci grevlerinin hemen ardından orduda ve donanmada memnuniyetsizlik ve ayaklanma hareketinin başladığını (Türkistan'daki öncü orduların ayaklanmaları, Sivastopol ve Kronstadt'daki denizcilerin isyanları), bu ayaklanmaların geniş halk kitlelerinde, özelikle de orduların ana kitlesini oluşturan köylüler arasında artan huzursuzluğa ve kızgınlığa işaret ettiğini gösteriyordu. Rusya işçi sınıfının en önemli görevi, tüm demokratik kitleleri devrim için harekete geçirmek ve eğitmek, Romanovların monarşisini yıkacak ve Rusya'da özgürlük ve demokratik bir cumhuriyet kuracak güçlü saldırıyı yönetmekti. Toplantı, partinin ve işçi sınıfının büyümekte olan devrimci yükselişin koşullarında ana görevlerini belirleyen raporuna ilişkin bir karar çıkarıyordu.

Lenin'in talebi üzerine, toplantıda, mutlakiyetçi Rusya koşullarında "legal ve yarı legal işçi örgütlenmeleri ağının bir bütün olarak illegal partiyi saran parti hücrelerinin" örgütlenmenin tek doğru yolu olduğunu ve illegal hücrelerin kamuflaj biçimlerinin çeşitli oluşunun, iş biçimlerinin yerel koşullara uyumunda olabildiğince esnek davranabilmenin illegal örgütlerin varlığını koruyabilmesinin garantisi olduğu belirleniyordu.

Toplantıda Lenin, "Likidatörlük ve birlik ilişkisi üzerine" başlıklı çok önemli bir rapor sunuyordu. Lenin, Troçki'nin girişimiyle 1912'de yapılan ve kendini "RSDİP örgütlerinin konferansı" olarak adlandıran Ağustos konferansının, gerçekte bir likidatörler konferansı olduğunu, çünkü özünde partiden uzaklaştırılan ve Rusya işçi kitlelerinden kopuk likidatör gruptan oluştuğunu belirtiyordu. Likidatörlere karşı kararlı bir mücadele, önceden de olduğu gibi, partinin en önemli göreviydi. Toplantı, Lenin'e ait olan ve temel noktasını tabandaki sosyaldemokrat işçilerin -işletme hücrelerinde, işletme komitelerinde, bölge gruplarında, kent merkezlerinde, çeşitli legal kuruluşlarda, vd.- birliği tezinin oluşturduğu bir kararı geçiriyordu. Lenin'in tabanda birlik cephesi taktiği üzerine tezi, komünist partilerin strateji ve taktik seçenekleri arasına kesin olarak giriyordu

Ayrıca, toplantı Lenin'in sosyaldemokrat Duma grubu, sigorta kampanyası, ulusal sosyaldemokrat örgütler ve *Pravda* redaksiyonunun yeniden örgütlen-

mesi ve çalışması üzerine kararlarını kabul ediyordu. Yakın geleceğe yönelik parti çalışmasının tüm önemli sorunlarına ilişkin ana yönü gösteren toplantı kararları, merkez komite tarafından onaylandı ve toplantı hakkında bir "bildiri" ile tek bir broşür halinde yayınlandı ve parti örgütlerine gönderildi. Bunlar, partinin güçlenmesinde ve bütünleşmesinde, parti tarafından işçi sınıfının çoğunluğunun kazanılmasında önemli rol oynuyorlardı.

1913 yılının başlarında, N.Konstantinovna'nın sağlık durumu bozuldu. Doktorlar, birkaç aylığına dağlara gitmesini önerdiler. Mayıs ayının başında Lenin ve Krupskaya Zakopane Dağ kür tedavi merkezi yakınlarındaki Poronin köyüne gittiler. Orada Therese Skupien'den iki oda ve mutfaktan ibaret, ayrıca bir de Lenin'in çalışma odası olarak kullandığı tavanarası bulunan küçük bir ev kiraladılar. Burada, Lenin ve N.K., ve anneleri 1913 ve 1914 yıllarında iki yaz sezonu kaldılar. "Burada köylüler gibi yaşıyorduk, erken kalkıyor ve tavuklarla birlikte uyumaya gidiyorduk" diye anlatıyor Lenin Maria İlyiniçna'ya Poronin'deki yaşamı üzerine. Her zaman olduğu gibi, Lenin kahvaltıdan önce erkenden evden çıkıyor, pek uzakta olmayan Dunayec'in dağ sularında yüzüyordu. Sonra postahaneye gidiyordu. Aldığı mektuplara bir göz atıyor, acil telgraf ve mektupları hemen yanıtlıyor ve gönderiyordu. Kahvaltıdan sonra, arada küçük bir öğle yemeği molası vererek akşam saat yediye kadar çalışıyordu. Sonra bisikletine biniyor ve mektupları istasyona götürüyordu. Güzel havalarda Tatra'nın karlı zirvesine muhteşem bir bakış sunan Galicova Grapa tepesine gidiyor, orada çalışıyordu. Zaman zaman dağda gezinti yapıyordu. Poronin'in halkı bugün hâlâ cepleri gazetelerle dolu spor bir takım giyen "Pan Ulyanov"u anımsamaktadırlar. O zamanlar, oraya gelenler içinde yerli halkla sık sık sohbet eden ve onların yaşam koşulları, ekinleri, buğdayları, gelirleri, vd. ile en çok ilgilenen tek kişi olduğunu söylemektedirler.

Poronin, N.Konstantinovna'nın sağlığına, beklenenin tersine, iyi gelmemişti. Krakov doktorları, ona, guvatr hastalıklarında meşhur bir uzman olan Profesör Kocher'a gitmesini tavsiye etmişlerdi. Bu nedenle, İsviçre'ye, Bern'e gitmesi gerekiyordu.

Haziran ayının ikinci yarısında Lenin ve Krupskaya Bern'e gittiler. Yolda Viyana'da indiler. Burada yoldaşlarını ziyaret edip şehri gezdikten sonra, yolculuklarına devam ettiler. Bern'e geldiklerinde V.İ. ve N.K. orada göçmen olarak yaşayan Bolşeviklerden G.L.Şklovski'nin ailesi tarafından karşılandılar ve onların evine taşındılar. Daha sonra, karanlık, küçük ve nemli olan, ama ucuz olduğu için tercih ettikleri küçük bir oda kiraladılar. Kısa bir süre sonra N.K.'nın hastahaneye yatması gerekti, orada üç hafta kaldı. Sabahları Lenin hastaneye gidiyor, kalan zamanı kütüphanelerde geçiriyordu, çok okuyor ve ilgisini çeken konularda notlar alıyordu.

Bern'de "Ulusal sorun üzerine tezler" ve bu konu hakkındaki bir konuşma için plân yapıyordu. Zürih, Cenevre, Lozan ve Bern'de ulusal sorun üzerine konuşmalar yaptı. Onu dinleyenlerin anılarında yalnızca Bolşevikler değil, diğer sosyalist partilerin göçmen gruplarının temsilcileri de yer almıştır. Salonlar hep ağzına kadar doluydu. 3 Ağustos 1913'te V.İ., Bern'de RSDİP'in yurtdışı örgütlerinin ikinci konferansında "partideki durum üzerine" başlıklı bir rapor sundu.

Ağustos ayı başında Lenin ve Krupskaya Poronin'e geri döndüler; bu arada, merkez komite üyeleri ve Bolşevik Duma parlamenterleri toplantı için gel-

mişlerdi. Lenin'in başkanlığında 9 Ağustos'ta yapılan toplantıda partideki durum ve partinin görevleri, sosyaldemokrat Duma grubu, eyleme yardımlara ilişkin Genel Rusya Kongresi ve tüketim birliklerinin kongresi, parti okulu, *Pravda*, *Prosveşçeniye* , *Priboi* yayınevi, *ZO* (Sosyaldemokrat Gazete) ve Moskova'da Bolşevik gazetenin kurulmasına ilişkin sorunlar üzerinde görüşüldü.

Lenin Poronin'de August Bebel'in ölüm haberini aldı. RSDİP merkez komitesi adına hemen Alman sosyaldemokratlarına Bebel'in 17 Ağustos'ta *Vorwärts* gazetesinde açıklanan ölümü vesilesiyle bir başsağlığı yazısı yazdı. 8 (21) Ağustos'ta "*Severnaya Pravda*" Lenin'in "August Bebel" başlıklı makalesini yayınladı. Burada, Bebel'in faaliyetlerini ve başarılarını dile getirmiş, Alman proletaryasının muhteşem bir önderi olarak ve oportünizme ve reformizme karşı aktif mücadele etmiş enternasyonal sosyaldemokrasinin nüfuzlu bir militanı olarak anmıştı.

1913 sonbaharında, Poronin'de merkez komitenin parti militanları ile bir toplantı yapıldı. Gizlilik nedeniyle "Yaz" toplantısı olarak adlandırıldı. Parti tarihi literatürüne "Poronin" toplantısı olarak geçti. Katılımcıların çoğu, çiftçi Gut Mostovi'nin pansiyonundaki turistler olarak biliniyordu. Toplantı pansiyonda ve V.İ.'nin evinde yapıldı Lenin'in açılış konuşmasıyla başladı ve doğrudan onun yönetiminde sürdü.

Lenin, merkez komitenin çalışması hakkında bir rapor verdi. Öncelikle devrimci hareketin ve Rusya'daki parti çalışmasının örgütlenmedeki başarısının artmasının, Bolşevik Partisinin çizgisinin doğru olduğunu gösterdiğine işaret etti. IV. Duma'nın seçimlerindeki büyük başarılar, "*Pravda*"nın kurulması, grevlerdeki yüksek düzey; tüm bunlar, merkez komite yönetiminde yürütülen parti çalışmalarının sonucuydu. Lenin, toplantıda, üstlendiğimiz sorumlulukları yerine getirdiğimizi vicdan rahatlığıyla söyleyebiliriz, diyordu. Bölgelerden gelen raporlar, işçilerin kendi örgütlerini kurma ve güçlendirme istek ve çabalarının kanıtıydı.

Merkez komitenin raporuna ilişkin olarak Lenin'in hazırladığı ve içlerinde yeni koşullarda partinin görevlerinin ve parti çalışmasının temel biçimlerinin belirlendiği "Şimdiki dönemde ajitasyon görevleri üzerine" ve "Örgüt sorunu ve parti kongresi kararı üzerine" vardığı sonuçları kabul ediyordu.

Lenin toplantıda, o zamanlar şovenist hiddetle, liberal burjuvazi ve baskı altındaki ulusların üst zümreleri içinde milliyetçi eğilimlerin artmasıyla bağlantılı olarak ilk sıraya yükselen ulusal sorun hakkında ayrıntılı bir konuşma yaptı. Bolşeviklerin sürekli mücadele ettiği ve yeni devrimci yükseliş yıllarında güçlendirdiği işçi hareketinin enternasyonal mücadele birimi için, ciddî bir tehlike ortaya çıkmıştı.

Poronin toplantısı, Lenin tarafından kaleme alınan ulusal soruna ilişkin kararı kabul etti. Toplantıda, RSDİP'in programında yer alan bu alandaki talepler somutlaştırılıyor ve bir dizi yeni yönlendirici ilke belirleniyordu. Toplantıda, Bolşeviklerin ulusal program sorununu sonraki parti kongresinin gündemine koyması gerektiğinin altı çiziliyordu.

Lenin, Poronin toplantısında ele alınan ulusal soruna ilişkin kararı partinin programatik bir bildirisi olarak görüyor ve her defasında Rusya Marksistlerinin ulusal soruna ilişkin kolektif yaklaşımının ifadesi olarak onu esas alıyordu.

Toplantı, Lenin'in kapanış konuşmasıyla sona eriyordu. Ele alınan sorunların önemi ve alınan kararlar nedeniyle, V.İ., Poronin toplantısını tekrar tekrar bir parti konferansı olarak nitelendiriyordu. Merkez komite, "Toplantı hakkında bilgi" içinde, tüm parti örgütlerine ve parti üyelerine yöneliyor ve şöyle yazıyordu:

"Yol belirlendi. Parti şu anki geçiş dönemine ilişkin en önemli çalışma şekillerini buldu. Yeni koşullarda ve yeni çalışma şartlarında, eski devrimci bayrağa sadakat gözden geçirildi ve kanıtlandı. Yoldaşlar, en zor dönemi aştık. Yeni bir dönem başlıyor. Yurdumuzun kaderini belirleyecek çok önemli olaylar yaşanacak. Herkes işinin başına!."[33]

Nasyonalizme Karşı Proletarya Enternasyonalizmi

7 (20) Ekim 1913'te Lenin ve Krupskaya Poronin'den Krakov'a geri döndü. Bu zaman içinde Lenin Rusya ile bağlantılarını sağlamlaştırmış ve geliştirmişti, partiyi daha etkili biçimde yönetmişti. Yurdundan çok uzakta olmasına rağmen, Rusya işçi sınıfı ile sıkı bağlantıları vardı, onun gerçek önderiydi. Lenin'in legal ve illegal çalışmayı birleştirme ve tabanda birleşme taktiği mükemmel sonuçlar verdi. 1913 yazının sonunda, Bolşevikler, Petersburg Metal İşçileri Birliğinin yeni yönetiminin seçiminde parlak bir zafer elde etti. Toplantıda, yaklaşık 3000 üye mevcuttu. Yeni yönetimin seçiminde önce, likidatörlerin listesi oylandı, ama yalnızca yaklaşık 150 oy aldı. "*Pravda*" (Bolşevikler) listesi, salonu yıkan alkışlar eşliğinde ezici oy çokluğuyla kabul edildi. Bundan kısa bir süre sonra, Lenin metal işçilerinden bir kutlama telgrafı aldı. Her yeni politik kampanya öncesinde, herhangi bir sendikanın ya da başka bir işçi örgütünün yapacağı her büyük toplantıdan önce, Lenin Krakov ya da Poronin'de merkez komitenin Rusya ve yurtdışı bürolarının ortak toplantılarını hazırlıyordu.

Parti yönetimindeki pratik çalışmanın yanısıra Lenin, Ekim ayından Aralık 1913'e ve 1914'ün ilk aylarına kadar partinin ulusal soruna ilişkin teori ve politikasının her açıdan bir temele oturtulması çalışmalarını yürüttü. Öncü parti militanlarını bu sorun üzerinde çalışmakla görevlendirdi. "*Prosveşçeniye*" dergisinde yayınlanan J.V.Stalin'in "Ulusal sorun ve sosyaldemokrasi" başlıklı yazısını (daha sonra *"Marksizm ve Ulusal Sorun"* başlığıyla yayınlandı) çok takdir etti. Lenin adı geçen bu dergide P.İ.Stuçka'nın "Ulusal sorun ve Letonya proletaryası" başlıklı makalesini büyük bir memnuniyetle yayınladı. Lenin'le mektuplaşan S.G.Şaumian, işçi sınıfının davası açısından tehlikeli bir "ulusal-kültürel otonomi" programını öngören önemli Menşevik teorisyenlerden biri olan N.N.Şordoniya'ya karşı büyük bir makale yayınladı. Bu dönemde Lenin, ulusal sorunu derinden incelediği ve işçi hareketi , halkların kaderi açısından taşıdığı büyük önemi gösterdiği "Ulusal soruna ilişkin eleştirel notlar" ve "Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı üzerine" başlıklı klasik yapıtlarını yazdı.

Bolşevik Partisinin ulusal programının ekonomik temelini anlatırken, Lenin Marksizmin kapitalizmde ulusal sorunun gelişmesinde iki eğilim tezini formüle etti:

"Kapitalizm, gelişmesinde ulusal soruna ilişkin iki tarihsel eğilim taşıyor.

33 MK'nın parti kongrelerinin, parti konferanslarının ve genel toplantılarının kararlarında SBKP, Bölüm1, Moskova 1954, s.308, Rusça

İlk eğilim: Ulusal yaşamın ve ulusal hareketlerin uyanışı, her ulusal baskıya karşı mücadele, ulusal devletlerin oluşması. İkinci eğilim: Uluslar arasındaki çeşitli ilişkilerin gelişmesi ve çok yönlülüğü, ulusal engellerin yıkılması, sermayenin, iktisadî yaşamın, politikanın, bilimin, vd. enternasyonal bütünlüğünün oluşması.

Her iki eğilim de kapitalizmin dünya yasasıdır."[34]

Lenin, ilk eğilimin tarihsel olarak feodalizm üzerinde kapitalizmin nihaî zaferi evresiyle bağlantılı olduğunu ve çok derin ekonomik nedenlerin etkili olduğunu gösteriyordu. Kapitalizmin serbestçe gelişmesi için içpiyasanın burjuvazi aracılığıyla ele geçirilmesi, aynı dili konuşan halkın yaşadığı toprakların devlete dönüştürülmesi, bu dilin gelişmesi ve edebiyatının oluşması için tüm engellerin ortadan kalkması söz konusuydu. Modern kapitalizmin bu gerekliliklerine en uygun olan ulusal devletlerin oluşması bu nedenle, her ulusal hareketin eğilimidir. Temel ekonomik faktörler, tüm uygar dünyada ulusal devletin kapitalizm koşullarında tipik, normal bir olgu olmasına yol açarlar.

Kapitalizmde ulusal sorunun gelişmesindeki ikinci eğilim, kapitalizmin en üst, emperyalist gelişme aşaması için tipik özelikler taşır. Uluslararası deniz yollarının ve demir yollarını oluşması, dünya pazarının gelişmesi, sermaye ihracı, vd. halkların ekonomik olarak biribirlerine yakınlaşmasını, uluslararası iş bölümünü güçlendirir. Lenin, bu eğilimin üretim güçlerinin hızlı gelişimini yansıttığını ve ulusal kuşatmanın ortadan kaldırılmasına, kapitalist dünya sisteminin oluşması ve gelişimine yol açtığı düşüncesindeydi.

Aynı zamanda, kapitalizmin dünya sisteminin bu ekonomik yakınlaşmayı, ulusların eşit koşullarda işbirliği temelinde değil, sömürge ve yarı sömürge halkları boyunduruk altına alan, köleleştiren, emperyalist devletler aracılığıyla ülkeleri sömüren ve soyan bu dünya sistemini oluşturan devletler arasındaki sert mücadelelerde gerçekleşeceğine işaret ediyordu. Bu nedenle, ikinci eğilim ilkini kendine çekmiyor, aksine tersi yönde gelişiyor ve böylelikle, ezilen halkların emperyalizm aracılığıyla hiddetlenmesini artırıyordu.

Lenin, Marksistlerin ulusal programının her iki eğilimi de hesaba kattığına işaret ediyordu. Ulusların ve dillerin bağımsız bir devlete dönüşmesi ve varolmasıyla yükümlü kılan eşit konumu, ulusların kendi kaderini tayin hakkı, birinci eğilimi dikkate alırken; proletarya enternasyonalizminin ve proletaryayı burjuva nasyonalizmine (milliyetçiliğine) bulaştırmaya karşı tavizsiz bir mücadelenin temel ilkesini gerçekleştirmekle yükümlü kılarak ikinci eğilimle Marksist program ulusal sorunun gelişimini hesaba katmaktadır.

Lenin, elbette kapitalizmde ulusal baskıların tümüyle ortadan kaldırılabileceği düşüncesini hiçbir zaman savunmadı. Ulusal sorun, nihaî bir şekilde yalnızca sosyalizm ile çözülebilirdi. Rusya'da demokratik dönüşümün güncel olduğu I. Dünya Savaşı'ndan önce, Lenin, ulusal sorunu, burjuva demokratik-devrimine yönelik genel sorunun bir ögesi olarak görüyordu. Çarlığın yıkılmasını, feodalizmin kalıntılarının ortadan kaldırılmasını ve ülkenin tümüyle demokratikleştirilmesini, "kapitalizmin dünyasında, kâr hırsının hakim olduğu dünyada, ikiyüzlülük ve sömürücüler dünyasında, eğer olanaklı ise", ulusal sorunun çözümünün en önemli önkoşulu olarak görüyordu.

Ülke nüfusunun yarıdan fazlasını oluşturan çarlık baskısı altındaki tüm Rusya halklarının kendi kaderlerini tayin etme hakkını ve bağımsız olarak ken-

34 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.20, s.12

di devletlerini kurmalarını savunuyordu. İşçi sınıfını, ezilen halkların çarlığa yönelen ulusal kurtuluş hareketini desteklemeye çağırıyordu.

Ulusal sorun hakkındaki makalelerinde çarlığın ulusal baskı politikasını, büyük Rus şovenizmini ve öncelikle de incelikli, bu nedenle de, özellikle tehlikeli olan Kadetlerin burjuva milliyetçiliğinin maskesini düşürüyordu. Amacı işçileri uluslarına göre ayırmak, bütünleşmelerini engellemek ve proletaryanın sınıf mücadelesi davasına, özgürlük ve demokrasi davasına zarar vermek olan burjuva milliyetçiliğinin asıl yüzünü ortaya koyuyor; burjuva milliyetçiliğinin karşısına, ısrarla ve tutarlı olarak proletarya enternasyonalizmini yerleştiriyordu. "Burjuva milliyetçiliği ve proletarya enternasyonalizmi; bunlar, tüm kapitalist dünyadaki büyük sınıfsal durumlarına uyan ve ulusal soruna ilişkin iki tür politikayı (hatta, iki dünya görüşünü) dile getiren iki uzlaşmaz düşman slogan."[35]

"Ulusal soruna ilişkin eleştirel notlar" makalesinde, ulusal kültürü, kapitalizm koşullarında bütünsel, sınıfların dışında duran bir şeymiş gibi gören "ulusal-kültürel otonomi" taraftarlarını tüm yönleriyle ve ayrıntılı bir Marksist eleştiriye tâbi tutuyordu. Bu makalede, Marksizm tarihinde ilk kez, her ulusal kültürde iki kültürün mevcudiyeti dile getirildi. Lenin, enternasyonal kültürün ulusal karakteri olmadığına değil, olduğuna işaret ediyordu ve şöyle yazıyordu:

"*Her* ulusal kültürde -gelişmemiş olsa bile- demokratik ve sosyalist bir kültürün unsurları vardır; zira, her ulusta, yaşam koşulları kaçınılmaz olarak demokratik ve sosyalist ideoloji üreten bir emekçi ve sömürülen kitle vardır. Ama ayrıca, *her* ulusta bir burjuva (ve çoğu durumlarda çok bağnaz ve dinî) kültürü de bulunmaktadır; bu da ancak 'unsurları' biçiminde değil, aksine *egemen* kültür olarak bulunur. Bu nedenle, 'ulusal kültür', adeta büyük toprak sahiplerinin, din adamlarının ve burjuvazinin kültürüdür."[36] Lenin, sınıf bilincindeki proletaryanın, her ulustan yalnızca demokratik ve sosyalist unsurları çekip aldığını, her ulusun burjuva kültürüne, burjuva milliyetçiliğine karşı bir güç olarak çekip aldığını gösteriyordu.

Kapitalizm koşullarında ulusal sorundaki temel sorunun, burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin milliyetçiliğine karşı mücadelede tüm ulusların işçilerinin birleşmesi, yakınlaşması ve sınıf mücadelesinde eylemlerini birleştirmesi olduğunu söylüyordu. Sözde Ukrayna ulusunun bütünlüğünün güçlenmesi adına, Ukrayna ve Rusya proletaryası arasında üniter bir devlet çerçevesinde oluşmaya başlamış olan sağlam bağlantıların zayıflatılmasını savunan L.Yurkeviç ve diğer Ukraynalı milliyetçilerin düşüncelerini reddediyordu. "Büyük Rusya ve Ukrayna proletaryasının toplu davranışında, özgür bir Ukrayna mümkün, böyle bir bütünlüğün olmaması söz konusu bile olamaz."[37]

Bu kehânetvari sözler, bugün altın harflerle Kiev'deki Lenin mozolesinin taşı üzerine yazılmıştır. Bu, tüm Sovyetler Birliği halklarının ve tüm dünya emekçilerinin büyük ustasına karşı Ukrayna halkı tarafından sınırsız bir sevgi ve teşekkür işareti olarak yer almaktadır.

"Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı" başlıklı makalesinde, ulusların kendi kaderini tayin hakkı paragrafını Rusya Marksistlerinin programlarından

35 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.20, s.11
36 Aynı kitap s.8/9
37 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.20, s.16

atmasını talep etmiş olan Rosa Luxemburg'u düzeltmiştir. Rosa Luxemburg'un hatası, Polonya'daki burjuva milliyetçiliğine karşı mücadeleden çok etkilenmiş olarak; bu arada, büyük Rus milliyetçiliğini unutarak, özellikle de bu milliyetçiliğin proleter mücadelede demokrasinin ülkede gelişmesi için büyük engel oluşturmasına rağmen, ulusların kendi kaderini tayin hakkını, ezilen ulusların burjuva milliyetçiliğini imtiyaz olarak yorumlamasıydı. Lenin, ulusların kaderini tayin hakkı konusunu programda bırakma gereğinin altını çiziyor ve ayrılmaya ilişkin hak tanınması sorununu, bu ya da başka bir durumdaki ayrılmanın amacıyla karıştırmamak gerektiğini açıklıyordu. Başka benzeri koşullarda, devrimci proletarya, küçük bir devlette önemli ayrıcalıklara sahip daha büyük bir devleti savunabilir.

Proletarya enternasyonalizmi mücadelesinde, Lenin, sürekli Marx'ın faaliyetini örnek olarak veriyor ve onun yazılarındaki öneri ve talimatlar doğrultusunda hareket ediyordu. Lenin, Marx'ın Ekim 1864'te kaleme aldığı "Enternasyonal işçi birliğinin onur adresi" çalışmasında, proletaryanın kurtuluş ve tüm emekçilerin kurtuluşu mücadelesinde farklı ülkelerin işçilerinin girişecekleri dostça ittifaklarının çok önemli olduğu düşüncesinin altını çiziyordu:

"Geçmişteki deneyim, farklı ülkelerin işçilerini biraraya getirecek ve kurtuluşlarına ilişkin tüm mücadelelerinde sıkı sıkıya birbirine destek olacak kardeşlik ittifakı ordusunun dikkate alınmaması gibi, bağlantısız denemelerinin birlikte bozulması yoluyla sürekli terbiye edildiğini göstermektedir." [38]

Lenin, bıkıp usanmadan bilinen şu Marksist tezi tekrarlıyordu: "Başka bir halkı ezen bir halk, özgür olamaz.."[39] Rus ulusunun çıkarları, Rus olmayan ulusların ezilmesine karşı mücadeleyi gerekli kılıyordu. Ancak böyle bir mücadele, kitlelerin gerçekten demokratik ve sosyalist olarak eğitilmesini sağlayabilir ve Rusya'da ulusal barışa en büyük şansı verebilirdi. Herhangi bir ulusun proletaryası aracılığıyla, "kendi" ulusal burjuvazisinin ayrıcalıklarının asgari destek alması, diğer ulusun proletaryasında kaçınılmaz olarak güvensizliğe yol açacak, işçilerin sınıfsal dayanışmasını zayıflatacak ve burjuvazinin mutlu olması adına kendi içinde ayrılığa yol açacaktı.

Lenin, proletarya partileri enternasyonalist olduklarından dolayı, ezen ulusların milliyetçiliğini, ezilen ulusların milliyetçiliği ile karıştırmamaları gerektiğini açıklıyordu. Kuşkusuz tüm ezen ulusların milliyetçiliğine karşıyız. Ama "*her* ezen ulusun burjuva milliyetçiliği, ezilmeye *karşı* olan genel bir demokratik içeriğe sahiptir ve bu içeriği *koşulsuz* olarak destekliyoruz."[40] Lenin komünist partilerin ulusal sorun öğretisini izleyerek ve geliştirerek Asya, Afrika ve Latin Amerika halkları, ulusal özgürlük ve emperyalist gericiliğin güçlerine karşı zafer davasını, toplumsal ilerleme davası olan emperyalizme ve feodalizme karşı ulusal kurtuluş mücadelesini destekliyordu.

Yeni devrimci yükseliş yıllarında yazılmış olan V.İ. Lenin'in ulusal sorun hakkındaki yapıtları, yaratıcı Marksizmin ideolojik hazinesine muhteşem birer katkıdır. Bunlar, tüm ülkelerin komünist ve işçi partilerinin faaliyeti için güvenilir bir kılavuzdu ve kılavuzdur.

38 Karl Marx/Friedrich Engels: *Bütün Eserleri*: c.16, s.12/15
39 Karl Marx/Friedrich Engels: *Bütün Eserleri*; c.18, s.527
40 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.20, s.415

Proleter kitlelerin devrimci mücadelesi geliştikçe, işçi sınıfının siyasal bütünlüğünü güçlendirmek gereği daha da somutlaşıyordu.

Bilindiği üzere, Likidatörler ve Troçkistler, partiden ayrılmalarını, RSDİP'in "birliği", Bolşeviklerin sözde "bölücü" faaliyeti diyerek ikiyüzlü yaygarayla gizliyorlardı. Bolşeviklerin, gerçek bölücülerin maskesini düşürmeleri ve işçilere işçi sınıfının ve partisinin güçlerinin takviyesi için fiilî koşulları göstermesi gerekiyordu.

Lenin'e göre, işçi sınıfı birleşmeden mücadelesi başarılı olamazdı. İşçi sınıfında gerçek birlik, öncelikle partide birlikti. Bir sorunu görüşmek, farklı düşünceleri dile getirmek ve dinlemek, örgütlü Marksistlerin çoğunluğunun görüşünü belirlemek, bu görüşü bir karara bağlamak, en önemli sorunlara ilişkin sistematik ve kesin yanıtlar vermek bu kararı bilinçli bir şekilde uygulamak; işte birlik olmak buydu. Bunun, Marksistlerin azınlığının çoğunluğa tâbi olmadan, çoğunluğun iradesine saygı göstermeden ve bu iradî istemi hep birlikte gerçekleştirmeden, oluşması düşünülemezdi.

Çarlık rejiminde, devrimci proletarya partisi yalnızca illegal bir parti olarak yaşıyordu. Başka türlüsü de mümkün değildi. Bu nedenle, Lenin, pratikte, aşağıdan yukarıya doğru, işçiler aracılığıyla bizzat kendi illegal parti örgütlerinde gerçekleştirilmesi dışında başka bir birlik düşünülemezdi, diyordu. Birlik , bütünlük isteyen, illegal proletarya partisine gitmeliydi. İşçilerin davası, Marksistlerin birleşmesini, gerektiriyordu, ama karşıtlarıyla birlikte ve Marksizmi yozlaştıranlarla birlikte bir birleşme değil.

Lenin, likidatörlerin parti yerine koydukları "geniş katman" kuramını eleştiriyordu ve sınıf ve parti ilişkisini, örgütlülüğün önemi, vd. tezlerini geliştiriyordu.

"Parti; bu, sınıfın bilinçli, en ilerici katmanıdır; onun öncüsüdür. Bu öncünün gücü, onun sayısını on defa, yüz defa ve daha fazla aşar.

Bu olabilir mi? Yüzlercesinin gücü binlercesinin gücünü aşabilir mi?

Yapabilir ve yüzlercesi örgütlendi mi, onu aşar.

Örgüt, güçleri on kat artırır."[41]

Lenin, öncü grubun bilinçli olması, özellikle de örgütlenmeyi bilmesine bağlıdır, der. Ama örgütlüyken, ortak bir iradeye dönüşür ve binlerin yüz binlerin, yüz binlercesinin bu bütünsel iradesi, sınıfın iradesine dönüşür.

Lenin, 1913 ve 1914 yılları arasında partiye düşman Troçkist Ağustos bloğunun maskesini düşürmeye büyük önem veriyordu. Troçkist grup, Rusya'da, küçükburjuva, reformist unsurları ortak bir partide bir araya getirmeye çalışan merkeziyetçi bir ideoloji ve politikanın peşindeydi. Troçki tarafından 1912'de, likidatörlerin, ittifakçıların, Kafkaslı Menşeviklerin ve Vperyodcuların Ağustos konferansında oluşturdukları ilkesiz blok; karşıdevrimci, Bolşeviklere karşı bir bloktu. Likidatörlerin "illegalliğe" karşı, başka bir deyişle, devrimci proletaryaya karşı doğrudan eylemleri, işçiler arasında destek bulmadı. Troçki, likidatörlerin tavsiyesi üzerine "grupsuzluk" bayrağını çekmişti.

41 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.19, s.397

Lenin, çoğu makalesinde, Troçki'nin merkeziyetçiliğini, siyasî macerapere-stliğini ortaya koyuyordu. O zamanlar Lenin tarafından Troçki'ye karşı yürütülen mücadeleyi anlamak için, "Üstü birlik çağrısı ile örtülen birliğin zedelenmesi üzerine" başlıklı makalesi büyük önem taşımaktadır. Bu makaleyi Lenin, 1914'te Bolşevik Partinin 9/10'u oluşturan, ancak Rusya ve Avrupa'da Marksistler içindeki farklı akımların uzun erimli mücadelesini tanımayan genç işçi kuşağa atfediyordu. Özellikle de, etkili bir sloganın ardına sığınarak likidatörleri ve reformistleri savunan ve likidatör "fikirlerin" propagandasını yapan Troçki'nin ilkesizliğine ve ikiyüzlülüğüne yöneliyordu. Lenin, Troçki'yi "Balalaikin" konuşması nedeniyle ve ilkesizliği ve ikiyüzlülüğü nedeniyle "Yuduşka" olarak adlandırıyordu; Troçki'yi Rusya sosyaldemokrat hareketteki "en kötü bölücü" olarak görüyordu.

Lenin'in ve Bolşeviklerin saldırısı ile, karma ittifak gruplarının karşıdevrimci Ağustos bloğu parçalanmaya başlıyordu.

Lenin'i önemli bir bölümü işçilerden oluşan Letonya sosyaldemokrat örgütünün 1912'de Ağustos bloğuna dahil olması rahatsız ediyordu. Bütün enerjisiyle Letonyalıların bu bloktan ayrılması için mücadele ediyor ve İ.E.German, İ.Rudis-Gipslis, P.İ.Stuçka ve diğer Letonyalı Bolşeviklerle sürekli bağlantıyı koruyordu. Lenin, Mayıs 1913'te "Letonya IV. Sosyaldemokrat parti kongresi platform taslağını" yazıyordu. 1913 yılının 26-27'sinde (8-9 Ocak 1914), birkaç gün sonra Brüksel'de başlayacak olan Letonyalıların IV. Parti kongresi vesilesiyle Letonyalı Bolşeviklerle biraraya gelmek üzere Krakov'dan Berlin'e gidiyordu. RSDİP (B) merkez komitesinin onur konuğu olarak, parti kongresine davet edildi. Parti kongresi öncesinde Letonya'nın farklı bölgelerinden illegal olarak gelmiş olan delegelere ulusal sorun üzerine bir konuşma yapması kararlaştırılmıştı.

Bolşeviklerin parti kongresinde muhtemelen çoğunluğu oluşturacakları biliniyordu, ancak bir oyla çoğunluk sağlandı. Bu nedenle, Lenin'in parti kongresi öncesinde delegelerle biraraya gelmesi, kararlı mücadele öncesinde aydınlanma taarruzu olarak görüldü.

Lenin, konuşma yapacağı "Koloss" isimli Cafe'nin ilk katının merdiven basamağında görünür görünmez çok sayıda delege onu büyük sevgi ve saygıyla karşılıyordu. Merdivenlerin hemen önünde, yaşlıca bir Rigalı işçi onu durduruyor ve kucaklıyordu. Diğer delegeler de çevresini sarıyordu. Çoğunu uzun zamandan beri tanıyordu. Onu selamlıyor ve ortak dostlarıyla ilgili anılarını anlatıyorlardı.

Ulusal sorunda Bolşevik taktik ve teoriye ilişkin konuşmasında, delegeler büyük bir ilgiyle onu dinliyordu. Çoğu zaman alkışlarla ve "doğru!" "gerçek!" gibi sözlerle konuşması kesiliyordu. Lenin, Letonya'nın ve tüm Baltık ülkelerinin emekçilerinin eylem birliğini, emekçi Rusya halkı ve diğer tüm Rusya halkları ile herkes için ortak mutlu bir gelecek mücadelesinde eylem birliğinin gerekliliği hakkında konuşuyordu. Halkların kardeşliği mücadelesinin tüm aşamalarında, Marksist partinin işçi sınıfının ve geniş emekçi kitlesinin lideri ve yönlendirici gücü, esin kaynağı ve örgütçüsü olduğunu, yüce devrimci hedeflerine sadık kaldığını vurguluyordu. Letonyalı Marksistleri, partinin, sözde değil, gerçek birliğini güçlendirmeye ve değişken davranan ve ihanet edenlerden korumaya çağırıyordu.

Parti kongresindeki raporunda, Lenin, oportünist bir tavır alan Letonya sosyaldemokrat merkez komitesinin faaliyetini eleştiriyordu, Troçkist Ağustos bloğunun maskesini düşürüyor ve Letonyalıları Likidatörleri içlerinden uzaklaştırmaya çağırıyordu. Parti kongresindeki güçlü uzlaşmacı eğilimlere karşı mücadele ediyor ve Letonyalı sosyaldemokratların Ağustos bloğundan ayrılmalarını başarıyordu. Lenin, Letonyalıların bu bloktan ayrılmasını, Troçkist birlikteliğe karşı en güçlü saldırı olarak görüyordu; böylelikle, Troçkistlerin Rusya'da merkeziyetçi bir parti yaratma denemeleri başarısızlığa uğramış oldu.

Brüksel Toplantısı

1914 yılının Mayıs ayının başında Lenin ve Krupskaya tekrar Krakov'dan Poronin'e geri döndüler. Lenin yola çıkmadan önce, Rusya'dan çağrılan Duma milletvekili G.İ.Petrovski'nin katıldığı bir merkez komite toplantısı yaptı. Toplantıda şu sorunlar ele alındı: II. Enternasyonal'in Viyana kongresine ve enternasyonal kadın konferansına katılma, sonraki parti kurultayının hazırlığı. Kongre ve parti kongresi, Ağustos 1914'te Viyana'da yapılacaktı.

Rusya işçi hareketinin tüm önemli pozisyonlarından uzaklaştırılmalarının ardından Menşevikler, Enternasyonal Sosyalist Büroda (ESB) ve enternasyonalin kongresinde Bolşeviklere karşı mücadele etmeye hazırlanıyorlardı. Enternasyonalin liderleri, açık olarak Menşeviklerin yanında yer alıyorlardı. Daha Aralık 1913'te Kautski, "Rusya sorununun" ele alındığı ESB'nin Londra'daki bir oturumundaki konuşmasında, Rusya'da "eski partinin ortadan yok olduğunu" bildirmişti.

Lenin, Kautski'nin açıklamasına çok kızmış ve "rezalet" olarak nitelendirmişti. Likidatörler Kautski'nin açıklamasına hemen dört elle sarılıp Bolşeviklere karşı kullandılar. Petersburg'da yayınlanan Likidatörlerin gazetesinde ("*Naşa Raboçaya Gaseta* (Bizim İşçi Gazetemiz), ESB'nin, Rusya'ya özgü farklılıklara ilişkin olarak "uzmanından" Leninistleri ağır bir dille kınadığını, Likidatörlerin ise, işledikleri günahlarını tümden affettiğini ve diğer likidatör "faaliyetleri" için kutsadığını bildiriyordu.

Lenin, ESB'nin oportünist çizgisinin gerçek yüzünü ortaya koyuyor ve şöyle yazıyordu: "Partimizin likidatörlerle birleşmesi öğütleniyor; bu çok saçma. Birleşmeyi, likidatörlere *karşı* Rusya işçilerini partimize kattığımızda gerçekleştireceğiz."[42] Lenin, Bolşeviklere, Rusya'da ve yurtdışında Kautski'nin açıklamasına karşı bir protesto kampanyası örgütlenmesini öneriyordu ve bu yapılıyordu.

Savaştan kısa bir süre önce, Brüksel'de ESB tarafından düzenlenen bir toplantı yapılıyordu. Bu toplantıya katılanlar şunlardı: Menşevik örgüt komitesi ve Menşevik bölge komitesi, Troçkist grup "Borba" (Mücadele), Menşevik Duma grubu, Plehanov grubu "Yedinstvo" (Birlik), "Vperyod" grubu, "İttifak", Letonya sosyaldemokratları, Litvanya sosyaldemokratatları, Polonya sosyaldemokratları, Polonya sosyaldemokrat muhalefet ve PPS-Levica temsilcileri.

Lenin, toplantıya katılmamaya karar vermişti. Önerisi üzerine, Bolşevik

42 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.109

merkez komite oraya, İnes Armand, M.F.Vladimirski ve İ.F.Popov'un katıldığı bir delegasyon gönderdi. İnes Armand Lenin'in yazdığı RSDİP merkez komite raporunu Fransızca olarak okudu. Raporda, Rusya'da Rus oportünistlerin ve II. Enternasyonal'deki savunucularının ortaya sürdükleri "Grup mücadelesinde kaos" olmadığı ikna edici bir dille kanıtlanıyordu. Rusya'da yalnızca likidatörlere karşı bir mücadele sürmekteydi ve bu mücadelede, gerçek bir Marksist işçi partisi faaliyetteydi; bu, büyümekte, güçlenmekte ve Rusya'nın sınıf bilinci taşıyan işçilerinin ezici çoğunluğu tarafından yürütülmekteydi. Bu işçi birliği dışında, Hem Rusya'da, hem de yurtdışında yalnızca "ordusu olmayan üst kurmay birimler" bulunmaktadır.

Ayrıca, Lenin raporunda likidatörlüğün karakterini, illegal partiden ayrılmış ve açık, legal bir partiye dönüşmek isteyen bir entelektüel yönelim olarak belirliyordu ve likidatörlerle aradaki fikir ayrılığının örgütlenmekle ilgisi bulunmadığı, çünkü partinin nasıl yapılandırılacağının değil, partinin varolması sorununda bir ayrılığın söz konusu olduğu sonucuna varıyordu. Burada, ne herhangi bir barışma ne de anlaşma ne de herhangi bir uzlaşma söz konusu olabilirdi. Parti likidatörlere karşı kararlı bir mücadele vermeden başka türlü yapılanamaz ve güçlendirilmezdi.

Farklı "akımların" ve grupların konuşmalarının ardından, Kautski RSDİP'in birleşmesi üzerine bir öneride bulundu ve oylamaya sundu. Toplantı, yalnızca mevcut soruna yönelik fikir alışverişi vesilesiyle yapıldığından buna hakkı yoktu. Bunun yerine, Bolşevikler ve Letonyalı sosyaldemokratlar, bu türden bir kararı oylamayı reddettiklerini açıkladılar. Diğer tüm üyeler, Kautski'nin karar önerisini oyladılar.

Lenin ve Bolşeviker, oportünist II. Enternasyonal'in kararlarına katılmayı reddettiler. Bağımsız Bolşevik Parti, başka bir deyişle, yeni tipte proletarya partisini likide etme, RSDİP'de "barış" örtüsü altında II. Enternasyonal'in önemli çevrelerini oluşturma plânının maskesi düşürüldü ve başarısızlığa uğratıldı.

V.İ., Brüksel toplantısının protokollerinin ve kararlarının yayınlanmasında ve bunlardan, yalnızca Rus değil, Batı Avrupalı işçilerin de haberdar olmasında ısrar ediyordu. Batı ülkelerinin işçilerine, Bolşevizmin karakteri hakkında ve Bolşeviklerin oportünizme ve revizyonizme karşı mücadelesinin enternasyonal sosyalist işçi hareketi açısından taşıdığı önem hakkında bilgi vermek için her fırsatı değerlendiriyordu.

1914 Temmuz ayının ortalarında Lenin, Poronin'de Rusya parti militanları ile merkez komite üyeleri ile yeni bir toplantı yaptı. Duma grubunun çalışması ve parti kongresi hazırlığı, toplanmanın amacıydı. Parti kongresine hazırlık, ülkedeki devrimci hareketin giderek arttığı bir durumda sürüyordu. 1 Mayıs'taki büyük grevler ve gösterilerden hemen sonra, Bakü'de işçiler genel grev yapıyordu. Bakülüler, Petersburg'un Putilov'un işçileri tarafından desteklendiler. Petersburglu işçiler, binlerce işçinin katıldığı dayanışma gösterisinde biraraya geldiler. Çarlık polisi, katılanlara ateş etti. Buna yanıt olarak, ülkede Rusya işçi sınıfının çarlığın provakasyonuna karşı öfkeli proetestosunu dile getiren bir grev ve gösteri dalgası yayıldı. Ana kentin caddelerinde, Bakü ve Lodz'da barikatlar oluşturuldu. Proletarya önemli bir mücadeleye hazırlanıyordu.

Lenin'in belirlediği gibi, Rusya'da devrimci çevreler olgunlaşmıştı. Bu dö-

nemde, çarlık İngiliz ve Fransız emperyalizmi ile ittifak halinde, Almanya'ya karşı savaşıyordu. Bu yolla, çarlık, aynı zamanda ülkedeki devrimci hareketi de sona erdirmek istiyordu. Bolşevik Parti üyeleri ve ona sempati duyanlar kitleler halinde tutuklanıyorlardı. 8 Temmuz'da *Pravda* redaksiyon kurulu binası Petersburg Okrana teşkilâtı tarafından tahrip edildi ve çok sayıda çalışanı tutuklandı. Gericiler, kendi basın organlarında, Duma'daki Bolşevik grupla hesaplaşmaya çağrıda bulunuyorladı.

I. Dünya Savaşı öncesinde yeni devrimci yükseliş yılları, Lenin'in ve partinin yaşamındaki en önemli dönemlerden biriydi. Lenin, Rusya sosyalist hareketinde oportünistlere karşı mücadeleden bir sonuç çıkarıyor ve partinin "1912 Ocak ayı konferansı ile yenilendiğini, IV.Krallık Duma'sının işçi temsilcilerinin seçimleri ile güçlenerek, 1912-1914 yıllarının *Pravda* gazeteleri ile güçlenerek ve Rusya sosyaldemokrat işçi grubu ile temsil edilerek"[43], mücadelede başarı sağladığını saptıyordu. Bu yıllarda, onun liderliğindeki Bolşevikler illegal örgütlerini yeniden oluşturmakla kalmıyor, onu, işçi sınıfının kitle partisine, Rusya'daki devrimci hareketin en büyük politik gücüne de dönüştürüyorlardı.

Büyük zorlukların aşılmasının ardından, Bolşeviklerin partisi işçi sınıfının çoğunluğunu kazanmıştı, likidatörleri, Troçkistleri, milliyetçileri ve burjuvazinin diğer temsilcilerini işçi hareketinde izole etmiş ve Rusya proletaryasının ana kitlesinde siyasî bütünlüğe ulaşmıştı. Bu muazzam başarıyı, Lenin yorulmak bilmeden devrimci, yaratıcı Marksizmin teori ve taktiği ile silahlanarak başarmıştı. Bolşevik Partisinin ulusal soruna ilişkin teori ve programını derinden ve tüm yönleriyle incelediği ve enternasyonal işçi ve ulusal kurtuluş hareketinin gelişimine ilişkin proletarya enternasyonalizmi ilkelerinin muhteşem öneminin de yer aldığı bu çalışmaları özel önem taşımaktadır.

İllegal koşullar aracılığıyla ortaya çıkan zorluklara rağmen, Lenin, düzenli olarak merkez komite oturumları, parti emekçileri ve Bolşevik Duma görevlileri ile birlikte merkez komite toplantıları ve parti konferansları yapıyor ve partinin gerçek kolektif liderliğini gerçekleştiriyordu. Bolşevik Parti, işçi sınıfının biraraya gelmesi ve örgütlenmesi için tutarlı bir mücadele yürütüyor ve ısrarla kendi saflarında bütünlüğü ve katı disiplini savunuyordu.

Yorulmak bilmeden yürüttüğü teorik ve politik faaliyeti, mücadeleci enternasyonalist politikası ile, Lenin Bolşevik Partiye karşı II. Enternasyonal'in oportünist liderlerinin komplosunu başarısızlığa uğratıyor ve partiyi emperyalist savaşın ağır sınavlarına hazırlıyordu.

43 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.21, s.190/191

SEKİZİNCİ BÖLÜM
PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİNE BAĞLILIK

Avrupa'da sürmekte olan mezarlık sessizliği
bizi şaşırtmasın. Avrupa, devrime gebe.

V.İ.Lenin

Yaz 1914...Emperyalizm, halk kitlelerine utanç verici sefalet, cephede milyonlarca erkeği ölüme sürükleyerek, arkada kalan annelere, kadınlara, yaşlılara ve çocuklara ağır bir üzüntü ve gözyaşı getirerek insanlığı korkunç bir savaşın içine sürüklemişti. Savaş çığ gibi büyüyerek sınırlarını genişletiyor ve dünya savaşına dönüşüyordu. Bu, iki grup emperyalist güç arasında, sömürgelerin ve nüfuz alanlarının yeniden paylaşımı, yabancı halkların yağma edilmesi ve köleleştirilmesi savaşıydı. Bir grubun (dörtlü ittifak) başında, Alman emperyalizmi duruyordu. Bu grup içinde, Almanya dışında, Avusturya-Macaristan, Osmanlı ve Bulgaristan yer alıyordu. Diğer grubun (itilaf devletleri) başında İngiliz ve Fransız emperyalistleri bulunuyor ve içinde Çarlık Rusya'sı da yer alıyordu. Daha sonra bu safta, Japonya, İtalya, ABD ve başka ülkeler de savaşa giriyordu.

Savaş, Poronin'de bulunan Lenin'i şaşırtıyordu. Orada yaşayan Bolşevikler, ortaya çıkan durumu görüşmek üzere V.İ.'nin evinde biraraya geliyordu. Lenin, savaş dönemi koşullarında parti çalışmasının yeni biçimleri ve yöntemlerini bulma ve savaş nedeniyle kesintiye uğramış Rusya ile düzenli bağlantıları tekrar kurabilme gerekliliği üzerine konuşuyordu. Nesnel zorunluluğu ile birlikte, başlayan savaşın kapitalizmin tüm çelişkilerini keskinleştirdiğini, sınıf mücadelesinin tüm ülkelerde güçlendiğini, genel bir politik krize neden olduğunu ve derinleştirdiğini ve böylelikle, Rusya'da yeni bir devrimin yakınlaşmasını hızlandırdığı düşüncesini dile getiriyordu.

V.İ.Lenin'in Tutuklanması

25 Temmuz (7 Ağustos) günü, yalan bir ihbar üzerine casusluk bahanesiyle evinde bir arama yapıldı. İstatistik tablolarını şifreli notlar olarak değerlendiren jandarma komutanı Lenin'in toprak sorununa ilişkin notlarına el koydu. Lenin'in ertesi gün askerî idarenin bulunduğu Novi Targ kentine gelmekle yükümlü kıldı. Tutuklanma ve askerî mahkemeye çıkma söz konusu olabilirdi. Lenin, hemen yoldaşlarını durumdan haberdar etti ve Krakov polisine bir telgraf çekti. Novi Targ'a geldiğinde tutuklandı ve cezaevine konuldu. Burada, o bölgeden çok sayıda köylü vardı. V.İ., kendilerine hukuk danışmanlığı yaptı ve cezaevinden çıkmalarına yardımcı oldu. Onların saygısını kazandı. Sorgulanırken, büyük bir gururla Petersburg'da yayınlanan *Pravda* gazetesinin yazarı ve çalışanı olduğunu ve 20 yıldan beri Rusya sosyaldemokrat parti üyesi olduğunu söyledi.

Rusya gazetelerinde yer alan Avusturya yetkilileri tarafından Lenin'in tutuklandığına ilişkin haber, kendi ailesinde ve Bolşevik çevrelerde büyük huzursuzluk yarattı. Bu huzursuzluk, Rusya ordularının Krakov'dan çok fazla uzakta olmaması nedeniyle daha da artıyordu; Lenin, onların başarılı bir saldırısında kolayca çarlık polisinin eline düşebilirdi. Gerçekten de polis, önlemler almıştı. Polis teşkilâtı, Rus ordusunun güneybatı cephe komutanı general Alekseyev'e, İçişleri Bakanlığının raporlarına göre, daha çok Lenin adıyla tanınan V.İ.Ulyanov'un Krakov'da cezaevinde olabileceğini bildirilmişti. Ayrıca, Lenin'in RSDİP'in çok önemli bir temsilcisi, "uzun bir devrimci geçmişi", "parti merkez komite üyesi ve partinin özel bir akımının kurucusu olduğu" ve polis tarafından arandığı belirtiliyordu. Polis teşkilâtı, Lenin için "tutuklama emri" verilmesini ve Petrograd idaresine teslim edilmesinin reddedilmemesini istiyordu.

Lenin'in tutuklanması, Polonya kamuoyunda protestoya yol açıyordu. Polonyalı sosyaldemokrat Y.S.Hanecki ve S.Y.Bagocki, Zakopanerli doktor Dluski, eski bir Narodnik, tanınmış Polonyalı yazar Yan Kasporoviç, Vladislav Orkan ve diğerleri, V.İ.'nin yanında yer alıyordu.

N.Konstantinovna, Lenin'i Enternasyonal Sosyalist Büro üyesi olarak tanıyan Avusturyalı parlamento milletvekili Victor Adler ve Hermann Diamand'tan yardım istiyordu. V.İ.'ye sahip çıkan milletvekillerinin Avusturya makamlarına baskısı, etkisini göstermişti. Lenin'i ajan olarak nitelendirmek öylesine anlamsızdı ki, Krakov polisi de bunu bizzat itiraf etmek zorunda kalmıştı: "Ulyanov'a yönelik ajanlıkla ilgili bir şüphe yok." Böylece, bilindiği üzere, işçi sınıfının ve halkın davasını karalamak ve iftira etmek isteyen gericilerin utanmaz girişimi başarısızlığa uğruyordu.

6 (19) Ağustos'ta Lenin serbest bırakıldı ve hemen bir köylünün yardımıyla Poronin'e gitti; burada bir hafta kaldıktan sonra N.Konstantinovna ve Yelisaveta Vassilyevna ile Krakov'a gitti. Tarafsız bölgedeki İsviçre'ye seyahat için belgeleri hazırladıktan sonra, ailesiyle birlikte Krakov'dan ayrıldı.

Bir yük vagonunda günlerce süren bir yolculuktan sonra Viyana'ya ulaştılar. Viyana'da Lenin, bakanla yaptığı görüşmeyi kendisine aktaran Victor Adler'i ziyaret etti. Bakan ona şunu sormuştu: "Ulyanov'un çarlık hükümetinin düşmanı olduğuna emin misiniz?" Adler: "Elbette." "Sizden daha kötü bir düşman, eksalansları."

23 Ağustos (5 Eylül) tarihinde, Lenin, ailesi ile birlikte nihayet İsviçre'ye geldi ve Bern'e yerleşti. Önce bir oda kiraladılar, daha sonra büyük Bremgartener Forst'ta, kentin kenar bir mahallesinde küçük bahçeli küçük bir ev kiraladılar.

Lenin'in Savaş Hakkındaki Manifestosu

Savaş, sosyalist işçi hareketinde gizlenmiş olan derin karşıtlıkları artırıyor ve gün ışığına çıkarıyordu; çoğu sosyalist parti liderinin işçi sınıfına ve sosyalist kongrenin savaş karşıtı kararlarına açık ihanetini ortaya koyuyordu.

Enternasyonal'de net olarak ortaya çıkmış olan iradeye karşı, 4 Ağustos 1914'te Alman sosyaldemokrasi fraksiyonu, Reichstag'ın çoğunluğu ile birlikte,

Krallık hükümetinin 5 milyar tutarındaki savaş kredisini onaylıyor ve oyluyordu. Bu şekilde, Südekum, Scheidemann, Haase, Legien, Kautski ve diğer Alman sosyaldemokrat ve II. Enternasyonal'in liderleri sınıf mücadelesi ve proletarya enternasyonalizmi konumlarından uzaklaşıyor ve "kale barışı" ve sosyalşovenizm pozisyonuna çekiliyorlar, Alman emperyalizmine itaatkâr uşaklar oluyorlardı.

Diğer sosyalist partilerin çoğu resmî lideri, emperyalist yurt savunması pozisyonuna kayıyorlardı. Belçika sosyalistlerinin lideri ve Enternasyonal Sosyalist Büronun başkanı E.Vandervelde ve Fransız sosyalistlerin liderleri J.Guesde, A.Thomas ve M.Sembat ülkelerinde burjuva, gerici hükümetlere bakan oluyorlardı; İngiltere'de Mac Donald ve Hyndman da aynı yolu izliyordu. Rusya'daki Menşevik liderler, Plehanov ve Akselrod, tutkulu birer "vatansever" oluyorlardı. II. Enternasyonal, kötü bir çöküş yaşıyor ve parçalanıyordu.

Enternasyonal işçi hareketinin yaşadığı bu çok büyük kriz sırasında, sadece Lenin'in liderliğini yaptığı Bolşevik Partisi proletarya enternasyonalizminin bayrağını taşıyor, onuruyla sosyalizme sadık kalıyordu; Rusya işçi sınıfının emperyalizme ve emperyalist savaşa karşı mücadelesine önderlik ediyor, onur ve gururla devrimci görevini yerine getiriyordu. Lenin ve Bolşevikler için, savaşa ilişkin enternasyonal sosyalist kongrenin kararları, salt kağıt üzerinde kalmıyor, bir eylem talimatına dönüşüyordu.

Savaşın ilân edilmesinden hemen sonra, Bolşevik merkez komitesi Rusya emekçilerine "Kahrolsun savaş! Savaşla mücadele et" sloganıyla çağrı yapıyordu. Tüm dünya emekçilerini emperyalist katliamları başlatanlara ve düzenleyenlere karşı kutsal mücadeleyi başlatan ve onlara, gerici savaştan çıkmak için yegâne, devrimci yolu gösteren ilk kişi, Bolşevik Partisinin lideri Lenin'di.

24-26 Ağustos (6-8 Eylül) tarihleri arasında, Bern'de yerel Bolşevik grup ile bir toplantı yapıldı; burada Lenin, Bolşevik Partisinin savaşa ilişkin tavrı üzerine bir konuşma yaptı. "Avrupa savaşında devrimci sosyaldemokrasinin görevleri" üzerine tezleri, toplantıda "sosyaldemokrat grubun kararı olarak kabul edildi. Çok sayıda ve elle yazılmış nüsha, Bolşeviklerin yurtdışı bölümlerine ve Petrograd'a gönderildi. 3 (16) Ekim'de Lenin, merkez komitenin Rusya bölümünün, Bolşevik Duma grubunun, Petersburglu ve diğer parti örgütlerinin savaş hakkındaki tezlerini onayladığı ve kabul ettiği haberini aldı. Bolşevik Partisi, savaşa ilişkin kararlı ve tutarlı enternasyonalist bir tavır alıyordu.

Lenin, Bern'de kabul edilen tezleri bir manifesto olarak biraraya getiriyordu. Rusya'dan yanıt geldiğinde, manifestonun RSDİP merkez komitesi adına "*Savaş ve Rusya Sosyaldemokrasisi*" başlığı altında yayınlanmasına karar verildi. Manifestoda, Marksist gözle değerlendirme yapılmış, sürmekte olan savaşın emperyalist, ilhak politikası güden, yağmacı ve her iki taraf için haksız bir savaş olduğu belirtilmişti. "Devlet sınırlarını ele geçirmek ve yabancı ulusları boyunduruk altına almak, varlığı için savaşan ulusu yoketmek, zenginliklerini yağma etmek, emekçi kitlelerin dikkatini Rusya, Almanya, İngiltere ve diğer ülkelerdeki iç siyasî krizden başka bir yöne çekmek, işçileri bölmek ve aptallaştırmak, proletaryanın devrimci hareketini zayıflatmak için öncüsünü yok etmek; bu, şu anki savaşın tek gerçek içeriği ve mantığı; gerçek anlamı budur."[1]

1 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.21, s.13

Daha öncede söylendiği gibi, Lenin ve Bolşevikler, savaşı engellemek için herşeyi yapmışlardı. Ama o zamanlar güçleri yetememiş ve savaş da patlak vermişti; Lenin şöyle söylüyordu: Emperyalist savaş içsavaşa dönüşecek. Savaş sırasında devrim, bir içsavaştır.

Lenin'in merkez komite manifestosunda şu sözler yer alıyordu: "Rusya'nın işçi sınıfı ve emekçi kitleleri açısından çarlık monarşisinin yıkılması, daha küçük bir sorun olacaktır." Bu, halkın çarlığa karşı zaferini kuşkusuz kolaylaştıracak, proletaryaya sosyalizm, kapitalist kölelik ve emperyalist savaşlardan kurtulma yolunda kararlı adımlar atmasını sağlayacaktır. Burada Lenin, yalnızca Rusya devrimcilerinin değil, savaşı sürdüren tüm devletlerin Devrimci Marksistlerinin de kendi emperyalist hükümetlerini yıkmaya yönelik bir politika gütmesi gerektiğinden yola çıkıyordu. Yoksa emperyalist savaşın bir içsavaşa dönüşmesi olanaksız, diyordu Lenin.

V.İ., Alman sosyaldemokrasisinin, II. Enternasyonal'in en güçlü partisinin utandırıcı tavrının özellikle altını çiziyordu. Emperyalist savaşı destekleme pozisyonuna geçmeleri, Devrimci Marksizme ve sosyalizm davasına ihanetleri, aslında II. Enternasyonal'in çöküşünü önceden belirlemişti. Bu parti uzun zamandır bilimsel komünizmin kurucularının büyük ideolojik mirasının koruyucusu ve yorumcusu olarak geçinmiş, enternasyonal sosyalist harekette öncü rolü oynamıştı. Tüm ülkelerin sosyalistleri, bu partiye güvenmiş ve çoğu zaman onu izlemişti. Alman sosyaldemokrasisi savaş kredisini onayladığında bile, sosyalistlerin çoğunluğu, onun enternasyonal proleter dayanışma davasına ne derece ihanet ettiğini görmemişti.

Lenin, Alman sosyaldemokrasisinin liderlerinin ihanetini, savaş kredisi oylamasına katılmayı reddetmiş, protesto amacıyla Duma salonunu terketmiş ve Avrupa hükümetlerinin politikasını emperyalist olarak nitelemiş Krallık Duma'sındaki Bolşevik milletvekillerinin gerçek enternasyonalist çizgisi ile karşılaştırıyordu. Lenin, Bolşevik Partisinin savaş karşıtı eylemleriyle bağlantılı kurban ve kayıplardan korkmadığını belirtiyordu.

Lenin, Devrimci Marksistlere, üçüncü bir, oportünistlerden ve şovenistlerden uzak gerçek bir proletarya enternasyonali çağrısı yapıyordu; kararlı bir tavır alarak onlarla ilişkiyi koparmadan işçi sınıfına yönelik gerçek bir enternasyonal eğitim yapılamaz; sosyalist devrime hazırlanılamazdı. Burjuvazinin, savaş dönemi yasalarına dayanarak, proletaryaya karşı her yerde kitlesel misillemeye girişmesiyle bağlantılı olarak, Lenin Devrimci Marksistlere, tüm ülkelerde illegal parti örgütleri kurma ve illegal ajitasyon ve propaganda çalışması görevi veriyordu.

Sosyaldemokrasi liderlerinin dizginsiz şovenizminin, ihanetinin ve sadakatsizliğinin sürdüğü günlerde, Lenin, proletarya enternasyonalizminin koyduğu büyük ilkelerin sonuçta kazanacağına inanıyordu. İşçi kitleleri tüm engelleri aşacak ve yeni bir enternasyonal gerçekleştireceklerdi.

Lenin'in Bolşevik merkez komitesinin savaş hakkındaki manifestosunun, basılması gerekiyordu ki bu, "tarafsız" İsviçre'de dahi çok zordu. Başarısızlığa uğramamak için, çok büyük bir gizlilik içinde çalışmak gerekiyordu. Kağıt ve matbaa ile ilgili büyük ciddî sorunlar da vardı ve merkez komitenin kasasında yalnızca 160 Frank (yaklaşık 40 Ruble) vardı; biraz fazlası da Bolşeviklerin yurtdışı örgütü komitesinin kasasındaydı. Ama, çalışmaya başlayabilmek için, bu zorlukların da üstesinden gelinmeye çalışıldı.

Merkez komitenin yurtdışı bürosu, parti merkez organının, "*Sosyaldemokrat*" gazetesinin Cenevre'de yeniden yayınlanmasına karar veriyordu. 19 Ekim (1 Kasım) 1914'te, başmakale olarak merkez komitenin savaş hakkındaki manifestosunun yer aldığı 33.sayı yayınlandı. 1500 adet basılan sayı, yurtdışındaki Bolşeviklere dağıtıldı, illegal olarak İsviçre üzerinden Rusya'ya gönderildi ve savaş sırasında partinin faaliyetinde çok büyük bir rol oynadı. Ana kentin ilk bölgesinde illegal çalışmayı örgütleyen Petersburglu bir işçi olan Bolşevik Taras Kondratyev, anılarında, *Sosyaldemokrat*'ın 33.sayısının Petrograd'ın Bolşevik örgütlerini "muazzam etkilediğini" yazıyordu. Kondratyev şöyle devam ediyordu: "Kasım ayı başında Petrograd'a gelen haber, bize yeni bir heyecan veriyor, cesaretlendiriyordu; bize can veriyor, yüreğimizde ileri gitmek için ve bizi hiçbir şeyin durdurmaması için karşı konulmaz bir istek uyandırıyordu. Yaptığımız bütün çalışmaların esas olarak doğru olduğu; zor ve aşılması güç olsa da, karanlık bir yolda ve parti merkezlerinden kopuk olsa da, doğru yolda olduğumuz düşüncesini güçlendiriyordu. Çözülecek hiçbir şifre kalmayana kadar ve harfler okunamayacak hale gelene kadar bu sayıyı tekrar tekrar okuduğumuzu anımsıyorum."[2]

Manifesto, broşür olarak da basıldı. Bolşevik Partisi ve uluslararası devrimci işçi hareketi, sosyalist devrim için emperyalizme, çarlığa ve burjuvaziye karşı net ve aktif bir mücadele programı elde ediyordu.

Bolşevik Güçlerin Biraraya Gelmesi

İsviçre'de kaldığı sürede Lenin, Bolşevik güçleri ısrarla biraraya getiriyordu. Lenin ve partinin çok ağır koşullarda çalışması gerekiyordu. Çarlık hükümeti, o zamana kadar uygulamadığı misilleme yöntemleriyle Bolşevik örgütlere ve komitelerine saldırıyordu. Hükümet, illegal parti örgütlerinin binlerce üyesini tutukluyor ve sürgüne gönderiyordu. Savaş sırasında Petersburg komitesinde otuzdan fazla tutuklama olayı yaşandı. Tüm Bolşevik gazeteler ve dergiler yasaklandı. Yalnızca çoğu sendika değil, çok sayıda kültürel eğitim derneği de kapatıldı. Çarlık, devrimci işçi sınıfından korkunç bir öç alıyordu. Lenin'in Rusya Bolşevik örgütleri ile savaş nedeniyle kesintiye uğrayan bağlantıları, çok dolaylı yollardan zorlu bir çabayla yeniden oluşturuluyordu. Rusya'dan İsviçre'ye posta çok nadir ulaşabiliyordu.

Savaş sırasında Lenin ve Krupskaya için para kazanmak çok zordu. N.K.Krupskaya 14 Aralık 1915'te M.İ.İlyanova'ya "Kısa bir süre sonra geçimimizi sağlayabilmek için, tüm eski kaynaklarımızı tüketmiş olacağız" diye yazıyordu. 1916 yılının Ekim ayı başında A.G.Şlyapnikov'a yazdığı bir mektupta, mütevaziliğin de ötesinde yaşamaya alışmış olan Lenin'in hiç de kolay dile getiremediği şu itirafı yer alıyordu: "Kendi adıma, biraz para kazanmam gerektiğini söylemek zorundayım. Yoksa gebereceğim! Pahalılık korkunç boyutlarda ve nasıl yaşayacağımı bilmiyorum." Rusya'daki yayıncıların yazdığı yazılara ücret ödemelerini ve kendisine çevrilecek kitaplar göndermelerini sağlamaya çalışıyordu. "Eğer bu da gerçekleşmezse, artık geçinmem gerçekten mümkün değil, bunda çok ciddiyim, inanın."[3]

2 Krasnaya Letopis, 1922, sayı 5, s.236
3 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.213

Kararlı bir şekilde emperyalist savaşa karşı çıkan IV. Krallık Duma'sı Bolşevik grubu (A.Y.Badayev, M.K.Muranov, G.İ.Petrovski, F.N.Samoilov, N.R.Şagov) Kasım 1914'de tutuklandı ve Şubat 1915'te hakim önüne çıkarıldı.

"Rusya sosyaldemokrat işçi grubuna açılan dava neyi gösterdi?" başlıklı yazısında büyük bir gururla, davada, devrimci proletarya partisi aracılığıyla enternasyonal sosyalist harekette hiç yaşanmamış olan parlamentarizmden yararlanma tablosunun, Bolşevik Partisinin proleter kitlelerde savaşa karşı büyük bir illegal faaliyetinin tablosunu ortaya koyduğunu yazıyordu. Dava sırasında çarlık savcısı, tutuklananları, üzerlerinde ele geçen Lenin'in savaş hakkındaki tezleri ve Bolşevik grupların ve komitelerin emperyalist savaşa ve proletarya enternasyonalizminin savunmasına yönelik illegal çağrılar nedeniyle suçladı. Bolşevik milletvekilleri savaşın başlamasından sonraki iki ay içinde neredeyse tüm Rusya'yı gezmiş ve merkez komite ve RSDİP'in Lenin'in çizgisindeki manifestosundaki savaşa karşı kararların alındığı sayısız işçi toplantıları düzenlemişlerdi.

Suçlananlara, çarlık hükümeti ölüm cezası verebilirdi. Mahkeme önüne hepsi gereken cesareti bulmuş olarak çıkmamıştı. Lenin, Bolşevik milletvekilleri ile mahkeme önüne çıkan Kamenev'in tutumunu devrimci bir sosyaldemokrata yakışmayacak bir tavır olarak nitelendirdi. Kamenev, savaşa karşı düşüncelerinde MK düşüncesini onaylamadığını açıklamış, buna kanıt olarak da, mahkeme tarafından Menşevik ve "vatansever" Yordanski'nin tanık olarak davet edilmesini istemişti. Bu, sadece korkaklık değil, çok önemli bir sorunda Bolşevik Partisinin politikasını açık biçimde reddetmekti. Beş Bolşevik milletvekilinin hepsi ve diğer sanıklar Sibirya'da sürgüne ve zorunlu yerleşime mahkûm edildiler. Ama, tüm bu zorluklar, Lenin tarafından yaratılmış ve olgunlaşmış olan Bolşevik Partisinin cesaretini kaybetmesine yol açmıyordu.

Daha savaşın başlarında, Lenin çok kilo vermiş ve yanakları içe çökmüştü; içine kapanmış ve çok ciddî idi. Israrla ve büyük bir enerjiyle parti çalışmasını örgütlüyordu. Yurtdışındaki Bolşevik grupları biraraya getirmek için aralıksız bir faaliyet yürütüyordu; İsviçre'de bulunan Bolşevik gruplara gidiyor, Menşeviklere, İttifakçılara ve Troçkistlere karşı acımasızca saldırdığı konuşmalar yapıyor ve RSDİP MK'nın savaş hakkındaki manifestosunun önemini anlatıyordu.

Başlangıçta, Plehanov'un vatansever olduğuna dair söylentilere inanmak istemiyordu. Paris'ten İsviçre'ye gelmiş olan Plehanov'un Cenevre'de bir konuşma yaptığını ve 28 Eylül (11 Ekim) 1914'te Lozan'da konuşacağını öğrendiğinde, bu konuşmayı dinlemeye gitmeye karar verdi. Plehanov gerçekten de "vatan savunması" yapıyordu. Toplantıda çok kişi olmasına rağmen, tartışmak üzere yalnızca Lenin söz alıyordu. Plehanov'un yanına kürsüye geldiğinde, ona elini vermedi. Sözlerinde, dinleyenlerin de hemen farkettiği gibi, Plehanov'a yoldaş olarak değil, konuşmacı olarak hitap etmişti. Kendisine verilen 10 dakikalık sürede, Bolşevik MK'nın savaş hakkındaki manifestosunun temel düşüncesini ve "vatan savunucularına" karşı önemli argümanlarını anlattı.

Tüm argümanlarını ayrıntılarıyla anlatması için, birkaç gün sonra aynı binada "proletarya ve savaş" konusu üzerine Lenin'in bir konuşma yapması kararlaştırıldı. 1 (14) Ekim günü Lozan Halkevi binasının salonu toplantı başlamadan uzun bir süre önce tıka basa dolmuştu. Lenin, her iki tarafın emperyalist eşkiyalığı diyerek savaşın sosyal doğasını ortaya koyuyordu. Rusya'da Petersburg komitesinin savaşa karşı bir bildiri ve diğer bazı parti örgütlerinin de benzer bildi-

riler dağıtmış olduğunu belirtiyordu. Rusya'daki Bolşevikler, gerçek sosyalistlerin tüm ülkelerde yapması gerekenleri yapmıştı: "Hükümetlerini" eleştirmek, "burjuvazisinin" maskesini düşürmek, "bakanlarının" ve öncelikle de "ülkelerinin" oportünistlerinin maskesini düşürmek. Bütün salon onu dikkatle dinliyordu. V.İ.'nin konuşması çok büyük bir başarı elde etmişti.

Bir sonraki gün, önceden bildirilmiş olan "Avrupa savaşı ve sosyalizm" konulu bir konuşma yapmak üzere Cenevre'ye gitti ve orada da aynı başarıyı elde etti. Lenin bu konuşmayı Clarens ve Zürih'te de yaptı ve Bern'deki bir konuşmasında Martov'un savaş hakkındaki konuşmasını eleştirdi.

Lenin esas olarak, Rusya'daki parti çalışmasının gelişimiyle ilgileniyordu. Petrograd'da bulunan MK üyeleri ile tekrar yazışma olanağı buluyor ve orada MK bürosunun yeniden oluşmasını sağlıyordu. Hem Rusya'daki parti örgütleriyle hem de münferit olarak savaşa karşı mücadele eden devrimcilerle bağlantıları kurabilmişti. MK ve Petrograd komitesi sorumlusu A.Şlyapnikov Stockholm'de idi. Lenin onun aracılığıyla Petrograd ve Rusya'daki diğer kentlerle düzenli bağlantılar kuruyordu. Savaş karşıtı, ama bedeli ağır bir mücadele yürütmek için işçi sınıfının devrimci gücü ve yeteneklerine derin bağlılık ve inanç, Lenin'in Rusya'ya gönderdiği her mektubunda ve "*Sosyaldemokrat*"ta yayınlanan her yazısında yer alıyordu.

Kasım 1914'de Lenin şöyle yazıyordu: "Parti çalışması şimdi yüz kez daha zor. Ama buna rağmen çalışacağız! '*Pravda*', tüm zorluklara rağmen yeniden bir liderler kolektifi, partinin Rusya MK'sını oluşturacak sınıf bilincine sahip binlerce işçi yetiştirdi."[4] "40 000 işçi '*Pravda*' satın aldı, çoğu tarafından da okundu. Savaş, cezaevi, Sibirya ve ağır hapis, saflarını beş katı, hatta on katı artıracak; bu katman yok *edilemez*. O yaşıyor. Devrimci ruh ve şovenizme karşıtlık içine işlemiş. Tek başına; emekçilerin, sömürülenlerin ve ezilenlerin enternasyonalizminin müjdecisi olarak halk kitlelerinin içinde ve onların bilincinde derinlere kök salmış, genel çöküş içinde tek başına ayakta. Yarı proleter katmanları Kadetlerin, Trudovikilerin, Plehanovların ve '*Naşa Sarya*'nın sosyalşovenizminden sosyalizme tek başına götürüyor."[5]

Yurtdışındaki ve özellikle de Rusya'daki Bolşeviklerin faaliyeti emperyalistleri ve onların "beyin" yaltakçılarını hiddetlendiriyordu. Yalnızca Rusya değil, İngiliz ve Fransız burjuvazisi ve "sosyalist" basın da Bolşeviklere karşı karalamaya girişiyorlardı, "vatansever olmamakla" ve ülkelerine karşı sevgi beslememekle suçluyorlardı. Lenin bu karalamayı kesinlikle kabul etmiyordu. "*Sosyaldemokrat*"ta "Büyük Rusların ulusal gururu" başlıklı yazısını yayınlıyor ve burada, vatanseverliğin nasıl anlaşıldığını ve bunun enternasyonalizm ile nasıl bağdaştırılması gerektiğini gösteriyordu. Şöyle yazıyordu:

"Bize, sınıf bilincindeki büyük Rus proletaryasına ulusal gurur yabancı bir duygu mu? Elbette hayır! Dilimizi ve ülkemizi seviyoruz, ama en çok da emekçi kitlelerinin (bir başka deyişle, nüfusunun 9/10'u) bilinçlenmesi, demokrat ve sosyalist olması için çalışıyoruz. Bizi en çok üzen, çarlık ajanlarının, büyük toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin güzel yurdumuzu hangi şiddete, hangi baskıya ve hangi hakaretlere maruz bıraktığını görmek ve hissetmek zorunda olmamız-

4 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, sc.35, s.150
5 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.21, s.166/167

dır. Bu şiddetin bizim aramızda, Büyük Rus kamplarında direnci doğurmasıyla, bu kampta 70'li yılların devrimcileri Radişçev, Dekabristler, Rasnoçinzen'in ortaya çıkmasıyla, Büyük Rusya işçi sınıfının 1905'te güçlü bir devrimci kitle partisi yaratmasıyla, Büyük Rusya köylülerinin aynı zamanda demokrat olmasıyla, papazları ve büyük toprak sahiplerini kovmaya başlamasıyla ... gurur duyuyoruz. İçimiz ulusal gurur duygusuyla dopdolu, zira Büyük Rusya ulusu aynı zamanda devrimci bir sınıf yarattı; aynı zamanda insanlığa, özgürlük ve sosyalizm mücadelesinde büyük bir model oluşturabileceğini kanıtladı..."[6]

Lenin, gerçek vatan savunmasının hiçbir şekilde Menşeviklerin ve sosyal-devrimcilerin yaptıkları gibi başka halkların ele geçirilmesi ve yağma edilmesi için dünyadaki katliama karışmış olan çarı ve burjuvaziyi desteklemek değil, aksine, tüm devrimci araçlarla kendi ülkesindeki monarşiye, büyük toprak sahiplerine ve kapitalistlere, vatanın bu en kötü düşmanlarına ve yağmacı savaşa karşı mücadele etmek olduğunu gösteriyordu. Emperyalist savaşta çarlık rejiminin yenilgisinden söz eden ve kendini feda ederek gerici toplum düzenine ve düzinelerce ulusu ezen halk düşmanı hükümete karşı mücadele eden Bolşevikler büyük enternasyonalist ve aynı zamanda gerçek vatansever güç olarak da ortaya çıkıyorlardı. Bolşeviklerin liderliğindeki proletaryanın nihaî hedefi, sosyalist toplumun oluşması ve sosyalizmden komünizme geçişti. Lenin, Devrimci Marksistlerin bu hedeflerinin, emekçi Rusya halkının doğru olarak konan ulusal çıkarlarına ters düşmediğini söylüyordu. "Büyük Rusya'nın ulusal gururuna yönelik (ama, köle olarak görülen değil) çıkarları, Büyük Rusya (ve diğer) proletaryasının *sosyalist çıkarıyla* denk düşmektedir"diyordu.

V.İ.Lenin, işçi sınıfını tutarlı bir demokratizm, tam eşitlik ve kardeşlik ruhuyla, proletarya enternasyonalizmi ve sosyalist vatanseverlik ruhuyla yetiştirmek için Marksistlere çağrıda bulunuyordu.

Lenin, 14-19 Şubat (27 Şubat-4 Mart) 1915 arası Bern'de RSDİP'in yurtdışı bölümlerinin konferansını yönetiyor ve "savaş ve partinin görevleri" sorunu hakkında bir konuşma yapıyordu. Konferans, tüm ele alınan konularda Lenin tarafından önerilen kararları kabul ettikten sonra, emperyalist savaşın içsavaşa dönüştürülmesi için somut görevleri belirliyordu: Savaş kredisinin reddedilmesi, sosyalist partilerin temsilcilerinin burjuva kabinelerden ayrılması; burjuvazi ile anlaşmaktan vazgeçilmesi, "ulusal barış" politikasından tam kopuş; hükümet ve burjuvazinin sıkıyönetim koşullarında anayasal özgürlükleri ortadan kaldırdığı ve legal örgütlerde çalışmayı zorlaştırdığı her yerde illegal örgütlerin oluşturulması; proletaryanın tüm devrimci kitlesel eylemlerinin desteklenmesi. Bern konferansında, tüm gerçek devrimci enternasyonalistlerin enternasyonal işçi hareketinde biraraya gelmesi için bir platform oluşturuldu.

Mart 1915'te Sibirya'da sürgündeyken ve daha sonra da yanlarında gelen N.K.'nın annesi Yelisaveta Vassilyevna öldü. Partili olmayan bu muhteşem Rus kadını, kızının ve damadının çıkarlarını gözetiyor ve partiye büyük yardımda bulunuyordu. "İlyiçlerin evinin işlerine bakıyor, Lenin'e gelen giden yoldaşlarla ilgileniyor, içlerine illegal yayınların gizlendiği içe giyilen süveterleri dikiyor, vd. İsviçre'deyken Rusya'ya gitmek istiyor, ölümünden kısa bir süre önce damadı ve kızıyla birlikte yurduna gideceğini söylüyordu." Devamlı onların yanında olan bu kadın, erken gelen yaşlılık döneminde dinden kopuyor ve vasiyet ola-

6 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.21, s.92,93

rak cenazesinin dini tören yapılmadan krematoryumda yakılmasını diliyordu. Lenin ve Krupskaya onun bu isteğini yerine getirdiler, kül kavanozunu Bremgarten mezarlığına koydular.

Bern konferansının kararlarının gerçekleştirilmesi için, Rusya'daki Bolşevik örgütler işçi merkezlerinde, donanmada ve orduda illegal olarak büyük bir devrimci faaliyet yürütüyorlardı. Bu çalışmalar, Lenin öncülüğünde yürütülüyordu. Parti örgütlerinde parti taktiğine ilişkin güncel sorunlar üzerine tartışmaların yapıldığını duyduğunda, hemen devrimci hareketin tüm temel sorunlarına kısa yanıtlar verdiği ve emperyalist savaşın koşullarında Rusya'daki proleterya partisinin somut görevlerini belirlediği "Bazı tezler"i yazıyordu. Bolşeviklerin temel sloganlarının değişmediğini açıklıyordu: Demokratik cumhuriyet, büyük toprak sahiplerinin topraklarına el konulması ve sekiz saat çalışma; ayrıca, sosyalizm, savaşan hükümetlerin devrimle yenilmesi mücadelesinde işçilerin enternasyonal dayanışmaya çağrılması ve savaşa karşı olma çağrısı.

Rusya'daki devrimin bir sonraki aşamasında yerine getirilecek temel görev, proletarya ve köylülerin devrimci-demokratik diktatörlüğünün oluşturulması mücadelesi ve bundan, sosyalist devrime geçişte yararlanılması. "Emperyalist savaş, Rusya'daki devrimci krizi, burjuva demokratik-devrimi zeminindeki krizi, Batıda büyümekte olan proleter, sosyalist devrim krizi ile *birleştirdi*. Bu ilişki, şu ya da bu ülkede devrim görevlerinin hiçbir şekilde münferit olarak yerine getirilemeyeceğinin somut kanıtı: Rusya'daki burjuva demokratik-devrimi bugün artık yalnızca bir başlangıç değil, Batıdaki sosyalist devrimin ayrılmaz bir parçası."[7] Sürmekte olan savaşta devrimi iktidara getirecek olsa proletaryanın ne yapacağı sorusuna şöyle cevap veriyordu: "Biz, *tüm* savaşanlara, sömürgeleri ve *tüm* bağımlıları, ezilenleri ve eşit olmayan halkların özgürlüğü koşuluyla barışı sunacağız."[8]

Başlangıçtaki askerî başarılardan sonra, ana cephelerde çarlık ordusu için yenilgiler başlıyordu. 1915 yılının başlarında, Rus orduları Galiçya'dan çekiliyordu. Bundan kısa bir süre sonra, Alman orduları Polonya'yı, Baltık'ın ve Beyaz Rusya'nın bir kısmını işgal ediyordu. Milyonlarca göçmen Rusya içlerine kaçıyordu. Savaşın her emekçi aileyi sürüklediği sınırsız açlık ve hayatın gittikçe pahalı hale gelmesi sonucu, halk kitlelerinde çarlık politikasına ve savaş sayesinde zenginleşen burjuvaziye karşı memnuniyetsizlik artıyordu.

Bolşevikler, işçi sınıfının artan pahalılığa karşı mücadelesinde başı çekiyor, işçilerin ve geniş kitleleri içeren kent halkının gösterilerini düzenliyorlardı ve hayat pahalılığının çarlığın ve burjuvazinin politikası ile, savaş ile doğrudan bağlantısını gösteriyorlardı. Ekonomik grevler, daha Eylül 1915'te siyasî nitelik taşımaya başlamıştı.

1915 Sonbaharında Lenin dikkatini, merkezi ve Petrograd savaş sanayi komitesinin "çalışma grupları" seçimlerine yöneltmişti. Bu komiteler, emperyalist burjuvazi tarafından çarlığı savaşta desteklemek üzere kurulmuştu. İşçi sınıfını etkisi altına almak ve "ülke savunmasına" çekmek için burjuva liderleri, Menşevik "vatanseverleriyle" ittifak yaparak ve Krallık Duma'sını ve çarın onayıyla, merkezi ve Petrograd savaş sanayi komitesine işçilerin temsilcilerini almaya karar verdiler. Burjuvazi, işçileri bu "vatan savunmasına" hizmet eden kuruluşlara katarak sınıf mücadelesinden uzaklaştırmayı hedefliyordu. Lenin ve Bolşevikler, emperyalist savaşın ilkesel karşıtları olarak işçilerin savaş sanayi komite-

sine katılmalarına da karşıydılar. Bolşevik örgütler tarafından yürütülen bilinçlenme çalışması sayesinde, Menşeviklerin ve sosyaldevrimcilerin etkisi altında kalan işçilerin sayıca önemsiz bir bölümü adı geçen işçi gruplarının seçimlerine katıldı.

1915'te Lenin "*Sosyalizm ve Savaş*" başlıklı çalışmasında, çok haklı olarak proletaryanın, Rusya'da "şovenist zehrin aşılanamayacağı" tek sınıf olduğunu yazıyordu.

Rusya işçi sınıfı, burjuvazi ile "sınıfsal barışa" gitmiyor, sosyalşovenistlerin yolunu izlemiyor, aksine Bolşevik Partisinin politikasını destekliyordu. Parti, enternasyonalden önce görevini son ana kadar yerine getiriyor, enternasyonalizm bayrağı elinde titremiyordu.

Bolşevikler, donanmada ve orduda aktif bir faaliyet yürütüyorlardı. Bu çalışma, o zamanlar her yerde savaş mahkemeleri kurulduğundan çok zordu. Çarlık hükümeti, grevlere yanıt olarak on binlerce işçiyi askere aldı. Kitleler halinde devrimci işçiler orduya alındı. Bu yolla, çarlık ülkedeki devrimci sesleri yok etmek istiyordu. Ama sonuçlar, bunun tam tersini gösteriyordu: Bu önlem, devrimci, Bolşevik fikirlerin büyük oranda orduya taşınmasına neden oluyordu. Egemen sınıflar da bizzat nesnel olarak, ordunun çarlık devlet iktidarının bir aracı olmaktan çarlığa karşı halkın elinde bir araca dönüşmesine katkıda bulunuyorlardı.

1915 Sonbaharında Bolşeviklerin Petersburg komitesi, Bolşevik Partisi gruplarını Baltık filosunun gemilerinde biraraya getiren "Kronstadtlı askerî örgüt kolektifi" ile sağlam bir ilişki kuruyordu. Petrograd, Moskova, Riga, Kiev, Karkov ve diğer önemli merkezlerin Bolşevik komiteleri, askerî birliklere yönelik illegal bildirilerinde askerleri ve denizcileri, ülkenin işçi sınıfı adına çarlığa karşı ortak mücadeleye ve cephedeki karşı tarafın askerleri ile kardeş olmaya çağırıyordu. Basın ve askerî makamlar, cephelerdeki çarlık birliklerinin yenilgilerinin suçunu işçilerin grevlerine yükleyerek ordu ve işçi sınıfı arasında düşmanlık yaratmak istiyorlardı. Ama Bolşevikler bu provokasyonların gerçek yüzünü ortaya çıkarıyordu.

Lenin, ordudaki Bolşevik örgütlerinin çalışmasını çok önemli görüyordu. Ordunun, halk güçlerinin kanını emdiğini, içinde milyonlarca, özellikle de yoksul köylünün ve işçilerin önemli bir bölümünün yer aldığını belirtiyordu. Bolşevikler, çarlık ordusu içinde bıkıp usanmadan sürdürdüğü faaliyetleri aracılığıyla, işçi sınıfı ve köylüler arasında mücadelede ittifak yaratıyor, kitleleri ikinci bir devrime hazırlıyorlardı.

Bolşevikler, savaşa karşı mücadele, kendi ülkelerindeki emperyalist hükümetin yıkılması için donanımlıydılar, çünkü kitlelere emperyalist savaşa ve emperyalizme karşı mücadelede liderlik edebilecek bir örgüt yaratmışlardı. Lenin, memnuniyetini özellikle belirterek, Bolşeviklerin illegal Petersburg komitesinin savaş sırasındaki çok önemli çalışmalarının altını çiziyordu. "Rusya ve tüm dünya için, bu, gerçekten de en ağır koşullarda yaşanan gerici bir savaştaki sosyaldemokrat çalışma modelidir."[9]

7 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.21, s.385
8 Aynı kitap., s.410
9 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.21, s.408

Lenin öncülüğündeki Bolşevik Partisi, sosyalşovenistlerin, merkezcilerin ve diğer II. Enternasyonal partilerinin oportünistlerinin her tür entrikasını ortaya çıkarabilecek ve nihaî olarak maskesini düşürebilecek örgütlü ve lider bir güçtü. Yalnızca Bolşevik Partisi, enternasyonal işçi hareketindeki tüm sol sosyalist grupların Devrimci Marksist bayrak altında biraraya gelmesini başlatıyor ve yeni, oportünizmden kurtulmuş bir proletarya enternasyonalizmini kurmak için örgütleyici bir güç rolünü üstlenebiliyordu. Büyük bir enerji ve inatçılıkla Lenin daha savaşın ilk haftalarında bu yeni, gerçekten mücadeleci devrimci dünya proletaryası birlikteliğinin sağlam çekirdeğini oluşturmaya başlıyordu.

Lenin'in, emperyalist savaşa karşı ve sosyal hainlerle ilişkiyi koparmaya yönelik mücadele sloganları, başlangıçta enternasyonal işçi hareketinde geniş destek bulmuyordu. Ama bu Bolşeviklerin liderinin cesaretini birazcık dahi kırmıyordu. Lenin, oportünistlere, özellikle de Kautskicilere karşı tavizsiz bir mücadele yürütüyordu. "Oportünistler, somut olarak yaşanan bir belâ" diye yazıyordu Ekim 1914'te. Kautski'nin liderliğindeki "Alman 'merkez', gizli, diplomasiyle bezenmiş bir belâ; işçilerin gözünü, kulağını, aklını ve vicdanını köreltiyor , bu, en tehlikeli belâ. Bizim görevimiz, şimdi enternasyonal oportünizme ve onun koruyucusuna (Kautski) karşı koşulsuz ve açık bir mücadeledir. Bunu merkez organda yapacağız.... Bu, enternasyonal bir görevdir. Bu görevi, yerine getirmek zorundayız, yoksa bunu yapacak başka hiçkimse yok. Bu görevi unutmamalıyız."[10]

Kautskicilik tehlikesini öncelikle, bu akımın sosyalist partilerin "ortacı", merkezci ve özünde oportünist çizgi oluşturmasında ve kendini, işçi sınıfı önünde "Marksist merkez" olarak tanımlamasında görüyordu. Emperyalist savaşta "vatan savunması" pozisyonunu Kautski enternasyonalist laflarla ve Marx'a göndermelerle savunuyordu; oysa bunlar, bambaşka bir evreye, doğası gereği başka savaşlara ilişkindi.

Lenin, "Kautskiciliğin, tesadüf olmadığını, II. Enternasyonal'in karşıtlıklarının, fiiliyatta oportünizme tâbi kalarak, lafta Marksizme sadakat ilişkisinin sosyal ürünü olduğunu söylüyordu.

Kautskici, merkezci pozisyonunu savunanlar içinde şu isimler yer almaktaydı: Rusya'da L.Troçki, J.Martov, N.Çekidze vd, Hollanda'da Henriette Roland-Holst, İsviçre'de R.Grimm, Fransa'da J.Longuet ve A.Pressman, İtalya'da T.Barboni, Romanya'da C.Rakovski, vd.

Sosyalşovenistler ve merkezci akım ile aynı zamanda, sosyalist partilerde sol, enternasyonalist ögelerle savunulan üçüncü bir akım ortaya çıkıyordu. Lenin dikkatini yoğunlaştırarak her sol grubun, her gerçek sol sosyalist liderin konumunu izliyordu. Onların birçoğu ile bağlantısı vardı; kendilerine önerilerde bulunuyor, sabırla ve dostça bir dizi soruda hatalarına işaret ediyor, oportünizme karşı mücadelenin neden ve nasıl yürütüleceğini açıklıyor ve onlara yakınlaşmaya çalışıyordu.

Kasım ayında MK'nın savaş hakkındaki manifestosu özet halinde İsviçre gazetesi "*La Sentinelle*" de yayınlandı. O zamanlar Lenin bu olağanüstü önemli

10 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.137

dokümanı Enternasyonal Sosyalist büroya, Fransız, İngiliz ve İsveç sosyaldemokrat gazetelere postalıyordu.

Lenin, savaşın ilk dönemlerinde şovenizm yolunu seçmemiş olan, Alman sosyaldemokrasisinin hain tavrını mahkûm eden ve bir grup sosyalşovenisti ve döneği (Mussolini, vd.) kendi saflarından uzaklaştıran İtalya sosyalistlerinin tavrına her durumda saygı duyuyordu. Bu tavır, İtalya'nın işçi sınıfının ezici çoğunluğu tarafından destekleniyordu. İsviçre'deki sosyalist harekete aktif olarak katılan Lenin'in doğrudan yardım etmesiyle, orada sol sosyalist bir çekirdek oluşuyordu.

27 Eylül 1914'te Lugano'da (İsviçre), İtalyan ve İsviçre sosyalistlerinin ortak bir konferansı yapılıyordu; burada, Lenin'in isteği üzerine savaş hakkındaki tezleri ele alındı. Lenin'in tezlerinin çoğu konferansın kararlarına geçti. Konferans kararları, hem enternasyonal, hem de devrimci açıdan tahlil içermemelerine rağmen, enternasyonal proleter bağlantıların yeniden oluşturulmasında ilk adımı oluşturuyorlardı.

Dimiter Blagoyev liderliğindeki devrimci Bulgar sosyalistler "Tesnyaki" (Taviz Vermeyenler) ve Sırp sosyaldemokratlar da emperyalist savaşa karşı çıkıyorlardı. Lenin, Sırp Skupşçina'daki sosyaldemokrat milletvekillerinin savaş kredisine karşı oy verdiklerini öğrendiğinde, Sırp sosyaldemokrasisinin proletarya enternasyonalizmi görevini yerine getirdiğini açık olarak ilân etti. Bundan kısa bir süre sonra, Lenin, Bulgar ve Sırp devrimci sosyaldemokratlarla doğrudan bağlantı kurdu ve onlara tutarlı bir enternasyonalist çizgide kalmaları için yardım etti.

Lenin ve Hollandalı sol sosyalistler D.Viynkoop, A.Pannekoek ve "*De Tribüne*" adlı gazete çevresinde gruplaşan diğerleri arasında yazışma başladı. A.M.Kollontai ve A.G.Şlyapnikov aracılığıyla Lenin, Norveç ve İsveç sol sosyalist liderleri ile bağlantı kurdu. Savaş sırasında İsveç sol sosyaldemokratları oldukça güçlü bir akım oluşturmuşlardı. 3 günlük gazete çıkarıyor ve İsveç parlamentosunda 13 milletvekili ile temsil ediliyorlardı.

Lenin, Amerikan Sosyalist Partisinin sol kanadının lideri Eugene Deb'in emperyalist katliama karşı dinamik bir faaliyet yürütmesinden mutluluk duyuyordu. Amerikan hükümeti, savaşa karşı mücadele eden bu muhteşem savaşçıları 10 yıl hapisle cezalandırıyordu.

V.İ., Alman sosyaldemokrasisinde sol muhalefetin oluşmasını ve gelişimini dikkatle izliyordu. Alman devrimci sosyalistlerinin, içinde Karl Liebknecht, Rosa Luxemburg, Clara Zetkin, Franz Mehring, Julian Marchlevski, Leo Jogiches (Tyszka) ve Vilhelm Pieck'in başını çektiği ve kendilerini daha sonra "Spartaküs İttifakı" olarak adlandıran "Enternasyonal" grubunun kararlı bir tavırla savaşa karşı olduklarını duyduğunda çok mutlu oldu. Lenin, mecliste savaş kredisine karşı oy vermiş olan Karl Liebknecht'in davranışını tüm enternasyonalistlere örnek olarak gösteriyordu.

Lenin, Batıdaki sosyalist güçlerin sayıca olağanüstü az olduğunu, şovenizme karşı ve enternasyonalizm için seslerinin çok cılız, münferit olduğunu, kulağa her zaman hoş ve yürekten inanmış gibi gelmediğinin farkındaydı. Gene de cesaretini kaybetmiyordu. "Çok az olmamız felâket değil. Milyonlar bizimle birlikte olacak"[11] diye söz ediyordu yoldaşlarına. Enternasyonal işçi hareketinde proletarya enternasyonalizminin mutlak zaferine yürekten inanıyordu.

11 Nadejda Krupskaya: V.İ.L*enin İle İlgili Anılar*, s.341

14 Şubat 1915'te Londra'da itilaf devletlerinin (İngiltere, Fransa, Belçika ve Rusya) sosyalistlerinin konferansı yapıldı. Bolşevikler davet edilmemişlerdi. Ama Lenin Bolşevik MK'nın bildirisini hazırlamıştı; bunu, M.M.Litvinov konferansta okuyacaktı. Bildiri, sosyalist bakanların gecikmeden Belçika ve Fransız burjuva hükümetlerinden istifa etmeleri ve "kale barışı" sloganıyla kendi aralarına mesafe koymaları, savaş kredisinin ve Rus Çarlığına destek verilmesinin reddedilmesi talebini içeriyordu. Konferans başkanı, Litvinov'un bildiriyi sonuna kadar okumasına fırsat vermiyordu. Litvinov bunun üzerine bildiriyi divana ulaştırıyor ve Bolşeviklerin sosyalşovenist bir konferansa katılmalarının mümkün olmadığını söyleyip konferansı protesto ederek oturumu terkediyordu.

Mart 1915'in sonunda Bern'de enternasyonal sosyalist kadınlar ve Nisan ayı başında enternasyonal sosyalist gençler konferansı yapıldı; Bolşevikler bu konferanslarda kendi karar tasarılarını sundular. Bunlardan kadın konferansına sunulanlardan biri, Lenin'e aitti, gençlik konferansında okunan bir diğeri ise, Lenin'in talimatları doğrultusunda hazırlanmıştı. Bu kararlar, konferanstan geçmemelerine karşın, Bolşeviklerin mücadelesinde önemli bir rol oynuyor, emperyalist savaşın bitmesi için doğru yolu bulmaya çalışan kadın ve gençlerin seslerini önemli oranda etkiliyorlardı.

Kadın konferansı, emekçi kadınların harekete geçmeleri ve kanla boyalı sınırların ve ölü dağlarının, kan ve gözyaşı denizi üzerinden birbirlerine ellerini uzatmaları çağrısı yaptı. İşçi ve köylülerin nasırlı, çalışmaya alışmış elleri enternasyonal dayanışmanın kuvvetli zinciriyle birleşmeliydi. Çağrı, çeşitli ülkelerde geniş yankı buldu.

Gençlik konferansında seçilen Enternasyonal Sosyalist Gençlik bürosu, "*Gençlik-Enternasyonal*" dergisini yayınlamaya başladı. Lenin, bu gruplaşmaya ve yayın organına elinden gelen her tür yardımı yapıyordu. Aktif olarak dergide çalışıyor ve çok sayıda makale yayınlıyordu.

Basında, toplantılarda, yaptığı konuşmalarda, aldığı mektuplarda, farklı ülkelerin sol sosyalistleriyle yaptığı konuşmalarda ve sosyalist kadın ve gençlik konferanslarında yürütülen tartışmalarda Lenin, Batıdaki solcuların savaşa, barışa, devrim ve sosyalizme ilişkin temel sorularda hâlâ geniş ölçüde merkezcilerin ideolojik etkisinde olduklarını belirtiyordu. Kautski tarafından Marksizmin çarpıtılmasına karşı kararlı bir mücadele yürütmeden, solcular arasında büyük bir bilinçlenme çalışması yapmadan, Devrimci Marksizmin teori ve taktiği temelinde biraraya gelmelerinin söz konusu olamayacağını görüyordu.

Kautski ve II. Enternasyonal'in diğer revizyonistleri Marx'ın "*Kapital*"inin temel tezlerinin sözde eskimiş olduğunu öne sürerek kapitalizmin gelişimindeki yeni süreçlerden söz ediyorlardı. Devrimci Marksizmi revizyonistlerin yeni saldırılarına karşı savunmakla kalmayıp onu, toplumsal gelişmede yeni pratikleri ve proletaryanın sınıf mücadelesindeki yeni deneyimlerini teorik olarak analiz ederek de geliştirmek gerekiyordu. Lenin şöyle yazıyordu: "Ezilen bir sınıfın, tarihin en devrimci sınıfının muhteşem, dünyada bir benzeri olmayan kurtuluş hareketi, devrimci teori olmadan olanaksızdır. Teori tasarlanamaz, o dünyanın tüm ülkelerinin devrimci deneyimlerinin ve devrimci fikirlerinin bütününden *filizlenir*. Bu türden bir teori 19.yüzyılın ikinci yarısından itibaren yeşermeye başladı. Adı, Marksizm. Bu teorinin tasarımında ve uygulanmasında, günümüzde ise Plehanov, Kautski vd. aracılığıyla yozlaştırılmasına karşı amansız mücadelede,

gücü oranına göre payı bulunmayan, sosyalist olamaz; devrimci sosyaldemokrat olamaz."[12]

V.İ.Lenin'in "Felsefe Defterleri"

I.Dünya Savaşı yıllarında, Lenin, Devrimci Marksizmin tüm yönlerini araştırıyor ve geliştiriyordu: Sosyalist devrim öğretisi, ondan ayrılmaz bir bütünlük içinde iktisat teorisi ve felsefesi. Lenin, Marksizmin dinamik ruhu, "en sağlam teorik temeli", proletarya devriminin cebiri olarak gördüğü materyalist diyalektik üzerinde titizlikle çalışıyor, yoğun ilgi gösteriyordu. Yalnızca, ona dayanarak, emperyalizmin ana çizgileri ve çelişkileri ayrıntılı olarak Marksist analize tâbi tutulabilir, I. Dünya Savaşının işgalci karakteri ortaya çıkarılabilir, proletarya mücadelesinin strateji ve taktikleri bilimsel temele oturtulabilir ve II. Enternasyonal liderlerinin oportünizmi ve sosyalşovenizmi; devrimci sosyalist hareketteki dogmatizmin ve sekterliğin maskesi düşürülebilirdi.

Yapılması gereken, Marksist diyalektiğin savunulması ve revizyonistlerin maskesini düşürmek, yerine vulger evrimciliği, sofistiği ve eklektiği koymak değildi yalnızca; yeni tarihsel koşullarla, kurtuluş hareketinin yeni deneyimleriyle ve doğa biliminin yeni verileriyle bağlantılı olarak, bilim olarak, dünyayı kavrama ve devrimci yoldan değiştirmenin en önemli araçlarından biri olarak materyalist diyalektik üzerine çalışmak ve geliştirmek de gerekiyordu.

1914 ve 1915 yıllarında Lenin, Hegel, Aristotales, Feuerbach ve diğer filozofların yapıtları ve doğa biliminin sorunları üzerinde incelemelerine tekrar başlıyordu. Bu incelemelere ilişkin çok sayıda açıklama ve notlarla bezenmiş bölümler, kendi fragmanları ve diğer materyeller, daha sonra "*Felsefe Defterleri*" başlığı ile yayınlanmıştır.

"*Felsefe Defterleri*"nin ana içeriğini oluşturan materyal, Lenin'in materyalist diyalektik hakkında özel bir çalışma yapmayı hedeflediğini göstermektedir. Ancak bu hedefi gerçekleştirmesi ne yazık ki mümkün olmamıştır. Ama buna rağmen, Lenin'in "*Marksizm ve Ampriokritisizm*" başlıklı felsefî temel yapıtının organik bir devamını ve felsefî Marksizmin geliştirilmesine yönelik yeni bir adımı oluşturmaktadır. Burada Lenin, Marksist diyalektiğin sorunlarıyla özellikle ilgilenerek felsefî sorunları geniş bir çerçevede ele almaktadır.

Lenin, bilim tarihinde ilk defa, gelişimin en ayrıntılı öğretisi olarak diyalektiğin çok çeşitli çizgilerini, yönlerini, unsurlarını ve kategorilerini tüm yönleriyle göstermiştir. Diyalektik, şematizme ve dogmatizme yabancıdır; her gelişime özgü en genel yasaları dile getirir ve bitip tükenmez bir biçim zenginliği içeren nesnel gerçekliğin somut olarak analizini öngörür.

"*Felsefe Defterleri*"nde, Marksizmin tarihinde ilk defa, olağanüstü önemli bir tez olan karşıtların bütünlüğü öğretisinin diyalektiğin özünü, çekirdeğini oluşturduğu formüle edilmiş ve bilimsel temele oturtulmuştur. "Diyalektik, kısaca, karşıtların bütünlüğü olarak belirlenebilir. Böylece, diyalektiğin özü kavranabilir...."[13] Lenin, Marksist diyalektiği emperyalizm evresine ait yeni çelişki tip

12 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.21, s.358
13 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.38, s.214

ve biçimlerini, bir karşıtlığın bir diğerine dönüşmesinin yeni biçimlerini, olgulardan başka olgulara yeni geçişleri analiz edip genelleştirirerek geliştiriyor ve somutlaştırıyordu.

Karşıtların mücadelesi, çelişkilerin oluşması ve çözümü, maddi dünyadaki kesintisiz süren gelişmenin kaynağı, toplumsal gelişmenin önkoşuludur. Lenin, kararlı bir biçimde II. Enternasyonal'in oportünist liderlerinin, hayatı çelişkilerden ve mücadelelerden "kurtarma" çabasına karşı tavır alıyordu. Diyalektikte en önemli olanın, karşıt güçler ve eğilimler arasındaki mücadeleden, eski ve yeni arasındaki mücadeleden dolayı kesintisiz bir gelişme olduğundan hareketle, Lenin, diyalektiğin ana düşüncesi olarak yeni, ilerici olanın aşılamazlığı tezinin; eski, zamanı geçmiş, gerici olana karşı zaferinin kaçınılmazlığının altını çiziyordu. Lenin, eskinin yeni aracılığıyla reddedilmesinin, gelişmede bir kesintiye, eski ve yeni arasındaki bağlantının yıkılmasına yol açan çıplak olumsuzlamaya karşı yönelen materyalist diyalektiğin özünden hareketle anlaşılması gerektiğini gösteriyordu.

Marksist diyalektik, "inkâr etmeyi, pozitif olanı koruyarak bağlantı momenti, gelişme momenti olarak" görmektedir. Yoksa doğadaki, toplumdaki ve bilimdeki ilerlemeyi anlamak imkânsız olacaktır.

Muhteşem ayrıntılı bir çalışma oluşu, mücadeleci materyalist bir ruhla, hayatla, proletarya partisinin politikasıyla somut ilişkisi, Lenin'in materyalist diyalektiğin tüm yasalarının ve kategorilerinin analizini felsefî bir bilim olarak tanımlamaktadır. Yeni tarihsel çağın analizinde ustaca uygulanan Marksist diyalektik yöntem, proletaryayı en ayrıntılı biçimde doğru ve net bir teori ile, bilgece ve kesin bilimsel temele oturtulmuş devrimci yoldan toplumsal dönüşümün strateji ve taktikleri ile silahlanan yeni Lenin keşiflerinin temelini oluşturmaktadır.

Sosyalşovenizme Karşı

Lenin 1915'te bir dizi çalışma yapıyordu: "II. Enternasyonal'in iflası" "Oportünizm ve II. Enternasyonal'in iflası", "Sosyalizm ve mücadele", "Emperyalist savaşta hükümetin yenilgisi üzerine" ve "Birleşik Devletlerin Avrupa'dan kopuşu üzerine". 1916'da, "*Kapitalizmin En Son Evresi Emperyalizm*" başlıklı klasiği ve "Emperyalizm ve sosyalizmde bölünme", "Proletarya devriminin askerî programı", "'Silahsızlanma' lafı üzerine" ve ulusal sorun hakkında çok önemli yazılar yazıyordu. Sadece bu çalışmaların listesi bile, dur durak bilmeyen faaliyetinin kapsamının ne kadar büyük olduğunun kanıtıdır. Bu yapıtlarda, çok sayıda soruyu içeren geniş bir çerçeve çiziyor, Bolşevik çizgiyi her yönden ve derinden bilimsel temele oturtuyor ve II. Enternasyonal'in oportünist duruşunu sert bir dille eleştiriyordu.

Lenin, Avrupa sosyaldemokrasisinin çoğu liderinin haince davranışlarının nedenlerini ortaya koyuyor ve kapitalizmin "barışçıl" diye adlandırılan gelişme döneminde ortaya çıkmış ve gelişmiş olan ve savaş öncesi yıllarda fiilen hakimiyet kurmuş olan II. Enternasyonal'in iflasının oportünizmin iflası olduğunu gösteriyordu. Sınıf mücadelesinin reddedilmesi ve proletarya diktatörlüğünün, sosyalist devrimin reddedilmesi ve yerine burjuva reformizminin ve kapitalist

toplumda sınıfların işbirliğinin propagandası, burjuva milliyetçiliğinin kutsanması, burjuva parlamentarizmine ve burjuva meşruiyetine tapınma, proletaryanın "kendi" burjuvazisine karşı devrimci eylemlerinin desteklenmesinden vazgeçme; bunlar, sosyalşovenizmin ve oportünizmin özüdür; bunlar, oportünist politikanın özünü oluşturan temel fikirlerdir, diyordu.

Lenin'e göre, oportünizmin ve sosyalşovenizmin ekonomik temelinde, emperyalist burjuvazinin "işçi liderlerinin" ahlâkını bozması, işçi aristokrasisini besleyip büyütmesi, ve ilgilerini emperyalizme karşı devrimci mücadeleden başka yöne çevirmek amacıyla işçilerin bir kısmı için belli bir ayrıcalıklı konum yaratılması yer alıyordu. "Ulusal burjuvazi ile *gelişen* parlamenterlerden, gazetecilerden, işçi hareketinin memurlarından, ayrıcalıklı çalışanlardan ve proletaryada belli kategorilerden oluşan sosyal bir katman ortaya çıktı. Burjuvazi, bu durumu, doğru teşhis edebildi ve '*kendine tâbi kılmayı*' bildi."[14] II. Enternasyonal'in temel desteği burjuvalaştırılan işçilerden ya da "işçi aristokrasisi" katmanından oluşuyordu.

Lenin, işçilerin belli bir kısmının burjuvazi aracılığıyla yozlaştırılmasının asıl kaynağını gösteriyordu. Emperyalistler sömürgeleri ve yabancı milletleri sömürerek ve yağma ederek yüksek tekel kârları elde ediyorlardı. "Emperyalizm ve sosyalizmin bölünmesi" başlıklı makalesinde şöyle yazıyordu: "Bir dizi zengin ülke (bağımsız ve gerçekten devasa büyüklükteki 'modern' zenginliği göz önünde bulundurulursa, toplam dört ülke: İngiltere, Fransa, Birleşik Devletler ve Almanya), boyutları sınırsız tekeller yarattı, milyar olmasa da yüz milyonlarca tutarında *ekstra* kâr elde ediyor, yüzlerce, ama yüz milyonlarca nüfuslu ülkelerin kanını zalimce emiyor..."[15] Lenin, bu ekstra kârlar aracılığıyla "Burjuva işçi partilerinin" yaratılmasını, tüm emperyalist ülkeler için kaçınılmaz ve tipik bir olgu olarak görüyordu. Bu partiler "emperyalist burjuvazi ile Asya ve Afrika'nın sırtından emperyalist bir Avrupa yaratmak için birlikte çalışıyorlar..."[16]

Yaklaşık yarım yüzyıl önce yazılmış bu satırları okurken, dünyadaki milyonlarca insan şu soruyu yöneltecektir: Bizim çağımızdaki sosyalist partilerin gerici sağcı liderleri aynısını yapmıyor mu? Emperyalizmin sömürge sisteminin çöküşünü hızlandıran süreci durdurmak ve ulusal kurtuluş hareketlerini ezmek için emperyalist burjuvaziye yardımcı olmaya çalışmıyorlar mı? Ama çabaları boşuna, zira tarihin çarkı geri döndürülemez, tarihsel süreç tekerrür etmez.

Lenin, oportünist ve şovenistlerin özellikle de emperyalist savaş yıllarında burjuvazi ile, hükümetler ve askerî kurmaylar ile kurdukları ittifaktan güç aldıklarını kanıtlarıyla gösteriyordu. Savaştan önce bu ittifak gizliydi; savaş sırasında ise açığa çıktı.

Kautski, devrimci taktiğin hoş olmayan "pratik sonuçları" üzerine düşünceler öne sürerek sosyalizme ihanet ediyordu: Hükümet, legal işçi örgütlerini ortadan kaldıracak, fonlarına el koyacak ve liderlerini tutuklayacaktı. Berlin'deki işçi toplantısında sosyaldemokrat milletvekillerinden biri, 4 Ağustos'ta savaş kredisini onaylamasaydık, tutuklanacaktık diye açıklıyordu. İşçiler ise şöyle bir soru yöneltiyorlardı: "Peki, bunda kötü olan ne?" Lenin, Berlinli işçilerin tavrını onaylıyor ve işçi kitlelerinin devrimci heyecanını artırmak ve devrimci eylem-

14 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.21, s.246
15 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.25, s.112
16 Aynı kitap, s.107

leri başlatmak için başka bir sinyal olmasaydı, bir milletvekilinin gözüpek bir konuşmasından dolayı tutuklanması faydalı bir rol oynayacaktı, diyordu.

Oportünistlerin ihaneti, manevraları ve burjuvazi ile ahlaksızca uzlaşmalarını ortaya çıkarmak görevi, esas olarak Lenin'e düşüyordu. Böylece, siyasî düşmanlarının kendisine özel bir kin beslemesine neden oluyordu. 1916'da İ.F.Armand'a şöyle yazıyordu:

"Bu, benim kaderim. Birbiri ardına saldırı; siyasî saçmalıklar ve basitlikler, oportünizm vd..

1895'ten beri bu böyle. Kof beyinlilerin kini de bu yüzden. Gene de kaderimi, kof beyinlilerin 'barışına' değişmek istemiyorum."[17]

Lenin, hiçbir zaman kendi vicdanı ve tutarlı devrimci ve komünist olmanın ilkelerine sadakatte ikileme düşmedi.

Lenin, altını özellikle çizerek, oportünistlerle yalnızca ideolojik olarak değil, örgütsel olarak da ipleri koparmanın gerekli olduğunun altını çiziyordu. "Partimizin (ve esasen Avrupa işçi hareketinin) *tüm* mücadelesi, oportünizme karşı olmalı. Bu bir akım değil, bir yön değil: O (oportünizm) şimdi işçi hareketi içinde burjuvazinin örgütlü bir aracına dönüştü."[18] Lenin, oportünizme karşı bir mücadeleyle sıkısıkıya bağlı olmayan emperyalizme karşı mücadele, boş bir laf ya da yalandır, diyordu. Lenin, Almanya ve diğer ülkelerdeki solcuları, oportünist liderlerin dışında yeni tipte bir örgüt ve mücadeleye, işçi sınıfının gerçek devrimci partilerine çağırıyordu.

Lenin, Rusya enternasyonalistlerinin, Bolşeviklerin, sol yoldaşlarının iç işlerine karışmakla yanlış yapmadıklarını yazıyordu. "Yer ve zaman koşullarına uygun olarak oportünistlere karşı kendi mücadele yöntemlerini belirlemede sadece onların yetkin olduklarını biliyoruz. Ancak, olaylar hakkında açıkça düşüncemizi söylemeyi, hakkımız ve görevimiz olarak görüyoruz ."[19] Diğer ülkelerin sol gruplarıyla ilişkilerini, Lenin ve Bolşevikler, eşitlik ve proletarya enternasyonalizminin ilkeleri temelinde kuruyorlardı.

Emperyalizm Dönemindeki Savaşlar Hakkında

Sosyaldemokrasinin oportünist liderleri, burjuva basınının ve hükümetlerinin, işçileri kandırmak için savaşın, ulusların özgürlüğü ve varoluşu sorununu "Marksist" tarzda savunmaya götüreceğine yönelik ikiyüzlü açıklamalarını papağan gibi tekrarlıyorlardı. Savaşta başı çeken ülkelerin sosyalşovenistleri, özellikle de ülkelerinin ve müttefiklerinin haklı bir savaş yürüttüğünü kanıtlamaya çalışıyorlardı. Kautski'nin başında bulunduğu merkezciler, savaşın başını çeken tüm ülkelerin sosyalistlerine "vatanı savunmaktan" söz ediyorlardı. Lenin'e göre, bu, en iğrenç emperyalizm savunmasıydı; "vatanı savunma adına", savaştaki emperyalistlerin güçlenmesi adına, savaşın başını çeken ülkelerin işçilerinin birbirlerini öldürme "hakkı" olduğunu gösterme çabasıydı.

17 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.237
18 Aynı kitap, s171/172
19 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.21, s.328

Hem açık olarak ortaya çıkan sosyalşovenistler, hem de Kautskiciler, hiddetle kendi ülkelerindeki devrimci enternasyonalistleri izliyor, onların saflarında şaşkınlık, dalgalanma ve kuşku yaratmaya uğraşıyor ve Bolşeviklerden ayırmaya çalışıyorlardı. Tarafsız olan başka bazı ülkelerin solcuları, savaşın emperyalist karakterini görüyor ve proletaryanın sınıf mücadelesine bağlılıklarını ilân ediyorlardı, ama emperyalist savaşı içsavaşa dönüştürme gerekliliğinin bilincinde değildiler. Emperyalizm aşamasında ortaya çıkan savaşların temel biçimleri konusunda net değildiler.

Lenin zamanında yardıma yetişiyordu. "Sosyalizm ve Savaş" başlıklı broşüründe ve diğer çalışmalarında, gerçek Marksist bir duruşla savaşlar konusunda tam bir netlik getiriyor ve savaşlara ve sosyalistlerin savaşlara karşı tavrına ilişkin Marksist öğretiyi geliştiriyordu.

Lenin, sosyalistlerin, halklar arasındaki savaşları her zaman barbarlık ve vahşilik olarak gördüklerini ve reddetiklerini yazıyordu. Ama savaşlar yüzyıllar boyu toplumların tarihinde yer aldıklarından, Marksistlerin savaşları ortaya çıkaran temel nedenleri titizlikle incelemek ve ortaya çıkarmakla ve işçi sınıfının ve tüm emekçilerin emperyalist savaşlara karşı mücadele yollarını göstermekle yükümlü olduklarını söylüyordu.

Bilimsel çalışmalarında, şu ya da bu savaşın karakterinin nasıl belirlenmesi gerektiğini yanıtlıyordu. Savaşın, politikanın başka araçlarla bir devamı olduğunu gösteriyordu. Devletlerin ve egemen sınıfların politikası barış zamanlarında nasılsa, onlar tarafından sürdürülen savaş da öyleydi.

Lenin'e göre emperyalizm aşamasında aşağıdaki savaş tipleri söz konusudur:

1. Amacı, yabancı ülkeleri ve halkları ele geçirmek köleleştirmek, sosyalist devletleri yok etmek ve sosyalist, demokrat ve ulusal kurtuluş hareketlerini bastırmak olan haksız, emperyalist savaşlar. Bu tür savaşlara karşı, devrim ve kendi ülkesinin emperyalist hükümetinin yıkılması dahil tüm araçlarla kararlı bir mücadele yürütmek gerekir.
2. Amacı, halkı dışardan gelen bir saldırıdan ve köleleştirme saldırılarından korumak, emekçileri feodal ve kapitalist boyunduruktan kurtarmak, sömürgeleri ve bağımlı ülkeleri emperyalizmin boyunduruğundan kurtarmak ve sosyalist devleti emperyalistlerin saldırısından korumak olan haklı savaşlar. Bu savaşlar, emekçiler tarafından eldeki tüm araçlarla desteklenecektir.

Batının bazı sol sosyalistleri, Marksistlerin emperyalizm aşamasında esasen "vatan savunmasına" karşı olmaları gerektiği düşüncesindeydi. Bu noktada, *"Komünist Parti Manifestosu'*ndaki" Marx ve Engels'ın tezine gönderme yapıyorlardı: "İşçilerin vatanı yoktur." Lenin böyle vulger ve tarih dışı bir Marksizm yorumuna karşı çıkıyordu.

Lenin, "Marksizmin tüm ruhunun, tüm sisteminin, her tezin yalnızca: a. tarihsel, b. yalnızca diğerleriyle bağlantılı olarak, c. yalnızca tarihin somut deneyimleriyle bağlantılı olarak dikkate alınmasını gerektirdiğini" [20] söylüyordu.

Bu, proletaryanın "vatan savunması" sorununu, somut tarihsel koşulları dikkate alarak çözmesi gerektiği anlamına gelmektedir ve esas olarak, "vatan sa-

20 V.İ.Lenin; *Bütün Eserleri*, c.35, s.227

vunması" lafını hangi sınıfın hangi amaçla dile getirdiğini ilgilendirir. Ulusal kurtuluş hareketi geliştiğinde ve ülkenin ulusal bağımsızlığını savunmak gerektiğinde, "vatan savunması" lafı, halkın hayati önem taşıyan görevine dönüşür. Bu koşullarda, işçi sınıfı, ülkesinin kurtuluşu ve bağımsızlığının savunmasında ilk sınıf olarak ortaya çıkar. Tarih, özellikle işçi sınıfının gerçek vatansever sınıf olduğunu göstermektedir. Lenin, ulusal kurtuluş savaşında vatanı savunmayı kabul etmek, Marksizmin ruhuna tümüyle uygun düşer, demektedir.

Emperyalist savaş söz konusu olduğunda, burjuvazinin "vatan savunması" lafının kitleleri aldatmak ve kendi hakimiyet ve yağmacı çıkarlarının yönünde kullanması ise farklıdır. İşçi sınıfının bu koşullarda onu desteklemeyip, emperyalist karakterini de ortaya çıkarması ve emperyalist savaşa karşı, tüm emekçilerin sömürü ve baskıdan kurtuluşu için mücadele etmesi çok doğaldır. Bu, tüm enternasyonal proletaryanın çıkarlarına uygun düşer, demektedir.

Ulusal çıkarlar, işçi sınıfının enternasyonal çıkarlarına ters düşmez, aksine; enternasyonal görevlerinin doğru olarak teşhisi, işçi sınıfına ulusal sorunları da çözme görevi yükler. Lenin, tüm ülkelerin temel enternasyonal görevlerinin ortak yanını vurgulamış ve şöyle söylemiştir: "İşçilerin enternasyonal birliği, ulusal olandan *daha önemlidir.*"[21] Ancak güçlü, giderek daha kapsamlı ve derinlere kök salan birlik yoluyla, işçi sınıfı ve emekçileri yürekten özledikleri amacı; barışı ve sosyalizmi gerçekleştirebilirler.

I. Emperyalist Dünya Savaşı vesilesiyle, Lenin, savaşları toplumun yaşamından çıkarma perspektifleri üzerine bir dizi düşünce ortaya atmıştır. Her şeyden önce, toplumsal bir düzen olarak sosyalizm için, savaşların ortadan kaldırılması ve yeryüzünde sürekli barışa ulaşma çabası belirleyicidir. 1915'te şöyle yazıyordu: "Savaşların sona ermesi, barış; yağmanın ve şiddetin son bulması: Bu, bizim idealimiz kuşkusuz." Marksistlerin, burjuva pasifistlerinden farklı olarak, "savaşların ülke içindeki sınıflar mücadelesiyle mutlak bağlantısını kavradıklarını" ve buradan ortaya çıkan "sınıfları ortadan kaldırmadan ve sosyalizmi kurmadan savaşları ortadan kaldırmanın olanaksızlığını gördüklerini" açıklıyordu.

Savaşların emperyalizmde kaçınılmaz olduğu tezini oluştururken, şu gerçeklere işaret ediyordu: Birincisi, emperyalizm doğası gereği savaşların kaynağıdır. Emperyalizm varolduğu sürece, saldırı savaşlarının iktisadî temeli, ortaya çıkma tehlikesi var olacaktır. İkincisi, I. Dünya Savaşı sırasında emperyalizm dünyada tek, sınırsız egemen sistemdi; savaş ve barış sorununa emperyalist mali ve sanayi oligarşisi karar verdi; hatta bunu halktan gizleyerek yaptı. İşçi sınıfı ve diğer barışçıl güçler, o zamanlar izole edilmiş ve zayıftı; emperyalistlerin ilhak ve öteki yağmacı savaşlarını engelleyemiyordu.

Bu önemli teorik tezler Lenin tarafından formüle edildiğinden beri, olaylar; dünya tarihi açısından büyük önem taşıyan olaylar yaşandı; dünyadaki kuvvet ilişkilerini barış cephesi adına siyasal, ekonomik ve askerî açıdan temelinden değiştirdi. Bugün, emperyalizmin yanında hızla büyüyen bir sosyalist dünya sistemi bulunmaktadır.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi, dünyadaki yeni kuvvetler arasındaki ilişkiden, Lenin'in yeni bir dünya savaşını engellemenin mümkün olduğu düşüncesinin doğru olduğu sonucunu çıkarmaktadır.

21 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.225

Avrupa ve Amerika'nın pasifist ve sosyalist çevrelerinde I. Dünya Savaşı sırasında "silahsızlanma" lafı oldukça geniş yankı bulmuştu; bunu sosyal pasifistler o zamanlar Bolşeviklerin emperyalist savaşı içsavaşa dönüştürme lafına karşı kullanıyorlardı. Bu koşullarda, Lenin, doğal olarak, dünya emperyalizmine karşı işçi sınıfının mücadelesini zayıflatacağından silahsızlanma lafına sahip çıkamıyordu.

Lenin, sosyalizmin silahsızlanmadan yana olduğunu belirtiyordu. "Silahsızlanma, sosyalizmin bir ideali. Sosyalist toplumda, savaşlar olmayacak ve nihayetinde silahsızlanma gerçek olacak."[22] Barış, silahsızlanma ve sosyalizm, içiçe geçmiştir ve birbirinden ayrılmaz.

Lenin, bu yüceltilen hümanist amaçlar adına, emperyalist savaş yıllarında enternasyonal unsurları birbiriyle kaynaştırıyor, şovenizme karşı kararlı bir mücadele yürütüyor ve işçi sınıfını ve emekçi kitleleri sosyalist devrime, kendi iktidarlarını kurmaya çağırıyordu.

Emperyalist savaş döneminde ortaya çıkan nesnel durum, işçi sınıfına, Lenin'in belirttiği gibi, yalnızca iki seçenek sunuyordu: "Ya emperyalist burjuvazinin çıkarları için kendimizi katledeceğiz ya da sömürülenlerin çoğunluğunu ve kendimizi, burjuvazinin mülkiyet hakkını elinden alma, pahalılığa ve savaşlara son vermek üzere daha küçük kurbanlar vermeye hazırlayacağız."[23]

Lenin, sosyalist devrimin gerçekleştirilmesinin belli bir bedeli olduğunu, ama bu bedelin, emperyalist savaşlarda insanlığı kana bulayan denizinin karşısında denizde bir damla olduğunu sık sık dile getiriyordu.

Emperyalist savaş aşamasında toplumsal gelişmenin, ikinci yolda, sosyalist devrim yolunda geliştiğini belirtiyordu. Emperyalist savaş koşullarında, doğru laf silahsızlanma değil, işçilerin ve tüm emekçilerin emperyalizme karşı silahlı mücadelesi; diğer bir deyişle, emperyalist savaşın içsavaşa dönüşmesi olmalıydı.

Ama Lenin, proletaryanın, sosyalist devrimin zaferinin ardından bir ya da birçok ülkede insanlığın önüne silahları azaltma sorununu koymak zorunda olacağını söylüyordu. Sovyet iktidarı kurulduğunda, fiilen bir silahları azaltma programı oluşturulması ve gerçekleşmesi için mücadele etmenin gerekli olduğunu düşünüyordu.

"*Kapitalizmin En Yüksek Aşaması Olarak Emperyalizm*"

V.İ., 1916 başında yeni kurulmuş olan legal Petrograd yayınevi "Parus" için emperyalizmle ilgili bir kitap üzerinde çalışmaya başlıyordu. İşçi sınıfının devrimci mücadelesinin çıkarları, emperyalizmin iktisadî ve siyasî yapısının analizinin yapılmasını gerektiriyordu. Bu olmadan, devrimci hareketin doğru biçimde yönetilmesi olanaksızdı.

Lenin, savaştan çok önceki çeşitli çalışmalarında kapitalizmin gelişmesine ilişkin yeni olgulara dikkati çekmişti. Ama, savaş sırasında yazdığı ilk çalışmalarında, özellikle de RSDİP'in yurtdışı bölümlerinin Bern konferansındaki "Savaşın karakteri" başlıklı kararında (1915 yılı Mart başı), emperyalizmin karakte-

22 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.23, s.92
23 Aynı kitap, s.161

rini çiziyor ve siyasî değerlendirmesini yapıyordu. 1916 yazında, Marksizm hazinesine muhteşem bir katkı oluşturan "*Kapitalizmin En Yüksek Aşaması Olarak Emperyalizm*" başlıklı klasik yapıtını tamamlıyordu. Lenin, bu kitapta emperyalizmi tüm yönleriyle araştırıyordu.

Lenin'in yapıtı, büyük bilimsel çalışmasının ve heyecan verici çalışmalarının sonucudur. Lenin, emperyalizm aşamasında çeşitli ülkelerde toplumsal ilişkilerin gelişimini karakterize eden çok fazla materyal üzerinde yoğun olarak çalışmıştı. Çeşitli ülkelerde ve çok sayıda dilde ekonomi ve teknik, iç ve özelikle de dış politika, işçi hareketi, sömürge sorunu ve çok sayıda başka sorun hakkında yayınlanmış olan yüzlerce kitap, makale ve istatistiksel yapıtları değerlendiriyordu. Daha sonra "*Emperyalizm Defterleri*" adıyla yayınlanmış olan kitaba ilişkin önhazırlık materyali yaklaşık 50 forma büyüklüğündeydi. "*Kapitalizmin En Yüksek Aşaması Olarak Emperyalizm*" adlı yapıtında, dahi bir bilim adamını, bilinçli bir araştırmacı ve büyük bir devrimci mücadeleciyi yeniden görmekteyiz.

V.İ., Karl Marx'ın "*Kapital*" adlı yapıtının yayınlanmasından yarım yüzyıl sonra, dünya kapitalizmindeki gelişmeyi araştırıyordu. Marx ve Engels'in keşfettiği kapitalizmin oluşum, gelişme ve çöküş yasalarına dayanarak, kapitalizmin özel, en yüksek ve en son aşaması olarak emperyalizmin iktisadî ve siyasî yapısının bilimsel analizini yapıyor ve kapitalist topluma özgü tüm çelişkilerin emperyalizmde kaçınılmaz olarak keskinleştiğini gösteriyordu. Lenin, emperyalizmi, tekelci, aynı zamanda asalak, çürümekte, ölmekte olan kapitalizm olarak nitelendiriyor ve batmasının koşullarını, kapitalizmin sosyalizmle ortadan kalkmasının kaçınılmazlığını ve gerekliliğini ortaya koyuyordu.

Lenin kitabında, bilimsel-teorik kesinlik ve derinlik içeren emperyalizmin yapısına ilişkin muhteşem bir tanım yapmıştır: "Emperyalizm, tekel ve malî sermaye egemenliğinin oluştuğu, sermaye ihracının muazzam önem kazandığı, dünyanın uluslararası tekeller aracılığıyla bölüşülmeye başladığı ve yeryüzü topraklarının en büyük kapitalist ülkeler tarafından bölüşülmesinin tamamlandığı bir aşamaya gelmiş kapitalizmdir."[24]

Yeni emperyalist aşamanın tanımlanabilmesi için, Lenin'in bu aşamada gericiliğin büyüdüğü tezi olağanüstü önem taşımaktadır. Tekelci sermaye, toplum üzerinde kendi diktatörlüğünü kurmaktadır; bu, yalnızca işçi hareketini değil, demokratik kurtuluş hareketini de ezmekte ve esasen budanmış olan burjuva-demokratik hakları ve özgürlükleri yok etmektedir. Özellikle de ulusal baskı artmaktadır ve ulusal bağımsızlık ve halkların hükümranlık hakları giderek daha fazla yara almaktadır.

Lenin, tekellerin egemenliğinin, işçi sınıfının sömürüsünde radikal bir hızlanmaya; emek ve sermaye arasındaki çelişkilerin, proletarya devrimine götüren çelişkilerin keskinleşmesi anlamına geldiğini söylemektedir. Bu egemenlik, işçi sınıfının konumunun daha da kötüleşmesine yol açmakla kalmayıp, köylülüğün ve kent küçükburjuvazisinin ana kitlesinin de çöküşüne ve işçi sınıfı ve köylü emekçi kitlelerin arasındaki ittifakın güçlenmesi için nesnel koşulları oluşturan memnuniyetsizliğin artmasına yol açmaktadır. Bu ittifak, emperyalist burjuvaziye karşı mücadeledeki ana güçtür.

24 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.22, s.271

Aynı zamanda, dünyanın tüm uluslarının bir dizi "büyük güç" aracılığıyla, sömürgesel baskının radikal olarak artması, sömürge ve bağımlı ülkelerdeki yüz milyonlarca insanın şiddetle sömürülmesi aracılığıyla köleleştirilmesi, kaçınılmaz olarak ulusal kurtuluş savaşlarının ortaya çıkmasına yol açmakta ve kapitalist ülke ve halkların proletaryasının sömürge ve bağımlı ülkelerde emperyalizme karşı bütünsel bir mücadele cephesi oluşturmasına katkıda bulunmaktadırlar. Son aşamasındaki kapitalizmin çelişkilerinin bilimsel analizi çerçevesinde, Lenin, *emperyalizmin sosyalist devrim aşamasına yaklaştığı* sonucuna varıyordu. Devrimle sosyalizme geçiş, hayatî bir zorunluluk olmuştu.

V.İ., emperyalizmin savaş sırasında, malî sermayenin güçlenmesine, *tekelci kapitalizmin devlet tekelci kapitalizmine* doğru bir adım attığını gösteriyordu. Böylelikle, devrimle sosyalizme geçiş için gereken maddi koşullar oluşuyordu. Üretim güçlerinin gelişmesi ve üretimin tekelci kapitalizm koşullarında sosyalizasyonu kapitalist üretim ilişkileriyle uzlaşmaz bir karşıtlık içine girmişti. Lenin şöyle söylüyordu: "Bu ilişkiler, artık içeriğe uymayan ve bu nedenle, ortadan kaldırılması suni olarak geciktirilebilse bile, kaçınılmaz olarak çürümeye başlayacak olan bir kılıf, gerçi çürümeyi oldukça uzun bir süre (en kötü durumda oportünist çıbanın kendiliğinden iyileşmesini oldukça uzun bir süre beklemek gerekse de) yaşayabilecek olan, ama gene de kaçınılmaz olarak ortadan kaldırılması gereken bir kılıf."[25]

Lenin, emperyalizmin esas olarak oportünistlerin desteği ile ve onlar sayesinde işçi sınıfında ortaya çıkan bölünme nedeniyle varlığını sürdürdüğünü gösteriyordu. Aynı zamanda, kitlelerin emperyalizmde tekelci kapitalizmin boyunduruğuna karşı mücadelede güçlenmeye eğilimi olduğunu belirtiyordu.

"Emperyalizm ve sosyalizmin bölünmesi" (1916) başlıklı makalesinde şöyle yazmaktadır: "Bir yandan, burjuvazi ve oportünistler, en zengin ve en ayrıcalıklı bir dizi ulusu, geri kalan insanların üzerinde 'ebedî' parazite dönüştürmek, Siyahların, Kızılderililerin, vd. sömürüsü 'sırtından' 'dinlenmek' ve bu halkları, mükemmel öldürme tekniği donanımına sahip modern militarizm yardımıyla tahakküm altına almak eğilimindeler. Öte yandan, her zamankinden daha fazla ezilen ve emperyalist savaşların tüm acılarına katlanan kitleler, bu boyunduruğu yok etmek ve burjuvaziyi iktidardan düşürmek eğilimindeler. İşçi hareketinin tarihi, şimdi zorunlu olarak bu iki eğilim arasındaki mücadelede gelişecektir."[26]

Tarihsel gelişmeler, Lenin'in keşfettiği toplumsal gelişim yasasını, emperyalizm aşamasında tümüyle doğrulamıştır.

Lenin'in yapıtında, Kautski'nin kapitalizmi haklı göstermeye çalıştığı "Ultra emperyalizm" teorisinin bilimsel olarak geçersizliği tümden kanıtlanmış ve reformist karakterini ortaya koymuştur. Lenin, Kautski'nin uluslararası tekelci devlerin oluşumunun kapitalist dünya sistemi içindeki çelişkilerde zayıflamaya ve toplum yaşamında krizlerin ve savaşların ortadan kalkmasına yol açacağı tezini çürütüyordu. Lenin, Kautski'nin bu aptalca masalına gülüyor ve şöyle söylüyordu: "Kautski'nin 'ultra emperyalizmin' çekirdeği olarak gördüğü uluslararası karteller..., dünyanın paylaşılmasının *ve yeniden paylaşılmasının*, barışçıl paylaşımdan barışçıl olmayana geçişin örneği değiller mi?"[27]

25 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.22, s.308
26 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.23, s.113/114
27 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.22, s.278

Lenin, tekelci sermayenin enternasyonal düzeyde birleşmesinin, yalnızca enternasyonal tekeller biçiminde değil, *tüm devletlerin anlaşması biçiminde* de ortaya çıkabileceğini söylüyordu. "Bu anlamda, *Avrupa* kapitalistlerinin anlaşması sonucu Avrupa Birleşik Devletlerinin ortaya çıkması da mümkün. Ne temelinde? Ancak, hep birlikte Avrupa'da sosyalizmi ezme, yağmalanan sömürgeleri birlikte savunabilme temelinde."[28]

Bugün, emperyalistlerin sermayeye yönelik olarak ekonominin 'entegrasyonu', 'Ortak Pazar' biçimindeki bloklaşma projeleri; sosyalizmin ve enternasyonal işçi hareketinin dünya sistemine karşı, gelişmemiş ülkelere karşı, özellikle de Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın ülkelerine karşı yönelik değil mi? Gerçekler aynı zamanda, sosyalizm ve demokrasinin güçlerine karşı tekelci burjuvazinin sınıf dayanışmasının, Lenin'in de önceden tahmin ettiği gibi, emperyalistler arasındaki karşıtlıkların ilkesel, özellikle de derindeki köklerini ortadan kaldıramayacağını gösteriyor. Onları yok etmek için, sosyalizme geçiş dünya ölçeğinde zorunludur.

Lenin, RSDİP'in II. Parti kongresinde, parti programında Rusya kapitalizmine karşı ağır suçlamalarda bulunuyor, tam bir bilimsel doğruluk ve devrimci tutku ile, I. Dünya Savaşı yıllarında insanlığı yeni kanlı savaşların batağına ve ekonomik felâketlere sürükleyen dünya emperyalizmini suçluyordu.

V.İ.'nin "Kapitalizmin En Yüksek Aşaması Olarak Emperyalizm" yapıtı, Marksizmin iktisat teorisindeki yeni evreyi, Lenin evresini karakterize etmektedir.

Son aşamasındaki kapitalizmin temel yasalarının Lenin tarafından analizi, SBKP'nin XXII. kongresinde kabul edilen yeni parti programında gereğince ve nihaî olarak tanımlanan modern kapitalizm gerçekliği ile onaylanmıştır.

Lenin'in bu yapıtı, en yeni burjuva ve sosyalreformist "halk kapitalizmi" "teorilerine" karşı, sosyalizm için devlet tekelci kapitalizmi propagandalarına karşı mücadelede güçlü bir silahtır.

Lenin'in Sosyalist Devrim Teorisi

Lenin, yaptığı emperyalizm araştırmalarına dayanarak, Marksist sosyalist devrim öğretisini, içeriği, itici güçleri, yeni tarihsel evredeki gelişim koşulları ve biçimleri temelinde geliştiriyordu. Savaşın, devrimin koşullarını hızlandırdığını ve kapitalist dünya sisteminin bütün olarak sosyalizme geçiş için olgunlaştığını gösteriyordu.

Bilindiği üzere, Engels "*Komünizmin Temel İlkeleri*" (1847) çalışmasında, sosyalist devrimin tek bir ülkede mümkün olup olmayacağı sorusuna olumsuz bir yanıt veriyordu. Dünya pazarı ve büyük sanayinin "tüm uygar ülkelerde toplumsal gelişme" yarattıkları düşüncesinden hareketle, Engels, Marx'la da aynı görüşü paylaşarak şu sonuca varıyordu: "Komünist devrim...tüm uygar ülkelerde olacaktır; başka bir deyişle, en azından İngiltere, Amerika, Fransa ve Almanya'da aynı zamanda devrim olacaktır." Marx ve Engels çeşitli kapitalist ülkelerde proletarya devriminin nesnel ve öznel koşullarını ve bütün olarak kapitalist sistemin sosyalizme geçiş için olgunlaşma düzeyini incelediklerinde, sosyalist

28 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*; c.21, s.345

devrimin perspektiflerine ve gidişatına ilişkin görüşlerini somutlaştırıyor ve netleştiriyorlardı. Ama, bir ülkede sosyalizmin zaferi fırsatı sorusunu Marx ve Engels sormamıştı; tekelci kapitalizm öncesi koşullarda sorulamazdı da.

Lenin'in buradaki en büyük başarısı, Marx ve Engels'in öğretisini, emperyalizm aşamasındaki yeni tarihsel koşullarda geliştirmesi ve burada, sosyalizmin zaferinin önce tek bir ülkede, -üstelik bunun da mutlaka ekonomik açıdan gelişmiş bir ülke olması gerekmiyordu- gerçekleşebileceği sonucuna varmasıydı. Bu sonuca, keşfettiği şu yasaya dayanarak ulaşıyordu: Emperyalizm aşamasında, kapitalizmde iktisadî ve siyasî gelişim dengeli değildir; bu da zorunlu olarak, farklı ülkelerdeki sosyalist devrimlerin aynı zamanda olgunlaşmamasına yol açar. Bu düşünceleri, ilk kez Ağustos 1915'te yazdığı "Birleşik Devletlerin Avrupa'dan kopuşu üzerine" başlıklı yazısında dile getiriyordu.

"İktisadî ve siyasî gelişmede dengesizlik, kapitalizmin mutlak bir koşuludur, Buradan, sosyalizmin önce az sayıda kapitalist ülkede ya da hatta tek bir ülkede zafere ulaşacağı ortaya çıkmaktadır."[29]

1916'da yazdığı "Proleter devrimin askerî programı" başlıklı yazısında, sosyalist devrimin emperyalizm aşamasındaki ve zafer koşullarındaki perspektiflerini geliştiriyor ve ayrıntılı olarak ele alıyordu.

"Kapitalizm, farklı ülkelerde son derece dengesiz gelişiyor. Meta üretiminde de başka türlüsü olamaz. Buradan ortaya çıkan mutlak sonuç: Sosyalizm *tüm* ülkelerde aynı zamanda zafere ulaşamaz. Önce bir ya da birkaç ülkede zafer elde edecek, diğerleri belli bir süre burjuva ya da burjuva öncesi dönemi yaşamaya devam edeceklerdir."[30]

Lenin'in Devrimci Marksizmi geliştirmesine ilişkin eşsiz bir örnek olan sosyalizmin önce bir ülkede zaferi öğretisi, Marksist bilimin en büyük keşiflerinden biriydi.

Lenin, bilimsel komünizm kurucularının yönelttiği eski soruya bağlı kalan pozisyonların yetersizliğini gösteriyordu. Böylece Troçki'nin "Birleşik Avrupa devletleri" lafının Marksizm karşıtı karakterini gösteriyor ve sosyalist devrimi "*tüm* ülkelerin ortak eylemi" olarak tanımlamış olan Pyatakov'u eleştiriyordu.

Bir ülkede sosyalizmin zaferi öğretisi, proletarya diktatörlüğü ve sosyalizm mücadelesinde işçi sınıfı için çok fazla önemliydi. Her ülkenin işçi sınıfına ve Marksist partilerine, ülkelerinde burjuvaziyi devrimle yıkma girişiminde bulunma fırsatı veriyordu.

Lenin, emperyalist savaş yıllarında, Marksist partilerin pratik faaliyeti açısından çok büyük önem taşıyan *devrimci durum öğretisi* üzerinde çalışmaya devam ediyordu. Bir halk devrimi için, herhangi bir partinin arzusu yeterli değildir. Halk kitleleri, yaşamlarının nesnel koşullarına ilişkin nedenlerin etkisi ile mücadeleye yönelmektedir. Kapitalizm bizzat zorunlu devrimci kitlesel eylemleri başlatan koşulları yaratmakta ve gelişimi sürecinde kitleleri mücadeleye zorlamaktadır. Lenin, devrimin "yapılamayacağını", devrimci durumlar adı verilen ve nesnel olarak olgunlaşan krizlerden ortaya çıkacağına işaret eder.

"Marksistler için, devrimci durum ortaya çıkmadan bir devrimin imkânsız olduğu şüphe götürmez; burada, her devrimci durum devrime götürmez. Genel

29 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.21, s. 345
30 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.23, s.74

olarak söylendiğinde, devrimci durumunun özellikleri nelerdir? Aşağıdaki üç ana özelliği sıralarsak, yanlış yapmayız: 1. Egemen sınıflar için, egemenliklerini aynı şekilde korumaları imkânsızdır; 'üst katmanlardan' birinin ya da diğerinin krizi, ezilen sınıfların hoşnutsuzluğuna ve kızgınlığına yol açan bir boşluk oluşturan egemen sınıfın politikasının krizi. Devrim olması için, genelde, 'alt katmanların' eski biçimde 'yaşamak istememeleri' yeterli olmaz; 'üst katmanların' da eski biçimde 'yaşayamamaları' gerekir. 2. Ezilen sınıfların yoksulluğu ve sefaleti, alışılmış ölçüleri aşarak ciddileşir. 3. Söz konusu nedenleri izleyerek, 'barışçı' evrede sessizce soyup soğana çevrilen, hareketli zamanlarda ise, hem tüm kriz durumu, *hem de 'üst katmanlar' aracılığıyla bizzat* bağımsız tarihsel eyleme zorlanan kitlelerin eylemi güçlenir.

Yalnızca münferit grupların ve partilerin değil, çeşitli sınıfların iradesinden de bağımsız olan bu nesnel değişiklikler yaşanmadan, bir devrim -genelde- olanaksızdır. Bu nesnel değişikliklerin bütünü, devrimci durum olarak da adlandırılır."[31]

Devrimci durumdan devrimin ortaya çıkması için, yukarıda sayılan faktörlere subjektif bir faktörün de eklenmesi gerekir diyerek devam eder Lenin: Eski iktidarı yıkacak ve kendi iktidarını kuracak güçte olan devrimci kitle eylemleri için devrimci sınıfın yeteneği ve kendini hazır hissetmesi. Lenin, söz konusu ülkenin somut tarihsel koşullarının sonucu, bu nesnel ve öznel önkoşullarının birleşmesinin, biraraya gelmesinin olanaklı olduğu ve devrimin "dışardan" şu ya da bu ülkeye taşınamayacağı düşüncesindeydi.

Lenin'e göre Marksistlerin emperyalist savaş yıllarındaki temel görevi, devrimci durumun var olduğunu kitlelere göstermek, proletaryada sınıf bilincini ve kararlılığını harekete geçirmek ve ona aktif devrimci eylemlere geçmesi ve ilgili örgütleri kurması için yardım etmekti. Marksist partinin görevi, ortaya çıkan devrimci durumu izleyerek başlamış olan devrimci hareketlerin gelişmesini, tüm araçlarla desteklemek ve devrimin hegemonu olarak işçi sınıfı ile emekçilerin en yaygın kitlesi, özellikle de ana müttefikleri olan köylülerin ittifakını güçlendirmekti. Lenin, işçi sınıfının devrimci mücadelesinin Marksist parti aracılığıyla yönetilmesini, sosyalist devrimin başarısının *belirleyici* önkoşulu olarak görüyordu.

Herhangi bir ülkedeki sosyalist devrimi, sürekli sosyalist dünya devriminin bir parçası olarak görüyordu. Buradan hareketle, dünya çapında devrimci sosyalist harekette birliği ve kararlılığı güçlendirmeyi; sürekli ve her yerde proletarya enternasyonalizminin temel ilkesine tâbi olmayı tüm Marksist partilerin kutsal görevi olarak görüyordu.

Bunlar, Lenin'in sosyalist devrim teorisinin en önemli tezleridir. Lenin ve Bolşevikler, Rusya'daki tüm faaliyetlerini bu teori ve taktik temelinde geliştiriyor ve Batıdaki solcuların görevleriyle birleştiriyorlardı.

Zimmerwald ve Kienthal Konferansında

Haziran 1915 yılında Lenin ve Krupskaya Bern'den dünyanın unuttuğu küçücük bir dağ köyü olan Sörenberg'e taşınıyor ve "Marienthal" otelinde ucuz bir

31 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.21, s.206/207

pansiyonda kalıyor, bütün yazı orada geçiriyorlardı. Lenin her yerde olduğu gibi, burada da bıkıp usanmadan sürdürdüğü teorik ve örgütsel-pratik faaliyetlerine devam ediyordu. Bern ve Zürih kütüphanelerinden aldığı kitaplar, masasını ve pencere kenarlarını kaplayacak kadar fazlaydı. Sörenberg'de daha önce adından söz ettiğimiz yazıları "II. Enternasyonal'in iflası", " Sosyalizm ve Savaş" ve bir dizi başka yazısını yazıyordu. N.Konstantinovna anılarında şöyle yazıyordu: "Erken kalkıyorduk ve İsviçre'de genelde olduğu şekilde, 12'deki öğle yemeğine kadar ikimiz de bahçedeki köşelerimizde çalışıyorduk." Bazı zaman öğle yemeğinden sonra, Sörenberg'deki İnes Arrnand ile dağlara gidiyorlardı. Gezinti sırasında çiçek, böğürtlen ve mantar topluyorlardı.

Lenin Sörenberg'de enternasyonalist sosyalistlerin konferansına hazırlanmak için büyük bir çalışma yapıyordu. Enternasyonal işçi hareketinin büyümesiyle bağlantılı olarak, solun konferansının toplanması gerekliliğinin koşulları oluşmuştu. 1915 yazında, milyonlarca insanın ölümü, sanayinin yarattığı sarsıntı, vd. gibi savaş sonuçları halk kitlelerinde giderek daha etkili olmaya başlıyordu. Cephelerde kurulan dostluklar, bir dizi ülkede emekçilerin grev ve gösterileri, kitlelerin devrimci mücadelesinin başlamış olduğunun kanıtıydı. Farklı ülkelerdeki sol sosyalistler de daha gözüpek davranmaya başlamışlardı. Sol enternasyonalistlerin ne pahasına olursa olsun, devrimci taktik zemininde biraraya gelmeleri gerekiyordu. Lenin, farklı ülkelerin sol sosyalistleriyle geniş kapsamlı kişisel yazışmalar yapıyordu ve sol sosyalistlerin kararlı ve cesur olmalarına çalışıyordu. Onlara, konferanstan önce ortak bir deklârasyon hazırlamayı öneriyordu.

İlk enternasyonal sosyalist konferans 23-26 Ağustos (5-8 Eylül) 1915 tarihleri arasında İsviçre'nin bir köyü olan Zimmerwald'da yapılıyordu; katılımcı olarak, 11 ülkeden 38 delege gelmişti. Zimmerwald'a geldikten sonra, konferans başlamadan 2 gün önce, Rusya ve Polonyalı delegelerle biraraya geliyordu; daha sonra 22 Ağustos'ta (4 Eylül) konferansa gelen tüm solculara, dünya savaşının niteliği ve devrimci enternasyonalistlerin taktiği hakkında grup içi bir konuşma yapıyordu. Lenin konferans çalışmalarına aktif biçimde katılıyordu; konuşmalar yapıyor, oturumlarda delegelerle konuşuyor, verilen molalarda onlarla sohbet ediyor ve sosyalşovenizme karşı kararlı bir mücadelenin gerekliliğine ikna etmeye çalışıyordu. Konferansta, 8 kişiden oluşan Zimmerwald solunu oluşturdu. Konferans sırasında, Lenin önderliğinde enternasyonalist ve Devrimci Marksistler ve Alman sosyaldemokrat Ledebour'un önderliğinde konferansın sağ kanadını oluşturan Kautskicilerin, Kautski sempatizanları arasındaki kapalı grup toplantısında heyecanlı bir ideolojik mücadele yaşanıyordu.

Zimmerwald konferansının genel tartışmasında söz alan ilk delegelerden biri, Bulgar sosyalistlerinin ("Tesnyaki") bir temsilcisi olan Kolarof'du. Kolarof, partisinin Balkan Savaşı sırasındaki çalışmalarını ve ayrıntılı olarak askerî ayaklanmanın hikayesini anlatıyordu. Lenin, büyük dikkatle dinliyordu. Lenin, Bulgarların deneyimlerinde, Bolşeviklerin ordu içinde çalışmaya ilişkin önerilerinin uygulanabileceğinin başka bir kanıtını daha yakalamıştı.

Solcular, savaş ve sosyaldemokratların görevleri hakkında bir karar tasarısı ve bir manifesto tasarısı hazırlıyorlardı. Konferansın çoğunluğu, bu kararları reddediyordu. Lenin'in ve diğer solcuların ısrarı sayesinde, bazı temel devrimci Marksist tezleri kabul edilen manifestoya dahil etmek mümkün oluyordu.

Manifesto şu sözlerle bitiyordu:

"Dünya tarihinde hiçbir zaman, bizim ortak eserimiz olması gereken daha acil, daha yüksek, daha yüce bir görev olmadı. Halklar arasında barışı sağlamak için hiçbir bedel, hiçbir yük ağır olamaz.

Kadın ve erkek işçiler! Anneler ve babalar! Öksüzler ve yetimler! Yaralılar ve sakatlar! Savaş nedeniyle acı çeken hepinize sesleniyoruz:

Sınırların ötesinde, dumanı tüten savaş meydanlarının ötesinde, yıkılmış kentler ve köyler ötesinde:

Bütün Dünya proletaryası, birleşin!"

Ama manifesto tutarsızlıklar da içeriyordu, tam değildi. İçinde, emperyalizmin sosyalist devrimin ön aşaması olduğu tezi eksikti; II. Enternasyonal'in iflasına yol açan, oportünizmden ayrılmayı gerekli kılan, vd. nedenlerin açıklaması da yoktu.

Lenin, gene de manifestoyu imzalamayı doğru buluyordu. Burada, Devrimci Marksizmin en önemli taktik ilkesini uyguluyor, sekter davranmıyordu. Lenin şöyle yazıyordu: "Sekterlik; tam özgürlüğü ve tutarsızlığı eleştirmek ve daha fazlasını yapmak için tüm fırsatları korumak isterken, Alman, Fransız, İsveçli, Norveçli ya da İsviçreli azınlıkla birlikte bu adımı atmaktan vazgeçmek olacaktı. Büyüyen enternasyonal protesto hareketi ile birlikte; yavaş geliştiğinden, 'yalnızca' ileriye doğru tek bir adım atmış olduğundan dolayı, sosyalşovenizme karşı harekete geçmeyi reddetmek kötü bir askerî taktik olacaktı."[32]

Lenin, Zimmerwald konferansını, savaşa karşı enternasyonal hareketin gelişmesinde ilk adım olarak tanımlıyordu. Bu konferansta solcular grup bürolarını kuruyorlardı. Ama bu grupta da yalnızca Lenin'in önderliğindeki Bolşevik Partisi savaş, barış ve devrim sorununda tek doğru, sonuna kadar tutarlı duruşu savunuyordu.

Zimmerwald konferansı 4 gün sürüyordu. Delegeler yalnızca manifestoyu değil, Lenin'in yazdığı ve onun katılımında hazırlanan Zimmerwald solcularının dokümanlarını ve "Sosyalizm ve Savaş" başlıklı broşürünü de birlikte götürüyorlardı. Bu kitabın eki, RSDİP MK'sının savaş hakkındaki manifestosunu, Bolşeviklerin yurtdışı bölümlerinin Bern konferansı kararlarını ve RSDİP MK'sının parti militanlarıyla yaptığı Poronin toplantısında ulusal soruna ilişkin hazırlanan kararı içeriyordu. Lenin'in yazıları, Avrupa ve ABD'deki sol sosyalist hareketin gelişmesinde büyük etki yapıyordu.

Konferansta Kautski taraftarlarına karşı yürüttüğü gergin mücadele ve konferansın yorucu çalışma atmosferi, onu kuvvetten düşürmüştü. Çok yorgundu. Durup dinlenmeden sürdürdüğü çalışmasına geri dönebilmesi için birkaç gün dağlara gitmesi ve dinlenmesi gerekiyordu. Ekim 1915 başında Lenin ve N. Konstantinovna Sörenberg'den Bern'e geri döndü.

Lenin, sol sosyalist gruplarla bağlantılarını güçlendirmek üzere geniş kapsamlı çalışmalarına devam ediyordu. Kasım 1915'te Amerika'dan "Sosyalist propaganda birliği" başlıklı bir bildiri aldı. Bildiriyi inceledikten ve birliğin enternasyonal niteliğini ve sol yönelimli programını anladıktan sonra, birliğe uzun bir mektup ve Zimmerwald solcularının dokümanlarını gönderdi. Birliğin, sos-

32 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.21, s.393/394

yalist partinin üyelerine yaptığı çağrıyı; yeni bir enternasyonal, gerçek devrimci sosyalizm için ve oportünizme karşı, özelde sosyalist "vatan savunucularına" karşı mücadele çağrısını sevinçle onaylıyordu.

Aynı zamanda, Bolşeviklerin programlarıyla uyumlu olmayan bir dizi sorun gördüğünü Amerikalı solculara söylemeyi görev olarak görüyordu. Örneğin Amerikalı solcular, sözde parti içi demokrasiyle bağdaşmadığı için proletarya partisinin yapılanmasında merkeziyetçilik ilkesine karşıydılar. Lenin, kendi basınımızda sürekli parti içi demokrasi için mücadele ediyoruz, ama hiçbir zaman parti merkeziyetçiliğine karşı değiliz; Biz demokratik merkeziyetçilikten yanayız, diye yazıyordu.

Lenin, Şubat 1916'da oportünistlere karşı mücadelede tutarsızlıklarına, oportünistlerden kopuştan korkmalarına işaret ettiği Fransız enternasyonalistlere bir mektup yazıyordu. "İşçi sınıfının savaşa ilişkin tavrının taktik ve politikasına yönelik iki karşıt yöndeyiz," diyor; bunların uzlaşamayacağını belirtiyordu. Aynı zamanda, Fransız solunu, anarko-sendikalizm tehdidine karşı uyarıyor ve onların yeni koşullarda da kitlelere yönelik devrimci çalışma yapmayı öğreneceklerine inandığını ifade ediyordu. "Devrimci Fransız proletaryasına güveniyorum" diye yazıyordu. Fransız yoldaşlarından mektubunun sözcüğü sözcüğüne çevirisini bildiri olarak yayınlamalarını rica ediyordu. Mektup, 1916'da yayınlanıyor ve Fransa'da solcuların birleşmesinde önemli bir rol oynuyordu.

V.İ., benzeri mektupları, Norveç, İsveç, Hollanda, İngiltere ve diğer Avrupa ülkelerinin sol sosyalistlerine de yazıyordu. Lenin'in proletarya partisinin programı, taktiği ve örgütüne ilişkin ilkesel sorunlara dair solculara yönelik dostça eleştirileri, savaş sırasında çeşitli ülkelerin enternasyonalist gruplarına ciddî bir yardım niteliği taşıyordu ve Devrimci Marksizm ve proletarya enternasyonalizmi temelinde onların ideolojik-politik bütünlüğüne katkıda bulunuyordu.

Lenin, Ocak 1916'da Almanca olarak yayınlanan Zimmerwald solcularının organı "*Vorbote*" dergisinin kuruluşuna aktif olarak katılıyordu. Bu dergide "II. Enternasyonal'in oportünizmi ve iflası" başlıklı yazısını ve "Sosyalist devrim ve ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı" tezlerini yayınlıyordu.

10 ya da 11 Şubat'ta Lenin ve Krupskaya Bern'den Zürih'e gidiyor ve kent merkezinden çok uzak olmayan eski semtlerden birine, Spiegelgasse 14/II numaralı ayakkabıcı Kamınerer'in evine taşınıyorlardı. Ev konforlu değildi. Evin avlusunda, dışarıya kötü kokular yayan bir sucuk fabrikası vardı. Odanın pencerelerini yalnızca akşamları geç vakitte açmak mümkün oluyordu. Ödedikleri para karşılığında daha iyi bir oda kiralayabilirlerdi, ama Lenin ve Krupskaya, ev sahiplerini çok seviyorlardı. Çokuluslu bir ortamdı: İki odada ev sahipleri, bir odada çocuklarıyla birlikte Alman bir asker karısı, bir diğerinde bir İtalyan, bir başkasında Avusturyalı oyuncular, dördüncüsünde de Ruslar, yani Lenin ve Krupskaya oturuyordu. Bütün kadınlar gaz ocağının başına toplandıklarında ve Bayan Kamınerer "Askerler silahlarının namlusunu kendi hükümetlerine çevirmeli!" dediğinde, Lenin başka bir odaya gitmek fikrini duymak bile istemiyordu. Bu evde, Petrograd'a geri dönene, yani Nisan 1917'ye kadar yaşadı. Zürih belediye meclisinin kararı üzerine, bu evin ön cephesinde, Lenin'in oturduğu odanın penceresinin altına üzerinde "Rusya devriminin lideri Lenin 21 Şubat 1916-2 Nisan 1917 yılları arasında burada yaşadı" levhası kondu.

Lenin, Zürih'te II. Enternasyonal sosyalistler konferansına enerjik bir şekilde çalışarak hazırlandı. Konferans Nisan 1916'da İsviçre'nin Kienthal köyünde yapılıyordu. 10 ülkeden 43 delege katılmıştı. Zimmerwaldlı solcular 12 kişiydi; kararlı ve cesur davranıyor ve bazı sorunlarda 19 oya kadar alabiliyorlardı.

İlk, Zimmerwald konferansından bu yana gelişen enternasyonal düzeydeki değişiklikler, emekçi kitlelerde savaşa karşı artan rahatsızlık, Kienthal konferansının seyrini, delegasyonun tavrını etkiliyordu. Lenin, savaşın sonbahara kadar uzayacağından, Almanya'da büyük devrimci olayların kaçınılmaz olduğundan çok emin olan Alman delegelerin konuşmalarını olağanüstü bir ilgiyle dinliyordu.

Konferansta, Bolşeviklerin MK'sının önerileri, özellikle de Enternasyonal Sosyalist Büroya yönelik tavır konusunda ciddî bir tartışma yaşanıyordu. Lenin, bu büronun İngiliz ve Fransız sosyalşovenistlerinin bir aracısı olduğuna inandırmaya çalışıyordu. Enternasyonalist sosyalistlerin, bu büroya güvenmemeleri gerekiyordu. İleriye bakmak gerekiyordu, geriye değil. II. Enternasyonal'dan kopmak gerekli ve kaçınılmazdı; bu, bazı ülkelerde gerçekten de yaşanmaktaydı. Proletarya sosyalizminin, devrimci enternasyonalizmin onuru, ancak bu yolla kurtarılabilirdi. Zimmerwald solcular grubu, Lenin'in önerilerini destekliyordu.

Lenin'in etkisindeki solcuların baskısı altında, sağcı delegeler, ESB'nin acımasızca eleştirildiği uzlaşma kararı taslağını desteklemek zorunda kalıyorlardı. Tasarıda, ESB yürütme komitesinin lağvedilmesi ve sosyalist bakanların partiden ihracı isteniyordu. Ama konferans kararı, ESB'den hemen kopma, yeni bir enternasyonal oluşturma hakkında tek bir cümle içermiyor, tersine, Zimmmerwald birliğinde yer alan ulusal bölümlere, kendiliklerinden Enternasyonal Sosyalist Büroları görevlendirmeleri hakkını tanıyordu.

Kienthal konferansının çalışmalarında ikinci bir önemli nokta, proletaryanın barış konusuna ilişkin taktiğinin açıklanmasıydı. Tartışmanın ana noktasını, demokratik barış sorununun doğrudan sosyalist devrim hareketiyle bağlantılı olduğunu dile getiren Bolşevik MK'nin önerileri oluşturuyordu. Bolşeviklerin önerileri, diğer ülkelerin solcuları tarafından destekleniyordu.

Konferans, "baskı yapılan ve katledilen halklara" yönelik bir manifestoyu kabul ediyordu. İçinde, emperyalist hükümetlerin ve basınının kent ve kırsaldaki işçilere "artık savaşların sonuncu olması için, onu uzatmak gerekir" uydurmacasına inanmamaya çağrı yer alıyordu.

Manifestoda, "*savaş hiçbir zaman savaşı öldürmedi.* Tersine, şiddet şiddeti doğurduğu için rövanşını alma duygusu uyandırmaktadır.

Böylelikle, size zulmedenler, verdiğiniz her kurbanın ardından sizden yenilerini isteyecek ve burjuva barış hayalperestlerinin yolu da bu cehennem deliğinden çıkmayı sağlayamayacaktır.

Gelecekte savaşları engellemek için tek bir araç var: Siyasî iktidarın ele geçirilmesi ve kapitalist mülkiyetin işçi sınıfları tarafından ortadan kaldırılması.

'Sürekli barış', ancak zafere ulaşan sosyalizmin meyvası olacaktır." deniliyordu.

Konferans çalışmalarını 30 Nisan akşamı geç saatlerde tamamlıyordu. Lenin ve diğer tüm delegeler, 1916 1 Mayısını Bern Alplerinde, sabahın ilk ışıklarında karşılıyorlardı.

Zürih'e geri döndükten sonra, Lenin Rusya'ya, MK'nın Kienthal konferansının sonuçları hakkında ayrıntılı bir mektup yazdığını, bunun, Rusya'daki ve yurtdışındaki Bolşevik örgütlere gönderileceğini bildiriyor, o anda kısaca şöyle yazıyordu : "Genel olarak, kabul edilen manifesto bir adım ilerde... Pasifizmi eleştiren bir karar ve sert eleştiriye maruz kalan Enternasyonal Sosyalist Büro hakkında bir karar kabul edildi. Genelde, sayısız eksiğe rağmen gene de sosyal-vatanseverlerden kopmak için bir adım."[33]

Kienthal konferansı, Bolşeviklerin emperyalist savaşın içsavaşa dönüşmesi, savaşta "kendi" emperyalist hükümetlerinin yenilgisi ve III. Enternasyonal'in oluşturulması çağrısını kabul etmiyordu; ama, enternasyonalistlerin Marksizm-Leninizmin ideolojik temelinde biraraya gelmelerini sağlıyordu.

1916'da Creuse teşkilâtında tarım işçisi olarak çalışan Maurice Thorez, *"Halkın Oğlu"* kitabında, o zamanlar ilk kez Zimmerwald ve Kienthal konferansında Lenin ve Bolşeviklerin tavırları hakkında bir şeyler duyduğunu yazıyordu. Üstelik bunları, yaşlı bir devrimci duvarcı ustası olan patronundan duymuştu. Thorez anılarında, "Zimmerwald ve Kienthal'i, 1915 ve 1916'da savaş alanlarını yalayıp geçen dumanı aşan seslerin ilk kez İsviçre dağlarındaki küçük köyden çınladığını, proletarya enternasyonalizmine ve devrime sadık kalmış olan küçük bir sosyalist kalabalığın -içlerinde Lenin ve Bolşevikler- seslerini anlatıyordu."[34]

Savaş yıllarında, büyük İtalyan Marsksist Gramsci, Zimmerwald ve Kienthal konferansının propagandasını yapanlardan biri oldu. Onun aracılığıyla, "Togliatti, Zimmerwald ve Kienthal solcularının çağrılarından haberdar oldu. Gramsci ile birlikte, Rus Bolşeviklerinin fikirlerini ve mücadelelerini öğrenmeye başladı."[35]

Lenin'in emperyalist savaş yıllarındaki fikirlerinin canlı etkisi, çok sayıda başka enternasyonalist sosyalisti de etkiliyordu. Sonraki dönemde, çeşitli ülkelerdeki komünist partiler; bu komünist partilerden de Lenin'in önderliğinde komünist enternasyonal oluşturuluyordu.

Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı Tartışması

Lenin, savaş yıllarında yoğun olarak ulusal sorunla ve sömürgeler sorunuyla ilgileniyordu. Emperyalist savaş ve emperyalizm aşamasında genel durum, bu sorunu sosyalist devrimin en güncel sorunlarından birine dönüştürüyordu. Özellikle de önemli ve güncel olan, ulusların emperyalizmde kendi kaderlerini tayin hakkıydı. 1915 ve 1916 yıllarında, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı üzerine, içinde Bolşevikler dışında, Alman, Hollandalı ve Polonyalı sosyalistlerin yer aldığı bir tartışma başlıyordu.

Lenin, Ocak-Şubat 1916'da, Bolşevik MK'sının onayladığı ve yalnızca yurtdışındaki Bolşeviklere değil, Batıdaki solculara da gönderilen "Sosyalist

33 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.36, s.379
34 Maurice Thorez: *Halkın Oğlu*, Berlin 1952, s.23
35 Marcella ve Maurizio Ferrara: Palmiro Togliatti. Togliatti ile yapılan konuşmalara göre hazırlanmıştır, Berlin 1956, s. 34

devrim ve ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı" üzerine tezlerini yazıyordu. Bu tezler, Bolşeviklerin ulusal ve sömürge sorununa ilişkin yeni bir programatik bildirisiydi. Bu bildiride, ulusal sorun, sosyalist devrim, onun yedekleri ve müttefikleri, mücadelenin sömürge halklar tarafından ve esas olarak da emperyalizme karşı ezilen ulusların proleter devrim aracılığıyla doğrudan desteklenmesi sorununun bir parçası olarak görüldü.

Lenin, 1916 yazında "Junius Broşürü üzerine" ve "Kendi kaderini tayin hakkı tartışmasının sonuçları" başlıklı meşhur makalelerini yazdı. Bu çalışmalardan ilkini, Rosa Luxemburg'un broşürü "Sosyaldemokrasinin krizi"nin yayınlanması vesilesiyle yazmıştı (Junius: Latince; "Daha genç olan" anlamında). V.İ., bu makalelerinde, enternasyonal tartışmadan ulusal soruna ilişkin sonuçlar çıkarıyor; ulusların emperyalizm aşamasında kendi kaderlerini tayin hakkı taleplerini reddetmeye yönelik Rosa Luxemburg, A.Pannekoek ve diğerlerinin görüşlerini eleştiriyor ve emperyalizm ve proleter devrim aşamasında ulusal soruna ilişkin Bolşevik teori ve taktiklerini ayrıntılarıyla açıklıyordu.

Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkıyla bağlantılı olarak, emperyalizm aşamasında ülkeleri üç ana gruba (tipe) ayırmayı öngörüyordu. İlk grup, Batı Avrupa'nın en gelişmiş kapitalist ülkelerini ve Amerika Birleşik Devletlerini kapsıyordu. Bu "büyük" ulusların her biri, hem sömürgelerinde, hem de kendi ülkelerindeki yabancı ulusları eziyordu. Dünyada egemen olan bu burjuva ulusların proletaryasının görevi, hem sömürgeler, hem de bizzat "büyük" güçler içindeki ezilen ulusların ayrılma özgürlüğü hakkını savunmaktı. Bu ülkelerin proletaryası, kendi ulusunun büyük güç şovenizmine karşı mücadele etmek zorundaydı.

İkinci grubu, Doğu Avrupa oluşturuyordu: 20. yüzyılda burjuva-demokratik ulusal hareketlerinin geliştiği ve ulusal mücadelenin sertleştiği Avusturya, Balkanlar ve özellikle de Rusya. Bu ülkelerin proletaryası hem burjuva-demokratik dönüşümlerin tamamlanmasına, hem de sosyalist devrime ilişkin görevini, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını tutarlı biçimde savunmadan yerine getiremezdi. Burada özellikle önemli olan, ortak düşmana, büyük toprak sahiplerine ve burjuvaziye karşı ezen ve ezilen ulusların işçi sınıfı ve emekçilerinin sınıf mücadelesinin birleşmesi ve birbiri ile bütünleşmesi idi.

Üçüncü grup, yarı sömürge ülkelerden oluşuyordu: Çin, İran ve Türkiye, ayrıca, yaklaşık bir milyar nüfusa sahip tüm sömürgeler. Bu ülkeler, emperyalizme karşı burjuva-demokratik hareketin ve ayaklanmaların eşiğindeydiler. Marksist partiler ve gruplar, acilen sömürgelerin kurtuluşunu talep etmeli, bu ülkelerdeki burjuva-demokratik ulusal kurtuluş hareketlerinin devrimci unsurlarını en kararlı biçimde desteklemeli ve onlara, boyunduruk altına alan emperyalist güçlere karşı mücadelelerinde her biçimde arka çıkmalıydılar. Emperyalizm aşamasında ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı sorunu açısından Lenin'in ülkeler gruplaması, derin bir bilimsel, ideolojik ve politik mücadelenin en karmaşık sorunlarından birinin çözümüne ilişkin eşsiz bir somut tarihsel yaklaşım örneğidir.

Lenin'in yazıları, büyük ezen ve küçük ezilen ulusların işçi sınıfının enternasyonal düzeyde eğitimine net bir yanıt vermektedir. Eğitimin, aynı biçimde yapılmaması gerekir, zira içinde bulunduğu gerçek durum, ulusal sorun açısından aynı değildir. İktisadî açıdan aralarındaki fark, ezen ülkelerdeki işçi sınıfının bir kısmının ekstra kârdan ekmek kırıntıları elde etmesidir; bu kârı, burjuva-

zi, ezilen ulusların işçi ve emekçilerinden toplamaktadır. "Ezen ulusun işçileri, ezilen ulusun işçilerinin (ve halk kitlesinin) sömürüsünde belli bir oranda pay sahibidir."[36] Siyasî açıdan fark ise, ezen ulusların işçilerinin siyasî yaşamın bir dizi alanında, ezilen ulusların işçileriyle karşılaştırıldığında, ayrıcalıklı bir konumda olmalarıdır. Son fark ise, burjuvazi tarafından ezen ulusların işçilerine, ezilen ulusların işçilerinin aşağılanmasının öğretilmesidir.

Bundan dolayı, Lenin, ezen ülkelerin proletaryasının enternasyonal eğitiminde ağırlığın, sömürgelerin hakkının savunmasına ve ezilen ulusların ayrılmasına verilmesi gerektiği düşüncesindeydi. Ezilen ülkelerin sosyalistlerinin ise, ezilen ulusun işçilerinin ezen ulusun işçileri ile bütünleşmesini sağlaması ve savunması gerekiyordu. Bu olmadan, proletaryanın bağımsız bir politika yapması ve diğer ülkelerin proletaryası ile sınıf dayanışmasını gerçekleştirmesi olanaksızdı. Ezilen ulusların sosyalistleri, her durumda küçük ulusal sınırlılığa, egoizme, kendini dışardan soyutlamaya ve yalıtmaya karşı mücadele etmeliydi.

Lenin, işçi sınıfın enternasyonal eğitimindeki görevinin, proletarya devriminin zaferinden sonra da önemini koruyacağını belirtiyordu. Proletarya salt sosyal devrimi gerçekleştireceği için yanılmaz olmayacak ve hatalardan ve zayıflıklardan muaf olmayacaktı. "Ulusal antipatiler, hızla yok olmayacak; ezilen ulusun ezen ulusa karşı nefreti -ki tamamen haklı bir nefret- , bir süre daha devam edecek; ancak sosyalizmin zaferinden sonra ve uluslar arasında demokratik ilişkilerin nihaî olarak gerçekleştirilmesinden sonra kaybolacaktı."[37]

Lenin, tüm yönleriyle ve ayrıntılı bir eleştiriyi, emperyalizmde gerçekleşemeyeceği düşüncesiyle ulusların kendi kaderlerini tayin hakkına karşı olan Polonyalı, Hollandalı ve Alman sol şosyalistlerin ve Buharin-Pyatakov grubunun hatalı görüşlerine yönelik olarak yapıyordu. Lenin'e göre, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı elbette emperyalizmde çok büyük zorlukları aşmakla mümkün olabilirdi. Ama buradan hiçbir şekilde devrimci sosyalistlerin bu talebi geciktirmeleri ve bu en önemli mücadeleden vazgeçmeleri sonucu çıkarılmamalıydı; aksine, ezilen halkları her ulusal ve sömürgesel baskıya karşı ve ulusların siyasî olarak kendi kaderlerini tayin etme hakkının tam olarak gerçekleştirmek üzere harekete geçirmek gerekliliği ortaya çıkmaktaydı.

Lenin'in emperyalizmde siyasî bağımsızlığın şu ya da bu şekilde ezilen ulus aracılığıyla kazanılmasının, hiçbir şekilde ekonomik bağımsızlığı da kazandığı anlamına gelmeyeceği düşüncesi, bugün de muazzam bir önem taşımaktadır. "Malî sermaye, tüm iktisadî ve tüm enternasyonal ilişkilerde öylesine büyük, en önemli güç ki, tam siyasî bağımsızlık yaşayan devletleri de kendine tâbi kılabilir ve fiilen de bunu yapmaktadır..."[38] Emperyalizmin baskısı altındaki halklar, yalnızca siyasî değil, aynı zamanda ekonomik bağımsızlığı da elde etmek durumundadırlar. Sömürge ve yarı sömürgelerin, küçük ve zayıf halkların emperyalist güçler tarafından kendilerine gerçek ekonomik yardım yapılacağını düşünmemeleri gerekmektedir. "Ekonomik yardım" görüntüsü altında, sömürge efendileri bu halkları daha fazla boyunduruk altına almaya uğraşmaktadırlar.

Lenin, ezilen halkların gerçek kurtuluşu için yalnızca sosyalizmin bir yol açacağı düşüncesindeydi. Gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfının iktidara gel-

36 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.23, s.48
37 Aynı kitap, s.264
38 Aynı kitap, s.264

diğinde, sömürge ve bağımlı ülkelerin kendi kaderlerini tayin hakkından ayrılmaya uzanan taleplerini fiilen gerçekleştirmekle kalmayacağı; bağımsızlık yolunda olan Asya ve Afrika'nın geri kalmış halklarına yakınlaşmak için her tür çabayı göstereceği, onlara karşılıksız yardım yapacağı ve "çalışmanın kolaylaştırılması amacıyla makine kullanımına ve demokrasi ve sosyalizme geçmelerine yardımcı olacağı" [39] tezini ortaya atıyordu.

Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının karşısında yer alanlar, "ulus devletin" dağılmasının, emperyalizm aşamasında önemini kaybedeceği düşüncesindeydiler. Lenin, tarihte öteden beri varolan bir laf olduğunu belirtiyordu. Doğuda, milyarlarca nüfusa sahip sömürgelerde, emperyalizm aşamasında yeni burjuva-demokratik ulusal hareketleri ve kurtuluş savaşları ortaya çıkmıştı. Batı Avrupa'da bile, örnek olarak daha küçük olan ulusal boyunduruk altındaki ve ilhak edilmiş devletler tarafından emperyalist güçlere karşı ulusal savaşlar olanaksız değildi. Avrupa'nın doğusunda büyük ölçekli ulusal hareketlerin de ortaya çıkması hiç imkânsız değildi. Lenin, belli koşullarda, emperyalist savaşın Avrupa'da büyük bir ulusal savaşa dönüşebileceğini de olanaklı görüyordu.

Lenin'in 1916'da yazdığı çoğu şey, Hitlerin ordularının neredeyse tüm Avrupa kıtasını işgal ettiklerinde Avrupa halklarının Alman faşistlerine karşı büyük ulusal savaşını başlatan II. Dünya Savaşı yıllarında doğrulandı. Sovyetler Birliği ve askerî güçleri, Hitlerin yenilmesinde, halkların faşist boyunduruktan kurtulmasında ve Avrupa ve dünya uygarlığının kurtarılmasında önemli rol oynadı.

Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı, sosyalist topluma uygulanabilir mi? Rosa Luxemburg taraftarı Polonyalı yoldaşlar, bunun olmayacağını söylüyorlar; gerekçe olarak, sosyalizmin her tür ulusal baskıyı ortadan kaldıracağını ve bu nedenle de ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı için hiçbir zeminin varolamayacağını ileri sürüyorlardı. Lenin, bu tür düşünceleri yanlış buluyordu. "Sosyalizmin amacı, yalnız küçük devletçiliğin ve her tür ulusal kopuşun ortadan kaldırılması, yalnızca ulusların yakınlaşması değil, kaynaşmasıdır da... İnsanlık sınıfları ortadan kaldırmayı nasıl yalnızca ezilen sınıfın diktatörlüğünün geçiş döneminde başaracaksa, uluslar kaynaşmaya yalnızca tam kurtuluşun, başka bir deyişle, tüm ezilen ulusların ayrılma özgürlüğünün geçiş döneminde ulaşacaktır."[40]

Bunlar, I. Dünya Savaşı sırasında Lenin'in ele aldığı ve bilimsel komünizmin teori ve politikasının hazinesine ait ulusal ve sömürge sorununa ilişkin bazı önemli tezlerdir.

Lenin ve Krupskaya, 1916 yazını, Zürih'ten fazla uzakta olmayan dinlence merkezi Çudiviese'de geçirdiler. Nadejda Konstantinovna'nın hastalığı kötüye gittiğinden oraya gelmişlerdi. Bu bölge, N.Krupskaya'nın sağlığına kavuşması için büyük önemli taşıyan dağların tepesindeydi; ayrıca ucuzdu; hatta tüm İsviçre'deki en ucuz yerdi. Lenin ve Krupskaya için bu çok önemliydi; kişi başına günlük 2.50 Frank ödüyorlardı. Savaş sırasında ellerinde çok az paraları vardı. 1916 yılının ikinci yarısında, paraya olan ihtiyaçları çok daha artmıştı.

Zaman bulduklarında ve hava da güzel olduğunda, dağlarda gezintiye çıkıyorlardı. N.K., bu döneme ilişkin anılarında, V.İ.'nin özellikle proletaryanın sı-

39 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.25, s.61
40 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.22, s.148

nıf mücadelesinde demokrasinin rolüne ilişkin olarak kendisiyle yoğun olarak konuştuğunu belirtmektedir. Lenin ve Krupskaya, Ağustos sonuna kadar dağlarda kalıyorlar, Eylül başında Zürih'e dönüyor ve eski ev sahiplerinin yanına geliyorlardı.

Bu dönemde, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkına karşı çıkan çok sayıda sol sosyalist, emperyalizmde demokrasi için mücadele etme gerekliliğini reddetmeye başlamıştı Emperyalizmin, demokrasinin reddi olduğunu dile getiriyor, yani emperyalizmde demokrasi "gerçekleştirilemez" diyorlar ve demokratik haklar ve cumhuriyet hakkında konuşmanın anlamsız olduğunu söylüyorlardı. Emperyalizme karşı alternatif, yalnızca sosyalizmdi. Görüşleri Radek'in desteklediği Pyatakov-Buharin grubu tarafından paylaşılan solcular böylesine "katı devrimci" değerlendirmeler yapıyorlardı. Lenin ısrarla bu görüşlere karşı çıkıyor ve bu görüşleri, "emperyalist ekonomizm" olarak adlandırıyordu; bir başka deyişle, 1894-1902 yıllarının ekonomizmindeki gibi, aşağılayıcı bir Marksizm karikatürü. Lenin, "emperyalist ekonomizmi", enternasyonal sosyalist harekette dogmatizmin ve sekterliğin somut yansıması olarak tanımlıyordu.

1916 sonbaharında yazdığı "Yükselen 'emperyalist ekonomizm' üzerine", "P.Kikevski'ye (Y.Pyatakov) yanıt" ve "Marksizm bir karikatürü ve 'emperyalist ekonomizm' üzerine" makalelerinde, emperyalizmin, siyasî alanda demokrasiden gericiliğe kaba bir dönüş anlamına gelse ve demokratik özgürlükleri ve düzenlemeleri ortadan kaldırmaya çabalasa dahi, aynı zamanda kitlelerde kaçınılmaz olarak demokratik çabaları ürettiğini ve güçlendirdiğini ayrıntılı olarak gösteriyordu. Proletarya ve emekçi kitleler için, hangi devlette yaşadıkları hiç de aynı anlamı ifade etmiyordu. Devlet düzeni demokratikleştikçe, kapitalizme ve burjuvaziye karşı daha geniş, daha açık, örgütlü ve kapalı mücadele yürütmek proletarya için kolaylaşıyordu. Kapitalizm ve emperyalizm elbette hiçbir şekilde, hatta "en ideal" demokratik dönüşümlerle de ortadan kaldırılamazdı. Bunun için, sosyalist devrimi yapmak ve proletarya diktatörlüğünü kurmak gerekiyordu. Ama işçi sınıfı, demokrasi için tüm yönleriyle, tutarlı ve devrimci mücadele ile buna hazırlık yapmazsa, sosyalist devrimi gerçekleştiremezdi. Demokrasi mücadelesi, sosyalizm mücadelesinin bir parçasıydı. "Demokrasi mücadelesi ve sosyalist devrim mücadelesi; ilkini ikincisine *tâbi kılarak birleştirmek* gerekir. Bütün zorluk buradadır; davanın özü buradadır."[41]

Sosyalist proletarya, özgürlüklerini ve haklarını koruyacağı halk kitlelerinin önünde yer almalı; istisnasız tüm demokratik kuruluşları ve hareketleri burjuvaziye karşı zafere hazırlanmak amacıyla kullanmalıdır. Zira, sömürgelerde ve Avrupa'da küçük ulusların isyanları olmadan, *tüm önyargılarıyla birlikte* küçükburjuvanın bir bölümünde devrimci kopuşlar olmadan, bilinçlenmemiş proleter ve yarı proleter kitlelerin büyük toprak sahiplerine ve kiliseye karşı , monarşist, ulusal, vb. baskıya karşı hareketi olmadan, sosyal devrimin *düşünülür* olabileceğine inanmak; bunlara inanmak, *sosyal devrimden vazgeçmek* demektir... 'Salt' sosyal devrim bekleyen kişi, bunu *hiçbir zaman* göremeyecektir. O kişi, yalnızca lafta devrimcidir; gerçek devrimi bilmez."[42]

Lenin, 1916'da yazdığı makalelerinde Devrimci Marksizmin en önemli ilkelerinden birini tutarlı biçimde savunuyor ve geliştiriyordu: Proletarya diktatör-

41 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.241
42 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.22, s.363,364

lüğünün kurulması, kapitalizmden sosyalizme geçecek tüm ülkelerin gelişimdeki genel bir nesnel yasadır. "Sosyalizmin sosyal devrim ve proletarya diktatörlüğü *olmadan* gerçekleştirileceğini bekleyen, sosyalist değildir."[43]

Lenin, çeşitli ulusların işçi sınıfının diktatörlüğüne ve sosyalizme geçişinde, bir dizi ülkenin I. Dünya Savaşı'ndan sonra toplumsal yaşamında teyit edilmiş olan çeşitli seçenekler tezini savunuyor ve gerekçelendiriyordu. "Tüm uluslar sosyalizme varacaktır; bu kaçınılmaz, ama hiçbir zaman aynı biçimde, aynı yoldan değil; her biri şu ya da bu biçimde demokrasinin biçimine, şu ya da bu proletarya diktatörlüğünün yozlaştırmasına, toplumsal yaşamın çeşitli yönlerine ilişkin şu ya da bu tempoya kendi katkısını sunacaktır."[44]

Lenin, Buharin'in proletaryanın her tür devletçiliği düşman gördüğünü söyleyen ve bu nedenle devletin "dinamitlenip parçalanması" gerekir diyen yarı anarşist görüşlerini sert eleştiriye tâbi tutuyordu. Lenin, Buharin'in Marksizmin devlet öğretisini yozlaştırdığını gösteriyordu. Anarşistlerin tersine, Marksistler işçi sınıfının kurtuluş mücadelesinde burjuva devletinden yararlanmaktan yanaydılar. Marksistler proletarya devrimi sürecinde eski devlet mekanizmasının "parçalanmasını", proleter devletin (proletarya diktatörlüğü) kurulmasını savunmaktaydılar. Devrimci Marksizmde, "zafer kazanan sosyalizm tam olarak komünizme geçmediği sürece, *devletin* tanınması söz konusudur."[45]

Lenin, devlet sorununa ilişkin temel saldırıları, II. Enternasyonal'in oportünizmine, Kautski taraftarlarına yöneltiyordu. 1916 sonu 1917 başlarında, özel olarak bu sorunla ilgileniyor, Karl Marx ve Friedrich Engels'in yapıtlarını inceliyordu, sayısız bölümü işaretliyor, onlara ilişkin yorumlar yapıyordu ve öncelikle de, bu soruna yönelik olarak oportünistlerin, bilimsel komünizmin kurucularının görüşlerinden açık olarak koptuklarını gösteriyordu.

Lenin bu dönemde F.Engels'in "Konut sorunu hakkında" yazısını okuduktan sonra, İnes Armand'a Marx ve Engels'e karşı tavırları kolayca sineye çekemeyeceğini yazıyordu. "Hayır, bunlar gerçek insanlar! Onlardan öğrenmek gerekir. *Bu zemini* terk edemeyiz. Bu zemini, hem sosyalşovenistler, hem de Kutskiciler terketti."[46] V.İ., topladığı materyali titiz bir şekilde "Marksizm ve devlet" başlığıyla mavi kaplı bir defterde topladı. Daha sonra bu materyali kullanarak dahiyane "*Devlet ve Devrim*" yapıtını hazırladı.

Avrupa'da devrimci durumun ortaya çıkması ve kapitalistlerin devrimden duydukları korkudan dolayı emperyalist barış girişimleriyle bağlantılı olarak, tüm sosyalşovenistler ve Kautskiciler, halkları emperyalist hükümetlerin ellerinden demokratik bir barış elde etme fırsatı yakalamayla oyalayarak sosyal pasifist olmaya başladılar. Kienthal konferansından kısa bir süre sonra, Avrupa'nın en büyük ülkelerinin -Fransa, Almanya ve İtalya- tüm Zimmerwald sağcıları, konferansında reddedilen sosyal pasifistlere dönüştü. Sosyal pasifizm temelinde, sağcı Zimmerwaldçılar, devrimci enternasyonalistlere -Zimmerwald solcularının taraftarlarına- karşı sosyalşovenistler ve reformistlerle açık bir ittifak oluşturdular. Zimmerwald ve Kienthal konferanslarının ve bu konferanslarda seçilen Enternasyonal Sosyalist Komisyonun (ESK) başkanı, İsviçre sosyalist partisinin

43 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, .23, s.92
44 Aynı kitap, s.64
45 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.22, s.329
46 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.258

liderlerinden R.Grimm de ülkesinin sosyal-vatanseverlerinin tarafında yer aldı. İsviçreli sosyal-vatanseverlerin cephesine geçişini, başka ülkelerin sosyal-vatanseverlerine karşı bir kızgınlıkla ve Karl Liebknecht'e gösterdiği ikiyüzlü bir sempatiyle gizliyordu.

Lenin, Zimmerwald birleşmesinin merkezci çoğunluğunun sosyalşovenizme geçişini teşhir ediyor ve Grimm'in hain "taktiğinin" maskesini düşürüyordu. Lenin, Zimmerwald'ın açık olarak iflas ettiğini ve güzel sözlerin ise, Avrupa sosyalizminde çürümenin kamufle edilmesine hizmet ettiğini gösterdikten sonra, sol enternasyonalistleri, gerçek bir devrimci işçi enternasyonali oluşturmaya ve yalnızca sosyalşovenistlerden değil, aynı zamanda merkezcilerden de kopabilecek ve tüm ülkelerde sosyalizm için işçi sınıfının devrimci mücadelesinin zirvesinde yer alacak yeni tipte proletarya partileri kurmaya çağırıyordu.

Şubat Devrimi
Lenin'in Rusya'ya Dönüşü

V.İ., İsviçre'de kaldığı sürece, yerel işçi hareketine, özellikle de İsviçre sosyalist gençlik hareketine büyük ilgi gösteriyordu. Lenin de dahil, tüm Bolşevikler, İsviçre sosyaldemokrat partisine girmişlerdi. İsviçreli işçiler, miting ve toplantılarında Lenin'i dinliyorlardı. Lenin, Fritz Platten ve diğer İsviçreli sol sosyalistlerle doğrudan ilişki içindeydi, onların toplantılarına katılıyor; sosyalşovenistlere ve merkezcilere karşı mücadelelerinde yardım ediyordu. V.İ., "İsviçre sosyaldemokrat partisindeki sol radikallerin (ya da sol Zimmerwaldcilerin) görevleri" hakkındaki özel tezlerini yazıyordu. Lenin, 22 Ekim (4 Kasım) tarihinde İsviçre sosyaldemokrat parti kongresinde RSDİP MK'sı adına Zürih'te bir açılış konuşması yaptı.

9 (22) Ocak 1917 tarihinde Zürih Halkevinde işçi gençliğinin bir toplantısında 1905 devrimi hakkında bir konuşma yapıyor; ardından şöyle bir açıklamaya girişiyordu: "Avrupa'daki şu anda hakim olan mezarlık sessizliği bizi şaşırtmasın. Avrupa, devrime gebe."[47]

Lenin'in bu sözlerinin üstünden birkaç hafta geçtikten sonra Rusya'da devrim oldu ve Şubat 1917'de çarlık rejimi yıkıldı. Ana itici gücü ve hegemonu işçi sınıfı olduğu için devrim zafer kazanmıştı. İşçi sınıfı elinde silahıyla çarlığa karşı ayaklanmış ve asker giysili milyonlarca köylüyü peşinden sürüklemişti. İşçi ve köylülerin devrimdeki gerçek esin kaynağı ve örgütleyicisi, Lenin liderliğindeki Bolşevik Partisiydi; çarlığa karşı mücadelesinde korku nedir bilmemiş ve en büyük bedeli ödemişti.

Lenin, Petrograd devrimini, 2 (15) Mart tarihli İsviçre gazetelerinden öğrendi. Sevinci sonsuzdu. Bütün Bolşevik göçmenlerle Rusya'daki işçi ve askerlerin zaferinin sevincini paylaşıyordu ve dünya emperyalizmi cephesini yıkmaya başlayanların öncüleri oldukları için gurur duyuyordu. Devrim tüm dünyayı heyecanlandırmıştı. Lenin, hemen devrimi değerlendirmeye girişiyor ve bu devrimle bağlantılı olarak, proletarya ve Bolşevik Partisinin yeni görevleri üzerinde düşünmeye başlıyordu.

47 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.23, s.261

Lenin, parti MK'nın yurtdışı bölümü ve Rusya Bolşevikleri arasında bağlantıyı sağlayan A.M.Kollontai'nın eline geçmek üzere Kristiana'ya (Oslo) gönderdiği 3 ve 4 (16 ve 17) Mart tarihli mektuplarında, geçici burjuva hükümetinin kurulmasıyla bağlantılı olarak Bolşeviklerin ne yapmaları gerektiği sorusuna yanıt veriyor; şimdi yapılması gerekenin, işçi sınıfının devrimci partisini daha da güçlendirmek olduğunu belirtiyordu. Bolşeviklerin Menşeviklerle "birleşmesi" en büyük talihsizlik olacaktı. "Hiçbir şekilde II. Enternasyonal'in benzeri yaşanmamalı! Hiçbir şekilde Kautski ile birleşmemeli! Mutlaka devrimci bir program ve devrimci bir taktik (olmalı)."[48] Şimdi, çalışma alanının genişletilmesi, işçi delegelerinin Sovyetleri aracılığıyla kitlelerin örgütlenmesi ve iktidarı ele geçirme hazırlığı sürerken yeni katmanlara ulaşılması gündemi almıştır. Şimdi geri kalan işi tamamlamak gerekir, yeni burjuva hükümetine en ufak bir güven gösterilmemeli, en ufak bir destek verilmemelidir; devrimde daha ileri bir aşama için daha geniş bir zeminde hazırlık yapmak gerekir.

Lenin, "uzaktan yazdığı mektuplarında" Rusya'daki devrimci olayları derinden inceliyor ve Bolşevik taktiği belirliyordu. Çarlığın yıkıldığı Şubat-Mart Devrimini, sosyalist devrime götürmesi gerekli olan ilk aşama olarak görüyordu sadece.

Lenin, Şubat Devriminin zaferinin hemen ardından, olabildiğince çabuk ülkesine dönmeye çalışıyordu. Ama Rusya'ya, Petrograd'a nasıl gidecekti? Tarafsız İsviçre'den savaşın sürdüğü Rusya'ya tüm yollar, İngilizlerin ve Fransızların ellerindeydi; "vatan savunucularının" sorunsuzca Rusya'ya gitmelerine izin veriyor, hatta yardımcı da oluyorlardı; ama Bolşeviklere ve enternasyonalistlere yasaklıyorlardı. O nedenle başka bir yol aramak gerekiyordu. N.K.Krupskaya anılarında "İlyiç geceler boyu uyuyamadı" diyor ve şöyle devam ediyordu: "Bir gece şöyle söyledi: 'Biliyor musun, bir dilsizin pasaportu ile İsveç'e gidebilirim'. Ben güldüm: 'Bu olmaz; uykunda konuşabilirsin. Gece Kadetleri rüyanda göreceksin ve domuz çetesi, alçaklar diyeceksin. O zaman da bir İsveçli olmadığın hemen farkedilecek!.'"

O dönemde, Almanya'ya gidip Rusyalı siyasî göçmenlerin Alman savaş esirleriyle değiştirilmesi yoluyla seyahat izni alma plânları yapılıyordu-gündemdeydi. Lenin bu plânı uygulamaya karar veriyor ve tüm yönleriyle ölçüp biçiyor ve uyguluyordu. İsviçreli sosyalistlerin ve özelikle de İsviçre sosyaldemokrat parti sekreteri Fritz Platten'ın desteği ile Almanya'da geçiş izni almayı başarıyordu.

Bu ortaya çıktığında, sosyal-vatanseverler çılgınca bağırıyorlardı. Nasıl Almanya üzerinden gidilebilirdi? Kanlı Kaiser'in hükümetiyle nasıl müzakere yapılabilirdi? Lenin bu ikiyüzlü argümanları hiçbir şekilde dikkate alınıyordu. "Düşman iktidarın" emperyalist hükümeti, "kendi" ülkesinin ya da "müttefik iktidarların" hükümetinden ne kadar daha iyi ya da ne kadar daha kötüydü? Proletarya enternasyonalizminin durduğu noktadan, İngiliz ve Rusya emperyalizmine "tavizler" vermek ve bu emperyalizmin çıkarına Rusya'ya gitmeyip, eli kolu bağlı durmak ve devrim sırasında yurtdışında kalmak, doğru olur muydu? Bir başka hükümetin geçiş iznini kullanmak ve savaşa karşı, tüm emperyalist güçlere karşı devrime, mücadeleye katılmak daha iyi değil miydi? Lenin, Almanya üzerinden Rusya'ya gitmesine karşı getirilen temel argümanın ne kadar tutarsız olduğunu ortaya koyuyordu.

48 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.273

Lenin şöyle diyordu: Elbette bugün bize saldıracak, iftira edecekler, ama Rusya'ya gidecek başka bir yol yok. İftiralara karşı, zor olmasına rağmen mücadele edilebilir ve edilmeli!. Bu nedenle, yolculuğu, bize atılacak her iftirayı çürütecek belgeler elimizde olacak şekilde organize etmeliyiz.

Lenin, bu amaçla, çeşitli ülkelerin sosyaldemokratları tarafından imzalanan bir bildirinin kaleme alınmasını sağlıyordu. "Biz, aşağıda imzaları bulunan Fransa, İsviçre, Polonya ve Almanya enternasyonalistleri, Rusyalı yoldaşlarımızın Rusya'ya gitmek için ellerine geçen fırsatı kullanmalarının yalnızca hakları değil, aynı zamanda görevleri de olduğu düşüncesindeyiz. O dönemde Avrupa'da tanınmış sol sosyalistler P.Levi (P.Hartstein) (Almanya), A.Guilbeaux, F.Loriot (Fransa), F.Platten (İsviçre) ve M.Bronski (Polonya), V.İ.Lenin ve yoldaşlarının düşüncelerine tümüyle katıldıklarını dile getirdikten sonra, bildiriyi imzaladılar. Lenin Stockholm'e vardığında, sol sosyalistler A.G.Hansen (Norveç), K.Lindhagen, F.Ström, C.N.Carleson, K.Çilbum ve T.Nerman (İsveç) de bildiriyi imzaladı. Yolculuk hakkında alınan karar, "*Politiken*" adlı İsveç sosyalist gazetesinde yayınlandı.

F.Platten ve Alman temsilciler arasında yapılan sözleşmeye uygun olarak, tüm göçmenlere, ait oldukları partiden ve savaş hakkındaki düşüncelerinden bağımsız olarak seyahat izni verildi.

N.K.Krupskaya anılarında şöyle yazıyordu: "Bern'den sorunun çözüldüğü ve bizim Almanya'ya gidebileceğimizi bildiren mektup geldiğinde, İlyiç şöyle dedi: 'İlk trenle gidiyoruz.' Trenin hareketine kadar iki saat daha vardı. Ben kuşkuluydum. 'Bütün evi boşaltmak', kitapları kütüphaneye geri götürmek, ev sahibiyle hesabı kapamak, vb. zorundaydık. 'Yalnız git! Ben yarın gelirim.' 'Hayır, birlikte gidiyoruz.' dedi. 'Eşyalar' toplandı, kitaplar paketlendi. Mektuplar yok edildi, biraz giysi ve en önemli eşyalarımızı aldık. İlk trenle yola çıktık."

Yolculuk öncesi, ev sahibi, ayakkabıcı Kammerer, Lenin'e bol şans diliyor ve şöyle söylüyordu:

"Umarım Rusya'da buradaki kadar çok çalışmak zorunda olmazsınız, Bay Ulyanov!"

Lenin şöyle yanıtlıyordu:

"Bay Kammerer, Petersburg'da çok daha fazla çalışacağımı düşünüyorum."

V.İ.Lenin ve N.K.Krupskaya ile birlikte 27 Mart (9 Nisan) tarihinde 30 siyasî göçmen İsviçre'den ayrıldı; aralarında, 19 Bolşevik (Miça Zçakaya, İnes Armand, G.A.Ussiyeviç ve diğerleri) ve altı ittifakçı vardı.

İsviçre'den ayrılmadan kısa bir süre önce Lenin "savaş esiri olmanın acısını çeken arkadaşlara", Almanya ve Avusturya'daki iki milyon savaş esirine Rusya'da kazanılan devrim ve orada sürdürülecek sosyalizm mücadelesinde üstlerine düşen görevler hakkında özel bir bildiri yazdı. V.İ., "İsviçre işçilerine de bir veda mektubu" yazdı. Mektup, Rusya'ya giden Bolşeviklerin 26 Mart (8 Nisan) tarihindeki toplantısında okundu ve onaylandı. Mektupta, İsviçre'nin devrimci işçilerine teşekkür edildi. Burada da, proletaryanın dünya tarihinde yerini alacak yakın gelecekteki görevleri ayrıntılı olarak gösterildi.

Alman sınır istasyonu Gottmadingen'de Rusyalı devrimcilere üç kapısı kurşunla mühürlenmiş, dördüncü, arkadaki kapısı açık olan vagon ayrıldı. Hemen öndeki kısımda Alman ordusundan iki yetkili subay oturuyordu. Koridorun

zemininde, Rus devrimciler ve Alman subaylar arasında tebeşirle bir sınır çizilmişti. Rusyalı göçmenlerin grubuna eşlik eden Fritz Platten dışında hiç kimse Rus mısafirlerin onayı olmadan bu tebeşir çizgisini geçmeyecekti.

Stuttgart'ta Alman sendikaları genel komisyonu üyesi V.Jansson vagona geldi. Oportünist sendika yönetiminin talebiyle, Rusyalı politikacılarla bir konuşma yapmaya çalışıyordu. Ama Lenin'in talimatlarına göre hareket eden Platten'den kararlı bir red cevabı aldı.

Almanya toprakları terkedilene kadar Alman gazetelerin Rusyalı göçmenlerin yolcuğu hakkında yazması kesinlikle yasaktı. Alman makamları, bu haberlerin Rusyalı devrimcilerine karşı Alman halkının sempati gösterilerine yol açacağı endişesini taşıyorlardı.

Rusyalı politik göçmenlerin treni 30 Mart (12 Nisan) tarihinde Sassnitz'deki Ostsee körfezine ulaştı. Yolcular vagondan inip İsveç yük gemisinin merdivenlerine yöneldiler; bu gemi onları mayınla kaplı deniz üzerinden İsveç kenti Trelleborg'a getirdi; oradan da trenle İsveç'in başkenti Stockholm'e devam ettiler.

Lenin ve yoldaşları, İsveç'te yalnızca Bolşevik göçmenler tarafından değil, İsveç sol sosyaldemokratları tarafından da sevgiyle karşılandı. Lenin, bir gün Stockholm'de kalmaya karar verdi. O gün, Stockholm'de RSDİP MK'sının yurtdışı bürosunu açtı; enternasyonalist sosyaldemokrat İsveçlilerin bir toplantısına katıldı; gelen göçmenlerin onuruna ayrılan yerde, İsveçli bir yoldaşının yanına oturdu ve Almanca olarak F.Ström ile Rusya'da yaklaşmakta olan sosyalist devrim ve enternasyonal devrimci hareket, burjuva demokrasisi ve proletarya diktatörlüğü ve başka bir çok konu üzerine sohbet etti.

31 Mart (13 Nisan) tarihinde Stockholm'den ayrıldılar ve iki gün sonra sınır istasyonu Tornea'ya vardılar. Beklenmedik ve hızlı bir şekilde, o zamanlar Rusya'ya ait olan Finlandiya sınırına varmaları itilaf devletlerini huzursuz etti. İsveç-Finlandiya sınırında yönetimi üstlenmiş olan İngiliz subaylar, Lenin'e kızgınlıklarını gösterdiler ve onu üst baş araması için ayrı bir odaya aldılar.

Miça Zçakaya anılarında şöyle yazıyordu: "İlyiç çok sakindi. Hiçbir şey bulamadıkları için bizi bırakmaları gerekiyordu; İlyiç jandarmaların şaşkınlığını farkettiğinde, yükse sesle ve neşeli bir şekilde gülmeye başladı. Beni kucakladı ve şöyle söyledi:

'Yoldaş Miça kontroller sona erdi. Kendi toprağımızdayız' tehdit edercesine yumruğunu sıkarak 'geleceğin gerçek efendileri olduğumuzu onlara göstereceğiz.'"[49]

I. Dünya Savaşı yıllarında Lenin büyük bir iş başarmıştı. Kapitalist toplumun son aşaması olan emperyalizmin derin bir bilimsel analizini yaptı. Enternasyonal işçi hareketi, II. Enternasyonal'in sosyalizme ihaneti nedeniyle ağır bir kriz yaşadığı için, Lenin, bu zor dönemde, Devrimci Marksizmi kurtarıyor ve savunuyordu, sosyalşovenizme ve merkezciliğe yok edici darbeler vuruyordu, yeni bir, III. Enternasyonal'in temelini atıyor ve proletarya enternasyonalizminin bayrağını yüceltiyor ve tüm dünyanın önünde enternasyonalist proletaryanın gerçek öğretmeni ve lideri olarak ortaya çıkıyordu.

49 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 1.Bölüm, s.493, Rusça

Lenin, enternasyonal işçi hareketini yeni bir sosyalist devrim teorisiyle, önce tek bir ülkede sosyalizmin zaferinin olasılığı teorisi ile; savaş, barış ve devrim sorularında ve ulusal ve sömürge sorununda, emperyalizm aşamasında demokrasi ve reformlar için proletaryanın mücadelesine, proletarya diktatörlüğüne ve tek tek ülkelerin kapitalizmden sosyalizme geçiş biçimlerinin çeşitliliğine ilişkin tek doğru teori ve taktik ile güçlendiriyordu. Doğmakta olan güneş gibi, işçi sınıfının aydınlık ışığı ile birlikte Lenin'in öğretisi sosyalist devrimin zaferi mücadesinde yolu aydınlatıyordu.

Lenin, işçi sınıfına, devrimci cesaret gerektiren çok büyük; bilimsel bir titizlik ve fikirler açısından ise dahiyane görevler yüklüyordu. Aşılması imkânsız zorluklar karşılarındaydı. Ama Lenin, işçi sınıfının lideriydi; tarih ona dünyayı yeniden düzenlemek görevini vermişti ve o kendinde, bu sınıfın iktidarını, gücünü ve örgütlülüğünü bir bedene büründürüyordu. Lenin, emperyalizme karşı devrimci mücadelenin zorluklarının aşılması için işçi sınıfını cesurca yönetiyordu.

Lenin'in yönetimindeki Bolşevik Partisi, savaş başladığından beri proletarya enternasyonalizmi yolunda gidiyordu, "kendi" sosyalşovenistlerine ve merkezcilerine karşı uzlaşmasız bir duruşu temsil ediyor, kendini feda ederek, emperyalist savaşın ezenlere karşı savaşa dönüşmesi için mücadele ediyor ve Rusya'nın işçi ve köylülerini çarlığı devirmeye, sosyalist devrim yolunu açan zafere götürüyordu.

Lenin ve Bolşeviklerin, emperyalist savaş koşullarında işçi sınıfının çıkarları adına yürüttüğü, durdurulamayan , zorlu mücadelesi, kapitalist ve sömürge ülkelerinin işçi sınıfı ve işçi partileri için, tüm enternasyonalist devrimci kurtuluş hareketleri için heyecan verici bir örnektir.

DOKUZUNCU BÖLÜM
EKİM DEVRİMİNİN YARATICISI VE LİDERİ

Şu andan itibaren Rusya tarihinde yeni bir dönem başlıyor
ve bu üçüncü Rusya devrimi,
nihaî olarak sosyalizmin zaferiyle sonuçlanmalı.

V.İ.Lenin

Lenin, 3 Nisan 1917 gecesi bir grup siyasî göçmenle birlikte İsveç-Finlandiya sınırını aştı.

Finlandiya'da, İsveç'te hemen hiç bulamadığı Petrograd gazetelerini aldı. Bir süre sonra sınırda kontrol ve formaliteler tamamlandı ve tren Petrograd'a doğru yola çıktı.

N.K.Krupskaya anılarında şöyle yazıyordu: "Vagona yavaş yavaş daha çok asker gelmeye başladı. Askerler, anladıkları bir dilde yağmacı savaş karşıtı konuşanları daha iyi görmek ve duymak için bankların üstüne çıkıyorlardı. Her geçen dakika ilgileri daha artıyor, yüzlerindeki ifade gergin bir hal alıyordu."[1] Lenin, savaşa nasıl son verecekleri ve köylülerin nasıl toprak sahibi olacakları hakkında askerlerle konuşuyordu. Onlara, duygularını anlayabilmek için sorular soruyordu. Konuşmaları bütün gece devam ediyordu.

3 Nisan akşamı Beloostrov tren istasyonunda Petrograd ve Sestrorezker işçilerinden bir delegasyon Lenin'in bekliyordu. Bekleyenler arasında, M.İ.Ulyanova ve MK Rusya bürosu üyeleri ve MK'nın, *Pravda* redaksiyonun ve Petrograd Bolşevik komitesinin diğer yönetici üyeleri de vardı. Ellerinde bayraklarla Lenin'in vagonuna bindiler. Onu omuzlarına aldılar ve istasyon binasına taşıdılar; orada Lenin kısa bir selamlama konuşması yaptı. Bu karşılama Lenin'i çok etkiledi, yüzü gülüyordu.

Petrograd'a Varış

Lenin'in akşam geldiği haberi daha 3 Nisan günü Petrograd'a yayılmıştı. Paskalya bayramı olduğundan gazeteler yayınlanmıyor, fabrikalar çalışmıyordu; buna rağmen, sevinçli haber tüm semtlere ve ordu birliklerine ulaşmıştı. İşçiler, askerler ve denizciler karşılamaya hazırlanıyorlardı. RSDİP (B) Kronstadt komitesinin çağrısı üzerine, tüm gemilerde savaş alarmı verilmişti. Denizciler, devrim liderinin törenle karşılanması ve korunması için bir grup asker göndermişlerdi. 3 Nisan akşamı, Moskova Bolşevikleri Lenin'in yurda döndüğü haberini almışlardı. O gün Moskova'da RSDİP'in bir kent konferansı başlamıştı. Lenin'in Petrograd'a varmakta olduğu haberi konferansın 400 delegesi arasında çok büyük heyecan yaratmıştı. Gündemde olmayan bu haber üzerine, konferansta Lenin'e bir karşılama telgrafı gönderilmesi kabul edildi.

1 Nadejda Krupskaya: *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*,s. 391

Petrograd'da Fin istasyonu. Gece. Hafifçe ışıklandırılmış peronda denizcilerden ve diğer silahlı grupların temsilcilerinden nöbetçiler bekliyordu. Lenin göründüğünde, Baltık filosunun denizcileri nöbeti devralıyor ve askerî bandoyla birlikte "*Maresillaise*" marşını söylüyorladı. Petrogradlı proletarya ona çiçekler veriyor ve yurda dönüşünü kutluyorladı. Sevinç çığlıkları ve alkışlar eşliğinde, Lenin'in Longyumaeu parti okulundan tanıdığı Viborg bölge parti komite sekreteri İ.D.Çugurin kendisine Viborg Bolşevik örgütünün 600 no'lu parti dokümanını hediye ediyordu.[2] Lenin, denizciler ve askerler önünde bir selamlama konuşması yaptıktan sonra, kendini koruyanların eşliğinde istasyon binasına gidiyordu. Orada, Bolşeviklerin MK ve Petersburg komitesi üyeleri ve bölge örgütlerinin üyeleri toplanmıştı. İşçi ve asker delegelerinin Petrograd Sovyet temsilcileri, Menşevik Skobelev ve Çcheidze de oradaydı. Lenin Çcheidze'nin selamlama konuşmasının hemen ardından orada toplanan Bolşeviklere, fabrikalardan, ordudan, donanmadan gelen delegelere bir konuşma yapıyordu. Konuşması bittikten sonra, istasyonun dışına çıktı.

Binlerce Petrogradlı işçi ve asker istasyonun önünü ve çevre sokakları doldurmuştu. Arabalar sonsuz sayıda bayraktan bir deniz oluşturuyordu. Çoğunun üzerinde "Lenin'i selamlıyoruz" yazıyordu. "*Enternasyonal*" marşı sokağı çınlatıyordu. Hiç sona ermek bilmeyen sevinç çığlıkları arasında işçiler ve denizciler Lenin'i bir panzere götürdüler. Lenin panzerin üstüne çıkarak Rusya devrimci proletaryasını ve çarlığa karşı devrimi başarıyla gerçekleştirmeyi başarmış olan asker kitlesini selamlıyordu. Lenin, tüm dünya proletaryası Rusya işçilerinin cesur adımlarını umutla izliyorlar, diyordu. Petrogradlı işçiler ve askerler önünde yaptığı ilk konuşmasını şu coşkulu çağrıyla bitiriyordu:

"Yaşasın sosyalist devrim!"

Panzer, halkın oluşturduğu kalabalığı yararak, o sıra Bolşevik Partisi MK'nın ve Petersburg komitesinin yerleştirildiği Krzesinska Sarayına doğru yola devam etti. Orada da liderlerini sevgiyle selamlayan Petrogradlı işçi ve askerler gösteri yapıyordu. Lenin çok defa söz alıyor ve binlerce işçi, asker ve denizci onu dinliyordu.

Lenin'in gelişi vesilesiyle 4 Nisan gecesi Krzesinska Sarayında Lenin'in arkadaş ve yoldaşları, MK ve Petersburg komitesi üyeleri ve Petrograd parti örgütünün aktif üyeleri bir araya geldi. Yoldaşlardan biri selamlama konuşması yaptı. Konuşmacı konuşmasını tamamladıktan sonra, Lenin hemen ayağa kalktı ve başkalarının da konuşmak üzere hazırlandığını gördüğü için, "Yoldaşlar, sanırım birbirimizi yeterince kutladık!" diyerek, ardından siyasî durum hakındaki görüşlerini aktardığı yarım saatlik bir konuşma yaptı. Onu dinlerken nefesler kesiliyor, gözler kıpırdamıyordu. Konuşmasının ardından koyu bir sohbet başladı ve sabaha kadar sürdü.

2 Bu parti dokümanı bulunamadı; kaybolmuş olması ihtimali vardır. SBKP MK, Marksizm-Leninzm Enstitüsü Merkezi Parti Arşivinde aşağıda adı geçen Lenin'in parti dokümanları bulunmaktadır: Moskova örgütü Kremlin-alt bölge komitesi tarafından 1920'de hazırlanan parti dokümanı no.527; aynı yıl Moskova kenti KPR(B) Samoskvoreçye bölge komitesi tarafından hazırlanan parti dokümanı no.224332, baskı 1920; V.İ.Lenin'in 6 Mayıs 1922'de hazırlanan parti dokümanı no.114482, baskı 1922. Adı geçen son iki dokümanda Lenin'in imzası bulunmaktadır. 1927 yılının başlarında, parti dokümanlarının 1922 baskısı 1926 baskıları ile değiştirilmiştir. Parti dokümanı no.0000001 ve bu dokümana ait olan ve aynı numarayı taşıyan katalog 16 Mart 1927'de Moskova Samoskvoreçye bölge komitesi tarafından Komünist Partisi kurucusu ve lideri V.İ.Lenin'e ithaf edilerek hazırlanmıştır.

Sabahın ilk ışıklarında Lenin arkadaş ve yoldaşlarından ayrılıp kız kardeşi Anna İlyiniçna ve kocası Mark Timofeyeviç Yelisarov'un evine gitti (Petrograd tarafı, Şirokaya cad.48/9, no.24. Bugün Lenin caddesi 52). Lenin ve Krupskaya Temmuz ayına kadar orada kaldı.

4 Nisan, Lenin'in devrimci Petrograd'daki ilk çalışma günüydü. Fazlasıyla yoğun bir gündü. Lenin çok meşgul olmasına rağmen, zaman ayırıp annesi Maria Aleksandrovna ve kızkardeşi Olga İlyiniçna'nın gömüldüğü Volkov mezarlığına gidiyordu.

Aynı gün, V.İ., işçi ve asker delegenin Petrograd Sovyeti yürütme komitesinin oturumuna katıldı, göçmenlerin yurda dönüşleri hakkında bilgi verdi. Almanya üzerinden Rusya'ya gelişlerinin zor koşullarını yazdıktan sonra, bu yolculuğun onaylanması ve bununla bağlantılı olarak esir alınan Almanların -öncelikle de Avusturyalı Otto Bauer'in- serbest bırakılması için başvuruda bulundu. Bir sonraki gün, Lenin'in "Nasıl yolculuk yaptık?" yazısı kamuoyuna daha fazla bilgi vermek amacıyla *Pravda*'da ve Sovyetlerin dergisi *İzvestiya*'da yayınlandı.

Lenin'in gelişi, Bolşevik Partisi , Rusya halk kitleleri ve yalnızca Rus değil, aynı zamanda enternasyonal kurtuluş hareketinin de geleceği açısından büyük önem taşıyordu. Şubat Devrimi, ülkedeki durumu kökten değiştirmişti. Partinin kurulduğu andan itibaren kendine biçtiği en acil görev, çarlık rejiminin yıkılması gerçekleştirilmişti. Bolşevik Partisini ve işçi sınıfını şimdi yeni, önemli görevler bekliyordu. Petrograd'a gelişinden hemen sonra, Lenin, merkez komite ve *Pravda*'nın doğrudan yönetimini üstlendi. Bu, partideki herkes tarafından coşkuyla kabul edildi ve proletaryanın lideri devrimin yönetimini eline aldı.

"*Nisan Tezleri*"

Şubat Devrimi'nden sonra Bolşevik Partisi illegallikten çıkıyor, güç topluyor, uygulayacağı taktik üzerinde çalışıyor ve zor koşullarda faaliyetini sürdürüyordu. Yeni koşullarda işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin mücadelesini başarıyla yönetebilmek için, Bolşeviklerin kazanılan devrim zaferini doğru olarak ve Marksist açıdan değerlendirmesi, sınıf karakterini netleştirmesi, sınıfsal güçlerin ilişkisindeki değişiklikleri dikkate alması ve yeni tarihsel durumun kendine özgü yanını belirlemesi gerekiyordu.

Şubat Devrimi, emperyalist savaş koşullarında gerçekleşiyor ve Rusya'yı kısa bir süre içinde, savaşı yaşayan tüm ülkeler içinde en özgürü haline getiriyordu. Ama bu durum, devrimden sonra iktidara gelen geçici hükümetin sürdürdüğü savaşın karakterini değiştirmiş miydi? Bu hükümet desteklenecek miydi? Devrim nasıl ve hangi yönde gelişecekti?

Şubat Devrimi'nde kahramanlık mucizesi gösteren ve eski devlet aygıtı çarlığı yıkan işçi ve köylü kitleleri, işçi, asker ve köylü delegelerden oluşan Sovyetleri kuruyorlardı. Bolşeviklerin çağrısı üzerine 27 Şubat'ta kurulmuş olan işçi ve asker delegelerinin Petrograd Sovyeti, tüm Rusya'da Sovyetlerin kurulmasını başlatıyordu. Kitlelere, işçi, asker ve köylü delegelerden oluşan Sovyetlerin

ne oldukları, hangi sınıf karakterini taşıdıkları ve devrimde nasıl bir rol oynadıklarının açıklanması gerekiyordu.

Çarlık koşullarında iyi örgütlenmiş olan Kadet ve Oktobristlerin burjuva partileri, devrimi durdurmak, burjuva toplum düzeni çizgisine çekmek ve halkı emperyalist savaşı desteklemek üzere harekete geçirmek için herşeyi yapıyorlardı. Burjuvazi kitleleri yanıltarak geniş halk katmanlarında "vatanı savunma" heyecanı yaratmayı başarıyordu. Burjuva partileri, monarşinin yıkılmasından sonra *uzun bir dönem* için ülkede bir burjuva parlamenter hükümeti oluşturulması, bu çerçevede sosyalizme geçiş için maddi koşulların oluşturulması ve işçi sınıfı için gereken siyasî ve kültürel hazırlığın yapılması düşüncesinde olan sosyaldevrimci ve Menşevik partilerden aktif destek alıyorlardı. Sosyaldevrimcilerin ve Menşeviklerin liderleri, Sovyetleri, geçici hükümetin faaliyetinin kontrol organı olarak görüyorlardı.

Bolşevik Partisi, ülkede sosyalist bayrağı dik tutan, kitlelere geçici hükümetin bir burjuva hükümeti olduğunu ve sınıf karakteri taşıdığını ve emperyalist politikasını açıklayan, küçükburjuva partilerin ittifak taktiğini ortaya koyan tek partiydi. Bolşeviklerin MK bürosu, elde edilen özgürlükleri kullanıyor, ilk sayısı 5 Mart'ta yayınlanan *Pravda*'nın yayınını yeniliyor ve yerel Bolşevik örgütleri sendika ve işletme komiteleri kurmaya çağırıyor, tek başına 8 saat çalışmayı gerçekleştirmeye ve Kızılordu ve bir işçi milisi örgütlemeye çağırıyordu.

Bolşevikler, devrimi hızlandırma ve devrimci güçleri karşıdevrime karşı Sovyetlerin çevresinde birleşme sloganıyla büyük bir ajitasyon-propaganda ve örgütlenme çalışması yürütüyor; büyük toprak sahiplerinin topraklarının köylülere devredilmesi ve devrimci halkın tüm demokratik taleplerinin karşılanması mücadelesini sürdürüyorlardı.

Ama, Lenin'in gösterdiği gibi, burjuva demokratik-devrimin tamamlanması ve işçi sınıfı ve köylülerin demokratik diktatörlüğünün kurulmasını hedefleyen MK Rusya bürosu ve yerel parti örgütleri tarafından uygulanan taktik, Şubat Devrimi'nden sonra ortaya çıkan yeni koşullara uygun değildi, zira devrimin burjuva-demokratik aşaması, esas olarak tamamlanmıştı, iktidarın çarın ve büyük toprak sahiplerinin elinden alınıp bir başkasının, yeni sınıfın -burjuvazininin eline geçmesi gerçekleşmişti; proletaryanın ve köylülerin demokratik diktatörlüğü, işçi, asker ve köylü delegelerinden oluşan Sovyetler görünümünde gerçek olmuştu. Bu taktikteki eksik, devrimin, işçi sınıfına ve en yoksul köylüye sosyalist devrime geçiş perspektifi veremeyecek olmasıydı.

Yeni büyük görevlerin ne olacağı parti tarafından hemen tespit edilmemişti. Lenin gelmeden önce, Sovyetlerin devletin iktidar organı olarak taşıdığı önem farkedilmemişti.

Bazı Bolşevik komite ve örgütler, MK bürosu ve *Pravda* redaksiyonu ve bir dizi yönetici parti emekçisi, 1917 Mart ve Nisan ayı başında geçici hükümete karşı, emperyalist savaştan ayrılma yolları sorununa karşı ve barışa karşı yanlış bir tavır takınıyordu. Tüm devlet iktidarının Sovyetlere geçmesini bir yana bırakıyor, geçici hükümetin eylemlerinin "kitleler tarafından kontrolünün", burjuva hükümetine "kitleler tarafından baskı yapılmasının" sağlanmasına çağırıyorlardı; böylece, onları emperyalist savaş hedeflerinden, ilhak politkalarından, iç politikadaki karşıdevrimci saldırılardan, vb. vazgeçmeye zorlayacaklardı. Bu tür-

den bir tavır, işçilerde ve emekçi köylülerde, iktidarın burjuva geçici hükümetin elinde kalmayı sürdürmesi, emperyalistlerin hükümetinin demokratik barış, toprakların köylülere verilmesi sorununu ve devrimin diğer sorunlarını çözebileceği yanılsamasını uyandırabilirdi

Ancak, buradan kitlelerin burjuva hükümetlerine baskısı taktiğinin her durumda yanlış ve hatalı olduğu sonucu ortaya çıkmaz. Günümüzde, bir dizi kapitalist ülkede Marksist-Leninist partiler ve işçi sınıfı böyle bir taktiği başarıyla uygulamaktadırlar. Ama, 1917'de, Şubat Devrimi'nden sonra, emperyalizmin bütün dünyaya sınırsızca egemen olduğu tarihsel koşullarda, yalnızca Rus emperyalizminin değil, dünyanın en güçlü İngiliz-Fransız emperyalizminin çıkar ve istemlerini dile getiren Rusya burjuva geçici hükümeti, "kitlelerin baskısı altında", emperyalist savaşın sürmesinden, kendi halkının ve yabancı halkların yağmalanmasından ve kapitalist ve büyük toprak sahiplerinin egemenliğini güçlendiren politikadan fiilen değil, ancak sözde vazgeçebiliyordu. Böyle bir durumda, kitlelerin Rusya'nın burjuva hükümetine baskı yapması taktiği yanlıştı; bu, işçi sınıfının aklını karıştırıyor; kitleleri burjuvaziye, onun verdiği boş ve ikiyüzlü sözlere inandırmaya uğraşan sosyaldevrimci-Menşevik liderlerin etkisinden kurtulmak zorlaşıyor ve proletaryanın emperyalizme karşı gerçek özgürlük, barış ve sosyalizm mücadelesine hazırlığını durduruyordu.

(Kamenev, Molotov, Stalin, vd. içinde yer aldığı) *Pravda* redaksiyonu, 21 ve 22 Mart'ta Lenin'in "Uzaktan gelen mektubunu" önemli ölçüde kısaltarak yayınlıyordu. V.İ.Lenin'in geçici hükümeti ve küçükburjuva liderleri ve "vatan savunması" düşüncesini savunan partileri özellikle sert bir dille eleştirdiği ve geçici hükümete verilecek her tür desteğe kesinlikle karşı olduğunu belirttiği bazı yerler hiç yayınlanmamıştı.

Kamenev, Mart ve Nisan'da yarı-Menşevik bir tavır alıyordu. *Pravda*'da yayınlanan yazılarda, burjuva geçici hükümetinin Bolşevikler tarafından mutlaka desteklenmesi gerektiğinden söz ediyor ve gecikmeden barış müzakerelerini başlatmaya zorlamak için bu hükümete baskı uygulamaktan söz ediyordu. Savaş hakkındaki görüşlerinde, Kamenev "vatan savunucusu" konumuna düşüyordu. 12 Nisan 1917'de *Pravda*'da yayınlanan "Lenin'in tezleri üzerine" başlıklı yazısında Lenin'e karşı çıkıyor ve Rusya'nın sosyalist devrime geçişinin çok uzun yıllar alacağı şeklinde bir oportünist pespektif ortaya koyuyordu. Kamenev sosyalist devrime geçişe karşı oportünist çizgisini, partinin Genel Rusya (Nisan) Konferansı V.İ.Lenin'in politik platformunu onayladıktan sonra da, Ekime hazırlık döneminde de sürdürüyordu.

J.V.Stalin, çok büyük önem taşıyan ilkesel sorunlara ilişkin olarak hatalı bir tavır alıyordu. Barış sorununda, Sovyetlerin geçici hükümete baskı yapmasını destekliyor, Sovyetlerin rolünü doğru değerlendirmiyor ve yeni bir devlet tipi olarak tarihsel önemini kavramıyordu. Stalin , Zimmerwald ve Kienthal zemininde; önceden bir enternasyonal birleşme yaşamış olan Bolşevik ve Menşeviklerin birleşmesini olanaklı görüyordu. Stalin'in tavrı, "vatan savunmasına" karşı partinin mücadelesini ve sosyalist devrime hazırlık amacıyla kitlelerin eğitimini zorlaştırıyordu. Stalin, Nisan ayı ortalarında hatalı görüşlerinden vazgeçiyor ve Nisan konferansında Lenin'in sosyalist devrim hedefini onaylayan partinin görüşlerini kabul ediyordu.

Parti, devrimin ve işçi sınıfının mücadelesinin gelişmesine ilişkin yolların belirlenmesinde Lenin'den önemli bir söz duymayı sabırsızlıkla bekliyordu. Partiye tek doğru yolu Lenin'in göstereceğini biliyordu.

4 Nisan sabahı, Lenin Tauriş Sarayında, işçi ve asker delegelerinden oluşan Sovyetlerin Genel Rusya görüşmesinin Bolşevik delegelerinin bir toplantısında, "Yaşadığımız devrimde proletaryanın görevleri üzerine" başlıklı bir konuşma yapıyordu. Partinin, *burjuva demokratik-devrimden sosyalist devrime geçiş mücadelesine ilişkin bilimsel temele dayalı bir plânla donatılmış "Nisan Tezlerini"* açıklıyordu. Lenin konuşmasını daha sonra, Sovyetlerin Bolşevik ve Menşevik delegelerinin ortak bir toplantısında tekrarlıyordu.

Tezlerde, öncelikle savaşa karşı tavır sorunu; Rusya halklarını ve tüm dünyayı rahatsız eden en can alıcı sorun ele alınmıştı. Lenin, savaşın Rusya açısından, geçici hükümet yönetiminde de, bu hükümetin burjuva niteliği nedeniyle yağmacı, emperyalist bir savaş olarak kalacağını belirtiyordu. Mali ve diplomatik açıdan daha güçlü olan İngiliz ve Fransız emperyalizmine bağımlı bankalarla sıkı ilişki içindeki kapitalist sınıf, emperyalist savaşı sürdürmek dışında başka bir şey yapamazdı. Bu savaş, sermaye iktidarı yıkılmadan, devlet iktidarı proletaryanın ve kendisiyle birlikte aynı tarafta yer alan köylülerin en yoksul kesimlerinin eline geçmeden sona eremezdi. Yalnızca bu iktidar halka barış, ekmek ve özgürlük verebilir ve ülkeye sosyalizmin yolunu açabilirdi. Bundan dolayı Bolşevik sloganlar şöyleydi: "Geçici hükümete hiçbir destek yok, en ufak bir güven yok!" "Bütün İktidar Sovyetlere!"

Lenin, *"Nisan Tezleri"*nde sosyalist devrimin zaferinin yönünü gösteriyordu. "Rusya'da günümüzdeki durumun kendine has özelliği; sınıf bilincinin yeterince gelişmemiş ve proletaryanın yeterince örgütlenememiş olması sonucu burjuvaziye iktidarı veren devrimin *ilk evresinden*, iktidarı proletaryanın ve en yoksul köylü kesimlerinin ellerine aktarması gereken *ikinci evresine* geçişte bulunmaktadır."[3] Bu tez, Lenin'in tüm tezlerinin çıkış ve temel noktasıdır.

Lenin, Sovyetleri daha 1905'te yalnızca silahlı ayaklanma organı olarak değil, aynı zamanda yeni bir devrimci devlet iktidarının çekirdeği olarak da görüyordu. Paris Komünü'nden ve her iki Rusya devriminden alınan dersler temelinde, Lenin, *"Nisan Tezleri"*nde, proletarya diktatörlüğünün siyasî biçimi olarak Sovyet Cumhuriyetini öneriyordu. "Parlamenter cumhuriyet değil -işçi delegelerinin Sovyetlerinden buna dönüş bir geri adım olur-, tüm ülkede, yukardan aşağıya işçi, tarım işçisi ve köylü delegelerinin Sovyet Cumhuriyeti"[4] diyordu Lenin.

"Paris Komünü tipinde" yeni bir devlet iktidarı biçimi tezini Marx da savunuyordu. Marx ve Engels, işçi sınıfının hazır, eski devlet aygıtını kolayca kendine mal edemeyeceğini, onun aracılığıyla hükümet edemeyeceğini, onun yerine yenisini koyması ve siyasî egemenliğini, toplumu sosyalist yapılandırma aracına dönüştürmesi gerektiğini dile getiriyorlardı. Parlamanter cumhuriyetin, mutlakiyetçiliğe karşı bir ilerleme olduğunu, ancak sermayenin egemenliğini ortadan kaldırmadığını, sadece işçi sınıfının proletarya diktatörlüğünü kurma mücadelesini kolaylaştıracağını ifade ediyorlardı.

3 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.24, s.4
4 Aynı kitap, s.5

Kautski, Plehanov ve diğer II.Enternasyonal oportünistleri, Marx ve Engels'in devlet hakkındaki fikirlerini yozlaştırıyor, yeni, daha ileri bir tipte demokratik devlet yaratmak gerektiğine işaret etmiş olmalarını yok sayıyor ve demokraside parlamenter cumhuriyeti, sosyalizme geçiş için en iyi devlet biçimi olarak savunuyorlardı. Lenin, oportünistlerin maskesini düşürüyor ve hayatın, parlamenter demokratik cumhuriyetle karşılaştırıldığında, yeni, "daha ileri tipte bir demokratik devlet" ortaya çıkardığını ve bunun, Sovyetlerin cumhuriyeti olduğunu gösteriyordu.

Bu, Marksizm biliminde en büyük keşiflerden biriydi. Ekim 1917'deki sosyalist devrimin zafere ulaşmasında, Sovyet iktidarının kurulmasında ve ülkemizde sosyalizmin yapılanmasında ve Avrupa ve Asya'nın halk demokrasilerinde ve özgürlük adası Küba'da işçi sınıfı diktatörlüğünün siyasî biçimlerinin oluşmasında tarihsel önem taşıyordu.

"*Nisan Tezleri*"nde, proletarya partisinin iktisadî platformu formüle edilmişti. Lenin, partinin, hemen ülkeye sosyalizmi "getirmeyi" hedefleyemeyeceği ve hem iktisadî gerçeklikte, hem de halk çoğunluğunun bilincinde henüz olgunlaşmamış olan dönüşümleri gerçekleştiremeyeceği düşüncesindeydi. Lenin, iktisadî alanda koşulları olgunlaşmış, ülkeyi tehdit eden iktisadî çöküş ve açlığa karşı acilen mücadeleye yönelik olarak ve kitleler için anlaşılır ve somut devrimci önlemlerin alınmasını savunuyordu. Bu türden önlemlere örnek olarak: Birincisi, ülkedeki tüm toprak ve arazinin kamulaştırılması ve büyük toprak sahiplerinin topraklarına el konulması, toprağı kullanım hakkının yerel tarım işçilerinin ve köylü delegelerinin Sovyetlerine aktarılması ve el konulanlardan tarım işçileri delegelerinin kontrolü altında model ekonomilerin yaratılması; ikincisi, ülkenin tüm bankalarının hemen bir devlet bankasına dönüştürülmesi ve işçi delegelerinin Sovyetleri aracılığıyla devlet bankası üzerinden kontrolün sağlanması; üçüncüsü, üretim ve dağıtımın işçilerin kontrolüne geçmesi. Devrimci bir ruh taşıyan bu önlemler, sosyalizme geçişin önemli adımları olacaktı.

Lenin, sosyalist devrim mücadelesinde partinin taktiğini çok net olarak formüle ediyordu. Bu taktik, çok karmaşık ve çelişkili duruma ilişkin Marksist analizine dayanıyordu. Şubat Devrimi'nin özelliği, oluşumu sürecinde ikili bir egemenliğin ortaya çıkmış olmasıydı: Burjuva geçici hükümeti ve aynı zamanda sosyaldevrimci ve Menşeviklerin çoğunluğu oluşturduğu işçi ve asker delegelerinin Sovyetleri. Yerel Sovyetlerin güvenini kazanan Petrograd Sovyeti, geçici hükümetin iktidar alanını kendiliğinden terk ediyor ve onu desteklemekle kendini yükümlü kılıyor; kurucu meclis görevlendirmesinde kendine gözlemci, denetçi rolü yüklüyordu.

Siyasî yaşama ilk defa katılan ve politikayı tanımayan milyonlarca halk kitlesi, ne yapacaklarını tam kestiremiyor ve kimin dost kimin düşman olduğunu seçemiyorlardı. Kitlelerde o zamanlar, "vatan savunması" heyecanı vardı, çoğunluk Menşevikleri ve sosyaldevrimcileri izliyor ve burjuva hükümetinin verdiği sözlere güveniyordu.

Lenin, işçi sınıfının ve kent ve köy sefaletini yaşayan geniş katmanların, kapitalistlere, barış ve sosyalizmin en kötü düşmanlarına duyduğu kör güvenin derin sosyoekonomik nedenlerini ortaya koyuyordu. Rusya'nın küçükburjuva bir ülke olduğunu belirtiyordu. Devrim, çok büyük sayıdaki küçükburjuvayı, küçük mal sahiplerini, kapitalistler ve işçiler arasında gidip gelen insanları bir çır-

pıda harekete çekmişti. "Muazzam büyüklükteki küçükburjuva dalga herşeyi silip geçti, sınıf bilincindeki proletaryayı yalnızca sayısal çoğunluğu ile değil, ideolojik olarak da geçti, başka bir deyişle çok geniş işçi çevrelerini küçükburjuva siyasî görüşleriyle etkiledi ve kuşattı."[5]

Ama, Lenin'e göre Bolşevik Partisinin bu dalgaya kapılmaması, ona karşı mücadele etmesi ve proletaryanın sınıfsal çizgisini savunması gerekiyordu.

"Tüm İktidar Sovyetlere!" sloganının, o zamanlar burjuva geçici hükümetinin şiddet kullanarak yıkılmasına yönelik bir çağrı olmadığını söylüyordu. Lenin, bu hükümetin yıkılması gerektiğini, çünkü halka ne barış, ne ekmek, ne de tam özgürlük verebileceğini yazıyordu. Ama hemen ortadan kaldırılamazdı, "alışılmış yoldan hiç 'yıkılamazdı', çünkü *ikinci* hükümet aracılığıyla, işçi delegeleri Sovyeti aracılığıyla burjuvazinin '*desteğine*' dayanıyordu; ama bu hükümet, işçi ve köylülerin çoğunluğunun bilinci ve iradesini doğrudan dile getiren tek devrimci hükümetti."[6] Emperyalist geçici hükümete karşı silahlı bir eylem, Sovyetlere karşı, işçi ve askerlerin çoğunluğuna karşı bir eylem olurdu. Ama Lenin, biz Blankist; ikiyüzlü değiliz, diyordu ve çoğunluğa karşı işçi sınıfının azınlığı ile yönetmek istemiyoruz. İşçi sınıfının çoğunluğunu, emekçilerin çoğunluğunu kazanmak gerekir. Geçici hükümetin halk düşmanı emperyalist karakterini ortaya çıkarmak, işçi ve askerlerin ona karşı duyduğu güveni yıkmak, onu bu şekilde iktidardan uzaklaştırmak ve iktidarın tümüyle Sovyetlerin hükümetinin eline geçmesini sağlamak gerekir. Sosyaldevrimcileri ve Menşevikleri eleştirmek ve gerçek yüzlerini meydana çıkarmak, kitlelerden yalıtmak ve bu şekilde Sovyetlerdeki çoğunluğu ele geçirmek gerekir. Bu koşullarda, sınırsız hüküm süren devlet organlarına dönüşen Sovyetlerdeki sınıf ve partilerin mücadelesi, iktidarın bir partiden bir diğerine, sosyaldevrimcilerden ve Menşeviklerden Bolşeviklere geçmesi, barışçıl mücadeleyle, demokratik zeminde Sovyetlerin bileşiminin yenilenmesiyle olacaktır.

Lenin, o zamanlar ortaya çıkan tarihsel durumu ayrıntılarıyla analiz ederek *iktidarın barışçıl yoldan proletaryanın eline geçebileceği* sonucuna varıyordu. Marksistlere, proletaryanın düşmanlarının komünistlerin her zaman ve her koşulda işçi sınıfı aracılığıyla iktidarı şiddetle ele geçirmekten yana olduğunu iddia eden iftiralarına karşı inandırıcı bir argüman getiriyordu.

Lenin, parti içi sorunlara yönelik olarak, parti kongresinin hemen toplanmasını ve parti programının değiştirilmesini istiyordu. Lenin'e göre, yeni programın emperyalizmi ve emperyalist savaşı değerlendirmesi, Marksizmin devlet öğretisi üzerinde durması ve Sovyet Cumhuriyetinin kurulmasını görev olarak belirlemesi gerekiyordu.

Lenin, partinin adının değiştirilmesini; partiye, dünyadaki tüm resmî liderlerinin sosyalizme ihanet ederek kullandığı "Sosyaldemokrasi" adı yerine, Marx ve Engels'in proletaryanın partisini adlandırdıkları gibi Komünist Parti adının verilmesini öneriyordu. Bu ad bilimsel açıdan doğru idi, zira proletarya partisinin nihaî hedefi komünist toplumun oluşması idi. Lenin, "kirli gömleği çıkarıp, temiz giysi giymenin zamanı", diyordu.

Lenin, uluslararası işçi hareketi ile bağlantılı olarak, III. Komünist Enternasyonal'in oluşturulması gerektiğini belirtiyordu.

5 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.24, s.46
6 Aynı kitap, s.22

Lenin'in Nisan Tezleri, yaratıcı Marksizmin muhteşem bir dokümanıdır. Bu tezler, partiyi yeni, hakiki bir Marksist yöne yöneltiyor ve partiyi yeni programatik ve taktik sloganlarla donatıyordu. Lenin bu tezleriyle partiyi, sosyalist devrimin zaferi için tutarlı bir sınıf mücadelesi yoluna yöneltiyordu. Tezlerin temelinde, Lenin'in sosyalizmin tek bir ülkede zafer kazanabileceği fikri yer alıyordu.

Lenin'in *Nisan Tezleri*, VII. konferans (Nisan konferansı) öncesinde, Bolşevik Partisini biraraya getiren ideolojik bir temele dönüştüler. Bu tezler, parti ve işçi sınıfı saflarında ve işçilerin proletarya diktatörlüğünü kurma mücadelesinde muazzam bir canlanmaya neden oldu.

5 Nisan'daki Sovyetlerin genel Rusya görüşmelerinin Bolşevik grupunun toplantısında, Donez Havzasından bir madenci şöyle söylüyordu: "Yoldaş Lenin'in burada önerdiği herşey doğru. Fabrika ve işyerlerini kendi ellerimize almalıyız. Örneğin bizde artık efendiler yok. Madende 10 000 işçi var ve şimdi, başımızda efendi olmadan kendi başımıza çalışıyoruz. Bir nöbet listesi yaptık ve bütün düzeni koruyoruz...Yalnızca bizde tüm ilişkileri anlatacak güzel konuşan hiç kimse yok. Bir toplantı olduğunda, insanlar benden, Bolşevik olduğum için herşeyi açıklamamı istiyorlar. Ama ben tek bir şey söyleyebilirim ve her zaman şunu söylüyorum: 'Kardeşler, kulaklarınızı açın'. Ama daha fazlasını söyleyemiyorum. Bundan dolayı da yoldaşlar, sizden bize, arkadaşlarınıza politikayı ve gelişmelerin ne yönde olacağını daha iyi açıklayabilen eğitimli yoldaşlar göndermenizi rica ediyorum. Yoldaş Lenin, söylediği herşeyde, ama herşeyde haklı."

Donez Havzasından gelen madencinin sözleri, bir proleter ve Bolşevik liderin çağrısına somut ve inandırıcı bir yanıttı.

Lenin'in tezleri, 7 Nisan'da *Pravda*'da yayınlandı. *Pravda*'da yaklaşık üç hafta süren serbest bir parti tartışması başladı. Tartışmanın akışında, Lenin'in yaklaşımı hızla kabul görüyordu. Kamenev, *Pravda*'da Lenin'in tezlerine karşı çıkıyordu. Dogmatik bir tavırla partinin sosyalist devrime geçiş için yol göstermemesi gerektiğini, aksine, burjuva demokratik-devriminin nihayet bulmasına ve proletarya ve köylülerin demokratik diktatörlüğünün kurulmasına yönelmesi gerektiğini iddia ediyordu.

Lenin, "Taktik üzerine mektuplar" başlıklı broşüründe ve "Çift egemenlik" başlıklı makalesinde Kamenev'i eleştiriyor, dogmatizmin partinin faaliyetleri açısından tehlikeli olduğunu gösteriyor ve özellikle Marksist teorinin yaratıcı karakterinin altını çiziyordu. "Şimdi, her teori gibi, en iyi durumda yalnızca temel olanı, genel olanı gösteren ve yaşamın karmaşıklığını yalnızca *yaklaşık olarak* kavrayan dünün teorisine kapılmak yerine, tartışmasız olan gerçeği; Marksizmin canlı ve yaratıcı yaşamla, *gerçekliğin* somut olgularıyla başa çıkması gerektiğini benimsemek gerekir.

'Gri olan dostum, teorilerdir; ve altından ağaç, yaşamın yeşilidir.

Burjuva devriminin 'tamamlanıp tamamlanmadığı' sorusunu *eski* şekilde soran kişi, yaşayan Marksizmi ölü harflere kurban eder.

Eski şekilde şöyle olur: Burjuva egemenliğinden sonra, proletarya ve köylülerin egemenliği, onların diktatörlüğü gelebilir ve gelmesi gerekir.

Ama canlı ve yaratıcı yaşamda *başka* bir şey ortaya çıktı: çok kendine has, yeni, şimdiye değin yaşanmamış bir *iç içe geçme*. İkisi birlikte var, aynı zamanda *hem* burjuvazinin egemenliği (Lvov ve Guçkov hükümeti), *hem de* iktidarı *kendi iradesiyle* burjuvaziye devreden, *kendi iradesiyle* onun yaftası olan proletarya ve köylülerin devrimci-demokratik diktatörlüğü birarada."[7]

Nisan Tezleri, devrimci proletaryanın düşmanlarını kızdırıyordu. Bolşeviklere karşı iftira saldırıları başladı. Burjuva basın tarafından öncelikle Lenin'e karşı haince provokatif buluşlarla ve birçok yalanla saldırıya geçildi. Lenin ve diğer Bolşeviklerin Almanya üzerinden Rusya'ya gelirken Alman emperyalistlerine yardım edip etmedikleri gibi çirkin dokundurmalar yapılıyordu. Bu ajitasyonun etkisiyle, Lenin sokaklarda fiziksel hesaplaşmaya çağrıldı. Menşevik-sosyaldevrimci basın, Rusya devrimci-demokrasisinin yeni bir düşmanının ortaya çıktığını ilan etti: Soldan "anarşist bir karşıdevrim"; başka bir deyişle, sözde Lenin ve Bolşeviklerden kaynaklanan bir tehlike. Burjuva politikacıları bu Menşevik teze, Lenin ve Bolşeviklerin "anarşiye" ve "içsavaşa" yönelttiği suçlamasıyla katkı yapıyorlardı.

Plehanov, *Nisan Tezleri*'nin, anarşizm ve Blankizm olduğunu söylüyordu. "Lenin yeni geldi; Rusya'yı tanımıyor..." diye yazıyordu. Engels'in iktidarı çok erken ele geçiren bir sınıfın yok olacağını söylediği "Alman köylü savaşı" başlıklı yazısından bir alıntıyla, Lenin tezleriyle Marksizmi yok ediyor, diye belirtiyordu Zereteli.Çcheidze, Bolşevik liderin tek başına kalacağı kehanetinde bulunuyordu: "Biz, hepimiz yolumuza devam ederken, devrimin dışında kalacak olan yalnızca Lenin'dir." Oysa tarih bu türden Menşevik kehaneti yalanlamıştır.

14 Nisan'da, Lenin'in fahri başkan seçildiği Bolşeviklerin Petrograd kent konferansı başladı. Konferansta Lenin bir konuşma yapıyor ve siyasî durum ve geçici hükümetin yeri hakkında bir kapanış konuşması yapıyordu. Konuşması, konferansa katılanları derinden etkiliyor, çoğu delege, Lenin'in tezlerini desteklediğini belirtiyordu. Geçici hükümete ilişkin Lenin'in önerisi ezici çoğunluk oyuyla kabul edildi. Önerisinde, başkentin Bolşeviklerini mücadeleye, ülkede sosyalist devrimin hazırlanmasına çağırıyordu. Lenin'in taktiği en büyük parti örgütlerinden birinin, başkent parti örgütünün onayını alıyordu.

Petrograd kent konferansının çalışması, başkent emekçilerinin geçici hükümetin emperyalist politikasına karşı 20 Nisan'da başlayan büyük siyasî eylemleriyle sona erdi. Bu hareketin ortaya çıkmasına, doğrudan Dışişleri Bakanı P.Milyukov'un müttefik güçlere karşı verdiği muhtıra neden olmuştu; muhtırada, hükümetin "müttefiklerimize karşı yükümlülüklerimizi tam olarak yerine getirmeye" ve "dünya savaşını nihaî zafere götürmeye" hazır olduğu sözleri yer alıyordu. 20 ve 21 Nisan'da Petrograd kaynıyordu. Yüz binlerce gösterici, geçici hükümetin açığa çıkan yalanına karşı duyduğu kızgınlık içinde, şu pankartları taşıyorlardı: "Tüm İktidar Sovyetlere", "Savaşa lanet olsun", "Milyukov'a lanet olsun", "Guçkov'a lanet olsun." Vatanı savunmak gerektiği düşüncesinden kurtularak barışı talep ediyorlardı. Ülkenin başka kentlerinde de gösteriler başgösteriyordu.

Petrograd işçi ve askerlerinin büyük protesto gösterisi, mükemmel bir şekilde, hatta beklenmedik bir hızla, Lenin'in parti taktiğininin doğruluğunu ve

7 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.24, s.27/28

Lenin'in sloganının doğruluğunu kanıtlıyordu: "Geçici hükümete destek yok!" Lenin, Petrograd ve tüm Rusya'nın devrimden sonra ilk, ciddî bir siyasî krizi yaşadığını yazıyordu. Geçici hükümet bu defa da Petrograd Sovyetlerinin sosyaldevrimci ve Menşevik liderlerinin güvenini aldığından, sendeleyen iktidarını koruyabiliyordu. Halkın nefret ettiği bakanlar Milyukov ve Guçkov, hükümetten uzaklaştırıldı. Yeni kurulan geçici koalisyon hükümetine, kendi politikalarını açıkça burjuvazininki ile bağdaştıran sosyaldevrimci ve Menşevik partiden 6 sosyalist girdi.

Başında Bagdatyev'in bulunduğu Petrograd örgütü üyelerinden küçük bir grup, Nisan gösterileri sırasında geçici hükümetin hemen devrilmesi lafını ortaya atıyordu. Bu slogan, devrimde barışçıl gelişmeden ve Sovyetlerde çoğunluğu yavaş yavaş ele geçirmeyi savunan partiye ters olduğundan, MK, Lenin'in girişimi ve önerisi üzerine, bu aceleci bireysel tavırları düzeltiyordu. MK, halkın çoğunluğunun kesin olarak devrimci proletaryaya katılmasının gerekli olduğunu, yoksa aksi durumda geçici hükümete karşı bir eylemin macera olacağını açıklıyordu.

Parti Lenin'in Siyasî Hedefini Kabul Ediyor

Petrograd konferansından bir süre sonra, bir Genel Rusya Parti Konferansı yapılıyordu. V.İ., Rusya'daki bu ilk legal parti konferansına büyük bir özen ve dikkatle hazırlanıyordu. 10 Nisan'da "Proletarya partisinin platform taslağı olarak proletaryanın devrimdeki görevleri" başlıklı çalışmasını yazdı. Konferans için, parti programına ilişkin "Teorik, politik kısmında ve diğer bazı kısımlarında değişiklik taslağı" hazırladı. 23 Nisan'da Krzesinska Sarayının büyük salonunda, konferans için gelen delegelerle bir ön görüşme yaptı. Ricalar üzerine Lenin söz aldı ve Rusya devrim sürecinin analizini yaptı. Konuşmasının önemli bir bölümünü güncel duruma, özellikle de 19-21 Nisan'da geçici hükümetin savaş hakkındaki notası ile başlayan siyasî krize ayırıyordu.

Bolşeviklerin VII. Genel Rusya Konferansı 24 Nisan'da Lenin'in şu kısa konuşmasıyla başladı: "Rusya proletaryasıyla onur duyuyoruz, ama bu hareketin ve devrimin, enternasyonal devrimci proletarya hareketinin yalnızca bir kısmı olduğunu unutmamak gerekir..."[8]

Konferansın tüm çalışmalarına, Lenin doğrudan katılıyordu. Lenin, konferansta "*Nisan Tezleri*"nde dile getirdiği dahiyane fikirlerini somutlaştırıp geliştirerek siyasî durum, toprak sorunu, ve parti programının revizyonu konularında konuşmalar yapıyordu. "Her devrimin temel sorusu, devletteki iktidar sorunudur." Rusya'daki burjuva demokratik-devrim bu sorunu çözmüştü. Ama iktidar fiilen burjuvazinin ve burjuvalaşan büyük toprak sahiplerinin ellerinde olduğundan, Şubat Devrimi halka ne barış, ne ekmek, ne de özgürlük getirmişti. Emperyalist savaşın sona ermesi, gerçek özgürlüğe kavuşmak, ekmek ve toprak elde etmek için, iktidarın tümüyle Sovyetler çatısı altında birleşen işçi ve en yoksul köylülerin eline geçirmeye çalışmak gerekiyordu.

Konferanstaki konuşmalarında, Sovyetlerin dünya tarihi açısından önemini ayrıntılı olarak ortaya koyuyor ve oluşan tarihsel koşullarda "Tüm İktidar Sov-

8 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.24, s.215

yetlere!" sloganının, burjuvazinin egemenliğine son vermeyi ve işçi sınıfı diktatörlüğünü kurmayı hedefleyen partinin ana sloganı olduğunu ifade ediyordu. Konferans, Lenin'in devrimde barışçıl gelişme hedefini kabul ediyordu.

Konferansta, Lenin'in ulusların kaderlerini tayin hakkının gerçekleştirilmesi talebinden, ayrılma ve bağımsız devletlerin oluşmasına kadar uzanan ulusal soruna ilişkin karar önerisi kabul edildi. Ancak böyle bir hakkın tanınmasıyla, farklı ulusların işçi ve emekçileri arasında tam olarak dayanışma sağlanabilirdi. Lenin, ulusların özgürleşip ayrılması sorununun, şu ya da bu ulusun ayrılma amacı sorunuyla karıştırılmaması gerektiği düşüncesindeydi. "Bu son sorunun, proletaryanın partisi tarafından her münferit durumda, tamamen bağımsız olarak ve toplumsal gelişmenin çıkarları ve proletaryanın sosyalizm için sınıf mücadelesinin çıkarları temelinde çözülmesi gerekiyor."[9]

Lenin, Menşevik iddiaları tekrar gündeme getirerek Rusya'da sosyalist devrime geçişin nesnel koşullarının eksik olduğunu söyleyen Kamenev ve Rikov'un oportünist çizgisine karşı çıkıyordu. V.İ., sosyalizmin daha gelişmiş sanayiye sahip başka ülkelerden Rusya'ya gelmesi gerektiğini söyleyen Rikov'un açıklamasının savunulamayacağını gösteriyor ve "bu Marksizm değil, bir Marksizm parodisi" diyordu. Pyatakov'un ulusal soruna ilişkin şovenist görüşlerini de sert biçimde eleştiriyordu. Konferans, Lenin'in gösterdiği yönü, burjuva demokratik-devrimin sosyalist devrime dönüşeceği fikrini hep birlikte onaylıyordu.

Lenin, toprak sorununa ilişkin konuşmasında, bütün toprak ve arazilerin kamulaştırılmasının gerekli olduğunu gösteriyordu. Bu önlemin, köylünün toprak mülkiyetini yarı köle zincirlerinden kurtaracağını ve soylu efendilerin iktidarının maddi dayanağını oluşturan büyük toprak mülkiyetini ortadan kaldıracağını söylüyordu. Ayrıca, toprakta özel mülkiyetin ortadan kaldırılması yoluyla toprağın kamulaştırılması, pratikte tüm üretim araçları üzerindeki özel mülkiyete karşı güçlü bir darbe olacaktı. Lenin, delegelere, konferansın alacağı kararda önce Bolşevik Partisinin büyük toprak sahiplerinin topraklarına hemen ve tamamına el koyması için mücadelenin ve kararlı biçimde tüm toprakların köylülerin eline geçmesinin yer alması gerektiğine dikkati çekiyor ve ancak bunlardan sonra, toprağın kamulaştırılmasından söz etmeyi öneriyordu ve bunların uygulanabilmesi için bir yasa çıkarılması gerektiğine işaret ediyordu. Lenin, bizim için devrimci girişim önemli; yasa, sonuç olmalı, diyordu. Köylülere şöyle söylemek gerekiyordu: "*Yasa çıkana kadar beklenir, ama bizzat devrimci enerji kullanılmazsa, o zaman ne yasa, ne de ülke kalır ortada.*"[10] Konferans, Lenin'in toprak sorununa ilişkin önerilerini onaylıyor; alınan kararlar ise, köylü ve işçi sınıfının ana kitlelerinin biraraya gelmesinde çok büyük bir rol oynuyordu.

Lenin, konferansta yerel örgütlerin raporlarını, özellikle Sovyetlerin faaliyetlerine ilişkin olanları büyük bir dikkatle dinliyordu. Bu raporlara ilişkin olarak şöyle söylüyordu: "Bu, belki de konferansın sağladığı en önemli malzeme; sloganlarımızı yaşamın gerçek seyrinde kontrol etme fırsatını sunan bir malzeme. Bize sunulan tablo, bizi iyimser sonuçlara yöneltiyor."[11] Bazı bölgelerde ve kentlerde, yerel Sovyetler, devrimci önlemlerin alınmasında başkentin Sovyet-

9 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.24, s.295/296
10 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.24, s.277
11 7.RSDİP Genel Rusya (Nisan) Konferansı (Bolşevikler). Petrograd RSDİP Kent Konferansı (Bolşevikler). Nisan 1917. Protokoller, Moskova, 1958, s.145, Rusça

lerinden daha ilerdeydi ve bu yolla, Lenin'in gösterdiği yönün , "Rusya'nın genelinde devrimin ikinci aşaması için güçleri hazırlama" görüşünün doğruluğunu kanıtlıyorlardı.

Konferansta, enternasyonalistlerin birleşmesi kararı alındı. Burada, sosyalizme karşı küçükburjuvazinin ihanet politikasından kopmak koşuluyla, gerçekten enternasyonalizm zemininde duran grup ve akımlara yaklaşma ve onlarla birleşme zorunluluğu kabul edildi. Daha sonra VI. Parti kongresi tarafından benzeri bir karar kabul edildi. Bu kararlar temelinde, Petrograd, Moskova ve diğer yerel parti örgütlerinde çok sayıda enternasyonalist Bolşevik Partisine kabul edildi.

Konferans, Lenin'in parti programının revizyonu hakkındaki konuşmasına yönelik bir karar alıyordu; bu revizyonun temel noktalarını belirledi ve MK'yı iki ay içinde bir parti programı taslağı hazırlamak ve parti kongresinde sunmakla görevlendirdi. Ayrıca MK'ya III. Enternasyonal'in oluşturulması için gerekenlerin yapılması görevini verdi.

Bolşeviklerin Genel Rusya (Nisan) konferansı, partinin faaliyeti ve Rusya'da sosyalist devrimin gelişmesi açısından muazzam önem taşıyordu; belirlenen görevlerin yerine getirilmesi için, yani tüm devlet iktidarının işçi, asker ve köylü delegelerinin Sovyetlerine geçmesi için tek doğru yolu gösteriyordu. Konferans, fiilen parti kongresi işlevi taşımıştı. Başında Lenin'in yer aldığı MK seçildi..

Bundan kısa bir süre sonra, Lenin, Petrogradlı Bolşeviklerin bir kent toplantısında, Nisan konferansının sonuçları hakkında ayrıntılı bir konuşma yapıyordu. Donanma okulunun salonunda yapılan toplantıda, yaklaşık 5-6 bin kişi vardı. Petrogradlı Bolşevikler ve partinin tamamı, tam bir birliktelik tavrıyla konferansın kararlarını onaylıyorlar ve Lenin'in başında bulunduğu MK'nın yönetiminde uyumlu ve mücadeleci bir tavırla kitle çalışmalarına yöneliyorlardı..

Halk Kitleleri İçinde Çalışma

Nisan konferansı, partinin faaliyetinde yeni bir dönem başlatıyordu. Sosyalist devrimin tüm sorunları hakkında Lenin'in talimatları ile donatılmış olarak parti; işçi, köylü ve asker kitleleri içinde muazzam bir siyasal ve örgütsel çalışma geliştiriyordu.

Lenin, yerel parti örgütlerinden yoldaşları kabul ediyor, onlara kesin talimatlar veriyor ve işçi, askerler ve köylerden gelen köylü temsilcileriyle sohbet ediyordu. Aralıksız olarak parti merkez organı *Pravda*'nın çalışmalarını yönetiyor ve zamanının büyük bölümünü ona ayırıyordu. Burada, parti çalışmasının güncel sorunlarına ilişkin kısa konuşmalar yapıyor, hemen her gün *Pravda* için politik olayların anlamını ve sınıf düşmanının niyetini açık ve somut olarak gösterdiği ve emekçi kitlelere kapitalizm üzerinden zafere -sosyalist devrime- giden doğru yola işaret eden makaleler yazıyordu. Rusya'ya dönmesinden Temmuza kadar geçen, yani 90 günlük sürede, 170 makale, broşür, Bolşevik konferansların ve parti MK'nın karar taslaklarını ve Petrograd'ın işçi , asker ve tüm

emekçilerine çağrılar yazıyordu. *Pravda*'daki çalışması, işçi ve askerler için makalelerin hazırlanması, Lenin'e gerçek bir mutluluk veriyordu. Heyecanla çalışıyor ve herkesi, gösterdiği olağanüstü enerjiyle ve sosyalist devrimin zaferine inancıyla etkiliyordu.

O zamanlar Petrograd'da işçi ve askerlerin her gün gösteri ve toplantıları oluyor; Bolşeviklerin Menşeviklere ve sosyaldevrimcilere karşı düzenli olarak yürüttükleri ideolojik-politik mücadeleleri sürüyordu. 10 Nisan'da Lenin İsmailovo Birliği ve 2.Muhafız Topçu Tugayı askerlerinin gösterisinde ülkenin devrimci devlet düzeni hakkında konuşuyordu. 15 Nisan'da zırhlı tank birliği ve diğer birliklerin askerleri konuşmasını dinliyordu.

Petrograd'da 1917 1 Mayıs gösterisi, Rusya'daki ilk serbest gösteriydi; bu bayram gününün tarihteki en şenlikli ve en mükemmel gösterisiydi. Her meydanda miting yapılıyordu. Lenin, o gün Mars alanındaki bir mitingde konuşma yapıyordu. Sosyalist partilerin ağırlıklı çoğunluğunun tüm ülkelerin emekçilerinin enternasyonal kardeşliği davasına ihaneti hakkında konuşuyor ve Rusya işçi sınıfını yeni, gerçek bir proletarya enternasyonalini toplamaya çağırıyordu. Konuşmasını şu sözlerle bitiriyordu: 'Kahrolsun savaş! Yaşasın barış ve proleter sosyalist cumhuriyet mücadelesi!' Aynı günün akşamı, bir mitingde Oşta baharat fabrikasının işçilerinin karşısında konuşuyordu. Lenin, Mayıs'ta binlerce insanın gelip katıldığı miting ve toplantılarda Petrograd işletmelerinden gelen işçiler önünde konuşuyordu.

Sosyaldevrimcilerin girişimi üzerine, 12 Mayıs'ta Putilov işçilerini geçici hükümeti desteklemeye çağırmak üzere bir miting yapılması kararlaştırılmıştı. Mitingde, sosyaldevrimci lider ve tarım bakanı Çernov'un konuşması gerekiyordu. Yerel sosyaldevrimciler, partilerinin baş hatibinin başarılı olmasını sağlamak için hararetle çalışıyorlardı. Putilov işletmelerindeki Bolşevikler hemen Bolşevik Partisi MK'sını bundan haberdar ediyorlardı. On binlerce işçi, mitinge gelmişti.Çernov, konuşmasında tüm gücüyle savaşı haklı göstermeye çalışıyor ve işçileri cephe için daha fazla silah üretmeye ve geçici hükümeti desteklemeye çağırıyordu. İşletmenin işçileri arasında, o zamanlar "vatanı savunmaya" yönelik hâlâ güçlü bir destek vardı.

Çernov konuşmasını tamamladıktan sonra, kürsüye Lenin çıkıyordu. Çernov'un dediği herşeyin tersini söylüyordu. Savaş yerine, bedeli ne olursa olsun barışın gelmesi, ilhak politikasına yönelmeden ve tazminatlar ödemeden bir barış yaratmak, ülkede tüm halkların acısını çektiği sefalet ve açlığa son vermek gerekiyordu. İşçiler, anılarında Lenin'in konuşmasını anlatıyorlardı. Örneğin eski Putilov işçisi ve Bolşevik Pyotr Arçpoviç Danilov, V.İ.'nin konuşmasının Putilov (şimdiki adı Kirov işletmeleri) işçilerini nasıl derinden etkilediğini anlatıyordu.

P.A.Danilov anılarında şöyle yazıyor: "Çernov'un söyledikleri, ayaklarımızın altından suyun akıp gitmesi gibi bir şeydi. Ama Lenin'in söyledikleri etkileyiciydi ve coşturuyordu.Tüm korkularımız yok oluyordu, bitkinlik uçup gidiyordu. İlyiç yalnız değildi; sanki orada oturan, ayakta duran, iskeleye tutunmuş, en özlem duyduğu düşünceleri yüzüne yansımış kırk bin işçi hep birlikte konuşuyordu. Sanki her işçinin içinde derinde gizlenmiş olan, İlyiç'in sesiyle dile geliyordu. O zamana değin arkadaşlarına tam ve net olarak söylemek için fırsat ve sözcük bulamamış olan her birimizin düşündüğü, her birimizin içinde hisset-

tiği her şey; tüm bunlar, birden sözcüklere dökülüyor ve dile getiriliyordu. Bu miting, tarih açısından çok önemliydi. Putilov işçilerini harekete geçiriyor ve Putilov işçi kitlesini devrime götürüyordu."[12]

Lenin'in ortaya çıkmasının ardından Putilov işletmelerindeki sosyaldevrimciler ve Menşevik örgütler hemen birleşmeye başlıyorlardı, çünkü işçiler Bolşevik saflara geçiyorlardı.

Eski Semyannikov işletmesinden işçi Vassili Petroviç Yemelyanov, Nisan'da yapılmış olan ve Lenin'in konuşma yaptığı başka bir mitingi hatırlatıyor ve şöyle diyordu: "Lenin, devrimin neden yapıldığını, emperyalist savaştan kurtulmak için proletaryanın ne yapması gerektiğini, çalışmanın nasıl yenilenmesi, vb. gerektiğini anlatıyordu.

Konuşmasını tamamladıktan sonra, büyük alkış almıştı. 1917 başlarında yapılan toplantılarda Bolşevik, Menşevik ve tüm diğer partilerin konuşmacılarını dinlemiştim, ama Lenin gibi bir konuşmacıyı hiç dinlememiştim. Sözcükleri insanları birleştiriyor ve her bir işçinin neyi nasıl yapması gerektiğine işaret ediyordu. Konuşmasını bitirdiğinde çoğu ağlıyordu. Boynunda madalyası ve altın haçı olan herkes, bunları çıkarıyor ve parti örgütüne, proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesine bağışlıyordu. ... Elbette o mitingde geleceğin üç bin militanı silah gibi olan Lenin'in sözleriyle silahlanıyordu. Her birimiz, Lenin'den esinlenerek mücadele istemiyle yanıp tutuşuyorduk."[13]

Parti, Lenin yönetiminde ısrarla ve büyük bir çabayla yol üzerindeki zorlukları aşıyor ve işletme işletme, bölge bölge, köy köy Menşevikleri ve sosyaldevrimcileri geri püskürtüyordu. Ama işçilerin çoğu, ittifak partilerine; köylülerin önemli bir bölümü ise hâlâ sosyaldevrimcilere inanıyordu. Bunun somut bir kanıtı, 4-28 Mayıs tarihleri arasında yapılan köylü delegelerinin ilk Genel Rusya Konferansıydı. Bolşevik işçiler, kongreye aktif olarak katılıyor ve geçici hükümetin emperyalist politikasını, Menşevik ve sosyaldevrimcilerin ikiyüzlü ve yalancı davranışlarının iç yüzünü ortaya çıkarıyorlardı. Lenin, açık bir mektupla kongre delegelerine sesleniyor, Bolşevikler adına bir karar taslağı hazırlıyor ve toprak sorununa ilişkin bir konuşma yapıyordu.

Durum, Bolşevik liderin ortaya çıkması için uygun değildi. Delegelerin çoğu, önceden sosyaldevrimcilerin propagandasının etkisi altına girmişlerdi ve geçici koalisyon hükümetini desteklemeye eğilimliydiler. Sosyalist bakanlar, alkışlarla karşılandı. Kongrede "vatan savunması" için güçlü bir çoğunluk oluştu. Bu eğilim, İngiltere, Fransa ve Belçika işçi ve köylülerinin "ebedî barış" istemiyle Almanları vurmak için savaş istediklerini iddia eden Sosyalist II. Enternasyonal'in öncü liderlerinin (örneğin Thomas, Vandervelle vb.) konuşmaları ile teşvik edildi. Kongre, sosyaldevrimcilerin "zafere kadar" savaş hakkındaki kararını kabul etti.

Ana sorun olan toprak sorunu hakkında, sosyaldevrimciler en iyi konuşmacılarını kürsüye çıkartıyorlardı; köylüleri büyük toprak sahiplerinin topraklarını hemen ele geçirmeye çağrıda bulunmuş olan Bolşevikleri dinlememeye iknâ etmeye çalışıyorlardı. Hiçbir şekilde topraklara saldırmayın! diyorlardı. "Rusya toprağının efendisi", Kurucu Meclis bir araya geldiğinde, toprak sorunu çözülecektir.

12 *İşçilerin Lenin Hakkında Anlattıkları*, Moskova, 1934, s.37, 38, Rusça
13 *İşçilerin Lenin Hakkında Anlattıkları*, s.39, 40, Rusça

Durum böyle olduğundan, Lenin'in konuşma yapması gerekmişti. Kongreye katılanlardan biri olan A.P.Kuçkin anılarında şöyle yazıyordu:

"Başlangıçta sağ taraftan sesler geliyordu. Ama sonra sustular. Delegeler, özelikle de köylüler, Lenin'in yüzünden ve mimiklerinden gözlerini ayırmıyorlardı. Ama o kürsüde rahat rahat bir oraya bir buraya hareket ediyor, o muhteşem sesi salonda çınlıyordu; net ve somut sözleri herkes tarafından anlaşılıyordu.

Konuşmasını tamamladığında, kongrenin çoğunluğu tarafından alkış aldı. Alkışlayanlardan çoğu da V.İ.'nin konuşmasının kendilerini bu kadar etkilemesinden dolayı şaşkındılar."[14]

Lenin'in kongrede yaptığı; işçi, asker ve köylü delegelerinden oluşan Sovyetlerin güçlü iktidarının oluşturulması, Kurucu Meclisin görevlendirilmesini beklemeden büyük toprak sahiplerinin topraklarının köylü komitesi tarafından örgütlenerek ele geçirilmesi, tüm toprak ve arazilerin halkın mülkiyetine geçmesi, tarım işçilerinin ve yoksul köylülerin bağımsız olarak örgütlenmesi ve tarım işçilerinin Sovyetlerinin yönetiminde büyük toprak sahiplerinin üretiminden Sovyet modeli ekonomilerinin oluşturulması çağrıları sonuçsuz kalmadı. Gerçi bu çağrıların, bu kongrenin kararlarına önemli bir etkisi olmuyordu; ama yerel örgütlerin delegeleri tarafından tüm Rusya'ya duyuruluyordu. Lenin'in toprak sorununa ilişkin konuşmaları, broşür biçiminde seri olarak yayınlandı ve hem köylere ve hem de orduya dağıtıldı.

Lenin, kitlesel mücadelede partinin ilk büyük başarısının, Petrograd işletme komitesinin Bolşevikler tarafından ele geçirilmesi olduğunu düşünüyordu. Mayıs sonu Haziran başında işletme komitesinin I. Petrograd konferansı yapıldı. Başkent proletaryası, en iyi güçlerini oraya gönderdi. Konferans, işçilerin bizzat çağrıda bulunması sonucu ile toplanmıştı, plânlarını fabrika ve işletmelerde oluşturmuş ve üzerinde çalışmışlardı. İki gün boyunca çok önemli sorunlar ele alındı; ülkedeki ekonomik durum ve belirsizlik sorusu ve işçilerin ekonomiyi kontrolü sorunu. Lenin, 31 Mayıs'ta, konferansta bir konuşma yapıyor, kontrol sorununu hemen ülkedeki iktidar sorunuyla birleştiriyordu. Petrograd işçileri, çoğunluk olarak devrimin en önemli sorularından birini, Lenin'in yaklaşımıyla işçilerin kontrolüne ilişkin soruyu yöneltiyorlardı.

I.Genel Rusya Sovyet Kongresinde

Haziran ayı başında I.Genel Rusya Sovyet Kongresi toplandı. Kongrede toplam 1090 delegeden 105'i Bolşevikti. Delegelerin çoğunluğu, Menşevik-sosyaldevrimci bloktan ve bu bloku destekleyen gruplardandı.

"Geçici hükümet ve devrimci demokrasi" konusunda ilk konuşmayı, Petrograd Sovyetlerinin yürütme komitesi adına Menşevik Liber yapıyordu. Ardından, koalisyon hükümetinin haberleşmeden sorumlu bakanı ve Menşeviklerin lideri Zereteli, Bolşeviklerin Sovyet hükümeti kurulması talebini reddeden uzun bir konuşma yapıyordu. Zereteli, Liber'in tezini destekleyerek tüm demokratik partilerin oluşturduğu bloku güçlendirmek ve bir koalisyon hükümeti kurmak

14 *Lenin İle İlgili Anılar*, 1.Bölüm, s.512, Rusça

gerektiğini söylüyor ve şöyle açıklıyordu: "Şu anda Rusya'da 'iktidarı bize devret, senin yerine biz geçelim' diyecek tek bir parti bulunmuyor."

O anda, sessizlik içindeki salonun ortalarından yüksek ve güvenli bir ses şöyle diyordu:

"Böyle bir parti var.!"

O ses, Bolşevik Partisi lideri Lenin'in sesiydi. Orada bulunanların anlattıklarına göre, bir gökgürültüsü gibiydi sesi, kongre delegeleri afallamıştı, salonda şaşkınlık; divanda ise telâş yarattı. Bütün salonda mırıldanmalar başladı. Akıcı ve rahat konuşurken Lenin'in beklenmedik sözleri ile şaşkınlığa düşen Zereteli konuşmasını hemen bitirdi. Ama Lenin kürsüye çıkmıştı bile. Geçici hükümetin konumu üzerine etkili bir konuşma yaptı. Zereteli'nin Rusya'da iktidarı tek başına üstlenmeye hazır hiçbir parti bulunmadığı iddiasıyla bağlantılı olarak Lenin bir kez daha kürsüden bağırdı: "Cevap veriyorum: Evet! Hiçbir parti bunu reddedemez ve bizim partimiz bunu reddetmiyor: Partimiz iktidarı bütünüyle üstlenmeye her an hazır."[15]

Lenin, konuşmasında Menşevik ve sosyaldevrimcileri birleştiren "devrimci-demokrasinin" gerçekte hiç de devrimci olmadığını, aksine eski burjuva hükümetleri tarafından varlığı kabul edilebilen bir burjuva demokrasisi olduğunu gösteriyordu. Sovyetler kitlelerin gücü ile yaratılmıştı; Rusya devrimi koşullarında, burjuva demokrasisinin programı eskimişti, zira Sovyetlerle birlikte kitlelerde gerçek demokrasi ortaya çıkmıştı. Tüm olgunlaşmış ve halkı harekete geçiren soruların çözümüne ilişkin gerçek programı, Bolşevik Nisan konferansı oluşturmuştu. Ekonomik sarsıntıdan çıkış, gerçek bir işçi kontrolünün gerçekleştirilmesiyle olabilirdi. Bu sosyalizm değil, emperyalist savaşı yürüten kapitalistleri dizginlemek üzere pratik sonuçları açısından önemli bir önlemdi.

Lenin, Bolşeviklerin ulusal soruna ilişkin yaklaşımını açıklıyor ve geçici hükümetin Finlandiya ve Ukrayna ile ilişkili şovenist politikasını eleştiriyordu; Bolşevik Partisini izleyen sınıf bilincindeki proletaryanın hiçbir halkı baskı altına almak istemediğini ve baskı altına almayacağını açıklıyordu. "Biz, güçlü bir devlet iktidarına sahip üniter ve bölünmez bir Rusya Cumhuriyeti istiyoruz, ama güçlü bir devlet iktidarı, yalnızca halkların kendi isteğiyle biraraya gelmesiyle oluşabilir."[16]

Lenin, kongre delegelerini, Sovyetlerin iktidarı ele almaları gerektiğine inandırmak için yoğun çaba harcıyordu."1905 ve 1917'yi yaşadınız. Devrimlerin sipariş üzerine yapılmadığını, başka ülkelerde ciddî, kanlı ayaklanmalar yoluyla gerçekleştiğini biliyorsunuz; ama Rusya'da Sovyetlerin iktidarına karşı çıkabilecek hiçbir grup, sınıf yok. Rusya'da bu devrim, istisnaî olarak barışçıl bir devrim şeklinde mümkün."[17]

Lenin'in yaptığı konuşmanın etkisi, öyle güçlüydük ki, kendisine verilen süre bittikten sonra da neredeyse bütün kongre konuşmaya devam etmesini istiyordu. Konuşmasının ikinci bölümünde, Sovyet kongresini uyarıyor ve sorunun şu olduğunu söylüyordu: İleri ya da geri gitmek. Devrimci bir dönemde, aynı ve tek yerde durulamazdı, iktidarın yoksul köylüler tarafından desteklenecek devrimci proletaryaya verilmesi gerekiyordu.

15 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.25, s.6
16 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.25, s.9
17 Aynı kitap, s.10

Lenin'in konuşmasının yaptığı etkiyi bozmak için, kongrenin mutlak "efendileri", Menşevikler ve sosyaldevrimciler, hemen Lenin'in ardından en iyi konuşmacılarını -Kerenski; Çalışma Bakanı Skobelev, "Tarım" Bakanı Çernov ve Menşeviklerin lideri Dan- kürsüye gönderdiler.Hepsi de sekiz oturumda Lenin'in görüşlerini çürütmeye çalıştı ve dürüst olmayan polemik yöntemleri kullandılar. Bu konuşmalarda sosyaldevrimci Kerenski'nin Lenin'e "Marksizm" dersi vermesi özellikle gülünçtü. Lenin'in geçici hükümetin konumu üzerine konuşması, Bolşevik delegeler N.V.Krilenko, V.P.Nogin, B.S.Şumyazki ve diğerlerinin konuşmaları ile desteklendi. Oylama sonuçlarından korkan Menşevikler ve sosyaldevrimciler görüşmelerden sonra, grup oturumlarında yerel örgütlerin delegelerinin yoğun olarak ikna edilmeye çalışıldığı bir mola verdiler. Bir manevra yaptılar ve kongrenin çoğunluğu tarafından kabul edilen bir karar taslağını oylamaya sundular. Karar, bir koalisyon hükümetinin kurulmasını onaylıyor ve iktidarın Sovyetlerin eline geçmesini reddediyordu.

Lenin'in 9 Haziran'da kongrede yaptığı ikinci konuşma, savaş sorununa yönelikti. Lenin, sosyaldevrimcilerin ve Menşeviklerin dış politikasının devrimci işçileri ve emekçi köylüleri inanılmaz bir yanılgıya düşürdüklerini söyledi. Emekçi sınıflar olarak, iktidarı ele geçirme çabalarına karşı ilgisizdiler. Kendi burjuvazisinin, sosyaldevrimci ve Menşeviklerin ihaneti nedeniyle önemli bir kısmı "vatan savunmasından" yanaydılar yalnızca. Kitleler, bu savaşın farklı ülkelerin emperyalist burjuva politikasının bir devamı olduğunun henüz farkında değillerdi. Bu savaştan kurtulmanın yolu, yalnızca sosyalist devrim aracılığıyla olabilirdi.

Kongre delegeleri, özellikle de askerler, Lenin'in savaş ve barış hakkındaki her sözünü heyecanla dinliyordu. Birçoğu, burjuva ve küçükburjuva gazetelerinin yazılarında telkin edilmiş olan Bolşevik çizgiye karşı uyarıları unutmaya başlıyorlardı.

I.Sovyet Kongresi, Menşevik ve sosyaldevrimcilerin liderlerinin devrimden açık olarak vazgeçtiklerini gösteriyordu. Kongrenin sosyaldevrimci-Menşevik çoğunluğu, Bolşeviklerin iktidarın Sovyetlerin eline geçmesi ile savaş ve barışa ilişkin taleplerini reddediyor; geçici hükümetin iç ve dış politikasını onaylıyor, dolayısıyla, Sovyetleri burjuva geçici hükümetinin kuklalarına dönüştürüyordu.

Haziran Gösterisi

Haziran gösterisi sırasında, ekonomik belirsizliğin, pahalılığın artması, geçici hükümetin politikalarından hoşnutsuzluk nedeniyle Petrograd işçi çevrelerinde huzursuzluklar ve başa çıkılamayan karşıdevrime yönelik kızgınlıklar baş gösteriyordu.

8 Haziran'da Petrograd'ın tüm bölgelerinin ve çok sayıda ordu birlikleri temsilcileriyle MK ve PK üyelerinin toplantısı yapıldı. Katılanların ezici çoğunluğu, geniş kitle hareketini örgütlü barışçıl bir gösteri çizgisine dönüştürmek gerektiğini dile getiriyordu. Bunun üzerine, Bolşevik MK, *Pravda*'da 10 Haziran'da barışçıl bir gösteriye çağrıda bulunuyordu.

Ama, Genel Rusya Sovyet Kongresinin başkanlık divanının sosyaldevrimci-Menşevik çoğunluğu kongre adına, geçici hükümeti ve Sovyetleri devirmeyi hedefleyen Bolşeviklerin gösterilerine karşı tavır alıyor ve Bolşevikleri "komplo" ile suçluyordu. Bu karara uymamak, Sovyet kongresine karşı olmak demekti. Bu nedenle, 9 Haziranı 10 Hazirana bağlayan gece, Bolşevik MK, Lenin'in önerisi üzerine gösteriden vazgeçmeye karar verdi. Sabahın erken saatlerinde MK'nın, Petrograd komitesinin ve çevre örgütlerinin tüm örgüt ve ajitasyon grupları, kitleleri gösteriden uzak tutmak ve onlara ortaya çıkan durumu açıklamak için görevlendirildi ve işletmelere ve ordu birliklerine gönderildi. Kitlelerin ateş püskürmesine, Sovyet kongresinin yönteminden dolayı öfkelerini açıkça ifade etmelerine rağmen, bu görev yerine getirildi. Burada, Bolşevik Partisi yönetiminin esnekliği, işçi ve askerler arasında hızla büyümekte olan etkisi kendini gösteriyordu.

Sovyet kongresinin ve Petrograd yürütme komitesinin sosyaldevrimci-Menşevik yönetimi, kendiliğinden 18 Haziran'da, kendi ittifakçı sloganlarını kullanarak gerçekleştirebilmek umuduyla bir gösteri düzenledi. Kerenski'nin o gün için cephede saldırı düzenlemiş olacağını hesaba katıyorlardı; "tören alayı" örgütçüleri, geçici hükümetin ve onun savaş plânlarının kitleler tarafından desteklenece ğini umut ediyorlardı.

Gösterilerle bağlantılı olarak, Bolşevikler müthiş bir çalışma yapıyorlardı. O günlerde, Lenin olağanüstü bir enerjiyle çalışıyordu. Sloganları formüle ediyor, pankart ve bayrakların gerçekten hazır olup olmadığını kontrol ediyordu. Bolşevik sloganların diğerlerini gölgede bırakmasını, kitleleri "Savaşa lanet olsun! Yaşasın barış!", "Tüm İktidar Sovyetlere" içeriği taşıyan sloganlarla coşturacak Bolşevik konuşmacıların her yerde bulunmasını istiyordu. Lenin, Mars alanındaki konuşma listesine kendi adını da yazıyordu. Gerçek bir proletarya lideri olarak kitleleri etkilemek için Menşeviklere ve sosyaldevrimcilere karşı bu büyük barışçıl savaşın tüm hazırlıklarını yönetiyordu. Bolşevik MK, tüm emekçilere, Petrograd'ın tüm işçi ve askerlerine, hep birlikte karşıdevrime karşı devrimin gözüpek güçlerini göstermeye çağrıyordu.

18 Haziran'da 500 000 işçi ve asker Petrograd caddelerinde Bolşeviklerin bayrakları altında yürüyordu. Bu, politik devrim ordusu yaratılmasında Bolşevik Partisinin kazandığı büyük bir zaferdi.

Lenin şöyle yazıyordu: "Gösteri, kısa süre içinde 'komplocu Bolşevikler' hakkında söylenen boş lafları rüzgarda uçuşan çöp gibi savurdu, ama, Rusya emekçi kitlelerinin öncülerinin, Petrograd sanayi proletaryasının ve başkentin ordu birliklerinin ezici bir çoğunlukla, partimizin sürekli savunduğu sloganların yanında olduklarını net ve kesin bir biçimde gösterdi."[18]

Haziran gösterisi, Bolşeviklerin başkent kitlesinin partisi, Rusya devriminin merkezi olduğunu somut olarak göstermişti. Bolşeviklerin bu başarısı, Bolşevik Partisinin, özellikle de Lenin'in çarlık rejiminde bile bu derece karşı-karşıya kalmadıkları dizginsiz bir fesatçılığın söz konusu olduğu bir durumda başarıldığı için daha da anlamlıydı. Burjuva ve sosyaldevrimci-Menşevik basın, Bolşevikleri "II.Wilhelm için" çalışmakla suçlayarak iftira ettiler.

18 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.25, s.101

Bu alçakça yalan, sınıfsal bilinç taşıyan işçi ve askerleri protestoya yöneltiyordu. Miting ve toplantılarda yaptıkları konuşmalarda hain iftiranın gerçek yüzünü ortaya koyuyorlardı. İşçi ve askerler Bolşeviklerin konuşmalarını heyecanla dinliyorlardı. Binlerce kişinin katıldığı mitinglerde çoğu zaman kararlar büyük alkışlarla kabul ediliyor; Şubat Devrimi'nden sonra ülkeye geri dönmüş olan Lenin ve diğer Bolşeviklere tam bir güven duyuluyordu.

İşçi, köylü ve askerler, Lenin ve *Pravda*'ya gönderdikleri sayısız mektupta, V.İ.'ye karşı giderek çok daha fazla sempati ve güven sözcükleri kullanıyorlardı. Bu mektuplardan birinde şöyle yazıyordu: "Yoldaş Lenin! Cephe grubunun birçok askeri gibi ben de, özgürlük savaşçısı ve proletaryanın gerçek dostu olarak siz ve yaptıklarınız hakkında sürekli konuşmalara tanık oluyorum." Bir başka mektupta ise: "Yoldaş, Lenin arkadaş! Biz askerlerin...tek bir vücut olarak hepimizin her yerde seni izleyeceğimizi ve senin fikirlerinin köylü ve işçilerin iradesinin gerçek ifadesi olduğunu unutma!"

16 Haziran'dan 23'üne kadar, Krzesinska sarayında, parti MK'sı tarafından çağrılan cephe ve cephe arkası RSDİP(B) askerî örgütlerinin Genel Rusya Konferansı yapılıyordu. Lenin, bu konferansta, 20 Haziran tarihinde politik durum hakkında bir konuşma yapıyor, Bolşevik askerî örgütleri, proleter ve ordu güçlerini tümüyle devrimin yeni aşamasına hazırlamaya ve karşıdevrimin devrimci işçileri silahsızlandırmak ve özellikle başkentteki devrimci silahlı birliği dağıtma çabalarını büyük bir dikkatle izlemeye çağırıyordu. Acele karar verilmemesi, eyleme zamanından önce geçilmemesi konusunda uyarıyordu. Konferansta toprak sorununa ilişkin de konuşuyordu. Lenin'in raporuyla bağlantılı olarak Nisan konferansı kararı kabul edildi.

Temmuz Günleri

Lenin, Haziran sonunda, kendini çok yorgun hissediyordu. Aşırı yorgunluk ve sürekli az uyku, başağrıları yapıyordu; uyku düzeni bozuktu. Birkaç gün dinlenmek için, V.D.Bonç-Bruyeviç'in Mustamyaki istasyonu yakınlarındaki Neivola köyündeki evine gitti. Ancak başkentte ortaya çıkan huzursuzluklar bu tatilin erken bitmesine yol açıyordu.

Kerenski'nin 18 Haziran'da başlattığı maceracı saldırının haberi ve onu izleyerek başkente kadar uzanan bu saldırının kırılmasına ve yeni, emperyalizme ödenen bedele ilişkin söylentiler, işçi ve asker cephesinde haklı bir öfkeye yol açıyordu. Geçici hükümetin ve Menşevik ve sosyaldevrimcilerin burjuva egemenliğine karşı yaltakçı davranışlarının ikiyüzlülüğü tümüyle ortaya çıkıyordu.

3 Temmuz'da, çok büyük bir işçi ve asker kitlesi Petrograd sokaklarına çıkıyor ve tüm iktidarın Sovyetlere geçmesini talep ediyordu. Çok kritik bir andı. Silahlı bir eylem için erkendi, devrimci kriz henüz olgunlaşmamıştı, ordu ve taşra henüz Petrograd işçilerini desteklemeye hazır değildi. Burjuvazi, hareketi püskürtmeye ve emekçileri kanla boğmaya hazırlanıyordu.

3 Temmuz akşamı, MK, Petersburg komitesi ve askerî örgüt ile birlikte, işçi ve askerlerin 4 Temmuz'daki gösterisine katılma ve harekete barışçıl ve örgütlü bir karakter kazandırma kararı veriyordu.

Hareketi daha etkin yönetebilmek için, MK üyeleri 4 Temmuz gecesi Krzesinska Sarayından Tauriş Sarayına geçiyordu. Birliklerden ve işletmelerden temsilciler, talimatları ve önerileri almak için oraya sürekli akın ediyorlardı. Sabahın erken saatlerinden itibaren Bolşevik ajitatörler ana kentin tüm bölgelerine MK'nın barışçıl bir gösteri çağrısını yayıyordu.

Gece saat 1'e doğru 1.makineli silah alayı, 180.yedek piyade alayı ve Putilov işletmelerinin işçi kolektifi saraya geldi. İşçi ve askerler Sovyetlerin merkez yürütme komitesinden iktidarı devralmalarını ve geçici hükümetin devrildiğini ilan etmelerini talep ediyordu. Ama, sosyaldevrimci ve Menşevikler ısrarla bu talebi reddediyorlar, hükümetle birlikte gösteriyi kırmak üzere hemfikir oluyorlardı. Oportünist subaylar ve karşıdevrimci Kazak alayı Tauriş Sarayını çevrelediler.

Bu kritik anda, Lenin, tam iyileşmemiş bir halde, 4 Temmuz sabahı Petrograd'a döndü. Kentteki son durum hakkında bilgi aldıktan sonra, parti merkez komitesinin aldığı önlemleri tümüyle onaylıyor ve parti faaliyetlerinin yönetimini tekrar üstleniyordu.

Öğlene doğru, Petrograd'ın tüm bölgelerinden 500 000'den fazla işçi ve Petrograd garnizonundan askerlerin katıldığı büyük bir gösteri başladı. Kentte örnek bir düzen hakimdi. Göstericiler önce kısa bir mitingin yapıldığı Krzesinska Sarayına geldiler. Binlerce Kronstadlı denizci sarayın yanından geçerken Lenin'in konuşmasını; kendini iyi hissetmediği, bundan dolayı da konuşamayacağı kendilerine söylendiğinde, en azından dışarı çıkıp kendini göstermesini istiyorladı. Bunun üzerine Lenin balkona çıktı. Denizciler, onu hep bir ağızdan selamladılar. Balkon trabzanlarına tutunan Lenin sevinçle, yüzünde gülümsemeyle oraya toplananları selamladı. Sonra, Kronstadtlı denizcilere Petrogradlı işçilerin selamını aktarıp, emin bir ifadeyle, "Tüm İktidar Sovyetlere!" sloganının, devrimin tarihindeki tüm zikzaklara rağmen zafer kazanacağını söyleyerek kısa bir konuşma yaptı. Lenin, denizcileri ve işçileri, kararlı, tavizsiz ve uyanık olmaya çağırdı.

Göstericiler, Krzesinska Sarayından merkez yürütme komitesinin ve Petrograd Sovyetlerinin merkezi Tauriş Sarayına gittiler. Ellerindeki pankartlarda şu sloganlar yazıyordu: "Tüm İktidar Sovyetlere!", "Kapitalist bakanlara lanet olsun!", "Ekmek, barış, özgürlük!"

Asker ve işçilerin büyük Temmuz gösterisi, burjuvazi ve onun Menşevik-sosyaldevrimci yaltakçılarına, karşıdevrimci generallere, İngiliz ve Fransız emperyalistlere ölümcül bir korku salmıştı. Göstericilere ateş açıldı. Petrograd caddeleri kıpkırmızı bir kana boyandı. 4 Temmuzu 5 Temmuza bağlayan gece , Lenin önderliğinde MK ve parti komitesi üyeleri gösteriyi bırakma kararı aldı, katılımcıların olaylara meydan vermeden ayrılmalarını ve işletmelerine, birlik ve gemilerine geri dönmelerini istediler. Bolşevik Partisi, karşıdevrim saldırılarını zamanında durdurmayı başarıyordu.

O günlerde, işçilerin evleri arandı ve silahları alındı. Devrimci birliklerin silahlarına el kondu ve askerler tutuklandı.Petrograd İngiliz Büyükelçisi Buchanan, geçici hükümetten tüm Petrograd işçilerinin silahsızlandırılmasını, cephede ölüm cezasının tekrar uygulanmasını ve Temmuz gösterisine katılanların cezalandırılmasını talep etti. Hemen Bolşevik Partisine ve Lenin'e karşı saldırıya ge-

çildi. 5 Temmuza bağlayan gece Bolşevik örgütlerin merkezlerine baskınlar düzenlendi.

5 Temmuz sabahı erken saatlerde *Pravda* redaksiyon binası tahrip edildi. Askerler redaksiyona kısa bir süre önce gelmiş olan Lenin'i ellerinden kaçırmışlardı. Bolşevik Partisinin emekçileri tarafından finanse edilmiş olan "Trud" adlı matbaa tahrip edildi.

Lenin, boyutları ve çirkinliği açısından benzersiz bir iftiraya maruz kalıyordu. Kötü bir iftiracı ve ajan provakatör Aleksinski, daha 4 Temmuz'da Petrograd'da gazetecilere, Lenin'in Almanya'ya ajanlık yapmakla suçlanmasını teyit eden kanıtlarının elinde olduğunu bildirmişti. Bu açıklama öylesine anlamsızdı ki, merkez yürütme komitesi başkanı Çcheidze bizzat kendisi ve geçici hükümet üyesi Zereteli adına telefonla tüm Petrograd gazetelerine ulaşıp Aleksinski'nin iftiralarını yayınlamamalarını rica etmişti. Yalnızca "*Shiovoye Solovo*" (Yaşayan Söz), kent halkının en geri kalmış katmanlarını okur kitlesi olarak hedeflemiş olan bulvar gazetesi Aleksisnki'nin iftiralarını yayınladı. Lenin'e karşı iftiralar daha da artıyordu. Artık yalnızca Bolşeviklerin öldürülmesine yönelik talepler yüksek sesle dile getirilmiyor, şaşkınlık içindeki askerler arasında yok edilmesi öngörülen kişilerin listeleri elden ele dolaşıyordu.

Bolşevik Partisi merkez komitesi, Lenin'e karşı iftiraları kesin ve somut biçimde reddediyor; Petrograd halkına ve tüm dürüst yurttaşlara çağrıda bulunuyor ve işçi sınıfının büyük liderinin korunması için önlemler alıyordu.

5 Temmuz sabahı, Y.M.Sverdlov Şiroyaka caddesine, Lenin'e geliyor ve *Pravda*'nın tahrip edildiğini bildiriyor ve V.İ.'nin hemen ortadan kaybolmasında ısrar ediyordu. Sverdlov, konspirasyondan dolayı kendi paltosunu Lenin'e veriyor ve onu hemen Bolşevik MK'nın askerî örgüt sekreteri M.L.Sulimova'nın evine getiriyordu. Ama orada da arama yapılabilirdi. Daha güvenli bir yer bulmak için, Lenin, N.K.Krupskaya ile birlikte 6 Temmuz'da işçi V.N.Kayurov'un Viborg bölgesindeki evine geliyor; kısa bir süre sonra oradan da Viborg bölge parti komitesine geçiyordu. Artık evden eve dolaşma günleri başlıyordu.

Lenin, daha önce çarlık döneminde olduğu gibi, geçici hükümetten kendini gizlemesi gerektiği o günlerde de parti çalışması yapamıyordu. 5 Temmuz'da basının ve Aleksinski'nin çirkin iftiralarının gerçek yüzünü ortaya koyan beş makale yazdı. Sonraki gün hepsi "*Listok 'Pravdi*" (*Pravda*'nın eki) gazetesinde yayınlandı. 6 Temmuz öğleden sonra "Russki Renault" (bugün "Kızıl Ekim") fabrikasının bekçi kulübesinde yapılan ve genel grevler sorunu üzerinde konuşulan Petrograd Bolşevik komitesinin yürütme komisyonunun bir oturumuna katıldı. Lenin, kararlı biçimde greve karşı çıkıyor ve Petrograd işçilerine, karşıdevrim provokasyonlarına gelmemeyi ve 7 Temmuz'da tekrar işe başlamalarını talep ediyordu. 6 Temmuz akşamı Viborg bölgesinde Bolşevik MK'nın bazı üyeleriyle bir araya geldi; burada, politik durum hakkında görüş alış verişi yapıldı. Lenin'e ısrarla illegal kalması önerildi.

6 Temmuzu 7'sine bağlayan geceyi Lenin, işçi ve eski III. Duma milletvekili N.G.Poletayev'in evinde geçirdi. 7 Temmuz'dan itibaren kent elektrik üretim merkezinde çalışan işçi ve eski Bolşevik S.Y.Alliluyev'in evinde gizlenmeye başladı. "Bizim gibiler elbette bir işçi tarafından saklandı" diye yazıyordu daha sonra. Alliluyev'in anılarında yazdığı gibi. Lenin sakindi, yoldaşlarına cesa-

ret veren mektuplar yazıyordu, heyecanlananları sakinleştiriyor ve cesaretlendiriyordu; Petrograd'ın darkafalı çevrelerinde yayılan, ayaklanmanın baş aktörü ve Wilhelm'in gizli ajanının bir torpidobotla ya da bir denizaltı ile Almanya'ya kaçtığına yönelik söylentilerden kendisine söz edildiğinde gülüyordu.

7 Temmuz'da geçici hükümetin V.İ.Lenin'i ve bir dizi başka Bolşeviği tutuklama ve hakim önüne çıkarma kararı açıklandı.Kadetlerin, Menşevik ve sosyaldevrimcilerin gazeteleri, Lenin'in mahkemeye çıkarılmasını talep ediyorlardı. Durumu bilen bazı Bolşevikler, Lenin'in gizlenmemesi, mahkemeye çıkması gerektiğini, yoksa partinin kendini geniş kitleler önünde haklı gösteremeyeceğini düşünüyorlardı.

Bu soruna ilişkin olarak V.İ., 7 Temmuz'da Alliluyev'in evinde N.Konstantinovna ve Maria İlyiniçna ile konuşuyordu. Kendisi hakkında uydurulan iftiralar onu öylesine kızdırmıştık ki, ilk fırsatta mahkemeye gitmek ve iftiracıların maskesini düşürmek istiyordu. Hatta yoldaşlarına merkez yürütme komitesinin başkanlığına verdiği kararı bildirmesini rica ediyordu.

Günün akışı içinde bazı yoldaşları daha V.İ.'ye geliyor ve onun mahkemeye çıkıp çıkmaması sorunu tekrar tartışılıyordu. G.K.Ordjonikidze 28 Mart 1924'te *Pravd*a'da yayınlanan anılarında, bu konuda şöyle yazıyordu. "Nogin oldukça mahcup bir tavırla, Lenin'in ortaya çıkması ve açık bir mahkemede mücadele etmesinden söz ediyordu. Bu, Moskovalı yoldaşların önemli bir bölümünün görüşüydü. Kendinden emin bir tavırla V.İ., hiçbir şekilde açık bir dava görülmeyeceğini anlatıyordu. Stalin, ısrarla teslim olmasına karşıydı. 'Askerler, onu cezaevine kadar getirmeyecek, yolda öldürecek' diyordu. Görüldüğü üzere, İlyiç de buna karşıydı, ama Nogin biraz kafasını karıştırıyordu."[19] Sonra, merkez komite ve Petrograd Sovyeti başkanlık üyesi Anissimov ile Lenin'in muhtemel yakalanma durumunun koşulları hakkında görüşmek üzere V.P.Nogin ve G.K.Ordjonikidze Tauriş Sarayına gönderilmeye karar verildi.

Lenin'in , Bolşevik ağırlıklı garnizonun bulunduğu Peter-Paul kalesinde tutulmasını Anissimov onaylamadı. Ancak, siyasî tutuklular için tek hücreli bir cezaevinden, askerlerın yönettiği Kresti'den söz edilebilirdi.Ordjonikidze, Anissimov'dan Lenin'in bu cezaevinde zarar görmeden kalması için mutlak garantiler talep ediyordu. Ordjonikidze'nin söylediği gibi, Anissimov elbette tüm önlemlerin alınacağını, ama bizzat kendisinin de ertesi gün kimlerin eline geçeceğini bilmediğini söylüyordu. Ordjonikidze kızgınlıkla ona şöyle cevap veriyordu: "İlyiç'i size vermeyeceğiz."

Akşam, Alliluyev'in evinde, V.P.Nogin, G.K. Ordjonikidze, J.V.Stalin , Y.D.Stassova ve diğerlerinin katıldığı bir toplantı yapıldı. Ordjonikidze ve Nogin, Anissimov'u ziyaretleri hakkında bilgi verdiğinde, katılanların hepsi kızgınlığa ve büyük bir endişeye kapılıyorlardı; Lenin'in kaderinin kendilerine yüklediği sorumluluğu derinden hissediyorlardı. V.İ.'nin mahkemeye gitmemesi; aynı zamanda gizleneceği bir yer bulunması kararlaştırıldı. Bu tek doğru karardı; zira o zamanlar Rusya'da adil bir yargı yoktu ve olamazdı. Karşıdevrimci askerî klik aramayı sürdürüyordu. Lenin'in kanlı pençelerine düşmesi halinde, onu öldüreceklerdi. Daha iki gün önce, askerler, işçi Voinov'u, Bolşevik gazeteleri dağıttığı için zalimce öldürmüşlerdi. Onların eline düşse, ne yapacakları malumdu.

19 *Pravda*, 28 Mart, sayı 71

Hayat, merkez komite üyelerinin Lenin'in yaşamının kurtulmasına yönelik önlemlerinin tamamen doğru olduğunu gösterdi. Petrograd'daki durum saat başı kötüleşiyordu. Kızıl Muhafız bölüklerinde silahsızlandırma başlamıştı ve Petrograd garnizonunun devrimci bölüğü zorla cepheye geri alınmıştı. Bolşevik gazeteler yasaklanmıştı. Tutuklamalar ve ev aramaları artarak sürüyordu.

6 Temmuzu 7'sine bağlayan gece, askerler Lenin'i tutuklamak için Yelisarov'ların evine gönderildi. Orada Lenin'i bulamadıkları için, oturduğu evi aradılar ve bazı belgeleri alarak gittiler. İki gün sonra, askerler bu baskını tekrarladı. Yine Lenin'i aradılar. Onun evde olmadığının söylenmesine rağmen, saklanılabilecek her yeri aramaya başladılar; yatakların altında, dolapların içinde, perdelerin arkasında, vb. Tüm sepetleri, çantaları açtırdılar ve süngüleriyle deldiler. Subaylar ve askerler hiçbir şey bulamadıkları için, çekip gittiler. Nadejda Konstantinovna'yı, askerlerden biri V.İ.ile benzediğini düşündüğü M.T.Yelisarov'u ve evdeki yardımcı kadını yanlarında götürdüler. Aynı gece, arananı getirmedikleri için şeflerinden azar işittikten sonra tutuklananlar serbest bırakıldı.

Lenin'in Petrograd'da kalması yaşamı açısından tehlikeliydi. Parti merkez komitesinde, V.İ.'nin Sestrorezk bölgesine götürülmesine ve Rasliv istasyonundan çok uzakta olmayan ve bir Sestrorezker işletmesinde işçi olarak çalışan Bolşevik Nikolay Aleksadroviç Yemelyanov'un evinde gizlemeye karar verildi. Rasliv istasyonu, Finlandiya sınırına yakındı ve gerektiğinde Finlandiya'nın daha içlerine doğru kaçırılabilirdi.

Lenin, 8 Temmuz'da, Alliluyev'den kendisine kentin bir haritasını bulmasını rica etti; gerektiğinde Sestrorezk üzerinden Finlandiya'ya gitmek için Primorski istasyonuna en güvenli biçimde nasıl ulaşacağını bilmek istiyordu. Harita tedarik edildi; Lenin, onu inceledi. 9 Temmuz akşamı, Sestrorezk'e hiç de tehlikesiz olmayan yolculuğa hazırlanmaya başladı. Sakalını kesiyor, bıyığını inceltiyordu. Kızıl kahverengi paltosunu giydi, gri bir şapka taktı. Bu giysilerle, bir Finli köylüye benziyordu. Akşam 11'e doğru, Lenin ve ona eşlik eden Stalin ve Alliluyev, genelde karma bir yolcu kitlesinin kullandığı, gece geç saatlere kadar gezenlerin döndüğü son trene yetişmek için Primorski istasyonunda doğru yola çıktılar.

Sözleşilen yerde, Lenin ve ona eşlik edenler, parti merkez komitesinin Lenin'i gizlemekle görevlendirdiği N.A.Yemelyanov tarafından karşılandı. Daha önceden biletleri alan Yemelyanov, yük vagonları arasından V.İ.'yi trene götürdü. Bu daha güvenliydi. Lenin, vagonlardan birine oturdu, gözleriyle vedalaştılar ve tren kalktı. Lenin, rahat bir şekilde Rasliv istasyonuna ulaştı ve hemen birkaç dakika sonra Yemelyanov'un ailesiyle birlikte yaşadığı eve vardı.

Lenin Rasliv'de VI.Parti Kongresi

Yemelyanov ve karısı, Lenin'i samanlıkta kuru ot ambarına yerleştirdiler. Otlar üzerine bir yer yaptılar. Çalışması için bir masa ve iki sandalye yerleştirdiler. Lenin zaman zaman temiz hava almak için küçük bahçeye çıkıyordu; Ye-

melyanovların avlu ve bahçesi ağaçlar ve leylâklar nedeniyle caddeden görülemediği için şanslıydı.

V.İ.'nin samanlıkta kalması uzun sürmedi. Sestrorezk ve Rasliv'deki durum giderek tehlikeli hale geliyordu. Lenin'i arayan ajanlar her yerde kol geziyordu. Oraya tatile gelen çoğunlukla da küçükburjuva insanlar nefretle "Lenin'in kaçışı" hakkındaki söylentileri yayıyorlardı. V.İ.'yi daha güvenli bir yerde saklamak gerekiyordu. Bu nedenle, Yemelyanov, Rasliv gölünün ötesinde, istasyondan 6 km. uzakta, bataklık bir bölgede bir yer kiraladı.

Bir süre sonra, Finli bir tırpancı gibi giyinmiş olan Lenin ve onunla birlikte gelen Zinovyev, gölü bir botla geçip ve otla kaplı bir ağaçtan kulübeye getirildi. Bu kulübe, hemen samanlığın yanındaydı; içeride soğuk gecelerde "yatak odası" olarak kullanılabilecek bir oyuk açılmıştı. Daha sonra, kulübenin yanına çalışması için küçük bir yer yapıldı. Lenin, şaka yaparak "benim yeşil çalışma odam" diyordu. Ortaya iki kütük kondu, biri masa olarak, diğeri oturmak üzere kullanılacaktı. Kulübenin yanında "mutfak" yeri hazırlandı; biribirine çapraz bağlanmış iki çatal dal arasında küçük bir su ısıtıcı asılıydı. Ekmekle birlikte yiyecek ve gazeteleri, Yemelyanov'un karısı ve oğulları getiriyordu. V.İ., o zamanlar Petrograd'da yayınlanan tüm gazeteleri istiyordu. Daha fazla sayıda gazete alıp şüphe uyandırmamak için, Yemelyanov'un oğulları kendi aralarında hangisinin hangi gazeteleri alacağını kararlaştırmışlardı. Gece nöbetlerini de onlar tutuyorlardı. Lenin'in yemek ve çamaşır işlerini Petrogradlı işçi A.O.Tokareva yapıyordu.

Geçici hükümetin ajanları her yerde Lenin'i arıyordu. Lenin'in başına büyük bir para ödülü konmuştu. Rasliv gölünün ötesinde bataklıkta, tatilciler mantar toplamaya geldiklerinde Lenin'in hemen tırpancı giysilerini üstüne geçirmesi gerekiyordu. Ama bu koşullarda bile -konspirasyon kurallarına kesinlikle uyarak- V.İ. gezintiye çıkıyor, güneşleniyor, akşamları Rasliv gölünde yüzüyor ve balık tutuyordu.

Lenin'in kulübesi, bugüne kadar aynı haliyle korunmuştur. Yanında taştan bir anıt bulunmaktadır; üzerinde şöyle yazar: "Burada, Ekim Devrimi'nin lideri Temmuz ve Ağustos 1917'de kamıştan bir kulübede burjuvazinin takibinden gizlendi ve '*Devlet ve Devrim*' kitabını yazdı; bu taştan kulübeyi onun anısına yaptık. Lenin kentinin işçileri 1927."

Lenin, yaşama koşulları çok kolay olmamasına rağmen çok çalışıyor, okuyor ve yazıyordu. İllegallik içinde, sürekli liderinin güvenilir sesini dinleyen ve onun bilgece, sağduyulu aynı zamanda katı liderliğini hisseden partisinin de faaliyetlerini yönlendiriyordu. V.İ., Rasliv'de 'Politik durum' tezlerini, 'Sloganlara ilişkin' broşürü ve 'Anayasa illüzyonları' ve 'Devrimin öğrettikleri' başlıklı yazılarını yazıyordu. Bu çalışmalarında, ülkede Temmuz olaylarından sonra değişen durumun ayrıntılı bir analizini yapıyor ve yeni koşullarda partinin izleyeceği taktiklerin çerçevesini çiziyordu.

Lenin, Temmuz olaylarının devrimin gelişmesinde bir dönüm noktası olduğunu yazıyordu. İkili egemenlik sona ermişti. Karşıdevrimci burjuvazi, örgütlenmiş ve güçlenmişti ve fiilen tüm devlet iktidarını zorla almış ve bir askerî kliğin ellerine bırakmıştı. Menşevikler ve sosyaldevrimciler, devrim davasına ihanet etmiş ve karşıdevrim saflarına geçmişlerdi. Onlar tarafından yönetilen Sov-

yetler fiilen askerî kliğin iktidarını üstlenmiş ve burjuvazinin geçici hükümetinin çaresiz bir kuyruğuna dönüşmüştü. Devrimde barışçıl bir gelişme umutları, Lenin'e göre nihaî olarak ortadan kalkmıştı.

Temmuz'da devrim sürecinin barış dışı yoldan kesintiye uğratılmasının suçu Bolşeviklerde değildi. Nihaî olarak karşıdevrimci saflara geçerek burjuva ile ittifak politikasını taçlandıran Menşevikler ve sosyaldevrimciler suçluydu. Devrimde barışçıl olmayan, acı dolu bir yola gidiş başlamıştı. Karşıdevrimci burjuvazinin iktidarı, artık yalnızca şiddet yönetimiyle yıkılabilirdi. Lenin, Bolşevikleri, illegal mücadele yöntemlerini legal olanlar ile birleştirdikleri ve silahlı ayaklanma hazırlığı için güçleri biraraya getirdikleri 1912-1914 yıllarında, çarlık döneminde izlenen yolun aynını izlemeye çağrıyordu.

Ülkenin siyasî durumundaki temel değişiklik, partinin taktik sloganlarının değiştirilmesini gerektiriyordu. "Politik durum" başlıklı yazısında ve "Sloganlara ilişkin" başlıklı broşürde, Lenin "Tüm İktidar Sovyetlere" sloganının geçici olarak kullanılmamasını dile getiriyordu. Bu slogan, devlet iktidarının oynak bir zeminde durduğu ve geçici hükümetin ve Sovyetlerin devlet iktidarını karşılıklı uzlaşma temelinde aralarında paylaştıkları 4 Temmuza kadar süren barışçıl devrim gelişimi döneminin koşullarına uygundu. Şimdi bu slogan doğru olmaktan çıkmıştı, zira sosyaldevrimci ve Menşevikler bu sloganlarda kendilerini öne çıkardıklarından varolan Sovyetler iflas etmişlerdi; iktidarın Sovyetlere geçmesi çağrısı, nesnel olarak halkı kandırmaktı ve bir Don Kişotluktu; bir karikatür gibi içi boşaltılmıştı.

V.İ., aynı zamanda, "Tüm İktidar Sovyetlere" sloganının geçici olarak geri çekilmesinin, Bolşevik Partisinin yeni devlet tipi olarak Sovyet Cumhuriyetinden vazgeçmesi anlamına gelmiyordu, diyordu. Lenin, sınırsız bir iktidara sahip Sovyetlerin, Rusya devriminin yeni bir yükselişinde ortaya çıkacaklarını, ama burjuva ile ittifaka giren organ olarak şimdiki sosyaldevrimci-Menşeviklerin değil, burjuvaziye karşıdevrimci bir mücadele organı olarak ortaya çıkacaklarına inanıyordu. Sosyalist devrimin zaferi durumunda, Bolşevikler tüm devleti yalnızca Sovyetler biçiminde oluşturacaklardı.

Lenin'in, çok illegal yaşamasına rağmen, parti MK'dan bazı yoldaşlarla -G.K.Ordjonikidze, V.İ.Sof, A.V.Şotman ve E.Raçya- düzenli olarak bağlantısı vardı. Hiçbir ajana yakalanmamak ve V.İ.'nin bulunduğu yeri ele vermemek için büyük bir dikkatle biraraya geliyorlardı.

Lenin, kendini ziyarete gelen yoldaşlarından kentte, o yerini değiştirdiğinden beri neler olup bittiği, işçi ve askerler arasında nasıl bir hava estiği, Bolşevik örgütte, Petrograd Sovyetinde neler olup bittiği, vb. hakkında ayrıntılı bilgi alıyordu. Lenin, olayların gidişatının sosyalist devrimin zaferine götüreceğini ve ülkede işçi sınıfı iktidarının kurulacağı o günün uzakta olmadığını görüyordu. Liderin bu inancı, partiyi de etkiliyor ve böylesine zor bir dönemde teşvik edici oluyordu. Sergo Ordjonikidze, bu konuda anılarında şöyle yazmıştır: "Önce bize darbe vurdular, ama o, yaklaşık iki ay önceden zafere götüren bir ayaklanma olacağını tahmin etmişti." Ordjonikidze, bir Bolşeviğin iktidarın gerçekten yakında proletaryaya geçebileceği ve hükümetin başının Lenin olacağı sözlerini Lenin'e aktarıldığında, çok ciddî olarak şöyle bir yanıt verdiğini söylüyordu: "Evet, öyle olacak."

Lenin'in "Politik durum" tezleri, "Sloganlara ilişkin" başlıklı broşürü, "Devrimin öğrettikleri" başlıklı makalesi, vd. çalışmaları, Temmuz sonu- Ağustos başı Petrograd'da yapılan VI. Bolşevik Partisi Kongresinin kararlarının temelini oluşturuyordu. Parti kongresi, Lenin'i oybirliğiyle fahri başkanlığa seçiyordu. Bu tarihsel parti kongresinin çalışmalarını illegal koşullarda yöneten V.İ., kongrenin en önemli kararlarının üzerinde yapılan çalışmalara ve onların kaleme alınmasına katılıyordu. "Sloganlara ilişkin" başlıklı broşürü, parti delegelerine dağıtıldı.

Ele alınan ilk sorunlardan biri, Lenin'in mahkemeye çıkması konusu idi. Tartışmaya on parti delegesi katılmıştı. Bu soruna ilişkin olarak G.K.Ordjonikidze tarafından hazırlanan raporda ve tüm tartışmalarda Lenin'in geleceğine yönelik endişeler vardı ve büyük bir sorumluluk hissediliyordu. Konuşmacılar, Lenin'in karşıdevrimci mahkemeye çıkmayı reddeden tavrını onaylıyorlardı. "Yoldaş Lenin'i hiçbir şekilde teslim etmeyeceğiz" diyordu Ordjonikidze. Djerzinski ise, "Lenin'e karşı bir kışkırtma, bize karşı, partimize karşı, devrimci demokrasiye karşı bir kışkırtmadır: Lenin'i teslim etmeyeceğimizi açıklamamız gerekir" diyordu. Skripnik, parti kongresinin kararlarında, parti kongresinin liderinin tavrını onayladığını, Bolşevik Partisine ve liderine yönelik iftiraların prosteto edildiğini ve "onları karşıdevrimci çetenin taraflı sınıf mahkemesine teslim edilmeyeceğinin" yer alması gerektiğini dile getiriyordu. Ortaya çıkan koşullarda Lenin'in mahkemeye gitmesine karşı olan delegelerin bir kısmı (Stalin, Volodarski, Laşeviç, Manuilski ve diğerleri), gene de, mahkemenin "dürüst" ve "adil" olması, onun güvenliğini sağlaması ya da devrimci partilerin temsilcileri ile birlikte bir "nesnel" jüri, vb. durumunda, olanaklı görüyorlardı. Stalin, "Mevcut durumda iktidarın kimin elinde olduğu henüz belli değil. Tutuklanma durumunda, kaba şiddete maruz kalıp kalmayacaklarının garantisi yok. Mahkemenin demokratik olması ve onları öldürmeyeceğinin garantisi verildiğinde durum farklı olacaktır... Durum netleşmediği sürece, resmî iktidar ve fiilî iktidar arasında kör dövüşü sürdüğü sürece, yoldaşların resmî makamlara gitmeleri anlamsız olur. Ama iktidarın başında yoldaşlarımızı şiddetin uygulanmasından koruyabilecek, en azından biraz onurlu ..bir iktidar söz konusu olduğunda, onlar ortaya çıkacaklardır."[20]

Böyle bir tavır, ülkedeki durumun yanlış değerlendirildiğinden ve Bolşeviklerin bir kısmı için mevcut anayasa ilüzyonlarını yansıttığından net değildi.

Oybirliğiyle kabul edilen RSDİP(B) VI.Parti Kongresi kararında, karşıdevrimci makamların mahkeme davalarına karıştıkları koşullarda, "mahkeme tarafsız olmadığı gibi, mahkemeye çıkarılanların temel güvenlikleri için bile garanti hiçbir şekilde yok" sözleri yer alıyordu

Parti kongresi, Lenin'in "Tüm İktidar Sovyetlere" sloganının geri çekilmesi önerisini onayladı ve partiye, karşıdevrimci burjuva diktatörlüğünün tümüyle ortadan kaldırılması ve proletarya ve yoksul köylülerin silahlı ayaklanması ile iktidarın ele geçirilmesi için mücadele çağrısında bulundu. Parti kongresi, Lenin'in öğretisi ile tam uyum içersinde, işçi sınıfı ve yoksul köylü ittifakının sosyalist devrimin zaferi için en önemli önkoşul olduğunun altını çiziyordu. "Politik durum hakkında" yazısına ilişkin kongre kararında, "ilerlemiş ülkelerin

20 RSDİP (Bolşevikler) 6. Parti Kongresi . Ağustos 1917, Protokoller, Moskova 1958, s.27, 28, Rusça

devrimci proletaryası ile ittifak içinde, barışa ve sosyalist toplum düzenine yöneltmek için" bu devrimci sınıfların kendi devlet güçlerini kullanacakları yer alıyordu.

Parti kongresi, konuşmalarında Rusya'da sosyalist devrimin zaferine inanmadıklarını ifade eden N.S.Angarski, Y.A.Preobraşenski ve K.K.Yurenev'i reddediyordu.Buharin'in önerdiği Rusya'da devrimin gelişimine ilişkin Leninizm karşıtı bir şema da Parti kongresi tarafından eleştirildi ve reddedildi. Bu şema, işçi sınıfının ve yoksul köylülerin ittifakını reddediyordu. Parti kongresi, Lenin'in sosyalist devrim teorisini, sosyalizmin zaferinin önce tek bir ülkede; Rusya'da gerçekleşeceği öğretisini savunuyordu.

"Politik durum üzerine" ilişkili karar dışında, parti kongresi, "İktisadî durum üzerine", "Kurucu Meclis için seçim kampanyası", "Sendika hareketinin görevleri", "Gençlik birlikleri üzerine", "Propaganda üzerine" vb. ilişkili olarak da kararlar alıyordu. Ayrıca, partinin tüzüğü kabul ediliyordu.

RSDİP(B)'nin VI. Parti Kongresi, gizli oylamayla V.İ.Lenin'in başında olduğu MK'yı seçti ve sayısını bir o kadar daha artırdı. Lenin, Parti kongresi tarafından Kurucu Meclisin Bolşevik Partisinin adayı olarak gösterildi.

Parti kongresinin tüm kararları, işçi sınıfının ve yoksul köylülerin silahlı ayaklanmaya, sosyalist devrimin zaferinin hazırlanmasına yönelikti. Bu çaba, öncelikle partinin tarihteki ve devrimdeki önemini göstermektedir

Merkez komite, Parti kongresinin emriyle ve onun adına, "Rusya'daki tüm emekçilere, tüm işçilere, asker ve köylülere" başlıklı manifestosuyla sesleniyordu; bu manifestoda, sosyalist proletaryanın emperyalist burjuvaziye karşı vereceği kavganın, sosyalizmin güçlerine zafer kazandıracağına olan güven dile getiriliyordu. "Partimiz, bu kavgaya bayrağıyla gidiyor...Parti bayrağımızı, zorbaların ve kirli iftiracıların, devrime ihanet edenlerin ve sermaye yaltakçılarının önünde indirmedi. Bayrağı yukarda tutmaya devam edecek ve sosyalizm için, halkların kardeşliği için mücadele edecek. Zira yeni bir hareketin yaklaştığını ve yaşlı dünyanın ölüm saatinin yaklaştığını biliyor."

Parti kongresinden hemen sonra, MK Lenin'in "Sloganlara ilişkin" başlıklı broşürünü dört yüz parti örgütüne gönderiyordu. Bir süre sonra da, Parti kongresinin kararları açıklanıyordu.

Helsingfors'a Gidiş

Otlar biçildikten sonra Lenin'in tırpancı olarak giyinerek gizlenmesi zordu. Kulübenin yanına avcılar geliyor ve kentte, Lenin'in Sestrorezk işletmelerinden birinde çilingir olarak gizlendiği söylentileri yayılıyordu. Lenin'i bulmaya çalışan Kerenski'nin ajanları, Petrograd çevresini yeniden didik didik ediyordu. Hatta köpekler eşliğinde aramaya başlamışlardı. Yüzlerce gönüllü ispiyoncu bu işe katıldı. Günün birinde gazetelerde bir " hücum taburunun" elli subayının Lenin'i yakalamaya ya da öldürmeye yemin ettikleri haberi yayınlandı.

V.İ. için başka, daha güvenli ve daha korunmalı bir yer bulmak gerekiyordu. MK, Finli Bolşevikler tarafından Lenin'in Finlandiya'ya götürülmesi kararı aldı. Bu görevi, Ordjonikidze VI. Parti Kongresi delegesi A.V.Şotman'a verdi.

Şotman, bir Finli işçi ve Bolşevik Einov Raçya ile birlikte hemen harekete geçti. N.A.Yemelyanov, Sestrorezkli işçi Konstantin Petroviç İvanov adına bir kimlik ve geçiş izni tedarik etti; Lenin makyaj yaptı ve perukla fotoğrafı çekildi. Fotoğraf, kimliğin üstüne yapıştırıldı ve Sestrorezk milis komisyonunun gerçek mührüyle damgalandı.

Yoldaşlar Finlandiya'ya yolu bulduktan sonra, Lenin'e ateşçi gibi giyinerek bir lokomitifte oraya gitmeyi önerdiler. Kendisinden onay aldıktan sonra, tanıdıkları makinist H.E.Yalava ile Lenin'i sınıra götürmesi konusunda anlaştılar.

8 Ağustos akşamı geç saatlerde Lenin kamıştan kulübesinden çıktı. Karanlıkta tren istasyonuna kadar yaklaşık on kilometre yürünmesi gerekiyordu. Yolda yanındakiler yolu kaybetti; sonra üzerinden geçmeleri gereken bir su kenarına geldiler. Yine yolu şaşırıyorlardı. Yolda bir orman yangınıyla karşılaştılar. İlerlemek tehlikeli olacaktı, turbalı bataklık yanıyordu ve bataklıkta batabilirdiler. Yolu değiştirdiler. Çok tehlikeli bir durumla karşıkarşıyaydılar: Sınır yakındaydı ve kolayca askerlerın ellerine düşebilirlerdi. Sonuçta, yorgun ve bitkin bir durumda, askerlerin geceyi geçirdiği Dibuni istasyonuna vardılar. Lenin istasyonun alt kısmındaki çalılığa saklanmak için ancak zaman bulabildi. Ama, danışmaya giden ve biletleri almak isteyen Yemelyanov hemen orada askerler tarafından tutuklandı. Tren geldiğinde, Lenin hemen son vagonlardan birine bindi ve Raçya ile birlikte Udelyana istasyonuna kadar rahat bir şekilde geldi. Orada, Finli işçi E.G.Kalske'nin evinde geceledi.

Ertesi gün, Lenin, Raçya ve Şotman eşliğinde tekrar istasyona geldi. Trene binmeden önce, Şotman'a mavi kaplı bir defter verdi ve onu iyi saklamasını rica etti. İllegalliğe geçtikten kısa bir süre sonra yazmış olduğu ve Yelisarov'un evi aranırken askerlerın eline geçen Kamenev'e yazdığı kısa bir mektupta şu satırlar yer almıştı: "...beni öldürürlerse, sizden '*Marksizm ve Devlet*' başlıklı defterimi yayınlamanızı rica ediyorum." V.İ., mavi kaplı defterine büyük önem veriyordu; içinde Marx ve Engels'in devlete ilişkin sözlerini toplamış ve analizini yapmıştı ve sosyalist devrim sırasında, burjuva devlet aygıtının yıkılmasına ilişkin, proletarya diktatörlüğü, proleter demokrasi, sosyalizm ve komünizme ilişkin bir dizi önemli tez formüle etmişti. Lenin'in yazısı, sosyalist devrim ve devlet sorunlarında II. Enternasyonal'in oportünistlerinin ve anarşistlerin maskesini düşürüyordu. Bu, genel olarak tanınan '*Marksizm ve Devlet*' yazısıydı.

Makinist Hugo Yalava, Lenin'i ateşçi olarak lokomotife aldı. V.İ., odun parçalarını gayretle birbiri ardına ateşe atıyordu. Beloostrov istasyonuna rahat bir şekilde vardılar. Burası bir sınır istasyonuydu ve yolcuların kağıtları kontrol ediliyordu. Lokomotifte de kontrol yapılabilirdi. Ama deneyimli ve becerikli Yalava Lenin'i bu tehlikeden kurtardı. Lokomotifi diğerlerinden çözdü ve "su doldurmak için" hemen uzaklaştı. Ancak üçüncü işaret verildiğinde lokomotifi hemen trene bağladı, tiz sesli düdüğü çaldı ve hemen harekete geçti.

Birkaç dakika sonra Lenin, Teriyoki'ye varmıştı. Şotman'dan defterini geri aldı ve kısa bir süre sonra on iki kilometre uzaktaki Yalkala köyüne vardı. Köyün dışındaki ormanın kıyısında bulunan Finli işçi P.G.Parvianien'in evine yerleşti. Einov Raçya anılarında, Lenin'in bir defa bile evde kalmadığını, ek binada kaldığını anlatmaktadır. "Herhangi bir nedenden dolayı, V.İ., bu mekânı çok seviyordu ve orada oturmak istiyordu. Yer temizlendi, bir masa, lamba, kısaca ihtiyacı olan her şey odaya yerleştirildi; orası çalışma yeriydi. Evde çalışamı-

yordu; çocuklar onu rahatsız ediyordu ve bundan dolayı, sanırım, sırf çalışma fırsatı yakalayabilmek için belki de kümeste bile oturmayı kabul edebilecekti."[21]

Yalkala'da Lenin çok çalışıyor ve yazıyordu; dinlenmesi gereken zamanlarda ev sahibine bahçe işlerinde ve çim biçmede yardım ediyordu, mantar ve kırmızı yaban mersini toplamak için ormana gidiyordu , Kahvi-Yaerbi gölünde yüzüyor, kayıkla gezinti yapıyor ve balık tutuyordu. Lenin'e, Pervianien'ın çok sevdiği küçük çocukları eşlik ediyordu. Çocuklarla birlikte olmak ona her zaman büyük mutluluk veriyordu.

Yalkala, Lenin için yalnızca kısa süreli bir kaçış yeriydi. Rus sınırına yakınlığı nedeniyle, orda uzun süre kalması tehlikeliydi. Helsingfors'ta kendisine uygun bir ev bulunana kadar, Yalkala'da kaldı. Bundan kısa bir süre sonra, kendisini Finlandiya içlerine götürecek iki Finli Helsingfors'tan Yalkala'ya geldi. Bu genç işçiler, Helsingfors Halkevi oyuncularıydılar. Lenin'i Finli din adamı kılığına soktular. Onların eşliğinde Lenin, trenle Helsingfors'tan 130 km.uzaklıktaki küçük Lahti kentine vardı ve Finli bir işçinin evinde yaşamaya başladı. Sonra, Lenin bir kez daha bir günlüğüne Malm istasyonunda, Fin meclisi milletvekili Viyk'in köy evinde kaldı. Onun yardımıyla, İsveç'te bulunan Bolşevik MK'nın yurtdışı bürosuyla posta bağlantısı kurdu. Orada kaldı.

Helsingfors'ta, Lenin o zamanlar Helsingfors polis şefi olan Finli sosyaldemokrat Gustav Rovio'nun evinde kalıyordu. Konspirasyondan dolayı ve Lenin'i korumak gerektiğinden, bundan başka yol bulunamamıştı. Rovio'nun karısı köyde olduğundan ev o sıra boştu. Helsingfors'ta Lenin Finli işçiler Ussenius ve Blumkvist'in de evlerinde kaldı. Rovio, Lenin'in makinist Yalava aracılığıyla Petrograd ile bağlantı kurmasını sağlıyordu. Yalava, Viborg'da N.K.Krupskaya'nın illegal yaşadığı evin yakınında oturuyordu.

Rovio anılarında şöyle yazmaktadır: "Bizde herşey düzenlenmişti; akşamları posta trenini bekliyordum, tüm gazeteleri alıyor ve Lenin'e getiriyordum. Lenin, gazeteleri hemen okuyor ve gece geç saatlere kadar yazı yazıyor, sonraki gün Petrograd'a göndermek üzere bana veriyordu. Gündüzleri yemeğini kendi hazırlıyordu."[22]

Lenin'in bulunduğu yeri çok az sayıda Bolşevik biliyordu. Ama, yasaklanmış olan *Pravda* yerine Bolşevikler tarafından yayınlanan "*Proletari*" ve "*Raboçi*" gazetelerinde yayınlanan yazılarını tüm parti üyeleri izliyordu; liderlerinin çalışmalarına devam etmesi ve emniyette olması onları sevindiriyordu.

Petrograd Kent Dumasının seçimlerinin yapıldığı 20 Ağustos gününün burjuva gazetelerinde yeniden Lenin hakkında iftiraların yayınlanmasıyla bağlantılı olarak, Lenin *Proletari*'de çok önemli ve öğretici olan "siyasî şantaj" başlıklı yazısını yayınladı. Bu yazıda, emperyalist burjuvazi tarafından devrimci partileri ve liderlerinin izini sürmek ve politika yapma olanağını ellerinden almak için uygulanan özel yöntemlerin dikkate alınması gerektiğine işaret ediyordu. Devrimci proletarya partisinin siyasî karşıtları siyasî şantaj, yalan ve iftira etmeden duramıyorlardı. Böylesine alçak ve haindiler.

Lenin, iftira edilen, takibe alınan devrimcilerin proletaryaya doğru ve dürüst hizmet etmelerinin burjuvazinin ateş püsküren nefretine yol açtığını, onun

21 *Krasnaya Letopis*, 1934, sayı 1 (58), s.84
22 *Ekim'deki Lenin Anılar*, Moskova 1957, s.264, Rusça

en iyi kanıtı olduğunu yazıyordu. siyasî şantajcılarının saldırılarını doğrudan yaşayan Bolşevikler, muhteşem Rus şair N.A.Nekrasov'un anlamlı dizelerini kendileriyle özdeşleştirebilirler, (bu dizeleri daha sonraları da sık sık tekrarlamıştır) diye yazıyordu:

"Övgüyle incelmiyor bedeli.
Öfkenin kin dolu bağırtısında
O, coşkunun alkışını duyuyor."

Lenin, burjuvazinin iftirasına maruz kalan bir devrimcinin, şantajcıların karşısına Marksist partinin güvenini koyabilmeliydi ve burjuva mahkemeleri önünde "sorunun araştırılmasına" değin açık faaliyetinden çekilmemesi gerekiyordu. V·İ., kendimizi proletaryanın yargısına; kendi proletarya partimizin yargısına bırakmalıyız, diyordu.

Lenin bu makalede, büyük bir gurur ve müteşekkir duygularıyla Bolşevik Partisi üzerine şöyle yazıyordu: "Partiye inanıyoruz, onda aklı, çağımızın onur ve vicdanını görüyoruz." Bu etkileyici sözleriyle, Rusya ve enternasyonalist işçi hareketi öncesinde Komünist Partisinin dünya tarihi açısından kazançlarını, Marksist teorik olgunluğunu, sosyalist devrim davasına sınırsız bağlılığını ve muhteşem ahlakî özelliklerini yüceltiyordu.

Helsingfors'tan ayrılmadan önce Finlandiya sosyaldemokrat parti MK üyesi O.V.Kuzinen ile bir konuşma yaptı. Lenin, bu konuşmada, Finli sol sosyaldemokratlara, mecliste Finlandiya'nın geçici Rus hükümeti ile ilişkilerini koparmasını savunmalarını öneriyordu. Lenin şöyle diyordu: Geçici hükümetin Finlandiya'nın içişlerine karışmasına karşı tutarlı politikanın doğru devrimci politika olduğu konusunda kendi saflarınızda Kerenski ve Menşeviklerin kuşku uyandırmasına izin vermeyin. Kerenski'nin emrine rağmen meclisin tasfiyesinin yasalara uygunluğunu kabul etmemekle doğru yaptınız. Bolşevik Partisi, Finlandiya'nın bağımsızlığının kabul edilmesinden yanadır; Rusya'da iktidar devrimci işçi sınıfının eline geçtiğinde, bu konuda kolayca anlaşma sağlanacaktır.

Lenin, sosyalizmin perspektifleri açısından, Finlandiya'nın doğal kömür ve demir kaynakları bulunmadığından, tek başına sosyalizmi kuramayacağını, ancak gelecekteki Sovyetler Rusya'sı ile sıkı işbirliği içinde, kendi ülkeleri için de olanaklı olacağını belirtmiştir.

V.İ., konuşmasının sonunda, bir gün sonra Petrograd'a gitmeyi düşündüğünü söylüyordu. O.V·Kuzinen, Lenin'in Petrograd'a dönüşünde karşılacağı tehlikeden endişe duyduğunu belirttikten sonra gidişini geçici olarak geciktirip geciktiremeyeceğini sorduğunda, Lenin şöyle yanıt veriyordu: Hayır, daha fazla bekleyemem. Sovyetlerin iktidar mücadelesinde büyük saldırı için koşulların hızla olgunlaşmakta olduğunu belirtiyordu. Bu düşüncesini, Petrograd Sovyetlerinin bir oturumunda yapılan tartışmalar üzerine eski Rus gazetelerinde yer alan bir habere, cepheden gelen subay Dubassov'un Bolşevik olmadığını, ama cephede gerçek durumu gördüğünü, dolayısıyla ordunun savaşamadığı ve savaşamayacağının kesin olduğunu söylemesine ve yazmasına dayandırıyordu. Bu tarafsız subayın açıklamasında, Rusya'da devrimci durumun hızla olgunlaştığının işaretlerini görüyordu.

N.Konstantinovna Krupskaya, Sestrorezker işçisi Agafya Atamanova'nın kimliği ile ikinci kez yolculuk yapıyordu. Anılarında şöyle yazmaktadır: "İlyiç çok sevinçliydi. Mücadele hazırlıklarına yakın olmanın, onların merkezinde bulunmanın özlemi gözlerinden okunuyordu. Ona bildiğim her şeyi anlattım. Birkaç gün Helfingfors'ta kaldım."[23]

Lenin, Finlandiya'da Marksizm teorisine ilişkin olarak yoğun incelemeler yapıyordu. Burada, o muazzam "*Devlet ve Devrim*", "*Yaklaşan Felâket Onunla Nasıl Mücadele Edilir?*" ve "*Bolşevikler Devlet İktidarını Ele Geçirecekler mi?*" yapıtlarını yazıyordu. Bu yapıtlarda, devlet ve proletarya diktatörlüğüne ilişkin olarak Marksist öğretiyi geliştiriyor, proleter devlet iktidarının iç ve dış politikasının esaslarını formüle ediyor ve atılacak ilk adımların ve acil pratik önlemlerin taslağını hazırlıyordu.

"*Devlet ve Devrim*"

Lenin'in Ağustos ve Eylül 1917'de yazdığı muhteşem yapıtı "*Devlet ve Devrim*", Kautski ve diğer oportünistlerin bozmaya çalıştığı Marksizmin devlet öğretisinin ilk kez çok kapsamlı ve sistematik olarak ele alındığı bir çalışmadır. Bu öğretinin analizi ve doğru yorumlanması çok önemliydi, çünkü Rusya'da sosyalist devrimin olgunlaştığı koşullarda, bilimsel ve pratik açıdan devletin işlevi sorunu kronikleşmişti.

Burjuvazinin ideologları ve onları sosyalist partilerde izleyen oportünistler, sömüren sınıfların egemenliğini haklı gösterme ve burjuva devletinin sınıf karakterini gizleme amacı güden sayısız devlet teorisi ortaya atıyorlardı. Onlara göre, burjuva devleti, toplumun farklı sınıflarının çıkarlarını birbirleriyle uzlaştırma görevi bulunan sınıflarüstü bir organdı. Lenin, bu hayalci görüşleri çürütüyor ve devletin ortaya çıkışına yönelik ilk kez gerçek bir bilimsel açıklamayı yalnızca Marksist öğretinin getirdiğine ve gerçek doğasını ortaya çıkardığına işaret ediyordu.

Esas olarak devlet, Marksizmde, bir sınıfın başka bir sınıfı baskı altına alma aracıydı. Halkı sömüren sınıfların diğer egemenlik araçları gibi, devlet de özel mülkiyetin ortaya çıktığı ve toplumun uzlaşmaz sınıflara bölündüğü bir zamanda ortaya çıkmıştı.

Yalnızca köleci ya da feodal toplumda değil, kapitalist toplumda da devlet, halkın ezici çoğunluğunu oluşturan emekçi kitleleri baskı altında tutma aracıydı. Lenin, emperyalizm aşamasında burjuva devlet aygıtının ("Burjuva diktatörlüğü") hızla güçlendiğini, devrimci proletaryaya, ezilen halkların ulusal kurtuluş hareketine , vb. yönelmiş bürokrat ve askerî aygıtın o zamana değin hiç görülmemiş biçimde büyüdüğünü yazıyordu. Lenin, Marksist devlet öğretisinin karakterini ortaya koyarak, tüm eski devrimlerin, burjuva devlet aygıtını mükemmelleştirdiğini açıklıyordu. Çok çeşitli burjuva devleti biçimleri ortaya çıkmıştı, ama özde aynıydılar: Hepsi de, bir burjuva diktatörlüğü. Proletarya devrimi, onu yok edecek, ortadan kaldıracaktır ve yerine proleter devlet aygıtı "proletarya diktatörlüğü" geçecektir.

23 Nadejda Krupskaya: *V.İ. Lenin İle İlgili Anılar*, s.419

"Sosyalist ekonomiyi 'hayata geçirmek' için, proletaryanın devlet iktidarına; hem sömürenlerin direncini baskı altına almak, hem de halkın, köylülerin, küçükburjuvazinin, yarı proleterlerin oluşturduğu muazzam kitleyi *yönetmek* için merkezî bir iktidar örgütüne ihtiyacı var." [24] Marksizmde esas olan, proletarya diktatörlüğü öğretisidir. "Marksizm, sınıf mücadelesiyle birlikte, *proletarya diktatörlüğünü* de kabul eder." [25]

Lenin bu yapıtında, Marksizmin sosyalist devrimin ve işçi sınıfı diktatörlüğünün yasaları ve zorunluluğu üzerine çok önemli tezlerini tüm yönleriyle ele alıyor, onun karakterini ortaya çıkarıyor ve sosyalist toplumun oluşması sırasında proleter devletin örgütsel işlevinin altını çiziyordu. Lenin, proletarya diktatörlüğünün yalnızca kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminin devleti olduğunu; esas ve belirleyici işlevi şiddet ve baskı olan sömüren devletten özünde farklı olduğunu vurguluyordu. Proletarya diktatörlüğünün karakteri, halk kitleleri tarafından sömürenlere karşı uygulanacak şiddet değil, yapısıdır. Proletarya diktatörlüğü, halkın ezici çoğunluğunun çıkarlarını dile getirir ve insanın insan tarafından her türlü sömürüsünü ortadan kaldırmayı ve sosyalist toplumu kurmayı amaçlar. Lenin yapıtında olağanüstü somut biçimde ve kanıt göstererek proletarya demokrasisinden demokrasinin en üst biçimi olarak söz eder ve onu, biçimsel, sınırlı ikiyüzlü burjuva demokrasisinden ayırır.

V.İ., Marksistlerin dikkatini hep şuna çeker: "Kapitalizmden komünizme geçiş elbette sayısız siyasî biçime bürünmek durumundadır, ama esas olan yalnızca *biridir*: *Proletarya diktatörlüğü*." [26]

Lenin, Komünist Partisinin belirleyici rolünün, yalnızca proletarya diktatörlüğünü kurmak değil, güçlendirmek, sosyalizm ve komünizmi kurmak olduğunu gösterir. Proletaryanın partisi, proletarya diktatörlüğü sisteminde örgütleyici ve yönetici güçtür. "Marksizm , işçi partisini eğiterek, iktidarı ele geçirebilecek ve *tüm halkı* sosyalizme *götürebilecek*, yeni düzeni yönetip ve örgütleyebilecek, toplumsal yaşamın düzenlenmesinde burjuvazi olmadan ve burjuvaziye karşı tüm emekçilerin ve sömürülenlerin öğretmeni, yöneticisi, lideri olacak proletarya öncülerini eğitir." [27] Bu formülde, Komünist Partisinin görevleri, yüce amacı ve programı bütün bir tarihsel aşama için dâhiyane biçimde belirlenmiştir.

Lenin'in Marksist teoriye yaptığı büyük bir katkı, "*Devlet ve Devrim*" başlıklı yapıtında sosyalizm ve komünizm öğretisini, komünist toplumun gelişim sürecinde geçirdiği iki ana evreye ve devletin ortadan kalkmasının koşullarına yönelik olarak incelemiş olmasıdır. Lenin, kapitalizmin kaçınılmaz olarak yerine geçecek olan sosyalizm ve komünizmin, insanın insan tarafından sömürüsünü dışarıda bırakan aynı tipte bir ekonomik temel -üretim araçlarının ortak mülkiyeti temelinde- üzerinde gelişeceğini gösterdi. Sosyalizm ve komünizm arasında farklılık, iktisadî, siyasî ve kültürel olgunluk derecesina bağlı olarak ortaya çıkacaktır. Sosyalizm, komünizmin ilk ve alt aşamasıdır. Toplumsal üretimin gelişme düzeyi, halen toplumda yalnızca "*herkesten kendi yeteneğine, herkese ürettiğine göre*" ilkesini gerçekleştirmeye izin verecek şekildedir. Bu gelişim

24 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.25, s.416
25 Aynı kitap, s.424
26 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.25, s.425
27 Aynı kitap, s.416/417

aşamasında toplum eski toplumun izlerini ve içinde doğduğu toplumun özelliklerini taşımaya devam edecektir.

İnsanlar farklı niteliklere sahip olduklarından, çalışma, yetenek ve becerileri aynı olmadığından ve aile bileşimleri farklı olduğundan, aynı iş için aynı ücret temelinde farklı gelir elde edeceklerdir. Ama böyle bir düzen, komünist toplumun ilk aşaması için kaçınılmazdır ve toplum sosyalist gelişim evresini yaşamadan kapitalizmden komünizme sıçramayı başaramaz. İnsanlık kapitalizmden doğrudan yalnızca sosyalizme; başka bir deyişle, üretim araçlarının ortak mülkiyetine ve her kişinin ürettiği işin ölçüsüne göre üretiminin dağıtımına geçebilir."[28] Bu nedenle, sosyalizmde toplumun ve devletin, emeğin ölçüsü ve tüketimin ölçüsü üzerinden hesap sorması ve denetimi çok büyük önem taşımaktadır.

Komünizmde, başka bir deyişle, sosyalizmin güçlenmesiyle gelişen komünist toplumun daha ileri evresinde aynı ilke geçerlidir: *Herkesten kendi yeteneğine, herkese kendi ihtiyacına göre.* Lenin'e göre, bu, yalnızca toplumun yüksek gelişmişlik düzeyinde; zihinsel ve bedensel emek arasında önemli farkların aşıldığı, emeğin insanın ilk hayatî ihtiyacına dönüştüğü ve üretim güçlerinde muazzam bir büyümenin sağlandığı ve yeni insan yetiştirildiğinde maddi ve zihinsel metanın aktığı ve toplumun bu metada fazlalık yarattığı yerde mümkün olur.

Lenin, *"Devlet ve Devrim"* kitabında, devletin yok olup gitmesinin ekonomik temellerine yönelik soruyu ayrıntılı olarak araştırmaya girişiyordu. Ona göre devletin ortadan kalkması, komünizmin ileri evresine bağlıydı ve bunun, doğal olarak uzun, yavaş bir süreç olduğunu vurguluyordu. Devlet, insanlar toplumsal birlikte yaşamanın temel kurallarını izlemeye alıştıkları ve özgür iradeleriyle kendi yeteneklerine göre çalışıp da ürettikleri zaman tümüyle yok olup gidecekti. Devlet, ancak tam anlamıyla konüminst toplumda nihaî olarak ortadan kalkacaktı.

Lenin, "komünizmin ilk ya da daha alt ve daha üst aşamaları arasındaki farkın, siyasî zeminde zamanla çok daha büyüyebileceği"[29] düşüncesini dile getiriyordu. Devletin ortadan kalkmasının siyasî önkoşulu, sosyalist demokrasinin gelişmesini sürdürmesi ve mükemmelleşmesiydi. Lenin, devlet ve kamu yönetimi ile bağlantılı tüm makamlarda seçimle iş başına gelme, tüm idarî kadroları azledilebilme ve *tüm* emekçiler tarafından kontrol ve denetim uygulanabilmesine ilişkin ilkelerin gerçekleştirilmesine büyük önem veriyordu.

V.İ. Lenin'in yapıtı *"Devlet ve Devrim", Bolşevik Partisinin ideolojik-teorik donanımı* açısından önemli bir katkıydı. Bu yapıtta geliştirilen dâhiyane düşünceler partiyi Ekim Devrimi'nin başarısı, sosyalizmin kurulması mücadelesinde yönlendiriyordu; bunlar, önümüzde duran büyük görevlerin başarıyla çözümlenmesi için bugün bile kılavuzluk işlevi görmektedir.

Yaklaşan Felâketten Çıkışın Yolu Sosyalizmde

1917 sonbarında, emperyalist savaşın dördüncü yılında, Rusya'nın ekonomik durumunda hızlı bir kötüleşme başlıyordu. Demiryolu trafiği harap olmuş-

28 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.24, s.70
29 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.25, s.484/485

tu. Üretim yerleri ve fabrikalara hammadde, kömür ve metal tedariki çok yavaşlamıştı. Metal ve kömür üretimi giderek hızla azalıyordu ve kitlesel ihtiyaç mallarının üretimi çok düşmüştü. Ekonominin kötüye gitmesi, kaçınılmaz olarak açlığa yol açmıştı. Lenin, çarlık rejiminin ve burjuvazinin ülkeyi çökme noktasına getirdiğini yazıyordu.

Burjuvazi, yaklaşan ekonomik felâkete karşı önlem almıyor, üstelik bu felâketi bilerek daha fazla derinleştirmeye ve daha ciddî hale getirmeye çalışıyordu. Kendi iflasının suçunu devrime yüklemeyi amaçlıyor ve ekonomik felâketin Sovyetlerin yıkılmasına yol açmasını ve burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin iktidarını güçlendirmeyi umut ediyordu. Bu programı, en üstü örtülü ve en küstah şekilde milyoner Ryabuşinski dile getiriyordu: "Açlığın kemikten eli" devrimin gırtlağına dayanacak ve boğacaktı. Kapitalistler kasten üretimi sabote ediyor, işletmeleri kapatıyor ve işçileri sokağa atıyorlardı. İşsizlik ülkede kitleselleşmişti, ekmek fiyatları hızla yükselmişti. Merkez Rusya'nın birçok bölgesinde açlık hüküm sürüyordu. Petrograd ve Moskova'da Eylül 1917'de ekmek karnesi 200 grama düşürülmüştü ve buğday stoğu ancak on gün daha yetebilirdi. Milyonlarca, ama milyonlarca insan yalnız kentte değil, kırsal alanda da ölüm tehlikesi yaşıyordu. Cephede on milyonluk ordu açtı. Halkın çektiği acı sınırsızdı.

Sosyaldevrimci ve Menşevik bakanlar, partilerinin desteğiyle, ticaret ve sanayi burjuvazisine sürekli ayrıcalık tanıyarak "yardım almaya" çalışıyorlardı, çünkü ekonomik felâketten, ülkedeki açlıktan ve cephedeki askerin yenilgisinden sorumlu olan büyük toprak sahipleri ve kapitalistlerin, bankacıların ve ticaretle uğraşanların kârlarına ve mülkiyetine el koymaya korkuyorlardı.

Plehanov, Menşeviklerin en sağında yer alıyordu. Ağustos 1917'de yapılan ve ticaret ve sanayi ile uğraşanların, büyük toprak sahiplerinin ve bankacıların, Çarlık Dumasının ve burjuvazinin eski üyelerinin hazır bulunduğu "devlet görüşmesine" aktif olarak katılıyordu. Bu toplantı, karşıdevrimci Kornilov'un darbe hazırlığını gizlemek için yapılmıştı. Plehanov bu görüşmede, devrim ve sınıf mücadelesinden vazgeçmeye ve Ryabuşinski ve "ticaret ve sanayi sınıfının" diğer karşıdevrimcileriyle "uzlaşmaya" çağrıda bulunuyordu.

"Rusya şimdi bir kapitalist devrimi yaşıyor" diyordu Plehanov tarihin gerçeklerine karşı; "ve ülke kapitalist bir devrimi yaşadığında, işçi sınıfı için iktidarı, tam siyasî iktidarı ele geçirmek bütünüyle zamansızdır." [30] Şöyle devam ediyordu: "Proletarya kendi çıkarlarına zarar vermek istemiyorsa, burjuvazi kendi çıkarlarına zarar vermek istemiyorsa; her ikisi de iyi niyetli bir iktisadî ve siyasî uzlaşma yolu aramak zorundadırlar."[31]

Geçmişte Rusya'da Marksizmin propagandası için çok şey yapmış olan Plehanov, Marksizm öğretisini tarihin en önemli devrimci durumuna, 1917'ye taşıyamıyordu. Sosyalist devrimin yüklediği büyük görevler açısından, acınacak bir siyasî iflasçı idi ve devrim onu devrim yolundan uzaklaştırdı.

Yalnızca Lenin ve yoldaşları, Bolşevikler tarihsel durumu doğru görebiliyor ve Marksizim teorisini yaşayan bir devrimci eyleme dönüştürüyorlardı.

Devlet görüşmelerinin başladığı gün, Bolşevik Partisinin çağrısı üzerine, Moskovalı proleterler bir günlük bir protesto grevi yapıyordu; 400 000'in üze-

30 Devlet Müzakereleri, Moskova-Leningrad 1930, s.236, Rusça
31 Aynı kitap, s.237, Rusça

rinde insanın katıldığı bu grev, karşıdevrimci burjuvazinin plânlarına güçlü bir darbe indiriyordu. Ancak devrime ihanet artmaya devam ediyordu.

Bu önemli ve zor dönemde, Bolşevik Partisi tehdit eden felâkete karşı, gerçek mücadele önlemleri üzerinde çalışıyor, halka sunuyordu. Felâketin engellenmesi ve ülkenin ekonomik olarak yeniden yapılandırılması programını, Lenin 1917 Eylül ayı ortalarında Helsingfors'ta yazdığı ". Onunla baş etmenin yolları" başlıklı broşürü partiye veriyordu. Devlet aracılığıyla kontrol, denetim, üretim ve tüketimin düzenlenmesi; felâket ve açlığa karşı mücadelenin önemli bir kısmını oluşturuyordu. Savaşa katılan tüm emperyalist devletler, çoktandır bir dizi kontrol önlemleri almışlardı. Ama bu kontrol her yerde gerici-bürokratik temelde uygulanacaktı.

Lenin bu tip kontrol karşısına üretim ve dağıtımda işçilerin kontrolünü koyuyordu. Tehdit eden felâkete karşı en önemli mücadele yolu olarak şunu talep ediyordu: Bankaların, sigorta şirketlerinin ve kapitalist tekellerin kamulaştırılması toprak ve arazilerin kamulaştırılması; şirket faaliyetlerinde gizliliğin kaldırılması; münferit kapitalist işletmelerin zorunlu olarak birleşmesi; tüketim toplumunda savaş yükünü eşit dağıtmak için halkın amacıyla birleşmesi ve zenginlerin tüketiminin yoksul sınıflar aracılığıyla kontrolü.

Lenin, emperyalistlerin dizginlenmesi ve devrimin kurtulmasını hedefleyen tüm bu önlemlerin, halkta güçlü bir siyasî bilinçlenmeye yol açacağını, ülkenin savunma gücünü arttıracağını ve halkı Batılı emperyalistlerin kölesi olmaktan kurtaracağını söylüyordu. Öte yandan, devrimci-demokratik zeminde yürütülmeleri durumunda bu önlemlerin ülkenin ileri gitmesini hızlandıracağını belirtiyordu. Ama "Cumhuriyeti ve demokrasiyi devrimci yoldan ele geçiren 20. yüzyıl Rusya'sında ileri gitmek, sosyalizme *geçmeden*, sosyalizme doğru *adımlar* atmadan olanaklı değildi."

Lenin, halkların yaşamında emperyalist savaş ile ortaya çıkan derin kriz sonucu insanlık, en hızlı biçimde daha yüksek, sosyalist üretim biçimine geçmek için ya yenilgi ya da kaderini işçi sınıfının ellerine bırakmak arasında seçim yapma durumuyla karşı karşıya geliyor diyerek şu ünlü tezini formüle ediyordu:

"Devrim, Rusya'nın bir kaç ay içinde, *politik* sistemi gereği ilerlemiş ülkelere yetişmesini sağladı.

Ama bu yetmez. Savaş onulmaz yaralar açtı; bize insafsızca şu soruyu yöneltiyor: Ya yenilgi ya da ilerlemiş ülkeleri ekonomik olarak da yakalamak ve geçmek."[32]

"Yaklaşan felâket. Onunla nasıl mücadele edilir?" başlıklı broşürde, Lenin sosyalizmin Rusya'ya uygulanarak önce tek bir kapitalist ülkede zafer kazanabileceği tezini geliştirdi. Lenin, sürekli biçimde Rusya'nın yalnızca burjuva devrimi, ama sosyalist devrim için olgunlaşmadığını belirten Menşevik ve sosyaldevrimcilerin ülke açısından uğursuz politikasının maskesini düşürdü. Bu sözde politikacılar, savaşın tüm ülkelerde, Rusya da dahil, kapitalist tekellerin büyümesini ve devlet tekellerine dönüşmelerini hızlandırdığını kesinlikle görmüyorlardı. Ama devlet tekelci kapitalizmi, "tümüyle sosyalizme *maddi* hazırlık, onun dolaysız *ilk aşamasıdır*...", diye yazıyordu Lenin.[33]

32 V.İ.Lenin: *Bütün Eser*leri, c.25, s.375
33 Aynı kitap, s.370

Eylül ayının ikinci yarısında Kadetlerin "*Reç*" (Konuşma), Menşeviklerin "*Novaya Shisn*" yayınına kadar tüm basın organlarında ve tüm burjuva ve uzlaşmacı partilerde, güncellik kazanmış olan ülkede iktidarın Bolşevik Partisine geçebilmesi sorunu ele alınıyordu. Hepsi, Bolşeviklerin "yalnızca sözcüklerde cesur" olduklarını ve devlet iktidarını tümden devralmaya hiçbir zaman kendi başlarına karar veremeyeceklerini, ama gene de kararlı olmaları ve devlet iktidarını devralmaları halinde, kendilerini kısacık bir sürede bile kanıtlayamayacakları konusunda hemfikirdiler. Burjuvazi ve onun Menşevik-sosyaldevrimci kaşifleri, kitlelerde Bolşeviklerin hedefleri hakkında kuşkular yaratmaya ve Bolşevikleri sözde çözümsüz iktidar uygulaması görevleriyle korkutmaya çalışıyorlardı.

Lenin, "Korkutmayın bizi, Efendiler; gözümüzü korkutamazsınız!" diye yanıt veriyordu "Bolşevikler devlet iktidarında kendilerini kanıtlayacaklar mı?" başlıklı makalesinde. Lenin'e göre, Bolşevikler ve ilerici işçiler hemen devlet yönetimini devralmaya, kendi Sovyet iktidarlarını nihaî olarak kurmaya ve onu, emekçilerin her tür sömürüden tamamen kurtulmaları için kullanmaya hazırdılar. Devlet yönetiminin proletarya ve yarı proletaryanın ellerine geçmesi, kitlelerde tarihte eşi bulunmayan bir devrimci heyecanı yaratacaktı ve yeni bir yaşam, ekonominin yeniden canlanması ve gelişmesi mücadelesinde halkın gücünü, kapitalistlerin ve büyük toprak sahiplerinin baskısıyla değil, kendileri için çalışmaya başlamış olan milyonlarca emekçi tarafından gerçekleştirilmesi olanaksız görünen çoğu şeyi gerçekleştirilecek şekilde kat kat artıracaktı. Esas olan, ezilenlerin ve emekçilerin kendi güçlerine güveni eklemeleriydi.

Lenin, burjuva devletinin "baskı" aygıtının yıkılması sürecinde kapitalizm tarafından yaratılan "denetim ve kayıt" aygıtının korunması gerektiği tezini geliştirdi. Bu aygıt, yok edilemezdi. Onu kapitalistlerin elinden almak, proleter Sovyetlerin hizmetine sunmak ve daha geniş, daha kapsamlı bir temele oturtmak gerekiyordu. Lenin ayrıca, başarılı proletaryanın, sosyalist yapılanma davası için burjuva entelektüellerini kazanmak gerektiği tezini geliştiriyordu.

Lenin, Bolşevik hükümetin yenilmez olduğunu, zira onun karşısında olanlar bile, Bolşeviklerin taleplerinin haklı olduğunu, programlarının emekçi kitlelerin ve ezilen ulusların en temel çıkarlarını dile getirdiğini itiraf etmek zorundaydılar. Barış sorunu açısından, proletarya "gerçekte *tüm* ulusun, *tüm* sınıfların tüm canlı ve temel unsurlarının temsilcisi; küçükburjuvazinin devasa çoğunluğunun temsilcisi" olacaktı, çünkü herkes kesin olarak biliyordu ki, proletarya iktidarı ele geçirdikten sonra hemen savaşa katılmış tüm ülkelere adil bir barış çağrısında bulunacak ve böyle bir barışı gerçekleştirecekti.

Sosyalist proletaryanın karşıtları her yolu deneyerek, Lenin ve Bolşevikleri hiçbir gerçek temele dayanmayan, tarihin akışıyla çelişen, dolayısıyla zorunlu olarak yok olmaya mahkûm bir "deney" hazırlamış gibi göstermeye çalışıyorlardı.

Lenin, bu iddiaların tümüyle asılsız olduğunu gösteriyordu. Tek başına adaletin, tek başına kitlelerin duygularının, hiçbir zaman doğru yoldan sosyalizme götürmeyeceği elbette doğru, diyordu. Bolşevikler, sosyalist devrime hazırlık sırasında, daha çok toplumsal gelişmenin en derindeki nesnel yasalarını esas alıyorlardı. Lenin, özellikle bu konu hakkındaki makalesinin sonunda şöyle yazıyordu: "...kapitalizm sayesinde büyük bankaların, trenlerin, vb. maddi aygıtı ortaya çıktıktan sonra; ilerlemiş ülkeler, kapitalizm tarafından uygulanmasına *ket*

vurulan fazlasıyla zengin deneyimleri ile teknik harikayı ortaya koyduktan sonra, tüm emekçi ve sömürülenlerin desteği ile bu aygıtı plânlı bir şekilde kendi ellerine almak ve uygulamak için sınıf bilincine sahip işçiler 25 milyon üyeli bir partiye katıldıktan sonra; bu koşullar *yerine getirildikten* sonra, yeryüzünde, cesaretini kaybetmeyip ve iktidarı ele geçirmeyi bilen Bolşevikleri sosyalist dünya devrimini zafere götürecek iktidarında engelleyebilecek bir şiddet olmaz."[34]

"Yaklaşan felâket. Onunla nasıl mücadele edilir?" ve "Bolşevikler devlet iktidarını ele geçirecekler mi?" başlıklı makalelerinde, Lenin programatik açıdan büyük önem taşıyan bir dizi tez ortaya atmıştır. Lenin tarafından Ekim Devrimi'nin öncesinde üzerinde çalıştığı yeni, sosyalist bir yaşamın yapılanmasına ilişkin proleter devlet iktidarı için yapılması gerekenler, SSCB'de ve sosyalist kamptaki tüm ülkelerde mükemmel biçimde uygulanabilmiştir. Bu da doğaldı, çünkü bunlar, sosyalist devrim ve sosyalist yapılanma yolundaki tüm ülkelere özgü temel yasalılıkları dile getirmektedirler.

25 Ağustos'ta Kornilov darbesi başlıyordu. Burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin gözdesi başkomutan general Kornilov, bir kolorduyu ve Kazak birliklerini cepheden çekip Petrograd'a göndermişti. "En geç 1 Eylül sabahı" kente varmış olmayı ve "düzeni yeniden kurmayı", başka bir deyişle, devrimi boğmayı emrediyordu. Darbenin ilham kaynağı Kadetlerdi. Devrim açısından çok tehlikeli bir durum oluşmuştu. Lenin, "Komplo kokuları" başlıklı makalede ve "RSDİP'nin MK'sına" yazdığı bir mektupta, Bolşeviklerin Kornilov darbesine karşı mücadele taktiklerini ele aldı. Lenin, biz, Kornilov'a karşı Kerenski'nin orduları gibi mücadele ediyoruz ve edeceğiz; ama Kerenski'yi desteklemiyoruz, aksine onun zayıflığını ve değişkenliğini ortaya çıkaracağız, Kornilov komplosuna eşlik eden geçici hükümetin maskesini düşüreceğiz, diyordu. Bolşevikler, merkez yürütme komitesi tarafından kurulan "karşıdevrime karşı halk mücadelesi komisyonuna" katılıyorlardı. MK, yerel parti örgütlerine Lenin'in Kornilov darebesine karşı hazırladığı taktiklerin karakterinin anlatıldığı bir telgraf gönderiyordu: "Karşıdevrimi püskürtmek için teknik ve enformatif alanda, tam bağımsız bir siyasî çizgide Sovyetlerle birlikte çalışıyoruz."[35] Bolşevikler, kitleleri Kornilov'a karşı harekete geçiriyorlardı. Birkaç gün içinde karşıdevrimci darbe bozguna uğratılmıştı. Kornilov darbesine karşı mücadelede, kitleler yeniden canlanmıştı; bu Sovyetlerin faaliyetinde kendini gösteriyordu. Onlardan çoğu, sosyaldevrimci ve Menşevik liderleri ile bağlantılarını koparmadan Kornilov darbesine karşı çıkıyordu.

1 (14) Eylül'de Lenin, sosyaldevrimciler ve Menşeviklerin desteğinde Bolşeviklerin sözde tüm uzlaşmalara temelde karşı olduğunu ileri süren, şaşkın darkafalı görüşleri çürüttüğü "Uzlaşmalar üzerine" başlıklı makalesini yazdı. Yazısında, işçi sınıfının Marksist partisinin uzlaşmalara ilişkin gerçek tavrını gösteriyor ve şöyle diyordu: "Gerçek bir devrimci partinin görevi, uzlaşmalardan mutlak surette vazgeçmeyi ilan etmek değil, aksine, zorunlu olan *tüm uzlaşmaları aşarak*, anlamak, ilkelerine, sınıfına, devrimci görevine -devrime hazırlık, devrimin zaferi için halk kitlelerinin güçlendirilmesi- sadık kalmaktır."[36]

34 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.114/115
35 MK sekreteryasının yerel parti örgütleriyle birlikte RSDİP(B)'ye mektubu (Mart-Ekim), II.Bölüm, Moskova, 1957, s.31, Rusça
36 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.25, s.315

Lenin, ayrıca, Kornilov darbesinin bastırılmasının sonucunda, Rusya devriminde ani ve kendine has bir dönüşümün ortaya çıktığına; bunun devrimde barışçıl gelişime fırsatı yarattığına; bundan dolayı da Bolşeviklerin küçükburjuva-demokrat partilerine gönüllü uzlaşma önerebileceğine ve Temmuz ayına kadar yöneltmiş oldukları taleplerine geri dönebileceklerine işaret ediyordu: Tüm iktidar Sovyetlere; sosyaldevrimci ve Menşeviklerden oluşan Sovyetlerin sorumluluğunda bir hükümet kurulmasının kabul edildiğinin açıklanması.

V.İ.'ye göre, uzlaşma, Bolşeviklerin bu hükümete katılmayıp, hemen iktidarın proletaryaya ve yoksul köylülere geçmesini talep etmekten ve bu talebi devrimci mücadele yöntemleriyle gerçekleştirmekten vazgeçmesi olurdu. Bütün bunlar, Sovyetlerin bileşiminde ve faaliyetlerinde tam demokrasinin hüküm sürmesi ve Bolşeviklerin kendi görüşleri için, Sovyetleri kendi taraflarına çekmek için tümüyle özgürce ajitasyon yapabilmeleri koşuluna bağlıydı. Ama sosyaldevrimciler ve Menşevikler, Soyvetlerin sorumluluğunda bir hükümetin kurulması halinde, halkın çoğunluğuna dayanarak kendi bloklarının programını tam olarak gerçekleştirme fırsatını bir hamlede ellerine geçireceklerdi.

"Yalnızca devrimde barışçıl gelişme adına, tarihte *çok az* rastlanan ve *çok değerli* olan, çok az ele geçen bir fırsat adına, bana göre, Bolşevikler, dünya devriminin taraftarları, devrimci yöntemlerin taraftarları böyle bir uzlaşmaya gidebilirler ve gitmelidirler."[37]

Burada V.İ., Bolşeviklere, küçükburjuva partilerle uzlaşma fırsatını yaratan özel politik durumun yalnızca çok kısa bir süre devam edeceğine işaret ediyordu. Daha 3 (16) Eylül'de, V.İ., "Uzlaşmalar üzerine" başlıklı makalesinin sonuna şu cümleyi ekliyordu: "Uzlaşma önerisi çok geç geldi; barışçıl bir gelişme fırsatının sürdüğü bu birkaç *gün de* çoktan geçti."[38] Menşevikler ve sosyaldevrimciler Bolşeviklerin önerisini kategorik olarak reddetmişlerdi.

Kornilov komplosunun bastırılmasından sonra, Sovyetlerde yenilenme oluyordu ve Bolşevik saflara geçiyorlardı.31 Ağustos'ta (13 Eylül) Petrograd Sovyeti ve 5 (18) Eylül'de Moskova Sovyeti Bolşeviklerin saflarına geçtiler. Bolşevikler hemen ardından ülkenin başka kentlerinde de Sovyetlerin çoğunluğunu kazandılar. Petrograd'a her yerden iktidarın Sovyetlere geçmesi talepleri geliyordu. V.İ., sosyaldevrimci ve Menşeviklerin, olanaklı ve olanaksız her şeyi şu amaçla yaptıklarını yazıyordu: "Sovyetleri (özellikle Petrograd Sovyeti ve tüm Rusya Sovyeti, yani merkez yürütme komitesi), 'kontrol' maskesi altında güçsüz kararlar almakla meşgûl olan ve hükümet tarafından en nazik ve en kibar gülümsemeyle dosyalara aktarılan uysal istekleri ifade eden gevezelik mekânlarına döndürmek. Ama zorlu bir fırtınayı müjdeleyen Kornilov darbesinin 'temiz havası', Sovyetteki tüm çürümenin birkaç zaman için uçup gitmesi ve devrimci kitlelerin girişiminin büyük, güçlü ve aşılmaz bir çizgi olarak parçalanmaya başlaması için yeterliydi."[39]

Eylül ayının ilk yarısında yazdığı "Devrimin temel sorunlarından biri", "Rusya devrimi ve iç savaş" ve "Devrimin görevleri" başlıklı makalelerinde, Lenin, merkezde ve ülkede tüm iktidarın Sovyetlerin eline geçmesinin söz konusu

37 Aynı kitap, s.315
38 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.25, s.319
39 Aynı kitap, s.382

olması durumunda, Rusya'da barışçıl bir devrim gelişimi fırsatı sorununa tekrar geri dönüyordu.

Tüm devlet iktidarının Sovyetlerin ellerinde yoğunlaşması, Lenin'e göre, devrimin *sürekli, barışçıl ve huzurlu* biçimde gelişmesi için tek araçtı. "Devrimin görevleri" başlıklı makalesinde, yeni, Sovyetlerin sorumluluğundaki hükümetin programını da formüle ediyordu: Bu hükümet, tüm savaşı sürdüren halklarla gecikmeden demokratik bir zeminde barış yapmak; büyük toprak sahiplerinin topraklarına el koymak, kamulaştırmak ve emekçilere vermek; bankaları ve en önemli sanayi dallarını kamulaştırmak; devletin bütününde üretim ve tüketimde işçilerin kontrolünü getirmek; Rusya'yı tekrarlanacak "Kornilov vari" saldırılardan korumak zorundadır. Sovyet hükümeti en kısa sürede Kurucu Meclisin toplanmasını sağlayabilmelidir, Kurucu Meclisin yasa koyucu faaliyetiyle, sosyaldevrimci ve Menşeviklerin kendi programlarındaki ekonomik ve sosyal taleplerini birleştirmeleri gerekmektedir.

Lenin, sosyaldevrimci ve Menşevik partilere yukardaki programla birlikte bir Sovyet hükümeti kurulmasını önerdiğinde, yalnızca Sovyetlerdeki değişiklikleri değil, Eylül ayında bu partiler içinde, sağcı liderlere karşı sol muhalefetin büyümesiyle ve sol sosyaldevrimci ve enternasyonalist Menşevikler içinde iktidarın Sovyetlere geçmesi seslerinin yükselmesiyle ortaya çıkan ciddî dalgalanmaların başgösterdiği gerçeğini de dikkate alıyordu.Lenin, önerilerini yalnızca sosyaldevrimci ve Menşeviklere değil, esas olarak "alt katmanlara", kitlelere, hatta yalnızca kendi kitlesine değil, "özellikle sosyaldevrimci, partisiz ve bilinçsiz kitlelere de" yöneltiyordu.

Ama, aynı zamanda merkez yürütme komitesi yönetimini de ellerinde bulunduran sağcı sosyaldevrimci ve Menşevik liderler, Bolşeviklerin "sol blok" oluşturma önerilerini reddediyor ve karşıdevrimle ittifak politikalarını sürdürüyorlardı. Böylece, devrimci proletaryaya karşı burjuvazi aracılığıyla içsavaşın ortaya çıkmasına zemin hazırlıyor ve işçi, asker ve köylü kitlelerin ayaklanmasını kaçınılmaz hale getiriyorlardı. V.İ.'nin söylediği gibi, "Tüm İktidar Sovyetlere" sloganı, en azından Eylül ortalarından itibaren devrimde barışçıl gelişme olmadığını, aksine, *"ayaklanmaya çağrı ile eşanlamlı"* olduğunu gösteriyordu.

Temmuz olaylarından Eylül ortasına kadar geçen zamanda yazdığı "Politik durum", "Sloganlara ilişkin", "Uzlaşmalar üzerine", "Devrimin temel sorunlarından biri", "Rusya devrimi ve iç savaş", "Devrimin görevleri" vb. başlıklı yazıları, başka büyük ilkesel sorunların yanında, daha önceden başlamış olduğu Marksist partilerin faaliyetine ilişkin çalışmasında olağanüstü önem taşıyan; barışçıl ve barışçıl olmayan devrim biçimi, sosyalist proletarya aracılığıyla barışçıl ve barışçıl olmayan yoldan devlet iktidarını ele geçirme sorununu da ele almayı sürdürmüştür..

Lenin Ayaklanmaya Çağırıyor

V.İ., Eylül ayı ortalarında Petrograd ve Moskova komitesine ("Bolşevikler iktidarı ele geçirmeli") ve parti MK'sına ("Marksizm ve ayaklanma") bir mektup yazdı. Uluslararası durum ve içteki duruma ilişkin her yönüyle titiz ayrıntılı

bir analiz yaparak partiye, iktidarı ele geçirmek için silahlı ayaklanma hazırlığı ve örgütleme görevini veriyordu. "Bolşevikler her iki büyük kentin işçi ve asker delegelerinin Sovyetlerinde çoğunluğu kazandıktan sonra, devlet iktidarını kendi ellerine alabilirler ve almalıdırlar." Arkalarında yalnızca işçi sınıfının çoğunluğu değil, halk çoğunlu da vardı. Bunun bir kanıtı, Kornilov darbesinin bastırılmasının ardından Sovyetler aracılığıyla ülkenin birçok yerinde iktidarın ele geçirilmesiydi.

Lenin, o sıra ayaklanmanın, dar anlamda "günü" ya da "anı" sorununun söz konusu olmadığını, ama pratik olarak hazırlık yapılması gerektiğini partiye bildiriyordu. Ülke ve devrim büyük bir tehlike içindeydi. Rus burjuvazisi, İngiliz emperyalizmiyle tam uyum içinde Petrograd'ı Almanlara vermeye hazırlanıyordu ve halk üzerindeki iktidarını korumak için bu inanılmaz suçu işlemeye ve yurda ihanete hazırdı. Aynı zamanda, Rusya'nın "müttefikleri" -İngiliz ve Fransız emperyalistler- basında yer aldığı gibi, Almanya ile "Rusya aleyhine" ayrı bir barış görüşmesine başlıyorlardı. Ülkeyi ve devrimi, ancak iktidarı kendi eline alacak ve halklara hemen barış sunacak olan Bolşevik Partisi kurtarabilirdi.

Lenin, kitlelerin sosyaldevrimci ve Menşevikler ile "yönetilmeye" daha fazla dayanmak istemediğini belirtiyordu. Bolşevik yönetimi, partinin Kornilov darbesinin bozguna uğratıldığı günlerde tanıdılar. Zafer bize göre kesin; çünkü halk kitleleri endişeli ve biz onlara savaştan, belirsizlikten ve açlıktan kurtulmanın yolunu gösteriyoruz, diyordu.

"Marksizm ve ayaklanma" başlıklı mektubunda, Marksizmin bir sanat olarak ayaklanmaya yönelik tavrının, Blankizm ve komploculukla hiçbir ortak yönünün olmadığını gösteriyordu. Marx ve Engels'in silahlı ayaklanma hakkındaki görüşlerini geliştiriyor ve ayaklanmanın başarılı olması için en gelişmiş sınıfa, halkta devrimci canlanmaya ve devriminin gelişmesinde bir dönüm noktasına; halkın en ön saflarında eylemin en güçlü olduğu ve düşman saflarında ve zayıf, yarı kararsız dostların saflarında ise dalgalanmaların en güçlü olduğu bir dönüm noktasına dayanması gerektiğini belirtiyordu. Bu koşulların mevcut olması durumunda, ayaklanma sanatını reddetmek, Marksizme ve devrime ihanettir. Lenin, bu mektupta ayaklanmanın örgütlenmesine ilişkin dâhiyane plânının çerçevesini çiziyordu.

Lenin, yeni koşullarda "Tüm İktidar Sovyetlere" sloganının yeni bir içerik kazandığı görüşündeydi, çünkü Sovyetler değişmişlerdi. Bu slogan şimdi iktidarın Sovyetlere ayaklanma yoluyla, doğrudan proletarya diktatörlüğünün kurulmasına, bu diktatörlüğün örgütlenmesine ve devlet bir biçimine dönüşmesine geçilmesi anlamına geliyordu.

Lenin'in mektupları, Bolşevik Partisi MK'sının 15 Eylül'deki bir toplantısında ele alındı. Bu oturumda MK üyelerinin bir bölümü, özellikle de Kamenev, Lenin'in mektuplarında yer alan silahlı ayaklanmaya ilişkin önerilerine karşı sert biçimde direniyor, bu mektupların yok edilmesi için oylama yapılması gerektiğini dile getiriyordu. Mektupların bir örneğini saklama önerisini 6 kişi onayladı, 4 kişi ise karşı oy kullandı ve 6 kişi çekimser kaldı. Bu mektuplarda ileri sürülen taktik sorunların ele alınması için yakın zamanda bir MK toplantısı yapılması kararı alındı.

14 - 22 Eylül arası dönem için, sosyaldevrimci-Menşevik merkez yürütme komitesi tarafından, sözde ülkedeki sorumsuz kişisel iktidar rejimini ortadan

kaldırmak ve demokrasi organlarına tâbi bir iktidar yaratma amacıyla Petrograd'da demokratik bir toplantı çağrısı yapıldı. Başlangıçta Lenin, kitlelere küçükburjuva partilerin kapitalistlerle ittifakının yazgısı belli politikasını göstermek için toplantı kürsüsünü kullanmayı gerekli görmüştü. Bolşeviklerin bu genel Rusya toplantısında tam olarak temsil edilebilmelerini ve devletteki tüm iktidarın işçi, asker ve köylü delegelerin Sovyetlerine geçmesini talep edecek işçi delegelerinin oraya gönderilmesini olanaklı görmüştü. Ama sosyaldevrimci ve Menşevik liderlerin, burjuvaziyle ilişkileri koparma taleplerini reddetmelerinin ve demokratik toplantıyı tek yanlı olarak içinden çıkılamaz hale getirdiklerinin ortaya çıkmasından sonra, Lenin, Bolşevik Partisi temsilcilerinin katılımını doğru bulmuyordu. Lenin, demokratik toplantının ana amacının, halkın dikkatini yakınlaşmakta olan devrimden başka yöne çekmek, Bolşevikleri "gevezelik mekânı" kapanına sıkıştırmak ve onu bu şekilde, sokağa dökülmekte olan kitlelerden koparmak çabası olduğunu net olarak görüyordu.

Lenin, Bolşeviklerin, bildirilerini okuduktan sonra bu toplantıyı terketmeleri, 136 delegeden bir ya da en çok üçünü "bağlantı kurma amacıyla" orda bırakmaları ve tüm diğerlerini işletmelere ve birliklerine göndermeleri gerektiğini yazıyordu. Demokratik toplantı sona erdiğinde, Lenin Bolşeviklerden kategorik olarak toplantıda görevlendirilen ön parlamentonun boykot edilmesini talep etti. Orada parlamento kürsüsünün rolünün fazla olmadığını; propaganda, ajitasyon ve örgütlenmede parlamento dışı araçların önemli oluğunu gösteriyordu.

Parti merkez komitesi, Lenin'in Bolşeviklerin bu parlamentodan çekilmesi önerisini görüşüyor ve Kamenev'in ve diğer kapitülasyoncuların direnmesine karşı kabul ediyorlardı. Lenin, Sovyetlere, sendikalara ve kitlelere gitmek ve onları mücadeleye çağırmak gerektiğini söylüyordu.

Ülkede büyümekte olan devrimci kriz nedeniyle, Lenin, Helsingfors'ta daha fazla kalmayı uygun görmüyordu. Aradaki uzak mesafe, bu devrimci dönemde partinin yönetilmesini zorlaştırıyordu. Petrograd'dan posta geç geliyor ve sabah gazeteleri ancak ertesi günün akşamına doğru ulaşıyordu. Lenin ev sahibi Rovio'ya Viborg'a gitmek istediğini bildiriyor ve kendisine bir peruk bulmasını ve bir ev aramasını rica ediyordu.

V.İ., Eylül ayının ikinci yarısında Viborg'daydı. Yerel işçi gazetesi "*Työ* (Emek) redaksiyonunda çalışanlardan biri olan ve işçi semti Talikkala'da oturan Yoko K.Latukka'nın yanında kalacak bir yer buldu. Her zaman olduğu gibi, Lenin hemen çalışmaya koyuldu. Latukka'nın anılarında anlattığı gibi, İlyiç'in çalışma günü belli bölümlere ayrılmıştı. Sabahları saat 7'de masanın başına oturuyordu. Öğle ve akşam yemekleri, konuşmalar ve dinlenme için zaman kesin olarak belirlenmişti. Yalnızca uyku zamanı her zaman kesin değildi. "Geçen günün verimli olup olmadığına bağlı", diyordu Lenin; "hiçbir iş yarım kalmamalı."

Viborg'a geldikten sonra, V.İ., ordu, donanma bölge komitesi başkanı ve Finlandiya işçisi İ.T.Smilga'ya çok önemli bir gizli mektup gönderdi; içinde, Kerenski'nin devrilmesine yönelik olarak Baltık filosunun ve Finlandiya ordularının askerî hazırlık örgütlenmesine ilişkin bir dizi pratik görev yer alıyordu. Smilga, hemen mektubun içeriği hakkında Baltık filosu (Zentrobalt) merkez komitesi başkanı P.Y.Dibenko'ya, vekili N.F.İsmailov'a ve Zentrobalt'ın tüm başkanlığına bilgi veriyordu. Baltık filosundaki ve Finlandiya'da bulunan ordulardaki Bolşevikler Lenin'in talimatlarını uygulmaya başladılar.

Lenin, partide silahlı ayaklanma sorununun ciddî olarak ele alınması gerektiğinin altını çiziyordu.Viborg'dan Petrograd'a MK ve diğer sorumlu parti organlarını harekete geçirmek ve hemen "Kerenski'nin kafasını uçurmak" gibi safça ve tehlikeli umutlardan vazgeçmek ve enerjik bir şekilde ayaklanmaya hazırlanmak için makale ve mektuplar gönderiyordu. "Kriz olgunlaştı" başlıklı makalesinde, başında ülkenin politik durumunda Ekim ayının başında gelinen durumu ve zorunlu olarak hemen ayaklanmayı şart koşan yeni değişiklikleri saptıyordu.

Hemen genişleyecek köylü ayaklanması, ülkede ulusal kurtuluş hareketinin güçlenmesi, Finlandiya ordularının ve Baltık filosunun geçici hükümete tâbi olmayı reddetmesi, Kuzey cephesi askerlerinin Bolşevikleri desteklemesi, diğer cephelerdeki askerlerin Rusya ve yabancı burjuvazinin emperyalist amaçları için savaşmayı istememesi gerçeği. Tüm bunlar, devrimci krizin olgunlaştığının ve burjuva geçici hükümetine karşı kararlı proletarya partisine devrimci eylemlere girişme sorumluluğu yükleyen çok önemli bir dönüm noktasının ortaya çıktığının çürütülemez kanıtıydı. Lenin, "Rusya devriminin tüm geleceği tehlikede" diye yazıyordu. "Bolşevik Partisinin onuru söz konusu. Enternasyonal işçi devriminin tüm geleceği tehlikede." Bolşevikler, Kurucu Meclisin toplanacağı yanılsamasına kapılmamalıydı. Bolşevikler, 20 Ekim'de toplanması kararlaştırılan Sovyet kongresini beklememeliydiler, çünkü bu zaman kaybetmek, hafta kaybetmek demekti; hafta, hatta bir gün bile herşeyi belirleyebilirdi.

Viborg'a geldiğinde, olabildiğince çabuk Petrograd'a gitmenin yollarını arıyordu. MK'ya başkente gelmesine izin verilmesi için yeniden ricada bulundu. 3 Ekim'de MK'da " sürekli ve sıkı bir bağlantı için İlyiç'e Petrograd'a gelmesinin bildirilmesi" kararı alındı."[40] Ancak, Lenin'in Viborg'dan Petrograd'a geldiği tarihi gösteren doğrudan bir belge maalesef yoktur. V.İ.'nin yoldaşlarının bununla ilgili olarak anlattıkları çelişkilidir. V.İ.'nin Eylül sonunda, hatta 22 ya da 29'unda Petrograd'a geldiğini söyleyenler vardır. Bazıları ise Ekim başında geldiğini söylemektedirler. Elde kalan tek resmî belge, yukarda parti MK'sının Lenin'e Petrograd'a gelmesinin haber verilmesine yönelik kararıdır. Bu kararı değerlendirmek için, Lenin 3 Ekim'den kısa bir süre sonra Petrograd'a gelmiştir. Eldeki bazı verilere göre, 7 Ekim'de Einov Raçya eşliğinde kılık değiştirmiş olarak trenle Raivola istasyonuna geldiği; burada, önceden tanışmış olduğu Hugo Yalava'nın 293 numaralı lokomotifine 41 bindiği bilinmektedir. Sorun çıkmadan sınıra geldikten sonra, Udelnaya istasyonuna gitmiştir. N.K.Krupskaya, Viborg tarafındaki bölge Dumasının kültür komisyonunda kendisiyle birlikte çalışan M.F.Fofanova'nın evinde kendilerine bir yer hazırlamıştı.

Lenin, büyük bir enerjiyle ve ısrarla partiyi silahlı ayaklanma için örgütlenmeye hazırlıyordu. 8 Ekim'de "Dışarda kalanların önerileri" başlıklı yazısını yazıyordu. Bu makalesinde ve diğer yapıtlarında, V.İ., Marx ve Engels'in kendi içinde uyumlu ve bütünlüklü Marksist öğretisindeki ayaklanmaya ilişkin düşünceleri genelleştiriyor ve emperyalizm evresine uygun olarak geliştiriyordu. Lenin, "silahlı ayaklanmanın , özel yasalara tâbi siyasî mücadelenin *özel* bir biçimi olduğuna..." ve onun bir sanat gibi görülmesi gerektiğine işaret ettikten son-

40 RSDİP(B) MK protokolleri, Ağustos 1917 - Şubat 1918, Moskova 1958, s.74, Rusça
41 293 numaralı lokomotif, 1957'de Finlandiya hükümeti tarafından törenle Sovyetler Birliği'ne verildi.

ra, Bolşeviklere Marx ve Engels tarafından formüle edilmiş olan silahlı ayaklanmanın ana kurallarını anımsatıyor ve şöyle somutlaştırıyordu:

"1.Ayaklanma asla bir *oyun değildir*; bir kez başladı mı ne zaman *sona ereceğini* kesin olarak bilmek gerekir.

2. Önemli olan yerde ve önemli olan anda *kuvvetlerde büyük bir fazlalık* olması gerekir, zira daha iyi eğitilmiş ve örgütlenmiş düşman ayaklananları yok eder.

3.Ayaklanma başlar başlamaz, büyük bir *kararlılıkla* eyleme geçmek ve her koşulda ve mutlaka *saldırıya* geçmek gerekir. 'Savunma, silahlı hareketin ölümüdür.'

4. Düşmanı şaşırtmak ve ordularının dağıtıldığı anı kollamak gerekir.

5. Her ne kadar küçük başarılara ulaşmak ve bedeli ne olursa olsun, ahlâkî fazlalığı' belirlemek gerekse de, *her gün* (söz konusu olan bir kent ise, *her saat*) önemlidir."[42]

Bu kurallar temelinde ve Rusya'daki mevcut somut durumu dikkate alarak, Lenin, aynı zamanda, olabildiğince hızlı ve şaşırtarak Petrograd'a yapılacak saldırıyı örgütlemenin ve uygulamanın; hem içten, hem de dıştan, başkentin işçi semtlerinden, Finlandiya'dan, Reval ve Kronstadt'tan, *tüm* filonun saldırısını başlatmak ve karşıdevrimci Kerenski güçlerinden çok daha büyük bir kuvvet fazlalığı oluşturmak gerekli olduğunu vurguluyordu. Üç ana kuvvet olan filo, işçiler ve ordu birliklerinin, verilecek kayıp pahasına, telefon idaresi, telgraf idaresi, istasyonlar ve öncelikle de köprüler işgal edilecek şekilde birleştirilmesi; en kararlı unsurlardan -"hücum kıtaları", işçi gençlik ve en iyi denizciler- en önemli noktaları işgal edecek ve her yerde, tüm önemli operasyonlarda kullanılacak olan küçük bölümler oluşturulması gerekiyordu.

Kuzey bölgesi Sovyetler kongresine katılan Bolşeviklere yazdığı mektupta, Lenin, gecikmeden iktidarı ele geçirme fırsatı veren ve hızlı ve kararlı devrimci eylemler gerektiren uluslararası ve iç koşulları gösteriyordu. Lenin, Rusya devrimi için şimdi kongrelerde karar ve oylamanın değil, ayaklanmanın söz konusu olduğunun altını çiziyordu. "*Petrograd'dan önce* ve Petrograd'da; burada bu ayaklanmaya karar verilebilir ve uygulanabilir, öyle de olması gerekir; olabildiğince ciddî, olabildiğince hazırlıklı, olabildiğince hızlı."[43] Lenin mektubuna şu sözlerle son veriyordu: "Gecikmek, ölüm demektir."

Merkez Komitenin 10 ve 16 Ekim Tarihlerindeki Tarihsel Oturumları

10 Ekim'de, bayan yoldaş G.K.Suçanova'nın evinde, Lenin'in başkanlığında parti MK'sının bir oturumu yapıldı. Bu oturum, partinin silahlı ayaklanmaya yönelik hazırlığında çok büyük rol oynuyordu. Toplantıya katılanlardan çoğu, Lenin'i Temmuz ayından beri görmemişlerdi. O içeri girdiğinde, hepsi yerlerinden kalktı, ona doğru yaklaştı ve yüksek sesle ve sevgiyle selamladı. Lenin'in görünüşü onları hayrete düşürmüştü; onu tekrar tanıyamamışlardı. Ne sakalı var-

42 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.167
43 Aynı kitap, s.174

dı ne de bıyıkları. Artık, sık sık iki eliyle düzelttiği grimsi renkte bir peruk takıyordu.

Lenin, toplantıda politik durum hakkında bir konuşma yapıyordu. Konuşmasında, Sovyetler aracılığıyla iktidarı ele geçirmek için politik zeminin tam olarak hazır olduğuna ama, Eylül ayı başından beri, Bolşeviklerin öncü çevrelerinde ayaklanma sorununa yönelik bir kayıtsızlık olduğuna işaret ediyordu. Şimdi partinin faaliyetlerinin merkezinde, ayaklanmaya ilişkin teknik hazırlıkların yer alması gerekiyordu. *MK'da, Lenin'in önerdiği; silahlı ayaklanmanın kaçınılmaz olduğunun ve tümüyle olgunlaştığının ve tüm parti çalışmasının silahlı ayaklanmanın örgütlenmesi ve uygulanmasına yönelmesi gerektiğinin vurgulandığı tarihsel karar kabul ediliyordu.* Ayaklanmanın siyasî yönetimi için, başında Lenin'in yer aldığı bir MK siyasî büro oluşturuldu. Ayaklanmaya, yalnızca Kamenev ve Zinovyev karşı çıktılar.

MK'nın bu tarihsel oturumu gece geç saatte sona erdi. Lenin için yürüyerek Viborg semtine gitmek zordu. Bu nedenle Einov Raçya'nın evinde kaldı. Ev sahibine yük olmamak için, kitapları başının altına koyup yerde uyudu.

10 Ekim'deki MK oturumundan sonra, Lenin, yoğun olarak silahlı ayaklanmanın plânı üzerinde çalışmayı sürdürdü. 14 Ekim'de, H.E.Yalava'nın evinde öncü parti çalışanları ile ayaklanmanın pratik sorunlarını tartıştı.

12 ve 15 Ekim tarihleri arasında birçok defa Moskova Komite üyesi O.A.Pyatnizki ile biraraya geldi ve onunla Moskova'da silahlı ayaklanma hazırlığı hakkında konuştu.

16 Ekim'de, başkanlığını M.İ.Kalinin'in yaptığı Lesnoi-Udelnaya bölge Dumasında genişletilmiş bir MK oturumu yapıldı. Lenin, MK'nın silahlı ayaklanma hakkındaki kararını savunan bir konuşma yaptı. Zinovyev ve Kamenev gene karşı çıkıyorlardı. Her ikisi de ayaklanmayı, Bolşevik güçlerin sayıca çok az, karşıdevrimcilerin ise çok büyük olduğunu ileri sürmeye çalışıyor ve Kurucu Meclisi beklemeyi talep ediyorlardı. Bu taktikle, Lenin ve MK'nın sözde komplocu taktiğine karşı çıkıyorlardı. Djerzinski, Kalinin, Krilenko, Stalin, Sverdlov ve diğerleri, Kamenev ve Zinovyev'in tavrını eleştiriyorlardı. Oradaki hemen herkes söz alıyor ve tartışma sabaha kadar sürüyordu. Sorun oylamaya sunuldu. 19'a 2 karşı ve 4 çekimser oyla MK Lenin'in önerdiği şu kararı aldı: "Toplantı, MK kararını kabul etmekte ve tam olarak onaylamaktadır; tüm örgütleri ve tüm işçi, köylü ve asker Sovyetlerini her yönden ve azimle silahlı ayaklanma için hazırlığa ve bu amaç için MK tarafından oluşturulan merkezi desteklemeye çağırmaktadır; MK ve Sovyetin önceden saldırı için uygun zamanı ve amaca uygun araçları belirleyeceğine inanmakta ve güvenmektedir."[44]

Bunun ardından MK tek başına toplanıyor ve şu kararı alıyordu: "MK, şu kişilerden oluşan devrimci askerî bir merkez organize edecektir: Sverdlov, Stalin, Bubnov, Urizki ve Djerzinski. Bu merkez, devrimci Sovyet komitesine dahil edilecektir."[45]

16 Ekim'de Petrograd Sovyetinin genel meclis toplantısı, yürütme komitesinin ve asker bölümünün devrimci askerî komitenin kurulması hakkındaki kararı oy çokluğuyla onayladı; buna, MK tarafından oluşturulan devrimci askerî merkez de yönetici çekirdek kadro olarak tümüyle dahil edilmişti.

44 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.181
45 RSDİP(B) MK Protokolleri, Ağustos 1917 - Şubat 1918, s.104, Rusça

MK'nın 10 ve 16 Ekim'de aldığı tarihsel kararlar temelinde, Bolşevik örgütler tüm ülkede silahlı ayaklanmaya hazırlanıyorlardı. Ülkenin çoğu kenti ve bölgesinde emekçilerin doğrudan Sovyet iktidarının kurulmasına yönelik mücadelesini yönetecek olan devrimci askerî komiteler oluşturuldu. İçlerinde bazı MK üyelerinin de yer aldığı bir dizi sorumlu yoldaşın, ayaklanmanın askerî yanının önemini hâlâ tam kavramadıkları ortaya çıkıyordu. 18 Ekime bağlayan gece Lenin, işçi D.A.Pavlov'un evinde MK askerî örgüt ("Voyenka") liderleri V.A.Antonov-Ovseyenko, N.İ.Podvoiski ve V.İ.Nevski ile biraraya geldi; onların ayaklanma hazırlığı sürecine ilişkin düşüncelerini dinledi ve bir dizi çok önemli öneride bulundu.

Lenin, askerî eğitimleri, silahları kullanma becerileri, sokak mücadelesi taktiklerine ilişkin bilgileri, vb. açısından Kızıl Muhafızların komutanlarının seçimine özel bir ilgi gösterdi. Podvoiski'nin bu yönleriyle önplâna çıkmış hiç bir komutan tanımadığı ortaya çıktığında, Lenin sitemli bir şeklide başını salladı ve şöyle söyledi:

"Aman, aman, bu ne güzel bir askerî örgüt başkanı. Komutanlarınızın ne düşündüklerini bilmiyorsanız, ayaklanmayı nasıl yöneteceksiniz?"

Ama Podvoiski son günlerde koşulsuz olarak kendiliklerinden Bolşeviklere katılan silahlı ve muhafız bölüklerinden bir dizi komutan adını sayınca, Lenin tatmin olmuş bir şekilde şöyle söyledi:

"Devrimin sahip olduğu güce bakın! Şimdi en önemlisi, bunu zafer kazanacak biçimde yönetmektir; ama askerlik bilimini kullanmadan zafer kazanılamaz."

Lenin, sosyalist devrimde ayaklanmanın öncü gücünün işçi sınıfı olduğunu söyleyerek devam ediyordu. Başkentin tüm bölgelerindeki çok sayıda işletmede işçiler tarafından oluşturulan Kızıl Muhafızların ayaklanmanın başarısını belirleyecek olan öncü askerî güç olmasının sağlanması gerekiyordu. Bu sözlerle, Lenin devrimci ordu birliklerinin önemini hiçbir şekilde reddetmek istemiyordu. "Voyenka" liderlerinin devrimin lideriyle konuşmaları sona erdiğinde gece yarısını çoktan geçmişti. "Sanki kanatlanmış gibi hızla geri döndüm. Kulaklarımda Lenin'in sözleri çınlıyordu: Kitleler burada. Onları askerî yönetim olarak örgütlemek gerekir. Ellerine olabildiğince çok sayıda silah vermek; yapılması gereken budur."

Daha o gece Bolşevik askerî örgüt harekete geçirildi. Hepsi, Lenin'in talimatlarını uygulamaya koyuldu.

Hücumdan Önce

Başkentte ve çevresinde silahlı ayaklanma hazırlığının tüm hızıyla sürdüğü 18 Ekim'de Kamenev, yarı Menşevik "*Novaya Shin*" gazetesinde kendi ve Zinovyev adına bir röportaj yayınlıyordu; bu röportajda, parti tarafından hazırlanan silahlı ayaklanmayı kabul etmediğini açıklıyor; böylelikle MK'nın gizli kararlarını ihbar ediyordu. Bu, devrim davasına geri dönüşü imkânsız zararlara yol açabilecek bir hainlikti.

MK'nın silahlı ayaklanma kararına karşı açık tavır almayan Troçki, partideki anayasa yanılsamalarını beslemeye devam ediyor ve ayaklanmanın, gerçekte ayaklanmanın başarısızlığa uğraması demek olan II. Sovyet Kongresi toplanana kadar ertelenmesinde ısrar ediyordu. Lenin böylesine zararlı bir düşünceye kesin olarak karşıydı. Sovyet Kongresini beklemenin, aptallık ya da mükemmel bir hainlik olacağını yazdı.

Menşevik-sosyaldevrimci merkez yürütme komitesi Bolşeviklerin aldığı kararı öğrendikten sonra, Bolşeviklerin plânlarını bozmak ve geçici hükümete inisiyatifi eline alması ve devrim güçlerinin bastırılması için daha iyi hazırlanmasına fırsat vermek için hemen Sovyet Kongresini 25 Ekime kadar ertelemek kararını aldı.

Uyarılan taraf gecikmeden önlem alıyordu. Petrograd askerî çevrelerinin komutanlarının talimatı üzerine tüm sokak mitingleri ve toplantıları yasaklandı. Emir, ordu bölümlerinin kumandasını, birliklerde ortaya çıkan ve silahlı eyleme çağıran tüm kişileri tutuklamayla ve kitlelerin silahlı eylemlerini hemen silahla bastırmakla yükümlü kılıyordu. 19 Ekim gecesi geçici hükümet "Bolşevik eylem" sorunuyla ilgili kapalı bir oturum yaptı.

Kadetlerden, sosyaldevrimci ve Menşeviklerden oluşan bloğun tamamı, Bolşeviklere karşı hep bir ağızdan en ağır misillemeleri talep etti. 19 Ekim'de Adalet Bakanı, yüksek mahkeme savcısına V.İ.Lenin için hemen yeni bir tutuklama emri çıkarılmasını emretti. Temmuz'da olduğu gibi Kerenski'nin av köpeklerinin Bolşevik Partisi liderine yönelik kitlesel avı başladı.

Lenin, Kamenev ve Zinovyev'i hain ilan etti; onların cezalandırılmasını ve partiden ihraç edilmesini talep etti. "Eski sıkı ilişkilerim hatırına bu eski yoldaşları cezalandırmakta tereddüt etseydim, bu, benim açımdan hainlik olurdu. Her ikisini de artık yoldaş olarak görmediğimi ve tüm gücümle, hem MK'da hem de parti kongresinde her ikisinin de partiden ihraç edilmesi için mücadele edeceğimi açıkça söylüyorum."[46] diye yazıyordu.

V.İ., bu sorunu böylesine kesin bir dille ortaya koyuyordu. Onun bu tavrı, herkes tarafından desteklenmedi. Örneğin Stalin, MK ile ve diğer "*Raboçi Put*" (İşçi Yolu) redaksiyon üyeleri ile görüşmeden, gazetede 20 Ekim tarihinde, Lenin'in yönelttiği suçlamaları gerekçe göstermeden reddeden G.Zinovyev'in bir mektubunu yayınladı. Stalin, mektubun altına, Zinovyev'in (*Raboçi Put*'daki) ve Kamenev'in (Petrograd Sovyetindeki) açıklamaları ile "bu sorunun nihaî olarak aydınlatılmış görülebileceği..." notunu düştü. "...Yoldaş Lenin'in makalesindeki sert vurgulama, özünde hemfikir oluşumuzu hiçbir şekilde etkilemiyor." Stalin uzlaşmacı bir tavır gösteriyordu.

Lenin'in Kamenev ve Zinovyev hakkındaki mektupları parti MK'sının 20 Ekim'deki bir oturumunda ele alındı. Lenin, buna katılmadı. Oturuma katılan çoğu MK üyesi (Stalin, Sverdlov, Skolonikov, vd.) Lenin'in talebini kabul etmedi. 3'e karşı 5 oyla MK, "Kamenev'in MK'dan ihracını" "kabul etme" ve 6 oyla "Kamenev ve Zinovyev'in MK kararlarına ve MK tarafından önceden belirlenen çalışma çizgisine karşı herhangi bir açıklama yapmamayı görev bilmeleri kararını" aldı. [47] Ayrıca, hiçbir MK üyesinin MK kararlarına karşı çıkmaması talebi kabul edildi.

46 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.205
47 RSDİP(B) Merkez Komite Protokolleri. Ağustos 1917 - Şubat 1918, s.107, Rusça

Bu MK oturumundan sonra Sverdlov'a yazdığı bir mektupta Lenin, Kamenev ve Zinovyev sorununa ilişkin MK kararını kabul etmediğini belirtti ve şöyle yazdı: "Siz (+Stalin, Sokolnikov ve Djerzinski) Zinovyev ve Kamenev sorununda bir uzlaşma talep ediyorsanız, bana *karşı*, davayı bir parti mahkemesine aktarma önerisi getirin (gerçekler Zinovyev'in de kasten *sabote ettiğini* gösteriyor)."[48] Bu mektup, Lenin'in ilkelerine aşırı bağlı olduğunun; doğru, tutarlı devrimci bir parti politikası için tuttuğu yoldan ayrılmayan mücadelesinin somut bir kanıtıdır.

Silahlı ayaklanma karşıtlarının kendi saflarında maskesi düştükten ve yalnız kaldıktan sonra, parti daha büyük bir hızla ayaklanma hazırlığına başladı. Petrograd'ın tüm bölgelerinde ve ülkenin birçok kentinde işçi muhafız kıtaları ve devrim komitelerine ilişkin geniş birimler; Ekim Devrimi'nin ana mücadele gücü Kızıl Muhafızlar oluşturuldu ve silahlandı.

Devrim güçlerinin harekete geçirilmesiyle birlikte, eş zamanlı olarak karşıdevrim güçleri de harekete geçiyordu. Devrimci güçlerin ayaklanmasından evvel davranma çabasıyla, karşıdevrimciler ilk harekete geçenler oldular. 24 Ekim sabahı erken saatte geçici hükümet Bolşevik Partisinin merkez organı "*Raboçi Put*'u" kapatmaya çalıştı. Devrimci askerî merkezin emri üzerine Letonya bölüğünün ve 6.yedek öncü taburunun Kızıl Muhafızları ve askerleri "*Raboçi Put*" gazetesinin binasını koruma altına alıyor ve Smolni'nin korunmasını örgütlüyorlardı. Bolşevik gazeteler bir saat gecikmeyle yayınlandılar.

Lenin, parti ve işçi sınıfını haftalarca ısrarla ayaklanmaya hazırlamış, ayaklanmanın ana kurallarını ve plânlarını oluşturmuş ve parti örgütlerinde uygulanmaya ilişkin hazırlıklarını kontrol etmiş ve ülkedeki devrimci durumun gelişimini dikkatle izlemişti. Son zamanda ayaklanma "anı" üzerinde düşünüyordu; doğru yapılacak bir seçim, onun için büyük önem taşıyordu. Lenin, geçici hükümetin mutlaka II. Sovyet Kongresine kadar ömrünü tamamlaması gerektiği ve bu şekilde, kongre açılışında Bolşeviklerin eylemini bekleyen düşmanlardan evvel davranmak düşüncesindeydi.

İllegal olarak kaldığı E.Raçya ve M.V.Fofanova'nın evinde 24 Ekim'de hükümet askerlerinin Neva köprüsüne yaklaştıklarını öğrendiğinde, hemen kısa bir mektup yazıp MK'ya gönderdi. Bu mektupta, Smolni'ye gitme izni istedi. Hemen ardından MK'ya gönderdiği tarihi mektubunda hemen ayaklanmanın başlaması talebini yazdı.

"Bu satırları 24 akşamı yazdım. Durum, çok kritik. Şimdi ayaklanmanın geciktirilmesinin gerçekten ölüm anlamına geleceği çok net.

Tüm gücümü kullanarak, yoldaşları şimdi herşeyin pamuk ipliğine bağlı olduğuna, konferanslarla, kongrelerle değil (Sovyet kongresi ile de değil), yalnızca halkla, kitle ile, silahlı kitlelerin mücadelesi ile karar verilecek sorunların gündemde olduğuna ikna etmeye çalışıyorum... Askerlerin silahlarına el koyduktan (direndiklerinde, mağlup ederek) vb. sonra, bedeli ne olursa olsun bu akşam, bu gece hükümeti tutuklamak gerekir. Gecikme olursa, tarih bugün zafer kazanabilecek olan (ve bugün mutlaka zafer kazanacak olan) devrimcileri affetmeyecektir; yarın tehlike ile karşı karşıya gelecekler, çoğu şeyi, hatta her şeyi kaybedeceklerdir."[49]

48 V.İ.Lenin: *Seçme Eserler*, (III.cilt), II.cilt, Berlin 1967, s.517
49 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.223/224

Lenin bu mektubu, M.V.Fofanova aracılığıyla MK'ya iletilmek üzere Viborg bölge parti komitesine gönderdi. Lenin aynı akşam, hemen Smolni'ye gitmeye karar verdi. Kendisi için aracılık yapan Einov Raçya'nın yardımıyla eski bir palto buldu, kafasına bir mendil bağladı ve eski bir bere giydi; tanınmayacak bir şekilde yola çıktı. M.V.Fofanova'ya bir not bıraktı: "Gitmemi istemediğiniz yere gidiyorum. Hoşçakalın. İlyiç." Yol hiç de güvenlikli değildi. Yolda Lenin ve Raçya askerî devriye tarafından durduruldu. Lenin'i yakalayacaklardı. Ama Lenin, proleter kitlelerin devrimci lideri özelliklerini taşıyordu: Tehlikeli anlarda özellikle cesur, soğukkanlı ve yaratıcıydı. Smolni yolunda tüm engelleri aştı.

İllegallik artık sona ermişti. Yaşamının bu aşırı zor döneminde işçiler ve sıradan parti üyeleri kendi yaşamlarını ortaya koyarak onun kıymetli yaşamını koruma altına almışlar ve ona ilgi ve ihtimam göstermişlerdi. V.İ., işçi sınıfının bu yürekten sıcaklığına müteşekkirdi.

Şimdi Lenin devrimin karargâhı Smolni'deydi. Parti lideri, silahlı ayaklanmanın tüm gidişatını kendi eline alıyordu.

Silahlı Ayaklanmanın Önderliğinde

Smolni, o tarihi gecede muhteşem bir manzara sunuyordu. Işıkla aydınlatılmıştı ve bir arı kovanı gibiydi. Emirleri almak için Kızıl Muhafızlar, birliklerden ve işletmelerden gönderilenler geliyordu. İkinci katta devrimci askerî komite sürekli toplantı halindeydi. Giriş kapılarındaki nöbetçiler görev değişimi yapıyor, Kızıl Muhafızlar ve devrimci birliklerden yüzlerce kişi gelip gidiyordu. Smolni'nin salonunda, II. Genel Rusya Sovyet Kongresi delegeleri olan işçiler, köylüler, askerler ve denizciler toplanmıştı. Smolni meydanını panzerler doldurmuştu, arabalar ve motosikletler gelip gidiyor, binanın girişinde silahlar ve toplar duruyor, kapılar görevliler tarafından denetleniyor, binanın her iki tarafında nöbetçiler bekliyordu. Sürekli yeni işçi ve işçi gençlik birimleri akın ediyordu. Meydanda yanan ateş, Smolni'nin bu benzersiz görünümünü olağanüstü bir ışıkla aydınlatıyordu.

Lenin Smolni'ye geldikten kısa bir süre sonra, motosiklet sürücüleri başkentin işletmelerine, bölgelerine ve ordu birliklerine hücümü başlatma emrini getiriyorlardı. Petrograd'ın işçi muhafız bölükleri, denizciler ve birlikleri harekete geçiyordu; plâna uygun olarak ve hızla kentin tüm bölgelerine giriş caddeleri kapatılıyor ve köprü başları tutuluyor ve hükümet binası işgal ediliyordu. 25 Ekim (7 Kasım) sabaha karşı Neva köprüleri, ana telefon idaresi, telgraf müdürlüğü, Petrograd telgraf ajansı, telsiz istasyonu, istasyonlar, elektrik santralleri, devlet bankası ve diğer önemli kuruluşlar Kızıl Muhafızlar, denizciler ve askerler tarafından işgal edildi.Geçici hükümetin gizlendiği Kışlık Saray ve askerî komutanlık merkezinin bulunduğu bina dışında, tüm kent silahlı proletaryanın ve devrimci orduların ellerindeydi. Lenin, Kızıl Muhafızları, denizcileri ve askerleri Kışlık Sarayı ele geçirmek için acele etmeye zorladı. Ayaklanma fiilen zafer kazanmıştı.

25 Ekim sabahı, devrimci askerî komite adına Lenin'in kaleme aldığı "Rusya halkına!" çağrısı yayınlandı: Bu çağrıda şu cümleler yer alıyordu: "Geçici

hükümet devrildi. Devlet iktidarı, Petrograd proletaryasının ve Petrograd garnizonu önderliğinde, Petrogradlı işçi ve asker delegeleri, devrimci askerî komite Sovyetinin eline geçti." Bu cümleler, aynı sabah Bolşevik "*Raboçi i Soldat*" (İşçi ve Asker) gazetesinde yayınlandı. Rusya'nın her bölgesine ve cephesine Petrograd'daki devrimin zaferini bildiren telgraflar gönderildi.

Geceyarısı saat iki buçukta Smolni salonunda Petrogradlı Sovyetin bir oturumu yapıldı. Başkanın oturumda V.İ.Lenin'in konuşacağını duyurması ve Lenin'in salona girmesi, delegelerin sevinç nidalarıyla başlıyor ve sona ermeyen alkışlarla sürüyordu. Lenin şöyle diyordu: "Bolşeviklerin her zaman gerekli olduğunu dile getirdiği işçi ve köylü devrimi gerçekleşti...

Bu andan itibaren Rusya tarihinde yeni bir dönem başladı. Bu üçüncü Rusya devrimi sosyalizmi nihaî zaferine götürmeli."[50] Sevinçli alkışlar eşliğinde Lenin,

"*Yaşasın sosyalist devrim*" diyordu.

Petrograd Sovyetinin toplantısında, ezici oy çoğunluğuyla Lenin'in yazdığı bir karar kabul edildi; bu kararda, "bu olağanüstü kansız ve olağanüstü başarılı ayaklanmada kitlelerin gösterdiği" muhteşem kararlılık, örgütlülük, disiplin ve tam bir cesaret vurgulandı ve işçi ve köylülerin Sovyet hükümetinin yolundan şaşmadan sosyalizme ulaşacağı, kentli işçilerin yoksul köylüler ile ittifak halinde sağlam ve dostça bir disiplin uygulayacağına ve sosyalizmin zaferi için gerekli olan en sağlam devrimci düzeni yaratacaklarına sarsılmaz inanç dile getirildi.

25 Ekim akşamı devrimci kruvazör "Aurora" dan tarihi top atışları kulaklarda çınlıyordu. Kışlık Saraya hücüm başlamıştı ve birkaç saat sonra ayaklanan işçi, köylü, asker ve denizcilerin zaferi ile sonuçlanıyordu.

Böylece 25 Ekim (7 Kasım) 1917 tarihi, işçi sınıfı ve emekçi köylüler sayesinde, Lenin'in partisi liderliğinde gerçekleştirilen büyük övünç günü, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi zaferinin şanlı günü oldu.

26 Ekim'de (8 Kasım) tarihinde sabah saat üçü biraz geçtiğinde, II. Genel Rusya Sovyet Kongresi karşıdevrimin son kalesi olan Kışlık Sarayın ele geçirildiği haberini aldı.Kışlık Sarayın başarıyla ele geçirilmesi ve geçici hükümetin bakanlarının tutuklanması haberi, büyük sevinç çığlıkları arasında duyuruldu. Kongre, Lenin'in kaleme aldığı, merkezde ve ülkede tüm devlet iktidarının Sovyetlere geçtiğini ilan eden "işçilere, askerlere ve köylülere!" çağrısını büyük alkışların eşliğinde kabul etti. Sovyet devleti, işçi ve köylü devleti doğmuştu. Kongre, işçileri, köylüleri ve özellike de siperlerdeki askerleri, devletlerini tüm emperyalist saldırılara karşı savunmaya çağırdı.

V.İ., kongrenin sabah oturumuna katılmadı. Kendisi, devrimci askerî komitedeydi; Kışlık Saray'da yapılan hücümun son operasyonlarını yönetiyor ve Bolşevik Sovyet iktidarının atacağı ilk adımları düşünüyordu. İki gecedir uyumamıştı. Ancak Kışlık Sarayın ele geçirilmesinden ve geçici hükümetin bakanlarının tutuklanmasının ardından ve sol sosyaldevrimcilerin açılıştan sonra Sovyet Kongresinde kalacaklarına ikna olduktan sonra, birkaç saat uyumak ve dinlenmek için Smolni'den ayrıldı ve o yakınlarda oturan Bonç-Bruyeviç'in evine gitti. Ona bir oda verdiler, ama uzun süre uyuyamadı. Kimseyi uyandırmamak için

50 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.228

yavaşça yataktan çıktı ve parmak uçlarında yazı masasına gitti ve illegal olarak yaşadığı son evde düşünce boyutunda tasarladığı toprak ve arazilere ilişkin deklârasyonunu kaleme almaya başladı.

Lenin, 26 Ekim'de, neredeyse sadece devrimci başkentin savunması, o gün kentte alevlenen karşıdevrim sürüsünün yenilmesi sorunlarıyla meşgûldü. 26 Ekim (8 Kasım) öğleden sonra Lenin'in katıldığı bir MK oturumunda yeni Rusya'nın yeni hükümetinin yapısı, bileşimi ve adı tartışıldı. Görüşmelere davet edilen sol sosyaldevrimci temsilciler hükümete katılmayı reddettikleri için, MK yalnızca Bolşeviklerden oluşan bir hükümet kurmayı kararlaştırdı.

Lenin'in İlk Deklârasyonları

26 Ekim (8 Kasım) akşamı, II.Genel Rusya Sovyet Kongresinin ikinci ve sonuncu oturumu açıldı. "Ortada Lenin'le birlikte başkanlık divanının salona girişi duyurulup da, sevinçle alkışlar boşaldığında saat tam 8.40 idi. Büyük, iri yapılı bir boyun, epeyce dökülmüş saçlar, kısa boylu bir insan. Küçük hareketli gözler, büyük sempatik bir ağız ve güçlü bir çene; yeni tıraş olmuş, ama uzatacakmış gibi sakalı belli. Eski takım elbiseli, pantalonu bedenine göre çok uzun. Halkın idolü olan biri gibi değil; çok sade, mütevazi, ama tarihteki çok az sayıdaki lider gibi çok seviliyor ve saygı duyuluyor. Kendine has özellikleri olan bir halk lideri: Sadece kendi beyni sayesinde lider; sakin, uzlaşmacı değil ve olaylara hakim, fırsat kollamaya çalışmıyor. Ama, en basit sözcüklerle derin düşüncelere bir beden kazandıran ve somut durumları analiz eden bir yeteneğe sahip. Zekası, düşüncenin cesareti ile birleşmiş."[51]

Bunları; bu tarihi günleri, V.İ.Lenin üzerine bu sözleri, John Reed söylüyordu.

Yeni doğan Sovyet devletlerinin ilk sözleri, barış sözleriydi. Barış üzerine sözleri, Ekim Devrimi'nin lideri ve yaratıcısı Lenin söylüyordu.

Kongre delegesi A.A.Andreyev anılarında şöyle yazıyordu: "Lenin kürsüye geldiğinde, tüm salon ayağa kalktı ve Lenin'in bulunduğu kürsüye doğru ilerledi. Kesilmeyen alkışlar ve 'Yaşasın Lenin' tezahüratları yüzünden konuşmasına uzun süre başlayamadı.

Salonda akıl almaz şeyler oluyordu. Alkışı, sevinç çığlıkları bastırıyordu. Salonda artık yalnızca kongre delegeleri yoktu. Salon, Smolni'de bulunan işçi, köylü, asker ve denizcilerle dolup taşıyordu. İnsanlar, pencere kenarlarına, sütun kenarlarına ve sandalyelere oturmuşlardı. Bereler havada uçuşuyordu; yukarı doğru tutulan silahlar parlıyordu. Kongre ayakta Lenin'in barış sözlerine kulak kesilmişti."[52]

Lenin, barış sorununun en güncel ve en önemli sorunu olduğunu açıkladıktan sonra, Bolşevik Partisi tarafından kontrol edilmek üzere kongreye sunulan barış hakkında kendi yazdığı meşhur deklârasyonunu okudu. Bildiride (deklârasyon), savaşı sürdüren tüm halk ve hükümetlere ilhaka yönelmeden (yabancı topraklara el konmadan) ve tazminatlar ödemeden (yenilen devletler tarafından

51 John Reed: *Dünyayı Sarsan 10 Gün*, Berlin 1968, s.180/181
52 *Lenin İle İlgili Anılar*, 2.Bölüm, Moskova, 1957, s.19, Rusça

galip gelen devletlere ödeme yapmadan) barış yapmak için hemen açık görüşmelere başlanması öneriliyordu.

"Güçlü ve zengin ulusların ilhak uyguladıkları zayıf halkları kendi aralarında nasıl paylaşacaklarına karar vermek için bu savaşı sürdürmeyi, hükümet insanlığa karşı işlenen en büyük suç olarak görmektedir ve gecikmeden yukarda adı geçen, istisnasız tüm halkları aynı adil koşullarda bu savaşa son verecek barış koşullarını imzalamaya kararlı olduğunu ilan etmektedir."[53]

Lenin'in bildirisinde aynı zamanda, Sovyet hükümetinin kendi önerdiği barış koşullarını ultimatom olarak görmediğini, başka her tür barış koşulları üzerinde düşünmeye hazır olduğunu ve ancak bunun, savaşa katılan herhangi bir ülke tarafından olabildiğince hızlandırmasında ısrar ettiği belirtiliyordu. Sovyet hükümeti, en az üç ay için, bu süre içinde barış görüşmelerini tamamlamak ve üzerinde çalışılmış barış koşullarının nihaî olarak teyit edilmesi için halk temsilcilerinin yetkilendirdiği toplantıları yapmak amacıyla hemen ateşkes öneriyordu.Bildiride, Sovyet hükümetinin gizli diplomasiye karşı olduğu ve çarlık hükümetinin ve geçici hükümetin Batı Avrupalı emperyalistlerle yaptığı gizli anlaşmalarını iptal edeceği bildiriliyordu.

Bildiri, Rusya devrimci proletaryasına tüm yönleriyle, kararlı ve müsamahasız olarak yürüteceği "barış davasını sona ulaştırmak" için yardımcı olmak üzere İngiltere, Fransa ve Almanya proletaryasına çağrısı ile sona eriyordu.

Lenin'in konuşmasına ilişkin tartışmadan sonra, kongre ilk tarihsel dokümanı, barış deklârasyonu oybirliği ile kabul etti. Oylama sonucunda patlayan alkışlar bittiğinde, delegeler ayakta "*Enternasyonal*"i söylediler ve barış deklârasyonunun yaratıcısına, zafer kazanan proleter devrimin lideri Lenin'e tezahürat yaptılar.

Lenin'in barış deklâlarasyonunun taşıdığı temel işlev, Rusya ve diğer tüm ülkelerin halklarına doğru yolu göstermesi; Bolşevik Partisinin ve Sovyet iktidarının tüm barışçıl dış politikasını, sosyalist devletin kapitalist devletlerle birlikte varolması politikasının temelini oluşturan barış, özgürlük ve bağımsızlık için emperyalist savaştan ayrılma mücadelesinin yolunu göstermesidir. Barış deklârasyonu ile, yeni, insanlık tarihinde yepyeni uluslararası ilişkilerin yolu açılmıştır.

Lenin, kongrenin gündeminde olan çok önemli başka bir konu olan toprak sorununa ilişkin de konuşma yapıyordu. Geçici hükümetin ve ona katılan Menşevik ve sosyaldevrimci ittifak partilerinin toprak sorununun çözümünü çeşitli itirazlarla ihmal ederek suç işlediklerini söylüyordu; aldıkları tüm önlemler, köylülere karşıydı ve bu durum ayaklanmaya itmişti; burjuvazinin geçici hükümeti köylülerin ayaklanmasını kanla bitirmek istiyordu, ama bizzat kendisi devrimci asker, denizci ve işçilerin silahlı ayaklanmasıyla yok edilmişti.

Lenin, konuşmasında,Bolşevik Partisi tarafından kongreye tartışma ve onay için sunulan toprak ve araziler hakkındaki deklârsyon tasarısını okudu. Lenin'in hazırladığı bu deklârasyonun ardından, büyük toprak sahiplerinin toprak ve arazi mülkiyeti hiç tazminatsız hemen kaldırıldı ve malları idarî bölge-arazi komitesinin ve köylü delegeleri bölge Sovyet'inin eline geçti.

Lenin, toprak ve arazi hakkındaki deklârasyona "toprak sorununa ilişkin köylü seçmen vekaletini" dahil etmeyi önerdi; buna göre, "özel mülkiyet hakkı

53 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.240

her zaman için ortadan kaldırılmıştı, tüm toprak ve arazi emekçilerin kullanımına ayrılmıştı; ne satılabilir ne de satınalınabilirdi. Üretimin gelişmiş olduğu topraklar model ekonomilere dönüştürülecekti ve "büyüklüklerine ve önem derecelerine göre *devlete ya da yerel yönetimlere* salt kullanım amaçlı olarak verilecekti." Köylü seçmen vekaletine uygun olarak dengeleyici kullanım uygulaması getirildi; başka bir deyişle, toprak yerel koşullara göre "emek normu ya da tüketim normu temelinde" emekçiler arasında paylaştırılacaktı.

Lenin, sosyaldevrimciler tarafından kaleme alınmış "köylü seçmen vekaletini" toprak ve arazi deklârasyonuna dahil etmenin gerekliliğini gösteriyor ve şöyle söylüyordu: Kimin tarafından kaleme alındığı konunun ayrı bir yanı; demokratik hükümet olarak, kabul etmesek de halk kitlelerinin kararını görmezlikten gelemeyiz. Köylülerin deklârasyonu pratikte uygulamaları ve yerinde gerçekleştirmeleri durumunda, yaşadıkları gerçeklikte gerçeğin nerede olduğunu bizzat görecekleridir. ... Hayat en iyi yol göstericidir; yaşam, kimin haklı olduğunu gösterecektir. Köylüler bu sorunun çözümünde bir sonuca varabilirler, biz de başka bir sonuca. Hayat, devrimci yaratıcı emeğin genel seyrinde, yeni devlet biçimleri üzerinde çalışırken birbirimize yakınlaşacağımızı gösterecektir. Yaşamı adım adım izlememiz, halk kitlelererinin yaratıcı gücüne tam özgürlük sağlamalıyız."[54]

Kongre Lenin'in önerisini alkışladı. Toprak ve arazi hakkındaki deklârasyon 1 çekimsere karşı 8 oyla kabul edildi. Hayat, Lenin'in bilimsel uzakgörüşlülüğünü tümüyle doğruladı. Daha sonra, bireysel köylü ekonomilerinin toprak ve arazi paylaşımında, köylüler bizzat "emek ve tüketim normlarını" bıraktılar ve Komünist Partisinin çağrısı üzerine, kendi iradeleriyle halk mülkiyetindeki toprak ve arazinin kolektif olarak işletilmesine geçtiler.

Lenin'in toprak ve arazi hakkındaki deklârasyonu, işçi sınıfının ve sosyalist devrimin güçlendirilmesinde Rusya köylüsünü nihaî olarak kazanmak açısından Bolşevik Partisinin mücadelesinde çok büyük önem taşıyordu. Daha sonra Lenin şöyle diyordu:

"Rusya proletaryası işte bu şekilde sosyaldevrimciler arasındaki köylüleri kazandı; bunu da proletarya aracılığıyla devlet iktidarını ele geçirdikten *birkaç saat* sonra başardı. Zira Petrograd'da burjuvazi yenildikten birkaç saat sonra proletarya 'toprak ve arazi hakkındaki' deklârasyonu kabul eti. Bu deklârasyon aracılığıyla, bir çırpıda ve tamamen, devrimci aciliyet, enerji ile ve kendini adayarak köylü *çoğunluğun* ekonomik ihtiyaçları *giderildi;* topraklar tamamen ve tazminat ödemeden kamulaştırıldı."[55]

Genel Rusya Sovyet Kongresinin aynı oturumunda, ülke yönetimi için, başında Lenin'in yer aldığı işçi ve köylülerin Sovyet hükümeti -Halk Komiserleri Konseyi- oluşturuldu.

Kongre, 101 kişiden oluşan Genel Rusya merkez yürütme komitesini seçti ve Genel Rusya merkez yürütme komitesinin köylü Sovyetlerinin, ordu örgütlerinin temsilcileri ve kongreyi terketmiş olan grupların temsilcileri aracılığıyla tamamlanabileceğine karar verdi.

27 Ekim (9 Kasım) günü sabah 5'e doğru, II. Genel Rusya Kongresi "Yaşasın devrim" Yaşasın sosyalizm" sesleriyle ve "*Enternasyonal*" marşı eşliğinde

54 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.252
55 V.İ.Lenin, c.30, s.254/255

çalışmasını tamamladı. Lenin'in barış, toprak ve arazi ve kongre aracılığıyla Sovyet hükümetinin oluşturulması hakkındaki deklârasyonlarının kabul edilmesi, proletarya diktatörlüğünün güçlendirilmesinde ve sosyalizmin kurulmasında çok büyük rol oynuyordu. Kongre delegeleri, tüm Rusya'da işçi ve köylü iktidarının yaygınlaştırılmasına katkıda bulunmak için aceleyle kendi bölgelerine döndüler.

Sosyalist Ekim Devrimi'nin hazırlık ve gerçekleşme dönemlerinde, Lenin *bütün dünyanın izlediği, Marksizmin dâhiyane teorisyeni, Komünist Partisi'nin bilge önderi ve devrim liderliğinin en büyük ustası idi.*

Devrim günlerinde, Lenin güçlü dehası; güçlü bilimsel öngörü gücüyle, ülke ve uluslararası alanda sınıfsal güçlerin gruplanmasını belirledi ve işçi sınıfının partisine net, toplumsal gelişme yasalarına dayalı taktik sloganlar (parolalar) verdi. Lenin'in önderliğinde Bolşevik Partisi işçi sınıfının sosyalizm mücadelesini, barış için halk hareketini, köylülerin toprak ve arazi mücadelesini ve ezilen Rusya halklarının ulusal kurtuluş mücadelesini bütüncül devrimci bir akımda birleştirdi ve bu kuvvetleri kapitalizmin yıkılması için örgütledi.

Tedbirli ve aynı zamanda kararlı; parti ve kitlelere öğreterek ve parti ve kitlelerden öğrenerek; Lenin partiyi ve kitleleri yönetiyor ve onları Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin zaferine götürüyordu.

Ekim Devrimi'nin Enternasyonal Önemi Hakında

Lenin, Sosyalist Ekim Devrimi'nin dünya tarihi açısından önemini öncelikle, onun burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin siyasî iktidarını ortadan kaldırmasında, devlet aygıtlarını parçalamasında, yeryüzünün altıda biri üzerinde, işçi sınıfı ve emekçi köylü ittifakı temelinde proletarya diktatörlüğünü kurmasında ve işçi, asker ve köylü delegelerinden oluşan Sovyetlerin iktidarının gerçek bir halk iktidarı ve en yüksek diktatörlük biçimi oluşturmasında görüyordu. "Dünya tarihinde önemli bir dönüşüm gerçekleşti. Burjuva-demokratik parlamentarizm evresi sona erdi. Dünya tarihinde yeni bir sayfa açıldı: Proletarya diktatörlüğü evresi."[56] Ekim Devrimi; burjuva devletine, burjuva diktatörlüğüne son vermeden ve onun yerine proletarya dikatatörlüğünü koymadan, kapitalizmin sona ermediğini ve sosyalizmin kurulamadığını gösterdi.

Lenin, tarihte ilk defa kapitalistlerin ve büyük toprak sahiplerinin üretim araçlarındaki "kutsal ve dokunulmaz" özel mülkiyetini Ekim Devrimi'nin ortadan kaldırdığına işaret ediyordu. Tarihte ilk defa, işçi sınıfı ve emekçi kitleler ülkenin efendisi olmuştu. Tüm zenginlikleri, toprak ve hazineleri, fabrikaları, tesisleri ve demiryolları emekçi kitlelerin ortak malı olmuştu.

Lenin, Ekim Devrimi'nin büyük kazanımlarından birini, Rusya'da gerçek ulusal eşitlik politikasının, eskiden ezilen halkların kendi ulusal devleti hakkını ilan edip gerçekleştirmesinde; onlara sosyalizm temelinde iktisadî, siyasî ve kültürel gelişimleri, kardeşliğin güçlendirilmesi için geniş perspektifler sunmasında görüyordu.

56 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.93

Ekim Devrimi, hakiki eşitliğe ve hakiki özgürlüğe dayalı en adil devlet ve toplumsal dünya sistemini yaratıyordu. İçerdiği büyük hümanist fikirler, emekçileri ve tüm ilerici insanlığı aydınlık gelecek mücadelesinde coşturuyordu.

Lenin, Ekim Devrimi'ni, işçi ve köylülerin emperyalist savaşa karşı halkların barışı için en kararlı ve en tavizsiz mücadele örneği olarak görüyordu. "*İlk Bolşevik devrim, dünyadaki ilk olarak yüz milyon insanı* emperyalist savaş, emperyalist dünya tehlikesinden kurtardı. Sonraki devrimler, tüm insanlığı bu savaşlardan ve bu kapitalist dünyadan kurtaracaktır."[57]

Rusya'daki sosyalist devrim, dünya kapitalizminin binasını temeline kadar sarstı; dünya iki karşı sisteme ayrıldı.

Uluslararası alanda, ilk kez, barış sloganını gündeme getiren ve halklar ve ülkeler arasındaki ilişkilerde yeni ilkeler gerçekleştirmeye başlayan bir devlet ortaya çıktı. İnsanlık, ilhak savaşlarına karşı, halkların barış ve güvenliği mücadelesi için güvenilir bir destek buldu.

Lenin'e göre Ekim Devrimi'nin zaferinin en önemli koşullarından biri, Komünist Partisi aracılığıyla yönetimdi. Lenin'in başında olduğu bu parti, sürekli işçi sınıfı saflarında geziniyor, hareketi bilimsel temelli bir mücadele programı ile, doğru bir strateji ve taktik ile, geniş emekçi kitleler tarafından anlaşılan siyasî sloganlar ve parolalar kullanarak hazırlıyordu. Komünist Partisi, işçi sınıfı ve emekçi köylülerin ittifakını sağlıyor ve sosyalist devrimin sarsılmaz bir gücüne dönüştürüyordu. Parti, Menşevik ve sosyaldevrimcilere karşı çok büyük bir hamle yapıyor ve onların karşıdevrimci burjuvazi saflarına geçtiklerini gösteriyordu. Halk kitleleri sosyaldevrimci ve Menşeviklerin karşıdevrimci karakterini görüyor ve yalnızca Bolşevik Partisinde söz ve eylemin birbirinden kopuk olmadığını, baskı ve sömürünün tüm biçimlerine karşı ve ülkenin yaklaşmakta olan felâketten kurtulması için sadece onun kendini ortaya koyan bir mücadele yürüttüğünü görüyordu.

Lenin, Sosyalist Ekim Devrimi'nin Avrupa işçi sınıfı ve tüm dünya üzerinde devrimci bir etki yaptığını gösteriyor ve tüm enternasyonal işçi hareketini yeni bir düzeye çekiyordu. Tüm dünyadaki proletarya, emekçiler, ilerici insanlar, Rusya'daki sosyalist devrimin zaferini heyecanla izliyorlardı. Lenin, dünyada, barış, toprak ve arazi, bankaların kamulaştırılması hakkında Sovyet deklârasyonlarını ve diğer Ekim deklârasyonlarını heyecanla izlememiş hiçbir işçi örgütünün olmadığını söylüyordu. Rusya'da başlayan yeni, sosyalist yaşam yapısının canlı örneği, tüm ülkelerdeki emekçi kitlelerin yüreklerini coşturuyordu. Ekim Devrimi, proletarya enternasyonalizmi ilkesininin uluslararası işçi hareketinin gelişim yasası olduğuna, tüm başarılarının ön koşulu olduğuna ilişkin Marksist gerçeği nihaî olarak kanıtlıyordu.

Rusya'daki sosyalist devrim, emperyalizmin sömürgeci sistemine güçlü bir darbe indirmişti. Lenin'in tekrar tekrar belirttiği gibi, I.Dünya Savaşı ve Ekim Devrimi, Doğuyu uyandırmıştı; Doğu sonunda dünya çapındaki büyük devrimci hareketin içine katılmıştı. Sovyetler Birliği Cumhuriyetinin kurulmasıyla, Avrupa Asya ile, Batı Doğu ile buluşmuş; Ekim Devrimi, Batının proleter-devrimci sosyalist hareketini ve emperyalizm baskısı altındaki halkların ulusal kurtuluş mücadelesini kendi etrafında birleştirmişti.

57 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.37

Rusya'daki sosyalist devrim, insanlık tarihinde yeni bir dönem; kapitalizmin çöküşü ve yeni, sosyalist toplumun kurulması dönemini başlatmıştı. "Tüm dünyaya sosyalizm yolunu ve burjuvaziye egemenliğinin sona ermekte olduğunu gösterdi."[58]

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin enternasyonal düzeyde taşıdığı önemi, Lenin, somut olarak ve kısaca şöyle tanımlıyordu: Buz kırıldı; yol serbest.

58 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.28, s.30

ONUNCU BÖLÜM
SOVYET DEVLETİNİN BÜYÜK KURUCUSU

Yalnızca halka güvenen; halkın yaratıcı gücünü keşfetmeye çalışan galip gelecek ve iktidar da olacaktır.

V.İ.Lenin

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin zaferiyle birlikte V.İ.Lenin'in yaşamında ve faaliyetlerinde yeni bir dönem başladı. Proletarya devletinin başında yer alıyor, Bolşevik Partisinin ve Sovyet halkının önünde duran işçi sınıfı diktatörlüğünün tarihsel görevlerinin yerine getirilmesi, sosyalizmin yapılanması mücadelesini yönetiyordu.

Yeni Bir Devlet Adamı Tipi

Lenin, yeni, proleter, sosyalist bir devlet adamının tüm özelliklerini taşıyordu. İnsanlık tarihinde ilk defa komünistlerin partisinin, işçi sınıfının bir lideri; hükümet politikasını bilimsel temele oturtan, hayatı tanıyan ve halkın isteklerini ve ihtiyaçlarını çok iyi bilen Devrimci bir Marksist, devlet yönetiminin başındaydı. Lenin, emekçi kitlelerin yaratıcı gücüne yürekten inanıyor ve gücünü onlardan alıyordu; işçi ve köylülerle sıkı ilişki içindeydi, onların sınırsız güvenini ve desteğini kazanmıştı. Teorik bilgisi, politik bilgeliği ve ileri görüşlülüğü; örgütçü dehası, soğukkanlılığı, cesareti ve sağduyusu ile birleşmişti.

Lenin'in egemen durumdaki Komünist Partisi'nin lideri ve Sovyet hükümetinin başı olarak faaliyetleri, olağanüstü çok yönlüydü; ve Lenin bitip tükenmez enerjisi ile dikkati çekiyordu. Faaliyetlerinde, Sovyet Cumhuriyetinin her sorunuyla ilgiliydi. Lenin, devleti, ekonomiyi ve kültürel yapıyı, dış politikayı yönetiyor, toplumsal örgütlerin çalışmasını yönlendiriyor, çeşitli kongrelere ve toplantılara aktif olarak katılıyor, fabrikalarda ve işyerlerinde konuşmalar yapıyor; köyleri ve kasabaları geziyordu. Bu muazzam örgütsel çalışmasını, sosyalist toplumun yapılanması açısından büyük önem taşıyan sorunlar üzerinde çalıştığı teorik faaliyeti ile ilişkilendiriyordu.

Rusya işçi ve köylüsü, yeni, tarihte henüz yaşanmamış yaşam biçimlerini oluşturmak için önlerinde duran çok büyük sorunları aşmak durumundaydılar. Lenin'in öngördüğü gibi, proleterya devrimi önce tek bir ülkede zafer kazanmıştı ve Sovyet halkı, kapitalist bir ortamın koşullarında sosyalizmi kuracaktı. Devrilen sömürücü sınıflarının varlığı ve acımasız tepkisi- muhalefeti, yüzyıllardır süregelen teknik-ekonomik ve kültürel gerilik ve ekonomik çöküş, sosyalist yapılandırmayı çok zorlaştırıyordu.

Ama asıl zorluk, henüz bilinmeyen ve tanınmayan yollardan geçerek sosyalizme gitmekti.

Ancak Lenin, bu zorlukların yenilebileceği ve yenileceği düşüncesindeydi. Komünist Bolşeviklerin büyük partisinin, ülkenin geleceğinin sorumluluğunu devraldıktan ve milyonlarca insanın yaşamının sosyalizm temelinde yeniden düzenlenmesinin liderliğini üstlendikten sonra, tarihsel misyonunu onurla yerine getireceğine yürekten inanmıştı. Halkın Bolşeviklerin arkasında durduğunu biliyor ve halkı, Parti ve Sovyet devletinin güç alacağı kaynak olarak görüyordu. Lenin, kitlelerin girişiminin, işçi ve köylülerin yaratıcı gücünün; devlet yönetimi, sosyalist ekonominin yapılanması ve kültürün gelişmesi için amaca uygun biçim ve yöntemleri yaratacağına işaret ediyordu. Yaratıcı milyonların beyni, sonsuz yüce bir şey oluşturacaktı ve yalnızca kitlelerin kolektif deneyimi sayesinde, sosyalist dönüşüme ilişkin somut önlemlerin önemli ipuçları elde edilebilecekti.

Lenin için partinin teorik faaliyeti, Marksizmin yaratıcı gelişimi, sosyalist yapılanmanın görevlerinin başarıyla çözümü için vazgeçilmez önkoşul niteliğindeydi. Lenin, Komünist Partinin "*bilimsel ilkelere* göre çalışması gerektiğini", sosyalizmin sorunlarının bilimsel olarak ortaya konulması gerektiğini vurguluyordu. Tüm sınıfsal güçleri salt nesnel olarak ele almak koşuluyla ancak "öncelikle politikamıza ve sırada bekleyen görevlerimize ilişkin doğru sonuçları çıkarabilecek durumda olacağız."[1]

Lenin, esas olarak Ekim Devrimi'nin zaferi öncesinde taslağını çizdiği sosyalizmin yapılanması programının üstünde çalışırken, Karl Marx ve Friedrich Engels'in temel direktiflerinden yola çıkıyordu. V.İ., Parti herhangi bir zorlukla karşılaştığında, "Marx'a bakmalı" demeyi seviyordu. Aynı zamanda, bilimsel komünizmin bu ileriyi gören dahi kurucularının yeni bir toplumun yapılanması evresinde zorunlu olarak ortaya çıkabilecek karmaşık sorunları tam olarak tahmin edemeyeceklerine ve bu doğrultuda, bu sorunlara cevap da veremeyeceklerine işaret ediyordu. Lenin, "toplumu sosyalist dönüştürmeye yönelttiğimizde, ne dönüştürme biçimlerini, ne de somut örgütlenmenin gelişme temposunu önceden bilebilirdik" diyordu.

Lenin, sosyalizmin zaferi için verilen mücadeledeki pratik deneyimlere dayanarak, Marx ve Engels'in geçiş dönemi, sosyalizm ve komünizm hakkındaki görüşlerini sürekli geliştirmiş ve sosyalist yapılanmanın teori ve pratiğinin karşı karşıya kaldığı güncel problemleri çözmüştür. V.İ., halk kitlelerinin yaratıcılığını, yeni düzenin oluşum sürecini ayrıntılı olarak incelemiş, kapitalizmden sosyalizme geçişin yasalarını ortaya koymuş, emekçilerin yarattığı ilerici olan her şeyi dikkatle gözlemlemiş, onların deneyimlerini teorik olarak genelleştirip bu temel üzerinde sosyalist toplumun yaratılmasının yollarını belirlemiştir.

Lenin, devrimci teoriyi, aynı zamanda, bir eylem talimatı, "yapılacakların temellendirmesi" olarak görüyordu ve işçi sınıfı aracılığıyla iktidarın ele geçirilmesinden sonra, sosyalizm ve komünizmin yapılanması döneminde, en geniş kitlelerin pratik faaliyetinin ve partinin örgütçü işlevinin özellikle büyük önem kazanacağına işaret ediyordu. Rusya proletaryası ve partisinin daha önceden soyut, teorik olarak yöneltilmiş olan sosyalist dönüşüm görevlerinin ilk defa doğrudan, pratik olarak gündemde olduğunu gösteriyordu.

Lenin, Sovyet iktidarının kurulmasından kısa bir süre önce, "her şeyin artık pratiğe bağlı olduğunu, teorinin pratiğe dönüştürüleceği o tarihsel anın geldi-

1 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.67 ve c.32, s.279

ğini, teorinin pratik ile düzeltilebileceğini, pratikte deneneceğini...'"[2] yazıyordu. Sovyet iktidarı yıllarında da verdiği uğraş, devrimci teori ve devrimci pratiğin ayrılmaz bir bütün olduğuna ilişkin muhteşem bir örnektir.

Kerenski Darbesinin Tasfiyesi

Tüm zamanını çalışmaya ayıran Lenin, silahlı Ekim ayaklanmasının zaferinden hemen sonra, Parti ve Sovyet iktidarının yönetici organlarının mekânı olan Smolni'ye taşındı. V.İ. ve N.K., ilk kattaki bir odaya yerleştiler. Lenin'in çalışma odası ve Halk Komiserleri Konseyi'nin odaları binanın ikinci katındaydı. V.İ., Smolni'de tarihsel deklârasyonları ve Sovyet iktidarına çağrıları yazıyordu; burada, işçi, köylü ve asker delegasyonlarını ve Rusya'nın her köşesinden gelen Partinin ve Sovyet aygıtının çalışanlarını kabul ediyordu.

Lenin, Partinin ve Sovyet hükümetinin sosyalist devletin yapılanması, yeni yaşamın örgütlenmesi ve devrimin başarılarının iç ve dış düşmanlardan korunmasına ilişkin önemli faaliyetlerini Smolni'den yönetiyordu. N.K'nın daha sonra anılarında işaret ettiği gibi, çok yorucu bir çalışma içindeydi. "İlyiç'in akşam geç vakitte dinlenmeye çekildiğinde uykuya zaman bulamaması hiç de garip değildi! Ayağa kalkar, herhangi bir yere telefon eder, acilen yerine getirilmesi gereken talimatlar verirdi. En sonunda uykuya daldığında, uykusunda kendisini meşgûl eden şeyler hakkında konuşurdu." [3]

Lenin, devrimin ilk günlerinde, asıl görevin, II. Sovyet Kongresi'nden sonra iktidarı işçi sınıfının elinden almaya çalışan karşıdevrimci güçlerin saldırısının geri püskürtülmesi olduğunu düşünüyordu. Amerikan elçiliğinin bir arabasıyla Petrograd'dan kuzey cephesi komutanlığının bulunduğu Poskov'a kaçan Kerenski, General Krasnov'un komutasında Kazak birliklerini başkente yürütüyordu.

Böylece, burjuvazi ve büyük toprak sahipleri, Soyvet iktidarına karşı ilk içsavaşı başlatıyorlardı.

27 Ekim'de Krasnov, Gattçina'yı işgal ediyor ve doğrudan Petrograd'a yönelik bir tehlike yaratıyordu. Bu kritik anda, Lenin, devrimci başkentin savunmasını kendi eline aldı. Petrograd askerî çevrelerinin komutanlığına geldi ve ordudan cephedeki durum hakkında ayrıntılı bir rapor istedi. Podvoiski'nin bu ziyaretin amacının ne olduğu; kendilerine karşı güvensizlik mi duyulduğu yoksa başka bir şey mi olduğu sorusuna şöyle yanıt veriyordu:

"Herhangi bir güvensizlik yok. İşçi ve köylülerin hükümeti sadece askerî makamların nasıl davranacağını bilmek istiyor."[4]

Lenin'in önderliğinde, Kerenski ve Krasnov çetesini parçalama plânı üzerinde çalışıldı ve bu plân uygulandı. Lenin, komutanların davranışlarını dikkatle izliyordu, işletmelerin ve bölge temsilcilerinin kendilerine gelmelerini istiyor, Parti ve Sovyet organlarına görevler veriyordu. 29 Ekim gecesi, cephe için silah ve zırhlıların üretiminin nasıl yapıldığını kontrol etmek için Putilov işletmeleri-

2 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.411
3 Nadejda Krupskaya: *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, s.465/466
4 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*: 1.Bölüm, s.553, Rusça

ne geldi. O tehlikeli günlerde, Lenin'in o tipik özelliklerinden biri; olağanüstü bir durumda tüm kuvvetleri ve araçları mükemmel biçimde biraraya getirebilme yeteneği somut olarak kendini gösteriyordu.

29 Ekim'de Sovyet iktidarı Petrograd'daki karşıdevrimci askerlerin eylemini bastırdı. Ertesi gün Krasnov'un Pulkovo'daki teşkilâtları Kızıl Muhafızlar tarafından tahrip edildi. İlk Sovyet karşıtı darbe bozguna uğratılmıştı.

Teslimiyetçilerin ve Sabotajcıların Yenilgiye Uğratılması

Devrim düşmanları, Sovyet iktidarının içten yıkılması için büyük umutlar besliyorlardı; bunun için hem sosyaldevrimcileri ve Menşevikler'i, hem de Bolşevik Partisideki oportünist unsurları kullanıyorlardı. Menşevikler ve sosyaldevrimciler, yıkılan sömürgeci sınıfların Sovyet iktidarına karşı mücadelesinde doğrudan suç ortakları idiler. Rusya'yı sosyalist devrim yolundan uzaklaştırmakta, önemli rolü oynayacak olan "Bolşevikler'den halkçı sosyalistlere kadar" çeşitli partilerin temsilcilerinden bir burjuva-parlamenter sistem kurma çabasıyla, yeni bir "sosyalist birlik hükümeti" kurulmasını talep ediyorlardı. Burada, II. Sovyet Kongresi'nin hukukî varlığını kabul etmiyor ve kategorik olarak proletaryanının silahsızlanmasını, Kerenski'nin ordularına karşı direnişi bırakmalarını, Petrograd garnizonunun ordularının karşıdevrimci kent Duması emrine girmesini, vb. talep ediyorlardı.

Menşevik ve sosyaldevrimcilerin "sosyalist birlik hükümeti" kurma önerisi, karşıdevrimci asilere karşı mücadelenin en önemli anında Bolşevik Partisi çizgisine karşı çıkan Kamenev, Zinovyev, Rikov ve az sayıda grupları tarafından desteklendi. Önceden de olduğu gibi, sosyalist devrimin Rusya'da olanaksız olduğunu iddia ediyor; Menşevik ve sosyaldevrimcilere ilkelerden taviz vermeyi, ne pahasına olursa olsun onlarla anlaşmayı istiyorlar ve bu yapılmadığında, Bolşevik Partisinin iktidarda kalamayacağını belirtiyorlardı. Durum, sosyaldevrimciler, Kamenev ve Ryazanov'un çeşitli parti ve örgütlerin temsilcileriyle "iktidarın yapısı" sorunu üzerinde bir görüşmede, Lenin yerine Avksentiyev ya da Çernov'u hükümetin başına getirmeyi önermelerine; Menşevik ve sosyaldevrimcilerle pazarlıklara devam etmeyi olanaklı görmelerine ve Lenin'in adaylığında kesin ısrarcı olmamaya kadar varıyordu. Bu, düşmanca, haince bir tavırdı; henüz zafere yeni ulaşmış proletarya diktatörlüğü için vahimdi.

Bolşevik Partisi MK'sının 2 Kasım'daki bir oturumunda, teslimiyetçiler eleştirildi. Lenin'in önerdiği ve MK'nın kabul ettiği MK içindeki muhalefet sorununa ilişkin kararda, muhalefetin Bolşevizmin tüm ilkelerinden vazgeçtiği ve işçi sınıfı diktatörlüğüne karşı sabotaj yoluna gittiği tesbit edilmişti. Muhalefet, MK kararına rağmen, Parti politikasına karşı çizgisini sürdürüyordu. Kamenev ve Zinovyev, Genel Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin Bolşevikler grubunda, MK'nın politikasına ters olan devlet iktidarını örgütleme görüşmelerine ilişkin bir karar aldırıyorlardı; çünkü kararda, Bolşeviklerin hükümetin yalnızca yarısını ellerinde bulundurmaları öngörülmüştü. Sol sosyaldevrimcilerin desteğiyle, Genel Rusya Merkez Yürütme Komitesi (GRMYK) oturumunda bu kararı geçirdiler.

Lenin, muhalefetin bu davranışıyla, parti disiplininin yara aldığını, parti saflarında birlik ruhunun bozulduğunu belirtiyordu. Muhalif azınlığa, teslimiyetçilerin MK'nın kararlarına tam olarak tâbi olmasını ve Parti çizgisinin korunmasını talep eden bir ultimatom yazdı. Ultimatom, MK üyelerinin çoğunluğu tarafından imzalandı. Ama muhalefet bu uyarıyı da dinlemedi. Kamenev, Zinovyev, Rikov, Milyutin ve Nogin parti disiplinine uymayı reddetti ve MK'dan ayrıldıklarını açıkladı; ayrıca adı geçenlerden son üçü, Halk Komiserliği görevlerinden de ayrıldı.

Bir dizi sabotajcının haince davranışı, Lenin'i kızdırmıştı. Pravda'da MK'nın "Tüm parti üyelerine ve tüm Rusya emekçi sınıflarına" yaptığı açık çağrı yayınladı; burada, devrime ihanet edenleri damgalıyor ve bazı yüreksizlerin kaçışının bir an için bile ve hiçbir şekilde partiyi ve onu izleyen kitlelerin birliğini sarsmayacağını vurguluyordu.

"Tüm emekçiler sakin ve sabırlı olun." deniyordu çağrıda. "Partimiz; Sovyetlerdeki çoğunluğun partisi, her zaman olduğu gibi çıkarlarını düşünmeden bir ağızdan ve dayanışma içinde, kentlerde, cephelerde, köylerde milyonlarca işçi, asker ve köylü, ne pahasına olursa olsun, ayakta ve partimizin arkasında, barışın ve sosyalizmin zaferi için hazır bekliyor."[5]

İşçi sınıfı davasına gönül vermiş kişiler hemen teslimiyetçilerin yerine geçirildi. Lenin'in önerisi üzerine, Kamenev'in yerine, parti liderlerinden biri olan Y.M.Sverdlov, GRMYK başkanlığına seçildi. Halk Komiserleri Konseyine, içişlerinden sorumlu Halk Komiseri olarak G.İ. Petrovski, adaletten sorumlu Halk Komiseri olarak P.İ.Stuçka, ulaşımdan sorumlu Halk Komiseri olarak M.T.Yelisarov ve gıda-beslenmeden sorumlu Halk Komiseri olarak A.G.Şliçter alındı. Daha sonra Lenin, reformistler, Menşevikler ve sosyaldevrimcilerle ittifak tarafına eğilimler gösteren oportünist unsurlar, sorumlu oldukları tüm görevlerden uzaklaştırılmamış ve bu unsurların çevrelerinde proletarya tarafından örülen güvensizlik, gözlem altında bulundurma ve kontrol duvarı olmamış olsaydı, Rusya'da devrimi yok edeceklerdi, diye yazıyordu. Devrim döneminde, Parti içinde en ufak bir dalgalanma dahi kabul edilemez diye altını çiziyordu.

Merkez Komite'nin "Tüm Parti üyelerine ve tüm Rusya emekçi sınıflarına" çağrısında, Bolşevik Partisinin II. Genel Rusya Sovyet Kongresi'nde çoğunluğu elde ettiği ve yalnızca bu parti tarafından oluşturulan hükümetin kongrenin iradesini yansıttığı ve bu nedenle bir Sovyet hükümeti olduğu vurgulandı; kongre, Halk Komiserleri Konseyi'nin Bolşevik bileşimini onaylamıştı. Bolşeviklerin "yumuşamaz" ve "uzlaşmaz" olduklarını zırvalayan burjuva kalemşörlerinin gerçek olmayan iddialarının aksine, "onlar iktidarı, Sovyetlerin azınlığı ile, bu azınlığın, yasal-meşru, dürüst bir şekilde çoğunluğa tâbi olmakla yükümlü kılınması ve II. Genel Rusya Sovyet Kongresi'nin onayladığı ve yavaş yavaş, ama kesin ve kararlı adımlarla sosyalizme götürecek programı gerçekleştirmek koşuluyla, paylaşmaya *hazırdılar*."[6] Bolşevikler, sol sosyaldevrimcilere bu koşullarda yeniden hükümete girmelerini öneriyorlardı. Uzun sallantılardan sonra, sol sosyaldevrimciler, köylü kitlelerindeki etkilerini kaybetme korkusundan Aralık 1917'de Halk Komiserleri Konseyi'ne girdiler. Bu bloğu, Brest barış anlaşma-

5 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.302
6 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.302

sından sonra hükümetten ayrılıp, Sovyet iktidarına karşı mücadele yoluna giden sol sosyaldevrimciler yıkıyordu; Bolşevikler değil.

Menşevikler, sosyaldevrimciler ve sol sosyaldevrimciler parti olarak bir zaman daha varlıklarını sürdürdüler. Ama tüm küçükburjuva partiler, sömüren sınıfları ve emperyalist müdahalecileri destekleyerek ve onların halka karşı, Sovyet Cumhuriyeti'ne karşı silahlı mücadelesine aktif olarak katılarak kendilerini rezil ettiler ve lekelediler. İçsavaşın sona ermesinden sonra, Menşevik ve sosyaldevrimci liderler karşıdevrimci illegal saflara geçtiler ya da iltica ettiler; Menşevik ve sosyaldevrimci saflarda çok sayıda sıradan parti üyesi iflas eden liderlerinden koptu; ama onlardan bir kısmı, özellikle de işçiler, daha sonra Komünist Partisine geçti.

Ülkemizde geriye tek bir siyasî partinin, Komünist Partisi'nin kalmış olması, Rusya'daki devrimin kendine has özellikleriyle açıklanabilir. Yalnızca Komünist Partisi, halk çıkarlarının hakikî temsilcisi ve emekçi kitlelerin lideri idi; kitleler üzerinde tartışılmaz bir otoriteye sahipti ve tüm halkın güvenini ve sevgisini kazanmıştı.

Lenin, yalnızca tek bir partinin var olmasını, proletarya diktatörlüğünün mutlak zorunlu bir özelliği olarak görmüyordu. Ama, çok sayıda partinin mevcut olması halinde bile, hükümet sandalyelerinin çoğunluğuna sahip olması gereken tek bir partinin -Komünist Partisi'nin- öncü rolü üstlenmesini gerektiğini vurguluyordu. Diğer parti temsilcilerinin hükümete katılımı için, proletarya diktatörlüğünü ve sosyalizme zorunlu geçişi kabul etmeleri mutlak şarttı.

Lenin'in bu tahlilleri, Komünist Partisi dışında, sosyalist toplumun yapılanması sırasında Komünist Partiyle sıkı işbirliği yapan başka demokratik partilerin de var olduğu bir dizi ülkede yaşanan sosyalist devrim deneyimleri ile kanıtlandı.

Yeni Bir Devlet Aygıtının Oluşturulması

Bolşevik Partisi ve Sovyet hükümeti, Ekim'de kazanılan zaferi sağlama aldıktan sonra, kitleleri tümüyle yeni bir devlet ve toplum düzeni yaratılması için önemli sorunların çözümüne yöneltiyorlardı. Lenin halka yaptığı konuşma ve çağrılarda, emekçileri, devlet yönetimini kendi ellerine almalarına, Sovyetler'de biraraya gelmelerine, onları güçlendirmeye, girişimci ve kendiliğinden faal olmaya çağırıyordu. Lenin şöyle söylüyordu: "Sosyalizm, yukardan gelen buyruk ve yasalarla oluşmadı. Özü gereği, beylik-bürokratik otomatizme yabancıdır. Yaşayan, yaratıcı sosyalizm, halk kitlelerin kendi eseridir."[7]

Kitlelerin örgütlenmesinde Sovyet iktidarının tarihî deklârasyonları olağanüstü bir rol oynuyordu. En önemli deklârasyonları Lenin kaleme alıyor ya da onun girişimi ve onun da katkılarıyla oluşturuluyordu. Geniş kitlelerin umutları ve ihtiyaçlarını esas alan yasaların çıkarılması ile, yeni devlet iktidarı, yeni yaşam biçimlerinin gelişimi yolunda önemli adımlar atıyordu.

Parti ve işçi sınıfının Ekim Devrimi'nden sonraki en önemli görevi, eski devlet mekanizmasının yıkılması ve yeni Sovyet devlet aygıtının oluşturulma-

7 V.İ.Lenin, *Bütün Eserleri*, c.26, s.283

sıydı. Lenin, merkezî yönetim organlarının, Halk Komiserliklerinin oluşturulmasına doğrudan öncülük etti; onların faaliyet programını belirledi ve yönetici kadrosunu seçti.

Yeni devletin yapılanması zordu. Proletaryanın eğitilmiş bir kadrosu yoktu. Sömürünün boyunduruğundan henüz kurtulmuş ve hukuksuzluğa son vermiş olan işçiler ve köylülerin, devlet yönetiminde hiçbir deneyimleri yoktu, olamazdı da. Burjuva entelektüellerinin, yüksek kademede çalışanların ve memurların bir bölümü, Sovyet iktidarının tüm girişimlerini her yoldan sabote etmeye çalıştıkları için, sorun daha da büyüyordu. Karşıdevrimciler, Bolşeviklerin devlet aygıtını işletmek için hiç kimseyi bulamayacaklarına inanıyordu. Ama bu umutları suya düşecekti. Parti, en iyi güçlerini Sovyet aygıtına gönderiyor ve halkın içinden binlerce, ama binlerce insandan devletin yapılanmasında yararlanıyordu.

Lenin, yalnızca "üst sınıf" denilenlerin, yalnızca zenginlerin ya da onların ağzından konuşanların her koşulda devleti yönetebileceği zihniyetini taşıyan "eski, *budalaca,* anlamsız, zararlı ve aşağılayıcı önyargının" silinip atılmasına çağrıda bulunuyordu. Organizasyonu, okuma ve yazma bilen yetişkin sıradan bir işçi ya da köylü de yapabilir diye vurguluyordu. V.İ., kitlelerden kendi güçlerine güvenmelerini istiyor ve şöyle söylüyordu: "İlk başlarda zorluklar çıkabilir, yeterince hazırlıklı olunamayabilir. Ama, ülkeyi yönetmeyi pratikte öğrenmek gerekir; önceki burjuva tekelinin ne olduğunu bilmek gerekir."[8]

Halk Komiserliklerinden birine çalışmak üzere gönderilmiş olan işçiler bir gün V.İ.'ye geliyor; yaptıkları çalışmanın kötü olduğunu ve işletmeye geri dönmek için izin istediklerini belirtiyorlardı. Lenin dikkatle dinliyor ve şöyle söylüyordu:

"Ben de hiçbir zaman devlet yönetmedim, ama Parti ve halk bana güvendi ve onların güvenine lâyık olmalıyım. Size de aynı şeyi öneriyorum."

Lenin'in çağrısı, işçi ve köylüler üzerinde olumlu etki yapıyordu. Bolşevik Partisi önderliğinde, Sovyet devletinin yapısını oluşturuyor ve ülkeyi yönetme sanatını öğreniyorlardı. Lenin, halkla bağlantılı gerçek bir Sovyet devletinin gücünü, öncelikle sosyal zemininin sağlam olmasında, emekçi kitleler aracılığıyla Sovyet iktidarının kayıtsız şartsız desteklenmesinde ve yüksek bilinç düzeyinde görüyordu. "Burjuvazi" diyordu, "bir devleti, hükümet aygıtının tüm iktidarını kullanarak, kitleleri burjuva iktidar sahiplerinin istediği yola götürebildiğinde güçlü görür. Bizim güç anlayışımız farklı. Bize göre, devleti güçlü yapan kitlelerin bilincidir. Devlet, kitleler herşeyi bildiği, herşeyi değerlendirebildiği ve herşeyi bilinçli olarak yaptığı zaman güçlüdür."

Sovyet iktidarı, hemen işçi ve köylülerin en acil ihtiyaçlarının giderilmesi ve içinde bulundukları durumun düzeltilmesi için önlemler almaya başlıyordu; Ekim Devrimi'nin kazanımlarını koruyor ve güçlendiriyordu; çok derine giden sosyoekonomik dönüşümlerde güçlü bir araçtı. Kısa bir süre içinde, toplumsal ilişkilerde feodalizmin ve köleliğin kalıntılarının kökü kurutulmuştu," diye yazıyordu: Büyük toprak sahiplerinin toprak mülkiyeti, zümreler, kadınların haklardan yoksun olması ve ulusal baskı; kilise devletten, okul kiliseden ayrılıyordu.

Parti ve Sovyet hükümeti toprak ve arazilere ilişkin deklârasyonun gerçekleştirilmesine büyük önem veriyordu. Gazetelerde, bildiri olarak Lenin'in yazdı-

8 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*; c.26, s.338

ğı "Köylülerin Sorularına Yanıt" yazısı yayınlandı. Bu yazıda, büyük toprak sahiplerinin tüm toprakları devlet iktidarının en yetkili organları olan köylü delegelerinden oluşan Sovyetlerin eline geçmesi; idarî bölge-arazi komitelerinin hemen topraklar üzerindeki yetkiyi devralması, kesin verili bir envanter yapılması, düzenin tamamen sağlanması ve büyük toprak sahiplerinin genel halk mülkiyetine geçen mallarını gözetim altında bulundurulmasından söz ediliyordu.

"Köylülerin Sorularına Yanıt", cepheden köye geri dönen askerlere ve Lenin'i ona sorular yöneltmek üzere Sınolni'de ziyaret etmiş olan köylü sorumlularına da dağıtıldı. Köylüler, Halk Komiserleri Konsey Başkanının imzasının bulunduğu ve önce idarî bölge adresine ve oradan da kendilerine gönderilen bu belgeyi aldıklarında, o, "bizzat Lenin'in kendisinden gelen bir belge" olduğu için çok hoşnuttular.

Lenin, köylülerin yetkililerini sevgiyle ve ayakta karşılıyordu. "V.İ.'nin o tipik davranışını iyi hatırlıyorum" diye yazıyordu o zamanlar Halk Komiserleri Konseyi sekreteri olan N.P.Gorbunov. "Bir köylünün karşısına oturuyordu, öyle yakındı ki neredeyse dizleri sürtecekti, dostça gülümsüyor ve yöneltilen soruları tam duyabilmek için biraz öne doğru eğiliyordu, herşeyi soruyor ve bilgi veriyordu."[9]

"Yoldaş Lenin'i görmeden eve gidemem" diyordu Çernigov Vilayetinden gelen yaşlı, beyaz sakallı köylü; "onu görmeliyim, çünkü onu gördüğümü benimkilere söylemem gerekiyor. Köydeki yoldaşlarım beni bu görevle buraya gönderdi. Bana, neyi ve nasıl yapacağımızı onun kendisinden öğrenmen şart, dediler."

Onun sevinçten ışıldayan yüzünü görmek gerekirdi, V.İ. ile konuştuğu sırada.

"Çok teşekkür ederim" diyordu, "şimdi eve gidebilirim."

Köylüler Lenin'den ayrıldıktan sonra şöyle söylüyorlardı: "Bu, bir güç! Bu bizim gücümüz! Köylünün gerçek gücü!" "Şimdi akıllı bir efendimiz var! Köylüleri anlıyor üstelik!" Köylüler, özlemlerini gerçekleştirmiş olan Komünist Partisine ve Sovyet iktidarına içten ve derinden güven duyuyorlardı.

İşçi sınıfının emekçi ittifakını, Lenin, Sovyet iktidarının dayandığı sağlam bir temel olarak görüyordu. "Rusya Cumhuriyeti'nde" diyordu, "şu andan itibaren devletin bütün yapısı ve bütün idaresi, yukardan aşağıya bu ittifak üzerine kurulmalı."[10] Bu ittifak sağlam ise, sosyalizme geçiş davasını hiç kimse yok edemez.

Kasım ve Aralık 1917'de yapılan köylü delegelerinin Sovyetlerinin olağanüstü ve II. Genel Rusya Kongresi'nde yaptığı konuşmada, sağ sosyaldevrimcilerin politikasının tümden iflas ettiğini gösteriyordu ve sol sosyaldevrimcilerdeki dalgalanmaları eleştiriyordu. Tarım sorununun sosyalist devrimin diğer sorunlarından bağımsız olarak çözülemeyeceğini; köylüler işçileri desteklediğinde, toprak ve arazilerin hiçbir tazminat ödenmeden emekçi köylülere aktarılabileceğini açıklıyordu. Lenin'in coşkulu konuşmaları köylüleri muazzam etkiliyordu; yalın ve net sözcükler, yüreklerine derinden işliyordu. Bolşevikler, ilkesel tavırları ve esnek taktikleri sayesinde, sağ sosyaldevrimcileri izole etmeyi başarıyorlardı.

9 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 2.Bölüm, s.61, Rusça
10 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*; c.26, s.322

Köylü kongreleri, Sovyet hükümetinin politikasını onaylıyor ve köylü delegelerinin Sovyetleriyle işçi ve asker delegelerinin Sovyetlerinin birleşmesini kabul ettiklerini belirtiyorlardı.

Rusya gibi böylesine çok sayıda ulustan oluşan bir ülkede, Sovyet iktidarının kaderi, çok yönlü ulusal sorunun nasıl çözüleceğine bağlı idi. Lenin, ulusal baskının ortadan kaldırılmasını, sosyalist devrimin en acil görevlerinden biri olarak görüyordu.

3 Kasım 1917'de yayınlanan "Rusya Halklarının Haklar Bildirisi"nde Halk Komiserleri Konseyi, Rusya halklarının eşitliğini ve hükümranlık hakkını; kendi kaderini tayin etme, ayrılıp bağımsız bir devlet kurma hakkını; tüm ulusal ve ulusal-dinî ayrıcalıkların ve sınırlamaların ortadan kaldırılmasını ve Rusya toprakları üzerinde yaşayan ulusal azınlıkların ve etnik grupların özgürce gelişmesini ilan ediyordu.

Sovyet iktidarının ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını gerçekten gerçekleştirmesinin somut bir kanıtı, Fin hükümetinin bir mektubuna yanıt olarak verilen Finlandiya'nın bağımsızlığının kabul edildiğine ilişkin Halk Komiserleri Konseyi kararıdır. Halk Komiserleri Konseyi'nin bu kararını Fin hükümetine, Lenin bizzat kendisi ulaştırıyordu. Sovyet hükümeti, "seçilmiş az sayıda ulusta sömürenlerin yaşadığı refahı Asya'daki, genel olarak sömürgelerdeki ve küçük ülkelerdeki milyonlarca emekçinin köleleştirilmesine dayandıran burjuva uygarlığının barbar politikasını tümden reddettiğini"[11] açıklıyordu. Lenin, çarlık Rusyası'nın diğer emperyalist ülkelerle yapmış olduğu İran, Türkiye ve Çin'e yönelik gaspedici sözleşmeleri feshediyordu.

Bolşevikler, Rusya halklarına kendi kaderlerini tayin hakkını tanıyor ve tüm ulusların emekçilerinin sosyalist devrimin zafer mücadelesinde biraraya gelmeleri gerektiğini; kendi kaderini tayin ilkesinin sosyalizmin ilkelerine tâbi olması gerektiğini açıklıyorlardı. Emekçilerin iktidarına karşı mücadele için farklı ulusların işçi ve köylülerini bölmek amacıyla kendi kaderlerini tayin ilkesini kendi sınıfsal amaçları için kullanmaya çalışan kent dışı bölgelerdeki burjuva-milliyetçi çevrelerin gerçek yüzünü ortaya koyuyorlardı. Lenin, "istedikleri şekilde yaşamlarını düzenlemeleri hakkını tüm halklara tanıyoruz ve tüm ulusların emekçilerine burjuvaziye karşı ortak mücadele vermek için ellerimizi uzatıyoruz." diyordu.

Lenin'in ulusal sorun konusundaki politikası, Sovyet iktidarının önceden baskı altındaki ulusların milyonlarca emekçi kitlesinin güvenini kazanmasını sağlıyordu; Rusya halklarını biraraya getiriyor ve birçok ulustan oluşan sosyalist devletin zeminini hazırlıyordu.

Ekonomide Sosyalist Dönüşümün Başlaması

Ekim Devrimi'nin ilk günlerinden itibaren, Rusya işçi sınıfı sosyalist düzeni kurmaya adım atıyordu. Lenin, konuşmalarında ve yazılarında, sosyalist devrimin yaratıcı, yapılandırıcı karakterinin özellikle altını çiziyordu. Burjuva devrimlerinin hazır, feodalizmin kucağında büyümüş kapitalist düzen biçimlerinin

11 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.425

mevcudiyetinde ortaya çıktığını ve ana görevinin, eski toplumun tüm zincirlerini söküp koparmak, bir yana atmak olduğunu; sosyalist devrimin ise, sosyalist düzene ilişkin hazır biçimlerin yokluğunda başladığını ve proletarya devriminin ana görevinin, yeni, sosyalist bir ekonomi düzeni kurmak olduğunu belirtiyordu.

"Denetimin örgütlenmesi, büyük işletmelerin kontrolü, devletin tüm ekonomi mekanizmasının tek bir büyük makinaya, yüz milyonlarca insanın tek bir plânı esas alacak şekilde çalışan bir ekonomi organizmasına dönüşmesi", diyordu Lenin, "bu, bize düşen muazzam bir örgütsel görevdir."[12]

Halk kitlelerinin sadece yok edeceğini, ama yeni hiçbir şey yaratamayacağını iddia eden burjuvaziye ve onun yaltakçılarına karşı, Sovyet iktidarının attığı her adım, kitlelerin gerçekleştirdiği yaratıcı çalışmanın, çok yüksek bir bilincin ve yaratıcı faaliyetinin kanıtıydı.

Lenin, 26 ya da 27 Ekim'de genel işçi ve diğer personel heyetleri aracılığıyla işçilerin kontrolü, ardından, tüm sınaî, ticarî, finansal, tarımsal ve diğer işletmelerde üretimin, ticaretin ve finansmanın kontrolü üzerine bir deklârasyon taslağı hazırlıyordu. Tasarıya ilişkin tartışmanın akışında, bazıları, işçilerin kontrolünün yalnızca büyük işletmelerde uygulanmasını, öncelikle de kontrolü düzenleyen genel devlet organlarının yaratılmasını talep ediyorlardı. Lenin, bu önerilere karşı çıkıyordu. Kontrolün tüm işletmelerde uygulanması gerektiğine ve esas olanın, işçi kitlelerinde girişimi ve kendiliğinden faal olmayı canlandırması ve işçi kitlelerinin üretimin yönetimine katılması olduğuna işaret ediyordu.

14 Kasım 1917'de Sovyet hükümeti Lenin'in tasarısı temelinde hazırlanan "İşçilerin Kontrolü Deklârasyonu'nu" onaylıyordu. Toplumsal üretim ve ürünlerin dağıtımı üzerinde işçilerin denetiminin getirilmesi, muazzam bir rol oynuyordu. Zira işletmelerin kapitalistler tarafından tahrip edilmesini önlüyor ve işçileri sanayinin kamulaştırılmasından sonra üretimin yönetimine hazırlıyordu. İşçilerin kontrolünün yürütülmesi sırasında, işçi sınıfının yaratıcı örgütlü güçleri bağımsız olarak yeni, sosyalist bir ekonomi yapılandırabilecek ve üretimi canlı hale getirebileceklerdi.

İşçiler kapitalistlerin direnciyle ve başka zorluklarla karşılaştıklarında, Lenin'den destek istiyorlardı. Petrograd'daki Putilov, Nevski ve metal işleme, Kiev'deki Arsenal, Ural'daki Nadeşdinsker işletmeleri ve diğer işletmelerden delegasyonlar kendisinden yardım istiyorlardı. Onların taleplerini ve önerilerini dikkatle dinliyor; işçiler arasındaki genel hava ve işletmelerdeki durum hakkında bilgi alıyordu; onlara üretimde kontrolün nasıl yürütüleceğini ve işletmelerde işin nasıl canlandırılacağını anlatıyor ve soğukkanlı biçimde, devrimci gibi hareket etmelerini ve kararlılık göstererek kapitalistlerin sabotajlarının üstesinden gelmelerini istiyordu. Lenin, işçilerin proletarya diktatörlüğünün görevlerini net olarak anlamalarına çalışıyor ve iktidarın işçi sınıfının eline geçmesiyle, işçi sınıfının ülkenin kaderinin sorumluluğunu taşıdığını da vurguluyordu.

V.İ., işçilerle sohbet etmeyi seviyordu. Onlarla sırlarını paylaşıyordu. İşçilerin düşünceleri ve yargıları onu her zaman ilgilendirmişti. Onlarla konuşurken, aynı zamanda kendi vardığı sonuçları ve plânlarını kontrol ediyordu. Ama işçiler için Lenin'le biraraya gelmek ve sohbetler, mükemmel bir eğitim gibiydi: Sovyet iktidarının yenilmezliğine olan inançları güçleniyordu.

12 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.76/77

O günlerde Lenin'i ziyaret etmiş olan bir demiryolu işçisi şöyle söylüyordu:"Devrimin emin ellerde olduğu ve dünyada işçinin ruhunu böylesine derinden tanıyan ve duyarlı olan bir ikinci Lenin olmadığı düşüncesiyle Smolni'den ayrılmıştım."[13]

Lenin, toplumsal mülkiyete dayalı bir halk ekonomisinin plânlı ekonomi olması gerektiğinden hareketle, tüm devleti kapsayan bir ekonomi merkezî kurma fikrini ortaya atıyordu. Ülkede ekonomik yaşamın düzenlenmesi için bu tür ilk proleter organ, Halk Komiserleri Konseyinde oluşturulan Yüksek Halk İktisat Konseyiydi. Lenin, Yüksek Halk İktisat Konseyinin faaliyetini yönetiyor ve başkanlık toplantılarına katılıyordu.

Lenin, bankaların kamulaştırılmasını sosyalizmde önemli bir adım olarak görüyordu. Burjuvazinin bankalardaki paralara el koymasını engellemek için, verdiği talimatla, deklârasyonların açıklanmasından önce hızla özel bankalar işgal edildi. Bankaların kamulaştırılmasıyla birlikte, burjuvazinin hissedarlar sermayesi ve büyük mevduatları kamulaştırılıyordu. Sovyet devleti, burjuvazinin malî dayanakları olan bankaları bir sosyalist denetim ve kontrol aygıtına dönüştürüyordu.

Sovyet iktidarı, üretimde işçilerin kontrolünü uygulamaya başladıktan ve ekonomi idaresinin organlarını oluşturduktan sonra, sanayinin kamulaştırılmasına geçiyordu. 1918 yılının başlarında, Petrograd ve Moskova, Ural, Donez Havzası'ndaki büyük işletmelerin önemli bir bölümü, Sovyet devletinin mülkiyetine geçti. Demiryolları, halkın malı oldu. Lenin'in katılımıyla, ticarî flonun kamulaştırılması deklârasyonu üzerinde çalışıldı ve bu deklârasyon hükümet tarafından kabul edildi. Dış ticaret tekeli oluşturuldu; çar ve burjuva geçici hükümeti tarafından alınan yurtdışı ve yurtiçi borçlar silindi; böylelikle, Rusya'nın dış sermaye köleliği sona erdiriliyordu.

Sovyet iktidarı büyük kapitalistlerin mülkiyetine el koyma politikasını uygularken, orta ve küçük ölçekli sanayi açısından, kamulaştırılan işletmelerin sahiplerine kısmî tazminat ödeme yolu kapatılmamıştı. Ancak kapitalistlerin sabotajı, sosyalist dönüşümlere karşı hiddetli direnci, Sovyet iktidarını sanayinin kamulaştırılmasını hızlandırmaya ve onu kapitalist mülkiyete el koyma yöntemini uygulamaya zorluyordu.

Lenin, Sovyet kamulaştırma politikasının sosyalist karakterinin altını çiziyordu. Münferit işçi kolektifleri tarafından tek bir fabrikaya bile "el konulmadı", aksine hepsi Sovyet devletinin mülkiyetine ve idaresine geçirildi; halkın malı oldu, diye yazıyordu daha sonra. Lenin, sendika militanları arasında hakim olan anarko-sendikalist sesleri ve kamulaştırılmış işletmelerin yönetiminin ilgili sendikalara devredilmesi çabalarını kararlı biçimde reddediyordu. "Kamulaştırılacak işletmelerdeki sendikalist ve kaotik tavra karşı" müsamahasız bir mücadele yürütülmesini talep ediyordu.[14]

Sosyalist kamulaştırma, üretim ilişkilerinde temel bir değişikliğe götürüyordu; devlet işletmelerinde sömürü ilişkileri ortadan kaldırılmıştı, işçiler devletleri için çalışmaya başlıyorlardı. "Başkaları için çalıştığı, sömürenlere bağımlı

13 *İlyiç Üzerine*. Makalelerin, anıların, dokümanların ve kendi malzemelerinin toplu cildi, Leningrad, 1924, s.45, Rusça

14 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.311

olarak çalıştığı yüzyılların ardından ilk defa" diye yazıyordu Lenin, "*kendisi için*; modern teknik ve kültürel kazanımlara dayalı bir *çalışma* fırsatı doğuyordu."[15]

Sömürenlerin Muhalefetinin Bastırılması

Menşevik ve sosyaldevrimci uşaklarıyla ittifak içindeki burjuvazi ve büyük toprak sahipleri, halkın ezici çoğunluğunun iradesini kabullenmek istemiyor ve Sovyet iktidarının önlemlerine karşı sert muhalefet gösteriyorlardı. Uluslararası emperyalizm tarafından tahrik edilerek, silahlı mücadele dahil tüm yolları deneyerek devrimi boğmaya ve eski düzeni yeniden kurmaya çalışıyorlardı. Zafer kazanmış olan proletarya, devrilmiş olan sömürücü sınıfların muhalefetini bastırmak zorundaydı. Lenin, biz bir içsavaşa karşıyız, diyordu. Ama, bozguna uğratılmış olan bu sömürücü sınıflar işçilere ve köylülere karşı savaş açtılar; karşıdevrimci eylemleri durdurmamış olan bir düşmana karşı takip önlemlerini durdurmak mümkün mü?

Lenin, burjuva kökenli sabotaj ve terörün Sovyet iktidarını, devrimci şiddet dahil, karşı önlemler almaya zorladığını tekrar tekrar dile getiriyordu. Devrimden sonra burjuva gazetelerinin bir kez bile yasaklanmadığını ve dolayısıyla terörden hiçbir şekilde söz edilemeyeceğini söylüyordu. Sovyet iktidarı yalnızca geçici hükümetin birçok bakanını değil Krasnov'u da serbest bırakmıştı. Kapitalistlerin muhalefetini artırmalarının ardından, Sovyet iktidarı sistematik olarak ve kararlı biçimde bu muhalefeti bastırmaya başlıyordu.

İşçi ve köylü hükümetine karşı açık direnişe ya da itaatsizliğe çağıran yayın organları yasaklandı. Kararlı önlemler sayesinde, Kadetler, Menşevikler ve sosyaldevrimciler tarafından örgütlenen karşıdevrimci sabotajlara son verildi. Kasım sonunda Halk Komiserleri Konseyi Lenin'in yazdığı "devrime karşı olan içsavaş liderlerinin tutuklanması deklârasyonunu" kabul etti. Don kıyısındaki ve Ural'daki Kazakların üst katmanlarının ayaklanmaları silahla bastırıldı. "Muhalefet gösteren sınıflara karşı mücadelede devrimci sınıf ayakta; bu direnişi bastırması gerekir; bu direnişi, proletaryayı ezmek için kullandıkları tüm araçları kullanarak ezeceğiz; başka yöntem henüz bulunamadı" diyordu.[16]

Devrimci toplum düzeninin korunması için, Sovyet iktidarının daha ilk günlerinde işçi ve köylü milisleri oluşturuldu. Kapitalist ülkelerde halkın karşısında yer alan polisin tersine, Sovyet milisleri, Lenin'in söylediği gibi, halkın çıkarlarını dile getiriyor ve halka hizmet ediyordu.

Aralık 1917'de, Lenin'in önerisi üzerine, karşıdevrimle ve sabotajlarla mücadele için Genel Rusya Olağanüstü Komisyonu (Çeka) oluşturuldu. Çeka'nın başına, eski Bolşevik muhafızların en iyilerinden biri olan Feliks Edmundovitç Djerzinski getirildi. Olağanüstü komisyonun faaliyeti, Lenin'in söylediği gibi, Parti merkez komitesinin ve Sovyet hükümetinin idaresindeydi.

Lenin'in adalet mekanizmasına ilişkin deklârasyonu, emekçilerin çıkarlarını savunması ve sosyalist ruhla eğitilmesi aracına dönüşen yeni halk mahkemesinin yapılanmasına temel oluşturuyordu.

15 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.405
16 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*: c.26, s.350

Kızıl işçi ve köylü ordusu oluşturulmasına ilişkin tarihi deklârasyon, Lenin yönetiminde hazırlandı ve 15 Ocak 1918'de Halk Komiserleri Konseyi tarafından kabul edildi.

Lenin, Ekim zaferinin ilk aylarını, Sovyet iktidarının ülkenin zafer bayramı olarak nitelendiriyordu. Sovyet iktidarını merkezî bölgelerde, Ural'da, neredeyse tüm Sibirya'da, Transbaykallar'da ve Uzak Doğu'da kurmak için yalnızca birkaç hafta yetmişti. Lenin, Yerel Bölgelerdeki sosyalist devrim sürecini dikkatle izliyordu. Rusya işçi sınıfı, çevre bölgelerdeki kurtuluş mücadelelerine dostça yaklaşıyor, yardım ediyordu. Mart 1918'de, Sovyet iktidarı neredeyse tüm Ukrayna'da, Beyaz Rusya'da, Baltık'ta, Türkistan'da ve Bakü'de zafere ulaşmıştı.

Yoğun çalışma V.İ.'yi çok yormuştu. N.Konstantinovna birkaç günlüğüne şehirden uzaklaşmayı öneriyordu. İstemeyerek de olsa, Srnolni'de zaman bulamadığı için sakin bir ortamda kendi yazılarını yazabilmek umuduyla bunu kabul ediyordu. 23 Aralık'ta, Halk Komiserleri Konseyi Lenin'in birkaç gün izinli olması kararını veriyordu. V.İ., N.K. ve Maria İlyiniçna bu birkaç günü Finlandiya'daki bir sanatoryumda geçiriyordu. "Bir gazetecinin günlüğünden (üzerinde çalışılacak konular)" başlıklı notları, "Rekabet nasıl örgütlenir?", "Eski korkakların yok oluşu ve yeni mücadeleciler" yazılarını ve tüketim komünlerine ilişkin deklârasyon taslağını yazıyordu. Daha sonra yayınlanmış olan bu notlar ve yazılar, Lenin'in Aralık 1917'de yoğun olarak sosyalist yapılanma sorunları üzerinde çalıştığını göstermektedir. "Rekabet nasıl örgütlenir?" başlıklı muhteşem yazısında, "Sovyet iktidarının sıradaki görevleri" başlıklı çalışmasında ve başka yapıtlarında geliştirdiği düşünceler ve tezler yer almaktadır: Sosyalist rekabet ve yaratıcı, örgütlü çalışmada işçi ve tüm emekçilerin özgirişiminin gelişmesi; üretim ve dağıtım, devlet ve ekonomi yapısında demokratik merkeziyetçilik üzerine pratik halk kontrolünün örgütlenmesi.

Lenin, devrim sürecinde, burjuvaziye karşı mücadelede toplumun sosyalist dönüşümü için işçi sınıfı ve emekçi köylülerin güçlerinin büyüdüğüne işaret ediyor ve şöyle yazıyordu: "Zafer sömürülenlerin olacaktır, zira yaşam, sayısal güç, kitlesel güç, kendini feda eden, idealist, dürüst, ileriye yönelen herşeyin bitip tükenmeyen güç kaynağı, yeni canlananın yapılanması için herşey, 'sıradan' denilen halkın, işçi ve köylülerin muhteşem enerji ve yeteneğinin gücü onların tarafında. Zafer, o güçte."[17]

V.İ., 28 Aralık'ta tekrar Petrograd'daydı. Lenin ve Krupskaya, devrimden sonra ilk Yeniyılı Viborg bölgesi işçileri ile birlikte kutluyordu. Akşam yapılan kutlama, Mikhail-Topçu Okulunun büyük salonunda yapılıyordu. Orada toplananları sevgiyle selamlayan V.İ. yaptığı kısa konuşmada işçilerin şimdi, Sovyet iktidarında hayatlarını nasıl örgütleyeceklerinden söz ediyordu. Lenin konuşmasını bitirdikten sonra, büyük bir alkış kopmuştu. Dört işçi onu bacaklarından tutup yukarı kaldırıyor ve gezdiriyorlardı. Ardından konser ve dans başlamıştı. V.İ., çay içiyor ve yoldaşlarla sohbet ediyordu. Sonra, neşeli havayı bozmamak için N.K.ile birlikte farkettirmeden salondan ayrılmıştı. V.İ. işçilerle birlikte geçirdiği bu yılbaşı gecesini uzun süre unutamamıştı.

Bir sonraki gün, 1 Ocak 1918'de, Lenin, Mikhail Okulunda sosyalist ordunun cepheye gönderilen ilk birliklerine veda konuşması yapıyordu. V.İ. arabay-

17 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.401

la geri dönerken, yolda karşıdevrimci teröristler tarafından ateş açıldı. V.İ.'ye eşlik eden İsviçreli komünist Fritz Platten, onun başını hemen aşağıya eğdi. Platten yaralanmadı. Lenin'e suikast, emekçilerde büyük bir kızgınlık yaratıyordu. Mektuplarda, telgraflarda, toplantılarda, işçi ve köylüler, halk düşmanlarını rezil ediyor, onlarla sert şekilde hesaplaşılmasını talep ediyorlar ve Lenin'e duydukları sevgiyi, Bolşevik Partisine ve Sovyet hükümetine duydukları güveni dile getiriyorlardı.

Kurucu Meclisin Feshi
III. Sovyet Kongresi

O zamanlar partinin karşı karşıya olduğu temel sorunlardan biri, Kurucu Meclis sorunuydu. Eski, Ekim Devrimi'nden çok önce çeşitli siyasî partiler tarafından hazırlanmış olan listeye göre oluşturulmuş olan bu meclisin seçimleri, halkın önemli bir kısmının sosyalist Ekim Devrimi'nin boyutlarını ve önemini henüz bilemediği bir zamanda, Kasım ayı ortasında yapılmıştı. Seçimler, sosyaldevrimcilerin partisine çoğunluk getirmişti; burada, Sovyet iktidarının açık düşmanı olan sağ sosyaldevrimciler önemli sayıda sandalye elde etmişlerdi. Ama Kasım 1917 sonunda sosyaldevrimcilerin partisi bölünmüş; emekçi kitlelerin en büyük bölümü, sağ sosyaldevrimcilere sırtını dönmüştü. O nedenle Kurucu Meclisin bileşimi, ülkedeki sınıfların gerçek oranını yansıtmıyordu. Kent halkının çoğu köylü ve emekçi gerici katmanları hâlâ burjuva parlamentarizmine inandıklarından ve onlara Kurucu Meclisin emekçi kitlelerin çıkarlarını dile getirmediğinin ve taleplerini yerine getiremeyeceğinin gösterilmesi gerektiğinden, Lenin, Kurucu Meclisi toplamayı önemli görüyordu.

1918 yılının Ocak ayının ilk günlerinde, Lenin, Sovyet anayasasının temelini oluşturan "emekçi ve sömürülen halkın haklarının deklârasyonunu" yazıyordu. Sovyet iktidarının temsilcileri, bu "deklârasyonu" Kurucu Mecliste okuyacaklar ve meclise kabul edilmesi için önereceklerdi. "Deklârasyonda", "Rusya işçi, asker ve köylü delegelerinin Sovyetlerinin cumhuriyeti olacak" diye yazıyordu. "Deklârasyon", Sovyet iktidarının temel görevlerini belirliyordu: İnsanın insan tarafından her tür sömürüsünün ortadan kaldırılması, sosyalist örgütlü bir toplum yaratılması ve toplumun sınıflara ayrılmasının tümüyle ortadan kaldırılması. "Deklârasyonda", Sovyet iktidarının ana deklârasyonları kabul edildi, Sovyet devletinin barışçıl dış politikasının ilkeleri formüle edildi ve belirlendi: "Rusya Sovyet Cumhuriyeti, özgür ulusların özgür ittifakı temelinde ulusal Sovyet Cumhuriyetleri federasyonu olarak kurulacaktır."

5 Ocak'ta Tauriş Sarayında, Kurucu Meclis açıldı. Toplantının karşıdevrimci çoğunluğu, "emekçi ve sömürülen halkın haklar deklârasyonunun" görüşülmesini ve kabul edilmesini reddediyordu. Bunun üzerine, Bolşevikler, halk düşmanlarının suçlarını gizlemek istemediklerini açıklıyorlar ve Kurucu Meclisi terkediyorlardı. Ertesi gün, Halk Komiserleri Konseyi, ardından da Genel Rusya Merkez Yürütme Komitesi Lenin'in hazırladığı Kurucu Meclis'in tasfiyesi deklârasyonunu kabul ediyordu. Bu karar, Rusya'nın geniş işçi, asker ve köylü kitleleri tarafından onaylandı ve destek gördü. Lenin, Bolşeviklere iftira ederek demokrasiyi yaralamakla suçlayan burjuvazinin ve sosyal hainlerin gerçek yüzünü ortaya çıkarıyordu ve Kurucu Meclisin Rusya halk kitlelerinin ger-

çek iradesini dile getirmediğini ve karşıdevrimin bir aracı olduğunu açıklıyordu. Sovyet iktidarı, burjuvaziye karşı mücadeleyi sonuna kadar yürütmek için gerçek bir demokrasinin kurulması adına halk düşmanı, karşıdevrimci Kurucu Meclisi tasfiye etmişti. Burjuva parlamentarizmi lehine Sovyetlerin sınırsız iktidarından vazgeçmek, sosyalist devrimin çöküşü olurdu, diyordu Lenin.

Bolşevikler, Kurucu Meclisin karşısına, işçi ve köylülerin iradesini dile getiren tek yüksek iktidar organı olarak III. Genel Rusya Sovyet Kongresini koyuyorlardı. Kongre, 10 Ocak 1918 tarihinde başladı. V.İ.Lenin, Halk Komiserleri Konseyinin faaliyet raporunu kongreye sunuyordu. Bu, Sovyet hükümetinin halka hesap verdiği ilk rapordu. V.P.Antonov-Sarotovski anılarında, başkan V.İ.'ye söz verdiğinde, delegelerin büyük çoğunluğu yerlerinden kalkıyordu, diyordu. Salonda devrimin nefesi soluyordu. Her köşeden "Yaşasın yoldaş Lenin" sesleri çınlıyordu. Rapor okunduğu sırada, kongre delegeleri hiçbir sözü kaçırmamaya çalışıyorlardı. "Alışılmadık bir birliktelik, bizi, hepimizi İlyiç'e bağlıyordu. Sanki manyetik bir güç vardı ondan bize, bizden ona akan. Menşevikler ve sağ sosyaldevrimciler gürültü yapıp Lenin'in konuşmasını protesto ettiklerinde, kongre onları susturuyordu."[18]

Lenin, raporunda Sovyet iktidarının zaferinin, karşıdevrimci güçlere karşı mücadeledeki başarılarının nedenlerini gösteriyordu ve proletarya diktatörlüğünden sosyalizme giden başka bir yol olmadığının altını çiziyordu. Rusya'nın kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminin başladığını gösterdikten sonra, Sovyet iktidarı tarafından geçmiş dönemde uygulanan önlemlerin doğruluğunu ve devrimin amacına uygunluğunu ortaya koyuyor ve yeni, sosyalist bir ekonominin örgütlenmesine yönelik pratik görevlere işaret ediyordu. V.İ., tarihin, Rusya emekçi sınıflarına, enternasyonal sosyalist devrimin öncü grubuna onurlu bir rol biçtiğini gururla belirtiyordu. Lenin, Menşevikleri, sosyaldevrimcileri ve tek bir ülkede, Rusya'da sosyalist devrimin zaferinin imkânsız olduğundan söz eden Bolşevik Partisi saflarındaki dargörüşlüleri acımasızca eleştiriyordu. Aynı zamanda, sosyalizmin nihaî zaferinin, diğer ülkelerdeki emekçilerin kurtuluş hareketinin gelişmesiyle çok sıkı bağlantılı olduğuna işaret ediyordu.

Lenin, Rusya'daki Sovyet iktidarının zaferinin, onu izleyecek olan sosyalist dünya devriminin gelişmesi açısından taşıdığı büyük önemin ısrarla altını çiziyor ve yeni oluşan sosyalist sistemin tarihsel olarak varlığını sürdüren kapitalist sisteme karşı önceliğini gösteriyordu. "Sosyalist Sovyet Cumhuriyeti" diyordu, "enternasyonal sosyalizmin meşalesi olarak, emekçi kitlelerin modeli olarak sarsılmadan varolacaktır. Orada, kavga, savaş, kan, milyonlarca ölüm var, sermaye aracılığıyla sömürü var; burada ise, gerçek bir barış politikası ve Sosyalist Sovyet Cumhuriyeti."[19]

III. Sovyet Kongresi büyük bir coşkuyla Sovyet hükümetinin politikasını kabul ediyor ve Lenin'in "emekçi ve sömürülen halkın haklar deklârasyonunu" kabul ediyordu. "Deklârasyonda" ilân edilen sosyalist toplumun yapılanması programı, proletarya diktatörlüğünün yüksek organının onayını alan bir yasaya dönüştü. III. Sovyet Kongresi Lenin'in söylediği gibi, Ekim Devrimi'nden önce yaratılan yeni devlet iktidarının örgütünü güçlendiriyor ve Rusya'da sosyalist yapılanma yoluna işaret ediyordu.

18 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 2.Bölüm, s.142, Rusça
19 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.472

Sovyet devleti halklar arasında barış ve dostluk politikasını ilan ettikten sonra, savaşın durdurulması ve genel bir demokratik barış anlaşması için enerjik bir mücadele başlatıyordu. Lenin, savaşı bırakmayı ve sürekli barışa ulaşılmasını, sosyalizm mücadelesinin temel koşulu olarak görüyordu. Şöyle söylüyordu: "Şu gerçek dışında daha kabul edilebilir ve daha net başka bir gerçek olabilir mi?: Üç yıl süren yağmacı savaştan yorgun düşen halka Sovyet iktidarını, toprağı, işçilerin kontrolünü ve *barışı* veren bir hükümet yenilebilir mi? Barış, temel davamızdır."[20]

Sovyet hükümeti, itilaf devletlerinin hükümetlerine birçok defa Almanya ve onun müttefikleri ile birlikte silahları bırakma ve barış görüşmelere başlama teklifi yapmıştı; ama reddedilmişti.

"Ama özellikle de İngiliz, Fransız ve Amerikan burjuvazisi, bizim teklifimizi kabul etmedi; bizimle barış üzerine sadece konuşmayı bile reddeden, oydu! Tüm halkların çıkarlarına ihanet eden, emperyalist kırımı uzatan *oydu*!

Rusya'yı yeniden emperyalist savaşa çekme spekülasyonlarını özellikle o yapıyordu; barış görüşmeleri hakkında hiçbir şey duymak istemiyor ve böylece, Rusya'yı Brest-Litovsk'da ilhakçı barışa zorlayan yağmacı Alman kapitalistlerine fırsat veriyordu![21]

Fransa, İngiltere ve ABD barış görüşmeleri yapmak istemediklerinden, Sovyet hükümeti, savaşı bırakmayı, Alman-Avusturya bloğu ile görüşmeye karar veriyordu. Kapitalistlerden ve büyük toprak sahiplerinden oluşan yıkılan sömürücü sınıflar, gerici askerî klik ve Menşevikler ve sosyaldevrimciler, Almanya ile barış görüşmelerinin başlatılrnasını suya düşürmeye ve Almanları henüz tam oturmamış Sovyet Cumhuriyetine saldırması için provake etmeye çalışıyorlardı. Başkomutan General Duçonin'in ana karargâhı, Sovyet hükümetinin silah bırakma görüşmelerini başlatma talimatını sabote ediyordu.

9 Kasım gecesi, V.İ. ana karargâhın yönetimiyle doğrudan bağlantı kuruyordu. Duçonin, Halk Komiserleri Konseyinin emrini uygulamayı reddediyordu. Çok tehlikeli bir durum oluşmuştu. Ana karargâh, ordunun elindeydi, Menşeviklerin ve sosyaldevrimcilerin başında yer aldığı çoğu ordu örgütleri Sovyet iktidarına karşıydı. Ertelemek ise, imkânsızdı. Lenin, ordunun barışı istediğini bildiği için, yerinde, doğrudan talimatla, katı ve soğukkanlı bir karar veriyordu. Duçonin'e Halk Komiserleri Konseyinin kendisini görevinden aldığını ve Fähnrich Krilenko'nun başkomutanlığa getirildiğini açıklıyordu. Aynı zamanda, telsizle askerlere barış davasını kendi ellerine almaları, üst makamları aracılığıyla, karşı tarafla silah bırakma görüşmelerine başlanmasını ve karşıdevrimci generallerin büyük barış davasını önlemelerine seyirci kalmamaları çağrısı yapıyordu. Olayların akışı, Lenin'in kararının çok doğru olduğunu gösteriyordu. Ordu, Sovyet iktidarını destekliyordu. Karşıdevrimci ana karargâh bertaraf edildi. Tüm tümenler, kolordular ve hatta Rusya kuvvetleri orduları Alman kuvvetleri ile görüşmelere başlıyor ve silah bırakma kararı veriyorlardı.

Alman-Avusturya bloğu ve Sovyet delegasyonunun temsilcileri arasındaki resmî görüşmeler 20 Kasım 1917'de Brest-Litovsk'ta başlıyordu ve silah bırak-

20 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27,, s.19
21 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.28, s.51

ma anlaşması imzalanıyordu. 9 Aralık'ta, Brest-Litovsk'ta barış konferansı başladı. Başlangıçta, Sovyetlerin barış yapma deklârasyonunun temel tezlerini, ilhak ve tazminatsız kabul ettiklerini ikiyüzlü olarak açıklamış olan Alman delegasyonunun maskesi bir süre sonra düşüyor ve yüzsüz bir şekilde Sovyet Rusya'sını yağmacı bir "barış" anlaşmasına zorlamaya çalışıyor; Alman kuvvetleri tarafından işgal edilmiş olan bölgelerin, Polonya, Litvanya, Letonya, Estonya ve Beyaz Rusya'nın bir kısmının Almanya'nın kontrolüne bırakılmasını istiyordu.

Parti ve Sovyet hükümeti, bu ağır ve aşağılayıcı barışı imzalamak mı yoksa savaşı sürdürmek mi sorusuyla karşı karşıya gelmişti.

Gerçeğe her zaman korkmadan bakan Lenin için yanıt çok netti. Sovyet Cumhuriyetinin esas olarak ordusu bulunmuyordu, çünkü önceki ordu dağılma durumundaydı, Kızılordu ise yeni oluşturulmuştu, askerlerin ve emekçi köylülerin çoğunluğunun savaştan yorgun düştüğü, barış istediği ve savaşı desteklemediği böyle bir durumda savaşın sürdürülmesi Sovyet iktidarını yıkacaktı. Lenin, Sovyet devletinin yaşaması ya da ölümü söz konusu diye belirtiyordu. Sovyet Cumhuriyetinin topraklarının ve dünya çapında emekçilerin kurtuluş hareketinin kurtulması için, ne kadar zor olsa da, emperyalist Almanya ile barış yapmak gerekiyordu.

Lenin'in çizgisine, "sol komünistler" ve Troçki karşı çıkıyordu. "Sol komünistler" (Buharin, Bubnov, Lomov, Osinski, vd.), Almanya'ya karşı "devrimci savaşa" çağırıyor ve barış görüşmelerinin kesilmesini talep ediyorlardı. Barışın imza altına alınması, Batıdaki devrimci hareketi yok edecek ve Rusya'da burjuva iktidarının yeniden oluşmasına yol açacak, diyorlardı. Troçki, Almanların saldıramayacaklarını iddia ediyor ve savaşı bitmiş ilân etmeyi, orduda seferberliğin kaldırılmasını, ama barış anlaşmasının imzalanmamasını öneriyordu. Bu yaklaşım da Sovyet ülkesi için vahim olacaktı, çünkü Almanlara yolu açacak ve savaşın sürmesine neden olacaktı. Hem "sol komünistlerin" düşüncesi, hem de Troçki'nin tavrı, dünya devriminin gelişim hızı yavaşladığında, *bir* ülkede, Rusya'da sosyalizmin zafere erişemeyeceği inançlarından kaynaklanıyordu.

8 Ocak 1918'de, sorumlu parti çalışanlarının toplantısı yapılıyor ve Lenin "İlhakçı, acil bir barış anlaşması üzerine tezlerini" okuyordu. Bu tezlerinde, "devrimci savaş" taraftarlarının argümanlarını çürütüyor ve Almanya ile hemen barış yapılmasının gerekliliğini gösteriyordu. Sovyet Rusya'sının savaşı sürdürecek durumda olmadığını açıklıyordu. Barış yapmak, Sovyet iktidarını güçlendirmek ve sosyalist yapılanmayı geliştirebilmek için nefes almaya zaman verecekti. Ama "sol komünistlerin" Almanya'daki devrime yönelik umutları açısından, devrim için belli bir zaman tayin etmek ve politikayı bunun üzerine kurmak imkân dahilinde olamazdı.

Toplantıda, 32 kişi "devrimci savaşı", 16 kişi Troçki'nin görüşünü ("ne barış, ne de savaş") ve 15 kişi de Almanya'nın önerdiği koşullarda barış anlaşmasını oyluyordu.

Parti'deki durum çok ciddiydi. 11 Ocak'taki bir MK oturumunda, Troçki'nin görüşü çoğunluğu elde ediyordu. Petrograd komitesi, Moskova bölge bürosu ve bazı başka parti bölge komiteleri doğru görüşü savunmuyordu. Önce, sıradan komünistler arasında bile Sovyet iktidarı tarafından yağmacı barış koşullarının kabulüne karşı güçlü sesler duyuluyordu. Lenin, bu ağır yükün altında eziliyordu. N.K.Krupskaya daha sonra V.İ.'nin aşırı bir üzüntüyle tepki verdiği-

ni yazıyordu. Güçlü duygular yaşadığı anlarda uzun süre susuyor, parmak uçlarında, başparmakları yeleğinin ceplerinde odada bir aşağı bir yukarı gidip geliyordu ya da uzun süre hareketsiz oturuyor, derin düşüncelere dalmış olarak; ve bütün gece uyumuyordu. Ancak güçlü bir iradeye sahipti ve kendine olan hakimiyetini kaybetmiyordu, doğası itibarıyla iyimserdi ve zor anlarda her zaman olduğu gibi o günlerde de Brest'i bir dakika bile düşünmekten vazgeçmiyordu. Cesareti, ilkelerine bağlılığı ve ileri görüşlülüğü sayesinde, çizgisini değiştirmiyordu; Partinin ve işçi sınıfının kendisini destekleyeceğine inanıyordu. Gerçekten de Parti örgütleri ve işçi kitleleri hemen doğruyu buluyor ve Lenin'in görüşünü savunuyorlardı.

Almanların bir ultimatom vermeleri halinde, Lenin'in barış imzalama direktifine karşı, Brest'teki Sovyet Barış Delegasyonunu yöneten Troçki, 28 Ocak'ta (10 Şubat) Sovyet Rusya'nın ilhakçı anlaşmayı imzalamayı reddedeceğini, ama savaşı durduracağını ve ordusunda seferberliği tümüyle kaldıracağını açıklıyordu. Bu, Sovyet ülkesinin çıkarlarına çok büyük bir ihanetti. Alman ordusu bu ihaneti kendi yararına kullanıyor ve 18 Şubat'ta saldırıya geçiyordu. Aynı gün, MK bir akşam oturumunda Lenin'in Alman hükümetine barış anlaşmasının imzalanmasının kabul edildiğini içeren bir telgrafın hemen gönderilmesi önerisi, sert bir mücadele içinde, 1 çekimser oy, 5 oya karşı 7 oy çoğunluğuyla kabul edildi. Telgraf hemen Halk Komiserleri Konseyi adına gönderildi. Alman emperyalistler bilerek yanıtı geciktiriyor ve saldırıya devam ediyorlardı.

Sovyet ülkesi üzerinde korkunç tehlike bulutları geziyordu. Saldırıya cevap verilmesi ve Sovyet hükümetinin savunulması gerekiyordu. 21 Şubat 1918'de Halk Komiserleri Konseyi tarafından Lenin'in "Sosyalist vatan tehlikede" çağrısını içeren deklârasyonu halka açıklanıyordu. Deklârasyonda şu sözler yer alıyordu: "Ülkenin tüm güçleri ve kaynakları istisnasız devrimci savunmanın hizmetindedir." Tüm Sovyetler ve devrimci örgütler, "her noktayı kanlarının son damlasına kadar savunma" görevini üstleniyor, Kızılordu'nun ilk birlikleri cepheye gidiyordu. Poskov, Reval (Talinn) ve Narva'da çetin savaşlar oldu Cephede, sosyalist vatanın düşmanlarına karşı saldırılarda Kızılordu doğmuştu.

Aynı zamanda, Lenin basında, "sol komünistlere" ve Troçki'ye karşı kararlı bir mücadele başlattı ve "devrimci sloganların" tehlikeli olduğuna işaret etti. "Sol" gevezeliği eleştiriyor ve olaylardaki gelişmeleri ve mevcut durumun nesnel koşullarını dikkate almak istemeyen insanlar diye niteleyerek gülünç duruma düşürüyordu. Lenin şöyle yazıyordu: "Devrimci gevezeliklere karşı mücadele etmek zorunlu; onlarla mücadele etmek, mutlaka mücadele etmek gerekir ki bizden biri acı gerçeği anlatmak zorunda kalmasın: 'Devrimci savaşın devrimci gevezeliği, devrimi yok etti'"[22] V.İ., "sol komünistlerin" ve Troçki'nin barışa karşı çıkmaları ile partiyi tehlikeli bir maceraya attıklarını, Alman emperyalistlerinin elleriyle Sovyet iktidarını boğmaya çalışan İngiliz ve Fransız burjuvazisine dalkavukluk ettiklerini ve Sosyalist Cumhuriyet'in varlığını tehlikeye sürüklediklerini yazıyordu.

23 Şubat'ta, Almanya ile yeni, daha sert barış koşulları gündeme geliyordu. Almanya, Letonya ve Estonya'nın tümünü istiyor ve burjuva Ukrayna tarafından dörtlü ittifakın güçleriyle yapılan anlaşmanın kabul edilmesini talep ediyordu; buna göre Ukrayna fiilen Almanya'nın bir sömürgesi olacaktı. Sovyet

22 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.12

Cumhuriyeti, orduyu tümüyle seferberlikten kaldıracaktı, Almanya ile yararına olmayan bir ekonomik anlaşma yapacaktı vb. Bunlar, Troçki'nin ve "sol komünistlerin" maceracı politikasının sonuçlarıydı. Lenin, onların "fiilen Alman emperyalistlerine *yardımcı olduğunu* ve Almanya'daki devrimin büyümesi ve gelişmesini *engelliediklerini*" belirtiyordu. [23]

Lenin, 23 Şubat'ta MK'nın bir oturumunda, Almanya'nın barış koşullarının gecikmeden kabul edilmesini kategorik olarak talep ediyordu ve devrime ilişkin gevezelik politikası devam ederse hükümetten ayrılacağını; MK'dan çekileceğini söyleyerek uyarıyordu. V.İ., sinirli bir şekilde odada bir aşağı bir yukarı gidip geliyordu, yüzünde öfke ve kararlılık hakimdi. "Buna bir saniye daha dayanamayacağım", diyordu.

Sert tartışmalar yapılıyordu. Sverdlov, Zinovyev ve Sokolnikov, barış anlaşmasının imzalanmasına taraf olduklarını bildiriyorlardı. Önceki MK toplantılarında Lenin'i desteklemiş olan Stalin, şimdi, bu önemli anda, değişmeye başlıyor ve önce hatalı bir tavır gösteriyordu. İlk konuşmasında, "Almanya'nın koşullarının imzalanmaması, aksine barış görüşmelerinin başlaması gerektiğini" iddia ediyordu. Lenin, "Stalin, imzalanmaması gerekir derken, haksız. Bu koşulları imzalamak gerekir. Onu imzalamazsanız, üç hafta içinde Sovyet iktidarının ölüm fermanını imzalamanız gerekecek." diyordu. Stalin yaptığı ikinci konuşmada, sorunun çözümünün artık ertelenemeyeceğini kabul ediyordu: "Bu koşulları imzalamamız gerektiği ortaya çıkıyor" diyordu.[24] Troçki, Lenin'le hemfikir olmadığını, ama Partide oybirliği olmadan savaşın sürdürülmesini imkânsız gördüğünü belirtiyordu. Barış anlaşmasının imzalanmasına, Buharin, Urizki ve Lomov karşı çıkıyordu.

Lenin'in kararlılığı, kesin tavrı, sorunun çözümlenmesini sağlıyordu. Almanya'nın koşullarının gecikmeden kabul edilmesini 7 kişi (Lenin, Zinovyev, Smilga, Sokolnikov, Stalin, Stassova ve Sverdlov), 4 kişi karşı oy (Bubnov, Buharin, Lomov ve Urizki) kullanıyor, diğer 4 kişi (Djerzinski, Yoffe, Krestinski ve Troçki) ise çekimser kalıyordu. Barış anlaşmasını imzalamaya karar verildi. 24 Şubat gecesi yapılan oturumda GRMYK'de aynı kararı verdi. GRMYK'nin kararına uygun olarak, Halk Komiserleri Konseyi, yeni barış anlaşması koşullarını kabul etmeye karar veriyordu.

MK'nın barış yapma kararına rağmen, "sol komünistler" örgütlenmeyi bozan bölücü faaliyetlerine devam ediyorlardı. Kendilerine ait bir grup organı yayınlamaya başlıyorlar ve durumu daha da karmaşık hale getirmeye çalışmak için görevlerinden ayrılıyorlardı. Troçki, dışişlerinden sorumlu Halk Komiseri olarak görevinden ayrıldığını açıklıyordu. Başında Moskova bölge bürosunun yer aldığı "sol komünistler", enternasyonal devrim adına, salt formal olan Sovyet iktidarını kaybetme ihtimalini açıklamaya kadar işi vardırıyorlardı. Lenin, bu açıklamayı, "Garip ve dehşetengiz" olarak nitelendiriyordu. Özellikle Sovyet Cumhuriyetine sahip çıkılması ve güçlenmesinin, emekçilerin dünya çapındaki kurtuluş hareketi için en önemli destek olduğunu vurguluyordu.

Almanya ile anlaşma, 3 Mart 1918'de Sovyet delegasyonu tarafından imzalandı. "Güçlü olan zayıf olanın gırtlağına bıçağı dayadığında, bahtsız, sınırsız

23 Aynı kitap, s.65
24 RSDİP(B) MK protokolleri. Ağustos 1917 - Şubat 1918, s.212, 213, Rusça

zor, sonsuz aşağılayıcı bir barışı imzalamak, inanılmaz derecede ağır." diye yazıyordu Lenin. [25] Lenin, çok ağır olan Brest-Litovsk anlaşmasını imzalama kararını verdiğinde, üstlendiği muazzam sorumluluğun bilincindeydi. Ama bir an bile kararını değiştirmiyor, kuşkuya kapılmıyordu. Burjuvazinin ve küçükburjuva partilerinin ikiyüzlü bağırtılarına rağmen, muhaliflerin kızgın saldırılarına rağmen, cesaretini koruyordu. Lenin'in, işçi sınıfının güçlerine, Sovyet iktidarının yenilmezliğine inancı sonsuzdu. Yazıları ve konuşmaları, kitleleri kaynaştırıyor, canlandırıyor ve yeni güç kazandırıyordu.

6-8 Mart arası, Petrograd'da Olağanüstü VII. Parti Kongresi yapılıyordu; bu, Bolşevik Partisinin Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin ardından yapılan ilk parti kongresi idi. Merkez Komitenin parti kongresinde kendi politikasına yönelik olarak verdiği raporu Lenin hazırlamıştı. Lenin, Rusya'da devrimin gelişmesine, ülke içindeki ve enternasyonal düzeyde sınıfsal güçlerin ilişkisine yönelik ayrıntılı bir analiz yapıyor ve Brest-Litovsk barışının gerekliliğini gösteriyordu. Rusya devriminin en önemli zorluklarından birinin, görevlerini, kapitalist ortamın koşullarında, uluslararası emperyalizmin açık olarak yürüttüğü düşmanca tavrına karşı yerine getirmesi gerektiği olduğunu söylüyordu. Böyle bir durum, Komünist Partisi ve Sovyet devletini emperyalist güçlerin Sovyet Rusya'sına karşı mücadelesinde biraraya gelmesini zorlaştırmak ve barışı olabildiğince uzun süre korumak için güçlerinin hemen bir araya gelmesini, esnek bir politika yürütmesini ve enternasyonal ilişkilerde diplomatik davranmasını gerektiriyordu. Ortaya çıkan durumda, geçici olarak geri çekilmek ve Alman emperyalizmi ile ağır bir barış anlaşmasına gitmek gerekiyordu. Barışın imzalanması ile, Sovyet Cumhuriyeti, kendi konumunu güçlendirmek ve sosyalizme geçiş için nefes alacağı bir zaman kazanıyordu.

Lenin, Partinin ve Sovyet iktidarının tüm işçi ve köylülerin en öncelikli, acil görevinin, emekçiler arasında disiplini ve özdisiplinini artırmak, ülkede devrimci düzeni sağlamak, kaosa, örgütün bozulmasına ve savaşın yol açtığı sarsılmaya karşı mücadele yürütmek, bir ordu yaratmak ve genel bir askerî eğitim örgütlemek olduğunun altını çiziyordu. Parti kongresi oy çoğunluyla Lenin'in Brest anlaşmasının imzalanmasını onaylayan savaş ve barış kararını kabul ediyordu.

Lenin, Parti kongresinde parti programının revizyonu ve partinin adının değiştirilmesi üzerine bir konuşma yapıyordu. Partinin adının Komünist Partisi olarak adlandırılmasını öneriyordu; bu isim, "tam komünizmi hedeflediğimizi ifade ediyor" diyordu. Daha Sovyet iktidarının ilk aylarında, Lenin ileriyi görerek, Partiye ve halka, Sovyet ülkesinin emekçilerinin tüm düşünce ve çabalarının hedeflediği pratik görevi, komünizmin yapılanması görevini veriyordu. "Başladığımız sosyalist dönüşümlere yönelik olarak, bu dönüşümlerin çok iyi bir sona ulaşması için net bir hedef koymamız gerekir; yani, yalnızca fabrikaların, işyerlerinin, toprağın ve üretim araçlarının kamulaştırılması ile sınırlı olmayan, yalnızca üretim ve dağıtımın katı denetim ve kontrolü ile sınırlı olmayan, bunun ötesinde, herkesten yeteneğine, herkese ihtiyacına göre ilkesinin gerçekleştirilmesine yönelen komünist toplumun oluşturulması hedefi."[26]

Lenin, Parti programı sorununa büyük bir önem veriyordu. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin zaferinden sonra, VII.Genel Rusya (Nisan) Parti Konfe-

25 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.35
26 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.114

ransında ve RSDİP(B)'in VI.Parti Kongresinde öngörüldüğü gibi, artık eski program üzerinde düzeltmeler ve eksikleri tamamlamakla sınırlı kalınamazdı. Bolşevik Partisi, egemen parti olmuştu; ülke, sosyalizme geçiş dönemine girmişti. İlk program uygulanmıştı. Sosyalist toplumun yapılanması için partinin görevlerinin belirlendiği yeni bir program gerekiyordu. "Eski program yerine Sovyet iktidarının yeni bir programını yazmak zorundayız...", diyordu V.İ.[27] Parti kongresi için, Lenin, delegelere dağıtılan "ilk program tasarısı taslağını" yazmıştı. Bu taslakta, proletarya diktatörlüğünün hedefleri ve Partinin siyasî, iktisadî ve uluslararası alandaki görevleri dile getirilmişti.

Parti kongresi, Partinin adının değiştirilmesine ilişkin karar aldı; o andan itibaren adı Rusya Komünist Partisi (Bolşevik) oldu. Yeni parti programı üzerinde çalışılması için, Parti kongresi, Lenin yönetiminde özel bir komisyon görevlendiriyordu. Komisyonun çalışmasının temelini, Lenin'in "ilk program tasarısı taslağı" oluşturuyordu.

Şubat ayı sonunda, Halk Komiserleri Konseyi, Lenin'in talebi üzerine, hükümetin Petrograd'dan Moskova'ya taşınması kararını aldı. 11 Mart 1918'de Parti MK'sı ve başında Lenin'in yer aldığı Halk Komiserleri Konseyi Moskova'ya geldi. Moskova, Sovyet devletinin başkenti oldu.

Moskova'ya taşındığı ilk gün "Şu günlerdeki ana görevimiz" başlıklı önemli yazısını yazıyordu; bu yazı, programatik bir nitelik taşıyordu ve aynı zamanda, N.K.Krupskaya'nın söylediği gibi, V.İ.'nin o zamanki düşüncelerini çok iyi dile getiriyordu. Bu yazıya girişte o çok sevdiği şair N.A.Nekrassov'un dizelerini kullanıyordu:

"Hem perişansın, hem de varlıklı,
Güçlü ve güçsüz aynı zamanda,
Anamız Rusya"

Lenin, acısını derinden duyarak, aşağılayıcı Brest anlaşması üzerine, Sovyet ülkesinin olağanüstü ciddî durumu üzerine yazıyor ve "makyajsız acı gerçeği görmek için cesaret gerekir" diye açıklıyordu. Ama sosyalist devrim yolundan şaşmadan devam etmek gerekiyor; yenilgi durumlarında ümitsizliğe kapılmamak, tüm korkaklığı atmak, dişleri sıkmak, tüm güçlerini toplamak, ciddî sınavları aşarak tam zafere ulaşmak için zorlanmak ve yorulmak gerekiyor, diyordu.

Lenin'in sosyalist yurduna duyduğu derin vatan sevgisi ve tutkusunun yansıdığı yazısı, emekçi kitleleri bıkıp usanmadan Sovyet devletinin ekonomik iktidarını ve savunma gücünü, taş üstüne taş koyarak sosyalist toplumun temelini güçlendirmeye çağırıyordu. Tüm zorluklara karşın, sosyalist toplumu kurmak için halkına güven duyuyordu. "Hem doğal kaynaklar, hem de insan gücü açısından, hem de gerçekten güçlü ve zengin bir Rusya yaratmak için büyük devrimi halkın yaratıcı gücüne teslim eden muhteşem coşku açısından, ihtiyacımız olan şeylere sahibiz" diyordu.[28] Sovyet halkı güçlü bir Sovyetler Birliği yaratıyordu.

14 Mart'ta, Moskova'da, Brest barış anlaşması kabul edildi. Olağanüstü IV. Genel Rusya Sovyet Kongresi toplandı. İlk konuşmayı Lenin yapıyordu. Sol sosyaldevrimci Kamkov ise, anlaşmanın kabulüne karşı konuşuyordu. Yapılan

27 Aynı kitap, s.123
28 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.148

açık oylamada, Lenin'in kaleme aldığı Almanya ile barış anlaşmasının kabul edilmesi kararı kongre tarafından kabul edildi.

Enternasyonal düzeyde ve Rusya'daki iç durumun olağanüstü zor koşullarında Komünist Partisi, kanlı emperyalist savaştan çıkıyor ve dünya gericilerinin Rusya devrimini boğmak için giriştiği ilk, olağanüstü tehlikeli çabasını; Sovyet Cumhuriyeti'ni militarist Almanya'nın askerî güçleri ile vurma çabasını önlüyordu. Sovyet iktidarı, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi ile doğan işçi ve köylülerin gücü, ülkeyi sömürücü sınıfların hedeflediği ulusal felâketten ve Rusya halklarını yabancı sermayenin kölesi olmaktan kurtarıyordu. Sovyet ülkesinin işçi sınıfı ve emekçi köylüleri, savaştan ayrılarak Sovyet iktidarının güçlenmesi ve sosyalist devrimin gelişmesi için gerekli olan barış süresini kazanıyordu. Burada en büyük başarı Lenin'indi. Bilgisi, ilkelerine bağlılığı ve güçlü iradesi, çok önemli olan savaş ve barış sorununa yönelik tek doğru politikanın uygulanmasını sağlıyordu.

Brest barış anlaşmasının imzalanması, Lenin'in gerektiğinde zaman kazanmak ve gelecekteki mücadelelerde zafere ulaşmak amacıyla güçleri biraraya getirmek için geri çekilme taktiğini yansıtan çok önemli bir örnektir. Lenin, Brest barışını, sosyalist devletin barış adına, sosyalizmin kazanımları adına kapitalist devletlerle girdiği akılcı siyasî bir uzlaşma örneği olarak değerlendiriyordu. V.İ. daha sonra "Bu, fiiliyatta emperyalistlerle bir uzlaşmaydı, ama, özellikle de mevcut koşullarda *mutlak gerekli olan* bir uzlaşmaydı" diyordu. Aynı zamanda, Komünist Partisi, Brest barışı aracılığıyla işçi sınıfının ulusal ve uluslararası görevleri arasında nasıl doğru bir şekilde bağlantı kurulabileceğini gösteriyordu.

Lenin, Rusya'daki proletarya devriminin yaşadığı çok büyük zorluklar içinde, devrimin barışın ardından, küçükburjuva kitlelerin yurtseverliği ile çok çelişen bir dönemden geçmesi gerektiği gerçeğinden söz ediyordu; bu, kendi vatanının dolaysız ve eskiden düşünülen yararlarının dışında hiçbir şeyi kabul etmek istemeyen; sadece Rusya'nın topraklarından bir kısmını verdiğini ve bedelinin büyük olduğunu, aşağılandığını düşünen yalnızca darkafalı bir yurtseverlikti. Gerçekte, sosyalist yurdun gerçek yurtseverleri özellikle de Bolşeviklerdi; çünkü bu bedeli, en önemli olan dava adına, Sovyet iktidarının, tarihte ilk defa kurulmuş olan sosyalist devletin, emekçilerin gerçek anavatanı Sovyet Cumhuriyeti'nin korunması adına ödüyorlardı.

Sovyet sosyalist yurtseverliği organik olarak proleterya enternasyonalizmi ile bağlantılıydı. Lenin, Sovyet ülkesinin işçi sınıfını sürekli dünya genelindeki sosyalizm ordusunun parçalarından biri olarak görüyordu. Rusya'daki sosyalist devrimin, emekçilerin dünya kurtuluş hareketinin entegre bir unsuru olarak ortaya koyuyor ve ulusal görevlerin, bu hareketin genel görevleri ile mutlak bağlantılı olarak çözülmesi gerektiğini gösteriyordu.

Brest barışı sorununa karar verilirken, Bolşevikler proletarya enternasyonalizminin ilkelerini esas alıyorlardı; Lenin'in yazdığı gibi, proletarya enternasyonalizmi şunları gerektiriyordu: Birincisi, ülkedeki proleter mücadelenin çıkarlarının, bu mücadelenin dünya ölçeğindeki çıkarlarına tâbi olması; ikincisi, emekçilerin enternasyonal kurtuluş hareketinin gelişmesi söz konusu olduğunda, burjuvaziye karşı zafer kazanan işçi sınıfının ulusal temelde büyük bedel ödemeye yetenekli ve hazır olması. Sovyet ülkesinin komünistleri, enternasyonal gö-

revlerine sadakat gösteriyorlardı: Kapitalizme karşı mücadelesinde varlığının, tüm ülkelerinin proletaryası için büyük destek olduğunu bilerek, dünyanın ilk sosyalist cumhuriyetini korumak için ağır bedel ödemekten kaçınmıyorlardı.

Brest anlaşmasını izleyen dünya kurtuluş hareketinin gelişme süreci, Lenin'in bilge politikasının doğru olduğunu, bilimsel öngörüsünün gücünü kanıtlıyordu. Emperyalizmin çelişkileri büyürken, Sovyet Cumhuriyeti günden güne güçleniyordu. Batıdaki devrimci kriz giderek büyüyordu ve bazı ülkelerde devrime götürüyordu. Almanya'daki Kasım 1918 devrimi, Brest yağmacı anlaşmasını feshetmek için fırsat yaratıyordu.

Lenin'in Dış Politika İlkeleri

Lenin'in büyük başarılarından biri, barış mücadelesinde sosyalist devletin dış politikasının ilkelerini dile getirmiş olmasıdır.

Sovyet dış politikasının ilkelerinin belirlenmesinde, Lenin, sosyalist devrimin tüm ülkelerde eşzamanda olamayacağından, "sosyalist ve kapitalist devletlerin yanyana varolacağı"[29] tarihsel bir dönemin kaçınılmaz olduğundan hareket ediyordu. Lenin, farklı toplumsal düzene sahip devletlerin aynı zamanda varolmasını, tarihte dünya ölçeğinde kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminin tamamında geçerli olacak nesnel bir yasa olarak görüyordu.

Lenin, bir sosyalist devletin dış politikasının, emekçilerin enternasyonal kurtuluş hareketindeki gelişmenin çıkarlarından hareket etmesi gerektiğini; sosyalist toplumun başarılı bir şekilde yapılanması için zafere ulaşan proletarya diktatörlüğünün önemli bir faktör olduğunu gösteriyordu. *Lenin'e göre, ikili toplum sistemlerinin varolduğu dönemde enternasyonal ilişkilerde bir sosyalist devletin dış politikasının temelini, üstelik tek doğru, tek akılcı temelini, sosyalist ve kapitalist devletlerin barışçıl olarak birlikte varolmaları ilkesi; enternasyonal kavgaların çözümünde araç olarak şiddetten ve savaştan karşılıklı olarak vazgeçmeyi ve aralarında barışçıl nesnel ilişkiler oluşturmayı şart koşan ilke oluşturuyordu.* Başka halklarla "barış içinde birlikte yaşama"; Sovyet devletinin dış politika plânlarını oluşturan budur, diyordu Lenin yabancı gazetecilerle yaptığı bir röportajda.[30] Lenin, sosyalist ve kapitalist devletlerin barış içinde yanyana varolmaları fırsatı ve gerekliliğini reddeden "sol komünistleri" sert biçimde eleştiriyordu.

Sovyet devletinin ısrarla sürdürdüğü barış, barışçıl dış politika çabası, Lenin'in sık sık gösterdiği gibi, sosyalist sistemin doğası gereği, saldırganlık, kendine ait olmayan topraklara el koymak ve başka halkları köleleştirmek ona yabancıydı. Sosyalizmin ve komünizmin yapılanması, sürekli barış gerektiriyordu. Lenin, kapitalist devletlerle anlaşma yapma ve onlarla barışçıl ilişkiler geliştirme gerekliliğini anlamayan "sol komünistlerin" görüşünün geçersiz olduğunu gösteriyordu. Bu türden görüşlerin doğru olmadığını gözü olan görüyor diye yazıyordu. V.İ., Sosyalist bir devlet kapitalist ülkelerle aynı gezegen üzerinde yaşadığı sürece, onlarla ilişkide olabilir, iktisadî ya da başka türden anlaşmalar yapabilir ve yapması gerekir. Yoksa, sosyalist bir cumhuriyet var olamaz; olsa olsa "ayda belki" diyordu.

29 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.22
30 Bkz.V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.357

Lenin'in farklı toplumsal düzene sahip devletin barış içinde yanyana varolacağı düşüncesi, doğal olarak, kapitalizmle barışma, komünistlerin nihaî hedeflerinden; tüm dünyada sosyalizmin zaferinden vazgeçmeleri demek değildir. Lenin'in düşündüğü anlamda barış içinde yanyana varolmak, her iki sistem arasındaki sürekli ideolojik, siyasî ve iktisadî mücadele, kapitalist ülkelerdeki emekçilerin -hepsi kendi tarzında- sınıf mücadelesinin gelişmesini ve baskı altındaki halkların emperyalizme karşı ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişmesini gerektirir. Lenin, Sovyet ülkesinin Komünist Partisi'nin görevlerinin çerçevesini şöyle çiziyordu: "Sosyalist proletaryanın devrimci hareketinin, öncelikle gelişmiş ülkelerde desteklenmesi... tüm ülkelerde demokratik ve devrimci hareketin desteklenmesi, özellikle de sömürgelerde ve bağımlı ülkelerde."[31] Burada Lenin'in şu çok önemli düşüncesine dikkat etmek gerekir: "... enternasyonal devrimin çıkarları, kendi ülkesinin burjuvazisini devirmiş olan Sovyet iktidarının bu devrime *yardım etmesini*, ama yapacağı yardımın şeklini güçlerine uygun biçimde seçmesini gerektirir."[32]

Komünistler hiçbir zaman, devrimlere giden yolun mutlaka devletler arasındaki savaşlar üzerinden geçtiği düşüncesinde değildiler; şimdi de değiller. Lenin, "sol komünistlere" karşı çıkıyor, maceracı, aslında provakatif yaklaşımlarının gerçek yüzünü ortaya çıkarıyor ve "Garip ve dehşetengiz" başlıklı yazısında şöyle yazıyordu: "Belki onlar, enternasyonal devrimin çıkarlarının, kendilerini kamçılaması gerektirdiğini ve hiçbir şekilde kitlelerde emperyalizm 'meşrulaştırılacakmış' izlenimini uyandırabilecek barışı değil, yalnızca savaşın bu türden bir kamçılama olabileceğini düşünüyorlar. Böyle bir 'teori' Marksizmden tam bir kopuş olacaktır, çünkü o her zaman, sınıfsal karşıtlıklar gibi devrimlere yol açtığı, giderek ciddilik kazandığı oranda gelişen devrimlerin 'kamçılanmasını' reddetmiştir. Böyle bir teori, silahlı ayaklanma, sürekli ve her koşulda zorunlu olan bir mücadele biçimi görüşü ile aynı anlama gelir."[33]

"Devrimlerin ihracı" düşüncesini Lenin sürekli ve kesin olarak reddetmiştir. Bir devrimin yabancı bir ülkede sipariş üzerine, anlaşma üzerine kurulabileceğine inancın, "ya deli saçması ya da provakasyon" olduğuna işaret ediyordu. Devrimler, halklara dışardan zorla getirilemez. "Devrimin ne sipariş üzerine ne de anlaşma temelinde yapılamayacağını; milyonlarca, ama milyonlarca insan artık böyle yaşamak istemediği düşüncesinde olduğunda ortaya çıkacağını biliyoruz."[34] Lenin, burjuvazinin ve sağ sosyalistlerin ikiyüzlü, Bolşeviklerin düzenlerini zorla başka ülkelere ihraç edeceği iddialarının gerçek yüzünü ortaya çıkarıyordu; hem enternasyonal, hem de milliyetler meselesi alanında Komünist Partisi'nin tüm ulusların kendi kaderlerini tayin hakkından hereket ettiğini vurguluyordu.[35] Lenin, "devrimlerin ihracına" karşı çıktığında, "karşıdevrim ihracını" ve emperyalistlerin devrim aşamasına gelmiş Sovyet ülkesinin ve başka halkların içişlerine karışmasını da aynı şekilde reddediyordu. Her halkın kendi kaderini belirleme, gelişim çizgisini kendisinin seçmesi ve şu ya da bu sosyal ve siyasal düzeni kurma özgürlüğü olduğuna işaret ediyordu.

31 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.144/145
32 Aynı kitap, s.56
33 Aynı kitap
34 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.480
35 Bkz.V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.29, s.158

Lenin'e göre, dünya çapındaki devrimci sürecin gelişiminde, savaş değil; kurulan Sovyet ülkesi, onun başarıları, önemli bir faktördü. "Rusya'daki Sosyalist Sovyet Cumhuriyeti örneği" diye yazıyordu, "tüm ülkelerin halklarına canlı bir model olarak duracaktır ve bu modelin propagandacı, devrimci etkisi, muhteşem olacaktır."[36]

Lenin'e göre, barış içinde yanyana varolma, dünya çapındaki genel devrimci süreç için en uygun uluslararası koşulları yaratacak ve enternasyonal kurtuluş hareketinin gelişmesini hızlandıracaktı; bu, proletarya enternasyonalizminin ilkelerine tam uygunluk göstermektedir. Barış içinde yanyana varolma, haksız savaşlara karşı mücadele, insanlık açısından bedeli çok ağır olan ve korkunç yıkımlara yol açan dünya savaşlarına izin vermeme, insanlığın ezici çoğunluğunun tarih kadar eski olan çıkarlarına uygun düşmektedir.

Lenin'in ortaya attığı ve bilimsel olarak ele aldığı barış içinde yanyana var olma fikri, Sovyet devletinin ve diğer sosyalist ülkelerin dış politikasının en önemli ilkeleri olmuştur.

Sovyet Cumhuriyeti'nin dış politika sorunlarına, Lenin büyük önem veriyordu. Lenin, Sovyet Rusya'sı savaşı bıraktıktan sonra, barış içinde bir nefes alma zamanının güvence altına alınmasını dış politikanın temel görevi olarak görüyordu. Daha o zamanlar, Sovyet hükümeti, kapitalist ülkelerle nesnel ilişkiler kurmak üzere önlemler alıyordu. Lenin'in girişimi üzerine, özellikle Sovyet devleti ve ABD arasında ticarî ve iktisadî ilişkileri geliştirme plânı üzerinde çalışılıyordu. Sovyet hükümeti, ABD'den satınalınan mallara karşılık olarak tarım ürünleri ve hammadde çıkaran sanayinin ürünleri ile ödemeye ve ABD'ye ve başka ülkelere ayrıcalıklar vermeye hazır olduğunu ifade ediyordu.

Sovyet ülkesinin barışçıl hedeflerinin somut bir kanıtını şu gerçek göstermektedir. Halk Komiserleri Konseyi'ne sunulan Sovyet mührü taslağı üzerinde bir kılıç resmi vardı (askerî güç ve askerî ruhun simgesi). Lenin çok sert bir şekilde karşı çıkıyordu. "...Neden bir kılıç?" diye soruyordu. "Bizim fetihlere ihtiyacımız yok. Fetih politikası bize tamamen yabancı; biz, saldırmıyoruz, iç ve dış düşmanlarımıza karşı kendimizi savunuyoruz; bizim savaşımız, bir savunma savaşı ve kılıç bizim simgemiz değil." Mühür taslağının kontrolünden sonra, Halk Komiserleri Konseyi bir karara varıyordu ve kararda şöyle bir cümle vardı: "Kılıç resmini kaldırın."

Sovyet ülkesinin simgesi, barışçıl yaratıcı emeğin simgesi orak ve çekiç oldu.

V.İ.'nin Kremlin'deki Çalışma Odası ve Evi

Moskova'ya taşındıktan sonra, V.İ. ve N.K. bir zaman "National" otelinde kaldılar, sonra, Kremlin'e taşındılar. Bu senatonun eski binasına, Genel Rusya Merkez Yürütme Komitesi ve Halk Komiserleri Konseyi yerleşmişti.

Lenin'in çalışma odası, küçük bir yerdi. Masanın üstünde, herşeyin sabit bir yeri vardı. Her zaman masanın üstünde duran not defterine Lenin notlar yazar, talimatları verir ve kendisiyle görüşmek isteyen yoldaşlarının adını yazardı. Bazı zaman takvim sayfalarına da notlar yazardı. Masanın önünde üstü örme

36 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.449

yastığı ve örme minderi olan basit bir ağaç koltuk vardı; yine böyle bir koltuk toplantı salonunda bulunuyordu. Lenin'in yazı masasının önünde, etrafında büyük deri koltukların sıralandığı başka bir masa daha vardı.

Yazı masasının sağında ve solunda, V.İ.'nin "değirmenler" dediği iki döner ayaklı kitaplık vardı. Birinde Parti kongresinin ve Parti konferanslarının materyali, sözlükler, ansiklopediler bulunuyordu; diğerinde ise, içinde çalışmada sürekli kullanılan belgelerin yer aldığı dosyalar vardı. V.İ., kısa bir süre sonra içine göz atmayı düşündüğü kitapları da üstüne koyuyordu. Yazı masasının arkasındaki iki rafta, Rusya ve yabancı gazetelerin çıkmış sayılarından oluşan yıllıklar ve pencere kenarındaki rafta son ayın Rusya gazeteleri bulunuyordu.

Çalışma odasındaki duvarların hepsinin önünde, yaklaşık iki bin kitabın bulunduğu kitap dolapları vardı. Lenin'in kütüphanesinin bir kısmı, Halk Komiserleri Konseyi'nin kabul odasının yanındaki odaya getirilmişti. V.İ. kütüphanesinde toplam on binden fazla kitap, broşür, dergi ve içlerinde İngilizce, Fransızca, Almanca ve başka dillerde ürünlerin yer aldığı yayınlar bulunuyordu. Burada, Marx ve Engels'in yapıtları, Plehanov'un, Bebel'in, Lafargue'nun, Mehring ve Rosa Luxemburg'un yazıları; Hegel'in, Feuerbach'ın, Holbach'ın, Campanella'nın ve Saint-Simon'un yapıtları; Rusya devrimci-demokratlarının yapıtları: Herzen, Belinski, Çernişevski, Dobrolyubov ve Pissarev; tarih üzerine, siyasal ekonomi, dünya ekonomisi ve Rusya'nın ekonomisi, teknik, doğa bilimleri, savaş sanatı ve diğer başka bilim dalları üzerine kitaplar yer alıyordu. Kütüphane, Rusya edebiyatı ve dünya edebiyatının yapıtları açısından da zengindi.

Lenin'in çalışma odasında, çalışmalarında sürekli kullandığı çok sayıda harita ve atlas vardı. Kanapenin üzerinde Petrogradlı işçilerin Lenin'e hediye ettiği Marx'ın bir resmi ve Stepan Chalturin'in bir kabartması asılıydı. Çalışma odasında bir de büyük palmiye vardı. V.İ. onu çok seviyor ve kendisi bakıyordu. V.İ.'nin isteği üzerine, kapılarda ve pencerelerde perde yoktu; kendisi istemiyordu ve perdelerin indirilmesine hiçbir zaman izin vermiyordu. Çalışma odasının iç dekorasyonu, Lenin'in orada çalıştığı son güne kadar, aynen ilk günkü gibi korunmuştur. V.İ. çalışma odasına alışmıştı ve daha büyük ve daha güzel olan başka bir odaya geçmeyi reddediyordu.

Çalışma odasının bir kapısı koridora, bir diğeri ise, Halk Komiserlerinin ve MK üyelerinin çalışma odaları ve evleriyle, Kızılordu'nun generalleriyle, Petrograd'la, Karkov ve diğer kentlerle ilişkilerin kurulduğu telefon merkezine açılıyordu. Üçüncü kapı, Halk Komiserleri Konseyi'nin toplantı salonuna açılıyordu; toplantı salonundan geçen tüm ziyaretçiler bu kapıyı kullanarak Lenin'in çalışma odasına geliyorlardı. Halk Komiserleri Konseyi'nin odalarına bitişik olan Lenin'in kaldığı yer koridorun sonundaydı.

V.İ. ve N.K.'nin Maria İlyiniçna ile birlikte yaşadığı Kremlin'deki ev dört odadan oluşuyordu. Küçük olan V.İ.'nin odası, aynı zamanda çalışma odası ve yatak odası olarak kullanılıyordu. Pencere kenarında yazı masası, duvara bitişik karyola bulunuyordu; üzerinde kareli bir battaniye vardı. Bu battaniyeyi, V.İ.'nin annesi Maria Aleksandrovna kendisine İsveç'te 1910 yılında son görüşmelerinde hediye etmişti; Lenin için çok değerliydi. Aynı şekilde, N.K. ve M.İ.Ulyanova'nın odaları da, yemek odası da çok sadeydi. Yemek odası yerine çoğu zaman mutfağı kullanıyorlardı. V.İ. göçmenken alıştığı gibi, öğle ve akşam yemeklerini mutfakta yiyor, çayını da sık sık orada içiyordu. Mutfakta yemek yerken ya

da çay içerken ev işlerine yardımcı olan Olimpiada Nikanorovna Shuravlyova ile gevezelik ederdi; bu kadın, eskiden Ural'da bir dökümhanede çalışmıştı ve V.İ. onun güçlü bir "proleter önseziye" sahip olduğunu söylüyordu.

1918 yılında, Lenin'in çalışma odası ile evi arasındaki koridorun neredeyse tamamı telgraf hizmetleri için kullanılıyordu; gece gündüz yoğun olarak çalışılıyor, telgraflar çekiliyor, doğrudan hat aracılığıyla konuşmalar yürütülüyordu. 1918 yılının sonunda telgraf hizmetleri başka bir binaya taşındı ve Lenin'in evinin önüne, Kızılordu komutasından Kremlin'de bulunan İlk Moskova Makineli Tüfek kursunun (daha sonra "Sovyetler Genel Rusya Merkez Komitesinin" İlk Birleşik Askerî Okulu) öğrencilerinden bir nöbetçi görevlendirilmişti. V.İ., odasından çıkıp koridoru aşarak çalışma odasına doğru yönelirken onu dostça selamlıyor, bazen yanında durup sohbet ediyordu.

Lenin, 1923 yılının ilk aylarına, Gorki'nin yanına gidene kadar hastalığı nedeniyle Kremlin'de kalıyordu. Bugün, eski haliyle korunmuş olan Lenin'in çalışma odası ve evi, bir müze haline getirilmiştir. Binlerce ziyaretçi tarafından, hem Sovyet ülkesinin emekçileri, hem de yurtdışından gelen dostlarımız ve misafirlerimiz tarafından ziyaret edilmektedir.

Konuk defterindeki notlar, V.İ.'nin çalışma odası ve evi hakkındaki izlenimleri yansıtmaktadır; örneğin:

"Buradaki herşey, onun sade, çok mütevazi olduğunun ve yoğun olarak halk için çalıştığının kanıtıdır; o, hepimize örnektir." diye yazmıştı "Kızıl Proletaryanın" Moskova takım tezgahları işletmelerinin işçileri.

"Çok derinden etkilenmiş olarak V.İ.'nin çalışma odasından ve evinden ayrıldık" diye yazmıştı bir grup genç. "En büyük ve en mütevazi insanı gözümüzde canlandırdık, ona yakın olduk. Devrimi yaşatan bu kutsal mekânları koruyan partimize ve hükümetimize yürekten teşekkür ederiz."

"Büyük Lenin'in çalışma odasında gördüğümüz sadelik bizi şaşırttı" diye yazıyordu Endonezya'dan gelen bir parlamento delegasyonu. "En önemlisi de, bu sadelikten büyük bir ruhun yansıması."

Avustralyalı liman işçileri ve denizciler, V.İ.'nin çalışma odasını ve evini ziyaret ettikten sonra şöyle yazıyorlardı: "Biz Avustralyalılar, SSCB yurttaşları ile gönül birliği yapıyoruz ve tüm insanlığı sömürüden ve savaşlardan kurtaracak bir yola götürecek bu büyük insanla onur duyuyoruz."

Lenin'in Petrograd'a döndükten sonraki faaliyeti, doğrudan Moskova ile bağlantılıydı. Hayat ve başkent için acilen gerekenleri, sürekli göz önünde bulunduruyordu. Onun girişimi üzerine, Halk Komiserleri Konseyi'nde, komün ekonomisi, Moskovalıların konut ihtiyaçlarının giderilmesi sorunuyla bağlantılı olan sorular tekrar tekrar tartışıldı. O zamanlar, konut sorununu gidermenin olanağı yoktu, bu nedenle, Lenin, eski evlerin doğru kullanılması, işçilerin zenginlerin oturduğu evlere taşınması ve konut fonlarının dağıtımında bizzat işçilerin sorumluluk üstlenmesi gerektiğine işaret ediyordu. Aynı zamanda, başkentin geleceği üzerine de düşünüyordu. Eskiden üzerinde çalışılmış olan Moskova'nın yeniden kurulması plânının kontrolü sırasında, mimarlara sıradan insanların ihtiyaçlarını dikkate aldığı çok değerli önerilerde bulunuyordu. V.İ., kentin güneybatısında, Sperlingsberge bölgesinde yeni inşaatlar düşüncesini destekliyordu ve kentsel yeşil alan, komünal ekonomi, trafik ve metro inşaatı sorunlarına büyük

önem veriyordu. Eski binaların korunması ve Rusya halkının sanatsal dehasının yarattığı değerli olan herşeyin korunup kollanması gerektiğinin altını çiziyordu.

Bu sorularla ilgili olarak Lenin'le konuşmuş olan Mimarlık Akademisi üyesi İ.V.Sholtovski anılarında şöyle yazıyordu: "Lenin'i dinlediğimde, geleceğin Moskova'sının ne kadar güzel bir kent olacağını somut olarak tasavvur edebiliyordum."[37]

Lenin, Moskova Parti komitesi üyeliğine ve Moskova Sovyeti delegasyonuna seçildi ve devlet işleriyle yoğun olarak uğraşmasına rağmen, bu görevlerini de yerine getiriyordu. Moskova komitesinin çalışmasına, kentin ve valiliğin Parti konferanslarına, Parti ve Sovyet toplantılarına aktif olarak katılıyor ve seçmenleriyle yakın ilişkiler kuruyordu.

Lenin'in Yaşayan Dili

1918 yılının başlarından itibaren, Lenin'in girişimi üzerine, MK üyeleri ve sorumlu çalışanlar her Cuma günü gösterilerde konuşma yapıyorlardı. V.İ., konuşulanlara hangi soruların yöneltildiği ve işçilerin neler önerdiği ile her zaman ilgileniyordu. Kendisi de düzenli olarak gösterilerde ve işçi toplantılarında, çoğu zaman da günde iki ya da üç kez konuşmalar yapıyordu.

İşçilerden ve Kızılordu'dan binlerce, hatta on binlercesi gözleriyle kürsüde Lenin'i arıyor ve tezahüratlarını yapıyorlardı. Toplantı başkanı Lenin'in adını söylediği anda, çılgın bir alkış kopuyor ve "Yaşasın İlyiç! Yaşasın" sesleri yükseliyordu. Acele adımlarla Lenin konuşmacı kürsüsüne çıkıyor, saatini ve notlarını masaya bırakıyordu. Kürsüden konuşmuyor, dinleyicilerin yanına kadar gidiyor ve konuşuyordu. Sade ve doğaldı, suni değildi; yalındı. V.İ.'nin sesi güzel ve etkileyiciydi. Hızlı, ama somut ve anlaşılır konuşuyordu.

Lenin, alışkanlıkları gereği, ya hiç notlarına bakmadan konuşurdu ya da elinde kısa bir konuşma plânı bulunurdu; ona da çoğu zaman bakmazdı. Ama konuşmalarından her biri, üzerinde önceden düşünülüp çalışılmış bir çabanın ürünüydü; konuşmalarını her zaman ve titizlikle kendisi hazırlardı. Yaptığı her konuşma öncesinde, diye yazıyor N.K., V.İ. heyecanlanır ve başka konulara geçerdi; konuşmanın içeriği hakkında düşündükleri yüzünden anlaşılırdı.

Lenin'in dili, basitti; süsleyici hiçbir unsur yoktu; yapmacık değildi; hiçbir tiyatrovari eklemeler yoktu; konuşmaya başlamadan güzel sözler etmez, boş laf gevezeliği yapmazdı. Konuşmasında, gerçeklik, derin düşünceler, hayat ve halkın ihtiyaçları hakkında bilgi, güçlü bir mantık, derin bir ikna gücü ve tutku, halk kitlelerinin gücüne inanç, açıklık ve anlaşılırlık hakimdi. Konuşması hep yeni şeyler getirirdi; bunları tam olarak açıklardı; düşüncelerini çok defa tekrarlamaktan çekinmezdi.

Yazılarında olduğu gibi, konuşmalarında da soyut izlenimler yoktu. Teorik düşüncelerini, sürekli hayatla, fikir ve kanıtlarla ilişkilendirirdi. V.İ., sıradan insanların bildiği güncel gerçekliklerden ve örneklerden hareket eder ve onları esas alarak dinleyicilerine teorik düşünceleri, partinin politikasını ve sloganlarını anlaşılır dille ifade ederdi. Farklı dinleyici kitlelerine nasıl yaklaşacağını bi-

37 *V.İ.İle İlgili Anılar*, 2.Bölüm, s.320, Rusça

lirdi; özel fikirler-kanıtlar ve özel bir anlatım yöntemi seçerdi. Konuşmalarında, o anda dinleyicileri en çok ilgilendiren ve anlamadıkları şeyleri dikkate alırdı. Gösterilen dikkatin ölçüsüne, sorulara, arada söylenenlere ve tartışmaya katılım doğrultusunda, dinleyicilerdeki havayı sezer, isteklerini dikkate alır, açık olmayan soruları yanıtlar, dikkatlerini çekmeyi ve gerekli olan karşılıklı anlaşabilmeyi sağlardı. V.İ., konuşmalarında zor ve çetin sorulardan kaçmaz, örtbas etmeye çalışmazdı, aksine, kesin ve somut olarak üstüne giderdi. Lenin, konuşmalarında, Rus dilinin zenginliğinden yararlanır, halk dilindeki deyimleri ve atasözlerini severek kullanır ve edebiyata göndermeler yapardı. Birinin Rus dilini bozmasından ve gerekmediği yerde yabancı dilleri kullanmasından nefret ederdi; bazı konuşmacıların bu sözcükleri kötü amaçla kullandığını duyduğunda, "Rus dilinin arınması üzerine" başlıklı yazısını yazmıştı.

Konuşmalarının kolay anlaşılır olduğu kendisine söylendiğinde, şöyle demiştir: "'Konuşmacı' olarak, dinleyicilerimin işçiler ve köylüler olduğunu düşündüğümü biliyorum yalnızca. Onlar tarafından anlaşılmak istiyorum. Bir komünist konuştuğu zaman kitleleri düşünmek zorundadır; onlar için konuşmak zorundadır." [38]

V.İ.'nin en önemli ve konunun özü üzerine, dinleyicileri ve kendisini ilgilendiren şeyler üzerine konuştuğunu kitleler biliyorlardı ve bu, onları çoğu zaman etkiliyordu. Lenin'i dinleyen her işçi, her köylü, "O, bizi anlıyor. O, bizden biri" diye düşünüyordu. Lenin'in net ve canlı sözleri, kitlelerin bilincine derinden işliyor, onları coşturuyor, eyleme geçme isteği uyandırıyor ve düşmanlara karşı zafer kazanılacağı güvenini veriyordu. "Dinamo" işletmesinden yaşlı bir işçi, A.G.Panyunin, Lenin'in 28 Haziran 1918'de Moskova Simonov-alt bölgesinde yaptığı bir konuşma üzerine şöyle anlatıyordu: "Öyle konuşuyordu ki, coşkulu sözlerinin cazibesine kapılmıştım, hemen mücadeleye hazırdım.

Ayağımızda ayakkabımız, üstümüzde düzgün giysi yoktu, karnımız açtı; ama coşkulu ve tam bir siyasî bilinçle her sözüne kulak kesilmiştik."[39]

Lenin, çok yoğun çalışıyordu. Hiç dinlenmiyordu. Dinlenmek için tek yaptığı, N.K. ve M.İ. ile Kremlin'deki yürüyüşler ve Sperling dağlarına (bugün: Lenin dağları) (Redaksiyon) ve Moskova çevresine gezilerdi. Lenin, yeni yerler keşfetmeyi, gezmeyi, düşüncelere dalmayı ve temiz havayı solumayı seviyordu. En sevdiği dinlenme yeri, Barviça yakınlarındaki Moskova kıyısındaki küçük ormandı.

Maria İlyiniçna anılarında, "Suyu ve çevresindeki tarlaları görebileceğimiz tepede ıssız bir yer seçmiştik; akşama kadar orada kalıyorduk...Köyden geçtiğimiz zamanlarda, bir yığın sarı saçlı köy çocuğu arabanın arkasından olabildiğince hızla koşar ve 'birlikte' gelip gelemeyeceklerini sorarlardı. Çocukları çok seven V.İ., Gil'e (Lenin'in şöförü) durmasını söyler ve arabaya, gürültülü, neşeli çocukları doldururdu. Yarım kilometre sonra çocukları indirirdi; onlar da sevinç çığlıklarıyla köye dönerlerdi.

Bu tür dinlenme çok ilkel olmasına rağmen -başka türlüsünü de o zamanlar düşünmek imkânsızdı-, güzel anılarla doluydu. Dinlenmiş ve mutlu bir şekilde tekrar eve dönerdik."[40]

38 Clara Zetkin: Lenin'ile İlgili Anılar, Berlin, 1957, s.46
39 N.K.Krupskaya'nın önsözüyle anılar cildi N.K.Krupskaya, Moskova, 1935, s.14, Rusça
40 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 2.Bölüm, s.334, Rusça

"*Sovyet İktidarının Sıradaki Görevleri*"

Ülkenin neredeyse tüm toprakları üzerinde Sovyet iktidarının kurulması ve Rusya'nın savaşı bırakması, Sovyet devletinin gelişmesinde yeni bir dönem açıyordu. Henüz tam yerli yerine oturmamış olmasına rağmen, kazanılmış olan barış sayesinde, Sovyet Cumhuriyeti, Lenin'in yazdığı gibi, güçlerin, sosyalist devrimin örgütsel, yaratıcı görevleri üzerinde yoğunlaşma fırsatını elde ediyordu.

V.İ, Parti ve işçi sınıfı tarafından ileri doğru gelişmenin hedefleri ve perspektiflerinin net olarak bilinmesi gerektiğini hep çok önemli görüyordu. Dolayısıyla, ülke nefes alacak zamanı bulduğunda, sosyalist toplumun yapılanması plânı üzerinde çalışılmasına özel bir önem veriyordu.

1918 yılı Mart ayının ikinci yarısında, Sovyet iktidarının görevleri hakkında yazılar yazmaya başlıyor, plân yapmaya ve stenografa bir yazının orijinal taslağını yazdırmaya başlıyordu. Nisan ayında ise kendisi "Şimdiki durumda Sovyet iktidarının görevleri üzerine tezler" yazısını yazıyordu; bunlar daha sonra "Sovyet İktidarının Sıradaki Görevleri" başlığıyla yayınlanmıştır. Yazının orijinal taslağı da çok büyük önem taşımaktadır; bu yazıda, bazı sorunlar, nihaî şeklindekinden daha ayrıntılı olarak ele alınmıştır. IV., V. bölümün bir kısmına ve IX.bölüme kadar diğer bölümlere ve X.bölümün başlangıcına ait notlar, 1962 yılında bulunmuştur. Daha önceden bilinen bölümleriyle (X. bölümün sonu ve XI-XIII. bölümler), V.İ.Lenin'in yapıtlarının 5.Rusya baskısının 36.cildinde yayınlanmıştır.[41]

"Sovyet İktidarının Sıradaki Görevleri", Lenin'in Ekim Devrimi'nden sonra yazdığı ilk büyük çalışmasıdır; bu çalışma, muhteşem bir Marksizm yapıtıdır. İçinde sosyalist yapılanmanın plânı yer almaktadır; kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminin en önemli sorunları ve Sovyet devletinin ekonomi politikasının esasları ele alınmıştır. Lenin'in "Sovyet İktidarının Sıradaki Görevleri" başlıklı çalışmasında dile getirilen çok önemli ilkelerin çoğu, sosyalist toplum ve komünizmin geniş kapsamlı yapılanması koşulları açısından önem taşımaktadır.

Lenin, proletarya ile siyasî iktidarın ele geçirilmesinden sonra, Komünist Parti'nin en önemli görevinin ülkenin yönetimi olduğunu belirtiyordu. Bu, kendi tanımına göre, olayların tarihsel zinciri içinde, tüm zinciri sabitlemek ve sosyalizme güvenli geçişi hazırlamak için, o zamanlar halledilmesi gereken en önemli ögeydi.

Lenin şöyle diyordu: "Biz, Bolşevik Partisi, Rusya'yı *inandırdık*. Rusya'yı zenginlerden, sömürenlerden, yoksullar, emekçiler adına *koparıp aldık*. Şimdi onu *yönetmemiz* gerekir." [42]

Sosyalist devrimin en büyük sorunu, iktisadî alandaydı. Plânlı bir sosyalist üretim ve ürünlerin dağıtımını örgütlemek, üretim güçlerinin gelişmesini sağlamak ve burjuvazinin hem varolmayacağı, hem de yeniden oluşmayacağı koşulları yaratmak gerekiyordu. Sosyalist devrimin özü ve tam zaferinin önkoşulu buydu. "Sovyet İktidarının Sıradaki Görevleri" yazısının orijinal taslağında, Lenin, işçi sınıfı diktatörlüğünün kurulmasından sonra, iktisadî yaşamının sosyalist dönüşümü ve gelişiminin, ekonominin idaresinin esas olduğuna işaret ediyordu.

41 "*Sovyet İktidarının Sıradaki Görevleri*", Berlin, 1963 (Almanca baskı)
42 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.232

V.İ., sosyalizme geçişin öncelikle, olağanüstü katı, tüm halkın sorumluluğunda üretim ve dağıtım üzerinde denetim ve kontrolün örgütlenmesini gerektirdiğini belirtiyordu. Bu önkoşul yerine getirilmeden, sosyalist toplumu karakterize eden bir plânlı ekonomi ve iş veriminde sürekli artış sağlanamazdı. Lenin, küçükburjuva unsurlara, insanların bilincinde, emeğe ve toplumsal mülkiyete karşı tavırlarında varlığını koruyan kapitalizmin kalıntılarına karşı mücadelede kontrol ve denetimin gerekli olduğunun özellikle altını çiziyordu.

Sorumluluğunu tüm halkın üstlendiği denetim ve kontrolün örgütlenmesinin yanında, sosyalizme geçiş için yine aynı derece önemli bir önkoşul olarak genel, ulusal boyutta iş veriminin artmasını görüyordu. "Her sosyalist devrimde" diye yazıyor, "iktidarı ele geçirme görevi proletarya aracılığıyla yerine getirildikten sonra ve kamulaştırma ve karşı-direnci kırma görevi gibi, özünde ve genelinde yerine getirildiği oranda, temel görev, yani kapitalizmden daha ileride olan bir toplum biçimi yaratma görevi zorunlu olarak öne çıkar; bir başka deyişle, iş veriminin artışı ve bununla bağlantılı olarak (ve bu amaçla) emeğin daha üst seviyede örgütlenmesi."[43]

Lenin şöyle söylüyordu: İş verimi, öncelikle büyük sanayinin maddi temelinin güvence altına alınmasını gerektirir: Yanıcı madde ve metal, makina ve kimya sanayindeki üretiminin gelişmesi. İş veriminin artması için diğer önkoşullar şunlardır: Halk kitlesinin eğitim, öğretim ve kültür seviyesinin yükseltilmesi, emekçilerin iş disiplininde, üretim becerisinde yüksek seviyeye çıkılması, iş yoğunluğunun arttırılması ve daha iyi iş örgütlenmesi. *Lenin, nicelik ve niteliğe uygun olarak üretimin paylaşımında sosyalist ilkeden hareketle, çalışanların emeğinin sonuçlarında, toplumsal üretimin artmasında maddi çıkarlarının taşıdığı büyük önemin altını çiziyordu.* Bu bağlamda, dikkatini, parça başı ücret ve prim sistemi zorunluluğuna yöneltiyordu.

Lenin, sosyalizmin zaferi için zorunlu bir önkoşulun, yeni, bilinçli bir iş disiplininin yaratılması, kitlelerde komünist bir çalışma disiplini oluşturulması olduğunu söylüyordu. Topluma olabildiğince az veren, ama olabildiğince çok koparmak isteyenlere karşı yaptırımlar uygulanması gerekiyordu. Lenin'e göre, burjuvazinin yıkılmasından sonraki dönemin ana sloganları şunlardı: "Paranı bilinçli olarak harca, tutumlu ol, tembellik etme, çalma, işinde katı disiplin uygula."[44] Bu sloganların emekçi kitleler tarafından gerçekleştirilmesi, Sovyet iktidarının, sarsıntıyı aşması ve sosyalist toplumun yapılanmasını sağlayacaktı.

Yeni toplumun yapılanmasına emekçi kitleleri katmanın ve iş verimini yükseltmenin çok önemli bir aracı Lenin'e göre rekabetti. Burjuvazinin yaydığı, sosyalistlerin rekabetin önemini reddettiği doğrultusundaki yalanın gerçek olmadığını gösteriyor ve gerçekte, kitlelerin sömürülmesini ve köleleştirilmesini ortadan kaldırarak sosyalizmin ilk defa rekabete fiilen kitlesel boyutta yolu açtığını ve milyonlarca emekçiye, kendini gösterebilme, yeteneklerini ve becerilerini geliştirebilme, halkın (çok zengin, bitmez tükenmez kaynakla eşdeğerde) meydana çıkaracağı ve kapitalizmin çiğneyip geçtiği, aşağıladığı ve bastırdığı yetenekleri ortaya koyabilme fırsatı veriyordu. Lenin'e göre, sosyalist rekabeti örgütleme, popüler hale getirme, en iyi işletmelerin ve köylerin verimliliğini basın aracılığıyla tüm ayrıntılarıyla kitlelere ulaştırmak, bilgilendirmek, başarıların nedenlerini, uy-

43 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.247
44 Aynı kitap, s.233

gulanan yöntemleri ve nesnel sonuçlarını araştırmak ve öte yandan, " 'kapitalizm geleneklerinde' ısrarcı olanların, başka bir deyişle, anarşi, tembellik, düzensizlik ve spekülasyonda ısrarcı olanların" gerçek yüzünü ortaya çıkarmak gerekiyordu.

Lenin'in sosyalist ve komünist toplumun yapılanması koşullarında ekonomi yönetiminin temel ilkesi olarak demokratik merkeziyetçilik ilkesi üzerinde çalışması, bilimsel komünizmin teori ve pratiğine önemli bir katkıydı.

Demokratik merkeziyetçilik, Lenin'e göre, merkezileştirilmiş plân temelindeki ekonomi yönetiminin, kitlelerin ekonomi yönetimine yaygın olarak katılımıyla ve yerel organlara tanınan haklarla birleşmesiydi. Demokratik merkeziyetçiliğin, burjuva-büyük toprak sahiplerinin iktidarı üzerine kurulu devletin bürokratik merkeziyetçiliği ile hiçbir ilgisi yoktu. Anarşistler gibi düşünen revizyonistlerin iddialarının tersine, sosyalist iktisat demokratizmi dışlamıyor, aksine en geniş demokratik temele dayanıyordu. Lenin'in yazdığı gibi, "merkeziyetçilik, gerçek demokratik anlamda, tarihin ilk defa yarattığı tam ve engelsiz bir gelişme fırsatı, ortak amaç için yalnızca yerel özellikleri değil, yerel girişimleri, yolların çeşitliliğini, ilerlemeye yönelik yöntemleri ve araçları da şart koşuyordu."[45] Lenin'in demokratik merkeziyetçilik ilkesinin pratikte gerçekleşmesi, halk iktisat konseyleri sisteminde ekonominin yönetimiyle oluyordu.

Lenin'e göre, her büyük sanayi, sosyalizmin üretici zeminini oluşturuyordu. Bu türden bir sanayi tipine göre organize olmuş iş süreçleri, yüzlerce, binlerce ve on binlerce insanın yaptığı ortak işi yöneten mutlak ve katı bir irade birliği gerektiriyordu. Böyle bir irade birliği, işletme sorumlularının münferit yönetimini, iyi bildikleri konuda yürütme işlevleri için belli kişilerin kişisel sorumluluğunu şart koşuyor; katı ve bilinçli bir disiplini ve iş sırasında işletme sorumlusunun iradesine mutlak tâbi olmayı gerektiriyordu. Münferit yönetim, ekip olarak çalışma ile, kitlelerin üretimin yönetiminin temel sorunlarının tartışılması ve çözümüne aktif katılımı ile, onların bizzat işletme faaliyetini kontrol etmesi ile bağlantılı olmalıydı.

"Sovyet İktidarının Sıradaki Görevleri" başlıklı yazısında ve diğer yazılarında, konuşmalarında, Lenin, sosyalizmin yapılanması için gerekli olan uzmanlar sorununa büyük yer veriyordu. Bu sorunun çözümünde en önemli olan şey, emekçi saflarından yeni, gerçek halk aydınının yaratılmasıydı. Aynı zamanda, eski, burjuva uzmanları sosyalist yapılanmaya katmak gerektiğini vurguluyordu.

Marksizmin tarihinde ilk defa, zafere ulaşan proletarya ve partisinin burjuva aydınları ile ilişkisi sorunu üzerinde her yönüyle ilk kez Lenin çalışıyordu. Eski uzmanların kullanılmasını, kapitalizm tarafından oluşturulan zengin kültür, bilim ve teknik hazinelerinin tamamını burjuvazinin bir aracı olmaktan proletaryanın bir aracına dönüştürmeye yönelik genel görevin çözümüyle içiçe olduğunu görüyordu. İşçi sınıfının eski aydınlar kitlesini yeniden eğitebileceğini ve öğretmenleri, mühendisleri, teknisyenleri, ziraatçileri, doktorları, bilim adamlarını ve sanatçıları ve aynı zamanda, büyük işletmelerin yönetiminde bilgi ve deneyim kazanmış eski kapitalistleri halkın hizmetine sunabileceğini ve öyle yapması gerektiğini belirtiyordu. Bu, iktisadî ve kültürel yapılanma adına, hem de yeni bir proleter aydının yetişmesi için gerekliydi. V.İ., komünistlere, ideolojik olarak hâlâ komünizme yabancı dursa bile, özenli ve işinin ehli olan eski aydınlara

45 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.197

karşı incelikli davranmalarını, her uzmanı takdir etmelerini ve koruyup kollamalarını söylüyordu.

Rusya'nın sosyalist dönüşümünün başarısı, proletarya diktatörlüğünün güçlenmesini, Sovyet örgütlenmesinin gelişmesini ve mükemmelleşmesini şart koşuyordu. Sosyalist demokrasinin en iyi şekilde gelişmesi, emekçilerin ülke yönetimine katılımlarının sağlanmasını ve Sovyetlerin halk kitleleriyle sıkı şekilde bağlantısının sağlanmasını gerektiriyordu. Sosyalist demokrasi, her vatandaş için, hem devlet yasalarının tartışılmasına, hem de iktidar organlarındaki temsilcilerinin seçimine ve yasaların uygulanmasına katılımının koşullarının güvence altına alınması demekti.

Lenin'in Sovyet iktidarının sıradaki görevlerine ilişkin tezleri, Parti MK'sı tarafından onaylandı *"Pravda"* ve *"İzvestiya VZIK"*'ta" (Genel Rusya Merkez Yürütme Komitesinden Haberler) yayınlandı. MK'nın kararı üzerine, Lenin 29 Nisan 1918'de GRMYK'nın bir toplantısında, Sovyet iktidarının sıradaki görevleri üzerine bir konuşma yaptı; MYK da Lenin'in tezlerini kabul ediyordu. Lenin, tezleri, "Sovyet iktidarının sıradaki görevlerine ilişkin altı tez" başlığı altında bir araya getiriyordu; Bunlar, RKP(B) MK'sının 3 Mayıs 1918'deki bir oturumunda küçük eklemeler yapılarak oybirliğiyle kabul edildi ve GRMYK başkanlığı tarafından yerel örgütlere şu talimatla gönderildi: "İşçi ve köylü delegelerinin içinde yer aldığı tüm Sovyetlerin faaliyetlerinin esasını oluşturacak."

Lenin tarafından hazırlanan sosyalist yapılanma plânına, "sol komünistler" düşmanca yaklaştılar; iş disiplinine, ekonomiye denetimin getirilmesine ve burjuva uzmanlardan yararlanılmasına karşı çıkıyorlardı. Lenin, Mayıs 1918'de yayınlanan " 'Sol' çocukluk hastalığı ve küçükburjuvazi üzerine" çalışmasında, "sol komünistlerin" küçükburjuva unsurların savunucusu ve sözcüsü olduklarını; kapitalizmden sosyalizme geçişin esasını, proleter devletin esasını ve görevlerini, Rusya'nın iktisadî yaşamına has özelliklerini hiçbir zaman anlamadıklarına dikkat çekiyordu.

Lenin, Sovyet Rusya'sında beş farklı toplumsal ekonomi biçiminin varolduğunu belirtiyordu: 1. Ataerkil tarım ekonomisi; başka bir deyişle, yüksek oranda doğal köy ekonomisi; 2. Küçük ölçekli meta üretimi; esas olarak pazar için üreten tarım ekonomisi; 3. Özel sektör ekonomisi kapitalizm; kapitalistlere ait olan sanayi ve ticarî işletmeler ve Kulaklar; 4. "Devlet kapitalizmi", özel sermaye katılımlı, imtiyazlar, vb. ile Sovyet şirketleri; 5. Sosyalizm; Sovyet devletinin mülkiyetine geçen fabrikalar, işyerleri, toprak ve araziler, bankalar, demiryolları; Sovyetlerin ürettiği mallar, emekçi köylülerin ürettiği modeller. Bu çeşitliliğin ortadan kaldırılması ve ekonomide tutarlı ve yavaş yavaş bir dönüşüm, kent ve köydeki kapitalist unsurların sınırlanması ve daraltılması, küçük meta ekonomisinin sosyalist dönüşümü aracılığıyla, sosyalist ekonominin sınırsız hakimiyeti sağlanmalıydı.

O zamanlar Rusya'nın ekonomik yaşamında küçük ölçekli meta üretimi ağırlıklıydı ve içindeki küçükburjuva unsurları açısından proleter devlet için en büyük tehlikeydi. Bu koşullarda, Lenin'e göre, temel görev, küçükburjuva unsurları sosyalist Sovyet devletinin kontrol ve denetimine tâbi kılmaktı. Bu amaca ulaşmak ve en hızlı yoldan büyük üretime geçmek için, farklı "devlet kapitalizmi" biçimlerini kullanmayı, sosyalist devletin kontrolü altında çalışmaya hazır olan kapitalistlerle belli bir uzlaşma, anlaşma yapmayı hedef açısından

doğru buluyordu. Proletarya diktatörlüğünün kurulmasından sonra, devlet kapitalizminin belli koşullarda, kapitalistlerin mülkiyetinde kalmış olan işletmelerin yavaş yavaş sosyalist biçimde toplumsallaştırılmasının araçlarından biri olabileceğini düşünüyordu. Ancak, işçi sınıfının burjuvaziden üretim araçlarını satınalması olanağını dışlamıyordu. Proletarya diktatörlüğü koşullarındaki devlet kapitalizminin, belli sınırlar içinde ekonomide komuta düzeylerine dayanan, proleter devlet iktidarı tarafından izin verilen ve sosyalist devletin kesin kontrolüne tâbi olan bir kapitalizm olduğunu söylüyordu.

Geri kalmış, küçükburjuva bir ülkede sosyalizmin yapılanması koşulları nedeniyle ortaya atılan işçi sınıfı diktatörlüğü koşullarında devlet kapitalizmi sorunu, bilimsel komünizm kurucularının yöneltmediği ve yöneltemeyeceği yeni bir soruydu. Bu sorunun Lenin tarafından ele alınması, onun devrimci teoriye yaratıcı yaklaşarak bakmasının bir örneğidir. Lenin, bu konuda da dogmatik tavır alan ve proletarya diktatörlüğü altındaki devlet kapitalizmi ve burjuvazinin egemenliği koşullarındaki devlet kapitalizmi arasındaki temel farkı görmek istemeyen "sol komünistleri" sert biçimde eleştiriyordu.

Sovyet ülkesinde, devlet kapitalizmine tâbi işletmeler yaygınlaşamıyor ve geçiş döneminin ekonomisinde ciddî bir rol oynamıyorlardı, çünkü yabancı emperyalistlerin yardımıyla burjuva-büyük toprak sahiplerinin egemenliğinde eski sistemi tekrar oluşturmak isteyen burjuvazi, Sovyet iktidarı emrinde çalışmak istemiyordu. Ama, devlet kapitalizmini, sosyalizmin yapılanması adına kullanma fırsatı, halk demokrasisiyle yönetilen ülkelerin deneyimlerinde vardır.

"'Sol' çocukluk hastalığı ve küçükburjuvazi üzerine" başlıklı yazısında, "*iktisadî* alanda proletarya *diktatörlüğü*"nün öneminin altını çiziyordu. "Sol komünistleri" yargılayan proleter bir devrimcinin "böyle bir anda asla kapitalizmin ekonomik temellerine karşı olan proleter devrimin 'belkemiğini' 'unutamayacağını'" söylüyordu.[46]

V.İ., Buharin'in RKP(B) VII.Parti kongresinde yaptığı, yeni programda içinde devletin yer almadığı komünist toplumun niteliğini belirtme önerisine sert biçimde karşı çıkıyordu. "Devletin ölümünü önceden ilan etmek, tarihsel perspektifin yara alması demektir" diyordu. 26 Mayıs 1918 tarihinde, Halk İktisat Konseylerinin I.Genel Rusya Kongresinde yaptığı konuşmada, proleter devletin, ekonominin yönetim organlarının iktisadî-örgütsel işlevinin önemine ilişkin çok önemli ilkesel tezini ortaya atıyor; onun rolünün komünist yapılanma sürecinde sürekli artacağını vurguluyordu. Sosyalist yapılanma zemini süreklilik içerdikçe, ekonominin yönetim organlarının rolü de büyük olacaktı. Tüm devlet kuruluşlarında, yönetim aygıtının gerekliliği azaldıkça, gücü artan sabit bir yer edinmeleri gerekiyordu. Devletin yönetim aygıtı, "yok olacak; Yüksek Halk İktisat Konseyi tipinde bir mekanizma büyüyecek, gelişecek, güçlenecek ve örgütlü toplumun en önemli faaliyetini oluşturacaktır."[47]

Lenin, sosyalist üretimin hedefinin, ileri teknoloji ve bilimin kazanımları temelinde halk ekonomisinin sürekli ve hızla büyümesi aracılığıyla toplumun üyelerinin refahının ve her yönüyle gelişiminin güvence altına alınması olacağını vurguluyordu. "Tüm emekçilerin yaşamının nasıl kolaylaştırılacağından, re-

46 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*,c.27, s.344
47 Aynı kitap, s.404

fah içinde yaşamalarının nasıl sağlanacağından hareketle, malların toplumsal üretim ve dağıtımını bilimsel ölçütlere göre yaygınlaştırabilmeyi ve doğru bir şekilde üstesinden gelebilmeyi, yalnızca sosyalizm sağlayabilecektir. Bunu, yalnızca sosyalizm gerçekleştirebilir."[48]

İktisadî Yapılanmanın İlk Adımları

Lenin'in sosyalist yapılanma plânı, Partiye ve işçi sınıfına çok geniş ufuklar açıyor, Sovyet halkını, güçlü ve zengin bir Rusya yaratılması adına, sosyalizm adına tüm zorluklara, tüm düşmanlara karşı cesur bir mücadeleye çağırıyordu.

Lenin, büyük sanayinin, öncelikle de ağır sanayinin kamulaştırılmasının nihaî olarak tamamlanmasını, üretimde devlet yönetiminin işçiler aracılığıyla işçilerin kontrolüne geçmesini en acil iş olarak görüyordu. 28 Haziran 1918'de, Halk Komiserleri Konseyi, mevcut büyük sanayinin kamulaştırılması deklârasyonunu kabul ediyordu.

V.İ., sanayi yönetiminin örgütlenmesi ve ekonomideki kadrolarının seçimi sorunlarıyla her gün ilgileniyordu, en önemli işletmelerin işletme yönetimlerinin birleştirilmesini dikkatle kontrol ediyor ve ısrarla kendi başına yönetim ilkesinin getirilmesini talep ediyordu. İşçi delegasyonları ile yaptığı sohbetlerde, işletmelerde yaptığı konuşmalarda, üretimin gerçekten toplumsallaştırılması, fabrikalara ve işyerlerine gerçekten hakim olunması gerektiğine işaret ediyordu.

Kamulaştırılmış makina sanayinin temsilcilerinin konferansına yazdığı bir mektupta, tüm gücünü kullanarak iş süreçlerinde doğru bir örgütlenme başlatmaya ve iş verimini artırmaya çağırıyordu. En iyi işletmelerdeki deneyimli işçileri yardımcı olmak, işleri yoluna koymak, katı disiplin ve düzen, hammaddelerde tutumlu olmak için malzemeler üzerinde denetim ve kontrol amacıyla başka işletmelere göndermeyi öneriyordu. V.İ., Beshiza'daki Btyansker metal işletmesi işçilerinin katı disiplini sağlamak amacıyla bir iş düzeni getirme girişimini coşkuyla destekliyor ve ilgili yönergeleri başka işletmelerde de yaygınlaştırmayı önemli görüyordu.

Lenin, "ekonomik ve iktisadî değerlerden eşit olarak yararlanılmasını gerektiren ve yalnızca büyük bir plâna göre düşünülen yapılanmanın sosyalist olarak adlandırmaya hak kazandığını"[49] söylüyordu.

Nisan 1918'de, ülkenin ekonomideki organlarına ve bilim adamlarına, Rusya'da sanayinin yeniden örgütlenmesi ve iktisadî canlanma için olabildiğince hızlı bir plân hazırlama görevini verdiği "Bilimsel-teknik Çalışmaların Plân Taslağı" yazısını yazıyordu. Bu plânda, hammadde kaynaklarına yakın olması ve toplumsal emeğin en tutumlu şekilde kullanılması temelinde, sanayinin bulunacağı yerlerin rasyonal olarak belirlenmesi ve üretimin belli yerlere yoğunlaşması yer almalıydı. Sosyalist halk ekonomisinin ilerlemiş bir teknik temele oturması düşüncesinden hareketle, sanayi ve ulaşımda elektrifikasyona, elektriğin tarımda uygulanmasına özel bir önem veriyordu. Sovyet iktidarının daha ilk ay-

48 A.g.y, s.408
49 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.28, s.21

larında ekonomide programatik olarak elektrifikasyona geçilmesi gerektiğini dile getiriyordu.

Lenin'in talimatları, sosyalist ekonominin yapılanmasında Komünist Partinin faaliyetinin yönünü belirliyordu ve Sovyet ülkesinde halk ekonomisinin gelişimi için tüm perspektif plânlarını sunuyordu.

Lenin'in "Bilimsel-teknik Çalışmaların Plân Taslağı" ve sosyalizmin yapılanmasının başlatılmasına ilişkin tüm plânı, Komünist Partinin ve Sovyet iktidarının yeni bir toplum yaratılmasına ilişkin karmaşık sorunlara katı bilimsel yaklaşımı muhteşem bir şekilde temsil ediyordu. Kapitalizmin savunucularının Sovyet sisteminin yapılandırıcı değil, yıkıcı bir sistem olduğu, 37 yıl Rusya'da yaşamış olan, orayı iyi tanıyan İngiliz Profesör Dillon'un 1918'de yazdığı gibi "Bolşevik harekette yapıcı ya da sosyalist bir fikrin izinin bile bulunmadığı"[50] iddiaları, çirkin bir iftiradan başka bir şey değildi. Bu türden iddialar, daha o zamanlar inanılmaz zorluklara rağmen ekonomi ve kültürü kapsayan bir yapılanmayı başlatan Komünist Partinin ve Sovyet iktidarının yaratıcı tüm faaliyetleri sayesinde çürütüldü.

Lenin, daha 1917'de, Moskova yakınlarında Şatura bataklığında kömür çıkarma fikrini ortaya atan ve bu amaçla büyük bir bölge enerji santrali kurulması üzerine düşünceler geliştiren büyük enerji uzmanı ve mühendisi, daha sonraki Akademi üyesi A.V.Vinter ile görüşmüştü. V.İ., A.V.Vinter'in söylediklerini dikkatle ve ciddiyetle dinliyor ve bu konunun gerçekliği ve önemini kavrıyordu. Lenin'in önerisi üzerine, Halk Komiserleri Konseyi, 1918 yılının ilk aylarında Şatura enerji santralinin yapılması kararını verdi ve Şatura bataklığının işletilmesine yönelik organizasyonun çalışmaları için gereken finansmanı onayladı.

Ocak 1918'de Lenin, zamanında çarlık hükümeti tarafından çürümeye terk edilen Volkov hidroelektrik santralinin projesini hazırlamış olan G.O.Graftio'ya acilen projenin masraflarını çıkarma görevini veriyordu. Halk Komiserleri Konseyi Temmuz ayında, Volkov hidroelektrik santralinin yapılması kararını verdi. Ancak işçi, donanım ve para eksikti. G.O.Graftio anılarında şöyle diyordu: "Ama geleceğe güvenle bakıyorduk; çünkü en zor anlarda V.İ.'nin desteğini alacağımızı ve kendisine güvenebileceğimizi biliyorduk."[51]

Başka birçok enerji santrali projeleri daha hayata geçirilmeye başlandı. Ural-Kusnezker havzasını geliştirme programı, geniş kapsamlı demiryolu hatları plânı hazırlandı ve Volga-Don kanalının yapılması ve pamukçuluğun geliştirilmesi için Türkistan'da sulama sistemlerinin yapılması için hazırlık çalışmaları başladı. Lenin, daha o zamanlar uzağı görerek, ülkenin doğu bölgelerinin hammadde ve enerji kaynaklarının taşıdığı büyük öneme işaret ediyordu. V.İ., sanayinin barış amaçlı üretime, tarım makinelerinin ve tarımda kullanılan aletlerin onarım ve üretimine ve tüketim mallarının üretimine geçmesine büyük önem veriyordu. Kent ve köy arasında mal satışlarını artırmak, kooperatiflerin ürünlerinin dağıtımda kullanılması ve istikrarlı bir malî ve para sistemi yaratmak için önlemler alınıyordu.

50 E.J.Dillon: *The Eclipse of Russia;* Londra-Toronto 1918, s.388
51 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar,* 2.Bölüm, s.164, Rusça

Parti ve hükümet, sarsıntının ve açlığın pençelerinden kurtulmak için yoğun çabaya girişiyorlardı. V.İ., gıda örgütlenmesine ilişkin tüm ayrıntıları gözden geçiriyor ve Petrograd'a buğday nakliyatının hızlandırılması ile kişisel olarak ilgileniyordu. Lenin'in güven duyduğu yardımcısı, 1918 Şubat sonunda gıda işlerinden sorumlu Halk Komiserliğine getirilen Aleksaner Dmitriyeviç Zyurupa idi. Lenin, Zyurupa'yı çok takdir ediyor ve saygı duyuyordu. Köyü iyi tanıyan mükemmel bir örgütçü ve pratisyendi. V.İ., A.D.Zyurupa'yı insan ve yoldaş olarak da çok seviyordu. Zyurupa daha sonra 1921'de, Halk Komiserleri Konseyinin başkan yardımcısı oldu.

1918 yılının başlarında, özellikle de yaz aylarında gıda tedariki açısından durum çok kötüye gitmişti. Moskova, Petrograd ve diğer kentlerin işçileri, dağıtılan ekmeği bazen haftalar boyu alamıyor ve emekçi köylüler aç kalıyordu. Açlık, öncelikle Kulakların buğdayı saklaması ve sabit fiyatlarla devlete satmayı reddetmesi sonucunda oluşmuştu. Gerici güçler, açlık vesilesiyle Sovyet iktidarını çökertmeyi umuyorlardı. Sovyet Cumhuriyetinin geleceği gıda sorununun çözümüne bağlıydı.

V.İ., kentlerin ekmek ihtiyacını gidermek için yoğun olarak çaba gösteriyordu ve açlığa karşı yeni, proleter mücadele yöntemlerinde bir çıkış yolu buluyordu. Lenin'in girişimi ve katılımı ile, Mayıs 1918'de gıda sorununa ilişkin deklârasyonlar üzerinde çalışıldı. Bu deklârasyonlar, buğday tekelinin dokunulmazlığını teyit ediyor ve ekmeklik buğday üzerinde spekülasyonlara ve buğdayın saklanmasına karşı müsamahasız bir mücadele ve tüm buğday depolarının katı denetimini ve eşit şekilde dağıtımını talep ediyordu. Tüm organizasyon, olağanüstü yetkilerle donatılan gıdadan sorumlu Halk Komiserleri Konseyinin ellerinde merkezileştirildi. Buğday fazlasını saklayan kişiler, halk düşmanları olarak ilan edildi.

Zor zamanlarda her zamanki gibi, Lenin, işçi sınıfının desteğine başvuruyordu. Gıda tedariki için ilerici proletaryadan teşkilâtlar oluşturulmasını, bunları köye göndermeyi ve köydeki yoksulları Kulaklara karşı mücadele etmek için harekete geçirmeyi öneriyordu. V.İ., 10 Mayıs tarihinde, Putilov işçilerinden bir temsilciyi, yapılandırma komisyonu başkanı, A.V.İvanov'u kabul ediyordu. İvanov, kendisine Petrograd'daki açlığın vardığı korkunç boyutlar hakkında bilgi veriyordu. Konuşma sırasında, Lenin, İvanov'a hükümet tarafından kabul edilen "gıda diktatörlüğü" deklârasyonunu okuyor ve Putilov işçilerini bilgilendirmesi için bir örneğini veriyordu. V.İ., Petrograd'ın emekçilerine, Sovyet hükümetinin gıda sorununu düzenlemeye ilişkin kararlı önlemler aldığını iletmesini rica ediyor ve işçilerin aktif olarak buna katılması gerektiğinin altını çiziyordu. İvanov'un yanında Zyurupa'ya kısa bir mektup yazıyor ve Petrograd işçilerinin gıda tedariki teşkilâtlarının örgütlenmesini desteklemenin gereğine işaret ediyordu.

Kısa bir süre sonra, gazetelerde Lenin'in Petrogradlı işçilere hitaben "açlık üzerine" başlıklı bir mektubu yayınlandı; mektupta , buğday spekülasyoncularına, Kulaklara ve buğdayın tedariki, nakli ve dağıtımı sırasında devlet düzenini bozanlara karşı büyük bir savaş örgütlemeye çağırıyordu. Kulaklar, karşıdevrimin ana destekleri diyordu; köydeki yoksulluk nedeniyle biraraya geldik-

ten sonra, işçi sınıfı ya Kulakların direnişini kıracak ya da onları, proleter devletin taleplerine tâbi olmaya zorlayacak ya da burjuvazi ve Kulaklar Sovyet iktidarını devirecektir, diyordu. Lenin, Moskova'daki işçi bölgelerini ziyaret ediyor, toplantılarda ve gösterilerde konuşmalar yapıyor ve gıda tedariki teşkilâtlarının görevlerini açıklıyor, yerel organlara ve işletmelere, bu teşkilâtların örgütlenmesine ve faaliyetine ilişkin bilgi verdiği telgrafları çekiyordu.

Buğday mücadelesinde, yalnızca gıda sorunu söz konusu değildi; köyde sosyalist devrimin zaferi ve dolayısıyla proletarya diktatörlüğünün geleceği söz konusuydu. "Sanki yalnızca ekmek kavgası gibi görünüyor, gerçekte ise, sosyalizm kavgası", diyordu Lenin. Büyük toprak sahiplerinin topraklarına el konulması ve toprağın yeniden dağıtımı sürecinde, Kulaklar ve emekçi kitleler arasındaki sınıf mücadelesi giderek artıyordu. Büyük bir örgütlenme çalışmasıyla, Bolşevik Partisi, 1918 yaz ve sonbahar aylarında yoğun olarak gündeme gelen sosyalist devrimin köyde gelişmesine ve hızlandırılmasına ortam hazırlıyordu. Köye gönderilen işçiler, sosyalizm fikrini de oraya taşıyor, kır yoksulları etrafında birleşiyor ve Kulaklara karşı mücadeleyi yürütüyorlardı. Kır yoksullarıyla çok sıkı bir ittifak ve kaynaşma, orta büyüklükteki toprak sahipleri ile uzlaşmalar ve anlaşmalar, Kulakların müsamahasızca çökertilmesi; bunlar, işçi sınıfının politikası içinde yer almalı diyordu Lenin. 11 Haziran 1918'de, GRMYK, Lenin'in talebi üzerine kır yoksulları komitesinin kurulması deklârasyonunu kabul ediyordu.

İşçilerden köyde yararlanılması ve kır yoksulları komitesinin faaliyeti, sosyalist devrimin zaferi ve ülkede Sovyet iktidarının güçlendirilmesi, karşıdevrimci Kulakların ortadan kaldırılması ve Sovyet iktidarı için orta büyüklükteki toprağa sahip köylülerin kazanılması çok önemliydi. Kulakların topraklarından 50 milyon hektar, köylülere aktarıldı. Kulakların bazı idarî bölge ve köy Sovyetlerindeki etkisi yok edildi. İşçi sınıfı ve emekçi köylüler arasındaki ittifak güçlendi. Kır yoksulları komitesi, gıda tedarikine ilişkin zorlukların aşılmasında; kentlerin ve Kızılordu'nun ekmeğinin tedarikinde çok yardımcı oluyordu.

1918 yılının başlarındaki sosyalist yapılanma plânı üzerinde çalışıldığı sırada, Lenin, Partinin en önemli görevlerinden birinin "tarımda toprağın ortak olarak işlenmesine ve sosyalist büyük işletmeye yavaş yavaş, ama kaçınılmaz olan bir geçiş" olduğunu belirtiyordu.[52] Bu bağlamda, Lenin'in daha o zamanlarda, Marx ve Engels'in temel fikirlerine dayanarak, işçi sınıfı aracılığıyla sosyalist devrimin zaferinden ve devlet iktidarının ele geçirilmesinden sonra "kooperatiflerin konumu...temelden değiştiği"[53] için sosyalizmin yapılanmasında, kooperatiflerin önemli bir rol oynayabileceklerine işaret ettiğini söylemek gerekir. Lenin daha sonra, proletarya diktatörlüğü altında, kooperatifin doğal yapısı tezinden hareketle, temel üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti için, köylüleri sosyalizm yoluna götüren ve küçük ölçekli köy ekonomilerini, özgür irade temelinde büyük ölçekli kolektif ekonomilere dönüştüren dahiyane bir kooperatifçilik plânı üzerinde çalışıyordu.

Sovyet iktidarı toprak ve arazilerde özel mülkiyeti kaldırdıktan sonra, tarımda sosyalist dönüşüme yönelik bir dizi önlem alıyordu. Eski büyük toprak sahiplerinin en iyi ürünleri dikkate alınarak, devlet sosyalist ekonomileri, Sov-

52 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.140
53 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.205

yet ekonomileri yaratıldı. Lenin'in girişimi üzerine, 1918 yazında ziyaret ettiği Moskova'dan çok uzakta olmayan Malzevo-Brodovo köyünde devlet hayvancılık işletmesi "Lesniye Polyani" kuruldu. Lenin, Sovyet ekonomilerinde köyün sosyalist dönüşümünün ve tarımın üretim güçlerinin canlanışının dayanak noktalarını görüyordu. Parti ve hükümet, ilk tarım işletmelerini ve komünlerini teşvik ediyor ve destekliyorlardı. Lenin'in önerisi üzerine, kolektif ekonomilerin teşvik ve kredi aldığı özel bir fon oluşturuldu.

Kültürel Kazanımlar

Kızıl Ekim, kültür devrimine olağanüstü boyutta geniş bir yol açtı, diyordu Lenin. Sovyet iktidarının kurulduğu ilk günden itibaren, kültürel yapılanma sorunları, V.İ.'nin faaliyetlerinde büyük bir yer tutuyordu. Eğitimden sorumlu Halk Komiseri A.V.Lunaçarski ile komiserliğin görevleri üzerine yaptığı bir konuşmada devletin halk eğitimi sorununa ciddî biçimde yaklaşmasının ve kitlelerde geniş bir politik aydınlanma çalışmasının gerekliliğine dikkati çekiyordu. Lenin'in talimatlarının yerine getirilmesi için, eğitimden sorumlu Halk Komiserliği ülkenin eğitim kurumlarının yönetimini eline alıyor ve okulun dönüştürülmesi ile işe başlıyordu. Haziran 1918'de Halk Komiserleri Konseyi tarafından Sovyet Cumhuriyetinde halk eğitiminin örgütlenmesine ilişkin bir deklârasyon kabul edildi ve Lenin'in imzasıyla yayınlandı.

Lenin, Sovyet iktidarı için öğretmenleri kazanmayı önemli bir görev olarak görüyordu. Öğretmenlerin önünde tekrar tekrar konuşmalar yapıyor ve onlara Komünist Parti'nin halk eğitimi politikasını açıklıyordu. Sovyet okulu, kitlelerin eğitim ve öğretiminin bir aracı olacaktı ve sosyalist yapılanmaya hizmet edecekti.

Okuryazar olmayan yetişkinlerin eğitim çalışmasıyla işe başlandı. İşçi ve köylülere yüksek okulların kapıları açıldı.

V.İ., emekçilerin kültürel isteklerine karşı çok duyarlıydı. Kuzey bölgesindeki bir köyden köylüler bir parça kağıt üzerine yazdıkları ve harflerin dahi zor okunduğu mektuplarında, yaşadıkları yerde bir okul yapmaya çalıştıklarını, ama bunun boşuna olduğunu dile getiriyor ve Lenin'den yardım istiyorlardı. Lenin, hemen emir veriyordu: "Pokrovski'ye. Okulu yapın. Lenin." Köylülerden gelen mektupta şu sözler de yer alıyordu: "Ayrıca sana selâmlarımızı gönderiyoruz. Proletaryayı iyi yönetmeni ve burjuvaziyi yok etmeni istiyoruz. Bir kır yoksulları komitesi de kurduk. Harika bir şey; Tanrı sağlık versin. Bunu sen düşündün."[54] Lenin, işyerlerinde çocukları için bir sanat atelyesi açmak isteyen Putilov işçilerine de yardım ediyordu. Putilov işçilerinin temsilcileri, halk eğitimi teşkilâtında kendilerine daha çok bekleyeceklerinin söylendiğini belirttiklerinde, Lenin odada bulunanlara şöyle diyordu:

"Putilov işçilerinin ne istediğini duydunuz mu? Kendi emekçi aydınlarını yaratmak istiyorlar, ama bir yıl daha bekleyecekleri söyleniyor. Bu ertelenemez; atelye hemen kurulmalı!"[55]

54 *İlyiç Üzerine İşçi ve Köylü Mektuplarından Notlar ve Anılar*, Leningrad 1934, s.77/78, Rusça
55 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 2.Bölüm, s.75, Rusça

Sovyet devleti, bilimsel-teknik güçleri ısrarla sosyalist yapılanmaya katmak istiyordu. Bilimler Akademisi, ülkenin doğal zenginliklerinin araştırılması için Sovyet iktidarı ile işbirliğini dile getirdiğinde, bu düşünce, Lenin tarafından sevinçle kabul edildi. 12 Nisan 1918'de, Halk Komiserleri Konseyi Akademinin önerisini ve çalışmalarının finansmanının gerekli olduğunu karara bağlıyordu. Sovyet hükümeti, o zaman için bilimsel araştırmalara büyük finansman ayırıyordu. Sosyalist devrimin daha ilk yıllarında, yeni bilimsel enstitüler, laboratuvarlar, deney istasyonları ve deneysel işletmeler kuruldu.

Lenin Marksizm teorisinin geliştirilmesine, araştırılmasına ve propagandasına büyük önem verdiğinden, eğitimden sorumlu Halk Komiserliği yöneticisinin bir Marksist bilim merkezi, toplum bilimleri için bir sosyalist akademi kurulması önerisini destekliyordu. Onun yönetimi altında, akademi için bir hükümet kararı çıkarıldı. Lenin'e göre, sosyalist akademinin en önemli görevi, Marksist literatürün yayınlanması, Marksist bilimsel güçlerin birleştirilmesi, sosyal araştırmaların örgütlenmesi, güncel felsefî ve ekonomik sorunların ele alınması ve Marksizm açısından toplum bilimlerinin okutulması idi..

Sovyet ülkesi, büyük sanatsal zenginlikleri halk mülkiyetine devrediyordu. Lenin, çok değerli sanat koleksiyonlarının (öncelikle Tretyakov Galerisi) ve sanatsal ve eski çağ heykellerinin kamulaştırılmasına ilişkin girişimde bulunuyordu. Hükümetin Moskova'ya taşınmasının hemen ardından, Lenin, Kremlin'in en önemli tarihsel binalarının restorasyonu için emir veriyordu. "Anıtsal propaganda" plânında, Sovyet kentlerinin öncelikle de Moskova ve Petrograd'ın sanatla, heykellerle, hafif kabartmalarla ve duvar resimleriyle sanatla bezenmesinden söz ediyordu. Bu çalışma, sosyalizmin propagandasını yapacaktı, emekçi kitlelerin ezenlere karşı kurtuluş mücadelesine şan ve şeref katacaktı ve kültürün büyük temsilcilerini halkın zihnine kazıyacaktı.

Lenin, "eskiden tüm insan düşüncesi, insan dehası, birine teknik ve kültürün tüm ürünlerini vermek, ötekini ise, en önemlisinden; eğitim ve öğretimden mahrum bırakmak üzerine kuruluydu. Şimdi ise, tüm teknik harikalar ve tüm kültürel kazanımlar halkın malı olacak ve şu andan itibaren, insan düşüncesi, insan dehası artık kuvvetin bir aracı, sömürünün bir aracı olmayacak."[56] diyordu.

Sovyet İktidarının Güçlendirilmesi Kızılordu'nun Oluşturulması

Lenin, sosyalist yapılanma alanında, o dönemdeki en önemli görevlerden birinin yerel organlarda Sovyet iktidarının güçlendirilmesi olduğunu söylüyordu. Yerel Sovyetlerin çalışmasını dikkatle izliyor ve girişimlerini ve ilerici deneyimlerini coşkuyla destekliyordu. Buna ilişkin olarak, Vesyegonsk bölge yürütme komitesi tarafından yayınlanan A.İ.Todorski'nin "Bir yıl silah ve sabanla" başlıklı kitabını çok takdir ediyordu. Kitapta, bölgede yeni yaşamın yapılanmasına ilişkin deneyimler, özellikle de kapitalistlerin elindeyken, bir tabakhane ve bir kereste fabrikasının oluşturulması sırasında yaşanan deneyimler, çok canlı olarak anlatılıyordu. Lenin, çeşitli bölgelerden delegasyonları kabul ediyor ve

56 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.480/481

onlarla, işçi ve köylü iktidarının yeni organlarının güçlendirilmesi ve kitlelerle ilişkilerini güçlendirmeleri gerekliliği üzerine konuşuyor; emekçilerin kendi vekillerini kendilerinin belirleme hakları olduğuna işaret ediyordu. Yazılarında ve konuşmalarında, Sovyet hükümetinin yerel iktidarın önemini hiçbir şekilde azaltmayı ve haklarını ve bağımsızlığını sınırlamayı hedeflemediğine işaret ediyordu. Aynı zamanda, kararlı bir biçimde, küçükburjuva unsurların merkezileşen proleter devlet yönetimine karşı direnişi olarak gördüğü burnunun ucundan ilerisini görmeyen politikalara, bölücülüğe ve bölge egoizmine karşı mücadele ediyordu. Böyle eğilimleri, Sovyet devleti için çok tehlikeli buluyordu.

Sovyet iktidarının organlarının faaliyetinin örgütlenmesi ve düzenlenmesine ilişkin olarak, Sovyet hükümetinin tüm yasalarının ve yetkilerinin hızlı ve kesin olarak uygulanmasını önemli görüyordu. Archangeski vilayeti yürütme komitesinin başkanı, merkezî Sovyet iktidarının yetkilerini uygulamayı reddettiğinde, V.İ., ona ihtar ediyordu; "çünkü" diyordu, "işçileri ve köylüleri disipline etmek istiyorsak, önce kendimizden başlamalıyız."[57]

V.İ., bizzat yasalara ve kurallara kesin olarak uyuyordu ve kendisi için şahsi olarak hiçbir istisna uygulamıyordu. Bu konuda canlı bir örnek, Lenin'in Mayıs 1918'de Halk Komiserleri Konseyinin büro sorumlusu, V.D.Bontiç-Bruyeviç'e ve Halk Komiserleri Konsey sekreteri N.P.Gorbunov'a sert bir ihtarda bulunmuş olmasıdır; bu kişiler kendiliklerinden ve yasayı çiğneyerek Lenin'in maaşını arttırmışlardı.

Devrimci Sovyet yasalarının uygulanması ve güçlenmesi amacıyla, Adalet Komiserliğine Sovyet hükümetinin yasalarını ve yetkilerini biraraya getirip yayınlamaları ve halk mahkemelerinin örgütlenmesi ve iyileştirilmesine yönelik önlemler üzerinde çalışılması ve yürütülmesi emrini veriyordu. Devlet mülkiyetinin suistimal edilmesine ve rüşvete, vurgunculuğa ve dalkavukluğa, dolandırıcılığa ve asalaklığa karşı müsamahasız bir mücadele talep ediyordu. " 'Çalışmayan, yemeği de hak etmez!' Bu, sosyalizmin *pratik* emridir. Bu, *pratikte* uygulanması gereken bir şeydir."[58] diye yazıyordu. Lenin, bu tür davranışlara karşı sert cezaî önlemler uygulanması gerektiğini dile getiriyordu.

Adaletten sorumlu Halk Komiseri D.İ.Kurski'ye şöyle yazıyordu: "Rüşvet, yiyicilik ve rüşvete yardım, vb. suçlarına karşı *en az* on yıl hapis ve bunun da ötesinde on yıl daha ağır hapis cezası öngören *acilen* ve meydan okuyan bir hızla bir yasa tasarısının hazırlanması gerekir."[59]

Lenin, barışçıl dönemin kısa süreceğini tahmin ediyor ve Sovyet ülkesinin en önemli görevinin askerî gücü geliştirmek olduğunu söylüyordu. Yağmacı savaşları reddeden Brest anlaşmasının onaylanması üzerine Lenin'in hazırladığı IV. Sovyet Kongresi kararında, "Rusya Federe Sovyet Hükümeti" şu andan itibaren sosyalist vatanı emperyalist güçlerin her birinin muhtemel tüm saldırılarına karşı savunmayı hakkı ve görevi olarak görmektedir."[60] sözleri yer almaktaydı.

Bolşevik Partisinin programa ilişkin önemli talebi, mevcut olan ordu yerine bir halk milis gücü koymaktı. Ama Rusya'daki devrimin gelişmesinde yaşananlar ve Sovyet Cumhuriyetinin kapitalistlerin düşmanca kuşatması altında bu-

57 V.İ.Lenin: *Mektuplar*, c.V.s.61
58 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.26, s.412
59 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.309
60 V.İ.lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.190

lunması ve büyük toprak sahiplerinin ve burjuvazinin silahlı direnişiyle karşılaşması durumu, Lenin ve Partinin bu soruna yeni bir şekilde yaklaşmasını gerektiriyordu. Parti, iç ve dış düşmanların saldırılarının karşısında sosyalist devrimin kazanımlarının savunulması için, güçlü, iyi donanımlı bir Sovyet devleti ordusunu gerekli görüyordu. 7 Kasım 1917'de şöyle diyordu: "Biz vatan savunması yapıyoruz; sosyalist vatanın savunmasından yanayız, bundan dolayı "kendimize, savunma için sabit ve güçlü bir orduya, güçlü bir hinterlanda ihtiyacımız var...."[61]

Lenin, Marksistler arasında proleter devletin askerî güçleri sorunu üzerinde çalışan ve Sovyet ordusunun örgütlenmesi ve oluşturulmasının bilimsel temellerini formüle eden ilk kişiydi. Lenin, Sovyet ordusunun yeni tipte bir ordu olacağını belirtiyordu. Sömürücü sınıfların silahlı bir desteği, kendi halklarını ve başka ülke halklarını bir boyunduruk altına alma aracı olan emperyalist devletlerin ordularının tersine, Sovyet ordusunun, emekçilerin kurtuluşu için bir ordu, proletarya enternasyonalizmi ilkeleri üzerine kurulu ve ona göre yetişmiş bir ordu olacağını belirtiyordu.

Mart 1918'de Lenin'in başkanlığında, askerî görevliler arasında, ordunun örgütlenmesi üzerine bir toplantı yapıldı. Başlangıçta, Kızılordu'ya katılım gönüllülük esasına dayalıydı. Ama 1918 yılının başlarından itibaren, Komünist Parti ve Sovyet hükümeti, müdahalecilere ve Beyaz Muhafızlara karşı askerî zafer gereğini dikkate alarak, genel askerlik hizmeti temelinde düzenli ve merkezî bir ordu oluşturmaya geçiş hazırlığına başladı. 29 Mayıs'ta, GRMYK, Kızılordu'da tüm emekçilerin zorunlu askerlik yapması kararını aldı. Partinin ve kitlelerin devrimci heyecanı sayesinde, düzenli Kızıl kitle ordusu için daha sonbaharda sağlam bir zemin hazırdı.

Sovyet Anayasasının Yaratıcısı

4 Temmuz 1918'de V. Genel Rusya Sovyet Kongresi başladı. Kongre, Sovyet hükümetinin politikasına çamur atmaya çalışan, kendilerini Menşeviklerin ve sağ sosyaldevrimcilerin karşıdevrimci partilerinin ardına gizleyen ve Kulaklara karşı mücadelenin durdurulmasını, özel buğday ticaretinin serbest bırakılmasını, kır yoksulları komitesinin feshini ve Brest anlaşmasının iptal edilmesini talep eden sol sosyaldevrimcilere karşı sert bir mücadele içinde geçiyordu.

Halk Komiserleri Konseyi'nin raporunda, Lenin sol sosyaldevrimcileri eleştiriyor, gerçek yüzlerini ortaya çıkarıyor ve çirkin iddialarını çürütüyordu. Komünist Partinin ve Sovyet iktidarının Brest barış anlaşması sorununda haklı olduklarını ve olayların akışının bunu kanıtladığını vurguluyordu. Barışçıl süre içinde, işçiler ve köylüler çok büyük zorlukları aşıyor ve sosyalist yapılanmaya ilişkin ileri adımlar atıyordu. Lenin, Sovyet iktidarının aldığı açlıkla mücadele önlemlerinin gerekliliğini açıklıyor ve Komünist Partinin işçi sınıfının yoksul köylüler ve tüm emekçi köylülerle ittifak politikasının zorunlu olduğuna işaret ediyordu. GRMYK ve Halk Komiserleri Konseyinin raporları üzerine süren sert tartışmalardan sonra, kongre, komünist grup tarafından önerilen kararı oy çoğunluyla kabul etti; "Sovyet hükümetinin dış ve iç politikasını tümüyle onayladı."

61 Aynı kitap, s.372

Sol sosyaldevrimciler kongrede yenilgi aldıktan sonra, 6 Temmuz'da Sovyet iktidarına karşı bir darbeye giriştiler. Almanya'nın Sovyet Rusya'ya karşı savaş provokasyonuna girişmesi için, Moskova'da Alman elçisi Mirbach'ı öldürdüler. Sol sosyaldevrimcilerin darbesi nedeniyle Sovyet Kongresi çalışmasını yarıda kesiyordu. Lenin'in talimatı üzerine, darbenin likidasyonu için en etkili önlemleri aldılar. 24 saat içinde, sol sosyaldevrimci karşıdevrimin silahlı eylemi vurulmuştu. Sol sosyaldevrimcilerin macerası, emekçiler arasında derin bir hiddete neden oluyor ve halkın Bolşevik Partisine daha fazla sarılmasını sağlıyordu. Lenin, "halk kitlelerinin iradesinin gerçek temsilcisi olan komünistlerin, Bolşeviklerin Partisinin çevresinde bu günlerde işçi ve köylü kitleleri daha güçlü, daha sıkı biraraya geldi."diyordu.[62] Sovyet kongresi 9 Temmuz'da tekrar toplantılarına başladıktan sonra, Sovyet hükümetinin sol sosyaldevrimcilerin caniyane macerasının tasfiye etmesini onaylıyordu.

Kongre, gıda sorununa ilişkin ve "Kızılordu'nun örgütlenmesi üzerine" bir karar veriyor ve çok önemli olan bir faaliyetle çalışmasını tamamlıyordu: Lenin'in talimatları doğrultusunda ve katılımında hazırlanan RFSSC'nin ilk anayasasını teyit ediyordu. V.İ., V. Sovyet Kongresine sunmak üzere anayasa tasarısının nihaî şekli üzerinde çalışmakla görevlendirilen Parti MK komisyonunu yönetiyordu. Lenin'in önerisi üzerine, anayasanın ilk giriş bölümüne "Emekçilerin ve sömürülen halkın haklarının deklârasyonu" alındı, Sovyet Cumhuriyetindeki ulusların ve ırkların eşit hakları üzerine yazdığı çalışmasına eklemeler yapıldı; ayrıca başka yazılar dile getirildi.

"Moskova'nın Çamovniki bölgesindeki bir gösteride yaptığı Sovyet anayasası emekçi halka ne verecek?" başlıklı konuşmasında ve başka konuşmalarında ve yazılarında, Sovyet anayasasının, dünya tarihi açısından taşıdığı büyük önemi anlatıyordu. Anayasanın herhangi bir komisyon tarafından düşünüp tasarlanmadığını, hukukçular tarafından hazırlanmadığını; içinde, proleter kitlelerin sömürenlere karşı örgütlenme ve mücadele deneyimlerinin olduğunu söylüyordu. Anayasa, Sovyet Rusya'sının emekçilerinin büyük kazanımlarını yasa haline getiriyordu: Proletarya diktatörlüğünün kurulması, işçi sınıfının ve emekçi köylülerin ittifakı, ana üretim araçlarının halkın eline geçmesi, gerçek bir demokrasinin kurulması; geniş halk kitleleri için bir demokrasi. Lenin, Sovyet anayasası ve sömüren devletlerin anayasaları arasındaki temel, ilkesel farkın altını çiziyordu. Mevcut olan tüm anayasalar, egemen sınıfların çıkarlarını destekliyorlardı. Sovyet anayasası ise, "emekçilere hizmet ediyor, sürekli hizmet edecektir ve sosyalizmin gerçekleşmesi mücadelesinde güçlü bir araçtır."[63] diyordu.

Sovyet anayasası, Rusya devriminin neleri yarattığını somut olarak göstermekte ve tüm dünyanın proletaryasının ve emekçilerinin ideallerini yansıtmaktadır. Lenin şöyle demektedir: "Bizim anayasamız, emekçi kitlelerin sürekli sempatisini kazanmaktadır. 'Sovyet' sözcüğü, bugün herkes tarafından bilinmektedir; Sovyet anayasası tüm dillere çevrilmiştir ve onu her işçi tanır. Onun, emekçilerin anayasası olduğunu bilir; onun, uluslararası sermayeyi yenmeye çağıran emekçilerin siyasî düzeni olduğunu bilir, uluslararası emperyalistlerden direne direne elde ettiğimiz bir kazanımdır." [64]

62 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.537
63 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* 5.Rusya baskısı, c.36, s.535
64 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.142

Büyük Lenin; koşulların uygun olmadığı proleter diktatörlüğün ilk aylarında Sovyet gemisini bilgece ve hakim olarak kullanıyordu. Tüm faaliyetine; yaratıcılık , yeni yaşam biçimleri yaratma coşkusu hakimdi. Sosyalist yapılanmayı başlatma plânını tasarlıyor ve halk kitlelerinin onu gerçekleştirme mücadelesini yönetiyordu. Daha o zamanlar, sosyalizmin yapılanması plânının ana zincir unsurunu belirliyordu: Büyük sanayinin yaratılması, köylünün küçük ölçekli ekonomiden sosyalist büyük ekonomiye geçişi ve kültür devriminin gerçekleştirilmesi.

Lenin ve Komünist Parti önderliğinde, Sovyet Rusya'nın emekçileri, o dönemde dünya tarihi açısından çok önemli görevleri yerine getirdiler: Yeni, proleter bir devlet kurdular, ülkenin savaşı bırakmasını sağladılar ve sosyalist bir ekonomi yaşamı için temel taşını koydular. Tarihte ilk defa, işçi sınıfı sadece devlet iktidarını ele geçirmekle kalmıyor, iktidar olmayı başarabiliyordu.

Ekim Devrimi'nden kısa bir süre önce, burjuva-monarşik gazete "Novoye Vremya" (Yeni Zaman) şöyle yazıyordu: Bir an için Bolşeviklerin kazandığını düşünelim. Peki bizi kim yönetecek? Biftek ve pirzola uzmanları aşçılar mı? Yoksa itfaiyeciler, at bakıcıları, kaloriferciler mi? Yoksa çocuklarının bezlerini yıkarken bir koşu meclise gidip toplantıya katılacak kadınlar mı? Peki kim o zaman? Bu devlet adamları kimler? Tornacılar tiyatrodan, tesisatçılar diplomasiden, oda servisi yapan garsonlar ulaşım işlerinden sorumlu mu olacaklar? Bu olabilir mi? Hayır. İmkânsız! Tarih böyle çılgınca bir soruya, Bolşeviklere iyi bir yanıt verecektir."

Evet, tarih yanıtını verdi ve hatta çok iyi bir yanıt verdi! Sovyet iktidarının daha ilk aylarında, emekçi halkın; işçi ve köylülerin prenslerden, soylulardan, kapitalistlerden ve büyük toprak sahiplerinden daha iyi ve daha akıllıca, devleti, ekonomiyi başarıyla yönetebileceği ve yepyeni bir kültür yaratabileceği ortaya çıktı.

Lenin aracılığıyla sosyalist yapılanmanın başlatılması plânı ve Sovyet halkı aracılığıyla gerçekleştirilmesi, tarihsel açıdan çok büyük önem taşıyordu. Avrupa ve Asya'daki sosyalist devrimler, bu plânda öngörülen önlemlerin, sosyalizmin yapılanmasına ilişkin genel yasalarda zorunlu somut gerçekleşme aşaması olduğunu teyit ediyordu. Sovyet halkının sosyalizme attığı ilk adımlar unutulmayacaktır. "Bu deneyim, sosyalizmin kazanımı olarak tarihe geçti ve bu deneyim üzerine, gelecekteki enternasyonal devrim kendi sosyalist binasını inşa edecektir."[65]

65 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.409

ON BİRİNCİ BÖLÜM
SOSYALİST VATANI SAVUNMANIN ÖNÜNDE

İşçi ve köylülerin çoğunluk olarak, kendi iktidarlarını,
Sovyet iktidarını, emekçilerin iktidarını savunduğunu;
kendilerinin ve çocuklarının kültürün tüm ürünlerini tatması,
insan emeğinin ortaya koyduğu tüm eserlerden yararlanma fırsatı
verecek davayı savunduğunu bilen, hisseden
ve gören bir halk hiçbir zaman yenilmez.

V.İ.Lenin

Sovyet iktidarının uyguladığı tüm politika, Bolşevik Partisinin barış istediğinin ve onu sağlamak; kapitalist ülkelerle normal ilişkiler kurmak için her şeyi yaptığının, ülke içinde bir içsavaş yaşanmamasına çalıştığının kanıtıdır. Ama, Lenin'in barışçıl sosyalist yapılanma plânı, emperyalistler tarafından başarısızlığa uğratılmıştır.

Daha Aralık 1917'de, Paris'te itilaf devletlerinin temsilcileri, Sovyet Cumhuriyetine karşı bir savaş plânı üzerinde çalışmıştı. Rusya'nın toprakları üzerinde ittifak ordularının gelecekteki eylem alanları üzerinde bir anlaşmaya varmışlardı. İtilaf ordularının üst komuta karargâhında kaleme alınan bir yazıda, itilaf kuvvetleri için, Bolşevik rejimi en hızlı biçimde yok etmenin hayatî bir zorunluluk olduğu yer alıyordu; "ortak hareket yükümlülükleri gereğince, çabalarını birleştirmeleri gerekiyordu."[1]

Sovyet İktidarının İç ve Dış Düşmanları

Uluslararası emperyalizmin Rusya devrimini Alman orduları ile boğma plânları başarısızlığa uğradıktan sonra, itilaf devletleri Sovyet Rusya'ya karşı saldırılara giriştiler; başka bir deyişle, Sovyet halkının iç sorunlarına utanmazca karışıyorlardı. Bu, demokrasi, Rusya halkının "anarşiden", "Bolşeviklerin zulmünden kurtulması", "Rusya'nın Almanlardan kurtarılması", vd. üzerine ikiyüzlü gevezeliklerle bezenmiş "karşıdevrim ihracını" hedefleyen emperyalist bir politikaydı. Ama, itilaf devletleri gerçek amaçlarını gizli belgelerinde ortaya koyuyorlardı: Sovyet halkını silah zoruyla eski düzene geri götürmek; Rusya'yı nüfuzlu bölgelere ayırmak ve yağmaya devam etmek. Rusya'da halkın çoğunluğunun Sovyet iktidarını desteklediğini ve burjuva-büyük toprak sahiplerinin egemenliğindeki düzene geri dönmek istemediğini bildiklerinden, "kendi haline bırakıldığında", Rusya halkının "rejimin restorasyonunu" yapamayacağını iddia ediyorlardı. [2] Emperyalist güçler, yabancılara devrimden önce sahip oldukları işletmeleri geri vermek ve eskiden olduğu gibi, Rusya halkı aleyhine, çarlık rejimi ve burjuva geçici hükümeti tarafından alınan borçların faizlerini ceplerine atmak istiyorlardı.

1 Tarihi-diplomatik arşiv, Fonlar 376, Dok.Nr.34, sayfa 120-126, Rusça. Belge, el konulan Alman arşivlerinde bulunmuştur.
2 Tarihi-diplomatik arşiv, Fonlar 376, Dok.Nr.34, sayfa 107-123, Rusça. Belge, el konulan Alman arşivlerinde bulunmuştur

Daha Mart 1918'de, ilk İngiliz, Amerikan ve Fransız orduları Murmansk'a gelmişlerdi. Nisan ayında, Japon ve İngiliz birlikleri Vladivostok'u işgal ediyorlardı. Mayıs ayı sonunda, orta Volga bölgesinde ve Sibirya'da, itilaf güçleri tarafından Çek burjuva liderler yardımıyla örgütlenmiş bir Çekoslovak kolordusunun Sovyet karşıtı darbesi başladı; bu, daha Ekim Devrimi'nden önce, Almanya'ya karşı savaş için savaş esiri Çek ve Slovaklardan, Avusturya-Macaristan birliklerinin askerlerinden oluşturulmuştu. Beyaz Çekler ve yurtiçindeki karşıdevrimci güçlerle, Volga bölgesi, Ural, ve Sibirya'nın önemli bir bölümü işgal edildi. Aynı zamanda, Yukarı Kafkasya ve Orta Asya bölgelerinde İngilizlerin saldırısı başlıyordu. Alman emperyalistler, Brest anlaşmasını ihlâl ederek, Beyaz Rusya'yı ve Ukrayna'yı işgal ediyor ve Don bölgesine giriyorlardı. İşgalciler, ele geçirdikleri bölgelerde terör uyguluyor; büyük toprak sahiplerine toprak ve arazileri, kapitalistlere işletmeleri geri veriyordu, ülkeyi yağma ediyorlar ve Rusya'nın hazinelerini yurtdışına kaçırıyorlardı.

1918 yazında, Sovyet ülkesi, cephelerin ortasında, ateş altındaydı. Barışçıl nefes alma süresi sona ermişti. Sovyet halkı düşmanı püskürtmek için çalışmalarını yarıda kesmeye ve silahları sırtlanmaya zorlanmıştı. Devrimin savunulması gerekiyordu. Lenin, GRMYK, Moskova Sovyeti, Moskova işletme komiteleri ve sendikalarının ortak bir toplantısında yaptığı konuşmada şöyle söylüyordu: "Bir savaştayız ve devrimin kaderi, bu savaşın sonucuna bağlı. Bu, ajitasyonun, tüm politikamızın, devrimci, dönüştürücü faaliyetimizin A ve B'si olacak."[3] Lenin, mevcut durumu ayrıntılı olarak analiz ediyor ve Sovyet Cumhuriyetine karşı mücadelede iki gücün, uluslararası emperyalizmin ve yurt içindeki karşıdevrimin ortak hareket ettiğini gösteriyordu.

Yalnızca büyük toprak sahiplerinin ve burjuvazinin Rusya'da yeniden iktidarını oluşturmayı değil, sosyalist devrimi boğmayı değil, Rusya halklarını köleleştirmeyi de amaçlamış olan dış düşman, İngiliz, Fransız, Amerikan, Japon ve Alman emperyalistlerden oluşuyordu. Yabancı emperyalistlerle ittifak halinde, iç düşmanlar, kapitalistler, büyük toprak sahipleri ve Kulaklar, Sovyet iktidarına karşı nefret besliyor ve emperyalistlerin desteğiyle eski koşulları tekrar yaratmaya girişiyorlardı. Lenin, kendi iktidarları ve mülkiyetleri söz konusu olduğunda, sömüren sınıfların vatan sevgisi ve bağımsızlık laflarını tümden unuttuklarını, ülkelerini sattıklarını ve çeşitli gerici güçlerle kendi halklarına karşı anlaşmaya girdiklerini, Rusya devriminin bir kez daha somut olarak gösterdiğine işaret ediyordu.

Sovyet Cumhuriyetine karşı karşıdevrim mücadelesinde öncü rolü uluslararası emperyalizm üstlenmişti. İtilaf devletlerinin askerî komutası kendi belgelerinde " Rusya Bolşevik karşıtı güçlerde örgütlenmenin eksik olduğuna, Denikin'in ordularının ya da diğer Bolşevik orduların hiçbir şekilde sürekli ve düzenli olamayacaklarına" açık olarak işaret ediyordu.[4] Ancak itilaf devletlerinin yardımıyla ve onların önderliğinde, Beyaz Muhafızlar oldukça uzun bir zaman, hemen hemen üç yıl, Sovyet iktidarına karşı silahlı bir mücadele yürütebiliyorlardı. İtilaf devletleri onlara silah, teçhizat ve para sağlıyor; askerî danışmanlar gönderiyordu. Beyaz Muhafız birliklerinin tüm stratejik plânları, müttefiklerin ana karargâhında hazırlanmış ve onların temsilcilerinin yönetiminde yürütülmüştü.

3 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.28, s.16
4 Tarihi-diplomatik arşiv, Fonlar 376, Dok.Nr.34, sayfa 107-123, Rusça. Belge, el konulan Alman arşivlerinde bulunmuştur

Bu nedenle, Lenin, Rusya'da içsavaşı yaratan ve uzatan uluslararası emperyalizmin özellikle suçlu olduğunu açıklıyordu.

Sovyet karşıtı saldırıların ana düzenleyecilerinden biri, esasında bu saldırıları başlatan ve bizzat aktif olarak katılan ABD idi. Lenin, Amerikan emperyalistlerinin Rusya özgürlüğünün celladı olduğuna işaret ediyordu. "Özellikle de şimdi, Amerikan milyarderleri, bu modern efendiler, dolaylı ya da dolaysız, açık ya da gizli kapaklı yoldan, ilk sosyalist cumhuriyeti boğmayı amaçlamış, İngiliz ve Japon yağmacılara rıza göstererek kanlı emperyalizmin kanlı tarihinde çok trajik bir sayfa açmıştır."[5]

Amerikan tekelcilerini haklı göstermek ve ABD'nin Sovyet karşıtı saldırılardaki gerçek rolünü gizlemek için ABD'li burjuva tarihçiler de az şey yapmıyordu. Ama Lenin, gerçekleri ortaya koyuyor ve vardığı sonuçları doğruluyordu. Ağustos 1918'de ABD hükümeti, müttefiklerin Rusya'daki askerî eylemlerini haklı bulduğunu açıklıyordu. Ekim ayında ABD'de, Başkan Wilson'un barış koşullarının "14 noktasına" yönelik bir "açıklaması" hazırlandı; bu gerçekte, Sovyet iktidarının yok edilmesi ve Rusya'nın parçalanması programıydı. Fransız ve İngilizlerin Sovyet karşıtı saldırılarına ilişkin tüm plânlar, ABD ile anlaşmalıydı. Amerikan birlikleri, İngilizlerin yanında, Rusya'nın kuzeyindeki işgalin ana dayanaklarıydı. Yaklaşık dokuz bin Amerikan askeri ve subayı, Uzak Doğu'daki Sovyet karşıtı saldırılara katılıyordu.

Winston Churchill, Sovyet Rusya'ya "14 devletin cephesi" ilan ettiğinde uluslararası emperyalizmin çabalarını dile getiriyor ve "yeni doğmuş Bolşevik bebeği beşiğinde boğmak" gerektiğini söylüyordu. Ama emperyalistler, bu "Bolşevik bebeğin" Herkül gücünde olduğunu; bu Herkül bebeğin düşman tarafından beşiğe atılan korkunç yılanları nasıl boğduğunu bilmiyordu. Genç Sovyet iktidarı da uluslararası ve ulusal karşıdevrim ejderhasını altediyor ve Sovyet sisteminin yenilmez olduğunu kanıtlıyordu.

Emperyalistlere ve Beyaz Muhafızlara Karşı Mücadelede

Komünist Partisi, büyük bir yurtsever ve enternasyonal güç olarak ortaya çıkıyor ve Sovyet ülkesinin işçi sınıfını ve tüm emekçilerini emperyalistlere ve burjuva-büyük toprak sahiplerinin karşıdevrimine karşı devrimci bir vatanı kurtarma savaşı için harekete geçiriyordu. Bu, Lenin'in söylediği gibi, sosyalist vatan için savaştı; dünya çapındaki sosyalizm ordusunun öncü grubu olarak Sovyet Cumhuriyetinin savaşıydı.

Lenin'in başında bulunduğu Parti merkez komitesi, Sovyet ülkesinin savunması için gerçek bir mücadele karargâhına, kolektif bir yönetim organına dönüştü. Lenin, MK'nın ve Sovyet hükümetinin çok yönlü çalışmalarını, düşmanların kovulmasına yönelik örgütlenme üzerinde yoğunlaştırıyordu. Doğrudan onun yönetiminde, savaş koşullarında partinin iç ve dış politikası üzerinde çalışıldı; Sovyet silahlı kuvvetlerinin yapılanmasına ilişkin ve mücadele eylemlerinin her yönüyle gerçekleştirilebilmesine ilişkin en önemli sorunlar çözüldü ve askerî stratejik plânların temel ilkeleri ve uygulama araçları belirlendi. Lenin, iç-

5 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.28, s.48

savaş yıllarında, yalnızca bir siyasî lider olarak değil, muhteşem bir stratejist, askerlik bilimi ve sanatını çok iyi bilen bir kişilik olarak ortaya çıktı.

Lenin dıştan gelen askerî saldırıların ve içsavaşın sürdüğü yıllarda çok yoğun çalışıyordu.

Halk Komiserleri Konseyi bürosunun yöneticisi V.D.Bontç-Bruyeviç anılarında onun sabahları çalışma odasına girdiğinde, önce askerî dokümanları içeren dosyayı eline aldığını, onları hızla gözden geçirdiğini ve ardından, Kızılordu ve karşıt birliklerin konumu ve hareketini harita üzerinde işaretlediğini anlatıyordu. Karargâhın raporlarını, haberlerini ve cephelerdeki harekâtı ve askerî siyasî materyali titizlikle inceliyordu. Kendisine sistematik olarak cephelerdeki durum ve Kızılordu'nun operasyonları hakkında bilgi veriliyordu. Ama bununla yetinmiyor ve cephelerdeki ve ordulardaki komutanlarla sürekli ilişki kuruyordu. Her an değişen durum, savaşla bağlantılı çok çeşitli sorunlara hemen karar verilmesini gerektiriyordu. Lenin, her gün çok çalışıyor, Parti ve hükümetin kararlarının uygulanmasını sağlıyor, yalnızca savaşın sorunlarıyla ilgilenmiyor, ayrıca, yoğun olarak cephe ardında ne olup bittiğiyle de ilgileniyordu. Aktif bir liderdi.

Aynı zamanda, gösterilerde, toplantılarda, çeşitli kongre ve konferanslarda konuşmalar yapıyor; komünistlere, işçilere, köylülere yurtiçi ve dışındaki durumu ve askerî cephedeki durumu açıklıyor, Sovyet iktidarının gücünün ve yenilmezliğinin kaynaklarını gösteriyor, ülkenin önünde duran görevleri anlatıyor ve halk kitlelerini cephedeki kahramanlıkları ve cephe gerisindeki özverili çalışmaları anlatarak coşturuyordu. Lenin şunu söylüyordu: "Herşey cephe için, herşey zafer için!"

1918 yılının yazında, Sovyet Cumhuriyeti çok zor bir durumdaydı. Sovyet ülkesinin dörtte üçü işgal edilmişti. Ana cephe, Beyaz Muhafızların Sisran, Samara, Simbirski ve Kazan'ı aldıkları doğu cephesiydi. Lenin'in söylediği gibi, o cephede devrimin kaderi belirlenmişti. Önerisi üzerine, parti MK'sı Temmuz sonunda doğu cephesini güçlendirme kararı aldı. Doğu cephesinde durumun iyileşmesi için en önemli koşul, Lenin'e göre, komünistleri ve ilerici işçileri oraya göndermekti. MK'nın en iyi parti militanlarının ve Petrograd proletaryasının doğu cephesine gönderilmesi direktiflerinin uygulanmasını sabote eden Petrograd savunma komitesi başkanı Zinovyev'in ve Petrograd'ın başka öncü çalışanlarının hizipçi eğilimlerine ve disiplinsizliğine kararlı bir biçimde müdahale ediyordu. Lenin, Yüksek Savaş Konseyine, en kısa sürede "birlikleri *azami* sayıda" batı cephesinden doğu cephesine kaydırma plânı yapılmasını ve uygulanmasını emrediyordu. Lenin, doğu cephesiyle sürekli bağlantı içindeydi, önerilerde bulunuyordu. MK'nın aldığı önlemler sayesinde, doğu cephesindeki Sovyet birlikleri düşmanın ilerlemesini durduruyor ve karşı saldırıya geçiyordu.

Lenin öteki cepheleri de kontrol altında tutuyordu. Kuzey cephesi komutanına Beyaz Muhafızlara ve emperyalist güçlere karşı Volodgas ve Kotlas'ın savunmasının örgütlenmesi için somut direktifler veriyordu. Zarzin'in savunulmasına, Krasnov'un Don ordusunun saldırısının püskürtülmesine ve Denikin'in "gönüllü" ordusuna büyük önem veriyordu. Lenin en önemli görevin, Kulakların ayaklanmasının hızla bastırılması olduğunu belirtiyordu. Yerel organlara telgraf çekerek "Kulaklara ve onlarla birlikte gizli ittifak halinde olan sol sosyaldevrimci güruha karşı en kararlı eylemlere girişmelerini talep ediyor ve kır

yoksullarını örgütlemeyi ve onların yardımıyla Kulakların buğdayına ve mülkiyetine el koymayı öneriyordu.

Canice Bir Suikast

Dış emperyalist güçler ve içteki karşıdevrimciler Sovyet iktidarına karşı mücadelede en aşağılık ve en çirkin yöntemleri kullanıyorlardı. Sovyet hükümetini yıkmak, Lenin'i ve Komünist Partisi'nin ve Sovyet devletinin diğer liderlerini öldürmek üzere bir komplo hazırlıyorlardı. 30 Ağustos 1918'de, Lenin eski Miçelson işletmesinin (bugün Vladimir İlyiç işletmeleri) işçilerinin önünde bir konuşma yapıyordu. Gösteriden sonra arabasına giderken sosyaldevrimci terörist Kaplan üzerine birkaç defa silah sıkıyor ve silahtan çıkan zehirli kurşunlarla iki ağır yara alıyordu.

İlyiç'in yaşamı tehlikedeydi. Kurşunlardan biri sol omzuna rastlamıştı, diğeri ise sol ciğerine saplanmıştı. Çok kan kaybetmişti; zaman zaman nabız atışları azalıyor, kalbi yavaşlıyordu; kan zehirlenmesi olabilirdi. Doktorlar, Lenin'i kurtarmak için herşeyi yapıyordu. V.İ. ise, kendine olağanüstü hakimdi, akrabaların, yoldaşların ve doktorların heyecanına karşı gülerek "Amaan, sakin olun, her devrimcinin başına gelebilir" diyordu.

Lenin'e yapılan canice suikast, tüm ülkeyi derinden sarsmıştı. Parti, işçiler, köylüler, Kızılordu askerleri, tüm dürüst Sovyet insanları endişe ve heyecanla V.İ.'nin sağlık durumu hakkında gazetelerde yayınlanan haberleri izliyorlardı. Lenin'e, tüm içtenlikleriyle geçmiş olsun dileklerini aktardıkları sayısız mektup ve telgraf gönderiyorlardı. Tula silah fabrikasından bir işçi mektubunda, "işçiler senin iyi olmanı istiyor" diyordu. İşçi komünlerinin ve kır yoksulları komitelerinin Perm vilayet kongresi delegeleri, "Yataktan kalkabilmen için seni; büyük mücadeleci ve yoksulların liderini tekrar iyileştireceğiz. Tüm dünyanın yoksullarının tek isteği V.İ.'lerini tekrar kendi saflarında görmektir."[6] diye yazıyorlardı. Fabrikalarda, işyerlerinde, kasaba ve köylerde, cephede ve cephe gerisinde, her yerde çok önemli kararlar alındı: Halk teröristlerle, karşıdevrimcilerle amansız bir mücadele talep ediyordu. İşçi ve köylüler, Komünist Partisine ve Sovyet hükümetine daha çok yakınlaşıyorlardı.

Çok şükür, V.İ. güçlüydü, yarası hemen iyileşmişti. Kendini biraz iyi hissettiğinde, en önemli konular hakkında kendisine bilgi verilmesini rica ediyor ve doktorların "çalışmayı tamamen unutun" talebine "zamanı değil" diyerek yanıt veriyordu. Yaralanmasının ardından hemen sekiz gün sonra, askerî sorunlara ilişkin talimatlar içeren telgraflar çekmeye başlıyordu.

Lenin'e yapılan canice saldırıdan dolayı hiddet duyan Kızılordu güçleri Sovyet iktidarının düşmanlarına karşı daha da şiddetle savaşıyor, cesaret ve kahramanlık mucizeleri gösteriyorlardı. Doğu cephesinde, o günlerde Kızılordu başarılı bir saldırıda bulunuyordu. Kazan ve Simbirski kurtarılmıştı. 1.ordunun savaşçıları şöyle yazıyorlardı: "Sevgili V.İ., sizin doğduğunuz kentin ele geçirilmesi, yaralarınızdan birine yanıt; ikincisine yanıt ise, Samara olacaktır!" Lenin şöyle bir yanıt veriyordu: "Simbirski'nin; benim doğduğum kentin alınması, yarala-

6 *Emekçilerden V.İ.Lenin'e Mektuplar* 1917-1924, Moskova 1960, s.51, 59, Rusça

rın için en güçlü, en iyi ilaçtır. Olağanüstü bir güç ve enerjim var. Kızılordu güçlerine başarılar diliyorum ve tüm emekçiler adına kendilerine teşekkür ediyorum."[7]

16 Eylül'de tekrar işine dönmek için doktorlardan izin alıyordu. MK'nın bir toplantısına katılıyor bir sonraki gün Halk Komiserleri Konseyinin toplantısına katılıyordu. Gazetelerde, sağlık durumu üzerine son haberler yayınlanıyordu; onlara şöyle bir ekleme yapıyordu: "Bu haber ve benim sağlığım için, doktorları telefonlarınızla ya da sorularınızla rahatsız etmemenizi rica ediyorum." 23 Eylül'de, iyileştikten sonra ilk kez Kremlin'de gezintiye çıkıyordu. Bu gezintide, ayrıca bir aktüel program için film çekimleri yapılıyordu. V.İ., filminin çekildiğini anlayınca bundan hoşlanmadı; ama, işçilerin sağlık durumunu görmek istedikleri yönündeki açıklama, onu filmin çekilmesine ikna etti. Bu film gösterildiğinde izleyenlerde coşku yaratıyordu. Lenin ekranda göründüğünde, herkes yerinden kalkıyor ve uzun süre alkışlıyordu. Çoğu, çok sevdikleri proletarya liderinin yaşamakta ve sağlıklı olduğunu gördüklerinde sevinçten ağlıyordu.

Lenin hemen yoğun olarak en önemli ve en acil sorunlarla ilgilenmeye yöneliyordu, ama her günkü yoğun çalışma temposu nedeniyle güçten düşüyordu. Doktorların ısrarı üzerine dinlenmeye çekilmesi gerekiyordu. Dinlenme yeri olarak Moskova yakınlarındaki Gorki seçildi. Ev büyüktü. V.İ. ve N.K. küçük bir odaya taşındı. V.İ. orada yaklaşık üç hafta kaldı.

Lenin günden güne güçleniyordu. Cephelerdeki durumun iyiye gitmesi onu sevindiriyordu. Kapitalist ülkelerdeki, özellikle de şiddetli bir siyasî krizin yaşandığı Almanya'daki devrimci hareketin gelişimi de onu sevindiriyordu. Lenin'in önerisi üzerine, 3 Ekim'de GRMYK ve Moskova Sovyetinin başkentin işletme komiteleri ve sendikaları ile özel bir toplantısına çağrıldı; konu, Almanya'daki olaylardı. Toplantıda Lenin'in bir yazısı okundu; bu yazıda, Lenin, Alman işçilerine yardım etmek için önlemler alınmasını öneriyordu.

"*Proletarya Devrimi ve Dönek Kautski*"

Batı Avrupa ülkelerinde olgunlaşan devrimler için en büyük tehlike, Lenin'e göre, bu ülkelerde devrimci bir proletarya partisi olmaması ve çok güçlü olan reformistlerin işçi hareketindeki etkisiydi. Kautski'nin Marksizmi yozlaştırdığı ve sosyalist devrim ve proletarya diktatörlüğünün gerekliliğini reddettiği Bolşevizme karşı yazıları ve özellikle de "Proletarya diktatörlüğü" başlıklı kitabı onu çok kızdırmıştı. Marksizmi yozlaştırma ve sığlaştırma çabalarını ters yüz etmeyi çok önemli gördüğünden, Ekim-Kasım 1918'de *"Proletarya Devrimi ve Dönek Kautski"* yapıtını yazıyordu. Revizyonizmi ve Kautski'nin ihanetkâr tavrını, teorisindeki iflah olmaz karışıklığı ve kitabındaki yığınlarca yalan hileyi ve kaçamakları adım adım ortaya koyuyordu.

Lenin, Marksizmin revizyonistlerinin proletarya diktatörlüğünün demokrasinin ortadan kaldırılması anlamına geldiğini ve bu nedenle kabul edilemeyeceği iddialarının yalan olduğunu gösteriyordu. "mutlak diktatörlük" ile "mutlak demokrasi"nin karşı karşıya konamayacağını gösteriyordu. Uzlaşmaz sınıfların

7 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.28, s.83

varolduğu bir toplumda herhangi bir devletin karakterinin, egemenliğinin iktisadî temellerini korumak ve sınıfsal karşıtlıkları baskı altında tutmak için siyasî iktidarı kullanan ve ekonomik açıdan güçlü egemen sınıfın diktatörlüğü olduğunu söylüyordu.

Ama sömüren sınıfların diktatörlüğü, halkın, emekçilerin büyük çoğunluğunun şiddetle baskı altına alınması ise ve bu baskı sürüyorsa, işçi sınıfı diktatörlüğünün şiddeti halkın küçülmekte olan bir azınlığını oluşturan sömürenlere karşı yönelecektir; ancak burada Lenin, proletarya diktatörlüğünün temel görevinin, şiddet değil, yeni, sosyalist bir sistemin yaratılması olduğunun altını çiziyordu.

Soyut bir diktatörlük olamayacağı gibi, "saf demokrasi", mutlak demokrasi de olamaz ve olması mümkün değildir, diyordu. Lenin, bunun, "işçileri budala sanan liberallerin bir uydurması" olduğunu yazıyordu. Tarihte, feodalizmi yıkan bir burjuva demokrasisi ve burjuva demokrasisini yıkan bir proleter, sosyalist demokrasi vardır. Burjuva demokrasisi, feodalizmle karşılaştırıldığında, tarihte ileri bir adımdı. Başında Marksist partiler bulunan işçi sınıfı ve kapitalist ülkelerdeki gerçek halk güçleri, gerici saldırısı karşısında kararlı biçimde demokratik hakları savunmak zorundadırlar. Ama sürekli ve kapitalizmde de başka türlüsü mümkün olmadığından, daraltılmış, budanmış ve ikiyüzlü olan, zenginler için, sömürenler için bir demokrasi olarak kalan burjuva demokrasisinin sınırlılığını unutmamak gerekiyordu.

Lenin, yazılarında ve konuşmalarında Amerikan demokrasisinin gerçek yüzünü gösteriyor ve "tüm halk üzerinde sermayenin gücünün, bir yığın milyarderin gücünün böylesine zorbaca olduğu, rüşvetle ilişkisinin böylesine açık olduğu Amerika dışında başka hiçbir yerde yoktur" diyordu.[8] Enternasyonalistlerin takip altına alınması, siyahların linç edilmesi, grev yapanlara karşı kapitalistlerin besleyip büyüttüğü silahlı güçlerin kanlı misillemeleri, zayıf ve küçük halkların ezilmesi ve bastırılması, tüm dünyadaki en gerici güçlerin desteklenmesi; tüm bunlar, kapitalizmin savunucuları tarafından idealize edilen Amerikan demokrasisinin gerçekte burjuvazinin diktatörlüğü olduğunun kanıtıdır, diye vurguluyordu.

Günümüzde, emperyalizm ideologları kitleleri "özgür dünya" dedikleri masallarla uyutmaya çalışmakta; çok övülen "Batı demokrasisini" yüceltmekte ve bu demokrasinin yeni bir aşamaya, "iyileşme ve yeşerme" çağına girdiğini; ABD'de, İngiltere'de ve diğer kapitalist ülkelerde artık uzlaşmaz sınıfların, sınıf mücadelelerinin olmadığını; burjuva devletinin toplumda bir "sosyal uyum" yarattığını ve tüm yurttaşlara eşit yaklaştığını iddia etmektedirler. Ama gerçeklikte, burjuva demokrasisi günümüzde de aynı özelliklerini; Lenin'in deyişiyle, sermayenin sınırsız gücü, emekçilerin sömürülmesi ve fiilen haklardan yoksun olduklarını göstermektedir. Bunun dışında, ABD ve diğer kapitalist ülkelerde, gerici güçler, burjuva demokrasisinin kazanımlarına saldırmakta; halk kitlelerinin anayasal haklarını giderek daha fazla çiğnemekte ve faşist yöntemlere başvurmaktadırlar.

Lenin, burjuva demokrasisinin karşısına proleter, sosyalist demokrasiyi koyuyordu. Proletarya diktatörlüğü, doğal olarak "salt demokrasi" değil ve olamaz.

8 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.29, s.477

İşçi sınıfı, kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde sömürücü sınıflara ve karşıdevrimcilere özgürlük veremez, çünkü kapitalizmin restorasyonunda bu fırsatı kullanacaklardır. Ama proletarya diktatörlüğü önemsiz sayıda sömürene demokrasiyi sınırlayarak halkın, emekçilerin çoğunluğu için yepyeni bir demokrasi geliştirecektir. Bu daha yüksek bir demokrasidir. Siyasal hak ve özgürlükleri biçimsel olarak ilan eden burjuva demokrasisinden farklı olarak, sosyalist demokrasi, tüm emekçileri kapsayan sosyal ve siyasî hakların fiilen gerçekleştirilmesini sağlayacaktır.

Lenin, en geniş halk kitlelerini "devletin demokratik yönetiminde sürekli, mutlak ve kararlı katılımı sağlanarak"[9] Sovyet iktidarının karakterini ve taşıdığı muazzam önemi gerçek bir demokrasi olarak ortaya koymuştur. Lenin, "burjuvazinin saraylarına ve villalarına el koyduktan (bu şart olmadan toplanma hakkı, ikiyüzlülüktür), kapitalistlerin matbaalarını ve kağıtlarını almadan (bu şart olmadan, ulusun emekçi çoğunluğunun basın özgürlüğü yalandır) ve burjuva parlamentarizmi yerine, demokratik burjuva parlamentarizminden halka daha yakın ve daha demokratik olan Sovyetlerin demokratik örgütüne geçtikten sonra, Sovyet iktidarının proletaryaya ve Rusya'nın tüm emekçi çoğunluğuna yepyeni ve hiçbir burjuva demokrasisinde varolmayan özgürlük ve demokrasi verecektir," diyordu.

"Proletarya demokrasisi, her burjuva demokrasisinden *milyonlarca* defa daha demokratiktir; Sovyet iktidarı, burjuva cumhuriyetinden milyonlarca defa daha demokratiktir" diyordu Lenin.[10]

"Proletarya Devrimi ve Dönek Kautski" başlıklı kitabında, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin tarihsel deneyimlerini ayrıntılı olarak analiz ediyordu. Kautski'nin gerçek olmayan buluşlarının gerçek yüzünü meydana çıkarıyor ve Sovyet devleti tarafından yürütülen devrimci dönüşümlerin gerçek anlamını gösteriyor ve Bolşevik Partisinin politikasının niteliklerini ortaya koyuyor ve bilimsel temellere oturtuyordu. Lenin büyük bir gururla, Bolşeviklerin proletarya enternasyonalizmine bağlılıklarını dile getiriyordu. Rusya komünistlerinin geliştirdiği taktiğinin, tek enternasyonalist taktik olduğunu, çünkü *bütün ülkelerde* devrimin gelişmesinin desteklenmesi ve canlandırılması *için bir* ülkede nelerin yapılacağını çok büyük oranda ortaya koyuyordu." [11] Burada, Lenin, elbette proletarya diktatörlüğünden dışarıya "devrimin ihracını" düşünmüyordu; aksine, yaşanan örneğin, onun başarılarının dünya kurtuluş hareketi üzerine yapacağı devrimci etkisini düşünüyordu. Tüm ülkelerin emekçi kitleleri, "her geçen gün Bolşevizmin savaş ve emperyalizmin saldığı korkudan kurtulmak için doğru yolu gösterdiğini, Bolşevizmin herkes (her ilerici parti) için bir taktik modeli olacağını daha somut göreceklerdir" diye yazıyordu. [12]

Sovyet halkı Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin ilk yıldönümünü coşkuyla kutlamaya başlıyordu. 6 Kasım 1918'de VI. Genel Rusya Sovyet Kongresi başladı. Lenin, Ekim Devrimi'nin yıldönümü üzerine bir konuşma yaptı; konuşmasında, yeni yaşamın yapılanmasında Sovyet Rusya'nın işçi ve köylülerinin kazanımlarını dile getirdi. Bir sonraki gün, Marx ve Engels'in geçici heykeli

9 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.28, s.480
10 Aynı kitap, s.247
11 Aynı kitap, s.293
12 V.İ.Lenin, *Bütün Eserleri*, c.28, s.294

açılırken bir konuşma yapıyordu; Sovyet meydanındaki özgürlük heykelinin üstünün açılışında hazır buluyordu ve ardından, oradaki emekçi kitlesiyle birlikte Kızıl Meydan'a gidiyordu. Orada, Ekim Devrimi'nin kahramanları için bir anıtın açılışında konuşma yapıyordu. Akşam, Genel Rusya Olağanüstü Komisyonunun (Çeka) çalışanlarının yaptığı sürekli toplantılardan birine katılıyordu. 9 Kasım'da başlamış olan Alman devrimine ilişkin haberleri yakından izliyordu. Sovyet iktidarının bir yıllık varoluşunu kutladığı 1918 yılının Ekim günleri, N.K.'nın sözleriyle, V.İ.'nin hayatının en mutlu günleriydi.

Kızılordu'nun Güçlendirilmesi

Sonbahar 1918'de, dünyada ciddî değişiklikler oluyordu. İtilaf devletlerinin saldırıları nedeniyle, I.Dünya Savaşındaki Alman-Avusturya bloğu yenilmişti ve teslim olmaya mecburdu. Almanya'daki devrim, monarşinin yıkılmasına yol açıyordu. Bu koşullarda, Lenin Kayzer Almanya'sının Sovyet Rusya'yı zorladığı Brest'teki yağmacı anlaşmanın geçersiz olduğunu düşünüyordu. 13 Kasım 1918'de GRMYK tarafından anlaşma feshedildi. Olayların seyri, çok net olarak, Brest anlaşması zaman gelecek geçerliğini yitirecek diyen Lenin'i haklı çıkarmıştı. Ukrayna, Beyaz Rusya ve Baltık emekçi kitleleri, Kızılordu'nun desteğiyle Alman istilacıların kovulması ve Sovyet iktidarının tekrar oluşturulması mücadelesini geliştiriyorlardı.

Lenin, Alman emperyalizminin yenilgisini analiz ediyor ve dünya egemenliğini eline geçirmek ve başka halkların özgürlüğünü ellerinden almak için istila savaşları düzenleyen emperyalist yağmacıların kaçınılmaz olarak fiyasko yaşacakları sonucuna varıyordu. Lenin Alman emperyalizmi üzerine şöyle diyordu: "Önce Avrupa'nın dörtte üçüne yayıldı ve inanılmaz biçimde gelişti, ama sonra, korkunç bir pis koku yayarak patladı."[13] Aynı zamanda, ABD emperyalizminin gerici rolünü ortaya koyuyordu. "Amerikan milyarderlerinin herkesten daha zengin olduğu ve coğrafi olarak en güvenli yerde bulundukları söylenebilir. Bunların tamamı, hatta, en zengin ülkeler bile, haraçgüzar oldu. Yüz milyonlarca doları yağma ettiler. Her dolar, İngiltere ve 'müttefiklerinin' arasındaki, Almanya ve zenginleri arasındaki kirli gizli sözleşmelerin izlerini taşıyor; birlikte yağma ettikleri paraların dağıtımı üzerine sözleşmeler, işçilerin ezilmesinde karşılıklı 'yardım' ve enternasyonalizmden yana olan-duran sosyalistlerin takibi üzerine anlaşmalar."[14] Avrupa'nın jandarmaları diye adlandırıyordu Amerikan emperyalistlerini. "Avusturya'daki devrimi boğuyorlar, jandarma rolü oynuyorlar, İsviçre'ye, Bolşevik hükümete karşı savaşmazsanız, buğday vermiyoruz, diyor; Hollanda'ya Sovyet elçilerini kabul etmeye kalkışmayın, yoksa sizi ablukaya alırız, diyorlar. Ellerinde tek kozları var: Açlık. Bu yolla halkların canını alıyorlar."[15]

ABD tekelci sermayesinin dünyanın en büyük sömürgeni olduğu, modern sömürgeciliğin ana kalesi olduğu; Amerikan emperyalizmin uluslararası gericiliğin merkezi olduğu ve *dünya* jandarmalığına soyunduğu günümüzde de Lenin'in sözleri geçerlidir.

13 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.28, s.151
14 Aynı kitap, s.50
15 Aynı kitap, s.206

VI. Sovyet Kongresinde uluslararası durum hakkında yaptığı konuşmada, Alman-Avusturya bloğuna karşı zaferden sonra, itilaf devletlerinin Sovyet Cumhuriyetine karşı saldırılarını geliştireceği konusunda uyarıda bulunuyordu. Gerçekten de müttefik orduların genel kurmayı, Almanya ile ateşkes yapılmasının ardından saldırıların güçlendirilmesine yönelik plânlar yapıyordu. İngiltere, Fransa ve Amerika'nın emperyalistleri, Beyaz Muhafız orduları için yardımı artırıyor ve büyük birlikleri Sovyet Rusya'ya gönderiyorlardı. Müdahaleciler, Karadeniz'e filolarını gönderiyor, Karadeniz limanını işgal ediyor ve birlikler Rusya'nın güneyine ve Yukarı Kafkasya'ya geçiyorlardı.

Lenin, genç Sovyet Cumhuriyeti'nin Beyaz Muhafızların ve uluslararası emperyalizmin birleşmiş güçlerine karşı kurtuluş savaşını yürüttüğü koşulların inanılmaz zorluklarına işaret ediyordu. Müdahale ve içsavaş, Rusya'nın işçi ve köylüleri için "dünyada henüz yaşanmamış acı, mahrumiyet, kurban demekti."[16] Örneğin 1919 yılının başında Moskova, Petrograd ve başka birçok kentte 1.kategori için 1/2 Pfund (200 gram), 2.kategori için 3/8 Pfund, 3.kategori için 1/ 8 Pfund ekmek kartı veriliyordu.

1918 yılının başlarında, barışçıl dönemin çok kısa süreceği belli olduğu için, düşmana karşı acımasız bir mücadele ruhuyla Kızılordu'nun oluşturulması için tüm altyapı çalışmasının yapılması gerekiyordu. Komuta kadrolarındaki eksiklik, silahların, cephanenin ve giysinin eksik olduğunu; emperyalistlerin ve karşıdevrimcilerin cephesinde ise, bunların hepsinin fazlasıyla bulunduğunu çok açık olarak gösteriyordu. Ukrayna, Ural, Sibirya ve Kuzey Kafkasya gibi çok önemli olan gıda, hammadde ve enerji kaynağı bölgeler aylar boyunca işgal altındaydı. Açlığı yenmek, ulaşımı ve askerî işletmelerin çalışmalarını güvence altına almak için inanılmaz çabalar gerekiyordu. "Arta kalan milyonlarca put kömür ya da doğal gazın dağıtımı üzerine konuşmadığımız hiçbir Halk Komiserleri Konseyi ya da Savunma Konseyi toplantısı yoktu.."[17] Kent halkının ve ordunun ekmek tedariki sorununu çözmek için gerçekten kahramanca önlemler gerekiyordu.

Düşmanlar, Sovyet iktidarının hemen yıkılacağını hesaplıyorlardı. Ama yanılmışlardı. Başında Lenin'in bulunduğu Komünist Partisi ve Sovyet hükümetinin yönetiminde, Sovyet halkı muazzam zorlukları aşmak ve zafer için güç ve araç buluyordu.

Lenin'in önerisi üzerine, GRMYK Sovyet Cumhuriyeti'nin savaşa girdiğini ilân ediyordu. Ülkenin tüm siyasî, iktisadî ve kültürel yaşamı, savaşın gerekliliklerine yönelik olarak dönüştürülüyordu. Lenin, "savaş başladığında, herşeyi savaşın çıkarlarına tâbi kılmak, ülkedeki yaşamın savaşa tâbi kılınması gerekir. Bu açıdan, en ufak bir dalgalanma geçerli olmaz" diyordu.[18]

Tüm kuvvetleri ve yardımcı güçleri harekete geçirmek için, 30 Kasım 1918'de Lenin'in başkanlığında İşçi ve Köylü Savunma Konseyi toplandı. Bu , savaş döneminin koşulları nedeniyle olağanüstü kurulmuş bir proletarya diktatörlüğü organı idi. Konsey, merkez ve taşradaki askerî ve sivil makamların faaliyetini koordine ediyor ve yürütüyor; cephe ve cephe gerisindeki birliği sağlıyordu.1 Aralık 1918 ve 27 Şubat 1919 tarihleri arasında, İşçi ve Köylü Savunma

16 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.32, s.280
17 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.29, s.351
18 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.12

Konseyi yüzden fazla toplantı tapmıştı. Lenin, iki istisna dışında bu toplantıların tümüne katılmıştı.

Emperyalistleri ve Beyaz Muhafızları püskürtmek için, öncelikle Sovyet kuvvetlerinin sayısal gücünü radikal biçimde artırmak; Kızılordu'yu güçlendirmek gerekiyordu. Lenin, Ekim 1918'de, en kısa sürede üç milyon kişiden oluşan bir ordu kurma görevini veriyordu. Sistematik olarak süreci izliyor; oluşturulacak bölüklerin silahlanması ve teçhizatı konularıyla ilgileniyor ve genel askerî eğitim sistemi ile Kızılordu yedeklerinin yetiştirilmesine büyük önem veriyordu. Bizzat Kızılordu mensupları tarafından oluşturulan hizmet talimatnamesini kontrol ediyor ve onaylıyordu. Bu talimatnamede, Kızılordu'dakilerin yükümlülükleri dile getirilmişti. Parti ve hükümet tarafından alınan önlemler, birliklerin güçlü şekilde örgütlenmesini ve savaşta yönetim ve yönlendirmede tutarlı bir merkezileşme sağlıyordu.

V.İ., Kızılordu kitleleriyle sıkı ilişki içindeydi; çoğu zaman cepheye gidenlerin önünde konuşmalar yapıyor ve cephede savaşanlarla sohbet ediyordu. A.İ.Ovzinov anılarında şöyle yazıyor:

"Sormovo'da Lenin'in talimatı üzerine, özel kullanım amacıyla bir ağır panzer ordusu zinciri oluşturuldu. Emir, denizciler arasından gönüllülerden oluşacak şeklindeydi. Ben katıldım. Savaşa hazır olduğumuzda, Moskova'ya çağrıldık. Panzerler kuzey istasyonunda durur durmaz, yanımızdan iki araba geçti. Birinden V.İ. indi. Panzerlere çıktı, bizi selamladı ve uzun süre bizimle sohbet etti. Sevgili lider, ülkedeki durum hakkında, askerî zorluklar hakkında konuştu ve Sovyet mücadelecilerinin bayrağını yüceltmeyi, sabırlı olmayı, korkmadan, ölümü hiçe sayarak düşmana karşı mücadele etmeyi telkin ediyordu.

Denizciler, Lenin'e genç Sovyet Cumhuriyetini savunmaya yemin ettiler. Savaşın kaderinin bizi ilerde nereye götüreceği aklımıza geldiğinde, Lenin'in isteklerini ve verdiğimiz yemini düşünüyorduk."[19]

Lenin, Kızılordu için komuta kadrolarının oluşturulmasına özel bir önem veriyordu. 24 Kasım 1918, Kızıl subay günü olarak ilan edildi. Kızıl Meydan'da, askerî öğrencilerin resmî geçit yürüyüşü yapıldı. Törenden sonra, öğrenciler Sovyet alanına doğru yürüdü. Lenin orada, Moskova Sovyetinin balkonunda bir selamlama konuşması yaptı. Yeni ordunun oluşturulması için halktan komutanlar yetiştirmek zorundayız diyordu. "Askerlerin üstünde yalnızca Kızıl subayların otoritesi olacak ve ordumuzda sosyalizmi güçlendirecekler. Böyle bir ordu yenilmez bir ordu olacaktır."[20]

V.İ., tekrar tekrar askerî akademileri, askerî okul ve kursları ziyaret ediyor, çalışmaları hakkında bilgi alıyor ve öğrencilerle konuşuyordu. Genel kurmaya iki kez gitmişti; ağır topçu sınıfı Moskova komutanlık kurslarını ve süvari sınıfı ve silah eğitimi kurslarını ziyaret ediyordu ve Kızıl işçi ve köylü ordusu komutanlığı için Kremlin'de oluşturulan ilk silah eğitimi kurslarıyla sıkı ilişki kuruyordu. Lenin, çok sayıda komutanla bağlantı içindeydi; askerî faaliyetlerinin geleceğiyle yakından ilgileniyor ve izliyordu.

Komünist Partisi saflarından, işçi ve köylülerden, muhteşem komutanlar ve kahramanlar yetişmişti: M.V.Frunze, V.K.Blüçer, S.M.Buryonni, R.P.Eide-

19 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 2.Bölüm, s.281, Rusça
20 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.28, s.190

mann, Y.F.Fabrizius, İ.F.Fedko, İ.E.Jakir, G.İ.Kotovski, S.G.Laso, A.Y.Parçomenko, N.A.Şçors, V.İ.Çapayev, İ.P.Uboreviç, K.Y.Voroşilov, S.S.Vostrezov ve diğerleri.

Kızıl komutanların eğitimi dışında, Sovyet kuvvetleri için eski ordudan askerî uzmanların ve meslekten subayların kullanılmasını ve faaliyetlerini askerî komiserliklerin ve parti hücrelerinin kontrolüne tâbi kılınayı gerekli görüyordu. Savaş süreci, Lenin'in önerisinin doğruluğunu kanıtlıyordu. Kızılordu'ya gönüllü olarak katılan ya da seferber edilen eski subaylar arasında hainler olmasına rağmen, büyük bölümü dürüst çalışmış, hizmet vermişti. Aralarından önemli Sovyet askerî uzmanları ortaya çıkıyordu: V.M.Gittis, A.İ.Yegorov, S.S.Kamenev, D.M.Kubişev, A.İ.Kork, P.P.Lebedev, A.İ.Nikolayev, B.M.Şaposnikov, A.V.Stankeviç, M.N.Tuçaşevski ve V.İ.Vazetis. Lenin, askerî uzmanların seçimine ve Kızılordu'nun çeşitli görevlerine atanmalarına bizzat katılıyor ve gereken yardımı gösteriyordu.

Lenin, orduda Parti yönetimini gerçekleştiren askerî komiserlerin, siyasî bölümlerin ve komünist hücrelerin ordunun güçlendirilmesinde, siyasî eğitiminde ve savaş becerisinde çok önemli bir rol oynadıklarına işaret ediyordu. Parti, en iyi çalışanları cephelerdeki ve ordulardaki savaş konseylerine; en iyi askerî komiserleri bölüklere, tugaylara, alaylara ve siyasî teşkilâtlarında çalışmaya gönderiyordu. Oradaki işçilerle sıkı ilişki kuruyor, onların faaliyetleriyle ilgileniyor ve görevlerini gereğince yapmalarını ve Parti MK'sını ve hükümeti cephe ve bölüklerdeki durumdan haberdar etmelerini talep ediyordu. Lenin, bölüklerdeki siyasî çalışmanın en titiz şekilde yürütüleceğinin, orduda disiplinsizliğin olmayacağının, orda, daha iyi bir askerî düzenin ve zihniyetin süreceğinin ve daha çok zaferlerin yaşanacağının altını çiziyordu: "Siyasî çalışma yapın. Siyasî çalışmayı bırakmayın!" diyordu.

İçsavaşta, Parti liderlerinin eski kadroları, Lenin'in mücadele yoldaşları ve öğrencileri güçlendi ve son savaş sonuçlarını ortadan kaldırmak ve sosyalist toplumu kurmakla görevlendirilen yeni lider kadroları yetişti. İçlerinde şu isimler yer alıyordu: A.A.Andreyev, A.S.Bubnov, F.E.Djerzinski, M.V.Frunze, S.İ.Gussev, Y.M.Yaroslavski, M.İ.Kalinin, S.M.Kirov, S.V.Kossior, L.B.Krassin, G.M.Krişişanovski, N.V.Krilenko, V.V.Kubişev, D.İ.Kurski, A.V.Lunaçarski, D.S.Mauilski, A.İ.Mikoyan, A.F.Myasnikov, G.K.Ordjonikidze, G.İ.Petrovski, P.P.Postişev, Y.E.Rudsutak, N.A.Skripnik, J.V.Stalin, Y.M.Sverdlov, K.Y.Voroşilov, A.D.Zyurupa ve diğerleri.

Cumhuriyetin Devrimci Savaş Konseyinin Başkanı, o zamanlar Troçki'ydi. V.İ.Lenin, onun örgütleme faaliyetlerini takdir ediyor, ancak hiçbir zaman gerçek bir Bolşevik olarak görmüyordu.[21] Onun Bonapartist tavırlarını ve kendini beğenmişliğini sevmiyordu. Maksim Gorki, V.İ.Lenin ile yaptığı konuşmaları anılarında yazmıştır:

"Evet, yoldaşlara nasıl övgüler yağdırdığını sık sık duyuyordum. Hatta bazılarına, gelen duyumlara göre, kişisel sempatisi olmadığında dahi, adil olmayı başarıyordu.

L.D.Troçki'nin örgütleme becerilerini çok takdir etmesi beni çok şaşırtmıştı; V.İ., benim şaşkınlığımı farketmişti.

21 Bkz.V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.36, s.579

'Evet, biliyorum. Ona karşı ilişkimde bazı şeyler yalan. Ama varolan şey vardır ve olmayan şey, yoktur, bunu da biliyorum. O, askerî uzmanları eğitmeyi başardı.'

Susuyor ve yavaşça ve keyifsizce ekliyordu: 'Gene de bizden biri değil! Bizimle birlikte, ama bizden biri değil. Hırslı. Kötü bir yanı var, Lassalle...'"[22]

Lenin, Komünist Partisi aracılığıyla yönetimin, Sovyet kuvvetlerinin gücünün ve yenilmezliğinin kaynağını görüyordu. Gururla, Bolşeviklerin "ilerici, deneyimli komünistlerden oluşan" bir ordu yarattığını, Kızılordu'nun Partinin güvenli ellerinde bulunduğunu söylüyordu. 25 Aralık 1918'de MK tarafından alınan "Askerî makamların politikası üzerine" kararında, "askerî makamların ve tüm diğer makamların ve onlara bağlı birimlerin politikasının, genel, Partinin merkez komitesi tarafından verilen direktifler temelinde ve onun doğrudan kontrolünde yürütüleceği" vurgulanıyordu.

Kızılordu'nun karşı karşıya olduğu görevlerin başarılı biçimde yerine getirilmesi için en önemli koşullardan birini, savaşçıların yüksek siyasî bilinci, orduda katı disiplin ve komutanlar aracılığıyla "modern savaş tekniği ve modern savaş yöntemlerine" hakim olmak olarak görüyordu. "Savaşta, en iyi örgüte, en iyi disipline ve en iyi tekniğe sahip olan üstünlük kazanacaktır," diyordu.

Lenin büyük bir kızgınlıkla, burjuvazinin ve onların yanında yer alan sosyal hainlerin "kızıl militarizm" yalanını açığa vuruyordu. "Tüm dünyanın emperyalistleri Sovyet Cumhuriyetine hücum etti, onları püskürtmek için, bir ordu kurmaya başladık; bu ordu, tarihte ilk defa ne için savaştığını bilen bir ordu ve bunu 'kızıl militarizm' olarak eleştiriyorlar. Ancak aptallar ya da kitlelerin gözünü kör etmek isteyen siyasî dolandırıcılar, Bolşevikleri ve Sovyet iktidarını militarizmle suçlayabilirler", diye vurguluyordu.[23]

Her Şey Cephe İçin
Her Şey Zafer İçin!

Güçlü bir ordu oluşturulmasının yanında, Sovyet cephe gerisinin olabildiğince güçlendirilmesi sorunu ilk sırayı alıyordu. "Savaşın *doğru* yürütülmesi için, sağlam, örgütlü bir cephe gerisine ihtiyaç vardır, diyordu. En iyi ordu, devrim davasına kendini adamış olanların ordusu, eğer yeterince silahı yoksa, temel ihtiyaçları giderilmemişse ve eğitilmemişse düşman tarafından hemen yok edilir."[24]

Komünist Partisi ve Sovyet hükümeti, kısa bir sürede ülkenin ekonomik yaşamını savaş koşullarına hazırlayabiliyordu. Olağanüstü sarsıntı ve açlığın yarattığı inanılmaz zor koşullarda, Parti ve hükümet Lenin önderliğinde "Savaş komünizmi" politikası olarak tanımlanan olağanüstü önlemleri içeren bir sistem üzerinde çalışıyorlar ve uyguluyorlardı. Sovyet iktidarı, büyük sanayinin kamulaştırılması ile sınırlı kalmıyor, orta büyüklükteki işletmelerin ve küçük işletmelerin de önemli bir kısmını da kamulaştırıyordu. Gıda maddelerine ilişkin bir teslim yükümlülüğü de getirildi; köylüler, tarım ürünlerindeki fazlayı Sovyet dev-

22 *Lenin ve Gorki*, s.72
23 Bkz.V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.29, s.50/51
24 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.61

letine teslim etmekle yükümlü kılındılar. 1918 sonunda, genel zorunlu hizmet yükümlülüğü getirildi. Özel ticaret yasaklandı ve tedarik için kart sistemi getirildi. Temel gıdalar, sınıf ilkesinden hareketle, kesin olarak belirlenen normlara göre halka dağıtıldı. Gıda maddelerinde ve sanayi mallarında duyulan eksiklik, orduya ve kent halkına, kıt olmasına rağmen, düzenli olarak aktarılacak payı güvenceye almak için Sovyet iktidarını geçici olarak hizmete göre dağıtım ilkesinden denkleştirici dağıtıma geçmeye zorladı.

Dışardan gelen askerî saldırılar ve Rusya'daki içsavaş durumunda, "savaş komünizmi", o zamanlar ülkenin tüm, çok sınırlı olan maddî yardım kaynaklarını seferber etmeyi ve doğru dağıtımını ve cephe için tüm ihtiyaçları karşılamayı sağlayan tek doğru politikaydı. Lenin, bu politikanın, tarihsel görevini yerine getirdiğini, yağma edilmiş ve geri durumdaki ülkede proletarya diktatörlüğünü kurtardığını yazıyordu. Lenin "savaş komünizmini", geçici, savaş ve sarsıntının zorladığı bir önlem olarak görüyordu; savaştan sonra, yeni bir politika uygulandı.

Komünist Partisi ve Sovyet hükümeti, çok büyük zorlukları aşarak cephe gerisinde düzenli bir çalışma organize ediyordu. Başında Lenin'in bulunduğu Savunma Konseyi, Sovyet Cumhuriyetinin savaş ekonomisini yönetiyor, silahların üretimini, cephanenin ve askerî teçhizatın üretimini sağlıyor, Kızılordu'nun ve sanayi merkezlerinin gıda maddelerini tedarik ediyor ve demiryollarının iyileştirilmesi ve açlıkla mücadele için önlemler alıyordu. Savunma Konseyi, silah sanayine büyük önem veriyordu. Lenin'in girişimi üzerine, makineli tüfek ve silahların, fişek şeritlerinin, mermilerin üretilmesi, silahların onarımı, boş fişek kovanlarının toplanması ve Tula, İshevsk ve diğer askerî fabrikaların çalışmasına büyük önem veriyordu.

Lenin askerî fabrikaların çalışmasını sürekli yakından izliyor ve işletmelerin malzeme, yakıt ve uzman tedariki için etkin önlemler alıyordu. Askerî fabrikaların çalışanlarının üretim kapasitesini artırma girişimini destekliyordu. Örneğin, Temmuz 1919'daki Tula metal işçileri kongresinde silah üretimini on katına çıkarma kararı verildiğinde, V.İ., kongreye bu kararı yürekten desteklediğini ve "aldıkları kararların yürütülmesiyle hangi fiilî başarıları elde ettiklerini her ay kendisine postayla ya da başka bir yolla bildirmelerini"[25] rica ettiği bir telgraf gönderiyordu.

Lenin cephe gerisinde iç güvenliğinin sağlanmasına, devrimci düzenin güçlenmesine büyük önem veriyordu. Çeka'yı ve tüm emekçileri uyanık olmaya, karşıdevrimcilerin eylemlerine ve casusluğu önlemeye, hainleri ortaya çıkarmaya ve sabotaj yoluyla girişilen tacizleri engellemeye çağırıyordu.

Saldırganlara ve içteki karşıdevrimcilere karşı mücadelede ana güç kaynağını, Lenin, ne pahasına olursa olsun Sovyet Cumhuriyetinin özgürlük ve bağımsızlığını, Sosyalist Ekim Devrimi'nin büyük kazanımlarını savunmak için işçi sınıfının siyasî bilincinde, örgütlülüğünde ve cesaretinde; emekçi kitlelerin kesin kararlılığında, görüyordu.

"Savaşta, en çok yedek kuvveti olan, en çok güç kaynağı bulunan, halk kitlelerinin en çok desteğini alan kazanacaktır.

Her şeyden önce, yoktan varedilen bu dev güce, Beyazlardan daha fazla, İngiliz-Fransız emperyalizminin 'kudretinden' daha fazla sahibiz. Biz daha ka-

25 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.383

zançlıyız, çünkü, günümüzde ve gelecekte daha uzun süre en büyük faydayı sağlayarak işçi ve emekçi köylü kitlesinin yaratıcı gücünden yararlanabiliriz."[26]

Lenin'in politikası sayesinde, Komünist Partisi küçükburjuva katmanlardaki dalgalanmaları nihaî olarak aşabiliyor; işçi sınıfı ve emekçi köylüler arasında sarsılmaz bir askerî ve siyasî ittifak oluşturabiliyordu. Köylüler proletarya ile birlikte Kızılordu saflarında ve partizan teşkilâtlarında saldırganlara ve Beyaz Muhafızlara karşı mücadele ediyordu. Emekçi köylüler, teslimat yükümlülüğünü uygulamakla kalmıyor, merkezde açlık çeken işçilere gıda maddeleri de gönderiyordu. Örneğin Şubat 1919'da Vyatka vilayeti Sarapul bölgesindeki Kır Yoksulları Kongresi, Moskova ve Petrograd işçileri için 80 000 Put buğday gönderiyordu. Lenin, birlikte gelen kongre delegelerini kabul ettikten sonra şöyle yazıyordu: "Bu, gerçekten özel olarak takdir edilmesi gereken büyük bir hareket."

Düşmana karşı zaferin en önemli koşullarından biri, Lenin'e göre, mücadelede ittifak, Sovyet ülkesinin halklarının dostluğu ve karşılıklı yardımıydı. Parti MK'sı bağımsız Sovyet Cumhuriyetlerinin askerî-siyasî ittifak çabasını destekliyor ve Lenin'in Sovyet Cumhuriyetlerinin askerî birlik önerisini kabul ediyordu. Öneride, tüm kuvvetlerin ve yedek kuvvetler üzerinde tek komuta, katı merkeziyetçilik, Kızılordu'nun ihtiyaçlarının tedariki için birleşik bir sistem ve demiryolunun yönetimi yer alıyordu. MK'nın önerisi, Sovyet Cumhuriyetlerinin üst organları tarafından desteklendi. RFSSC, Ukrayna, Letonya, Litvanya ve Beyaz Rusya arasında, sosyalist savunma savaşı boyunca saldırganlara ve karşıdevrimcilerin emrindeki Beyaz Muhafızlara karşı bir askerî ittifak sağlandı.

Lenin, Kızılordu'nun ulusal birliklerinin örgütlenmesine ve eylemlerine büyük önem veriyordu. 2.Ukrayna Sovyet Ordusu, Denikin'in askerleri aracılığıyla ele geçirdiği bir Fransız panzerini hediye olarak gönderdiğinde, bu orduya şöyle yazıyordu: "Bu hediye, hepimiz için çok pahalı; Rusya'nın işçileri ve köylüleri için çok pahalı, çünkü Ukraynalı kardeşlerimizin kahramanlığının kanıtıdır; pahalı, çünkü sözde güçlü itilaf güçlerinin tümüyle çöktüğünün kanıtıdır."[27]

Komünistler, cephede ve cephe gerisinde çok ağır ve sorumlu işlerle karşı karşıyaydılar. Lenin, Parti emirlerinin uygulanma sürecini dikkatle izliyordu. Parti güçlerinden yararlanılmasına kişisel olarak katılıyor ve bu davayı yürüten MK örgütlenme bürosu ile sıkı ilişki kuruyordu. Neden doğu cephesine gönderildiği hakkında bilgi almak isteyen bir Parti emekçisinin sorusuna şöyle bir yanıt yazıyordu: "Nasıl söylendiyse, o şekilde anlamalısınız: Bu bir MK kararı. *Şimdi savaş var. Herkes, en zor olan yerlere gidiyor.*"

Lenin, bıkıp usanmadan Partiyi güçlendirmeye çalışıyordu. Partiyi, içine gizlice girmiş yabancı unsurlardan temizlemek için, 1919'da RKP(B) üyelerinin kayıtları tazelendi. Aynı zamanda, Lenin, Parti saflarını en iyi ve devrime kendini adamış işçi ve köylülerle doldurma görevini veriyordu. Parti'de komünizmin zorluklardan korkmayan, bedel ödemeye hazır olan ve tüm güçlerini işçi sınıfı davasına harcayan samimi taraftarlarına çağrıda bulunuyoruz, diyordu. "Sadece kağıt üzerindeki Parti üyelerini, hediye olarak bile istemiyoruz." diye vurguluyordu. İçsavaşın en tehlikeli anlarından birinde, güz 1919'da, Partinin çağrısı üzerine aynı hafta içinde 200 000 yeni üyenin katılmasını, özellikle ge-

26 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.58/59
27 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.361

niş proleter kitle içinde, özellikle emekçi kitlelerin gerçek temsilcileri içinde Sovyet iktidarının en güvenilir güç ve yoğunluğun yeşermesinin somut bir kanıtı olarak görüyordu.

"Emekçi kitlesi, bizim yanımızda. Gücümüzün kaynağı buradadır. Bu, enternasyonal komünizmin yenilmezliğinin kaynağıdır. Kitleden daha çok sayıda yeni elemanın yeni yaşamın yapılanmasına bağımsız katılım için Parti saflarına geçmesi; yani bu, tüm zorluklara karşı bizim mücadele yöntemimizdir; bu, bizi zafere götüren yoldur."[28]

Sovyet Cumhuriyeti ve Enternasyonal Proletarya

Lenin, içsavaş yıllarında, Batı Avrupa ve Amerika işçilerine birçok mektup yazıyor ve Ekim Devrimi'nin, Sovyet halkının kurtuluş mücadelesinin karakterini anlatıyor ve emperyalistlerin Sovyet karşıtı saldırısına karşı çıkmaya çağırıyordu. 20 Ağustos 1918'de "Amerikan işçilerine mektup" yazıyordu. Bu mektupta, Amerikan, İngiliz ve Fransız emperyalizmini eleştiriyor ve Bolşeviklerin taktiğini ve Sovyet iktidarı tarafından yürütülen büyük devrimci dönüşümleri açıklıyordu.

Sovyet Cumhuriyetinin gerçekliği, burjuva basının Bolşeviklere yönelik tüm iftiralarına ve yalanlarına rağmen, kendi yoluna devam ediyor ve tüm dünya emekçilerinin yüreğine ve bilincine işliyordu. Tüm ülkelerde, Sovyet Rusya'nın desteklenmesine yönelik güçlü bir kitle hareketi başlıyordu. Saldırgan birliklerinin askerleri, Sovyet halkına karşı savaşmak istemiyordu. İşçiler grev yapıyorlar, Beyaz Muhafızların silahlarını yüklemeyi reddediyor ve "Ellerini Rusya'dan çek!" sloganıyla "eylem komiteleri" oluşturuyorlardı.

Batıdaki devrimci yükseliş ve kapitalist ülkelerdeki Sovyet karşıtı saldırıya karşı büyüyen hareket, itilaf devletlerinin Rusya'ya büyük ordular gönderme ve Sovyet iktidarını esas olarak kendi güçleri ile boğma plânlarını gerçekleştirmesi için ciddî bir engel oluşturuyordu. Emperyalistler, yeni güçlerini Rusya'ya gönderemiyor, hatta gönderilen çoğu birlikleri geri çekmek zorunda kalıyordu; zira içlerinde devrimci eylemler yaşanıyordu.

Yabancı askerler arasında devrimcilik, Bolşevik örgütlerin kahramanca faaliyeti ile teşvik edildi. Şubat 1919'da, bir Fransız komünist grubun sekreteri Jeanne Labourbe (Paris Komünü'nün meşhur mücadelecilerinden birinin kızı, tutkulu bir devrimci) illegal çalışmak üzere Moskova'dan Odessa'ya geliyordu. Onun aktif olarak katılımı ile Bolşevik Odessa Komitesi, Fransız ve diğer yabancı askerler arasında ajitasyon çalışması yapan yurtdışına yönelik bir ekip kurdu. Mart ayında, J.Labourbe müdahaleciler tarafından yakalandı ve diğer tutuklanan Bolşeviklerle birlikte vuruldu. Lenin, J.Labourbe'yi kişisel olarak tanıyordu ve yaptıklarını çok takdir ediyordu. Labourbe adının Fransa proletaryası için, Rusya'nın içişlerine karışılmaması için "Fransız emperyalizmine karşı mücadele sloganı"[29]olduğunu söylüyordu. Nisan 1919'da, Fransız filosunun gemilerinde bir denizci ayaklanması baş gösteriyordu. Denizciler, Sovyet karşıtı saldırının hemen durdurulmasını ve ülkelerine geri gönderilmelerini talep ediyorlardı.

28 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*,,c, 30, s.49
29 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.158

Sovyet birliklerine karşı mücadelelerde yaşanan yenilgiler ve askerler arasında büyüyen devrimci kaynaşma sonucunda, Nisan 1919'da Ukrayna ve Kırım boşaltıldı. Aynı durum, İngiltere ve ABD birlikleri için de geçerliydi. Lenin'in yazdığı gibi, itilaf devletlerinin Sovyet Cumhuriyetini kendi birlikleri aracılığıyla boğına denemesi; uluslararası emperyalizmin Sovyet ülkesinin içişlerine karışmasında ilk aşamayı belirleyen bu deneme başarısızlığa uğratıldı.

"İngiliz ve Fransız birliklerini geri göndermeye zorlayarak kazandığımız bu zafer, itilaf devletlerine karşı en önemli zaferdi. Askerlerini ellerinden aldık. Onların askerî ve teknik üstünlüğünü, bu üstünlüğü emekçilerin emperyalist hükümetlere karşı dayanışması ile yok ederek, yendik."[30]

Proletarya enternasyonalizminin somut bir ifadesi, Rusya'da saldırganlara ve Beyaz Muhafızlara karşı kendini feda ederek mücadele eden enternasyonal teşkilâtların oluşturulmasıydı. Yurtdışındaki (Macaristan, Polonya, Çek ve Slovaklar, Sırplar, Hırvatlar, Çinliler, Bulgarlar, Romanyalıları, Almanlar, Fransızlar, İngilizler, Amerikalılar vd.) emekçilerin en iyi temsilcileri, Kızılordu saflarına geçiyor ve kendi birliklerini oluşturuyor, içsavaşın cephelerinde Sovyet halkına özgürlük ve Sosyalizm mücadelesinde kardeş yardımı yapıyorlardı. Lenin, enternasyonal teşkilâtların örgütlenmesi, onların bileşimi ve sayısal gücü ile çok ilgileniyordu. 1918'in sonbaharında, enternasyonal teşkilâtlar yeniden düzenlendi ve Kızılordu içinde düzenli birliklere ve örgütlere dönüştürüldü.

Lenin, Varşova devrimci alayının bir gösterisinde onun cepheye sevkiyatı öncesinde, farklı ulusların devrimcilerinin elinde silahla hep birlikte ilk sosyalist devrimin kazanımlarını sömürenlere, ezenlere ve yağmacılara karşı savunduklarını, yaptıkları ile halkların enternasyonal kardeşliğini gerçekleştirdiğini söylüyordu.

Komünist Enternasyonal'in Oluşması

Lenin, sosyalist partilerdeki sol unsurların birleşmesi ve yeni bir Enternasyonal'in, III. Enternasyonal'in oluşturulması için yıllar boyu mücadele verdi. Bu çabasını en yoğun biçimde 1918 yılında, kapitalist ülkelerde devrimci canlanma koşullarında Komünist Partilerin ve örgütlerin doğduğu yıllarda gösterdi. Komünist Partilerin kongresinin toplanması için canla başla hazırlık yapıyor; hangi partilerin katılması gerektiğini belirliyor ve kongre kararlarının ana tezlerini formüle ediyordu.

Komünist Enternasyonal'in I. Kongresi 1919'da Mart ayının başında toplanıyordu. Kongreye 30 ülkeden 52 delege katılmıştı. III. Komünist Enternasyonal toplanmasına ilişkin kararın kabul edilmesine kadar, kongre, konferans tarzında çalışıyordu. Çok sayıda delegasyonun emriyle, Lenin konferans toplantısını başlattı. Konuşma kürsüsüne çıktığında, kongre delegelerinin ve misafirlerinin enternasyonal işçi hareketinde Lenin'in ve Bolşevik Partisinin kabul gördüğünün ifadesi olan çılgınca bir alkış koptu. Konferansın çoğunluğu Lenin'in III. Komünist Enternasyonal'in hemen yapılması önerisini destekliyordu.

30 Aynı kitap, s.199

Lenin, kongrede burjuva demokrasisi ve proletarya diktatörlüğü üzerine bir konuşma yapıyor ve Komünist Partilerinin gösterdikleri faaliyetlerinde sosyalist devrimin ve yeni bir devlet tipi, işçi sınıfının diktatörlüğü aracılığıyla burjuva devletinin çözülmesi gerekliliğinden hareket etmelerinin altını çiziyordu. Proletarya diktatörlüğü, "bütün emekçi kitlesi için mutlak gerekli" diyordu ve yalnızca onun aracılığıyla kapitalizmden sosyalizme geçilebilirdi.

Lenin'in büyük başarısı, Rusya'da tarihsel olarak ortaya çıkmış proletarya diktatörlüğü olarak Sovyet iktidarının karakterini ortaya koyması ve işçi sınıfı diktatörlüğünün tüm diğer biçimlerinin de temelini oluşturan temel ilkelerinin enternasyonal açıdan taşıdığı önemi göstermesidir. Lenin'in kitlelerin devlet yönetimine katılmasının sağlanması, halka hükmeden ayrıcalıklı memurların ve eski ordunun ortadan kaldırılması, demokratik merkeziyetçilik ve diğerleri gibi proleter devletin yapılanmasına ilişkin ilkeleri, yalnızca Sovyet iktidarının değil, somut ulusal-tarihsel özellikleri farklı olmasına rağmen tüm Avrupa ve Asya'daki halk demokrasisiyle yönetilen ülkelerin siyasî sisteminin de ana çizgileridir.

Lenin'in burjuva demokrasisi ve proletarya diktatörlüğü tezleri, Komünist Enternasyonal'in I. Kongresinde kabul edildi. Kongre, Komünist Enternasyonal'in platformunu ve tüm dünya proletaryasına yönelik bir manifestoyu kabul etti. RKP(B) adına, Lenin, manifestoyu imzalıyordu. V.İ., kongreyi değerlendiriyor ve kongre kararlarında, enternasyonal proleter kitlelerin mücadeleleri ile elde ettikleri kazanımların yer aldığını vurguluyordu. III. Komünist Enternasyonal'in yapılmasının tarihsel açıdan önemini, onun enternasyonal proletaryanın sosyalizmin yüzyıllık ideallerinin gerçekleştirilmesi mücadelesine önderlik etmesinde görüyordu.

Komünist Enternasyonal'in oluşturulması sırasında, kardeş partiler, enternasyonal komünist hareketin bütünleşmesinin gerekliliğinden ve Lenin'in yazdığı gibi, sosyalist devrimin zaferinin tüm ülkelerin işçi sınıfında sonsuz güven, çok sıkı dostluk ve en büyük eylem birliğine inancından hareket ediyordu.

Lenin, Batıdaki devrimci olaylardaki gelişmeleri dikkatle izliyordu. V.İ. Bavyera'nın devrimci hükümetine yazdığı mektupta, iktidarda bulunan proletarya partisinin somut eylem programını oluşturan bilgece önerilerde bulunuyordu. Kent ve köylerde konseyler oluşturmanın, proletaryayı silahlandırmanın, burjuvaziyi silahsızlandırmanın ve işçi, tarım işçileri ve küçük çiftçilerin durumunda hemen fiilen iyileşmeye götürecek önlemlerin acilen alınmasının gerektiğini yazıyordu.

Sovyet Rusya'nın emekçileri, Mart 1919'da ilan edilen Macar hükümetini coşkuyla selamlıyordu. Macar komünisti Bela Kun'a çektiği telgrafta, Marksizmin yaratıcı bir şekilde uygulanması gerekliliğine ve Rusya deneyimlerine dikkatini çekiyor, Macar hükümetinin, proletarya diktatörlüğünü fiilen gerçekleştirmesi gerektiğinin altını çiziyordu. Mayıs ayında, Macar hükümetinin savaştan sorumlu komiseri Tibor Szamuely ile Moskova'da biraraya geliyordu. Macar hükümetinin temsilcisi, V.İ. tarafından sevinçle karşılandı. 25 Mayıs Genel Askerî Eğitim bayramında, Lenin Kızıl Meydan'da bir konuşma yapıyordu; konuşmasında, Macaristan'daki devrimin zaferinden söz ediyor ve Moskovalı emekçilere Tibor Szamuely'i tanıştırıyordu. İçinde proletarya diktatörlüğünün görevlerini açıkladığı "Macar işçilerine selam" başlıklı yazısını Szamuely'ye veriyor, Macar işçilerine gönderiyordu.

Emperyalistler, konseyler hükümetine saldırılara başladıklarında, bu hükümet, Lenin'den yardım istiyordu. Enternasyonal yükümlülüğü gereğince, Sovyet Rusya yapabileceği herşeyi yapıyordu. Lenin, Devrimci Savaş Konseyine ve üst düzey komutanlara Macar hükümeti ile bağlantıyı güvence altına almaları talimatını veriyordu. Ama, Kızılordu, içsavaş cephelerinde ortaya çıkan durum nedeniyle bu görevi yerine getiremiyordu. Emperyalistler, Macar sağ sosyalistlerin ikiyüzlü tavrından yararlanıyor ve Macar hükümetini boğuyordu. Bu, enternasyonal işçi hareketine ağır bir darbeydi. Ama Lenin ileri görüşlülüğü ile, Macaristan'daki gericiliğin zaferinin geçici olduğunu, bu olayların yüz binlerce işçinin gözünü açacağını ve onları kesin bir zafere götürecek yeni bir mücadeleye yönelteceğini söylüyordu.

Lenin'in Sovyet halkının, devrim aşamasına gelmiş Alman proletaryasına ve Macar hükümetine yardımı sorusu, ilkesel bir önem taşıyordu. Leninizm'i saptıran yalan iddialar karşısında, bu yardım, "devrimin ihracı" değil, emperyalistlerin "karşıdevrim ihracına" karşı bir mücadele anlamı taşıyordu. Almanya'yı devrime zorlamak söz konusu değildi; bu devrim önceden gelişmişti; söz konusu olan, şartlar gerektirdiğinde emperyalizmden kurtulan Alman halkına, İngiliz-Fransız emperyalistlerine karşı yardımcı olmaktı.[31] Macar hükümetine yardım sorunu da, emperyalistlerin onun içişlerine karışması sonucu çözülemez bir hal almıştı ve saldırılara karşı yardımı, Macar hükümeti kendisi istemişti. Lenin, "karşıdevrim ihracı"na karşı mücadeleye girişmiş halklara yardımın, sosyalist bir devletin ve tüm ülkelerin emekçilerinin enternasyonal yükümlülüğü olduğu düşüncesindeydi.

Rusya'da, Macaristan'da ve diğer ülkelerde yaşanan devrimler sırasında edinilen deneyimler temelinde, Lenin yazdığı bir dizi yazı ve yaptığı konuşmalarda, farklı ülkelerin sosyalizme geçiş biçiminin çeşitliliğini açıklıyor ve iktidarı ele geçirmenin yollarının farklı ülkelerde, farklı zamanlarda, farklı bir enternasyonal durumda tek ve aynı şekilde olmadığını açıklıyordu. Lenin daha 1918'de şöyle yazıyordu: "Marx (ve sosyalist devrimin gelecekteki liderleri), dönüşümün biçimleri, yöntemleri ve yolları hakkında taahhüt altına girmiyordu; çünkü ne kadar çok yeni sorun çıkacağını, dönüşüm sırasında tüm durumun nasıl değişeceğini, dönüşüm sırasında durumun ne kadar *sık* ve *şiddetli* değişeceğini çok iyi biliyordu."[32]

Lenin, burjuvazinin ve sağ sosyalistlerin iftiralarına kararlı biçimde karşı çıkıyor; proletarya devriminin sürekli içsavaşla bağlantılı olduğunu, içsavaşın kaçınılmaz olarak kaos ve sarsıntıya yol açtığını belirtiyordu. Bu türden iddiaların, halkı devrimden korkutmaktan başka bir şey hedeflemediğini söylüyordu. Sanayide sarsılmaya, işsizlik ve açlık gibi felâketlere yol açan devrim değil, emperyalist savaştı. Ama Sovyet Rusya'daki içsavaş açısından, onu başlatanlar, karşıdevrim ve uluslararası emperyalizmdi. Büyük toprak sahipleri ve kapitalistler böylesine acımasız ve çaresiz direniş göstermeselerdi, tüm dünya burjuvazisi ile ittifak yapmasalardı, Rusya'daki devrim barışçıl yollara başvuracaktı.

Lenin, Bolşevikleri terörizmle suçlayan burjuvazi ve yamakları revizyonistler tarafından ortaya atılan yalan iddiaların gerçek yüzünü ortaya koymaya devam ediyordu. Teröre dayandığını söylediği Sovyet iktidarına sövüp saymış olan Kautski'yi çok sert biçimde eleştiriyordu.

31 Bkz.V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.28, s.92
32 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.336

Lenin, burjuvazinin terörü feodallere karşı uygulayarak haklı ve meşru kabul ettiğini yazıyordu. Bir dizi sömürenin çıkarı adına, terörü devrimci işçilere yöneltiyor, sömürge ülkelerde ulusal kurtuluş hareketinin mücadelecilerinin kanını sel gibi akıtıyor, savaşa karşı olan ilerici insanları takip altına alıyordu. Ama proletarya devrimci şiddeti sömürenlere karşı, halkın çoğunluğunun çıkarına savunma olarak kullandığında, burjuvazi ve uşakları tarafından "zorba ve canice" olduğu söyleniyordu. Bu, burjuvazinin ikiyüzlülüğünün, emekçi kitleleri kandırmak için kullandığı çirkin yöntemlerin kanıtı değil miydi?

Lenin, bazı burjuva liberallerinin bile, Sovyet iktidarının "terörizmi desteklediği ve eksik demokrasi uyguladığı" görüşünün bir yalan olduğunu gördüklerini ve kabul ettiklerini söylüyordu. Buna bir kanıt olarak, Amerikan "*The New Republic*" dergisinde Stuart Chase tarafından 25 Haziran 1919'da yayınlanan bir mektubu göstermiştir. Chase, ittifak devletlerinin bu bahaneyle, Sovyet hükümetini kabul etmeyi reddettiklerini, ama Finlandiya'da terörist Mannerheim hükümetini tanıdıklarını; binlerce işçi ve köylüyü vurarak ve darağacına göndererek öldüren Kolçakların "yeni düzenini" desteklediğini yazıyordu. Lenin, "uluslararası burjuvazi, terörist olduğunu ve demokratik olmadığını iddia ettiği Sovyet iktidarını boğmak için, Mannerheim ve Kolçak'ı destekliyor. Bunlar gerçek. Kautski, Martov, Çernov ve diğerleri terörizm ve demokratizm şarkılarını söylerken, sadece burjuvaziyle suç ortaklığı yapmaktadırlar."[33]

Sovyet iktidarı, burjuvazinin terörüne en acımasız önlemlerle cevap vermemiş olmasaydı, iki ay bile dayanamayacaktı. Sovyet iktidarını terörizmle suçlamamak gerekir, aksine, şiddet yöntemlerine zorlayan burjuvaziyi suçlamak gerekir. Lenin, terörizmin asıl kaynağı, dünya emperyalizminin istilası, askerî komploları ve Beyaz Muhafızların ayaklanmalarını sona erdirir erdirmez, şiddet yöntemlerini en alt seviyede tutmak için ilk adımları atacağız, diyordu.

Lenin, egemen sınıfların gönüllü olarak iktidardan çekilmeyeceklerini; kapitalizmden sosyalizme geçişte sınıf mücadelesinde daha fazla ya da daha az sertlik, işçi sınıfı aracılığıyla daha büyük ya da daha düşük şiddet yöntemi uygulamanın ölçüsü, proletaryadan çok, sömürenlerin gösterdiği direncin, uyguladığı şiddetin ölçüsüne bağlıdır, diyordu. Burjuvazinin böylesine hiddetli muhalefet göstermediği bir devlette, proleter iktidarın görevleri daha kolay olacaktır; Sovyet devletine emperyalistlerin ve içerdeki karşıdevrimin dayattığı şiddete başvurmadan, kullanmadan çalışabilecekti.

O tarihsel durumda, o zamanlar mevcut olan kuvvet ilişkisinde, Lenin'in barışçıl olmayan sosyalist devrim düşüncesi tipik bir özellik taşıyordu. Ama Lenin, koşulların özel bir şekilde biraraya gelmesi sırasında, iktidarın barışçıl yoldan proletaryaya geçebileceğini de mümkün görüyordu. Bu, Lenin'in sözleriyle, "burjuva hükümetinin gönüllü olarak geri çekildiği" ve proletarya diktatörlüğüne geçiş, Rusya'ya göre "karşılaştırılamaz biçimde daha kolay ve daha barışçıl olduğu" Macaristan'da 1919'da sosyalist devrimin ilk aşamasında da ortaya çıkıyordu. Lenin, burjuvazi ve sağ sosyalistler tarafından sosyalist bir devrimin yaşanması durumunda kanlı bir savaş olacağı söylenerek korkutulan başka ülkelerin emekçileri için özellikle büyük önem taşımaktadır, diyordu.[34]

33 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.14
34 Bkz.V.İ.: *Bütün Eserleri*, c.29, s.377, 376, 258/259

Lenin Marx'ın herhangi bir ülkede, burjuvazi için ana üretim araçlarının kendisinden satın alınmasını, işçi sınıfı için ise, "kendisini esaretten kurtarmasını" onaylamanın yararına olacağı sözlerini hatırlatıyordu. Lenin şöyle yazıyordu: "Sosyalizme bu yoldan geçişin ('halk' için soyut konuşulduğunda, kuşkusuz en yararlı olacak geçiş) koşulu, proletaryanın mutlak kesin zaferi, kapitalistlerin mutlak umutsuz durumu ve kapitalistlerin kendilerini gerçekten proletaryaya tâbi olmaya hazır olma zorunluluklarıdır."[35]

Lenin'in bu büyük önem taşıyan ilkeleri, günümüzde özel bir anlam kazanmaktadır, çünkü sosyalist dünya sisteminin oluşturulması, sosyalizmin çekim gücünün muazzam oranda artması, enternasyonal işçi hareketinin ve bir *dizi* kapitalist ülkedeki ulusal kurtuluş hareketinin güçlü yükselişi ile bağlantılı olarak *gerçekçi* bir barışçıl gelişmenin fırsatı ortaya çıkmıştır.

Ama Macaristan'daki devrimin deneyimleri gibi, Lenin'e göre, iktidarın işçi sınıfına barışçıl yoldan geçmesi de emekçi kitlelerin gerici güçlere karşı sınıf mücadelesinin yaygın olarak gelişimini ve burjuvazi ve büyük toprak sahipleri ile uzlaşmaya çalışan reformistlere karşı direnişi şart koşmaktadır. Proletarya ile iktidarı ele geçirme araçları ne olursa olsun, amacı, kapitalist toplumun devrimle sosyalist topluma dönüştürmektir. Reformistlerin ve revizyonistlerin iddialarının karşısında, kapitalizmin sosyalizme dönüşmesi olanaksızdır. Her durumda, proletarya diktatörlüğünün kurulması ve ana üretim araçlarının halkın eline geçmesi, kapitalizmden sosyalizme geçmenin en önemli koşuludur. "Sınıf mücadelesinin gerekliliğini kabul eden Marx şöyle söyler: İnsanlığın sosyalizme geçişi proletarya diktatörlüğü dışında başka bir yoldan olmayacaktır", diye vurguluyordu Lenin.[36]

V.İ., M.T.Yelisarov'un toprağa verilme törenine katılmak için, Komünist Enternasyonal'in I. Kongresinin hemen ardından, 12 Mart 1919'da Petrograd'a geldi. Orada iki gün kaldı; bu süre içinde Petrograd Sovyetinin bir toplantısında, Halk Komiserleri Konseyinin iç ve dış politikası hakkında konuştu; halkevindeki bir gösteriye katıldı ve Petrograd vilayetinin I.Tarım işçileri kongresinin bir toplantısında konuşmalar yaptı ve emek sarayını gezdi.

16 Mart'ta GRMYK başkanı Y.M.Sverdlov öldü. Onun erken yaştaki ölümü, Parti için büyük kayıptı. GRMYK'nin olağanüstü bir toplantısında, Sverdlov'u Komünist Partisinin ve Sovyet devletinin muhteşem bir lideri ve proleter kitlelerin muhteşem bir örgütçüsü olarak niteliyordu. Konuşmasının sonunda, sosyalist devrimin kaynaklarının yenilmezliği sayesinde güçlü olduğunu ve yaşamını devrimin zaferine adayan liderlerin yerini "onların ortaya koyduğu eseri yaşatan, onların yolunda yürüyen ve başladıklarını tamamlayan insan gruplarıyla" doldurduğunu vurguluyordu.[37]

Lenin'in önerisi üzerine, M.İ.Kalinin, GRMYK başkanlığına seçildi. Lenin Kalinin'in adaylığını önerdiğinde, Kalinin'in yirmi yıllık Parti geçmişine göz attığını, büyük tecrübelere sahip olduğunu ve köy kökenli olduğundan ve işçi olarak çalıştığından emekçi kitlelere yakın olmayı bildiğini söylüyor; Kalinin, köylüleri dikkate alarak Partinin çizgisini sürdürecektir, diyordu.

35 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.352
36 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.29, s.343
37 Aynı kitap, s.79

RKP(B)'nin VIII. Parti Kongresinde

18 Mart'ta Moskova'da RKP(B)'nin VIII. Parti kongresi başladı. Lenin, Parti kongresinde, merkez komitenin faaliyet raporunu okuyor, Parti kongresinde ele alınan ana sorunlar (parti programı ve kırsal alandaki faaliyet) ve askerî sorun üzerinde konuşuyordu.

Parti kongresi, Lenin yönetiminde bir komisyon tarafından üstünde çalışılmış olan yeni Parti programını kabul ediyordu. Program taslağının tüm ana bölümlerini Lenin yazmıştı. Yeni program, Komünist Partisinin kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemine ilişkin görevlerini belirliyor ve Partiyi ve işçi sınıfını sosyalist toplumun yapılanması mücadelesine ideolojik olarak hazırlıyordu. Lenin, Parti programının bilimsel bir zemine oturduğunu, gerçeklikten yola çıktığını ve eylem kılavuzu olduğunu vurguluyordu. RKP(B) programının enternasyonal açıdan muazzam bir önem taşıdığını, programın, Rusya'daki sosyalist devrimin bir istinai durumu değil, aksine tarihsel gelişimin genel yasaları çerçevesinde ortaya çıkmış bir durumu gösterdiğini söylüyordu.

V.İ.'nin Buharin'in tavrını eleştirisi, özellikle de sıradan meta üretiminin ve tekelleşme öncesi kapitalizmin niteliğini programın genel bölümünden çıkarma önerisini eleştirisi ilkesel açıdan çok büyük bir önem taşımaktadır. Lenin, böyle bir nitelemenin gerekli olduğunu, çünkü yalnızca geçiş döneminin ekonomisindeki biçim çeşitliliklerinin dikkate alınması koşuluyla, Partinin kapitalist unsurlara ve emekçi kitlelere karşı politikasını belirleyeceğini, söylüyordu.

Lenin, aynı zamanda, Parti programının uluslararası düzeyde önem taşıması için, "iktisadî açıdan tüm ülkeler için tipik olan sınıfsal momentleri dikkate alması gerektiğine"[38] işaret ediyordu. "Kapitalist temeli olmayan salt emperyalizmin hiçbir zaman olmadığını ve hiçbir zaman olmayacağını" unutmamak gerekir[39] diyordu, çok gelişmiş kapitalist ülkelerde bile, tekelci kapitalizmin yanında, tekelleşme öncesi kapitalizmin ve küçük meta ekonomisinin var olduğunu belirtiyordu. Bu nedenle, dünya çapında, emperyalizmi çökerten devrimci süreçte, sosyalist, burjuva-demokratik ve ulusal kurtuluş hareketleri, köylü hareketleri ve genel demokratik hareketler biraraya geliyordu. Buradan da yine, Komünist Partisinin demokratik hareketlere karşı politikasını doğru belirlemesi için, işçi sınıfının proleter olmayan emekçi kitlelerle ittifakının gerekliliğini, demokratik ve ulusal kurtuluş hareketlerinin proletarya aracılığıyla desteklenmesi gerekliliğini bir temele oturtmak için, programda yalnızca emperyalizmin nitelemesinin değil, tekelleşme öncesi kapitalizmin nitelemesinin de yapılması gerektiği sonucu ortaya çıkıyordu.

Lenin, aynı zamanda, Komünist Partisinin iç ve dış politikasının temel sorunlarını dile getiriyor; komünist dünya hareketinin strateji ve taktiğinin herşeyden önce emperyalizm ve proleter devrimler evresindeki toplumsal gelişmenin ana eğilimleri, kapitalizmden sosyalizme geçiş çerçevesinde dikkate alınması gerektiğinin altını çiziyordu. Programda, emperyalizmin karakteri ortaya konacak, "kapitalizmin çöküşünü ve daha yüksek bir toplumsal ekonomi tipine geçişi kaçınılmaz" kılan eğilimleri[40] belirlenecekti.

38 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.29, s.175
39 Aynı kitap, 150
40 MK Parti kongreleri, Parti konferansları ve genel toplantılarında SBKP, Bölüm I, s.411, Rus-

Partinin ikinci programında yer alan Lenin'in kapitalizm ve daha yüksek aşamasının, emperyalizmin analizi tam olarak yaşamda kanıtlandı. Bu nedenle, SBKP XXII. Parti Kongresi, ikinci programdaki ilgili tezleri tekrar Partinin üçüncü programına almayı gerekli görüyordu.

İkinci programın politikayla ilgili bölümü, Sovyet devlet düzeninin nitelemesini içeriyor ve sosyalist demokratizmin gelişim yollarını belirliyordu. Lenin, tüm yurttaşları toplumun sorunlarının çözümüne ve yönetime katmak için çalışmak gerektiğini vurguluyordu. Bu görevin yerine getirilmesi için, emekçilerin maddi refahındaki büyümenin, çalışma saatlerinde önemli oranda kısaltmaya gidişin ve halk kitlelerinin kültürel düzeyini yukarı çekmenin önemli olduğunu ekliyordu. "Devletin yavaş yavaş ortadan kalkması için Sovyet devletine doğru giderken giderek daha fazla sayıda yurttaşın sistematik olarak katılımı ve daha sonra istisnasız tüm yurttaşların devlet yönetiminin yüküne doğrudan ve her zaman katılımı"[41] gerekiyordu.

Lenin, ulusal soruna ilişkin olarak Partinin görevleri üzerinde konuştuğunda, kararlı biçimde, şovenist büyük güç düşüncesine dayanan Buharin ve Pyatakov'un ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını programdan çıkarma önerisine karşı çıkıyordu. Lenin, tüm uluslar için kendi kaderlerini belirleme hakkının ancak farklı ülkelerin emekçi kitlelerinin arasında normal ilişkileri, karşılıklı güveni, halkların kendi iradesiyle ve eşit temelde ittifakını garanti edeceğini söylüyordu. Bu ilkenin tutarlı biçimde uygulanması, aynı zamanda Sovyet ülkesinin enternasyonal konumunun güçlenmesine, tüm ülkelerin emekçilerinin Sovyet Rusya ile dayanışmasının güçlenmesine katkı yapacak ve sömürge ve bağımlı ülkelerin halklarının emperyalizme karşı mücadelelerinde büyük bir yardım olacaktı. Parti kongresi, Lenin'i destekliyor ve Buharin ve Pyatakov'un Bolşevizm karşıtı görüşlerini reddediyordu.

Parti programının ekonomiyle ilgili bölümünde, genel devlet plânı temelinde, ülkenin üretim güçlerini sosyalist iş disiplinini oluşturacak ve kitlelerin halk ekonomisinin gelişiminde kendiliğinden faal olmalarını artıracak biçimde geliştirme gerekliliğinden söz ediliyordu.

Yine Lenin tarafından formüle edilen toprak sorununa ilişkin olarak, tarım ekonomisinin sosyalist dönüşümüne yönelik bir dizi önlem öngörülüyordu: Sovyet ekonomilerinin kurulması, ortak toprak işleme ve tarım işletmeleri için kooperatiflerin olabildiğince azamî düzeyde desteklenmesi. İçsavaş yıllarında Lenin bu soruyla yoğun olarak ilgilenmişti. Şubat 1919'da hükümet tarafından kabul edilen "Sosyalist toprak yönetimi ve sosyalist tarım ekonomisine geçiş önlemlerine ilişkin tüzük" üzerine çalışan komisyonu yönetiyordu. VIII. Parti Kongresinde, köylü temsilcileriyle yapılan toplantılarda ve kongrelerde, kolektif ekonomiye geçmenin gerekliliğini açıklıyor ve bu geçişin yollarını gösteriyordu.

Lenin, küçük çiftçi ekonomisinin, köylülerin açlıktan çıkmasının bir yolu olmadığını gösteriyordu. Yalnızca onların birleşmeleri ve tarım ekonomisinde makinelerin ve bilimsel işletme yöntemlerinin kullanılması ile toplumsal büyük üretime geçiş, tarım ekonomisinde gerekli olan üretimi artırabilir ve köylülerin refaha ulaşmasını sağlayabilirdi. Lenin, bunun "ekonominin kalkınması ve iyi-

41 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.143

leşmesi, güçlerden tasarruf edilmesi için, Kulaklara karşı, asalaklığa ve sömürüye karşı en önemli araç" olduğunu söylüyordu.[42]

Kolektif ekonomilerin kurulmasının temel ilkesi, Lenin'e göre, gönüllülüktü. Köylülerin kolektif ekonomilere girmesi için bir zorunluluk olmayacaktı. Münferit ekonomi karşısında kolektif ekonominin yararlarını somut olarak göstererek ve yalnızca propaganda ve ajitasyon ile iknaya çalışmayıp, ayrıca ve esas olarak kolektif ve devlet ekonomilerini örnek biçimde örgütleyerek ve çevredeki köy halkına bu ekonomilerin yardımı ile onları, yavaş yavaş toplumsal üretim yoluna götürmek gerekiyordu. Lenin, tarım ekonomisinin kolektifleştirilmesinin kendi akışında ve kendiliğinden gerçekleştirilemeyeceğini belirtiyordu. Bu davayı, tarım kooperatiflerine ve işletmelere en büyük devlet desteğinin verilmesini sağlayarak Partinin ve hükümetin örgütlemesi gerekiyordu.

Lenin, köylü kitlesinin birleşmiş tarım ekonomisi yolunu izlemesinin en önemli koşullarından birini, zorunlu maddi ve teknik temelin yaratılmasında görüyordu. VIII. Parti Kongresinde, "yarın 100 000 birinci sınıf traktör getirdiğimizde, bunlar için benzin ve sürücü tedarik ettiğimizde (bunun bir düş olduğunu çok iyi biliyorsunuz), orta halli bir çiftçi 'ben komünden yanayım' (yani komünizmden yanayım) diyecektir."[43]

Lenin'in tüm bu tezleri, daha sonra üzerinde çalıştığı kooperatif plânının; tarım ekonomisinin sosyalist zeminde dönüşümüne ilişkin somut plânın temelini oluşturuyordu.

Parti programında, kültürel yapı ve halkın maddi refahının artması sorunları önemli bir yer tutuyordu. Parti programında, halk için gerekli olan gıda maddelerinde miktar olarak artış, konutlarda iyileşme, ücretleri düşürmeden çalışma saatlerinin kısaltılması, sağlık ve sosyal sigorta alanında bir dizi önlem öngörüyordu.

Lenin'in hazırladığı ve RKP(B) VIII. Parti Kongresi tarafından kabul edilen ikinci Parti programı, dünya tarihinde önemli bir yere sahiptir. Bu, tarihte, iktidardaki komünistlerin ilk programıydı; sosyalist toplumun yapılanmasına ilişkin görevleri ve yolları belirliyordu. Devrimci teorinin gelişiminde yeni ve önemli bir adımdı ve üzerinde çalışılması, değeri biçilmez bir kazanımdı, hatta, Sovyet ülkesinin Komünist Partisinin ve öncelikle de bu programın yaratıcısı V.İ.'nin büyük bilimsel başarısıydı

RKP(B) programına, proleterya enternasyonalizmi ruhu, işçi sınıfının ulusal ve enternasyonal bütünlüğü fikri hakimdi. Lenin ve Parti, Sovyet Rusya' da sosyalizmin yapılanmasını her zaman tüm dünyanın işçi sınıfının çıkarlarına uygun Sovyet halkının büyük bir enternasyonal görevi olarak görüyordu. Lenin şöyle diyordu: "Bildiğimizden de çok sayıda müttefiğimizin ve dostumuzun bulunduğu bir dizi ülkede programımızın salt çevirisinin dünya proletaryasının bir kısmını oluşturan Rusya Komünist Partisinin ne yaptığına ilişkin soruya en iyi yanıt olacağına inanıyoruz. Programımız, işçilerin 'yoldaşlar, arkadaşlar, bu bizim davamızı anlatıyor' diyeceği bir belge olacaktır."[44]

42 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.28, s.171
43 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.29, s.200
44 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*,, c.29, s.208

Ülkenin birçok yerinde savaşın alevlendiği, emperyalistlere ve Beyaz Muhafızlara karşı zorlu mücadelelerde Sovyet iktidarının varolup olmamasına yönelik soruya karar verildiği bir durumda, ikinci Parti programı, Lenin'in ve Partinin Sovyet halkına, yeni düzenin yaratacağı devrimci fırsatlara, emekçi kitlelerin cesaretine kesin inancını dile getiriyordu.

RKP(B) VIII. Parti Kongresi'nin ülkede Partinin politikasına ve orta halli çiftçilerin koşullarına ilişkin soru Rusya'da sosyalizmin geleceği açısından çok büyük önem taşıyordu. Orta halli çiftçilerin Sovyet iktidarına yüzlerini dönmeye başladıkları 1918'in güzünde, Lenin, bu yönelişi güçlendirmek ve onlarla sağlam ittifak kurmak için nötralize etmek gerektiğini belirtiyordu. Proletarya diktatörlüğü koşullarında sınıf mücadelesinin deneyimlerini dikkate alarak, yeni bir siyasî sloganı gündeme getiriyordu: "Orta halli çitçilerle uzlaşmayı hedeflemeyi, bu arada, Kulaklara karşı mücadeleden bir an bile vazgeçmemeyi ve yalnızca sağlam ve güvenli şekilde köydeki yoksulluğa dayanmayı bilmek gerekir."[45] V.İ.'nin girişimi üzerine, orta halli çiftçilerle ilişki sorunu RKP(B) VIII. Parti Kongresinde tartışmaya açıldı. Köyde çalışma üzerine verdiği bir raporda, Lenin Partinin işçi sınıfının orta halli çiftçilerle ittifakı yönünde yol alacağını gösteriyordu.

Kır yoksullarına devrimden sonra toprak dağıtılması ve maddi yardım yapılması sonucu, çok sayıda yoksul çiftçi orta halli çiftçilere dönüştü. Lenin, onların artık köy halkının çoğunluğunu oluşturduğunu söylüyordu. İşçi sınıfının iktidarda kendini kanıtlaması ve sosyalizmin yapılanması, köylülerin ana kitlesi proletaryayı desteklemeseydi, orta halli çiftçilerin sosyalist yapılanmaya katılımı olmasaydı mümkün olmazdı, diyordu. Lenin, orta halli çiftçiler Kulaklarla aynı görülemez, Kulaklara karşı alınan önlemler onlara uygulanamazdı. *"Orta halli çiftçilere karşı şiddet yöntemi uygulamak, en kötü zararları verir."*[46] Onların güvenini kazanmak, ihtiyaçlarına karşı duyarlı olmak ve onları proleter iktidarın politikasının doğruluğuna inandırmak gerekir.

Lenin'in VIII. Parti Kongresindeki raporu ve orta halli çiftçilerin konumu hakkındaki karar, Marksizm teorisini toprak sorunu çerçevesinde geliştiriyordu ve kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde Komünist Partisinin politikasına önemli bir katkıydı. Orta halli çiftçiler katmanı fiilen tüm ülkelerde varolduğundan, Lenin'in teorik düşünceleri ve pratik talimatları, işçi sınıfı aracılığıyla iktidarın ele geçirilmesinin ardından proletaryanın orta halli çiftçilere tavrı sorunu açısından büyük önem taşımaktadır.

V.İ., Parti Kongresinde yerel örgüt delegelerinin konuşmalarına büyük ilgi gösteriyordu. Tartışmayı bitirmek isteyen başkanı delegeler protesto etmeye başladığında, Lenin de onları destekledi ve tartışmaya devam edildi. Lenin, delegelerden köylü F.D.Panfilov'un, gündemdeki süreyi aşarak konuşmasını sürdürmesini öneriyordu. Panfilov, köydeki durumu anlatıyor ve bazen kendilerine köyü tanımayan, köylülerin ihtiyaçlarını bilmeyen ajitatörlerin gönderildiğini belirtiyordu. F.D.Panfilov anılarında, mola verildiğinde, Demyan Bedni'nin kendisine geldiğini ve onu Lenin'e götürdüğünü anlatıyordu. V.İ., "teşekkürler yaşlı dostum, bize önemli bir malzeme verdin" diyordu. Her kongre ve konfe-

45 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.28, s.186/187
46 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.29, s.196

ransta olduğu gibi, Lenin oturumlara ara verildiğinde, delegeler arasında dolaşır, onlarla yerel örgütlerdeki durum hakkında konuşur ve oradaki yaşam, orta halli çiftçilerin tavrı ve köydeki komünistlerin faaliyeti hakkında ayrıntılı bilgi alırdı.

RKP(B) VIII.Parti Kongresinin gündemindeki önemli konulardan biri, askerî durum ve partinin askerî politikasıydı. Bu alanda MK'nın izlediği Lenin çizgisi, Partinin kabul ettiği Parti programında ve MK'nın askerî soruna ilişkin tezlerinde dile getirilmişti. İçlerinde V.M.Simirnov, G.İ.Safarov, G.L.Piyatakov gibi eski "sol komünistlerin" yer aldığı "askerî muhalefet" adındaki grup MK'nın çizgisine karşı çıkıyordu. Askerî muhalefet, Kızılordu'da eski askerî uzmanların yönetici konumda görevlendirilmeleri gerekliliğini reddediyor ve orduda merkeziyetçiliğe ve katı disipline karşı çıkıyordu. O zamanlar bu yanlış görüşler, muhalif gruplaşmalarla ilişkileri olmayan içlerinde K.Y.Voroşilov, F.I.Goloşçokin, A.F.Miyasnikov'un da yer aldığı çok sayıda Parti emekçisi tarafından paylaşıldı. V.Simirnov tarafından ortaya atılan "askerî muhalefet" tezleri, Parti kongresindeki askerî bölümün çoğunluğu tarafından benimseniyordu.

Lenin, Parti Kongresinin genel toplantısında yaptığı askerî soruna ilişkin ikna edici ve etkileyici konuşmasında, "askerî muhalefet" tezlerinin doğru olmadığını gösteriyor ve sert eleştiriyordu. Aynı zamanda, Goloşçokin ve Voroşilov'ın tavırlarını eleştiriyordu. Lenin, 10.ordunun ve bizzat Voroşilov'un cesaretine işaret ediyor; MK'nın emirlerine karşı gelmenin, eski askerî uzmanların bilgi ve deneyimlerinin kullanılması karşısında Zarizin cephesinin liderlerinin hafife alınmasının ve partizanlık unsurlarının cephede büyük kayıplara yol açabileceğinin altını çiziyordu. Lenin, aynı hatayı Ukrayna'da Piyatakov ve Bubnov'un yaptığını söylüyordu.

"...eski partizanlığı yaşatıyorlar", diyordu Lenin, muhalefetin tezlerini savunanlara. "... konuşma kürsüsüne böyle çıkarsanız ve Parti Kongresine anlatırsanız, tüm Parti çizgisine ve tüm Parti programına karşı gelmiş, eski partizanlığı savunmuş olursunuz. Bütünüyle askerî uzmanlara karşı olan tezleri ortaya koyarsanız, tüm Parti taktiğine karşı gelmiş olursunuz. Çelişkinin kaynağı budur."

Lenin, düzenli bir ordunun önplânda olması gerektiğini vurguluyordu. Partizanlığı nihaî olarak tasfiye etmek ve orduda katı bir askerî disiplin yaratmak gerekiyordu. Lenin, orduda gerekli olan proleter varlığın ve komünist etkilerin güçlendirilmesine büyük önem veriyordu. Parti kongresi, Troçki aracılığıyla Parti çizgisinin değiştirilmesini sert bir dille eleştiriyordu; bunlar, orduya yönelik görevlendirmelerde sınıfsal seçim ilkesinin yaralanmasında ve Parti yönetiminin ordudaki rolünün azaltılmasında dile geliyordu. Parti tarafından kabul edilen askerî soruna ilişkin kararda, Komünist Partisinin askerî politikasının esasları formüle edildi.

RKP(B) VIII.Parti Kongresi, 23 Mart'ta çalışmalarını tamamladı. Lenin yaptığı kısa konuşmasını şu sözlerle tamamladı: "...Rusya devriminin ektiği tohum, Avrupa'da yeşeriyor. Bu bizde, mutlak, sarsılmaz bir inanç oluşturuyor: Karşılaşabileceğimiz denetimler ne kadar zor olsa da, son bulacak olan uluslararası emperyalizmin vahşetinin yaşatacağı acılar ne kadar büyük olsa da, bu vahşet sona erecek ve sosyalizm tüm dünyada zafer kazanacaktır."[47]

47 Vİ.:*Bütün Eserleri*, c.29, s.210/211

Kızılordu'nun Elde Ettiği Önemli Zaferler

1919 yılı, Sovyet devleti için en zor sınavları verdiği bir yıldı. Karşıdevrim, Sovyet Cumhuriyetinin karşısına büyük güçlerle çıkıyordu. 1919 yılının başlarında, Beyaz Muhafızların ve saldırganların ordusu bir milyonun üstündeydi. Müttefik ordularının üst düzey komutanları, tüm Sovyet karşıtı güçlerinin koordineli bir biçimde saldırması kararı veriyor ve "Rusya'nın tüm sınırlarından başlayan ve yoğun olarak *Bolşevizmin kalbi, Moskova'ya yönelik genel bir saldırıya* girişmeyi gerekli görüyordu."[48]

Düşman altı cepheden aynı anda saldırıyordu. İtilaf devletleri tarafından iyi donatılmış olan Beyaz Muhafız birlikleri Sovyet Cumhuriyetinin hayatî önem taşıyan merkezlerinin yakınına kadar gelmişlerdi ve devrim açısından çok büyük tehlike yaratmışlardı. Nisan 1919'da Kolçak'ın orduları Kazan, Simbirski ve Samara'dan 85-100 kilometre uzaktaydı. Ekim ayının ilk yarısında, Denikin'in birlikleri Oryol'u işgal ediyor, Tula vilayetine çekiliyor ve Sovyet devletinin başkenti Moskova için doğrudan tehlike yaratıyordu. General Yudeniç, iki kez, Mayıs ve Ekimde Petrograd kapılarına dayanmıştı.

Bu zor dönemde, ülkenin savunmasına yönelik örgütlenmede Lenin çok önemli rol oynuyordu. Çok önem taşıyan Parti dokümanları hazırlıyordu, bunlar, Partinin ve halkın tüm kuvvetlerinin seferber edilmesine yönelik savaş programını oluşturuyorlardı: "Doğu cephesindeki durumla bağlantılı olarak RKP(B) MK'sının tezleri", tüm Parti örgütlerine RKP(B) MK'sının mektubu "Herkes, Denikin'e karşı mücadeleye!", vd.

Lenin, komünistleri, Sovyet militanlarını ve tüm işçi ve köylüleri, kuvvetlerini birleştirmek faaliyetini devrimci biçimde örgütlemeye çağırıyordu. Lenin, Parti ve Sovyet örgütlerine, halka durumu anlatma, silah altına alma, ajitasyon çalışması yapma, en hızlı şekilde askerî eğitime tâbi tutma görevlerini veriyordu. Tüm işçileri, cephelere göndermek, Kızılordu'nun ihtiyaçlarını gidermek için azamî destek sunmak, orduda siyasî çalışmayı artırmak ve en üst seviyede askerî disiplin ve askerî gözü peklik sağlamak gerekir diyordu.

Lenin, Cumhuriyetin Devrimci Savaş Konseyi ve üst komuta düzeyi ile her gün bağlantı halindeydi, onların faaliyetlerini yönetiyor ve kontrol ediyordu, MK'nın ve Sovyet hükümetinin stratejik hedeflerinin ve askerî direktiflerinin gerçekleştirilmesini sağlıyor ve en önemli askerî operasyonların hazırlanması ve yürütülmesi sorunlarıyla ilgileniyordu.

Cumhuriyetin Devrimci Savaş Konseyine tekrar tekrar eleştiriler yöneltiyor ve çalışmasındaki gevşekliğe ve en önemli kararların, en önemli önlemlerin alınmasında gecikildiğine işaret ediyordu. Lenin, 16 Eylül 1919'da Cumhuriyetin Devrimci Savaş Konseyine "sakinleşmek ve yine sakinleşmek, bu kötü bir taktiktir. Bundan ortaya bir 'sakinleşme oyunu' çıkıyor", diye yazıyordu. "Görüldüğü üzere, bizim Cumhuriyetin Devrimci Savaş Konseyi 'emir veriyor', ama, emredilenin *yerine getirilip getirilmediğini* denetlemek istemiyor ya da denetleyemiyor. Bu genel olarak bizim günahımız olduğunda, savaş yenilgi ile aynı anlama gelecektir." Lenin, Cumhuriyetin Devrimci Savaş Konseyinden, "*uy-*

48 Tarihi-diplomatik arşiv, Fonlar 376, dok..34, sayfa 107-125, Rusça. Belge, ele geçirilen Alman Arşivlerinde bulunmuştur.

kuya dalmış çalışma temposunu bir yana bırakmayı" ve cephelerdeki durumun iyileştirilmesine yönelik aktif önlemler alınmasını talep ediyordu.[49]

Lenin sistematik olarak resmî askerî bilgiler aldığından, binlerce yoldan doğrudan cephe ile bağlantı kurduğundan, cephelerdeki, ordudaki ve savaş cephesinin münferit bölümlerindeki durum hakkında bilgisi çok derindi. Lenin'in yapıtları, konuşmaları ve askerî yazışmaları, onun savaşın durumu ve gelişim perspektiflerine ilişkin öngörülerinin kuvvetli olduğunun kanıtıdır; sahip olduğu bilgi, savaşa ilişkin temel strateji ve taktik sorunlarına yönelik düşüncelerini ve öngörülerini dile getirmektedir. Komutanlara, cephelerdeki ve ordudaki Devrimci Savaş Konseylerine, MK'nın yetkililerine ve yerel örgütlere yazdığı mektuplar ve gönderdiği telgraflar, Sovyet devletinin savunmasını ne kadar derin bir bilgiyle yönettiğini somut olarak göstermektedir.

Stalin'in kendisine sorulması üzerine, Lenin'in savaş hakkında uzman olmadığı, olayların V.İ.'nin gerçekten askerî bilimini tanımadığını doğruladığını ve "bize yol gösterecek savaşa ilişkin bir dizi ilkesel miras bırakmadığını" söylemesinin hiçbir haklı yanı yoktu. Stalin, Lenin'in Kızılordu'nun yapılanmasında, müdahalecilerin ve Beyaz Muhafızların püskürtülmesinin örgütlenmesinde rolünü küçümsüyordu. V.İ., kuşkusuz dar anlamda bir askerî uzman değildi. Kendine özgü mütevazi tavrı ile şöyle söylüyordu: "Hiçbir şekilde askerlik bilimini tanıdığımı iddia etmiyorum." Ama gerçekten de savaş hakkında çok inceleme yapmıştı ve savaş tarihini çok iyi biliyordu. Meslekten askerler bile onun askerlik biliminin en karmaşık ve en özel sorunlarıyla başa çıkmasına hayret ediyorlardı.

Lenin, yeni tarihsel koşullara uygun bir şekilde devrimci teorinin gelişmesine katkıda bulunarak, Marksist öğretiye savaş ve ordu hakkında önemli bir katkıda bulunuyor ve Sovyet askerlik biliminin ve Sovyet savaş sanatının temel taşlarını oluşturuyordu. Emperyalizm aşamasında savaşların karakterine, modern savaşta sosyoekonomik ve ahlakî faktörlerin önemi ve halk kitlelerinin rolüne, proletaryanın silahlı mücadelesinin yöntemleri ve biçimlerine, proleter diktatörlüğün silahlı kuvvetlerinin yapılanmasına, vb. yönelik sorular üzerinde çalışıyordu.

Marksizme dayanarak, savaşa ilişkin sorunların çözümüne yöneliyordu. Yazılarında ve askerî direktiflerinde, sosyalist devletin karakterine ve ordusunun görevlerine; yeni tipte bir ordunun görevlerine uyan yeni, Sovyet askerlik biliminin en önemli tezleri formüle edilmişti. Askerî strateji sorunlarının çözümünde, Komünist Partisinin taktiğinden hareket ediyordu; Lenin şöyle diyordu: "Strateji, politikaya tâbidir; birbirleriyle ayrılmaz biçimde bağlıdır." Aynı zamanda, savaşın özel yasalarını dikkate alıyordu. Marksist diyalektik yöntemi başarıyla askerî yönetim sorunlarının çözümüne uygularken, Kızılordu'nun stratejisini, tüm faktörleri tüm yönleriyle, hem Kızılordu'nun hem de düşmanın kuvvet ve fırsat ilişkisinin analizini dikkate alarak oluşturuyordu

Doğru bir stratejik yönetimin en önemli koşulu olarak, askerî temel görevi ortaya koyabilme ve çözümü için çabaları en üst düzeyde tutabilme becerisini görüyordu. Ortaya çıkan siyasî ve askerî durumu ayrıntılı olarak araştırıyor ve söz konusu cephenin önemini ve ana saldırının yapılacağı yönü zamanında belirliyordu. Ülkenin her tarafının düşmanla çevrili olduğu, tüm cephelerde aynı

49 Bkz.V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.396, 397

zamanda aktif olmak için güçlerin yeterli olmadığı bir durumda, ana saldırıyı gerektiren yönün belirlenmesi özel, hayatî bir önem kazanıyordu, böylece, kuvvetleri ana cepheye yoğunlaştırmak mümkün olabiliyordu.

Lenin'in Volga'yı savunma, Ural ve Sibirya'yı geri alma talimatları, Sovyet birliklerinin Kolçak'a karşı mücadelede stratejik görevlerini belirliyordu. Doğu cephesinde Kızılordu'nun saldırılarının en üst düzeye tırmandığı anda üst düzey komutanlar Vazetis ve Troçki'nin bu saldırıyı Belaya kıyısında kesmeyi ve birlikleri güney cephesine göndermeyi önerdiklerinde, Parti MK'sı Lenin'in girişimi üzerine bu öneriyi kesin olarak reddediyordu. Lenin, doğu cephesi komutanlığından, Ural'a saldırıyı zayıflatmamayı, aksine büyütmeyi ve güçlendirmeyi ve böylelikle görevlerini yerine getirmeyi güvence altına almayı talep ediyordu.

1919 güzünde Sovyet birlikleri Ural'ı alıyor ve Sibirya içlerine doğru ilerliyorlardı. "Sevgili yoldaş, kendisine inandığımız ve güvendiğimiz liderimiz!" diye yazıyorlardı doğu cephesinden Kızılordu'dan. "Kışa kadar Ural'ı geri almayı emrettin. Senin verdiğin savaş emri yerine getirildi. Ural bizim, şimdi Sibirya'ya gidiyoruz.

Senin emrin üzerine, bize eşit olmayan bir düşmana karşı mücadeleye ilk kez girmiyoruz, biz her zaman yendik; çünkü mücadelemizin adil ve haklı olduğuna ve devrimin zaferine yürekten inanmıştık."

24 Ağustos'ta Lenin, "Kolçak'a karşı kazanılan zafer vesilesiyle işçi ve köylülere mektup" yazıyordu; bu mektupta, elde edilen başarılardan memnun olmayan Sovyet insanlarına, tüm kuvvetlerini toplamaya, düşmanı nihaî olarak yok etmeye, Kolçak ve dış kuvvetleri Sibirya'dan atmaya çağırıyordu. Düşmanları nihaî olarak yenmek ve Kolçak rejiminin neden olduğu acıların bir daha tekrarlanmaması için Lenin, tüm işçi ve köylülerin Kolçak'a karşı mücadelede kazandıkları deneyimlerden çıkarmak zorunda oldukları en önemli derslere işaret ediyordu. Lenin, güçlü bir Kızılordu'ya ihtiyaç olduğunu; onun, büyük devlet buğday stokları yaratmak, en katı devrimci düzeni korumak ve Sovyet iktidarının yasalarını ve kurallarını izlemek için gerekli olduğunu söylüyordu; Menşevik ve sosyaldevrimcilerin Kolçak çetesinin suç ortakları olduklarını ve asıl olanın, işçi sınıfının ve emekçi köylülerin ittifakının tüm yollarla güçlenmesi gerektiğini unutmamak gerekiyordu.

Lenin'in mektubu, doğu cephesindeki Sovyet birliklerine yeni güç veriyordu. Kolçak'ın cephe gerisinde partizan savaşının bayrağı daha da alevleniyordu. Lenin, illegal çalışmaya ve düşmanın cephe gerisinde partizan hareketinin gelişmesine büyük önem veriyordu ve Sibirya'daki partizan bölüklerinin Kolçak birliklerine karşı eylemleriyle çok ilgileniyordu. Partinin illegal örgütlerinin desteklenmesi için, Parti militanlarından oluşan bir büyük grup Sibirya'ya gönderildi. MK'nın talimatı üzerine, Kızılordu birlikleri ile birlikte hareket eden partizan bölükleri büyük gruplara dönüştürüldüler.

Lenin, Yudeniç'in 1919 yazındaki saldırısında tehlikeli bir durumun oluştuğu Petrograd cephesine büyük önem veriyordu. Onun önerisi üzerine, MK, bu cepheyi "en önemli cephe" olarak ilan ediyordu. Petrograd'ın savunması için, Savunma Konseyinin doğrudan kontrolü öngörüldü. Bu cephenin güçlendirilmesini Lenin bizzat izliyordu. Yudeniç'i hızlı ve kararlı biçimde yok etmek için her

yolu deneme direktifini veriyordu. Ağustos 1919'da, Kızılordu Yudeniç birliklerini yenilgiye uğrattı ve Estonya'ya geri gönderdi.

Lenin'in katılımıyla, 1919 yazında Sovyet iktidarına karşı hücüma geçen Denikin'e karşı mücadele için stratejik plânlar üzerinde çalışıldı. Lenin, ülkenin güneyindeki mücadelelerin seyrini dikkatle izliyordu. Denikin'in çeteleri, aceleyle başkente giriyordu. Düşman, hızla zafer elde edeceğini hesaplıyordu. Burjuva basını Moskova ve Petrograd olayını birçok defa bildiriyordu. Sovyet Rusya'nın dışardan gelen askerî saldırı ve içsavaş yıllarında 1919'un Eylül ve Ekim ayları en zor geçen aylardı. Bu tehlikeli günlerde, Lenin'in korkusuzluk, sabır, güçlülük, öngörü, kitleleri düşmana karşı mücadeleye yöneltme becerisi gibi tipik özellikleri gündeme geliyordu. Bu niteliklerin kaynağı, Sovyet sisteminin yenilmezliğine olan inançtı.

Parti MK'sı, güney cephesinin güçlenmesi için bir dizi önlem alıyordu. Lenin, birliklerin kaydırılmasını, teçhizatı ve cephaneyi yakından izliyordu. "MK'nın direktifi: Tüm cepheleri, güney cephesi lehine kaydırmak" diye yazıyordu güney cephesinde bulunan 5.ordunun Devrimci Savaş Konseyine ve onlardan Türkistan cephesindeki komutanlığa ve olabildiğince çok sayıda birliği güney cephesine taşımayı sağlayacak olağanüstü önlemler alınmasını talep ediyordu. Lenin, güney cephesine göndermek için bir bölük oluşturmuş olan ve güçlenmek için herkesin orduya katılmasını rica eden İvanovo-Vosnessensk komünistlerinin temsilcisini 25 Ekim'de kabul ediyordu. V.İ. onaylıyor ve güney cephesi Devrimci Savaş Konseyine şöyle yazıyordu: "birbirlerini kaybetmemeleri, doğru ve titiz biçimde dağıtılmaları için, yoldaşlara sıcak bir dille ve çok rica ederek tüm önlemleri almalarını emredin. Bu mektuba yanıtınızı ve yoldaşların nasıl ve nerede görevlendirildiği hakkında bilgi vermenizi önemle rica ediyorum."

Parti MK'sının ve bizzat Lenin'in muazzam örgütsel çalışması sayesinde, işçi sınıfının kahramanca çabaları ve Kızılordu'nun fedakârlığı sayesinde, Ekim ayının ikinci yarısında güney cephesinde bir dönüşüm yaşanıyordu: Kızılordu, Denikin birliklerine karşı saldırıya geçiyordu. Lenin'in stratejisinde, zaferin elde edilmesinde ana araç olarak kararlı saldırı fikri yatıyordu. Güney cephesinin Sovyet birlikleri ilk zaferlerini elde ettiklerinde, Lenin, bu saldırıyı küçük kısmî bir saldırıdan nihaî zaferi getirecek kitlesel bir saldırıya dönüştürme gerekliliğine işaret ediyordu.

Lenin, askerî liderlerden, tüm silah tiplerine, tüm savaş araçlarına ve savaş yöntemlerine hakim olmalarını talep ediyor ve savaşta çeşitli yöntemleri başarılı biçimde uygulamanın önemli olduğunu belirtiyordu. Askerlik biliminin önüne pratikten kaynaklanan yeni sorunlar koyuyordu ve ordunun önemli ve değerli kararlar almasını sağlıyordu. Talimatı üzerine, örneğin torpidobotları bölüğünü Kuzey denizinden Marien su yolu sistemi ile Volga'ya aktarılıyor, torpido bölükleri, Volga filosuna dahil ediliyor ve Beyaz Muhafızlara karşı mücadeleye büyük yardımları oluyordu. Güney cephesindeki Mamontov'un süvari birliğini yararak tasfiyesi için araçlar üzerinde titizlikle düşündükten sonra, Devrimci Savaş Konseyinin dikkatini alçak uçuş yapan uçakları Beyaz süvarilere karşı kullanmaya yöneltiyordu. Güney cephesindeki Devrimci Savaş Konseyinin stratejik-operatif, hareketli ordu grubu olarak ilk süvari ordusunu kurma girişimini de destekliyordu.

Aralık 1919'da, Kızılordu, Denikin'in ordularını büyük yenilgilere uğratıyor, Karkov, Kiev, Donez Havzasını kurtarıyor ve Don kıyısında Rostov yönünde atak saldırıya geçiyordu. 28 Aralık'ta Lenin "Denikin'e karşı zafer vesilesiyle Ukrayna işçi ve köylülerine mektubunu" yazıyordu. Denikin'in ordularını nihaî olarak yenmek ve Ukrayna işçi ve köylülerini büyük toprak sahipleri ve kapitalistlerin boyunduruğundan tümüyle kurtulmak için, tüm kuvvetlerini bir araya toplamaya çağırıyordu.

Geçiş Dönemine İlişkin Teorik Sorunlar

Lenin, müdahalecilere ve Beyaz Muhafızlara karşı mücadeleyi örgütlerken, teorik sorunlar üzerinde çalışmaya devam ediyordu. Marx ve Engels'in yapıtlarını tekrar tekrar inceliyor; sosyalizmin siyasî, iktisadî ve tarih sorunlarını içeren kitapları okuyor, önemli yabancı gazete ve dergileri takip ediyor, teorik önemi büyük olan makaleler ve broşürler yazıyor, konuşmalar yapıyordu. N.K.Krupskaya "Çok önemli bir zamanda, ülkenin bir dönüm noktasında bulunduğunda, İlyiç'in çalışma odasına girdiğimde, orada nasıl oturup Marx ve Engels'i tekrar okuduğunu görüyordum. İlyiç'in bu savaşın ortasında teoriyle ilgilenebilmesi beni her zaman hayrette bıraktı; teoride, pratik sorunların çözümünü arıyordu."

Lenin, ilk Parti yüksek okulu olan komünist Y.M.Sverdlov Üniversitesine çok önem veriyordu. Üniversitenin öğrenim plân ve programının hazırlanmasına dolaysız olarak katılıyordu. V.İ., her dersin hayatla, pratikle bağlantılı olması gerektiğini vurguluyordu.

Lenin o zamanlar kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi, proletarya diktatörlüğü sorunu üzerinde yoğunlaşıyordu. Haziran 1919'da, komünist Subbotnik'e[50] adadığı "Büyük girişim" başlıklı meşhur makalesini yazıyordu. 1919 güzünde "Proletarya diktatörlüğü" başlıklı broşürün ayrıntılı bir plânını hazırlıyor ve "Proletarya diktatörlüğü aşamasında iktisat ve siyaset" başlıklı makalesini yazıyordu. Aralık 1919'da "Kurucu meclis seçimleri ve proletarya diktatörlüğü" başlıklı broşürü yayınlandı. 1920 yılının başlarında "Yüzyıllık eski düzenin yıkılışından yenisinin kurulmasına" ve "Moskova-Kazan demiryolundaki ilk Subbotnik'ten 1.Mayıs'taki Genel Rusya Subbotnik'ine" başlıklı çalışmalarını hazırladı.

Lenin, bu çalışmalarında halk kitlelerininParti liderliğinde yaratıcı faaliyetinin deneyimlerini, proletarya diktatörlüğü deneyimlerini genelleştiriyordu; burada, kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemine yönelik Marksist öğretiyi geliştiriyordu ve yeni toplumun yapılanmasına ilişkin çok önemli sorunları aydınlatıyordu. Rusya'daki işçi sınıfı diktatörlüğünün deneyimlerinin enternasyonal önemini vurguluyor ve bu deneyimleri tüm ülkelerin komünistlerinin ortak malı yapmak gerektiğini belirtiyordu. Rusya'daki proletarya diktatörlüğünün, kendine has belli özellikleri olduğunu, zira küçükburjuva ve ekonomik açıdan geri bir ülkede kurulduğunu belirtiyordu. Ama proletaryanın iktidarı ele geçirmesinden önce, Rusya'daki toplumsal ekonominin ve ana sınıfların temel biçimlerinin, herhangi bir kapitalist ülkedekinin aynısı olduğunu; bu nedenle, bu özelliklerin hiçbir şekilde en önemli çelişkiyi gizlemediğini söylüyordu.

50 Rusça "Subbota"dan-Cumartesi. *Redaksiyon*

Hayat ve mücadele, Lenin'in tezinin doğruluğunu tümüyle kanıtladı. Bu nedenle, reformistlerin ve revizyonistlerin Lenin'in proletarya diktatörlüğü teorisinin yalnızca Rusya'da uygulanabilir salt bir Rusya teorisi olduğu iddialarının hiçbir eleştiriye değer yanı yoktur. Kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminin, proletarya diktatörlüğünün Marksist-Leninist öğretisi, tüm enternasyonal komünist hareket için bir eylem kılavuzudur.

Lenin, kapitalizm ve sosyalizm arasındaki geçiş döneminin bu her iki sosyoekonomik formasyonların çizgilerini ve özelliklerini mutlaka taşıması gerektiğini; yenilen, ama yok edilmeyen kapitalizm ve oluşmakta olan komünizm arasında yalnızca bir mücadele dönemi olabileceğini yazıyordu. Toplumsal ekonominin araştırılan evredeki üç ana formasyonu şunlardır: Sosyalist formasyon, kapitalist formasyon ve küçük meta ekonomisi; bunlara belli sınıflar denk düşmektedir: Egemen sınıf olan proletarya, burjuvazi ve işçi sınıfı ile burjuvazi arasında gidip gelen küçükburjuvazi (öncelikle de köylüler).

Geçiş döneminde bu sınıflar varlıklarını koruduklarından, reformistlerin ve revizyonistlerin iddialarının tersine sınıf mücadelesi yok olmayacak, yalnızca biçimi değişecektir. İşçi sınıfı siyasî iktidarı ele geçirdikten sonra, sınıf mücadelesini bırakmayıp devlet aygıtını kullanarak mücadeleyi sürdürecektir.

Proletarya diktatörlüğünün bir yanı işçi sınıfının düşmanıyla, burjuvaziyle olan ilişkisiyle bağlantılıdır. İktidarda bulunan işçi sınıfı, sömürenlerin, kapitalistlerin, büyük toprak sahiplerinin ve suç ortaklarının direnişini sert, hızlı ve kararlı biçimde bastırmak zorundadır. Lenin, "bunu anlamak istemeyen, devrimci olamaz; böylelerini, proletarya liderliği ya da danışmanlığı görevinden uzaklaştırmak gerekir."[51] demiştir. Lenin, sömüren sınıfların direnişinin bastırılması görevinde şiddet yöntemleri uygulamak gerektiğinde ve bu görev çözüldüğünde, proleterya iktidarı "tüm olağanüstü önlemlerden"[52] vazgeçecektir, demiştir.

Proletarya diktatörlüğünün diğer yanı, işçi sınıfının müttefikleri, emekçi köylülerle olan ilişkisine yöneliktir. Lenin Marksizm öğretisini geliştiriyor ve şu önemli sonuca ulaşıyordu: "Proletarya diktatörlüğü, proletarya, emekçilerin öncüleri ve emekçiler içindeki sayısız proleter olmayan katmanlar (küçükburjuva, küçük toprak sahipleri, köylüler, aydınlar, vd.) ya da bunların çoğunluğu arasındaki sınıfsal ittifakın özel bir biçimidir. Sermayeye karşı bir ittifakın, sermayeyi tüm artıklarıyla yok etmek, burjuvazinin direnişini ve kendilerini yenilemek nihaî olarak yenmek için bir ittifakın, sosyalizmi ebedî olarak kurmak ve güçlendirmek için bir ittifakın özel bir biçimidir."[53] Bu ittifakın karakterinin özelliği, onun öncü rolünün işçi sınıfına ait olmasıdır.

Proletarya , iktidarı ele geçirdikten sonra, köylülerdeki dalgalanmayı tümüyle aşmak, onu nihaî olarak burjuvaziden koparmak, sosyalist yapılanmaya çekmek ve onun sosyalist büyük üretime geçişini gerçekleştirmek zorundadır. Bu görevi yerine getirmek için, işçi sınıfının köylülerin ikili karakterini dikkate alması; emekçi köylü ve mal sahibi köylü, çalışan ve ticaret yapan köylü, zahmet çeken ve spekülasyon yapan köylü arasında bir ayrım yapması, araya bir sınır koyması gerekmektedir.

51 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.29, s.377
52 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.318; krş.s.211/212
53 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.29, s.370

Lenin, proletarya diktatörlüğünü yalnızca şiddetle sınırlayarak yozlaştıran kapitalizmin savunucularına ve her türden revizyonistlere kararlı biçimde karşı çıkıyordu.

Lenin, "Proleterya diktatörlüğünün karakteri, tek başına şiddette ve asıl olarak şiddette değil; asıl karakteri, emekçilerin, proletaryanın öncüsünün, onun tek liderinin, proletaryanın ilerici bölümünün örgütü ve disiplinidir. Hedefi, sosyalizmi kurmak, toplumun sınıflara ayrımını ortadan kaldırmak, insanın insan tarafından her tür sömürüsüne son vermektir."[54] diyordu.

V.İ., proleter devletin iktisadî rolünün sosyalist yapılanma sürecinde giderek artacağını tahmin ediyordu.

"Doğal ve kaçınılmaz olarak, proleter devrimi izleyen ilk dönemde öncelikli olarak ana ve temel görevimiz, burjuvazinin direncini aşmaktır...Ama bu görevin yanında, -giderek daha fazla oranda- pozitif komünist yapılanma, yeni iktisadî ilişkilerin yaratılması, yeni bir toplumun kurulması görevi de aynı şekilde kaçınılmazdır."[55]

Aynı Marx ve Engels gibi Lenin de, proletarya diktatörlüğünün tarihsel olarak geçici bir karakter taşıdığını, ebediyete kadar var olması gerekmediğinden ve var olmayacağından yola çıkıyordu. İşçi sınıfı, sosyalist toplumu kurmak ve insanın insan tarafından her tür sömürüsüne son vermek için, diktatörlük kurmak zorundaydı. Şöyle diyordu: "Bu hedef, bir defada gerçekleştirilemez. Kapitalizmden sosyalizme geçmek için oldukça uzun bir geçiş dönemi gerekmektedir... Bu nedenle, Marx, proletarya diktatörlüğü döneminin tamamından kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi olarak söz etmektedir."[56]

Sosyalizmde sömürücü sınıfların ortadan kalktığında, mutlak karakteri, Lenin'in sözleriyle, sömürenlerin sınıf olarak direnişinin bastırılması olan proletarya diktatörlüğü de artık bir gereklilik olmaktan çıkacaktır. Lenin, geçiş döneminde şiddetli bir sınıf mücadelesinden (sınıflar "savaşı") söz ediyor; sosyalizm, kapitalizmin kendini yenilemesi tehlikesinin ortadan kaybolması adına, "kim-kimi? sorusuna verilecek karar, bu 'savaşın' sonu ve proletarya diktatörlüğünün sonu anlamına gelecektir."[57] diyordu.

Proletarya diktatörlüğünün gerekliliği, geçiş dönemindeki küçükburjuva katmanların var olmasıyla da belirlenmektedir; bu katmanlar, proletarya ile burjuva arasında gidip gelmekte ve iktidardaki işçi sınıfının yönetici gücü ve aktif örgütsel yardımı olmadan sosyalizm yoluna gidemeyecektir. "Proletarya diktatörlüğü, *bir* sınıfın iktidarı, örgütünün ve disiplininin gücü, merkezi iktidarı..., proletaryanın köylülere ve esas olarak da tüm küçükburjuva katmanlara *liderlik edebilmesi* için gereklidir."[58] Yani köylüler ve diğer küçükburjuva katmanlar sosyalizm yoluna adım attıktan sonra, proletarya diktatörlüğü bu açıdan da artık gerekli olmayacaktır.

Lenin, Sovyet iktidarı yıllarında, *"Devlet ve Devrim"* kitabında ortaya attığı tezleri, sosyalizm koşullarında devletin ve sosyalizme geçişin işlevlerine ilişkin olarak geliştiriyordu. Sosyalist devletin, ulusal boyutta büyük üretimi örgüt-

54 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.29, s.377
55 Aynı kitap, s.408
56 Aynı kitap, c.377
57 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.80
58 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.29, s.378

leyeceğini, emek güçlerini farklı sektörlere ve işletmelere dağıtacağını ve devlete ait tüketim araçlarını geniş çerçevede emekçilere dağıtacağını"[59] yazıyordu.

Sosyalist devletin gelişimindeki tüm aşamalarda yerine getirmesi gereken temel görevlerden biri, sosyalist mülkiyetin korunmasıydı. "İşçi ve köylüler, toprağın ve fabrikaların kendi mülkiyetlerinde olduğunu ve onları kendi malları gibi korumaları gerektiğini anlamak zorundadırlar."[60] Lenin, sosyalist devletin en önemli işlevlerinden biri olarak, ne kadar emek verileceğine ve ne kadar tüketileceğine ilişkin kontrol de, sosyalist ilkenin gerçekleşmesinde görüyordu. Herkesten yeteneğine göre, herkese üretimine göre. Aynı zamanda, sosyalist devlet komünizm ruhuyla kültürel yapılanmada ve kitlelerin eğitiminde büyük bir rol oynamaktadır. Sosyalist devletin bir diğer görevi ise, sosyalizmin kazanımlarının dış düşmanlardan korunmasını sağlamaktır.

Lenin'in proletarya diktatörlüğü ve sosyalist devlet öğretisi, yeni, SBKP XXII. Parti Kongresinde kabul edilen Parti programında ayrıntılı ve tüm yönleriyle geliştirilmiştir: Proletarya diktatörlüğü devletinin tüm halkın devletine dönüşmesi, proletarya demokrasisi devletinden tüm halkın sosyalist demokratik devletine geçişi üzerine; komünizmin yapılanması döneminde sosyalist devletin işlevleri ve gelişme yolları üzerine tezlerdir.

"*Büyük Girişim*"

Dehası, hayatla sıkı bağlantısı ve Marksizmi yaratıcı biçimde ele alması, bilimsel öngörülerinin olağanüstü gücü, Lenin'in uzak geleceği görmesini sağlayan özellikleriydi.

Sovyet iktidarının ilk yıllarında, yalnızca sosyalist toplumun temeli atılmıştı, komünizmin sadece ilk zayıf nüveleri oluşmuştu. Ama Lenin'in yeni olana karşı duyarlılığı, tüm yeni olanı, ilerici olanı ve hayatta büyüyecek olanı hissetme, değerlendirme ve kararlı biçimde destekleme yeteneği, onu başkalarından ayıran başlıca özellikleriydi. O, bu nüveleri görüyor, bunların önemine işaret ediyor ve yaşamdaki yeni olguları ayrıntılı olarak analize tâbi tuttuktan sonra, sosyalizm ve komünizm üzerine ve komünist formasyonun yaratılması ve gelişimine ilişkin yasalar üzerine önemli ilkesel tezler geliştiriyordu. "Büyük Girişim" başlıklı çalışması, bu çerçevede büyük önem taşımaktadır.

10 Mayıs 1919'da Moskova-Kazan hattı demiryolu işçileri bir kitlesel Subbotnik uyguluyorlardı. İşin bitiminden sonra, hiçbir ücret almadan 4 lokomotif ve 16 vagonu onarıyor, ayrıca, çeşitli mallardan birkaç pud yüklüyorlardı. Burada, normaldeki iş verimi iki buçuk katı artmıştı. Bir süre sonra ülkenin farklı kentlerinde başka işletmelerde de Subbotnik uygulamaları gerçekleştirildi. Bunlar, işçi sınıfının Parti merkez komitesinin "devrimci biçimde çalışmak" çağrısına yanıttı. Subbotnikler, cephe gerisindeki proleter kitlelerin fedakârca çalışmalarının bir yansımasıydı ve iktidardaki işçi sınıfının yaratıcı faaliyeti, sosyalist devrimin kazanımlarının güvence altına alınması ve güçlenmesine yönelik fedakârca mücadelenin olağanüstü somut bir kanıtıydı.

59 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.93
60 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.215

Lenin, "Büyük Girişim" başlıklı çalışmasında, Subbotnikleri çok büyük önem taşıyan bir olay, *komünizmin fiilen* başlangıcı olarak nitelendiriyordu. Onlar, sosyalizmin ve komünizmin ne olduğunu,yeni toplumun yapılanmasının yollarının hangileri olduğunu pratikte gösteriyordu. "Moskova-Kazan hattı demiryolu işçilerinin komünist Subbotnik uygulaması, dünyanın tüm halklarına sermayenin boyunduruğundan ve savaşlardan kurtuluşu getirecek yeni, sosyalist toplumun çekirdek hücrelerinden biri"[61] diye yazıyordu.

Lenin, proletaryanın, kapitalizmle karşılaştırıldığında, emeğin toplumsal örgütlenişinde daha yüksek bir aşamayı temsil ettiğini ve gerçekleştirdiğini yazıyordu. Bu, konunun özüydü, komünizmin mutlak gerçekleşecek olan tam zaferinin güç ve güvence kaynağıydı. Kapitalizmde emeğin örgütlenmesi açlığı disipline etmeye, proletaryanın işini kaybetme korkusuna dayanıyordu. "Sosyalizmin ilk adımını oluşturduğu komünizmde toplumsal emeğin örgütlenmesi, -giderek daha fazla- hem büyük toprak sahiplerinin, hem de kapitalistlerin boyunduruğundan kurtulan emekçilerin kendi özgür ve bilinçli disiplinine dayanacaktır."[62] Lenin'e göre Subbotniklerin önemi, öncelikli olarak, burjuvazinin yıkılmasından çok daha zor, daha derinden, daha temelden olan bir dönüşümün başlangıcına tanıklı etmiş olmalarıydı, zira kendi tembelliği, kendi disiplinsizliği, küçükburjuva egoizmi, kapitalizmin işçi ve köylülere miras bıraktığı alışkanlıklara karşı bir zaferdi. Lenin , Subbotniklerin yeni bir iş disiplinine geçiş için, iş verimliliğinin artması ve sosyalist bir ekonominin yaratılması için işçilerin bilinçli ve gönüllü girişimini gösteriyordu.

Sosyalizmin yapılanmasının ve bunu izleyen komünizme geçişin temel sorunu, Lenin'e göre, üretim güçlerinin gelişmesiydi. Üretim güçlerinin gelişmesinde sadece ileriye doğru önemli adım atmanın, sınıfların tamamen ortadan kalkmasına, kent ve köy arasındaki, zihinsel ve bedensel emek arasındaki önemli farkların aşılmasına, "Herkesten yeteneğine, herkese ihtiyacına göre" biçimindeki komünizm ilkesinin gerçekleştirilmesine götürebileceğini vurguluyordu. Üretim güçleri açısından, komünizme geçebilmenin mümkün olacağı böyle bir duruma gelmek için, kapitalizmde ulaşılandan daha büyük bir iş verimi yaratmak gerektiğini söylüyordu. "Yeni toplum düzeninin zaferi için en önemli, en çarpıcı olan iş verimidir. Kapitalizm, feodalizm döneminde bilinmeyen bir iş verimi yarattı. Kapitalizm nihaî olarak yenilgiye uğratılabilir, ve bu da sosyalizmin yeni ve daha yüksek bir iş verimi yaratması yoluyla mümkün olabilir."[63]

V.İ.'nin bu tezi, Marksist komünist öğretiye önemli bir katkıydı. Bu tezde, her iki sistemin iktisadî rekabeti gündeme gelmektedir: Yalnızca ülke içinde "kim kimi?" sorusuna kararı değil, kapitalizmi iktisadî alanda geçmek amacıyla, dünya ölçeğinde her iki sistem arasında rekabetin gelişmesini de şart koşan sosyalizm ve komünizm sistemleridir.

V.İ., iş verimini artırmadan, komünizme geçmenin olanaklı olmayacağını söylüyordu. "*Kapitalist iş verimi karşısında, komünizm ileri teknik kullanan, gönüllü, bilinçli, birlikte üreten insanların daha yüksek iş verimi demektir.*"[64]

61 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.29, s.414
62 Aynı kitap, s.409
63 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.29, s.416
64 Aynı kitap, s.417 (yazarlar kolektifi).

Lenin, Subbotniklerle bağlantılı olarak, komünist çalışmanın karakterini ortaya koyuyor; o ve sosyalizmdeki çalışmanın karakteri arasındaki farkı gösteriyordu. Sosyalizm, toplumsal bir emek öngörür; bu, hem ne kadar emek verileceğini, hem de ne kadar ücret ödeneceğini belirleyen devletin katı kontrol ve denetimine tâbidir. Sosyalizmin güçlendiği oranda gelişen ve yeni toplum düzeninin daha yüksek bir aşamasını oluşturan komünizmde ise, parasal karşılığı olmayan bir emek varolacaktır; bu emek karşılığı üzerine süpekülasyona gerek de olmayacaktır. Bu, sağlıklı bir organizmanın temel ihtiyacıdır. Komünist Subbotnikler, böyle bir çalışmanın nüveleridir.

Lenin, "Büyük Girişim" başlıklı çalışmasında, komünizmin nüveleri içine, işletmelerde örnek çalışmayı, her pud kömür, demir, buğday ve başka ürünün tedariki ve dağıtımında, titizlik ve sorumluluk, oturulan yerin ve binanın örnek biçimde temizliği, halka açık lokantalar, çocuk kreş ve yuvalarını sayıyordu. Lenin, yeni oluşumun tohumlarının üzerinde çalışmayı, yenilemeyi, Partinin ve devletin en öncelikli görevi olarak görüyordu. Sosyalist devletin desteğiyle "komünizmin tohumlarının çürümeye terkedilmeyeceğini, aksine kök salacağına ve onları giderek olgunlaşan komünist toplumda daha da geliştirileceğine"[65] olan inancını kesin bir dille ifade ediyordu.

Rusyanın Elektrifikasyonu Lenin' in Büyük Projesi

Kolçak'ın, Yudenitç'in, Denikin'in ve Miller'in Beyaz Muhafız ordularına karşı süren 1919 yılının zorlu mücadelelerinde, Kızılordu, içteki karşıdevrimin ve saldırganların ana kuvvetlerini ezip geçiyordu. Sovyet birlikleri, Ural, Sibirya, Ukrayna, Kuzey Kafkasya'yı ve Türkistan'ın önemli bir bölümünü düşmanın elinden kurtarıyordu. Sovyet Rusya nefes alacağı bir barış dönemine giriyordu.

Aralık 1919'da yapılan VIII. Genel Rusya Parti Konferansı ve VII. Sovyet Kongresi raporlarında, ortaya çıkan durumu anlatıyor ve iktisadî yapılanma için bu nefes alma döneminden her biçimde yararlanmak gerektiğine işaret ediyordu.

Lenin, Sovyet Cumhuriyetinin uluslararası konumunda bir iyileşme olduğunu belirtiyordu. İtilaf devletleri resmî olarak Sovyet Rusya'ya karşı uygulanan ablukanın kaldırıldığını ilan etmişti. Sovyet-Estonya barış antlaşması imzalandıktan sonra, bunları, Letonya, Litvanya, ve Finlandiya ile anlaşmalar izliyordu. Lenin, bu bağlamda, Sovyet devletinin zaferinin sağlanmasında önemli bir rolü, Komünist Partisinin ve Sovyet hükümetinin dış politikasının oynadığını belirtiyordu; bu dış politika sayesinde, emperyalistler tarafından düzenlenen Sovyet Cumhuriyetine karşı 14 devletin saldırıları başarısızlığa uğratılmıştı. Emperyalist ülkelere bağımlı olmalarına rağmen, küçük ülkelerin neredeyse tamamı, bu saldırıya katılmayı reddetmişlerdi, çünkü itilaf devletleri tarafından kışkırtılan Beyaz Muhafız generallerin Rus çarlığını tekrar oluşturmaya ve ulusal baskıya yönelik büyük iktidar politikasını sürdürmeye çalıştıklarını biliyorlar; Bolşeviklerin ise tüm halkların bağımsızlık ve hükümranlık haklarını dikkate aldıklarını pratikte görüyorlardı.

65 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*,, c.29, s.421

Lenin, küçük ülkelerin halklarına karşı emperyalist güçlerin uyguladığı politikanın yağmacı karakterini ortaya koyuyordu. Emperyalist sözlerle, ikiyüzlü olarak küçük halkların özgürlüğü ve bağımsızlığından yana olduklarını söylerken, gerçekte, küçük devletleri, malî, siyasî ve diplomatik bağımlılık ağına atıyor, onları kendi askerî bloklarına ve askerî ittifaklarına çekiyorlar ve bu ülkelerin ulusal onurunu ve hükümranlık hakkını çiğneyip geçiyorlardı. "Bu küçük ülkelerin her biri, itilaf devletlerinin pençelerini çoktan hissetmeye başladı. Fransız, Amerikan ve İngiliz kapitalistlerinin 'biz sizin bağımsızlığınızı garanti ediyoruz' sözlerinin pratikte 'biz zenginliklerinizin tüm kaynaklarına el koyacağız ve sizi köle olarak kullanacağız' anlamına geldiğini biliyorlar."[66]

Dikta ve tehdit, şiddet ve keyfiyet politikası açısından devletler arasındaki ilişkileri yapılandıran emperyalizmin karşısına, sosyalizm, uluslararası ilişkilerde yeni bir biçim ortaya koyuyor. Sovyet devleti, o zamandan bu yana barış politikası ve tüm ülkelerin bağımsızlığı ve hükümranlık hakkına saygı, halkların dostluğu ve işbirliği politikalarını gütmektedir. Lenin, bu politika ile, tüm halkların sempatisini tüm ülkelerde milyonlarca müttefik kazandık, diyordu. "Bu, dünyada halkın ezici çoğunluğu barış politikamızı benimsedi."[67] Dışardan saldırı yıllarında, Sovyet hükümeti, Lenin'in girişimi üzerine, tekrar tekrar itilaf devletlerine barış teklifleri götürüyordu. VII. Sovyet Kongresi, Sovyet ülkesinin bitip tükenmez barış çabasını onaylıyordu; tekrar tekrar İngiltere, Fransa, ABD, İtalya ve Japonya'ya, birlikte ve tek tek hemen barış anlaşmaları yapma tekliflerinde bulunuyordu.

Lenin tarafından hazırlanan kongre kararında şöyle dile getiriliyordu: "Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti, tüm halklarla barış içinde yaşamak ve şimdiye kadar (önce Alman emperyalizminin boyunduruğu, ardından itilaf devletlerinin içişlerimize karışması ve açlık ablukası ile) engellenmiş olan Sovyet düzeni temelinde üretimi, ulaşımı ve kamu idaresini harekete geçirmek için tüm gücünü iç yapılanmaya yöneltmek istiyor."[68]

1920 yılının ilk aylarındaki birazcık nefes alma döneminin bir özelliği, Lenin'e göre, askerî görevlerin o zamanlar henüz tamamlanmamış olmasıydı. Kırım'da, General Vrangel komutasındaki Denikin birliklerinden geride kalanlar mevzilenmişti. Batıdan, burjuva- büyük toprak sahiplerinin egemenliğindeki Polonya Sovyet Rusya'yı saldırıyla tehdit ediyordu. Bu koşullarda, orduyu seferber etmek imkânsızdı. Ayrıca, 1919/1920 kışında örgütlenmede bozulma üst seviyeye çıkmıştı. Aşılması için, olağanüstü kuvvet toplamak gerekiyordu. Bu nedenle, Lenin, Parti ve Sovyet hükümetinin ekonomideki görevlerini savaş komünizmi yolunda, askerî yöntemlerle çözmeye zorunlu olduğuna işaret ediyor; her dönemdeki özel görevlerin dikkate alınması gerektiğini vurguluyordu. Bu durum, özellikle Parti ve hükümetin aldığı kararlarda Kızılordu birliklerinin emek cephesinde kullanılmasını sağlıyordu.

Bu dönemde, Lenin, örgütte bozulma, ulaşımın yeniden oluşturulması, yakıt eksikliğinin giderilmesi ve gıda zorluklarının aşılmasına karşı mücadeleye yöneltiyordu. Kültürel yapılanma ve devlete ilişkin konulara çok zaman ayırıyordu. Önerisi üzerine, İşçi ve Köylülerin Savunma Konseyi, Emek ve Savunma Konseyine (STO) dönüştürüldü.

66 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.162
67 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.383.
68 Aynı kitap, s.220

Lenin, örgütte bozulmaya karşı mücadelede her gün karşılaşılan ve acil sorunların çözümünde, uzak geleceğe bakıyor ve geniş kapsamlı iktisadî bir yapılanmanın ve ülke ekonomisinin daha yüksek bir teknolojik düzeye getirilmesi gerekliliğine işaret ediyordu. Ülkenin halk ekonomisinin gelişimine yönelik ilk perspektif plânı; Sovyet Rusya'nın elektrifikasyon plânı geliştirme düşüncesini dile getiriyordu. Yüksek Ekonomi Konseyinin elektroteknik bölümünü yöneten G.M.Krişişanovski'ye "işçi ve bilinçli köylü *kitlesini gelecek* 10-20 yıla yönelik *büyük* bir programla motive etmek için bu plânın hemen hazırlanması gerekir."[69] diyordu. Lenin'in önerisi üzerine, Sovyet hükümeti, Rusya'nın elektrifikasyonu (GOELRO) için bir devlet komisyonu oluşturuyordu; bu, ülkenin elektrifikasyonu temelinde Rusya'nın iktisadî gelişimi plânını hazırlamakla görevlendirilmişti. Komisyon başkanı olarak G.M.Krişişanovski görevlendirildi. Bu iş için yaklaşık iki yüz çok iyi uzman görevlendirildi. GOELRO'nun çalışmasına ilişkin program, Lenin'in talimatları temelinde ve onun doğrudan katılımıyla hazırlandı. Lenin, plânda temel görev olarak, Rusya'nın iktisadî özerkliğinin ve bağımsızlığının güvence altına alınmasını ve yeni bir teknolojik zeminin, otomatik büyük sanayinin oluşturulmasını da görüyordu. V.İ., GOELRO'nun faaliyetini doğrudan yönetiyordu, günlük faaliyetlerini izliyor, materyallerini okuyor, önerilerde bulunuyor ve karşıkarşıya bulundukları görevin yerine getirilmesi için yardımcı oluyordu.

29 Mart-5 Nisan 1920 arasında, IX. Parti Kongresi yapılıyordu. Kongrede, MK'nın raporu, iktisadî yapılanmanın sorunları, sendika hareketi vd. görüşülüyordu. Lenin, MK'nın faaliyet raporunda, iktisadî yapılanma ve sendika üzerine konuşmalarında, partinin bu alandaki görevlerini dile getiriyordu. Sınıf bilincinin ve işçi sınıfının gösterdiği sabrın taşıdığı büyük önemi, onun fedakârlığa hazır oluşunu vurguluyor, katı disiplinin, ortak bir iradenin ve barışçıl emek cephesinde güçlerin azamî şekilde biraraya getirilmesi gerektiğini belirtiyordu.

Lenin, MK'nın çizgisine saldıran ve Sovyet iktidarı tarafından ortaya konan üretimde münferit yönetim ilkesini reddeden Sapronov, Ossinski ve diğerlerinin Parti düşmanı "demokratik merkeziyetçi" grubunu sert biçimde eleştiriyordu. Kendilerini, demagoji yaparak "demokratik merkeziyetçi" grubu olarak adlandırmalarına rağmen, bu grubun görüşlerinin gerçekte, Marksist, Bolşevik demokratik merkeziyetçilik ilkesiyle hiçbir ortak yanının bulunmadığını söylüyordu. "Dezistler", "solcu" lafların ardına gizlenerek gerçekte Partiye ve devlet disiplinine, örgütlülüğe ve katı liderliğe karşıydılar ve anarşizm pozisyonuna kayıyorlardı.

Parti kongresi, Dezistler grubunu eleştiriyor ve "iktisadî yapılanmanın sıradaki görevleri üzerine" kararına Lenin'in ekonomi yönetimine ilişkin form ve yöntemlerini alıyordu. Sanayi ve ulaşım alanlarına ilişkin sıradaki görevleri belirleyen IX. Parti Kongresi, bütünsel bir plânlı ekonominin gerekli olduğunu kabul ediyor ve Lenin'in talimatlarına dayanarak, bu plânın ana ilkelerini onaylıyordu.

IX. Parti Kongresinin son gününde, delegelerden bir grup, kapanış oturumunun 50.doğum günü vesilesiyle V.İ.Lenin'e ithaf edilmesini talep ediyordu. Talep, salonda büyük bir alkış alıyordu, ancak Lenin, bunu onaylamıyordu. Lenin kendisi hakkında övgü dolu konuşmaları sevmediğinden, bu konuda yapılan

69 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.411, 412

iki konuşmanın ardından salondan ayrılıyordu. Ama konuşmalar devam ediyordu. Parti kongresi coşkuyla V.İ.Lenin'in tüm yapıtlarının yayınlanması kararını veriyordu.

Parti kongresi sırasında ve sonrasında, Lenin, Parti kongresine katılmış olan delegelerle ve diğer yoldaşlarla sohbet ediyordu.

S.M.Budyonni V.İ.ile ilk karşılaşmasını anılarında şu sıcak sözlerle dile getiriyordu:

"'Şimdi' diyordum, 'şimdi rüyalarım gerçek olacak. Belki İlyiç'i bir dakika göreceğim. Tüm sıradan insanların böylesine güvendiği, babaları kadar çok sevdikleri Lenin nasıl biri olabilirdi?...

Lenin'e ne söyleyeceğim? Üstelik tüm mücadeleciler adına! Onu nasıl selamlamalıyım?' diye düşünüyordum kan ter içinde, hem de çekingen.

Ama V.İ.bize doğru geliyordu bile; hepimizi gözleriyle süzüyor ve elini bana uzatıyordu.

'Bu, o Budyonni mi?' diye soruyordu hızla, zeki gözlerini kısıyor ve beni dikkatle izliyordu.

'Eee, nasıl gidiyor Yoldaş Budyonni?'

Şaşırmıştım ve hiç istemeden ağzımdan şu sözler döküldü:

'Tanrıya şükür, V.İlyiç!'

'Bu, Rusça iyi demek. Bu çok iyi' diyordu İlyiç 'yani tanrıya şükür' diye tekrarlıyor ve neşeyle gülüyordu.

Benim çekingenliğim bir anda uçtu gitti, kendimi çok hafif ve özgür hissediyordum."[70]

Kısa bir sohbet sırasında, Lenin, ayrıntılı olarak onların düşünceleri, birliklerdeki siyasî çalışmanın durumu hakkında bilgi alıyor, iç ve dıştaki durum hakkında bilgi veriyor, Polonya'nın Rusya'ya saldırabileceği tehlikesinden söz ediyor ve ona hazırlanma gerekliliğinden söz ediyordu.

Lenin Budyonni'yi, Kızılordu'nun gerçek bir halk ordusu olduğuna, devrimin halktan yetenekli liderler de çıkardığına bir örnek olarak görüyordu.

Lenin bir süre sonra Aralık 1920'de S.M.Budyonni'ye şöyle diyordu: "Ana sorun, sıradan halktan da insanların burjuva generallerine saldıracağı zaman geldi. Bunu emperyalistlerin görmesi gerekir. Onlara güzel bir ders verdiler."[71]

İşçi Sınıfına ve Halk Kitlelerine Güven Kişiye Tapınmaya Karşı

22 Nisan 1920'de, Komünist Partisi ve tüm Sovyet halkı büyük bir coşkuyla liderleri ve hocalarının 50.yaşgününü kutluyorlardı. Lenin çok sayıda mektup ve telgraf alıyordu. Moskova Parti komitesi, 23 Nisan'da bu önemli tarihin şerefine bir toplantı yapıyordu. Bu toplantıda, A.M.Gorki, A.V.Lunaçarski, M.S.Ol-

70 Pravda, 22 Şubat 1963, No.53
71 S.M.Budyonni: *Aşılan Yol*, Moskova, 1958, s.280, Rusça

minski, J.V.Stalin ve diğerleri konuşma yapıyorlardı. V.İ., ancak toplantının sonuna doğru geliyordu. Toplananların ısrarla rica etmesi üzerine, tamamen partiye yönelik kısa bir konuşma yapıyordu. Lenin, Rusya devriminin dünya tarihi açısından taşıdığı önem çerçevesinde, Rusya işçi sınıfının, emekçilerin enternasyonal kurtuluş hareketinin öncüsü olduğu ve tüm insanlığa mutlu bir gelecek yolu açtığı gerçeği çerçevesinde Bolşevik Partisinin rolü ve sorumluluğu üzerine konuşuyordu. V.İ., askerî görevlerin yerine getirilmesinde kazanılan zaferler açısından, Partiyi kendini beğenmişlik tavrına karşı uyarıyordu. Bu tehlikenin; hem her komünist tarafından, hem de tüm Parti tarafından önlerinde duran çok önemli görevler; "sosyalist dönüşümün niteliğini belirleyen" yaratıcı görevler açısından daha da somut görülmesi gerekiyordu. Lenin, Bolşevik Partisinin asla kendini beğenmiş bir Parti konumuna girmeyeceği umudundan söz ediyordu. Bu bir "yıldönümü kutlaması" konuşmasıydı.

Lenin, Marksizme yabancı olan putlaştırmayı (kişiye tapınmayı) eleştiriyordu. Halkı, emekçi kitleleri, tarihin gerçek yaratıcısı olarak görüyor ve Komünist Partisinin öncü rolünü vurguluyordu. V.İ., sosyalizmin zaferine inanmıştı, zira halk kitlelerinin gücüne ve öncelikle işçi sınıfının sınıf bilincine ve örgütlülüğüne yürekten inanıyordu. Şöyle söylüyordu:

"Sabırlı, ısrarcı, hazır olmak, kararlılık ve yüz defa deneyebilme, yüz defa düzeltebilme ve ne pahasına olursa olsun hedefe ulaşma. Bu özellikleri, proletarya Ekim Devrimi'nden 10, 15, 20 yıl öncesinden geliştirmişti; muazzam çaresizlik, açlık, sarsılma ve sefaleti çekerek bu devrimden sonraki iki yıl sürecinde geliştirmişti. Proletaryanın bu özellikleri, zafer kazanacağının garantisidir."[72]

Lenin putlaştırmaya karşı çıkarken, aynı zamanda, Marksizmin hiçbir şekilde liderin, işçi sınıfı liderinin taşıdığı rolün önemini reddetmediğine işaret ediyordu. Bunu anlamak istemeyen ve demagoji yaparak kitleleri, Partileri liderlerine karşı bir tavra itenleri sert biçimde eleştiriyordu. "....siyasî partiler, genelde, en otoriter, en etkili, en deneyimli ve sorumluluğu en fazla olan görevler üstlenen az ya da çok istikrarlı gruplar tarafından yönetilir; onlara lider denir." Proletaryanın da, "akıllı, deneyimli ve konusunda uzman siyasî liderlere ihtiyacı var" diyor, "bu adı almaya hak kazanan Parti örgütlerinin ve Parti liderlerinin"[73] önemini vurguluyordu. V.İ., işçi sınıfı liderlerinin gerekliliğini vurgulayarak, doğru liderlik otoritesini reddetmenin, örgütlülük, Parti kavramı ve Parti disiplinini reddetmek anlamına gelecektir, diyordu.

İşçi sınıfının gerçek temsilcileri, sadece kitlelere, Partiye dayanan ve onların istemlerini yerine getirmeyi ve yönetimde kolektiflik ilkesi temelinde onlara karşı sorumlu olmayı kavrayanlar olabilecekti.

Lenin'e göre, Partinin ve halkın kazanımlarını *bir* insanın adıyla birleştirmek temelden yanlıştı. İç ve dış düşmana karşı tüm zaferler, sosyalist yapılanmada tüm başarılar, ona göre, Komünist Partisi liderliğinde kahramanca bir mücadelenin, işçi sınıfının ve halk kitlelerinin fedakârca verdiği emeğin bir sonucuydu.

V.İ., kararlı biçimde kendi kişiliğinin öne çıkarılmasına, başarılarının övülmesine karşıydı ve böyle durumlarla karşılaştığında, hiddetlendiğini açıkça gösteriyordu. Eylül 1918'de, çok sayıda yönetici emekçiyi çağırdı ve onlara şunu söyledi:

72 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.511
73 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.51, s.26, 37, 54

"Benim kişiliğimin öne çıkarılmaya başlandığını görüyorum. Bundan hiç hoşlanmıyorum. Bu çok utanç verici ve zararlı. Hepimiz, söz konusu olanın kişi olmadığını biliyoruz. Böyle bir şeyi yasaklamak benim için çok can sıkıcı. Bu da bir şekilde komik ve kibirlilik olacaktır. Ama sizin bütün bunları yavaş yavaş frenlemeniz gerekir."[74]

Başka bir gerçek. 1920 yılında, RKP(B)'nin ve Ekim Devrimi'nin tarihî materyallerini toplama komisyonu, gelecekteki bir Lenin Müzesi için materyalleri toplamaya başlamaya karar veriyordu. V.İ., bunu kesin olarak yasaklıyor ve kendisine komisyonun kararını ileten M.S.Olmisinki'ye şöyle söylüyordu: "Benim kişiliğimin sürekli olarak vurgulanıp yayınlanması ne kadar can sıkıcı, bilemezsiniz!"[75]

Lenin, her zaman ve her konuda çok mütevaziydi. Genel askerî eğitim gününde onu filme almak isteyen kameramana şöyle söylüyordu: "Beni değil, yoldaş, beni dinleyecek olanları, cepheye giden yoldaşları çekin."[76] Lenin'in mütevazi olduğuna ilişkin başka bir olay: V.İ. birçok dili iyi biliyordu; Komintern kongrelerinde ve delegelerle yaptığı sohbetlerde Almanca, İngilizce ve Fransızca konuşuyor; Lehçe ve İtalyanca okuyabiliyor, Çekce ve İsveççe anlıyordu. Bir ankette yöneltilen "Hangi dilleri biliyorsunuz?" sorusuna "İngilizce, Fransızca, Almanca kötü, İtalyanca çok kötü." biçiminde yanıt veriyordu.

Lenin hiçbir zaman yazılı kurallara karşı çıkmaz, onları kendisi için bağlayıcı görürdü. Örneğin, Rumyanzev Müzesi kütüphanesine (bugün V.İ. Devlet Kütüphanesi), kendisine en kapsamlı Yunanca sözlükleri, felsefe sözlüklerini ve bazı felsefe kitaplarını göndermelerini rica ediyordu. "Kurallara göre kütüphane dışına verilmeyen sözlükleri, kütüphane kapandığında, bir akşam ya da bir gece için alınam mümkün mü? Onları hemen yarın iade ederim."[77] diyordu.

İçsavaşın sürdüğü açlık yıllarında, onun sağlığından endişe duyan köylüler, Kızılordu'dakiler ve taşradaki yoldaşlar, kendisine beyaz un, yağ, yumurta ve sebze gönderiyorlardı, ama o, bütün bunları, hastanelere, çocuk yuvalarına, askerî hastanelere ve ihtiyacı olan yoldaşlarına gönderiyordu.

Emekçilere çok yakın olan V.İ., kendini onların yerine koyabiliyor, çektikleri sıkıntıları anlayabiliyordu. Özellikle gıda sorunu had safhaya varmıştı. Lenin, sıkıntılı olan gıda durumu üzerine alt örgütlerden gelen ve işçilerin aktardığı haberleri can kulağıyla dinliyor ve hemen önlemler alıyordu. Sorumsuz ve ruhsuz davranmıyordu. Gıdadan sorumlu Simbirski vilayet komiserliğine gönderdiği 6 Ocak 1919 tarihli bir telgrafta şöyle yazıyordu: "Petrograd ve Moskova'nın açlık çeken 42 işçi örgüt komitesi gıda yetersizliğinden şikayetçi. Sizden, azamî duyarlık göstermenizi, bu konuda bürokratik davranmamanızı ve aç işçilere her yönden destek vermenizi istiyorum. Görevinizi yerine getirmezseniz, çalışma bürolarınızın tüm çalışanlarını tutuklayıp mahkemeye çıkarınam gerekecektir!"

V.İ., özellikle çocukların ihtiyaçlarının giderilmesiyle çok ilgileniyordu. 1919 yılında, o çok zor geçen yılda, önerisi üzerine, çocuklar için ücretsiz ye-

74 *A.V.Lunaçarski'nin Anıları.* İztvestiya, 14 Şubat 1960, No.38
75 Moskova SBKP MK, Markszim-Leninizm Enstitüsü Merkezi Parti arşivi, Fond 2, Envanter Listesi 1, no.24952, sayı 2, Rusça
76 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 2.Bölüm, s.389, Rusça
77 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.429

mek verilmesi talimatı çıkarıldı. "Biz aç kalacağız, ama son tutam unu, son şekeri, son dilim ekmeği çocuklara vereceğiz. Bu zor günleri biz yaşayacağız, ama çocuklara hiçbir şekilde kıymayacağız," diyordu.[78]

Kızılordu'nun ricalarına karşı çok duyarlıydı. Kremlin okulunun öğrencilerinden G.İ.Nikolski, Lenin'e yerel makamların ailesine hiç yardım yapmadığını anlatıyordu. V.İ.Riyasen vilayet yürütme komitesine hemen bir telgraf çekiyor ve şöyle yazıyordu: "Öğrenci Grigori Nikolski'nin sorunuyla hemen ilgilenin. Peçerniki bölge yürütme komitesi tarafından ailesine yasal yardım yapılacak mı? Yapılanları bana bildirin."

Lenin emekçilerden gelen şikayetleri hemen yanıtlıyordu. Örneğin, 28 Mart 1919'da, kocası beş yıldan beri tutuklu olmasına ve üç kişilik ailesinin erzakının çalınmasına rağmen buğdayına el konduğundan şikayetçi olan bir köylü kadının telgrafını aldı. Hemen ertesi gün vilayet yürütme komitesine telgraf çekiyor ve şikâyeti kontrol etmekle ve kendisine sonuçlarını ve alınan önlemleri bildirmekle görevlendiriyordu.

Aşağıdaki örnek de Lenin'in emekçilerin mektupları karşısında nasıl davrandığının bir kanıtıdır: N.K. Lenin, Haziran 1919'da iki aylığına ajitasyon gemisi "Kızıl Yıldız" ile Volga ve Kama üzerinde bir geziye çıktığında, şöyle yazıyordu: "Zaman zaman sana gelen ve yardım isteyen mektupları okuyorum ve yapabileceğim şeyleri yapmaya çalışıyorum."[79]

Emekçi kitleler sınırsız bir sevgi ile "İlyiçlerine" yöneliyorlardı; o sevgi dolu ve güvenilir bir insandı; ona büyük ihtimam gösteriyorlardı. Günün birinde Kremlin'e bir Kızılordu emekçisi geliyor ve Lenin'e somunun yarısını veriyordu. "Biz açlığın hüküm sürdüğü bir dönemdeyiz; ama O, yemeli." diyordu. Başka bir gerçek. 1919 yılının başında, V.İ.'yi ziyaret saatinde Vladimir vilayeti, Sudogda, Milinovski idari bölgesinden köylü İvanov geliyordu. Lenin'in odasını soğuk buluyordu (V.İ., ılık severdi). Eve döndükten sonra, İvanov, idarî bölge yürütme komitesi oturumuna verdiği raporda Lenin'in yürütme komitesinin politikasını onayladığını ve kendilerine selam gönderdiğini ve teşekkür ettiğini söylüyordu. İvanov, Lenin'in soğuk bir odada çalıştığını belirtiyordu. Milinovski yürütme komitesi şu kararı veriyordu: "Yoldaş Lenin'e bedeli yürütme komitesi tarafından ödenecek bir vagon kömür gönderilecek ve gerektiğinde bizim ustamız tarafından demir bir soba kurulacak."[80]

Parti ve tüm emekçiler, savaşın açtığı yaraları iyileştirmek, fabrikaları, işyerlerini ve ulaşımı yeniden oluşturmak ve tarımı geliştirmek için 1920 yılındaki barışçıl dönemden yararlanmaya çalışıyordu.

Büyük bir siyasî canlanma ve çalışma hevesi ortamında, Sovyet halkı 1 Mayıs'ı kutluyordu. O gün, Genel Rusya Subbotnik'i uygulanıyordu. Subbotnik'e V.İ. de katılıyordu: Kremlin öğrencileriyle birlikte Kremlin'in inşaat malzemelerinden temizlenmesi işini yapıyordu. Subbotnik'ten sonra, tiyatro meydanında (şimdiki Sverdlov Meydanı) Karl Marx için bir anıtın temel atma töreninde konuşuyordu. Bugün, orada Lenin'in ilk taşı yerleştirdiği bilimsel komünizmin kurucusunun anıtı yükselmektedir. SBKP XXII. Parti Kongresi sırasında törenle açılışı yapılan Karl Marx heykeli, Partinin ve tüm Sovyet halkının işçi sı-

78 Bkz.N.A.Şmaşko: *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, Moskova 1953, s.28, Rusça
79 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.37, s.475
80 *Pravda*, 26 Şubat 1919, no.44

nıfının ve tüm dünya emekçilerinin önderi ve liderine teşekkürünün ve derin saygısının ifadesidir.

Aynı gün, 1 Mayıs 1920'de, Lenin Kurtulan Emek anıtının temelinin atma töreninde bir konuşma yapıyordu.

Ama günün ikinci yarısında, bayramları işçilerle birlikte kutlamayı seven V.İ., proleter semtleri geziyor, Samoskvoreçye ve Bauman bölgesinde, Blaguşa-Lefortovksi bölgesinin işçilerinin Sagorski sarayının açılışında ve Proçorov (Tryoçgornaya) fabrikasının işçilerinin bir gösterisinde konuşmalar yapıyordu.

Fabrikanın işçileri sabah Subbotnik'e gitmişlerdi ve öğleden sonra üçe doğru geri dönüyorlardı. Toplantı başlamadan kırk dakika önce gelen V.İ., işçiler yemek yiyene ve biraz dinlenene kadar bekliyordu: Onlarla sohbet ediyor, Subbotnik hakkında bilgi alıyor, çok sayıda kadın işçinin aktif olarak toplum yaşamına katılıp katılmadığıyla, Parti hücresinin kaç üyesi olduğuyla, vd. ilgileniyordu. Gösterideki konuşmasında, halk ekonomisini yeniden kurma gerekliliği üzerinde konuşuyor ve iş cephesinde işçilerin, aynı içsavaş sırasında zafer kazandığı gibi zafere ulaşacağını bildiğini dile getiriyordu.

N.K.Krupskaya haklı olarak şöyle yazıyordu: "İlyiç'in kendisini işçilere yakın hissetmesi, işçi sınıfının V.İ.'nin inandığı şekilde yerine getireceği rolü anlaması ile bağlantılıydı; işçi sınıfına yönelik tüm umutlarıyla bağlantılıydı." V.İ.'nin yüzü 1 Mayıs'ta gülüyordu, yeleğinin cebinde kızıl bir mendil vardı; törenin havasına girmişti ve 50 yaşına rağmen gençti. Lenin'in Sovyet halkının zaferine sonsuz inancını dile getiren konuşmalarında, emekçileri komünizm için yeni kahramanlıklara cesaretlendiriyor ve coşturuyordu.

"Sol Radikalizm Komünizmde Çocukluk Hastalığı"

V.İ., bir yandan Sovyet hükümetinin sorunlarıyla ilgilenirken, öte yandan sürekli olarak enternasyonal ve komünist hareketin sorunlarına da büyük önem gösteriyordu.

Komünist Partiler oportünizme karşı sert mücadelede büyüyor ve güçleniyordu. İşçi hareketi için en büyük tehlikeyi, sağ oportünizmde, reformizmde ve revizyonizmde görüyordu. "Oportünizm, bizim ana düşmanımız. İşçi hareketinin üst seviyelerindeki oportünizm, proleter değil, bir burjuva sosyalizmidir. Oportünist kanada mensup işçi hareketindeki politikacıların, burjuvazinin bizzat kendisinden daha fazla burjuvazinin savunucuları oldukları pratikte çokça görülmüştür. Burjuvazi, işçi liderlerini elde etmeden iktidar olamaz."[81] Lenin, oportünizme karşı mücadele, tüm (ilerici) partilerde sonuçlandırılmalıdır; bu ana görevimizdir, diyordu. Lenin, açık, oportünistlerden kopmayı istemeyen, hatta lafla proletarya diktatörlüğünü tanımaya hazır olan, ama gerçekte onun için mücadele etmek istemeyen merkezcilerin de gerçek yüzünü gösteriyordu.

Mayıs 1920'de bir İngiliz işçi delegasyonu Sovyet Rusya'ya geliyordu. Bu delegasyonla konuşmasında ve onlara "İngiliz işçilerine mektup" verdiğinde, sendikacılığın gerici liderlerinin "kapitalistlerin sadık hizmetçileri" olduğuna dikkati çekiyor ve tüm muhtemel yalan bahanelerle İngiliz hükümetinin emper-

81 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.219

yalist politikasını desteklediklerini, İngiltere'nin Sovyet Cumhuriyetine saldırıları karşısında gözlerini kapadıklarını, Sovyet düzenine çamur attıklarını ve proletaryanın devrimci mücadelesine karşı çıktıklarını belirtiyordu. Emekçilerin sermayenin boyunduruğundan kurtarılmasını isteyen hiç kimse Komünist Parti'nin kurulmasına hiçbir şekilde karşı olamaz. İşçi kitlelerini burjuva ve küçükburjuva zihniyetiyle yetiştirmeyen, sosyal döneklerin gerçekten maskesini düşürebilecek tek parti Komünist Partisidir.

Lenin'in konuşması, delegasyonu derinden etkiliyordu. Delegasyonun başında yer alan İşçi Partisinin meşhur politikacılarından Ben Turner Lenin'e yazdığı bir mektubunda şöyle diyordu: "Bir işçi cumhuriyeti kurmaya yönelik kararlı ve bilimsel çabanız, herkes için muazzam bir örnek. Başaracağınızdan eminim. Yeni, sosyalist devleti kurmada başarılı olmanızı yürekten diliyorum."[82]

Lenin reformizme karşı yıkıcı saldırılarını sürdürürken, aynı zamanda, kararlı biçimde "sol" oportünizme, dogmatizme ve sekterliğe de karşı çıkıyordu. "Solcular" kitleler karşısında Komünist Partilerinin rolünü ve görevlerini yanlış anlıyor, gerici sendikalarda çalışmayı, burjuva parlamentolarında yer almayı reddediyor ve diğer partilerle uzlaşma ve anlaşmaya olumsuz yaklaşıyorlardı. Lenin'in enternasyonal işçi hareketine yönelik muazzam başarısı, genç Komünist Partisindeki "sol" oportünizmi, ortaya çıktığı anda gördüğü ve onun sosyalist devrime zararını ve tehlikesini keşfetmiş olmasındadır. Lenin, herhangi bir kararlı mücadele yürütülmeyen dogmatizmin ve sekterliğin yalnızca bu ya da şu partiye değil, tüm komünist dünya hareketine ciddî zararlar verebileceğini gösteriyordu.

Nisan-Mayıs 1920'de, Lenin, *"'Sol Radikalizm' Komünizmin Çocukluk Hastalığı"* başlıklı önemli yapıtını yazıyordu. Bu kitapta, "Solcuların" eksikliklerini eleştiriyor ve sözde devrimci sloganlarla gizlenen "sol doktrinerliğin" Marksizmin teori ve pratiğinden anarko-sendikalizme doğru bir sapma olduğunu ve Komünist Partilerini, işçi kitlelerinden koparma yoluna ittiğini gösteriyordu. Ama Lenin bununla sınırlı kalmıyordu. Rusya Bolşevikleri ve enternasyonal işçi hareketinin, özellikle de I.Dünya Savaşından sonraki çok zengin deneyimlerini genelleştirerek, Marksist teoriyi geliştiriyor ve yeni tarihsel durumda, kapitalizmin genel kriz döneminde, iki sistemin varolduğu koşullarda proleterya partilerinin strateji ve taktiğine ilişkin en önemli soruları ele alıyordu.

Lenin, Rusya devriminin yalnızca emekçilerin tüm dünya kurtuluş hareketine muazzam ve devrimci bir etki yaptığı için büyük enternasyonal bir öneme sahip olmadığını, ayrıca, Rusya devriminde tüm ülkelerde sosyalist devrimin kendi genel yasaları gündeme geldiği için de etkili olduğunu söyleyerek kitabına başlıyordu. "Deneyim, proleter devrimin bazı çok önemli sorularında *tüm* ülkelerin kaçınılmaz olarak Rusya'dakinin aynısını yaşayacaklarını kanıtladı."[83]

Buradan, Bolşevik strateji ve taktiğin enternasyonal önemi ortaya çıkmaktadır. Bolşevizm, deneyimlerin zenginliği, devrimci hareketin farklı biçim değişikliğinde çeşitlilik ve hızlılık açısından dünyada benzeri olmayan bir pratik tarih yaşadı. Bu deneyimleri dikkate almamak demek, en büyük hatayı yapmak ve enternasyonalizmden kopmak anlamına gelecektir. Kitabın amacı, Lenin'e göre, Rusya deneyimlerini, enternasyonal komünist taktiğin bazı güncel sorunlarıyla

82 *Komünist*, 1960, No.3, s.7, Rusça
83 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.15

bağlantılı olarak araştırmak, diğer ülkelerin Komünist Partilerinin görevlerine ve politikasına "tarihte ve Bolşevizmin bugünkü taktiğinde genel olarak uygulanabilir olanı, genel önem taşıyan ve genel geçerliği olanı"[84] uygulamaktı.

Bolşevizmin deneyimleri öncelikle, Devrimci Marksist bir Parti olmadan, proletaryanın iktidarı ele geçiremeyeceğini, iktidarda kalamayacağını, güç kazanamayacağını ve sosyalizmin nihaî ve tam bir zafer kazanamayacağını gösteriyordu. Parti, kendi saflarında katı, gerçekten sıkı bir disiplin olmadan, tüm işçi sınıfı tarafından tam ve sürekli destek almadan önünde duran görevleri başarıyla yerine getiremezdi.

Lenin, Bolşevik Partisinin tarihindeki temel aşamaları gösteriyor; geliştiğini, güçlendiğini ve işçi hareketi içindeki düşmanlara; öncelikle ve esas olarak da açık oportünizme, nihaî olarak burjuva saflarına kayan reformizme karşı uzlaşmaz mücadelesinde ve küçükburjuva, "solcu" sloganların ardına gizlenen yarı anarşist (ya da anarşizmle flört etmeye yetenekli) devrimciliğe karşı çelik gibi sertleştiğini gösteriyordu.

Lenin, bazı kardeş Komünist Partiler tarafından yapılan "sol doktriner" sekterlik hatalarını tüm yönleriyle inceliyordu ve bu hataları eleştiriyor ve onları düzeltme yollarını gösteriyordu. Bu bağlamda, proleterya partisinin hatalarına karşı doğru bir tavra girmesi gerektiği sonucuna varıyordu. "Bir siyasî partinin hatalarına karşı tavrı, bir partinin ciddiyetine ve temsil ettiği *sınıfına* ve emekçi *kitlelere* karşı yükümlülüklerini *fiilen* gerçekleştirmesine ilişkin en önemli ve en güvenli ölçütlerden biridir. Bir hatayı açık olarak itiraf etmek, nedenlerini ortaya koymak, onu ortaya çıkaran koşulları analiz etmek, hatanın ortadan kaldırılmasına yönelik araçları titizce gözden geçirmek; bunlar, ciddî bir partinin özeliğidir; başka bir deyişle, yükümlülüklerinin yerine getirilmesidir, başka bir deyişle, *sınıfın*, ardından da *kitlenin* eğitimi ve öğretimi"[85] sorunu gelir.

Lenin kitabında "sol" komünistlerin proletarya partisi konusundaki hatalı yaklaşımlarını ortaya koyuyordu. Kendilerini "ilkesel muhalefet" olarak tanımlayan bazı Alman "solcular", işi, siyasî partilerin genelini burjuva kategorisi içinde görmeye ve bundan dolayı, işçi sınıfı partilerinin ortadan kaldırılmasını istemeye kadar vardırıyorlardı. Bu vesileyle Lenin şunları yazıyordu: "Parti kavramının ve Parti disiplininin reddedilmesi; bu, muhalefette *ortaya çıktı.* Ama bu, *burjuvazi lehine* proletaryanın tam olarak silahsızlandırılmasıyla aynı anlama gelir."[86]

Lenin'e göre sermaye ülkelerindeki Komünist Partilerin temel görevi, burjuvanın kitleler üzerindeki etkisini yok etmek, işçi sınıfının çoğunluğunu, emekçilerin çoğunluğunu kazanmak ve en geniş halk katmanlarını komünizmin doğruluğuna inandırmaktı. Bu görev, özellikle de, geri kalmış emekçi katmanlarının aynı zamanlarda Rusya'dakilere göre burjuva önyargılarına daha çok saplanıp kaldığı Batı Avrupa ve Amerika'nın gelişmiş ülkelerinde çok zor, ancak yerine getirilemez değildi. Bu görevi yerine getirmek için, her zaman kitleler içinde çalışmak ve kılı kırk yararak icat edilen, çocuksu "sol" sloganlarla kendini izole etmemek gerekirdi.

Lenin, "solcuların", komünistlerin gerici, sosyalreformist sendikalarda çalışmamaları gerektiği iddialarını sert bir dille eleştiriyordu. İşçi sınıfının geliş-

84 Aynı kitap, s.32
85 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.42
86 Aynı kitap, s.28

mesi, sendikalar ve proletaryanın partisi olmadan, dünyanın hiçbir yerinde gelişmeyecekti ve gelişemez. Sistematik çalışan, tuttuğunu koparan, ısrarcı, sabırlı biçimde, proleter ya da yarı proleter kitlelerin bulunduğu tüm (en gericileri de dahil olmak üzere) kuruluşlarda, derneklerde ve birliklerde propaganda ve ajitasyon yapanların etkili olması için, her fedakârlığı yapmak ve en büyük engelleri aşabilmek gerekir."[87]

Lenin, aynı şekilde; komünistlerin burjuva parlamentolarında yer almaması gerektiği görüşünü savunan sekter gerekçeleri de reddediyordu. Sermayenin ülkelerinde milyonlarca emekçinin hâlâ burjuva parlamentarizmine inandığına işaret ediyordu. Bu nedenle, "devrimci proletarya partisi için parlamento seçimlerine parlamento kürsüsünde mücadeleye katılmak; *özellikle* de temsil ettiği *sınıfın* en geri katmanlarını eğitmek, özellikle de kırsal alandaki gelişmemiş, suskun, bilgisiz *kitleyi* sarsarak uyandırmak ve aydınlatmak *mutlak bir yükümlülüktür*."[88] diyordu. Burada, belli koşullarda burjuva parlamento seçimlerini boykot etmenin yararlı olacağı şüphesizdir.

Lenin, "solcuların", devrimci proleter bir partinin hiçbir şekilde başka partilerle uzlaşmaya gidemeyeceği veya gitmemesi gerektiği iddialarının da geçerli olamayacağını gösteriyordu. Uzlaşmanın çeşitleri vardır, diyordu. Biri, işçi sınıfı çıkarına değil, ona karşı ise, bu bir uzlaşmadır. Reformistlerin yaptığı döneklik ve ihanet içeren uzlaşmalar, devrimci parti için tümüyle geçersizdir. İşçi sınıfının devrimci pozisyonlarını güçlendiren bir uzlaşma ise farklı bir niteliktedir; Marksistler, bu tür uzlaşmalardan vazgeçemezler.

Komünistler, başka partilerle anlaşma yaptıklarında, burjuva ve reformist ideoloji ve politikaya karşı mücadelelerinden vazgeçmezler. Koşulların zorunlu kıldığı tüm uzlaşmalarda, devrimci proleterya partisinin kendi ilkelerine, sınıfına, nihaî amacına sadık kalması gerekir.

Lenin'in gösterdiği gibi, "sol" oportünizmin karakteristik özellikleri olayların değerlendirilmesindeki subjektivizm, durumu ve mücadele koşullarını nesnel açıdan eksik değerlendirme ve "solcuları" maceracı eylemlere iten yaşanmamış hareket aşamalarını atlama çabasıdır.

Lenin, partinin politikasının ve taktiğinin, mevcut bir devletin ve diğer devletlerin *tüm* sınıf güçlerinin temkinli ve bilimsel olarak değerlendirilmesine ve devrimci hareketin dünya çapındaki deneyimlerinin dikkate alınmasına dayanması gerektiğini söylüyordu. Değişen durumu hesaba katmayan, devrimci teoriyi geliştirmeyen ve uygulamayan ve ortaya çıkan yeni fırsatları işçi sınıfı ve tüm emekçilerin kurtuluş hareketi adına kullanmak istemeyen "solcu" dogmatizmi eleştiriyordu. Lenin, Komünist Partilerin taktiklerinde çok esnek olmaları; tüm mücadele araçlarına, "toplumsal faaliyetin tüm biçimlerine ve yönlerine en ufak bir istisnaya bile fırsat vermeden hakim olmaları; yeni içeriğin eski biçimlere aktarılması ve yeni çalışma biçimlerinin teşvik edilmesi gerektiğini; illegal mücadele yöntemlerinin tüm legal olanlarla birleştirilmesini kabul etmek gerektiğini, durumda ve mücadele koşullarındaki değişikliğe uygun olarak 'en hızlı ve en beklenmedik şekilde bir biçim yerine diğerini koyabilmek' gerektiğini" söylüyordu.

87 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.38
88 Aynı kitap, s.44

Lenin, işçi hareketinde enternasyonal ve ulusal arasındaki karşılıklı ilişki, sosyalist devrimin genel yasaları ve bu ya da şu ülkede devrimci hareketin özellikleri tezini geliştiriyordu. Komünizmin temel ilkeleri, tüm enternasyonal işçi hareketi için aynıdır, diyordu. Ama, işçi hareketi burjuvaziye karşı zafer kazanma mücadelesinde her yerde kendi karakterinde var olanı tekrarlayarak, bu gelişmeyi her ülkede *kendi tarzında* gerçekleştirir. Proleter mücadele, her ülkede kendine özgü *somut özellikler* içerir ve kendi ekonomi, politika ve kültürü, halkın ulusal bileşimi, dinsel bütünlüğü, tarihsel gelenekleri doğrultusunda bunlar farklıdır.

Bu nedenle, farklı ülkelerdeki ve farklı koşullardaki partilerin taktikleri hiçbir şekilde üzerinde düşünmeden ve mekanik olarak kopyalanamaz. Komünist işçi hareketinin enternasyonal taktiğindeki bütünlük, komünizmin temel ilkesinin, "bu ilkelerin *her biri üzerinde tek tek doğru farklılaştırma yapılarak* ve ulusal ve ulusal-devlet farklılıklarına doğru uyarlanarak, onlara doğru uygulanarak" uygulanmasını gerektirir. [89]

Lenin, tüm ülkelerde komünizmin çelik gibi güçlendiğini ve geliştiğini yazıyordu. Komünizm, arkadan gelenlerin zayıflatmayıp güçlendirdiği çok derin bir kök saldı, diyordu. Burjuvazi deliliğe varacak kadar kızabilir ve yüzlerce, binlerce, yüz binlerce insanı öldürmeye çalışabilir. Hayat, herşeye hakim. "Komünistlerin, geleceğin her durumda kendilerine ait olduğunu bilmeleri gerekir."[90]

"'Sol Radikalizm' Komünizmin Çocukluk Hastalığı" kitabı, Lenin'in en önemli eserlerinden biridir ve Marksizm-Leninizm hazinesine paha biçilmez bir katkıdır. Bu kitap, tüm ülkelerin Komünist Partilerinin çok önemli stratejik ve taktik görevlerinin yerine getirilmesi için Marksist teorinin yaratıcı biçimde uygulanışının bir örneğidir. Bu kitapta geliştirdiği tezler, enternasyonal komünist hareket için çok büyük önem taşımaktadır. Bunlar, Marksist-Leninist Partinin hedefe ulaşma araçlarıdır ve barış, demokrasi, sosyalizm ve komünizm mücadelesinde yardımcı olmaktadırlar.

Komünist Enternasyonal'in II.Kongresi

19 Temmuz 1920'de, Petrograd'da II. Komintern kongresi başladı. Çalışmasına, 23 Temmuz'da Moskova'da devam ediyordu. Lenin, en önemli kongre kararlarının taslaklarını yazıyordu (Komünist Enternasyonal'in temel görevleri üzerine, ulusal ve sömürge sorunu üzerine, toprak sorunu üzerine ve Komünist Enternasyonal'e katılım koşulları üzerine tezler). Kongrenin başladığı gün, V.İ., Petrograd'a geldi. Mars alanında, diğer delegelerle birlikte devrimin savaşçılarının mezarlarına çelenk bıraktı, ardından Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg adına yapılacak anıtın temel atma törenine katıldı ve bu vesileyle bir konuşma yaptı.

Kongrenin ilk oturumu başladığında, oradaki herkesi derinden etkileyen bir şey oldu. Başkanlık divanında oturan ve gözleriyle salonu izleyen V.İ., birden hızlı adımlarla aşağı iniyor ve tiyatro salonunun koltukları arasından arkaya

89 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.79
90 Aynı kitap, s.89

doğru gidiyordu. Orada, arka sıralardan birinde Lenin'in eski bir yoldaşı ve arkadaşı, gözlerini kaybeden Petersburglu işçi ve devrimci V.A.Şelgunov oturuyordu. V.İ. yanına geliyor ve kucaklaşıyorlardı. Kongre delegesi İ.Olbraşt anılarında, "İkisinin konuştuklarını sanmıyorum. Ama bu karşılaşma, insani yanı açısından harika bir şeydi."[91] Tüm delegeler ayağakalkıyor ve bu karşılaşmayı uzun bir alkışla selamlıyorlardı.

Kongrede, Lenin enternasyonal durum ve komünistlerin temel görevleri üzerine bir konuşma yapıyor; çok sayıda komisyonun çalışmasına katılıyor, ulusal ve sömürge sorunu üzerine komisyon raporunu sunuyor ve diğer sorunlara ilişkin olarak konuşuyordu. Konuşmalarında ve tartışmalarda, I.Dünya Savaşının ve Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin sonrasındaki uluslararası iktisadî ve siyasî durumun derinden analizini yapıyor ve kapitalist dünya sisteminin genel krizi hakkında çok önemli tezler ortaya koyuyordu.

Lenin, kapitalizmden sosyalizme geçişin, Ekim Devrimi'ni başlatan çağ olduğundan hareket ediyordu. Sovyet iktidarının Rusya işçi ve köylüleri tarafından kurulmasının tarihsel önemini belirterek, 1919'da şöyle yazıyordu: "Bolşeviklerin bir 'macerası' ve 'kaçıklığı' olmadığı, aksine dünya açısından önemli iki çağın başlangıcı: burjuvazi çağı ve sosyalizm çağı olduğunu bugün görmemek imkânsızdır."[92]

I.Dünya Savaşı ve Ekim Devrimi, kapitalizmin yaşadığı genel krizin nedeniydi. Lenin, bu krizi, kapitalizmin dünya ölçeğinde kırıldığı, sosyalist toplumun doğduğu çağ olarak nitelendirmektedir. Lenin, kapitalizmin genel krizinin ana hatlarını gösteriyordu: Dünyanın iki sisteme bölünmesi, iktisadî çelişkilerin ciddileşmesi ve kapitalist ülkelerdeki sınıf mücadelesi ve emperyalizmin sömürge sisteminin krizi.

Lenin, Komünist Partilerin çıkış noktasını oluşturması gereken temel gerçek, Sosyalist Sovyet Cumhuriyeti görünümündeki sosyalizm sisteminin doğmasıdır, diyordu. "Dünya siyaseti", her iki sistemin mücadelesi ile belirlenecek. "Yalnızca bu bakış açısından hareketle, hem uygar hem de geri kalmış ülkelerin Komünist Partileri siyasî sorunları doğru koyabilir ve çözebilir."[93] Lenin, gelişmelerin geleceğini tahmin ediyordu; gelişmenin "proletarya diktatörlüğünü ulusal bir diktatörlükten (yani tek bir ülkedeki diktatörlük; dünya politikasını etkileyemez) bir enternasyonal diktatörlüğe (yani en azından ilerlemiş ülkelerdeki proletarya diktatörlüğüne; bu tüm dünya politikasını önemli biçimde etkileyebilirdi) dönüştürmeye"[94] götüreceği sonucuna varıyordu.

Hayat, Lenin'in tahminini tümüyle doğruladı.

Lenin, Komünist Enetrnasyonal'in II. Kongresinde burjuva düzeninin derin bir kriz yaşadığını belirtiyordu. Kongrenin, bu kriz koşullarında komünistlerin tavrını belirlemesi gerekiyordu. Bu koşullarda temel görev, komünist güçlerin birleşmesi, her ülkede bir Komünist Partisinin oluşturulması ve mevcut Komünist Partilerin güçlendirilmesi, oportünist ve merkeziyetçi unsurlardan kurtulması ve devrimci faaliyetin geniş işçi sınıfı kitlelerinde, köyde ve orduda geliştirilmesiydi.

Toprak sorunu ile ulusal ve sömürge sorununa ilişkin kongre komisyonla-

91 *V.İ.Lenin İle ilgili Anılar*, 2.Bölüm, s.515, Rusça
92 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.29, s.216
93 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.229
94 Aynı kitap, s.136

rında sert tartışmalar çıkıyordu. Çoğu delege, bu sorunlara yönelik yanlış, II. Enternasyonal'den devralınan görüşlere sahipti. Lenin, bu tartışmalara heyecanla katılıyor, hatalı tezleri eleştiriyor ve delegelere doğru bir tavır oluşturmaları için yardım ediyordu.

Kongrede kabul edilen Lenin'in toprak sorununa ilişkin tezlerinde, işçi sınıfı ve emekçi köylüler arasında ittifakın gerekliliği vurgulanıyordu ve proletarya hegemonyası fikri geliştiriliyordu; ayrıca, köylülerin farklı katmanlarına ilişkin olarak, hem sosyalist devrimin zaferi mücadelesi döneminde, hem de proletarya diktatörlüğünün kurulmasını izleyen dönemde Komünist Partilerin görevleri belirlendi.

Lenin, kongrede ulusal ve sömürge sorununa büyük önem veriyordu. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi, Çin, Hindistan, Endonezya ve diğer sömürge ve bağımlı ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketlerine büyük cesaret veriyordu. "Doğunun uyanması dönemini, günümüzdeki devrimde, tüm Doğu halklarının, tüm dünyanın kaderini birlikte belirlediği, yalnızca bir genişleme nesnesi olmaya son veren dönem izlemektedir. Doğu halkları, her halkın tüm insanlığın kaderini birlikte belirlemek amacıyla pratik eyleme geçmek üzere uyanmaktadır."[95]

Lenin, Asya ülkelerindeki olayların gelişimini dikkatle izliyordu. O zamanlarda Rusya'daki Çinli İşçi Birliği Merkez Yürütme Komitesi başkanı olan Çinli komünist Lyu Dya-Şung, Lenin'le yaptığı Kasım 1919'daki konuşmayı şöyle anlatmaktadır: "Beni, ilk karşılaşmamızdaki gibi heyecanla selamlıyordu. Tüm konuşma boyunca, kişiliğinden dışa taşan bir büyüleyici havanın olduğu duygusunu taşıyordum. Lenin, neden Çin hakkında, Çin devrimi hakkında bilgi alıyordu. Ben gençtim ve enternasyonal politika hakkında olgunlaşmış bir görüş sahibi olmaktan çok uzaktım; Çin'deki olaylar hakkında da çok az şey biliyordum; yeni ve ilginç şeyler anlatmak için yeterli değildim.

Benim açımdan, V.İ. ile konuşmak bana çok değerli şeyler kazandırmıştı, çünkü Çin'in kaderi sorunları üzerine, Çin halkının emperyalizme karşı mücadelesi üzerine ve Çin ve Sovyet Rusya halkları arasında yakınlaşmanın önemi üzerine onun önemli fikirlerini dinlemiştim."[96]

Ulusal kurtuluş hareketi Hindistan'da da güçleniyordu. 17 Şubat 1920'de, Hindistan devrimcilerinin bir gösterisi oluyordu. Lenin'e gönderilen gösteri kararında, ezilen sınıfların ve halkların kurtuluşu için verilen mücadele dolayısıyla Sovyet Rusya'ya derin teşekkür dile getiriliyordu. Onlara şöyle yazıyordu: "Hintli devrimci birliğe; bizim işçi ve köylü cumhuriyetimizin ilan ettiği kendi kaderini tayin hakkı ve ezilen halkların iç ve dış kapitalistlerin sömürüsünden kurtuluşu ilkelerinin siyasî bilinçli Hintlilere böylesine somut yansıdığını duymak beni mutlu ediyor." Lenin, müslüman olan ve olmayanlar arasında sıkı bir ittifak kurulmasına, Doğu halklarının emekçilerinin ezenlere karşı ortak mücadelede biraraya gelmesine çağrı yapıyor ve sözlerini şöyle tamamlıyordu: "Yaşasın özgür Asya!"[97]

Lenin, yeni koşullarda ulusal kurtuluş hareketinin bazı önemli sorunlarını, Kasım 1919'daki Doğu halkları komünist örgütlerinin II. Genel Rusya Kongre-

95 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.50, s.145
96 *Lenin Üzerine Yabancı Gözüyle Anılar*, Moskova, 1962, s.290
97 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.126

sinde dile getiriyordu.

Sömürge ve bağımlı ülkeler karşısında emperyalist güçler tarafından uygulanan yağma ve baskı politikasını şiddetle eleştiriyor ve Doğu'daki ulusal kurtuluş hareketini yürekten destekliyordu. Emperyalizmin güçlü ülkelerinin askerî istilasını başarıyla geri püskürten Sovyet devletinin deneyimlerinden hareketle, sömürge ve bağımlı ülkelerin kurtuluş hareketi mücadelesinde tam olarak başarılı olduğu sonucunu çıkarıyordu. Bu ülkeler her ne kadar zayıf olsa da, teknik ve savaş sanatının tüm harikalarını uygulayan emperyalistlerin gücü yenilmez görünse de, gerçekten milyonlarca emekçiyi ve sömürüleni uyandırmayı başaran ezilen halkların devrimci mücadelesinin Doğu halklarının kurtuluşunu pratikte mümkün kılan fırsatları içinde gizlediğini söylüyordu.

Doğu halklarının Komünist Partileri ve örgütlerinin, Lenin'e göre, genel komünist teori ve pratiği başarılı bir şekilde, halkın ana kitlesini köylülerin oluşturduğu ve ayrıca, Ortaçağ baskısının kalıntılarının ortadan kaldırılması gerektiği kendi ülkelerinin özel koşullarına uygulamaları gerekiyordu; Lenin, komünist öğretinin her ülkenin kendi diline çevrilmesi, en geri kitlelerde devrimci eylemi uyandırmanın ve diğer ülkelerin proletaryası ile ortak mücadelede birleşilmesi gerektiğini söylüyordu.

Lenin, "Doğu ülkelerinin komünistlerinin, bu ülkelerde kımıldayan ve zorunlu olarak kımıldaması gereken ve tarihsel bir açıklaması olan burjuva milliyetçiliğiyle ilişkiye girmesi gerektiğine"[98] işaret ediyordu. Bu türden milliyetçilikte emperyalist baskıya yönelik olduğu ve ezilen halkların ulusal bağımsızlık mücadelesine hizmet ettiği sürece, bir de ilerici, demokratik içerik bulunmaktadır. Lenin aynı zamanda uyarıda bulunuyor ve burjuva milliyetçiliğinde ilerici içeriğin desteklenmesinde sosyal karakterini, sınırlılığını unutmamak gerektiğini; emperyalistleri kovduktan sonra devam etmeye ve emekçi kitlelerin sosyal baskıdan kurtuluş mücadelesini vermesi gerektiğini söylüyordu.

Lenin'in ulusal ve sömürge sorununa ilişkin bu temel tezleri Komintern'in II. Kongresinde geliştirildi. Bu tezlerde, Komünist Partilerin ulusal ve sömürge sorununa ilişkin bakış açıları olağanüstü ayrıntılı ve net olarak dile getirildi.

Komünist Partilerin tüm politikasının temelini, tüm ulusların ve ülkelerin proletarya ve emekçi kitlelerinin emperyalizme karşı, büyük toprak sahiplerinin ve burjuvazinin yıkılması için ortak devrimci mücadelede birbirlerine yakınlaşmaları oluşturmalıydı. Metropollerin komünistleri, sömürge ve bağımlı halkların "kendi" emperyalist burjuvazisinden kurtuluşu için mücadele etmekle ve kendi ülkelerinin işçilerini sömürgelerin emekçi halkının karşısında gerçek bir kardeş tavır almaları yönünde eğitmekle yükümlüydü. Emperyalizme ve feodal ilişkilere karşı mücadelede, sömürge ve bağımlı ülkelerin komünistleri, devrimci ulusal kurtuluş hareketlerini desteklemek, bu ülkelerin burjuva demokrasisiyle anlaşma ve ittifak yapmak ve aynı zamanda, proleter hareketin bağımsızlığını korumak zorundaydı. Aynı zamanda, Lenin, sömürge ve bağımlı halkların burjuvazisinin çelişkili tavrına; emperyalizm ve içteki gerici güçler ile ittifak oluşturma eğilimine dikkat çekiyordu.

Komünistler, sömürgeci baskıya karşı mücadele saflarında yer almalıydılar ve tüm emperyalizm karşıtı güçleri biraraya getirmeliydiler. Ama komünistlerin,

98 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.147

emekçilerin çıkarlarını temsil ederek genel ulusal görevlerini yerine getirmekle sınırlı kalmamaları gerekiyordu. Komünistlerin, toprak sorununun radikal demokratik çözümü, ülkenin sosyal ilerleme yolunda gelişmesi için mücadele etmeleri gerekiyordu. Lenin, "geri kalmış ülkelerdeki burjuva-demokratik kurtuluş hareketlerine komünist süsü verme çabalarına karşı kararlı bir mücadele yürütmek gerekliliğine"[99] de işaret ediyordu. Komünistlerin, sınıf mücadelesi olmadan sosyalizme geçiş olabileceğine yönelik küçükburjuva yanılsamaların gerçek yüzünü ortaya çıkarmaları ve kitleleri bilimsel komünizmin bayrağı altında biraraya getirmeleri gerekiyordu.

Lenin, önceleri ulusal kurtuluş hareketi burjuvazinin iktidarı devralmasıyla son bulduğunda, kapitalizmin genel kriz yaşadığı çağ, sosyalist sisteminin oluşmasından sonra, proletarya tarafından Komünist Partiler liderliğinde yürütülen hareketlerin, başarılı olmaları halinde, gerçek bir halk iktidarına götürebileceğini düşünüyordu.

Bu bağlamda, Komünist Enternasyonalin II. Kongresindeki ulusal ve sömürge sorununa ilişkin raporda, Orta Asya Sovyet Cumhuriyetlerinin RKP(B) deneyimlerine dayanarak, emperyalizmden kurtulduktan sonra, emekçilerin iktidarının kurulmasında sonra, ataerkil, feodal ve yarı feodal ilişkilerin yoğun yaşandığı eski sömürge ülkelerinin ilerlemiş ülkelerin proletaryasının yardımıyla sosyalizme geçişi yavaş yavaş gerçekleştireceği ve kapitalist gelişme aşamasını atlayabileceği tezini dile getiriyordu. Lenin'in tezi pratikte doğrulandı; Kazakistan ve Orta Asya halkları tarafından gerçekleştirilen sosyalist dönüşümler bunun kanıtıdır. Lenin'in vardığı sonucun doğruluğu, kapitalist evreyi atladıktan sonra uzun süre sosyalist yolu tutan Moğolistan Halk Cumhuriyeti ile de kanıtlandı.

Lenin, sömürge ve bağımlı ülkelerdeki komünistlerin hem Sovyet iktidarının ilkelerini, "hem de Komünist Partisini (bileşimini, özel görevlerini) sömürge Doğunun *tarım ülkeleri* düzeyine *uyarlamayı* bilmeleri gerektiğini" vurguluyordu.

V.İ. Doğudaki sosyal devrim perspektifleri üzerine yaptığı bir konuşmada: "Özü bu. Üzerinde düşünmek ve somut yanıtlar *aramak* gerekir"[100] diye yazıyordu.

Lenin Komünist Enternasyonal'in II. Kongresinde yaptığı konuşmalarında ve tezlerinde, proletarya enternasyonalizminin Marksist ilkelerini geliştiriyordu. enternasyonalizmin salt sözle kabul edilmesini ve küçükburjuva milliyetçiliği ile pratikte gerçekleştirilmesini eleştiriyordu.

Ulusların eşitliğini tanıdığını sözlerle sınırlayan milliyetçilikten farklı olarak, proletarya enternasyonalizmi, her ülkedeki proletarya mücadelesinin çıkarlarının, dünya ölçeğinde mücadelenin çıkarlarına tâbi olmasını talep ediyordu.; proletaryanın, tüm ülkelerin Komünist Partilerinin bütünleşmesi ve karşılıklı olarak dostça yardımlaşmasını istiyordu. "Proletaryanın ve böylece tüm ülkelerin tüm emekçi kitlelerinin ve uluslarının ittifak ve birlik için gönüllü çabası olmadan, kapitalizmi yenilgiye uğratma eseri başarıyla tamamlanamaz."[101] Enternasyonalizm kavramını ve politikasını oportünistçe "yozlaştırmalara" karşı mücade-

99 V.İ.Lenin: c.31, s.138
100 V.İ.Lenin: *Komünist Enternasyonal Üzerine*, Berlin 1969, s.694
101 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.139

le, Lenin'e göre "ilk ve en önemli görevdi." Bu mücadelenin, sosyalist devrimi başarmak ve proletarya diktatörlüğünü bir dizi ülkede kurmak görevi güncel hale geldikçe, önplâna daha çok çıktığını vurguluyordu.

Lenin'in çalışmaları ve konuşmaları, sosyalist gelişme yoluna adım atmış ülkeler arasındaki karşılıklı ilişkilerin ilkesel temellerini ve karakterini belirleyen dahiyane düşünceler içermektedir. Komünist Enternasyonal'in I. Kongresinin toplanması için Lenin'in katılımında hazırlanan çağrıda, "sosyalist devrimin gerçekleşmiş olduğu ülkeler arasında eksiksiz bir blok"[102] gerekliliği yer almıştı. Lenin bu düşünceleri, Komünist Enternasyonal'in II. Kongresi için ulusal ve sömürge sorunu tezlerine dönüştürdü ve proletaryanın iktidarı ele geçirdiği ülkelerin olabildiğince sıkı bir şekilde siyasî ve iktisadî ittifaka girmesinin gerekli olduğunu yazıyordu. Sosyalist dünya sistemine özgü nesnel yasaların, özellikle de "tüm ülkelerin proletaryası tarafından düzenlenecek bütün bir dünya sisteminin bütünsel, ortak bir plân yapılması eğiliminin,"[103] sosyalist ülkelerin çok yönlü iktisadî işbirliğini gerektirdiğini belirtiyordu.

Kongre, Lenin'in hazırladığı ve yeni tipte bir proletarya partisi talebini yansıtan Komünist Enternasyonal'e dahil olma koşullarını kabul ediyordu. Lenin, Komünist Enternasyonal'in faaliyetinin demokratik merkeziyetçilik ilkelerine dayanması gerektiğini söylüyordu. Komintern ve yürütme komitesi, ortak faaliyetlerinde, farklı partilerin mücadele etmesi ve çalışması gerektiği tüm çeşitli koşulları dikkate almak zorundaydılar. Komünist Partiler arasındaki ilişkiler, tüm ülkelerin emekçilerinin birleşmesi adına, enternasyonal işçi sınıfının ulusal parçalarının eşitliğine, proletarya enternasyonalizmine, karşılıklı güvene, gönüllü işbirliğine ve ortak amaç ve görevleri adına eylemlerde koordinasyonu esas almak zorundaydılar.

Sovyet ülkesinin ve diğer ülkelerin komünistleri, Komünist Partiler tarafından birlikte hazırlanan ve kabul edilen kararlara ve bildirilere kesin olarak uymayı, her zaman enternasyonal görevleri olarak görmektedirler. Komünist Enternasyonal'in II. Kongresinden sonra Ağustos 1920'de Lenin şöyle yazıyordu: "Kendimizi devrimci proletaryanın enternasyonal disiplinine tâbi kılarak işçilerin kurtuluş mücadelesinin büyük sorunlarına karar vermekten, burada, farklı ülkelerin işçilerinin anlayışlılığını, bilgi ve isteklerini hesaba katarak ve bu şekilde gerçekte (Fritz Adler, Otto Bauer gibi) yalnızca sözle değil, işçilerin komünizm için mücadele birliğini gerçekleştirmekten gurur duyuyoruz."[104]

Lenin, burjuva ideologlarının ve reformistlerin, Enternasyonal Komünist harekette "Moskova diktatörlüğü" iddialarının gerçek yüzünü ortaya koyuyor ve bu iddiaları, işçileri kötü niyetle yanıltma olarak tanımlıyordu. Aynı zamanda, Sovyetler Birliği Komünist Partisini komünist dünya hareketinin sürekli öncüsü olarak görüyordu; öncü rolünü, Bolşevik Partisinin yeni tipte proletarya partisi örneği olması, enternasyonal anlamda çok zengin deneyimlere sahip olması, onun liderliğinde Rusya işçi sınıfının dünyada ilk defa sosyalist devrimi gerçekleştirmesi ve yeni toplumun yapılanmasına başlaması belirliyordu.

Lenin, kongre esnasında ve ardından, delegelerle biraraya geliyordu. V.Gallacher, M.Cachin, A.Zapotocki, C.Kabakçiyef ve diğerleriyle sohbet edi-

102 *Bolşeviklerin Komünist Enternasyonali Kurma Mücadelesi*, Moskova, 1934, .114, Rusça
103 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.135
104 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.258

yor, ülkelerindeki işçi hareketi ile ilgileniyor ve Komünist Partilerin yapılanmasına ilişkin sorularını açıklıyordu. Lenin'le bir araya gelmek ve onunla birlikte çalışmak, delegeleri çok etkiliyor ve siyasî gelişmelerinde önemli bir rol oynuyordu: Onlardan çoğu, Komünist Partilerin lideri ve enternasyonal işçi hareketinde önemli siyasî kişilikler oluyorlardı.

Bir kongre oturumunda, delegeler, Lenin hakkındaki düşüncelerini yazılı olarak dile getirmeye karar veriyorlardı. SBKP MK'sı Marksizm-Leninizm Enstitüsü Merkez Parti Arşivinde bulunan bir albümde şu satır yer almaktadır:

Marcel Cachin "o, hem teorisyen hem de pratiği tanıyan bir insan; Lenin, bugün enternasyonal işçi hareketinin en büyük karakteri." demiştir.

Antonin Zapotocki ise şöyle demektedir: "Rusya proletaryası, Yoldaş Lenin'le gurur duymakta ne kadar haklı ve onun gibi birine en çok ihtiyaç duyulan devrim döneminde ne kadar şanslı!"

"Lenin öylesine sıradan, öylesine insancıl ve aynı zamanda öylesine uzak görüşlü ve boyun eğmez bir adam ki" diye yazıyordu John Reed.

Sömürge ve bağımlı ülkelerin delegeleri, Lenin'in Doğu halklarının yüreğinde yeni umutlar yeşerttiğini ve onlara mutluluğun yolunu gösterdiğini yazıyorlardı. Hintli bir delege kısaca ve çok etkili biçimde "insanlığın en değerli temsilcisi" diyordu.[105]

Bu sözler, tüm dünya emekçilerinin genç Sovyet devletine ve Lenin'e karşı büyük sevgisini ve sempatisini dile getiriyorlardı. Lenin'i farklı göstermeye çalışan burjuvazi neler yapmadı ki, gerici basın ne iftiralar atmadı ki! Ama bütün bunlar, Leninizmin Sovyet ülkesinin dışına taşan etkisini durduramadı. Lenin aracılığıyla, onun büyük ve değerli fikirleri aracılığıyla, kapitalist ülkelerin emekçileri her yerde doğru yolu buldu.

Komünist Enternasyonal kongreleri için Moskova'da bulunan komünistler, kendi ülkelerinin işçilerine Lenin'i anlatıyorlardı. Komünist Enternasyonal'in II. Kongresinden Paris'e geri dönen Marcel Cachin işçilere seyahatini anlatıyordu. Paris merkezinde yer bulamayan 40 000'den fazla insan, çevredeki sokakları dolduruyorlardı. Toplananlar Cachin'i selamlıyor ve "Yaşasın Lenin! Yaşasın Sovyetler!" diye bağırıyorlardı. İtalyan komünist Germanetto, 20'li yılların başında İtalya'da, Lenin adının en uzaktaki küçücük köyde bile duyulduğunu yazıyordu. Bazı işçi ailelerinde, yeni doğan çocuklara Lenin adı veriliyordu. Giderek hem Doğuda, hem de Batıda Lenin adı daha çok duyuluyordu.

Müdahalecilerin ve İçteki Karşıdevrimin Bozguna Uğratılması

Sovyet Cumhuriyeti tarafından mücadelesi verilen barış için birazcık nefes alma süresi, çok kısa sürüyordu. 1920 yılının başında, Fransa, İngiltere ve Amerikan emperyalistleri, burjuva ve büyük toprak sahiplerinin elindeki Polonya'yı bu maceraya çekerek Sovyet ülkesine karşı yeni bir hücuma geçiyordu. Sovyet hükümeti, bu savaşı engellemek için herşeyi yapıyordu, ancak Polonya'nın egemen çevreleri, emperyalist patronlarının bu isteğini yerine getiriyor ve Sovyet devletinin barış tekliflerini geri çeviriyorlardı. Nisan sonunda, Beyaz Polonya

105 Istoriçeski Arşivi (tarih arşivi), 1957, no.2, s.12, 9, 10

birlikleri, Ukrayna'ya giriyor ve içlere doğru ilerleyerek Kiev'i işgal ediyorlardı. Dünya emperyalizminin Sovyet hükümetine karşı savaşta umudu olan bir başka güç, Haziran 1920'de Kırım'da saldırı başlatmıştı ve Donez Havzası ve Kuban bölgesi için tehlike yaratan uluslararası karşıdevrimin ücretli askeri General Baron Vrangel'di.

Komünist Partisi ve Lenin, Sovyet halkını, tüm dikkatlerini askerî görevlere yöneltmelerini istiyor, emperyalistlere bir yenilgi yaşatma mücadelesine çağırıyorlardı. "...Yabancı halkları yağma etme hakkını savunmuyoruz, aksine biz, bizim proletarya devrimimizi savunuyoruz ve sonuna kadar savunacağız. Çok zor geçen iki yılda Sovyet devriminin mücadelesini veren Rusya'yı; bu ülkeyi kanımızın son damlasına kadar savunacağız!"[106]

RKP(B) MK'sı, "Polonya cephesi ve görevlerimiz" tezlerini kabul ediyordu. Lenin'in katılımıyla, Kızılordu'nun savaş plânları yapıldı. Batı cephesinin komutanlığına M.N.Tuşaçevski getirildi. Komünistler, Batı ve Doğu cephesine gönderildi, silah ve giysi tedarik edildi. Lenin, Polonya cephesine gidecek olan Kızılordu önünde, 5 Mayıs 1920'de şöyle diyordu: "...Polonyalı büyük toprak sahipleri ve burjuvazisi, itilaf devletleri tarafından tahrik edilerek, bizi yeni bir savaşa zorladı. Düşünün, yoldaşlar! Polonyalı köylülere ve işçilere karşı düşmanlığımız yok; Polonya'nın bağımsızlığını ve Polonya Halk Cumhuriyetini tanıdık ve tanımaya devam edeceğiz....Polonya'ya karşı, sizlerin işçi ve köylü cumhuriyetinin askerleri olduğunu, ezen olarak değil, kurtarıcı olarak geldiğinizi gösterin!."[107]

1920'de Haziran ayının başlarında, Sovyet birlikleri, Ukrayna'da saldırıya geçti; bu, daha sonra ülkeden düşmanın kovulmasına yönelik genel bir saldırıya dönüştü. Kızılordu, gerileyen düşmanı kovuyor, savaşı Polonya topraklarına kaydırıyor ve Varşova'ya yaklaşıyordu. Gerçi Lenin Batı cephesindeki saldırıları onaylıyordu, ama Sovyet birliklerinin komutanlarını kendilerinden memnun olmamaları ve düşmanın gücünü azımsamamaları gerektiğini söyleyerek uyarıyordu. "Bu en tehlikelisidir, zira savaş durumunda yenilgiye neden olabilir..."[108] Lenin'in korkusu gerçek oldu. Öncelikle de askerî hatalar ve başka diğer nedenlerden dolayı, Kızılordu birlikleri 1920 yılının Ağustos ayının ikinci yarısında, Weichsel bölgesinde bir yenilgi yaşadı ve geri çekilmek zorunda kaldı. Sovyet birliklerinin başarısızlığının ana nedenlerinden biri Lenin'e göre, Polonya işçi sınıfının Kızılordu'yu destekleyememesi, Pilsudski tarafından yanıltılan, şovenist bir sersemleme durumu yaşayan Polonya köylülerinin ve küçükburjuvazinin egemen sınıfların yanında yer almalarıydı.

Ağustos sonunda, Polonya birliklerinin saldırısı durdu. Cephede 19 Eylül'e kadar sükûnet hakimdi, ardından, çetin savaşlar tekrar başladı. Ekim ayının ikinci yarısında, Sovyet birliklerinin hücumu başlayacaktı. 22-25 Eylül tarihleri arasında, IX. Genel Rusya Parti Konferansı yapıldı. Lenin, MK'nın faaliyet raporunda ve konuşmasının son cümlelerinde, Polonya savaşını ayrıntılı olarak anlatıyor, Kızılordu'nun yenilgisinin nedenlerini ortaya koyuyor ve askerî organların; özellikle de Troçki'nin hatalarını eleştiriyordu. Lenin, cephedeki yenilgilere rağmen, Sovyet ülkesinin Polonya'ya karşı savaşı zaferle bitireceğini vurgulu-

106 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.387
107 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.115
108 Aynı kitap, s.161

yordu. Kışın hücum etmekten vazgeçmek ve işçi ve köylüleri yeni ağır koşullara maruz bırakmamak için, Polonya'ya, hatta kendisi için uygun koşullar içeren barış teklif edeceğiz, diyordu. Konferans Lenin'in yaklaşımını destekliyordu ve V.İ.'nin katılımıyla hazırlanan GRMYK'nın Polonya ile barış teklifi sorununa yönelik bildirisini kabul ediyordu. 23 Eylül'de, GRMYK oturumunda bildiri kabul edildi ve ertesi gün Sovyet delegasyonu tarafından Riga'daki barış konferansına sunuldu.

Ekim ayında, Polonya ve Sovyet Cumhuriyeti arasında silahları bırakma anlaşması ve geçici barış koşulları imzalandı.

Polonya ile savaşın sona ermesinin ardından, Sovyet birliklerinin ana güçleri Vrangel'a yöneldi. Lenin'in önerisi üzerine, komutanlık, Güney cephesine, M.V.Frunze'ye aktarıldı. Lenin, Sovyet birliklerinin saldırılarını dikkatle izliyor ve Güney cephesi devrimci savaş konseyinden, Vrangel sorununun hemen çözülmesini istiyordu. Ekim Devrimi'nin üçüncü yılında, Kızılordu birlikleri, büyük bir cesaretle, Sivaş'ı yaya olarak geçiyorlardı, Perekop'taki düşman kalelerine hücum ediyor ve Kırım'a giriyorlardı. Vrangel'in ordusu ele geçiriliyor ve Kırım tekrar Sovyetlere geçiyordu.

Bundan kısa bir süre sonra, Yukarı Kafkasya'daki saldırganların ve karşıdevrimcilerin son birlikleri de bozguna uğratıldı. Sadece Uzakdoğu'da, Japonlar kalmıştı; onlar da Ekim 1922'de yenilgiye uğratıldı.

Emperyalist saldırılar ve içsavaş, genç Sovyet devleti için zor bir sınavdı. Emperyalistler üç yıl boyunca dünyanın ilk sosyalist cumhuriyetine karşı birbiri ardına saldırılar düzenlemişlerdi. Kirli savaşın başarılı olduğuna inanıyorlardı. Kapitalist ülkelerin burjuva basını, Sovyet iktidarının günlerinin sayılı olduğunu tekrar tekrar yazıyordu. Onların bu türden umutlarını *"The Times"* yazarı Robert Wilton açık olarak dile getiriyordu. 1918'de yayınlanan "Russia's Agony" isimli kitabında şöyle yazıyordu: "İktisadî açıdan, Sovyet rejiminin varlığını sürdürmesi imkânsız, siyasî açıdan anlamsız."[109]

Ama emperyalistlerin hesapları tümüyle yanlış çıkıyordu. Sovyet halkı, tüm zorlukları aşıyor ve uluslararası emperyalizmin ve gerici karşıdevrimin birleşen güçlerine karşı zafer elde ediyordu.

Her iki sistemin ilk kez silahlı olarak karşıkarşıya gelmesi, kapitalizmin yenilgisiyle sona ermişti. Sovyet Cumhuriyeti varlığını sürdürüyor ve barışçıl sosyalist yapılanmaya geçme fırsatını elde ediyordu. Büyük bedeller ödemiş olan Sovyet halkı ve Bolşevik Partisi, enternasyonal görevlerini onurla yerine getiriyorlar, sosyalist devrimin Rusya'da zafer kazanmasını sağlıyor ve dünya kurtuluş hareketinin güçlü kalesini savunuyorlardı. Lenin, siyasî ve askerî alandaki başarılarımızdan dolayı gurur duymalıyız; "dünya tarihinde, tüm bölgelerde de etkisini gösterecek olan bir kazanım elde ettik."[110] diyordu.

İçsavaşın sonuçları, Lenin'in savaşın karakterinin ve çıkış noktasının öncelikle iç politikaya ve savaşa giren ülkenin sistemine bağlı olduğu ve her savaşta zaferin sonuçta savaş alanında kanı akan kitlelerin tavrına bağlı olduğu tezlerini tam olarak teyit ediyordu. Sovyet Rusya'nın işçi ve köylüleri, haklı bir savaş yaptıklarını biliyorlardı. Kitleleri saran, olağanüstü yükleri taşımaya hazır

109 Robert Wilton: *Russia's Agony*, Londra, 1918, s.321
110 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.142

olmalarıydı, onların olağanüstü kahramanlığıydı. Lenin, "Rusya'yı yabancılara terketmektense, üç yıl açlık daha iyidir" diyen Sovyet emekçi kitlelerinin vatan sevgisinin altını çiziyordu. Sosyalist vatanseverlikte, Sovyet toplumunun büyük gücünü görüyordu. Aralık 1920'de "bu vatan sevgisi olmasa, Sovyet Cumhuriyetini savunmak, özel mülkiyeti kaldırmak ve şu anda tazminat yükümlülüğünden dolayı 300 milyon put bulmak mümkün değildi. Bu, en iyi devrimci vatanseverliktir."[111]

Sovyet Cumhuriyetinin zaferinin en önemli nedenlerinden birini, Lenin, Sovyet toplum ve devlet düzeninin gücünde; işçi sınıfının görevlerini net olarak bilmesinde ve yanılmadan yerine getirmesinde görüyordu; proletarya ve köylülerin ittifakında, Sovyet ülkesi halklarının askerî ve siyasî birliğinde, Kızılordu'nun yüksek savaşçı niteliklerinde ve savaştaki moralinde; Sovyet cephe gerisinin güçlenmesinde; Komünist Partisinin doğru iç ve dış siyasetinde; tüm dünya emekçilerinin Sovyet Rusya ile dayanışmasında ve enternasyonal proletarya ile desteklenmesinde görüyordu. Lenin tüm bunlar, "eserimizin sağlam olarak var olduğunu gösteriyor" diyordu. "Rusya'ya nasıl saldırılsa saldırılsın hangi askerî saldırılara girişilirse girişilsin -görüldüğü üzere, bu türden çabalara çok girilecektir-, deneyim sayesinde çelik gibi olduk ve pratik deneyim sayesinde, tüm bu çabaların başarısızlığa uğrayacağını biliyoruz."[112]

Lenin, Sovyet halkının zaferini başlatan ve örgütleyen, Bolşeviklerin cesur partisi, Komünistlerin Partisi, diyordu. "Yalnızca Parti önder olduğu için, Partide katı disiplin hakim olduğu için, Partinin otoritesi tüm makamları ve kurumları biraraya getirdiği için ve MK'nın öncülüğünde onlar, yüzler, binler ve milyonlar tek *bir* insan gibi hareket ettiği için ve yalnızca inanılmaz bir bedeli olduğu için; yalnızca bu nedenle gerçekleşen mucize olabildi. Yalnızca bu nedenle, itilaf devletlerinin emperyalistleri ve dünyanın diğer emperyalistleri iki kez, üç kez, çok kez saldırıya geçmelerine rağmen, zaferi elde edebildik."[113]

Sovyet ülkesinin emekçilerinin uluslararası emperyalizmin birleşik güçlerine ve içteki karşıdevrime karşı kazanılan zaferi, savunmanın başında duran, Partinin lideri ve Sovyet devletinin önderi Lenin sayesinde olmuştur. Sovyet ülkesi halklarının yazgısının belirlendiği bu zor yıllarda, onun siyasî bilgeliği ve örgütçü dehası tüm gücünü ortaya koymuştur.

111 Bkz. *Alman İşçi Hareketinin Tarihine İlişkin Makaleler*, 1963, no.4
112 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.321
113 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.438

ON İKİNCİ BÖLÜM
YENİ İNSANCIL BİR TOPLUMUN MİMARI

YEP Rusyası'ndan sosyalist Rusya doğacaktır.
V.İ.Lenin

Emperyalistlere ve karşıdevrimcilere karşı kazanılan zaferin ardından, Sovyet halkı, barışçıl sosyalist bir yapılanma dönemine giriyordu. Bu dönemde yerine getirilecek olan görevlerin gerçekleştirilmesi büyük zorluklarla karşıkarşıyaydı. Dışardan gelen askerî tehlike ve içsavaş, dört yıl süren emperyalist savaş nedeniyle ortaya çıkan sarsıntı çok büyüktü. 1920'de büyük sanayi, 1913'te ürettiğinin neredeyse yalnızca yedide birini üretebiliyordu; çelik üretimi, yirmide birinden aza düşmüştü ve tarım üretimi, savaş öncesi durumun yarısının ancak üzerindeydi. Demiryolu taşımacılığı olağanüstü kötü durumdaydı. Halk, büyük açlık ve sefalet içindeydi, ekmek ve diğer temel ihtiyaç maddeleri yoktu.

Lenin, büyük bir acıyla, Rusya'nın savaş sonrasındaki durumunu, dövülmekten yarı ölü düşmüş bir insana benzetiyordu. İşçi ve köylülerin ihtiyaçları ve acıları, yüreğine derinden acı veriyordu. Ama, emekçilerin sarsıntıyı aşacaklarına ve sosyalizmi yapılandıracaklarına tam inancı vardı.

Savaştan Barışçıl Yapılanmaya Doğru

Emperyalizme ve içteki karşıdevrime karşı zafer kazanılmasıyla, Sovyet ülkesinin hızla yeniden doğması ve ekonomisinin gelişmesi için olağanüstü önemli koşullar yaratıldı. Büyük toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin sömürücü sınıflarının gücü tahrip edildi. Ülkede Sovyet iktidarı güçleniyordu; Parti ve devlet kadrosu ülke yönetiminde deneyim kazanıyordu. İktisadî hayatında sosyalist düzen yaygınlaşıyor ve güçleniyordu ve esas olarak bir plânlı ekonomi sistemi yaratıldı; bu, mevcut güç ve araçların ekonomiye yönelik temel sorunların çözümüne yönelme fırsatını verecekti. Halk kitlelerinin büyük yaratıcı enerjisi sürekli artıyor ve emperyalistlere ve karşıdevrimcilere karşı zafer kazanan Sovyet devletinin gücüne olan inançları artıyordu.

Lenin, Parti çalışmasının ve devlet faaliyetinin ağırlık noktasını, sosyalist yapılanmanın örgütlenmesine yöneltiyordu. Parti ve Sovyetlerin toplantılarında, işçilerin ve köylülerin önünde konuşmalar yapıyor, Partinin ve halkın görevlerini açıklıyor, tüm çabaların halk ekonomisinin yeniden oluşturulmasına yönelmesi çağrısını yapıyordu:

6 Kasım 1920'de, Moskova işçi, köylü ve Kızılordu delegeleri Sovyetinin, Moskova Parti komitesinin ve Moskova vilayeti sendika konseyinin sürekli oturumlarından birinde şöyle söylüyordu:

"Bu bayram günlerinde, zaferin coşkusunu yaşadığımız, Sovyet iktidarının üçüncü yıldönümünde, işçi ve köylülerin en hızlı biçimde kurtuluşunun, halk ekonomisinin kurtuluşunun bağlı olduğu çalışma heyecanı, çalışma isteği ve azmi bizi sarmalı. Sonra, bu görevi, önceki tüm kanlı savaşlardakinden çok daha büyük ve daha sürekli bir zafer elde ederek yerine getireceğimizi göreceğiz."[1]

V.İ., 14 Kasım1920'de, Moskova sınırları içinde Volokolamski bölgesindeki Kaşino köylülerini ziyaret ediyordu; köylüler, kendisini, yerel tarımsal üretim kooperatifi tarafından yapılmış olan enerji santralinin hizmete açılışına davet etmişlerdi. Evlerden birinde bu önemli misafir için törensel bir karşılama hazırlanıyordu. Amatör bir orkestra "*Enternasyonali*" çalıyordu. Köylüler V.İ.'nin kızıl köşeye, üzerinde basit köy yemeklerinin bulunduğu masadaki en iyi yere oturmasını rica ediyorlardı. Koyu bir sohbet başlıyordu. Köylüler, İlyiç'e, santrali nasıl yaptıklarını ve hangi zorluklarla karşılaştıklarını anlatıyorlardı. Kendi ihtiyaçlarını da anlatıyor, zorunlu gıda teslimatının getirdiği yükten ve fabrika mallarının eksikliğinden duydukları rahatsızlıkları dile getiriyorlardı. V.İ., hepsini dinliyor, en küçük ayrıntılarla ilgileniyordu; dile getirdikleri konularla ilgili sorduğu sorular ve verdiği açık yanıtlar köylüleri şaşırtıyordu. "Gereksiz şeyler sormadı; önemli olanı unutmadı", diyorlardı daha sonra.

V.İ. ve beraberinde gelmiş olan N.K., köylülerle birlikte fotoğraflarını çektirdiler; dışarda üzerinde bir ampul bulunan bir direğin çevresinde bir konuşma yapıldı. Lenin konuşmasında ülke ekonomisinin yavaş yavaş hareketlendiğini, fabrika ve işyerlerinin tekrar çalışmaya başladığını, köylülere makinalar geleceğini söylüyordu. Köylülere, işçi sınıfı ile sıkı bir ittifaka girmeleri ve onlarla birlikte aynı adımları atmaları gerektiği çağrısında bulunuyordu. Kaşinolu köylüler anılarında, "onu dinliyorduk ve sanki bir güneş herkesin yüreğini ısıtıyordu."[2] diyordu.

Ardından, V.İ., Yaropolez köyüne hareket etti. Orada, aynı şekilde bir enerji santrali kurmaya karar vermiş olan köylülerin bir toplantısına katıldı. Lenin'le bir araya gelmek, köylüleri çok etkiliyordu. V.İ. ise köylülerle yaptığı konuşmalar sayesinde bilgi ediniyordu. Bu sohbetler, Aralık 1920 sonunda yapılan VIII. Sovyet Kongresindeki tüm konuşmalarına damgasını vuruyordu.

Lenin'in GOELRO Planı

Lenin, üç ay süren barışçıl nefes alma döneminde, 1920 başlarında, gördüğümüz gibi, ülkenin ekonomisini yeni, teknik temelde dönüştürme gerektiğini belirtiyordu. Savaşın sona ermesinin ardından, her yönüyle sosyalist ekonomi zemininin oluşturulması için bir büyük program geliştiriyordu ve yeni toplumun maddi-teknolojik temelinin karakterini ve rolünü gösteriyordu; sosyalizm ve komünizmin yapılanmasında elektrifikasyonun taşıdığı muazzam önemin altını çiziyordu.

Bu bağlamda, 21 Kasım'da Moskova vilayet konferansında "dıştaki ve içteki durum ve partini görevleri" konuşması ve 22 Aralık 1920'de yapılan VIII.

1 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* c.31, s.396
2 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 2.Bölüm, s,.578, Rusça

Genel Rusya Sovyet Kongresinde Halk Komiserleri Konseyinin faaliyeti hakkındaki raporu özellikle büyük önem taşımaktadır.

Lenin şu tezi ortaya atıyordu: "*Komünizm; Sovyet iktidarıdır ve tüm ülkenin elektrifikasyonudur.*"[3] Bu kısa, içeriği açısından ise, çok ayrıntılı formül ile, temel koşulları, komünist toplumun yapılanmasına ilişkin siyasî ve iktisadî faktörü belirliyor ve birbirinden ayrılmaz olan bütünlüğüne işaret ediyordu.

Lenin, komünizmin, Sovyet iktidarını, tüm emekçi kitlelere her konuda kendileri karar vermeleri için fırsat yaratmanın siyasî organı olarak gördüğünü belirtiyordu. Bu olmadan, komünizm düşünülemezdi. Böylece, komünist toplumun yaratılmasının siyasî yanı güvence altına alınıyordu. Komünizmin yapılanmasının iktisadî yönü ise, sadece tüm ülkenin elektrifikasyonu gerçekleştiği zaman mümkündü.

Lenin'in iktisadî yapılanmanın genel perspektifini ve üretimdeki gelişmeyi belirlemekle sınırlı kalmayıp, onları somutlaştırması, çok önemli bir başarıydı: Sosyalizm ve komünizm için maddi-teknolojik temeli hazırlamak gerektiğini; bu arada, bu tabanın çekirdeğini ve temelini elektrifikasyonun oluşturduğunu söylüyordu. Sosyalizmin ve komünizmin maddi-teknolojik zemini, büyük sanayiydi ve öncelikle de ağır sanayi. Ama, teknik ve bilimde en yeni duruma uygun olan böyle bir sektör, yalnızca elektrifikasyon temelinde yaratılabilir ve geliştirilebilirdi. Böyle biz zemin olmadan, "hiçbir sosyalizm ve komünizm yapılandırmamız mümkün değil."[4] diyordu.

Burada, Lenin'in sosyalizmin maddi-teknolojik temeliyle, komünizmin maddi-teknolojik temelini farklı gördüğünü unutmamak gerekir. Komünizmin daha ileri bir evresi, toplumun üretim güçlerinde daha ileri bir gelişmişlik düzeyi öngörür. Sosyalizmin maddi-teknolojik temeli, elektrifikasyon temelinde büyük üretimin oluşturulması, öncelikle de sanayide yaratılması anlamına gelir; böylece, komünizme geçiş *tüm* ülkenin elektrifikasyonunu öngörür.

Lenin büyük bir ağır sanayiyi, tarımın sosyalist dönüşümünün anahtarı olarak, ülkede kapitalizmin iktisadî köklerinin ortadan kaldırılmasının temel koşulu olarak görüyordu. Traktörlerin ve tarım makinelerinin üretimin örgütlenmesinin, küçük çiftçilikten kolektif makineli büyük tarım ekonomisine geçişin maddi temelini oluşturacaktı, Kulakları tasfiye edecekti. Bir zaman sonra, sosyalist tarım ekonomisinin gelişim yollarının çerçevesini çiziyor ve "Doğal vergiler üzerine" başlıklı broşürün plânında şöyle yazıyordu:

"Küçük çiftçiler

Kolektif ekonomiler

Elektrifikasyon"[5]

Sosyalizmin maddi-teknolojik temelinin yaratılması, Lenin'e göre, kent ve köy arasındaki karşıtlığı ortadan kaldıracaktı." Çok gelişmiş modern teknoloji temelinde, elektrifikasyon temelinde sanayinin organizasyonu, kent ve köy arasındaki uçurumu ortadan kaldıracaktır."[6]

3 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.513
4 V.İ.Lenin, *Bütün Eserleri*, c, 30, s.500
5 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*,, c.32, s.332
6 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.30, s.326

Lenin, elektrifikasyon temelinde büyük üretimin yaratılmasının, "toplumun iktisadî yaşamının komünist organizasyonu yolunda en önemli aşamayı oluşturacağını"[7] söylüyordu. Sosyalizmin maddi-teknolojik temeli üzerinde, onun sürmesi ve gelişmesi anlamında komünizmin maddi-teknolojik temeli oluşacaktır; böylece, üretimde "komünizmin ilkelerine uygun" olan bir duruma gelinmiş olur: Maddi ve kültürel üretimde üretim fazlası yaratma, ihtiyaca göre dağıtımın gerçekleşmesi, sosyalist üretim ilişkilerinin yavaş yavaş komünist üretim ilişkilerine dönüşmesi. Bunun için, "ülkenin tamamının, sanayi ve tarımın tüm dallarının elektrifikasyonu gerekir."

Lenin, sosyalizmin maddi-teknolojik temelinin ve ardından komünizmin maddi-teknolojik temelinin yaratılması ile, dünyada en yüksek iş verimine ulaşmak ve gelişmiş kapitalist ülkeleri iktisadî olarak yakalamak ve geçmek gerektiğini düşünüyordu. VIII. Sovyet Kongresinin delegelerinin yazılı olarak sorduğu soru karşısında: "Sovyet Rusya'yı güçlendirmek ve yenilmez kılmak; esas olan budur," diyordu V.İ.

Lenin, Sovyet Rusya'da sosyalizmin yapılanması, elektrifikasyon plânının gerçekleştirilmesi enternasyonal açıdan büyük önem taşıyor ve sosyalizme yönelen başka ülkelerin halklarına örnek olacak diyerek çok önemli bir düşünceyi dile getiriyordu. "...Rusya elektrik santralleri ve güçlü bir teknik tesisler ağıyla donatıldığında, komünist ekonomi, ilerde sosyalist Avrupa ve Asya'ya örnek olacaktır."[8]

Lenin'in sosyalizmin maddi-teknolojik temelinin yaratılması, ülkenin elektrifikasyonu fikirleri, meşhur GOELRO plânına, Sovyet Cumhuriyetinin halk ekonomisinin gelişmesine ilişkin 10-15 yıllık perspektif plânına temel oluşturmuştur. Lenin'in girişimi ve önderliğinde hazırlanan bu Rusya'nın elektrifikasyonu plânı, sosyalist toplumun sağlam iktisadî zeminini yaratma, Rusya'yı bir tarım ülkesinden bir sanayi ülkesine dönüştürmeyi ve bu on yıl içinde sanayi üretimini 1913'teki savaş öncesi dönemin iki katına çıkarmayı öngörüyordu. GOELRO plânında, 1 750 000 kilovat/saat toplam kapasiteli ve yıllık üretimi 8,8 milyar kilovat/saat olan 30 bölge santralinin yapılması öngörülüyordu. Ekonomi açısından en önemli bölgelerin elektrifikasyonu temelinde, geniş kapsamlı bir sanayi yapılanması ve öncelikle de ağır sanayide önemli sektörlerin gelişmesi plânlandı. Ayrıca, küçük çiftçi ekonomisinden toplumsallaştırılmış büyük üretime geçiş koşullarının hazırlanması gerektiği dile getirildi.

Lenin, RKP(B) VIII. Parti Kongresinde kabul edilen Parti programına, "ikinci bir Parti programının, tüm halk ekonomisini yeniden yapılandıran ve modern teknoloji seviyesine çeken bir iş plânının" eklenmesi gerektiğini söylüyordu.[9] Partinin bu ikinci programını GOELRO plânı olarak adlandırıyordu.

Lenin'in siyasî ve temel halk ekonomisi görevlerinde örgütsel bütünlük fikri, XXII. Parti Kongresinde kabul edilen SBKP'nin yeni programında yer aldı.

GOELRO plânının atak ve geniş kapsamlı oluşu, o zamanki sarsıntı, açlık ve yokluk dikkate alındığında çok daha somut olarak ortaya çıkmaktadır. Çoklarının, o koşullarda Lenin'in iktisadî yapılanma plânını lüzumsuz bir ütopya, ger-

7 *Birlik*, 1957, sayı 12, 1520
8 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.31, s.515
9 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.31, s.511/512

çekleşmesi imkânsız bir düş olarak görmesi hiç de şaşırtıcı değildi. 1920 güzünde, meşhur İngiliz yazar Herbert G.Wells Moskova'ya geliyor; Lenin'le içinde Rusya'nın elektrifikasyonunun da konu olduğu bir konuşma yapıyordu. İngiltere'ye geri döndükten sonra, Wells, "*Russia in the Shadows*" başlıklı kitabını yazdı; bu kitapta Lenin'i "Kremlin'deki ütopyacı" diye tanımlamıştı.

Wells, Sovyet Rusya'ya karşı büyük sempati besliyordu. Kitapta, Marksizmi reddettiğini sık sık vurgulamasına karşın, burjuvazinin muazzam yalanlarına ve iftiralarına rağmen, Sovyet iktidarının halk tarafından desteklendiğini ve Bolşeviklerin büyük bir yaratıcı ve aydınlanma çalışması geliştirdiklerini itiraf ediyordu. Lenin, onu çok etkilemişti. Wells, kendini tümüyle adadığı komünist plânları gerçekleştirmenin olağanüstü zor olduğunu açıkça itiraf eden bu harika insanla karşılaşmanın, kendisini "adeta ferahlattığını" belirtiyordu. Lenin'le konuşmasında, "komünizmin biçimlendirici bir masalsı güce sahip olabileceğini"[10] anladığını belirtiyordu. Lenin'in Rusya'yı elektrifikasyon plânı muhteşem fantastik romanların yazarlarına da bir "elektrikçinin ütopyası" olarak görünüyordu.

"Ormanı bol, köylüleri eğitimsiz olan , barajı, teknik araçları olmayan ve ticaret ve sanayinin işlemediği koskoca bir ülkede atak bir proje düşünülebilir mi?... Bence, kara berrak Rusya'da böyle plânların gerçekleştirilmesi imkânsız görünüyor, Kremlin'deki küçük adam için ise, hiç de öyle değil. Kafasında, tahrip olmuş demiryollarının yerini elektrikle çalışan ulaşım araçlarının aldığını, ülkenin her yerinde caddelerin inşa edildiğini ve yeni, daha umutlu komünist bir sanayileşmenin yeşerdiğini görüyor."[11]

Evet, ileriye bakarak, Lenin Rusya'nın geleceğini görüyordu ve "atak" elektrifikasyon projesinin gerçekliğinden ve gerçekleştirilebileceğinden çok emindi, çünkü bu plân bilime, Sovyet sisteminin büyük yaratıcı gücüne ve sömürü boyunduruğundan kurtulan halk kitlelerine dayanıyordu. Sosyalizmin düşmanları, dargörüşlüler ve oportünistler, GOELRO plânı ile alay ediyor, gülüyorlardı. Troçki, Rikov ve taraftarları, bu plânın olanaksız olduğunu bağırıp çağırıyor ve kabul edilmesini ve gerçekleştirilmesini engellemeye çalışıyorlardı. Lenin, dargörüşlüleri ve sömürgecileri eleştiriyordu.

Lenin'in talebi üzerine, GOELRO plânı, VIII. Genel Rusya Sovyet Kongresinin gündemine alındı. V.İ. kongre için belirlenen GOELRO komisyonunun materyallerinin hazırlığını her gün izliyor, önerilerde bulunuyor ve elektrifikasyon plânını içeren kitabın basılmasını hızlandırıyordu. Lenin'in yardımıyla, GOELRO plânı zamanında basıldı ve kongre delegelerine dağıtıldı. Rusya'nın elektrifikasyon plânına ilişkin raporu, kongreye GOELRO komisyon başkanı G.M.Krişişanovski sundu. Isıtılmamış ve fazla elektirik harcanmasını önlemek üzere az aydınlatılmış olan Büyük Tiyatro salonunda, ülkenin çeşitli yerlerinden gelmiş delegeler oturuyorlardı; giysileri kötüydü ve yarı açtılar; deha Lenin'in çizdiği sosyalist yapılanmanın atak, ama gerçekçi görevlerini ve perspektiflerini nefeslerini tutarak dinliyorlardı. GOELRO plânı, VIII. Sovyet Kongresi tarafından oybirliğiyle kabul edildi. Lenin'in hazırladığı ve kongre tarafından kabul edilen kararda, işçi ve köylülerin "Rusya'nın elektrifikasyon plânını bedeli ne olursa olsun ve tüm engellere karşı gerçekleştirmek için tüm güçlerini toplayacaklarına ve hiçbir bedelden kaçınmayacaklarına" duyulan güven dile getirili-

10 H.G.Wells: *Rusya Ülkesindeki Gece*, Berlin 1922, s.57
11 Aynı kitap, s.56

yordu.[12] Sovyet Cumhuriyetinin emekçi kitleleri, Lenin'in elektrifikasyon plânını gerçekleştirmek için ellerinden gelen her şeyi yapıyorlardı. 1935 yılının sonuna doğru, elektrik enerjisi üretiminde GOELRO plânı neredeyse üç kat fazlayla gerçekleştirilmişti. Bu, Lenin'in modelini çizdiği ve Sovyet halkının Partisinin tavizsiz yürüttüğü tüm ülkenin elektriklendirilmesi yolunda ilk adımdı.

YEP'e Geçiş Hazırlığı
Muhalefete Karşı Mücadele

1921 yılının ilk aylarında, iktisadî sorunlar önemli oranda ciddileşiyordu. Topraktan mahsul alınamaması, hayvan yeminde açık ve besi hayvanlarının ölümü, köylülerin kötü duruma düşmesine yol açmıştı. Buğday teslimat yükümlülüğü, köylülerde büyük hoşnutsuzluk yaratıyordu. Gıda sorunu kötüye gitmişti. Yakıt açığı yüzünden kısa bir süre önce çalışmaya başlayan sanayi tesisleri tekrar üretimi durdurmuştu. Açlık, işsizlik ve bitkinlik, işçilerin de bir kısmında hoşnutsuzluk yaratmıştı. Orduda seferberliğin kaldırılması büyük sorunlara yol açmıştı. Sınıf düşmanları, ülkenin içinde bulunduğu zor durumu kendi karşıdevrimci amaçları için kullanmaya çalışıyorlardı. Kulaklar ülkenin farklı bölgelerinde ayaklanmaya başlıyor; bazı yerlerde, teslim yükümlülüğünden hoşnut olmayan orta halli çiftçilerle birlikte Sovyetlere düşman eylemlere girişiyorlardı. Küçükburjuvazinin dalgalanmalarının çok açık bir dışavurumu, Menşevikler, sosyaldevrimciler ve anarşistlerle birlikte Beyaz Muhafızlar ve dış emperyalistler tarafından örgütlenen Kronstadt'taki karşıdevrimci isyandı.

Konuşmalarında ve yazılarında, ortaya çıkan durumun nedenlerini anlatıyor ve her zaman olduğu gibi, gerçeklerin katı bir nesnel değerlendirmesini yapıyordu.

Ülkedeki iktisadî, sosyal ve siyasî krizin temel nedenleri, sarsılmış, küçükburjuva bir ülkede savaştan barışa geçişle bağlantılı nesnel zorluklardı. Ayrıca, bu zorlukları, Parti gerektiği ölçüde göz önünde bulundurmamıştı ve bulunduramazdı da. RKP(B) X. Parti Kongresinde, savaştan barışa geçişin, bir dizi görev yüklediğini ve zorluklar yarattığını; bunların aşılması için ne deneyim, ne hazırlık, ne de gereken malzemenin mevcut olduğunu; bu nedenle de krizin vahim boyutlara vardığını söylüyordu. 1920'nin güz ve kış aylarında, yakıt ve gıda maddelerinin dağıtımında ciddî bir hesaplama hatası yapılmıştı. Lenin, "bu bizim hepimizin hatası; hem *çalışma ve savunma konseyi*, hem de *Halk Komiserleri Konseyi* ve *merkez komite*, hepimiz bu hatayı yaptık." Ama esas olan, Lenin'in yazdığı gibi, "savaş komünizmi" artık yeni koşullara uygun değildi.

Lenin daha sonra şöyle yazıyordu: "nedeni, ekonomik ilerlemede çok ileri gitmemizdi; temelimizi yeterince güvenceye almamamızdı; kitlelerin çoktan hissettiği, bizim ise, o zamanlar henüz bilincinde olmadan formüle ettiğimiz, ama kısa bir süre sonra, birkaç hafta sonra gördüğümüz durumda; yani salt sosyalist ekonomi biçimine, salt sosyalist dağıtıma doğrudan geçme bizim güçlerimizi aşıyordu ve kendimizi daha kolay görevlerle sınırlayacak şekilde geri adım atmasak bitecektik."[13]

12 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.31, s.530
13 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.407/408

Lenin, ortaya çıkan durumun yarattığı tehlikeyi ve Parti politikasında zorlu bir dönüşüm gerektiğini gören ilk kişiydi. Daha Şubat 1921'de, yeni bir ekonomi politikasına geçilmesi gerektiği sonucuna varıyordu; bunun gerçekleştirilmesi, iktisadî ve siyasî zorlukların aşılması ve halk ekonomisinin tüm sektörlerinin ve sosyalist toplumun ekonomik zemininin yeniden oluşturulması fırsatı verecekti. Partinin karşı karşıya olduğu görevleri belirlerken, hem eldeki mevcut çok çeşitli materyeller, hem de kişisel gözlemleri aracılığıyla sürekli gerçeği inceliyordu. N.K. şöyle yazıyordu: "İlyiç'i tanıyan, yaşamı dikkatle gözlemlemeyi ve en küçük ayrıntıyı kaçırmamayı bildiğini bilirdi."Yeni Ekonomi Politikasını hazırlarken, Lenin, önce ülkenin 1918-1920 yılları arasındaki iktisadî ve sosyopolitik gelişiminin ayrıntılı analizini yapıyordu. Köydeki durumu özellikle dikkate alıyor köylülerin temsilcileriyle uzun süre konuşuyor ve köylülerin mektuplarını dikkatle okuyordu. Köylülerin gazeteye yazdıkları mektuplar üzerine "Bunlar gerçek belgeler! Bunlar hiçbir konuşmamda bana ulaşmıyor!" diyordu *"Bednota"* (Yoksulluk) gazetesinin muhabiri V.A.Karpinski'ye.

Lenin, Moskova ilindeki bazı köyleri gezerken zengin materyal topluyordu. VIII. Sovyet Kongresinin partisiz köylü delegeleriyle kendi önerisi üzerine yapılan bir toplantıya katılıyor ve şöyle söylüyordu: "Onların tartışmalarından köydeki yaşamın en can alıcı sorunlarına ilişkin olağanüstü fazla bilgiyle eve döndüm." Köylülerin tartışmalarına ilişkin notları MK üyelerine ve Halk Komiserlerine gönderiyordu. Ocak ve Şubat 1921'de, Tver, Tambov ve Vladimir illerinden, Sibirya bölgesinden ve başka yerlerden köylüleri kabul ediyordu. Hemen hepsi kendisine, köylülerin ekonominin canlanmasına maddi destek verebilmeleri için teslim yükümlülüğünü kaldırmak gerektiğine kesin olarak inandıklarını söylüyorlardı. Köylülerin temsilcileriyle yaptığı sohbetlerden, Lenin ülkedeki durum ve köylülerin düşünceleri hakkında bir sonuca varıyordu.

O zamanlar V.İ.'yi ziyaret eden köylü O.İ.Çernov şöyle yazıyordu: "Lenin'in büyüklüğü nerede? Şurda: Elbette beni olağandışı bir kişi olarak dinlemedi, *benim aracılığımla bütün köylüleri dinledi ve benim aracılığımla alttaki çok karmaşık durumu gördü.*"[14]

Lenin, teslim yükümlülüğü yerine vergi getirmeyi, öncü parti politikacıları, devlet adamları, yerel ve Sovyet militanları ile görüştü. Tüm bunlar, Lenin'in yönetim tarzını göstermektedir; Lenin'in kolektif düşünceye ve pratik deneyimlerin dikkate alınmasına verdiği önemi, Parti politikasını belirlerken kitlelerin sesini dikkatle dinlediğini göstermektedir.

Şubat 1921 başlarında, Lenin, gıda maddeleri için teslim yükümlülüğü yerine doğal vergilerin getirilmesi tezini formüle ettiği "köylülerle ilgili ilk taslağı" hazırladı. Köylülerin üretim fazlasının alınması anlamına gelen teslim yükümlülüğü yerine, önceden belirlenmiş doğal verginin getirilmesini öneriyordu; vergisini verdikten sonra, köylü ürünleri hakkında kendisi söz sahibi olacaktı. Lenin'in Yeni Ekonomi Politikasına geçişi kapsayan tezleri merkez komite tarafından onaylandı ve yapılacak olan X. Parti Kongresinin karar taslağında ele alındı.

Savaştan barışa geçiş ve Yeni Ekonomi Politikasına dönüşüm, zorluklardan hemen yararlanmaya çalışan ve Parti tarafından tekrar tekrar açıklanan ve netleştirilen sendikaların rolü sorununu bahane eden Parti çizgisine karşı çıkan mu-

14 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 2.Bölüm, s.605, Rusça

halif gruplara karşı sert mücadeleden geçiyordu. Bu eylemi başlatan Troçki idi. Troçki, savaş komünizminin "vidalarını" "tam sıkıştırmaya", gecikmeden "sendikaların devletleştirilmesine"ve onları devlet aygıtının bir parçasına dönüştürmeye çağırıyordu. Troçki'nin fraksiyonel tavrını Buharin destekliyordu. Troçkistler ve Buharin taraftarları, partiyi, sendikalar üzerine bir tartışmaya zorluyordu. Lenin bu tartışmaya karşıydı, çünkü partiyi mutlak derecede önemli sorunlardan başka yöne çektiği düşüncesindeydi. Troçkistlerinn ve Buharin taraftarlarının hemen ardından, başka parti düşmanı gruplar da Partiye karşı çıkıyordu: Anarko-sendikalist görüşlerin propagandasını yapan "işçi muhalefeti" (Şlyapnikov, Kollontay, Mevedev, vd.), "demokratik merkeziyetçilik", vd.

Muhalif gruplar platformu karşısında, "RKP(B) X. Parti Kongresi karar tasarısındaki sendikaların rolü ve görevleri sorununu" ortaya koyan Lenin'in platformu, Lenin ve bazı diğer MK üyeleri tarafından imzalanmış olan "onlu platform" yer alıyordu.

Konuşmalarında ve Ocak 1921'de yazdığı "Partinin krizi" ve "Bir kez daha sendikalar, mevcut durum ve Troçki ve Buharin'in hataları üzerine"* başlıklı yazılarında, oportünizmin ve muhalif grupların Parti düşmanı karakterinin maskesini düşürüyor ve tavırlarının grupçu niteliğini gösteriyordu. Aynı zamanda, proletarya diktatörlüğü sisteminde sendikaların rolü ve sosyalist yapılanmadaki görevleri üzerine çok önemli bir dizi tezi geliştiriyor ve savunuyordu. Bu tezler, Sovyet sendikalarının çalışma programına dönüşüyordu.

Lenin, Troçki ile olan sendikalar sorununa ilişkin görüş farklılıklarındaki can alıcı noktanın, "kitlelere *ulaşma*, kitleleri kazanma, kitlelerle *bağlantı* yöntemlerindeki" farklılıklar olduğunu vurguluyordu.[15] Troçkistler, sendikalara askerî yöntemleri uygulamayı ve zor kullanma araçları ile kitlelere gitmeyi talep ediyorlardı. Parti ise, kitlelere gitmenin, partiden kitleye bir "transmisyon kayışı" oluşturan sendikaların faaliyetinin, ikna yöntemi ile olması görüşündeydi. Yalnızca ikna yöntemi ile, milyonlarca emekçiyi bilinçli bir yaratıcı çalışmaya seferber etmek mümkündü; sosyalist devrimin, Sovyet iktidarının gücünün ve yenilmezliğinin kaynağı buydu; yalnızca bu koşulla, sosyalizmi ve komünizmi yapılandırmak mümkündü.

"Tarihsel eylemlerin hızı, boyutları arttıkça, bu eylemlere katılan insanların sayısı da artar ve tersi durumda, gerçekleştirmek istediğimiz dönüşüm derinleştikçe, daha fazla ilgi ve bilinçli tavır uyandırmak gerekir; giderek yeni, yeni milyonlarca ve milyonlarca insanı bu zorunluluğa ikna etmek gerekir."[16]

V.İ., sendikalar işçi kitlelerini iktisadî-siyasî görevlerin yerine getirilmesi için seferber etmekle, iş verimini artırma ve iş disiplinini güçlendirmek için mücadele etmekle görevlidir, diyordu. Sendikaların emekçilerin çıkarlarını koruması, maddi yaşamlarının iyileştirilmesine katkıda bulunması ve aktif olarak kültür ve eğitim çalışmasına ve üretim propagandasına katılmaları gerekiyordu.

Lenin, sendikaların bir devlet örgütü olmadığını söylüyordu. Sendikalar, "daha çok bir eğitim örgütü, işçileri kazanma örgütü,; bu bir okul, yönetim oku-

* Bu süreci ayrıntılı olarak içeren; V.İ. Lenin, *Sendikalar Üzerine*, 1998, Sorun Yayınları, isimli kitaba bakınız. (Y.n.)

15 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.32, s.5

16 V.İ.Lenin: *Bütün Eseleri*,.c31, s.494/495

lu, ekonomi yönetiminin okulu, komünizmin okulu."[17] Sendikalar, genel olarak, komünizmin okulu olduğunda, özelde bütün işçi kitlesinin ve ardından da tüm emekçiler için sosyalist sanayinin (ve sonra, yavaş yavaş tarımın da) yönetim okulu olmak zorundadırlar. Görevleri, emekçi kitlelerin ekonomi ile bağlantılı iktisadî ve devlet organları ile aktif çalışmaya katılmasını sağlama, ekonomi plânlarının, üretim programlarının, ücretlerin vb. hazırlanmasına katılmalarını sağlama, işçi ve tüm emekçi kitlelerin saflarından sorumlu yöneticiler önermek ve yetiştirmektir.

Lenin, proletarya diktatörlüğü sisteminde Partinin öncü rolünü reddeden ve sosyalist ekonominin yapılanmasında devletin önemini hiç dikkate almayan "işçi muhalefeti" platformunun yaratacağı çok büyük tehlikeyi ortaya koyuyordu. Bu muhalefetin esasında hiç de proleter olmadığını, işçilere yönelik tipik hiçbir şey sunmadığını; gerçekte küçükburjuva unsurun temsilcisi olduğunu söylüyordu. Lenin "işçi muhalefetin" şu temel tezini sert biçimde eleştiriyordu: Ülkenin ekonomi yönetimini örgütlemek için, "sendikal üretim birliklerinde biraraya gelmiş olan üreticiler Genel Rusya Kongresinin üstünde olmalıdır. Bunu, Cumhuriyetin tüm halk ekonomisini yöneten merkez organı seçer."

"İşçi muhalefeti", hem proletaryayı, hem de yarı proleter ve küçük üreticileri kapsayan "üretici" terimini kullanarak, Marksizmdeki sınıflar arasında kesin bir ayrım yapma talebini radikal olarak terkediyor ve proletarya diktatörlüğünden, proletaryanın proleter olmayan emekçi kitleler karşısındaki öncü rolünden vazgeçiyor, diyordu Lenin. Geçiş döneminde, ekonominin gelişiminin, kapitalist unsurlara karşı sınıf mücadelesi sorunlarıyla, işçi sınıfı ve köylüler arasındaki karşılıklı ilişkiler sorunuyla sıkı bir şekilde bağlı olduğunu belirtiyordu. Ama bu sorunları, Komünist Partisinin politikasıyla yönetilen proleter devletin çözmesi gerektiğini söylüyordu.

"İşçi muhalefeti", işçilerin geri kalmış kesiminin sesine kulak veriyor ve sosyalist yapılanmayı Partinin değil, sendikaların yönetmesi gerektiğini iddia ediyordu. Maden işçilerinin II. Genel Rusya toplantısında bu talebe karşı olduğunu belirtiyor ve Partinin öncü rolünün altını çiziyordu: "Üyeleri Partinin belirlemediğini, yönetimde olmadığını, bunu bizzat sendikaların üstlendiğini söylediğimizde, bu, kulağa çok demokratik geliyor, belki bu yolla çok oy toplanabilir, ama uzun süreli olmaz... Yönetmek için, çelik gibi güçlü, devrimci, komünistler ordusuna ihtiyaç vardır. Bu ordu var; adı da Parti."[18]

İşçi sınıfını ve tüm emekçi kitlesini biraraya getirecek, eğitecek ve örgütleyecek,bu kitlenin kaçınılmaz olan küçükburjuva dalgalanmalarına karşı duracak, proletaryanın mücadelesini ve proletarya aracılığıyla tüm emekçilerin mücadelesini yönetecek olan yalnızca Komünist Partisidir. Proletaryanın en yüksek örgüt biçimi olan Komünist Partisi, tüm halkın çabalarını, tüm devlet organlarının, sendikaların ve diğer toplumsal örgütlerin faaliyetini tek bir hedefe; komünizmin zaferine yöneltir. Lenin, "proletarya diktatörlüğünün komünist partisiz olmayacağı"[19] sonucuna varıyordu.

Bu nedenle, sosyalizmin, revizyonistlerin ve oportünistlerin düşmanlarının ve doğrudan karşıdevrimcilerin, işçi sınıfına karşı mücadeleyi her zaman açıkça

17 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.32, s.2
18 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.32, s.48
19 Aynı kitap, s.200

yapmamaları, ama proletarya diktatörlüğü sisteminde Komünist Partisinin öncü rolüne sürekli karşı olmaları tesadüf değil. Örneğin, Kronstadt isyanı sırasında, Beyaz Muhafızlar ve suç ortakları, biçimsel olarak Sovyet iktidarına karşı çıkmıyorlardı, aksine, "Komünistler olmadan Sovyetler" sloganıyla komünistlere karşı, Bolşevik Partisinin öncü rolüne karşı atağa geçiyorlardı. Lenin, sınıf düşmanlarının taktiğini ortaya koyuyor ve devlet iktidarını ele geçirmek ve proletarya diktatörlüğünün gerçekleştirilmesi için en önemli koşulun, Komünist Partisinin liderliği olduğunu vurguluyordu.

Troçkistlerin, Buharin taraftarlarının ve diğer muhalif grupların 1920 sonlarında ve 1921 başlarında ortaya çıkması, Partide ciddî krize yol açtı. Parti örgütlerinde sert bir mücadele sürüyordu. MK'da ciddî görüş ayrılıkları ortaya çıkıyordu. Lenin, fraksiyonel gruplara karşı doğrudan mücadele yürütüyordu. Muhaliflerin manevralarını dikkatle izliyor ve Parti ve işçi sınıfı için görüşlerinin zararlı olduğunu ortaya koyuyordu. Lenin, komünist kitlenin, gerçeğin kimin tarafında olduğunu görebileceğine kesin olarak inanıyordu. Gerçekten de Parti örgütleri ciddî bir oy çoğunluyla Lenin'in çizgisini kabul ediyordu; muhalifler tartışmada tam bir yenilgi yaşıyordu.

RKP(B)'nin Tarihi Kongresi

Tarihi X. Parti Kongresi 8-16 Mart 1921 tarihleri arasında yapılıyordu. Çalışmaları Lenin yönetiyordu. RKP(B) MK'sının siyasî faaliyeti hakkında rapor veriyor; teslim yükümlülüğü yerine doğal verginin getirilmesi, Partinin birliği ve anarko-sendikal sapma üzerine ve sendikalar ve yakıt sorunu üzerine konuşmalar yapıyordu. Lenin, en önemli kararlara ilişkin taslakları hazırlıyordu. Parti kongresinde, Lenin'i destekleyen delegelerin çoğunluğu ve muhalifler arasında sert bir mücadele yaşanıyordu. Lenin, tüm Partiye düşman grupların ideolojik ve örgütsel açıdan yenilmesini çok önemli görüyordu. Kararlıydı, iyimserdi ve bu havayı Parti kongresi delegelerine de aktarıyordu.

X.Parti Kongresi, sendikalara yönelik tartışmayı sonuçlandırıyor ve "On'lu platformun" dile getirdiği sendikaların rolü ve görevlerine ilişkin bir karara varıyordu. Lenin, bu kararın, Parti ve sendikalar arasındaki karşılıklı ilişkiyi doğru biçimde gösterdiğine dikkati çekiyordu. Kararda, Lenin'in "komünizmin okulları" biçiminde sendikalar hakkındaki tezlerine uygun olarak sendikaların tüm görevlerinin dönüştürülmesine ilişkin önlemler belirlenmişti.

Lenin, tartışmanın Partinin olgunluğunu ve gücünü gösterdiğini ve aynı zamanda Parti çizgisine karşı olduklarını gösteren muhaliflerin gerçek yüzünü ortaya koyduğunu belirtiyordu. Lenin, muhalif grupların, grupçu eylemleri ve demagojik konuşmalarıyla Partiyi zayıflattıklarını, sarstıklarını ve karşıdevrimin ekmeğine yağ sürdüğünü vurguluyordu. Sınıf düşmanlarının Komünist Partisi içinde bir kavga, katı tutarlı komünist çizgiden tüm sapmaları kullanmayı, Sovyet devletinin yıkılması için muhalif grupları kullanmayı umut ediyorlardı. Sovyet iktidarının düşmanları, Beyaz Muhafız bayrağı altında karşıdevrim için bir çıkış yolu olmadığına inandıktan sonra, RKP içindeki görüş farklılıklarından yararlanmaya çalışıyorlardı. Bu nedenle, Komünist Partisinin bütünlüğünde en

ufak bir zedelenme ve her tür grupçuluk kapitalistlerin ve büyük toprak sahiplerinin iktidarını yeniden oluşturmaya çalışan sınıf düşmanlarına yardım edecekti.

Lenin, Komünist Partisinin ideolojik ve örgütsel bütünlüğünün, Parti iktidarda olduğunda özel bir önem kazandığını gösteriyordu; bu, yalnızca bir Parti içi sorun, Parti saflarında bütünlük sorunu değildi; bu, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin Parti etrafında bir araya gelmesinin temelini oluşturuyordu, sosyalist devletin güçlenmesi için, sosyalizmin zaferi için en önemli koşullardan biriydi. Komünist toplumun yapılanması için yapılması gerekenler, olağanüstü çeşitli ve karmaşıktı. Bunlar ancak yöneten ve yönlendirici güç olan Komünist Partisinin tam bir bütünlük oluşturması koşuluyla gerçekleştirilebilirdi. Onun öncü rolünü gerçekleştirebilmesi için, egemen Komünist Partisinin bütüncül bir irade ve katı disiplini azamî biçimde oluşturmuş olması gerekiyordu. Bu, Lenin'e göre, Parti kongresinde sürdürülen tartışmalardan alınacak ders olmalıydı.

Parti kongresi, Lenin'in "Partinin bütünlüğü üzerine" hazırladığı karar önerisini kabul ediyordu. Kararda, kaçınılmaz olarak Partinin zayıflamasına yol açacak olan her tür grupçuluğun hiçbir şekilde geçerli olmadığı yer alıyor ve tüm grupların tasfiye edilmesi gerekiyordu. Bu görevin yerine getirilmemesi, mutlak biçimde Partiden ihraç edilmeye yol açacaktı. Parti bütünlüğünün korunması için, Lenin'e göre yönetici organda bütünlük, MK'nın bir bütün oluşturması ve güçlenmesiydi. Bu nedenle, MK'da hiçbir şekilde grupçuluğa izin vermemek gerektiğinin özelikle altını çiziyordu. Lenin'in önerisi üzerine, Parti kongresi MK'yı, grupçuluk yapan MK üyelerine karşı, Partiden ihraç etmeye kadar uzanan her tür önlemi uygulamakla yetkili kılıyordu.

Lenin'in "Partinin bütünlüğü üzerine" kararı, çok önemli tarihsel bir belgedir. Bu, Parti ve tüm organları için Parti saflarında bütünlüğü sağlamanın direktifi oluyor ve tüm Parti düşmanı gruplaşmalara -Troçkistler, Zinovyev ve Buharin taraftarları, ulusalcılar, Molotov, Malenkov, Kaganoviç ve diğerleri- karşı süren mücadelede önemli bir rol oynuyordu.

RKP(B) X. Kongresi, yine Lenin'in "Partimizde sendikalist ve anarşist sapma üzerine" karar önerisini kabul ediyordu. Burada, "işçi muhalefeti" ve benzeri grupların savundukları görüşlerin, proletarya diktatörlüğü için doğrudan bir tehlike oluşturduğu ve dolayısıyla, sosyalist devrimin sınıf düşmanlarına yardım propagandası olduğu belirlendi. Parti kongresi, anarko-sendikalist görüşlere karşı tavizsiz, sistematik bir mücadelenin gerekli olduğunun altını çiziyor ve bu görüşlerin propagandasının Komünist Partisinde yer almakla uzlaşmadığını belirtiyordu.

Sendika tartışmasında, Troçkistlerin, Buharin taraftarlarının ve diğer muhalif gruplaşmaların ideolojik ve örgütsel açıdan tahribatı, sosyalist yapılanmanın geleceği için, Partinin yeni bir ekonomi politikasına geçişi için büyük önem taşıyordu. Muhalefetin yenilgisinde, Lenin''n ilkelerine bağlılığı, oportünizmle ve partinin bütünlüğünü bozacak ya da zayıflatacak en küçük çabalarla uzlaşmaması, en önemli rolü oynuyordu.

MK'nın faaliyeti üzerine raporda ve gıda maddeleri için teslim yükümlülüğünün yerine doğal vergi getirilmesi üzerine konuşmasında, Lenin, Yeni Ekonomi Politikasına zorunlu olarak geçmenin teorik ve siyasî nedenlerini ortaya koyuyordu. Teslim yükümlülüğü yerine bir vergi getirilmesi sorununun öncelikle bir siyasî sorun olduğunu, zira bu sorunun can alıcı noktasının, işçi sınıfının köy-

lüyle olan ilişkisi olduğunu söylüyordu. Yeni Ekonomi Politikasının en önemli görevlerinden biri, proletarya ve köylüler arasındaki ittifakın sağlanması, işçi sınıfı diktatörlüğünün güçlendirilmesiydi. Bu diktatörlüğün en önemli ilkesi, "proletaryanın köylülerle ittifakının korunması; böylelikle, proletaryanın öncü rolünü gerçekleştirebilmesi ve devlet iktidarını yürütebilmesiydi."[20]

İşçi sınıfının köylülerle ittifak biçimleri, somut sosyal siyasî koşullar ve sosyalist yapılanmanın bu ya da şu aşamasında partiyi bekleyen görevler aracılığıyla belirlendi. İçsavaş sırasında, Sovyet ülkesinin iç ve dış düşmanlarını yok etmek, sosyalist devrimin kazanımlarını savunmak için çok önemli olan askerî bir ittifak proletarya ve köylüler arasında oluşmuştu. Ama savaş sona erdiğinde ve ülke barış dönemine girdiğinde, işçi ve köylüler arasındaki eski tipteki ittifak artık yeterli olmuyordu. Savaş nedeniyle çökmüş olan ekonomiyi yeniden kurmak ve sosyalizmi başarılı bir şekilde yapılandırmak için, kent ve köy emekçileri arasında ekonomik bir ittifak oluşması gerekiyordu ve köylülerin yaptıkları çalışmanın sonuçlarına yönelik maddi ilgilerinin uyandırılması gerekiyordu. Teslim yükümlülüğü yerine vergi getirerek ve köylülere üretim fazlasını istedikleri gibi kullanma fırsatı verilerek, satarak, tüketim mallarıyla değiş-tokuş yaparak, bu ittifakın ekonomik koşulları yaratılıyordu.

Lenin'in işçi sınıfı ve emekçi köylülerin ittifakına nasıl bir tarihi rol biçtiğini şu sözlerinde görmek mümkün: "Köylülerle 10-20 yıl doğru ilişkiler kurulur ve dünya ölçeğinde zafer (hatta gelişmekte olan proletarya devrimlerinin gecikmesi durumunda) sağlanır; yoksa 20-40 yıl Beyaz Muhafızların terörü (eser)."[21] Lenin'in işçi sınıfı ve köylüler arasında yalnızca siyasî değil, ekonomik bir ittifakın gerekliliği ve sosyalizmin zaferi üzerine ve bu ittifakı sağlayan politikanın ilkeleri üzerine tezleri, Marksizm-Leninizmin proletarya diktatörlüğü, sosyalizmin ve komünizmin yapılanmasının yollarına ilişkin öğretisini zenginleştiriyordu.

Lenin, teslim yükümlülüğü yerine vergi uygulaması ve mal ticaretinde gelişmenin, köylülerin ekim alanlarını genişletmeleri ve toprağı işlemede iyileştirmeye gitmeleri için bir teşvik olacağını belirtiyordu; bu, köydeki iş verimliliğini artıracak ve tarım ekonomisinin canlanmasına götürecekti. Üretim miktarının artmasını, kent halkının ihtiyaçlarının giderilmesinde iyileşmeyi ve büyük sanayinin yeniden oluşturulması için gıda, yakıt ve hammadde kaynaklarını sağlayacaktı; aynı zamanda, devlet iktidarını üstlenmiş olan proletaryanın konumunu güçlendirecekti.

Lenin, küçük çiftçilerin güçlendirilmesi ve özel küçük sanayinin yeniden oluşturulmasıyla, serbest mal ticareti ve özel ticarete izin verilmesiyle, kuşkusuz, kapitalizmde belli bir canlanma, kent burjuvazisinde yeniden canlanma ve köyde ise Kulaklarda büyüme olacaktır, diyordu. Bu tehlikeye gözleri kapamamak gerekiyordu. Ama, proletarya diktatörlüğünün temel taşlarını sarsmadan kapitalizmde belli bir canlanmaya izin verilebileceğinin altını çiziyordu; "bu yapılabilir; ardından ölçüsü gelir." İşçi sınıfı siyasî iktidara sahip olduğundan ve büyük sanayi, toprak ve araziler, bankalar, demiryolları ve dış ticaret gibi ekonominin komuta kaleleri ellerinde olduğundan, kapitalist unsurları kendi kontrolü altına almak, onun sömürü hırsını dizginlemek, burjuva ilişkilerinin aşırı ge-

20 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.32, s.513
21 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.32, s.335

lişimine izin vermemek, kapitalist unsurları sınırlamak ve bastırmak için yeterince araca sahiptir.

Tarım ekonomisinde canlanma sağlanması, sosyalist büyük sanayinin yeniden oluşturulması ve gelişimi , sanayi ve ticarette sosyalist düzenin zaferine, köyün sosyalist dönüşümüne götürecekti.

RKP(B) X. Parti Kongresi, Lenin'in gıda maddeleri için teslim yükümlülüğü yerine doğal vergileri getirme ve yeni bir ekonomi politikasına geçiş kararı veriyordu. Bu karar doğrultusunda, Parti ve hükümet ekonomi yönetimindeki tüm sistemin dönüştürülmesini öngörüyordu; Parti ve hükümet, sanayi, tarım ve finansman, iş örgütlenmesi ve kent ve köy arasında yeni ilkelere dayalı mal satışlarının örgütlenmesi alanında gereken önlemleri alacaklardı. Sovyet ülkesinin Komünist Partisi, Lenin önderliğinde "savaş komünizminden" Yeni Ekonomi Politikasına tarihsel dönüşümü bu şekilde gerçekleştiriyordu. Bu politika, Lenin'in bilgeliğini ve uzak görüşlülüğünü, sosyalist yapılanma görevlerinin yerine getirilmesine yaratıcı biçimde yaklaşmasını, cesaretini, değişen durumların gerektirmesi halinde Partinin politikasını ve sloganlarını hemen değiştirebileceğini ve kararlığını tüm netliğiyle gösteriyordu.

Yeni Ekonomi Politikasına geçiş kolay olmuyordu; hatta Parti içinde de sorunlar ortaya çıkıyordu. YEP'in niteliğini kabul etmedikleri için Partiden ayrılan komünistler de vardı. Lenin, durumun zorluğunu biliyordu, ama YEP'i kararlı bir inançla yürütmek gerektiğini düşünüyordu. Parti YEP'e geçişi tam olarak destekliyordu.

Yeni Ekonomi Politikası (YEP)

V.İ., Parti Kongresinin ardından , YEP'in sorunları üzerinde çalışmasını sürdürüyordu; Partinin önderlerine ve kitlelere bu politikanın niteliğini açıklıyor ve pratikte uygulanmasına önderlik ediyordu. Mart-Nisan 1920'de "Doğal vergi üzerine" (yeni politikanın ve koşullarının önemi)" broşürünü yazıyordu ve Mayıs sonunda, X. Genel Rusya Parti Konferansında doğal vergi üzerine bir konuşma yapıyordu. 1921 güzünde de YEP'e yönelik çok sayıda çalışma ve konuşmalarını sürdürüyordu: "Ekim Devrimi'nin dördüncü yıldönümü", "Altının şimdiki ve sosyalizmin tam zaferinden sonraki önemi üzerine" ve VII. Moskova İli Parti Konferansında "Yeni Ekonomi Politikası üzerine" başlıklı konuşması vd.

Lenin, devrimci strateji ve taktik açısından YEP'e dönüşümü ayrıntılı olarak inceliyordu. YEP'in getirilmesi, eski kapitalist sistemin doğrudan ve tamamen gerilemesinden yavaş yavaş tasfiyesi yöntemine, ani hücumdan uzun süren kuşatmanın mevzilerine geçiş anlamına geliyordu. Bu, Partinin "devrimci yöntemlerin hatalı olduğunu görüp de pozisyonlarından vazgeçtiği ve reformizm pozisyonlarına geçtiği" anlamına gelmiyordu. Parti, "işçi sınıfının iktidarı ele geçirmesinin öncesindeki reform ve devrimi, proletarya diktatörlüğünün kurulması sonrasındakinden ayrı görmeli. Proletaryanın zaferi öncesinde, reformlar, devrimci sınıf mücadelesinin yan ürünüdür. Zaferden sonra (enternasyonal ölçekte her zaman bir 'yan ürün' olarak kalmaktadırlar), zafere ulaşan ülkede, güçlerin en yoğun biçimde biraraya geldiği ve bu ya da şu geçişin devrimci yoldan

yürütülmesinin açıkça yeterli olmadığı durumlarda ayrıca gerekli ve haklı bir nefes alma dönemidir."[22]

Lenin, "savaş komünizminin", içsavaşın özel ağır koşulları nedeniyle zorunlu olduğunu belirtiyordu. "proletaryanın ekonomik görevlerine uygun bir politika değildi ve olamadı da. Geçici bir önlemdi."[23] Kapitalizmden, üretime ve dağıtıma komünist ilkelere göre hemen, doğrudan geçilemezdi. "Komünizme *geçişi* hazırlamak, yıllarca sürecek bir çalışmaya hazırlamak için" bir dizi geçiş aşaması gerekiyordu.[24]

Lenin, sosyalizmin ve komünizmin yapılanmasının en önemli koşullarından birinin, çalışmanın miktar ve niteliğe göre dağıtımı ilkesinin, ahlakî özendirmelere bağlı olarak maddî ilgi ilkesinin gerçekleştirilmesi olduğunun altını çiziyordu."Coşku nedeniyle değil, büyük devrimin doğurduğu coşkunun yardımıyla, kişisel çıkar, kişisel ilgi, ekonomik denetim temelinde, önce küçükburjuva ülkede devlet kapitalizminden sosyalizme götürecek sağlam patikalar inşa etmeye çalışın; yoksa komünizme ulaşamayacaksınız, milyonlarca ama milyonlarca insanı komünizme götüremeyeceksiniz. Bunu bize hayat öğretti. Bunu bize, devrimin nesnel gelişim süreci öğretti."[25]

Lenin, her tür eşitleme eğilimine karşıydı; maddi çıkar ilkesinin yoksayılması, Marksist politika ile hiçbir ortak yanı olamayan sübjektivizme düşmek demek olacaktı. Lenin, siyasetin gerçekliğinden, maddi koşulların dikkate alınmasının gerekliliğinden söz ediyor ve bu ya da şu sosyoekonomik önlemlerin alınmasına kitlelerin ne kadar hazır olduğunu görmek gerektiğini gösteriyordu. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin yeni programındaki şu tezler, Lenin'in görüşleriyle tam uyumluluk içindedir: "Gerekli gelişme düzeylerini atlamanın, ulaşılan düzeyde tıkanıp kalmayı ve ileriye adım atmayı engellemeyi de aynı derecede ilgilendirdiği gerçeğini hiçbir zaman unutmadan, bilimsel komünizmin Partisi olarak SBKP komünist yapılanmanın gerektirdiklerini, maddi ve manevi koşullar oluştuğu ve olgunlaştığı oranda ortaya koyar ve çözer."[26]

YEP, 1918 yılı başında Lenin'in ortaya koyduğu sosyalist yapılanma plânının geliştirilmişiydi. Geçiş dönemi ekonomisinin piyasa, özel ticaret, mal ve para ile nasıl bir ilişki içinde olacağı o zamanlar güncel değildi; Lenin, 1921'de bu sorunu tüm yönleriyle ele alıyordu Güçlü bir sosyalist sanayi yaratılması ve küçük çiftçilerin kolektif büyük üretime geçirilmesinin, ticaret ve paranın üretiminin proleter devlet aracılığıyla korunması ve kullanılmasını şart koştuğunu verilerle gösteriyordu.

Burada, Lenin'in yeni toplumun yapılanmasına ilişkin teori ve pratiğe yaratıcı biçimde yaklaşması tipik bir özellik olarak somut biçimde ortaya çıkmaktadır: Bilimsel komünizmin fikirlerinin geliştirilmesi için, önceden geliştirdiği tezleri yeni deneyimlerle geliştiriyor, düzeltiyordu.

Lenin, YEP'e geçiş döneminde, sosyalist sanayi ve köy ekonomisi arasında doğrudan ürün takasının ("mal takası") devlet organları aracılığıyla örgütlenmesine ve ticarete, hem kooperatifler aracılığıyla, hem de piyasalarda yalnızca

22 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.97
23 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.32, s.355
24 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.38
25 Aynı kitap
26 *SBKP'nin Programı ve Tüzüğü*, Berlin 1962, s.61/62

yerel ekonomik çerçevede izin verilmesini bir süre olanaklı görüyordu. Ama daha 1921 güzünde, devletin ekonomik ilişkilerinin temel biçimi olarak ürün takasının küçük üreticiler tarafından hoş karşılanmadığı ortaya çıkıyor; "mal takasının başarısız olduğu", "mal takası yerine sıradan alış verişin, ticaretin ortaya çıktığı"[27] görülüyordu. Sürekli dikkatle yaşamı gözlemleyen, inceleyen ve halkın sesine kulak veren Lenin, kent ve köy arasındaki ekonomik bağlantının temel biçiminin, meta sirkülasyonu ve ticaret olması gerektiği sonucuna varıyordu.

YEP'e geçiş, Lenin'e göre, ekonomi yönetiminde yeni yöntemler gerektiriyordu. Lenin, devlet işletmelerine ekonomik denetimin getirilmesini, kârlılığın garanti altına alınmasını, ekonomi yönetiminde tutumluluğu, tüm üretim alanlarında Ruble ile kontrolü ve işçilerin, köylülerin, beyin gücüyle çalışanların yaptıkları işin sonuçlarına ve üretimin gelişimine maddi olarak ilgi duymaları ilkesinin tutarlı biçimde uygulanmasını talep ediyordu. Burada, yalnızca kişisel çıkarı değil, işçi ve diğer çalışanların tüm işletmenin faaliyetinin sonuçlarına yönelik kolektif çıkarından söz ediyordu.

1918 yılı başındaki ekonomi plânı üzerinde çalıştığı gibi, YEP'in üzerinde çalışırken de, özel sermayenin kontrolü amacıyla ve ülkenin en hızlı biçimde ekonomik açıdan yeniden doğuşu adına, "devlet kapitalizminin" farklı biçimlerini kullanmayı olanaklı görüyordu: İmtiyazlar, karma ekonomi, vd.

İzleyen iki-üç yılın deneyimlerinin gösterdiği gibi, devlet kapitalizmi işletmeleri kâr edemiyordu. Yabancı kapitalistler, sözde yakın gelecekte Sovyet iktidarının "çökeceği" yanılsamalarından dolayı imtiyazlardan yararlanmak istemiyordu; ama esas olan, ülke ekonomisinin yeniden oluşturulmasının 1921'de öngörülenden çok daha hızlı ilerlemesiydi ve bundan dolayı, amaca uygunluk açısından imtiyazlar zayıf kalıyordu.

Lenin, RKP(B) YEP'in kapitalizmden sosyalizme geçişin temel, tüm ülkeler için geçerli olan yasaları yansıttığı için enternasyonal açıdan önem taşıdığından çok emindi. Köylüleri yönetmek, onlarla sağlam bir ittifak kurmak ve onları yavaş yavaş toplumsal büyük ekonomi yoluna geçirmek için gerekli olan önlemlerin doğru belirlenmesi ve uygulanması, Lenin'e göre zafer kazanmış herhangi bir ülke proletaryasının en ciddî görevleriydi. "Şimdi yerine getireceğimiz görev, geçici olarak -bir süre için- yalnızca, salt Rusya'nın sorunu gibi görünüyor, ama, gerçekte tüm sosyalistlerin karşıkarşıya geleceği bir sorun. Kapitalizm yok olmaya mahkûm. Ama bu süreçte, milyonlarca, ama milyonlarca insana inanılmaz acılar verebilir, ama onun yok oluşunu engelleyebilecek bir güç yok. İşçi ve köylülerin ittifakına dayalı yeni toplum, geriye döndürülemez. Er ya da geç, yirmi yıl önce ya da sonra gelecektir ve YEP'i gerçekleştirebilmek için, onun için, bu toplum için, işçi ve köylü ittifak biçimleri üzerinde çalışmaya yardımcı oluyoruz."[28]

Tarih, Lenin'in tezini tümüyle kanıtladı.

Sovyet Cumhuriyetinde YEP'in uygulanması sırasında kazanılan deneyimler, halk demokrasilerinin komünist ve işçi partilerine, sosyalizmin yapılanmasında başarılı olmalarını sağlıyordu. Ayrıca, SSCB'de komünist yapılanma pratiği Lenin'in dile getirdiği, kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi için tipik

27 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.77
28 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.162

olan ekonomi yönetimini bir dizi temel ilke ve yönteminin, sosyalist toplumda ve sosyalizmden komünizme geçiş dönemi koşullarında da önemini koruduğu düşüncesinin doğruluğunu kanıtlamaktadır. SBKP'nin yeni programında, komünizmin yapılanması programında, sosyalizm döneminin kendine has yeni içeriğine uygun olarak, maddi ve manevi çalışma teşviklerinin birleştirilmesinin ve meta-para ilişkilerinden tam yararlanmanın gerekliliğinin altı çizilmiştir.

Komünist Partisi, YEP'i, oportünist unsurlara karşı sert bir mücadele sürecinde hazırlamış ve uygulamıştır.

Lenin, muhaliflerin Partinin YEP'e geçişle sanayinin yeniden oluşturulması ve geliştirilmesi görevinden vazgeçtiği yönündeki demagojik iddialarını çürütüyor ve YEP'in elektrifikasyon plânı ile, ülkenin sanayide gelişimi ile sıkı sıkıya bağlantılı olduğunu belirtiyordu. Partinin, temel hedefinden, Sovyet ülkesinin ekonomisini güçlü bir sanayi temelinde kurmaktan vazgeçmiş olacağına inanmanın gülünç ve anlamsız olduğunu söylüyordu. "Sosyalizmin ekonomik zeminini oluşturabilecek tek şey otomatik büyük sanayidir. Bunu unutan, komünist olamaz."[29] YEP, şimdi büyük sanayinin oluşturulması ve gelişmesi için sistematik ve kesintisiz çalışmanın koşullarını oluşturmaktadır. "Solcuları" eleştirisinde, aynı zamanda, ülke içindeki kapitalist unsurlara ve emperyalist güçlere büyük tavizler vermeyi talep eden Buharin, Sokolnikov, Preobraşenski'yi ve diğerlerini de eleştiriyordu. Partinin, politikasında sert bir dönüşüm yaşasa da, genel perspektifi kaybetmemesi, sürekli sosyalizm ve komünizm yolundan ayrılmaması ve sarsılmadan hedefine yürümesi gerekiyordu.

Lenin'in Yönetiminde Kolektivizm İlkesi

Lenin, YEP'in görevlerinin başarıyla yerine getirilebilmesi için partide örgütsel ve ideolojik bir güçlenmenin, tüm Parti içi çalışmalarının seviyesinde yükselmenin gerekli olduğunu düşünüyordu. RKP(B) X. Parti Kongresinde, Parti içi demokrasinin en üst düzeyde sağlanması, komünistlerin ideolojik ve siyasî seviyesinin yukarı çekilmesi ve Partinin nitelik açısından bileşiminin iyileştirilmesine ilişkin kararın uygulanmasına büyük önem veriyordu.

Partinin yapılanması sorununa ilişkin RKP(B) X. Parti Kongresinin kararı temelinde, Lenin'in Partinin arınmasına yönelik bir MK kararı hazırlandı ve 1921'de kabul edildi. "Partinin arınması üzerine" başlıklı yazısında, kitleyle ilişkiyi kaybetmiş olan unsurların, "kuşkusuz kitle karşısında Partinin adını kötüye çıkaran unsurların adını bile anmadan", Partiden uzaklaştırılmaları gerektiğini yazıyor ve bunun için, Parti saflarını "bürokratikleştirmiş, dürüst olmayan, tutarlı olamayan komünistlerden ve 'gösterişliliklerini' yaldızlamış olan , ama yüreklerinde Menşevik olarak kalmış Menşeviklerden" temizlemeyi talep ediyordu. Partiye kabul edilmek için katı koşullar öne sürülmesini gerekli görüyor ve küçükburjuva ve özellikle de düşman ögelerin Partiye sızmasını kolaylaştıran Zinovyev'in talebini kesinlikle reddediyordu. Partinin, kapitalist unsurlara karşı mücadeledeki bileşimi ve öncü rolü açısından gerçek proleter karakteri yalnızca bu koşullarda sağlanabilirdi.

29 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.32, s.515

Lenin, Partinin güçlü ve yenilmez olmasının, en geniş halk kitleleriyle bağlantısını güçlendirmesine bağlı olduğunu tekrarlıyordu. Kitle ile bağlantı demek:

"Kitle içinde yaşamak.

Onun ruh halini bilmek.

Herşeyi bilmek.

Kitleyi anlamak.

Ona yakınlaşmayı bilmek.

Onun mutlak güvenini kazanmak.

Liderlerin, kitleden,

Öncülerin tüm emek ordusundan kopmaması gerekir."[30]

Lenin, komünistlerin işletmelerde ve köyde doğrudan çalışmasına ve emekçilerle toplantılar düzenlenmesine ve bu toplantılarda lider militanların faaliyetleri hakkında rapor vermelerine ve konuşmalar yapmalarına büyük önem veriyordu. Tüm görevleri basit bir deklârasyon ile, genel boş sözler ile ve siyasî gevezelik ile çözebileceklerini düşünen ve kitlelerde eğitim ve örgüt çalışması yapmak istemeyen Parti üyelerinin "komünist azametini", övünmesini ve kibirli gururunu sert bir şekilde eleştiriyordu. V.İ, bir komünistin Partiden olamayanlara örnek, sosyalist yapılanmanın her aşamasında bir önder, çalışmalarında ve toplumsal ve siyasî yaşamıyla örnek olması gerektiğini söylüyordu.

Lenin, Parti içi demokrasinin en üst düzeyde gelişmesinin, Parti üyelerinin Parti yaşamına aktif katılımını, Parti politikasının tartışılmasına ve tüm sorunlarının çözümüne katılmasını ve kolektif yönetme yöntemlerinin katı biçimde uygulanmasını şart koştuğunu söylüyordu.

Yönetimde kolektifliği, Lenin, Parti ve devletin en üst çalışma ilkesi olarak görüyor ve faaliyetlerinde sürekli bu ilkeye bağlı kalıyordu. Parti kongrelerine ve Parti konferanslarına, genel MK toplantılarına, sürekli büyük önem veriyor ve onları Partide kolektif düşüncenin, muazzam siyasî ve örgütsel deneyimlerinin ete kemiğe bürünmesi olarak görüyordu. Bunlarla, Parti politikasının temel sorunlarının çözümünü birleştiriyor ve titiz biçimde buna hazırlanıyordu. MK'yı, Partiyi ve ülkeyi yöneten en yüksek kolektif organ olarak görüyordu. MK'nın "Tüm Sovyet ve Parti organlarının, işçi sınıfının tüm örgütlerinin faaliyetini" birleştirdiğini, "Sovyet Cumhuriyetinin tüm çalışmasını" birleştirdiğini ve yönettiğini belirtiyordu. "Cumhuriyetimizde hiçbir önemli siyasî ya da örgütsel soruna, herhangi bir devlet kurumu tarafından, parti MK'sının direktifleri olmadan karar verilmeyecektir."[31]

Muazzam otoritesine rağmen, elindeki çok geniş yetkiye rağmen, kolektif yönetim organlarının yetki alanına ait olan, kolektif açıklama ve karar gerektiren sorunlara yönelik olarak hiçbir zaman tek başına kararlar almıyordu. Parti ve ülkenin yönetiminde bir kolektif organ olarak MK'nın rolünün altını çiziyordu; yalnızca orgbüronun (Örgütlenme Bürosu) ya da politbüronun ya da MK'nın tüm üyelerinin aldığı kolektif MK kararlarının MK sekreterliği tarafından yürütülmesi gerektiği görüşündeydi. "MK'nın çalışmaları başka türlü olanaklı olmazdı"[32] Kendisinin MK'da tüm sorunlara tek başına karar verdiği düşüncesine

30 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* (5. Rusça baskı) c.44, s.497
31 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.32
32 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.436

karşı çıkıyordu. "'Benim MK olduğumu' (tekrar) söylediklerinde yanılıyorlar." diye yazıyordu A.A.Yoffe'ye "İnsan bunu ancak sinirli, gergin ve çok yorgun olduğunda yazabilir...."[33]

Lenin, önemli olan tüm sorunlarda, MK üyeleriyle, Halk Komiserleriyle ve diğer yönetici konumundaki Parti çalışanlarıyla biraraya geliyordu. Lenin toplantılara başkanlık ettiğinde, düşüncesine müdahale edilemeyeceği talebinde bulunmuyor ve sürekli dikkatle diğerlerinin ileri sürdüğü düşünceleri -kanıtları- dinliyordu. Söz sırası gelenler fikirlerini açıkça söylüyordu. Düşüncelerde ve önerilerde en ufak bir görüş ayrılığı çıktığında, Lenin oylamaya sunuyor ve öyle karar veriyordu. Halk Komiserleri Konseyinin çoğunluğunun, Lenin'in karşı olduğu bir karara varması rastlanan bir durumdu. Lenin, çoğunluğa saygı gösteriyor, ama büyük ilkesel öneme sahip bir sorun söz konusu olduğunda bu sorunu yüksek Parti ya da Sovyet organına getiriyordu.

V.İ., hiçbir zaman yalnızca kendi otoritesini kullanarak karar vermiyordu; haklı olduğuna diğerlerini ikna etmeye çalışıyor, tekrar tekrar söz almaktan vazgeçmiyor ya da düşüncelerini kabul etmeyen yoldaşlara söz konusu soruna ilişkin mektuplar yazıyor ve onlara her zaman yeni düşünceler -kanıtlar- sunuyordu.

Yönetim Organlarının Dönüştürülmesi Esas Olan Ekonomi

Lenin, yönetim örgütünün, devlet ve Parti aygıtının, iktisadî-siyasî görevlere uygun olması, pratikte denenmesi ve sürekli mükemmelleştirilmesi gerektiğini söylüyordu. İktidarın işçi sınıfına geçmesinden sonra, örgüt davasının ve öncelikle de ekonomi yönetiminin proleter devletin ve hükümetteki Komünist Partisinin temel ve ana görevi olduğuna işaret ediyordu ve farklı yönetim sistemlerinin çok defa değiştirilmesinin kaçınılmaz ve gerekli olduğuna sık sık dikkati çekiyordu.

Mayıs 1918'de yapılan ekonomi konseylerinin I. kongresinde yaptığı konuşmada şöyle diyordu: "Bizzat çalışmanın akışında, bu ya da şu kuruluşları denemek, onları pratikte gözlemlemek, emekçilerin ortak kolektif deneyiminde ve esasen de çalışma sonuçlarının deneyiminde kontrol etmek...-ekonomi binamızı inşa etmek- zorundayız."[34] Kasım 1921'de devlet yapılanması alanına yönelik olarak şu düşüncelerini tekrar dile getiriyordu: "Mükemmelleştirmek, dönüştürmek, tekrar baştan başlamak; bunları birçok kez daha yeniden yapmak zorundayız. Üretim güçlerinin ve kültürün gelişmesinde ileriye ve yukarıya doğru geldiğimiz her düzey, Sovyet sistemimizin ileri düzeyde biçimlenmesi ve dönüştürülmesini sağlamalıdır...."[35] İktisadî ve siyasî amaca uygunluk, hayatın gerektirdikleri, yönetim organlarının şu ya da bu şekilde ıslahını şart koştuğunda, Lenin, eskiden kalma yöntemlerden cesurca vazgeçiyor; bürokratik ruhla dikte edilen fikirleri kesinlikle reddediyordu.

Lenin, aynı zamanda, aceleyle, yetkili ve temeli oluşturulmamış yeniden örgütlenmelere karşı uyarıyordu. Örneğin 1920 sonlarında, VIII. Sovyet Kong-

33 V.İ.Lenin: *Parti Yaşamının Normları ve Parti Yönetiminin İlkeleri Üzerine*, Berlin, 1964, s.525
34 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.27, s.405
35 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.93

resinde delegelerden biri, Emek ve Savunma Konseyini kaldırmak gerekip gerekmediğini sorduğunda, Lenin karşı çıkıyor ve şöyle söylüyordu: "bütünsel plânlı ekonominin nasıl gerçekleşebileceğini pratikte denemeden bir değişikliğe gitmek; buna hazır değiliz. Yedi defa ölçüp biçmemiz, bir defa da kesmemiz gerekir."[36] Önemli olan kuruluşlar değil, insanlar ve pratikteki deneyimin kontrolüdür, diye vurguluyordu.

Lenin'in girişimiyle ve onun yönetiminde, içsavaşın bitmesinden ve YEP'e geçtikten sonra, yeni görevler doğrultusunda, yönetim organlarının, tüm devlet ve Parti aygıtının çalışması yeniden saygın duruma getiriliyordu. Bu, yönetimde demokratik merkeziyetçilik ilkelerinin uygulanmasını ve ekonomi ve kültürel yapılanmanın mükemmelleştirilmesini amaçlıyordu.

Lenin ve Parti, ekonominin sorunlarına yöneliyordu. Sovyet iktidarının daha ilk aylarında, daha önce sözünü ettiğimiz gibi, sosyalist devrimin zaferinin iktisadî sorunları öne çıkardığını açıklamıştı; yeni toplumun yapılanmasına ilişkin tüm görevlerin gerçekleştirilmesi öncelikle bu sorunların çözümüne bağlıydı. Mart 1918'de "'Sovyet iktidarının sıradaki görevleri' makalesinin ilk taslağı" çalışmasında şöyle yazıyordu: "Şimdi Sovyet iktidarının öncelikle kaşıkarşıya olduğu yönetim görevi, kendine has özelliklere de sahip; şimdi -ve uygar halkların tarihinde ilk kez- bir yönetim söz konusu değil; burada asıl önemli olan politika değil, ekonomidir."[37]

Lenin, içsavaşın sona ermesinin ardından, yazı ve konuşmalarında bu düşünceyi geliştirmeye devam ediyor ve ekonomik yapılanma ve üretimin yönetimi sorunlarının siyasî açıdan büyük önem taşıdığını ve proleter, sosyalist devletin ve Komünist Partisinin özellikle de öncelikle bu sorularla ilgilenmesi gerektiğini vurguluyordu. "Burjuva rejiminde, işlerle patronlar ilgilenirdi, devlet organları değil, bizde ise, ekonomik sorunlar geneli ilgilendirir. Bu, bizim için en ilginç bir politikadır."[38] Lenin'in bu temel düşünceleri, Partinin sadece bir moral faktörü, bir çeşit aydınlatma örgütü olması gerektiği, ama sosyalist yapılanmanın pratik sorunlarıyla, özellikle de ekonomi sorunlarıyla ilgilenmemesi gerektiğini iddia eden revizyonistlere karşı mücadelede büyük bir önem taşımaktadır.

Sosyalist yapılanma görevlerinin bütününde ekonominin belirleyici rolünü vurgulayan Lenin, aynı zamanda, (sosyalist devletin, işçi sınıfı ve köylü ittifakının, halkların kardeşliğinin, dünya kurtuluş hareketinin çıkarlarının güçlendirilmesi düşüncesini dikkate alarak) ekonomik sorunların çözümüne siyasî olarak yaklaşılması gerektiğine dikkati çekiyordu. "Politikanın, ekonominin yoğunlaştırılmış ifadesi" olduğunu ve "politikanın zorunlu olarak ekonomiye karşı birinci dereceden önemli" olduğunu neden yazdığını gösteriyordu.[39]

Lenin Kasım 1920'de; "Bizim politikamız şimdi esas olarak devletin ekonomik yapılanması olmalı" diye vurguluyordu. Buradan hareketle, ekonominin güçlü biçimde yönetilmesi için bir dizi önemli örgütsel önlemin alınmasını öneriyordu.

Emek ve savunma komisyonuna, ekonomiden sorumlu Halk Komiserlerinin çalışmasının birleştirilmesi ve yönetimi görevi devredildi. Lenin'in girişimi

36 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* (5. Rusça baskı), c.42, s.170
37 V.İ.Lenin: *Sovyet İktidarının Sıradaki Görevleri*, Berlin 1969, s.7
38 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.32, s.451
39 Aynı kitap, s.73

üzerine, Şubat 1921'de, Emek ve Savunma Konseyi için tek bir plânlama merkezi, devlet plânlama komisyonu oluşturuldu. V.İ. devlet plânlama komisyonunun görevlerini belirliyor ve faaliyetini yönetiyordu; komisyon başkanı G.M.Krişişanovski ile sık sık sohbet ediyor ve ona talimatlar verdiği ve önerilerde bulunduğu mektuplar ve notlar yazıyordu. Lenin, plânlamanın, hayatla bağlantılı olması, gerçekleştirilmesine ilişkin gerçekçi olanakların dikkate alması, Parti ve hükümet politikasının temel görevlerine yönelik olması ve ilerici pratik deneyimlere dayanması gerektiğini vurguluyordu. Hükümet tarafından kabul edilen devlet plânlama komisyonunun tüzüğünde, onun temel görevinin "tek bir genel plânlı devlet ekonomisinin ve gerçekleştirilmesinin yöntemi ve plânlama sırası üzerinde çalışmak olduğuna" işaret edildi. Ekonomiden sorumlu Halk Komiserliğinin faaliyetinde de değişiklikler yapıldı. Yerel ekonomi organlarına geniş haklar tanındı.

Ekonominin yönetimini Parti aracılığıyla güçlendirmek için, Parti organlarının faaliyetinde de değişiklikler yapıldı. MK'ya ekonomiyi iyi bilen bir dizi yoldaş alındı, ayrıca, sorumluluk taşıyan üyelerini kontrol etmek ve danışmanlık yapmaları için yerel örgütlere gitmesi karara bağlandı."...Ekonomiyi bilen militanların (MK'nın emriyle) yerel örgütleri çalışmaya katması, kontrol etmesi ve direktifler vermesi acilen gereklidir."[40] Kızılordu'dan binlerce komünist, parti çalışması yapmaları için ekonomi alanına gönderiliyordu. İşletmelerdeki Parti hücrelerini güçlendirmek için önlemler alınıyordu. Ekonomideki Parti organlarına ve Parti kadrolarına, ekonomi hakkında bilgi edinmeleri, ekonomiyi somut ve işe yarar biçimde yönetmeleri, iyi kararları kabul etmekle yetinmemeleri, aksine üretimin dolaysız örgütlenmesi ile ilgilenmeleri görevini veriyordu. Lenin, "yönetebilmek için, konu hakkında bilgi sahibi olmak ve üretimin tüm koşullarını tam ve ayrıntılı olarak tanımak gerektiğini; ilgili üretim dalının en önemli teknolojiyi kullanabilmesi ve belli bir ekonomi eğitimi alması gerektiğini" söylüyordu.[41]

Ekonomik yapılanmanın görevlerinin gerçekleştirilmesinde ve Sovyet organlarının işinin değiştirilmesinde, Lenin'in yazdığı "Emek ve Savunma Konseyinin yerel Sovyet kuruluşlarına direktifleri" çalışması önemli bir rol oynuyordu. Lenin bu belgede YEP'in uygulanması için Sovyet iktidarının ilk adımlarına ilişkin zengin malzeme sunuyordu; ekonominin tüm dallarının somut gelişme adımlarını formüle ediyor ve yönetim organlarının görevlerini belirliyordu.

V.İ., siyasî yaşamın bir dizi parçacıktan oluşan sonsuz uzunlukta bir zincir olduğunu yazıyordu. Komünist politikanın sanatı, mevcut anda görev zincirinde merkezî görevi belirlemek ve ana güçlerin ve dikkatin bu görevin yerine getirilmesine yönelmesini sağlamak için en önemli olan zincir halkasını zamanında bulmaktı. Lenin, bu sanata mükemmelleştirecek derecede hakimdi.

Lenin'e göre, 1921-1922 arasında ekonomik yapılanmada ana zincir halkasını ve merkezî görevi, "devlet tarafından doğru yönlendirerek "iç *ticareti*" harekete geçirmek ve geliştirmekti.[42] Lenin, yalnızca kent ve köy arasında mal satışlarını geliştirerek işçi sınıfının köylülerle ekonomik olarak biraraya gelmesinin güçlenebileceğine ve ülkede tarım ve ekonomide canlanmaya ulaşılabileceğine

40 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* (5.Rusça baskı), c.52, s.233
41 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.30, s.233
42 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.94

işaret ediyordu. Lenin, "kültürlü biçimde ticareti öğrenin" diyor ve bazı Parti üyelerinin ticareti küçümseyen tavırını eleştiriyordu.

Yeniden tarım ekonomisini oluşturmak, çok zor koşullarını altında yürütülmek zorundaydı. 1921'de, 34 vilayet kuraklık nedeniyle mahsul alamamıştı; milyonlarca insan açtı. Açlığa karşı mücadeleyi örgütlemek, Lenin'in en önemli çabalarından biri oldu. Çok büyük zorlukları aşarak Parti ve hükümet açlığı yendi ve toprağı o bölgelerde tekrar tarıma elverişli hale getirdi.

Lenin, ekilebilir alanların genişletilmesi ve tarımda verimin artması sorunlarıyla sürekli ilgileniyordu, köy ekonomisine yardım için alınan önlemlerinin gerçekleştirilmesini izliyor ve Sovyet ekonomilerinde çalışmanın iyileştirilmesi gerektiğini düşünüyordu. Geniş ölçüde tarım uzmanlarını, ziraatçileri kullanmanın ve tarımı teknikle donatmanın gerekli olduğuna işaret ediyordu. Önerisi üzerine, ülkede traktör üretme ve yurtdışına satmaya yönelik önlemler alındı, aynı zamanda traktör kullanacak olanların eğitimine başlandı. "Traktörler, eski ziraatin köklü biçimde dönüştürülmesi ve işlenebilir alanlarının genişletilmesi için en önemli araçlardır" diyordu [43] V.İ., Ekim 1921'de, Moskova Yüksek Veteriner Enstitüsünü (Butrski Çutor) ziyaret ediyor; pulluk kullanılmasını izliyor; uygulanan ekonomi hakkında bilgi alıyor ve ağılları ve mandırayı geziyor; ardından işçilerin yaşadıkları yeni evi ve klubü ziyaret ediyordu.

Lenin, sürekli olarak sanayinin sorunlarıyla da ilgileniyordu. Sanayinin yeniden oluşturulması ve geliştirilmesine yönelik genel programın hazırlanmasını yönetiyor, her sanayi dalının durumuyla yoğun olarak ilgileniyor, en önemli işletmelerin faaliyetlerini izliyor, işçilerle ve yöneticilerle sohbet ediyordu. Lenin'in talimatları ve katkıları doğrultusunda, çok önemli bir belge, "YEP'in esaslarının gerçekleştirilmesine ilişkin Halk Komiserlerinin direktifleri" hazırlandı; bu belgede, yeni koşullarda sanayinin örgütlenmesi ve yönetimine ilişkin görevler belirleniyordu. İşletmeler, ekonomik denetime tâbi tutulmaya başlandı, işletmelerin, verimli olması gerekiyordu; zarar etmeyecekler, kâra geçeceklerdi. Üretimin yeni sorumlularına ve işletme yöneticilerine geniş haklar tanındı. Aynı zamanda, emekçi kitlelerin üretimin yönetimine aktif olarak katılmaları sağlandı.

V.İ., Sovyet ekonomisinin ana merkezlerinden biri olarak gördüğü Donez Havzasının yeniden yapılanmasına çok zaman ayırıyordu. Donez Havzasını gereken yüksekliğe getirmedikçe büyük sanayinin yeniden oluşturulmasından, sosyalizmin gerçek yapılanmasından hiç sözedemeyiz, diyordu. Maden işçileri birliğinin II. Genel Rusya Kongresinde, V.İ. Donezli delegelerle kömürün çıkarılması ve işçilerin konumu üzerine konuşuyordu. Aleksandrov-Gruşevski bölgesindeki madenin çalışanlarına cumartesi ve pazarları çalışıp Moskova proletaryasına 30 000 pud kömür gönderen "III. Enternasyonal" maden çalışanlarına teşekkür ediyordu.

Lenin, Bakü ve Grozni'deki petrol yataklarının durumunu ayrıntılı olarak inceliyordu; petrol sanayi (Glavneft) merkez yönetimi uzmanlarının raporlarına ve bu konuya ilişkin diğer malzemelere kendi notlarını, görüşlerini ve hesaplamalarını ekliyordu. 1921 yılının başlarında Bakülü petrol işçilerinin delegasyonunu kabul ediyordu. Petrol yataklarındaki çalışmaların nasıl devam ettiği, işçilerin durumu ve ruh halleri hakkında bilgi alıyordu. V.İ., petrol sanayinin daha büyük bir hızla yeniden oluşturulması gerektiğinin altını çiziyordu ve Bakülü

43 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.31, s.478

proletarya ve Azerbaycan köylülerinin sıkı bir ittifak yapmaları gerektiğine dikkati çekiyordu.

Bu konuşmaya katılmış olanlardan A.A.Nikişin anılarında şöyle diyordu: "V.İ.'nin bizim yaşadıklarımızı ne kadar yakından bildiğini, bizi ne kadar yakından tanıdığını, elimizdeki olanakları nasıl incelediğini görmek gerekirdi. Zayıf yanlarımızı biliyor ve onları bize söylüyordu. Olağanüstü mütevaziliği, muhteşem sevecenliği hepimizi hayrete düşürüyordu. Beş dakika onun yanında oturduktan sonra, sanki onu uzun zamandır tanıyormuş duygusuna kapılırdık; onunla açık yüreklilikle ve senli benli sohbet ettik."[44]

Emek ve Savunma Konseyinin oturumlarında, Lenin'in başkanlığında, maden aramada son durum ve gelişim programı ele alındı. V.İ., ileriyi görerek, devasa büyüklükte bir demir yatağı keşfedilen Kursk bölgesinin ekonomik açıdan taşıdığı muazzam öneme işaret ediyordu. Lenin'in talebi üzerine Emek ve Savunma Konseyi Ağustos 1920'de bu bölgenin araştırılmasına ilişkin bir karar verdi. Daha sonra, Kursk bölgesinin araştırılması için özel bir komisyon kuruldu. V.İ., bu komisyonun çalışmasını sürekli izliyor ve "bunun, *olağanüstü* hızlı yapılması gerektiğine" işaret ediyordu. Bugün, SBKP'nin yeni programında, SSCB'nin Avrupa tarafının merkezinde Kursk demir yatakları işlenerek bir metalürjik zemin yaratılması öngörülmektedir.

Elektrifikasyon alanındaki tüm çalışma, doğrudan Lenin'in kontrolündeydi. Özellikle Kaşir enerji santralinin inşaatıyla ilgileniyordu. Lenin'in gereken herşeyin sağlanması için talimatlarını içeren çok sayıda telgraf, not bugün elimizde bulunmaktadır. İlk Sovyet hidroelektrik santrali olan Volkovstroy inşaatını da büyük dikkatle izliyordu. O zamanlar santralin inşaat sorumlusu olan G.O.Graftio, V.İ.'nin hasta olduğu zaman, kendisine Volkovstroy hakkında düzenli olarak rapor verilmesini rica ettiğini söylüyordu. Lenin'in önerisi üzerine, Dinyeper hidroelektrik santralinin proje çalışmasının ön hazırlarına başlandı.

Lenin, kırsal yörelerde santrallerin yapılmasına büyük önem veriyordu. Köylüye Sovyet ülkesinin teknik ilerleme yolunda, sosyalizm yolunda adım attığını somut olarak gösteren bu santrallerin köyde modern sanayinin bir çeşit merkezi olarak görüyordu. Gorki ve Siyanovo köylülerinin, köylerinde elektrik hatlarının döşenmesi taleplerini destekliyor ve gerek duydukları malzemeyi sağlıyordu. Moskova vilayetindeki Volokolamski bölgesi Yaropolez köyüne elektrik götürülmesini destekliyor, köylülerin temsilcilerini kabul ediyor ve kendisine getirilen fiyatları kontrol ediyor ve Yüksek Ekonomi Konseyine Yaropolez köylülerine her tür yardımın yapılmasının talimatını veriyordu. Bunun üzerine, santralin inşaatı daha da hızlı ilerliyor ve bu santral sayesinde 1922'de 14 bölge elektriğe kavuşuyordu. Halkın adını verdiği "İlyiç lambaları" giderek daha fazla sayıda işçi yerleşim bölgelerini ve köyleri aydınlatıyorlardı.

Lenin, elektrotekniği ülkenin elektrifikasyonunun en önemli koşullarından biri olarak görüyordu. 7 Kasım 1921'de, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin 4.yıldönümünde, "Elektrosila" No.3 (bugünkü Dinamo işletmesi "S.M.Kirov") işletmesine gidiyordu. Toplantı başlamadan önce, işletme yönetimiyle, sendika ve işçilerle konuşuyordu. V.İ., üretim hakkında, yakıt, işçilerin yaşam koşulları, ihtiyaçları ve uzmanların çalışmaları hakkında ayrıntılı olarak bilgi alıyordu. İş-

44 *Azerbaycan Komünistlerinin V.İ.Lenin İle İlgili Anıları*, 1958, s.52, , Rusça

letmenin ülkenin elektrifikasyonu sorununa katkısı ile ilişkili sorunlarla özellikle ilgileniyordu.

Dinamo işçilerinin toplantısında, işçi ve köylülerin ittifakı, sanayinin güçlenmesi, işletmenin elektrifikasyonu ve görevleri, Kızılordu ve uluslararası durum hakkında konuşma yapıyordu. Lenin'in kürsüye çıkışını coşkuyla selamlayan işçiler onu büyük bir dikkatle izliyor, tek bir sözünü bile kaçırmamaya dikkat ediyorlardı. Oradan ayrıldıktan sonra, işçiler akşam toplantısında yaptığı konuşma üzerine daha uzun süre konuşuyor bunu, daha sonra işletmede de sürdürüyorlardı; yüzündeki ifadeyi anımsıyor ve şöyle söylüyorlardı: "Dünya da ikinci bir Lenin yoktur."

Lenin'in devlet faaliyetinde, ulaşıma ilişkin sorunlar önemli bir yer tutuyordu. V.İ.'nin girişimi ve desteği ile, ulaşım çalışmalarının dönüştürülmesine ve iyileştirilmesine yönelik önlemler alındı ve temel teknik yeniden kuruluşu belirlendi.

Kitlelerin çalışma heyecanı, bağımsız çalışabilmeleri ve kendi girişimleri, Lenin'e göre, ekonomik yapılanmada elde edilecek tüm başarıların güvencesiydi. Ekonominin baştan aşağı yeniden oluşturulması, refahın yukarı düzeye çekilmesinin "plânlı ekonominin tamamen gerçekleştirileceği hıza bağlı" olduğunu kitlelerin yalnızca bilmekle kalmayıp, aynı zamanda hissetmeleri gerektiğini söylüyordu.[45]

Lenin, yeni yaşamın biçimlenmesine kadınların katılması ve siyasî olarak eğitilmeleri konusuyla yakından ilgileniyordu. Kadın işçi ve köylülerin toplantılarında ve konferanslarında yaptığı konuşmalarda, onlara devlet yönetimine ve ekonomik yapılanmaya aktif olarak katılmaya çağrıda bulunuyordu. Görevimiz, her emekçi kadına politikayı anlaşılır kılmaktır, diyordu. En demokratik burjuva ülkelerinde bile yasaya göre kadın erkeklerle tam eşitlik içinde değilken, Sovyet iktidarı, kadınların eşitliğine karşı aşağılayıcı yasaların hepsini kaldırmıştı. Haklı olarak gurur duyuyoruz. Ama, bu sadece bir başlangıçtır. Kadının tam kurtuluşu ve gerçek eşitliği için, kadının küçük ev ekonomisinden kurtulması gerekiyordu; bunun için bu ekonomiyi, büyük sosyalist bir ekonomiye dönüştürmek ve halka açık lokantalar, çocuk yuvaları, kreşler vd. oluşan bir ağ yaratmak gerekiyordu. Böylece, milyonlarca kadın, toplumsal üretime ve siyasî hayata aktif olarak katılabilecekti.

Lenin, Sovyet kadınlarının içsavaşta ve ülke ekonomisinin yeniden oluşturulması mücadelesindeki rolünü çok önemsiyor ve proleter kadınları "büyük kadın kahramanlar" diye nitelendiriyordu.

"Onların tüm acılarını ve mahrumiyetlerini düşünün", diyordu Clara Zetkin ile yaptığı bir konuşmada. "Sovyetlerin iktidar olmasını istedikleri için, özgürlüğü, komünizmi istedikleri için sabrediyorlar. Tabii, bizim proleter kadınlarımız, birer muhteşem sınıf savaşçısıdırlar. Kendilerine hayran olmayı, ve sevilmeyi hak ediyorlar."[46]

Lenin'in tüm faaliyeti, emekçi kitlelerin büyük, günlük hayatlarındaki sıkıntılarına yönelikti. "Ekonomik yapılanmanın başarıları, işçi ve köylülerin durumunu iyileştirecek" diyordu ve tüm merkezi ve yerel örgütlere şu görevi veri-

45 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.31, s.508
46 Clara Zetkin: *Lenin İle İlgili Anılar*, s.60

yordu: "Bu alanda elde edilen sonuçları dikkatle izleyebilmek için, bu sorulara özenle yaklaşmalıyız." Bundan dolayı, sosyal sigorta, sosyal yardım, konut, sağlık ve emekçilerin tedavi merkezlerinden yararlanmasına yönelik istisnasız tüm hedefleri enerjik olarak desteklemiştir.

Komünizmi Öğrenin!

Lenin, tüm yapıtlarında, sosyalist kültürün yapılanması, kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde kültür devriminin karakteri ve yolları üzerine çok önemli tezler ortaya atıyordu. Kültür devrimi, Lenin'in tanımına göre, tüm halk kitlesinin kültürel gelişiminin bütün bir dönemini kapsar; emekçilerin bilincinde, ideolojisinde ve manevi yaşamında çok derinden ani bir değişiklik yaratır. İktidarın işçi sınıfının eline geçmesi, kültür devriminin önemli koşulu olduğundan, halkın kültürel düzeyinde yükselme, toplumun sosyalist dönüşümü, kapitalizmdekinden daha yüksek iş verimliliğinin hedeflenmesi ve en geniş halk kitlelerinin devlet yönetimine çekilmesi için mutlak koşuldur. Kültür devrimi, Lenin'e göre, emekçi kitlelerin bizzat aktif katılımıyla Komünist Partisi yönetiminde gerçekleşir.

Proleter, sosyalist kültür yoktan ortaya çıkmaz. Kültür, insanlığın yarattığı tüm manevi, zihinsel zenginliklerin, tüm bilgi hazinelerinin kurallar zemininde gelişmesidir. Geçmişin kültür mirasını küçümseyen ve adeta laboratuvarda, suni, herhangi bir özel "proletarya kültürü" yaratma çağrısında bulunan "Prolet kültür" ("proleter kültür" kültürel aydınlanma örgütü) yöneticisi A.A.Bogdanov'u ve diğerlerinin yanlış görüşlerini sert biçimde eleştiriyordu.Şöyle yazıyordu: "Yeni bir proleter kültürün icat edilmesi değil, *mevcut* kültürün en iyi örneklerinin, geleneklerinin ve sonuçlarının Marksizmin dünya görüşü ve proletaryanın diktatörlüğü aşamasındaki hayat ve mücadele koşulları *temelinde geliştirilmesidir.*"[47]

Lenin, Komünist Partisi ve Sovyet devletinin ideolojik çalışmasının, sosyalizmin ve komünizmin yapılanmasının gerektirdiği görevlerin başarıyla çözümünde en önemli faktörlerden biri olduğunun altını çiziyordu. 3 Kasım 1920'de halk eğitimi il ve bölge bölümlerinde siyasî-kültürel aydınlanma heyetlerinin Genel Rusya Konferansında yaptığı konuşmada, esas olanın "eski düzeni bize miras olârak bırakan eski alışkanlıkların, eski adetlerin aşılması" olduğunun altını çiziyordu; işçilerin, köylülerin, aydınların, "komünizmin ruhuyla aşılanması ve ... komünistlerin yaptıklarıyla ilgilenmelerinin sağlanması gerekir."

Partinin tüm ideolojik çalışması, tüm propagandası ve ajitasyonunun "temelini, ekonomik yapılanmaya ilişkin siyasî deneyimin oluşturması" gerekir. Komünizmin ne olduğuna yönelik teorik açıklamalarla kendini sınırlamamak gerekir. Sosyalizm ve komünizmin *nasıl* yapılanması gerektiğinin pratik olarak gösterilmesi gerekir. Komünizm, kendi ilgi alanından çok işçi kitlelerine uygun olmalıdır."[48] Lenin, Parti yönetiminin en önemli ilkesinin, ideolojik ve örgüt çalışmasının birbirine sıkısıkıya bağlı bir bütünlüğü olduğunu vurguluyordu. Devlet ve ekonominin yapılanmasında her propaganda ya da ajitasyon yapanın, aynı

47 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , (5. Rusça baskı), c.421, s.462
48 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.31, s.365,366

zamanda kitleleri örgütlemesi gerekiyordu: "Daha az gürültü, daha az genel izlenimler ve görevlerini bilmeyen deneyimsiz komünistlerin bağırıp çağırdığı soyut sloganlar; daha çok üretim propagandası ve öncelikle öze ilişkin, zekice, pratik deneyimlerin kitlelerin gelişim düzeyine uyarlanmış değerlendirmesi."[49]

Lenin'in üretim propagandasına ilişkin plânı, siyasî aydınlanma çalışmasının işçi sınıfının ve tüm emekçi kitlelerinin ekonomiyi yeniden oluşturma ve geliştirme mücadelesi ile bağlantısını gerektiriyordu. Burada, Lenin'e göre, gazeteler, broşürler, bildiriler, seminerler, üretimin sorunlarına ilişkin konuşmalar, film, en iyi işletmelerin ve ilerici işçilerin faaliyetlerinin duyurulması, vd. önemli bir rol oynayacaktı.

Lenin, Sovyet basınının Bolşeviklerin tarafında olması için mücadele ediyordu; yayınevlerinin, gazete ve dergi yayın kurullarının faaliyetlerini gün be gün izliyordu, hatalarını ve ihmallerini eleştiriyor ve iyi hedeflerini teşvik ediyordu. Kitap ve gazetelerin çok daha fazla sayıda kitleye ulaşabilmesi, kütüphanelerin ve kitaplıkların yaygınlaştırılması için ısrarla mücadele diyordu. Lenin, Partinin siyasî ve kültürel çalışmasında güçlü bir araç olarak radyonun taşıdığı muazzam role işaret ediyordu. "Kağıtsız gazete ve 'hiç mesafesiz'" diye tanımlıyordu radyoyu. Onun desteği sayesinde 1922'de Moskova'da güçlü bir radyo istasyonu yayına başladı. Lenin'in düşü gerçekleşmişti; Sovyet başkentinin sesini tüm ülke ve tüm dünya duyuyordu.

Kültürel yapılanmada, Lenin emekçilerin kendi özgür girişimlerine büyük önem veriyordu. N.K. şöyle yazıyordu: "Kitleleri yalnızca kitapla bilgilendirmemek, kulüpler açmamak,vd. gerekir, diyordu. Bu eserde kitlelerin ne oranda kazanıldığını, ne derece yaratıcı olduklarını, sorunlarla ne derece ilgili olduklarını ve sürece katıldıklarını soruyor ve bilmek istiyordu... V.İ.'nin bizim yerel militanların toplantılarından birine nasıl geldiğini hâlâ hatırlıyorum. Konuşmaları dinliyor ve sonunda, çalışmayı daha ayrıntılı yapmak ve kitleleri de çalışmaya dahil etmek gerektiğini söylüyordu. Onları yalnızca bilgilendirmek yetmez, ayrıca çalışmaya katılmaları için kazanmak da gerekiyordu. Bu, siyasî-kültürel aydınlanma çalışması üzerine yaptığı açıklamalarında her zaman yer alan bir düşünceydi."[50]

Lenin, her zaman gençlerin eğitim ve öğretimine özel bir önem verirdi. Ekim 1920'de Rusya Komünist Gençlik Birliğinin III. Genel Rusya Kongresinde "Gençlik birliklerinin görevleri" başlıklı tarihi konuşmasını yapıyordu. Bu konuşma, Partinin komünizmi inşa edecek genç kuşakların yetiştirilmesine yönelik bir programatik belgesidir; bu belgede Komünist Gençlik Birliğinin çalışmasının yönü ve yöntemleri belirlenmiştir.

Lenin, genç kuşağın komünist toplumun temiz zemini üzerinde büyümesini istiyordu. Bu açıdan, genelde gençliğin ve özelde komünist gençlik birliklerinin ve diğer gençlik örgütlerinin görevlerini tek bir sözcükle dile geliyordu: Öğrenmek.

Gençlik Birliğinin kongreye katılan üyeleri, adeta sarsıntı geçirmişti. Kongre, sert mücadelelerin sürdüğü bir zamanda toplanmıştı. Herkes Lenin'den uluslararası ve ulusal durum üzerine, Kızıl Muhafızların mücadelesi, çetelere karşı

49 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* ,, c.32, s.125
50 N.K.Krupskaya: *İşte Lenin*, s.326/327

mücadelesi, gıda maddelerinin teslim yükümlülüğü hakkında bir konuşma yapacağını beklemişti; oysa öğrenmeye yönelik bir çağrı duyuyorlardı. Hemen kavrayamıyorlardı. V.İ., kongrenin bu havasını hissediyor ve anlıyordu. Çok somut olarak ve büyük bir ikna gücüyle, gençliğin görevleri üzerine tezlerini ortaya koyuyor ve komünizmin yapılanması mücadelesinin perspektiflerine geçiyordu.

Lenin, ne öğrenmek ve nasıl öğrenmek gerektiği sorusunu yöneltiyor ve şöyle yanıtlıyordu: Gençlik komünizmi öğrenmeli. Ama komünist, zihnini insanlığa ait tüm değerlerle donattıktan sonra ancak komünist olabilirdi. Komünizme geçiş, modern bilim ve teknik alanındaki yeni kazanımlar temelinde tüm ekonominin dönüştürülmesini şart koşuyordu. Bu dönüşüm, büyük bilgiye sahip olunduğunda ve komünizmi hazır, ezbere öğrenilmiş formül ve programlardan yeni toplumun yapılanması alanında doğrudan pratik çalışmayı yansıtan, yaşayan bir şeye dönüştürüldüğünde, somut bir görev için uygulamanın bilindiği zaman ancak gerçekleştirilebilirdi.

Öğrenmek, okulun duvarları içine hapsolmak demek değildir, diyordu gençliğe. Eğitim ve öğretimin her adımı, emekçilerin komünizm mücadelesiyle bağlantılı olmalıydı. Gençlik Birliğinin üyesi olmak demek, ortak dava için güçlerini kullanmak demekti. "Yalnızca işçilerle ve köylülerle birlikte çalışarak gerçek bir komünist olunabilir."[51] Komünist Gençlik Birliğinin, her çalışmaya yardımcı olan ve kendi girişimiyle, iyi örnek olarak hareket eden bir öncü güç olması gerekiyordu. Bu iş, gençlerin gün be gün herhangi bir kentte, köyde herhangi bir ortak bir çalışma görevini -çok küçük ya da çok basit olsa dahi- pratik olarak çözecek şekilde örgütlenebilirdi. Yalnızca böyle bir çalışmayla, genç delikanlı ya da genç bir kız komünist olabilirdi. "Komünist Gençlik Birliğinin tüm gençleri ilk gençlik yıllarından itibaren bilinçli ve disiplinli çalışacak şekilde eğitmesi gerekiyordu."[52]

V.İ.'nin bu düşünceleri, komünist ahlâkın sorunlarına yönelik kongrede dile getirdiği fikirlerle sıkı bir ilişki içindeydi.

Lenin'e göre, eski sömürücü toplum ve onun ahlâkı şu ilkeyi esas alıyordu: Ya ben başkasını soyuyorum ya da o beni; ya başkası için çalışıyorum ya da o benim için. Burjuva toplumunun özel mülkiyet zihniyeti, bireysellik ve egoizmi içeren, insan düşmanı ahlâkı karşısına; Lenin, komünist ahlâkı koyuyordu; emekçilerin çıkarlarını ve ideallerini dile getiren en adil ve en değerli etik. Bizim ahlâkımız, proleter sınıf mücadelesinin çıkarlarına tâbidir; eski sömürücü toplumun yıkılmasına ve tüm emekçilerin yeni toplumu kuran işçi sınıfı çevresinde birleşmesine hizmet eder.

"Komünist ahlâkın temeli, komünizmin güçlenmesi ve mükemmelleşmesi mücadelesidir. Zira, komünist eğitimin, öğretimin zemini de buradadır. Komünizmin nasıl öğrenileceği sorusunun yanıtı işte budur."[53]

Kongreye delege olarak katılan Gençlik Birliğinin her üyesi, V.İ.'nin komünist ahlâkın ilkeleri üzerine düşüncelerini dinledikten sonra, İlyiç'in, bir komünistin, komünist toplumun bir insanının nasıl yaşaması ve çalışması gerektiğine yönelik bizzat örnek olduğunu düşünüyorlardı. Lenin'in ahlâki karakterinin özellikleri, komünizm davasına bağlılığı, tüm yaşamını ve faaliyetini emek-

51 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.31, s.288
52 Aynı kitap, s.289
53 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.31, s.285 (vurgulama: Yazarlar kolektifi)

çilerin mutluluğu mücadelesine adaması, vatan sevgisi, enternasyonalizm, komünizmin düşmanlarıyla uzlaşmazlığı, kolektivizmden yana olması, ve tüm toplumun huzuru için çalışmaktı. Başka insanlara karşı insancıllık, saygı, duyarlılık, tüm çeşitliliği içersinde yaşam sevgisi, çokyönlülük, ahlâki saflık, yalınlığı, mütevaziliği, yaşam sevinci; bunlar onun tipik özellikleriydi. Lenin, temiz kalpli biriydi. Egoist, burnu havada, kıskanç, lider olmak isteyen, kinci ve müşkülpesent özellikleri taşıyan insanlardan nefret ederdi. N.K.'nın yazdığı gibi, Lenin, kişisel ve toplumsal olanı hiçbir zaman birbirinden ayırmazdı. Çalışmalarında da yaşamında da, aynı insandı. İlyiç'in değerli dostu ve mücadele yoldaşı N.K. en kişisel konularda karar verirken bile, İlyiç'in işçilerin buna ne diyeceğini kendi kendine sorduğunu anlatıyordu.

Lenin'in gençliğin eğitim ve öğretimine ilişkin görevleri ve karakteri hakkındaki tezleri, Sovyet okulundaki çalışmaların hedefini belirlemiştir ve belirlemektedir. Okul Lenin'e göre, komünizmin yapılanmasına hizmet etmeli; gençliğe geniş kapsamlı genel bir eğitim, çok yönlü bir teknik eğitim ve iyi çalışma becerileri aktarmalı ve "insanın kişilik eğitiminin bir aracı" olmalıydı. Marx ve Engels gibi, dersin toplumsal-üretici işle mutlak bağlantılı olması gerektiğinin altını çiziyordu. Lenin, okulun temel görevlerinden biri olarak, 17 yaşına kadar her genç kız ve erkek için çok yönlü bir teknik eğitimi, öğrencilerin teorik ve pratik olarak üretimin tüm ana dallarına yönelik temel eğitimi Parti programına alıyordu.

Lenin, N.K.Krupskaya'nın 1920 sonlarında yazdığı çok yönlü teknik eğitim tezlerine ilişkin "notlarında", acilen yapılması gerekenin, çok yönlü teknik eğitime hemen geçmek olduğunu ya da başka bir deyişle, çok yönlü teknik eğitime yönelik olarak o sıra yapılabilecekler içinden bir dizi önlemi hemen gerçekleştirmek olduğunu yazıyordu. Bunlar içinde, santrallerin ziyaret edilmesi, elektrikle ilgili pratik çalışmalar, üretimle tanıştırma, Sovyet ekonomilerinin, işletmelerin ziyaret edilmesi, çok yönlü teknik dersler için küçük müzelerin oluşturulması vd. yer alıyordu. Lenin, burada, çok yönlü teknik eğitimin soyut olarak değil; aksine sosyalist yapılanmanın bu ya da şu aşamasındaki somut görevlerle sıkı bir bağlantı içinde olması gerektiğine işaret ediyordu.

Gelecek toplum ideali, okul ve genç kuşağın üretici emeği ile bağlantı kurulmadan düşünülemez, diye yazıyordu Lenin. Komünizmin, hem bedensel hem de zihinsel çalışma yapabilecek iyi eğitimli insanlara ihtiyacı vardır. Komünizme geçiş, "*her şeyi yapabilecek tüm yönleriyle gelişmiş* ve *tüm yönleriyle eğitilmiş* insanlar istiyordu. Komünizm buna doğru yol alıyor; oraya erişmek zorundadır ve erişecektir, ama uzun yıllar sonra."[54]

V.İ., çocukları çok seviyordu. Onlarla meşgûl olmaktan, şakalaşmaktan hoşlanıyordu. Onlara nasıl davranacağını, nasıl konuşacağını biliyordu. Çocuklar da hemen onun güvenilir biri olduğunu ve kendilerini iyi anladığını hissediyor ve kendileri de onu seviyorlardı. Lenin, çocuklarda geleceği görüyordu. N.K.Krupskaya şöyle yazıyor: Çocuklarla konuştuğunda, yarı şaka, yarı ciddî onlara sık sık 'iyi bir komünist olacaksın, öyle değil mi?' diye sorardı. Elbette bu bir şakaydı; aynı zamanda, her çocuğun bilinçli bir komünist olarak büyümesi ve tüm ülkelerin devrimcilerinin cesurca mücadele ettiği ve etmeyi sürdürdüğü eseri yaşatması içten içe duyduğu arzuydu da."[55]

54 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.31, s.35
55 N.K.Krupskaya: *Lenin Üzerine*, Moskova, 1960, s.297, Rusça

N.K., yeni kuşağın okul eğitimine, komünist eğitimine çok önem veren Lenin'in aynı zamanda halk eğitimini örgütlemeye de büyük bir önem verdiğini söylüyordu. Lenin, eğitimden sorumlu Halk Komiserliğinin çalışmasıyla ve okulların çalışmasıyla bağlantılı olan tüm konularla, hatta en küçük ayrıntılarla yoğun olarak ilgileniyordu; sık sık halk eğitimi çalışanlarıyla sohbet ediyor, Sovyet okulunun çalışması; çocuklara hangi bilgilerin aktarıldığı ve bu bilgileri daha derinleştirmek ve güçlendirmek için neler yapılabileceği hakkında bilgi alıyordu. İki kez (1919 ve 1920) eğitimden sorumlu Halk Komiserliği meslekî eğitim ana idaresinin deneme ve model okulunu geziyor ve öğrenci ve öğretmenlerle sohbet ediyordu.

Okuryazar olmamayı, öncelikle son verilmesi gereken en büyük sorunlardan biri olarak görüyordu. Yalnızca daha fazla sayıda okul açmak değil, aynı zamanda, yetişkin eğitimi için de ders ve kurs içerikli bir geniş kapsamlı ağ yaratılmasını ısrarla talep ediyordu. V.İ., kitlelerin kabul etmesi halinde, okuyup yazamamanın kısa sürede aşılacağına yürekten inanmıştı. Lenin, öğretmenlere büyük saygı duyuyordu. Deneyimli öğretmenlerden yeni görevlerin yerine getirilmesinde yararlanılması, pedagojik sorunların ele alınmasına yönelik bir yönteme ilgi duymalarının sağlanması; öğretmenlerin nitelik açısından daha üst seviyelere gelmesine ve her yöndeki meslekî eğitimine önem verilmesi ve çalışmaları için koşulların yaratılması gerektiğini söylüyordu. "Halk okulu öğretmenlerinin değeri, burjuva toplumunda hiç olmadığı ve olamayacağı kadar, bizde daha yüksek olmalı."[56]

Vesyegonsk bölgesinden eski öğretmen A.A.Vinovgradov, Lenin'le karşılamasını, unutulmaz diye nitelendiriyordu. V.İ., kendisine öğretmenler arasındaki hava, yaşamları, çalışmaları ve yerel örgütlerle ilişkileri hakkında sorular yöneltiyordu.

"Bizim öğretmenlerimiz, Sovyet iktidarının desteğinden emin olabilirler. Bize gelen öğretmenlere kapılar her zaman açıktır. Bunu, selamlarımla birlikte diğerlerine aktarın."[57]

Lenin yüksek okulu kültürel yapılanmanın en önemli bölümlerinden biri olarak görüyordu. Öncelikle işçi ve köylülerin yüksek okullara gitmelerini istiyor ve bu nedenle, işçi fakültelerinin kurulmasına ve geliştirilmesine büyük özen gösteriyordu. Aynı zamanda, yüksek okullardaki öğrenim içeriklerinin tümüyle değiştirilmesi ve dönüştürülmesi ve ilk olarak da toplum bilimlerinde dersin iyileştirilmesi gerektiğine işaret ediyordu. Lenin'in girişimi üzerine, Moskova ve Petrograd'da Kızıl Eğitim Enstitüsü kuruldu. Lenin, eski öğretmenlerden en iyilerinin Marksizm eğitimi almaları için geniş kapsamlı bir plân yapıyordu.

Bilim ve Teknolojinin Gelişimine Yönelik Kaygı

Lenin, sosyalist yapılanmada bilim ve teknolojinin öneminin tekrar tekrar altını çiziyordu. Bilimin, sömürüsüz bir toplum düzeninin yaratılması sırasında kitlelere yardım etmesi gerektiğini söylüyordu. V.İ., "bilim, proletarya ve teknik

56 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.449
57 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 3.Bölüm, s.244, Rusça

ittifakın, artık daha da karanlık bu türden bir şiddeti kaldıramayacağını" belirtiyordu.[58] Bilimin gelişmesi ve kazanımlarının pratiğe aktarılması, Lenin için, toplumun üretim güçlerinin gelişmesine ilişkin çok önemli bir faktördü. Lenin, bilimin ekonomik ve kültürel yapılanmanın gerektirdiklerine tepki göstermesi gerektiğini, bilimin gelişmesinin mutlak koşulunun hayatla, üretimle, sosyalizmin ve komünizmin yapılanmasının görevleri ile sıkı sıkıya bağlantılı olduğunu yazıyordu.

V.İ., bilimsel kurumların taleplerine karşı duyarlılıkla ve dikkatle yaklaşıyor, çalışmaları için önerilerde bulunuyor, talimatlar veriyordu. Bilgilerini Sovyet halkının yararına yönelten K.A.Timirsayev, İ.P.Pavlov, İ.V.Mitşurin, N.Y.Jukovski, K.E.Ziolkovski, İ.M.Gubkin, M.A.Bonç-Bruyeviç vd. gibi Rusya biliminin önde gelen değerli insanlarını çok takdir ediyordu ve bilim adamlarının yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve bilimsel çalışmaları için gerekli koşulların sağlanması için olağanüstü çaba gösteriyordu.

K.A.Timirsayev Lenin'e ilk sayfasına "Çağdaşı ve muhteşem faaliyetlerinin tanığı olmaktan onur duyan K.Timirsayev'den çok değerli V.İ.Lenin'e yazdığı *"Bilim ve Demokrasi"* adlı kitabını gönderiyordu. Timirsayev bu kitapta bilim adamlarını, emekçi halkla birleşmeye çağırıyor ve emperyalistlerin Sovyet iktidarı ve Bolşeviklere yönelik iftiralarının gerçek yüzünü ortaya koyuyordu. V.İ., kitabı okuduktan sonra, Timirsayev'e şöyle yanıt veriyordu: "Sevgili Klimenti Arkadyeviç! Kitabınız ve güzel sözleriniz için çok teşekkür ederim. Burjuvaziye karşı ve Sovyet iktidarından yana düşüncelerinizi okuduğumda çok etkilendim. Sizi kutluyorum ve tüm kalbimle size sağlık, sağlık ve tekrar sağlık diliyorum!"[59]

Lenin, sosyalist ekonomi biliminin son kazanımları, ilerlemiş teknolojiye dayanması ve teknik ilerlemenin Sovyet iktidarının sürekli göz önünde bulundurması gereken bir konu olduğu düşüncesindeydi. "Her yerde daha fazla makina kullanmak gerekir, makina teknolojisinin olabildiğince yaygın biçimde kullanılmasına geçilmesi gerekir."[60] V.İ., zor olan işi makinaya aktararak ve işçiye yalnızca makinanın çalışması işini bırakarak, aynı zamanda da bu yolla iş verimini artırarak, işçinin işini kolaylaştıracak şekilde organize etmek gerekir diyordu.

Lenin, bilim ve teknolojide ve teknik-organizasyon açısından yurtdışındaki deneyimlere bakarak en iyisini bulmayı ve değerlendirmeyi; gerekirse, kapitalistlerin yanında öğrenmeyi ve onların sahip olduğu akılcı ve faydalı olanı alıp getirmeyi talep ediyordu.

Lenin, bilim ve teknolojideki yeni kazanımları dikkatle izliyor ve herhangi bir buluşu etkisi açısından kontrol etmek ve üretimde kullanmak için acil önlemler alınması gerektiğini altını çizerek talep ediyordu. Maden sanayindeki potkabaç makinalarının kullanılması, yeni sondaj yöntemleriyle petrol sondajı, pompa yöntemiyle kömür elde etme, sanayide arduvaz kullanımı, ulaşımda dizel motorlarının kullanımı ve demiryollarının elektrikle çalıştırılması, radyoteknolojisi alanında çalışmalar, pulluk kullanımı, vd. gibi önemli hedefleri yürekten destekliyordu.

58 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.30, s.394
59 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.35, s.421
60 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.31, s.507

Lenin, K.E.Ziolkovski'nin ardından yerine gelen F.A.Zander'in uzay uçuşları için roket ateşleme tesislerinin kurulmasına yönelik çalışması ile çok ilgileniyordu. V.İ., F.A.Zander'e kendisini destekleyeceğini söylüyordu. Lenin'le biraraya gelen bilim adamı, ondan çok etkileniyordu.

Lenin'le karşılaşan bilim adamları, mühendisler ve kaşifler, bilgili olmasından, en karmaşık bilimsel ve teknik sorulara kolay adapte olabilmesinden dolayı hayrete düşüyorlardı. Bir defasında, V.İ., M.Gorki ile bir buluşu yakından gözlemlemek için merkez topçu idaresine gidiyordu. Bilim adamını dinledikten sonra, ona konuyla ilgili sorular soruyor ve onun politikaya ilişkin konuları bilip bilmediğini soruyordu. Orada bulunan ve kendisinin Lenin olduğunu bilmeyen yaşlı uzmanlar daha sonra şaşkın bir halde şöyle diyorlardı: "Ne! Bu aklımıza gelmedi. Afedersiniz, bu kadar çok şeyi nerden biliyor? Soruları teknik donanımlı biri gibi yöneltti. İnanılmaz bir şey!"

Geri dönüş yolunda, V.İ., Gorki'ye şöyle diyordu:

"Ah, keşke tüm bu teknisyenlere ideal iş koşullarını sağlayabilseydik! 25 yıl sonra Rusya dünyanın en ileri ülkesi olacak!"[61]

Lenin'in düşü gerçek oldu. Sovyetler Birliği bugün dünyada teknolojik ve bilimsel ilermede lider konumuna yükseliyor.

Kapitalist unsurların belli oranda artması ve küçükburjuva unsurların güçlenmesi nedeniyle düşman fikirlerin tekrar canlanmaya başladığı YEP koşullarında, siyasî eğitim çalışması özellikle büyük önem taşıyordu. Lenin, burjuva ideolojisine karşı uyanık olmaya ve kararlı bir saldırıya çağırıyordu: "Görevimiz, kapitalistlerin her tür direnişini yalnızca askerî ve siyasî açıdan değil, aynı zamanda, en derin ve en güçlü olan ideolojik direnişini de kırmaktır" [62] diyordu.

Mart 1922'de, "Pod Snamenem Marksizma" (*Marksizmin Bayrağı Altında*) dergisinde "Tartışmalı materyalizmin önemi üzerine" başlıklı makalesini yazıyordu. Bu makale, Lenin'in önemli felsefî yazısı *"Materyalizm ve Ampiriokritisizm"* ve *"Felsefe Defterleri"* başlıklı çalışmalarının devamıdır.

Lenin makalesinde, derginin temel, güncel görevlerini formüle ediyor, aynı zamanda, ülkedeki felsefe çalışmalarının ana yönlerini belirliyor, hedeflerini tanımlıyor ve bu alandaki pratik önlemler öneriyordu.

Tüm makale, doğanın, toplumsal yaşamın ve insan bilincinin dönüşümüne ilişkin, diyalektik ve tarihsel materyalizmin muazzam önemine yönelik düşüncelerle bezeliydi. Lenin, komünistlerin tutarlı biçimde Marksizm felsefesini savunmaları, modern idealist düşüncelerin her türüne karşı sistematik ve tavizsiz bir mücadele yürütmeleri gerektiğini söylüyordu. Burjuva biliminin aldatıcı parlak "son söz"ü ardına gizlenen bu felsefî moda öğretilerin gerici zihniyetini ortaya koymak ve çok ince düşünülmüş olanları da dahil olmak üzere hem resmî bilimin temsilcilerinin, hem de kendilerini "demokratik" ve "sosyalist" gazeteciler olarak tanımlayan, dini, mistisizmi ve idealizmi savunanların tümünün gerçek yüzünü ortaya çıkarmak gerekiyordu.

Lenin, Marksist felsefe ve doğa bilimi arasında sıkı bağlantı oluşturulmasını, en önemli görevlerden biri olarak görüyordu. Doğa bilimlerindeki en son

61 *Lenin ve Gorki*, s.71/72
62 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.31, s.364

devrimi ortaya atan soruları dikkatle izlemek, doğa bilimlerinin kazanımlarını ve keşiflerini genelleştirmek ve onlardan diyalektik-materyalist sonuçlar çıkarmak gerekiyordu. V.İ., modern doğa bilimlerinin yaşamakta olduğu ani dönüşümden kesintisiz gerici ekoller ve yönelimlerin, büyük ve küçük boyutta aniden filizlendiğini hatırlatıyor ve doğa bilimlerindeki muhteşem keşifleri idealistçe yorumlama denemelerinin; örneğin idealistlerin, radyumun keşifi, Ainstein'ın görecelilik kuramını istismar etmeye çalışmalarının, vd. gerçek yüzünü ortaya çıkarmayı talep ediyordu.

Lenin aynı zamanda, doğa biliminin çok hızlı ilerlediğini, tüm alanlarda derinden bir dönüşüm yaşadığını, bundan dolayı, felsefî sonuçlar çıkarmadan hiçbir şekilde işin içinden çıkılamayacağını belirtiyordu. Doğa araştırmacıları, yalnızca diyalektik materyalizmde, doğa bilimindeki devrim ile ortaya atılabilen felsefî sorulara bir yanıt bulabilirdi. "...derin bir felsefî temele dayanmadan, burjuva fikirlerinin saldırısına karşı ve burjuva dünya görüşünün yeniden canlandırılmasına karşı bir mücadelede doğa bilimi, materyalizm başarılı olamaz. Bu mücadeleyi kazanmak ve tam bir başarıyla sonuca ulaştırmak için, doğa araştırmacısının, modern bir materyalist, Marx'ın temsil ettiği materyalizmin bilinçli bir taraftarı olması gerekir; başka bir deyişle, onun, bir diyalektik materyalist olması gerekir."[63]

Lenin, toplumsal yaşamın olay ve süreçlerinin ve doğa biliminin kazanımlarının genelleştirilmesi temelinde diyalektik üzerinde her yönüyle çalışılmasına büyük önem veriyordu.

Lenin, dine karşı mücadeleyi sürekli, dikkatle izliyordu. "Tartışılan materyalizmin önemi üzerine" başlıklı yazısında, Sovyet düzeni koşullarında ateist çalışmanın görevlerini somutlaştırıyordu. Ateist propagandayı geniş kitlelere yöneltmeyi, bilimsel aydınlanma faaliyetinin çeşitli biçim ve yöntemlerini uygulamayı, ve modern bilimin kazanımlarına dayanarak, dinin kökenini bütün çıplaklığıyla gözler önüne sermeyi ve kitlelere bilimsel, materyalist bir dünya görüşünün aktarılmasını talep ediyordu. Lenin, ateist çalışmanın sistematik ve enerjik bir şekilde; ama, dinin savunulamazlığını sabırla anlatarak, inananların duygularını incitmeden, tam bir vicdan özgürlüğü sağlanarak yalnızca ideolojik silahlarla yapılması gerektiğinin altını çiziyordu.

Lenin, komünist filozofların komünist olmayan materyalistlerin, özellikle de modern doğa biliminin temsilcileriyle sıkı ittifakını, felsefe cephesindeki tüm soruların başarıyla çözümlenmesinin zorunlu koşulu olarak görüyordu. Burada, komünistlerin yalnızca diyalektik materyalizm saflarında duran partisiz bilim adamlarıyla bir araya gelmesini düşünmüyordu. V.İ., gerici felsefî akımlara karşı ve dini karanlıkçılığa karşı mücadelede, "bu ya da şu şekilde bu ya da şu derecede" ilerici burjuva bilim adamlarıyla da bir "ittifaka" girmek ve aynı zamanda onların tutarsızlıklarını eleştirmek gerektiğinin altını çiziyordu.

Lenin'in "Tartışılan Materyalizmin önemi üzerine" başlıklı yazısında yer alan çok önemli düşünceler, günümüzde de programatik önemini kaybetmemiştir.

Lenin, toplum bilimlerine büyük önem veriyor ve bu alandaki literatürü dikkatle takip ediyordu. A.A.Bogdanov'un "Ekonomi biliminin kısa süreli öğre-

63 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.219

timi" başlıklı kitabının yeni baskısını eleştiriyor; kitapta proletarya diktatörlüğü üzerine tek sözcüğün yer almadığına işaret ediyordu. Ama, M.N.Pokrovski'nin "En kısa biçimiyle Rusya tarihi" kitabını çok olumlu buluyor, takdir ediyordu.

Pokrovski'ye "Başarınızdan dolayı sizi yürekten kutluyorum. 'En kısa biçimiyle Rusya tarihi' adlı kitabınızı çok beğendim. Yapısı ve anlatış biçimi, çok kendine özgü. Büyük bir ilgiyle okunuyor. Benim düşünceme göre, kitabınızın başka Avrupa dillerine çevrilmesi gerekir."[64] diyordu.

Sovyet Edebiyatı ve Sanatı Üzerine

Lenin, edebiyat ve sanatı, komünist yapılanmada büyük bir güç olarak görüyordu. Edebiyat ve sanatın, halkın yaşamıyla sıkı sıkıya bağlantılı, derinden, gerçeğe sadık ve mükemmel bir sanatsal form içinde gerçekliği yansıtması, ileri fikirleri, komünizmin fikirlerini kitleye taşımak, yeni insanı eğitmek ve emekçileri aydınlık bir gelecek mücadelesine çağırmak gerektiğini belirtiyordu.

Lenin'in yazılarında, Partinin edebiyat ve sanat alanındaki talimatlarına temel olması gereken ilkeler yer almaktadır. Edebiyat ve sanatın gelişmesinin yönlendirilmesinde onların karmaşıklığını ve özelliğini dikkate almak ve yaratıcı girişim ve bireysel eğilimler için, düşünceler, fantezi, biçim ve içerik için daha geniş bir hareket alanı sağlanması gerektiğine işaret ediyordu. Aynı zamanda, edebiyat ve sanatın genel proleter davanın, genel Parti çalışmasının temel bir ögesi olduğunun, edebiyat ve sanatın partinin yol göstericiliğinde olması gerektiğinin özellikle altını çiziyordu. Lenin, biz komünistler, "elimizi bağlayıp kaosu mayalandıramayız. Ayrıca, bu gelişmeyi bilinçli ve somut olarak yönetmek ve sonuçlarını biçimlemek, belirlemeye çalışmak zorundayız."[65] diyordu.

Lenin, genç Sovyet edebiyat ve sanatının başarılı bir şekilde gelişmesini ve ilerlemesini engelleyen yabancı unsurlara taviz vermiyordu. Gerçekliğe sadık, gerçekçi sanatın bir taraftarı olarak, gerçekliği bozan ve kitlelere yabancı ve anlaşılmaz gelen tüm biçimsel incitmeleri reddediyordu. "En anlamsız yozlaştırmaları" yeni olarak sunan ve "salt proleter" sanat görüntüsü altında "imkânsız ve anlamsız" olarak hikâye edenlere haddini bildirmeyi istiyordu. Yalnızca "yeni" olduğu için yeniye tapınmayı, anlamsız buluyor ve burada da burjuva dünyasındaki sanat modasında ikiyüzlülüğün ve bilinçsiz saygısızlığın söz konusu olduğunu söylüyordu.

Lenin, halkın anladığı ve onun sağlıklı estetik ihtiyaçlarına uygun olan ideolojik tutarlılığı olan ve sanatsal önemi büyük eserlerin yaratılmasını istiyordu. Clara Zetkin, N.K.Krupskaya ve M.İ.Ulyanova ile yaptığı bir konuşmada şöyle söylüyordu:

"Sanatın bizimki gibi milyonlardan oluşan bir halkın birkaç yüz, hatta birkaç binine ne verdiği de önemli değildir. Sanat halka ait. Sanatın en derin köklerinin geniş yaratıcı kitlelerde bulunması gerekir. Sanatın halk tarafından anlaşılması ve sevilmesi gerekir. Kitlenin sanatı, duygusuyla, düşüncesiyle ve iste-

64 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , .c36, s.520
65 Clara Zetkin: *Lenin İle İlgili Anılar*, s.16

miyle birleştirmesi ve heyecan duyması gerekir. Sanatçıları bu duygu, düşünce ve istemlerde uyandırması ve geliştirmesi gerekir."[66]

Lenin, komünizme yabancı olan yönelimlere ve etkilere karşı kararlı bir mücadele sürdürürken, aynı zamanda, Sovyet edebiyatı ve sanatının ilerici temsilcilerini destekliyordu.

V.İ. ile A.M.Gorki'yi aralarındaki dostluk birbirine bağlamıştı; Lenin Gorki'yi, proleter edebiyatın kurucusu, sözün büyük ustası olarak görüyordu. Ekim Devrimi'nden sonra, Lenin Gorki'nin kültürel yapılanma sorunlarının çözümüne aktif olarak katılmasını sağlıyordu. "Gorki, proleter sanatta bir otorite" diyordu. V.İ., dostça önerileri, dostça, ilkesel eleştirileri ile, Partinin politikasını anlamasına, kuşkularını ve sağlıksız düşüncelerini yenmesine, savrulmamasına yardımcı oluyordu. Gorki'ye yazdığı mektuplarından birinde, yeni yaşamın yapılanmasında sanatçı olarak "aşağıda", doğrudan fabrikada, işçi yerleşim bölgesinde, köyde gözlemler yapması ve incelemesi önerilerinde bulunuyordu.

Tanık olanların anlattıklarına göre, V.İ., Gorki Petrograd'dan gelip onu ziyaret ettiğinde sürekli çok özel, keyifli bir havaya giriyordu. Lenin, Gorki'nin önerileri ve ricalarına çok dikkatle yaklaşıyordu ve sağlığı konusunda endişe duyuyordu. Lenin Gorki'nin çalışmalarını izliyor, Zentropeçat (basın ürünlerinin tedariki ve dağıtımı için Genel Rusya ZEK Merkez Ajansı) üyelerinden, yazarın yeni kitaplarının gönderilmesini talep ediyor ve yapıtlarının satışıyla ilgileniyordu.

Lenin, A.S.Serafimoviç'in çalışmalarını da takdir ediyordu. Serafimoviç'e, 1920'de cephede ölen oğlundan dolayı başsağlığı dilemek için yazdığı bir mektupta: "Yapıtlarınız ve kızkardeşimin anlattıkları[67] bende size karşı büyük bir sempati yarattı. İşçilerin ve bizim hepimizin sizin çalışmanıza ne kadar ihtiyaç duyduğumuzu ve içinde bulunduğunuz çok zor olan bu durumu aşmak ve kendinizi tekrar çalışmaya başlamaya *zorlamak* için dayanmanız gerektiğini söylemek zorundayım."[68]

Lenin, Demyan Bedni'nin şiirlerini de çok seviyordu. Onun şiirlerini, işçi kitlesinin tanıdık bulduğu ve anlayabildiği gerçek proleter şiirler olarak görüyordu. Ama aynı zamanda, eksiklikler de buluyordu. Gorki'ye onun için şöyle söylüyordu: "O biraz fazla büyük. Okuyucunun peşinden gidiyor; ama onun biraz önünde olmak gerekir."[69]

Lenin, V.Mayakovski'nin yapıtlarındaki fütürist eğilimleri eleştiriyor, ama aynı zamanda şairin siyasî yaşamın ilerlemiş sayrılıklı konusunu kullanmasını destekliyor; bürokratizme ve toplantıların gürültü patırtılarına karşı yazdığı "Toplantılara düşkünlük" adlı şiirini olumlu değerlendiriyordu. Lenin'in eleştirileri ve düşünceleri, büyük bir Sovyet şairi olan Mayakovski'nin yaratıcı gelişiminde büyük rol oynuyordu.

Kitleleri ideolojik olarak etkileme sisteminde, sinema ve tiyatroya Lenin büyük bir yer veriyordu. Yalnızca o desteklediği için içsavaşın en zor geçen yıllarında büyük ve küçük tiyatronun perdelerini kapamadığı bilinen bir olaydır. V.İ., oyuncuların çalışmalarını da takdir ediyordu. Küçük tiyatroda, büyük Rus

66 Clara Zetkin: *Lenin İle İlgili Anılar*, s.17
67 Maria İlyiniçna Ulyanova
68 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.35, s.424
69 *Lenin ve Gorki*, s.74

oyuncusu M.N.Yermolova'nın 50 yıllık sahne hayatı onuruna düzenlenen gecede, sanatçının yanındaydı. O akşam, Halk Komiserleri Konseyinin M.N.Yermolova'ya "Cumhuriyet Halk Sanatçısı" ünvanı verildiği kararı duyuruldu.

Çalışmaları çok yoğun olduğundan, o zamanlar sanata fazla zaman ayıramıyordu. Ancak birkaç kez tiyatroya gidebilmişti. A.P.Çehov'un "Vanya Dayı" adlı oyunu Moskova Sanat Titarosunda sahnelendiğinde izlemiş ve çok beğenmişti. N.K.Krupskaya şöyle söylüyordu: "Aşırı bilimsel düşünmesine rağmen, lirik bir yanı vardı..." Lenin, şiir ve müziği seviyordu. Bir akşam Y.P.Peşkova'nın evinde Dobrevein'in çaldığı Bethoven'i dinlerken şöyle söylüyordu:

"'Apassionata'dan daha iyisi yok; her akşam dinleyebilirim. Muazzam, insanı aşan bir müzik. Belki de saf bir gururla, insanların nasıl harikalar yaratabildiğini düşünüyorum!'"[70]

Devlet Yapılanmasında Sorunlar

Lenin, devlet aygıtının mükemmelleştirilmesine yönelik büyük bir çalışma yapıyordu. Sovyet demokrasisinin gelişmesini ve öncelikle de Sovyetlerin çalışmasının güçlendirilmesini en büyük görevlerden biri olarak görüyordu. Onun girişimi üzerine, Sovyetlerin haklarını genişletme kararları alındı. Lenin, genel olarak devlet açısından çok önemli olan yerel çalışmanın örnek biçimde örgütlenmesi gerektiğini belirtiyordu.

Yerel örgütlerde yaşanan deneyimlerin incelenmesi ve genelleştirilmesi, Lenin için çok önemliydi. Bu nedenle, yerel örgütlerin, özelikle de ekonomi organlarının faaliyet raporları büyük önem taşıyordu. Lenin bizzat raporlar üzerinde çalışıyor, raporların zamanında Halk Komiserliğine ulaşmasını sağlıyor ve onları titizlikle inceliyordu. Yerel Sovyetlerin, ekonomik yapılanmanın, emekçilerin günlük ihtiyaçlarını karşılayabilmelerine yönelik pratik sorunlarıyla daha çok ilgilenmeleri gerektiğini belirtiyordu. Örneğin, Moskova Sovyetinin 1920 yılına ait faaliyetine ilişkin geniş kapsamlı raporu inceledikten sonra, bir broşürün kenarına; Moskova Sovyeti Yürütme Komitesinin 8 ekonomik ve 46 örgüt sorununu ele aldığından söz edilen yere, "Yanlış! Tersi olmalı" diye not düşüyordu.[71] Lenin yerel organların çalışanlarını sık sık evine davet ediyordu. Başkente gelen yerel organ çalışanlarının iyi bilgi ve tüm yönleriyle talimatları almalarını istiyordu.

Lenin, yerel organların yetkilerine yenilerinin eklenmesini isterken, aynı zamanda, çalışmalarında, devletin genel çıkarlarından hareket etmelerini ve katı biçimde devlet disiplinine uymalarını talep ediyordu. Münferit eğilimlere, kendi bölgesi için daha küçük bir görev üstlenme, yerel ihtiyaçları devletin üstlenmesiyle karşılama, merkezin düzenlemelerine uymama vd. çabalarına karşı, her zaman kararlı biçimde karşı çıkıyordu.

Lenin, devlet aygıtının kitlelerle güçlü bir şekilde bağlanmasının, binlerce partisiz işçi ve köylünün devlet faaliyeti ve ekonomik yapılanmaya yönelik olarak kazanılması için sistematik, plânlı ve geniş kapsamlı bir çalışma yapılması gerektiğini tekrar tekrar belirtiyordu. Burada, seçilebilir organlara seçilmeleri

70 *Lenin ve Gorki*, s.67/68
71 Lenin: *Toplu Eserleri*, XXXV, s.196, Rusça

ve bu ya da şu pozisyona getirilmeleri ve çeşitli komisyonlarda, kontrol ve denetimlerde çalışmaları gerektiğinden söz ediyordu.

Bir liderin, yöneticinin halkla sıkı ve sürekli bağlantısına V.İ.'nin bizzat kendisi muhteşem bir örnekti. İşçi, köylü ve aydınlarla bir araya gelmesi, toplantılara ve gösterilere, çeşitli kongrelere, konferanslara, görüşmelere katılması, konuşmalar yapması, aldığı mektuplar, onu binlerce bağ ile en geniş kitlelere bağlıyordu. Onun için, kitlelerle ilişki kurulması, işyerlerinin ve fabrikaların, köylerin gezilmesi, organik bir ihtiyaçtı; insanların nasıl yaşadığını, işçi ve köylülerin neler düşünüp hissettiğini bilmek ve anlamak istiyordu. Kitlelerin sesini dikkatle dinliyor ve sıradan insanların hayat deneyimlerini çok önemli buluyordu. "İşçilere, köylülere (yoksul ve orta halli olanlar), Kızılordu'ya aşağılamadan, arkadaş gibi, aynı kendisi gibi görerek yaklaşıyordu. Onlar, kendisi için 'propaganda nesnesi' değildi; aksine çok şey yaşamış, görmüş geçirmiş, çok şey üzerinde düşünmüş, kendi isteklerinin dikkate alınmasını talep eden, yaşayan insanlardı. İşçiler onun hakkında, 'o bizimle çok ciddî konuşuyor' diyorlar ve onun sade, arkadaşça tavrını takdir ediyorlardı."[72]

Sovyet militanları sendikasının V. Genel Rusya Kongresi başkanlığına, içinde öncelikle devlet aygıtının iyileştirilmesine yönelik faaliyeti belirlediği mektubunda şöyle yazıyordu:

"Şu andaki en güncel ve gelecek yıllardaki en önemli görev, organizasyonda sayı olarak azaltmaya gidilmesi, daha iyi örgütlenme, makam küflenmesinin, bürokrasinin ortadan kaldırılması ve üretime yönelik olmayan giderlerin azaltılması yoluyla Sovyet aygıtının sistematik olarak küçültülmesi ve bütçenin daraltılmasıdır."[73]

Devlet aygıtını dönüştürmek ve iyileştirmek görevliyle bağlantılı olarak, Halk Komiserleri Konseyi ve Emek ve Savunma Konseyinin çalışmalarının yeni biçimde düzenlenmesini gerekli görüyordu. Kendi yardımcıları A.D.Zyurupa, A.İ.Rikov, L.B.Kamenev'e yazılı ve sözlü olarak ilettiği ve Nisan 1922'de yazdığı "yardımcıların çalışmasına ilişkin düzenlemede (Halk Komiserleri Konsey başkanının ve Emek ve Savunma Konseyi başkan yardımcısının) "esas olarak, deklârasyonların, yasaların ve düzenlemelerin fiilen yürütülmesine ilişkin kontrol edilmesi", Halk Komiserleri Konseyinin ve Emek ve Savunma Konseyinin küçük işlerden kurtulması, oturumlara katılım sayısının asgaride tutulması, Halk Komiserlerinin ve idari dairelerin yöneticilerinin sorumluluğunun ve özerkliğinin artırılması, istihdam plânlarının küçültülmesi ve hizmetlerde mükemmellik sağlanması ve bürokratizmin yok edilmesi üzerinde yoğunlaşılması gerektiğine işaret ediyordu.

Lenin, bürokratizmi ve makam küflenmesini tümüyle reddediyordu; onu kötü bir belâ olarak görüyor ve ona karşı tavizsiz bir mücadele yürütüyordu. "Sovyet yönetim aygıtı, kesin, güvenilir ve hızlı çalışmalı" diyordu. Hiçbir iyileşme göstermeyen bürokratların, yönetim kanallarıyla katı biçimde cezalandırılması, makamından uzaklaştırılması ve sonuçta mahkemeye çıkarılması gerekiyordu. Onu ortadan kaldırmak için bürokratizme karşı daha uzun yıllar mücadele etmemiz gerekiyor diyordu; bunun için, yüzlerce önlem almak gerekiyordu, okuryazar olmayanların sayısının tümüyle ortadan kaldırılması, genel

72 N.K.Krupskaya: *İşte Lenin*, s.196/197
73 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.430

kültürel düzeyin yükseltilmesi, halkın devlet yönetimine genel katılımı gerekiyordu. Devlet aygıtının iyileştirilmesi ve bürokratizme karşı kitleleri mücadeleye çekmenin, onlara pratikte bürokrasinin nasıl tasfiye edileceğinin gösterilmesi gerektiğinin altını çiziyordu.

Lenin idari makamlardan ve oralarda çalışanlardan herşeyden önce emekçilerin dilekçe ve mektuplarına duyarlı olmalarını istiyordu. Emekçilerin makamların kötü çalışmalarına karşı şikâyetlerinin, esas olarak aşağıdan bir kontrol olması gerektiği düşüncesindeydi. Emekçilerin acil ihtiyaçlarının giderilmesi, verdikleri sinyalin dikkate alınması ve bu sinyallere hemen tepki gösterilmesi yolu ile yönetim organlarının tüm faaliyetini kapsayacak bir organizasyon çalışmasına girmek gerekiyordu. V.İ., Halk Komiserleri Konseyi başkanlık şefine, özel bir görevlendirmeyle, hükümet dairelerine ve münferit kişilere yönelik Halk Komiserleri Konseyine gelen şikâyetlerin rapor edilmesi talimatını veriyordu; buna ilişkin talimatlarının yürütülüp yürütülmediğini dikkatle takip ediyordu. Kendisine gelen yerel örgütlere yönelik şikayetlerde acımasız davranıyordu.

V.İ., eline ulaşan emekçilerin dilekçe ve mektuplarına hemen yanıt veriyordu. Örneğin Temmuz 1921'de, hastalandığında Moskova'ya gelmiş bir Kızılordu mensubundan, Don bölgesinin işçi ve köylülerinde hoşnutsuzluk yaratmış olan bazı yerel militanların yasa dışı faaliyetlerinden söz eden bir mektup alıyordu. Lenin, bunu kökünden kurutmak için hemen önlemler alınmasını istiyor ve sekreterine şöyle söylüyordu: "Yazanı hemen bulun, onu buraya çağırın, sakinleştirin ve hasta olduğumu, ama bu konuyla ilgileneceğimi söyleyin."

Lenin'in tüm faaliyeti, örgütlülüğün ve disiplinin, somutluk ve incelemenin, kadroya yönelik taleplerde katılığın ve aynı zamanda onlara karşı duyarlılık ve dikkatin muhteşem bir örneğiydi.

Parti ve hükümet aracılığıyla liderliğin gerçek bir okulu, Lenin'in başkanlığında yapılan MK ve Halk Komiserleri Konseyinin toplantılarıydı. V.İ., bu toplantıların titizlikle hazırlanmasını, tüm sorunların açıklığa kavuşması ve bu sorunlara ilişkin doğru kararların alınması için en önemli koşul olarak görüyordu. Her toplantıdan önce, gündeme ilişkin tüm malzemeleri dikkatle kontrol ediyor, inceliyor; ilgili hizmet birimlerinin yöneticileriyle ve çalışanlarıyla konuşuyordu. Lenin, toplantıların örgütlü olmasına, konu çerçevesinde sürmesine ve olabildiğince az zaman almasına çalışıyordu. Toplantıyı tam zamanında başlatıyor ve gündemin konularına tam olarak uyulmasını kontrol ediyordu. Konuşmacılardan, esas konuya azamî derecede sadık kalmalarını talep ediyordu; gerçeklere dayanmayan, somut öneriler sunmayan genel açıklamalara sabırlı davranmıyor ve konuşmacıların somut ve kısa konuşmalarını istiyordu.

Lenin katı düzenden yana olmasına rağmen, toplantılarda bunu sezdirmezdi, daha çok, özgür ve dostça bir hava hakim olurdu; bu gerçek anlamıyla, tam bir kolektif çalışmaydı. Halk Komiserleri Konseyinin toplantılarında, gülümsemeler az rastlanır bir olay değildi; en çok gülenlerden biri de Lenin olurdu. V.İ., esprili bir insandı. Ama, fırtınalı bir gülüşmenin ardından ortalığı hemen ciddî bir hava kaplardı.

Doğru bir kararın alınmasını, yalnızca bir başlangıç olarak görürdü. Parti ve hükümet kararlarının uygulanmasına çok büyük önem verirdi. "Her plân, en iyisi de dahil olmak üzere, beceriksiz ve aptalca bir uygulama ile tümüyle başarısız olur", diyordu sık sık.

Yazılı ve sözlü olarak, talimatları ve direktifleriyle, nasıl çalışılması ve bir konunun nasıl sonuçlandırılması gerektiğini gösteriyordu. Mektupları ve sık sık küçük kağıt parçacıkları üzerine de yazdığı notları, olağanüstü değerli düşünceler, pratik öneriler ve zaman zaman bütün bir eylem programı içermektedirler. Çok önemli siyasî sorunlarla meşgûl olurken, aynı zamanda, yüzlerce, binlerce görece küçük sorun üzerinde de uğraşırdı; sadece küçük, ama yararlı sonuçlara götürecek bir konuyu hiçbir zaman küçük ve değersiz görmezdi. Somut talimat, onun çalışma stiline yönelik karakteristik bir özelliğiydi.

Aygıtın çalışmasında en önemli şeyin doğru insanların seçimi ve kabul edilen kararların, görevlerin ve direktiflerin uygulanmasına yönelik kontrol olduğunu söylüyordu. Bu görevin, Parti ve Sovyet kadrolarının görevi olduğunu belirtiyor ve şöyle diyordu: "*İnsanları kontrol etmek ve her görevin fiilen yürütülmesini kontrol etmek*; bu, bir kez daha söylüyorum, yalnızca bu, tüm çalışmaların, tüm politikanın en can alıcı noktası budur."[74]

Lenin, Parti ve Sovyet organlarından, bu organlarda çalışanlardan, Parti ve Sovyet iktidarının kararlarının uygulanmasına ilişkin zorunlu, etkin bir kontrolü, "gerçekte ortaya ne çıkacağına" ilişkin kontrolü istiyordu. Bizzat kendisi, kararların uygulanıp uygulanmadığını kontrol ediyor, telefonla ya da yazılı olarak bilgi istiyordu; sorularına biçimsel olarak verilen ya da hiçbir şey ifade etmeyen yanıtları kabul etmiyordu. Herhangi bir görevi yerine getirdiğini bildiren, ama yerine getirmemiş olanlara ve bu yolla Parti ve devleti kandıranlara karşı mücadele edilmesini istiyordu.

Lenin, kadroların doğru işte çalışmasını, tüm başarıların teminatı olarak görüyordu. "İnsanları tanımak ve *yetenekli* insanları bulmak gerekir" diye yazıyordu. "Bu, şimdi en önemli bir konudur; tüm emirler ve düzenlemeler, eğer üzerinde yazılı olduğu gibi yapılmıyorsa, yalnızca değeri olmayan kağıt parçalarıdır." Onun için, çalışanların siyasî nitelikleri önplândaydı. Bir insanı genel olarak "çalışkan" olarak nitelendirmekten, böylesine belirsizlik taşıyan nitelemelerden nefret ediyordu. "'Çalışkan' ne demek? Siyasî çizgisi nasıl, onu söyleyin."[75] İşinde uzman olan ve işi organize etme becerisi bulunan çalışanların meslekî niteliklerine de büyük önem veriyordu. Lenin'in çıkış noktası, yaşlı, deneyimli kadroların, yeni güçlerle doğru olarak birleştirilmesiydi. Yeni kadroların teşvik edilmesi ve eğitilmesini, en önemli görevlerden biri olarak görüyordu. "Gençleri teşvik etmek gerekir" diyordu.

Lenin, insanları çok iyi tanırdı. V.İ., insanları dikkatle gözlemlediğinden, can kulağıyla dinlediğinden ve hemen konunun özünü kavradığından, bir dizi önemsiz ayrıntılara dikkat ederek insanları hemen yüzlerine bakınca tanırdı. Çalışanların kişisel özelliklerini tam olarak bilirdi, onları kendilerine has özellikleriyle kabul eder, birlikte çalışırken ortak yanları oluşturabilmek için onlardaki iyi ve kötüyü görebilirdi. Lenin, kadroları eğitiyor ve öğretiyordu. Kendisine gelen ve sohbet eden herkes, ondan yeni ve değerli bir şeyleri beraberinde götürür; çalışmalarına yönelik olarak özgüven kazanırdı.. G.M.Krişişanovski anılarında şöyle yazıyordu: "V.İ. gibi bir liderle yan yana olmak, zor anlarda onun önerisine başvurmak ne kadar büyük bir mutluluktu!"[76]

74 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.212
75 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*, 2.Bölüm, s.562 Rusça
76 Aynı kitap, s.565, Rusça

N.K.Krupskaya, V.İ.'nin kendisine karşı çok katı olduğunu yazıyordu. Bunu başkalarından da istiyordu. Lenin, tüm çalışanlardan, kendilerine verilen iş hakkında yüksek bir sorumluluk bilinci, girişimcilik ve bağımsızlık; bir durumu bütün olarak görme, herhangi bir sorunun siyasî önemini kavrama becerisine sahip olmasını istiyordu; aynı zamanda, onların pratik yaşama nesnel ve duyarlı olmalarını istiyordu. İnsanlara karşı ilişkilerinde, dürüst ve açıktı. Çalışmada beceriksizliği, ihmali ve biçimsel tavırları, kişiyi hedef almadan sert dille eleştiriyordu. Entrikadan nefret ediyor ve kadrolaşmada kişinin değil, nesnelliğin önplânda olması gerektiğini söylüyordu. Lenin,çalışanlara çalışmadaki eksikliklerine yönelik olarak gerçeği açıkça söylüyordu. Devlet Bankası başkanı A.L.Scheinnman'a "Devlet Bankası şimdi, kağıtların bürokratik devir ve temliğinde oyunla eşanlamlı" diye yazıyordu. "Tatlı komünist-memur uydurmasını değil de *gerçeği* bilmek istiyorsanız, işte gerçek."[77] O zamanlar Halk Komiserleri Konsey başkan yardımcısı olan A.İ.Rikov imtiyaz sözleşmelerinin temel ilkelerine ilişkin tez taslağı dokümanlarını geciktirip yetersiz malzeme gönderdiğinde, Lenin ona şöyle yazıyordu: "İmtiyaz sözleşmesine ilişkin materyallere göz attım ve çok kızdım...Ciddî bir konu, bürokratik çöpte yok oldu....*3 haftalık bir sürede temel ilkelere* yönelik çalışmayı talep eden Halk Komiserleri Konseyinin kararını sabote ettiniz!.. Sabotajdan vazgeçin ve yapılması *gerektiği gibi* yapın, yoksa MK'da sizinle karşıkarşıya geleceğiz."[78]

Lenin, gerektiği yerde çalışanlara katı disiplin cezaları veriyordu. Halk Komiserleri Konseyinin münferit hizmet büroları ya da onların yöneticileri, Parti ve hükümet kararlarının öngörülen sürede uygulanmaması ya da kötü organizasyonu nedeniyle sık sık ihtarlar alıyorlardı.

Lenin bu katılığına rağmen, insanlarla ilişkilerinde sinirli ve itici değildi. Çalışanları "baştan aşağı yıkadığında" cesaret verici bir söz söylemeyi hiçbir zaman ihmal etmiyordu. Eksiklikleri sert biçimde eleştiriyor, ama iyi çalışmadan överek söz etmeyi ve teşvik etmeyi önemli görüyordu. Maksim Gorki şöyle yazıyordu: "...Bir önceki gün çarmıha gerdiği ve 'paramparça ettiği' insanlar hakkındaki yargılarını, onların yeteneklerini, ahlâki tutarlılıklarını, kesintisiz ve 1918-1921 arasındaki koşullarda yaptıkları ağır çalışmalarını tam bir hayranlıkla dile getirdiğini çok sık duyardım."

Çok meşgûl olmasına rağmen, yoldaşlarına bir baba gibi davranırdı; tüm ihtiyaçlarını öğrenir ve onları, dinlenmeye, doktora gitmeye zorlardı. N.K.Krupskaya daha sonra şöyle yazıyordu: "Yapılacak çok iş vardı, ama Lenin'in insanlara yardım etmek söz konusu olduğunda buna zaman bulamadığını hiç hatırlamıyorum." Gorki, hiçbir zaman onun "bazen dürüst ve becerikli işçilere zeki bir patronun alışkanlığından gelen egoistçe kaygıları" olmadığını yazıyordu.

"Hayır, bu, gerçek bir yoldaşın yürekten gelen sevgisinden başka bir şey değildi; eşitler arasındaki sevgi duygusuydu."[79]

Lenin, çeşitli kuruluşlara bazı kişilere yardım etmelerini sık sık yazılı olarak rica ederdi. Bu konulardaki, sözlü talimatları ve emirleri çok daha fazlaydı. V.İ., herhangi bir çalışanın hasta olduğunu ya da yorgun olduğunu gördüğünde,

77 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.36, s.552
78 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* (5.baskı), c.52, s.114/115
79 *Lenin ve Gorki*, s.69

hemen doktoru gönderirdi. Doktorun tavsiyelerini yerine getirmeyenlerin ya da dinlenmesi gerekip de dinlenmeye çekilmeyenlerin, MK'nın orgbüronun, ya da politbüronun hastalanan yoldaşları için izin kararına ve Parti disiplinine uymasını sağlardı.

Yoldaşlarının sağlığı ile nasıl ilgilendiğine yönelik aşağıda iki not yer almaktadır:

"Yoldaş Zyurupa! Hasta görünüyorsunuz. Zaman kaybetmeyin, iki ay izin alın. Yapmazsanız, MK'ya şikayette bulunacağım."

Genel Rusya Merkez Yürütme Komitesi konut idaresine şöyle yazıyordu: "Yaşlı bir parti emekçisi olarak iyi tanıdığım Yoldaş Zezilia Samoilovna Bobrovskaya için Sovyetlerin I. konutunda hemen bir oda hazırlamanızı rica ediyorum. Şu anda kendisi çok kötü koşullarda bulunmaktadır ve doktorlar onun gecikmeden Sovyetlerin evlerinden birine taşınmasında ısrar ediyorlar.

Gelişmelerle ilgili olarak sekreterimi bilgilendirin.

Halk Komiserleri Konsey Başkanı

V.Ulyanov (Lenin)

Not: Yoldaş Bobrovskaya'yı 1905 yılı öncesinden tanıyorum ve sıkıntı çekmeyi ve susmayı başardığını biliyorum. Bundan dolayı, ona hemen yardım edilmesi gerekmektedir."

V.İ.'nin kendisiyle birlikte çalışanlara karşı olağanüstü duyarlı davranışına aşağıdaki örneği vermek gerekir: Devlet merkez idaresinin kolekyum üyesi olan yoldaş A.İ.Çryaşçova'nın geç sona eren Halk Komiserleri Konseyi toplantılarına sürekli katıldığını farkettiğinde, sekreterine şöyle yazıyordu: Çryaşçova'nın uzakta oturması ve yürüyerek gitmesi hoş bir durum değil. İstatistiksel sorunların gündemde olmadığı zamanlarda erken çıkabileceğini ya da hiç gelmeyebileceğini kendisine söyleyin." Yoldaş Çryaşçova'nın kırılacağını düşünerek: "arasıra ve ölçülü" diye ekliyordu.[80]

Lenin birlikte çalıştığı insanların yalnızca maddi yaşam koşullarını düşünmekle kalmıyor, moral açısından da ilgileniyordu. Bir defasında, A.M.Gorki onu bir mektup yazarken gördü. V.İ., kalemi elinden bırakmadan şöyle diyordu:

"Merhaba, Sağlığınız nasıl? İşim bitmek üzere. Burada taşradan bir yoldaş var. ..Herhalde fazla çalışmaktan bitkin düşmüş. Ona yardım etmek gerekir!..."[81]

Kendilerine ve güçlerine olan inancını yitirmiş, zorluklar karşısında yılmış, sinirleri yıpranmış ve bitkin yoldaşlar ona gelirlerdi. Ama yanından ayrılırken tekrar canlanmış ve enerji kazanmış olurlardı. Kendi gücüne güveni, enerjisini artırmayı, mükemmel biçimde başarıyordu.

V.İ., biraraya geldiği sıradan emekçi insanlar için de endişelenirdi. Bir örnek; Köylü İ.A.Çekunov ile Şubat 1921'de yaptığı bir konuşmada, onun gözlüğünü kaybettiğini ve çok kötü bir yeni gözlük aldığını duyduğunda, hemen sağlıktan sorumlu Halk Komiseri N.A.Semaşko'ya kısa bir mektup yazıyordu:

"Yoldaş İvan Afanasyeviç Çekunov yanımda; çok ilginç bir emekçi köylü; komünizmin esaslarının kendi tarzında propagandasını yapıyor.

80 V.İ.Lenin: *Mektuplar*, c.V, s.260
81 *Lenin ve Gorki*, s.65

Gözlüğünü kaybetmiş ve *eften püften* bir gözlük için 15 000 R ödemiş! Kendisine yeni bir gözlük alması için yardım edebilir misiniz?

Yardımcı olmanızı ve *durumdaki gelişme* hakkında sekreteriniz aracılığıyla bana bilgi vermenizi rica ediyorum."

Bunlar, Lenin'in çalışma tarzının, Lenin'in Parti ve devlet yönetimine ilişkin ilkeleri ve insanları ne kadar düşündüğüne ilişkin bazıtipik özellikleridir. Bu ilkeleri, Komünist Partisi ve Sovyet hükümeti devlet aygıtının mükemmelleşmesinde uygulamaktadır.

Sovyet iktidarının ilk günlerinden itibaren Lenin, devlet, Parti ve toplum aracılığıyla bir kontrol sistemi yaratılmasına büyük önem vermiştir. Lenin'in yapıtlarında, Sovyet hükümetinde kontrol ve denetim tüm yönleriyle ele alınmış ve yeni toplumun yapılanmasında Partinin politikası ve faaliyetinin en önemli olan ve süreklilik içeren ilkelerinden biri olarak kontrolün karakteri ve görevleri belirlenmiştir. Lenin, kontrolü, geniş kitleleri devlet yönetimine katmak için güçlü bir araç, tüm yönetim mekanizmasının mükemmelleştirilmesi için Parti ve devletin güvenilir bir aracı ve Parti ve hükümetin direktiflerinin ve kararlarının uygulanmasını denetlemek bürokratizme ve saldırılara karşı bir silah olarak görüyordu. V.İ., devlet kontrolünün Parti kontrolü ve toplum kontrolü ile birleştirilmesi gerektiğini düşünüyordu. Kontrolün örgütlenmesinin hedefini şöyle ifade ediyordu: "Tüm emekçi kitlesinin, hem erkeklerin, hem de *özellikle kadınların* işçi ve köylülerin denetime katılmalarını sağlamak."[82]

Lenin İşçi ve Köylü Müfettişliği (İKM) Halk Komiserliğinin faaliyetini yakından izliyordu; burada, (1920'de Halk Komiserliğinde devlet kontrolü için değişiklikler yapılmıştı), eksiklerini kontrol ediyor ve acilen iyileştirme yapılmasını talep ediyordu. Eylül 1921'de Lenin'in o zamanlar İKM Halk Komiseri olan Stalin'e yazdığı "İKM'nin görevleri üzerine" başlıklı mektupta söz konusu görevlerin nasıl düşünülmesi ve uygulanması gerektiğini anlatıyor ve "İKM çalışmasının temelinin taleplere uygun olmadığına" işaret ediyordu.

"İKM'nin görevi, yalnızca ve esas olarak 'izleme' ve 'aktarma' (bu, İKM ile sıkı işbirliğinde olan, ama onunla hiçbir şekilde aynı olmayan mahkemenin görevidir) değil, daha çok *yeteneği iyileştirmedir.*

Zamanında başarılı biçimde düzeltmek; bu İKM'nin temel görevidir.

İyileştirmek için, önce bir kurumun, bir işletmenin , bir bölümünün vd. iş akışını *araştırmak* ve ayrıntılı olarak tanımak; ikincisi gerekli pratik değişiklikleri zamanında *uygulamak*, fiilen gerçekleştirmektir."[83]

İKM'nin çalışmasındaki ciddî bir eksiklik, geniş emekçi kitlelerini kontrole katılmaya yeterince çekememesiydi.

İKM'nin faaliyetinin eleştirisini yaparken, aynı zamanda Troçki'nin İKM'yi tamamen tasfiye etme önerisini kesinlikle reddediyordu.5 Mayıs 1922'de politbüro üyelerine yazdığı bir mektupta "İKM konusunda Troçki tamamen haksız....Şimdi İKM olmadan devam etmek mümkün değil. İKM'yi genel devlet faaliyetinin kontrolü ve iyileştirilmesine yönelik bir mekanizma yapmak için, onun üzerinde sistematik olarak ve ısrarla çalışılabilir. Başka bir kontrol, iyileştirme aracı, çalışma kılavuzu yok. Yoksa idare-i maslahat ruhuna ve bürok-

82 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.50, s.290
83 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.22

ratizme karşı mücadele etmek imkânsız olur. Yoksa tarafsız işçi ve köylülere yönetimin ne demek olduğu anlatılamaz; bu görevden kaçmak, şimdi ne ilkesel ne de pratik olarak mümkündür."[84]

Daha sonraki yazılarında; Lenin, Parti kontrolü ve devlet kontrolünün birleşmesi temelinde İKM'nin geleceğe yönelik yeniden organizasyonuna ilişkin bir plân üzerinde çalışıyordu.

Lenin, adalet organlarına büyük ve önemli görevler yüklüyordu. Sosyalist meşruiyeti, toplumun sosyalist temelde dönüşümü mücadelesinde güçlü bir silah olarak, Sovyet demokrasisinin en önemli ilkelerinden biri olarak görüyordu. V.İ., Sovyet mahkemeleri teşkilâtı yasası üzerinde bizzat çalışıyordu; sosyalist yapılanmaya katkıda bulunacak hukuk normlarının yaratılması gerektiğini söylüyordu. Lenin, sosyalist yasalara kesin olarak uyulmasına ve hakların, özgürlüklerin ve emekçilerin çıkarlarının korunmasını talep ediyordu.

Derinden ve tüm yönleriyle, sosyalist yasalardaki bütünlüğün önemini gösteriyordu. Politbüroya yazdığı "'Çift' tâbi oluş ve yasalar üzerine" başlıklı mektubunda, bir Kaluga ve bir Kazan için yasalar olamayacağını, aksine genel olarak Rusya için bütünsel ve Sovyet Cumhuriyetlerinin tamamı için tek tip olması gerektiğinin altını çiziyordu. Yerel örgütlerden bağımsız bir savcılık kurumu oluşturulmasını savunuyordu; bu kurumun görevi, tüm cumhuriyette gerçek tek tip bir yasanın belirlenmesini izlemekti. Bu mektup, sosyalist meşruiyete yönelik Parti kararlarının belirlenmesine ve Sovyet devletinin yasa koyucu faaliyetlerine temel oluşturuyordu.

Lenin, halk mülkiyetine yönelik, hırsızlığa, dolandırıcılığa, yolsuzluklara ve rüşvete karşı kararlı bir mücadele yürütüyordu. Bu mücadelede, özelikle Partinin önde gelenlerinin bu tür davranışları söz konusu olduğunda daha da sertleşiyor ve sabırsız davranıyordu. Bu tür Parti üyelerini savunmaya çalışan Parti ve Sovyet örgütlerini sert bir şekilde eleştiriyor ve Sovyet yasalarının zarar görmesi durumlarında komünistlerin sorumluluğunu en aza indirmek için egemen Partinin pozisyonundan yararlanmanın tüm kanallarının tıkanmasını talep ediyordu.

18 Mart 1922'de politbüro üyelerine yazdığı bir mektupta şöyle bir öneride bulunuyordu: "Mahkemeleri komünistlerin sorumluluğunu 'azaltma' anlamında 'etkilemeye' yönelik en küçük bir çabayı dahi MK'nın *partiden ihraç etmesi* ve adaletten sorumlu Halk Komiserliğini bilgilendirmesi (Vilayet Parti komitesine de bir kopyası ile birlikte), mahkemelerin komünistleri komünist olmayanlardan *çok daha ağır* cezaya çarptırmakla yükümlü olduklarının tüm vilayet komitelerinin teyit etmeleri."

"Ahlaksızlığın ve bayalığın da bu kadarı olmaz! İktidardaki Parti 'kendi' alçaklarını koruyor", diye yazıyordu, Parti ve Sovyet organlarının suç işledikleri için müdahale edilen Parti üyelerine karşı hoşgörü gösterdiklerini duyduğunda.

Bu mektup çok önemli bir belgedir; V.İ.'nin komünistlerin onurlu adını çirkinliğe bulaştıranlara karşı ne kadar hiddetlendiğini ve tavizsiz bir şekilde tavır aldığını ve Partinin otoritesi ve halkın çıkarları için ne kadar uğraştığını göstermektedir. Lenin, diğer emekçilere göre Parti üyelerinin özel hakları ve ayrıcalıklarının olmadığının, yalnızca daha önemli yükümlülükler taşıdıklarının altını çiziyordu.

84 Aynı kitap, s.339/340

Barışa geçiş ve ekonominin yeniden oluşturulması, koşulların çok karmaşık olduğu uluslararası bir ortamda gerçekleşiyordu. Emperyalistler, yenilgiyle yetinmek istemiyor, Sovyet ülkesine karşı yeni savaş maceralarına yönelik plânlar tasarlıyorlardı. Sovyet halkının yok olmaya karşı mücadelesini zorlaştırmak için, uluslararası gericilik, Sovyet Rusya'nın başka ülkelerle kurmakta olduğu ilişkileri tüm olanaklarıyla bozmaya çalışıyordu. Bu ağır koşullarda, başında Lenin'le birlikte Sovyet hükümeti, tutarlı ve ısrarlı bir barış politikası güdüyor ve kapitalist ülkelerle ilişkiler kuruyordu. Lenin şöyle söylüyordu: "...Tüm gücümüzü barışın korunmasına ve ekonominin yeniden oluşturulmasına yöneltmek; en çok bunu istiyoruz."[85]

Lenin, yolundan şaşmadan, farklı toplumsal düzene sahip devletlerle barış içinde yanyana varolmayı ve bunun gerekliliğini savunuyordu. *Lenin, iki sistem, sosyalist ve kapitalist sistem arasındaki çelişkinin, modern çağın temel çelişkisi olduğu, bunun, savaşla değil, barışçıl ekonomik rekabetle çözülebileceği ve çözülmesi gerektiği, bu süreçte, sosyalizmin mutlaka kapitalizme karşı üstünlüğünü göstereceği düşüncesindeydi.*

"New York Times" muhabiri R.W.Alan'ın yazdığı gibi, Lenin, daha içsavaş yıllarında, Amerikalı diplomatlar W.Bullitt ve L.Steffins ile yaptığı bir konuşmada, "Bolşevik ilkelerin", burjuva demokrasisinin fikirleriyle, "kapitalizmin ilkeleriyle rekabetinin" üstesinden gelebileceğini; yalnızca "Sovyet sisteminin aynı fırsatlara sahip olması ve dünyayı bu konuda uyanık tutması" gerektiğini söylüyordu.[86]

Lenin, bu her iki sistemin barış içinde yanyana varolması düşüncesini geliştiriyordu. RKP(B) Moskova örgütü aktif üyelerinin 6 Aralık 1920'deki bir toplantısında yaptığı bir konuşmada şöyle diyordu: Bu, "iki yöntemin yarışı; iki formasyonun, iki iktisadî sistemin; komünist ve kapitalist sistemin yarışı. Biz, daha güçlü olduğumuzu göstereceğiz... Elbette bu zor bir görev, ama biz her zaman olduğu gibi, 'sosyalizmin örnek olduğunu' söylüyoruz. Şiddet, kendi egemenliklerini yeniden kurmak isteyenlerin karşısında etkili olur. Ama bununla da şiddetin önemi gücünü yitirir ve bunun ötesinde, söz konusu olan etki ve örnektir. Komünizmin pratikteki önemini, örneklerle göstermek gerekir."[87]

Lenin konuşmasına şöyle devam etmektedir: "Sovyet iktidarının kapitalistleri yakalayacağını ve geçeceğini, ayrıca, yalnızca ekonomik açıdan kazanmayacağımızı biliyorum."[88]

Lenin, iki karşıt sistemin barış içinde yanyana varolması ve ekonomik rekabetini, sosyalizm ve kapitalizm arasındaki bir çeşit özel sınıf mücadelesi biçimi olarak görüyordu. Her iki sistemin birlikte var olmasının ve aralarındaki rekabetin bir ifadesi olan yabancı kapitalistlere verilen imtiyazları da aynı bu şekilde nitelendiriyordu. Bu, başka bir düzeyde bir savaş, diyordu. "Silahlarla, tanklarla savaşın yerini, ekonomik savaş alıyor."

85 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.32, s.108
86 *The New York Times*, 6 Nisan 1919, s.2
87 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.31, s.452
88 Aynı kitap, s.453

Lenin, şiddet yöntemleri kullanılmasının ve silahlı mücadelenin, yıkılan sömürücü sınıflara ve onların iktidarı yeniden ele geçirme direnişini bastırmak için; emperyalistlere karşı zafer kazanmak için, onların saldırılarını geri püskürtmek için gerekli olduğunu söylüyordu. Ama şiddet yöntemleriyle değil, örnek olmanın verdiği güçle, proletaryanın kazanımları ile, halkları sosyalizm ve komünizmin yararlarına ikna etmek gerekiyordu.

VIII. Sovyet Kongresinin RKP(B) grup toplantısında, imtiyazlar hakkında bir konuşma yapan V.İ.'ye şu sorular yöneltiliyordu: Kapitalistler kendilerine verilen imtiyazları, yaşadıkları krizleri önlemek amacıyla kullanmazlar mı? Dünya devriminin gelişmesi tezimiz yanlış mı? Lenin, konuşmasının sonunda, krizlerin kapitalizmde kaçınılmaz olduğunu, çok önemli faktörlerin kapitalizmi iflasın eşiğine getirdiğini, ama Sovyet Cumhuriyetinin varlığının ve ekonomik başarılarının "devasa bir güç ve devrimci bir faktör" olduğunu söylüyordu.[89]

Birkaç ay sonra, Mayıs 1921'de, Lenin bu çok önemli soruya yeniden eğiliyor ve Sovyet Rusya'da sosyalizmin yapılanmasında ekonomik başarıların dünya tarihi açısından öneminin altını çiziyordu. "Biz enternasyonal devrime asıl etkimizi, şimdi ekonomi politikamız ile yapıyoruz. Tüm gözler Rusya Sovyet Cumhuriyetinin üzerinde; istisnasız ve abartısız dünyanın bütün ülkelerindeki tüm emekçiler bizi izliyor. Bunu başardık. Kapitalistler artık hiçbir şeyi örtbas edemez ya da gizleyemez; bu nedenle, büyük bir zevkle bizim ekonomik hatalarımıza ve zayıf noktalarımıza saldırıyorlar. Dünya ölçeğindeki mücadele bu alana taşındı. Bu görevi yerine getirdiğimizde, enternasyonal ölçekte belirleyici ve nihayet kazanmış oluruz."[90]

Lenin, sosyalist sistemin başarılarının sermayenin ülkelerinde komünizmin bayrağını taşıyacak milyonlarca yeni taraftar kazanacağına, bu başarıların sömürenlere karşı devrimci mücadelede teşvik edici bir örnek olacağına ve sosyalist sistemden yana olmalarını sağlayacağına inanıyordu. Hayat Lenin'in düşüncelerini doğruladı. Dünyada devrimci süreç, bugün sosyalist ülkelerinde yeni yaşam modelinin büyük gücünün doğrudan etkisi altında gelişiyor. Zamanımızda, halklar, komünizmi yalnızca programatik sloganlarına göre değil, aynı zamanda topluma, insana nasıl fayda sağlayacağı açısından değerlendirmektedir. Sosyalist ülkeler ekonomi, kültür, bilim ve teknikte başarı sağladıkça, kapitalist ülkelerdeki sınıf mücadelesinin gelişmesine yaptığı devrimci etkiye, işçi sınıfının kapitalizme karşı zaferine ve halkların sömürgeciliği tümüyle yok etmesi ve sosyal ilerlemeye yönelik mücadelesinin önemi daha da artmaktadır.

Lenin Sovyet hükümetinin başka ülkelerin içişlerine kesinlikle karışmayacağını tekrarlıyordu. Sovyet hükümeti, dünyanın tüm halklarının kendi kaderlerini tayin hakkını, bağımsızlığını ve devlet olarak varlığını kabul ediyor ve uluslararası ilişkilerde, ulusların eşitliğini ve onların ilerici, haklı çabalarının azami derecede başarılı olmasını savunuyordu.

Lenin, Sovyet devletinin Doğu ülkeleriyle dostluk ilişkilerinin oluşturulması ve güçlendirilmesine büyük önem veriyordu. 1921 başında, İran, Afganistan ve Türkiye ile anlaşmalar yapılıyordu. V.İ., anlaşmaları yakından izliyor, Afgan elçileriyle uzun bir görüşme yapıyor, Türk delegasyonunu kabul ediyordu.

89 Bkz. *Alman İşçi Hareketinin Tarihine İlişkin Yazılar*, 1963, No.4, s.681
90 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.32, s.458

Lenin'in talimatlarına uygun olarak, dış ilişkilerden sorumlu Halk Komiserliği tarafından Afganistan'daki RFSSC yetkili temsilcilerine yönelik bir yönerge hazırlandı; bu, aynı anlaşmalar gibi, Sovyet devletinin Doğu ülkeleri karşısında siyasî ilkelerini somut olarak gösteriyor ve bu politika ve emperyalistlerin politikası arasındaki temel farkı ortaya koyuyordu. Bu yönergede şu cümleler yer alıyordu: "...Doğu politikamız, saldırganlık üzerine kurulu değildir; bir barış ve dostluk politikasıdır. Tüm çalışmalarınızda, bunu sistematik olarak öne çekmeniz ve özellikle Kabil'de Afganistan'la dostluğumuzun gelişmesini temel hedef olarak belirlemeniz gerekir. Dostluk, karşılıklı desteği öngörür ve Afgan devletinin gelişmesi ve yeşermesine katkıda bulunabilmek arzumuzdan hareketle, bu barışçıl alanda gücümüz oranında destek vermeye hazırız."

Sovyet hükümeti, Çin'le diplomatik ilişkiler oluşturmaya çalışıyordu. Çin halkının geniş katmanları, Ekim Devrimi'ni ve Sovyet iktidarının adil dış politikasını coşkuyla destekliyordu. Ama emperyalistlerin baskısıyla, gerici Pekin hükümeti, RFSSC ile anlaşmayı reddediyordu. Lenin, hareket etmelerinden bir gün önce Çin diplomatları grubunun başkanını kabul ediyor ve ortaya çıkan engellere rağmen, Çin ve Sovyet Rusya arasında bağlantı kurulacağı yönünde umutlu olduğunu belirtiyordu. Dış ilişkilerden sorumlu Halk Komiserliği, aynı şekilde, Güney Çin Ulusal Kanton hükümeti şefi Sun Yat-Sen'e dostça selamlarının ve Sovyet Rusya ve Çin arasında ticarî ilişkilerin yeniden başlatılmasına yönelik önerilerin yer aldığı bir mektup yazıyordu. Sun Yat-Sen cevabında, Çin'de gericilerin hakimiyetine son verilir verilmez, Sovyet Rusya ve Çin arasında dostça ilişkilerin kurulacağını yazıyordu. Mektubuna en iyi dileklerini sunduktan sonra şöyle son veriyordu: "Arkadaşım, Lenin ve insanlığın kurtuluşu davasında emek harcayan herkes için."

Sovyetlerin Doğu politikası, sömürge ve yarı sömürge ülkeler için, özgürlük ve bağımsızlık mücadelelerinde çok büyük bir moral ve siyasî destekti. Lenin, bu bağlamda, Sovyet iktidarının yalnızca tüm ülkelerin proletaryasının temsilcisi olmadığını, aynı zamanda ezilen halkları da temsil ettiğini; Bolşeviklerin, tüm boyunduruk altındaki ülkelerde emperyalizmin boyunduruğundan kurtarmayı sağlayan tamamıyla farklı enternasyonal ilişkiler yarattığını söylüyordu. "Halklar, gelişmelere bakarak Rusya'da bir çekim merkezini görmeye alıştı."[91]

Halkın iktidarda olduğu ülkeler arasında yeni, tarihte benzeri olmayan bir ilişki, 1921'de Sovyet Rusya ve Moğolistan arasındaki kardeşçe ve dostça ilişkilerin başlatılmasıyla ortaya çıkıyordu; Moğolistan'ın emekçi kitleleri, Kızılordu'nun yardımıyla, emperyalistlere ve feodal gerici güçlere karşı zafer kazanmış ve bir halk demokrasisi düzeni yaratmıştı. Kasım 1921'de anlaşma görüşmeleri sırasında, Lenin, Moğolistan Halk Partisi ve hükümet delegasyonunu kabul ediyordu. Lenin bu konuşmada, emperyalist güçlerin Moğolistan'a saldırabileceklerine işaret ediyor ve Moğolistan'ın her emekçisi için tek doğru yolun, Rusya işçi ve köylüleriyle ittifak halinde, devlet ve ekonomik bağımsızlık mücadelesi olacağını belirtiyordu.

Kapitalist ülkelerle yavaş yavaş normal ilişkiler kuruluyordu. Farklı toplum düzenlerine sahip devletlerin barış içinde yanyana varolmasına yönelik en önemli faktörlerden biri, Lenin'e göre, karşılıklı çıkar açısından, ekonomik bağlantılar ve ticaretin geliştirilmesiydi. Lenin'e göre, bizzat kapitalist ülkelerin çı-

91 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.31, s.448/449

karları, Sovyet Rusya ile ticarî ilişkilere girmeyi ve bu ilişkileri geliştirmeyi gerekli kılıyordu; bir güç, arzudan daha büyük, herhangi bir irade, ve herhangi bir hükümet ya da sınıfın kararından daha büyük bir güç, onları bu yola itiyordu; bu güç, uluslararası düzeydeki genel ekonomik ilişkilerdi.

V.İ., yabancı muhabirlerle yaptığı bir görüşmede şöyle diyordu: "Bizimki gibi bir sosyalist devletin kapitalist ülkelerle sınırsız ticarî ilişkilere girmemesi için bir neden görmüyorum. Kapitalist lokomotifleri, tarım makinalarını kullanmaya karşı değiliz, o halde kapitalist ülkeler, bizim sosyalist buğdayımızı, ketenimizi, platinimizi kullanmaya neden karşı olsunlar ki? Sosyalist buğday da aynı diğerlerinin tadında, öyle değil mi?[92]

Lenin Mart 1921'de İngiltere ile imzalanan ticarî anlaşmayı çok önemli buluyordu. Kısa bir süre sonra da, Almanya ile süreli bir ticarî anlaşma yapıldı. Ticarî görüşmeler İtalya ile de yapıldı. Lenin'in girişimi üzerine, Sovyet hükümeti, ABD ile ticarî ve diplomatik ilişkiler kurmak üzere somut adımlar atıyordu. Amerikalı bir gazetecinin Amerika ile barışın temellerinin ne olduğu sorusu üzerine Lenin şöyle söylüyordu: "*Amerikan kapitalistleri bizi rahat bırakacaklar mı? Biz onları rahat bırakacağız. Hatta ulaşım ve üretim için çok önemli olan makinaları, araçları ve benzerlerini altınla ödemeye hazırız. Evet, sadece altınla değil, hammaddeyle de.*"[93]

1920'de imtiyazlara ilişkin görüşmeler için Amerikalı işadamı ve gazeteci Vanderlip Sovyet Rusya'ya geliyordu. Lenin tarafından kabul edilen Vanderlip, V.İ.'nin daha sonra espriyle anlattığı gibi, Amerika'da Lenin'in bir şeytan olarak tanımlandığını ve boynuzları olması gerektiğini, ama şimdi gördüğü gibi, boynuzları olmadığını söylüyordu. Uzak görüşlü ve sağduyulu düşünen Amerikalı kapitalistler, daha o zamanlar burjuva basının Bolşevikler hakkında ne aptalca şeyler yazabileceklerini görüyorlardı. Ama o zamanlar ABD Sovyet hükümetinin önerdiği Sovyet Rusya ile ticarî ilişkilere girme teklifini reddediyordu.

Sovyet devletinin dış politikası, Lenin tarafından uzmanca yürütüldü. O zamanlar dış işlerden sorumlu Halk Komiseri olan G.V.Çiçerin Lenin'in dış politika faaliyetleri hakkında şöyle yazıyordu: "Her sorunun özünü hemen kavrayan ve onu hemen çok geniş kapsamlı biçimde aydınlatan V.İ., konuşmalarında, sürekli diplomatik durumu harika bir biçimde analiz ediyordu; önerileri, diplomasi sanatının özgün örnekleriydi."[94]

Uluslararası arenada kuvvetlerin gruplaşmasına yönelik olarak Lenin'in zekâsı, derinden kavrayışı, 1922'de Cenova'da yapılan, uluslararası ekonomi konferansında somut olarak ortaya çıkıyordu. V.İ., Sovyet delegasyonunun başkanı olarak belirlenmişti. Lenin, Loyd George ve emperyalist güçlerin diğer liderlerine Sovyet hükümetinin bakışını anlatmak için Cenova'ya gitmek istiyordu. Devlet sorunlarıyla fazla ilgilenmesi, fazla çalışması ve sağlık durumu, Rusya'dan ayrılmasına izin vermiyordu. Ama kendi yazdığı MK direktifleri, G.V.Çiçerin'e yazdığı mektup ve telgrafları, ayrıntılarıyla görevleri ve Sovyet temsilcilerinin tavrını belirliyordu.

Lenin Sovyet delegasyonuna, önlerinde iki hedefleri bulunduğunu belirtiyordu: Birincisi, halkların barış ve ekonomik işbirliği mücadelesi; ikincisi, Sov-

92 Birlik, 1957, no.12, s.1518
93 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.30, s.357 (vurgulama: Kolektif)
94 *V.İ.Lenin İle İLgili Anılar*, 2.Bölüm, s.166/167, Rusça

yet Rusya ve kapitalist ülkeler arasında ticarî ilişkilere girilmesi. Bu hedeflere uygun olarak; Lenin Sovyet delegasyonunun konferansta sunduğu önerilerden oluşan geniş kapsamlı bir program hazırlıyordu. Konferansın ilk genel toplantısında G.V.Çiçerin tarafından okunan bildiride, o gün gelinmiş olan tarihsel aşamada "eski ve oluşmakta olan yeni sosyal düzenin paralel olarak varlığını olanaklı kıldığına" dikkat çekiliyordu. Her iki sistemin barış içinde yanyana varolmasının koşulları şunlardı: İç işlerine karışmamak, saldırmamak, tam eşitlik ve karşılıklı çıkar, tüm çelişkilerin barışçıl araçlarla çözümü ve ekonomik, siyasî ve kültürel alanda işbirliği. Lenin'in hazırladığı bildiride en önemli nokta, genel olarak silahlanmayı sınırlama önerisiydi.

Çiçerin 10 Nisan 1922'de konferansta, "Rusya delegasyonunun genel olarak silahlanmayı sınırlamayı önerdiğini ve tüm devletlerin ordularını küçülterek ve zehirli gazların, hava savaşı vb. gibi en barbar savaş biçimlerini yasaklama kuralları getirilmesi koşuluyla, askerî yükü azaltmayı hedefleyen tüm önerileri destekleyeceğini" bildiriyordu.

"Tam ve hiçbir şart öne sürmeden ve Rusya için muhtemel saldırı ve iç işlerine karışma durumlarına karşı gerekli garantilerin verilmesi koşuluyla elbette, Rusya da silahları sınırlamaktan yanaydı."[95]

Daha Sovyet devletinin katıldığı ilk uluslararası toplantıda, Sovyet Cumhuriyetinin temsilcileri, Lenin'in emriyle, silahsızlanma fikrini, pratik görev olarak, sürekli barışın sağlanması için gerçekçi yol olarak ortaya koyuyorlardı.

Bu, Lenin'in barış mücadelesi platformuydu; bu geleneği Sovyet dış politikası kesintisiz sürdürmektedir.

Lenin, Cenova konferansındaki Sovyet delegasyonu için geniş kapsamlı programa mutlak bağlılığın söz konusu olmadığını, zira, Cenova'da yalnızca herkesin hemfikir olmasının söz konusu olabileceğini, ama bir azınlığın çoğunluğa tâbi olmasının mümkün olamayacağını söylüyordu.

"Geniş kapsamlı konuşmak istemiyorsanız, bırakın sınırlı bir şey üzerine konuşalım....

Hatta çok sınırlı bir şey hakkında daha konuşacağız, sadece bizim için zararlı olan şeyler üzerine konuşmayacağız. Yalnızca 'ticaret' yapmak istiyorsanız, tabii. Ama görmeden satınalmak istemiyoruz ve 'istekleri' son Kopekine kadar hesaplamadan hiçbir alışverişe girmeyeceğiz." Lenin, Sovyet delegasyonunu Sovyet devletinin haklarını sınırlayan geçersiz ilkesel tavizlere karşı uyarıyordu. "En ufak bir patlamadan dahi korkmuyoruz; yarın daha iyi bir konferans yapılır. İzole ederek ve bloke ederek, hele saldırarak kimse bizi korkutamaz."[96]

Cenova konferansında, emperyalist güçler, Sovyet devletinden çarlık rejiminin tüm borçlarını ödemesini, Sovyet iktidarı tarafından kamulaştırılan işletmelerin eski yabancı sahiplerine iade edilmesini; esas olarak sanayi işletmelerinde özel mülkiyetin yeniden oluşturulmasını ve Rusya'da uygulamaya konulan kamu mülkiyeti politikasından vazgeçilmesini istiyorlardı. Sovyet delegasyonu, Lenin'in talimatları doğrultusunda, Sovyet devletinin hükümranlık haklarına emperyalistlerin saldırılarına dersini veriyor ve Sovyet Cumhuriyetinin ekonomik ve siyasî olarak boyunduruk altına alınmasını, Sovyet iktidarının ortadan

95 *SSCB Dış Politika Dokümanları*, c.V, Moskova 1961, s.193
96 V.İ.Lenin: *Barış İçinde Yanyana Varolma*, Berlin 1965, s.1200, 119

kaldırılmasını ve Rusya'nın dünya kapitalizminin yarı sömürge bir kuyruğuna dönüştürülmesini öngören çirkin taleplerini reddediyordu.

Sağlam ve aynı zamanda esnek olan bu siyasî tavır, Sovyet delegasyonuna, ayrıca, emperyalizm cephesindeki derin çelişkilerden yararlanma fırsatını veriyor ve Sovyet Cumhuriyetine karşı kapitalist devletlerin bir birleşik cephe oluşturmasını engelliyordu. Konferansın akışı sırasında, İtalya'nın Rapollo kasabasında bir Sovyet-Alman anlaşması imzalandı; bu anlaşma, RFSSC ve Almanya arasında normal diplomatik ilişkilerin tekrar başlamasını ve karşılıklı çıkar temelinde ekonomik ilişkilerin geliştirilmesini öngörüyordu.

Sovyet delegasyonunun raporuna ilişkin olarak Lenin'in hazırladığı GRMYK'nın bir kararında delegasyonun Cenova konferansındaki faaliyeti onaylandı. Lenin, Rapollo anlaşmasının her iki sistemin barış içinde yanyana varolma ilkesinden hareket ettiğini belirtiyor ve özellikle bu türden anlaşmaların -barışçıl, nesnel, farklı sosyal düzenlere sahip devletler arasındaki eşitliğe dayanan ilişkiler-, uluslararası düzeydeki sorunlardan, kaostan ve savaş tehlikesinden tek kurtuluş yolu olduğu sonucuna varıyordu.[97]

Sovyet devletinin barışsever politikasına somut bir örnek olarak, Lenin'in IX. seçim dönemi GRMYK II. toplantısının gündemine Kızılordu'nun asker sayısının azaltılması sorununu önermesi gösterilebilir: "Dörtte bir kadar azaltma yapılacağı bildirilecek ve böylece, Cenova'da, büyük ve umut vaadeden, ama gene de silahları bırakmada somut, gerçekçi bir adım atıldığı gösterilecek."[98]

Ağustos 1922'de Lenin, Sovyet devletinin dış politikasındaki genel çizgisini tanımlıyor ve şöyle söylüyordu:

"*Doğru yoldayız; biz barıştan ve uzlaşmadan yanayız, ama biz köleliğe ve anlaşmada kölelik koşullarına karşıyız. Dümeni sağlam şekilde elimizde tutmalı ve kendi yönümüzü izlemeliyiz, ne dalkavukluklardan ne de gözdağından etkilenmemiz gerekir.*"

Sosyalist devletin dış politikasında, eğer gerekiyorsa, burjuva devletleriyle uzlaşmalara girebileceğini ve girmesi gerektiğini söylüyordu. Herşey, sosyalist devlet tarafından girilen uzlaşmanın sosyalizmin yararına olmasına, enternasyonal kurtuluş hareketinin en eski, ortak çıkarlarına uygun olmasına, insanlığın ileriye yönelik gelişmesi ve barışın korunması adına olmasına bağlıydı.

Lenin, "bir savaşı engellemek için bizim barışsever politikamızı sürdürürken, vereceğimiz tavizlere rağmen (ve bunları vermek zorundayız)", Sovyet politikasının ana çizgisine, emperyalistlerin tüm entrikalarını dikkate almadan bağlı kalacağını, barışın güçlenmesine ve Sovyet Cumhuriyeti ve diğer ülkeler arasında daha sıkı ilişkilerin oluşturulmasına katkıda bulunacağını kesin bir dille ifade ediyordu.

Sosyalist devlet tarafından uzlaşmanın doğru olarak ele alınmasına örnek olarak, tekrar tekrar Brest anlaşmasını gösteriyordu. Sovyet devleti, Cenova konferansında burjuva devletleriyle bir uzlaşmaya hazır olduğunu dile getiriyor; kapitalist güçlerin Sovyet devletini yasal olarak kabul etmeleri ve ekonominin yeniden oluşturulması için kredi garantisi vermeleri halinde, çarlık hükümetinin savaş öncesi borçlarını kabul ettiğini bildiriyordu.

97 Bkz.V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.342/343
98 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* (5.baskı), c.45, s.202

Bir uzlaşma, karşılıklı tavize dayanır. Lenin kendi açımızdan siyasî tavizleri geçerli görmesine rağmen, bu tavizlerin önkoşulunun şunlar olduğunu söylüyordu: "Uluslararası burjuvaziden Sovyet Rusya lehine ya da kapitalizmle boğuşan enternasyonal proletaryanın diğer mücadele grupları lehine az ya da çok eşit tavizler almak."[99]

Barış içinde yanyana varolma çerçevesinde, sosyalist devlet kapitalist ülkelere belli tavizler vermeye hazırdı, ama bu tavizler doğal olarak, komünizmin ilkelerine, proletarya iktidarının esaslarına dokunamazdı; sosyalist devletin hükümranlık hakkını yok edemezdi. Lenin, Çiçerin'in Amerika ile anlaşma uyarınca, RFSSC'nin anayasasında bir değişikliğe gitme önerisini kesinlikle reddediyordu. MK politbüro üyelerine 23 Ocak 1922'de yazdığı bir mektupta şöyle diyordu: "Çiçerin'den yeni iki mektup aldım (20 ve 22.). Çiçerin, bir dengeleme amacıyla anayasamızda küçük bir değişikliğe gidilip gidilemeyeceğini soruyordu; yani Sovyetlerde paraziter unsurların savunulması, hem de Amerikalılar lehine.

Çiçerin'in bu önerisi, bence,...onu hemen bir sanatoryuma göndermek gerekir, bu bağlamda her hoşgörü, geciktirmek için izin vermek, vd. bence, tüm görüşmeler için en büyük tehlike olacaktır."[100]

Lenin, Rusya'da süren açlık nedeniyle, en küçük fırsatları değerlendirip yurtdışından gıda tedarik edilmesini gerekli görüyordu. Ama Sovyet hükümeti, "aç olanlara yardım" bahanesiyle Sovyet Cumhuriyetinin hükümranlık hakkını yok etmeye ve iç işlerine karışmaya çalışan ABD; İngiltere ve Fransa kapitalistlerine haddini bildiriyordu. "American Relief Administration (ARA)" içindeki "çirkin Amerikan bezirgânlıkları" hakkında yazıyordu. Bunların "iç işlerine karışabilecekleri en ufak şeye" izin vermemek gerekir; "ne siyasî ne de idarî." Lenin, müttefikler konseyi üst makamları tarafından oluşturulan "Rusya'ya yardım için uluslararası komisyonun", gıda maddelerinin dağıtımını kontrol etme ve bir "uzmanlar komitesini"; Lenin'in sözleriyle, "uzmanlar komitesi adı altında bir ajan komisyonunu" Sovyet Rusya'ya gönderme talebini kesinlikle reddediyordu. V.İ., bu isteği büyük bir hiddetle karşılıyordu. Politbüroya "taviz verilemeyeceğini" yazıyor ve "en sert ifadelerle"bir cevap yazılmasını öneriyordu; bu cevap gönderildi.[101]

Lenin, komünistler tarafından farklı toplum düzenlerine sahip devletlerin barış içinde yanyana varolması fırsatı ve gerekliliğinin kabul edilmesini, onların burjuva ideolojisine ya da bu mücadelenin zayıflatılmasına karşı mücadeleden vazgeçmeleri anlamına gelmediğinden hareket ediyordu. Tersine, önceden söylediğimiz gibi, Lenin Partinin burjuva ideolojisine saldırıyı güçlendirmek, Marksizmin propagandasını ve emekçi kitlelerin komünist eğitimini güçlendirmek gerektiğinden söz ediyordu.

Lenin'e göre, barış içinde yanyana varolma, yalnızca Sovyet devletinin tavrına değil, kapitalist ülkelerin tavrına da bağlıydı. Emperyalistlerin sosyalizmin ülkesini askerî yolla yok etme çabalarından tekrar tekrar söz ediyordu. Aynı zamanda, buna karşı etkili olan faktörlere de işaret ediyordu: Sovyet toplumu ve devlet düzeninin gücü ve emekçilerin uluslararası dayanışması ve Sosyalist Cumhuriyete karşı emperyalistler arasında varolan ve komplo kurulmasını zor-

99 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.318
100 V.İ.Lenin *Bütün Eserleri* (5.Baskı), c.54, s.136
101 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* (5.Baskı) , c.53, s.115; c.44, s.116

laştıran keskin karşıtlıklar ve burjuvazinin gerçekçi çevrelerinin Sovyet Rusya ile normal ilişkiler kurma eğilimi. Barış içinde yanyana yaşama, barış politikasının karşılıklılık ilkesine dayanması, yalnızca Sovyet devleti tarafından değil, kapitalist ülkeler tarafından da uygulanması halinde ancak süreklilik içerebilecekti. Lenin, emperyalist güçlerin hükümetlerini, Sovyet Cumhuriyetinin hiçbir zaman emir ya da baskıya karşı yumuşamayacağına ve hiçbir tehditten korkmadığına dikkatlerini çekiyordu. "Neredeyse bütün dünyayı ellerine geçirmiş olan müttefik güçlerden, silahlı tehditler aldık. *Bu tehditler bizi korkutmadı. Avrupalı diplomatların efendilerini unutmayın lütfen!*"[102]

Lenin, Partiyi ve tüm herkesi, kapitalist ülkelerde, etkili olan partilerin, politikacıların ve finansmandan sorumlu olanların bulunduğu ve savaş istedikleri ve Sovyet Cumhuriyetine yeni bir saldırı için plânlar yaptıkları için Sovyet Cumhuriyetinin savunma gücünü her biçimde güçlendirmeye çağırıyordu. "İşte bu nedenle şöyle söylüyoruz: Barışçıl yapılanmayı başlattıktan sonra, kesintisiz olarak sürdürmek için tüm güçlerimizi birleştireceğiz. Ama aynı zamanda yoldaşlar, tetikte olun, ülkemizin ve Kızılordu'nun savunma gücünü gözbebeğiniz gibi koruyun, işçi ve köylülerimizin ve onların kazanımlarının tek bir saniye dahi zayıflatılmasına izin vermeye hakkımız olmadığını düşünün."[103]

Lenin, haksız, emperyalist savaşları reddediyordu. Bir dünya savaşının, en büyük suç, modern uygarlık ve kültürün tümüyle yok edilmesi olarak adlandırıyordu. Teknolojide elde edilen kazanımların, milyonlarca insanın yaşamının kitlesel olarak yokedilmesi için kullanılmasına karşı uyarıyor ve tüm üretim araçlarının savaşın hizmetinde kullanılmasının kaçınılmaz olarak "insan toplumunun varlık koşullarını yok etmeye"[104] götüreceğini söylüyordu.

Termonükleer silahların yapılması ile askerî alanda ortaya çıkan bilimsel-teknolojik devrimin, emperyalistlerin yeni bir savaş çıkarmaları halinde, tüm ülkeleri henüz yaşanmamış yok oluşlarla, tüm halkların köklerinin kurutulmasıyla tehdit ettiği zamanımızda, Lenin'in sözleri özellikle güncelliğini korumaktadır.

Lenin, her zaman emperyalist savaşlara karşı enerjik bir mücadele yürütülmesi gerektiğini söylüyordu. "Savaş tehlikesinin tümüyle ortadan kaldırılması bir yana, fiilen barışa götüren olabildiğince çok basit, çok net kararların ve önlemlerin"[105] alınması gerekiyordu. Savaşın engellenmesinde en önemli rol, halk kitlelerinin, diyordu.

Yeni bir emperyalist katliam tehlikesine karşı mücadelenin, daha geniş bir temelde ve daha yoğun yürütülmesi gerektiğini vurguluyordu. "Bu mücadelede, dayanıklı olmak ve savaşın savunmasına yönelik tüm sözde kanıtların kaynağına kadar izlenmesi gerekir."[106] Lenin, Sovyet delegasyonunun Aralık 1922'de yeni bir savaş tehlikesine karşı toplanan uluslararası Haag Barış Kongresindeki görevlerini belirtiyor ve emperyalist burjuvazinin ideologlarının savaşı haklı göstermeye çalıştığı tüm fikir ve kanıtları çürütmesi, emperyalist savaş hazırlığının maskesini düşürmesi ve yeni bir savaşa karşı etkili mücadele önlemleri göstermesi gerektiğine işaret ediyordu.

102 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.35, s.201
103 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.134
104 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.27, s.420
105 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.372
106 Aynı kitap, s.420

V.İ., bir dizi ülkede sosyalist devrimin zaferinin, dünya savaşlarının son bulması için fırsat yaratacağı düşüncesini dile getiriyordu.[107] Bu bağlamda, Sovyet delegasyonunun Cenova konferansındaki bildiri taslağından "yeni dünya savaşlarının kaçınılmazlığını öngören tarihsel konumumuzu sözlerini 'koşulsuz olarak silmeyi'"[108] önerdiğini söylemek gerekir.

Hayat Lenin'in öngörülerini doğruladı. Bir dizi Avrupa ve Asya ülkesinde sosyalist devrimlerin zaferinden, sosyalist dünya sisteminin kurulması ve güçlenmesinden ve tüm ülkelerde barış dostu hareketlerin büyümesinden beri, dünya savaşları artık kaçınılmaz değildir. Lenin'in yönergelerinden hareketle, Sovyetler Birliği Komünist Partisi ve Sovyet hükümeti, sürekli barışın sağlanmasında radikal yolun, katı bir uluslararası denetime bağlı genel ve tam silahsızlanmadan yanadır. Lenin 'in vasiyetine sadık kalarak, Partimiz, barışın ve halkların kardeşliği bayrağını yüksekte taşımaktadır.

Barış içinde yanyana yaşama politikası, tüm halkların, yeni kanlı savaşlar istemeyen ve sürekli barışa ulaşma çabası içinde olan herkesin insanlık tarihi kadar eski çıkarlarına denk düşmektedir. Bu politika, sosyalizmin pozisyonunu güçlendirmesine yardımcı olmakta, sosyalist ülkelerin prestijinin ve uluslararası etkisinin büyümesini sağlamakta, kapitalist ülkelerdeki komünist partilerin otoritesini ve etkisini artırmaktadır. Barış, sosyalizmin gerçek bir müttefikidir, zira zaman sosyalizmden yana, kapitalizme karşıdır.

Sovyetler Birliği'nin, diğer sosyalist ülkelerin ve Marksist-Leninist partilerin enerjik ve tutarlı barış mücadelesi, milyonların beyninde barış ve sosyalizmi giderek aynı anlama dönüştürmektedir. Halklar, özellikle komünizmin, bugünkü ve gelecekteki kuşakları termonükleer bir savaş felâketinden koruyabilecek güç olduğuna giderek daha çok inanmaktadır. Bu, komünistlerin büyümekte olan etkisine ilişkin temel faktörlerden biridir; barış bayrağı, komünistlere en geniş halk kitlelerini kendi çevresinde toplama fırsatı vermektedir.

Komünist Enternasyonal'in III. Kongresinde

Komünist Enternasyonal'in III. Kongresi 1921 yılının Haziran sonu, Temmuz ayının ilk yarısında yapıldı. Lenin kongre başkanlığına seçildi. RKP(B)nin taktikleri üzerine tezleri ve konuşmasında, delegelere YEP'in karakterini ve bu politikaya geçişi gerektiren koşulları anlatıyordu. YEP, kongrede Marksizm-Leninizme yabancı olan anarko-sendikalist unsurların muhalefetiyle karşılaşıyordu. YEP'in Rusya'da kapitalizmin yeniden oluşturulmasına neden olacağını ve YEP'in dünya devriminin gelişimi açısından bir engel olduğunu söylüyorlardı. Kongre, bu görüşleri reddediyor; Lenin'in tezlerini kabul ediyor ve RKP(B)'nin politikasını tümüyle onaylayan bir karar veriyordu.

Komünist Enternasyonal'in III. Kongresinde ele alınan en önemli sorun, taktik sorunuydu. Dünyada yaşanan değişiklikler; sermayenin işçi sınıfına saldırmasının, açıkça dünya devriminin gelişim temposunun yavaşlaması anlamına gelen ve 1920-1921 arasında bir dizi ülkede proletaryanın devrimci eylemlerinin

107 Bkz.V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.93
108 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, (5.Baskı), c.45, s.63

başarısızlığının, komünist partilerin taktiğinde önemli bir dönüşüm gerektirdiğini belirtiyordu. III. Kongre sırasında, komünist partilerin sayısı önemli oranda artmıştı: Kongre delegeleri, 48 Komünist Partisinin temsilcileriydi. Ama bu komünistler ordusunda örgütlenme, Lenin'in yazdığı gibi, henüz kötüydü, devrimci yönetim sanatına hakimiyet henüz yeterli değildi. Komünist partilerin çalışması, kitlelerin mücadelesi sloganıyla, işçi sınıfının önderliğinde biraraya gelmeleri için dönüştürülmesi gerekiyordu.

Ama "solcular" kitlelerde sistematik, ısrarlı, gün be gün çalışmanın gerekliliğini küçümsüyor ve "saldırı teorisi" dedikleri; özünü, devrimci eylem için gerekli koşulların mevcut olup olmadığını ve geniş emekçi kitlelerin Komünist Partisini destekleyip desteklemediğini dikkate almadan, partinin her zaman bir saldırı taktiği uygulaması zorunluluğunu oluşturduğu gibi bir düşünceyi savunuyorlardı. Kongrede taktik sorunu hakkında yürütülen tartışmanın temelini, Rusya delegasyonu tarafından diğer delegasyonların düşünceleri dikkate alınarak hazırlanan tezler oluşturuyordu. Tezler, Lenin'in talimatları doğrultusunda ve onun katılımıyla hazırlanmıştı. V.İ., tezlerin ilk taslaklarına ilişkin ayrıntılı notlar yazmıştı: Radek'in sol radikal tavrını, Zinovyev ve Buharin'in bu tavrı karşısındaki hoşgörüsünü sert biçimde eleştiriyordu.

Lenin'in bir oturumda yaptığı ve Komünist Enternasyonal'in taktiğini savunduğu konuşma ikna sanatının muhteşem bir örneğiydi. "Solcuların" hiçbir düşünce ve kanıtını yanıtsız bırakmıyor ve sağ oportünizme ve merkeziyetçiliğe karşı mücadele kılıfı altında, dogmatizmi, sekterliği ve maceracı taktiklerin propagandasını yaptıklarını gösteriyordu.

Lenin, komünist partilerin taktiğinde ilk devrim dalgasının dindiğini, ama ikincisinin henüz başlamadığından hareket edilmesi gerektiğini söylüyordu. Komünistlerin devrimlerin gelişme temposunun yavaşladığını dikkate almaları gerektiğini, yenilgilerden ders çıkarmaları ve yeni devrimci bir canlanışa hazırlanmaları gerektiğini belirtiyordu. *Kapitalist ülkelerdeki komünist partilerin temel görevi, komünizm için işçi sınıfının çoğunluğunu, emekçilerin çoğunluğunu kazanmaktı; bunu görmeyen, komünist harekete büyük zarar verecekti.* Lenin 1920'de sol radikallerin hatasını Komünizmde "çocukluk hastalığı" olarak adlandırıyor; ama III. Komintern Kongresinde, maceracı taktikler güden "sol doktrinerliğin" ve sekterliğin komünist hareket için baş tehlike olduğundan hareket ediyordu. "Kongre böyle hatalara karşı, bu türden 'solcu' saçmalıklara karşı kararlı biçimde saldırıya geçmediğinde, tüm hareket yok olmaya mahkûmdur. Bundan eminim."[109]

Lenin, dillerde dolaşan "saldırı teorisini" sert bir eleştiriye tâbi tutuyor ve bu "teorinin" devrim hakkında küçükburjuva bir görüşten başka bir şey olmadığını söylüyordu; bu, komünist partilere ve işçi sınıfına en ağır yenilgileri getirecek ve aynı zamanda reformist, sağ oportünist unsurların eline tehlikeli bir silah verecekti. Bir devrimci eylemin geçerli olup olmadığı hiç söz konusu değildi. Bu soru hakkında, devrimci bir partide hiçbir tartışma olamazdı. Devrimci bir eylem için koşullar, mevcut somut bir durumda güdülen amaç söz konusuydu. Devrimin zaferi ve daha sonra iktidarının korunması için, emekçilerin çoğunluğunun; yalnızca işçi sınıfının değil, aynı zamanda tüm sömürülenlerin ve ezilenlerin partinin arkasında olması gerekiyordu. Ama emekçilerin çoğunluğunu ka-

109 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.32, s.491

zanmak için, kitlelerin mücadelesine yönelik doğru bir taktik üzerinde çalışmak ve devrimci hareketi doğru yönetmeyi öğrenmek gerekiyordu.

Lenin'in konuşması, kendinden emin olmayan delegeleri, komünist partilerin yüzlerini kitlelere dönmesi gerektiğine nihaî olarak ikna ediyordu. Komintern taktiği üzerine tezler kabul edildi.

Lenin'in girişimi üzerine, örgütsel yapılanma, komünist partilerin yöntemleri ve çalışmasının içeriği sorununu, kongrenin gündemine alındı. Tez taslağının hazırlanması için O.V.Kuzinen görevlendirilmişti. O.V.Kuzinen şöyle yazıyordu: "Bu görev, kısmen yoldaş Lenin'in kişisel önerileri temelinde yürütüldü ve kısmen de, ağırlıklı olarak onun daha önceden yazmış olduğu yazılarda mevcut olan bilgiler temelinde."[110] V.İ., taslağı okuduktan sonra, bir dizi not aldı; özellikle şunu öneriyordu: Her Parti üyesinin her günkü devrimci çalışmasının gerekliliği üzerine ve komünist partilerin "örgütsüz, satılmış (içlerinde II. ve II 1/2. enternasyonal) proletarya ve *çalışan halkın proleter olmayan* katman *kitlelerine* yönelik görevleri üzerinde ayrıntılı olarak konuşmak." [111] Alman komünist Wilhelm Koenen'in katkıda bulunduğu taslağın nihaî şeklini almasından sonra, tezler tartışılmak üzere kongreye sunuldu ve orada kabul edildi.

Çok sayıda delege Lenin'i ilk kez görüyor ve dinliyordu. Hepsi de böyle bir insanla hiç karşılaşmadıklarını söylüyorlardı. Fransız komünist Paul Vaillant-Couturier şöyle yazıyordu:

"V.İ., kesintisiz eylemin ete kemiğe bürünmüş haliydi; üstelik baştan ayağa bir Marksist. Onun yanında olmak, içerisi havasız bir odayı kasıp kavuran bir rüzgar gibi bilince etki yapıyordu; onun yanında olmak, önyargılarla ve biçimsel doktrinlerle yüklenmiş beyinleri yeniliyordu...

Entelektüel Lenin, bir işçi gibi düşünmeyi biliyordu. Konuşmacı Lenin, boş laflar etmiyor, laf kalabalığı yapmıyordu. Dünyayla ilgili olan herşey üzerinde durmadan düşünen tüm dünyayı sarsan bir insan; bu insan, yaşamının sonuna kadar bir Çinli Kuli ve zenci bir kamyon sürücüsü gibi hissedebildi ve düşünebildi. Ezilen Annamit ve Hintliyi, aynı Leningradlı metal işçisi, Parisli tekstil işçisi ve NewVirginialı maden işçisi kadar iyi tanıyordu. Lenin; yeni insanın ulaşması gereken mükemmellikteydi, o, bizim için geleceğin ilk örneğiydi."[112]

Komintern, kitlelerin mücadelesinde birlik cephesi taktiğinin temel araç olduğunu bildiriyordu. Lenin 1922'de şöyle yazıyordu: Birlik cephesi taktiğinin hedefi ve anlamı, sermayeye karşı giderek daha geniş işçi kitlelerini mücadeleye katmak; burada, hatta II. ve II 1/2. enternasyonalin liderlerine tekrar tekrar önermekten korkmamak gerekir."[113] Lenin'in önerisi ve talimatları doğrultusunda, Komitern yürütme komitesi, "işçilerin birlik cephesi üzerine ve II., II 1/2 . ve Amsterdam Enternasyonali'nin işçileriyle ve anarko-sendikalist örgütleri destekleyen işçilerle ilişki üzerine" temel esaslarını hazırlıyordu.

Üç enternasyonalin (II.Enternasyonal, II 1/2.enternasyonal ve Komünist Enternasyonal) bir konferansına hazırlık vesilesiyle 1922 başlarında birlik cephesi sorunu çok ciddî bir konu haline geldi. Lenin, bu konferansın işçi sınıfının bir-

110 *Lenin ve Enternasyonal İşçi Hareketi Anılar*. 1.Toplu Cilt, Moskova 1934, s.56, Rusça
111 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* (5.Baskı), c.44, s.15
112 *V.İ.Lenin İle ilgili Anılar*, 2.Bölüm, s.625/626, Rusça
113 V.İ.Lenin: *Komünist Enternasyonal Üzerine*, s.656

lik mücadelesinin çerçevesini geliştirme ve sağ sosyalistlerin yanlış siyasî tavrını ortaya koyma fırsatı vereceği görüşündeydi. Komintern temsilcilerinin üç enternasyonal kongresindeki tavırlarının çizgisini ortaya koyuyordu. Bir uzlaşma hedeflemek için, daha az tartışmalı sorunlar üzerinde konuşmak gerektiğine; bunların da, "yalnızca işçi kitlelerinin pratik ortak eylemiyle doğrudan ilgili sorunlar" olduğuna işaret ediyordu. Komintern temsilcilerinin, konferansta "olabildiğince ihtiyatlı davranmaları", çok önemli siyasî bir davayı riske atmamaları gerektiğini ve aynı zamanda temel ilkelerinden taviz vermemeleri gerektiğini söylüyordu.

Lenin, sosyaldemokrat partileri kapalı bir mekânla karşılaştırıyor ve sayısız reformistin içinde yer aldığı "kapalı mekâna" ulaşmak ve orada konuşmalarını yapmak için komünistlerin her bedeli ödeyeceğini, belli tavizleri reddemeyeceğini yazıyordu. Burada, II. ve II 1/2.enternasyonal'in çizgisinin eleştirisinde, onun "daha çok aydınlatma karakteri taşıdığını" söylemek ve sosyalist işçilere sabırla ve ayrıntılı olarak, onları sert sözlerle korkutmadan, reformist ideoloji ve politikanın hatalarını açıklamak gerektiğini belirtiyordu. Yalnızca bu şekilde, komünistler işçiler ve emekçi kitleler arasında çoğunluğu kazanabilirdi. Bu kitlelere yardım etmek, sermayeye karşı mücadele etmek için, "birlik cephesi taktiğine sarıldık ve onu sonuna dek uygulayacağız."[114] diyordu.

Ocak 1922'de Moskova'da Çin, Japonya, Endonezya ve Moğolistan delegelerinin katıldığı Uzak Doğu devrimci örgütlerinin I. kongresi yapıldı. Lenin sağlık nedeniyle kongreye katılamayacağından, kongre temsilcilerini kendi yanına davet ediyordu. Japonya Komünist Partisi kurucusu Sen Katayama daha sonra anılarında, Lenin'in herkesin tüm soruları ve yanıtları duyabildiği bir ortamda delegelerle sohbet ettiğini anlatıyordu. Her delegasyonla, ülkesinin sorunları ve tüm Uzak Doğuyu ilgilendiren sorunlar hakkında görüşüyordu. Öncelikle, tüm ülkelerin devrimci güçlerinin emperyalizme karşı mücadelede birleşmeleri gerektiğinin altını çiziyordu.

Sen Katayama, Lenin hakkında şöyle yazıyordu: "Konuştuğu kişiyi dikkatle dinliyordu, dinlemeyi çok iyi biliyordu. Herkesi hoşnut etmeyi ve cesaretlendirmeyi de çok iyi biliyordu. Hepimiz rahattık ve kendimizi evimizde gibi hissediyorduk. O, gerçek bir konuşma ustasıydı ve konuştuğu herşey hakkında bizde ilgi uyandırıyordu. Yoldaş Lenin, her delegasyonun kongre üyeleriyle bu kısa ama çok önemli konuşmalarda çok yararlı fikirler veriyor önerilerde bulunuyordu."[115]

Sovyet halkının yaşadığı sarsıntının aşılması ve yeni toplumun yapılanması mücadelesi, tüm dünya emekçilerinde büyük coşku, sempati yaratıyor ve desteğini alıyordu.

Amerikalı işçi S.Keyne Lenin'e yazdığı bir mektupta şöyle diyordu: "Satılmış kapitalist basının Rusya ve sizin hakkınızda yazdıklarına biz inanmıyoruz. Biz, güneş bizde de doğmuş olmasına rağmen, bizdekinden farklı olarak, Rusya'nın asalaklar, sömürenler ve diğer alçaklar ve dolandırıcılar için artık bir cennet olmadığına inanıyoruz.

Çıkarlarının nerede bulunduğunu görmeleri için kitlelerin daha zamana ihtiyacı var. Bu büyük bir lanet, kitlelerin bilgisizliği, kapitalist dolandırıcıların ve suç ortaklarının hâlâ var olmasını sağlıyor.

114 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.320
115 *V.İ.Lenin İle İlgili Anılar*: 2.Bölüm, s.629, Rusça

Emek için özgür bir dünya çalışmanıza da devam edin. Biz işçiler, sizin yanınızdayız ve bu büyük hedefe ulaşmak için yapabileceğimiz herşeyi yapacağız."[116]

O zamanlar, kapitalist ülkelerdeki işçiler arasında, Sovyet Cumhuriyetinin açlığa ve sarsıntılara karşı mücadelesinde onlara yardımcı olma hareketi başlıyordu. Birçok yabancı işçi grubu, ekonominin yeniden oluşturulmasına katılmak için Rusya'ya geliyordu. Lenin, proletarya enternasyonalizminin bu pratik tavrını takdir ediyor ve tüm dünyanın işçi ve emekçilerinin sosyalist ekonominin yapılanmasına katkıda bulunduğu kardeşçe desteğin taşıdığı büyük önemi vurguluyordu.

Ekonomik Geri Adıma Son Vermenin Zamanı

Lenin, tüm gücünü kullanarak yoğun olarak çalışmaya devam ediyor ve dinlenmeye neredeyse hiç zaman ayırmıyordu. V.İ., kendi mücadele arkadaşlarının genel olarak sağlıklarına karşı duyarlılık göstermesine rağmen, kendisi için, tam anlamıyla dinlenip, bir kez ayrıntılı bir doktor muayenesi yaptırmasına yönelik tüm ricalar ve ısrarlar karşısında espriyle geçici olarak "sağlık gelip geçici" yanıtıyla yetiniyordu. Ama 1921 yılının sonlarında, sağlığı çok kötüleşmişti. İllegal yaşam ve siyasî göçmenlik, olağanüstü fazla çalışma ve özellikle 1918'de ağır yaralanmasının sonuçları; tüm bunlar, şimdi etkisini gösteriyordu. 6 Aralık 1921'de, kendisine izin verildi ve Gorki'nin yanına gitti. "Çok yorgunum. Uykusuzluk çekiyorum. Kür tedavisine gidiyorum" diye yazıyordu Gorki'ye.

Lenin dinlenmek için birçok defa Kostino (bugün Kostino kenti; Moskova'da Mitişçi bölgesi) köyüne gidiyordu. Orada küçük bir evde oturuyordu. Sabahları erkenden kalkıyor, gezinti yapıyordu. Evin yakınlarında yetişen yüzyıllık meşe ağaçlarının yanına gitmeyi seviyordu. Sık sık eline küreği alıyor ve evin önündeki karları temizliyordu. Ava da gidiyordu. Ama av sırasında bile işi üzerinde düşünmekten vazgeçmiyordu; köylülerle biraraya gelmeye ve onlarla sohbet etmeye çalışıyordu. Kendisine her gün Moskova'dan bir yığın gazete, mektup ve çeşitli yazılar geliyordu. Çok çalışıyordu; geceleri bile, evin pencerelerinde ışık görmek mümkündü.

Aralık ayı sonunda, XI.Genel Rusya Parti Konferansı ve IX. Sovyet Kongresi yapılıyordu. Lenin konferansa gelememiş olmasına rağmen, kongre çalışmalarına aktif olarak katılıyordu. Kongrede hükümetin faaliyetleri üzerine ayrıntılı bir rapor veriyor, tarafsız delegelerin bir toplantısına katılıyor ve kongre tarafından kabul edilen "ekonomi çalışmalarının sorunlarına yönelik direktifi" yazıyordu. "Direktif" çok büyük önem taşıyordu: YEP'in uygulanmasına ilişkin merkezi ve yerel Sovyet kuruluşlarının temel görevlerini belirliyordu. "Direktifin" tezleri, kongre kararlarının temelini oluşturuyordu.

31 Aralıkta, MK politbürosu, Lenin'e altı haftalık bir izin verilmesini karara bağlıyordu; izin süresi daha sonra, XI. Parti Kongresine kadar uzatıldı. Ama bu sürede de, V.İ., yoğun olarak çalışıyor, çok önemli sorunlara ilişkin sonuçlara varıyordu. Makaleler, direktifler, mektuplar ve karar taslakları yazıyor, polit-

116 *Komünist*, 1960, No.3, s.4, Rusça

büro toplantılarına ve MK'nın genel toplantılarına katılıyor, önde gelen Parti ve devlet emekçileri ile biraraya geliyor, telefonla talimatlar veriyordu.

Lenin, gayretle XI. Parti Kongresine hazırlanıyordu. Ana sorunlara ilişkin parti kongresi karar taslaklarının hazırlanmasına katılıyor ve MK'nın siyasî raporu için bir plân hazırlıyordu. Bu plânı MK'nın tüm üyelerinin kontrolüne sunuyor ve sağlık nedenlerinden dolayı kendisinin toplantıya katılamayacağını, raporun plânını açıklamak için katılması mutlak gerekliyse, "telefon edilip haber verilmesinden 2-3 saat sonra orada" olacağını ilâve ediyordu.[117] Bu olay, Lenin'in kolektif yönetim organı olarak gördüğü MK'ya nasıl saygı duyduğunu gösteren çok sayıda örnekten biridir.

RKP(B) XI. Parti Kongresi çalışmalarına 27 Mart 1922'de başladı. Lenin Parti kongresini açıyor ve MK'nın siyasî raporunu veriyordu. Raporunda, YEP'in ilk yılının sonuçlarının, Partinin gittiği yolun doğru olduğunun somut bir kanıtı olduğunu belirtiyordu. Ekonominin yeniden oluşturulması sırasında, ilk başarılara ulaşılmış, işçi sınıfı ve köylüler arasında ittifak güçlenmişti ve sanayinin köy ekonomisiyle birleşmesi yavaş yavaş gerçekleşmekteydi. Bu gerçeği dikkate alarak, Lenin, Partinin politikası için yeni ve önemli düşünceler geliştiriyordu. Yeni bir görevden söz ediyor; yani ekonomik geri çekilmeyi durdurmayı ve kapitalist unsurlara karşı kararlı bir saldırı hazırlığına geçmeyi düşünüyordu. "Bir yıldır geri çekilme durumundayız. Şimdi Parti adına, 'Yeter! Geri çekilme hedefine ulaşıldı. Dönem sona eriyor ya da erdi. Şimdi başka bir hedefimiz var: Güçleri yeniden gruplamak" ve "*özel sektör sermayesine karşı* saldırıya hazırlanmak." Lenin, bunun günün sloganı olduğunu vurguluyordu.

Lenin, "Kim, kimi?" sorusunun çözümlenmesini gerektiren Sosyalizm ve kapitalizm arasında süren sert mücadele çerçevesinde ve bu mücadele sürecinde, sosyalist unsurların giderek güç kazanacağını ve kapitalist unsurlara karşı zaferin kaçınılmaz olduğuna inandığını söylüyordu. YEP'in ekonomik ve siyasî olarak sosyalist ekonominin zeminini kurma fırsatı verdiğini belirtiyordu. Şimdi önemli olan, özel sermayeyi yenilgiye uğratmak için, ekonomiyi yönetmeyi tam olarak öğrenmekti. Sovyet iktidarının kaderi, sosyalizmin kaderi buna bağlıydı. Lenin, Parti tarafından uygulanmasına karar verilmiş olan YEP'i revize etmeye çalışan sömürgeci unsurların panik içindeki yaklaşımını ortaya koyuyordu.

MK'nın siyasî faaliyet raporunda ve konuşmasının son kısmında, YEP'in uygulanmasındaki, Parti tarafından yönetimindeki ve devlet aygıtının çalışmasındaki eksiklikleri gösteriyor ve sert bir eleştiriye tâbi tutuyordu. Bu bağlamda, Partinin, eleştiri ve özeleştiriden korkmadığında, eksikliklerini gizlemeyip düzelttiğinde, yenilmez olacağına işaret ediyordu. "Proletarya, devrimde bazı şeylerin çok başarılı, bazılarında ise, başarısız olduğunu itiraf etmekten korkmaz. Şimdiye kadar varlıklarını koruyamayıp yok olan tüm devrimci partiler, kendilerini üstün gördüklerinden yok oldular ve güçlerinin nerede bulunduğunu göremediler, zayıflıkları üzerine konuşmaktan korktular. Ama biz yok olmayacağız, çünkü zayıflıklarımız üzerine konuşmaktan korkmuyoruz ve zayıflıkları aşmayı öğreneceğiz."[118]

Aynı zamanda, Lenin, Partiye düşman unsurların demogojik "eleştiri özgürlüğü" iddialarını sürekli reddediyordu. Eleştirinin, proletaryanın sınıf düş-

117 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.237
118 Aynı kitap, s.297

manlarına yardımcı olmaya elverişli biçimler almaması gerektiği konusunda uyarıyordu. Eleştiri yapan herkesin, yaptığı pratik çalışma ile eksikleri ve hataları düzeltmeye katkıda bulunması gerekir ve bunu da yapmakla yükümlüdür, diyordu.

MK'nın raporuna ilişkin kararda, Parti Kongresi MK'nın siyasî ve örgütlenme çizgisini tümüyle onaylıyordu. Parti Kongresi, "YEP koşullarında sendikaların rolü ve görevleri" üzerine karar alıyordu; bu karar, bu soruna ilişkin olarak Lenin'in 1921 Aralık sonu- Ocak 1922 başında oluşturduğu tezleri üzerine kuruluydu. Parti kongresinin, malî, siyasî, köyde çalışma, Partinin güçlenmesi ve görevleri, vd. ilgili kararların çıkış noktası da gene Lenin'in talimatlarına dayanıyordu; bu talimatlar, Lenin'in Parti kongresinde, YEP sorununa ilişkin konuşmalarında ve Parti kongresinin karar tasarılarına ilişkin notlarında yer alıyordu.

Lenin, 2 Nisan 1922'de Parti Kongresi biterken kısa bir konuşma yapıyordu. Bu konuşmada, XI. Parti Kongresinin, öncekine göre, gösterdiği büyük kararlılık, oluşturduğu bütünlük ve örgütsel bütünlüğü açısından muhteşem olduğunu ve hep Partinin yozlaşmasından söz eden düşmanların haksız olduğunun canlı bir kanıtı olduğunu söylüyordu. Parti, düşmana, soğukkanlı, hızlı ve kararlı biçimde saldırma yeteneğini, devrimci konuma çekilme yeteneği ile birleştirdiği taktiğinin esnek olduğunu göstermişti. Lenin, Parti Kongresinin ekonomik geri çekilmeyi sona erdirdiğini bildirmeye karar verdiğini söylüyor ve Partinin çalışmayı yeni biçimde düzenlemenin ve hedefine ulaşmanın gerekli olduğunu göreceğine inandığını ifade ediyordu.

Parti kongresinin tamamlandığı gün, Lenin yeni seçilen MK'nın genel toplantısına katılıyordu. Genel toplantıda, politbüro, orgbüro ve MK sekreterliği seçiliyordu. Parti MK genel sekreterliğine J.V.Stalin seçildi. Genel toplantı, Lenin'in MK sekreterliği çalışma organizasyonu önerisini onaylıyordu.[119]

İlk Hastalık Nöbeti
İyileşme ve Çalışmalara Geri Dönüş

V.İ.'nin sağlık durumu iznini yarıda kesmesine izin vermiyordu. Doktorlar, baş ağrılarının 1918'de yaralanmasının ardından başında kalan kurşunlardan kaynaklandığını düşünüyorlardı. Bu kurşunlardan birini almaya kara veriyorlar; diğerlerine dokunmanın tehlikeli olduğunu öne sürüyorlardı. Lenin, 23 Nisan'da Soldatyonkov Hastanesinde (bugün S.P.Botkin Hastanesi) ameliyat oldu ve kurşun alındı.

Mayıs ayı başında, Pravye Lamki köylülerinden (Tambov vilayeti, Morşansk, Levo-Lamgi idari bölgesi) çok etkileyici bir mektup alıyordu. Köylüler, 52.doğum günü vesilesiyle kendisine şu sözleri içeren kutlama mesajını göndermişlerdi: "Rusya emekçi köylülerinin lideri Vladimir İlyiç Ulyanov Lenin'e. Sizin şerefinize '*Enternasyonali*' söyledik." Köylüler, Lenin'in "her zaman sıhhatli" olmasını arzu ediyor ve "bizlerin ve işçi sınıfının liderine karşı çıkmaya cesaret edildiği her an yardıma koşmaya hazırız" diyorlardı. Mektubun sonunda şu cümleler yer alıyordu: "Mektubu birçok partisiz, birçok eğitimsiz insan yazdı.

119 Bkz. V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* (5.Baskı), c.45, s.139

Doğru yazılmamışsa, bizi affedin. Gerçi biz Parti üyesi değiliz, ama yüreğimiz komünist. Şimdi iktidarın gerçekten emekçilere ait olduğunu biliyoruz."

M.İ.Ulyanova anılarında şöyle yazıyordu: "V.İ.'nin bu mektubu okuduğunda, gözlerinin nasıl ışıldadığını hâlâ hatırlıyorum. Benden, yanıt vermesi gerektiğini hatırlatmamı istiyordu ve gerçekten de yanıtladı."[120]

20 Mayıs'ta doktorların çok iyi dinlenmesi ve tedavi görmesi gerektiğini belirtmeleri üzerine Gorki'ye gitti. Ayrılırken, merkez hizmet bürolarının sorumlularına kendisine en önemli sorunlara, çok özel kararların yürütülmesine, kampanya plânları, vb. üzerine bilgi ulaştırmalarını rica etti. Kısa bir süre sonra, Lenin'in sağlığı hızla kötüye gitmeye başladı. Beyinde skleroz oluştuğundan ilk şiddetli nöbet geliyordu; bu, sağ kolunda ve sağ bacağında ve dilinde belli bir konuşma zorluğu çekmesine neden oluyordu. Lenin'i en iyi doktorlar tedavi ediyor, ilgileniyordu: F.A.Guetier, A.M.Koşevnikov, V.V.Kramer, P.İ.Yelistatov, O.Förster, V.N.Rosanov, M.İ.Averbaç ve diğerleri.

Haziran ayı ortasında sağlığında bir iyileşme görülüyordu. Temmuz'da en yakın yoldaşlarının ziyaretine, kitap , daha sonra da gazeteleri okumasına izin verildi. Kendisine kitap gönderilmesini istiyor, resmî yazışmalarına yeniden başlıyor ve gündemdeki sorunlarla giderek daha ayrıntılı ve yoğun çalışmaya başlıyordu.

2 Ekim 1922'de, Moskova'ya geri dönüyor ve tekrar çalışmaya başlıyordu. Daha hemen ertesi gün Halk Komiserleri Konseyinin bir oturumunu yönetiyor ve 5 Ekim'de MK'nın genel toplantısının bir oturumuna katılıyordu. Çalışmaya geri dönüşü, Parti için, tüm emekçiler için büyük bir mutluluktu. Ona yazdıkları mektuplarında, sağlığına dikkat etmesi gerektiğini ve doktorların talimatlarına uyması gerektiğini belirtiyorlardı.

Hastalık sonrasında, doktorların isteği üzerine V.İ.'nin çalışma günü daha kısa sürmeye başladı. 11-14 ve 18-20 saatleri arasında ve (pazar günleri dışında) hafta ortasında bir günü dinlenmeye ayırma koşuluyla çalışabilirdi.

V.İ. için bu sınırlamalara uymak çor zordu. Lenin'in sekreteri L.A.Fotiyeva'nın anılarında anlattığı gibi, sabahları 9.30'da çalışma odasına geliyor ve sekreteri kapıya gelip baktığında gülümseyerek şöyle söylüyordu: "Çalışmıyorum, sadece okuyorum."[121] 10.45'te sekreterini, gelen yazıları rapor etmesi için odasına çağırıyor ve emirler veriyordu. Ama saat 11'de Lenin'in "kurala uygun" çalışma saatleri başladığında, kendine özgü çalışma temposu tüm yoğunluğuyla sürüyordu. Öğle yemeği için eve geldiğinde, bazı zaman akşamları işten sonra, yazılarla dolu bir dosyayı eline alıyor, bunlar üzerinde notlar düşerek geri getiriyordu. Sözde "dinlenme günleri" de, işgünlerinden çok az farklıydı.

N.K.Krupskaya şöyle yazıyordu: "Zihnini çok yoruyordu. Ölümüne yol açabilecek ilk hastalık belirtilerinin ortaya çıkışını, doktorların düzenli bir yaşam biçiminde diretmelerini ve yemekten sonra iki saat dinlenmesi gerektiğini söylediklerini iyi hatırlıyorum. İlyiç başlangıçta doktorların talimatlarına uyuyordu, ama endişeleri vardı: 'Ama düşünmememi sağlayamazlar.' Gerçektende yatakta, gezinti yaparken ya da sıradan günlük şeyler üzerinde konuşurken, hep

120 *Kardeşimiz Volodya*, s.180
121 L.Fotiyeva: *Lenin'in Yaşamından*, Moskova, 1959, s.110, Rusça

tüm yaşamını, tüm gücünü, yaşamının her dakikasını uğruna harcadığı davayı düşünürdü."[122]

İşine döndükten iki buçuk ay sonra, Aralık 1922'de ikinci nöbet gelene kadar çalışıyordu, aynı yoğunlukla devam ediyordu. Aşağıda yer alan sekreterinin V.İ.'nin 2 Ekim'den 16 Aralığa kadarki çalışmaları üzerine yazdığı kısa notta şunlar yer almaktadır. "224 resmî mektup ve not yazdı, 171 kişiyi kabul etti (125'i ziyaret), Halk Komiserleri Konseyinin, Emek ve Savunma Konseyinin, politbüronun ve komisyonların 32 görüşme ve toplantısına başkanlık yaptı."

Lenin, bu dönemde YEP'in sorunları üzerinde çalışmasına devam ediyor, ekonomik ve kültürel yapılanmayı yönetiyor ve sanayi, tarım, malî işler ve ticaretle, halk eğitimi, devlet aygıtının çalışması ve Sovyet devletinin dış politikası ile ilgili çeşitli sorunlara yönelik sorular üzerinde çalışıyordu.

Dış Ticaret Tekelinin Savunulması

Lenin 1921'de, mal satışlarını harekete geçirmeyi gündeme getirmiş, önplâna almıştı, şimdi ise, bu alanda hedeflenen başarılara dayanarak, sanayiyi, öncelikle de ağır sanayiyi sosyalist yapılanmanın zemini ve ülkenin savunma gücünün temeli olarak geliştirme görevini öne alıyordu.

"...ağır sanayiyi kurmadan, onu yeniden oluşturmadan, sanayiyi yapılandıramayız; ama o olmadan, bağımsız bir ülke şansını tümden kaybederiz. Bunu çok iyi biliyoruz.

Rusya'nın kurtuluşu, yalnızca köylülerin elde ettiği iyi mahsule (ki bu çok az) ve hafif sanayinin iyi durumda olmasına bağlı değil (bu da çok yetersiz) ; bizim *ağır* sanayiye de ihtiyacımız var."[123]

Lenin'e göre, sosyalist sanayileşmenin en ciddî sorunlarından biri, finansman kaynaklarını bulmaktı. Kapitalist ülkelerde ağır sanayi genelde krediler yardımıyla kurulmuştu. Ama Sovyet ülkesine emperyalistler kredi vermek istemiyorlardı. Yabancı kapitalistler, imtiyazları da kabul etmiyorlardı. Sovyet Cumhuriyetinin bütün burjuvazi ve tüm hükümetler tarafından boykot edilmesi büyük etki yapıyordu. Lenin, "başarıya kendimiz ulaşmalıyız", diyordu. "En büyük zorluk da buydu"[124] Sovyet halkı, yalnızca kendi güçlerini ve kaynaklarını kullanmak zorundaydı. Sanayileşme için gereken kaynaklar, Lenin'in düşüncesine göre, dış ve iç ticaret gelirleri, hafif sanayi işletmelerinden elde edilen gelir, vergiler, öncelikle de YEP'le ilgili olarak vergilendirmeydi; devlet aygıtının giderlerinin azaltılması ve çok tutumlu bir ülke olmak gerekiyordu.

Kazanılan her başarıdan büyük mutluluk duyan V.İ., Sovyet devletinin YEP sayesinde ilk 20 milyon altın Rubleyi topladığını büyük bir sevinçle söylüyor; bunun tamamının ağır sanayinin yeniden oluşturulması ve gelişmesi için kullanılması gerektiğini söylüyordu. Lenin, Sovyet halkının tüm zorlukları yeneceğine ve geri kalmış Rusya'yı güçlü bir sanayi devine dönüştüreceğine yürekten inanıyordu.

122 *Kardeşimiz Volodya*, s.241/215
123 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.412
124 Aynı kitap, s.424, 425

Lenin, sosyalist yapılanmanın önünde duran görevlerin yerine getirilmesi için dış ticaret tekeline büyük önem veriyordu. Bunu, sosyalist devletin ekonomi alanındaki ana komuta zincirlerinden biri olarak görüyordu; sadece dış ticaret tekeli ve mal giriş ve çıkışının devlet tarafından plânlanarak düzenlenmesi temelinde, o zaman zayıf olan Sovyet ekonomisini yabancı sermayenin baskısına karşı koruyabilir, yerli sanayinin yeniden oluşmasını, gelişmesini sağlayabilir ve ülkenin sanayileşmesi için gerekli olan geliri ve gerekli altın akışını sağlayabilirdi. V.İ., özellikle YEP'e geçişle ve yabancı emperyalistlerin ve ülkedeki kapitalist unsurların Sovyet dış ticaret tekeline karşı yönelttikleri şiddetli saldırılarla bağlantılı olarak dış ticaretin önemini vurguluyordu.

Bu sorun, bazı Parti ve Sovyet liderlerinin dış ticaret tekelini gevşetmeye ya da hatta kaldırmaya yönelik önerilerle ortaya çıkmalarıyla had safhaya varıyordu. Tekelin korunmasına karşı olanlar, Skolonikov, Buharin ve Pyatakov'du. Tekelin gevşetilmesinden yana olanlar, Stalin, Zinovyev ve Kamenev'di. 16 Mayıs 1922'de J.V.Stalin ve M.İ.Frumkin.[125] "Dış ticaret tekelinin gevşetilmesi üzerine tüm konuşmaların ve görüşmelerin ve komisyonların, vd. biçimsel olarak *yasaklanmasını*"[126] talep eden Lenin'in mektubuna yanıt olarak Stalin şöyle yazıyordu: "*Şu anki* aşamada dış ticaret tekelinin gevşetilmesine ilişkin adımların 'biçimsel olarak yasaklanmasına' karşı hiçbir itirazım yok. Ama, bir gevşetmenin kaçınılmaz olduğunu sanıyorum."[127] Stalin, devlet dış ticaretinin oldukça yüksek kazançlar getirebileceğine karşı kuşkusunu dile getiriyordu.

6 Ekim 1922'de yapılan ve Lenin'in katılmadığı MK genel toplantısında, "bazı mal kategorilerinin ithalatına, ihracatına ya da bazı sınır kapılarının kullanımına ilişkin" geçici bir izin kararı alınıyordu. Lenin, MK sekreteri olarak Stalin'e yazdığı bir mektupta, genel toplantı kararını kabul etmediğini belirtiyor ve "gerçekte bu, dış ticaret tekelinin delinmesidir" diyordu. "Sorun, genel toplantıya alelacele getirildi. Herhangi ciddî bir tavır yoktu" diyordu. Sovyet ticaret politikasının deneyimlerine yönelik gerekli dokümanları toplamak ve bu sorunu tam olarak incelemek için, sorun üzerine kararı iki ay sonraya, bir sonraki MK toplantısına ertelemeyi talep ediyordu.[128] MK'nın Moskova'da bulunan tüm üyeleri ile görüşüldü. MK üyeleri, bazıları görüşlerinde ısrar etmelerine rağmen, Lenin'in önerisini destekliyorlardı. Buharin, politbüroya yazdığı bir mektupta dış ticaret tekelinin kaldırılması talebini gerekçelendirmeye çalışıyordu. Stalin, "Yoldaş Lenin'in mektubu beni, MK genel toplantısının 6 Ekim tarihinde dış ticaret üzerine verdiği kararın doğru olduğu yönündeki düşüncemden vazgeçirmedi...Gene de, yoldaş Lenin'in MK genel toplantısının kararının acilen ertelenmesi talebi nedeniyle ertelemeden *yanayım*, böylelikle sorun bir sonraki genel toplantıda yoldaş Lenin'in katılımıyla yeniden tartışılabilir."[129] Bir karşı oy (Zinovyev) ve 14 oyla MK, "sorunun bir sonraki genel toplantısına kadar ertelenmesi" kararını alıyordu.

Dış ticaret tekeli sorununun yeniden tartışıldığı MK genel toplantısı, 18 Aralıkta yapıldı. Genel toplantı için, Lenin büyük bir çalışma yürütüyordu: Mal-

125 M.İ.Frumkin – Dış ticaretten sorumlu Halk Komiseri başkan yardımcısı
126 Lenin-*Toplu Cilt* XXXVI, s.484, Rusça
127 *SBKP MK'sı Marksizm-Leninizm Enstitüsü Merkez Arşivi*, Fonlar 2, Envanter Listesi 2, No: 24797, Rusça
128 Bkz.V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.361-364
129 *SBKP MK'sı Marksizm-Leninizm Enstitüsü Merkez Arşivi*, Fonlar 2, Envanter listesi 1, No:23348, Rusça

zemelerin toplanmasını sağlıyor; onları inceleyecek bir komisyon oluşturuyordu; RFSSC'nin yurtdışındaki ticarî temsilciliklerinin faaliyetini kontrol etme görevi veriyordu; MK üyeleri, Parti, Sovyet ve ekonomi militanları ile görüşmeler yapıyor; çizgisi net olmayan yoldaşları dış ticaret tekelinin varlığını sürdürmenin gerekliliğine ikna etmek için bir dizi mektup ve not yazıyordu; kendi görüşünü savunanlarla, genel toplantıdaki tavırları üzerinde uzlaşmaya varıyordu. 13 Aralık'ta, Lenin, genel toplantı için Buharin'in dış ticaret tekeline karşı düşünce ve kanıtlarını ayrıntılı olarak ele aldığı ve çürüttüğü bir mektup yazıyordu; özellikle, dış ticaret tekelinin kaldırılmasında hiçbir gümrük politikasının zengin emperyalist ülkelerin ekonomik açıdan zayıf bir ülkenin gümrük duvarlarını yıkmasını engelleyemeyeceğini vurguluyordu."Buharin , sanayi proletaryasına karşı spekülatörlerin, küçükburjuvazinin ve köylü üst katmanlarının savunma çizgisinde duruyor; bu sanayi proletaryası, ülke yalnızca dış ticaret tekeli ile değil, yalnızca herhangi bir gümrük politikası ile korunsa da sanayisini yeniden oluşturacak ve Rusya'yı bir sanayi ülkesi yapacak konumda kesinlikle değildir."[130] diyordu.

15 Aralık tarihli Stalin'e yazdığı bir mektupta, V.İ., MK genel toplantısı aracılığı ile dış ticaret tekeli sorununda kararın her şekilde ertelenmesine karşı olduğunu belirtiyor, "bu çok önemli soruna ilişkin başka tutarsızlıklar mutlak şekilde geçersizdir ve her çalışmayı başarısız kılacaktır."[131] diyordu. Lenin, dış ticaret tekeli sorununu, bir sonraki Parti kongresinde tartışmak için başvuruda bulunacak kadar önemsiyordu.

Lenin'in mektubu, onunla yapılan görüşmeler ve bu soruna ilişkin malzemelerin ayrıntılı olarak incelenmesi, MK üyelerini dış ticaret tekelinin varlığını sürdürmesi gerektiğine ikna ediyorlardı. Stalin de görüşünü değiştiriyordu. 15 Aralık'ta MK üyelerine şöyle yazıyordu: Son iki ayda yığılmış olan ... ve dış ticaret tekelinin varlığını sürdürmesine yönelik olan dış ticaret sorununa ilişkin yeni malzemeler çerçevesinde, dış ticaret tekeline karşı itirazlarımı geri çektiğimi açıklamakla kendimi yükümlü hissediyorum."[132]

MK'nın Aralık toplantısında oybirliğiyle karar alınıyordu; bu kararla, önceki MK genel toplantısının kararı iptal ediliyor ve "dış ticaret tekelini koruma ve örgütsel olarak güçlendirmenin mutlak gerekli olduğu" belirtiliyordu. Daha sonra, XII Parti Kongresi de dış ticaret tekelinin zorunluluğunu onaylıyordu.

V.İ.Lenin'in dış ticaret tekeli sorununa ilişkin tavrı, somut olarak ilkelerinin güçlü olduğunu ve doğruluğundan ve siyasî öneminden kesinlikle emin olduğu kararları ısrarla ve tutarlı biçimde savunduğunu; burada, yönetimde kolektivizmin ve MK genel toplantıları ve Parti kongrelerinde Parti politikası sorunlarının tartışılmasına ne kadar büyük önem verdiğini göstermektedir.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin Kurucusu

Lenin'in çalışmalarında, Partinin ulusal politikası sorunu büyük yer tutuyordu. Barışçıl sosyalist yapılanmaya geçiş, bu alanda bir dizi yeni sorun yaratıyordu. Yeni koşullarda partinin ulusal politikasının belirlenmesinde, RKP(B) X. Par-

130 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.444
131 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* (5.Baskı), c.45, s.339
132 *SBKP MK'sı Marksizm-Leninizm Enstitüsü Merkez Arşivi*, Fonlar 3, No:2455, Rusça

ti Kongresinin Lenin'in yönetimindeki bir komisyon tarafından hazırlanan ulusal soruna ilişkin kararı büyük bir rol oynuyordu. Parti kongresinin kararında, eskiden ezilen halkların fiilî eşitsizliğini tümüyle ortadan kaldırmak, onu sosyalist yapılanmaya katmak ve Rus olmayan halkların emekçi kitlelerine kendi Sovyet devlet karakterini geliştirmelerine ve güçlendirmelerine yardım etmek ve ekonominin canlanmasını ve kültürün yeşermesini sağlamak gerektiği yer alıyordu.

Lenin, Nisan 1921'da "Azerbaycan, Gürcüstan, Ermenistan, Dağistan ve Dağ Cumhuriyeti komünist yoldaşlarına" başlıklı meşhur mektubunu yazıyordu. Bu mektubun önemi, Kafkas Cumhuriyetlerinin ötesine taşıyordu. Gerçekte, tüm ulusal cumhuriyetlerin ve bölgelerin komünistlerine direktifler içeriyordu. Lenin mektupta Kafkasya komünistlerinin dikkatini, en önemli görevlerinin Sovyet iktidarının sosyalizme geçişi başarması ve güçlendirmesi gerçeğine yöneltiyordu. Bunu yerine getirmenin en önemli koşulu, Lenin'e göre, Kafkas komünistlerinin RFSSC'nin durumu ve koşullarından farklı olarak kendi cumhuriyetlerinin kendine özgü durumunu kavramaları ve merkez Rusya Parti örgütlerinin taktiğini kopya etmemeleri, aksine bölgenin somut koşullarına uygun olarak değişiklik yapmalarıydı. Kafkas Cumhuriyetleri, Rusya'ya göre daha çok köylü yoğunlukluydu. Bu nedenle, sosyalizme geçmede daha dikkatli olmaları; küçükburjuvaziye, entelektüel tabakaya ve özellikle köylülere karşı daha yumuşak ve hoşgörülü olunması gerekiyordu.

Lenin, Komünist Partinin ulusal politikasının pratikte fiilen yürütülmesini, birlik içinde ve otonom cumhuriyetlerde Parti ve devlet organlarının faaliyetini yönetiyordu, Sovyet ülkesinde varolan tüm halkları düşünüyordu. Ukrayna, Gürcüstan, Azerbaycan ve Ermenistan, Türkistan, Kareli, Yakutistan ve diğer ulus cumhuriyet ve bölgelerinde devlet, ekonomik ve kültürel yapılanma sorunları, sürekli onun ilgi alanı içindeydi. Yukarı Kafkasya Sovyet Cumhuriyetlerinin bir federasyon oluşturmasına büyük önem veriyordu; bu federasyon, Yukarı Kafkasya halklarını biraraya getirmek ve Lenin'in ifadesiyle, Yukarı Kafkasya'da "ulusal barışı" sağlamak için gerekliydi. Onun önerisi üzerine ve talimatları doğrultusunda, Türkistan Komünist Partisine YEP koşullarında ulusal politikanın görevleri üzerine RKP(B) bir sirküler yazı hazırladı.

Lenin, eskiden ezilen halkların tam güvenini kazanmak gerektiğine işaret ediyor ve Sovyet ülkesinde ulusal sorunun doğru biçimde çözümlenmesinin uluslararası açıdan taşıdığı muazzam önemin altını çiziyordu. "Bu bir uluslararası sorun, abartısız bir uluslararası sorun...Bu, Hindistan'ı, Doğuyu etkileyecek. Hiç şakası yok, burada bin defa daha dikkatli olmak gerekir."[133]

Savaş sonrasında sosyalist yapılanmanın görevleri, Sovyet halkları ittifakının daha da güçlenmesini ve gelişmesini gerektiriyordu.

Emperyalistlere ve Beyaz Muhafızlarına karşı zafer kazanıldığı 1919 sonunda, Lenin, Denikin'e karşı kazanılan zaferler vesilesiyle "Ukrayna'nın işçi ve köylülerine mektubunda" Sovyet kongresindeki Ukrayna emekçilerinin Sovyet Ukraynaı ve Sovyet Rusya arasındaki devlet ilişkileri sorununa yönelik karar verme zorunluluklarıyla bağlantılı olarak, Sovyet cumhuriyetleriyle karşılıklı ilişkiler üzerinde önemli düşünceler geliştiriyordu.

Sosyalizmin çıkarlarının, farklı ülkelerin, farklı ulusların emekçileri ara-

133 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* (5.Baskı), c.53, s.190

sında tam bir güven ve sıkı bir ittifak gerektirdiğini belirtiyordu. Sermaye, uluslararası bir güçtü. Onu yenmek için, işçilerin ittifak yapmaları, enternasyonal düzeyde dayanışmaya giderek biraraya gelmeleri gerekiyordu. Komünistler, ulus düşmanlığına, ulusal izolasyona karşıydılar. Onlar enternasyonalistdi ve tüm ulusların işçi ve köylülerinin sıkı bir şekilde birleşmesine çalışıyorlardı.

Lenin, ulusların birliğine yönelik azimli bir çaba göstererek, komünistlerin ulusal güvensizliğin kalıntılarına karşı çok temkinli, sabırlı ve hoşgörülü olmaları gerektiğini gösteriyordu. "Biz, ulusların özgür iradeyle ittifak yapmalarını istiyoruz; bir ulusun bir başkasına hiçbir şekilde şiddet uygulamasına izin vermeden bir ittifak; tam bir güvene dayalı, kardeşçe ve tam özgür iradeli bir uzlaşmaya dayalı bir ittifak. Bu türden bir ittifak, bir çırpıda gerçekleşmez; davayı zedelememek, güvensizlik uyandırmamak ve yüzyıllarca süren büyük toprak sahipleri ve kapitalistlerin baskısının, özel mülkiyetin ve onun dağıtım ve yeniden dağıtımı nedeniyle düşmanlığın doğurduğu güvensizliği aşmak için büyük sabır ve temkinlilik gerekir."[134]

Lenin, "Büyük Rusya ve Ukrayna işçilerinin mutlaka sıkı bir askerî ve ekonomik ittifaka ihtiyaçları olduğuna" işaret ediyor; böyle bir ittifak olmadan, emperyalist güçler "bize tek tek hakim olacak ve boğacaklardır." "Büyük Rusya ve Ukrayna işçi ve köylülerinin bütünlüğünü ve ittifakını bozan, Kolçak ve Denikin'e, tüm dünyadaki kapitalist haydutlara yardım etmiş olacaktır."[135] Lenin, Komünist Partinin liderliğinde, Ukrayna ve Rusya'nın emekçi kitlelerinin tüm dünyaya, farklı ulusların işçi ve köylülerinin Sovyet iktidarı mücadelesinde, büyük toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin ortadan kaldırılması ve sosyalizm mücadelesinde gerçek bir sağlam ittifak örneği göstereceğini, buna inandığını dile getiriyordu.

Lenin'in emri yerine getirildi. Bağımsız ve hükümranlık hakkına sahip Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti ilan ediliyor; Ukrayna halkı, RFSSC ile ve diğer Sovyet cumhuriyetleri ile sıkı bir siyasî ve ekonomik ittifak oluşturuyordu.

1920 ve 1921 yıllarında, Sovyet Cumhuriyetlerinin federatif bağlantıları genişledi ve güçlendi. RFSSC, Ukrayna, Beyaz Rusya ve Yukarı Kafkasya Sovyet Cumhuriyetleri arasında askerî kuvvetlerin birleşmesine ilişkin konuların dışında, cumhuriyetlerin ekonomik işbirliği konularını da içeren anlaşmalar yapıldı. Ama yeni oluşan durumda, geniş kapsamlı sosyalist yapılanma koşullarında, cumhuriyetler arasında bu düzeyde bağlantılar artık yeterli olmuyordu.

Lenin, daha Ekim Devrimi'nden önce, iktidarın işçi sınıfına geçmesinin ardından, çok ulustan oluşan bir ülkede federatif bir devlet kurulabileceği düşüncesini dile getirmişti. Ekim Devrimi'nin zaferinden sonra, bu düşünceyi çok yönlü olarak geliştiriyordu. Lenin, bağımsız Sovyet Cumhuriyetlerinin tek bir devlet şeklinde birleşmesi gerekliliğini ayrıntılı olarak ortaya koyuyordu. 1920 yazında, "Ulusal ve sömürge sorununa ilişkin tezlerin ilk tasarısı" çalışmasında bu soruna ilişkin esasları genelleştirilmiş biçimde formüle ediyordu. Birincisi, 1920'de "Sovyet cumhuriyetleri sıkı bir ittifaka girmeden", kapitalist ortamda varlıklarını korumalarının imkânsız olduğunu yazıyordu. İkincisi, "Sovyet Cumhuriyetleri sıkı bir ekonomik ittifak" yapmadan "...emperyalizmin tahrip ettiği üretim güçlerinin yeniden oluşturulması ve emekçilerin refahının sağlanması

134 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.30, s.283
135 Aynı kitap, s.286

gerçekleşmezdi." Üçüncüsü, böyle bir ittifak, tek bir, ortak plâna göre gelişen sosyalist ekonomiyi yaratma olanağı sağlıyordu. Lenin, Sovyet Cumhuriyetlerinin devlet olarak biraraya gelmesi biçiminin federasyon olması gerektiğine işaret ediyordu. "Federasyon, hem RFSSC'nin diğer Sovyet Cumhuriyetleriyle ...hem de RFSSC içinde, pratikte hedefe yönelik çalıştığını kanıtladı..Federasyon, tam birliğe geçiş olarak kabul edildiğinde, giderek daha güçlü bir federatif ittifak için çaba göstermek gerekir...."[136] Böyle bir ittifakın mutlak koşulu, kendisine ait cumhuriyetler arasındaki güven ve gönüllü uzlaşmadır.

RKP(B) X. Parti Kongresinin "ulusal soruna yönelik olarak Partinin sıradaki görevleri" kararı, Lenin'in talimatlarına dayanıyordu. Parti kongresi, ulusal cumhuriyetlerin otonomisine ve bağımsız Sovyet Cumhuriyetleri arasındaki anlaşmalara dayanan ve bu biçimlenmeler arasındaki ara düzey karakteri taşıyan Sovyet Federasyonunun farklı biçimlerine işaret ederek, "Sovyet Cumhuriyetleri devlet birliğinin genel karakteri olarak federasyonun amaca uygunluğunun ve esnekliğinin" altını çiziyordu.

Sovyet iktidarının enternasyonal doğası, nesnel ekonomik ve siyasî faktörler, zorunlu olarak Sovyet Cumhuriyetlerinin birleşmesini gerektiriyordu. Bundan dolayı, dostluk ve tüm ulusların emekçilerini halklarını işbirliği ruhuyla eğiten Komünist Partinin ulusal politikasının sonucunda, Sovyet Cumhuriyetlerinin birleşme eğilimleri yoğunlaşıyor ve giderek daha fazla netleşiyordu. Komünistler ve geniş halk kitlesi, Sovyet Cumhuriyetlerinin giderek daha çok güçlenmesini istiyorlardı. Bu genel halk hareketi, Komünist Parti önderliğinde yürütüldü.

1922 ilkbahar ve yazında, Ukrayna, Beyaz Rusya ve Yukarı Kafkasya federasyonu merkez Parti organları, Sovyet Cumhuriyetleri arasındaki federatif bağlantıların geliştirilmesi ve güçlendirilmesi gerektiğinden hareketle, RKP(B) MK'sına bağımsız cumhuriyetler ve RFSSC arasındaki ilişkileri düzenleme zorunluluğu sorununu ortaya atıyorlardı. Bunun üzerine, RKP(B) MK politbürosu 10 Ağustos 1922'de orgbüroya bir komisyon oluşturma ve onu, gelecek MK genel toplantısı için RFSSC ve bağımsız cumhuriyetler arasındaki ilişkiler sorunu üzerinde hazırlanmakla görevlendirmeyi öneriyordu. Komisyon içinde şu isimler yer alıyordu: J.V.Stalin, V.V.Kuybişev, G.K.Ordjonikidze, Ç.G.Rakovski ve G.Y.Sokolnikov ve ayrıca, ulusal cumhuriyetlerin temsilcileri S.S.Agamali-Ogli (Azerbaycan), A.F.Miyasnikov (Ermenistan), P.U.Mdivani (Gürcüstan), G.İ.Petrovski (Ukrayna), A.G.Çervyakov (Beyaz Rusya) vd.

"RFSSC ve bağımsız cumhuriyetler arasındaki ilişkiler üzerine" karar tasarısı, Stalin tarafından hazırlandı. Stalin, bağımsız ulusal Sovyet Cumhuriyetlerine "otonomi verilmesi" düşüncesinden hareket ediyor ve bunları otonom cumhuriyetlerin haklarıyla Rusya federasyonuna almayı öngörüyordu. Tasarıda ilk nokta şöyle dile getirilmişti: Bağımsız Sovyet Cumhuriyetlerinden RFSSC'ye resmen girmesi uygun görülenler: Ukrayna, Beyaz Rusya, Azerbaycan, Gürcüstan ve Ermenistan...." Tasarının ikinci noktasında şu öneri yer alıyordu: "GRMYK'nin, Halk Komiserleri Konseyinin ve Emek ve Savunma Konseyinin, birinci noktada adı geçen cumhuriyetlerin ilgili merkezi Sovyet kurumlarına yönelik yetkilerinin resmen artırılması." Stalin'in tasarısı, Sovyet Cumhuriyetleri komünist partilerinin MK'sına tartışılmak üzere gönderildi.

136 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c,31, s.135

Stalin'in önerdiği bağımsız Sovyet Cumhuriyetlerine "otonomi verilmesi" düşüncesi, temelden hatalı bir düşünceydi. Bu, Lenin'in ulusal politikası ile çelişiyor, ulusal Sovyet Cumhuriyetlerinin haklarının budanması anlamına geliyor ve halklar arasında dostluğun, biraraya gelmenin ve sosyalizmin yapılanmasında işbirliğinin güçlendirilmesi görevlerine uygun düşmüyordu.

V.İ.Lenin, o sıra hastaydı ve Gorki'de bulunuyordu. Eylül sonunda, RFSSC ve bağımsız ulus cumhuriyetler arasındaki ilişkiler sorununa yönelik hazırlıklar hakkında bilgisi ve komisyonun çalışmalarını etkileme olanağı yoktu. Lenin'in mevcut soruna ilişkin tavrı, tüm açıklığıyla yapıtlarında, mektuplarında ve önceden onun katılımında alınan Parti MK'sının kararlarında belliydi. V.İ., cumhuriyetlerin sıkı bir devlet zemininde birleşmesini gerekli gördüğü için, bağımsız Sovyet Cumhuriyetlerinin hakları ve hükümranlık haklarına çok büyük özen gösterilmesi ve saygı duyulması gerektiğine sürekli işaret ediyordu.

Örneğin Mayıs 1921'de, Yukarı Kafkasya cumhuriyetlerindeki Emek ve Savunma ve dış ticaretten sorumlu Halk Komiserleri Konseyi yetkililerine yönelik olan ve doğrudan Lenin'in katılımında hazırlanan RKP(B) MK'sının direktiflerinin çıkış noktası, Gürcüstan, Azerbaycan ve Ermenistan'ın, direktiflerin 1.paragrafında yer aldığı gibi, "özerk ve bağımsızdı". Lenin tasarıya şu cümleleri ekliyordu: "Emek ve Savunma ve dış ticaretten sorumlu Halk Komiserleri Konseyi yetkilileri, Yukarı Kafkasya Sovyet Cumhuriyetlerinin geniş halk kitlelerinin sesini ve şu andaki enternasyonal koşulları dikkate alarak bu özerkliğin altını özellikle bilinçli olarak çizmelidir." Başka bir örnek: Ukrayna Komünist Partisi MK'sı 1922 baharında, USSC hükümranlık hakkının bazı RFSSC Halk Komiserleri tarafından zedelendiğine yönelik şikayetini RKP(B) MK'sına bildirdiğinde, RKP(B) politbürosu, Lenin'in katılımında, 11 Mayıs 1922'de, bu sorunun araştırılması için bir komisyon kurulmasına karar veriyordu; bu kararda, "RFSSC'nin USSC ile ilişkilerinde, Ukrayna Cumhuriyetinin bağımsızlığının kaldırılması ya da düşürülmesi anlamında ve hele de Ukrayna Cumhuriyetinin anayasal ilkelerinin revizyonu anlamında hiçbir değişiklik olmadığı" vurgulanıyordu.

Birleşen halkların onayı, özerk cumhuriyetlerin tam eşitliği ve hükümranlık hakları; Lenin, bunların, onların birleşmesinin zorunlu koşulu olduğunu, birlikte hareket etmeyi sürdürmelerinin ve halkların birbirine yaklaşmasının güvencesi olduğunu, yoksa çok sayıda ulustan oluşan ülkede sosyalizm ve komünizmin yapılanmasının olanaksız olduğunu belirtiyordu.

Stalin ise, Lenin'in bu soruna yönelik ilkesel tezlerini dikkate almıyor, özerk ulusal Sovyet Cumhuriyetlerinin tasfiyesini öneriyordu. Bu bir rastlantı değildi. Stalin daha 1920'de, Lenin'in otonomiye dayalı Sovyet Cumhuriyetlerinin federatif bağlantıları ve bağımsız Sovyet Cumhuriyetlerinin federatif bağlantıları arasında bir fark olduğu tezini reddetmiş, Lenin'e yazdığı bir mektupta ulusal ve sömürge sorununa ilişkin bu tezlere yönelik olarak, bu federasyon tipleri arasında bir farkın "olmadığını ya da neredeyse sıfır denecek kadar çok küçük" bir fark olduğunu dile getirmişti. Stalin, RKP(B) X. Parti Kongresinin " ulusal soruna ilişkin Partinin sıradaki görevleri üzerine" kararında formüle edilen federasyon tezlerini de dikkate almıyordu.

Stalin Lenin'in Sovyet Cumhuriyetleri arasındaki ilişkiler soruna yönelik MK'da neler olup bittiğini sorduğu notuna (elde mevcut değil) 22 Eylül 1922'de bir mektup yazıyordu. Bu mektupta, kendi görüşünü açıklıyor ve ba-

ğırnsız Sovyet Cumhuriyetlerinin "otonomi hakkının" gerekliliğini açıklamaya çalışıyordu. Ulusal Sovyet Cumhuriyetlerinin bağımsızlığının yalnızca biçimsel olduğunu iddia ederek Partinin ulusal politikasını yanlış bulduğunu ifade ediyordu. Cumhuriyetlerin özerkliğinin korunmasının karşısına, "ekonomik bir bütün" olarak gerçekten birleşme gerekliliğini getiriyordu ve "Sovyet Cumhuriyetlerinin fiilî olarak birliğinin" sağlanmasının, ancak bağımsız cumhuriyetlerin RFSSC çerçevesinde otonom cumhuriyetlere dönüşmesi ile mümkün olacağını iddia ediyordu. Stalin şöyle yazıyordu: "Beş bağımsız cumhuriyete (Ukrayna, Beyaz Rusya, Gürcüstan, Azerbaycan ve Ermenistan) yönelik olarak benim plânım, otonomi hakkının amacına uygun olarak kabul edilmesidir...."

"Otonomi hakkı" projesi, Azerbaycan ve Ermenistan Cumhuriyetlerinin Komünist Partileri tarafından onaylandı. Gürcüstan Komünist Partisi MK'sı karşı çıktı. Beyaz Rusya Komünist Partisi MK'sı, bağımsız cumhuriyetler arasındaki anlaşmaya dayalı ilişkilerin sürmesinden yana olduğunu açıkladı. Ukrayna Komünist Partisi MK'sı, projeyi hiç tartışmadı; ama daha önce, Mart 1922'de Ukrayna Komünist Partisi MK politbürosu, RFSSC ve USSC arasındaki ilişkiler sorununa ilişkin kararında, VIII.Genel Rusya Parti Konferansının "Ukrayna'daki Sovyet iktidarı üzerine" kararından hareket ettiğini, burada da, RKP(B) tarafından, "USSC'nin özerkliğinin tanıdığının" vurgulandığını belirtiyordu.

Stalin, bağımsız Sovyet Cumhuriyetlerinin "otonomi hakkı" projesini, MK orgbüro komisyonuna sunuyordu. Molotov başkanlığında, 23 ve 24 Eylül'de toplanan komisyon, Stalin'in karar taslağını kabul ediyordu. Bir sonraki gün 25 Eylül'de, komisyonun materyalleri ve Gürcüstan, Azerbaycan ve Ermenistan Komünist Partisi MK'larının kararları, Gorki'de bulunan Lenin'e gönderildi. Komisyon, Lenin'in talimatlarını beklemeden kararını, Ekim ayı başında toplanacak olan MK genel toplantısının üyelerine ve adaylarına gönderdi.

V.İ., tüm materyalli gözden geçiriyor ve G.Y.Sokolnikov, J.V.Stalin ve G.K.Ordjonikidze ile, Gürcüstan Halk Komiserleri Konsey başkanı P.U.Mdivani, Gürcüstan Komünist Partisi MK üyeleri M.S. Okudzava, L.Y.Dumbadze ve K.M.Zinzadze ile ve Ermenistan Halk Komiserleri Konseyi başkanı A.F.Miyasnikov ile görüşüyordu. Lenin, bağımsız Sovyet Cumhuriyetlerinin "otonomi hakkına" kesin olarak karşı çıkıyor ve Stalin'in önerisini sert bir dille eleştiriyordu. Daha sonraları yazdığı "uluslar sorunu ya da 'otonomi hakkı' sorunu üzerine" başlıklı mektubunda, otonomi hakkı düşüncesini, büyük güç şovenizminin bir biçimi olarak, proletarya enternasyonalizminin ilkelerinden sapma olarak görüyordu. Lenin, "'otonomi hakkı' girişimi, temelde yanlış ve zamansız. Bence, Stalin'in aceleciliği ve yönetmeye eğilimi ve netameli 'sosyal milliyetçiliğe' karşı hiddeti ciddî bir rol oynadı. Hiddet, politikada genel olarak çok kötüdür."[137]

Lenin, Sovyet Cumhuriyetlerinin birleşmesi için ilkesel olarak farklı bir yol gösteriyordu. Daha önce üzerinde çalıştığı Sovyet federalizminin ilkeleri temelinde ve ülkede ulusal yapılanma deneyimlerinin genelleştirilmesi doğrultusunda, *eşit ve bağımsız Sovyet Cumhuriyetlerinin özgür irade temelinde birleşmesiyle Sovyet Sosyalist Cumhuriyetlerinin kurulması düşüncesini ortaya atarak somut federe devlet biçimini belirliyordu.* Lenin, böylece, Marksizmin teorisine ve sosyalizmin pratikte yapılanmasına muazzam bir katkıda bulunuyordu. Tarihte yeni olan bir çokuluslu devlet tipini ve aynı zamanda, yeni bir federe pro-

137 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.36, s.590, 591

leter devleti tipini gündeme getiriyordu: özgür iradeye, proletarya enternasyonalizminin ilkelerine dayalı eşit haklara sahip ve hükümranlık hakları bulunan ulusların federasyonu olarak birleşik bir sosyalist uluslar devleti.

Lenin 26 Eylül 1922'de politbüro üyelerine, komisyonun "otonomi hakkı" kararını eleştirdiği ve Sovyet Cumhuriyetlerinin birleşmesi projesini sunduğu bir yazı yazıyordu.[138] "Bence, sorun çok önemli. Stalin acele etmeye eğilimli." Lenin, karardaki ilk noktayı, bağımsız ulusal Sovyet Cumhuriyetlerinin Rusya federasyonuna girmesi anlamında değil, RFSSC ile birlikte yeni bir devlet yapısında biraraya gelmeleri anlamında formüle etmeyi öneriyordu. Lenin şöyle vurguluyordu: "Biz, Ukrayna SSC, vd. ile eşit olduğumuzu ilân ediyoruz ve onlarla birlikte ve onlarla aynı zeminde yeni bir ittifaka, yeni bir federasyona; 'Avrupa ve Asya Sovyet Cumhuriyetleri Birliğine' giriyoruz....Önemli olan, bizim onların 'bağımsızlık çabalarını' izlememiz; onların *bağımsızlığını* yok edecek yeni gıda vermemek; aksine *yeni bir kat* inşa etmek ve eşit cumhuriyetler federasyonu yaratmaktır." [139]

Sovyet Cumhuriyetlerinin eşit haklara ve hükümranlık haklarına sahip cumhuriyetler olarak birleşmesi ilkesinden hareketle, Lenin, karardaki başka noktaları da yeniden formüle etmeyi ve Birlik MKYK'nin kurulmasını ve bir dizi Birlik Halk Komiserliklerinin, vd. oluşturulmasını öneriyordu.

Stalin, Lenin'in kendisine yönelik eleştirine ve Sovyet Cumhuriyetlerinin eşitlik temelinde ve hükümranlık haklarının korunması şartıyla birleşmesi önerisine karşı tümüyle yanlış bir tavır alıyordu. Bunu, Lenin'e ve MK politbüro üyelerine yazdığı ve Lenin'e karşı kaba bir tonla seslendiği 27 Eylül 1922 tarihli yazısı göstermektedir. Stalin, Lenin'in SSCB'nin kurulması önerisini kabul ettiğini açıklamasına rağmen, yazının satır aralarından bu onayın biçimsel bir onay olduğu ortaya çıkmaktadır. Stalin, RSSFC Genel Rusya MYK'sının dışında Birlik MYK'sının kurulmasını protesto ediyor ve bunu, federatif bir MYK'ye dönüştürmeyi öneriyordu. Stalin, SSCB'nin kurulmasının enternasyonal karakterinin temelindeki düşünceyi kavramadığı için, Lenin'in tavrını, "ulusal liberalizm" olarak tanımlıyordu. Muhtemelen o günlerde, Kamenev ve Stalin arasında mektuplaşmalar oluyordu (mektuplarda tarih yok). Stalin "İlyiç, bağımsızlığı savunma mücadelesine hazırlandı" diye yazan Kamenev'e yanıt olarak, "Bence, İlyiç'e karşı istikrar sunuldu." Diye yazıyordu

Stalin MK'nın Lenin'i desteklediğini bilmesine rağmen, tavrını sürdürmekte ısrar ediyordu ve V.İ.'nin tüm önerileriyle uyum halinde olan MK orgbüro komisyonunun kararını değiştiriyordu. Yeni tasarı, Stalin, Ordjonikidze, Miyasnikov ve Molotov tarafından imzalandı ve MK üye ve üye adaylarına gönderildi. Tasarının giriş bölümünde, Lenin'in ilkesel düşünceleri nedeniyle değiştirildiği gizlendi ve "otonomi hakkı" projesi ve Lenin'in SSCB kurulması projesi arasındaki temel fark yok edildi. Burada, komisyonun "otonomi hakkı" kararının "esas olarak doğru ve mutlak kabul edilebilirliği, ama esas olarak merkezî Bir-

138 V.İ.Lenin'in yazısı, 27 Eylül tarihlidir. Muhtemelen bir yazım hatası. "V.İ'nin mektuplarının, notlarının ve emirlerinin kaydı için kitapta", V.İ.'nin yazısının politbüro üyelerine 26 Eylül'de gönderildiği yer almaktadır. Ayrıca, Lenin ve Stalin arasındaki konuşma; Lenin'in "Hastalık tarihi"ndeki notlara göre 26 Eylül'de olmuştur. Bundan dolayı, V.İ.'nin mektubu 26 Eylül'de yazdığı daha muhtemeldir.

139 V.İ.Lenin: *Seçme Eserler* (üç cilt), c.III, Berlin 1967, s.811

lik organlarının yapısına ve kısmen işlevlerine ilişkin bazı noktaların netleştirilmesi gerektiği" ve yeni kararın "MK komisyonu tarafından alınan kararın biraz değiştirilmiş, daha net formülasyonu olduğu" gösterildi.

MK genel toplantısının yapıldığı 6 Ekim günü, diş iltihaplanmasından dolayı toplantıya katılamayan Lenin, Kamenev'in adresine şu notu gönderiyordu:

"Büyük Rusya şovenizmine, ölüm kalım mücadelesi ilan ediyorum. Lanet olası dişten kurtulur kurtulmaz, tüm sağlıklı dişlerimle, ona saldıracağım.

Birlik MKYK'de sırayla, bir Rusya, bir Ukraynalı, bir Gürcüstanlı, vd. başkanlık yapması için *mutlak* ısrar etmek gerekir. Mutlaka!"[140]

RKP(B) MK genel toplantısı, çok net olarak Lenin'i destekliyordu, onun önerileri doğrultusunda alınan kararı MK direktifi olarak onaylıyor ve Sovyet kongresine sunmak üzere SSCB kurulmasına ilişkin bir yasa tasarısını hazırlayacak yeni bir komisyon görevlendiriyordu.

Bu karar, tüm bağımsız cumhuriyetlerin komünist partilerinin MK'ları tarafından onaylandı. Sorun, tüm halkın tartışmasına açıldı. Lenin'in SSCB kurulması düşüncesi, Ukrayna, Beyaz Rusya, Yukarı Kafkasya ve Rusya federasyonunun emekçi kitlelerinde ve cumhuriyetçi Sovyet kongrelerinde canlı destek buldu. SSCB, SSCB'nin I.Sovyet Kongresinde, 30 Aralık 1922'de kuruldu. Lenin o sıra hastaydı ve kongreye katılamadı. Ama kongrenin tüm çalışmaları, deklârasyonu ve SSCB'nin kurulmasına ilişkin Birlik anlaşması, Lenin'in talimatlarını kapsıyordu.; Lenin'in halkların eşitliği ve kardeşçe işbirliği fikrini, proletarya enternasyonalizmi fikrini taşıyordu.

Kapitalist Ülkeleri Yakalamak ve Geçmek

Ekim 1922 sonunda, IX. seçim dönemi GRMKYK'nin IV.kongresi yapılıyordu. Lenin, 31 Aralık'ta kongrede konuşma yapıyordu. İlk sözlerini, Vladivostok'u Japonlardan kurtaran ve böylelikle, Sovyet ülkesini tümüyle yabancı işgalcilerden temizleyen Kızılordu'nun zaferine ayırıyordu. Ardından, kongre tarafından onaylanmış olan yasal belirlemelerin öneminden ve bunların Sovyet iktidarının büyük kazanımlarını yansıttığından ve güçlendirdiğinden kısaca söz ediyordu.

Lenin, Rusya'da üretim güçlerinin kültür düzeyinin ve gelişmesinin, ilerlemiş kapitalist ülkelerdekinden daha geride olduğunu söylüyor, ama Sovyet ülkesinin "diğer ülkeleri, düşlerinde bile göremeyecekleri bir hızla geçeceğine" kesinlikle inandığını belirtiyordu. "Düşlerde bile görülemeyecek bir hızla değişiklikler olacağına bizde kimse inanmıyor. Ama bunun için, gerçek anlamda hızlı bir harekete, şimdiye kadar süregelen tarihsel gelişimin hiçbir döneminde görülmemiş bir hızı yakalayacağımıza; hareketin gerçek bir devrimci Parti tarafından yönetildiği bir hızı yakalayacağımıza; bu türden bir hızı yakalayacağımıza inanıyoruz ve böyle bir hıza, ne pahasına olursa olsun ulaşacağız."[141]

Hayat bu dahiyane öngörüyü doğruladı.

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin 5.yıldönümü yaklaşıyordu. İşçi ve köylüler, Lenin'e telgraflar ve mektuplar gönderiyorlardı; yıldönümünü kutluyor, sağlığına kavuşması dileklerini yazıyor ve emekçilerin mutluluğu için çalışma-

140 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.358
141 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.378

larını sürdürebilmesini arzu ettiklerini yazıyorlardı. Moskova "Bogatri" işletmesi (bugün "Kızıl Bogatri") işçileri Lenin'e şöyle yazıyorlardı: "Bizim ihtiyaçlarımızın ve acılarımızın senin düşüncelerini ve zihnini sürekli meşgûl ettiğini biliyoruz. Uzun yıllar boyu süren tüm çalışmalarından dolayı, proleter bayramlarımızda önce seni düşünüyoruz.

Proleter selamlarımızı gönderiyoruz ve Sovyet iktidarının bayrağını nasırlı ellerimizden düşürmeyeceğimizi ilan ediyoruz."

Halkın Lenin'e karşı duyduğu sonsuz sevgi, sevgili lider ve öğretmenlerine gönderdikleri hediyelerde de kendini gösteriyordu. 1922'de Kasım ayının başında, Klinzi, Stodol kumaş fabrikası işçilerinin temsilcisi, V.İ.'ye onlardan selam ve bir hediye getiriyordu; kendi ürettikleri bir parça kumaş. Lenin işçilere şu mektubu gönderiyordu:

"Sevgili yoldaşlar,

Selamınız ve hediyeniz için çok teşekkür ederim. Size yakınlık duyduğum için söylüyorum, bana hediye göndermeyin. Bu samimi ricamı mümkün olabildiğince tüm işçilere iletin.

Çok teşekkür ederim, en iyi dileklerimle, selamlar.

V.Ulyanov (Lenin)"[142]

1922'nin bu Kasım günlerinde, Petrograd tekstil işçileri de Lenin'e hediye olarak bir battaniye gönderiyorlardı. Mektuplarını şöyle yazmışlardı:

"Sevgili ve çok saygıdeğer Vladimir İlyiç,

Petrograd tekstil size, yıldönümünde sıcak bir selamla kendi fabrikalarında ürettiği bir battaniye gönderiyor.

'Petrotekstil', siz değerli dostumuza, mütevazi hediyemizin vereceği sıcaklıkla birlikte, sizi sarmak istediğimiz, işçilerin yüreğinden de gelen sıcaklığı hissetmenizi diliyor ve aşırı eskime ve sarsıntılara rağmen, eksiklere ve krizlere rağmen, savaşlardan öncekinden daha kötü çalışmayacağımızı ve hedefimize bu nedenle ulaşacağımızı düşünmenizi istiyoruz.

Onu kullanın, değerli dostumuz, sıhhatinize katkısı olsun."[143]

Ekim Devrimi'nin 5.yıldönümünün öncesinde, 5 Kasım 1922'de, Komünist Enternasyonalin IV. kongresi başladı. Kongrenin açılışı, Petrograd'da yapıldı, ardından Moskova'da devam ediyordu. 13 Kasım'da, Lenin kongreye "5. yılında Rusya devrimi ve dünya devriminin perspektifleri" üzerine rapor veriyordu.

Kongre delegeleri sabırsızlıkla kürsüye gelmesini ve konuşmasını bekliyorlardı. Kremlin sarayının büyük salonu ağzına kadar dolmuştu. Kongreye 408 delege katılmıştı; 58'i komünist partileri temsil ediyorlardı. Lenin büyük bir alkışla karşılandı. Toplantıya katılanların tümü yerlerinden kalktı ve farklı dillerde yüksek sesle ve hep bir ağızdan "*Enternasyonali*" söylemeye başladı. Ardından, V.İ. kürsüye çıktı. Delegeler İlyiç'in konuşmasını büyük bir dikkatle dinliyorlardı.

Kongreye katılan Danimarkalı yazar Martin Andersen Nexö anılarında, "konuşması, çevreye ışık saçıyordu. Çok yakınında ve çok net, berrak aydınlık bir kaynaktan koşar gibi geliyor ve insanlığın en büyük sorunlarını ele alıyor, geçmişi şimdiki zaman ile ilişkilendiriyor ve geleceği herkesin kavrayabileceği şekilde öne çekiyordu. O, bütün insanların hayatını yaşamış mıydı?...

142 Aynı kitap, s.400
143 *Lenin-Toplu Cilt* XXXV, s.357, Rusça

'Bu nasıl bir insan?' diye soruyordu yavaşça bir Norveçli işçi bana. 'Aynı bizden biri gibi; ama bin defa daha dikkatli!'"[144]

Konuşmasında, Lenin sosyalist devrimin Rusya'daki 5 yıllık gelişimine ilişkin sonuç çıkarıyor ve YEP'in özünü ve kazanımlarını anlatıyor ve Sovyet ülkesinin komünistlerinin yerine getirmesi gereken görevleri anlatıyordu. Komünist Partinin Yeni Ekonomi Politikası ve işçi kitlelerinin kahraman, özverili çalışması sayesinde, Sovyet Cumhuriyeti genel bir ekonomik canlanma hedeflemişti. Genel ekonomi açısından çok önemli olan Sovyet Rublesi ve malî sistemi yavaş yavaş güçlenmişti. Ticaret harekete geçmişti. Köy ekonomisi hızla yeniden oluşturulmuştu: Köylüler, bir yılda sadece açlık sorununu değil, doğal vergiyi de devletin yüzlerce pud buğdayı alabileceği oranda ödemişti. "Köylüler, şu anki durumlarından memnun" diyordu. Hafif sanayinin yeniden oluşturulması, önemli ilerlemeler sağlamıştı ve ağır sanayide belli bir dönüşüm başlamıştı. İşçilerin durumu iyileşmişti. Lenin, kültürel yapılanmada sağlanan başarılardan da söz ediyordu.

Sovyet iktidarının başarılarının Bolşevik Partinin politikasının doğru olduğunu gösterdiğini ve Sovyet devletinin ticareti geliştirme, tarımda ve sanayide sabit pozisyonları koruma ve azimle ileriye doğru gitme konumunda olduğunu kanıtladığını söylüyordu.

Devrimci kurtuluş hareketinin perspektifleri ve komünist partilerin görevleri üzerine konuştuğunda, delegelerin dikkatini Bolşevik Partinin deneyimlerine ve Rusya devriminden alınan dersleri dogmatik olarak değil yaratıcı biçimde benimseme gerekliliğine çekiyordu. Tüm ülkelerin komünistleri, "devrimci çalışmanın örgütlenmesi, yapılanması, yöntemi ve içeriğini gerçekten anlamak" zorundaydı. "Bu gerçekleştiğinde, dünya devriminin perspektiflerinin yalnızca iyi değil, aynı zamanda mükemmel olacağına eminim."[145] Konuşmasını bu sözlerle bitiriyordu.

Lenin'in raporu, kongre delegelerini ve misafirlerini çok etkiliyordu. Konuşmasını bitirdiğinde, hepsi kendiliklerinden yerlerinden kalkıyor ve uzun süre tüm dünya emekçilerinin liderini ve öğretmenini alkışlıyorlardı. Salonun her tarafından ve çeşitli dillerde şu cümle duyuluyordu: "Yaşasın yoldaş Lenin!"

Kongre sırasında, Lenin bir dizi Komünist Parti delegesiyle biraraya geliyordu. Alman delegasyonu ile konuşması, Almanya'da bir işçi hükümetinin kurulması ve karakterine yönelikti. Walter Ulbricht şöyle söylüyordu: "Hemen konunun özüne yöneldiğini farkettim. İkincil dereceden sorularla ana konudan uzaklaştırmıyor ve hiçbir ayrıntıyı kaçırmıyordu. Lenin bizimle canlı bir biçimde konuşuyor, ama sabırla ikna ederek... Tüm yoldaşlarla ilişkisindeki candan davranışları ve doğallığı bizi özellikle etkiliyordu. Lenin'le konuşmak, Almanya'daki mücadelemiz için bize yeni güç ve özgüven kazandırıyor ve durumu ayrıntılı olarak değerlendirdikten sonra pratik faaliyete yönelik olarak nasıl sonuçlar çıkarılabileceğini gösteriyordu."[146]

İtalya Komünist Partisi delegeleriyle konuşmasında, ayrıntılı olarak oradaki parti çalışması hakkında bilgi alıyor, geldikleri kentler, işletmeler ve işçilerin yaşamı hakkında sorular yöneltiyordu. Onlarla, İtalya'da iktidarı ele geçirmiş olan faşizme karşı mücadele yolları hakkında konuşuyordu; bu arada, birlik cep-

144 *İzvestiya*, 20 Nisan 1940, No.91
145 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.418
146 *Unutulmayan Lenin*, Berlin 1960, s.15/16

hesi taktiğinin zekice uygulanması gerektiğini belirtiyor ve kitleleri kazanmak için, İtalyan komünistlerinin faşistler tarafından örgütlenen ve yönetilen sendikalarda da çalışmaları gerektiğini söylüyordu.

Bir zaman sonra, Sendika Enternasyonali (profintern) II. kongresi vesilesiyle, Fransız Confederation generale du Travail yöneticisi G.Monmousseau ve P.Semard ile bir konuşma yapıyordu. Konu, geniş işçi kitlelerinin devrimci sendikalara girmeleri, Komünist Partisinin sendikalarla bağlantılarının güçlenmesi ve Fransa Komünist Partisinin bir kitle partisine dönüştürülmesiydi.

Lenin'in kardeş partilerin temsilcileriyle konuşmalarında ve IV. Komintern kongresinde sunduğu raporda (V.İ.'nin Komünist Enternasyonal kongrelerinde yaptığı son konuşma), enternasyonal komünist hareketin büyüyeceği ve güçleneceği, geleceğin ona ait olacağı düşüncesi hakimdi.

Lenin, 20 Kasım 1922'de başkentin tüm bölge Sovyetlerinin üyelerinin katıldığı Moskova Sovyetinin genel toplantısında bir konuşma yapıyordu. Bu, Lenin'in halk önünde yaptığı son konuşmaydı.

Sovyet ülkesine geriye yönelik olarak bir değerlendirme yaptıktan sonra, Sovyet devletinin dış politikadaki başarısını vurguluyordu: Başka ülkelerle iktisadî ve diplomatik ilişkilerin kurulmasını, içteki durum açısından, YEP'in doğru ve zekice uygulanmasını temel görev olarak görüyordu. Geri çekildikten sonra ileriye yönelik zorlu adımları atmak için, yeniden gruplama, yeniden örgütleme yapmalıyız, diyordu.

Lenin'in konuşması, komünist partilerin gücüne, hak kitlelerinin gücüne sarsılmaz bir inanç içeriyordu. Partinin önünde duran ve olağanüstü zor ve sorumluluk isteyen sosyalizmin yapılanması görevlerini başarıyla çözebileceğine ve çözeceğine yürekten inandığını tekrar tekrar dile getiriyordu. "Doğru yola gitmeliyiz, herşeyi kontrol etmemiz gerekir ki böylelikle kitleler ve tüm halk bizim gittiğimiz yolu denetlesin ve 'Evet, bu eski sistemden daha iyi' desin. Bu, önümüzde duran görev. Ülkenin tüm halkının karşısında küçük bir insan grubu olan partimiz, bu eseri ortaya koydu. Bu çekirdek, herşeyi dönüştürmeyi görev belledi ve herşeyi dönüştürecektir. Bu bir ütopya değildir; bu, insanların uğruna yaşadığı bir şeydir, bunu kanıtladık."[147]

Lenin, "sosyalizmi günlük hayata dahil ettik" diyordu; sosyalist yapılanma sorunları, çok güncel, günlük, pratik sorunlar oldu ve bizim muazzam kazanımımız işte budur. Günümüzün, çağımızın görevi, pratikte, somut olarak sosyalist toplumu yapılandırmaktır. "...ne kadar zor olursa olsun" diyordu konuşmasının sonunda; "eski görevimizle karşılaştırdığımızda, yeni bir görev ve bize büyük zorluklar çıkardı; yarın değil, ama birkaç yıl sonra bu görevi hep birlikte, ne pahasına olursa olsun yerine getireceğiz; böylece, YEP Rusya'sından sosyalist Rusya doğacaktır."[148]

Lenin'in bu çok dikkate değer ve bilgece sözleri, delegeler tarafından, coşkulu ve bitip tükenmeyen alkışlarla karşılandı. Bu alkışlar, tüm Sovyet insanlarının Lenin'e, Komünist Partisine ve onun politikasına duydukları sevgi ve güveni dile getiriyorlardı.

147 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.35, s.428
148 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri* , c.33, s.429

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YAŞAMININ VE FAALİYETLERİNİN SON YILI

Devletin tüm büyük üretim araçları üzerindeki tasarrufu, proletaryanın elindeki devlet iktidarı, bu proletaryanın milyonlarca küçük çiftçi ile ittifakı, bu proletaryanın köylüler karşısında öncü konumunun sağlanması, vd; gerçekte ...mükemmele ulaşmış sosyalist toplumu kurmak için gereken şeyler değil mi bütün bunlar?

V.İ.Lenin

Lenin'in yoğun çalışma nedeniyle, 1922 yılı Kasım ayının ikinci yarısında sağlığı tekrar kötüleşmeye başlıyordu. Doktorlar, çalışma saatlerini daha da azaltıyorlardı. Ama V.İ. her zaman olduğu gibi, yoğun olarak çalışıyor, parti ve devleti yönetiyordu.

Hastalığa Rağmen

SBKP MK'sı, Marksizm-Leninizm Enstitüsü merkez parti arşivinde, V.İ.Lenin'in sekreterinin 21 Kasım 1922-6 Mart 1923 arasındaki zamanı anlatan bir günlüğü bulunmaktadır.[1]

O döneme ilişkin materyallerle birlikte, bu günlük Lenin'in yaşamının son dönemi hakkında doğru bilgi edinmek açısından çok önemlidir. Bu günlük, Lenin'in ciddî ve sürekli kötüleye giden hastalığına karşı nasıl göğüs gerdiğini ve tüm gücünü Partinin davasına, işçi sınıfının davasına harcadığını göstermektedir.

Lenin, 7 Aralık'ta doktorların ısrarı üzerine birkaç gün dinlenmek için Gorki'ye gidiyordu. Orada da en acil sorunlarla ilgilenmeyi sürdürüyordu. Politbüronun gönderdiği karar taslaklarını gözden geçiriyor, okulların ekmek ihtiyacına yönelik karar taslağını, "Genel toplantıya Politbüronun faaliyetlerinin düzenlenmesine ilişkin öneriyi" ve "Halk Komiserleri Konseyinin başkan ve ikinci başkanının çalışma düzenini" dikte ettiriyor ve İtalyan Sosyalist Partisinin lideri C.Lazzari'ye bir mektup yazıyordu. Gorki'de, yaklaşan X. Genel Rusya Sovyet Kongresine yönelik konuşmasının plânını yapıyor; bu plânda, bir dizi sorunu ayrıntılı ele almayı amaçlıyordu. Bu soruları, daha sonra son yazdığı kooperatifçilik, devlet aygıtı vd. konular üzerine makalelerinde işlemiştir.

Lenin, 12 Aralık'ta Moskova'ya geri döndü. Gündüz, Halk Komiserleri Konseyi ve Emek ve Savunma Konseyi başkan yardımcıları Rikov, Kamenev ve Zyurupa ile iki saat süren bir görüşme yapıyor; akşam ise, Djerzinski ve Almanya'daki RSSFC ticarî temcilcisi Sromonyakov ile biraraya geliyordu. O gün, Lenin'in Kremlin'deki odasında çalıştığı son gündü.

13 Aralık sabahı, iki nöbet geçirdi. Doktorlar çağrıldı. V.İ., hastalığının kötüye gitmesinden dolayı keyifsiz ve endişeliydi. Lenin'in "Hastalık Tarihi"nde şu cümleler yer almaktadır: "V.İ.'yi hiçbir toplantıda konuşmamaya ve

1 Bkz. *V.İ.Lenin'in Sekreterinin Günlüğü*, Berlin 1965.

çalışmalarına geçici olarak ara vermeye ikna etmek çok zordu. Sonuçta kabul ettiğini açıklıyor ve daha o gün işlerini bitireceğini söylüyordu." O andan itibaren birkaç gün evde çalışıyordu; çok büyük önem verdiği işlerini sonuçlandırmak için mektuplar dikte ettiriyor, çeşitli emirler veriyor ve yoldaşlarıyla konuşmalar yapıyordu.

Kamenev, Rikov ve Zyurupa'ya yazdığı bir mektupta, başkan yardımcılarının aralarındaki işbölümüne ilişkin düşünceleri kabul etmediğini ifade ediyor ve bu soruna verilecek kararı, çalışmaya tekrar başlayacağı zamana kadar ertelediğini belirtiyordu. V.İ., Rikov'un özel görüşme saatlerini kendi yardımcısının ya da sekreterinin seçeceği ziyaretçilerle sınırlama önerisine itiraz ediyordu. "Sadece Rikov'un pratik çözümünü hiçbir şekilde kabul etmediğimi söylemek istiyorum ve ona tam tersini öneriyorum: Tam özgürlük, sınırlanmamış ve hatta görüşme saatlerini uzatmak."[2]

15 Aralık akşamı, Stalin ve Troçki'yle ilgili birer mektup yazdırıyordu. Stalin'in Sovyet kongresindeki konuşması ve dış ticaret tekeli sorununu genel toplantıya ertelemesi üzerine MK üyelerine bir mektup ve Troçki'ye ise, yaklaşan MK genel toplantısında Lenin'in dış ticaret tekelini korumanın gerekli olduğu yönündeki görüşünü savunmak üzere alacağı tavır üzerine bir mektup. MK üyeleri için yazdığı mektupta, Lenin şöyle diyordu: "İşlerimi nihayet bitirdim ve gönül rahatlığıyla gidebilirim. Benim dış ticaret tekeline ilişkin görüşlerimi savunması için Troçki'yle de uzlaştık. Beni aşırı biçimde rahatsız eden tek bir şey kaldı; o da, Sovyet kongresinde konuşamamak. Salı günü doktorlar beni ziyaret edecek ve en azından küçücük bir şans olup olmadığını öğreneceğiz. Konuşmadan vazgeçmek zorunda olmayı, (kötü bir sözcük kullanmak istemiyorum) hiç hoş bulmuyorum." V.İ., başka konuşmacılar için hazırlıkları durdurmadan, kendisinin de konuşabileceği varsayımıyla hareket edilmesini rica ediyordu.

Ama hastalığının ilerlemesi Lenin'in Sovyet kongresine katılmasını engelliyordu. 16 Aralık gecesi 30 dakika süren bir nöbet geçirdi. Gene de ertesi sabah, doktorlar gelmeden önce, N.K.'ya Halk Komiserleri ve Emek ve Savunma Meclisi başkan yardımcılarının çalışması üzerine bir mektup daha dikte ettiriyordu. Akşam, N.K.Krupskaya sekreterliği arıyor ve V.İ.adına, Stalin'e, Lenin'in Sovyet kongresinde konuşamayacağının bildirilmesini rica ediyordu.

Sonraki günler, sağlık durumu giderek daha da kötüleşiyordu, sağ kolu ve sağ bacağı tutmuyordu. Gündemdeki konularla doğrudan ilgilenemiyordu. Ama çalışmasına fiilen devam ediyor, mektuplar ve yazılar dikte ettiriyor ve XII. Parti Kongresine hazırlanıyordu.

Daha sonraları N.K., Lenin hakkında şunları söylüyordu: "Umutlu, sabırlı ve kendine hakim bir insandı. İyimserdi.", "Genel haliyle gergin bir yoğunluk içinde", "Kendine hakim", "Özeleştiri yapar; özellikle kendine karşı. Ama , kendini parçalamaktan ve kendini yiyip bitiren analizlerden nefret eder", "O, bir mücadeleci", "cesur ve çalışkan" biriydi.

Bu özelliklerini, hastalığı sırasında da koruyordu.

Bedence ağır hasta olmasına rağmen, düşünme yeteneklerinden, olağanüstü iradesinden ve büyük iyimserliğinden hiçbir şey kaybetmemişti. Hastalık,

2 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, (5. Baskı), c.45, s.331

ölüm ve kendi kişiliğinin rolü, vd. düşüncelere dalıp kendini kaybetmiyordu. Sovyet ülkesinin şimdiki zamanı ve geleceği, Rusya'da sosyalizmin yapılanmasının kaderi ve yolları, Parti, Partinin güçlenmesine yönelik önlemler ve enternasyonal devrimci hareket, onun tüm zamanını alıyordu.

Son Yazıları ve Mektupları Politik Vasiyeti

V.İ., hastalığının ne kadar tehlikeli olduğunu biliyor ve doktorlara çoğu zaman, aniden yaşamının sona erebileceğinden söz ediyordu. Bir süre sonra tümüyle hareketsiz kalabileceğini hissettiği için, "olağanüstü önemli" bulduğu düşünce ve görüşleri dile getirdiği bir dizi not dikte ettirmeye karar verdi. V.İ., mektuplarında ve yazılarında, Bolşevik Partinin ve Rusya işçi sınıfının, Sovyet halkının ve enternasyonal proletaryanın büyük kazanımlarından sonuçlar çıkarmak ve sosyalizm davası, emekçilerin emperyalizmin baskısından kurtuluş mücadelesinin perspektiflerini kontrol etmek istiyordu. Bu mektupların ve yazıların son çalışmaları olabileceğini düşünüyor ve onların politik vasiyeti olduğunu belirtiyordu.

23 Aralık'ta, doktorlara belli bir sorun hakkında düşündüğünü ve bundan dolayı uyuyamayacağını söylüyor ve bir mektup dikte ettirmek için beş dakika izin istiyordu. İzni aldıktan sonra, M.A.Volodiçeva'yı yanına istiyor ve şöyle söylüyordu: "Parti kongresi için size bir mektup dikte ettirmek istiyorum. Yazınız!" Dört dakika boyunca dikte ettiriyordu. Bu, "Parti kongresine mektup" çok önemli bir belgeydi. Volodiçeva sekreterlerin günlüğüne şöyle yazıyordu: "Hızlı söylüyordu, ama hasta olduğu her halinden belliydi. Sözlerini bitirdiğinde tarihi sordu; rengimin neden soluk olduğunu, neden kongrede olmadığımı sordu. Kongrede geçirebileceğim zamanı benden aldığından dolayı üzgündü. Başka bir emir vermedi."[3]

Ertesi gün, dikte ettirmeye devam etmek istediğini belirtiyordu; doktorların itirazına karşı , Maria İlyiniçna'nın anlattığı gibi, çok sert bir şekilde "günlüğü" (kendi notlarını yazdığı defteri böyle adlandırıyordu) için ya her gün en azından kısa bir süre verilmesi gerektiğini söylüyordu ya da doktor tedavisinden tümüyle vazgeçecekti. V.İ.'nin tedavisinden sorumlu olan Prof.Förster Lenin'le ilgili olarak şöyle söylüyordu: "Çalışmak, onun yaşamıydı, çalışmamak ise, ölümü demekti."

Stalin, Kamenev ve Buharin'in doktorlarla görüşmesinden sonra, şu karara varıldı: "1.V.İ., her gün 5-10 dakika dikte ettirebilecektir; ama bu, mektup olmamalıdır ve bu notlar hakkında yanıt beklememelidir. Ziyaretçi yasaktır. 2. Düşüncelere ve heyecana kapılarak yorulmaması için ne arkadaşları ne de ailesi, kendisine siyaset hakkında hiçbir şey anlatmayacaktır."

24 Aralık'ta, Lenin, bazı MK üyelerine ilişkin düşünceler içeren "Parti kongresine mektubun" ikinci bölümünü dikte ettiriyordu. V.İ., Volodiçeva'nın sekreterlerin günlüğüne yazdığı gibi,"dün (25.XII.)ve bugün (24.XII.) dikte ettirilenlerin *kesinlikle* gizli olduğunu belirtiyor ve bunu birçok defa tekrarlıyordu.

3 Sözü edilen X. Genel Rusya Sovyet Kongresidir.

Dikte ettirdiği herşeyin özel bir yerde ve özel bir sorumluluk ile saklanması ve *kesinlikle* gizli kalması gerektiğini vurguluyordu. Bir de arkasından bir vasiyetname yazdırıyordu." Volodiçeva'nın 1929'da yazdığı gibi, bu vasiyetnamede, V.İ.'nin isteği üzerine notlarının saklandığı mühürlü zarflar üzerine "yalnızca V.İ.Lenin ve ölümünden sonra N.Konstantinovna'nın açması gerektiğinin yazılmasını" rica ediyordu. Volodiçeva 'Ölümünden sonra' sözlerini ben yazmadım, diyordu.

25 ve 26 Aralık'ta Lenin Volodiçeva ve Fotiyeva'ya "Parti kongresine mektubu" dikte ettirmeye devam ediyordu. 29 Aralık'ta "MK üyelerinin sayısında artış üzerine bölüm" notunu ve 4 Ocak 1923'te (Stalin üzerine) 24 Aralık tarihli mektuba bir ek bölüm dikte ettiriyordu.

27-29 Aralık tarihleri arasında, "Yasa koyucu işlevleri ile devlet plân komisyonunun donanımı üzerine" mektubunu yazdırıyordu. Çok büyük bir ihtimalle Lenin o günlerde daha sonraki çalışmalarının konularını da dikte ettirmiştir:

"1.Tüketim kooperatifleri merkezi birliği ve YEP açısından önemi üzerine

2.Meslekî eğitim idaresi ve genel halk eğitim çalışması arasındaki ilişki üzerine

3.Ulusal sorun ve enternasyonalizm üzerine (Gürcüstan partisindeki son çelişki vesilesiyle)

4.1922'de yayınlanan halk eğitimi istatistiklerine ilişkin yeni kitap"

30 ve 31 Aralık'ta, "Uluslar ya da otonomi hakkı sorunu üzerine" mektubu dikte ettiriyordu.

2 Ocak-9 Şubat arası bir dizi yazı dikte ettiriyordu: "Günlük sayfaları", "Kooperatifçilik", "Devrimimiz üzerine (N.Suçanov'un notları vesilesiyle)", "İşçi ve köylü denetimini yeniden nasıl düzenleyeceğiz? (XII.Parti kongresi için öneri)" ve "Daha az, ama daha iyi". 7 Şubat'ta V.İ, Volodiçeva'ya "daha önce not düştüğü konuları" soruyordu. "Konuları ona okuduktan sonra, onlardan birini hatırlayamadığını belirtiyordu (Meslekî eğitim idaresi ve genel halk eğitim çalışması arasındaki ilişki üzerine)."[4] Ne yazık ki bu konu üzerine yazısını yazamadı.

Yazıları üzerindeki çalışmaları sırasında, V.İ., kooperatifçilik hakkında, bilimsel çalışma organizasyonu, uluslararası ilişkiler, emperyalizm ve başka sorunlara yönelik kaynak talep ediyor, bazı bilgiler istiyordu.

Lenin'in son yazıları ve mektupları gerçek birer büyük kahramanlık örnekleriydi. Çok hasta olmasına, başlangıçta yalnızca 5-10 dakika ve sonraları 30-40 dakikadan fazla dikte yaptırmaması gerekmesine rağmen, çalışmalarına devam ediyordu. Bu, sorun yaratıyordu. V.İ., söylemek istediği herşeyi söyleyebilmek için acele ediyordu. Ayrıca, bir stenograf ile çalışmaya alışkın değildi. Hastalanmadan önce, yazılarını ve mektuplarını genelde kendisi yazıyordu. V.İ., "müsveddenin önünde durmasına, zor durumlarda, 'bocaladığı' yerlerde, durmaya, üzerinde düşünmeye, odada bir aşağı bir yukarı dolaşmaya, hatta gezintiye çıkmaya alışkın olduğunu; şimdi de eline kurşun kalemi alıp yazmayı ya da düzetmeleri kendi yapmayı istediğini" söylüyordu.[5] Dikte ettirmek, daha fazla enerji

4 *V.İ.Lenin'in Sekreterinin Günlüğü*, s.77
5 *V.İ.Lenin'in Sekreterinin Günlüğü*, s.77

istiyordu ve dikte sırasında hiçbir dakikayı boşa geçirmemek için en son yazılan üzerinde düşünmeyi gerektiriyordu. Ama inatçılığıyla bu zorlukları da aştı. "Dikte yaptırırken de, her zaman olduğu gibi mükemmel: Hiç durmadan; çok ender doğru sözcüğü arayarak, dikte ettirmiyor konuşuyordu sanki ve sözlerine mimiklerini ekliyordu" diyordu Volodiçeva 2 Şubat'taki günlükte.

Güçlü iradesi, sorumluk bilinci, vatanın geleceği ve Sovyet ülkesinin gelişmesine yönelik kaygıları, hastalığın verdiği acıları yenmesini sağlayan ve insan olarak kapasitesinin dışına taşan bir güç veriyordu; bu güçle, yalnızca bir buçuk ayda, ağır hasta olmasına rağmen, bir dizi muhteşem çalışma ortaya koyuyordu. Tüm çalışmaları gibi, yazıları ve mektupları da, sıradışı bir düşünce derinliği, somutluk, güçlü bir mantık içeriyor, gerçekliği çok yakından tanıdığını, çok önemli soruları ortaya attığını gösteriyordu. Kendisi de bu mektup ve yazılarından memnundu. Lenin'in "Hastalık Tarihinde" örneğin şu cümleler yer almaktadır: 31 Aralık'ta dikte ettirdiği mektubu ("Uluslar ya da 'otonomi' hakkı sorunu üzerine" bir kez okuduktan sonra, "yazısından memnun olduğunu belirtti." Ya da 9 Şubat'ta "daha az, ama daha iyi" yazısını okuduktan sonra, Volodiçeva'ya şöyle diyordu: "Bence, oldukça iyi". Volodiçeva, "bu yazısının bu bölümünden çok memnun olduğu izlenimini edindim" diyordu.[6]

Son mektupları ve yazıları, değeri tartışılmaz öneme sahiptirler. Organik biçimde birbirleriyle bağlantılı olarak, esasında bütünsel bir çalışma oluşturmaktadırlar; önceki yapıtlarında ve konuşmalarında vardığı sonuçlar ve ortaya attığı tezler, burada geliştirilmiş; SSCB'de sosyalizmin yapılanmasına ilişkin muazzam plânını tamamlamış ve dünya kurtuluş hareketinin genel perspektifleri ışığında, Rusya'da sosyalist dönüşüm programını genelleştirerek ortaya koymuştur. Son talimatları, dahiyane öngörülerinin gücünü göstermektedir. Bunlar, bir baba tavrıyla ülkenin emekçi kitlelerinin çıkarları ve ihtiyaçlarına ve tüm dünyanın sıradan insanlarının mutlu yaşamasının sağlanmasına yönelik olarak duyduğu kaygıları içermektedir.

SSCB'de Sosyalizm Zafere Ulaşacaktır

Lenin'in dikkatini yönelttiği temel sorun, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin geleceği sorunuydu. "Devrimimiz üzerine" başlıklı yazısında, her zaman olduğu gibi, Rusya'da sosyalist devrimin nesnel koşullarının mevcut olmadığını, ne sosyalizmi mümkün kılacak üretici güçlerin geliştiği bir yüksek seviyeye, ne de böyle bir kültür seviyesine ulaşılmadığını, Bolşeviklerin tarihsel gelişim yasalarına karşı sosyalist devrimi gerçekleştirmediklerini, vd iddia eden II. Enternasyonal'in ve Menşeviklerin dogmatizmini ve dargörüşlülüğünü ortaya koyuyordu.

Bu türden düşünceleri, Marksizmden tam bir kopuş olarak, onu anlamamak olarak görüyor ve tutarsız olduğunu göstermeyi gerekli görüyordu.

Lenin'in tüm siyasî faaliyeti, Menşeviklere ve II. Enternasyonal'in oportünist liderlerine karşı tavizsiz bir mücadele içinde geçiyordu. Şimdi, son yazılarında bu mücadeleye ilişkin belli sonuçlar çıkarıyor, hayat ve pratiğin, Bolşevik

6 Aynı kitap, s. 73/74

Partinin çizgisinin doğruluğunu kanıtladığını ve sağ sosyalistlerin oportünist, yaşamdan kopuk dogmalarını çürüttüğünü gösteriyordu.

Sağ sosyalistler kendilerini Marksist olarak adlandırmalarına rağmen, Lenin, onların Marksizminde asıl önemli olanı, devrimci diyalektiği kavramadıklarını vurguluyordu. Burjuvaziden kopmaktan korkan hain reformistler, ileriye gitmek için tek bir yol biliyorlardı; bu da Batı Avrupa'nın gittiği yoldu. Dünya tarihinin gelişiminin genel yasalarında, bu gelişmenin biçimi ya da sırası açısından kendine has özellikleri olduğunu gösteren münferit aşamaların hiçbir şekilde sona ermediği hatta şart oldukları düşüncesi onlara yabancıydı.

Rusya da kendine has özellikler taşıyordu ; I.Dünya Savaşı sırasında devrimci durumun oluştuğu ve kapitalist ülkelerle karşılaştırıldığında, teknolojik ve ekonomik açıdan geride bulunulmasına rağmen sosyalist devrimin zaferi için koşulların oluştuğu bir ülke. Ortaya çıkan durum Bolşeviklere, Marx'ın bir zamanlar sözünü ettiği işçi hareketi ile "köylü savaşını" birleştirebilme fırsatı veriyordu. Halk düşmanı emperyalist politikası ile burjuvazi, halkı ve ülkeyi felâketin eşiğine getirmişti ve işçi ve köylüler için tek çıkış yolu, sosyalist devrimdi; iktidarın proletaryanın eline geçmesiydi. Bu emekçi kitlelerin gücünü on katına çıkarıyor, savaştan sorumlulara karşı nefretini artırıyor ve devrimci bir coşku yaratıyordu. Rusya işçi sınıfının başında, tarihsel anın taleplerini kavrayan ve kitleleri ne yöne götürmesi gerektiğini bilen, mücadelede çelik gibi sertleşmiş ve deneyimli Bolşevik Parti vardı. Tüm bunlar, Rusya emekçi kitlelerine, "uygarlığın temel koşullarını yaratmak için tüm diğer Batı Avrupa devletlerindekinden farklı olan başka bir geçiş fırsatı" sağlıyordu.[7]

V.İ.'nin söylediği gibi, sosyal koşullarında büyük çeşitlilik içeren Doğu ülkelerinde devrimler farklı olacaktı; emekçilerin kurtuluş hareketi tarihine Rusya devriminden farklı olan, kendine has çok daha başka özellikler katacaklardı.

Lenin, kültürel açıdan gelişmemiş ve ekonomik açıdan geri kalmış bir ülkede, sosyalist bir toplumsal dönüşümün mantık dışı olduğunu öne süren burjuva-Menşevik tezi reddediyordu. II. Enternasyonal'in "kuramcılarının" ısrarcılığı ve darkafalılığı ile alay ediyor ve şöyle yazıyordu:

"Sosyalizm için belli bir kültür seviyesi gerekiyorsa (bu belli 'kültür seviyesinin' ne olduğunu kimse söyleyemese de; zira her Batı Avrupa devletinde farklı), o halde neden devrimci yoldan bu belli düzeye ulaşmak için gerekli koşulları yaratmaya başlamıyoruz; ardından da işçi ve köylü iktidarı ve Sovyet düzeni zemininde ilerlemeye ve diğer halkları yakalamaya çalışmıyoruz....sosyalizme doğru ilerleme hareketine başlamak için büyük toprak sahiplerinin ve Rus kapitalistlerinin kovulması demek olan uygarlığın bu koşullarını neden önce kendimizde yaratamadık? Normal tarihsel sırada bu türden değişikliklerin geçersiz ya da imkânsız olduğunu hangi kitaplardan okudunuz.?"[8]

Lenin'in Rusya'da sosyalizmin zafere erişmesinin imkânsız olduğu iddialarına karşı eleştirisi, yalnızca Batı Avrupalı reformistlere ve Menşeviklere değil; aynı zamanda Parti içindeki dargörüşlülere ve oportünistlere de yönelikti. Özellikle de 1922 yılında, Troçki, sosyalizmin tek bir ülkede, "ulusal çerçevede" oluşturulamayacağını, Rusya işçi sınıfının iktidarı ele geçirdikten sonra,

7 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.464
8 Aynı kitap, s.464/465, 466

köylülerle kaçınılmaz olarak düşmanca çatışmalara gireceğini, sosyalist ekonominin yaratılmasının, ancak proletaryanın Avrupa'nın en önemli ülkelerinde zafer kazanmasından sonra mümkün olabileceğini yazıyordu.

Lenin son yazılarında, bu sömürgeci tavırların, esasında Troçkistlerin Menşevik değerlendirmelerinin gerçek yüzünü ortaya koyuyordu. "kooperatifçilik üzerine" başlıklı yazısında, Rusya'da "mükemmel bir sosyalist toplum kurmak için gerekli olan herşeyin" var olduğunun özellikle bir kez daha altını çiziyordu: proleter devlet, Sovyet iktidarının elindeki büyük üretim araçları, işçi sınıfının köylülerle ittifakı ve bu ittifakta işçi sınıfının öncülüğü. "Bu henüz sosyalist toplumun kurulması demek değildir, ama kurulması için gerekli ve yeterli olan herşeydir."[9]

Lenin'in bu dahiyane tezi, tarih açısından çok büyük bir önem taşıyordu. Sovyet ülkesi yeni toplumun yapılanması için sadece adımlar attığı ve ülkenin sosyalizme doğru gelişmesinin henüz çoklarınca yeterince anlaşılmadığı o zamanlarda, Lenin Partiye ve halka geniş ufuklar çiziyor ve zafere giden doğru yolu gösteriyordu.

Lenin, SSCB'de sosyalizmin yapılanması sürecinde olağandışı zorlukların yaşandığını belirtiyordu. Emperyalist güçler saldırılar düzenliyor ve Sovyet Cumhuriyetini ablukaya alıyorlar ve ekonomik alanda geriye dönmesi için ellerinden gelen herşeyi yapıyorlardı; Rusya'daki içsavaşı, ülkeyi batağa sürüklemek, Sovyet rejimini yıkamasalar da, her durumda sosyalizme doğru gelişimini zorlaştırmak için kullanıyorlardı.

"Sonuçta bu hedeflerinin yarısını gerçekleştiriyorlardı. Yeni, devrimle yaratılan rejimi yıkamadılar, ama hemen ileriye doğru adım atma fırsatını elinden aldılar; bu adım, sosyalistlerin öngörülerinin haklılığını gösterecek; sosyalistlere muazzam bir hızla üretim güçlerini geliştirmelerini sağlayacaktı, sosyalizme yönelik tüm fırsatları kullanabileceklerdi ve sosyalizmin dünyanın gözü önünde içinde muazzam bir güç barındırdığını ve insanlığın şimdi yeni muhteşem perspektifler sunan yeni bir gelişme aşamasına girdiğini göstereceklerdi."[10]

Aynı zamanda, Sovyet halkının sosyalizmi daha uzun süre kapitalist ortamın koşullarında yapılandırması gerektiği ortaya çıkıyordu. Bunun kanıtı, Batıdaki devrimci dalganın hafiflemesiydi. Doğu ülkeleri açısından ise; bu ülkeler, gerçi emperyalizme karşı mücadeleye başlamışlardı, ama henüz zayıftılar; yeryüzü halklarının devasa çoğunluğunu oluşturan bu geri kalmış ülkelerin "uygarlaşması" için zaman gerekiyordu. "Bu çoğunluk, mücadele için bizzat kapitalizm aracılığıyla eğitildi ve yetiştirildi."

Bu koşullarda, Komünist Partisinin ve Sovyet iktidarının politikası; Sovyet Cumhuriyetinin varlığını güvence altına almak, barışı olabildiğince uzun süre korumak ve ülkede sosyalist dönüşümü gerçekleştirmek için emperyalistleri engellemek ve baskı altında tutmak olmalıydı. Bunun için, proletarya iktidarını güçlendirmek, işçi sınıfının köylülerle ittifakını sürdürmek, Rusya'yı gelişmiş bir sanayi ülkesi seviyesine çıkarmak, köylüleri toplumsal büyük üretime yöneltmek, halkın maddi refahını ve kültürel seviyesini sürekli yükseltmek, devlet aygıtını iyileştirmek, Partinin bütünlüğünü korumak ve doğru, esnek bir dış po-

9 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.454
10 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.486

litika yürütmek gerekiyordu. Bu, "çalışmalarımızın, politikamızın, taktiğimizin, stratejimizin çerçevesini çizen genel plândı."[11]

Lenin, Sovyet ülkesinin, tüm insanlığın yaşam koşullarının sosyalizme dönüşümü için altyapı oluşturması gerektirdiği ve öyle olacağı düşüncesindeydi. Rusya proletaryasının köylülerle birlikte sosyalizmi yapılandırmasının, tüm ilerlemiş insanlık için heyecan verici bir örnek ve model olacağına kesin olarak inandığını dile getiriyordu.

Sosyalist Yapılanmanın Temel Görevleri

Lenin'in son yazılarında ve mektuplarında, sosyalizmin yapılanması sorunu, Marksist-Leninist öğreti aracılığıyla ayrıntılı olarak işleniyordu. V.İ., bu çalışmalarıyla bize sosyalist toplumun kurulmasına, komünizme geçiş yollarına ilişkin çok iyi hazırlanmış bir plân bırakmıştır.

Lenin, sosyalizmin maddi zemininin yapılanmasına ilişkin sorunları ayrıntılı olarak işliyor ve bilimsel olarak ekonomi yönetiminin esaslarını formüle ediyordu. V.İ.'nin son mektuplarından biri olan "yasa koyucu işlevleri ile devlet plânlama komisyonunun donanımı üzerine" başlıklı mektubu, plânlı ekonominin sorunlarına ayrılmıştır; bu mektup, Lenin'in sosyalizmin ve komünizmin yapılanmasına ilişkin ekonomik sorunlara ne kadar büyük önem verdiğini bir kez daha göstermektedir. Lenin mektupta, ekonominin boyutlarının genişlemesinin, bilim ve teknolojinin hızla gelişmesinin, plânlamanın rolünün ve bilimsel düzeyinin artırılması ve sürekli mükemmelleştirilmesini gerektirdiğinden hareket etmektedir.

Lenin, plânlama organlarının, Parti ve devletin ekonomi politikasında çok önemli bir rolü olduğunu düşündüğünden, devlet plânlama komisyonunun yeniden düzenlenmesinin yollarını gösteriyordu. Devlet plânlama komisyonunun, bilimsel plân ekonomisi merkezi olmakla görevlendirildiğine işaret ediyordu; bu kurum, ekonomi plânlamasının temel sorunları üzerinde çalışacaktı. Devlet plânlama komisyonu, Lenin'in söylediği gibi, "uzmanlardan, danışmanlardan, bilim ve teknoloji temsilcilerinden oluşan bir heyet" olmalı ve "doğru kararlar verebilmek için gerekli koşulları yerine getirmeli...devlet plânlama komisyonunun yetkilerini genişletmek, otoritesini artırmak, faaliyetlerini, ekonomik ve sosyalist yapılanma plânını fiilen gerçekleştirme yönünde bir adım atmalı" diyordu.[12]

Son yazılarında, sosyalizmin yapılanmasında ülkenin sanayileşmesinin, ağır sanayinin gelişmesine öncelik verilmesinin çok önemli olduğuna işaret ediyordu. İşçi sınıfının, kent ve köydeki emekçilerin refahını sağlayarak, köylülerle sıkı bir ittifaka girerek büyük sanayiyi kurması gerekir, yoksa Troçkistlerin önerdiği gibi, küçük meta üreticilerini "sömürgeleştirerek" ve batırarak değil. "İşçi sınıfı köylülere liderlik ettiğinde, devlet ekonomisinde tutumlu davranmanın en önemli, en ağır bedeline rağmen, bu türden küçük tasarrufların otomatik büyük sanayinin gelişmesi, elektrik kullanımının yaygın hale getirilmesi,

11 Aynı kitap, s.489
12 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.36, s.583, 586

elektrik üretimi, Volkov enerji santrali inşaatının bitirilmesinde, vd. faydası olacaktır.

İşte bu bizim umudumuz; umudumuz yalnızca budur."[13]

Lenin'in sosyalizmin yapılanma plânının çok önemli bir ögesi, tarım ekonomisinin dönüştürülmesiydi. Lenin'e göre, küçük üreticilerin az ya da çok kalabalık bir sınıfı oluşturduğu bir ülkede, köyün sosyalist tarzda dönüştürülmesi, iki sosyalist işletme biçiminin yaratılmasını gerektiriyordu: Devlet Sovyet ekonomileri ve kolektif köylü ekonomileri. Lenin'in, işçi sınıfı aracılığıyla siyasî iktidarın ele geçirilmesinin ardından proletarya devriminin önünde duran en önemli görevin izleyeceği yolu somut olarak çizmiş olması, büyük bir başarıdır: Hem küçük meta sahibi hem de bizzat emekçi olan milyonlarca köylünün, sosyalist yapılanmaya, münferit ekonomilerden kolektif büyük üretime geçişte rol oynamaları. Lenin, böyle bir yolun, köy ekonomilerinin kooperatifler şeklinde bir araya gelmesi olduğunu söylüyordu.

XI. Parti kongresinin öncesinde, Lenin, "kooperatifler şeklinde *pratikte* biraraya gelme *deneyimlerinin*" incelenmesi, genelleştirilmesi, nasıl yardımda bulunulacağının incelenmesi gerektiğini vurguluyordu. Bunu, "Kooperatçilik üzerine" yazısında yapıyordu. Lenin, *kooperatifçiliğin gelişmesine ve Sovyet Rusya'da ilk köy ekonomilerinin kurulmasına yönelik deneyimlerin genelleştirilmesi temelinde, tarım ekonomisinin sosyalist zeminde dönüştürülmesine ilişkin kooperatif plânı üzerinde çalışıyordu.*

Pratikten sorumlu çoğu Parti üyesi, o zamanlar sosyalist yapılanmada kooperatiflerin rolünü anlamıyor ve önemsemiyorlardı. Ama Troçkistler ve diğer oportünist unsurlar, kooperatifçiliği, köylüleri sosyalizm yoluna çekmek için temel bir araç olarak kullanmayı kesinlikle reddediyorlardı. Lenin bu türden düşüncelere karşı çıkıyor ve sosyalist toplumun yapılanması için kooperatiflerin muazzam, devasa önemini anlatıyordu. Ekonomide kumandanın proleter devletin elinde olduğu işçi sınıfı diktatörlüğü koşullarında, kooperatiflerin sosyalist işletmelerden farklı olmadığını yazıyordu. Öncü rolü, genel halk mülkiyetine, toplumsallaşmış üretimde en yüksek düzey olan sosyalist mülkiyetin mükemmel biçimi diye adlandırdığı devlet-kamu mülkiyetine biçiyordu. Aynı zamanda, kooperatifsel mülkiyet biçiminin, bir sosyalist mülkiyet biçim olduğunu ve genel halk mülkiyetiyle, devlet mülkiyetiyle birlikte sosyalist toplumun ekonomik temelini oluşturduğunu vurguluyordu.

Köylü ana kitlelerini sosyalizme götüren tek doğru yol, neden özellikle de kooperatifler şeklinde biraraya gelmekten geçer? Birincisi, kooperatifsel örgütlenme, bu özel çıkarın devlet tarafından kontrol edilmesi ve toplumun çıkarına tâbi olması koşuluyla köylülerin kişisel çıkarlarının toplumsal çıkarlarla birleşme olanağını sunar. İkincisi, farklı kooperatifsel örgüt biçimlerinin uygulanması -önce, satış ve ihtiyaçları giderme, sonra, üretim alanında- kolektivizmin temel unsurlarının yavaş yavaş köylü ekonomisine girmesini sağlar. Bu nedenle, kooperatifsel biraraya gelme, yeni durumlara, kolektif üretime geçiş yoludur; bu, köylüler için özellikle "*kolay, basit ve yapılabilirdir.*" Ve esas olan budur, zira sosyalizm, "*her* küçük çiftçinin bu yapılanmaya katılımını sağlayacak" şekilde olmalıdır.[14]

13 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, sc.33, s.489
14 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.454

"Tam bir kooperatifsel örgütlenme için, her iki ayağımızla da sosyalist zeminde duruyoruz."[15] Bu görevin yerine getirilmesi için bütün bir tarihsel çağa, iki on yıl boyunca sürecek bir döneme ihtiyaç vardı; zira köylülerin ana kitlesi için kooperatifsel örgütlenme için zorunlu olarak maddi-teknik temelin yaratılması ve köylülerin kültür seviyesinin üst seviyelere yükseltilmesi gerekiyordu.

Lenin Parti ve Sovyet devletinin kooperatifçiliğin gelişmesindeki görevlerini tanımlıyor ve köylü ekonomilerinden toplumsal büyük üretime geçişin kendiliğinden olmayacağını vurguluyordu. Bu geçiş, kooperatifçilik için proleter devletin, devletin velayetinin köy üzerinde yönlendirici bir nüfuz oluşturup en büyük yardımı sağlayarak ve işçi sınıfının köyde sosyalist dönüşüme aktif ve doğrudan katılımı koşuluyla ancak gerçekleştirilebilirdi.

Lenin'in kooperatif plânı, Marksizmin gelişmesinde, Lenin'in SSCB'de sosyalizmin zaferi, komünizmin yapılanması öğretisinin gelişmesinde önemli bir adımdı. Bu, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin tarım ekonomisinde sosyalist dönüşüm mücadelesinin somut programı oldu. Lenin'in kooperatif plânı, sosyalist zeminde tarım ekonomisinde sosyalist dönüşüm için tek doğru yol olarak enternasyonal açıdan büyük önem taşımaktadır. Bunu, komünist ve işçi partilerinin Lenin'in kooperatif plânının ilkelerini kendi ülkelerinin somut koşullarına uyarlayan ve tarım ekonomisinde sosyalist dönüşümü başarıyla gerçekleştiren halk demokrasisi ülkelerinin deneyimleri kanıtlamaktadır.

Partimiz ve MK, Lenin'in kooperatif plânını geliştirmiş ve sosyalizmden komünizme geçiş döneminde tarımda gelişme yolları ve ülkedeki komünist toplumsal koşulların oluşturulması sorununu tüm yönleriyle ele almış ve üzerinde çalışmıştır.

Lenin'in son yazılarında, sosyalist yapılanmanın en önemli görevlerinden bir olan kültür devriminin gerçekleştirilmesi; tüm halkın okur yazar olması, halka bağlı bir aydın kadrosunun oluşturulması ve bilimin geliştirilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir. "Bu kültür devrimi, bizim tam bir sosyalist ülke olmamız için yeterlidir."[16] "Günlük sayfaları" başlıklı yazısında, Rusya halk kitleleri çok yüksek oranda gerçek kültüre ilgi duyduğundan ve Sovyet iktidarının kültürel yapılanmanın sorunlarını temelden ve tutarlı biçimde yöneltip çözebileceğinden, bu alandaki görevlerin de aynı şekilde başarıyla yerine getirileceğine inandığını dile getiriyordu.

Lenin, köyde kültür çalışmasının taşıdığı özel öneme dikkat çekiyor ve burada yalnızca aydınların değil, işçi sınıfının da büyük bir rol oynayabileceğini yazıyordu.

İşçi Sınıfının Köylülerle İttifakı Halkların Kardeşliği

Sovyet Cumhuriyetindeki sosyalist düzen, Lenin'e göre, iki sınıfın işbirliği üzerine kuruluydu: İşçiler ve köylüler.

15 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.460/461
16 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.461

Partinin temel görevi, işçi sınıfının köylüler karşısında öncü rolünü kaybetmemesi; köylülerin işçilere olan güvenini korumasıydı. Zira, "cumhuriyetimizin kaderi en son noktada, köylü kitlesinin işçi sınıfını izleyip izlemeyeceğine bağlıdır; yani onunla ittifaka sadık kalacaklar mı yoksa 'YEP adamlarının' yani yeni burjuvazinin, işçilerden ayırmasına, onlardan koparmalarına izin mi verecekler? Lenin, "sosyal düzenimiz bu türden bir bölünmeyi gerektirecek vesilelere fırsat vermeyecektir." diyordu ve Partinin, doğru bir politika yürütmesi halinde, işçi sınıfı ve köylüler arasında sıkı bir ittifak gerçekleştireceği düşüncesindeydi.

Kent ve köy ilişkisinde, Lenin "tüm devrim için önemli olan" temel bir politik sorun görüyordu. Kapitalizmde kent köye, politik, ekonomik, ahlaki, fiziksel vd. açıdan yozlaştıran şeyleri verir; proletarya diktatörlüğünde ise, kent köye bunun tam tersini verir. Köyde, ileri bir teknoloji ve emekçi köylü kitlelerinin maddi konumunun temelden iyileştirilmesini sağlar; ona aktif toplumsal ve politik yaşamın kapılarını açar ve ileri kültürün aydınlığını getirir. Bilinç, plânlılık ve sistematik çalışmaya dahil edilerek tüm bunlar güçlendirilebilir ve geliştirilebilir ve öyle de olması gerekir. Lenin, kent işçileri ve köyün emekçileri arasında sağlam bir ilişki ve dostluk oluşturulmasını, en acil görevlerden biri olarak görüyordu; bu bizim görevimiz, diyordu ve bunun iktidardaki işçi sınıfının temel görevlerinden biri olduğunu vurguluyordu. Dikkati, kentin köy üzerinde, işçilerin köylüler üzerinde velâyetinin örgütlenmesine, kentli ve köylü Parti hücrelerinin bağlantısına yöneltiyordu.[17]

Lenin, SSCB halkları arasında doğru ilişkiler kurulmasını çok önemli görüyordu. Bu sorunu, 30-31 Aralık 1922'de dikte ettirdiği "Uluslar ya da 'otonomi hakkı' sorunu üzerine" başlıklı mektubunda ele alıyordu. Mektubunda, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetlerinin kurulması vesilesiyle Partinin önünde duran yeni görevleri ele alıyordu.

Federe devletin pratikte nasıl gerçekleştirilebileceği ve burada proletarya enternasyonalizminin ilkelerine ne kadar bağlı kalınabileceği konularında endişe taşıyordu. Bu nedenle, dikkati tekrar "otonomi hakkı" düşüncesinin zararlı olabileceğine ve Stalin'in SSCB'nin kuruluş hazırlıklarında yaptığı ağır hataya yöneltmeyi önemli görüyordu.

SSCB'nin güçlendirilmesini en önemli görev olarak görüyordu. "*Birincisi*, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin var olması ve güçlenmesi gerektiğini; bununla ilgili hiçbir kuşkunun olmadığını" yazıyordu.[18] Cumhuriyetler Birliği, herşeyden önce, Batının emperyalistlerinin saldırılarına karşı sosyalizmin kazanımlarını savunması için gerekliydi. Aynı zamanda, tüm dünya kurtuluş hareketi için de gerekliydi.

İkincisi, Lenin, Sovyet Cumhuriyetlerinin birleşmesi fikrinin bürokratik deformasyonunun geçersiz olduğuna işaret ediyor ve aşırı bir merkeziyetçilik tehlikesine karşı uyarıyor ve SSCB halklarının biraraya gelmesi ve kardeşçe dostluğunun önkoşulu olarak, her cumhuriyetin hükümranlık hakkının güçlenmesi gerektiğini vurguluyordu. Bu bağlamda, II. Sovyet kongresinde bir dizi cumhuriyetçi Halk Komiserinin tam özerkliğinin yeniden oluşturulması ihtimalini daha baştan yok etmek gerekmiyordu. "Halk Komiserliklerinin alt bölümlere ayrılmasının ve Moskova ve diğer merkezlerle çalışmalarında koordinasyon eksikliğinin

17 Bkz. V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.450, 451, 452
18 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.36, s.594

Partinin otoritesinde, bu otoriteden oldukça temkinli ve nesnel olarak yararlanıldığında, yeterince düzeltilebileceğini dikkate almak gerekir" diyordu.[19]

Lenin, ulusların eşitliğini yalnızca hukuksal, biçimsel değil, aynı zamanda fiilen sağlamak gerektiğinin özellikle altını çiziyordu. Önceden başka halkları baskı altında tutmuş olan büyük ulus karşısında, enternasyonalizm, yalnızca ulusların biçimsel eşitliğini dikkate almak değil, önceden ezilen ve küçük halklara çıkar gözetmeden yardım etmek, ekonomik ve kültürel gelişme düzeylerini yukarı çekerek büyük ulusla gerçek eşitliğini sağlamak olmalıdır. Uluslar arasındaki ilişkilerin, tam eşitlik, samimiyet, karşılıklı saygı, dostluk, kardeşçe işbirliği ve karşılık yardıma dayanması gerekir.

V.İ., milliyetçiliğe karşı ve öncelikle de, o zamanlar temel tehlike olarak gördüğü büyük güç şovenizmine karşı mücadele ile bağlantılı olan görevlere mektubunda büyük önem veriyordu.

Proletarya enternasyonalizminin ilkelerinden saparak, hem büyük güç şovenizmi yönüne, hem de yerel milliyetçilik yönüne geri dönüşü, Lenin sürekli reddetmiştir.

Daha 1919'da Rusya komünistlerinin "en büyük çabayı göstererek içlerindeki büyük Rus milliyetçiliğinin en küçük dışavurumlarını izlemeleri" gerektiğini yazmıştı. Esasen komünizme ihanet olan bu dışavurumların en büyük zararı verdiklerini, çünkü Rus komünistlerini başka ulusların komünistlerinden kopardıklarını ve bunun, sınıf düşmanlarına yaradığını söylüyordu. Aynı zamanda, yerel milliyetçilik, millî egoizm, ulusal yalıtım propagandası ve Rus olmayan halkların Rus halkıyla sıkı ittifakını ve dostluğunu bozma ve zayıflatma eğilimi tehlikesini dile getiriyordu. "Zira farklı ülkelerin küçükburjuva 'sosyalistlerinin' - tüm Polonyalı, Letonyalı ve Litvanyalı sözde sosyalistlerin, Gürcü Menşeviklerin, sosyal devrimcilerin ve diğerlerinin-, devrimci işçilere karşı 'kendi' ulusal burjuvazisi ile ittifak politikasını kandırıp gizlice sokmak gibi tek bir hedefle nasıl kendilerini proletaryanın yanında gösterdiklerini, hayat bize yüz defa gösterdi."[20]

Lenin, farklı ulusların komünistleri arasındaki karşılıklı güvenin öneminden söz ediyor ve bunun için en iyi aracın, proletarya diktatörlüğünün savunulması; sosyalizmin ve komünizmin yapılanması için ortak, cesur bir çalışma olduğunu söylüyordu. Ulusal soruna ilişkin görüş farklılıklarında büyük Rus komünistlerinin hoşgörülü olması, diğer ulusların komünistlerinin ise, komünizmin temel sorunlarına yönelik doğru bir tavır almaları, Rus olmayan halklarla Rus halkı arasında sıkı bir ittifak için mücadele etmeleri ve yerel milliyetçiliğe karşı mücadele etmeleri gerekiyordu.

RKP(B) X. Parti kongresi, Lenin yönetiminde hazırlanan "Partinin ulusal soruna ilişkin sıradaki görevleri üzerine" kararında, hem büyük güç şovenizmi yönüne, hem de yerel burjuva milliyetçiliği yönüne sapmayı kesinlikle reddediyor ve özellikle büyük güç şovenizminin tehlikesine ve vereceği zarara dikkati çekiyordu. Ulusal dalgalanmaların ve öncelikle de büyük güç şovenizmi yönüne dalgalanmaların tasfiyesi, kararda, "Partinin çevre bölgelerdeki temel görevlerinden biri" olarak geçiyordu. "Uluslar ya da 'otonomi hakkı' sorunu üzerine"

19 Aynı kitap, s.596
20 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.285

mektubunda, Lenin, özellikle SSCB'nin kurulması açısından dikkati tekrar, büyük güç şovenizmi tehlikesine ve ona doğru sapmaya yöneltiyordu.

V.İ.Lenin, Ordjonikidze, Stalin ve Djerzinski'nin "Gürcüstan sorunu" adı verilen çelişkideki -Ordjonikidze tarafından yönetilen Yukarı Kafkasya RKP(B) Bölge Komitesi ve Gürcüstan Komünist Partisi Mdivani grubu arasındaki çelişki- tavırlarını sert bir eleştiriye tâbi tutuyordu.

Yukarı Kafkasya Bölge Komitesi, ve daha önceden RKP(B) MK Kafkasya bürosu, Yukarı Kafkasya Cumhuriyetlerinin biraraya gelmesine çalışarak ve Yukarı Kafkasya Cumhuriyetlerinin ekonomik ve politik birleşmesini fiilen frenleyen, esasında Gürcüstan'ın ayrı tutulmasının sürdürülmesini hedefleyen ve böylece burjuva milliyetçiliğine, Gürcüstan Bolşeviklerine fırsat veren Mdivani'nin temelde yanlış olan tavrına karşı çıkarak ilkesel olarak doğru bir çizgi yürütmüşlerdi. Gürcüstan komünistleri, kendi parti kongrelerinde, parti konferanslarında ve aktif parti üyelerinin toplantılarında Mdivani'nin ve taraftarlarının bu tavrını haklı olarak milliyetçiliğe sapma olarak tanımlıyorlardı.

Lenin, bu ilkesel açıdan doğru olmayan Mdivani'nin ve taraftarlarının görüşlerini eleştiriyordu. Mdivani'nin grubunun karşısındaki güç olarak, Kasım 1921'de yazdığı MK politbüronun karar taslağında Yukarı Kafkasya Federasyonunun kurulması sorununa ilişkin olarak şöyle yazıyordu: Yukarı Kafkasya Cumhuriyetleri Federasyonu, ilkesel olarak mutlak doğru ve mutlaka gerçekleştirilecek bir görev olarak görülmeli."[21] Mdivani'nin taraftarları RKP(B) MK'sının Ekim genel toplantısından sonra da, Gürcüstan'ın Yukarı Kafkasya Federasyonu üzerinden değil, doğrudan SSCB'ye girmesinde ısrar ettiklerinde, Lenin Yukarı Kafkasya Bölge Komitesine gönderdiği telgrafta S.M.Kirov ve M.D.Oraçelaşvili'ye Mdivani taraftarlarının tavrından hoşnut olmadığını dile getiriyor ve onların "Ordjonikidze'ye kızgınlıklarını" eleştiriyordu. "Tüm görüş ayrılıklarının, benim dolaylı ve *Mdivani'nin* doğrudan katılımında *MK* genel toplantısının kararları ile nihaî olarak açıklığa kavuştuğunu sanmıştım."[22]

Aynı zamanda, G.K. Ordjonikidze ciddî hatalar yapıyordu. Gürcüstan'da ulusal parti politikasının yürütülmesinde yeterince esneklik ve dikkat göstermiyor, bazı önlemlerin uygulanmasında konuyu idare etmeye ve aceleye izin veriyor ve Gürcüstan Komünist Partisinin düşüncelerini ve haklarını her zaman hesaba katmıyordu. Mdivani ile ilişkilerinde de gereken tevazuyu göstermiyordu. Hatta kendisine hakaret eden bu grubun bir taraftarına saldırıyordu.

Lenin, "Uluslar ya da 'otonomi hakkı' sorunu üzerine" başlıklı mektubunda, Ordjonikidze'nin davranışını ve Stalin ve Gürcüstan Komünist Partisindeki durumu araştırması gereken RKP(B) MK komisyonunu yöneten Djerzinski'nin bu konuya ilişkin uzlaşmacı tavrını sert bir dille eleştiriyordu. Lenin, RKP(B) MK'sının ve Yukarı Kafkasya'daki merkezi Sovyet iktidarının temsilcisi olan Ordjonikidze'nin, "provokasyon ya da hakareti neden göstererek kendisini haklı çıkarmaması"[23] gerektiğini belirtiyordu.

Mektubun sonunda, SSCB'de doğru bir ulusal politika yürütülmesinin yalnızca Sovyet ülkesi açısından değil, enternasyonal komünist hareket açısından,

21 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.110
22 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, (5. Rusça baskı), c.54,, s.300
23 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.36, s.592

tarihin sayfalarına girmek üzere olan milyonlarca Asya halkı açısından da sonsuz bir önem taşıdığına tekrar dikkat çekiyordu. "Zira dünya tarihinin yarını, emperyalizmin baskısı altındaki halkların nihaî olarak uyandığı, uzun ve zor kurtuluş mücadelesinin başlayacağı gün olacak" diye yazıyordu.[24]

Lenin'in talimatları doğrultusunda, Komünist Partisi, ulusal sorunun çözümünde muazzam başarılar elde ediyor ve SSCB'nin güçlenmesini, halkların kardeşçe dostluğunu ve ekonomi ve kültürlerindeki yeşermeyi sağlıyordu. Putlaştırma döneminde, Stalin kaba bir biçimde, Birlik cumhuriyetlerinin hükümranlık hakkını sınırlayarak ve tüm halklara karşı misillemelere girişerek ve ulusal otonomilerini ortadan kaldırma yoluna giderek Lenin'in ulusal politika ilkelerini çiğniyordu. Parti ise, ulusal sorunda kişisel prestijin yarattığı sonuçları siliyordu. Her ulusun en ileri derecede gelişmesini, ulusal Sovyet Cumhuriyetlerinin haklarını genişletmesini, giderek daha sıkı işbirliği, karşılıklı yardım ve halkların yakınlaşmasına yönelik önemlerle birleştiriyordu.

Komünist Partisi, ulusal ilişkiler alanında enternasyonalizmin ilkelerini tutarlı biçimde yürütme görevini ortaya koymakta ve Lenin'in şu temel düşüncesinden hareket etmektedir: "Proletarya hiçbir şekilde milliyetçiliğin varlığını destekleyemez; tersine, ulusal farklılıkları silmeye, uluslar arasındaki duvarları yıkmaya katkıda bulunan, uluslar arasındaki bağı giderek daha sıkılaştıran herşeyi, ulusların kaynaşmasına götüren herşeyi destekler. Öbür türlüsü, gerici milliyetçi darkafalılığın yanında olmak demektir."[25]

SBKP programında, her Sovyet Cumhuriyetinin, SSCB'nin kardeş sosyalist uluslarının büyük ailesi içinde ancak gelişebileceği ve güçleneceği ilkesi yer almaktadır.

Parti ve Devlet Kontrolü Sisteminin Yaratılması

"İşçi ve köylü denetimini nasıl yeniden düzenleriz?" ve "Daha az, ama daha iyi" başlıklı yazılarında, Lenin devlet aygıtının mükemmelleştirilmesine ilişkin bir dizi tedbirden söz ediyordu. Partinin en iyi güçlerinin bu çok önemli ve acil konu üzerine yoğunlaşmasını; ilerici işçilerin ve eğitimli, bilgili kadroların bu konu üzerinde çalışmasını öneriyordu. Sovyet kurumlarının çalışmalarındaki eksikleri ortaya koyduktan sonra, "devlet kurumlarında azamî düzeyde tutumlu olma" ve "gereksiz yapılan giderlerin izini sürerek bertaraf edilmesi, en yüksek devlet kurumlarından en alt yerel idarelere kadar devlet aygıtının iyileştirilmesi" gerektiğini ve tüm çalışmayı bilimsel temel üzerine kurmak gerektiğini söylüyordu.

Önemli sosyal ve siyasî sorunlarda her zaman olduğu gibi, bu sorunda da, acele etmenin, işgüzârlığın gerekmediğini belirtiyordu. "Düşünmeden hızla hareket etmeye karşı, her övünmeciliğe, vb. karşı faydalı bir kuşku ile donanmak gerekir; her saniye tutarsızlığını, güvensizliğini, anlaşılmazlığını kanıtlamak için her saat, her dakika ileri attığımız adımları kontrol etmek gerekir. Burada, en kötüsü, acele davranmaktır." "Neye mal olursa olsun, devlet aygıtının yenilenmesi

24 Aynı kitap, s.596
25 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.20, s.20/21

için şu görevi yerine getirmeliyiz: Birincisi, öğrenmek, ikincisi öğrenmek ve üçüncüsü yine öğrenmek ve ardından, bilimin bizde ölü bir sözcük mü yoksa moda bir laf olarak mı kaldığını (ve bu bizde oluyor, gizlemeyelim, sık sık oluyor), bilimin gerçekten ete kemiğe bürünüp bürünmediğini, onun tamamen ve gerçekten günlük yaşamın bir parçası olup olmadığını kontrol etmek."

Lenin, devlet aygıtının mükemmelleştirilmesinde işçi ve köylü denetiminin büyük bir rol oynayacağı, bunun örgütlenmesi ve bu doğrultudaki çalışmaların temelden dönüştürülmesi gerektiği düşüncesindeydi. Burada, devlet aygıtının iyileştirilmesi sorununda işçi ve köylü denetiminin "nicelikle sonuçlanmaması ve acele etmemesi" gerektiğini vurguluyordu. "Kural haline getirmek gerekir: Sayısal olarak daha az, ama kalitesi daha yüksek."[26]

Bu yazılarda, geniş emekçi kitlelerinin katılımında, bütünsel, sürekli etkin bir Parti ve devlet kontrolüne ilişkin uyumlu bir sistem geliştirilmiştir Lenin, Sovyet sosyalist devletinde tüm kontrol sisteminin temeli olarak Parti ve devlet kontrolünün birleştirilmesi gerektiğini söylüyor ve bunu tez olarak ortaya koyuyordu. Parti Merkez Kontrol Komisyonunun, işçi ve köylülerden 75-100 yeni üyenin seçilmesiyle genişletilmesini ve MK kontrolünün işçi ve köylü denetimi ile birleştirilmesini öneriyordu; bu sonuncusu, yeniden düzenlenecek ve politik ve konu bilgisi açısından kendini kanıtlamış 300-400 çalışanla sınırlandırılacaktı. Parti ve Sovyet kontrol organlarının birleşmesini, olmayacak, imkânsız bir şey olarak görmüyordu. Bu türden bir birleşmeye karşı, sorun açısından önemli ise ve yarar sağlayacaksa, endişe duyulmasına gerek yoktu. Lenin, Sovyet ve Parti organlarının esnek biçimde birleştirilmesinin Komünist Partisinin ve Sovyet sosyalist devletinin politikasında başarılı bir çalışmanın teminatı olacak ve muhteşem bir güç kaynağı olacaktı.

Parti ve devlet kontrolünün birleşmesi, tek bir kontrol organının oluşturulması, MKK/işçi ve köylü denetiminin birleştirilmesi, kontrole otorite ve yetkinlik getirecekti, Parti ve devlet aygıtının kitlelerle bağını güçlendirecekti ve yönetim aygıtının iyileştirilmesinde, Parti politikasının yürütülmesinde, sosyalist yapılanmanın tüm görevlerinin yerine getirilmesinde güçlü bir kaldıraç olacaktı.

"Kafamda, çalışmamızın, politikamızın, taktiğimizin, stratejimizin genel plânını, yeniden örgütlenmiş işçi ve köylü denetiminin görevleri ile birleştiriyorum. Benim için, işçi ve köylü denetimine yöneltmemiz gereken olağanüstü ilgi, olağanüstü dikkatin haklılığı buradadır."[27]

Lenin'in önerisi üzerine, RKP(B) XII. Parti kongresi tarafından birleştirilmiş MKK/işçi ve köylü denetim organı oluşturuldu; görevi, Parti ve devleti kontrol etmek, devlet aygıtını her şekilde iyileştirmek, Parti ve devlet disiplinini güçlendirmek ve Partide bütünlüğü korumaktı.[28]

MKK/işçi ve köylü denetimi, Parti bütünlüğünün güçlenmesi, devlet aygıtının mükemmelleşmesi, sosyalist yapılanmanın görevlerinin yerine getirilmesinde büyük bir rol oynuyordu.

26 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.475, 476, 474, 477
27 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c, 33, s.489
28 Bkz."*MK'nın Parti Kongrelerinin, Parti Konferanslarının ve Genel Toplantılarının Kararlarında SBKP*", Bölüm I, s.685, Rusça

Lenin'in son yazıları ve mektupları, Partinin ideolojik ve örgütsel bütünlüğünün güçlenmesine çok büyük önem verdiğini göstermektedir. Bu bütünlükte, Sovyet toplumunun öncü ve yönlendirici gücünü, halkı kaynaştıracak ve sosyalist yapılanmanın büyük görevleri için halkı harekete geçirecek gücü görüyordu. Bu sorun, V.İ. için çok önemliydi. Hasta olduğunda dikte ettirdiği bir dizi çalışma içinde Partiye yönelik olarak hazırladığı ilk programatik dokümanın "Parti kongresine mektup" olması tesadüf değildi.

"Parti kongresine mektup" ve bununla organik olarak bağlantılı "İşçi ve köylü denetimini yeniden nasıl düzenleriz? (XII. Parti kongresine öneri)" ve "Daha az, ama daha iyi" başlıklı yazılarında, Partide yapılanmanın temel sorunlarını araştırıyordu: Partinin bütünlüğü, MK'nın rolü, yönetimde kolektif çalışmanın gerekliliği, Partinin kitlelerle bağlantısı, yönetici militanların göreve getirilmesi; başka bir deyişle, Partinin kaderinin, mücadele yeteneğinin ve sonuçta tüm komünist yapılanmanın kaderinin bağlı olduğu sorunlar.

Sovyet iktidarının ilk yılında yaşanan deneyimlere dayanarak, istikrarın ve proletarya diktatörlüğünün görevlerinin gerçekleştirilmesinin, yalnızca işçi sınıfının Komünist Partisinin öncülerinin güçlenmesi ve birlik ve beraberliği ile belirlenemeyeceğinin altını özellikle çiziyordu. Beyaz Muhafızların ve Sovyet iktidarının diğer düşmanlarının "Partimizde bölünme" ve "bu bölünme açısından Partide çok ciddî görüş ayrılıkları" beklemeleri hiç tesadüf değildi. Lenin, bölünme fırsatı -Partiyi tehdit edebilecek en önemli tehlike- yaratılmaması ve bundan kaçınılması için gerekli önlemlerin alınmasını talep ediyordu.

Parti bütünlüğünün en önemli koşulu, Lenin'e göre, onun yönetici organı MK'nın birlik ve beraberliği ve istikrarlı olmasıydı; zira Parti yönetiminde bir tutarsızlık, kaçınılmaz olarak Partideki durumu etkileyecekti. Öncü Parti militanları arasındaki görüş ayrılıklarından ortaya çıkabilecek bölünme tehlikesinin ortadan kaldırılmasına yönelik önlemlerden biri olarak, "Parti kongresine mektupta" MK üyelerinin sayısını, öncelikle de işçiler ve emekçi köylüler arasından birkaç düzineye ya da hatta yüze çıkarmayı öneriyordu. Bu önlem, "MK'nın küçük bölümlerinin çelişkilerinin, Partinin kaderi için olağanüstü büyük önem taşımasına yol açmasını engellemek için"[29] gerekliydi. MK üye sayısının artırılması, aynı zamanda MK'nın Parti ve ülkenin kolektif yönetim organı olarak otoritesini ve rolünü artıracak, MK çalışmalarında çok daha fazla sayıda Parti kadrosu yetiştirmeyi sağlayacak ve Parti aygıtının iyileştirilmesine katkıda bulunacaktı.

V.İ., düşüncelerini "İşçi ve köylü denetimini yeniden nasıl düzenleriz? Başlıklı yazısında geliştiriyordu. Burada, MK kontrol komisyonunu genişletme ve çalışmasını Parti MK'sının faaliyeti ile organik olarak birleştirmeyi öneriyordu; böylece, düzenli yapılan MK genel toplantıları, MKK üyelerinin katılımında yapılmış ve böylece, belli sayıda MKK üyesi Parti politbürosunun toplantılarına katılmış olacaktı. Bu, MK'nın plânlı ve sistematik çalışmalarına katkı yapacaktı. Lenin, "bizim MK, yüksek otoriteye sahip katı, merkezileşmiş bir grup oluşturdu, ama bu grubun çalışması için, otoritesine uygun koşullar yaratılmadı.

29 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.36, s.577

Burada, benim önerdiğim reformun yardımcı olması gerekir; belli bir kısmının polibüronun her toplantısına katılmakla yükümlü olduğu MKK üyeleri, kapalı bir grup oluşturmalı; bu grubun, 'kişinin prestijine bakmadan', hiçkimsenin otoritesinin, ne genel sekreterin ne de herhangi başka bir MK üyesinin sorular yöneltmeyi, dokümanları kontrol etmeyi ve hele de tüm sorunlarda zorunlu bilgilenmeyi ve en katı düzeltmeyi sağlamayı engellememesi gerekir."

O zamanın somut koşullarına uygun olarak tüm bu öneriler, Parti bütünlüğünü ve yönetimde kolektif çalışmayı hedefliyordu. V.İ., yaratıcı güçlere, Komünist Partisinin kolektif iradesine kesin olarak inanıyordu; sosyalizmin zaferi için Parti saflarında gereken bütünlüğün sağlanacağına kesin olarak inanıyordu.

Lenin, "Parti kongresine mektupta", bir dizi MK üyesinin kişisel özellikleri açısından da Partinin istikrarını inceliyordu. Aşağıdaki cümleler, MK üyelerinden bazılarının Lenin tarafından nasıl değerlendirildiğini göstermektedir.

24 Aralık 1922'de "Parti kongresine mektupta" Lenin şöyle yazmaktadır: "Partimiz, iki sınıfa dayanmaktadır ve bu nedenle, bu iki sınıf arasında uzlaşmaya varılamadığında, istikrarsızlık ve çöküş söz konusu olabilir. Böyle bir durum için bu ya da şu önlemi almakdan ve hele de MK'nın istikrarından söz etmek anlamsızdır.Böyle bir durumda hiçbir önlem bölünmeyi önleyemeyecektir. Ama bunun uzak bir gelecekte olmasını ve üzerinde konuşmayı gerektirmeyecek, fazlasıyla imkânsız olay olmasını umut ediyorum.

İstikrar derken, çok yakın bir zamanda bir bölünmeye karşı garantiden söz ediyorum ve salt kişisel olan bir dizi görüşümü aktarmak istiyorum.

Bu açıdan istikrar sorununda esas olarak Stalin ve Troçki gibi MK üyelerini düşünüyorum. Onlar arasındaki ilişkiler, bence, engellenebilecek bir bölünme tehlikesi yaratıyor ve engellenmesi için, bence örneğin MK üye sayısını 50'ye, 100'e çıkarmak gerekir.

Yoldaş Stalin, Genel Sekreter olduktan sonra, eline sınırsız bir iktidar geçti ve ben, onun her zaman elindeki bu gücü yeterince dikkatle kullanacağına inanmıyorum. Öte yandan, yoldaş Troçki, ulaşımdan sorumlu Halk Komiserliği sorununda MK'ya karşı mücadelesinin de göstermiş olduğu gibi, sadece muhteşem yeteneklere sahip biri değil. Kişi olarak, şu anki MK'da en yetenekli adam, ama aynı zamanda çok bilinçli ve salt idarî görevlere çok büyük ilgisi olan bir insan.

Şu anki MK'nın iki muhteşem liderinin bu iki özelliği, bilmeden bir bölünmeye götürebilir ve Parti bunu engellemek için önlemler almazsa, bölünme aniden gelebilir.

Diğer MK üyelerinin kişisel özelliklerini anlatmak istemiyorum. Yalnızca, Zinovyev ve Kamenev ile Ekim'de yaşanan durumun elbette rastlantı olmadığını, aynı şekilde ....kişisel suç olarak görülemeyeceğini hatırlatmak istiyorum.

MK'nın yeni üyelerinden Buharin ve Pyatakov hakkında birkaç söz söylemek istiyorum. Onlar bence muhteşem iki güç (en gençler içinde) ve onların karşısında şu iki şeyi hatırdan çıkarmamak gerekir: Buharin yalnızca çok değerli ve önemli bir Parti teorisyeni değil; aynı zamanda, tüm Partinin çok haklı olarak sevgilisi, ama teorik düşüncelerini, tamaman Marksist saymak zor; zira onda skolastik bir yan var (hiçbir zaman diyalektik okumadı ve hiçbir zaman tam anlamadığını düşünüyorum)." 25 Aralık'ta V.İ. mektubuna devam ediyor ve şöy-

le yazdırıyordu. "Şimdi Pyatakov hakkında.. O kuşkusuz büyük iradî bir güce sahip ve mükemmel yetenekleri olan bir insan, ama sanki ciddî bir siyasî sorunda kendisine güvenilebilirmişçesine yönetmeye ve yönetim önlemlerine güçlü bir eğilimi var.

Elbette tüm bu düşünceler yalnızca şu an için ve bu her iki muhteşem ve özverili grup üyesinin bilgilerini geliştirmek ve tek yanlılıklarını aşmak için gereken zamanı bulamamaları durumunda geçerli.

Lenin"

4 Ocak 1923'te, Lenin 24 Aralık 1922 tarihli mektubuna şu cümleleri ekliyordu:

"Stalin çok kaba, bizim aramızda ve biz komünistler arasındaki iletişimde tamamen kabul edilebilir olan bu eksiklik, Genel Sekreterlik görevinde kabalık kabul edilemez. Bu nedenle, yoldaşlara, Stalin'in görevinden nasıl uzaklaştırılabileceğini ve yerine, her açıdan yoldaş Stalin'den *bir* adım üstün olan, yani daha hoşgörülü, sadık, kibar ve yoldaşlarına karşı dikkatli, daha az kararsız , vb. birini getirmeyi düşünmelerini öneriyorum. Bu durumun, çok önemsiz bir sorun olduğu düşünülebilir. Ama, bir bölünmeden kaçınmak açısından ve yukarıda anlattığım Stalin ve Troçki arasındaki ilişkiler açısından, bunun önemsiz olmadığını ya da böylesine önemsiz bir sorunun ciddî sonuçlara yol açabileceğini düşünüyorum.

Lenin"

"Parti kongresine mektupta", Troçki'ye karşı politik güvensizliğini dile getiriyor ve Zinovyev, Kamenev, Buharin ve Pyatakov'un ideolojik açıdan eksiklerine karşı uyarıyordu. Zinovyev ve Kamenev'in Ekim Devrimi döneminde Parti çizgisinden sapmalarının "elbette tesadüf olmadığını" söylediğinde, Parti düşmanı tavırlarının esasında Partideki küçükburjuva dalgalanmaları ve yabancı güçlerin etkisini dile getirdiğini düşünüyordu.

Lenin, Stalin'in ciddî boyutlardaki kişisel eksikliklerine dikkati çekiyor ve Parti Genel Sektreteri olarak elindeki gücü dikkatle kullanmayı öğreneceği konusunda kuşkuları olduğunu dile getiriyordu.

V.İ., "Parti kongresine mektubu" dikte ettirdiğinde, mektubun başlığından da anlaşıldığı gibi, gelecek, XII.Parti kongresini göz önünde bulundurmuştu. 23 Aralık'ta mektubun ilk bölümünü dikte ettiriyordu; bu bölümde, MK üye sayısının artırılması gerektiği söz konusuydu; "V.İ.Lenin'in mektuplarının, notlarının ve emirlerinin kayıt kitabında" yer aldığı gibi, daha aynı gün mektup Stalin'e gönderildi. MK üyelerinin özelliklerine ilişkin 24 ve 25 Aralık 1922 ve 4 Ocak 1923 tarihli notlar, N.K.Krupskaya'nın belittiği gibi Lenin'in istemi doğrultusunda, ölümünden sonra 18 Mayıs 1924'te, RKP(B) XIII. Parti kongresinden birkaç gün önce Parti MK'sına gönderildi. N.K., bu belgelerin aktarılmasına ilişkin olarak protokolde şöyle yazıyordu:

"V.İ.'nin hastalığı sırasında 23 Aralık ve 23 Ocak tarihleri arasında dikte ettirdiği notlar, 13 adettir. Bu sayı içinde ulusal soruna ilişkin notlar yoktur (bu, şu anda Maria İlyiniçna'dadır).

Bu notlardan bazıları, yayınlanmıştır (İşçi ve köylü denetimi üzerine, Suçanov üzerine). Yayınlanmamış olanlar arasında, MK'nın bazı üyelerinin kişisel özelliklerini içeren 24 ve 25 Aralık 1922 ve 4 Ocak 1923 tarihli notlar yer al-

maktadır. V.İ., bu notların ölümünden sonraki ilk Parti kongresine sunulmasını özellikle dile getirmiştir.

N.Krupskaya"[30]

V.İ.Lenin'in yazılarını üstlenme komisyonu aldıktan sonra, 21 Mayıs 1924'te yapılan MK genel toplantısı şu kararı almıştır:

"Okunan belgeler, gizlilik içerdiği gösterildikten ve İlyiç'in yazılarını üstlenme komisyonu üyelerinden oluşan tek tek delegasyon toplantılarında açıklandıktan sonra V.İ.'nin isteği doğrultusunda Parti kongresine aktarılacaktır."

Bu karara ve XIII. Parti kongresi kararına uygun olarak, Lenin'in "Parti kongresine mektubu" tek tek delegasyon toplantılarında okundu.

Lenin'in Partinin bütünlüğüne yönelik MK üye sayısının artırılması ve diğer önlemler ve yönetimde kolektiflik, MK tarafından RKP(B) XII. Parti kongresi hazırlıklarında dikkate alınmıştı ve merkezi Parti organlarının yeniden düzenlenmesi ve iyileştirilmesine ilişkin özel tezler hazırlanmıştı.

Lenin'in MK'yı güçlendirme ve üye sayısını artırma plânına Troçki karşı çıkıyordu. Belgelerde görüldüğü üzere, 13 Şubat 1923'te politbüro üyelerine bir mektup gönderiyor ve MK bileşiminin genişletilmesine itiraz ediyor ve yöneten Parti merkezinin 50 kişiye çıkması halinde, "gereken yapı ve istikrarın bozulacağını" iddia ediyordu. Troçki'nin itirazları RKP(B) MK genel toplantısında (Şubat 1923) reddedildi. Ama Troçki, bununla yetinmiyor, devam ediyordu. Önceden olduğu gibi, Lenin'in talimatlarıyla temelde çelişen önerisinde ısrar ediyordu. Ama tüm talepleri, Parti MK'sı tarafından reddedildi.

RKP(B) XII. Parti kongresi, MK'nın hazırladığı önlemleri kabul ediyor ve onaylıyordu. "Örgütsel sorun üzerine" karar, MK üye sayısının XI. Parti kongresinde seçilmiş olan 27 kişiden 40'a çıkmasını ve MK için 15-20 üyenin seçilmesini öngörüyordu. "Genişletme, MK'ya yeni üye almayı hedefliyor, esas olarak yerel militanları, özellikle de proleter kitlelerle en çok bağlantısı olan işçileri dahil etmek" anlamına geliyordu.MK genel toplantısı, düzenli olarak ve iki ayda birden az olmamak üzere toplanacaktı ve bir dizi güncel sorunu ciddî olarak görüşebilmek için 2-3 gün sürecekti. Tüm özel temel sorunlar, genel toplantının kararına sunuldu. Genel toplantıları dikkatle hazırlamak ve gelecek genel toplantı için materyalleri tüm MK üyelerine zamanında göndermek gerekiyordu. "Örgüt sorunu üzerine" XII. Parti kongresinin kararı, sayısal bileşimi ve MK politbüro ve orgbürosunun ve Merkez Kontrol Komisyonunun çalışma koşullarını belirliyor ve Parti bileşiminin örgütsel düzenlemesine, örgütsel parti çalışmasının iyileştirilmesine ve kadro seçimine ve Parti eğitim çalışmasına (özellikle de gençlik) ilişkin önlemleri belirtiyordu.[31]

Lenin'in MK üye sayısının artırılmasına ilişkin talimatları, Komünist Partisi için, sarsılmaz bir yasa olmuştur. Onun önerisine uygun olarak, Parti kongreleri arasındaki dönemde en yüksek organının bileşimini genişletmeye yöneliyordu. Genişletilmiş MK bileşiminin "davaya muazzam yararlar sağlamış" olması açısından, XIII. Parti kongresi MK ve MKK bileşimini bir kez daha genişletmeyi gerekli görüyordu; MK üyelerinin sayısı 53 kişiye çıkarıldı.

30 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, (5.Rusça baskı, c.45, s.594

31 Bkz. "*MK'nın Parti Kongrelerinin, Parti Konferanslarının ve Genel Toplantılarının Kararlarında SBKP*", Bölüm I, s.724-730, Rusça

MK bileşiminin genişletilmesi, ilkesel bir önem taşıyordu. MK'nın Parti ve ülke liderliğindeki rolünü artırıyor ve Lenin'in ölümünden sonra başkaldıran ve Parti çizgisine karşı çok sert bir mücadele yürüten Parti düşmanı grupların parçalanmasına katkıda bulunuyordu. Parti MK'sındaki Lenin'e bağlı çekirdek, oportünistlerin Leninizme yönelik tüm ataklarına karşı başarıyla direniyorlardı. Komünist Partisi, muhalif gruplara karşı tam bir zafer elde ediyordu. Leninizmin düşmanlarına -Troçkistler, sağ oportünistler, ulusal sapmalar ve diğer düşman gruplar- karşı sert ve uzun bir mücadelede, iç yapısında tipik bir çizgi oluşturan bir birlik ve beraberlik ruhu gösteriyordu. Lenin'in vasiyeti doğrultusunda, MK ve tüm komünistler ordusu, Partinin bütünlüğüne sahip çıkıyor; bu birliği zayıflatacak en küçük çabalara haddini bildiriyor ve Lenin'in politik genel çizgisini gerçekleştirme mücadelesinde Parti saflarını birarada tutuyorlardı.

Lenin'in "Parti kongresine mektubu" tartışıldıktan sonra, delegeler Stalin'in MK Genel Sekreterliği görevinde kalmasına karar veriyorlardı; burada, onun Troçki'ye karşı tavizsiz mücadelesini dikkate alıyor ve Stalin'in görevden uzaklaştırılmasının Troçkistlere fırsat vereceğini düşünüyorlardı. Delegeler, Stalin'in Lenin'in mektubunda sözünü ettiği eksiklerini gidereceğine dair verdiği sözü de dikkate alıyorlardı.

Dünya Devriminin Gelişim Yolları Üzerine

Lenin'in son çalışmalarının tarih açısından büyük önem taşımaktadır, çünkü SSCB'de mükemmel bir sosyalist toplum yapılanması için Komünist Partisinin genel çizgisinin belirlenmesinden sonra, aynı zamanda uluslararası arenada sınıfsal güçlerin derinden analizini yapmış ve emekçilerin dünya kurtuluş hareketinin gelişme yolları sorununu yeni biçimde yöneltmiştir.

Batıda ileri safhada devrimci bir kirizin sürdüğü 1918-1920 yıllarında, Lenin sosyalizmin dünya ölçeğindeki perspektiflerini esas olarak Avrupa'nın en önemli ülkelerindeki devrimci hareketin zaferi ile birarada düşünüyordu.

Tarihsel olayların seyri, dünya kurtuluş hareketindeki gelişmenin daha karmaşık yollara gittiğini ve hızının öngörülenden daha yavaş olduğunu gösteriyordu. Almanya ve Macaristan'daki devrimler ve bazı başka ülkelerdeki proletaryanın devrimci eylemleri, yenilgiye uğruyordu. Lenin'in gösterdiği gibi, I. Dünya Savaşından zaferle çıkmış kapitalist ülkelerde hakim olan kriz, bu zaferi, "kendi" baskı altındaki sınıflarına, "bu ülkerlerde devrimci hareketi gene de geciktiren ve bir tür 'sosyal barış' yaratan"[32] belli tavizler vermek için kullanıyordu.

Batmakta olan kapitalist geminin kurtarılmasında, emekçilerin devrimci hareketini bastırmak için gerici güçlere yardım eden Marksist reformist ve revizyonistler büyük bir rol oynuyorlardı. Batı Avrupa proletaryasını "devrimin maliyetleri" ile korkutmaya çalışıyor ve kapitalist sistemi "iyileştirerek" ve barışçıl yoldan kapitalizmden sosyalizme geçilebileceğini kanıtlamaya çalışıyorlardı. Reformistler, Sovyet Rusya'da yaşanan zorlukları ve sarsılmayı "devrimin maliyetleri" diye niteliyor; bu zorlukların öncelikle emperyalist savaşın ve emperyalist saldırıların sonucu olduğunu bilerek gizliyorlardı.

32 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.486

Lenin, Batı Avrupa ülkelerinde devrimin hızının yavaşlamasınının hiçbir şekilde reformistlerin ve revizyonistlerin iddia ettiği gibi, Bolşeviklerin dünya ölçeğinde sosyalizmin zaferinin kaçınılmazlığı tezinde yanıldıkları anlamına gelmediğini vurguluyordu. "Bizim tahmin ettiğimiz gibi, enternasyonal devrim ileriye doğru gelişiyor" diyordu Temmuz 1921'de. "Ama bu ileriye doğru hareket, beklediğimiz gibi doğrusal bir hareket değildir."[33]

Batı Avrupa kapitalist ülkelerinin sosyalist devrime, "bu ülkelerde eşzamanda 'olgunlaşarak' geçmeyeceklerini" söylüyordu.[34] Aynı zamanda, Hindistan, Çin ve diğer Doğu ülkeleri "nihaî olarak normal raydan çıkmışlardı. Gelişmeleri nihaî olarak genel-Avrupa kapitalizmi yönündeydi." Bu ülkelerde, "proletarya ortaya çıkmıştı, demokratik güçler güçlenmiş ve biraraya gelmişti, halkların ulusal bilinci artmıştı; tüm Avrupa'da aynı hoşnutsuzluk başlamıştı."[35] Doğuda, Lenin'in başka bir yerde yazdığı gibi, 1905 yılı durmadan, giderek daha hızlı ilerliyordu.

Lenin, dünya çapındaki devrimci süreçte sömürge ve bağımlı ülkelerin halklarının kapitalizmi çökertecek ve yok edecek ulusal kurtuluş hareketinin rolünün büyük olduğunu söylüyor ve bu hareketin tüm dünyada sosyalizmin nihaî zaferi için nasıl muazzam bir önem taşıdığını gösteriyordu. 1921'de, I. Dünya Savaşının ve Rusya'da Sovyet iktidarının kurulmasının sömürge ve yarı sömürge ülkelerin emekçi kitlelerini "nihaî olarak dünya politikasının ve emperyalizmin devrimle yıkılmasının aktif bir faktörüne"[36] dönüştürdüğünü yazıyordu. "Dünya devriminin yaklaşan önemli muharebelerinde asıl olarak yeryüzünün ulusal kurtuluşa yönelik halk çoğunluğu hareketinin kapitalizme ve emperyalizme karşı yöneleceğini ve belki, beklediğimizden de büyük bir devrimci rol oynayacağı kesinlikle çok açık."[37]

Lenin bu tezleri, "Daha az, ama daha iyi" başlıklı son yazısında geliştiriyor ve Doğu ülkelerinin "zorunlu olarak tüm dünya kapitalizmine götürecek bir gelişmeye sürüklendiklerini" yazıyordu.[38] Lenin'e göre, gelişmiş kapitalist ülkelerde proleter devrimlerin gecikmesi durumunda, Doğudaki kurtuluş hareketleri özel bir rol oynamak zorunda olacaklardı. Sömürge sisteminin yıkılması demek, emperyalizmin arka cephesinin çökmesi, yedek güçlerini kaybetmesi ve sömürgeleri yağmalayarak ekstra kârlar elde etme fırsatının elinden alınması anlamına geliyordu ; bu kârları, kapitalist ülkelerin proletaryasının belli bir bölümünü reformist yoldan yozlaştırmada kullanmışlardı. Bu kaçınılmaz olarak sınıfsal karşıtlıkların artmasına ve bu ülkelerin işçi sınıfının sosyalizmin zaferi mücadelesinin güçlenmesine yol açacaktı. Lenin, Batının gelişmiş kapitalist ülkelerinde bir dizi sorun nedeniyle, sosyalist devrimlere girişmenin Rusya'dakinden daha zor olacağına tekrar işaret ediyordu. Ama zorunlu olduğuna inanıyordu.

Dünya devriminin gelişiminde ulusal kurtuluş hareketinin taşıdığı büyük rolünü vurgulayarak, "Avrupa ve Amerika proletaryasını devrimci güçlere" dahil edilmemesinin aptallık olacağını vurguluyordu. Özellikle de gelişmiş kapita-

33 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.32, s.503
34 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.487
35 Aynı kitap., s.486/487
36 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.32, s.477
37 Aynı kitap, s.505
38 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.487

list ülkelerde sosyalist devrimlerin zaferi, enternasyonal işçi sınıfının mücadelesi, emperyalizme öldürücü darbeyi vuracaktı. Lenin, yalnızca Batı ve Doğu ülkelerinin halk kitlelerinin ortak düşmana, emperyalizme karşı ortak mücadelesi koşuluyla, yalnızca tüm ülkelerin komünist ve işçi partilerinin eylem birliği koşuluyla tüm dünyada sosyalizmin zafer kazanacağının sürekli altını çiziyordu.

Dünya çapında devrimci sürecin önemli faktörü, önceden Sovyet Cumhuriyeti tarafından gösterilen sosyalist sistemdi. Sovyet Cumhuriyetinin "çevresinde kaçınılmaz olarak bir yanda tüm ülkelerin ilerici işçilerinin kısmî hareketlerinin, öte yanda sömürge ve ezilen halkların ulusal kurtuş hareketlerinin gruplanmış" olduğunu yazıyordu.[39]

Lenin, sosyalist sistemin doğmasının sömürge ve yarı sömürge halklara hem politik bağımsızlığın ele geçirilmesi, hem de ekonomik özerkliğin sağlanmasını önemli oranda kolaylaştırdığına işaret ediyordu. "Bugünkü enternasyonal durumda bağımlı ve zayıf uluslar için konsey hükümetleri federasyonundan başka bir kurtuluşun neden mümkün olmadığını" göstermektedir.[40]

Sosyalist devletin enternasyonal yükümlülüğü, emperyalizme karşı mücadele eden ve bağımsız gelişme yoluna giren halklara en büyük desteği sağlamak olduğunu vurguluyordu. Aynı zamanda, sömürge ve bağımlı ülkelerin halklarını, Doğunun genç ulus devletlerini, sosyalist sistemle, Sovyet Cumhuriyetiyle biraraya gelmeye çağırıyordu. "Şimdi farklı ulusların karşılıklı olarak birbirlerine yakınlaşmalarını salt sözle kabul etmek ya da ilân etmek yeterli değil; tüm ulusal ve sömürge kurtuluş hareketlerinin birbiriyle olan sıkı ittifakını Sovyet Rusya ile birleştiren bir politika yürütülmeli ve bu ittifakın biçimleri, her bir ülkenin proletaryası ya da geri kalmış ülkelerin işçi ve köylülerinin burjuva-demokratik kurtuluş hareketinin ya da geri kalmış ulusların öncülüğünde komünist hareketin ilgili gelişme düzeyine uygun olarak belirlemeli."[41]

Lenin, Rusya'da proletarya diktatörlüğünün kurulmasının, Rusya'da sosyalist ve komünist yapılanmanın başarılarının ve dünya halkının büyük çoğunluğunu emperyalizme karşı mücadeleye çekmenin dünya devrimci hareketini azamî derecede hızlandıracağına ve sosyalizmin zaferinin enternasyonal boyutta kaçınılmazlığını belirleyeceğine kesinlikle inandığını dile getiriyordu. "Mücadelenin sonu, en nihayetinde Rusya, Çin, vd. dünya halkının çoğunluğuna bağlı. Özellikle de bu çoğunluk, son yıllarda da alışılmadık bir hızla kurtuluş hareketini etkiliyor, böylece bu anlamda, mücadelenin nihaî olarak dünya ölçeğinde nasıl sonuçlanacağı hakkındaki kuşkulara yer vermiyor. Bu anlamda, sosyalizmin nihaî zaferi tam ve kesinlikle sağlanmıştır."[42]

Bu Lenin'in son yazı ve mektuplarının içeriğiydi. Bunlarda ortaya atılan teorik tezlerdeki düşünce zenginliği ve taşıdığı büyük önem nedeniyle ideolojik mirasında muhteşem bir yer tutmaktadır. Bu çalışmalar, uzun yıllar boyu Sovyet ülkesinin komünizme giden yolu ve tüm insanlığın gelişim perspektiflerini önceden aydınlatmıştır. Bunlar, Partimiz için, halk demokrasisi ülkelerindeki komünist ve işçi partileri ve tüm enternasyonal komünist hareket için hayatî bir önem taşımıştır ve taşımaktadır.

39 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.134
40 Aynı kitap, s.138
41 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.134
42 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.488

Lenin'in dikte ettirdiği yazılar, daha önceden Pravda'da yayınlanmıştı: "Günlük sayfaları" 4 Haziran 1923, "İşçi ve köylü denetimini yeniden nasıl düzenleriz?" 25 Ocak, "Daha az, ama daha iyi" 4 Mart, "Kooperatifçilik üzerine" 26 ve 27 Mayıs "Devrimimiz üzerine", 30 Mayıs 1923. Parti içi sorunlara ilişkin mektupları, yaşadığı dönemde yayınlanmadı. "Uluslar ya da 'otonomi hakkı' sorunu üzerine" mektubu, ulusal sorunların tartışılmasıyla bağlantılı olarak XII. Parti kongresinin tek tek delagasyon toplantılarında okundu.2 Haziran 1923'te, N.K. tarafından RKP(B) MK politbürosuna verilen "Yasa koyucu işlevleri ile devlet plânlama komisyonunun donanımı üzerine" başlıklı mektuubu, Parti MK'sının tüm üyelerine ve adaylarına gönderildi. "Parti kongresine mektup", daha önce söylediğimiz gibi, RKP(B) XIII. Parti kongresinde, Mayıs 1924'te delegasyona okundu.

Daha sonra, 1927 yılında, "Parti kongresine mektubun" MK üyelerinin özelliklerine ilişkin kısmı, SBKP (B) XV.Parti kongresi bülteni no.30'da yayınlandı. XV. Parti kongresinin "Parti kongresine mektup" ve Parti içi sorunlara ilişkin diğer mektupları Lenin- Toplu yapıtlarında yayınlama kararı, henüz gerçekleşmedi. 1956'da bu mektuplar Parti MK'sının kararı üzerine SBKP XX. Parti kongresi delegelerinin bilgisine sunuldu; ardından tüm Parti örgütlerine gönderildi ve geniş kapsamlı olarak yayınlandı.

Gorki'de

V.İ., yaklaşan XII. Parti kongresine katılabilmeyi ve Parti kongresinde bir konuşma yapmayı umut ediyordu. Ama 10 Mart 1923'de yeni ve ağır bir hastalık nöbeti geliyor ve konuşma becerisini yitiriyor ve sağ kol ve bacağında ağır bir felç oluşuyordu. 14 Mart'ta hükümet bir bildiri yayınladı; burada, V.İ.Lenin'in hastalığında çok ciddî bir ilerleme olduğuna ve hükümetin bunu dikkate alarak, sağlık durumu hakkında sağlık bülteninde haber yayınlamayı gerekli gördüğüne işaret ediliyordu.

Nisan 1923'te RKP(B) XII. Parti kongresi yapıldı. Bu, Lenin'in katılmadığı Ekim Devrimi'nden sonraki ilk Parti kongresiydi. Ama Parti kongresinin hazırlığı hem de akış süreci, V.İ.'nin yazılarında yer alan öneriler doğrultusundaydı. Lenin'in talimatları doğrultusunda, Parti MK'sı, önceden söylediğimiz gibi, Parti kongresi için "örgütsel sorun üzerine" kararı, işçi ve köylü denetimi ve MKK'nın yeniden düzenlenmesi ve aralarındaki ilişkiler üzerine tezler ("işçi ve köylü denetimi ve MKK'nın görevleri üzerine" karar) ve "sanayi üzerine", "Rusya Komünist Partisinin köyde çalışması üzerine", "ulusal sorun üzerine" vd. kararları hazırlamıştı. 21 Şubat'ta yapılan MK genel toplantısı ulusal ve örgütsel soruna ilişkin tezlerin gözden geçirilmesinin ardından, Lenin onları görene kadar yayınlanmamasına ve kendisi tezleri tekrar gözden geçirmek isterse, olağanüstü bir genel toplantı yapılmasına karar verdi.Lenin'in "İşçi ve köylü denetimini yeniden nasıl düzenleriz?" ve "Daha az, ama daha iyi" (XII.Parti kongresine öneri) yazıları, basında ve parti örgütlerinde tartışıldı ve komünistler tarafından onaylandı.

Bu nedenle, burjuva kalemşörlerinin Lenin'in yaşamının son zamanlarında çalışmayı bıraktığı ve artık Parti ve devlete yönelik faaliyetlere etkisi olmadığı iddiaları saçma bir uydurmadır.

Bunu, Bryansk vilayeti Parti komitesi sekreteri Y.O.Bunmaşini Parti kongresindeki konuşmasında çok somut dile getirmiştir: "Yoldaşlar, MK raporuna ilişkin görüşmenin önce yoldaş Lenin'in yazılarıyla başlaması gerekir, çünkü yoldaş Lenin, hazırlıklarla ilgili olarak, önceki Parti kongrelerindeki çalışmaları kadar XII. Parti kongresi için de hazırlık yapmıştır. Hatta daha fazlasını da söylemek istiyorum: Yalnızca yaptığı hazırlık açısından değil, kararlarının önceden belirlenmesi açısından da, zira V.İ.'nin içinde bulunduğu koşullarda ve son zamanda, yazıları gerçekten de siyasî bir özeleştiri niteliğindedir ve Partinin, Sovyet iktidarının ve komünist enternasyonalin sıradaki görevlerini belirlemektedir."[43]

Parti kongresinin emriyle işçi ve Kızılordu'nun selamına yanıt veren M.V.Frunze şöyle diyordu: "Yoldaş Lenin Parti kongresinde yanımızda değildi, ama konuşmacıların tekrar tekrar söylediği gibi beyni hep yanımızdaydı; onun yönetimindeydik, onun gösterdiği yolda gidiyorduk..."[44].

Parti kongresi V.İ.Lenin'e bir selamlama yazısı göndermeye karar verdi:

"Parti kongresi, ağır hasta olduğu ve uzun süre aramızda olamadığı bugünlerde de kişiliği ile Parti kongresini ve tüm Partiyi aynen öncekiler kadar kaynaştıran liderine, proleter düşüncenin ve devrimci eylemin koruyucu meleğine, Partinin, proleteryanın ve tüm emekçilerin yüreğinden gelen bir selam ve sıcak sevgi sözcükleri gönderiyor.

Parti, proletarya ve tarihe karşı sorumluluğunun şimdi her zamankinden çok daha fazla bilincinde.Liderine ve bayrağına her zaman olduğundan çok daha fazla lâyık olmak istiyor. Dümencinin dümeni tekrar eline alacağı günün çok uzak olmadığına kesinlikle inanıyor."[45]

Lenin'in güçlü bedeni hastalığa karşı zorlu bir mücadele veriyordu. 1923 yılı Mayıs ayının ilk yarısında kendini biraz iyi hissediyordu. 15 Mayıs'ta, güzel güneşli bir günde arabayla Gorki'ye götürüldü. Onun isteği üzerine hastalık öncesi kaldığı odaya yerleştirildi; bu oda, evdeki en mütevazi odaydı. Temiz hava ve iyi bakım, onu kendine getiriyordu ve Temmuz 1923 sonunda V.İ.'nin sağlığı yavaş yavaş ama sürekli iyiye doğru gidiyordu. Uykusu düzelmiş, iştahı artmıştı, hatta tekrar oturmaya başlamıştı, daha sonra da yürümeye. Hergün gezintiler yapıyor ya da tekerlekli sandalye ile parkta geziyordu. V.İ.'nin neşesi yerine gelmişti. N.K.Krupskaya'nın daha sonra yazdığı gibi, "espriler yapıyor ve gülüyordu", hatta "*Enternasyonali*" ve diğer devrimci şarkıları söylüyordu.

Hastalığına karşı mücadelesinde en büyük desteği Partinin ve halkın gösterdiği sevgi ve ilgide buluyordu. Konuşmacıların sevgili İlyiçleri ve sağlığı hakkında soru sormadıkları hiçbir işçi, köylü Kızılordu toplantısı olmuyordu. Gorki'den gelen her iyi haber, emekçiler tarafından müthiş bir sevinçle karşılanıyordu. MK'ya ve Halk Komiserleri Konseyine, gazetelere ve bizzat Lenin'e geçmiş olsun dileklerini bildiren binlerce mektup ve telgraf geliyordu.

Kiev silah fabrikası "Arsenal" işçileri, Lenin'in 53. yaşgünü için şunları yazmışlardı:

43 *RKP (B)'nin XII.Parti Kongresi. Stenografik Rapor*. 17-25 Nisan 1923, Moskova 1923, s.95/96, Rusça
44 Aynı kitap, s.516, Rusça
45 Aynı kitap, s.80, Rusça

"İlyiçimizin yakında iyileşmesini sabırsızlıkla bekliyoruz. Biz silah fabrikasının işçileri, her zaman senin ve senin liderliğindeki RKP'nin arkasında duracağımızı açıklıyoruz.

Senin doğum günün onuruna ve sevgili İlyiç'e daha yakın olmak için, toplantıda senin adını Kızıl Kiev "Arsenal" silah fabrikasının torna atelyesinin fahri tornacısı olarak işletmemizin işçi listesine koyma kararı aldık...

Çok uzun yıllar yaşamanı ve işçi sınıfının iyiliği için çalışabilmeni diliyoruz"[46]

Verçovye idarî bölgesi, Somolenski vilayeti partisiz köylüleri konferansının 22 Temmuz tarihli mektubunda şu cümleler yer alıyordu:

"Sosyalist devrimin lideri ve yöneticisi, değerli Vladimir İlyiç,

Smolenski, Verçovye idarî bölgesindeki, kadınların da katıldığı partisiz köylüler konferansı, sağlığının iyiye gittiği haberini aldı ve mutlu oldu ve şimdi sana yakındaki, tam iyileşme ve Sovyet Cumhuriyetinin başına geçmen dileklerimizi gönderiyoruz."[47]

V.İ.'nin iyileşmesi için Sovyet insanlarının çeşitli ilaçlar önerdiği ve sevgili liderlerine kan bağışlamak istediklerini dile getirdikleri sayısız samimi ve sevgi dolu mektup geliyordu. "Hasta olmaması ve daha da çalışabilmesi için yaşamımı vermeye hazırım" diyen sayısız komünist ve partisiz insan vardı.

Doktorlar onun "sıradan bir hasta olmadığını" söylüyorlardı. Kendine özgü irade gücü ve inatçılığı ile hastalığını yenmeye çalışıyor ve bunun sonucunda da 1925'in sonunda hastalığında önemli bir iyileşme başgösteriyordu. O aylarda, tekrar konuşma, okuma va yazmayı asıl hedefi olarak belirlemişti. Büyük bir sabırla ve sistematik olarak iyileşmeye uğraşıyordu: Sol eli ile yazmayı öğreniyor, yüksek sesle okumayı giderek daha iyi becerebiliyordu. Her başardığı şey ona büyük bir mutluluk veriyordu. Konuşma yeteneğine ilişkin olarak uzman bir doktor, V.İ.'nin kesinlikle tekrar konuşabileceğine inandığını söylüyordu.

Çalışma masası pencerenin önündeydi. Köylüleriyle yakın ilişkiler kurduğu Gorki'nin gözlerinin önünde olmasını istiyordu. Köye elektrik gelmesi için çalışıyor, köylülere tohum ve makinelerin verilmesi için çaba gösteriyordu.

Bu dönemde de tüm düşüncesi ülkeye, emekçilerin işine ve mücadelesine yönelmişti. Kendisine gazete; önce *"Pravda"*, ardından *"İzvestiya"* getirilmesini istiyordu. Gazeteleri gözden geçirdikten sonra, yine kendi isteği doğrultusunda, N.K.kendisine başmakaleleri, diğer makaleleri ve telgrafları okuyordu. N.K.Krupskaya daha sonra şöyle yazıyordu: "Hergün gazeteleri okurken sohbet ederdik."[48]

V.İ., kitapları da takip ediyordu. Gorki'ye gelen kitapları gözden geçiriyor kendisini ilgilendiren kitapları; örneğin bilimsel iş organizasyonu ile ilgili kitapları ya da "Marksizmin bayrağı altında" dergisini seçiyor; atlaslar, sözlükler ya da başka yayınlarla ilgileniyordu. Akşamları N.K. kendisine edebî kitaplar okuyordu. Örneğin Saltikov-Şçedrin'i okumuştu. N.K. Gorki'nin "Benim Üniversitelerim" kitabını okurken Lenin büyük bir ilgiyle dinliyordu. Gorki'yi soruyor ve kendisinin hasta olduğunu öğrendiğinde huzusuz oluyordu. V.İ., şiiri de çok

46 *Emekçilerden V.İ.Lenin'e Mektuplar*: 1917-1924, s.390, Rusça
47 Aynı kitap, s.410, Rusça
48 *Lenin ve Gorki*, s.266

seviyordu. Demyan Bedni, von Beranger'in şiirlerini ve bir cilt devrimci şiir okuyorlardı.

"Ben bazen şiirler okuduğumda, düşünceli bir ifadeyle pencereden dışarıya bakar güneşin batışını seyrederdi. Şu sözlerle biten bir şiiri hatırlıyorum: 'Komün üyeleri hiçbir zaman, hiçbir zaman köle olmayacaklar.'

Bunu tekrar okuyunca aynı İlyiç'in yemini tekrar edilmiş oluyor: Hiçbir zaman, ama hiçbir zaman devrimin tek bir kazanımından bile vazgeçmemek..."[49]

V.İ., filmleri, özellikle de Sovyet filmlerini severek izliyordu. Genel Rusya tarım fuarlarına karşı büyük ilgisi vardı. Ricası üzerine, Sovyet ekonomisi sorumlusu, "Gorki"ye fuara geliyor ve izlenimlerini kendisine anlatıyor ve Sovyet ekonomisi hakkında bilgi veriyordu. Sovyet ekonomisine iki traktör geldiğinde, V.İ.uzun süre nasıl çalıştıklarına bakıyor, neşeli bir gülümsemeyle ellerini sıkıyordu.

18 Ekim 1923'te, Moskova'ya gitmeye karar veriyordu. N.Konstantinovna ve M.İlyiniçna kendisine eşlik ediyordu. Yolculuk sırasında, çok neşeliydi. Kente yaklaştıklarında, şapkasını çıkarıyor ve selam vermeye başlıyordu. Kremlin'e geldiklerinde evine gidiyor, Halk Komiserleri Konseyinin toplantı salonuna bir göz atıyor ve bir süre çalışma odasında kalıyordu. Ertesi gün kenti geziyor ve tarım fuarını dolaşıyordu. Geri döndükten sonra, kütüphanesinden birkaç kitap alıp Gorki'ye geri dönmüştü.

Bu, V.İ.Lenin'in Moskova'ya son gidişiydi.

V.İ., işçi ve köylü delegeleri kendine gelip ziyaret ettiklerinde çok mutlu oluyordu. 2 Kasım'da, Gluçovo fabrikası (bugün Gluçovo "V.İ.Lenin" pamuk kombinası) işçi delegasyonu kendisini ziyaret ediyordu; hediye olarak 18 kiraz ağacı ve işçilerin selamını getirmişlerdi. Ayrılırken hepsi kendisini öpüyordu. En son veda eden yaşlı işçi Kusnezov idi. Birbirlerini kucakladılar. Yaşlı Kusnezov gözleri yaşlı bir halde şöyle söylüyordu:

"Ben işçiyim, demirciyim, Vladimir İlyiç; Ben demirciyim, sen ne tasarladıysan biz onu yapıyoruz."

Hastalığının en zor günlerinde bile ailesini, birlikte yaşadığı insanları düşünüyor, bunu dile getiriyordu. Onlara büyük ilgi ve sevgi gösteriyor; N.K. ve M.İ.'nin. sağlığını düşünüyordu. N.K.'nın öğle yemeğinden sonra dinlenmesi gerektiğini bildiği için, evde tam bir sessizliğin hüküm sürmesini istiyordu. Sürekli doktorların ve yardımcılarının ve kentten ziyarete gelenlerin rahat edip etmediklerini, ihtiyaçları olup olmadığını soruyor bilgi alıyordu. Çocuklara karşı da ilgi ve sevgisi fazlaydı. Noel akşamı Gorki'de oturan çocuklar kendisine bir çam ağacı süsleyip hazırlamışlardı. V.İ. salonda oturuyordu; çocukların sevinçli çığlıklarını dinliyor gösterilerini dikkatle izliyor ve gülüyordu. Gürültünün kendisini yoracağından endişe eden ailesine, çocukları oyun oynarken rahatsız etmemek gerektiğini söylüyordu.

V.İ.'nin ölümünden önceki son haftalara ilişkin olarak N.K., A.M.Gorki'ye şöyle yazıyordu: "Son nefesine kadar, eskiden de olduğu gibi, güçlü bir iradeye sahip bir adamdı; gülüyor, espriler yapıyordu, çevresine karşı ilgili ve sevgi doluydu."[50]

49 N.K.Krupskaya: *İşte Lenin*, s.117
50 *Lenin ve Gorki*, s.265

1923 yılı Ekim ayının ikinci yarısında hastalığının kötüye gittiğini gösteren yeni belirtiler ortaya çıkmasına rağmen, kendini genel olarak kötü hissetmiyordu. Sistematik olarak çalışmalarına devam ediyor; N.K.ona düzenli olarak gazeteleri okuyordu. Troçki ve taraftarlarının 1923 güzünde Partiye zorla dayattıkları tartışmanın seyrini dikkatle izliyordu. Troçkistler, MK'yı karalıyor, Partideki fraksiyon ve grupların özgür olmasını talep ediyorlar ve uluslararası sermayeye ekonomide tavizler verilmesini öneriyorlardı. Parti, Troçkistlerin tavrını eleştiriyordu. 16-18 Ocak 1924 tarihleri arasında yapılan XIII. Parti konferansı, Torçkizmi küçükburjuva bir sapma olarak, Leninizmin bir revizyonu olarak görüyor ve MK'nın Lenin çizgisini onaylıyordu. Tartışmalar sürerken, V.İ., *"Pravda*'da" yayınlanan en önemli belgeleri okuyor ve tartışmalarla ilişkili yayınları izliyordu. N.K.Krupskaya'nın Lenin'in bilgisi olmadan Troçkistlerin tavrına karşı çıkmış olduğuna ilişkin hiçbir ihtimal yoktur. Konferans başladıktan sonra, V.İ., kendisine konferansa ilişkin tüm haberin arka arkaya okunmasını istiyordu. N.K. daha sonra şöyle yazıyordu: "V.İ. Cumartesi akşamı (19 Ocak -yazarlar) açıkça huzursuz olmaya başladı. Ona, kararların oybirliğiyle alındığını söyledim. Cumartesi ve Pazar gününü kararları okumakla geçirdik. V.İ. dikkatle dinliyor ve zaman zaman sorular yöneltiyordu."

Herşey Lenin'in sağlığının iyiye doğru gittiğini gösteriyordu. Hatta yazın V.İ.'nin tekrar sağlığına kavuşacağı tahmin ediliyordu. 19 Ocak 1924'te XI. Genel Rusya Sovyet Kongresi başladığında, M.İ.Kalinin, Lenin'in tedavisini yürüten uzmanların, onun tekrar devlet ve Parti faaliyetlerini sürdürebileceği umudunu dile getirdikleri haberini veriyordu. Bu haber, delegeler tarafından coşkuyla alkışlandı ve Parti ve Sovyet halkının lideri için "yaşasın" sesleriyle karşılandı.

V.İ.Lenin'in Ölümü

Emekçilerin Lenin'in sağlığına kavuşması umudu ne yazık gerçekleşemedi. Felâket beklenmedik bir anda geldi. Sağlık durumu hızla kötüye gidiyordu ve 21 Ocak 1924 akşamı saat 6.50'de Lenin öldü. Doktor raporunda, aşırı zihinsel yorgunluk nedeniyle kafatasında güçlü bir skleroz oluşmuştu. Ölüm nedeni, beyin kanamasıydı. İnsanüstü bir enerjiyle ve durmaksızın çalışması, Lenin'in yaşamına zamanından önce son vermişti.

21 Ocağı 22'sine bağlayan gece, RKP(B) MK olağanüstü genel toplantısı yapıldı. 22 Ocak sabah saat 6'da radyo acı haberi Sovyetler Birliği'ne ve tüm dünyaya duyurdu. Lenin'in ölümü üzerine, hükümet şöyle bir açıklama yapıyordu: "Artık aramızda değil, ama ortaya koyduğu eser yıkılmayacak. Sovyet hükümeti, emekçi kitlelerin arzusunun ifadesi olarak V.İ.'nin faaliyetini sürdürecek ve onun gösterdiği yolda ilerleyecektir. Sovyet iktidarı, görevdedir, proletarya devriminin kazanımlarını koruyacaktır."[51]

Ertesi gün, RKP(B) MK'sının "Partiye. Tüm emekçilere" başlıklı çağrısı yayınlandı. Çağrı, Partiye, ülkeye, enternasyonal proletaryaya ve tüm ilerici insanlara Lenin'in tarihi başarılarından; Lenin'in ölümsüz eserinden söz ediyor ve komünistleri ve tüm emekçileri, Lenin'in mirasını yaşatmaya ve Komünist Partiye daha sıkı sarılmaya çağırıyordu.

51 *"Pravda" ve "İzvestiya" Gazetelerinin Özel Baskısı*, 22 Ocak 1924

"Marx'tan bu yana, tarih proletaryanın büyük enternasyonal hareketinde kaybettiğimiz liderimiz, öğretmenimiz ve dostumuz gibi mükemmel bir şahsiyet yaratmadı. Proletaryada gerçek büyük ve kahramanca olan herşey -korkusuz bir beyin, çelik gibi, sarsılmaz, ısrarlı, herşeyi aşacak irade, köleliğe ve baskıya karşı ölümcül nefret, devrim tutkusu, kitlelerin yaratıcı gücüne sonsuz güven, muhteşem bir örgütsel deha- tüm bunlar, Batıdan Doğuya, Güneyden Kuzeye yeni bir dünyanın sembolü olan Lenin'de can buluyor....

Ama onun fiziksel ölümü, eserinin ölümü değildir; Lenin Partimizin her üyesinin yüreğinde yaşıyor. Her üye, Lenin'in bir parçası. Bizim tüm komünist ailemiz, Lenin'in kolektif varlığı... Öğretmenimizin ölümü; bu ağır darbe, saflarımızı sıklaştırarak davamıza daha da güçle sarılmamızı sağlayacaktır. Cesur bir mücadele ordusu olarak sermayeye karşı mücadeleye gireceğiz ve dünyada hiçbir güç bizim zaferimizi engellemeyecektir.

Bu zafer, yoldaş Lenin için, kitlelerin en iyi dostları olarak 'İlyiç' diye hitap ettikleri kişi için en güzel abide olacaktır.

Yaşasın Partimiz, zafer onun olsun!

Yaşasın işçi sınıfı!"[52]

Komünist Enternasyonal yürütme komitesi, 23 Ocak'ta şu sözlerle biten bir çağrı yapıyordu: "Tüm dünyadaki milyonlarca mücadele yoldaşımıza şu çağrıyı yapıyoruz: Partisinde, yaşamındaki emeği ile yaratılan herşeyde yaşamaya devam edecek mirasını izleyin. Lenin gibi mücadele edin ve Lenin gibi zafer kazanın!"[53]

21-23 Ocak arası dönemde, Parti MK üyeleri, hükümet üyeleri, XI.Genel Rusya Sovyet Kongresi delegasyonları ve Moskova emekçileri Gorki'ye gitti. Lenin'le vedalaşmak için çevre köylerden köylüler geliyordu. 23 Ocak'ta Lenin'in cenazesi özel bir vagonla Moskova'ya sendika binasının salonuna getirildi. Daha aynı gün halk V.İ. ile vedalaşmaya başlıyordu.

Sonsuz bir insan seli ve törensel bir sessizlik içinde, işçiler, Kızılordu üyeleri, köylüler, aydınlar, gençler ve diğer ülkelerden emekçi delegasyonları, çeşitli uluslardan insanlar, Lenin'in tabutu başındaydı. Herkes tabutun başında bir zaman duruyor ve olabildiğince uzun süre ona bakmak ve yüzündeki değerli çizgileri her zaman için zihnine kazımak istiyordu. Yavaş yavaş akan insan seli sendika binasını çevreleyen sokakları dolduruyordu. Eksi 30 dereceye ulaşan Ocak soğuğu, liderlerini sonsuz bir sevgiyle seven ve ona sonsuz güven besleyenleri durduramamıştı. Sokaklarda, sırada bekleyen insanları ısıtmak için ateşler yakılmıştı. 2-3 dakika salona gidip Lenin'e son olarak "rahat uyu" sözlerini söylemek için saatlerce bekliyorlardı. 900 000'den fazla insan günler boyu onunla vedalaşmaya geliyorlardı.

O günlerde, tüm işletmelerde, köylerde, askerî birliklerde ve kurumlarda matem toplantıları yapılıyordu. Erken öldüğünden, yerinin doldurulamayacağı bir insanı kaybetmekten dolayı derin üzüntülerini dile getiren işçi ve köylüler, Kızılordu'dan insanlar, bilim adamları ve sanatçılar, Komünist Partisine güvenlerini dile getiriyor, tüm güçlerini Lenin'in vasiyetini yerine getirmek için kullanacak MK ve Sovyet hükümetini övüyorlardı.

52 Aynı kitap, 23 ocak 1924
53 *"Pravda" ve "İzvestiya" Gazetelerinin Özel Baskısı*, 23 Ocak 1924

"Düşmanlar sevinmesinler! İlyiç öldü, ama işçi sınıfı ve Komünist Partisi yaşıyor", diye yazıyordu Piotr Alekseyev kumaş fabrikasının işçi toplantısının kararında. "Lenin'in vasiyetini yerine getireceğiz; bu, nihaî zaferin teminatı. İlyiç'in ölümüne, RKP içinde birbirimize daha çok sarılarak yanıt veriyoruz."

"Krasni Viborşez" işletmesinin işçileri şöyle söylüyorlardı.

"Hep onun yolundan gideceğimize, işçi sınıfının çıkarlarına hiç yılmadan hizmet edeceğimize yemin ediyoruz ve emekçilerin mutluluğu için herkesin güçlerini esirgememeye çağırıyoruz. İşçi sınıfını, işçi saflarını Komünist Partisinde biraraya gelmeye çağırıyoruz."

Köylü kitlelerini Lenin'in ölümü derinden sarsmıştı. Köylülerin tüm konuşmaları ve aldıkları tüm kararlar, işçi ve köylü ittifakını güçlendirme ve Komünist Partisi liderliğinde ilerleme gerekliliği düşüncesi üzerine kuruluydu. Moskova, Troizkoye idarî bölgesi, Klin'de yapılan partisiz köylülerin bir konferans kararında şöyle yazıyordu: "Değerli komünist yoldaşlar, size çalışmanızda yardımcı olmaya yemin ediyoruz ve sizin bizimle ve işçilerle birlikte sosyalizmin nihaî zaferi kazanacağınıza inanıyoruz."

Lenin'in, sosyal ve ulusal baskıya karşı, halkların özgürlüğü ve eşitliği için mücadele eden büyük insanın ölüm haberi, ulus cumhuriyetlerin ve bölgelerin emekçi kitlelerini yıldırım gibi çarpıyordu. İşçi ve köylüler, halkların kardeşliğini güçlendirmeye ve SSCB'yi güçlendirmeye yemin ediyorlardı.

26 Ocak'ta, SSCB II. Sovyet kongresi yapıldı. Toplantı, sadece emekçilerin büyük lideri ve öğretmeninin anısına düzenlenmişti. İlk konuşmacı, SSCB MK yürütme komitesi başkanı M.İ.Kalinin'di. Kalinin, Sovyet hükümetinin, iç ve dış politikasında Lenin'in talimatlarına kesinlikle uyacağını bildiriyordu.

Kalinin şöyle söylüyordu: "Yoldaşlar, onun vasiyeti bizim için kutsaldır. Onun anısına, son görevimizi yerine getirelim, yemin edelim: Düşünceleri, komünizm mücadelesi ve vasiyeti, bizim düşüncemiz bizim vasiyetimizdir ve böylesine büyük ve böylesine sevilen liderimizin kaybı, bizim için her ne kadar acı olsa da, hepimiz komünizmin kazanılması, işçi sınıfın nihaî amacı mücadelesinde çabalarımızı on kat artırmalıyız."[54]

"Yüreği tüm emekçilerin, tüm ezilenlerin sevgisiyle atıyordu" diye konuşuyordu N.K.Krupskaya kongrede. V.İ. tüm yaşamını, işçi sınıf davası, tüm ezilenlerin kurtuluşu mücadelesine adamıştı. N.K. konuşmasını şu çağrıyla bitiriyordu:

"İşçi yoldaşlar, köylü yoldaşlar, tüm dünya emekçileri, saflarınızda biraaraya gelin, Lenin'in bayrağı, komünizmin bayrağı altında toplanın!"[55]

Kongrede J.V.Stalin, Clara Zetkin, N.Nerimanov, vd. konuşma yapıyorlardı. "Krasni Putilovez" işletmesi işçileri adına A.N.Sergeyev; partisiz köylü A.B.Krayuşkin; Kızılordu'dan K.Y.Voroşilov, gençlik adına P.İ.Smorodin ve akademi üyesi bilim adamı S.F.Oldenburg konuşuyordu.

SSCB II. Sovyet kongresi, V.İ.Lenin'in anısını ebedileştirmeye oybirliğiyle karar veriyor ve emekçi insanlığa çağrı yapılmasını kabul ediyordu. Kongre, Lenin için en güzel anıtın, yapıtlarının geniş kapsamlı ve kitlesel olarak yayın-

54 *SSCB'nin II.Sovyet Kongresi. Stenografik Rapor*, Moskova, 1924, s.10, Rusça
55 Aynı kitap, s.11, Rusça

lanması olacağını vurguluyordu; böylece komünizm fikirleri, tüm emekçilerin ortak malı olacaktı ve bu nedenle Lenin Enstitüsünü, gecikmeden girişimlerde bulunmakla ve Lenin'in seçilen eserlerinden milyonlarca baskı yapılmasını ve çeşitli dillerde yayınlamakla ve bilimsel olarak tüm yapıtlarının hazırlanmasıyla görevlendiriyordu. Kongre, Petrograd'ın tüm fabrikaları ve işyerleri tarafından desteklenen, Petrograd Sovyetinin, proletarya devriminin beşiği olan Petrograd'ın adını değiştirme ricasını da görüşüyordu.

Emekçilerin istekleri doğrultusunda II. Sovyet kongresi cenazeyi Kızıl Meydan'da, Kremlin duvarında, Ekim Devrimi'nin mücadelecilerinin mezarları yanında özel bir mozolede koruma kararı veriyordu. Daha sonra Sovyet bilim adamları halkın isteğini yerine getirerek uluslararası bilim tarihinde ilk defa çok zor bir görevi yerine getiyorlardı: Lenin'in bedenini uzun yıllar koruyacak bir mumyalama yöntemi üzerinde çalışıyorlardı.

27 Ocak 1924'te, V.İ.'nin naaşı sendika binasından Kızıl Meydana getirildi ve özel olarak inşa edilmiş bir sahanlığa bırakıldı. Ardından, Moskova'nın emekçi konvoyu ve Sovyetler Birliği'nin her yanından sayısız delegasyon Kızıl Meydana akmaya başladı. Lenin, öğleden sonra saat 4'te, cenaze marşı ve binlerce fabrika ve işyeri sireni ve top atışları eşliğinde, mozoleye getirildi.

O anda, tüm ülkede 5 dakika boyunca çalışma durdu; trenler, gemiler ve otomobiller oldukları yerde durdu. Çok sayıda kapitalist ülkenin emekçileri de Lenin'in toprağa verildiği o gün 5 dakika çalışmaya ara verdiler. Derin bir üzüntü içersinde, tüm dünyanın sıradan insanları, öğretmenlerinden, liderlerinden, en iyi dostlarından ayrılıyorlardı.

Yurtdışından komünist partiler RKP(B) MK'sına başsağlığı dileklerini bildiriyorlar ve proletarya enternasyonalizminin ilkelerine bağlılıklarını, Lenin'in vasiyetini yerine getirmek için hiçbir engel tanımadan çaba göstereceklerini dile getiriyorlardı. Berlin, Paris, Londra, New York, Prag ve Varşova'da ve diğer birçok ülkede anma toplantıları yapılıyordu. İşçilerin ve sıradan insanların, Sovyet halkıyla dayanışma duygularını dile getirmelerini hiçbirşey engelleyemiyordu.

Lenin'in ölümü, ezilen, ama yeni bir yaşama gözlerini açan Doğunun emekçi kitleleri ağır bir şok yaşıyordu. Çin halkı V.İ.Lenin'in ölüm haberini aldığında derin bir acı yaşıyordu. Pekin'de kitlesel gösteriler yapılıyordu. Çin'in o zamanki devrimci merkezinde üç günlük bir yas ilan edildi. Sun Yat-Sen yaptığı konuşmasında şöyle diyordu: "Dünya tarihinde akıp giden birçok yüzyılda dudaklarında hiçbir zaman gerçek olmayan güzel sözler söyleyen binlerce lider, önder ortaya çıktı. Lenin, sen bir istisnasın. Sen sadece konuşmadın ve öğretmedin; sen sözcüklerini gerçeğe dönüştürdün. Sen bize ortak mücadele yolunu gösterdin.... Ezilen halkların zihninde ebediyen yaşayacaksın, sen büyük insan."

Hindistan, Afganistan, Moğolistan, Kore, Hindiçin, Endonezya, Türkiye, İran, Arap ülkeleri ve Latin Amerika ülkelerinin geniş halk katmanları da Lenin'in ölümünden duydukları acıyı dile getiriyorlardı.

Aralarındaki tüm nüans farklarıyla emperyalistler, Beyaz Muhafızlar ve gericiler, Lenin'in ölümünden dolayı duydukları sevinci gizlemiyorlar; Komünist Partisinin ve Sovyet halkının liderinin ölümünün, Partide bölünmeye ve Sovyet iktidarının parçalanmasına yol açacağına inanıyorlardı. Ama Sovyet Cumhuriyetinin düşmanlarının umutları gerçek olmuyordu.

Komünistlerin ve tüm Sovyet insanlarının acısı sonsuzdu, ama Lenin'in ölümü, panik yaratmıyor, Parti ve halkta karmaşa ve şaşkınlık yaratmıyordu. Sovyet ülkesinin işçi sınıfı ve tüm emekçileri, o zor dönemde olağanüstü cesaret, güçlülük gösteriyorlar; Komünist Partisine ve MK'ya daha sıkı sarılıyorlardı. İşçi sınıfı saflarında, Komünist Partisine girmek için bir kitlesel hareket başlıyordu. O zaman, en iyi, en eğitimli, en güvenilir ve en sağlam işçi saflarından 240 000'den fazla yeni üye Partiye kabul edildi.

Leninizm bayrağı altında, MK'nın yönetimindeki Komünist Partisi Sovyet halkının Lenin'in vasiyetinin gerçekleştirilmesi yolunda, sosyalizm ve komünizmin zaferi yolunda güvenli adımlarla ilerlemesini sağlıyordu.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
LENİNİZM'İN BÜYÜK FİKİRLERİNİN ZAFERİ

Komünizmin zaferi kaçınılmaz.
Zafer, bizim olacak.

V.İ.Lenin

İçinde bulunduğumuz çağ, Lenin'in ölümsüz fikirlerinin, bu fikirlerin pratikte gerçekleştirildiği büyük zafer çağıdır. Lenin, temelini Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin oluşturduğu yeni dönem hakkında şöyle diyordu: "Kapitalizmin ve izlerinin yok edilmesi, komünist düzenin temellerinin oluşturulması, dünya tarihinde şimdi yaşadığımız çağın içeriğini oluşturmaktadır."[1]

Lenin'le birlikte dünya tarihinde yeni bir dönem başlıyordu. Kapitalizmin yenilgisinin ve komünizmin zaferinin başladığı çağdan söz etmesi, onun bilimsel ve devrimci cesaretini kanıtlamaktadır. Lenin, bu düşüncesini, Büyük Ekim Devrimi'nin hemen ardından dile getirmişti. O zamandan bu yana çok önemli değişimler oldu. Bu değişimler, Lenin'in dahiyane fikrinin doğruluğunu kanıtlamaktadırlar.

Komünist Partisi, Lenin'in yaptığı yeni çağ tanımını zenginliştirdi ve şimdiki koşullara uygun hale getirdi.

SBKP programında şu cümleler yer almaktadır: "Ana içeriğini kapitalizmden sosyalizme geçişin oluşturduğu modern çağ, iki karşıt toplum sistemi arasındaki mücadele çağıdır; sosyalist ve ulusal kurtuluş devrimleri çağı, emperyalizmin çöküşünün ve sömürge sisteminin tasfiyesinin çağıdır, yeni halkların giderek sosyalizme geçtiği çağdır, dünya ölçeğinde sosyalizmin ve komünizmin zafer çağıdır."[2]

Lenin adı, yeni çağın simgesi ve bayrağıdır.

Tarih Lenin'in Öngörüleri Doğrultusunda Gelişiyor

Lenin, geleceğe bakmak, tarihsel gelişmenin yönünü ve gidişatını tahmin etmekle, yaklaşan olayları ve taşıdıkları önemi önceden görebiliyordu; bu, olağanüstü bir yetenekti. Sosyalist devrimin zaferinden sonra, bilimsel tahmin olanaklarının arttığına işaret ediyordu. "...Biz şimdi, radikal sosyal değişiklikleri yürütmek için gerekli olan ve tarihte oldukça ender rastlanan süreleri belirleme fırsatını yakaladık."[3]

Lenin'in tahmin gücü, toplumsal yasaları görebilmesine, sınıf mücadelesi

1 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.51, s.387
2 *SBKP'nin Program ve Tüzüğü*, s.5
3 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.470

yasalarını bilmesine ve somut tarihsel bir durumun analizine devrimci teoriyi uygulayabilmesine dayanmaktadır.

Buna ilişkin olarak A.M.Gorki şöyle söylüyordu:

"Vladimir İlyiç geçmiş tarihi o kadar iyi biliyordu ki, gelecekten günümüze bakabiliyordu.... kendinden öncekilerin hiçbir zaman olması gerekeni göremediğini görmeyi başarıyordu. Bence,o muhteşem zekâsının yarısıyla gelecekte yaşadığı için, bunu biliyor ve görebiliyordu; katı, ama esnek mantığı, ona uzak gelecekteki çok somut, gerçek oluşumları gösteriyordu."[4]

Gerçekler ve hayat, insanlığın gelişmesinin Lenin'in tahminine göre olduğunu göstermektedir. Tarih, Lenin'in tahminine göre ilerlemektedir.

Bugün yeryüzündeki yüz milyonlarca insan, Marksizm-Leninizm bayrağı altında yeni bir yaşam biçimi oluşturmuştur ve Lenin'in gösterdiği yolda ilerlemekte, Leninizmin fikirlerini giderek başka milyonlarca insanın beynine ve yüreğine işlemektedir.

Leninizm bugün ilerici insanlığın düşüncelerinin gerçek hakimi olmuştur.

Marksizm-Leninizm, tüm ülkelerin tarihsel gelişim deneyimlerini genelleştiren yaşamsal, yaratıcı, kendini geliştiren uluslararası bir öğretidir. Hayata kopmaz bir bağla bağlanmış olarak, sürekli sınıf mücadelesinin, yeni tarihsel olayların ve sosyalizm-komünizm yapılanması pratiğinde kazanılan yeni deneyimler ile gelişmektedir. İktisadî ve siyasî hayatdaki gelişmelerin getirdiği yeni sonuçlar ile, doğa bilimlerindeki ve diğer bilimlerdeki çok önemli keşifler ile, Marksist-Leninist teorinin hazinesi giderek genişlemektedir.

Lenin'in büyüklüğü, Marksizmi 19.yüzyılın sonu, 20.yüzyılın başında ortaya çıkan yeni tarihsel çağın koşullarında geliştirmesinden ve genişletmesinden gelmektedir. Lenin'in içine kattığı "yeni" olmadan Marksizm olmaz, olamaz. Leninizm, Lenin tarafından yeni tarihsel koşullara uygun olarak tüm yönleriyle geliştirilmiş bir Marksizmdir. Adı, 20.yüzyılın ilerici bilimsel düşüncesine ayrılmaz biçimde bağlıdır.

Lenin'in ölümsüz yapıtları, Leninizmin büyük fikirlerinin bitmez tükenmez kaynaklarıdır. V.İ.'nin mirası çok muazzam bir büyüklüktedir. 1893-1923 arasındaki 30 yıllık faaliyetinde yüzlerce kitap, broşür, binlerce yazı ve mektup yazmıştır, Parti kongrelerinde, parti konferanslarında, Komintern kongrelerinde, görüşmelerde, emekçilerin toplantılarında sayısız konuşma yapmıştır. SBKP, Lenin'in çalışmalarını biraraya getirmek, saklamak ve yayınlamak için sürekli çaba göstermektedir. SSCB'de V.İ.Lenin'in yapıtlarının 5 baskısı yapılmış, 36 cilt toplu yapıtları ve düzinelerce cilt seçme yapıtları yayınlanmıştır. V.İ.Lenin'in son yayınlanan, eksiksiz koleksiyonu 55 ciltten oluşmaktadır; içinde yaklaşık 90 000 çalışması yer almaktadır. Bu, dahiyane devrimci fikirlerin içinde yer aldığı büyük bir hazinedir. SBKP MK'sı, Marksizm-Leninizm Enstitüsü tarafından 1965'de yayınlanan V.İ.Lenin'in yapıtlarının eksiksiz koleksiyonu, Partimizin ve dünya komünist hareketinin ideolojik yaşamında muhteşem bir olaydı. V.İ.Lenin'in çalışmaları, dünyada yüzden fazla dile çevrildi.

Marksizm bir dogma değildir; o bir eylem kılavuzudur, diye vurguluyordu Lenin. Hiç taviz vermeden, düşüncenin kemikleşmesine, şablonlara, oportüniz-

4 *Lenin ve Gorki*, s.298

min oyunlarına revizyonizme ve dogmatizme karşı mücadele ediyordu. Lenin Marksist teoriyi, onun temel tezlerini, devrimci özünü ve karakterini savunurken, aynı zamanda ona yaratıcı biçimde bakma ve onu yeni tarihsel koşullara uygun olarak geliştirme gerekliliğine de işaret ediyordu. Devrimci teoriye dogmatik olarak yaklaşmayı, revizyonizmden daha az tehlikeli bulmuyordu.

Formülleri ve tahlilleri, dogmalar gibi ezbere öğrenmemek, olayların ve sonuçların değerlendirmesinde, öznellik ve keyfiyete yer vermemek, aynı zamanda, Marksist diyalektik yöntemi yaratıcı biçimde uygulamak ve yaşamı, gerçeklikteki kesin gerçekleri dikkate almak; bunlar, Lenin'in Marksistlere yönelttiği taleplerdi. Dogmacılar ve sözcüğü sözcüğüne ezberleyenler, Marksizmin yaratıcı biçimde yaklaşarak geliştirilmesini Marksist öğretiden devrimci geleneklerinden sapma olarak görüyorlardı. Buna yanıt olarak Lenin şöyle yazıyordu: "Devrimci gelenekleri koruma yükümlülüğü, aynı zamanda, korunacağı koşulların analizini gerektirmektedir; özel koşullarda önemli olan, devrimci sloganların salt yinelenmesi değildir."[5]

Menşevikler, sağır ve faydasız dogmacılıklarından dolayı Lenin tarafından sert şekilde eleştiriye maruz kaldılar ve alay edildiler."...öğrendiler, ama kavramadılar. Ezbere öğrendiler, ama üzerinde düşünmediler.

Sözcükleri benimsediler, anlamı değil."[6]

Reformistler ve revizyonistler, Leninizmin "Marksizmden kopuş" olduğunu, "Blankizmin yeniden doğuşu" olduğunu, vb. gibi saçmalıklar yaydılar. Marksizmi II. Enternasyonal'in oportünist liderlerine, revizyonistlerin ve dogmacıların yozlaştırmasına karşı savunanlar özellikle Komünistler, Leninistler ve öncelikle de Lenin'di. Yalnızca Leninistler, Komünistler gerçekte Marx'ın devrimci ruhuna sadık kaldılar. Revizyonistlerin sözde Lenin Blankizmi gevezelikleri, inancından dönme ve oportünizm, ideolojiden dönüşe uydurulmuş bir kılıftan başka bir şey değildi.

Sosyalizmin düşmanları, Leninizmin enternasyonal açıdan taşıdığı önemi azaltmaya ve başka ülkelerde uygulanamazlığını "kanıtlamaya" çalışmaktadırlar. Leninizmin yalnızca "istisna olarak Rusya topraklarında doğduğunu", "iktisadî ve kültürel açıdan geride olan" Rusya gerçekliğinin "olağandışı" koşullarında ortaya çıktığını ve Batı Avrupa ülkelerinde, Leninizmin uygulanamayacağını, zira orada uygarlığın geliştiğini ve "kusursuz bir düzeni" olduğunu iddia etmektedirler.

Hayat, tüm bu uydurmaları kesin olarak çürütmüştür.

Lenin, her ülkede elbette özel koşulların mevcut olduğunu ve Marksistlerin bunu strateji ve taktiklerinde mutlaka dikkate almaları gerektiğine işaret etmektedir. Ama Marksist teorinin genel ilkeleri, tüm ülkelere uygulanabilir. Rusya'da da "kapitalizmde yaşanan *temel* gelişim süreçlerinin aynı olduğunu, sosyalistlerin ve işçi sınıfının *temel* görevlerinin aynı olduğunu görüyoruz."[7] diyor, bu ya da şu ülkede oluşan özel koşulların, sosyalist devrimin ve sosyalizmin yapılanması sürecinde temel yasaları ortadan kaldırmadıklarını belirtiyordu.

5 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, (5.baskı), c.16, s.474
6 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, (5.baskı), c.10, s.368
7 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.4, s.229

II. Enternasyonal'in inatçıları olan revizyonistlerin ve dogmacıların yıllarca çürük "teoriyi"; sosyalist devrimin yalnızca proletaryanın halkın çoğunluğunu oluşturduğu bir ülkede olabileceği düşüncesini yaydıklarını söylüyor ve bu "teoriyi" çürütüyordu; daha 1908'de şöyle yazıyordu: "... halk çoğunluğunun 'tam' proleterleşmesinin bu devrimi yürütebilmek için gerekli olduğuna inanmak büyük bir hata olacaktır."[8]

Marksist-Leninist ütopistler, tarihsel süreçte kendi kendilerini yok ettiler. İlerlemiş ya da geri kalmış tüm ülkelerde, Leninizm, işçi sınıfının, emekçi köylülerin ve ezilen halkların kurtuluş mücadelesinde parlayan bir yıldızdır. Leninizmin, sosyalist devrim teorisinin hayat gücü, hem Sovyetler Birliği'nde; çarlık döneminde orta düzeyde gelişmiş durumdaki bir ülkede, hem de geçmişte ileri düzeyde gelişmiş kapitalist ülkeler olan , örneğin Demokratik Alman Cumhuriyetinde ve bugün sosyalist gelişme yoluna adım atmış olan ekonomik açıdan zayıf kalan ülkelerde sosyalizm ve komünizmin yapılanması pratiğinde kendini kanıtlamıştır.

Leninizm, Büyük Lenin tarafından yaratılan ve üretilen SBKP'nin tüm faaliyetinin üzerine kurulduğu bilimsel temeldir. Parti, Leninizmi yeni tarihsel koşullara yaratıcı biçimde uyarlayıp katarak geliştirmektedir. Dönemimizin yeni sorunlarının Marksist-Leninist açıdan ayrıntılarıyla işlendiğini, XX'den - XXIII'e kadar olan Parti kongrelerinin kararları ve hazırladıkları materyal göstermektedir. Bu kararlar ve Ekim genel toplantısının (1964) ve daha sonraki SBKP MK'sı genel toplantılarının kararları, toplumumuzun komünizm yolunda ilerlemeye devam etmesi açısından muazzam önem taşımaktadırlar.

SBKP tarafından hazırlanan komünist toplum programı, fiiliyata dönüşen, komünist yapılanmanın günlük pratiğine dönüşen eylemdeki Leninizmdir. Partimiz, dünya komünist hareketi, tüm ilerici insanlık tarafından desteklenen Lenin'in yolunu sarsılmadan izlemektedir.

Sosyalizm Gerçek Oldu

Leninizmin fikirleri, SSCB'de sosyalist yapılanma sırasında tam olarak ve azamî düzeyde bir cisme büründü. "*Kaçınılmaz olduğunu Marx ve Engels' in bilimsel olarak önceden gördüğü, Lenin'in plânını tasarladığı sosyalizm, Sovyetler Birliği'nde gerçek oldu.*"[9]

Ülkemizde sosyalizmin zaferi; bu Lenin'in büyük fikirlerinin, Komünist Parti tarafından yönetilen ve halk kitlelerine esin kaynağı olan yaratıcı faaliyetinin sonucudur.

Birçok defa Parti düşmanı gruplar -Troçkistler, sağ oportünistler, ve diğer düşman unsurlar-, Partimizi Lenin'in gösterdiği yoldan çevirmeye çalıştılar, ama Parti, Leninizm düşmanlarını başarısızlığa uğrattı, uzlaşmaz mücadelede Lenin'in öğretisinin yalınlığını savundu ve bu öğretiyi tutarlı biçimde hayata geçirdi.

Ülke, emperyalist savaş, içsavaş ve dış müdahaleciler tarafından tahrip edildiği zamanlarda, V.İ. vatanımızın geleceğini gördü: İktisadî, siyasî ve askerî

8 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.15, s.27
9 *SBKP'nin Program ve Tüzüğü.*, s.13

iktidarının çok güçleneceğini, halkın yaratıcı güçlerinin büyüyüp gelişeceğini, bilim ve sanatın yeşereceğini, sosyalizmin zaferini gördü. Lenin'in tasarıları, bilimsel cesaretiyle kurduğu düşleri, bilge ve yüce fikirleri, en ağır koşullara rağmen -ülkenin iktisadî geriliği ve tahribatı, düşman tarafından kapitalist kuşatma, emperyalist devletlerin ve ülke içindeki gerici güçlerin acımasız atakları- eşi benzeri olmayan kısa tarihsel sürelerde Sovyetler Birliği'nde gerçekleştirildi.

Bu kısa tarihsel sürede, Sovyetler Birliği Çarlık Rusyası dönemindeki bir tarım ülkesinden güçlü bir sosyalist devlete, dünyanın ikinci sanayi gücüne; bir modern teknoloji ülkesine, çok verimli alet, makinaların ve otomatik bantların, elekronik hesap makinalarının ve atom santrallerinin ülkesine dönüştü.

Ülke ekonomisinin dönüştürülmesine ilişkin tarihsel görevlerin yerine getirilmesinde, Komünist Partisi Lenin'in sosyalizmin yapılanması zincirinin önemli bir parçası olan yüksek seviyede gelişmiş bir ağır sanayi yaratılması talimatından hareket ediyordu. Yeni toplumun maddi-teknolojik temelinin yaratılmasına birinci önceliği veren Lenin, ülkenin elektrifikasyonuna yönelik plânlama çalışmasını başlatan kişiydi. "Sovyet düzeninin temelini oluşturan elektrifikasyon, ülkemizde komünizmin temelleri oluşturacak olan nihaî zaferi yaratacak" diyordu.[10]

Önemli sanayi dalları -elektirik, metalurji ve makina, kimya ve petrol sanayi- hızlı bir tempoda gelişmelerini sürdürmektedirler. SSCB, bugün dünya sanayi üretiminin neredeyse % 20'sini üretiyor; bu oran, İngiltere, Fransa ve Batı Almanya'nın; üçünün üretiminin toplamından fazladır. Ülkemizin öncü bir sanayi ile güçlü bir sosyalist devlete dönüşmesi, işçi sınıfının, tüm halkımızın gösterdiği büyük kahramanca faaliyetinin sonucudur.

V.İ. için, sosyalist bir sanayi, sosyalist ilkelere göre tarımın büyümesi ve dönüşümü için esastı.. Sosyalizmin yapılanması sürecinde, Parti ve halk, Lenin'in ortaya koyduğu ve muazzam zorluklarla bağlantılı olan tarımı sosyalist biçimde dönüştürme görevini yerine getirdi. Milyonların küçük münferit ekonomilerden kolektif ekonomik üretime gönüllü olarak geçmesi, *"ekonomi ilişkilerinde ve köylülerin yaşam biçiminde büyük devrim" anlamına geliyordu.* [11]

Köyde kolektif ekonomi-kooperatif düzeninin zaferi ile, sınıfsal ayrıma, yoksulluğa ve köylülerin dibe batmasına bir son verildi. Sosyalist tarım ekonomisi, birinci sınıf bir teknik ile donatıldı. Bugün kolektif ekonomilerin ve Sovyet mallarının tüm emekçileri, komünizmin muhteşem yapılanma programıyla silahlanmış olarak, XXIII. Parti kongresinin kararları ile, yüksek ve sürekli bir gelişme temposuna ulaşmak için tarımda yeni bir kalkınma mücadelesi yürütmektedirler.

Gerçekleştirilen Lenin'in kooperatif plânı, münferit çiftçilere ve toprak sahiplerine, işçi sınıfıyla aynı adımda yürüyen kolektif çiftçiliğe dönüşme fırsatı vermiştir. Bu temelde, Sovyet toplumunun iki dost sınıfının, işçi sınıfı ve köylülerin ittifakı daha da güçlendi, kardeşçe dostlukları sarsılmaz oldu. Sosyalizmin zaferi ve sömürücü sınıfların tasfiyesi ile, işçilerin, köylülerin ve halka bağlı aydınların ortak temel çıkarlarında:

Sovyet halkının sosyopolitik ve ideolojik bütünlüğü sağlandı.

10 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.30, s.360
11 *SBKP'nin Program ve Tüzüğü*, s.12/13

Sosyalizmin zaferi ile, ülkemiz halkları arasında kardeşçe dostluk güçlendi.

V.İ., Sovyet Sosyalist Cumhuriyetlerinin esin kaynağı ve örgütleyicisiydi; çok uluslu bir devletin yapılanması ve güçlenmesi programını hazırlıyor, proletarya enternasyonalizminin ilkelerini tutarlı şekilde uygulamayı ve halkların dostluğunu ve kardeşçe işbirliğini güçlendirmeyi öğretiyordu.

Parti, giderek daha sıkı birleşme ve yakınlaşmayı ve tüm yaşam alanlarında karşılıklı birbirini geliştirmeyi sağlayarak tüm Sovyet uluslarının ve halklarının tüm yönleriyle ekonomik ve kültürel gelişimini devam ettirmeyi, Lenin'in ulusal politikasının yürütülmesinde önemli görevlerden biri olarak görüyordu. Parti, milliyetçiliğin ve şovenizmin tüm biçimlerine karşı, ulusal sınırlılık, geçmişin idealize edilmesi, halkların tarihinde sosyal karşıtlıkların üstünü örtme eğilimlerine karşı her zaman uzlaşmaz bir mücadele yürütmüştür ve şimdi de yürütmektedir. Ülkemizdeki kardeşlik, her yıl giderek daha da güçlenen halkların dostluğu; bu proleter, sosyalist enternasyonalizm fikrinin zaferinden gücünü almaktadır; devletimizin güç kaynağıdır.

Sovyet iktidarı yıllarında ülkemiz emekçilerinin maddi yaşam standardı çok yükselmiştir. Emekçiler, çalışma, dinlenme, ücretsiz eğitim, sağlık ve emeklilik güvencesi hakkını kazanmışlardır. Sovyet insanları, kapitalist ülkelerde yaşanan ve emekçileri sürekli tehdit eden işsizliği tanımamaktadırlar.

Leninizm fikirleri, yalnızca Sovyet devletinin siyasî ve ekonomik gücünün artmasında değil, SSCB halklarının kültürel kalkınmasında da zafer kazanmışlardır. Lenin'in düşündüğü gibi, sosyalizm, SSCB'de bilim ve sosyalist kültüre gerçek bir canlanma getirmiştir. İnsan beyninin kazanımlarının halkın hizmetine sunulması zamanı gelmişti. Lenin, sosyalist kültürün gelişmesinin mutlak koşulu olarak, insanlığın yüzyıllarca süren tarihinde tüm iyi ve ilerici olanın benimsenmesi ve kullanılması olarak görüyordu.

Sovyet bilim adamları, mühendisler, teknisyenler ve işçiler, insanlık tarihinde ilk defa yapay uyduyu yaptılar, Aya Sovyet bayrağını diktiler, Ayın görünmeyen tarafının yeryüzünden fotoğrafının çekildiği bir gezegenler arası otomatik istasyon kurdular ve gezegenler arası çalışacak bir istasyonu Mars'a gönderdiler. Sovyetler Birliği, komünist Yuri Gagarin'in uzaya gönderilmesi, uzaya ilk insan grubunun gönderilmesi, ilk kez bir kadın (Valentina Tereşkova-Nikolayeva) uzay yolculuğu ve gezegenler arası açık mekâna insanın ilk ayak basışı gibi, uzay araştırmalarında önemli aşamalara imzasını atmıştır.

Sovyet biliminin uzay araştırmalarına getirdiği büyük yenilik, otomatik istasyonlar Luna 9 ve Luna 15'in Ay yüzeyine yavaş inişi; bu istasyonlar aracılığıyla Ay yüzeyinin fotoğraflarının çekilmesi ve Sovyetler Birliği'nin Venüs'te bir bayrağının dikilmesi idi. Ülkemiz dünyada ilk kez yapay bir uyduyu Ay yörüngesine gönderdi. Tüm dünyayı derinden etkileyen bu muazzam çalışma, sosyalizmin büyük yararlarını, Sovyet biliminin üstünlüğünü, Sovyet insanının cesaretini, kahramanlığını ve büyük düşündüğünü yeniden kanıtladı.

Lenin'in fikirleri ve ölümsüz kişiliği, kozmonotları büyük işlere girişmeye teşvik etti. Uzaya yolculuk öncesinde, Lenin'in mozolesini ziyaret ediyor, Lenin'in Partisinin görevini, ülkenin görevini onurla yerine getirmeye yemin ediyorlardı.

Andriyan Nikolayeviç ve Pavel Popoviç şöyle diyorlardı: "Büyük lider yüreğimizde yaşıyordu ve uzay gemileri Lenin'in fikirlerini umutla yeryüzünün her yerine taşıdılar.

Çocukluktan itibaren biz Lenin'in herşeyin üstesinden gelen o öğretisiyle yetiştirildik. Babalarımızın yaşamı, çocukluk, gençlik yıllarımız ve yetişkinlik çağlarımız onun adı ile bağlantılıydı."[12]

Sovyet halkının büyük zihinsel canlanışı, bilim, halk eğitimi, edebiyat ve sanattaki büyük başarılarda ifadesini bulan Lenin adı ile sıkı sıkıya bağlantılıdır. Genel temel eğitim değil, V.İ.'nin öngördüğü gibi, artık tüm halkın yüksek eğitim ve kültürü söz konusudur.

Lenin, emekçilerin iktidarını, demokrasinin en yüksek aşamasını gösteren proletarya diktatörlüğünü, sosyalizmin başarılı bir şekilde yapılanmasının önemli koşulu olarak görüyordu. Marx'ın fikirlerini geliştirerek, işçi sınıfının, sosyalist toplumu yaratmak için ve insanın insan tarafından her tür sömürüsüne son vermek için diktatörlük kurması gerektiğini söylüyordu. İşçi sınıfının ve köylülerin ittifakını, proletarya diktatörlüğünün en yüksek ilkesi olarak görüyordu. Tarihsel deneyimlerin gösterdiği gibi, proletarya diktatörlüğü bizzat kendisini geliştiriyor. Tüm halkın devleti olan sosyalist devletimiz, bugün en mükemmel şekilde tüm halkın iradesini ve çıkarlarını dile getirmektedir. Sovyet toplumunun en örgütlü, en ilerici gücü olarak işçi sınıfının rolü ise, aynen korunmaktadır.

Sovyet insanları ülkemizde büyük Lenin'in vasiyetine uygun olarak gerçekleştirilmiş olanlardan mutlu ve gurur duyuyor. Lenin'in yolunda giderek, Parti ve halk tüm araçlarla sanayi, tarım ve ulaşımda, bilim ve kültürde gelişmeye devam edecek, yeni kentler kuracak, konutlar, hastaneler, okullar ve kulüpler yapacaktır; ve tüm bunlar, insan adına ve insanın iyiliği adınadır.

Lenin, komünizmin yapılanmasının zor ve karmaşık bir süreç olduğunu; yalnızca ekonominin değil, karşılıklı ilişkilerin, yaşam biçiminin ve insanların dünya görüşlerinin de dönüşümü anlamına geldiğini sık sık belirtiyordu. Yeni insanın eğitilmesi, temel görevlerden biridir; insanın bilincindeki geçmişin kalıntılarına ve burjuva ideolojisinin etkisine karşı sert ve uzlaşmaz mücadeleyle yerine getirilecektir.

Partinin tüm faaliyetlerinde esas aldığı Lenin'in fikirleri ve ilkeleri, kitlelerin komünizme yönelik eğitiminin temelini oluşturmaktadır. Parti, emekçileri Lenin zihniyetiyle eğitmektedir. Parti, her Sovyet insanının yaptığı iş ile komünizmin zaferini yakınlaştırdığını, kişinin, Lenin gibi komünist olarak yaşaması ve çalışması gerektiğini öğretmektedir. Ama bu, her geçen gün daha iyi ve daha üretici olarak çalışmak, ülkenin maddi ve manevi zenginliklerini güçleri oranında artırmak demektir. Lenin'in öğrettiği biçimde yaşamak, böyle çalışmak ve mücadele etmek! Bu, yeni insanın biçimlenmesinin temel koşuludur.

V.İ.Lenin'in, aydınlatan dehası, Sovyet halkının tüm zorlukları yenerek dünya tarihini belirleyen önemde zaferler kazanacağı yolu gösterdi. Ülkemiz komünizmin yapılanmasına geçtiği için Sovyet halkı şimdi de bu yolu izliyor. Sovyet halkının tüm yaşamı, çalışması ve mücadelesi, Lenin'in büyük fikirleriyle, Leninizmin yaratıcı gücünü ve bilgeliğini içinde taşıyan Komünist Partisinin fikirleriyle aydınlanıyor.

12 *Pravda*, 31 Ağustos 1962, no.243

Parti ve MK her zaman Lenin'in önerilerine uyuyor ve onun talimatlarından hareket ediyor.

Komünizmin maddi-teknik yapısının oluşturulması, toplumsal ilişkilerin gelişmesi ve mükemmelleşmesi, halkın maddi refahının artması, Sovyet insanlarının komünist bilinçle eğitimi; bunlar, derindeki temellerini Parti programında ve onların geliştirilmesinde bulan ve parti kongrelerinin kararlarında somutlaştırılan Parti ve halkın en önemli görevleridir.

XXIII. Parti kongresi, komünist yapılanmanın yeni görevlerinin, beş yıllık plânının başarıyla gerçekleştirilmesi, yeni ekonomi, plânlama ve teşvik sisteminin tutarlı, eksiksiz yürütülmesi ve mükemmelleştirilmesi için önemli bir koşul olduğuna işaret etmektedir; bunun temelleri, SBKP MK'sının Mart ve Eylül genel toplantılarında (1965) atılmıştır.

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin 50. yıldönümüne hazırlıkta SBKP MK'sının kararında *"SSCB'de sosyalizmin eksiksiz ve nihaî zaferi ve komünizmin yapılanmasına geçiş; bu, ülkemizdeki devrimci değişimlerin en önemli sonucudur"* denmektedir. Bu, tüm enternasyonalist proletaryanın en büyük kazanımıdır.

V.İ., Sovyetler Birliği'nin yarattığı örnek ile diğer ülkeleri giderek daha fazla etkileyeceğini, Sovyet Rusya ile yakılan sosyalist devrim meşalesinin ve kazanımlarının aydınlık bir gelecek yolunu gösteren ve tüm dünya emekçilerinin sosyalist yapılanmasında asla sönmeyecek bir fener olacağını bilgece önceden tahmin etmiştir.

Lenin'in sözleri gerçekleşmiştir. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin önemi, tarihin gösterdiği gibi, tüm ülkeler, tüm halklar için giderek daha fazla artmaktadır.

Bir dizi Avrupa ve Asya ülkesi, kapitalizmden uzaklaşmaktadır. Sovyetler Birliği'nin önemli bir parçası olduğu bir sosyalist dünya sistemi oluşmuştur. Sosyal düzende, ideolojide ve hedeflerde birliktelik, sosyalist dünya topluluğunun ilişkilerinde ve bütünlüğünde gücü belirlemektedir. Sosyalist sistemin devletleri arasındaki ilişkiler, proletarya enternasyonalizminin ilkelerine, tam eşitlik ve hükümranlık hakkı ilkelerine bağlılık, dostluk, işbirliği ve dostça karşılıklı yardımlaşma ilkelerine dayanmaktadırlar.

SBKP programında, "sosyalist dünya sisteminin deneyimleri, kapitalizmden çıkan ülkelerin aralarında ittifakın ve sosyalizm ve komünizm yapılanmasındaki çabalarının birleştirilmesinin gerekliliğini göstermiştir." denmektedir. Sosyalizmin dünyadan izole biçimde yapılanması yolu, teorik olarak geçersizdir ve ekonomik açıdan zararlıdır. Bu yol, siyasî açıdan gerici ve tehlikelidir, "çünkü halkları, emperyalist güçlerin birleşik cephesi açısından ... birbirine yabancılaştıracak, burjuva-milliyetçi eğilimlerden beslenecek ve sonuçta sosyalist kazanımların kaybına yol açabilecektir."[13]

Sosyalizmi kuran tüm ülkeler için ortak bir yol vardır. Bu yol, Lenin' tarafından gösterilmiş ve yalnızca SSCB pratiğinde değil, başka sosyalist ülkelerin pratiğinde de denenmiştir. Çeşitli ülkelerde kapitalizmden sosyalizme geçiş biçimlerinin kendine has özelliklerine rağmen, herhangi bir ülkede sosyalist devrimler ve sosyalizmin yapılanması için genel yasalar belirleyicidir. Bunlar, Le-

13 *SBKP'nın Program ve Tüzüğü*, s.19/20

nin tarafından bilimsel olarak gösterilmiş ve SSCB'deki ve diğer ülkelerdeki sosyalist yapılanma deneyimlerinde somutlaştırılmış ve geliştirilmiştir. Bunlar, sosyalist ülkelerin komünist ve işçi partilerinin temsilcilerinin müzakere bildirisinde (1957), 81 komünist ve işçi partisinin temsilcilerinin görüşme bildirisinde (1960) ve SBKP'nin yeni programında formüle edilmiştir. Sosyalist topluluğun komünist ve işçi partileri, sosyalizmin yapılanmasına ilişkin genel yasalara yaratıcı biçimde yönelmekte, Marksizm-Leninizmi kendi ülkelerinin özelliklerini dikkate alarak geliştirmekte ve yeni deneyimlerle zenginleştirmektedirler.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi, sosyalizmin ülkelerinin ekonomik ve siyasî bütünlüğüne, yeni yaşamın yapılanmasına yönelik görüş alışverişlerine özel bir önem vermektedir.

SSCB'de sosyalizm tam ve nihaî olarak zafer kazandığı ve ülkemizin muazzam bir dünya gücü olduğu için, sosyalizmin dünya sistemi büyüdüğü ve güçlendiği için, şimdi, emperyalistlerin eski düzeni yeniden kurma düşleri rüzgarda savrulan saman çöpü gibi dağılıp gitmiştir. SBKP XXIII. Parti kongresi kararında, "enternasyonal gelişme, Partimizin ve tüm komünist hareketin sosyalist dünya sisteminde sürmekte olan çağda ve emperyalizme karşı, toplumun sosyalist dönüşümü için mücadele eden güçlerin tarihsel gelişmenin ana yönünü belirlediği görüşünü doğruladı." denmektedir.[14]

Kapitalist sistem derin bir kriz yaşamaktadır. Bu, kaçınılmaz olarak burjuva ideolojisinin çöküşünü getirecektir. Burjuvazi, halkı büyük eylemlere sürükleyebilecek fikirlerden yoksundur. Yaşamaya devam eden, sona sürüklenmemeye karşı mücadele eden bir sömürücü sınıf bundan yoksundur. Emperyalist burjuvazi, temel ideolojik-politik silah olarak, kara bayrağı ile kapitalizmi savunmaya ve ilerici fikirleri yok etmeye çalışarak *antikomünizmi* kullanmaktadır. Antikomünizm, bugün sosyal ilerlemenin tüm düşmanlarını birleştirmekte ve burjuva ideolojisinin en çirkin yozlaşmasını yansıtmaktadır.

Tarihte her zaman olduğu gibi, hayatta kalan bir rejimin tüm savunucuları ellerindeki tüm olanakları kullanarak kendi batışlarını engellemeye çalışmaktadırlar. Ama tarihin yasaları acımasızdır, alt düzeydeki bir toplum düzeninden daha yüksek seviyedekine çıkması kaçınılmazdır.

Kapitalizmin geçmişi vardır, ama geleceği olamaz; gelecek komünizmindir.

Tüm Halkların Barışa İhtiyacı Var

Sosyalizm, insanları savaşlardan; tüm sömürücü sınıflarına ve özellikle de emperyalizme has olan bir korkunç kırbaçtan kurtarmaktadır. Kapitalizmden farklı olan sosyalizmin doğası, savaşlara yabancıdır ve barış çabası temel bir özelliğidir. Komünizmi kuran Sovyet halkı, barışla temelden ilgilidir. "...Tüm politikamız ve propagandamız, hiçbir şekilde halkları savaşa sokmaya yönelik değildir, aksine savaşa bir son vermek üzerine kuruludur."[15] Lenin, barış politikamızın, dünya halkının ezici çoğunluğu tarafından kabul edildiğini belirtiyordu.

14 L.İ.K.Brejnev: *Sosyalizmin Artan Etkisindeki Çağımız*, Berlin 1966, s.124
15 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.467

Komünist Partisi ve Sovyet hükümeti tutarlı bir biçimde Lenin'in ortaya attığı farklı toplum düzenlerine sahip devletlerin barış içinde yanyana varolma ilkesini gerçekleştirmektedirler. Partinin tarihsel dokümanlarında, barışçıl biçimde yanyana varolmanın ne gibi koşulları taşıması gerektiğine işaret edilmiştir: Devletler arasındaki tartışmalı sorunların çözümünde bir araç olarak savaştan vazgeçme ve müzakereler yoluyla çözümü; devletler arasında eşitlik, karşılıklı anlayış ve güven; iç işlerine karışmamak, tüm ülkelerin hükümranlık hakkının ve toprak bütünlüğünün kesinlikle korunması; eşitlik ve karşılıklı çıkar temelinde ekonomik ve kültürel işbirliğinin geliştirilmesi.

"Soğuk savaş" ideologları, çeşitli görünümlerdeki sahtekârlar ve dogmacılar, Lenin'in barış içinde yanyana varolma ilkesini ortaya atmadığı yalanını söylemektedirler. Hayallerini inanılır kılmak için, Lenin'in söylediklerinin içeriğini bozuyor, söylediği cümleleri bağlamından koparıyor ve Lenin'in kapitalizmin güçleri ve sosyalizmin güçleri arasındaki çatışmaların kaçınılmazlığına ilişkin sözlerini yanlış yorumlamaktadırlar.

Böyle bir yöntem, kitleleri ve uluslararası kamuoyunu yanıltmaya yönelik seviyesiz ya da vicdansız bir yöntem olarak tanımlanabilir. Lenin, kapitalizm ve sosyalizm arasında çatışmanın kaçınılmazlığını tekrar tekrar dile getirmiştir. Ancak ne zaman, hangi koşullarda ve hangi durumda? Lenin, emperyalistlerin Sovyet ülkesine saldırdığı bir zamanda ve daha sonra, yenilgiye uğratıldıktan ve topraklarından attıktan sonra kapitalist dünyanın ortasında bir kaleyi anımsatan dünyanın tek sosyalist ülkesine yeni askerî saldırılara devam ettiklerinde bundan söz ediyordu. Lenin saldırganların entrikalarına karşı uyanık ve hazır olmaya çağırıyordu.

Sovyet halkının ülkesini düşmanlarından koruduğu koşullarda, Lenin çok büyük önem taşıyan sosyalist ve kapitalist sistem arasındaki barış içinde yanyana ve ekonomik rekabet koşullarında varolma ilkesini tüm yönleriyle temellendirmişti. "İşimiz bir nefes alma molası değil, kapitalist devletler düzeninde enternasyonal varlığımızın mücadelesinin verildiği bir yeni zaman dilimiyle karşıkarşıyayız."[16] Lenin, "sosyalist ve kapitalist devletlerin yanyana varolabileceği" tüm bir tarihsel dönemin yaklaştığına işaret ediyordu.

Lenin, her iki sistemin barışçıl ekonomik rekabeti fikrini geliştirerek, sosyalizm ve kapitalizmin özellikleri örneğinde, sosyalist yapılanma deneyimlerinin tarihsel gelişmenin tüm gidişatına büyük bir etki yapacağının gösterilmesi gerekir, diyordu.

Lenin, emperyalizmde savaşların kaçınılmaz olduğu, emperyalizmin hep yeni savaşlara yol açtığı düşüncesindeydi.

Lenin'in emperyalizm var olduğu sürece saldırgan savaşların beslendiği bir zeminin de var olacağı tezi şimdi de geçerliliğini korumaktadır. Uluslararası emperyalizm, öncelikle de ABD emperyalizmi, tüm dünyada barış davası için ana tehlikeyi oluşturmaktadır. Tekelci kapitalizmin uzlaşmaz çelişkili sosyoekonomik doğası değişmedi. Varlığı, her zaman bir savaş tehlikesiyle bağlantılı.

Ama, savaş hırsı güden emperyalist çevreleri dizginlemek ve yeni savaşlardan korunmak için, büyük güçlerin barış nöbeti tuttuğu, ellerinde tüm gerekli araçların bulunduğu bir zamanda yaşıyoruz. Tüm dünyadaki barışın önemli bir

16 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.31, s.407

garantisi, öncelikle Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin sürekli artan gücüdür. Güçlü sosyalist kampın, barış içindeki sosyalist olmayan devletlerin, enternasyonal işçi sınıfının ve tüm barış güçlerinin birleşik çabaları ile bir dünya savaşı önlenebilir.

Sovyet devletinin ilk yapılanma yıllarında olduğu gibi, şimdi de Lenin'in barış içinde yanyana varolma ilkesi tüm dış politikanın esasını oluşturmaktadır.

Sosyalizmin düşmanları şöyle söylemektedirler: Sınıf mücadelesinden vazgeçmiyor ve burjuva ideolojisine karşı saldırıda bulunmuyorsanız, nasıl bir barış içinde birlikte var olmaktır bu? Muhtemelen ideolojik silahsızlanmaya yol açan bir barış içinde yanyana varolma uygun gelecektir sosyalizmin karşıtlarına.

Hayır, sorunun özü böyle değil. Marksist-Leninistler barış içinde yanyana varolmayı sınıf mücadelesinin, sosyalizmin siyasî, iktisadî ve ideolojik alanda emperyalizme karşı mücadele biçimi olarak görüyorlar. Sosyalist ve burjuva ideolojisi arasında barış içinde yanyana varolma, komünizmin çıkarlarına ihanet yolundan gitmek istenirse olanaksızdır. Barış içinde yanyana varolma, her iki karşıt ideoloji arasındaki mücadeleden vazgeçmek demek değildir, aksine ideolojik mücadelenin silahlı bir çelişkiye geçmesini dışlar. Barış içinde yanyana varolma koşullarında, kapitalist ülkelerde demokrasi ve sosyalizm için, sömürge ve bağımlı ülke halklarının ulusal kurtuluş hareketinin sürerek büyümesi için proletaryanın sınıf mücadelesinin gelişmesine yönelik daha uygun fırsatlar ortaya çıkıyor. SBKP XXIII. Parti kongresinin kararında şu sözler yer almaktadır: "Aynı zamanda tümden kararlılıkla, ezen ve ezilenler arasında , sömürgeciler ve sömürü boyunduruğu kurbanları arasındaki ilişkilerde barış içinde yanyana varolma ilkesinin uygulanamayacağının altının çizilmesi gerekir."[17]

Bugünkü tarihsel deneyim, barış için mücadele etmeden, yeni bir dünya savaşına karşı çıkan tüm güçler birleşmeden barış içinde yanyana varolmayı ve sürekli barışı sağlamanın imkânsız olduğunu göstermektedir.

Saldırgan emperyalizm, ABD emperyalizmidir. Birbiri ardına saldırganlık örnekleri göstermekte, Vietnam'da caniyane savaşı sürdürmekte, başka ülkelerin iç işlerine karışmakta, ulusal kurtuluş hareketlerini boğmaya çalışmakta, bir dünya jandarmalığına soyunmaktadır; dünya gericiliğinin kalesidir. Amerikan emperyalistlerinin doğrudan desteğiyle saldırgan, intikamcı ve militarist güçlerin giderek büyüdüğü Batı Almanya, bugünkü uluslararası gergin ortamda büyük bir tehlike oluşturmaktadır. Bu nedenle, ABD emperyalizmine, tüm saldırılara karşı kararlı bir şekilde direnmek gerekmektedir. Bu durum, tüm antiemperyalist güçlerin, öncelikle de sosyalist dünya sistemi ülkelerinin, enternasyonal komünist ve işçi hareketinin ve ulusal kurtuluş hareketlerinin, barış içindeki halk ve devletlerin, tüm barış savaşçılarının, siyasî görüşlerinden ve dünyaya bakışlarından bağımsız olarak acilen biraraya gelmelerini gerektirmektedir.

Barış, termonükleer savaşı önleme mücadelesi, tüm halkların çıkarınadır. Bu nedenle, Sovyetler Birliği tarafından yürütülen Lenin'in barış içinde yanyana varolma politikası farklı toplum düzenlerine sahip devletler tarafından, milyonlarca emekçi tarafından, tüm ilerici insanlık tarafından desteklenmektedir. Barış için tutarlı ve kararlı bir mücadelede, Partimiz ve Sovyet hükümeti, hem bilinçli hem de sadakatle Lenin'in vasiyetini yerine getirmektedirler: Ülkenin

17 L.İ.K.Brejnev: *Sosyalizmin Büyüyen Etkisindeki Çağımız*, Berlin 1966, s.130

savunmasını güçlendirmek ve sosyalizmin kazanımlarını kendi gözbebeği gibi korumak.

Sovyetler Birliği, saldırmayı düşünmemektedir ve iç koşullar açısından orduya ve silahlanmaya ihtiyacı yoktur. Ama emperyalizm varlığını koruduğu sürece, dolayısıyla saldırı savaşları tehlikesi varolduğu sürece, tam ve genel silahsızlanma sağlanmadığı sürece, aksine emperyalistler silahlı güçlerini yoğun olarak artırdığı ve giderek daha sık olarak askerî provokasyona ve açık askerî saldırıya geçtikleri sürece, SSCB halklarının, günbegün uyanık olması, ülke savunmasını güçlendirmesi ve sürekli sosyalist vatanlarını silahlı savunmaya hazır hale getirmekle yükümlüdürler.

Leninizm, Halkların Mücadelesinin Yüce Bayrağı

Lenin'in öğretisinin doğru olduğunu, hayatın gerçekleriyle doğrulandığını ve onun bilimsel öngörülerinin kazandırdığı tartışmasız motivasyonu, tüm dünyada başlamakta olan komünist ve işçi hareketi kanıtlamaktadır.

V.İ., tüm ülkelerde devrimci kitle hareketi nedeniyle komünist partilerin ortaya çıkacağına ve güçleneceklerine ve giderek daha büyük etki yapacaklarına yürekten inanıyordu. İşçi sınıfı ve emekçi kitlelerin devrimci mücadelesinin boyutları ve modern komünist hareketin gelişmesi, V.İ.Lenin'in öngörülerini somut olarak kanıtladı. Şu anda yeryüzündeki insanlığın aydınlık geleceği ve Lenin'in fikirlerinin zaferi için, yaklaşık 50 milyon üyesi olan 90 Komünist Partisi vardır ve mücadele etmektedir.

Tüm dünyada komünizm güçlerinin büyümesi, Marksizm-Leninizm tarafından keşfedilen nesnel bir tarihsel yasadır. Komünizm, yolu üzerindeki tüm ve her tür engeli aşacak ve mutlaka nihaî zafere ulaşacaktır. Ne korkunç yaptırımlar ve komünistleri takibe almalar, ne de ikiyüzlülüğünün zehirli silahı olan gericilik, günümüzün güçlü hareketini -komünist fikirlerin yayılmasını- durdurmaya engel olabilecektir.

Günümüzde, Marksizm-Leninizm temelinde komünist partilerin bütünlüğü, sosyalist topluluğun ülkelerinin birlik ve beraberliği özel bir önem kazanmaktadır. "Emperyalist gerici güçlerin komünizme karşı mücadelede birleştiği bugün, dünya komünist hareketini her şekilde birleştirmek mutlak gereklidir. Birlik ve beraberlik, hareketimizin güçlerini on kat artırmakta ve komünizmin büyük davasını başarıyla ileri götürmenin ve düşmanın tüm saldırılarını püskürtmenin kesin garantisini yaratmaktadır."[18]

Tüm komünist partilerin bütünlüğü, önemli nesnel koşullarla; Marksizm-Leninizm ideolojisinin bütünlüğü ve görevlerin ve stratejik hedeflerin ortaklığı zemininde belirlenecektir. İşçi sınıfının temel çıkarlarını dile getiren tüm komünist partilerin ortak düşmanı emperyalist burjuvazidir. SBKP, Lenin'in vasiyetini yerine getirmekte, Parti üyelerini ve tüm Sovyet insanlarını proleter, sosyalist enternasyonalizm ruhuyla yetiştirmekte, Marksist-Leninist partilerin birlik ve beraberliği davasına büyük katkılarda bulunmakta ve sürekli enternasyonal ko-

18 *Komünist ve İşçi Partilerinin Temsilcilerinin Görüşmelerinin Bildirisi,* Kasım 1960, Berlin 1961, s.62

münist ve işçi hareketinin çıkarlarını korumaktadır. Katı disiplini, bir şekilde kardeş partiler tarafından ortak olarak hazırlanan ve uluslarası görüşmelerde onaylanan değerlendirmeleri ve varılan sonuçlara uygun davranmayı enternasyonal yükümlülüğü olarak görmektedir. SBKP, proletarya enternasyonalizmine bağlılığın, her ülkede ve enternasyonal ölçekte devrimci davanın öne çıkmasının teminatı olduğundan hareket etmektedir

Çağımızda, sosyalist enternasyonalizmin ilkelerinin her komünistin, her komünist partinin gideceği yolun doğruluğunu, Marksizm-Leninizm öğretisine bağlılığını kontrol edebileceği en güvenilir ölçütlerden biri olduğu abartı olmaz.

Enternasyonal komünist hareketin bütünlüğü sorununa büyük önem veren SBKP XXIII. Parti kongresi, bu bütünlüğün, partiler arasındaki karşılıklı ilişkilerin Lenin tarafından konan normlarının, eşitlik ilkelerinin, bağımsızlığın korunması, diğerinin iç işlerine karışmamanın ve karşılıklı kardeşçe yardım korunmasını gerektiğini bir kez daha hatırlatıyordu. Parti kongresi, SBKP'nin komünist hareketteki hegemonya çabalarına karşı olduğunu, kendi saflarında ideolojik-siyasî beraberlik için proletarya enternasyonalizminin ilkelerine bağlı olduğunu vurguluyordu. Bu birleşmenin en önemli koşulu, sağ ve "sol" revizyonizme karşı uzlaşmaz mücadeleydi. Parti kongresi kararında şu sözler yer alıyordu: "Marksist-Leninist çizgiden hem 'sola' hem de sağa sapmalar, milliyetçilik ve hegemonya çabalarıyla birlikte gündeme geldiklerinde özellikle tehlikelidirler."[19]

SBKP MK'sının 1966 yılında Aralık ayı genel toplantısının çalışmaları ve alınan karar, enternasyonal komünist hareketin gelecekteki birlikteliği açısından büyük önem taşıyorlardı. Genel toplantıda, "günümüzdeki enternasyonal konumda, sosyalist dünya sisteminin birlik ve beraberliğini ve gücünü artırmak, sosyalist devletler arasında siyasî ve iktisadî işbirliğini geliştirmek, işçi sınıfının enternasyonal dayanışmasını güçlendirmek, sömürge boyunduruğuna ve yeni sömürgeciliğe karşı savaşan halkları desteklemek ve yoldan şaşmadan ulusal kurtuluş güçleriyle ittifakı güçlendirmeye yönelmek her zamankinden çok daha önemlidir."[20] Genel toplantıda, olgunlaşan durumda, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizminin ilkeleri temelinde, tüm komünist ve işçi partilerinin birleşmesi ve proletarya enternasyonalizmi mücadelesinin de daha büyük bir önem kazandığı vurgulanıyordu.

Genel toplantıda, partimizin Çin Komünist Partisi ve Çin Halk Cumhuriyeti ile dostluk ve enternasyonal dayanışmanın sarsılmazlığını güçlendirdiği açıklanıyordu. Aynı zamanda Lenin karşıtı görüşlerin ve Mao Zedung grubunun Sovyet karşıtı yönünün gerçek yüzünü kararlı biçimde ortaya çıkarmayı ve Marksizm-Leninizmi koruma mücadelesini ve Moskova görüşmelerinin 1957 ve 1960'da hazırlanan genel çizgisini güçlendirmeyi gerekli görüyordu.

Enternasyonal komünist hareketin birlik mücadelesi ve onun safları içinde görüş farklılıklarının aşılması mücadelesinde, yalnızca devrimci teorinin yalınlığını savunmanın, Marksizme bağlılığın, proletarya enternasyonalizmine bağlılığın önemli olmadığını, olayların gidişatının bizzat dikkate alınmasının, Partinin siyasî tavrının bizzat kendisi tarafından kontrolünün de büyük önem ta-

19 L.İ.Brejnev: *Sosyalizmin Büyüyen Etkisindeki Çağımız*, s. 127.
20 SB basını, 1966, no.145, s.2

şıdığını söylüyordu. V.İ. şöyle yazıyordu: "siyasî partiler içindeki görüş farklılıkları normalde ilkesel düzeyde bir polemik ile değil, bizzat siyasî hayatın gelişmesiyle de karara bağlanacaktır; hatta daha doğrusu, ilkinden çok ikincisiyle, denebilir."[21]

Leninizm, büyük komünist ordu için, bu ordunun tüm faaliyetinin ana ilkesidir. "Lenin yapıtlarında ve yaşamında tüm ülkelerin komünistlerinin önünü aydınlatıyordu. Dehası, kurtuluş mücadelelerinde tüm ülkelerin emekçilerini yönlendirmektedir." diye yazıyordu bir grup Fransız komünist V.İ.Lenin'in Kremlin'deki konuk defterine. Tüm dünya komünistlerinin dışa vurmadıkları düşüncelerini ve derin duygularını tam olarak dile getiriyorlardı.

Şimdiki dönem, Lenin'in insanlığın dünya çapında sosyalizme doğru gelişmesinin temel ögesi olarak ulusal kurtuluş hareketinin kaçınılmaz olduğu öngörüsünü kanıtlıyor. Lenin gelişmiş ülkelerin işçi sınıfının sömürge ve yarı sömürgelerin ezilen halkları ile ittifakını bir bütün olarak gördü. Lenin, dünya çapında sosyalizmin gelişiminin kapitalist ülkelerdeki proletarya devriminin ulusal kurtuluş mücadelesi ile birleşerek gelişeceği düşüncesindeydi.

Sonucu emperyalizmin sömürge sisteminin parçalanması olacak olan Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki güçlü ulusal kurtuluş hareketleri ve bağımsız ulus devletlerin kurulması, Lenin'in dünya çapında sosyalizmin gelişmesi yolundaki bilimsel tahlillerinin doğruluğunun somut kanıtıdır. Sömürge ve bağımlı ülkeler, emperyalist baskıya ve sömürgeciliğe karşı mücadele, ulusal bağımsızlık, özgürlük, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi yoluna girmişlerdir.

Burada da Ekim Devrimi'nin kurtuluş fikirlerinin, yeryüzünün en uzak köşelerine uzanan Leninizm fikirlerinin etkisini görüyoruz. Sovyetler Birliği'nin varlığı, başarıları, güçlü biçimde ilerlemesi, sosyalizmin dünya sisteminin büyüyen güçleri, ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesini muazzam biçimde etkiliyorlar.

Devlet olarak bağımsızlık mücadelesi veren çok sayıda ülke, ekonomik bağımsızlık için, emperyalizmin yeni sömürgeci çabalarına karşı kaybedilen pozisyonları tekrar yakalamak için emperyalizmin yeni sömürgeci çabalarına karşı ısrarlı bir mücadele yürütmektedirler. Emperyalistler, bu arada, silah zoruyla özgürleşen ülkelerin iç işlerine karışmakta, ilerleme, derin sosyal dönüşümler yoluna girmiş olan devletlerin hükümetlerine karşı tahriklerini güçlendirmektedirler.

Sömürge boyunduruğunu sarsmış olan bu ilerici dönüşümlerde, verilen sert mücadelelerde genç devletleri kapitalist yöne çekmeye çalışan ikiyüzlü emperyalist düşmana karşı çığır açılmıştır. Ama bu ülkelerin halkları, ulusal kurtuluş devriminin tam zaferinin ve yüzyıllarca süren geri kalmışlığın tasfiyesinin yalnızca kapitalist olmayan yol üzerinden ulaşılacağını giderek daha net görmektedirler. Bazı genç devletler, kapitalist olmayan gelişme yoluna girmişlerdir ve SB onlarla ilişkilerini tam eşitlik, dostluk, karşılıklı destek ve her yönden işbirliği temeli üzerine kurmaktadır.

Bu nedenle, bugünkü koşullarda Lenin'in önerdiği, eskiden geri kalmış ülkelerin kapitalist olmayan bir gelişme yoluna gidebileceği düşüncesi muazzam bir önem taşımaktadır. Lenin, kapitalist gelişim aşamasının, sömürgecilikten

21 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.9, s.137

kurtulmuş tüm ülkelerin halkları için mutlak gerekli olmadığını gösteriyordu. Geri kalmış ülkeler, başarılı olacak proletarya yardımıyla, kapitalist aşamayı atlayarak, sosyalizme ve belli gelişme düzeylerinden sonra komünizme gidebileceklerdir. Rusya'nın eskiden geri kalmış halklarının tarihsel deneyimleri, bu halkların daha gelişmiş sosyalist ulusların desteği ve yardımıyla kapitalizmin acı dolu aşamasını aşacaklarını ve diğer halklarla birlikte sosyalizmi yapılandıracaklarını göstermektedir. Bu deneyimler, uluslararası boyutta bir önem taşımaktadır.

Lenin, doğru tespit edilen çıkarların enternasyonal sosyalist çıkarlara ters düşmeyeceğini gösteriyordu. Tersine, yalnızca proletarya, sosyalist enternasyonalizmin ilkelerinin tutarlı biçimde yürütülmesi, herhangi bir halkın, herhangi bir ülkenin ulusal çıkarlarını güvence altına alma fırsatını vermektedir. Lenin, ulusal çıkarların dünya çapındaki komünist ve işçi hareketinin görev ve hedeflerine, sosyalizm ve komünizm mücadelesine tâbi olmasını talep ediyordu ve ulusal egoizmin ve ulusal sınırlanmışlığın önyargılarına karşı çıkıyordu.

Lenin'in öğretisinin güdümünde, SBKP ve Sovyet hükümeti sosyalist enternasyonalizm ilkesini yalnızca kendi ülkelerinde değil, ulusal kurtuluş hareketi yoluna, emperyalizm ve sömürgeciliğe karşı mücadele yoluna girmiş olan tüm sosyalist topluluk halklarıyla olan ilişkilerinde de gerçekleştirmektedirler. SB, halkların sömürgecilikten kurtuluşunu gönülden desteklemekte, sanayi, teknoloji ve bilimin gelişmesinde dostça yardım yapmakta ve kültürünün gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Kapitalizm, halkları ikiye böldü, onları şimdi de yeniden ikiye bölmeye ve güçsüz kılmak, yeni biçimde köleleştirmek için aralarında kardeş savaşı çıkarmaya çalışmaktadır. Emperyalistler, kendi çıkarlarına, halk düşmanı çıkarlarına uygun olduğu için böyle davranmaktadırlar. Tüm halklar arasında kardeşlik ilişkilerinin sağlam temelini yalnızca sosyalist enternasyonal fikirlerinin, eşitlik ilkelerinin, dostluk ve karşılıklı saygı fikirlerinin tutarlı biçimde uygulanması yaratır ve sonuçta eşit düzeydeki ulusların enternasyonal işbirliğine götürür.

Ulusların gönüllü olarak birbirine yaklaşması süreci hızlı bir tempoda ilerlediği için insanlık şimdi tarihin dikkate değer bir dönemine girdi. Bu sürecin kaçınılmazlığını, barışın ve halkların kardeşliğinin bayrağını taşıyan kişi, büyük Lenin tahmin etti.

Lenin'in faaliyeti, muhteşem fikirleri, dünya olaylarının tüm akışına, tüm insanlığın kaderine giderek çok daha büyük etki yapmaktadır. Bugün, tüm yerkürenin halklarının ilerleme, sosyal ve ulusal baskıdan, kırıp geçiren savaşlardan kurtuluş ve barış ve sosyalizm için halkların mücadelesi yolundaki ileriye yönelik hareketi, V.İ. adıyla ayrılmaz biçimde birbirine sıkısıkıya bağlıdır.

Hatta komünizmin bazı karşıtları bile, Lenin'in yeryüzündeki her insanın kaderini etkilediğini itiraf etmektedir.

Burjuva İngiliz tarihçi E.H.Carr Ekim Devrimi üzerine şöyle yazmaktadır. "Lenin büyük bir devrimci, belki de gelmiş geçmiş tüm zamanların en büyük devrimcisi; dehası, yıkıcı değil, yapıcıydı."[22]

22 E.H.Carr: *A History of Soviet Russia. The Bolshevik Revolution,* 1917-1923, c.1, Londra, 1960, s.25

Yeryüzünün her yerinde, tüm ülkelerde Leninizm bir zafer sürecine girdi. Lenin adı, tüm ülkelerin işçi sınıfında, tüm dünyanın sıradan emekçi insanlarının içinde yaşıyor.

Lenin'in tüm insanlığı etkileyen büyük, derin etkisi ve fikirleri, içlerinde hiçbir şekilde Marksizm-Leninizm taraftarı olmayan, işçi sınıfının çıkarlarına uzak olanların yer aldığı çeşitli yönelim ve görüşlerdeki politikacılar, bilim adamları, yazarlar ve sanatçılar tarafından da kabul edilmektedir. Ama insanlığın geleceğini düşünenlerin, yaşamı ve gelişimini gözlemleyenlerin hepsi, Lenin'in ve yapıtının büyüklüğünü, fikirlerinin tarihsel önemini hiçbir şekilde yadsıyamamaktadırlar. Lenin'in adı her yerde özgürlüğün ve insanın mutluluğunun sembolü olarak dile getirilmektedir. Lenin'in insanlığa gösterdiği yol, mutlu bir geleceğin yüz milyonlarca insanına gideceği bir yola dönüşmektedir.

V.İ.Lenin'in insanlığın kaderini etkilemesinin önemi üzerine, İngiliz yazar Bernard Shaw şu muhteşem sözleri söylemiştir:

"Lenin öldüğü için, onun öneminin geçmişin bir davası olduğuna inanmayın. Biz geleceği, Lenin'in gelecek açısından taşıdığı önemi, düşünmek zorundayız; ama gelecek açısından taşıdığı önem, Lenin'in giriştiği deneme başarısız olup sosyalizm denemesi çöktüğünde modern uygarlık, geçmişte nasıl çok sayıda uygarlık batmışsa, batacak demektir."

"Sosyalizm denemesi" başarılı oldu. Sosyalizm SB'de zafer kazandı. Yenilmez gücünü kanıtladı. Toplumsal gelişim sürecinde etkisi giderek artan sosyalizmin dünya sistemi ortaya çıktı.

Amerikalı yazar Theodor Dreiser'in sözleri de çok büyük önem taşımaktadır: Dreiser, Lenin'nin beyninin etkilediği Rusya halkının, Lenin'in etkisi sayesinde özgürlük kazandığını, yeniden köleleşmeye karşı her zaman mücadele edeceğini yazmaktadır: Mücadele edecek ve kazanacaktır. Lenin'in kurduğu Sovyet ülkesi zafer kazanacaktır.

"... Lenin ve Rusya, ülkenin yönetimine soktuğu insancıllığı ve adaleti sonuçta zafer kazanacaktır. Zira, Lenin artık bedenen aramızda değilse de, yarattığı ve mücadele arkadaşlarının ve onları izleyenlerin bugünkü güce ve büyüklüğe eriştirdiği sosyal düzen gelecekteki nesiller için hiçbir zaman yok olmayacaktır."

Lenin'in kurtuluş fikirleri Latin Amerika'da da yayılmaktadır. Batı yarımküresinde sosyalist yapılanma yoluna ilk kez baş koymuş olan Küba halkının mücadelesini coşturmaktadır. Şili kamusal yaşamının temsilcisi olan ve Enternasyonalist Lenin ödülü "Halklar arasında dostluğun güçlendirilmesi" ile ödüllendirilen Olga Poblete şöyle demektedir: "Aydınlık Lenin adı, Şili halkının yüreğinde yaşıyor."

Asya en büyük kıtadır. Üzerinde Çin Halk Cumhuriyeti, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti,Vietnam Demokratik Cumhuriyeti ve Moğolistan Halk Cumhuriyeti yer almaktadır; bu yeni yola önceden girmişlerdir; sosyalizm burada yapılanmaktadır. Asya'nın diğer ülkelerinin kamu alanındaki ilerici temsilcileri, Leninizmden aydınlığın, bilginin ve ilerlemenin kaynağı olarak söz etmektedirler.

Lenin Müzesinin konuk defterinde, Hint halkının bir temsilcisinin değerlendirmesi bulunmaktadır: "Lenin'in yaşam öyküsü, insanlığın yaşamında yeni

bir dönüm noktasıdır. Biz onu izliyoruz, çünkü Leninizm biz ezilen halklar için bir özgürlük meşalesidir."

Lenin'in fikirleri, "siyah" Afrika'da da yayılmaktadır. Lenin'in fikirleri, Afrika halklarının sömürgeciliğe karşı ve yeni bir yaşamın yapılanmasında ulusal kurtuluş hareketlerinde yaşamaktadır.

Lenin adı, uzak Avustralya'da da bilinmekte ve sevilmektedir. Her yerde olduğu gibi, Lenin'in fikirleri orada da halklar arasında eşitlik ve özgürlük temelinde, insanın insan tarafından sömürülmediği yeni bir hayat kurma heyecanı uyandırmaktadır. Avustralya'nın ilerici insanları, Lenin gibi yaşamaya ve mücadele etmeye, yolu Lenin'in ışığıyla aydınlatmaya ve Lenin'in vasiyetine göre bir hayat kurmaya çağrıda bulunmaktadır.

Bugün de şairin sözleriyle şöyle söyleyebiliriz:

Lenin
Yaşamakta olanlardan daha da
Canlı.
Bize,
Bilgi, güç
Ve silah veriyor.
(V.Mayakovski)

Lenin'in Davası Mağlup Edilemez

Leninizm, SBKP'nin faaliyetlerinde ete kemiğe bürünmektedir. Yeni tipte proletarya partisinin kurucusu ve lideri V.İ.Lenin, düşmanlara karşı mücadelelerde Partiyi güçlendiriyor ve komünizm davasına, emekçilerin çıkarları ve mutluluğu davasına kayıtsız şartsız bir sadakat ruhuyla eğitiyordu. Partiyi büyük bir ideolojik silahla, bilimsel temellere dayalı bir strateji ve taktikle donatıyor ve devrimci teoriyi becerikli biçimde uygulamayı ve yaratıcı biçimde geliştirmeyi öğretiyordu. Partimiz, örgütçüsü ve öğretmeni Lenin'e lâyık davranmaktadır; büyük liderinin cesaretini ve korkusuzluğunu, sarsılmaz iradesini, ilkelerine bağlılığını ve esnekliğini ve her tarihsel koşulda doğru kararları verme yeteneğini benimsemiştir.

"Marksizm, şu ya da bu koşullarda hangi politikanın uygulanması gerektiğini belirleyebilmektir", diyordu Lenin.[23]

Olayların gidişatının ani değiştiği ve Partinin, çözümü devletin kaderine, sosyalizmin kaderine bağlı olan çok ağır sorunlarla karşı karşıya geldiği en karmaşık tarihsel koşullarda, doğru yanıtları buluyor, halkı ve ülkeyi emin bir şekilde Lenin'in yolundan götürüyor, hiçbir zaman ondan sapmıyordu.

Lenin, Partinin tarihsel gelişimin zikzaklı yolunu tanıması ve aynı zamanda, ana yönü hiçbir zaman gözden kaybetmemesi gerektiğini söylüyordu. Marksist proletarya partisinin esnek bir taktik kullanması, tüm mücadele biçimlerine

23 SBKP MK, Marksizm-Leninizm Enstitüsü Merkezi Parti Arşivi, Fonlar 2, Envanter listesi 1, No.19320 Rusça

ve araçlarına hakim olması ve tarihsel durumun değişmesi halinde hemen değiştirmesi, zafer günlerinde ve geçici yenilgilerde devrimin bayrağını lekelemeden tüm uzlaşmaları ve anlaşmaları göğüslemeyi bilmesi gerektiğine ve her zaman devrim davası için, sosyalizmin çıkarları için mücadele etmesi gerektiğine işaret ediyordu.

Partimiz bu sanatı başarıyla uygulamaktadır. Gücü, buradadır ve çeşitli tarihsel aşamalardaki zaferlerinin ve başarılarının önemli önkoşullarından biri budur.

Parti, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'ni başlatmıştı ve onun lideriydi, dünyanın ilk güçlü sosyalist devletinin örgütçüsü ve önderiydi. Parti yönetiminde, Sovyet ülkesinde üretim güçleri yaratıldı ve güçlendi, Lenin'in muazzam sosyalizmin yapılanması plânı gerçekleştirildi ve bugün komünizm başarıyla yapılandırılmaktadır.

SB'nin sosyalist düzeninin güçlü iktidarı, büyük vatanı kurtarma savaşı dönemindeki tavrı ile gündeme gelmektedir. Sovyet devleti, neredeyse tüm Avrupa'nın yardım kaynaklarını elinde tutan ve SSCB'yi arkadan ve aniden saldıran faşist Almanya'nın vurulmasında önemli bir rol oynadı. Sovyet halkının kahramanca mücadelesi, Avrupa halklarını faşist kölelikten kurtardı. Sovyet devleti, militarist Japonya'nın paramparça edilmesinde de büyük katkıda bulundu. Yetişen kuşak, Sovyet halkının büyük vatan savaşındaki ölümsüz kahramanlığını asla unutmayacak, ebediyete kadar hatırlayacaktır.

Partinin güçlü olması, Leninizme sadakatinden, onu yaratıcı biçimde uygulamasından ve geliştirmesinden gelmektedir; Lenin'in teorik ve pratik öğretisinden her tür sapmaya karşı, revizyonizme, dogmatizme ve sekterliğe, sağ ve 'sol' oportünizme karşı uzlaşmaz ve tutarlı mücadelesinden kaynaklanmaktadır.

Partimizin güçlü olması, tüm faaliyetinin devrimci teori ve devrimci pratikle ayrılmaz şekilde bağlı olmasından, yaşamla derinden bağı olmasından gelmektedir. Parti ilerlemiş sorunları çözerek, geleceğe yeni yollar açarak ve komünizmi yapılandırarak, aynı zamanda da devrimci teoriyi geliştirmekte, milyonların yeni deneyimleriyle geliştirmektedir. Günümüz koşullarında, XXIII. Parti kongresinin vurguladığı gibi, teorik çalışmanın boyutları büyümekte ve görevleri giderek artmaktadır. Teorinin gelecekte de yolu göstermesi ve aydınlatması gerekir; Sovyet toplumunun ekonomi ve kültürün yönetiminde katı bir bilimsel yol izlemesini sağlaması gerekmektedir. Marksist-Leninist teorinin, toplum bilimlerinin gelişmesini Partimiz en önemli görev, komünizmin başarıyla yapılanmasının kaçınılmaz önkoşulu olarak görmektedir.

SBKP'nin tarihsel deneyimleri ve durmak bilmeyen faaliyeti, Marksist-Leninist kardeş partiler tarafından çok takdir edilmektedir. Kasım 1960'da kabul edilen bildiride şöyle dile getirilmiştir: "SBKP tarafından işçi sınıfının zaferi mücadelesinde, sosyalizmin ve komünizmin yapılanmasında kazanılan deneyimler, tüm dünya komünist hareketi için ilkesel anlamda önem taşımaktadır."[24]

Parti faaliyetinin önemli sorunlarının ele alındığı SBKP'nin XX. Parti kongresi büyük önem taşıyordu. Parti kongresi, parti yaşamının Lenin çizgisindeki normlarına ve Parti yönetiminin ilkelerine kayıtsız şartsız uymanın gerekliliğine işaret ediyordu. Stalin'in kişiliği ile bağlantılı hatalara yönelik ilkesel

24 *Komünist ve İşçi Parti Temsilcilerinin Görüşme Bildirisi*, Kasım 1960, ,s 64

eleştiri yapan Parti kongresi, halkın üstlendiği büyük rolün yeni toplumun yapılanmasında önemli güç olduğunu ve Partinin rolünün komünizm mücadelesinde lider ve yöneten güç olduğunu vurguluyordu.

30 Haziran 1956'da kabul edilen SBKP MK'sının "putlaştırmanın (kişiye tapınmanın) ve sonuçlarının aşılması üzerine" kararında Stalin'in kişiliğinin yarattığı nedenler ayrıntılı olarak ele alındı.

Sovyet Sosyalist düzeni koşullarında Stalin'in putlaştırılması nasıl ortaya çıkıyor ve negatif sonuçları nasıl yaygınlaşıyordu? Bu sorunun araştırılmasında, SSCB'de sosyalizmin yapılanmasının nesnel, somut tarihsel koşullarını, hem de Stalin'in kişisel özellikleriyle bağlantılı olan sübjektif faktörleri dikkate almak gerekmektedir.

Sovyet ülkesi, sosyalist yapılanmayı başlatan ilk ve tek ülkeydi. Kapitalizm tarafından kuşatılmış bir kaleye benziyordu. Ülkenin sanayileşmesi, tarımda kolektivizme geçiş ve kültür devrimi, dışardan herhangi bir yardım gelmeden, çok ağır koşullarda gerçekleşiyordu. Dahası, emperyalistler Batıda ve Doğuda Sovyet ülkesine karşı yeni saldırılar düzenliyorlar, ajan ve sabotajcılar gönderiyorlardı. Sovyet Cumhuriyeti savunmayı güçlendirmek, düşmanın kışkırtmalarına karşı mücadele için tüm kuvvetlerini harekete geçirmek zorundaydı. Ülkede sert bir sınıf mücadelesi sürüyordu. Troçkistler, sağ oportünistler, ulusal sapmacılar, Lenin'in ölümünden sonra Lenin'in Parti politikasına karşı çıkıyorlardı. Çok karmaşık iç ve dış koşullarda katı bir disiplinin sağlanması, uyanık olmak ve yönetimin merkezileşmesi gerekiyordu ve tüm bunlar, Parti içi ve Sovyet demokrasisinin belli ölçülerde sınırlandırılmasına yol açıyordu.

MK Genel Sekreteri J.V.Stalin, tüm diğer lider Parti emekçileriyle birlikte Lenin'in vasiyetinin gerçekleştirilmesi için çalışıyordu. Kuramcı ve önemli bir örgütçü olarak, Troçkistlere, sağ oportünistlere ve burjuva milliyetçilerine, emperyalist kundakçılara karşı mücadelenin başında yer alıyordu.

Bu siyasî ve ideolojik mücadelede, Stalin, büyük bir otorite uyguluyor ve popülaritesi artıyordu. Adı, kazanılan tüm zaferlerle bağlantılı olarak geçmekteydi. Komünist Partisi ve tüm halk tarafından kazanılan başarılar, yalnızca bir insana atfedilmekteydi. Stalin'e övgüler düzülmesi, pohpohlanması artıyordu. Bu durumda, yavaş yavaş Stalin putlaştırılmaya başlıyordu.

Putlaştırma, Lenin'in "Parti kongresine mektubunda" işaret ettiği Stalin'in bazı kişisel olumsuz karakter özellikleri nedeniyle uygun bir ortam buldu. V.İ.'nin ölümünün ardından Stalin, Lenin'in eleştirilerini dikkate alıyordu. Ama daha sonra, kendi başarılarını fazla önemseyerek hata yapmadığına kesin olarak inanıyordu. Sınıf düşmanı ve onun aracılarıyla sert mücadele koşullarında ve daha sonraları faşist istilacılara karşı savaşta kaçınılmaz olan sert mücadele koşullarında, Parti içinde ve Sovyet demokrasisindeki bazı kısıtlamaları, Lenin'in yönetim ilkelerinin kabaca çiğnenmesine, Parti içinde ve devlette normlara dönüşmeye başlıyordu. Stalin, iktidarın kötü kullanılmasına fırsat tanıyor, içlerinde çok önemli Parti militanlarının da yer aldığı Sovyet insanlarına karşı kitlesel baskılara sebep oluyor; bu da sosyalist yasaların çiğnenmesine yol açıyordu.[25]

Ama kişiliğin, karakterin sonuçları ne kadar acı olsa da, sosyalizmin düşmanlarının ikiyüzlülüğü ve yalanlarının karşısında Partiyi Lenin'in yolundan

25 Bkz. *Parti İşçilerinin El Kitabı*, Moskova 1957, s.321-338, Rusça

ayırmak mümkün olmuyordu. Sovyet Sosyalist düzeninin gerçek halkçı karakterini hiçbir şey değiştiremiyordu.

Putlaştırmanın aşılmasında, Parti aynı zamanda, putlaştırmaya karşı mücadeleymişçesine Marksist-Leninist teorinin ilkelerini bozma çabalarına karşı, Parti tarafından çökertilen Marksizm karşıtı görüşleri ve akımları rehabilite etme çabalarına karşı da kararlı biçimde tavır alıyordu.

Marksizm-Leninizm ruhuna yabancı olan Stalin'in kişiliğini eleştiren Parti, Parti yaşamı ve Parti yönetimine ilişkin Lenin'in normlarını yeniden oluşturuyordu. XX. Parti kongresinin tarihsel kararlarının hemen parti düşmanı unsurların kuvvetle direndiği koşullarda uygulanması gerekiyordu. Parti, XX. Parti kongresi tarafından belirlenen yöne karşı, kişiliğin gerçek yüzünün ortaya çıkarılmasına ve sonuçlarının aşılmasına karşı çıkan ve Partiyi Lenin'in yolundan ayırmaya ve komünizmin yapılanmasını frenlemeye çalışan Molotov, Malenkov, Kaganoviç ve diğerlerinin oluşturduğu Parti düşmanı grubu başarısızlığa uğratıyordu. Parti yönetiminin Lenin çizgisindeki ilkelerini tutarlı biçimde izleyerek, Parti örgütlerinin eylemi ve mücadele gücü daha da artırıldı ve Parti içi demokrasi geliştirildi.

Bizzat Partinin yaşamında, sosyalizmin yapılanması yıllarında büyük değişiklikler yapıldı. İşçi sınıfının öncüsü olarak yeni tipte proletarya partisi, sosyalizmin zaferinin ardından, işçi sınıfının partisi kalarak Sovyet halkının öncüsü oldu, tüm halkın partisi oldu; toplumsal yaşamın tüm yönlerine etkisi sınırsızca arttı.

Komünizmin yapılanması döneminde, Sovyet toplumunun önder ve yönlendirici gücü olarak Partinin taşıdığı işlev ve önemi daha da büyük olacaktır. Bu, Parti programında olduğu gibi;

Politik ve örgütsel yönetimde daha yüksek bir düzey gerektiren komünist yapılanma görevlerinin artan boyutlarını ve karmaşıklığını;

Kitlelerin giderek artan yaratıcı eylemini, milyonlarca emekçinin devlet yönetimine ve üretime katılmasını;

Sosyalist demokrasinin daha da geliştirilmesini, toplumsal örgütlerin öneminin artırılmasını, Birlik Cumhuriyetlerinin ve yerel organların haklarının geliştirilmesini;

Bilimsel komünizm teorisinin artan önemini ve yaratıcı gelişimini ve propagandasını, emekçilerin güçlü bir şekilde eğitilmesi gerekliliğini ve insanın bilincindeki geçmişin kalıntılarını aşmak için güçlendirilmiş mücadeleyi öngörmektedir.

Partimiz yeni , daha yüksek bir gelişme aşamasına girdikten sonra, kitlelerle bağlantısını daha da güçlendirmektedir, Parti içi demokrasiyi geliştirmekte ve Parti yaşamında ve yönetimde kolektivizm ilkelerine kesinlikle sadık kalınmasını talep etmektedir.

"Geçen 50 yıl içinde, Parti ve halk hem büyük zaferlerin mutluluğunu hem de kayıpların acısını, geçici başarısızlıkları ve hataları yaşadı. *Büyük davanın zaferine devrimci iyimserlikle ve komünizme olan tam inancıyla Partimiz tüm sınavlardan daha da güçlenerek, daha da sağlam ve yıkılmaz olarak çıktı.*"[26]

26 *Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin 50.Kuruluş Yılı Hazırlığı Üzerine. SBKP MK'sının 4 Ocak 1967 tarihli Kararı* (SB basın yayın organı), 1967, no.5, s.6

Partinin bilge lideri, Lenin MK'dır., Leninist çizgisinde SBKP MK'sı komünizmin yapılanmasına ilişkin teorik ve pratik sorunları çözmekte, barışın korunması ve güçlenmesi için bıkıp usanmayan bir mücadele yürütmekte, ortaya çıkan ekonomik ve siyasî görevleri başarıyla yerine getirmekte ve sanayide, inşaatta ve tarımda yönetimin mükemmelleşmesi için, devlet ve Parti aygıtının faaliyetinin iyileştirilmesi için, ideolojik çalışmanın yüksek seviyeye çekilmesi ve sosyalist kültürün yeşermesi için mücadele etmektedir. MK ve Parti, ekonominin Lenin çizgisindeki ilkelerini tekrar oluşturmakta ve komünizmin yapılanması koşullarına yönelmektedirler. SBKP MK'sı Parti liderliğini iyileştirmekte ve mükemmelleştirmektedir. Parti MK'sının tüm faaliyeti, halkın mutluluğuna, maddi ve manevi düzeyinin artırılmasına, artan ihtiyaçlarının giderilmesine adanmıştır.

Parti yaşamının Lenin çizgisindeki normlarının ve Parti yönetimi ilkelerinin taşıdığı büyük önemi, Ekim genel toplantısının kararları (1964) ve onu izleyen MK genel toplantıları ve SBKP XXIII. Parti kongresi kararları göstermektedir. Bu kararlarda, Lenin'in ekonomi yönetimine ilişkin bilimsel yaklaşımı esas alınmıştır. Bu kararlarda, devlete ve ekonomiye yönelik sorunlara ilişkin kararlarda sübjektivizmi ve voluntarizmi aşma önlemlerinden söz edilmiş ve toplumsal gelişimin nesnel yasalarını dikkate alma ve kitlelerin kolektif deneyiminden yararlanma gerekliliği üzerinde durulmuştur.

SBKP. XXIII. Parti kongresi, Partinin Sovyet toplumundaki öncü rolünün daha da artmasının yolunu göstermiştir. Tüm faaliyetlerinde, büyük lider ve önder V.İ.Lenin'in vasiyetine göre; onun üzerinde çalıştığı Parti normları, Partinin sağlamlığı, dayanıklılığı ve saflığını korumaya, Parti üyesinin adını ve kendini yükseğe, her zaman daha yükseğe çekmeye çalışacaktır.[27] Lenin'in bu temel ilkesi, XXIII. Parti kongresinin tam merkezinde yer alıyordu.

Halk, Lenin'in Partisinde, liderini ve öğretmenini ve Parti aracılığıyla komünizmin yapılanması yönetiminde önündeki büyük görevlerin başarıyla yerine getireceğinin garantisini görmektedir.

Şimdi komünist toplumun yapılanması dönemindeki gibi hiçbir zaman parti ve halk arasında böylesine bir bağ olmamıştı. Lenin, herhangi bir görevde Partinin doğrudan halka yönelmesini, kitleleri harekete geçirmesini ve örgütlemesini, ondaki yaratıcı girişimi ve enerjiyi uyandırmasını gerekli görüyordu. Sovyet halkı, bugün Leninizmin zafer bayrağını yücelten Partinin çevresinde, öncesinde hiç olmadığı kadar bir araya gelmiştir. Sovyet ülkesini Lenin'in yenilmez bayrağı altında Lenin'in yolundan komünizmin tam zaferine götürecek olan Partinin gücü, Leninizme sadakatte, halkın desteğinde ve onunla kopmaz bağlantısındadır. "Ama bizim yolumuz, doğru yoldur; zira bu, kısa ya da uzun sürede başka ülkelerin de kaçınılmaz olarak gideceği bir yoldur."[28]

Gerçekten de böyledir. Şimdi SB halklarıyla birlikte sosyalist ülkelerinin oluşturduğu güçlü dünya sisteminde, yüz milyonlarca insan birlikte yürümektedir: hedefte birlik, ideolojide ortaklık ile sıkıca kenetlenmiş, Leninizmin değerli fikirleriyle, yeni, aydınlık ve mutlu bir yaşam heyecanıyla...

SSCB'de komünizmin yapılanmasını, Partimiz, sosyalizmin tüm dünya sisteminin çıkarlarına, enternasyonalist proletaryanın ve tüm insanlığın çıkarlarına

27 Bkz. V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.6, s.503
28 V.İ.Lenin: *Bütün Eserleri*, c.33, s.145

uygun olan büyük enternasyonal bir görev olarak görmektedir. SBKP, Marksizm-Leninizm öğretisine, proletarya enternasyonalizmine ve halklar arasındaki dostluğa sadık kaldı ve kalacaktır, büyük Lenin'in öğrettiği gibi sürekli olarak tüm dünyada barış ve komünizmin zaferi için mücadele edecektir.

Lenin'in yaşamı ve faaliyetleri, insanlığa kendini adamanın eşsiz bir örneğidir; çok yönlü ve sınırsızdır. Lenin, tüm yaşamını, tek ve büyük bir hedefe, emekçilerin her tür baskıdan kurtuluşuna, sosyalizm ve komünizmin mücadelesine adamıştı.

İnsanlık tarihinde, tüm dünya halklarına gerçek özgürlük ve gerçek mutluluk yolunu gösteren Lenin'in muazzam kişiliği, çağımızın insanları içinde en büyüğü olarak ortaya çıkmaktadır; Lenin'in aydınlık dehası, tüm dünya emekçilerinin adı sonsuza kadar yaşayacak olan büyük öğretmeni, insanlığa komünizme giden yolu aydınlatmaktadır. Lenin'in fikirleri, kuşakların kaderini belirlemektedir.

İlyiç'in ölümsüz kişiliği, büyük ve yüce fikirleri, gericiliğin, kötünün ve zulmün karanlık güçlerine karşı mücadele fikri, tüm insanlar için gerçek adalet, gerçek eşitlik ilkelerine dayalı bir toplum; kişiliğin özgür, her alanda gelişmesinin ve maddi ve manevi ihtiyaçlarının güvence altına alındığı bir toplum mücadelesi, emekçileri coşturmaktadır.

Lenin'in öğrettiği gibi, çalışmak ve hayatı düzenlemek, bu, çağımız insanının en yüksek idealidir.

Zaman, Lenin'in dehasını yok etmedi; gerçi artık aramızda yaşamıyor, ama yeni kuşakların yalnızca beyninde değil, eylemlerinde ve insanların mutluluğu çabasında da yaşamaya devam ediyor. Kendi kurduğu Komünist Partisi tarafından ileriye taşınan İlyiç'in büyük fikirleri, hayata geçiriliyor ve ölümsüzlüğe kavuşuyor. Dünyada zafer onun olacaktır, zira fikirleri, tarihin yasalarını, ileriye yönelik akışını yansıtmakta ve tüm insanlığın durmaksızın yaklaştığı aydınlık geleceği ilan etmektedirler.

Lenin'in adı, eseri, ve öğretisi, yüzyıllarca, bin yıllarca yaşayacaktır.

Lenin'in davası mağlup edilemez!

Sorun Yayınları Kolektifi 25 yıldır ilerici yayıncılık yolundaki mücadelesini sürdürüyor (7 Kasım 1975-7 Kasım 1999).

Bu süreci kendi payımıza, nesnel gerçeklik ölçüleriyle değerlendirmek zorundayız. Ayrıca, bu sürece bilinçli katkılarıyla dayanışmasını eksik etmeyen okurlarımızın da katılması gerekiyor.

Okur-Yayınevi-Yazar ilişkisini tutarlı biçimde dengeli ve canlı tutan yayın kuruluşları, bir yandan işlevsel olmayı ve ayakta kalmayı başarırken, öte yandan söz söylemek hakkını elde ediyor.

Sorun Yayınları Kolektifi, oluşturulduğu günden itibaren, bu türden yayın faaliyetlerinin, *İşçi Sınıfı Partisi*'nin disipliniyle oluşturulmuş *'Bilim Kurulları'* ya da *'Enstitüler'* aracılığıyla yapılmasının gereğini ve önemini sürekli öne çıkarmıştır; bu türden bir disiplin anlayışının gerçekleşmesinin kavgasını veregelmiştir. Ülkedeki sosyal muhalefetin en anlamlı gücü ve sesi olması gereken PARTİ'nin oluşturulmasıyla, şu an bizim elimizde bulunan bu türden bir yayın aracının, yarın doğallıkla PARTİ'nin elinde olacağının bilincindeyiz.

İşçi sınıfının güvencesindeki kurumlaşmalar hayatta yerini aldığında, bugün elimizde olan bu zengin birikim, *'Bilim Kurulu'* ve *'Enstitü'*lerin disiplinine teslim edilecektir.

Sorun Yayınları Kolektifi, ona terini ve canını veren çalışanlarının babasının malı ya da mülkü değildir.

Telif eserlerin üretimine ağırlık veren *Kolektifimiz*, 'Marksizmin yorumu ve teorik yeniden üretimi' konusunda pekçok eser üretmiştir. Tecimsel ilişkilerin dışında, kolektif üretimi gündemine alan *Kolektifimiz*, 25 yılda, gerek ilkeli yayın anlayışında,[1] gerekse bu süreçteki kayıplarımızda,[2] *Devrimci İşler* yaptığını dosta-düşmana göstermiştir. Moda örgütler ya da kendinden menkûl partiler, işçi sınıfı ve emekçilerin bölünmesini sağlayanların ideolojik-teorik-örgütsel "vukuatı" yerine sade ve gösterişsiz anlayışlarla,'Komünistlerin Birliği'ni sağlayacak *Devrimci İş* yapılmasını gündemine almıştır. Bu yönelişimizin nasıl da hayatî bir sorun olduğu, yaşadığımız ortamda daha bir anlaşılır olmuştur.

Çok yönlü ve sağlı "sol"lu tüm kuşatmalara rağmen, *Kolektifimiz* çalışanları, *Devrimci İşler* yaparak, taş üstüne taş koyarak bu *Kurumu* yaşatmayı başarmıştır. İnat, ısrar, özveri, iş ve emek sevgisiyle üstesinden gelinemeyecek bir mesele yoktur.

Okur Arkadaş,

Sorun Yayınları Kolektifi Çalışanları olarak bizler, ilkesel yaklaşımımızla, bu *Kurumu* ayakta tutarak devrimci bir iddiayı kanıtlamış oluyoruz. Bu *Kurumu* işçi sınıfı ve ezilen-sömürülen emekçi halkımızın haklı davasına, kurumlarına armağan etmenin sevincini yaşıyoruz.

Gelin sizler de bu sürece katılın. Kolektif üretimin o eşsiz tadına varın. Birlikte üretmenin, paylaşmanın mutluluğuna erelim!..

Eleştirel katkılarınızı esirgemeyin; bulunduğunuz yerlerdeki kitapçılardan ısrarla kitaplarımızı isteyin; edinemiyorsanız bize de bilgi verin; kolektif üretimin ne demek olduğunu çevrenize de aşılayın; kavgamıza sahiplenin!.. Denetleyin!..

Burjuva ideolojisine ve ilerici görünümlü yanılsamalara yüz vermeyerek, tekelci sermayenin gelip-geçici illüzyonlarına kapılmamak gerekiyor...

Gelecek: Doğruların-Haklıların kavgasını verenlerin bilinç ve kararlığıyla kurulacaktır!..

2000'li yılları işte bu düşüncelerle karşılamayı uygun buluyoruz.

Okur-Yayınevi-Yazar ilişkilerini bir basamak daha ileriye sıçratmak, başkısız, sömürüsüz, savaşsız, sınırsız bir dünya ve ülke yaratmak bizim, hepimizin elindedir. Gelin bu süreçte birlikte rol üstlenelim...

Sorun Yayınları Kolektifi

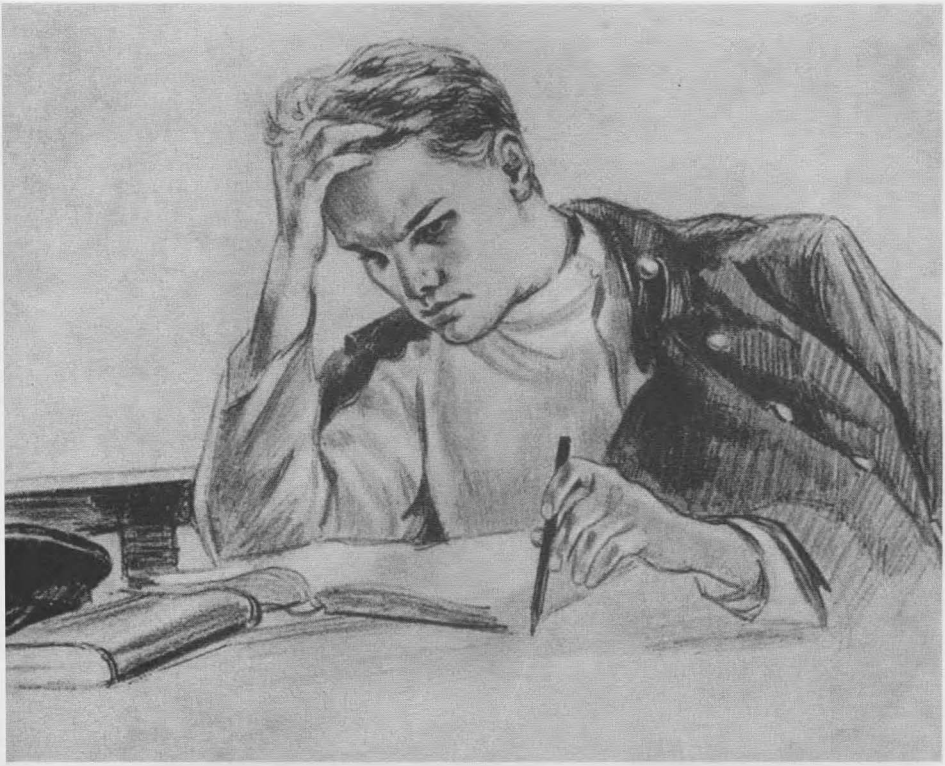
1 S.Ö. *İlerici Yayıncılığımızın Sorumluluğu*, 1986
2 S.Ö. *Oportünizm Yargılanıyor*, 1980

V.İ.Lenin. Fotoğraf

Ulyanov ailesi. Maria Aleksandrovna, İlya Nikolayeviç ve çocukları: Olga, Maria, Aleksandır, Dimitri, Anna ve Vladimir. Fotoğraf 1879

Tatilde. N.Shukov'un resmi

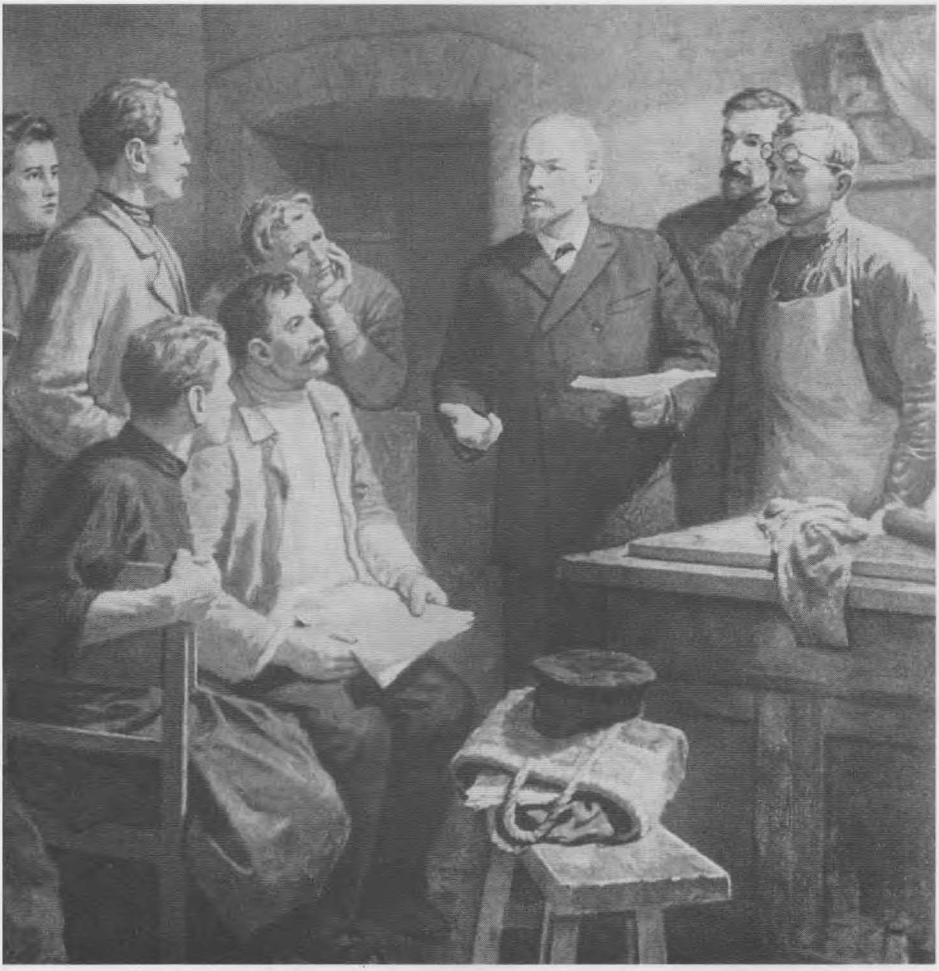
İ.V.Babuşkin. Fotoğraf

V.A.Şelgunov. Fotoğraf

N.K.Krupskaya. Fotoğraf 1895

İlk Bildiri. F.Golubkov'un tablosu

Lenin'in başında bulunduğu "İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliğinden" bir grup Petersbuglu Militan. Fotoğraf 1897

V.İ.Lenin'in sürgündeyken yaşadığı Şuşenkoye köyündeki evi, Fotoğraf

РОССІЙСКАЯ СОЦІАЛЬ-ДЕМОКРАТИЧЕСКАЯ РАБОЧАЯ ПАРТІЯ

ИСКРА

„Изъ искры возгорится пламя!"...
Отвѣтъ декабристовъ Пушкину.

№ 1. ДЕКАБРЬ 1900 ГОДА. №. 1.

НАСУЩНЫЯ ЗАДАЧИ НАШЕГО ДВИЖЕНІЯ.

Русская соціалдемократія не раз уже заявляла, что ближайшей политической задачей русской рабочей партіи должно быть изстановленіе самодержавія, завоеваніе политической свободы. Это заявляли больше 15 лѣтъ тому назадъ представители русской соціалдемократіи, члены группы „Свѣт. Труда", это заявили два съ половиной года тому назадъ и представители русскихъ соціалдемократическихъ организацій, образовавшіе весной 1898 года Российскую Соціалдемократическую Рабочую Партію. Но не смотря на эти неоднократныя заявленія, вопросъ о политическихъ задачахъ соціалдемократіи въ Россіи снова выступаетъ на очередь въ настоящее время. Многіе представители нашего движенія выражаютъ сомнѣніе въ правильности указаннаго рѣшенія вопроса. Говорятъ, что преобладающее значеніе имѣетъ экономическая борьба, отодвигаютъ на второй планъ политическія задачи пролетаріата, съуживаютъ и ограничиваютъ эти задачи, заявляютъ даже, что разговоры объ образованіи самостоятельной рабочей партіи въ Россіи просто повтореніе чужихъ словъ, что рабочимъ надо вести одну экономическую борьбу, предоставивъ политику интеллигентскимъ кружкамъ съ либералами. Это послѣднее заявленіе новаго символа вѣры (преслѣдуетъ credo) сводится уже прямо къ признанію русскаго пролетаріата несовершеннолѣтнимъ и къ полному отрицанію соціалдемократической программы. А „Рабочая Мысль" (особенно въ отдѣльныхъ Приложеніи) высказалась въ сущности въ томъ же смыслѣ. Русская соціалдемократія переживаетъ періодъ колебаній, періодъ сомнѣній, доходящихъ до самоотрицанія. Съ одной стороны, рабочее движеніе отрывается отъ своихъ соціалистическихъ цѣлей и политическихъ задачъ всего движенія въ цѣломъ. Съ другой стороны, соціалисты отрываются отъ рабочаго движенія: они стали говорить объ немъ все больше и больше говорить о томъ, что борьбу съ правительствомъ должна вести одинми своими силами интеллигенція, ибо рабочіе ограничиваются лишь экономической борьбой.

Тройкаго рода обстоятельства подготовили, по нашимъ мнѣніи, періодъ для этихъ печальныхъ явленій. Во-первыхъ, въ началѣ своей дѣятельности русскіе соціалдемократы ограничивались одной кружковой пропагандистской работой. Переходя къ агитаціи въ массахъ, мы не всегда могли удержаться отъ того, чтобы не впасть въ другую крайность. Во-вторыхъ, въ началѣ своей дѣятельности намъ приходилось очень часто отстаивать свое право на существованіе въ борьбѣ съ народовольцами, которые понимали подъ „политикой" дѣятельность, оторванную отъ рабочаго движенія, которые сужденіи политику до одной только заговорщицкой борьбы. Отвергая эту крайность, соціалдемократы впадали въ крайность, отодвигая на второй планъ политику вообще. Въ-третьихъ, разрозненно дѣйствуя въ нѣсколькихъ великихъ центрахъ кружковъ, соціалдемократы недостаточно обращали вниманіе на необходимость организаціи революціонной партіи, объединяющей всю дѣятельность нѣсколькихъ группъ и нашей возможности правильно поставить революціонную работу. А преобладающее разрозненной работы естественно связано съ преобладаніемъ экономической борьбы.

Всѣ указанныя обстоятельства породили увлеченіе одной стороной движенія. „Экономическое" направленіе, (по-сколько тутъ можно говорить о „направленіи") создало попытки отказаться отъ всякой теоріи, попытки, которыя воспользовался для этой цѣли модной бернштейніадой, модной „критикой марксизма", проводящей старыя буржуазныя идеи подъ новымъ флагомъ. Лишь эти попытки породили опасность ослабленія связи между русскимъ рабочимъ движеніемъ и русской соціалдемократіей, наъ передовымъ бойцомъ за политическую свободу. И самая насущная задача нашего движенія состоитъ въ укрѣпленіи этой связи.

Соціалдемократія есть соединеніе рабочаго движенія съ соціализмомъ, ея задача — не пассивное служеніе рабочему движенію на каждой его отдѣльной стадіи, а представительство интересовъ всего движенія въ цѣломъ, указаніе этому движенію его конечной цѣли, его политическихъ задачъ, охрана его политической и идейной самостоятельности. Оторванное отъ соціалдемократіи, рабочее движеніе мельчаетъ и необходимо впадаетъ въ буржуазность: ведя одну экономическую борьбу, рабочій классъ теряетъ свою политическую самостоятельность, становится двостомъ другихъ партій, жаждетъ великодушныхъ „освободителей рабочихъ должно быть дѣломъ самихъ рабочихъ". Во всѣхъ странахъ былъ такой періодъ, когда рабочее движеніе и соціализмъ существовали отдѣльно другъ отъ друга и шли особыми путями, — и во всѣхъ странахъ такая отчужденность приводила къ славости соціализма и рабочаго движенія; во всѣхъ странахъ только соединеніе соціализма съ рабочимъ движеніемъ создавало прочную основу и для того и для другого. Но въ каждой странѣ это соединеніе создавалось рабочимъ движеніемъ вырабатывалось историческимъ путемъ, вырабатывалось особыми путями, въ зависимости отъ условій мѣста и времени. Въ Россіи необходимость соединенія соціализма и рабочаго движенія теоретически провозглашена уже давно, — но практическія это соединеніе вырабатывается лишь въ настоящее время. Процессъ этой выработки есть очень трудный процессъ, и нѣтъ ничего особенно удивительнаго въ томъ, что онъ сопровождается разными колебаніями и сомнѣніями.

Какой-же урокъ вытекаетъ для насъ изъ прошлаго?

Исторія всего русскаго соціализма привела насъ къ тому, что самой его насущной задачей оказалась борьба противъ самодержавнаго правительства, завоеваніе политической свободы. наше соціалист-ское движеніе концентрировалось, такъ сказать, на борьбѣ съ самодержавіемъ. Съ другой стороны, исторія показала, что въ Россіи отправляющіе соціалистическій мысли отъ передовыхъ представителей трудящихся классовъ гораздо больше, чѣмъ въ другихъ странахъ. И что при такой оторванности русское революціонное движеніе осуждено на безсиліе. Отсюда связь собою вытекаетъ та задача, которую призвана осуществить русская соціалдемократія: вичерпать соціалистическія идеи и политическое самосознаніе въ массу пролетаріата и организовать революціонную партію, неразрывно связанную съ стихійнымъ рабочимъ движеніемъ. Много уже сдѣлано въ этомъ отношеніи русской соціалдемократіей: но еще больше остается сдѣлать. Съ ростомъ движенія поприще дѣятельности для соціалдемократіи становится все шире, работа все разнообразнѣе, все большее число дѣятелей движенія сосредоточиваетъ свои силы на осуществленіи различныхъ частныхъ задачъ, которыя выдвигаются повседневными нуждами пропаганды и агитаціи. Это явленіе совершенно законное и неизбѣжное, но оно заставляетъ обращать особое вниманіе на то, чтобы частныя задачи дѣятельности и отдѣльные пріемы борьбы не возводились въ нѣчто самодовлѣющее, чтобы подготовительная работа не возводилась на степень главной и единственной работы.

Содѣйствовать политическому развитію и политической организаціи рабочаго класса — наша главная и основная задача. Всякій, кто отодвигаетъ эту задачу на второй планъ, кто-не подчиняетъ ей всѣхъ частныхъ задачъ и отдѣльныхъ пріемовъ борьбы, тотъ становится на ложный путь и наноситъ серьезный вредъ движенію.

Отодвигаютъ эту задачу, во-вторыхъ, тѣ, кто съуживаетъ содержаніе и размѣръ политической пропаганды, агитаціи и организаціи, кто считаетъ возможнымъ и дѣятельнымъ „тушить рабочихъ „политикой" только въ исключительные моменты ихъ жизни, только въ торжественныхъ случаяхъ, кто слишкомъ заботливо разжевываетъ политическую борьбу притягиваетъ ее къ экономическимъ требованіе отдѣльныхъ уступокъ отъ самодержавія и недостаточно заботится о томъ, чтобы этотъ вредъ дѣйствія отдѣльныхъ уступокъ возвести въ систематическую и безпокоротную борьбу революціонной рабочей партіи противъ самодержавія.

„Организуйтесь!", повторяютъ рабочимъ на разные лады газеты „Рабочая Мысль", повторяютъ всѣ сторонники „экономическаго" направленія. И мы, конечно, всецѣло присоединяемся къ этому клику, но мы непремѣнно добавимъ: мы хочу: организуйтесь не только въ общества взаимопомощи, стачечныя кассы и рабочіе кружки, организуйтесь также и въ политическую партію, организуйтесь для рѣшительной борьбы противъ самодержавнаго правительства и для завоеванія всего капиталистическаго общества. Безъ такой организаціи пролетаріатъ не способенъ подняться до сознательной классовой борьбы, безъ такой организаціи рабочее движеніе осуждено на безсиліе, и одинъ только классъ, кружками и обществами взаимопомощи очень часто классу никогда не удается исполнить лежащую на немъ великую историческую задачу: освободить себя и весь русскій народъ отъ его политическаго и экономическаго рабства. Ни одинъ классъ въ исторіи не достигалъ господства, если онъ не выдвигалъ изъ своей среды политическихъ вождей, своихъ передовыхъ представителей, способныхъ организовать движеніе и руководить имъ. И русскій рабочій классъ показалъ уже, что онъ способенъ выдвигать такихъ людей: широко развившаяся борьба русскихъ рабочихъ за 5-6 послѣднихъ лѣтъ показала, какія неисчерпаемыя силы таятся въ рабочемъ классѣ, какія самыя отчаянныя правительственныя преслѣдованія не останавливаютъ, а увеличиваютъ число рабочихъ, рвущихся къ соціализму, къ политическому сознанію и къ политической борьбѣ. Съѣздъ нашихъ товарищей въ 1898 г. вѣрно поставилъ задачу, а не повторялъ чужія слова, не выразилъ это только потому, что не направилъ своихъ силъ на рѣшительно взяться за выполненіе этихъ задачъ, поставилъ на очередь вопросъ о программѣ, организаціи и тактикѣ партіи. Какъ мы смотримъ на основныя положенія нашей программы, мы уже сказали, а подробно развивать эти положенія будемъ ниже. Конечно, не вопросъ о программѣ волнуетъ нашихъ мы наиѣрены посвятить рядъ статей въ ближайшихъ номерахъ. Это одни изъ самыхъ больныхъ нашихъ вопросовъ. Мы сильно отстали въ этомъ отношеніи отъ старшихъ дѣятелей русскаго революціоннаго движенія; надо прямо признать, что недостаточно направили свои силы на выработку болѣе конспиративной постановки дѣла, на систематическую пропаганду правилъ веденія дѣла, пріемовъ нападенія жандармовъ и обходъ сѣтей полиціи. Надо подготовлять людей, посвящающихъ революціи не одни только свободные вечера, а всю свою жизнь, надо подготовлять организацію, настолько крупную, чтобы въ ней можно было провести строгое раздѣленіе труда между различными видами нашей работы. Что касается, наконецъ, до вопросовъ тактики, то мы ограничимся здѣсь слѣдующимъ: соціалдемократія не связываетъ себѣ рукъ, не съуживаетъ своей дѣятельности какими-нибудь заранѣе придуманными планомъ или пріемомъ политической борьбы, — она признаетъ всѣ средства борьбы, лишь бы они соотвѣтствовали данличнымъ силамъ партіи и давали возможность достигать наибольшихъ результатовъ, достижимыхъ при данныхъ условіяхъ. При крѣпкой организованной партіи отдѣльная стачка можетъ превратиться въ политическую демонстрацію, въ политическую побѣду надъ правительствомъ. При крѣпкой организованной партіи возстаніе въ отдѣльной мѣстности можетъ разростись въ побѣдоносную революцію. Мы должны помнить, что борьба съ правительствомъ изъ-за отдѣльныхъ требованій, отвоеваніе отдѣльныхъ уступокъ, это — только мелкія стычки съ непріятелемъ, это — небольшія схватки на форпостахъ, а рѣшительная схватка еще впереди. Передъ нами стоитъ во всей своей силѣ непріятельская крѣпость, изъ которой осыпаютъ насъ тучи ядеръ и пуль, уносящіе лучшихъ борцовъ. Мы должны взять эту крѣпость, и мы возьмемъ ее, если всѣ силы пробуждающагося пролетаріата соединимъ со всѣми силами русскихъ революціонеровъ въ одну партію, къ которой потянется все, что есть въ Россіи живого и честнаго. И только тогда исполнится великое пророчество русскаго рабочаго-революціонера, Петра Алексѣева: „поднимется вдохновленная идеей милліоновъ рабочаго люда, и ярко лестіонова, огражденное солдатскими штыками, развалится въ прахъ!"

ВИЛЬГЕЛЬМЪ ЛИБКНЕХТЪ

(родился 29-го марта 1826 г., умеръ 7-го августа 1900 г.)

Со смертью старѣйшаго вождя германской соціалдемократіи революціонный пролетаріатъ всего міра лишился одного изъ своихъ наиболѣе закаленныхъ и неутомимыхъ бойцовъ и руководителей. Не дорожа честь объ его многолѣтній кончикъ, какъ гроковъ поразила передовыхъ рабочихъ всѣхъ цивилизованныхъ странъ. Не только изъ всѣхъ концовъ Германіи, но и изъ другихъ странъ Европы, да не одной лишь Европы, а и Америки, Австраліи, и даже изъ Южной Африки, Японіи посланы были сочувственныя телеграммы, съ выраженіемъ глубокой скорби о незамѣнимой утратѣ, понесенной международной соціалдемократіей Кончины Либкнехта приняли характеръ и размѣры величественной манифестаціи, въ которой приняли участіе сотни тысячъ, быть можетъ, около милліона нѣмецкихъ рабочихъ и представителей рабочихъ партій Англіи, Франціи, Австріи, Венгріи, Бельгіи, Даніи и разныхъ другихъ странъ. По единодушнымъ заявленіямъ всѣхъ добросовѣстныхъ газетныхъ корреспондентовъ, видѣвшихъ эту манифестацію, тѣхъ грандіозныхъ похоронъ не удостоивался еще ни одинъ борецъ, ни одинъ монархъ.

Всеобщая глубокая симпатія борющагося пролетаріата всего міра къ Либкнехту, съ такой силой и искренностью выразившаяся по случаю его кончины, пріобрѣтены были имъ многолѣтней службой дѣлу освобожденія рабочаго класса, выдающимися умомъ и талантомъ, которые онъ проявилъ, какъ теоретическаго возвѣщенія эксплуатируемыхъ и угнетенныхъ рабочихъ массъ. Представить полную и разносторонюю оцѣнку его заслугъ передъ международнымъ пролетаріатомъ, — значитъ дать подробное описаніе его жизни и дѣятельности, по меньшей мѣрѣ, за послѣднія полстолѣтія, т. е. приблизительно за сорокъ лѣтъ. Но начало его общественной дѣятельности относится къ революціи 1848 г. и выработка его убѣжденій и идеаловъ, на служеніе которымъ онъ отдалъ свои способности, началась еще раньше, въ тѣ времена, когда въ Германіи, какъ теперь въ Россіи, не только не было, но и буржуазные классы, въ особенности образованные изъ слои, терпѣли отъ правительственнаго произвола и устарѣлыхъ государственныхъ и общественныхъ порядковъ. Исторія жизни и дѣятельности Либкнехта тѣсно-нѣшимъ образомъ связана, поэтому, съ исторіей Германіи, и, конечно съ важнѣйшими событіями и событіями въ исторіи Европы, за періодъ болѣе продолжительный, чѣмъ полстолѣтіе. Для того, чтобы представить біографію Либкнехта въ тѣхъ широкихъ рамкахъ, надобно написать объемистую книгу. Здѣсь же мы ограничимся только сообщеніемъ нѣкоторыхъ фактовъ изъ этой полной интересной жизни дѣятельности и борьбы жизни, и, главнымъ образомъ, изъ того періода ея, въ теченіе котораго онъ воспитался и подготовился къ роли вождя германскихъ рабочихъ.

По своему рожденію и воспитанію, Либкнехтъ принадлежитъ къ буржуазіи и именно къ тѣмъ ея слоямъ, которые у насъ извѣстны подъ названіемъ „интеллигенціи". Какъ я уже сказалъ, во времена его дѣтства и юности, въ Германіи господствовало монархическое и полицейское самовластіе, отъ котораго больше всего страдали, конечно, имущіе классы, а среди имущихъ классовъ, находившихся сверхъ того, подъ гнетомъ помѣщиковъ; но терпѣли также и буржуазные классы, — торговцы, фабриканты, а въ особенности образованные изъ слои, врачи, адвокаты, учителя, профессора и учащіеся, по преимуществу, университетская молодежь. Всѣ они, буржуазные по преимуществу, и по своей интеллигенціи въ особенности, проникнуты были духомъ недовольства и оппозиціи. Наиболѣе благородныя натуры и горячія головы изъ интеллигенціи проникнуты были сочувствіемъ къ народнымъ страданіямъ, мечтали о такихъ общественныхъ порядкахъ, при которыхъ не было бы мѣста произволу и несправедливости и старались дѣлу распространять свои революціонныя и соціалистическія идеи среди рабочихъ. Внутри самой Германіи пропаганда это велась, конечно, тайно, подъ страхомъ строжайшихъ наказаній. Но нѣмецкіе рабочіе, главнымъ образомъ, ремесленники, жили тогда обычномъ первоначальныхъ къ одного города въ другой и даже изъ одной страны въ другую. Благодаря этому обстоятельству, нѣмецкихъ рабочихъ въ 40-хъ и 50-хъ годахъ можно было встрѣтить сотнями не только въ Швейцаріи, Франціи, Бельгіи, сосѣднихъ съ Германіей странахъ, но даже и въ Англіи. Всѣ эти государства до революціи 1848 г. были конституціонные порядки, давшіе рабочимъ большій имъ широкій просторъ для саморазвитія и самодѣятельности. Туда направили свои главныя усилія тѣ изъ нѣмецкихъ соціалистовъ и революціонеровъ, которые стремились вызвать среди рабочихъ сознательное недовольство существующими порядками. Свободныя политическія учрежденія и антиправительственная и соціалистическая агитація туземныхъ оппозиціонныхъ партій и рабочихъ союзовъ изъ названныхъ странъ въ, конечно, въ свой очередь, сильно способствовали умственному и политическому пробужденію нѣмецкихъ пролетаріевъ, на время или на долго возвращавшихся тамъ. Результатомъ этого двойного воздѣйствія на нихъ было то, что Швейцарія, напр., уже въ 40-хъ годахъ покрывалась сѣтью нѣмецкихъ рабочихъ обществъ. Союзъ коммунистовъ, образовавшійся въ Лондонѣ въ названный, какъ извѣстно, знаменитый „Манифестъ Коммунистической Партіи", написанный Марксомъ и Энгельсомъ, также состоялъ, главнымъ образомъ, изъ нѣмецкихъ рабочихъ.

"Iskra" nın ilk sayısının ilk sayfası, Aralık 1900

Что дѣлать?

Наболѣвшіе вопросы нашего движенія

Н. ЛЕНИНА.

. . . „Партійная борьба придаетъ партіи силу и жизненность, величайшимъ доказательствомъ слабости партіи является ея расплывчатость и притупленіе рѣзко обозначенныхъ границъ, партія укрѣпляется тѣмъ, что очищаетъ себя“ . . . (Изъ письма Лассаля къ Марксу отъ 24 іюня 1852 г.).

Цѣна 1 руб.

Preis 2 Mark = 2.50 Francs.

STUTTGART
Verlag von J. H. W. Dietz Nachf. (G. m. b. H.)
1902

V.İ.Lenin'in "Ne Yapmalı" kitabının ilk baskısının kapağı

N. Lenin. Deux tactiques.

Prix : 1 fr. 25 cts — 1 mk. — 18 ch. — 25 cent.

Россійская Соціальдемократическая Рабочая Партія.

Пролетаріи всѣхъ странъ, соединяйтесь!

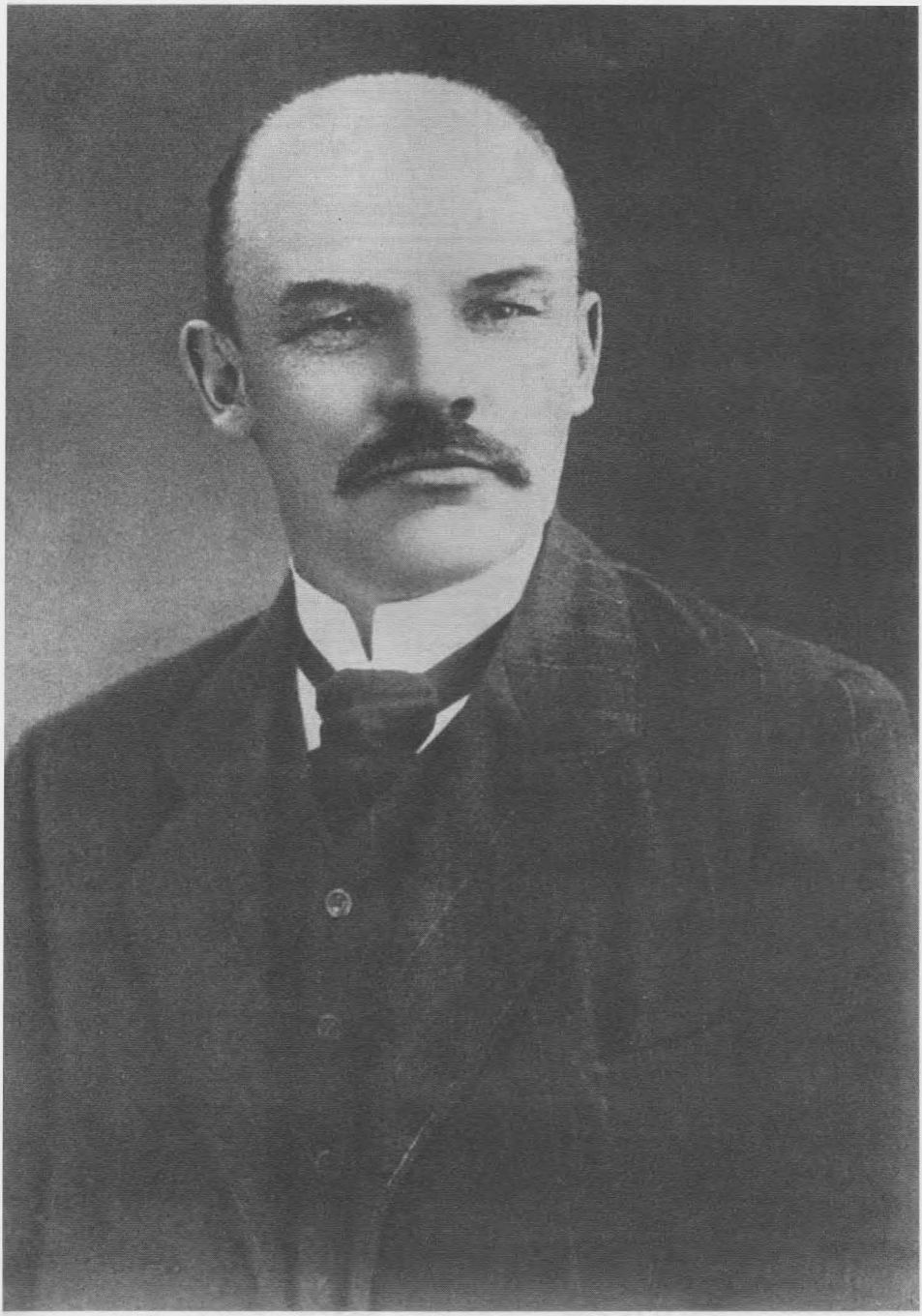
Н. ЛЕНИНЪ.

Двѣ тактики СОЦІАЛЬДЕМОКРАТІИ въ демократической революціи.

Изданіе Центр. Ком. Р. С. Д. Р. П.

ЖЕНЕВА
Типографія Партіи. 3, rue de la Colline 3.
1905.

V.İ.Lenin'in "Demokratik-Devrimde Sosyal Demokratların İki Taktiği" kitabının ilk baskısının kapağı

V.İ.Lenin. Fotoğraf 1910

ПРАВДА

ЕЖЕДНЕВНАЯ РАБОЧАЯ ГАЗЕТА.

Годъ изданія первый.

№ 1. Воскресенье, 22 апрѣля 1912 г. ЦѢНА 2 коп.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА ЕЖЕДНЕВНУЮ РАБОЧУЮ ГАЗЕТУ „ПРАВДА".

Продолжается подписка на газету „ЗВѢЗДА" выходящую три раза въ недѣлю.

По независящимъ отъ издателя обстоятельствамъ объявленная продажа № 1 „Правды" по повышенной цѣнѣ въ пользу семей убитыхъ ленскихъ рабочихъ не можетъ состояться.

Отъ редакціи.

Наши цѣли.

На грани.

"Pravda" nın ilk sayısı, Nisan 1912

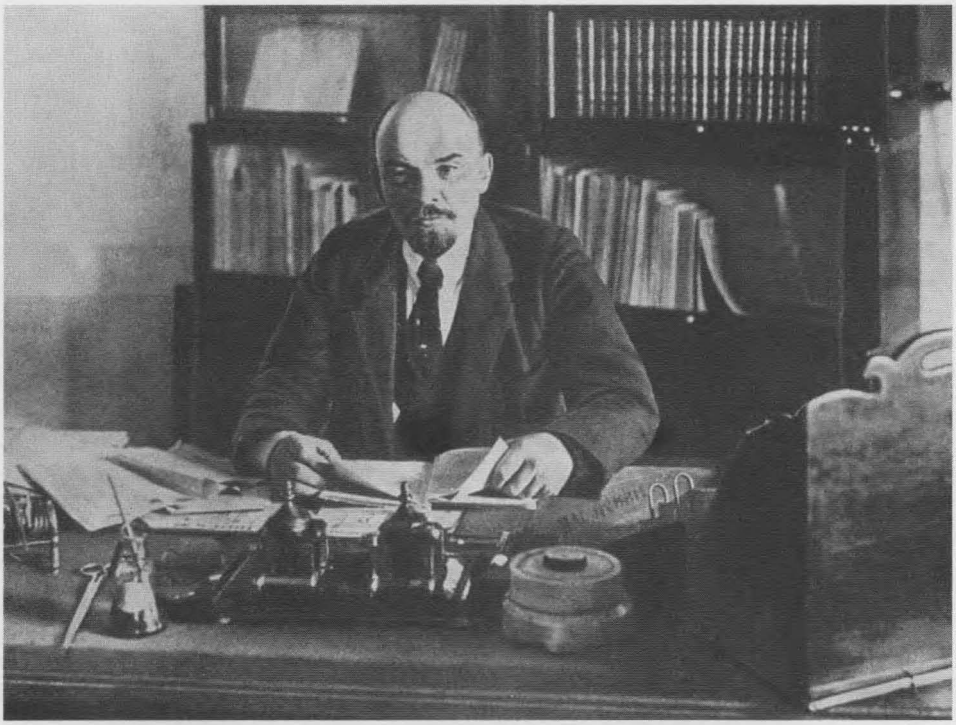
V.İ.Lenin Zakopane'de, Fotoğraf 1914

Sürgündeki IV.Krallık Dumasının Bolşevik meclis üyeleri (soldan sağa): G.İ.Petrovksi, F.N.Samoilov, M.K.Muranov, A.Y.Badayev, N.R.Şagov, Fotoğraf

V.İ.Lenin; makyajlı ve perukla. Fotoğraf Ağustos 1917

V.İ.Lenin Kremlin'deki çalışma odasında. Fotoğraf 1918

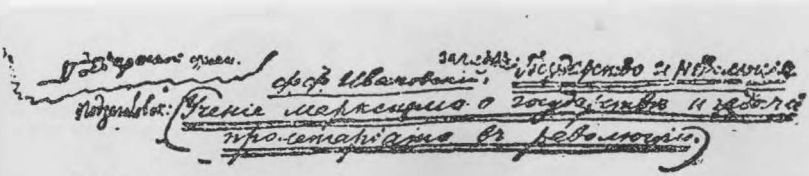

V.İ.Lenin. Fotoğraf 1917

Империализм, как высшая
стадія капитализма.
(Популярный очеркъ)

За послѣдніе 15-20 лѣтъ, особенно-послѣ испано-американской (1898) и англо-бурской (1899-1902) войны, экономическая, а также политическая литература стараго и новаго свѣта все чаще и чаще останавливается на понятіи „империализмъ" для характеристики переживаемой нами эпохи. Въ 1902 году в Лондонѣ и Нью-Іоркѣ вышло въ свѣтъ сочиненіе англійскаго экономиста Дж. А. Гобсона: „Империализмъ". Авторъ, стоящій на почвѣ зрѣлой буржуазной соціал-реформистской критики — однородной, въ сущности, съ теоретической критикой бывшаго марксиста К. Каутскаго, — далъ очень хорошее и обстоятельное описаніе главныхъ экономическихъ и политическихъ особенностей империализма. Въ 1910 году в Вѣнѣ вышло въ свѣтъ сочиненіе австрійскаго марксиста Рудольфа Гильфердинга: „Финансовый капиталъ". Безус.

V.İ.Lenin'in "Kapitalizmin En Yüksek Aşaması Olarak Emperyalizm" notlarının ilk sayfası

Предисловие.

Вопрос о государстве приобретает в настоящее время особенную важность и в теоретическом и в практически-политическом отношении. Империалистская война чрезвычайно ускорила и обострила процесс превращения государственно-капиталистических монополий в государственно-монополистический капитализм. Чудовищное угнетение трудящихся масс государством, которое все более и более сливается с всемогущими союзами капиталистов, становится все грознее и грознее. Передовые страны превращаются — мы говорим о „тылах" их — в военно-каторжные тюрьмы для рабочих.

Ужасы затянувшейся войны и безвыходное положение, порождаемое ею, чрезвычайно обостряют невыносимость положения масс, усиливают возмущение их. Идет неизбежно нарастающая международная пролетарская революция. Вопрос об отношении к государству приобретает практическое значение.

Накопленный буржуазными учеными колоссальный материал фактов и теоретических соображений дает прежде всего вопрос о том, как эксплоататорские классы, т. е. помещики, капиталисты, их прислужники, защищают теперь задачи эксплоатации, поставленные перед ними историей, как они будут защищать теоретически свою политическую власть, чтобы она не казалась слишком грубой, голой, откровенной, чтобы она не вызывала так сильно, как раньше, желания „открыть глаза" народу, чтобы она могла приспособиться к требованию „демократического" сознания масс, насколько это возможно без отказа от насилия.

Вопрос о государстве приобретает теперь особенное значение и для пролетариата. Пролетарии сознают, что их освобождение от капиталистического ига невозможно без революционного насилия, направленного против государства, и организация которого преследует цель подготовки такого насилия; что, далее, свержение капиталистического господства ведет к отмиранию государства, к освобождению от него эксплоатируемых масс, к тем формам, которые принимают отношения между людьми, свободными от эксплоатации, которые уже наблюдаются и будут наблюдаться при отсутствии особого аппарата власти, называемого государством.

Наконец, на почве государственного вопроса с особенной наглядностью обнаруживается практическая задача пролетариата по отношению к ближайшему будущему: задача воспитания масс именно в духе отрицания государства буржуазией.

Все эти соображения заставили нас включить в настоящий сборник изложение тех данных, которые имеются у Маркса и Энгельса, а также и наиболее видных представителей марксизма, по вопросу не только о характере государства, но и о государственной революции, которая необходима пролетариату для ниспровержения буржуазии и для ее полного отмирания. Вопрос о последних формах отмирания государства, о полном его отмирании, о последних основах безгосударственного строя требует, конечно, изучения на основании данных, которые могут быть получены только после того, как будут изучены и разрешены вопросы ближайшего характера, непосредственно вытекающие из наблюдения над современностью.

Автор.

V.İ.Lenin'in "Devlet ve Devrim" notlarının ilk sayfası

V.İ.Lenin Genel askerî Eğitim Birliklerinin önünde Moskova Kızıl Meydan'da konuşurken. Fotoğraf 1919

Cepheden haberler. N.Shkov'un kaleminden.

V.İ.Lenin "Pravda"yı okurken. Fotoğraf 1918

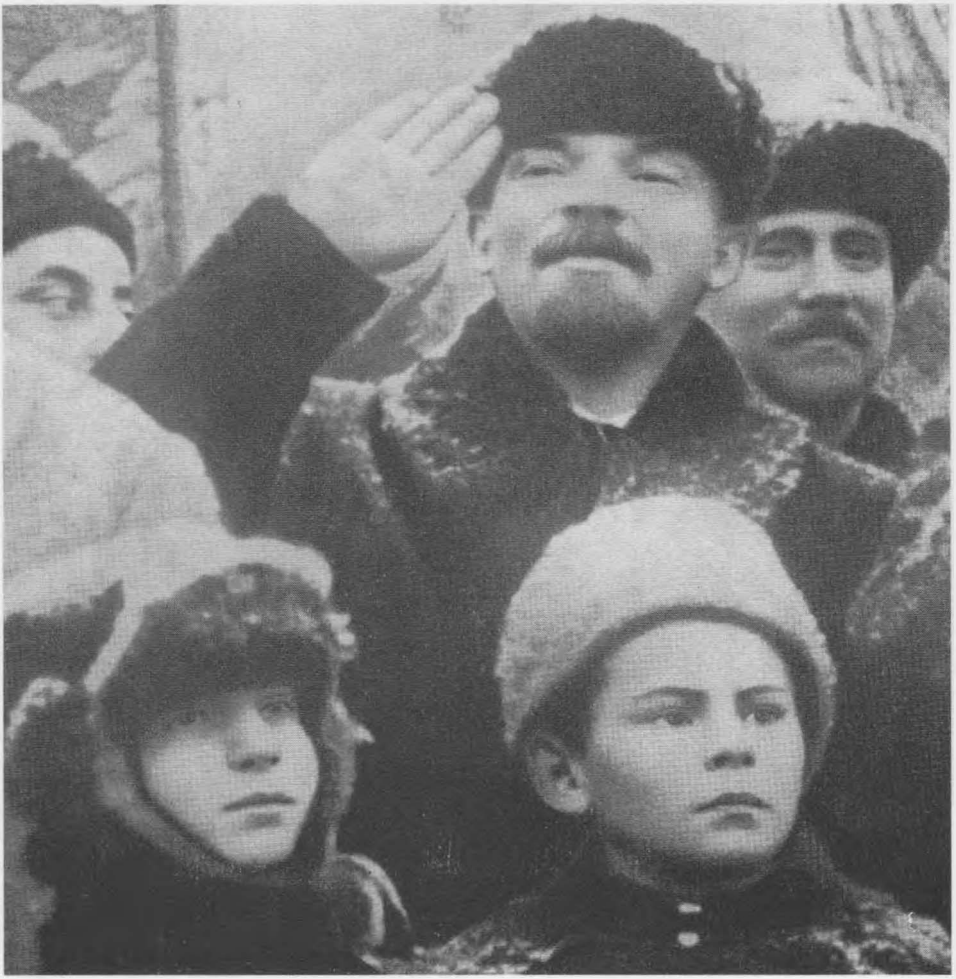
Parti Kongresi sırasında Demyan, Bedni ve
VIII. Parti Kongresi delegesi F.D.Panfilov. Fotoğraf 1919

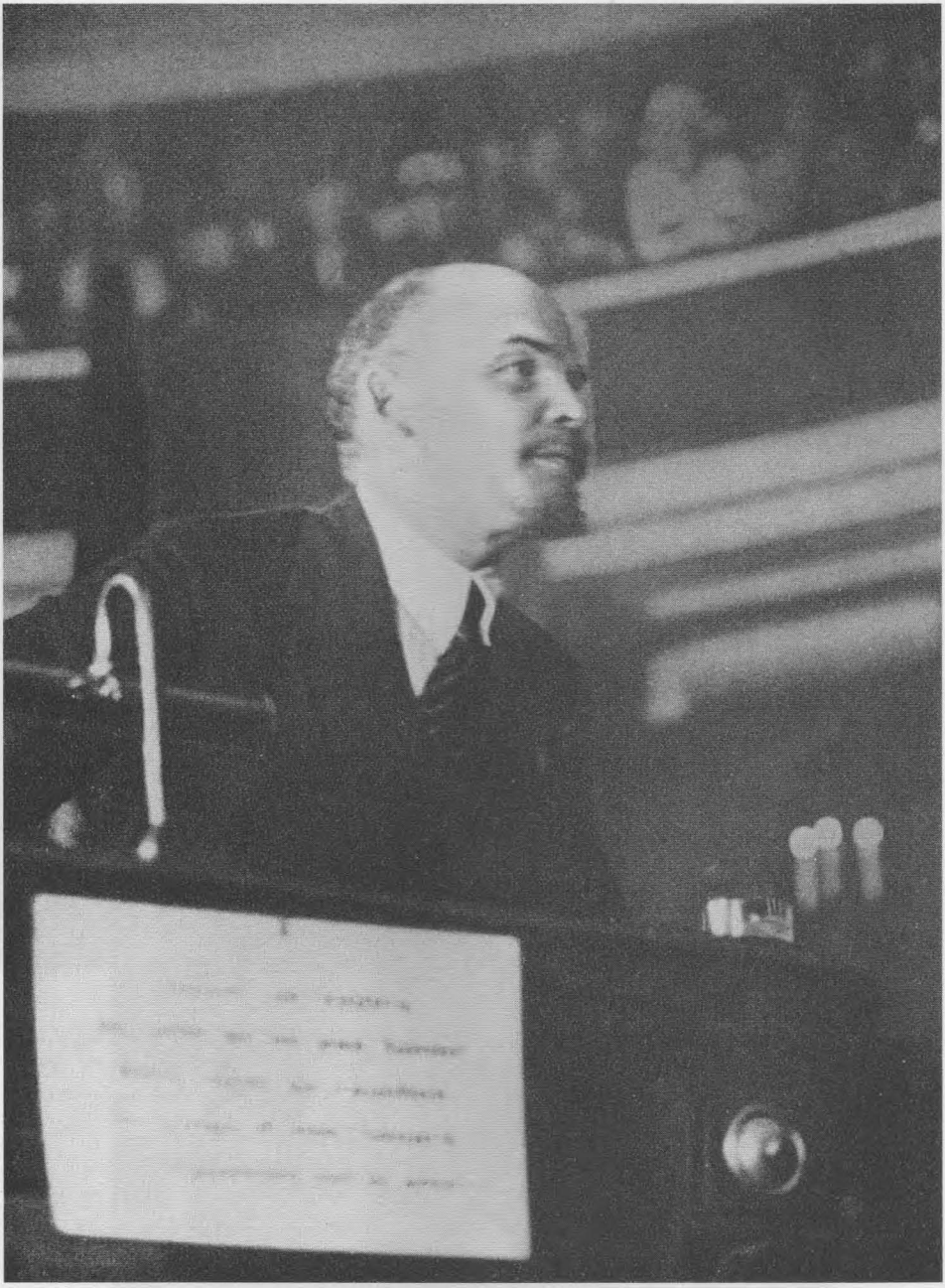
V.İ.Lenin ve M.İ.Kalinin. Fotoğraf 1920

V.İ.Lenin. Bir film sahnesi 1919

V.İ.Lenin 7 Kasım 1919'da Kızıl Meydan'da. Fotoğraf

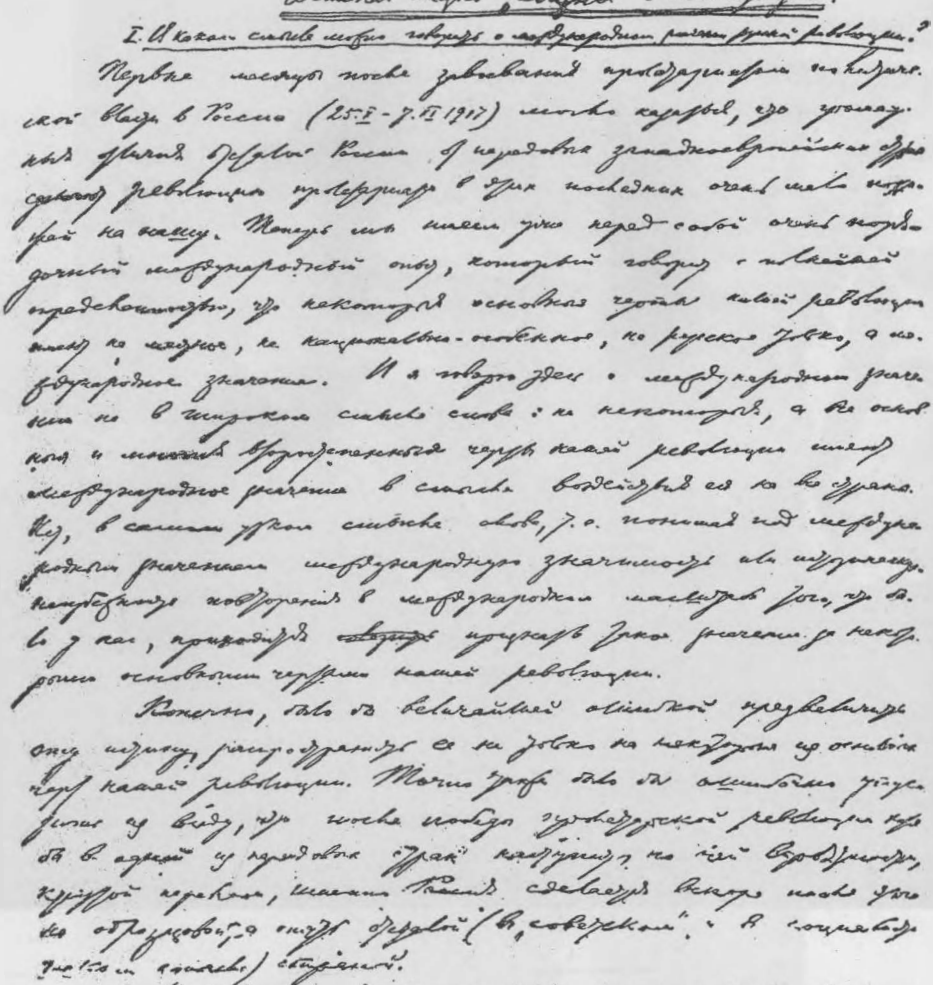
V.İ.Lenin Komünist Enternasyonal'in II. kongresinde. Fotoğraf 1920

V.İ.Lenin ve A.M.Gorki. Fotoğraf 1920

V.İ.Lenin. Bir film sahnesi 1920

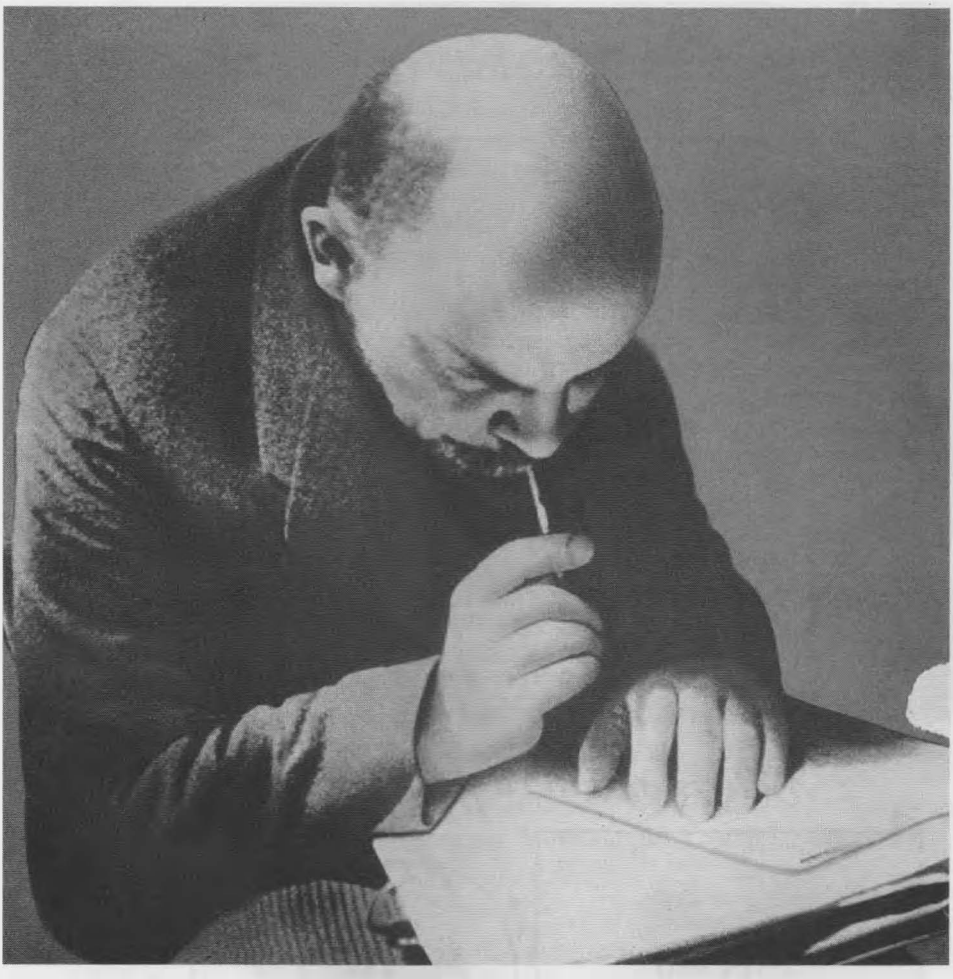
V.İ.Lenin'in "Sol Radikalizm, Komünizmin Çocukluk Hastalığı" notlarının ilk sayfası

K.A.Timirsayev. Fotoğraf 1917

V.İ.Lenin. RKP(B) MK'sının bir genel toplantısında. Fotoğraf 1922

V.İ.Lenin. Komünist Enternasyonalin III. Kongresinin bir oturumunda; başkanlık kürsüsünün basamaklarında otururken konuşmacılarla ilgili notlar alıyor. Fotoğraf 1921

РОССИЙСКАЯ КОММУНИСТИЧЕСКАЯ ПАРТИЯ (большевиков).

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

ПАРТИЙНЫЙ БИЛЕТ №114482

Фамилия Ульянов (Ленин)

Имя и отчество Владим. Ильич

Год рождения 1870

Время вступления в партию 1893

Выдан Замоскворец-
(точное наименование организации,
Райком
выдавшей билет).
г. Москва

Личная подпись В. Ульянов (Ленин)

Место фотографическ. карточки.

М. П.

Секретарь Укома / Райкома

1922 г.

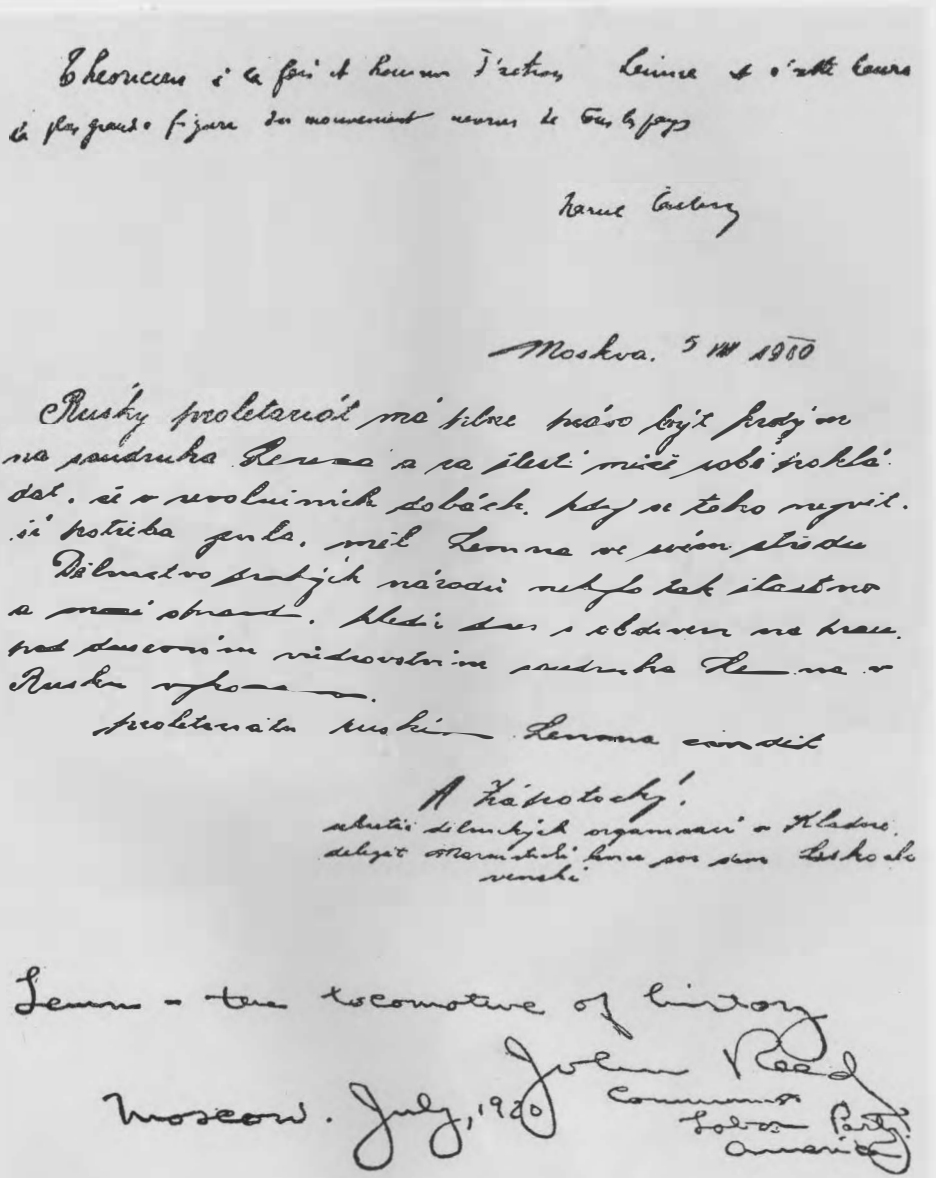
V.İ.Lenin' in Parti kitabı. Fotoğraf

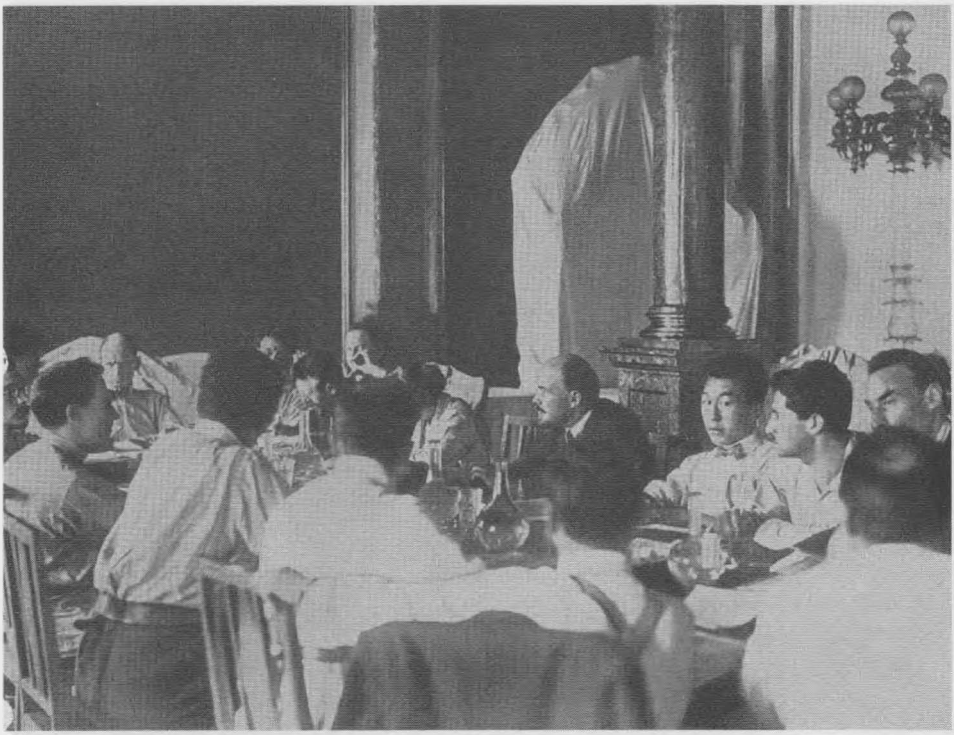
V.İ.Lenin ve N.K.Krupskaya, Moskova, Volokalamsk Kaşino köylüleriyle. Fotoğraf 1920

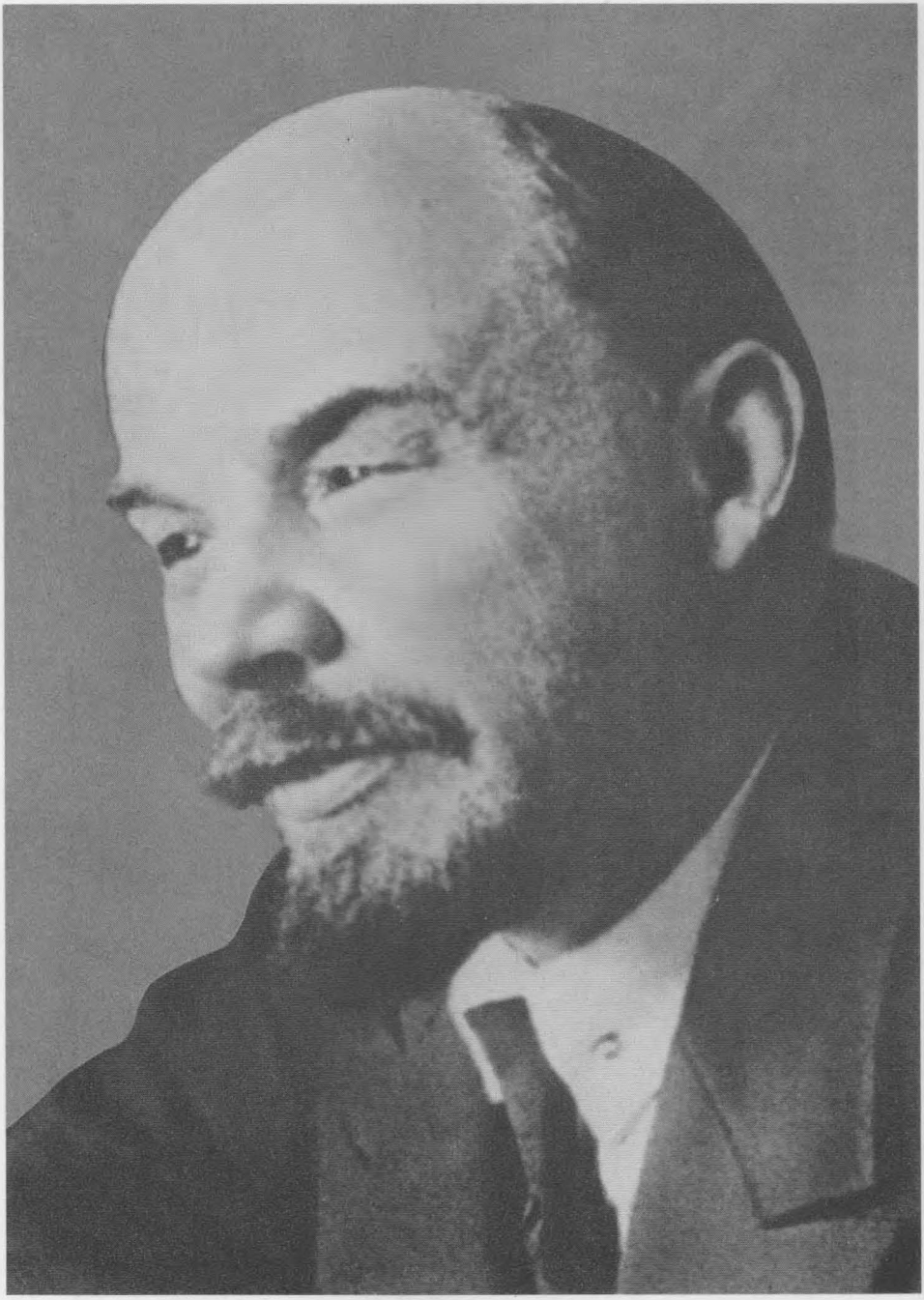
K. Basharov: Desen-1969- "Lenin, ayaklanma süreci"

Marcel Cachin, Antonin Zapotocki ve John Reed'in V.İ.Lenin'e ilişkin yazıları

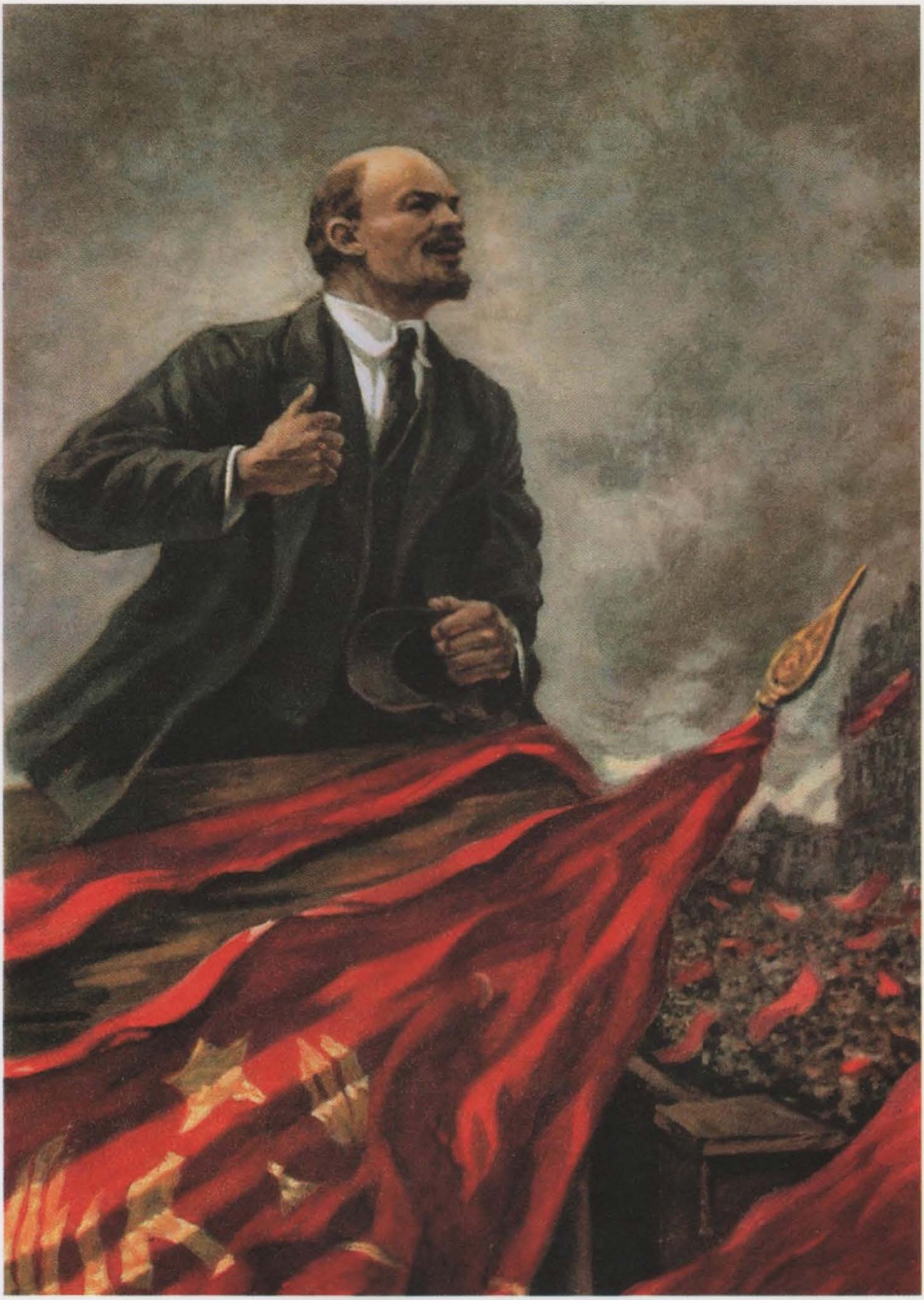
V.İ.Lenin Komünist Enternasyonalin II. Kongresinin bir komisyon oturumunda. Fotoğraf 1920

V.İ.Lenin. Bir film sahnesi 1921

K. Basharov: Desen-1969- "Devrimin koruyucuları"

V.İ.Lenin konuşma kürsüsünde. A.Gerassimiov'un tablosu

V.İ.Lenin. N.K.Krupskaya, A.İ.Ulyanova-Yelisarova, yeğenleri Viktor ve Vera, bir işçinin kızı; Gorki'de. Fotoğraf 1922

Lenin'in mozolesinin yanında. Fotoğraf

V.İ.Lenin'in yanında köylülerin temsilcisi. V.Serov'un bir tablosu

V.İ.Lenin. Komünist Gençlik Birliği III. kongresinde konuşurken. B.Yoganson, V.Sokolov, D.Tegin, İ.Faidiş-Krandiyevskaya, N.Çebakov' un tablosu.

Sendikada yas günlerinde. Fotoğraf Ocak 1924